

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KOALİSYON HÜKÜMETLERİ,
KOALİSYON PROTOKOLLERİ,
HÜKÜMET PROGRAMLARI
VE
GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ
CİLT 3

HAZIRLAYANLAR

Dr. İrfan NEZİROĞLU

Dr. Tuncer YILMAZ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KOALİSYON HÜKÜMETLERİ,
KOALİSYON PROTOKOLLERİ,
HÜKÜMET PROGRAMLARI
VE
GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ
CİLT 3

HAZIRLAYANLAR

Dr. İrfan NEZİROĞLU

Dr. Tuncer YILMAZ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Koalisyon Hükümetleri, Koalisyon Protokolleri, Hükümet Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri – CİLT 3

Hazırlayanlar

Dr. İrfan NEZİROĞLU

TBMM Genel Sekreteri

Dr. Tuncer YILMAZ

TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkan Yardımcısı

Düzenleme

Gülşah ERDEM EFE

Grafik-Tasarım

Uğur SAÇI

(Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı – Grafiker)

Baskı

TBMM Basımevi

Haziran 2015

ÖN SÖZ

24 Nisan 1920 tarihinde Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilerek görevlendirilmiş Muvakkat İcra Encümenleri Heyeti'nden Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim 1923 tarihine kadar geçen sürede beş İcra Vekilleri Heyeti, 1923 yılından günümüze kadar ise 62 hükümet görev yapmıştır.

Bu eserde, 1961-2002 yılları arasında koalisyon hükümeti olarak görev yapan VIII. İnönü Hükümeti, IX. İnönü Hükümeti, Talu Hükümeti, I. Ecevit Hükümeti, IV. Demirel Hükümeti, V. Demirel Hükümeti, VII. Demirel Hükümeti, I. Çiller Hükümeti, III. Çiller Hükümeti, II. Yılmaz Hükümeti, Erbakan Hükümeti, III. Yılmaz Hükümeti ve V. Ecevit Hükümeti'nde görev alan Bakanlar Kurulu üyeleri, söz konusu dönemlere ait hükümet programları, koalisyon protokolleri, hükümet programlarına ilişkin Genel Kurul görüşmelerinin tutanakları ile güven oylaması sonuçlarına yer verilmiştir.

Daha önce yayınlanmış olduğumuz Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri isimli kitapta da yer alan metinler bu defa ayrı bir çalışmada bir araya getirilmiştir.

Yakın siyasi tarihimize dair bu önemli bilgilere toplu halde ve kolaylıkla erişilmesi bakımından faydalı olacağı düşünülen bu derlemeyi araştırmacı ve okuyucuların hizmetine sunuyor, başta Gülşah Erdem Efe ve Uğur Saçı olmak üzere hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Genel Sekreteri

İÇİNDEKİLER

CİLT 1

ÖNSÖZ.....	iii
1. VIII. İnönü Hükümeti (20.11.1961-25.06.1962).....	1
Bakanlar Kurulu.....	2
Koalisyon Protokolü.....	4
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	6
B- Cumhuriyet Senatosu.....	18
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Cumhuriyet Senatosu.....	19
B- Millet Meclisi	90
Güvenoylaması.....	145
2. IX. İnönü Hükümeti (25.06.1962-25.12.1963).....	157
Bakanlar Kurulu.....	158
Koalisyon Protokolü.....	160
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	165
B- Cumhuriyet Senatosu.....	184
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Cumhuriyet Senatosu.....	185
B- Millet Meclisi	263
Güvenoylaması.....	387
3. Talu Hükümeti (15.04.1973-26.01.1974)	411
Bakanlar Kurulu.....	412
Koalisyon Protokolü.....	414
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	417
B- Cumhuriyet Senatosu.....	426
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Millet Meclisi	427
B- Cumhuriyet Senatosu.....	496
Güvenoylaması.....	565

4. I. Ecevit Hükümeti (26.01.1974-17.11.1974)	577
Bakanlar Kurulu.....	578
Koalisyon Protokolü.....	580
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	592
B- Cumhuriyet Senatosu.....	614
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Millet Meclisi	615
B- Cumhuriyet Senatosu.....	849
Güvenoylaması.....	952
Güvenoylaması Tablosu.....	976

CİLT 2

ÖNSÖZ.....	iii
5. IV. Demirel Hükümeti (31.03.1975-21.06.1977)	977
Bakanlar Kurulu.....	978
Koalisyon Protokolü.....	980
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	993
B- Cumhuriyet Senatosu.....	1016
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Millet Meclisi	1017
B- Cumhuriyet Senatosu.....	1167
Güvenoylaması.....	1307
6. V. Demirel Hükümeti (21.07.1977-05.01.1978)	1323
Bakanlar Kurulu.....	1324
Koalisyon Protokolü.....	1326
Hükümet Programının Okunması	
A- Millet Meclisi	1338
B- Cumhuriyet Senatosu.....	1364
Hükümet Programının Görüşülmesi	
A- Cumhuriyet Senatosu.....	1365
B- Millet Meclisi	1499
Güvenoylaması.....	1611
7. VII. Demirel Hükümeti (20.11.1991-25.06.1993)	1627
Bakanlar Kurulu.....	1628
Koalisyon Protokolü.....	1630
Hükümet Programının Okunması.....	1665
Hükümet Programının Görüşülmesi	1702
Güvenoylaması.....	1805

8. I. Çiller Hükümeti (25.06.1993-05.10.1995)	1815
Bakanlar Kurulu.....	1816
Koalisyon Protokolü.....	1819
Hükümet Programının Okunması	1831
Hükümet Programının Görüşülmesi	1863
Güvenoylaması.....	2004

CİLT 3

ÖNSÖZ.....	iii

9. III. Çiller Hükümeti (30.10.1995-06.03.1996)	2017
Bakanlar Kurulu.....	2018
Koalisyon Protokolü.....	2020
Hükümet Programının Okunması	2021
Hükümet Programının Görüşülmesi	2032
Güvenoylaması.....	2147

10. II. Yılmaz Hükümeti (06.03.1996-28.06.1996)	2159
Bakanlar Kurulu.....	2160
Koalisyon Protokolü.....	2162
Hükümet Programının Okunması	2181
Hükümet Programının Görüşülmesi	2204
Güvenoylaması.....	2335

11. Erbakan Hükümeti (28.06.1996-30.06.1997)	2349
Bakanlar Kurulu.....	2350
Koalisyon Protokolü.....	2352
Hükümet Programının Okunması	2360
Hükümet Programının Görüşülmesi	2379
Güvenoylaması.....	2504

12. III. Yılmaz Hükümeti (30.06.1997-11.01.1999)	2521
Bakanlar Kurulu.....	2522
Koalisyon Protokolü.....	2525
Hükümet Programının Okunması	2529
Hükümet Programının Görüşülmesi	2553
Güvenoylaması.....	2701

13. V. Ecevit Hükümeti (28.05.1999-18.11.2002)	2721
Bakanlar Kurulu.....	2722
Koalisyon Protokolü.....	2725
Hükümet Programının Okunması	2732
Hükümet Programının Görüşülmesi	2749
Güvenoylaması.....	2827

III. Çiller Hükümeti
30.10.1995-06.03.1996

Bakanlar Kurulu

Başbakan

Tansu ÇİLLER (İstanbul, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Deniz BAYKAL (Antalya, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Necmettin CEVHERİ (Şanlıurfa, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Cavit ÇAĞLAR (Bursa, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Abdülkadir ATEŞ (Gaziantep, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Abdullah Aykon DOĞAN (Isparta, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Ali DİNÇER (Ankara, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Ayvaz GÖKDEMİR (Gaziantep, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Ali Münif İSLAMOĞLU
(Kastamonu, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Mehmet Adnan EKMEN (Batman, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Ali Coşkun KIRCA (İstanbul, DYP) 30.10.1995-06.02.1996

Devlet Bakanı

Ömer BARUTÇU (Zonguldak, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Mehmet SEVİGEN (İstanbul, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Işıl Saygın (İzmir, DYP) 30.10.1995-23.02.1996

Devlet Bakanı

Mehmet ALP (Kars, CHP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Mehmet Selim ENSARİOĞLU
(Diyarbakır, DYP) 30.10.1995-06.03.1996

Devlet Bakanı

Bekir Sami DAÇE (Adana, DYP) 31.10.1995-29.11.1995

Adalet Bakanı

Bekir Sami DAÇE (Adana, DYP)	30.10.1995-31.10.1995
Firuz ÇİLİNGİROĞLU (TBMM dışından)	31.10.1995-06.03.1996

Milli Savunma Bakanı

Vefa TANIR (Konya, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

İçişleri Bakanı

Nahit MENTEŞE (Aydın, DYP)	30.10.1995-31.10.1995
Teoman ÜNÜSAN (TBMM dışından)	31.10.1995-06.03.1996

Maliye Bakanı

İsmet ATTİLA (Afyon, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Milli Eğitim Bakanı

Turhan TAYAN (Bursa, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Bayındırlık ve İskan Bakanı

Adnan KESKİN (Denizli, CHP)	30.10.1995-06.03.1996

Sağlık Bakanı

Doğan BARAN (Niğde, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Ulaştırma Bakanı

Ali Şevki EREK (Tokat, DYP)	30.10.1995-31.10.1995
Oğuz TEZMEN (TBMM dışından)	31.10.1995-06.03.1996

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Nafiz KURT (Samsun, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Mustafa KUL (Erzincan, CHP)	30.10.1995-06.03.1996

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Fuat ÇAY (Hatay, CHP)	30.10.1995-06.03.1996

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Şinasi ALTINER (Zonguldak, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Kültür Bakanı

Durmuş Fikri SAĞLAR (İçel, CHP)	30.10.1995-06.03.1996

Turizm Bakanı

İrfan GÜRPINAR (Kırklareli, CHP)	30.10.1995-06.03.1996

Orman Bakanı

Hasan EKİNCİ (Artvin, DYP)	30.10.1995-06.03.1996

Çevre Bakanı

Ahmet Hamdi ÜÇPINARLAR (Çanakkale, DYP)	30.10.1995-07.02.1996
İşıl Say SAYGIN (İzmir, DYP)	23.02.1996-06.03.1996

Koalisyon Protokolü

(DYP - CHP)

Yazılı protokol metni yoktur. Koalisyonun kurulma aşamasında iki parti arasında aşağıdaki konularda mutabakat sağlanmıştır.

- Gümrük Kanununun çıkarılması ve Anayasa'daki düzenlemelere paralel olarak çıkarılacak uyum yasalarının ivedilikle gündeme getirilmesi,
- Siyasi Partiler Yasasında değişiklik yapılması,
- Dernekler Kanunu'nda düzenlemeler yapılması,
- Devlet Memurlarına 15 Kasım'dan geçerli olmak üzere net 5 milyon lira artış sağlayacak düzenleme yapılması,
- Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu'nun çıkarılması ve bunlara kredi verilmesi
- Üretici birliklerine % 47 faizle işletme kredisi verilmesi ve üreticinin elindeki ürünün, bu birlikler tarafından alınması,
- Tüm Kararnamelerin Başbakan ve Başbakan Yardımcısı imzasıyla çıkarılması,
- Üniversite öğretim üyelerinin siyasi partilere üye olması ve siyasi partilerde çalışmasının sağlanması yönünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,
- İşçi örgütlerinin siyaset yapabilmesi için Sendikalar Kanunu'nda gerekli değişikliklerin yapılması,
- Büyükşehir Belediyeleri yasasında değişiklik yapılması,
- Tüm fonların kullanım ve yönetiminin Başbakan ve Başbakan Yardımcısı'nca ortak yönlendirilmesi,
- Türk Dil ve Tarih Kurumu'nun Başbakan ve Yardımcısı'nca ortaklaşa yönetilmesi,
- Kamunun demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine göre yönetilmesi.

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 19 Cilt 95 Birleşim 19
Sayfa 429-438
31.10.1995 Salı

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — *Başkanvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu*

KÂTİP ÜYELER: *Mehmet Cemal Öztaylan (Balıkesir)*

Abbas İnceayan (Bolu)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Okunması

BAŞKAN — Bakanlar Kurulu Programını okumak üzere, Başbakan Sayın Tansu Çiller'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Başbakan. *(DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞBAKAN TANSU ÇİLLER (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokrasinin çözüm üretme gücünü ortaya koyan koalisyon ortağı partilerimiz ve 52'nci hükümette görev alan arkadaşlarım ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Demokrasi, tek bir fikir etrafında birleşme değil; farklılıkların korunarak birlikte, yanyana ve barış içerisinde yaşamaktır. Beklenen, çözüm aranması ve bulunmasıdır.

20 Eylülde 50'nci Hükümetin istifası ve 51'inci hükümetin Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alamamasıyla, ülkemiz, kritik bir demokrasi sorunuyla karşı karşıya kalmıştır; ya Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeterli bir desteğe sahip hükümet kurulacak veya Anayasanın 114 ve 116'ncı maddelerine işlerlik kazandırılarak, demokrasinin temel kurumları olan siyasî partilerin olurluğu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin güvenoyuna ve denetimine ihtiyaç duymayacak bir hükümet oluşturulacaktır.

Anayasamızda yer alan 114 ve 116'ncı maddeler, demokrasi içinde en son başvurulacak çözümler olarak düşünülmüştür. Bu maddeleri işletmek zorunda kalmamak, Parlamentomuzun başarısı olacaktır.

Bu dönemde, siyasî partilerimiz ve Sayın Milletvekillerimiz, hükümet bunalımı konusunda farklı görüşleri ve endişeleri taşımışlardır. İşte, böyle bir ortamda, iki farklı siyasî geleneği, iki farklı siyasî kimliği temsil eden Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'yi, parlamenter demokrasinin kuralları çerçevesinde, siyasal bunalımdan düzlüğe çıkarmak için bir araya gelmişlerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetki ve görevlerini tam olarak ve aksatmadan kullanmaya devam etmesini, demokrasimiz açısından hayati önemde gören par-

tilerimiz, duydukları derin sorumluluk duygusu altında, 52'nci hükümetin kurulmasını bir görev olarak değerlendirmişlerdir. Bu sonuç, kişisel saplantılar ile parti çıkarlarının değil, demokratik bilincin ve ülke çıkarlarının önde tutulmasıyla elde edilmiştir. Şimdi, 52'nci hükümet olarak, böyle bir yüce sorumluluk ve görev anlayışıyla huzurunuzdayız.

Değerli milletvekilleri, Türk demokrasisi, gücünü ve olgunluğunu, her şeye rağmen bütün dünyaya kanıtlamıştır. Demokrasi, bütün kurumları ve kurallarıyla işlemiştir. Hükümet bunalımı, demokratik mekanizmalarla ortaya çıkmış ve yine çıkış yolu, demokrasinin kuralları içinde bulunmuştur.

Demokrasi, zor bir rejimdir; maddî ve manevî maliyeti yüksektir. Yavaş işlediğinden, zaman kaybına yol açtığından şikâyet edilir. Ancak, insan onuruna yakışan tek meşru yönetim biçimi, demokrasidir. Eksikliklerini, yanlışlıklarını telafi etme imkânına sahip tek yönetim, yine demokrasidir. Demokrasi içinde çare bulmak, halkın beklentilerine cevap vermek ve yönetim mekanizmalarını işletmek, ülke menfaatlerini her şeyin önüne çıkarmayı ve demokratik hoşgörü ile karşılıklı saygıyı gerektirir.

Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisinin, bugün, huzurunuzda, yeniden bir Koalisyon Hükümeti olarak çıkması, işte, bu demokratik uzlaşma anlayışının ürünüdür.

52'nci hükümetin Başbakanı olarak, asgarî müşterekler etrafında birleşmek, bunalımdan çıkmak ve en önemlisi de, demokrasiye ve Türkiye Büyük Millet Meclisine olan güveni sağlamlaştırmak gibi onurlu bir sorumluluğu yerine getirirken, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, bu demokratik sürecin işletilmesinde katkısı olan siyasî partilerimize ve herkese teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Hiçbirimiz 20 Eylülde bulunduğumuz noktada değiliz. Sadece Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi değil, bütün Parlamento, 20 Eylül'de bulunduğu noktada değildir. Bir demokrasi sınavı verilmiştir; halkımızın oy sandığında değerlendirileceği önemli olaylar yaşanmıştır. Kim kazançlı çıkmıştır; inanıyoruz ki, kazanan, millet ve demokrasi olmuştur.

Sayın Milletvekilleri, 52'nci hükümet, Anayasanın değişmez hükümlerinde yer alan, cumhuriyetin tüm nitelik ve temel unsurları ile Atatürk İlkelerine dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devletine büyük bir inançla sarılarak göreve başlamaktadır.

Hükümetimiz, Türkiye Cumhuriyetinin bağımsızlığına, halkın egemenliğine, millî ve manevî değerlerine, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne ve üniter devlet yapımıza yürekten bağlıdır.

Sayılan bu ilkeleri temel dayanak olarak gören 52'nci hükümet, terörle mücadeleyi sürdürme, Türkiye'nin birlik ve bütünlüğüne yönelik bütün tehditleri bertaraf etme ve terörden zarar gören doğu ve güneydoğu bölgelerimiz ile bu yörelerde yer alan vatandaşlarımızın sorunlarını öncelikle kucaklama kararlılığını taşımaktadır.

Hükümetimiz, bu bağlamda, olağanüstü halin uygulandığı illerde bir an Önce normal yönetim biçimine geçilmesini sağlayacak yasal değişikliklerin gerçekleştire-

rilmesine, terör koşullarına rağmen, bölgede, demokratik hakların eksiksiz kullanılmasına ve diğer ekonomik ve kültürel önlemlere yönelik çalışmaları hızlandıracaktır.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Yüce Meclisimizin vereceğine inandığımız destekle, erken genel seçime kadar geçecek süre içerisinde görev yapacak olan hükümetimizin, en önemli görevi, 24 Aralık 1995 tarihinde, sağlıklı ve güvenli bir ortamda ve huzur içerisinde, adaletli bir erken genel seçimin gerçekleşmesini sağlamaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yürürlüğe giren seçim mevzuatı değişikliklerinin, temsilde adaleti getirirken, yönetimde toplumsal barışın ve istikrarın yerleşip korunmasını sağlayacağına inanıyoruz.

Seçim yasalarında yapılan bu değişikliklerle, 18 yaşını doldurmuş milyonlarca gencimize, seçme hakkıyla, demokratik topluma katılma ve yön verme imkânı sağlanmıştır.

Demokratikleşmenin ve yeniden yapılanmanın temel taşları olan bu yeni düzenlemeler, Türkiye Büyük Millet Meclisine güç ve dinamizm katacaktır.

Bu hükümet, özü itibarıyla, bir seçim hükümetidir; ancak, hükümetimizin bu temel özelliği, ülkemizin içinde bulunduğu hassas dengelere, içeride ve dışarıda mevcut hayati sorunlara karşı etkisiz kalınacağı anlamına kesinlikle alınmamalıdır. Zira biz, hangi önceliklerle yola çıkarsak çıkalım, hangi koşullar altında bulunursak bulunalım, içeride ve dışarıda, Türkiye'nin sorunlarını çözmeye, Türkiye'nin saygınlığını yüceltme, yurttaşlarımıza hizmet götürme anlayışından ödün vermeyen bir anlayışla oluşturulmuş bir hükümetiz. Bu boyutuyla bu hükümet, hem bir seçim hükümeti, hem de hayati konularda bir çözüm hükümetidir.

Koalisyon hükümetimiz, partilerimizin 1991 Kasımından günümüze sürdürdüğü ve demokrasimizin güç kaynağını oluşturan birlikteliğin olumlu deneyimlerinden de yararlanarak, ülkemizin ve insanlarımızın bugünü ve yarınları için öncelikli ve önemli alanlarda yeni düzenlemeler ve değişiklikler yapmak kararlılığı içindedir.

Üzerinde mutabık kaldığımız erken seçim kararı yüzünden kısa bir süre icraatta bulunacak olan hükümet, bu tarih görevini başarıyla yerine getirecektir. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, demokratikleşme, partilerimizin, her dönemde, en öncelikli amacını oluşturmuştur. Dün de böyleydi, bugün de böyle. 1991 yılından günümüze görev üstlenmiş olan diğer koalisyon hükümetlerinin, yani 49 ve 50'nci Cumhuriyet Hükümetlerinin kuruluşlarının da temel gerekçesini, temel duyarlılık alanını, demokratikleştirme oluşturmuştur.

Her koşulda ve fırsatta demokratikleşme sürecini geliştirerek sürdürmek, bu koalisyon hükümetimizin de temel iddiasıdır. Ülkemizi, taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Paris Şartı, Helsinki Nihaî Senedi ve taraf olduğumuz diğer ilgili uluslararası sözleşmeler çerçevesinde; özgürlükçü, çoğulcu ve katılımcı demokrasiye taşımak, kanun ve mevzuatımızı, taraf olduğumuz bu sözleşmelere

ve antlaşmalara uygun biçimde değiştirmek, bu koalisyon hükümetinin de temel tercihidir.

Koalisyon Protokolünün hazırlanışından günümüze henüz on günlük süre geçmiş olmasına rağmen, hatta koalisyon hükümetinin henüz resmen oluşmadığı bir ortamda, koalisyonu oluşturan partilerin ortak destek ve öncülüğü altında, Terörle Mücadele Yasasının 8'inci maddesinin, düşünce özgürlüğünü ve hoşgörü anlayışını genişletecek bir yaklaşımla değiştirilmiş olması, demokratikleşme için kararlılığımızın güçlü bir kanıtıdır. Hükümet, bu kararlılıkla, görev süresi kısa olmasına rağmen, Anayasada yapılmış olan değişikliklerden doğrudan yürürlüğe girmeyen hükümlerin getirdiği kanun değişiklikleri için gerekli, yasa tasarılarını hızla hazırlayarak, Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edecektir. Hükümetimiz, bu tasarıların, zamanın elverdiği ölçüde, gerçekleşmesi için işbirliği yapacaktır. Bu çerçevede;

- Sendikalar Kanunu,
- Kamu Görevlileri Sendikalarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Kanun,
- Dernekler Kanunu,
- Devlet Memurları Kanunu,
- Üniversite öğretim üyelerinin ve öğrencilerin siyasete etkin katılımlarını sağlayacak yasalarda yapılacak değişikliklerle ilgili kanun,
- Milletvekilliğiyle Bağdaşmayan*Görev ve İşler Hakkında Kanun,
- Kooperatifler Kanunu,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin kanun ele alınacaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin jeopolitik konumunun getirdiği sorunlar ve bu çerçevede, dışpolitika alanında yürütülen hassas uygulamalar devam etmektedir. 52'nci hükümet olarak, ülkemizin, karşılaşılan bütün sorunların üstesinden geleceğine dair olan inancımız tamdır. Her zaman olduğu gibi, Türkiye, seçmiş olduğu çağdaş yaşam tarzıyla, kültürel, ekonomik ve jeopolitik gerçeklerden azamî ölçüde yararlanan bir siyasetin titiz uygulayıcısı olacaktır.

52'nci hükümetin özel niteliğini gözönüne alarak, bu sorunlar içerisinde, öncelikle çözümlenmesi gereken gümrük birliği konusu üzerinde önemle durmak gerekmektedir. Bugün, Avrupa Birliğiyle bütünleşmek yolunda çok önemli bir noktadayız; gerek Avrupa Birliğinin gerek ülkemizin, bu tarihî fırsatı kaçırmamasının önemini bir kez daha vurgulamak gereğini duymaktayız. Bu fırsatı yakalayabilmek için, hükümetimiz, üzerine düşen bütün yükümlülükleri yerine getirmeye hazırdır. Yüce Meclisimizin de, aynı sorumluluk arzusuyla gereğini yapacağından emin bulunmaktayız.

Avrupa Birliğiyle işbirliğine başladığımız tarihten bu yana geçen otuz iki yılın en önemli aşamasına gelmiş bulunuyoruz. 19 Aralık 1994'te, dış engellemeler nedeniyle toplanması uygun görülmeyen Ortaklık Konseyi, 50'nci Hükümetin ısrarlı ve etkin girişimleri sonucunda, 6 Mart 1995 tarihinde toplanmış ve Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi Kararı imzalanmıştır. Bu tarihten bugüne kadarki

dönem içerisinde, iç hukukumuzda yapılması gereken düzenlemelerin büyük bir bölümü tamamlanmıştır. Bununla birlikte, önümüzdeki çok kısa dönem içerisinde tamamlanması gereken diğer dört yasa daha vardır.

Konunun önemini gözönüne alarak, bunları dikkatinize sunmakta yarar görmekteyiz. Bu çerçevede;

- Gümrük Kanununda değişiklik yapılmasına dair 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanması için gerekli olan cezaî ve akçalı hükümleri içeren kanun tasarısının,

- Patent, faydalı model, markalar, coğrafi işaretler ve endüstriyel tasarımlar alanında, Avrupa Birliğiyle gümrük birliği bağlamında mevzuat uyumunu sağlamak üzere çıkarılan 551, 554, 555, 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerin uygulanmasında gerekli olan cezaî hükümleri içeren tasarının,

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının,

- Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısının yasalaştırılması, Hükümetin öncelikleri arasında yer alacaktır.

Diğer taraftan, Avrupa Birliğine geçiş için gerekli görülen Özel Tüketim Vergisi Kanun Tasarısının da yasalaştırılması, Hükümetin öncelikleri içerisinde yer almaktadır.

Saymak gereğini duyduğumuz bu kanun tasarılarının bir an önce yasalaşması için, Yüce Meclisin yoğun çaba göstereceğine inanıyoruz.

Diğer taraftan, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında dün yapılan Ortaklık Konseyi toplantısı, uzun yıllardan bu yana, Türkiye-Topluluk ilişkilerinde niteliksel bir değişikliğin temel yapısını oluşturmuştur.

Toplantıda, öncelikle, gümrük birliğinin iyi işlemesi için gerekli koşulların yerine getirildiği sonucuna varılmış ve Ortaklık Konseyi, gerçekleştirmiş olduğu olağanüstü çaba ve uyum kabiliyeti nedeniyle Türkiye'yi kutlamıştır.

6 Mart 1995 tarihindeki Ortaklık Konseyi toplantısı kararlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, bu sonuç, Hükümetimizin Avrupa ile ilişkileri derinleştirme ve Türkiye'yi Avrupa ailesinin tam bir üyesi haline getirme yolundaki kararlı çalışmalarının somut bir göstergesini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Ortaklık Konseyi, ayrıca, 1963 Ankara Antlaşmasının tam üyeliğimize ilişkin 28'inci maddesinin, bugünün koşulları altında güncelliğini koruduğunu vurgulamıştır.

Bu sonuç, aynı zamanda, Hükümetimizin ve Meclisimizin, demokrasiyi ve insan haklarını derinleştirme amacıyla attığı önemli adımların ve reform niteliğindeki anayasa ve yasa değişikliklerinin, Avrupa Birliği üyesi bütün ülkelerce olumlu karşılandığını tescil etmiştir.

Ortaklık Konseyi, 6 Mart 1995'te alınan temel kararları teyit etmekle kalmamış, buna ek olarak, diyalogun daha da güçlendirilmesi için Türk tarafına taahhütte bulunmuştur.

Alınan bu kararların ve gümrük birliğinin gerçekleşmesinin, Avrupa Birliği ülkelerinden Türkiye'ye büyük miktarda yatırım akışına yol açacağına, Birlik üyeleri tarafından da inanılmaktadır. Yatırımlardaki bu yükselme, Türkiye ekonomisine yeni bir güç kazandıracak, istihdam artışı sağlayacak ve Türkiye'nin dünyadaki rekabet imkânını genişletecektir.

Sayın Milletvekilleri; karşı karşıya olduğumuz çeşitli dış politika sorunlarının, bizim için hayatı önemi devam etmektedir.

Bunların en önemlilerinden biri Kıbrıs sorunudur. Bugüne kadar olduğu gibi, iki bölge, iki toplumlu federal bir yapının, Kıbrıs sorununun çözüme kavuşturulması için tek çare olduğunu düşünmekteyiz. Bu konuda ilerleme kaydedebilmek için de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kabul edilmiş olan güven artırıcı önlemlerin öncelikli olarak ele alınmasına taraftarız.

Değerli milletvekilleri, 5 Nisan 1994'te alınan bir dizi kararın tavizsiz bir şekilde uygulanmasıyla, son dönemde, ekonomik dengelerde ciddi düzeyde bir iyileşme sağlanmıştır. Böylece, orta vadede sağlıklı ve sürdürülebilir bir büyümenin gerçekleştirilebilme şansı doğmuştur.

Hükümet, krize bağlı olarak yaşanan sıkıntıların daha büyüğünün yeniden yaşanmaması için, sağlanmış bulunan istikrarın korunmasının büyük önem taşıdığına bilinci içinde görevini yürütecektir. Hükümetimiz, Türkiye'nin, küreselleşmenin getirdiği avantajlardan yararlanarak çağı yakalaması, gelişmiş dünya ülkeleri arasında yerini alabilmesi için, ekonomik istikrarı, vazgeçilmez bir unsur olarak görmektedir.

Ayrıca, enflasyon karşısında alım güçleri azalan kesimlere, çalışanlara, üreticilere, emeklilere, muhtaç yaşlılara, dul ve yetimlere sahip çıkmak, hükümetimizin bir diğer temel politikasını oluşturacaktır.

Bu anlayışla, hükümeti oluşturan partilerin mutabakatı içerisinde, kamu kesiminde çalışan işçilerin toplu sözleşmelerinin, emek kesimini tatmin edici bir düzeyde, hukuka ve sendikal haklara uygun biçimde ve karşılıklı uzlaşmayla bağitlanması, toplumsal barışı geliştiren, gelir dağılımındaki adaletsizliği kısmen iyileştiren olumlu bir adım olmuştur.

Burada, başlangıçta 600 bin işçi için talep ettikleri 237 trilyon lirayı makul düzeye çekerek bu uzlaşmanın gerçekleşmesine gecikmeli de olsa katkıda bulunan ilgili işçi konfederasyonu ve sendikalarına teşekkür etmek istiyorum. Çünkü dengelerin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi, kamu vergi gelirlerinin artırılması kadar, devletin çeşitli gelir gruplarına aktarabileceği kaynakla da sınırlıdır.

Benzeri duyarlılıkla, memurları, Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur kapsamında ki bütün emeklileri, onların dul ve yetimlerini yeni hak ve olanaklara kavuşturma kararlılığımızı sürdüreceğiz.

15 Kasım 1995 tarihinden geçerli olmak üzere, tüm memurların ve her kesimden emeklilerin maaşlarında önemli boyutlarda artış sağlayan düzenlemeler yapılmıştır.

Esnaf ve sanatkârlarımıza, 1995 yılında, 20 trilyon lira kredi kullandırmayı hedeflemişken, bu hedef yılın ikinci yarısında aşılmış ve kredi program hedefi 25 trilyon liraya yükseltilmiştir. Bu tutarın halen 23,8 trilyon liralık kısmı, ilgili banka şubelerine tahsis edilmiş bulunmaktadır.

52'nci hükümet, esnaf ve sanatkârlarımızın sorunlarını çözmeye, ek kredi taleplerini karşılamaya yönelik çabaları, bu kısa dönemde de artırarak sürdürmeye kararlıdır.

Esnaf ve sanatkâr kesimiyle birlikte, ülkemizde büyük bir potansiyel olan girişimciler de “Genç Girişimci” ve “Kadın Girişimci Kredileriyle desteklenmeye devam edilecektir. 1995 yılında, bu kesimin kredi limitleri artırılmıştır. İşlemleri kolaylaştırarak kredi kullanımının hızla yaygınlaştırılmasının sağlanması, görevimiz olacaktır.

Ekonomik kalkınmamız içinde ayrı bir yeri olan küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ'lerin) konum ve önemlerine uygun bir çerçevede desteklenmeleri sürdürülecektir.

Üreticileri destekleme anlayışımız çerçevesinde, çiftçilerimize yönelik çok yönlü destekleme politikalarına etkinlik kazandırılacaktır. Tarımsal verimliliği artırmak amacıyla yıl içerisinde, gübre sübvansiyonu yüzde 30'dan yüzde 50'ye yükseltilmişti; bu uygulamaya devam edilecektir.

Çiftçilerimizin emeğinin değerlendirilmesi ve ürünlerini gerçek değeriyle satabilmeleri amacıyla, geçen bir ay içerisinde, Ziraat Bankasına, tarım kredi ve tarım satış kooperatiflerine uygun kredi imkânları sağlanmıştır. Bu kredilerle, destekleme alımlarının önündeki tikanıklıklar aşılabacaktır.

Bu bağlamda, ihracat yapılması kaydıyla, fındık alımları için, 2,5 trilyon liraya kadar, uygun faizli kredi açılmıştır. Bu kredi kullandırılmaya devam edilecektir. Benzeri şekilde, ayçiçeği ve zeytin alımları için de 1 trilyon liraya kadar kaynak ayrılmıştır; bunun da kullanılması sağlanacaktır.

Doğu ve güneydoğu illerinde hayvancılığı geliştirme amacına yönelik “Onarım Projesi” kapsamındaki yüzde 20 faizli 2 trilyon liralık kredi, bu öncelik de dikkate alınarak, son günlerde, Türkiye genelinde 20 trilyon liraya çıkarılmıştır. Yüzde 80'i hayvan tedariki, yüzde 20'si yem ve girdilerin tedariki ile hayvansal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasında kullanılacak olan bu kredinin uygulanması, kuralları içinde hızla gerçekleştirilecektir.

52'nci hükümet, demokratik yapılanmanın ve bölgesel kalkınmanın temel taşları olan yerel yönetimlerin, katılımcı demokrasinin gereklerine uygun olarak, yeni bir yapıya kavuşturulmasından yanadır. Bu nedenle, Hükümetimiz, mali sorunlarını çözmek ve yöre halkına daha iyi hizmet sunmalarını sağlamak amacıyla, bu kısa dönemde, belediyelere ve il özel idarelerine, çeşitli fonlardan kaynak sağlayacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gündemindeki Büyükşehir Belediyelerine İlişkin Kanun Tasarısının, mümkün olan en kısa sürede yasalaştırılmasına çalışılacaktır.

Sayın Milletvekilleri, hükümetimiz, doğu ve güneydoğuda terör ve şiddetten zarar gören, yaşam koşulları bozulan, köy ve mezralarını terk etmek zorunda kalan, ekonomik hayattan kopan yurttaşlarımızı kucaklamayı, onların yaralarını sarmayı en öncelikli görevleri arasında görmektedir. Bu çerçevede, geçen Hükümet döneminde programlanan Güneydoğu Onarım Projesinin uygulaması kararlılıkla yeniden ele alınarak, hükümetimizin kısa görev süresince önemli atılımlar yapılması, hedefimiz olacaktır.

Güneydoğuda boşaltılmış olan köylerden güvenlik yönünden uygun olanlarına, yurttaşlarımızın geri dönüşleri ve köylerinde yeniden yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli destek sağlanacaktır.

Hükümetimiz, güneydoğuda, altyapı yatırımlarının ve sınıai yatırımların aksa-madan sürdürülmesi ve olanaklar içinde hızlandırılmasına; özellikle, eğitim, sağlık ve tarım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına büyük önem vermektedir.

Güneydoğu Anadolu Projesine, yalnız bölgenin değil, bütün ülkenin gurur kaynağı olarak her türlü desteği sağlanmasına devam edilecektir.

Değerli milletvekilleri, hükümetimiz “dürüst yönetim, açık toplum” ilkesinin ödünsüz savunuculuğuna devam edecektir. Her kesimde yolsuzluk ve usulsüzlük olaylarının üzerine, ciddiyetle gidilecek; Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim mekanizmalarının, bu konuda, etkin biçimde çalıştırılması hedef alınacaktır.

Milletvekilliğiyle Bağdaşmayan Görev ve İşlerle İlgili Kanun Tasarısının, tüm milletvekillerimizin desteğiyle, hızla yasalaşacağına inanıyoruz.

Bilindiği gibi, yolsuzluklara karşı etkin kurumsal önemlerin alınmasıyla ilgili olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde, Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanun Tasarısı, Devlet İhale Kanununda Değişiklik Tasarısı, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Suçlarının Kovuşturulması Hakkında Kanun Tasarısı bulunmaktadır.

Bu çok önemli tasarıların yasalaştırılarak uygulamaya geçirilmesini, konunun önemi nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirlerine sunuyoruz.

Sayın Milletvekilleri, 1996 Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları, Anayasada öngörülen süre içerisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur; ancak, bu tasarıların, Anayasamızda öngörülen 75 günlük süre içerisinde ilgili komisyon ve Genel Kurulda görüşülmesi, tartışılması ve kanunlaşması, erken seçim nedeniyle mümkün görülmemektedir.

Bu nedenle, devlet hizmetlerinde herhangi bir aksamaya meydan verilmemesi için, 1996 malî yılı başından itibaren 4 aylık süreyle sınırlı olmak üzere, kamu harcamalarının yapılmasını ve devlet gelirlerinin toplanmasını öngören Geçici Bütçe Kanunu Tasarısı hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

Milletvekili genel seçimlerinin erken yapılacağı ve bütçenin de 1 Ocak 1996’da yürürlüğe girmesi gerektiği dikkate alındığında, geçici bütçeye ilişkin tasarının TBMM’nin yasama döneminin sona ermesinden önce kanunlaşmasında zaruret bulunmaktadır.

1995 yılı bütçe uygulamalarında, başta vergi gelirleri olmak üzere bütçe gelirleri tahsilâtının başlangıç hedeflerinin yüzde 25 oranında bir fazlalıkla gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Öte yandan, faiz ve personel harcamaları için kanunda öngörülen ödeneklerin de yeterli olmayacağı anlaşılmakta olup, bu harcamalar için ek ödenek alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1995 yılında bu harcamaların yapılabilmesi ve devlet hesaplarının harcamaları tam olarak yansıtabilmesi için Ek Ödenek Kanun Tasarısı da hazırlanarak. Yüce Meclise sunulmuştur. Geçici Bütçe Kanun Tasarısı gibi, Ek Ödenek Kanun Tasarısının da bu dönemde yasalaşması sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri. Hükümet, dünya piyasalarına entegrasyon ve Avrupa Birliğine tam üyelik doğrultusunda ekonomide verimliliğin artırılması, örgütlü ve rekabetçi çevre koşullarına duyarlı serbest pazar koşullarının sağlanması gayretlerini kararlılıkla sürdürecektir.

52'nci Hükümet, bu anlayışla, özelleştirme uygulamalarında devletin ve toplumun ortak yararlarının gözetilmesine, tekelleşmenin önlenmesine özen gösterecektir. Özelleştirme uygulamalarında temel ilke "şeffaflık" olmaya devam edecektir.

Hükümetimiz, ülkemizin yüksek çıkarlarını ilgilendiren bütün meselelerin yakından takipçisi olacaktır. Bunların başında, Azerbaycan erken petrolünün, Rusya'dan geçecek boru hattıyla eşzamanlı olarak, Gürcistan üzerinden, yani Batı güzergâhından da Karadeniz'e getirilmesi projesi gelmektedir.

Bilindiği gibi, bu konudaki makul, ekonomik ve çevresel yönden elverişli tezimiz, bundan önceki Hükümetlerimiz döneminde enerjik ve sistematik bir yaklaşımla izlenmiş ve böylece Türkiye için, bu aşamayla ilgili olabilecek en yararlı sonuç alınmıştır.

Bakü-Ceyhan boru hattı, Türkiye'nin 21'inci Yüzyıla dönük bir mega projesidir. İleride, Azeri ve Kazak petrolünün Ceyhan'a akmasıyla bu bölgede bir sanayi patlaması yaşanacaktır. Bu gelişme, Akdeniz Bölgesinde olduğu kadar, Güneydoğu bölgemizde de refah ve istikrara büyük katkı yapacaktır.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Hükümetimiz, ülkenin altyapı ihtiyacının ekonomik ve sosyal gelişmenin önünde darboğaz oluşturmayacak şekilde karşılanmasını hedeflemektedir. Altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde ve altyapı hizmetlerinin sunumunda, özel kesimin finansman imkânlarından ve girişimcilik dinamizminden bu kısa dönemde azami ölçüde yararlanılacaktır.

Yıllardır üzerinde uğraşılan yap-işlet-devret modelini sağlam bir hukuki tabana oturtmak ve önemli projeleri bütçe dışı imkânlarla özel kesim eliyle gerçekleştirebilmek amacıyla gerekli olan mevzuat düzenlemeleri, 1994 yılı itibariyle tamamlanmış ve yürürlüğe konulmuştur. Bu düzenlemeler sonucunda, 1995 yılında yap-işlet-devret projelerinde önemli bir hızlanma sağlanmış bulunmaktadır. Devam eden yap-işlet-devret projelerinin maliyeti yaklaşık 8,5 milyar dolar, üzerinde çalışmaları sürdürülen toplam proje stoku ise 31 milyar dolar düzeyindedir.

Enerji sektörü yap-işlet-devret proje stokunda toplam 88 proje vardır. 5 projenin inşaatı devam etmekte olup, 12 projenin sözleşmeleri imzalanmış, 9 projenin sözleşme görüşmeleri ise sürmektedir. 62 projenin fizibilitesi alınmış veya ön başvuruları yapılmış durumdadır.

En önemli yap-işlet-devret projelerinden biri olan Birecik Hidroelektrik Santrali, 672 megavat gücünde ve 2, 460 milyon kilovat/yıl kapasitesinde olup, toplam maliyeti 1,4 milyar dolardır. 19 Mart 1993 tarihinde projenin uygulama anlaşması paraflanmış, kuruluş işlemleri tamamlanarak şirket faaliyete geçmiş ve 1995 yılında inşaat başlamıştır.

Esenyurt Doğalgaz Santralının temeli 21 Mayıs 1995'te atılmıştır. Proje maliyeti 168 milyon dolardır.

Karayolu yap-işlet-devret proje stokunda toplam 21 adet proje vardır.

Anadolu Otoyolu-Dilovası ayırımı Orhangazi Otoyolu Projesine, 3.400 metre uzunluğundaki İzmit, Körfez Köprüsü ve 50 kilometrelik otoyol dahildir. 800 milyon dolar maliyetli proje ihaleye çıkarılmıştır.

Çanakkale Boğaz Geçiş Projesi, 20 kilometre otoyol ve 1.440 metre asma köprüyü kapsamaktadır. 350 milyon dolar maliyetli proje için açılan ihale görüşmeleri sürdürülerek, sonuçlandırılacaktır.

Ankara-İstanbul Sürat Demiryolu ve İstanbul Boğaz Geçiş Projesi, yap-işlet-devret ile gerçekleştirilmesi hedef alınan projeler arasındadır. Toplam maliyeti 4,5 milyar dolar olan proje, yıllık 12 milyon yolcu ve 4,6 milyon ton yük kapasiteli olacaktır.

Planlanan 40 yeni yat limanı projesi, Türkiye'nin turizm faaliyetlerini ve döviz gelirlerini önemli bir biçimde artıracaktır. Bu alanda, döviz girdileri açısından çok önemli bir artış beklenmektedir; çünkü Türkiye, Akdeniz'in en temiz, en dokunulmamış sahillerine sahiptir ve bu, Türkiye'deki turizm patlamasının yeni bir aşaması olarak, önümüzdeki yıllarda açık bir biçimde ortaya çıkacaktır.

Asgarî 10 milyon yolcu/yıl kapasiteli Atatürk Havalimanı yeni terminal binası 70 bin metrekare kapalı alan üzerine inşa edilecektir. Proje maliyeti 250 milyon dolar olan proje, 1995 yılında ihaleye çıkarılmıştır.

Antalya Havalimanı yeni dış hatlar terminal binasının proje maliyeti 70 milyon dolardır. Uygulama sözleşmesi revize edilerek, firmayla mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Bodrum-Milas Havalimanı terminal inşaatı, asgarî 2,5 milyon yolcu/yıl kapasiteli olacaktır. Proje maliyeti 30 milyon dolar olup, altyapı tesislerinin 1995 yılı içerisinde tamamlanmasından sonra ihaleye çıkarılacaktır.

Hükümetimiz, bir seçim hükümeti olmasına rağmen, önemli bir aşamaya gelmiş bulunan yap-işlet-devret projelerinin sektöre uğratılmaması ve bu alanda ele geçen fırsatların kaçırılmaması için gerekli her türlü çabayı harcayacaktır.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, ülkemiz, bu yıl içinde, hepimizi üzen doğal afetlere maruz kalmıştır. Bu afetlerin sonuncusu, Dinar depremidir. Dinar'da

yaraların hızla sarılması için bir özel kanun çıkarmak yerine, bundan sonraki bu tür afetlerde hükümetlere daha geniş yetkiler veren, çok süratle hareket edilmesi imkânını sağlayabilecek bir yasayı gerçekleştirmek kararlılığındayız. Afetler Kanununda değişiklik getiren bu yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisine son günlerde sevk edilmiştir. Bunu, bu kısa dönemde gerçekleştireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Atatürk'ün öncülüğünde, toplumumuzun sınırsız özverisiyle kurulmuş olan laik cumhuriyetimizin 72'nci yılında, Programımızla huzurunuzda olmaktan gurur duymaktayız. 52'nci Hükümet olarak, bilgi çağına geçmeye hazırlanan bir dünyada, Türkiye'nin demokratikleşme, yenileşme ve değişim istek ve iradesini temsil eden yeni bir atılım heyecanıyla, ülkemizi 21'inci Yüzyıla taşımak misyonunu yüklenmiş bir kuşağın, Türkiye'nin dinamizmine ve sınırsız potansiyeline inanan, özgüveni olan bir anlayışın sahibiyiz. Ülkemizde, sosyal barışı yüceltmeyi, istikrar içinde büyümeyi, işsizlik ile gelişme ve gelir dağılımında eşitsizlik gibi ekonomik sorunları hızla aşmayı, Türkiye ekonomisini, çalışanıyla, üreticisiyle, girişimcisiyle ileri refah, örgütlülük, verimlilik ve rekabet düzeyine taşımayı temel hedef alıyoruz.

52'nci Hükümet, tüm bu değer ve ilkelerin, bireyin özgürlüğünün, onun doğuştan var olan dokunulamaz temel haklarının, yaşam, düşünce ve inanç özgürlüklerinin, hoşgörü ve iç barışın koruyucusu ve güvencesidir.

Avrupa ile gümrük birliğini bu yıl içinde tamamlayarak, temel değerlerimizden ve egemenliğimizden ödün vermeden, Avrupa Birliği ile bütünleşmenin kapılarını açarak, Türkiye'yi dünyaya taşıma misyonunu üstlenmiş; bunu, kesinlikle gerçekleştirmekle iddia ve kararlılığı içindeyiz.

Dün, Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi toplantısı sonunda alınan olumlu sonuçlar, ülkemizi Avrupa Birliğine bir adım daha yaklaştırmakta ve dışpolitika hedeflerimiz açısından çok verimli bir aşama teşkil etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye erken seçime giderken, Hükümetimiz, ülkenin üstün çıkarları için alınması gereken bütün kararları, hiçbir siyasî çıkar hesabı yapmadan alacaktır. Türkiye'nin ulusal çıkarları, her konuda dikkatle korunacaktır.

Şimdi, böyle bir yüce sorumluluk ve görev anlayışıyla huzurunuzdayız.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin, kendi içinden çıkan ve Yüce Meclisin bir özlemi haline gelen erken seçimi gerçekleştirecek olan 52'nci Hükümete sahip çıkacağınıza inanıyoruz.

Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. *(DYP sıralarından ayakta alkışlar, CHP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Kapanma Saati: 16.18

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 19 Cilt 96 Birleşim 22
Sayfa 223-317
03.11.1995 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — Başkanvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu

KÂTİP ÜYELER: Mehmet Cemal Öztaylan (Balıkesir)

Abbas İnceayan (Bolu)

Açılma Saati: 13.30

Hükümet Programının Görüşülmesi

BAŞKAN — Başbakan Sayın Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Görüşmelerde, İçtüzüğün 73'üncü maddesine göre, siyasî parti grupları adına birer sayın üyeye, şahısları adına iki sayın üyeye, Hükümet adına da Başbakan veya bir bakana söz verilecektir.

Program üzerinde söz alan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okuyacağım:

Şahısları adına: Sayın İbrahim Halil Çelik, Sayın Kemalettin Göktaş, Sayın Mahmut Alınak, Sayın Ali Yalçın Ögütcan, Sayın Esat Canan, Sayın Zeki Ünal, Sayın Mustafa Ünalı.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) — Sayın Başkan, ben 3'üncü sırada görünüyorum. Bana da sıra gelmeyecek. Görünen o ki, burada, İçtüzüğe göre değil, adamına göre hareket ediyorsunuz, ilk sözü ben istemiştim; ancak, Başkan olarak siz, ısrarla, benim sesimi duymak istemediniz...

BAŞKAN — Sayın Alınak, katiyen böyle bir şey olamaz; duymak istemediniz diye bir şey mümkün değil.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) — Daha önce yazılı olarak başvuruyordum. O gün Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okunduktan sonra, ayağa kalkıp program üzerinde söz isteğinde bulundum. Ben, o zaman, yazılı olarak başvurmadığım için, yazılı olarak başvurulması gerektiği bana ifade edildi. Tezkere okunduğu gün birinci olarak ayağa kalkıp söz isteğinde bulundum; siz duymak istemediniz. Bu vaziyette bana da sıra gelmeyecek, söz hakkımı geri alıyorum.

BAŞKAN — Sayın Alınak, çok yanlış tefsir ediyorsunuz; katiyetle bir kastı mahsusa yoktur. Sizi görür görmez de derhal Divana isminizi bildirdim; ancak, sizden evvel, maalesef, iki üye isimlerini bildirmiş; size samimiyetle ifade ediyorum, katiyen böyle bir şey yok.

Sayın Milletvekilleri, Genel Kurulun 31.10.1995 tarihli 19'uncu Birleşiminde alınan karar gereğince siyasî parti grupları ve Hükümet adına yapılacak konuşmalar Ter saattir. Kişisel konuşmalar 15'er dakikadır. Şimdiye kadar sadece Anavatan Partisi Grubu adına Riyasete söz talebinde bulunulmuştur; ancak, konuşmacı adları da halen bildirilmemiştir.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — ANAP Grubu adına Sayın Kâmrân İnan ve Sayın Lütfullah Kayalar.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Öbürlerine söz verme o zaman; bu saate kadar müracaat etmediler...

YAŞAR ERYILMAZ (Ağrı) — Gruplar adına konuşacakları tespit edin Sayın Başkan.

BAŞKAN — ANAP Grubu adına, Sayın İnan; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar) Sayın İnan, süreyi nasıl kullanacaksınız efendim?

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Yarı yarıya efendim.

BAŞKAN — Yarı yarıya; yani, size 30 dakika; 30 dakika da Sayın Kayalar'a vereceğim.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Emriniz olur efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen pazar günü 29 Ekimde, cumhuriyetimizin 72'nci yılını kutladık; bugün ise, 52'nci Cumhuriyet Hükümetinin Programı üzerinde görüşmeler yapacağız. Aslında, bu iki rakam, siyasî tarihimizin, istikrarsızlık temeli üzerine kurulu olduğunu gösteriyor. 72 yılda 52 hükümet; ortalama 1,5 yılın bile altına düşüyor. Oysa, siyasî istikrar, genç bir demokraside ve gelişme halinde bulunan bir memleket bakımından bir zarurettir. İkinci Dünya Savaşından sonra, dillere destan olan Japon başarısının temelinde, kırk yıllık devamlı liberal parti iktidarının bulunması yatar. Son üç dört yıldan beri, orada da istikrar bozulmaya ve dolayısıyla ekonomik sıkıntılar baş göstermeye başladı.

Kırk yıl, İsveç'te, bir siyasî istikrarın devamlılığı hadisesi görülmüştür ve yüksek bir başarı olmuştur. Bizde, maalesef, bilhassa son zamanlarda, bu eğilim, artık, aylara bölünür hale geldi ve bunu dış politika ve Dışişleri açısından alırsanız, dünyada belki de tek örnek haline geldik. Temmuz 1994'ten bugüne değin, yani, 15 ayda tam 6 tane Sayın Dışişleri Bakanı geldi geçti. Her birine 2,5 ay düşüyor. Bunun ciddiyetini kabul etmek mümkün değildir.

Sayın Milletvekilleri.

Dünyanın kontrolden çıktığı, dengelerin süratle değiştiği; Balkanlarda, bizim tarihimize, kültürümüze, oradaki tarihî mevcudiyetimize ve dinimize karşı bir soykırımın yürütüldüğü; Kafkaslarda, Ermenistan'ın, kardeş Azerbaycan'a tecavüz ettiği, topraklarını işgal ettiği Yukarı Karabağ'ı kontrolü altına aldığı; Orta Asya'da, kardeş cumhuriyetlerin varlık ve bağımsızlıklarını Rusya'ya karşı koruma mücadelesi verdikleri; Ortadoğu'da, barış süreciyle beraber istikrarsızlığın yeniden devam

ettirilmek istendiği; Irak'ta, bilhassa Kuzey Irak'ta, doğrudan doğruya Türkiye'nin güvenliğiyle ilgili gelişmelerin, hem de son zamanlarda yer aldığı; Kıbrıs üzerinde, Hükümetin de bilinçli olarak ve iştirakiyle oynatılmak istenen oyunların devam ettiği; Karadeniz Bölgesinde ve bilhassa Kafkaslarda, eski komşumuz Rusya'nın, eski emellerine dönüş yolunda gösterdiği gayretler, 58'inci Ordunun kuruluşu, yeni askerî doktrin, yakın dış çevre hadiselerinin ortaya atıldığı bir dönemde, Türkiye, bu istikrarsızlık manzarasını sergilemektedir. Bu istikrarsızlık manzarasıyla da ki, Türkiye'ye karşı olan güçler, bilhassa son zamanlarda, ciddiye alınması gereken bazı hareket ve davranışlar içerisinde bulunmaktadırlar. Son senelerde, soğuk savaş, şeklen son bulmakla beraber, kabul etmek lazımdır ki, Türkiye'nin güvenliğine yönelik tehditler artmıştır; güvenlik riski artmıştır.

Son olarak da, Yunanistan'ın, Batı dünyasını, Amerika ve Avrupa Birliği'ni Türkiye'ye karşı kullanamadığından, dışarıda yeni müttefikler aramak, Rusya ile askerî işbirliği ve Suriye ile bir askerî işbirliğine girme teşebbüsleri, âdeta, Ankara'nın, gözleri, kulakları ve bilgisi dışında cereyan etmektedir.

Tümüyle içeriye yönelik, içerideki ufak ve Türkiye'nin, artık, takip etmekten, görmekten, duymaktan bıktığı küçük politik hesaplar içerisinde çalkalanan, ortaklıklar arasında bir güvenin bulunmadığı "gümrük birliğine gitmesinde, onun siyasî prestijine ben de ortak olayım" hadiselerinin cereyan ettiği bir siyasî tablo, bir siyasî manzara... Bundan, sevinmiyoruz, bundan, Anamuhalefet Partisi olarak memnun olduğumuzu düşünen varsa yanılır. Biz, bundan, Türkiye adına üzülmüyoruz, Türkiye'nin dışarıya verdiği görüntü bakımından üzülmüyoruz.

Düşünebiliyor musunuz, her toplantıya ayrı bir Dışişleri Bakanı gidiyor. Avrupa Birliğini, muhatabımız ve partnerlerimiz olarak kabul buyurun, her Konsey toplantısına veya Brüksel'deki müzakereye ayrı bir Sayın Dışişleri Bakanı giderse karşıdakiler ne düşünür... İstikrar bakımından ve Türkiye ile bir ilişki, ortaklık ve birlik kurma bakımından bunlara güven verebilmemiz mümkün müdür değerli milletvekilleri; ama bunu, maalesef, fazla düşünen ve ciddiye alan yok.

Değerli milletvekilleri, buradan, önümüze şu geliyor; Sayın Hükümetin, bu kürsüden, Yüce Meclise sunduğu şu program çok üzücü bir vesikadır. Sayın Hükümet, ya kendisini ciddiye almıyor ya Türk kamuoyunu ciddiye almıyor; ikisinden biri. Çünkü muhtevasına baktığınız zaman, içerisinde hemen hemen hiçbir şey yok; ama diyecek ki, efendim, ben, seçim hükümetiyim, benim ömrüm kısa, binaenaleyh, program da benim ömrüm kadar kısa... Bunu düşünebilir; ama diyemez, demeye hakkı yoktur. Devlette, devamlılık ve ciddiyet esastır; ama devamlılığı da kestik derlerse haklı çıkarlar. Çünkü 15 Ekim Pazar günü, saat 16.00'da, 39 oy farkla güvensizlik oyu alan Sayın Hükümet, yenisi kuruluncaya kadar göreve devam tezkeresini, Cumhurbaşkanlığından, ayın 16'sında, saat 16.00'da almıştır. Arada, 24 saat, Türkiye'de meşru idare boşluğu doğmuştur. Bütün icraat, Anayasa ve kanunlara aykırı düşmektedir değerli milletvekilleri.

Şimdi, bu programcığı alırsanız, dış politikada, sadece, bir tek paragraf var değerli milletvekilleri, Kıbrıs meselesi... Burada şunu hatırlatmak isterim: Sayın Başbakan, bundan bir yıl önce, basına bir açıklamada, bir çağrıda bulundu "bana yardım edin, şu Kıbrıs meselesini ben halledeceğim" dedi. Burada, iki ciddi yanlış

var. Birisi, Kıbrıs meselesinin, 20 Temmuz 1974'te halledilmiş olduğunu kabul etmemek yanlıgısı. Oysa, Kıbrıs meselesi, Türk Devleti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve halkı bakımından halledilmiştir. (ANAP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İkinci ciddi bir yanlgı var. Bundan, demek isteniyor ki, yirmi yıl içerisinde, gelip geçen hükümetler bunu becerememiş, yapamamış, binaenaleyh, ben yapacağım. Dikkat buyurursanız, bizim devlet literatürümüzde, lügatimizde bu “ben” çok sık geçmeye başladı. Gümrük birliğinde olsun, diğer konularda ve demokrasimizin yüzünde fazla “ben”ler gözükmeye başladı ki, bu demokrasinin yüzünü pek güzel leştirmez. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Buradaki, kasıt ne; onlar, beceriksizdi, ben yapacağım. Burada da büyük bir insafsızlık ve haksızlık var. Eğer, yirmi yıl içerisinde, bugünkü statüko muhafaza edilmişse, gelip geçen hükümetlerin, bu millî davaya verdikleri ehemmiyet dolayısıyla, hassasiyet dolayısıyla ve sonunda Türk Milletini, isteseler dahi, aşamayacaklarını bilmelerindendir; yoksa beceriksizliklerinden değildir.

Eğer, koca Türk Devleti ve Cumhuriyeti, bir tek becerikliye kalmışsa, onun da nihayet, hayatının sınırlı olduğunu kabul etmek lazım. Ö zaman milletçe oturup ağlayacak mıyız; hayır. Türkiye, bir şahısla tarih boyunca kaim olmadı; dünyanın en büyük insanlarını doğurdu, geldi geçti ve Türkiye, devam ediyor, ilelebet de devam edecektir.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Kıbrıs konusunda, size üzülererek ifade edeyim: Sayın Hükümet “ben hallederim” düşüncesinin arkasında “ver, kurtul” formülüyle, bu işi, Türkiye’den koparırım düşüncesi, yatıyordu ve bu düşüncenin çok açıklıkla sergilenmesi, diğer taraftan gümrük birliği gibi, bizim ahdi hakkımız, Katma Protokol, Ankara Antlaşması ve takvimin icabı olan bir hadise karşısında, Sayın Hükümetin gösterdiği hahişkârlık ve âdeta aşırı ricacı atmosferi, Batı dünyası için çok ilginç bir mesaj teşkil etti; Bu vesileyle, bunu bir bedel olarak alıp da Kıbrıs’ı, Batı dünyasına ithal etmek ve Enosis’in yolunu açmak. Bu ne zaman açıldı? Bu, 2 Şubat 1995’te Londra’da yapılan beş bakanlı çalışma toplantısında dördü Avrupa Birliğinden, beşincisi Türkiye’den Sayın Dışişleri Bakanı ve orada, açıkça, Kıbrıs’ın 1990 yılında Avrupa Birliğine tam üyelik için yaptığı ve bugüne kadar askıda tutulan başvurunun muameleyle konulmasına Türkiye’nin muhalefet etmeyeceği mesajı verildi ve bu suretle bir pazarlık yapıldı. Yunanistan’ın, Türkiye’nin gümrük birliğine girmesine itirazının kaldırmamasına mukabil, Kıbrıs’ın tam üyeliğinin kabul edilmesi ve nitekim takip buyurdunuz, bundan dört gün evvel, Yunanistan, Türkiye’nin gümrük birliği konusunda hiçbir itirazı bulunmadığını ifade etti. Bu beyan, acaba, Türkiye’yi çok sevdiğinden mi, yoksa Türkiye’nin dökülen diplomasisinin bir başarısı olarak mı görülüyor; hayır, Yunanistan ve Güney Kıbrıs, Enosis yolunun açıldığını gördüklerindendir ve yine dikkat edin, dokuz aydan bu yana, Güney Kıbrıs, görüşmeler ve çözüm yolunda en ufak bir iddiada bulunmuş, teşebbüste bulunmuş değildir.

2 Şubat toplantısı, 6 Şubatta yapılan Brüksel’deki Avrupa Birliği Bakanlar konseyine yansıdı ve bu toplantı sonunda Dönem Başkanı Fransız Dışişleri Bakanı Sayın Juppe şimdiki Sayın Başbakan açıkça beyan etti: “Türkiye’nin gümrük birliğine

girmesine karşı Yunanistan'ın muhalefeti bertaraf etmek üzere, Kıbrıs'ın tam üyelik müracaatının 1996'nın ikinci yarısında ele alınması kabul edilmiştir" denildi ve bu suretle, bu, tescil edilmiş oldu ve geliyoruz bunun arkasından, 6 Martta imzalanan vesika dolayısıyla da aynı hükümler ortaya çıkıyor.

Değerli milletvekilleri, sayın bakanlar tekrar ve tekrar beyan ettiler: "Efendim, Güney Kıbrıs'ı Avrupa Birliğine alırlarsa; biz, Kuzey'le ekonomik bütünleşmeye gireriz" dediler; ama bunu söyleyenler de inanmıyor. Çünkü "Madde 1.- Kıbrıs'ın Avrupa Birliğine üyeliği tüm Kıbrıs'ı kapsar." Zira Rum kesiminin yaptığı müracaat, maalesef, Batıların Rum kesimini Kıbrıs'ın tek temsilcisi olarak görmelerinin neticesi, Kıbrıs'ın tümünü kapsar değerli milletvekilleri ve gümrük birliği, gelecek sene başından itibaren yürürlüğe girmesi halinde ise, Kuzey Kıbrıs ile artık bir ekonomik bütünleşme yapmanın imkânı yok. Biz, bu meseleyi, daha önceden Sayın Hükümete arz ettik, dedik ki "bu konuda samimiyseniz, ekonomik bütünleşmeye şimdiden başlayın. Yine, bu konuda samimiyseniz, yapılması gereken çok acil bir durum var; o da, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile ki bu ayın 15'inde, 12'nci yıldönümünü kutlayacağız, bir siyasî ve askerî işbirliği anlaşması imzalamanız lazımdır" Ne oldu; Ada'ya en son giden bir Sayın Dışişleri Bakanı "böyle bir anlaşma imzalamak bahis konusu değildir" diye beyanda bulundu. Bunlar yetmiyormuş gibi, Sayın Hükümet, koalisyon hükümetleri işbaşına geldiğinden bu yana, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine, Avrupa Birliğinin ekonomik ambargosuna paralel malî ambargo uyguladılar, Türkiye'nin verdiği malî desteği kestiler ve Kıbrıs'ı büyük bir ekonomik ve malî bunalım ve sıkıntı içerisine soktular.

Şimdi ne olacak; gelecek senenin ikinci yarısından sonra, müzakereler başlayıp da, mutlak bir şekilde tam üyelik karan alındığında ki, dünya basınının verdiği süre, en geç 1998'de tam üye olacak. Türkiye'nin tam üyesi bulunmadığı bir Avrupa Birliği içerisinde Kıbrıs'ın mevcudiyeti demek, gizli Enosis'in yolunun açılması, binaenaleyh Kıbrıs'ın tümünün elden çıkarılmasıdır.

Değerli milletvekilleri "bunu ben çözerim" diye ifade edilen, bir sene önceki sözün arkasında bu olduğu, bu elim hadise olduğu ortaya çıkıyor. Yalnız, şunu da Yüce Meclisin huzurunda ve dolayısıyla Türk Milletinin huzurunda arz edeyim; hiçbir güç, Kıbrıs'ın tümünü Yunanlılara vermeye yetmeyecektir. (ANAP, RP ve DSP sıralarından alkışlar) Şu programda bir ibare var, artık klasiklerden kurtulmak lazım, yeni Sayın Dışişleri Bakanının aynı ray üzerinde devam edeceğini sanmıyordum. Çünkü gelip geçen bakanlar, bir nevi, âdeta, tek ray üzerinde, ömürlerinin Haydarpaşa-Pendik arasında geçişi gibi bir manzara sergiliyorlar. Diyor ki "Efendim, Kıbrıs için en iyi çözümün iki bölge federal bir sistem olduğu görüşünü muhafaza ediyoruz ve güven uyandırıcı tedbirlerin yeniden yürürlüğü konulması..." Güven verici tedbirlerle, az daha, koalisyon hükümetleri tarafından karşılıksız olarak Maraş verilmeyormuydu? Eğer, muhalefetin, burada meşeliyi gündeme getirmesi ve o zaman ki Sayın Meclis Başkanımızın davetiyle, Kuzey Kıbrıs Devlet Başkanı Sayın Denktaş'ın, burada, Meclise hitabı olmasaydı, Maraş gitmiş ve Kuzey Kıbrıs'a, bugün, 50-60 bin Rum gelip yerleşmiş olmaz mıydı? Peki, bu ibare buraya nasıl konulur?

İkincisi, dünyada federal sistemler yıkılırken, dağılırken ve kuzeyde bir devlet mevcutken, güneyde esasen fiilî bir durum varken, bu ibare buraya nasıl konulur;

ama şu var: Sayın Bakanlar bunları kontrol etmezler; Dışişleri Bakanlığının bir alışkanlığı var, 30-40 yılda, gelip geçen hükümetlerin programlarının hazırlanması bahis konusu olduğunda, dolaplar açılır, daha önce ne yazılmışsa, tarihler değiştirilir ve önlerine konulur. Halbuki arada çok şeyler değiştirmiştir, dünya değişmiştir.

MEHMET KERİMOĞLU (Ankara) — Siz öyle mi yapıyordunuz.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Ben yapmadım üstadım; kusura bakmayın. Ben onu yapsaydım, burada, böyle konuşmazdım Sayın Kerimoğlu; ama sizin uygulamanızı ortaya koyuyorum da, rahatsız oldunuz. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri; alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu konularda, bu “ver kurtul” politikasıyla bir yere varmak mümkün değildir. Bakınız, “ver kurtul”, Kıbrıs bedeli ödendi, biraz sonra gelmek imkânı doğacaktır, gümrük birliğinde verilen tavizler üzerinde de duracağız, bütün bunlara rağmen Avrupa Birliği tam üyeliği yolu açıldı mı; hayır, açılmadı. Geçen sene 9-10 Aralık tarihlerinde Almanya’nın Essen Şehrinde yapılan ve Orta Avrupa ile Doğu Avrupa 6 memleketinin Romanya Bulgaristan dâhil davet edildiği toplantıya davet edildik mi; hayır. Bu sene, Haziran sonunda, Fransa’nın Cannes Şehrinde yapılan yine Avrupa Birliği zirve toplantısına, o 6 devletten başka, Akdeniz’den kimler davet edildi biliyor musunuz; Malta ve Güney Kıbrıs. Türkiye davet edildi mi; hayır. Avrupa Birliği herhangi bir toplantı veya bir vesileyle Türkiye’nin tam üye olacağını ifade ve beyan etmiş midir; hayır.

Bütün bu hayırlar ortadayken ve esasen, gümrük birliği, Türkiye’nin, Katma Protokolden doğma tabii hakkı durumundayken, Kıbrıs’ı, bedel olarak ödemek, bu memleket millî menfaatlerinin savunuculuğu mudur, yoksa bu millî menfaatlerin peşkeş çekilmesi hadisesi midir? Bundan, çok üzüntü duyduğumuzu belirtiyorum ve umarım, şayet tökezlemezler ve pazar günü güvenoyu alırsa, Sayın Bakanın yapacağı ilk iş, bu meseleye el atmaktır.

Değerli milletvekilleri, bu vesileyle, cumhuriyet ve devlet tarihimizde görülmemiş bir skandalı, üzülerək huzurlarınıza getireceğim: Sayın Azınlık Hükümetinin, 15 Ekimde yapılan güvenoylamasında, Kıbrıs meselesindeki hassasiyeti bilinen iki üyeli bir sayın parti, Hükümetten teminat istiyor ve Hükümet, iki imzalı, Sayın Başbakan ve Dışişleri Bakanlarının imzasıyla, bir belge veriyor ki, önümdedir.

Şimdi, burada, ilk sual şudur: Bu iki imzadan hangisi diğerine kefil oluyor; Sayın Başbakan Dışişleri Bakanına mı kefil oluyor, yoksa Sayın Dışişleri Bakanı Başbakana mı kefil oluyor; nerede görülmüştür böyle bir şey, nasıl olur, bu, devlet ciddiyetiyle bağdaşır bir hadise midir, noter senedi mi yapıyorsunuz... (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ama daha vahimi var değerli milletvekilleri, bu belgeden sonra, Dışişleri Bakanlığı ve Sayın Hükümet, bütün sefaretlere, Avrupa Birliğine, “bunu, aman ciddiye almayın, bu iç politikaya yönelik, iç tüketim belgesidir...” Bunu söylemek, aslında, imza sahiplerinin ciddiye alınmaması manasına gelir ki, biz, onu kabul etmek istemiyoruz. Bir Başbakanın imzasını ciddiye almayın demek, bir Dışişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların yapabileceği bir iş midir? O zaman, bunun hangisi doğru? Bunları yapmamak lazım ve bu devlet skandalı yerde kalmamalıdır. Bunun, nihayet,

bir sorumluluğu vardır, değerli milletvekilleri. Bu, Türkiye adına işlenmiş bir hata, bir suçtur ve düşünün, bu telefonları alan yabancı büyükelçiliklerin yüzlerindeki acı tebessümü bir aklınıza getirin. Bundan rahatsız olunmazsa, o zaman, insanda, hakikaten, devlet ciddiyeti mefhumu ve nosyonu yok demektir.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, dediğim gibi, 15 Kasım'da, 12'nci yılını kutlayacaktır. Bu Cumhuriyet yaşayacaktır. Türkiye'den sonraki ilk doğan Türk Cumhuriyetidir. Türkiye, bunun devamı ve yaşaması için gerekeni yapmak millî mecburiyetiyle karşı karşıyadır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, dolayısıyla, bununla ilgili olarak şimdi gümrük birliğine ister istemez geçmek gerekiyor. Bu mesele çok aşırı politize edildi ve burada da "ben" damgası vurulmak istendi. Bu, "ben" damgası vurulurken, çok kişiye haksızlık yapıldı. Kimlere yapıldı; 31 Temmuz 1959'da tam ortak üyelik, Roma Antlaşmasının 238'inci maddesi çerçevesinde tam üyeliğe götüren ortaklık anlaşması için müracaatta bulunan merhum Menderes ve Zorlu'ya haksızlık oldu. Kime oldu; Sayın İnönü ve Feridun Cemal Erkin'in, 12 Eylül 1963 Ankara Çerçeve Antlaşmasını imzalayanlara haksızlık oldu. Kime oldu; 1970 tarihli Katma Protokol ve onun 1973'te yürürlüğe girmesi için ki, bu esasen gümrük birliğinin takvimini ve esasını teşkil eder, bunu hazırlayan, imzalayan, yürürlüğe koyan Sayın Demirel ve Sayın Çağlayangil'e haksızlık oldu. Kime oldu; 14 Nisan 1987'de bütün bunları bir tarafa bırakıp da, tam üyelik için başvuran Sayın Özal ve Sayın Bozer'e haksızlık oldu. Sayın Bozer, Avrupa İşlerinden Sorumlu Başbakan Yardımcısı olarak, o zaman, Brüksel'de, 14 Nisan günü, zamanın dönem başkanı, Belçika Dışişleri Bakanı Tindemans'a belgeyi verdi. Bütün bunlar yokmuşçasına ve adeta Avrupa Birliği ile tam üyeliğin alternatifi olarak ve Türk kamuoyunda aşırı bekleyişler yaratmak suretiyle, bu gümrük birliğini bu derece işlemekte fayda var mı?

Değerli milletvekilleri, bakınız, bunun, bu derece politize edilip, seçimler arifesinde de, bu kadar abartılması, Avrupa Parlamentosunu rahatsız etti. Ayın 31'inde, pazartesi günü, Brüksel'de Avrupa Parlamentosunun Dış İlişkiler Komisyonu toplantısında Alman Sosyalist Schultz ve Alman Yeşilci Bayan Roth beyanda bulundular. Dediler ki "Bu mesele Türkiye'de seçim yatırımı olarak kullanılmakta bulunduğundan, bu Türk İçişlerine müdahale manasına geliyor, bunu Ocak ayına bırakalım, seçimlerden sonraya" Bu, güzel bir şey mi; ama huzurunuzda, Anamuhalefet Partisinin bir sözcüsü olarak, Yüce Meclise ve dolayısıyla Avrupa Parlamentosuna çağrıda bulunuyorum: "Biz, Sayın Hükümetin, gümrük birliğini seçim yatırımı olarak kullanmasından rahatsız olmayız, endişe duymayız; bunu onaylasınlar." (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Zira beceriksiz ve mevcudiyetiyle Türk Milleti için, esasen bir ceza olan Hükümetin hatası dolayısıyla, Türk Milletini, ikinci defa cezalandırmaya hakları yoktur ve eminim ki, 11 ve 14 Aralık günlerinde Strasbourg'da toplanacak olan Avrupa Parlamentosu, nihayet yeşil ışığı yakacaktır; ki, Avrupa Parlamentosu mütalaa verir, onay düşüncesi yanlıştır; çünkü onay, aslında, ahdi bir belge olan Katma Protokolden doğma bir hadisedir.

Peki, gümrük birliği bu haliyle... Bakınız, burada da çok rahatsız edici bir durum var. Sayın Hükümet çevreleri, devamlı olarak, gümrük birliği konusunda

memleketin menfaatlerine daha uygun düşebilecek doğru veya yanlış fikir beyan edenleri susturmak yolunda “gümrük birliğine karşı olanların lobisi” diye beyanlarda bulunuyor; bu yakışmıyor, bir hükümetin, bir devletin ciddiyetine yakışmıyor; bunu yapmamak lazım. Gümrük birliği, nihayet, bir kesimin veya bir şahsın değil, bir milletin mükellefiyeti ve devamlılık arz eden bir hadisedir. Önümde, 8 üniversiteden, 40 sayın profesörün bir açıklaması var; bunlarda mı lobidir. Bu gibi ifadeleri ve suçlamaları, insanların üstüne yapıştırmak ve susmaya zorlamak; bu, aslında, demokrasinin inkârıdır. Nihayet, bu iş münakaşa edilecek ki, en iyisi, doğrusu ortaya çıksın değerli milletvekilleri.

Peki, biz ne dedik ve ne diyoruz: Sayın Başbakanın, Ankara’dan, ısrarla, “bu işler ne pahasına olursa olsun” beyanları neticesinde ne oldu biliyor musunuz; 6 Mart belgesini, Brüksel’de müzakere eden Türk Heyetinin beli kırıldı, müzakere gücünü kaybetti; taviz almadı, taviz verdi, üst üste taviz verdi ve neticede ne oldu; 1980 yılının gerisine düştük. Dördüncü Malî Protokol 600 milyonluk ECU, (ödeme birimi) yani 750 milyon dolardı. Bu defa konulan Brüksel belgesi, 6 Mart belgesi de 375 milyon ECU, yani 450 milyon dolardır, değerli milletvekilleri.

Daha ne oldu: Hizmetlerin serbest dolaşımı yok, el emeğin serbest dolaşımı yok, sermayenin serbest dolaşımı yok, karar organlarında yoksunuz... Avrupa hukukunun üstünlüğünü kabul ettik; hukukun oluşumunda yokuz, Avrupa Parlamentosunda yokuz, komisyonda yokuz... Bu dünyanın neresinde görülmüştür ki, başka bir gücün koyacağı kanunları, sizin iştirakiniz olmadan uygulayacaksınız, kabul edeceksiniz. Bu, eskiden mevcuttu, bu, kolonial sistemin bir ifadesidir; beni mazur görün; bu nasıl kabul edilir?

Değerli milletvekilleri, bu işlerin hesabı da yapılmadı. Yapılan son hesaplamalara göre, gümrük birliğinin başlamasından itibaren, Türkiye’deki küçük işletmelerin ancak yüzde 35’i rekabete dayanabilecek; orta boy işletmelerin yüzde 47’si, büyük işletmelerin yüzde 54’ü. Bunun ortalamasını alırsanız yüzde 50’yi geçer. Bu yüzde 50 ne olacaktır; ya daha büyükler tarafından yutulacak veyahut da son bulacaktır; dolayısıyla, büyük bir işsizlik ortaya çıkacaktır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Hükümet, biraz da dünyayı görsün. Bakınız, 380 milyonluk Avrupa Birliği, gümrük birliği pazarı, doğrudur; ama hepsi benden güçlüdür ve esasen fiilen o birliğin içindeyim, onbeş seneyi aşkın zamandan beri, bütün sanayi ürünlerim oraya sıfır gümrükle giriyor. Kaldı ki Türkiye’nin yüzde 38’i tarımla iştigal eder; tarım, gümrük birliği içinde yok, tarım politikasına girmiyoruz; o da bir başka taraf; ama değerli milletvekilleri, benim önümde, benim pazarım olabilecek, benim teknolojik, ekonomik, sanayi bakımından üstün olduğum 600 milyonluk bir kitle var; 400 milyonu Karadeniz Bölgesinde, 200 milyonu Ortadoğu ve Orta Asya’da. Ben, bunları bırakacağım da, gidip başkalarına pazar olmakta ısrar edeceğim; bunun mantığı var mıdır?

Değerli milletvekilleri, Ortadoğu’da barış sürecinin başlamasından sonra, geçen sene Kazablanka’da bir toplantı yapıldı; Milletlerarası Ekonomik ve Ortadoğu’nun Kalkınması Konferansı; halen de Amman’da ikincisi yapılıyor, 29 Ekimde başladı. Türkiye buralara ne götürdü, ne proje...

Bakınız, çok acıdır, Türkiye yerine kim yaptı bunu biliyor musunuz; İsrail Dışişleri Bakanı Sayın Simon Perez; bundan altı ay evvel bir kitap yazdı: The New Middle East -Türkçeye de çevir-: diler ve eminim, sayın bakanlara gönderdiler- (Yeni Ortadoğu) orada doğan barış süreci çerçevesinde Ortadoğudaki ekonomik işbirliği ve gelişmede Türkiye'nin yer alması, oynayacağı önemli rol. Bu benim yanı başımda...

Bakınız, eğer, Sayın Hükümet, dört yıldan beri Türkiye'nin o en muhteşem projesi olan GAP'taki, tünellerdeki 1.700 metre iç beton kaplamayı ihmal etmeyip de bitirseydi, Ortadoğu'nun, halen yılda 20 milyar dolar olan gıda maddesi ithalatının bir kısmını alamaz mıydık? Alamaz mıydık?

Bakınız, o büyük eser ki, biz iktidardayken neler söylenmedi. Atatürk Barajı üç senede ödedi kendisini. Her yıl 10 milyar ki, biz, 8,9 hesaplamıştık kilovat enerji veriyor; bu, 1 milyar dolar ediyor. Ama bir neticesi daha var, o da, Suriye'ye sulama yapılmadığı için, Irak'a, saniyede 500 metreküp vaat etmişken 1.000 metreküp akıyor ve o güzelim sular gidiyor. Peki, bundan rahatsız olmuyor musunuz?

Bu çerçevede şunu da arz edeyim: Sayın Başbakanın altı ay evvel başka tehlikeli beyanı oldu bir gazetede "Türkiye 21'inci Yüzyıla tehlikeli ve bir savaş vasıtası olabilecek su meselesini halletmiş olarak girmelidir." Bu ne demek, bu? Milli kaynaklarımı, ben, halletmeye, niye ihtiyaç duyayım... Bu, aynen, Azınlık Hükümeti Programında yer alan bir talihsiz cümle gibi, o cümlede diyor ki: "Türkiye'nin tekil devlet olarak kalması gerektiği hususuna, artık, dünya inanmaya başlamıştır." Bakınız, bu cümleye; bundan dehşet duymak lazımdır.

Değerli milletvekilleri, bu da aynı hadisedir. Binaenaleyh, bu meselelere, biz, muhalefet yaklaşımı içinde değiliz. Bunları milli meseleler olarak görüyoruz, Türkiye'nin milli menfaatleri olarak bakıyoruz.

Şunu üzülererek arz edeyim: Bugünkü görünümü ve gelişmeleriyle, Avrupa Birliğinin, Türkiye'yi kabul etmeye hazır olmadığı görülmektedir. Neden; çünkü soğuk savaşın son bulması ve komünizmin yıkılmasından sonra, Batı Avrupa'da bir aile zihniyeti gelişti; aileden olanlar ve olmayanlar... Nedir ailenin Çerçevesi; kültür ve din birliği. Biz aileden değiliz ve olmadığımız içindir ki, bu kapıları kapatıyorlar değerli milletvekilleri. Bunlarda gerçekçi olmak lazım, göz önünde bulundurmak lazım.

Değerli milletvekilleri, Irak'tan bahsettim. Irak'ta çok tehlikeli ve bizi doğrudan doğruya ilgilendiren gelişmeler yer alıyor.

Sayın Başkanım, süremi hatırlatacaksınız.

BAŞKAN — Efendim, süreniz bitince mikrofon kapanacak; süre isterseniz ve receğim.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Herkes, evinden kalkan; Irak'ın toprak bütünlüğünden yanayız diye diye Irak'ı bölme noktasına doğru getirdiler. Güney Irak'ı ayırarak Ürdün'le bir federasyona götürmek, Kuzey Irak'ta otonom bir bölge meydana getirmek ve bu, Hükümetin burnunun dibinde, gözlerimizin önünde cereyan ediyor değerli milletvekilleri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Ne kadar süre vereyim efendim?

KÂMRAN İNAN (Devamla) — 2 dakika yeter.

İrlanda'da, Dublin'de toplantılar oldu. Türkiye'yi masanın bir köşesine ilâştirdiler. Orada, çocuklar, elleri şakaklarında oturup takip etmedi mi ve bu işi götürenler... Bosna-Hersek'teki barış süreci içerisinde benim üç kuvvetim orada; kara kuvvetim, hava ve deniz kuvvetim. Temas grubunda var mıyım ve halen iş nerede oluyor; Ohio Dayton Hava Üssünde oluyor. Benim orada kanım var, askerim var.

Değerli milletvekilleri, Rusya'daki gelişmeler ve nihayet, dünyanın yeni nizamı kurulmamakla beraber, yeni nizamın coğrafi sınırlarının ortaya çıkması, Orta ve Doğu Avrupa'ya mukabil, onun geriye alınıp Avrupa'ya entegre edilmesiyle, Orta Asya Türk dünyası, Kafkaslar, Balkanlar ve Türkiye'nin Rusya'nın nüfuz bölgesine açılması gibi çok ciddi bir hadiseyle karşı karşıyayız.

Bütün bunlar, devletin ilgilenmesi gereken meselelerdir. Bütün bunları bir tarafa bırakıp da, gece gündüz, hangi ortak hangi ortağı atlatır, 6 Mart Brüksel'e sadece soldan olan Sayın Dışişleri Bakanı gitmesin, ben de gideyim deyip bütün protokol kaidelerinin çiğnenmesi ve tarihte görülmemiş bir örnekle, Sayın Başbakanın Fransız Dışişleri Bakanının akşam yemeğine katılması ve orada çok ağır bir deklarasyonu dinlemesi ve nihayet şurada kapatacağım değerli milletvekilleri.

Temmuz ayında bir anayasa değişikliği yaptık. Bu, bana neyi hatırlattı? 1876'da, Sultan Abdülhamid çağırıyor, vezir-i azam'a diyor ki, "yeni anayasayı yapın, Batıların baskısından kurtulamıyoruz..." Yaptık. 1995'te, yine, dış güçler istediği için Anayasa değiştirdik.

Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; RP ye Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Siz oy vermediniz mi, ANAP oy vermedi mi? Hayret yani, hayret!

BAŞKAN-Teşekkür ederim Sayın İnan.

Buyurun Sayın Kayalar.

Süreniz 30 dakika efendim.

ANAP GRUBU ADINA LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizi izleyen çok değerli vatandaşlarımız; bugün 52'nci Hükümetin Programı üzerindeki görüşmeleri yapıyoruz. Anavatan Partisi Grubumuz adına, bu görüşmelerle ilgili görüşlerimizi devam ettirmek üzere huzurlarınızdayım; bu vesileyle, Yüce Meclisi ve değerli arkadaşlarımı sevgi ve saygıyla, şahsım ve Grubumuz adına selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bundan onbeş yirmi gün kadar önce, yine bir hükümet programı görüşmesi için Yüce Meclisimiz toplanmış ve burada, değerli siyasî parti grupları görüşlerini ifade etmişlerdi.

51'inci Hükümet olarak güvenoyu alamayan bu azınlık hükümetinin programı, bu kürsülerde yine, Sayın Genel Başkanımız tarafından değerlendirilirken, Yüce Meclise ve televizyonlar kanalıyla tüm yurdumuza ifade edilmişti ki, program içeri-

sinde ele alınabilecek, değer verilebilecek hiçbir şey yok ve üstüne üstlük de, 49'uncu Hükümetten itibaren, demokratikleşmeyi ağızından düşürmeyen DYP (SHP) CHP hükümetleri döneminde çok sıkça üzerinde durulan demokratikleşmeyle -ve insan unsuruyla da- ilgili olarak hiçbir konunun gündeme getirilmediği, öngörülmediği, gayet kötü hazırlanmış olan bir program olduğu ifade edilmişti.

52'nci Hükümetin Programı da, üç gün önce Yüce Meclise takdim edildi. Grubumuz olarak bu Programı dikkatle inceledik; ama şunu açıklıkla ifade etmek istiyorum ki, bir milletvekili olarak, daha da ilerisinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir vatandaşı olarak, fevkalade üzüldüğümü ifade etmek istiyorum; çünkü sadece ve sadece bir şekli formaliteyi yerine getirmek için yazıldığı her sayfasından ve her satırından belli olan bir programla karşı karşıyayız. 52 tane hükümeti geçirmiş olan Türkiye'de bu derece gayri ciddi, içi boş, Türkiye'nin hiçbir meselesine çözüm getirmeyen, hayali birtakım ütopyaları ortaya koyan ve tekrar ifade ediyorum, sadece okunmak için yazılmış olan bir programla Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye'nin gündeminin işgal edilmesini kabul etmemiz mümkün değildir. Böyle gayri ciddi bir programı gene üzülererek ifade ediyorum, ancak gayri ciddi bir hükümet buraya getirebilir. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, bakınız, bu Programın ikinci sayfasında “iki farklı siyasî kimliği temsil eden DYP ve CHP, Türkiye'yi parlamenter demokrasinin kuralları çerçevesinde siyasal bunalımdan düzlüğe çıkarmak için bir araya gelmişlerdir” denilmektedir. O zaman sormak lazım: 49'uncu, 50'nci hükümetler DYP (SHP) CHP hükümetleri, 52'nci Hükümet de aynı hükümet, arada on beş, yirmi günlük bir boşluk var. Eğer bugün bir siyasal bunalım yaşanıyorsa ve siz, Türkiye'yi bu bunalımdan kurtarmak için hükümet kurmuş iseniz “bu bunalımı kim çıkardı” diye size sormazlar mı? 20 Eylülde koalisyonun bozulduğu günü, geliniz hep birlikte hatırlayalım: Sayın Baykal ile Sayın Başbakan üç buçuk saate yakın görüşme yapmışlar; neticesinde koalisyonun bozulduğunu ifade etmişler; ama bakınız, nasıl ifade etmişler; Sayın Başbakan “Teröre karşı mücadelede kahramanca görev yapan bir polis müdürünün kadavrası üzerine hükümet kurdurmam” demiştir. Bu anlaşılmayı bozan, yani o günkü koalisyonu bozan Sayın Baykal da “Bir oyuncak başbakanla” ifadesini... Bizim tabirimiz değildir; çünkü Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanına “oyuncak” tabirini de yakıştırmamız hiç mümkün değildir; ama şimdi Başbakan Yardımcısı olarak Bakanlar Kurulu sırasında oturan Sayın Baykal, o günkü Sayın Başbakana oyuncak başbakan diyebilecek kadar “kendisine güveninin kalmadığını; 4 yıllık DYP-SHP Koalisyon Hükümetinin, Türkiye'ye hiçbir şey vermediğini; bundan sonra vereceklerine dair inançlarının kalmadığını ve artık, sadece erken seçimin gerekli olduğunu; bu sebeple de koalisyona girmeyeceklerini” ifade etmişlerdir. Bunlar, bütün kamuoyu önünde cereyan etmiştir.

Daha da üzülererek ifade ediyorum: Şu anda kabinede görev alan bir Sayın Bakan, CHP'nin o günkü Genel Sekreteri, Sayın Başbakana hiçbir şekilde tasvip etmeyeceğimiz şekilde; ama kamuoyuna açıklandığı için burada üzülererek ifade etmek istiyorum, “zibidi” tabirini uygun bulmuştur...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Ne münasebet...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bunlar basında yer aldı...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Yok öyle bir şey... Ayıp ayıp...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Dün bu konuşmayı hazırlarken...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Saygılı ol biraz; böyle bir şey olur mu?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Lütfen buyurun efendim.

Ben kınıyorum... Ben kınıyorum... Ben kınıyorum... (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Saygılı ol biraz...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Ben kınıyorum... (CHP sıralarından gürültüler) Müsaade edin cevap vereyim... Müsaade edin cevap vereyim...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Saygılı ol... Saygılı ol...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Müsaade edin cevap vereceğim... Müsaade edin...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Saygılı ol!

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Siz de saygılı olun...

BAŞKAN — Sayın Coşkun, lütfen müdahale etmeyiniz... Müdahale etmeyiniz Sayın Hatinoğlu...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Ben, oniki yıllık parlamenterim. “Kınadığımı” ifade ettim; ama bu kürsüde, bu konuşmayı yapmadan önce, bu gazetede yer alan haberi, gazetenin haber müdürüne tekrar telefon açarak teyit ettirdim; oniki yıllık bir milletvekili olarak, teyit ettirmeden burada konuşma yapacak kadar tecrübesiz değilim; bunu ifade ediyorum. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Eğer, edilmediği ve söylenilmediği iddia ediliyorsa ki, canı gönülden arzu ediyorum. Basında yer alan bu haber tekzip edilir ve bu tekzip metni yayınlanmaz ise, mahkemeye verilir; öyleyse de memnun olurum; bunu açıklıkla ifade etmek istiyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) — Bir gün sonra tekzip edildi...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Şimdi, ifade etmek istediğim şudur: eğer, bugün, Türkiye’de bir siyasî bunalım varsa, bu Hükümet, eğer, bu bunalımı ortadan kaldırmak için kurulmuşsa, siyasî bunalımı çıkaran kendileridir. Bu programda başkaca üzerinde durulacak hiçbir şey yok; ama başka şey var. Dört yıllık DYP (SHP) CHP koalisyon hükümetlerinin artık sonu gelmiştir; İnşallah, Meclisimizin aldığı karar doğrultusunda 24 Aralıkta genel seçimlerimiz yapılacaktır; yani, bir dönem daha kapanmaktadır. Ben, şimdiden, yapılacak olan bu seçimlerin milletimize, memleketimize hayırlara ve uğurlara vesile olmasını buradan, Yüce Allah’tan niyaz ediyorum ve devam ediyorum...

AHMET SAYIN (Burdur) — Anayasa Mahkemesine gidecek misiniz?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Şimdi, bizim, burada, yapmamız gereken şudur: Cumartesi günü, Eskişehir meydanından başlayarak -dört yıl önce meydanlara, halkın huzuruna çıkıp, bugünkü hükümetleri oluşturmak için, birtakım vaatlerde bulunanlar vardı; bize hesap sorulacağını söyleyenler vardı- hesabı bu kürsülerden başlayarak soracağız; meydanlarda devam edeceğiz; 24 Aralıkta ka-

dar soracağız. Bakınız, şimdi, o günleri hatırlayalım “zabıtların hepsi burada” denilmedi mi ki, bize; yani, memleketimizde, meydanlarda “ey, benim çiftçim, benim köylüm, bu zamcı Anavatancılar 700 liraya mal olan mazotu, 2.100 liraya satıyorlar; senin cebinden 1.400 lirayı alıyorlar.”

MEHMET SEVEN (Bilecik) — Resmî araçları götürdüler...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Buna inanan insanlarımız oldu; yani, ne dedi “bana verin oyu 700 liraya indireceğim.” Denmedi mi ki, bu meydanlarda, bu kürsülerde, otobüslerin üzerinde, televizyonlarda “770 liralık DAP gübresi çok pahalı, bana oy verin, ucuzlatacağım” Denilmedi mi ki “senin traktörün pahalı, daha ucuza vereceğim” denilmedi mi ki “buğday fiyatın düşük”; denilmedi mi ki “tütüne de 5 bin lira benden, daha fazla fiyat vereceğim...” Bunlar denilmedi mi; bunların hepsi denildi. Aradan dört sene geçti. Buradan soruyorum: 2.100 liralık mazot 700 liraya mı indi, 20 bin liraya mı çıktık!

AHMET SAYIN (Burdur) — Köylüye sor onu.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Ben, buradan, köylüye soruyorum, zaten; Konya’daki köylüme soruyorum, Afyon’daki köylüme soruyorum, Kütahya’daki köylüme soruyorum, Yozgat’taki köylüme soruyorum, Kırşehir’deki köylüme soruyorum, Burdur çiftçisine de soruyorum.

AHMET SAYIN (Burdur) — Gel Burdur’a...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Cumartesi günü de Eskişehir’den başlayarak soracağım...

AHMET SAYIN (Burdur) — Cesaretin varsa Burdur’a gel...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Değerli milletvekilleri, 770 liralık DAP gübresi şu anda 17 bin lira. Bu, 26 misli artış demektir; yani yüzde 2.600 zam!

AHMET SAYIN (Burdur) — Burdur’a girebiliyor musun sen?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — 50 milyon liralık traktörün fiyatı 1 milyar lirayı geçmiş, 20 misli artmış; yani, yüzde 2.000 zam!

ALİ ESER (Samsun) — Ayçiçeği ne oldu...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bakınız, aynı şekilde devam ediyoruz, bugün, ayçiçeği de, fındık da, piyasada, ilan edilen fiyatın altında işlem görmekte ve çiftçi perişan... Trakyalı da perişan, Karadenizli de perişan... Söz verilip de ödenmeyen çay fiyatlarından dolayı gene bizim Rizelimiz gene bizim Karadenizlimiz de şu anda perişan bulunmakta.

Sadece buradan değil... Nasıl olsa 24 Aralık’a kadar hepimiz seçim bölgelerimize gideceğiz... Bunları geçiyorum, bunlar önemli değil...

AHMET SAYIN (Burdur) — Burdur’a gelseydin, görürdün...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakınız, buradan şunu ifade etmek istiyorum: O gün söz verenler açıkça buradan ilan ediyorum milletimize yalan söylemiştir, daha önceki tecrübelerine rağmen yalan söylemiştir

ve sadece oy uğruna milletimizi aldatmıştır; ama artık deniz bitti, kara göründü. İşte, dört yılın, bir dönemin sonu geldi.

Çiftçimize yalan söyleyenler köydeki yatırımları durdurdular. Anavatan Döneminde vızır vızır işleyen sarı makinelere köylüler hasret kaldı; içme suları, yollar, telefonlar, köy okulları, köy camileri...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Köylere gitmemişsin be!

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Anavatan Partisinin sağladığı imkânlarla kendilerine elektrik verilen, radyatör verilen köy camilerinden o radyatörleri söktüren bir İktidar, bugün, burada bulunmakta. (ANAP sıralarından *alkışlar*) Evet... Bunlar, halkın gerçekleri; burada, gelip, böyle, ütopyalarla uğraşmanın âlemi yok.

“Köylere gidiyor musunuz” dediniz. Beni, benim ilim de bilir, Türkiye de bilir; Anavatan Partisinde çalışan ve gerçekten taban politikası yapan tüm arkadaşlarımızı bilir. Halktan uzak kalan sizlersiniz; ama 25 Aralıkta, inşallah, burada hepimiz görüşeceğiz.

AHMET SAYIN (Burdur) — Gel Burdur’a da görelim!

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, çiftçiye yalan söyleyenler, köylüye yalan söyleyenler acaba, başka kesimlere ne söylediler. Denilmedi mi ki “Hükümet programlarında da yer aldı” “500 gün içerisinde enflasyon yüzde 10’a inecek.” Aradan dört sene geçti, dört sene; 500 gün değil, dört sene geçti. Enflasyon şu anda kaç; yüzde 90’larırı üzerinde. (ANAP sıralarından *“yüzde 100” sesleri*) Daha, kısa süre önce de yüzde 160’lara vurmuştu. Hani, çiftçi enflasyona ezdirilmeyecekti; hani, memur ve işçi enflasyona ezdirilmeyecekti; hani, enflasyonun yüksek olduğu bir ülkede başka bir işi konuşmak gereksizdi, önce enflasyon halledilecekti? Şimdi, ben, buradan soruyorum “o gün Hükümette olanlara da, olmayanlara da” sesimiz eğer ulaşıyorsa, bu sözleri çok sıkça söyleyenlere de soruyorum: Enflasyon, 500 günde yüzde 10’a düşmek yerine, ayda yüzde 10’ların üzerine çıkmadı mı?

Hani “büyük Türkiye” diyordunuz... Büyüyen Türkiye değil, cumhuriyet dönemleri içerisinde, eksi 6’nın üzerinde küçülen ve küçülmede rekor kıran bir Türkiye de, bu Hükümetlerin döneminde gerçekleşmiştir. İşte, bu 24 Aralıkta böyle bir Türkiye’yle, böyle bir Hükümetle gidiyoruz. O, dört yıl önceki sözleri, bugün, burada hatırlatmaya çalışıyoruz.

Enflasyonla ilintili olarak, işçi ve memur olayları zamanında, maaşlar çok sıkça gündeme getirildi. Anavatan Partisinin Yıldırım Akbulut ve son olarak da Mesut Yılmaz Hükümetleri döneminde işçi ve memur maaşlarına verilen yüzde 142 ve yüzde 160 oranında, zamlara “Azdır” diyenler vardı; ama Allah’ın işine karışılmaz; Uç ay sonra iktidara geldiniz; 1 Ocak 1992’den başlayarak, işçinin ve memurun yüzünü güldürdünüz mü; yoksa 200 bin lira gibi, 4 paket Marlboro Sigarası parası tutarında zam verdiniz; yani, işçi ve memurla alay mı ettiniz acaba! Bütün bunları, burada dile getirmek lazım.

Bugün, gerçekten, yüzde 142, yüzde 160 oranındaki zamları az bulanlar, işçiyi ve memuru, işçi emeklisini ve memur emeklisini inim inim inleyen bir iktidar haline gelmiş bulunmaktadırlar. Bu, gerçekten, Türkiye için acıdır; ama acı olan bir başka olay daha var: O zaman, bunun, böyle olacağı bilindiği halde, çiftçiye yapıldığı gibi, yüzde 142'nin, yüzde 160'ın üzerine, daha fazla zam vereceğim diyebilmek acıdır; insanları aldatan, yalan söyleyen politikacıların durumu acıdır. İşte, şimdi, 24 Aralıkta, bu kıyaslamalar yapılacaktır diye ümit ediyoruz.

Şu anda verildiği iddia edilen -verilsin, gerçekten memnun oluyoruz- ama seçim olmasaydı verilmeyeceğini hepimizin bildiği, yüzde 50'ler civarında olduğu iddia edilen zamlarla dahi, işçimizin, memurumuzun, emeklimizin “ister döviz bazında bakın ister reel olarak isterseniz geçinme endeksi olarak bakın” maaşı, hâlâ, Anavatan İktidarları dönemindeki seviyesini yakalayabilmiş değildir. O zaman, Türkiye'nin dört yılına, işçimiz yönünden, memurumuz yönünden, çiftçimiz yönünden, kayıp yıllar olarak bakamaz mıyız, bakmamamız mı gerekir acaba diyoruz. İlerlemeyen, geriye giden; söylediklerini yerine getirmeyen ve bundan sonra da artık getirecek vakti kalmayan...

Siz, şimdi, işçiye, memura zam verdiniz “memnun olduk” dedik; ama size bir şey söyleyeyim: Yokuşun dibinde, ata, arpa kâr etmez; o geçti, o geçti; ama yine verin siz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, esnafımızı da bundan ayrı tutmak mümkün değildir. Gerçekten, bugün, esnafımız, fevkalade büyük sıkıntılar içerisinde. Geçen sene, sadece, sıkıntı içerisinde olan, siftah etmekten aciz olan esnafımızın üzerine bindiniz; Net Aktif Vergisi, Mali Denge Vergisi, bilmem ne vergisi diyerek, on iki on üç günde bir esnafı Maliyenin kapısına diktiniz. 100 trilyon lira para aldınız; ama nereye verdiğiniz belli değil, ne yaptığınız belli değil; çünkü ortada yatırım denen bir şey bulunmamakta.

CENGİZ BULUT (İzmir) — Yalı çetesine dağıttılar.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sadece işçilerimizin maaşları konusu değil; binlerce işçiyi işten çıkararak, sakat özelleştirmelerle, yanlış özelleştirmelerle binlerce işçinin işten atılmasını ortaya getirdiniz, ekmeklerinden ettiniz. Köy Hizmetlerinde, Karayollarında, Devlet Su İşlerinde, Tekelde, Sümerde çalışan birçok işçimiz bugün ekmeğe muhtaç hale gelmiş bulunmaktadır.

Bakınız, bunlarla birlikte bir sağlık konusu vardı; hepiniz hatırlarsınız, böyle, cepten çıkan bir yeşil kart vardı. Sanki, o kartı eline alana bir sihirli kutu açılacak, hem kendisi iyi olacak hem de bütün imkânlar emrine verilecekti. Ne oldu, o yeşil kartla oy aldınız; ama o yeşil kartı şimdi, siz, kendiniz kaldırdınız. Bu, acaba dört yıl içerisinde sağlıkta bir gelişme midir, sağlıkta bir ilerleme midir ve acaba, yarın çıkıp meydanlarda veya biraz sonra çıkıp bu kürsüde “evet, biz, Türkiye'nin sağlık sorununu bu kaldırdığımız yeşil kartla hallettik” mi diyebileceksiniz; ne diyebileceksiniz, onları merak ediyoruz ve inanıyorum ki, bu televizyonlarda bizi dinleyen değerli vatandaşlarımız da bizden daha fazla merak etmektedirler.

Başka bir olay, sosyal güvenlikle ilgili olan olaylar. O zaman, erken emeklilik diye söz verdiniz; Meclise getirdiniz, Anavatan Partisi Grubu olarak, başında Sa-

yın Genel Başkanıyla birlikte “yapmayın, yanlış yapıyorsunuz; oy uğruna insanları memnun ettiğinizi zannediyorsunuz; ama sosyal güvenlik birimlerini felç edersiniz” diye, burada, defaatle; ama defaatle sizlere uyarıda bulunduk. Ne oldu, bakınız, bugün ne oldu: SSK, bugün, şu dakikada 50 trilyon liranın üzerinde içeride, yılsonunda 85 trilyon lira zararda, önümüzdeki sene 1996’da; yani, sizin miras bırakacağınız 1996’da 210 trilyon lira olacağı, bizatihi SSK yetkilileri tarafından ifade edilmektedir. Ne oldu şimdi, erken emeklilikle ilgili olan konular? Doğru yaptık diyebilecek misiniz ve söyleyebilecek misiniz ki SSK ayakta kalabiliyor...

1934’ten sonra çalışmaya başlayan Emekli Sandığı, ilk defa, 1994 ve 1995’te açık veren bir Emekli Sandığı haline gelmiştir; doğru mu yaptınız acaba? “Doğru mu yaptınız” diye, buradan sormak istiyorum; yanlış yaptınız ve bile bile yanlış yaptınız; ama bir şeyi bilemediniz, dört yıllar da çabuk geçer... Dört yıllar da çabuk geçer... İşte, dört yıllar da çabuk geçti; bu yanlışlar, bu yalanlar, bu bilinerek yapılan yanlışlar, şimdi, sizin huzurunuzda, bu kürsülerden, kaya gibi çıkmaya başladı.

Dahası var: “Esnaf, Bağ-Kurlu” dediniz. 30 bin Bağ-Kurlu, evet, 30 bin Bağ-Kurlu şu anda cezaevleri kapısında, adliye kapılarında değil; cezaevleri kapısında...

O zaman denilmiyor muydu “yani, ne zaman; sandık öncesi, 20 Ekim 1991 seçimleri öncesi” günler geçmez zannedilirken, denilmiyor muydu: “Ekonominin sıkıntılı olduğunu söylüyorsunuz, enflasyonu nasıl indireceksiniz, gelir dağılımını nasıl düzelteceksiniz? Cevap: Seçim propagandası, bir bütçe yapmak demek değildir. Halka, siz çaresizim’ dersiniz siyaset, tikanır. Halka devlet yönetimi benim elim geçtiğinde, hırsızlığı, haksızlığı kaldıracakım’ diyeceksiniz. Biz diyoruz ki: İşsizlik sigortası getireceğiz, asgarî ücretten vergi almayacağız, herkese yeşil kart verip, sağlık hizmetlerinden faydalanmasını sağlayacağız, eğitimde herkese fırsat eşitliği getireceğiz, 1.000 kişiden 28 kişinin otomobil sahibi olduğu Türkiye’de, her aileye 2 anahtar. Bunların hepsinin devlete bir maliyeti var. ‘Kaynağı nereden bulacaksınız’ diyorsunuz. Önce, bu işlerin yapılmasına karar vereceksiniz, kaynağı engel sayıp, bunları yapamayız dersiniz, bu, teslimiyetçiliktir...” Yani “ben, bile bile yalan söyleyim” denildi; onun hesabını soracağız... (ANAP sıralarından alkışlar) Onun hesabını, cumartesiden başlayarak soracağız. İşsizlik sigortası geldi mi “asgarî ücretten vergi almayacağız” oldu mu; vergi alınmıyor mu şu anda... Bunlara cevap vermemiz lazım.

Bakınız değerli milletvekilleri, şu parti, bu parti, o parti olarak konuşmuyoruz; hepimiz bu memleketin evladız; bu görevlerde bulunuyoruz veya bulunmayız, önemli olan, memleketimizin iyiye gitmesidir; önemli olan, siyasetin iyiye gitmesidir. Bu sözlerin bir başka kötülüğü oldu. Bugün, gene, maalesef, 12 Eylül öncesi gibi, üzülerek söylüyorum ki, Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosuna olan güveni sarstık. O güven, bu sözlerden dolayı sarsıldı. Üzüntümüz bundandır; yoksa o parti, bu parti olayı değildir.

Bakınız “iki anahtar olayı” deniliyor. Buradan söylüyorum, değerli vatandaşlarıma söylüyorum “Anavatan İktidarı döneminde sahip olduğunuz arabalara, toplu konut projeleriyle yapılmış yüzbinlerce eve, bu iktidar döneminde acaba ilave mi yapabildiniz; yoksa bu iktidar döneminde ya evinizi ya arabanızı satar duruma mı geldiniz” diye soruyorum; vicdanlara soruyorum, vicdanlara... (ANAP sıralarından

alkışlar) Oy için sormuyorum, oy için söylemiyorum. Bunların cevaplarının verilmesi lazım.

İşte, bunları söyleyerek iktidara gelmişsiniz; ama bakınız, bir başka şey var: 1983 senesinde, Anavatan Partisi olarak, demokrasiye yeniden dönüşün başladığı günlerde, Rahmetli Özal’la birlikte kurulmuş ve halkımızın huzuruna çıkmış, Allah’ın izni, milletimizin desteğiyle, altı ay içerisinde, iktidara geldikten sonra, bakınız, nasıl bir ülke haline getirmişiz Türkiye’yi...

AHMET SAYIN (Burdur) — Kenan Paşa’nın desteğiyle!

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Manyetolu telefonlardan başlamışsın, otomatik telefon, köylerde telefon, mezrada telefon, şehirlerde telefon haline gelmiş; tek kanal siyah beyaz televizyondan başlamışsın, bugün ülke genelinde 35 civarında, renkli, 350 tane yerel televizyona kavuşmuş Türkiye; organize sanayi siteleri, küçük sanayi siteleri; barajlar, göletler, otoyollar... Evet, o otoyollar...

Şu anki Sayın Başbakan “otoyol Türkiye’ye lüktür” diyebilecek gaflet içerisinde olan bu Hükümetin başı Sayın Başbakan... *(ANAP sıralarından alkışlar)*

Otoyolları ben söyleyeyim buradan: İnsan vücudunun damarları ne ise yollar odur.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Ankara’dan Polatlı’ya gidemiyorsunuz.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Vücudun damarları çalışmazsa felç olursunuz. İşte Türkiye’nin damarları o otoyollardır. Ne yaptınız ama ne yaptınız; o otoyolları yapanları Anayasa Mahkemesine gönderirken, “kendiniz açılışlara gittiniz; sıkılmadan açılışlara gittiniz... *(ANAP sıralarından alkışlar)* Gidiniz, bizim yaptığımız; helali hoş olsun, biz yaptık, siz de açın. Yaptığımız, memleketimize, başka yere değil; ama şunu soruyorum: İki senedir neden otoyol açılışı yok, neden? İki senedir otoyol açılışı neden yok? Neden yok? Yatırım yok, temel yok...

65 tane barajı size bitirip bırakmışız. “3ç ampulün varsa birini söndür” denen Türkiye’yi devralmışız. Televizyonlarda ilan vardı, hatırlayın... Babalarınızın seferberlik zamanında değil -buradan vatandaşlarıma sesleniyorum- on sene önce, oniki sene önce “3 ampulünden birini söndür” denen bir Türkiye vardı. Anavatan iktidara gelmiş, 65 tane baraj yapmış; GAP’ı yapmış, Atatürk Barajını yapmış, enerjideki kurulu gücü yüzde 148 artırmış, bütün Türkiye, köyler civalı lambayla tanışmış. O civalı lambalarla, şehirler, bütün otoyollar, yollar bezenmiş; yaldır yaldır yanan bir ülke haline getirmişiz. Ama buradan değerli vatandaşlarımızı uyarıyorum. Bakın, o yatırımsızlık yüzünden, 1997 yılından itibaren, Türkiye, yeniden karanlığa gömülecektir. Bu, Türkiye için üzüntüdür. Çalışmayan sanayi, elektrik kesintilerinden dolayı mutazzar olan işverenlerimiz, daha o zaman köylerinde elektrik olmayan insanlarımız, yeniden, aynı sıkıntılara doğru düşmeye hızla gitmektedirler. Gelin buradan cevabını verin ki, gidilmeyecektir ve bizi inandırın; yalanla değil, hülyayla değil, gerçeğe inandırın, sizi ilk tebrik edecek olan biziz.

Bu kürsülerden benim tebrikim vardır. Zamanında, sorumlu mevkilerde, bu makamlarda bulunduğumuzda “Birinci Boğaz Köprüsünü yapanlara teşekkür ediyorum” dedim ben; ama Anavatan “halka hizmet, hakka hizmet” felsefesi içerisinde

de yarışmış, Birinci Boğaz Köprüsünü kıskanmamış, yanına İkinci Boğaz Köprüsünü, 2 şeritli değil 4 şeritli yapmış. (ANAP sıralarından *alkışlar*) İktidarda olsaydık, üçüncüsü ve dördüncüsü de yapılacaktı; Çanakkale Boğazına ve İstanbul Boğazına, üçüncüsüyü birlikte...

AHMET SAYIN (Burdur) — İktidardan niye gittiniz?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Şimdi, bakınız, bir başka olay var: Limanlarıyla, uçaklarıyla, serbest bölgeleriyle, başka şeyler var. Avrupa’da çalışan işçim, kazandığı parayı Türkiye’deki yakınına iki ayda gönderirdi Anavatan iktidara gelmeden önce. Türkiye’deki işadama, sözüm ona ihracat yapmaya gideceği zaman, gizli saklı 400 mark veya 400 dolar götürebilirdi. O günkü Türkiye’den, bugün, Anavatanın size devrettiği Türkiye’ye geldiğimizde, isterseniz banka hesaplarınızla, isterseniz akreditiflerinizle, isterseniz online sistemleriyle, isterseniz cebinizdeki banka kartlarıyla dünyanın her yerinden alışveriş yapabilecek, ödeme yapabilecek duruma getirmiş Türkiye’yi...

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Kaç kişiye getirmiş Sayın Kayalar?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bankacılık sistemiyle, borsa sistemiyle, konvertibilitesiyle Türkiye’yi dünya ülkesi haline getirmenin mücadelesini vermişiz ve gerçekten de bunda muvaffak olmuşuz. Hepiniz hatırlarsınız 2,5 milyar dolarlık akaryakıt faturasını karşılamaktan uzak olunan dönemleri; pamuğun, fındığın, çayın, bütün ürünlerinin ihracat bedelleri, 2,5-3 milyar dolarlık akaryakıt faturasını karşılamaktan uzaktı. Size devrettiğimiz Türkiye’de, 15 milyar dolara yakın ihracat vardı; ama ne; yüzde 85’i sanayi mamullerinden olan bir ihracatı devretmişiz; yani, çalışan, üreten, kazanan; korkmayan, dünya pazarlarına açılan, rekabet eden bir Anavatan ve onun ortaya çıkardığı bir ülkeyi size devretmişiz.

Genç işadamları var; daha iki gün önce bana geldiler, iki gün önce ve dinliyorsa değerli kardeşimi de buradan selamlıyorum, bakınız, bana hislendiği için ağlayarak söylediğini aktarmak istiyorum.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Sayın Başkan, ne konuşuyor? Böyle bir usul yok Sayın Başkan.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Memleketimizin meselelerini konuşuyoruz; bakınız, dört yıl geçti, dört yılın hesaplaşmasını yapıyoruz. Söylediklerimiz gerçektir, gerçeklerden rahatsız olmayalım. Bunların hepsi bizim, zararlar da bizim, kârlar da bizim, memleket de bizim; ama konuşmamız lazım.

Bakın, o genç kardeşim geldi “ben, 1985’te, sizin politikalarınıza inandım, elimde bir çantayla geldim, teşebbüs gücümü ortaya koydum; sizin teşviklerinizle, bugün, 600 kişi çalıştıran bir çorap fabrikasına sahibim; yaşıma daha 40 değil; ihracat yapıyorum, döviz getiriyorum, Amerika’ya çorap satıyorum” dedi. Bu, Anavatan’ın eseridir... (ANAP sıralarından *“Bravo” sesleri, alkışlar*)

Peki, Türkiye ne duruma geldi; Anavatan döneminde, Özal döneminde, IMF kapılarından kurtulan bir ülke vardı ve o Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı, Amerika Birleşik Devletlerine gittiğinde “evet, sana geldim; ama senden ve IMF’den para almak için değil; sizinle ticaret yapmaya geldim” diye söyledi...

AHMET SAYIN (Burdur) — Allah Allah!

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bu, bir millî gururdur; şu parti, bu parti olayı değildir. (ANAP sıralarından alkışlar) Bu, bir millî gururdur... Anavatan'ın, size bıraktığı Türkiye budur.

AHMET SAYIN (Burdur)-Niye gittiğiniz o zaman?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sadece bunlar değil; bakın, bir başka örnek vermek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Kayalar, ne kadar süre vereyim?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sayın Başkanım, toparlayacağım; çok özür dilerim. (DYP sıralarından “Olmaz; olur mu öyle şey” sesleri)

BAŞKAN — Bir dakika...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — 5 dakika daha lütfen...

AHMET SAYIN (Burdur) — Niye kaçtınız o zaman, o kadar iyiydiniz de?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — “Halka hizmet, Hakka hizmet” felsefesi içerisinde göreve başlamış olan Anavatan, milliyetçiliğini ve muhafazakârlığını da, her zaman gururla ve iftiharla dile getirmiştir; ama bakınız, o milliyetçilikten anladığımız nedir; evet, budur; ellerimle işaret ettiğim gibi, budur; iftiharla söylüyorum, budur! (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Birliktir, beraberliktir, sevgidir, hoşgörüdür ve Türkiye'nin ilerlemesidir; ayrımı değildir, fitne değildir, fesat değildir, siyasî gıdaları temin etmek için insanları birbirine kıskırtmak hiç değildir. (ANAP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Güneydoğuyu niye böldünüz o zaman?

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — O Anavatanın milliyetçiliği konusunda, bakınız, şunu ifade etmek istiyorum: 1974 yılında yapılan ve bugün paylaşılamayan bir Kıbrıs harekâtı vardır; burada, o harekâta emir verenler Vardır; ama bakınız yüz yüze konuşuyoruz aradan seneler geçmiş; Türkiye, o harekâta bir şeyin sıkıntısını çekmişti; uçak lastiklerinin ve Libya'dan, Kaddafi'den uçak lastiği almıştık. Anavatan iktidara geldi; 1985 yılında, Eskişehir ve Ankara yakınlarında, “yapılamaz” denilen uçak fabrikasının temelini attı. O zaman, birisi “hayırlı olsun” demedi “attınız da ne oldu; perçinlerini çiviliyorsunuz” dedi. Bugün perçinleri çivilense bile, başlanan uçak fabrikası, yüzde 70'ini Türkiye'de yapar duruma gelmiş ve bugün, o uçak fabrikasının ürettiği uçakları Mısır'a ihraç eder duruma gelmişsiniz. Şimdi bakınız, uçak lastiğini bulamayan Türkiye'den uçak yapan Türkiye'ye gelinmiştir... Bu, Anavatanın milliyetçiliğidir.

Allah'a şükrediyorum, hamdediyorum, o Kabinenin bir üyesi olarak hem o fabrikaların temelini atılışında bulundum -âdet olduğu üzere, yirmi senede değil, iki senede biten temellerden olduğu için- iki sene sonra da açılışında bulundum. O açılış töreninde, kahraman Türk pilotlarımızın, Türk uçakları içerisine girişini ve biraz sonra göğe doğru yükselişlerini gördüğümde, Anavatanın milliyetçiliği, Türkiye'nin milliyetçiliği yükseliyordu. (ANAP sıralarından alkışlar)

O sayededir ki, güneydoğuda, kısa bir süre önce, bir sınır ötesi harekât yaptınız. O sınır ötesi harekâta, Avrupa devletlerinden “geri çekilin, ambargo koyarız” diye hemen şikâyetler geldi. Hatta ne acıdır, Güney Afrika Cumhuriyeti diye bir devlet var, o da bize ambargo koydu; ama Sayın Başbakan ne dedi: “Biz Kuzey Irak’a girdik, buradan istediğimiz zaman çekiliriz; istersek bir sefer daha gireriz.” Güzel söyledi.. Hükümette kim olursa olsun, her millî meselede o hükümeti destekleriz; ama şimdi soruyorum; “ne yaptınız” diyenlere soruyorum: Anavatan, o F-16’ları yapmasaydı, Anavatan, Gölbaşı yakınlarındaki fabrikalarda zırhlı araçları yapmasaydı, Anavatan Savunma Sanayiini kurmasaydı, o ambargolar karşısında acaba dayanabilecek miydiniz? Anavatanın milliyetçilik anlayışı çerçevesi içerisinde size bıraktıklarıdır bunlar. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, aziz ye muhterem vatandaşlarım; evet, 24 Aralık’a gidiyoruz. Şimdi, önümüzde, bu Programla birlikte, bize getirilen yeni uyutma taktikleri var; yani, yeni uyutma vaatleri var. “İnsan alıştığı gibi devam eder” derler.

Sayın Başbakan “işçiye vermeyeceğim” diye söyledi mi; “toplumun diğer kesimlerinden aktarıp size vermem” dedi mi; dedi. Peki, ondan sonra, 65 trilyon, seçim kararıyla birlikte verilirse, bunun ismine acaba ne denir? (ANAP sıralarından “rüşvet” sesleri) Sayın Baykal’ın dediği gibi “jest” denmez; bunun adına, kendi deyimiyle “seçim rüşveti” denir. (ANAP sıralarından alkışlar) Ama verilmiş; benim işçime verilmiş; 65 trilyon değil 85 trilyon verin; zaten az verdiniz; on aydır işçiyle masaya oturmadınız.

Sosyal demokrat bir hükümet ortağı olduğu halde, emeğiyle çalışanların haklarını koruduğunu iddia ederek yıllarca politika yaptıkları halde, işçiyle on ay masaya oturmamanın hesabını, 24 Aralık’a giderken, ister Mecliste, ister meydanda, ister işçinin çalıştığı atölyede acaba nasıl vereceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sayın Başkanım, 1 sayfam var.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Aynı şekilde, bir buçuk iki sene önce hayvancılık kredisi çıkarttınız; 8,5 trilyonluk bir müracaat oldu; ama 250 milyar verdiniz, sonra bunun üzerini örttünüz. Sayın Başbakan şimdi diyor ki: “20 trilyon vereceğim.” Ne zaman; ne zaman vereceksin, onu söyle; seçimden sonra mı vereceksin bu parayı... Lafta veriliyor...

Gübrede sübvansiyonu kaldırdınız, desteklemeyi kaldırdınız, çiftçiye inim inim inlettiniz ve şimdi yeniden bir kararname yayınlayarak, gübrede sübvansiyonu seçim yatırımı olarak yüzde 50 artırıyorsunuz. Peki, çiftçi bulabildiyse gübreyi zaten toprağa attı; ama lafıma dikkat edin; dinliyor şimdi beni çiftçim geçen sene ilk defa sizin döneminizde, toprağa gübre atmadan ekim yaptı. Bu da nedir; inşallah bunun da takdirini yine vatandaşımız yapacak.

Olmayan petrol boru hatları ve yapılmayan özelleştirme; evet, Anavatan İktidarının düşüncesi ve uygulaması... Sonuna kadar da sahibi olduğumuz özelleştirmede, kanununu biz çıkarttığımız halde bir arpa boyu yol gidemediniz. Yaptığınızı,

sadece 485 milyon dolarlık bir özelleştirmedir. İfade etmek gerekirse, yine, bir aldatmaca var.

Bir başka aldatmaca ve sömürü daha var; bırakınız bunu artık, lütfen. O zamanki Sayın DYP Başkanı ve yine o zamanki Sayın SHP Başkanı, 20 Ekim seçimlerinden önce, bütün Türkiye’de plaka dağıttılar, o sözlerini yerine getirmediler. 3 ilçe vilayet yapıldı, o da havaalanında yapıldı; biliyorsunuz; yine, bir seçim öncesinde yapıldı; daha valileri de gitmedi, kadroları da gitmedi. Yeni il olma umudu içerisinde bekleyenlere buradan sesleniyorum... Şimdi, 39 yeni il yapmak için bir teklif getirdiniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Hemen bağlayacağım efendim.

Bunu, niye daha önce getirmediğiniz? Anavatanın verdiği teklifler vardı, bunları, hepimiz hep birlikte çıkarsaydık ya... Şimdi de çıkarmayacaksınız “seçimden sonra” diye aldatacaksınız; bu aldatmalar yakışmıyor.

Türkiye, dünyanın, gerçekten önemli bir ülkesidir, önemli bir bölgesinde önder ve büyük olması gereken bir ülkedir; ama bu şekildeki, küçük, cılız politikalarla Türkiye’yi ileriye götürmemiz mümkün değildir. Bu programlarla, zaten, Türkiye’nin meselelerini çözmek mümkün değildir; ama geliniz, birazcık vicdan sahibi olalım. Biz oluruz veya olmayız, siz olursunuz veya olmazsınız; bakın, geriden gelen şıvgın gibi bir gençlik var; 18 yaşındaki gençler şimdi oy kullanacak; beş altı sene sonra onlar da siyasetin içerisinde olacaklar. Şimdi, 35-40 yaşları içerisinde olup da, Anavatan İktidarları döneminde yetişmiş olan, pırlanta gibi, yeni bir orta yaş kuşağı, genç işadamları, avukat, mimar, mühendis var; geliniz, onlara bırakalım; doğru söyleyelim, Türkiye’yi ileriye götürelim.

Bu sebeple, bu Hükümet Programına güvenoyu vermeyeceğiz dahi demiyorum, güvenoyu, 24 Aralıkta bütün Türkiye’de...

Cümlenizi Allah’a emanet ediyorum.

Başkanım, saygılar sunuyorum. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kayalar.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Algan Hacaloğlu; buyurun efendim.

Sayın Hacaloğlu, Grubunuzun 60 dakikalık konuşma süresi vardır. Bu süreyi nasıl kullanacaksınız efendim? Çünkü Sayın Köklü’nün de konuşacağı söylendi.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Konuşmamın sonlarına doğru size bildireceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; 52’nci Hükümetin, Pazar günü güvenoyuna sunulacak olan Programını görüşmek için toplanmış bulunuyoruz. Cumhuriyet Halk Par-

tisinin, Program üzerindeki görüşlerini belirtmek üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öyle anlaşıyor ki, benden evvel söz alan, Sayın ANAP Sözcüsü ve ANAP'ın geneli, 24 Aralık tarihinde seçim olacağına inanmışlar, yani, artık, o kanaati içlerine sindirmişler. Özellikle, Sayın Kayalar'ın, burada sergilediği üslup, Meclis üslubunun ötesinde, seçim heyecanıyla, olayın gerçeklerinden kopuk, tartışma gündemini aşan ve televizyonumuzdan bizleri izlemekte olan çok sevgili yurttaşlarımızı, ola ki bu kürsüden kandırabilirim, ikna edebilirim anlayışıyla yaptığı söyleşiyle, ANAP'ın, halkımızın vicdanında yer etmiş olan eksi notunu değiştiremeyeceğini bilmesi gerekirdi; ama ben, o noktada devam etmeyeceğim.

Hükümet Programı üzerinde görüşürken, daha farklı bir üslupla, bazı temel bulguların ve Partimizin görüşlerinin köşe taşlarını size iletmeye çalışacağım; ancak, ona geçmeden evvel, kendisine çok saygı duyduğum, demokrat kişiliğine inandığım Sayın İnan'ın "dış baskıların tesiriyle anayasa değişikliği yapıldı" sözünü, bu Meclisin bir üyesi olarak, Yüce Meclisimizin, hemen hemen tüm partilerinin katkısıyla ve katılımıyla gerçekleştirdiği anayasa değişikliğini böylesine küçümsemesini ve bunu, dış baskıların bir sonucu olarak değerlendirmesini esefle karşıladığımı ve anlamakta zorluk çektiğimi belirtmek istiyorum.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bundan birkaç ay evvel yapmış olduğumuz anayasa değişikliğini yeterli bulmadık, içimize sindiremedik; ama bu haliyle dahi olsa, anayasa değişikliğinin, ülkemizde, siyasete katılım kanallarını oldukça genişletmiş olmasını; onsekiz yaşındaki gençlerimize oy hakkını vermiş olmasını, sendikaların, derneklerin, kooperatiflerin ve birliklerin, yani, örgütlü toplumun temel unsurlarına siyaset yapabilme kapılarını açmış olmasını büyük bir memnuniyetle karşıladık ve desteğimizi verdik. Belli ki, ANAP'ın, o anayasa görüşmelerinde, zar zor kalkan elleri, hele hele, memurlara, grevli toplu sözleşme konusu tartışılırken, kaçacak yer bulamayan değerli ANAP'lı milletvekillerinin...

KADİR RAMAZAN COŞKUN (İstanbul) — Ortağınıza söyleyin, ortağınıza...

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — ...O olumlu oylarını dahi, ürkek bir halletiruhiye içerisinde verdiklerini, şimdi anlamış bulunuyoruz. Bunu, bir tarihî sap-tama olarak belirtmeyi ve zabıtlara geçirtmeyi bir borç biliyorum.

Oysa merkez sağ partiler, dünyada, diğer demokrasilerde, liberal düşüncenin sahibidirler. Merkez sağ partiler, her ne kadar, sosyal devlet anlayışına, emeğe, çalışanların haklarına yeterince duyarlı olmasalar dahi, örgütlü siyaset anlayışını, yeterince içlerine sindiremeseler dahi, belirli boyutlarıyla demokrat olma özelliğini taşırlar. ANAP'ın, 80'li yıllarda, 12 Eylül döneminden özümlediği, bir şekilde etkilendiği anlaşılan, 12 Eylülün dar hukuku çerçevesinde sınırlı demokrasi anlayışını hızla değiştirmesi, ülkemizde, demokrasinin geleceği açısından da son derece gereklidir.

Hep ANAP hakkında konuşmayacağım; ama bir iki konu daha var. Sayın Kayalar'ın söylediği iki konuya çok kısa yanıt vereceğim. Sayın Kayalar, iddialı konuştu, yüksek sesle konuştu, vurgulu sıfatlar kullandı, bu Hükümet Programı belgesinin çok gayri ciddî olduğunu ifade etti. Kendisinin, eski bir bakan ve uzun

yıllar siyasette bulunmuş bir kişi olarak programları irdeleme yeteneği olduğuna kesinlikle inanıyorum. Hepimiz, programlar okuyoruz; elini vicdanına koyan herkes, Sayın Kayalar'ın, bu Programla ilgili söylediği şeylerin hiçbirisinin gerçekte ilgisi olmadığını kesinlikle anlar ve bilir. O kanaatle şunu belirtiyorum: Herhalde, Sayın Kayalar, bu Programı okumadı; okusaydı böyle konuşmazdı. Okumak yerine, burada, bir meydan hatibi üslubu içinde, bir başka şekilde, seçmene mesaj anlayışı içinde bir konuşma üslubuyla bu Programı ele almazdı.

Sayın Kayalar dedi ki: “Bugün gübre fiyatı, şöyle şöyle arttı, köylümüzün beli kırılıyor” Evet doğrudur değerli arkadaşlarım; köylümüzün beli gübre fiyatları nedeniyle kırılmakta; ama bakınız, bugün nedir; 1991’de nedir, dolar olarak baktığımızda; bugün, çiftçimize, her bir kilo gübre için ödediği paranın yüzde 50’sini geri vermekteyiz, yüzde 30 olan bu uygulama -biraz sonra değinecektim, şimdi belirtiyorum- Hükümetimizin, Koalisyon Protokolü anlayışı içinde sürdürdüğü, çiftçileri ve köylümüzü destekleme anlayışı içinde sağladığı, yüzde 50 düzeyindeki sübvansiyon ile bugün, fiilen bir kilo DAP gübresinin fiyatı 17 senttir. Oysa, 1991’de, ANAP’ın iktidar olduğu dönemde DAP gübresinin fiyatı, bundan az değildi; o günün dolar fiyatıyla 17,5 sent idi. Yani, hiç de, Sayın Kayalar’ın, halkımıza, bazı rakamları seri bir şekilde vererek, bugün, sanki, ANAP’ın iktidar olduğu, 1980’li, 1990’lı yıllardan daha kötü; emekçiyi, çiftçiyi, köylüyü düşünmeyen bir anlayış hâkimmiş gibi bir zihniyeti ortaya koyması yadırgatıcıdır.

Yine, Sayın Kayalar, Sosyal Sigortalar Kurumuna değindi. Evet, doğrudur, değerli arkadaşlarım; sosyal güvenlik kurumları sağlıklı bir yapı içinde değil. Sosyal güvenlik kurumlarını, gerçekten, reform anlayışı içinde yeniden yapılandırmamız gerekiyor; ama bu konuya kafa yoran herkes biliyor ki, Sosyal Sigortaların kötüye gidişi, batmaya yönelişi, ANAP’lı dönemlerde başlamıştır. ANAP, 1980’li yıllarda, ölçümlemeyi kaldırarak, bir taraftan, SSK’nın gelirlerine balta vurup, sosyal güvenlik kapsamı dışında yüzbinlerce kişilik bir emekçi kadrosu yaratıp, onların sosyal güvenliklikten yoksun kalmalarına neden olurken, diğer taraftan da, o çok yanlı olduğu, destek gördüğü sermaye kesimine, masa altından destek vermiştir.

Evet, bu mealdeki sözlerimi daha çok uzatmayacağım; ama “65 baraj yaptık, GAP’ı yaptık” üslubu içinde sürdüren, değerli ANAP sözcüsünün konuşmasının diğer bölümlerini, herhalde Sayın Bakanımız, çok değerli Genel Başkanım ve diğer parti sözcüleri ele alacaklardır.

Değerli milletvekilleri, esasında, bu görüşmeleri ülkemizin çok kritik bir döneminde yapmaktayız. Ben, çok saygı duyduğum Sayın İnan’dan biraz farklı düşünüyorum. Evet, 52’nci Hükümet Programının görüşmelerini yapıyoruz; ama öyle zannediyorum ki, bu kürsüde, sık sık hükümet programlarının görüşülmesi, bu Parlamentonun kendi içinden hükümetler çıkarabilirle yeteneğinin bir göstergesidir. Bence bu, bir istikrarsızlığın değil, Türkiye Paramentosunun gelmiş olduğu olgunluk düzeyinin de bir işaretidir. Ben, konuya, böyle bir iyimser noktadan bakmayı yeğliyorum.

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu koşulları irdelemeden, açmadan evvel, iki temel konuyu, değerli milletvekillerimizin bilgilerine öncelikle sunmak istiyorum, iki noktanın altını kalın kalın çizmek istiyorum: Birinci husus; ülkemizde, son otuz-

beş yıl içinde üç kez askerî müdahalenin yaşanmış olması ve o askerî müdahalelerin demokrasimiz üzerindeki etkileridir.

Birbirlerinden farklı ton ve nedenlerle, birbirlerinden farklı amaçlarla yapılmış dahi olsa, her üç askerî müdahale de, demokrasimizi zedelemiş, Türkiye'nin sivil toplum yapılanması önünde engeller oluşturmuş, demokrasi, eksiksiz insan hakları ve örgütlü sivil toplum arayışlarına zaman kaybettirmiştir. Bunu, bir tarihî gerçek olarak, bir daha, burada, Partimizin bir görüşü olarak belirtmekte, bu hususu vurgulamakta, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yarar görmekteyim.

İkinci husus ise, merkez sağ ve merkez solun oluşturduğu koalisyonlarla, ülkemizde hoşgörü anlayışının, uzlaşma anlayışının gelişmesine, son dört yıldır katkıda bulunmak oluşumuzdur.

Artık, bu Yüce Meclis çatısı altında, partiler olarak, benden evvel konuşan ANAP milletvekilinin üslubu biraz farklı dahi olsa, birbirimizi eleştirsek, hatta bireyler olarak birbirimize kızsak dahi, zannediyorum ki, 1991 Kasımında, o zamanki partimiz olan SHP ile DYP arasında oluşturulan koalisyonla, demokrasimiz, bir farklı olgunluğu, olması gereken bir hoşgörüyü yakalamaya çalıştı.

Hükümetler, ülkeyi yönetenler olarak, toplumumuza yeterince taşıyamadığımız bu, hoşgörü ve uzlaşma anlayışını, merkez sağ ve merkez sol partiler arasında, artık, yadigarı olmayan koalisyonlar tarafından yaşama geçirilmesini, Cumhuriyet Halk Partisi adına, demokrasimiz için bir olgunluk aşaması olduğunu belirtmeyi de bir görev saydığımı ifade ediyorum.

Böyle bir sorumluluk anlayışı altında, Parlamento çatısı altında, hükümet sorununu çözme yüce duygusu içerisinde; ülkemizde, emeği sömüren, rantıye ekonomisi anlayışını kökleştiren, dışa açılma gibi, belirli iyileşmelere rağmen, kuralsız bir ekonomi dönemini Türkiye'ye taşıyan 24 Ocak ekonomik yapılanması ve örgütlü toplumu, baskı ve dizgin altına alma, toplumu siyasetleştirme anlayışını temel alan 12 Eylül sürecini aşmak için, 1991'de SHP ve DYP olarak, bilindiği gibi, koalisyon oluşturduk. Demokratikleşme için; sivil toplum yapısına güç katmak için; üretim güçlerini tekrar yapılandırmak için; ekonomide istikrar sağlamak için ve hepsinden önemlisi, sosyal ve toplumsal barışı sağlayabilmek için, o koalisyona, içtenlikle, özveriyle katkıda bulunduk. 49'uncu Hükümetle başladık, 50'nci Hükümetle devam ettik ve Türkiye'de, merkez sol ve merkez sağın, ülkenin sorunlarını aşabilmek, ülkeyi yönetebilmek için bir araya gelebileceğini, dört yılı aşkın bir süre bu birlikteliği sürdürebileceğini kanıtladık. Ancak, bu birlikteliğin, demokrasimizin içinde bulunduğu koşulların da etkisiyle, protokollerimizle öngördüğümüz meyveleri veremediğini, protokollerle öngördüğümüz hedefleri gereğince gerçekleştiremediğini, SHP-DYP veya CHP-DYP koalisyonları olarak atmış olduğumuz birçok olumlu adımlara rağmen, yaptıklarımızın, çoğu kez yapamadıklarımız karşısında yetersiz kaldığını saptadık.

12 Eylül hukuku ve kurallarına son verme anlayışıyla yola çıktık ve bu anlayışla, her alanda demokratikleşmeyi, insan haklarının ve düşünce özgürlüğünün geliştirilmesini, demokrasimizin derinleştirilmesi için gerekli kararlılığın ortaya konulmasını öngördük.

Laik cumhuriyetimizin temel değerlerine yapılan saldırılara son vermek anlayışıyla, eğitimde ve inanç dünyamızda, laik toplum anlayışından ödün verilmemesi ve eğitimde sekiz yıllık temel eğitim düzenine geçilmesi kararını verdik. 1980'li yılların vurgun dönemine son verecek dürüst bir yönetim, açık toplum anlayışını uygulamaya geçirmeyi hedef aldık.

ANAP'ın kronik yapıya dönüşen yüksek enflasyon dönemine son vererek, istikrar içinde büyüyen bir ekonomik yapılanmayı temel aldık...

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Maşallah! Maşallah!

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — ...ve ANAP'ın faiz ve rant ekonomisine son veren, yerine, emeğe, üretime, üretkenliğe, sanayileşmeye duyarlı; çalışanı, üretene; atölye, fabrika kuranı destekleyen, kollayan bir ekonomiyi, çevreye duyarlı bir ekonomiyi yaşama geçirmeyi, kendimize, bu Koalisyon Hükümetinde temel hedef belirledik.

Rantiye kesimlerinin sultasına ve şenliğine son vererek, adil bir vergi reformuyla, gelir dağılımındaki adaletsizliğe son verilmesini benimsedik.

Emeği, dar ve sabit gelirlileri ezen uygulamalara son, işçi, memur ve emekliye, çiftçi ve esnafa, dar ve sabit gelirliye, onurlu ve huzurlu yaşam hakkı dedik.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Sevgili Algan, inanıyor musun söylediklerine?

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — Ben, sosyaldemokrat olarak, söylediklerimin her bir kelimesine son derece inanıyorum; ama izin verin de, bir sosyaldemokrat siyasetçiyle, bir sağ siyasetçi arasında biraz algılama farkı olsun bu konularda. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Geçmiş yıllardan devralınan terör ve şiddete son vermeyi; huzur ve iç barışı, ülkenin her karış toprağında egemen kılmayı hedef aldık. Tek boyutlu, dışlayıcı politikalara son vererek, ülkenin ulusal bütünlüğü içinde, bölünmez bütünlüğü içinde, kültür ve kimlik farklılıklarına saygıyı, ülkenin her bir karış toprağında temel bir yapılanma hedefi aldık. Ancak, üzülererek belirtiyorum ki, bir sosyaldemokrat olarak, SHP'li, CHP'li bir sosyaldemokrat olarak, son dört yılın uygulamaları içinde, insanlarımızın ve toplumumuzun geleceği için, bu çok temel politikaların önemli bölümünü yaşama geçiremedik. Programda ve Protokol da söylediklerimiz iyiydi; uygulama eksik kaldı, yetersiz kaldı. Bu, nereden kaynaklandı; bunun temeli, özü neydi; çok kere gözden kaçan bir temel olguyu, bir temel nedeni, siz değerli milletvekillerimizin bilgisine, düşüncesine sunmak istiyorum:

Değerli arkadaşlarım, bu eksiklikler konusunda birçok neden sayılabilir; ama galiba, temel çelişki, iktidarda da, muhalefette de, bu alanlardaki temel sorumlulukların, merkez sağ partiler tarafından paylaşılması; 1980'li yıllarda da, 1990'lı yıllarda da, bu temel sorumluluğun, merkez sağ siyaset tarafından çözümlenmeye çalışılmasıydı. Ülkemizin, çözümü en öncelikli temel sorun alanlarında, özellikle, ekonomi, eğitim ve iç güvenlik alanlarında, CHP ile sorumluluğu paylaşmaktan kaçınarak, tek başına üstlenen DYP karşısında; yani, sağ siyaset karşısında, muhalefetin de, sağ siyasetten oluşması, sistemi tıkanmaya yöneltti. Özellikle ekonominin

yönetiminde, millî eğitim politikalarının yürütülmesinde ve İçişleri Bakanlığının görev alanlarında, iktidarın da, muhalefetin de sağ siyasetten oluşması, ne yazık ki, Türkiye'yi, sağ siyasetin sığılığına ve çağ dışılığına mahkûm kıldı...

Burada, demokrasimizin geleceği ve iç barışımız açısından çok önemli gördüğümüz bir başka olumsuz gelişmenin daha altını çizmek istiyorum: Değerli milletvekilleri, çağdaş Batı dünyasının insan hakları ve bilgi çağını yaşadığı bir dönemde, Avrupa Birliğinin kapılarını zorlayan bir Türkiye'nin, ekonomisi, güvenliği, iç güvenliği ve eğitimi ile temel sorumluluk alanlarında, iktidar ve muhalefet kanatlarıyla sağ siyasete teslim olması, ülkemizin, insanlarımızın büyük şanssızlığıdır; ülkemizin ve demokrasimizin gelişmesinin önünde derhal aşılması gereken kıskaçtır. Hele, sağ radikal siyasetin, bürokrasinin kilit noktalarını ve merkez sağ partileri kuşattığı bir ortamda, bu durum, daha da büyük bir önem taşımaktadır. Ülkemizde, merkez sağ ve sağ radikal siyasetçiler tarafından, demokrasi, iç barış, istikrar ve eşitliğin önünde örülmüş bulunan bu köhne ittifak duvarı, önümüzdeki erken genel seçimlerde, yurttaşlarımızın bilinçli oylarıyla er geç yıkılacak, Türkiye'nin önü açılacaktır. Bundan hiç kuşku duymuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, demokrasilerde, radikal siyasetin de yeşermesi, siyasal partilere dönüşerek parlamentolarda yer alması çok doğaldır. Hatta çoksesli, çoğulcu demokrasinin vazgeçilmez koşuludur. Ancak, bir hususun bilinmesinde, bilinen bir hususun tekrar vurgulanmasında yarar görmekteyim: Merkez sağ ve merkez sol partiler, kendi programları içerisinde kendi kimliklerine sahip çıkmazlarsa, kendi ideolojilerini koruyamazlarsa, radikal sağ siyaset tarafından içinden ve dışından kuşatılırlarsa, bundan, hem o partiler hem demokrasimiz hem de halkımız zarar görür. Bugün, ne yazık ki, böyle bir temel sorunu, ülkemizin merkez sağ partilerinin de yaşamaktayız.

Değerli arkadaşlarım, 50'nci Hükümet sürecinde, eylül ayı içerisinde, Cumhuriyet Halk Partisi olarak yaptığımız Genel Kurulumuzda, DYP ile, ülkede demokrasiyi geliştirmek, istikrarı sağlamak için, sürdürdüğümüz koalisyona da değerlendirmeye ihtiyacını duyduk. Sayın Genel Başkanımızın ifadeleriyle ortaya konduğu şekilde, ya DYP ile imzaladığımız protokollerin gereği yapılarak koalisyon sürdürülmeliydi ya da DYP ile ortaklık sürecine son verilmeliydi. Bu, hem ülkemizde, örgütlü, dinamik güçlerin gelişmesi hem demokrasimizin önünün açılması hem de genel anlamda, Türkiye Parlamentolarının etkinliğinin sağlanması açısından önemli bir yargı oldu. 20 Eylülde, parti olarak, bu dediğimizi uygulamaya koyduk; ancak, o zamanda, o ortamda, gerekli kararlılığın, gerekli iradenin henüz oluşmadığı görüldü. Aradan geçen bir ayın sonunda, yeni bir başlangıç yapabilmenin, ülkenin, kendi içinde, Parlamento içerisinde bir hükümet arayışına yöneldiği ortamda, tıkanmaların önünü açabilmek ve Anayasamızın 114'üncü ve 116'nci maddeleriyle ifadesini bulan, olağan rejimlerde son demde başvurulması gereken, 12 Eylül Anayasasının bir hükmü olarak önümüzde bulunan uygulamanın içine Parlamentomuzu sokmamak için, erken seçim koşuluyla, DYP'yle, ilkeli, sorumlulukları paylaşan seçim hükümeti anlayışı içinde; ancak, çok acil, çok temel nitelikli sorunları çözmeyi hedef alan bir hükümetin kuruluşuna yöneldik. İşte, bugünkü Hükümet, işte, şimdi, Programını tartışmakta olduğumuz Hükümet, bu anlayışla oluşturulmuştur.

Türkiye'nin önünde tıkanıklık yaratmadan, Türkiye'yi 24 Aralık'ta seçime götürerek, toplum iradesiyle Parlamente'ye yeni bir güç kazandırmayı hedef alan; ama bunu yaparken, belirli temel alanlarda, demokrasimizde, toplumun farklı kesimlerinin giderek bozulan gelir dağılımına daha ileri bir düzeyde adalet sağlamada; daha açıkçası, bir süredir devam eden kamu işçilerinin haklı grevlerini sona erdirerek, hak ettikleri sözleşmelerin bağışlanması imkânının tanınması, memurlarımızın, emeklilerimizin, onların dul ve yetimlerinin yıllardır - 1980'li yıllarda, 1990'lı yıllarda- yüksek enflasyon altında eriyen gelir düzeylerini iyileştirmeye yönelik adımlar atılması, güneydoğuda zor koşullar altında yaşamakta olan insanlarımızın, belirlediğimiz, ancak, çözüm için yeterince etkin adımlar atmadığımız sorunlarına el atmamızı temel alan bir anlayışla bu Hükümeti oluşturduk.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Genel Başkanımızın da birçok kereler belirttiği gibi, erken seçim karan, bu Koalisyonun temel çıkış noktasıdır. Bu kararı veren Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm milletvekillerini, Cumhuriyet Halk Partisi adına içtenlikle kutluyorum. *(CHP sıralarından alkışlar)* Yeni, bugünkünden daha adil bir seçim yasasını, bu Koalisyonun oluşumunun temel taşlarından biri olarak ele aldık ve siz değerli milletvekillerinin katkılarıyla bunu sağladık. Bu yasaya oy ve destek veren tüm milletvekillerine ve partilerimize, bu seçimde ilk, defa oy kullanacak olan 18 yaşını doldurmuş gençlerimiz adına, illerin, bir seçim bölgesi olarak belirlenmesi nedeniyle, iradeleri daha sağlıklı olarak sandığa yansıyacak olan seçmen yurttaşlarımız adına teşekkür etmeyi Cumhuriyet Halk Partisi olarak bir borç bilmekteyiz.

Ancak, bir hususun da altını çizmekte yarar görmekteyim. Bu seçim yasası, Cumhuriyet Halk Partisinin hedef aldığı, temel aldığı seçim yasası değildir değerli arkadaşlarım. Biz, seçmen iradesinin ülkenin her yöresinde sandığa tam olarak yansayacağı ayna sisteminden, barajsız nispi temsil sisteminden yanayız.

RECEP ERCÜMENT KONUKMAN (İstanbul) — Niye yapmadınız?

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — Yapalım; biz, şimdi hazırız... Biz, şimdi hazırız... Eğer, böyle bir iradeniz varsa, bunu ortaya koyun; biz, derhal varız... *(CHP sıralarından alkışlar)*

AHMET DÖKÜLMEZ (Kahramanmaraş) — Günaydın!

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — Biz, siyasi dünyamızın tüm renklerinin Türkiye Büyük Millet Meclisine taşınmasından yanayız.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Başkası mı yapacak?

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — Bunun, ülkenin yönetiminde istikrarsızlık yaratacağına inanmıyoruz; aksine, çoğulcu demokrasinin gelişmesine katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Biz, tercih hakkını, adayların tümüne, aday sayısı kadar, oy pusulası üzerinde belirlemek kaydıyla tanınmasından yanayız. Biz, önseçim koşullarını ülkenin her yöresinde sağlanmasına olanak tanıyacak düzenlemelerden yanayız. Biz, diğer ülkelerde yaşayan yurttaşlarımızın, güvenilir bir yöntemle, eksiksiz, oy haklarını kullanmalarından yanayız. Biz, terör, şiddet ve ekonomik zorluklar nedeniyle köylerini, mezralarını boşaltmak zorunda kalan, başka kentlere

göç etmek zorunda kalan yurttaşlarımızın, kütüklerde sağlıklı bir şekilde yer alarak, seçme haklarını gereğince kullanabilmelerinden yanayız; ama 24 Aralıkta erken genel seçim yapılmasının kaçınılmaz bir hale geldiği günümüz koşullarında ve Parlamento eğilimlerinin, ne yazık ki, bu söylediğimiz kriterleri yeterince destekleyecek bir çerçevede, bir ideal çerçevede irade ortaya koyamaması, bu düşüncelerimizi olanaksız hale getirmiştir; ancak, buradan, tüm yurttaşlarımıza, Cumhuriyet Halk Partisinin, er geç, böyle bir çağdaş seçim reformunu, böyle bir siyaset çağdaşlaşmasını yaşama geçireceğini, gerçekleştireceğini, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına belirtmeyi bir görev biliyorum. Cumhuriyet Halk Partisi, her zaman, böyle bir siyaset çağdaşlaşmasının öncüsü ve savunucusu olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Milletvekilleri; bu hükümet, biraz evvel belirttiğim gibi, bir seçim hükümetidir. Aynı zamanda, Hükümet Programında belirtildiği gibi, hayati sorunlara çözüm bulacak, kendisinin görev yapacağı seçime kadarki sınırlı sürede, temel hayati konuları kararlı bir şekilde çözümlemeyi gündemine almış bir hükümettir.

Bu hükümet, CHP ve DYP arasında, karşılıklı güven, sorumlulukları eşit paylaşma anlayışıyla oluşturulmuş bir koalisyondur.

Bu hükümet, CHP ve DYP arasında, 20 Ekimde mutabık kalman Koalisyon Protokolü çerçevesinde, Türkiye’de, yeni bir güven, yeni bir karşılıklı dayanışma ve ülkenin hayati koşullarını yeni bir karşılıklı sorumluluk anlayışı içerisinde çözmeye karar vermiş bir koalisyon hükümetidir. Zannediyoruz ki, bu yeni kararlılık anlayışı, 52’nci hükümeti, uygulamasıyla, 49’uncu ve 50’nci Hükümetlerden ayıran temel faktör olacaktır.

Ben, burada, Koalisyon Protokolüyle mutabık kaldığımız konuların önemli bir bölümünü, CHP ile diyalog ve anlayış içerisinde güvenoyu alamayan azınlık hükümeti döneminde uygulamaya geçirmeye başlayan 51’inci Hükümete ve Sayın Başbakan’a teşekkür etmeyi de bir borç bildiğimi de ifade etmek istiyorum. Önemli olan, kimin yaptığı değil; önemli olan, ülkenin sorunlarının acilen çözümlenmesi, bunalımların önlenmesi için gerekli siyasî tercih ve iradenin oluşumuna katkıda bulunmak, böylelikle, tikanıklıkların önünü açmaktır. Biz, DYP ile oluşturduğumuz koalisyon ortaklığıyla, işte bunu sağlıyoruz. Bunu sağlamaya ve etkinlikle sürdürmeye devam edeceğiz.

20 Ekimde, CHP ve DYP olarak, karşılıklı sağladığımız mutabakatın uzantısında gerçekleştirilmiş olan sosyal barışı, yüzbinlerce kamu işçisinin grevlerinin sona erdirilmesini ve tarafları tatmin edici düzeyde, 65 trilyonluk bir kaynağın bu emekçi kesime aktarılmasını sağlayacak bir toplu sözleşmenin imzalanmış olmasını, iç barışımız açısından, sosyal barışımız açısından, son derece önemli bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Yine, 80’li ve 90’lı yılların yüksek enflasyonist ortamında, alım güçleri ve ekonomik koşulları giderek eriyen, giderek zorlaşan memurlarımıza sağladığımız zam ve bunun ekinde, SSK emeklilerine, Bağ-Kur emeklilerine, bu emeklilerin dul ve yetimlerine sağlanmış bulunan, Koalisyon Protokolünün mutabakatları içerisinde

Çiller Hükümetince verilmiş olan haklar, 52'nci hükümetin uygulamaları içerisinde kararlılıkla sürdürülecek ve gereği yapılacaktır.

Bu çerçevede, önümüzdeki dönemde, 15 Kasım 1995'ten itibaren yürürlüğe girecek olan, kamu işçilerine 65 trilyon, memurlarımıza 30 trilyon, SSK emeklilerine 18 trilyon, Bağ-Kur emeklilerine ise 1,3 trilyonluk bir kaynağın aktarılması uygulamasıyla, ülkemizde, 24 Ocak 1980'den günümüze giderek daha fazla bozulmuş olan gelir dağılımında, anlamlı iyileşmeler sağlamak imkânını bulacağız. İnanıyorum ki, işçilerimiz, emekçilerimiz, emeklilerimiz, bu uygulamayı, günümüzün koşullarında sağlanabilen; ama bundan çok daha fazlasını hak eden bu sosyal katmanlarımız, ekonomimizin içerisinde bulunduğu koşullarda, şimdilik, bununla yetinme anlayışı içerisinde olacaklardır.

Yine, Koalisyon Hükümetimizin özenle, önemle sahiplendiği, önem verdiği ekonomik konulardan biri de, çiftçimizin, köylümüzün içerisinde bulunduğu koşullardır. Bu anlayışla, öyle, geçmişte olduğu gibi, yüzde 80-90 faizle değil, uygun faizli krediyle, Fiskobirlik'e sağlanacak 2,5 trilyonluk uygun faizli krediyle fındık üreticilerine, ayçiçeği ve zeytin üreticilerine sağlanacak 1 trilyon düzeyindeki krediyle de bu kesime, belirli bir rahatlık sağlanması, üreticinin mağduriyetinin giderilmesi temel alınacaktır.

Benzer şekilde, yıl içerisinde, 50'nci Hükümet döneminde yüzde 30 düzeyinde uygulamaya konulmuş bulunan gübre sübvansiyonunun yüzde 50 düzeyine çıkarılmasıyla, çiftçi ve köylümüze önemli bir destek sağlanmış olacaktır.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, köylümüzü, çiftçimizi, gerçekleştiren ürün fiyatları, enflasyon ve girdi maliyetleri üçgeninde boğulmaktan kurtarmak ve her dönemde, her zaman, çiftçi ve köylümüze destek olmak anlayışı içinde olan bir partiyiz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu anlayışımızı koalisyonda da sürdüreceğiz.

Yine, bu kesimde, hayvancılık alanında, 50'nci Hükümet döneminde 2 trilyon olarak uygulamaya konulmuş olan Hayvancılık Besi Projesinin, Güneydoğu Anadolu'da uygulamaya konulmuş bulunan besicilik projesinin 18 trilyona çıkarılarak, Türkiye'nin her yöresine yönelik, yüzde 20 faizli bir krediye dönüştürme uygulamasını hızla gerçekleştirerek; son on yıldır ölüm noktasına gelen hayvancılığımızın kalkındırılmasına katkı sağlayacağız.

Değerli arkadaşlarım, bu koalisyon hükümetinin iki temel hedefi daha vardır: Birincisi, gümrük birliğine girişi sağlamak, Avrupa Birliği ile gümrük sürecini tamamlamak; ikincisi ise, demokratikleşme sürecinde belirli gelişmeler sağlamak.

8'inci maddeyi, güç de olsa, geçirdik. Yıllardır sağ siyasetçilerin içine sindiremediği 8'inci maddeyi, şimdi, biz, yeterince içimize sindiremediğimiz halde, bir iyileştirme olarak uygulamaya geçirdik. Bunun uygulamaya geçirilmesini, demokrasimiz adına bir başarı olarak değerlendiriyorum. Bu uygulamayı, ülkemizin bölünmesinin bir aracı değil, ülkemizde özgürlüklerin geliştirilmesinin bir mekanizması olarak değerlendirdiğimizi belirtiyorum.

Gümrük birliği, bizim açımızdan bir süreçtir. Bir anlamda, sınırlı bir ticaret anlaşmasıdır. Hatta belirli bir süre için, ülkemize yük de getirecektir; ama biz,

bir başka nedenle, gümrük birliğini çok önemsiyoruz. Biz, bu Parlamento içinde, gümrük birliğine en çok sahip çıkan partiyiz! Çünkü biz, gümrük birliğiyle, Avrupa Birliği kapılarının açılmasını öngörüyoruz. Çünkü biz, Avrupa Birliğini, bir sosyal demokrasi projesi olarak tanımlıyoruz. Çünkü Avrupa Birliği, eksiksiz, tam demok-rasisiyle; örgütlü, rekabetçi, çevreye ve emeğe duyarlı pazar ekonomisiyle, sosyal demokrasinin tam kendisidir. O nedenle, hükümetimizin, gümrük birliğine yönelik olarak yapacağı bütün çalışmalara destek vereceğimizi ve bu konudaki her türlü girişime sahip çıkacağımızı, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına belirtmeyi bir görev biliyorum.

Son olarak, bir iki dakika içerisinde, 1980'li yılların ortasından günümüze, te-rör altında ciddi sıkıntılar yaşamakta olan güneydoğuya ilişkin bir iki şeyi ifade etmek istiyorum.

Biz, güneydoğudaki sorunların, teröre, kararlılıkla ve hiçbir ödün vermeden karşı durulurken; aynı zamanda, yörede, demokrasinin, insan haklarının eksiksiz olarak uygulamaya geçirilmesiyle, insanlarımızın kültür ve kimlik duyarlılıklarına saygı ortamının yaratılmasıyla çözümlenebileceğine inanıyoruz. 49 ve 50'nci Hükümet dönemlerinde teröre karşı önemli başarılar elde edilmiştir; ama ne yazık ki, sorunun ikinci ayağında; yani, demokrasi alanında ve sosyal ve ekonomik alanda yeterli iyileşmeler sağlanamamıştır. Şu anda 1.000 köyümüz, 1.500 mezramız, tür-lü nedenlerle boşaltılmış durumdadır. Köylerin ve mezraların boşaltılması devlet için bir hak olabilir; eğer, devlet, güvenliği sağlamak istiyorsa buraları boşaltabi-ler; ama hemen akabinde, devletin, o köyleri, o mezraları boşaltan insanlarımızın ekonomik haklarını, barınma haklarını, eğitim haklarını, sağlık haklarını, yaşam haklarını sağlaması gerekir, mağduriyetlerini gidermesi gerekir.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, kış geliyor ve köylerini, mezralarını terk eden bu insanlarımızın büyük bölümü açıktadır, karakış koşullarına karşı savunmasız hal-dedir ve yıllardır mağduriyet içindedir. Eğer, biz, bu mağduriyetleri gideremezsek, teröre temel oluşturan, o bataklığa, o teröre kaçan çocuklarımızı korumak, kolla-mak imkânını bulamayız.

Eğer, köylerini, kasabalarını, mezralarını boşaltmış olan bu insanlarımıza hak-larını vermezsek, insan haklarından sorumlu eski bir Devlet Bakanı olarak, bu du-rumun, çok temel bir insan hakları ihlali olduğunu, bu yüce kürsüden ifade ediy-o-rum! (CHP sıralarından alkışlar) Ama inanıyorum ki,

52'nci hükümet olarak bu konuda, 50'nci Hükümet döneminde başlattığımız Güneydoğu Onarım Projesini ve onun çerçevesinde uygulamaya koyduğumuz Köye Dönüş Projesini, imkânların ve zamanın elverdiği çerçevede, en etkin, en iyi şekilde uygulamaya koyacağız; güneydoğuda ve ülkemizin her yöresinde, hoşgörünün, iç barışın en kısa zamanda yaşama geçirilmesini sağlayacak ortamı kuracağız. Buna inanıyoruz; çünkü bunu, ancak, CHP ve CHP'nin ortağı olduğu koalisyonlar yap-a-bilir.

Bu kararlılığı 52'nci hükümetimizin sürdüreceğine olan kanaatimi burada ifade ediyor; 52'nci hükümete, demokrasimizin önündeki tikanıklıkları aşacağına inandığımız bir hükümete, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak olumlu oy kulla-

nacağımızı, güven duyduğumuzu belirtiyor; hükümetimize başarılar diliyor; hepimizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. *(CHP ve DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Hacaloğlu.

Sayın Köklü, buyurun efendim.

Efendim, size 8 dakika kaldı; tabii, kullanmayabilirsiniz, mecbur değilsiniz... Size, 10 dakika vereyim isterseniz... *(CHP sıralarından “15 dakika” sesleri)* 15 dakika verdim efendim. *(CHP sıralarından alkışlar)*

CHP GRUBU ADINA URAL KÖKLÜ (Uşak) — Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan değerli milletvekili arkadaşlarım; 52’nci hükümetin Programı hakkında, Partim adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Yüce Meclisi selamlıyorum.

Hepimizin de bildiği gibi, bundan sonra, Türkiye’mizin önünde, demokratik bir anlayış içerisinde, koalisyon hükümetleri kesinlikle kaçınılmaz olacaktır. Koalisyon hükümetlerinin kaçınılmaz olması, kesinlikle, kötü bir durum değil, demokrasi adına, toplum adına, uzlaşma adına sevinilecek olan bir gerçekliktir.

Koalisyon hükümetlerinin devam edebilmesi için, toplumsal sorunların aşılabilmesi için, her şeyden önce, koalisyonu oluşturan partiler bir araya gelirler ve kendilerinin programlarından, ilkelerinden mümkün düzeyde tavizler vererek bir protokol hazırlarlar ve bu protokoller doğrultusunda memleket sorunlarını çözmeye yönelirler.

Bu anlamda, geçirmiş olduğumuz, dört yıllık koalisyon hükümetleri dönemine baktığımız zaman; yani, SHP-DYP, CHP-DYP koalisyon hükümetleri dönemlerine, yapmış oldukları uygulamalar yönünden baktığımızda, çok başarılı diyebileceğimiz ortam yoktur; ama bunun yanında, memleket sorunlarında, mümkün mertebe belirli mesafeler de katetmişlerdir.

Şimdi, 52’nci hükümetin Programı üzerinde konuşurken, ANAP sözcüsü arkadaşımızın da söylediği gibi, geçmiş hükümetleri çok eleştirerek konuşmalarımı sürdürmek istemiyorum. Gerçekçi olmak zorundayız. Bugün, gerçekten, niçin böyle bir seçim hükümeti kurmak zorunda kaldık -kurulan hükümetimiz, bir koalisyon hükümeti olarak çoğunluğa dayalı olan bir hükümettir- böyle bir hükümete gelinceye kadar, geçen dönemleri bir tahlil ettiğimiz takdirde, geleceğimizi daha iyi değerlendirmiş olacağız.

Biz, bu geçen dört yıl boyunca, koalisyon protokolünde ne söz verdiysek, Sosyal Demokrat Halkçı Parti adına ve artı Cumhuriyet Halk Partisi adına, her zaman, bu koalisyonun gerektirdiği dürüstlüğü, memleketin ihtiyaçlarının bir an önce çözülmesi için gerektirdiği sorumluluğu ve gerektirdiği özveriye göstermekten kaçınmadık; ama öyle bir döneme kadar geldik ki, 20 Eylül tarihinde, yeniden hükümet kurulması dönemine gelindiğinde, Cumhuriyet Halk Partisi kurultayından sonra “biz bunun eşiğine geldik” dedik. Biz, hükümet ortaklığı yapıyorsak, iktidar bağımlısı değiliz; biz, hükümet ortaklığı yapıyorsak, Türkiye’nin sorunları için, Türkiye için yapıyoruz dedik. Bu anlayış doğrultusunda, ancak, geçmişteki imzalamış oldu-

ğumuz koalisyon protokollerini de göz önünde bulundurarak bir erken seçim hükümeti kurabilirdik; çünkü artık, bundan sonra, uzun ömürlü icraat hükümetlerinin oluşabilmesinin olanakları kalmamıştı. Erken seçim hükümeti olarak önümüzdeki en önemli sorunların, adalette temsili ilke edinmiş olan bir seçim yasası ve gümrük birliği olduğunu söyledik. Aynı zamanda, anayasa değişikliklerine uyum gerektirecek olan yasaların bir an önce çıkarılmasını; işçilerimizin toplusözleşme için yapmış oldukları grevlerin bir an önce durdurulması açısından toplusözleşmelerin memnun edici bir düzeyde bağitlanmasını ve rakamların yükseltilmesini istedik. Çünkü verilen rakam yüzde 5,4'tü. Bu, kesinlikle, toplusözleşmelerin sevindirici bir düzeyde bağitlandığı anlamında iyi bir rakam değildi. Grevlerimizin ertelenmesinde taraftar olamazdık. Bu anlamda, işçilerimize ve kamu çalışanlarımıza verilmesi gereken ücretlerin arzu edilir düzeylerde olması ve memleket sorunlarını da göz önünde bulundurarak bir uzlaşmaya varılmasının şart olduğunu söyledik. Bu şartlarımız yeni değil; bunlar, Türkiye'nin yönetiminde, süreç içerisinde doğan olaylardır, olgulardır; hükümetler olayları veyahut sorunları çözmek zorundadır. Bu gelişmeler sürecinde, önümüze gelen bu sorunlara, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bakış açımızın, elbette ki, tüm çalışanlardan yana, adaletli bir sözleşme olduğunu ve bunun gerekliliğine olan inancımızı tekrarladık.

Diğer taraftan, devlet içerisindeki kuşatılmışlığın, bir an önce, zaman içerisinde en asgariye indirilmesi ve devlet memurluğu görevlerini yürütenlerimizin, Türkiye Cumhuriyetinin temellerine ve ilkelerine gerçekten inanmış, saygı duyan ve bu konuda şahsiyetli kimliklere kavuşmuş, eğitilmiş insanlar tarafından görevlendirilmesinin şart olduğunu söyledik; bu konudaki hassasiyetimizi anlatmaya çalıştık. Tabii, bunları söylemek de doğal olarak hakkımızdır.

Şunu söylemek istiyorum: Biz, Koalisyon Hükümetiyiz; elbette ki, koalisyonda sorumluluk ortaktır; ama biz, koalisyon hükümetlerini, Türkiye'de, yetmiş yıldır ilk defa uzun menzilli yaşatabilen Hükümetleriz. Bu süreç içerisinde belki tecrübesizliklerimiz olabilir. Yani, burada sorumlulukları ortak olarak paylaştığımızı söylemek mümkün değildir. Hükümetin her kanadı, kendisine ait olan bakanlıklarda, sanki sorumluluk kendisine aitmiş gibi davranma geleneğinin doğru olduğunu zannetti; halbuki öyle olmadı, Koalisyonun başarılı olan bütün uygulamalarının sahibi büyük ortak olmaya kalktı, başarısız olunan veyahut da toplumumuz tarafından rahatsız olunan birtakım durumlar varsa, bunun da vebali günahı, küçük ortak olarak bize atfedil meye başlandı. Bu anlayışlar da, esasında, sorumluluk ortak paylaşılmış olsaydı, yanlıştı; çünkü birbirimize, kendi alanlarımızda bulunan bakanlıklar konusunda sorumluluğu paylaşmadık, müdahale edemez durumlarımız doğdu.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — O zaman, ayrılırsın; kimse seni zorla koltuğa bağlamıyor ki.

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Teşekkür ederim.

Şunu söylemek istiyorum: Koalisyon hükümetlerinin yaşamını, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde en uzun ömürlü, biz yaptık. En uzun ömürlü yaparken, kesinlikle iktidar bağımlısı olmadığımızı da gösterdik...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Hâlâ da gösteriyorsunuz!

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Bu, çok önemli bir durumdur; bunu burada noktalamak istiyorum. Çünkü bize “koltuğa sımsıkı sarılıyorsunuz, koltuk yumuşak geldi” diyorlardı; hatta ve hatta nedendir bilmem, demokratik anlayış tam gelişemediğinden -bir koalisyon hükümetimde, elbette, bir küçük, bir büyük, bir de orta partiler olabilir- bu konularda, başarılı olunan konulan büyük partilere, başarısızlıkları küçük partilere yüklemek, bir yanlış mantıktır.

Bu anlayıştan, biz şunu göğüsledik: Dikkat ederseniz, biz, ortaklıkta küçük parti tarafı olduğumuz halde, hiç komplekslere kapılmadık. Niçin kapılmadık; Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sorunları, toplumumuzun sorunları, demokratikleşme sorunları vardı ve bu konularda yapılması gereken hizmetleri, demokratlık anlayışı içerisinde, halkımıza verilmesi gereken hizmet anlayışı içerisinde, götürebildiğimiz yere kadar “ıh” demeden götürdük. Bunu takdir etmek gerekir.

Peki, takdir etmiyorsanız, biz dedik ki: “Biz iktidar bağımlısı değiliz.” İşte, biz, “Koalisyon Protokolünde -ki, kendi imzamız bulunan Protokoldeki- birtakım önceliklerimizi tespit edelim; bundan sonra, artık, beş yıllık koalisyon hükümetinin devam etmesinin olanağı kalmamıştır; Türkiye’nin zamanını fazla meşgul etmeye- lim, bir an önce sandığı halkımızın önüne getirelim; böyle bir seçim hükümetinin taraftarıyız; bu şartları da yerine getirelim” dedik; ama alınmasınlar, ortağımızın Genel Başkanı, kesinlikle bu konuya yanaşmadı diyeyim. Daha doğrusu, neticeyi elde etmek babında yaklaşılmış olsaydı, bu Hükümet o zaman kurulabilirdi. 20 Eylülden sonra başka arayışlara yönelindi. O arayışlarda “belki, azınlık hükümetiyle, Türkiye’de bir hükümeti uzun ömürlü devam ettirebiliriz” anlayışları, diğer taraftan “daha geniş tabanlı hükümetler kurabiliriz” anlayışları, “Cumhuriyet Halk Partisi olmasın da hangisi olursa olsun” anlayışları denendi. “Biz iktidar bağımlısı değiliz” dedik; “buyurun” dedik.

ENGİN GÜNER (İstanbul) — Bak, elimdekine bak; Genel Başkanınız, iktidar bağımlısı olduğunuzu söylüyor...

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Hatta ANAP ile Doğru Yol Partisinin -samimi- yetle söylüyoruz-hükümet kurmalarını, Türkiye için de, istikrar için de istedik, destekleriz de dedik; ama ne oldu; burada, temel çelişki olmayan, sunî olan, liderlerden kaynaklanan çelişkilerden dolayı, böyle bir hükümet kurulamadı. Biz seyrediyoruz...

Diğer taraftan, bir azınlık hükümetine yönelindi. Daha küçük olan partilerimizden iki tanesi “böyle bir hükümete ben destek vereceğim” dedi. Bu desteğe dayalı olarak, Azınlık Hükümeti, yine, çalışmalarına devam etti; fakat güvenoyu alamadı. Ne oldu; neden güvenoyu alamadı! Dışarıda işçilerin grevleri yine devam etti. Türkiye’de sorunlar, yine, daha büyük boyutlarda devam etmeye başladı. Fakat destek verildiği halde, sözde, şartlar konulduğu halde “bunlar halledilmezse, işçinin sorunu çözümlenmezse oy vermeyiz, güvenoyu vermeyiz” denildiği halde, Türkiye’nin sorunlarının hiçbir noktasında aşılmı olmadı. Ne oldu; herkes bir şeyler düşünmeye başladı. Türkiye’deki tüm vatandaşlar da bir şeyler düşünmeye başladı. Yahu, bu Cumhuriyet Halk Partisi gerçekten bir yeri tamamlıyormuş, bir yeri dolduruyormuş, Cumhuriyet Halk Partisi olmayınca Türkiye’nin sorunları aşılamayacakmış... (CHP sıralarından alkışlar)

Ancak ve ancak Cumhuriyet Halk Partisi sayesinde -herkes de aynı kanaate ulaştı, diğer partiler de ulaştı ve bunları söylemek zorunda kaldılar- kısa zaman içerisinde de olsa bir çözüm hükümeti, kısa zaman içerisinde halledilmiş olsa da bir seçim hükümetinin şart olduğu anlaşıldı.

Hepimiz diyoruz; evet, erken seçime evet. Peki, kiminle gideceğiz erken seçime; bir hükümetle gideceğiz. Güvenoyu almış böyle bir hükümetimiz var mı; yoktur. Peki, böyle bir hükümetin yaratılmasını bu Parlamento temin edemeyecek midir; edecektir; ama nasıl oldu; Cumhuriyet Halk Partisi dışında edemedi.

ATILLA MUTMAN (İzmir) — MHP ile gidecek, MHP ile...

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Doğru Yol Partisi, evet çoğunluk partisi, ama Cumhuriyet Halk Partisi dışında bir koalisyon hükümetini oluşturamadı.

Şimdi, arkadaşlar, Hükümet oluşmamış olsaydı ne olurdu? Yine, Cumhuriyet Halk Partisi, sorumlulukla, memleket sorunlarında, kesinlikle parti sorunlarını öne çıkarmadan, her zaman bu toplumun sorunlarını birinci planda düşünen bir parti olduğunu ispatlamıştır ve bu Koalisyon Hükümetleri döneminde Cumhuriyet Halk Partisi, dürüstlüğünü ve sorumluluğunu ispatlamış, sınavını geçmiştir. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bu anlayışla, sonunda, hepimiz bir hükümetle seçime gideceksek, Anayasamızdaki 114'üncü ve 116'nci maddelerin doğrultusuna varmadan, o maddelerin uygulanırlığına varmadan önce, bu Parlamente'nin bir hükümet çıkarmış olması, gerçekten sevindirici ve olumlu bir olaydır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sürenizi 2 dakika uzatıyorum efendim.

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz hükümeti kuracağız dediğimiz zaman, kaç tane ülke sorunu en kısa zamanda çözümlenmeye başladı; bunda hiç keramet görmüyor musunuz? Bundaki keramet, Cumhuriyet Halk Partisinin ilkelerine göre davranmasının kerametidir. Evet, söylüyorum; Cumhuriyet Halk Partisi, ilkelerine sahip çıkarken, aynı zamanda Türkiye'nin sorunlarına da sahip çıkmıştır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Vay yobaz, vay! Söylediğine inanıyor musun?

URAL KÖKLÜ (Devamla) — İşte, şunlar bir ispattır: Her şeyden önce, memurumuza verilmesi gereken, maaşların artırılması; işçimize verilmesi gereken ve hakkı olan ücretlerin artırılması; bir adım daha ileri gitmem derken, 65 trilyonlara, 70 trilyonlara varılması... Cumhuriyet Halk Partisinin istikrarlı tavrı sorunu çözmemiş midir?

ÖMER EKİNCİ (Ankara) — Kerametle!

URAL KÖKLÜ (Devamla) — Evet; aynı zamanda, demokratikleşmede ve gümrük birliğine girebilmenin yolunun, şansının daha iyi açılmasında, 8'inci maddede... Görüyorsunuz; Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin istikbali olduğunu bir kere daha göstermiştir.

Saygılar sunarım. *(CHP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Köklü.

DYP Grubu adına, Zonguldak Milletvekili Sayın Güneş Müftüoğlu; buyurun efendim. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Sayın Müftüoğlu, süreniz 60 dakika efendim.

DYP GRUBU ADINA GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Sayın Tansu Çiller başkanlığında kurulan 52’nci cumhuriyet hükümetinin Programı üzerinde, mensubu olmakla gurur duyduğum Doğru Yol Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım; hepinizi saygılarımla selamlıyorum. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Program üzerindeki görüşlerime geçmeden, öncelikle, Anavatan Partisi sözcüsü Sayın Kayalar’ın bazı haksız eleştirilerine yanıt vermek istiyorum. Gerçekten, kendilerinin de burada olmalarını dilerdim.

Bundan beş yıl önce maden işçilerini E-5 karayoluna kadar yürüttüler, maden işçilerini perişan ettiler, onlara eziyet ettiler; Sayın Kayalar, bunu ne çabuk unutmuşlar da; şu anda, işçilere karşı olduğumuz yönünde, bizlere haksız eleştiriler yapıyorlar!

“Yeşil kart uygulaması kalktı” dediler. 1992 yılında 320 milyar, 1993 yılında 740 milyar, 1994 yılında 1 trilyon -3.11.1995 tarihi itibarıyla de- 1995 yılında 2 trilyon lira yeşil kart için harcanmıştır; uygulama devam ediyor. Sayın Kayalar, acaba Türkiye’de yaşıyor mu; Ortadoğu’da mı geziyor, Kafkaslarda mı dolaşıyor!

49’uncu Hükümet döneminde, biz, otoyollarını 400 kilometre civarında aldık, şu anda 1.200 kilometreyi geçtik; bunun da farkında değiller “otoyolları bıraktılar” diyorlar!

Keza, işçilerimiz için, orman köylüsü için, çiftçi ve köylümüz için, tarım için, memur, emekli ve Bağ-Kur’lu için yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı biraz sonra sizlere arz edeceğim.

Yine, Hükümet Programının çok dar olduğunu, kapsamsız olduğunu ileri sürdüler. Oysa, bence, Hükümet Programı, gerçekten çok güzel ele alınmış; üzerinde saatlerce tartışılabilir, konuşulabilir; ama içerik bulamıyorsanız, o, sizin sorunuz demektir.

Değerli milletvekilleri, hepinizin bildiği gibi, 19-21 Kasım 1990 tarihlerinde 34 üye ülkenin katılımıyla toplanan Paris Zirvesinde, demokrasi, tek yönetim sistemi olarak tescil edilmiştir. Ayrıca, bu görüşmelerde “insan hakları ve temel hürriyetler, tüm insanların doğumlarıyla birlikte iktisap ettikleri vazgeçilmez haklarıdır; demokratik yönetim, düzenli olarak yapılan hür ve adil seçimlerle ifadesini bulan halk iradesine dayalıdır; demokrasinin temelinde, insana saygı ve hukukun üstünlüğü yatar; demokrasi, ifade hürriyetinin, toplumun her kesimine karşı hoşgörünün ve herkes için fırsat eşitliğinin en iyi güvencesidir; temsili ve çoğulcu karakteriyle demokrasi, seçmene karşı sorumluluğu, kamu görevlilerinin kanunlara uyma

yükümlülüklerini ve tarafsız bir şekilde dağıtılan adaleti kapsar; kimse kanunların üzerinde olamaz” denilerek, demokrasinin faziletleri sayılmıştır.

Demokrasimiz, 20 Eylül 1995 tarihinde 50’nci Hükümetin istifasıyla ve 51’inci Hükümetin Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alamaması nedeniyle, büyük bir sınavla karşı karşıya kalmıştır. Ö günler çok yakınlarda geçti ve hepimizin de hafızalarında. Çeşitli senaryolar üretilmişti, çeşitli lobiler oluşturulmuştu. Demokrasiyi hazmedemeyenler, çözümü demokrasi dışında arayanlar, gerçekten başarılı bir Başbakan olan Sayın Çiller’i devre dışı bırakmak için bütün çabaları harcadılar. Sayın Çiller, hepimizin bildiği gibi, hükümeti kurmak için büyük bir çaba harcarken, hükümet kurma turları atarken; bazıları da, hükümet kurmama turları atıyorlardı.

Sayın Köklü’ye bazı konularda iştirak etmediğimi özellikle vurgulamak istiyorum. Doğru Yol Partisi, Hükümetin istifasından sonra, Sayın Başbakana Cumhurbaşkanımız tarafından görev verilmesi üzerine, haliyle, bir azınlık hükümeti kurma çabası içerisine girecekti. Bu, anayasal sistemimizde var, demokrasimizde var ve bu hükümet kurulmuştur; ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisinde güvenoyu alamamıştır. Ondan sonra, bazıları -Anayasanın 114 ve 116’nci maddelerinden medet umanlar- ülkeyi bir kaosa sürüklememek için gerek Sayın Cumhurbaşkanımızın ve gerekse Sayın Başbakanımızın demokratik, kararlı ve inançlı tutumları karşısında hüsrana uğramış. 1991 yılından bu yana, Sosyaldemokrat Halkçı Parti-Doğru Yol Partisi, daha sonra, Cumhuriyet Halk Partisi-Doğru Yol Partisi Koalisyonları olarak süregelen Hükümetler, gerçekten başarılı uygulamalar yapmıştır; 52’nci Hükümet de aynı başarıyı gösterecektir.

Hükümet Programında, demokrasiye olan inancın, bağlılığın ifadesi, fevkalade olumludur; özellikle “Bir demokrasi sınavı verilmiştir; halkımızın oy sandığında değerlendireceği önemli olaylar yalanmıştır. Kim kazançlı çıkmıştır? İnaniyoruz ki, kazanan, millet ve demokrasi olmuştur” ifadeleriyle ve yine “52’nci Hükümet, Anayasanın değişmez hükümlerinde yer alan cumhuriyetin tüm nitelik ve temel unsurlarıyla Atatürk ilkelerine dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletine büyük bir inançla sarılarak göreve başlamaktadır” ve devamıyla “Hükümetimiz, Türkiye Cumhuriyetinin bağımsızlığına, halkın egemenliğine, millî ve manevî değerlerine, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne ve üniter devlet yapımıza yürekten bağlıdır” denilerek, temel ilkeleri konulmuştur, Bu temel ilkelere katılmamak mümkün değildir. Bu inanç ve ilkelerle yola çıkan, 52’nci Hükümetin başarılı olacağına yürekten inanıyoruz.

Sayın Milletvekilleri, 52’nci Hükümet, esas itibarıyla, bir seçim hükümetidir. Hükümetin öncelikli görevi, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetiminde seçimleri yaptırmaktır. Hükümetten birinci beklentimiz budur.

52’nci Hükümetin Programında da belirtildiği gibi, aynı zamanda, hayati konularda bir çözüm hükümeti olmasını beklemekteyiz. Bu bağlamda, öncelikle, Anayasada yaptığımız değişikliklere uygun olarak, Anayasaya uyum yasalarının çıkarılmasını bekliyoruz; ancak, 24 Aralıkta seçimlerin yenilenmesine karar alan bir meclis ve siyasî partilerin durumu nedeniyle, Meclisimiz, daha kaç gün çalışma-

bilecek ve bu yasaları çıkarabilecek mi; o konuda kesin bir şey söylemek, maalesef mümkün değil.

Hükümetimizden, dışpolitikada da olumlu gelişmeler beklemekteyiz. Sayın Kâmrân İnan'ın o zarif diplomatik üslubuyla yaptığı eleştirilerin tümüne katılmak mümkün değil; ancak, o kadar da kötümser olacak bir durum olmadığı kanaatindeyiz. Muhakkak ki, dışpolitikada birçok sorunla karşı karşıya olduğumuz açıktır.

En önemli sorunlardan biri, Kıbrıs sorunudur. Hükümet Programında da belirtildiği gibi, iki bölge, iki toplumlu federal bir yapının Kıbrıs sorununun çözüme kavuşturulması için tek çare olduğuna bizler de katılmaktayız. Şuna kesinlikle emin olmalıyız ki, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilelebet yaşayacaktır. *(Alkışlar)*

Sayın sözcülerin de belirttiği gibi, ben, inanıyorum ve güveniyorum ki, hiçbir cumhuriyet hükümeti, Kıbrıs'ta “ver kurtul” gibi bir yanlış politikanın peşinde olmayacaktır, olamaz da.

Değerli arkadaşlarım, Kıbrıs'ın, ayrıca, ekonomik sorunları olduğunu, güvenlik sorunları olduğunu hepimiz biliyoruz.

Bir hususu özellikle belirtmek istiyorum: Bugün, Kıbrıs'ta, çeşitli üniversitelerde, Türkiye'den giden 5 bin öğrenci tahsil yapmaktadır. Bu üniversitelerin de birçok ihtiyaçları bulunmaktadır. 52'nci Hükümetten, bu konuda da olumlu adımlar atılmasını beklemekteyiz.

Sayın Milletvekilleri, Hükümetimizin önünde hayatî bir konu daha bulunmaktadır. 50'nci ve 51'inci hükümetler döneminde olumlu gelişmeler kaydettiğimiz gümrük birliği konusuna değinmek istiyorum.

Avrupa Birliğiyle, yakın ve giderek güçlenen ilişkiler kurmak, siyâsi bir alternatif olmaktan da öte, ekonomik bir zorunluluk haline gelmiştir. Bugün, Avrupa'da ve Avrupa'nın yakın çevresinde bulunan bütün ülkeler, Avrupa Birliğiyle imtiyazlı ilişkiler kurmak için birbirleriyle yarış içindedir. Bütün bu ülkeler bilmektedir ki, dünya ekonomisinin bugün ulaştığı noktada, üç ekonomik bloktan birinin dışında kalmak, bırakın pazarlarımızı genişletme imkânından mahrum kalmayı, mevcut pazarlarımızı kaybetmek Sonucunu doğurabilecektir.

Cumhuriyetimizin kuruluşundan bugüne kadar, Avrupa'da oluşan bütün siyasî, ekonomik ve güvenlik örgütlerinde yer hedefleyen ve bunlardan büyük bir bölümünü gerçekleştiren ülkemizin en önemli amaçlarından birisini, Avrupa Birliğiyle bütünleşme oluşturmaktadır.

1963 yılında imzalanan ve 1973 yılında Katma Protokolle birlikte Yüce Meclisimiz tarafından onaylanmış bulunan Ankara Antlaşması, Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında, tam üyeliği de hedefleyen bir ortaklık ilişkisi kurmuştur. Bugün, Türk dış politikasının en önemli hedeflerinden birini oluşturan gümrük birliği, işte, bu antlaşma ve protokolde öngörülmekte ve bu itibarla, ahdi bir vacibe teşkil etmektedir.

Hükümetimizin ısrarla savunduğu gümrük birliği, ülkemizin ekonomik ve idarî açıdan yeniden yapılanmasını içeren önemli bir reform hareketi olarak, sanayimizin rekabet gücünü artıracak bir gelişmedir. Bu nedenle, gümrük birliğine bu

yılsonunda geçilmesinin, en başta, ülkemize yönelik yatırımların artması bakımından önem taşıdığı ortadadır. Bununla beraber, gümrük birliği, sadece gümrük vergilerinin kaldırılması ve malların serbest dolaşımıyla sınırlı değildir. Hükümetimiz, 6 Mart Ortaklık Konseyinde kabul edilen tavsiye kararının devamı mahiyetinde, 30 Ekim Ortaklık Konseyinde geliştirilen siyasî diyalog ve kurumsal işbirliği mekanizması aracılığıyla, Avrupa Birliğiyle ilişkilerin, tam üyelik hedefimiz doğrultusunda geliştirilmesi yolunda, ayrıca, önemli bir sonuç elde etmiştir.

Türkiye, 1989'dan bu yana oluşmakta olan yeni Avrupa mimarisinin içinde yer alabilecek bir konum kazanmıştır. Türkiye'nin, 30 üyeli bir birliğe doğru genişleyen bir Avrupa'nın içinde yer almak için zaman kaybına tahammülü bulunmamaktadır. AB dışında kaldığı takdirde, Türkiye, çıkarlarımızla uyuşmayan bir başka düzenin içine itilme tehlikesiyle karşı karşıya kalabilecektir.

Hükümetimizin, Yüce Meclisin de desteğiyle, gümrük birliğinin, öngörüldüğü üzere, 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmesine imkân verecek gerekli kararları zamanında alacağına olan inancımız tamdır. Sayın Çiller'in başkanlığındaki 52'nci hükümet, dünyayla entegrasyonu gerçekleştiren hükümet olarak tarihe geçecektir. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, Sayın İnan'ın da belirttiği gibi, gümrük birliğine giden yolda, birçok siyasî parti, birçok sayın lider, önemli görevler üstlenmişlerdir; bu önemli görevleri, bu önemli katkıları, hiçbirimiz inkâr edemeyiz, yadsıyamayız. Hükümetimiz, bu konuda, gereken her türlü çabayı gösterecek ve 1996 yılı, Türkiye için, gerçekten, Avrupa'yla, dünyayla birleşilen bir yıl olacaktır.

Bu arada, Bosna-Hersek'teki gelişmelere de kısaca değinmek istiyorum.

Sayın Milletvekilleri.

Bilindiği üzere, 5 Ekim 1995 tarihinde varılan ateşkes anlaşmasıyla, Bosna Hersek'te barış süreci, önemli bir aşamaya gelmiştir. Söz konusu ateşkes anlaşmasında da öngörüldüğü şekilde, barış görüşmeleri, 1 Kasım tarihinde, ABD'nin Ohio Eyaletinde başlamıştır.

Türkiye, sorunun başlangıcından beri, Bosna-Hersek'te adil ve kalıcı bir barışın, ancak, Bosna-Hersek'in uluslararası tanınmış sınırları içerisinde bağımsızlık ve hükümlerliliğin muhafazası suretiyle sağlanabileceğini savunmuş ve bu amaçla, Bosna-Hersek Hükümetine, gerek ikili gerek uluslararası planda güçlü siyasî destek verdiği gibi, imkânlarını zorlayarak önemli yardımlarda bulunmuştur.

Türkiye, bunun yanında, barışçı çözümde hayati bir konuma sahip olan Boşnak-Hırvat Federasyonunun kurulmasında ağırlıklı bir rol oynamış, Boşnak ve Hırvat toplumları arasındaki karşılıklı anlayış ve dayanışma ortamının güçlendirilmesinde etken olmuştur. Bunda, ülkemizin, gerek Bosna-Hersek gerek Hırvatistan ile karşılıklı saygı ve güvene dayalı ilişkiler geliştirmesi önemli rol oynamıştır. Ülkemizin, bu hedefler doğrultusunda Birleşmiş Milletler Barış Gücüne birlik tahsis etmek suretiyle katkıda bulunduğu da malumunuzdur.

Bosna-Hersek'te barış anlaşmasının imzalanmasıyla her şeyin biteceğini söylemek mümkün değildir. Yaşayabilir bir barış için, Bosna-Hersek'in savaştan yıkılan

altyapısının yenilenmesi, ülkenin yeniden imarı, insanî sorunların çözüme kavuşturulması ve mültecilerin evlerine dönüşlerinin sağlanması da büyük önem taşımaktadır. Bunlar, uluslararası toplumun, sorumluluk duygusu içerisinde, üzerine düşeni yapmasını ve Bosna-Hersek'e yardım elini uzatmasını gerekli kılmaktadır. Türkiye, bu konuda da üzerine düşeni yapmaya devam edecektir. Nitekim Türkiye, ikili alanda verdiği destek yanında, İslam Konferansı Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar içerisinde de, Bosna-Hersek'e yapılacak ekonomik ve insanî yardımlar konusunda önemli görevler üstlenmektedir.

İçinde bulunulan aşamada, öncelikle, güç kullanarak toprak kazanımını ve etnik arındırmayı hedefleyen zihniyetin yerini akliseline bırakmasını ve bunca ıstıraba sebebiyet veren çatışmaların kesin olarak son bulmasını sağlayacak bir sonucun en kısa sürede sağlanmasını içtenlikle diliyoruz. Bu konuda da, 52'nci Hükümetimizin gerekli girişimleri yapacağından eminiz.

Bu arada, bir olumlu gelişme de, Azerbaycan erken petrolünün Rusya'dan geçecek boru hattıyla eşzamanlı olarak Gürcistan üzerinden Karadeniz'e getirilmesi projesinde yaşanmıştır. Geçmiş hükümetlerin başarılı çalışmaları meyvelerini vermiştir. Bakü-Ceyhan petrol boru hattı gerçekleşecektir. 52'nci Hükümetin bu konuda başarılı olacağına inanıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, sayın sözcüler, her ne kadar, Hükümet Programının yetersiz olduğunu, içeriğinin zayıf olduğun söylemişlerse de, başta da belirttiğim gibi, Hükümet Programı, gerçekten fevkalade içeriklidir.

Hükümet Programında, sosyal devlet anlayışı, çok geniş bir şekilde ele alınmıştır. Nedir sosyal devlet dersiniz; size, Anayasa Mahkemesi kararından bir tarif vermek istiyorum: Anayasa Mahkemesinin 20 Eylül 1992 tarihli kararında "sosyal devlet, vatandaşların sosyal durum ve refahlarıyla ilgilenen, onlara asgarî bir yaşam düzeyi sağlamakla kendini görevli sayan devlettir" şeklinde tarif ediliyor.

Aslında, sosyal devlet uygulamalarını, taa Osmanlı dönemlerinde bulmak da mümkündür. Gerçekten, Osmanlı, kervansaraylarıyla, imaretleriyle, darülfıfalarıyla, tâbhaneleriyle, kitaplıklarıyla, sosyal devlet anlayışını ortaya koyabilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşundan sonra -çok enteresan bir uygulamadır- 10 Eylül 1921 tarih ve 151 sayılı, Zonguldak Ereğli Kömür İşletmesinde çalışan işçilerle ilgili, sosyal içerikli, sosyal devlet anlayışına uygun bir kanun çıkarılmış, işçilere, ücret, fazla mesai, konut imkânları, 18 yaşından küçük çocukların madende çalışmalarına yasaklar getirilmiş, yardımlaşma ve sağlık hizmetleri öngörülmüştür.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte, bu uygulamalar genişlemiştir. 1936 yılında çıkarılan İş Kanunu da bunun örneğidir. Anayasal düzende, sosyal devlet uygulamasını anayasal bir kurum ve kural olarak 1961 Anayasasında görmekteyiz. Bu uygulama daha sonra, 1982 Anayasasında da devam etmiştir.

Hepimizce malum, Anayasanın 2'nci maddesinde, cumhuriyetin nitelikleri sayılırken, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır.

Bakınız, değerli arkadaşlarım, Anayasayı tetkik ediniz, bugün, cumhurbaşkanıyla ilgili tam 26 madde bulunmaktadır; ancak, sosyal devlet içerikli maddelerin toplamı tam 37'dir. Demek ki, Anayasalarımız sosyal devlete fevkalade önem veriyor.

Bu maddelere kısaca göz atmak istersek, büyük bir bölümü çalışma hayatıyla ilgili; sendika kurma hakkı, sendikal faaliyet, toplu iş sözleşmesi hakkı, grev hakkı, ücrette adalet sağlanması, çalışma hakkı ödevi, çalışma ve sözleşme hürriyeti gibi. Keza, gençliğin korunması, konut hakkı, sporun gelişmesi, çok önemli olan sosyal güvenlik, sosyal güvenlik bakımından özel korumaya muhtaç olanlar, yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının sorunları, orman köylüsü, kooperatifçiliğin geliştirilmesi, ormanların korunması, tabii servetler ve kaynaklar, eğitim öğrenim hakkı, ailenin korunması, mülkiyet hakkı, toprak mülkiyeti, tarım ve hayvancılığın korunması, kamulaştırma, devletleştirme ve bunların arasında, en son bir hüküm var ki, o önemli bir hükümdür. "Sosyal ve ekonomik hakların sınırları" başlıklı Anayasanın 65'inci maddesi. Bu maddede der ki, devlet, bu bölümde sıraladığı ekonomik ve sosyal hakları, imkânları ölçüsünde -mealen söylüyorum-yerine getirir. Bu, 1961 Anayasası yapılırken bir hayli tartışmaya neden olmuş; hem sosyal devleti kuruyoruz hem de buna bir sınır getiriyoruz şeklinde birtakım eleştiriler yapılmışsa da, bu hükmün, gerçekten Anayasada bulunmasının da devlet nizamında bir yeri var. Çünkü o zaman, böyle bir hüküm olmasa, siyasî iktidarlar, konut için bir büyük proje hazırlar, para basmak suretiyle bu projelere milyonlarca lira ayırabilirler. Bir başka konuda aynı uygulamayı yapabilirler ve bu sosyal haklara bir fren getirilmesinde fayda mülahaza edilmiş ve bu sınırlandırma getirilmiştir.

İşte, demin de belirttim, Hükümet programında, sosyal devlet anlayışına geniş yer verilmiştir ve uygulaması da 51'inci hükümet döneminde, daha geçtiğimiz günlerde yapılmıştır ve bu anlayış içinde memur, işçi ve emeklilerimizin durumları iyileştirilmiştir. Bu konuda sizlere bilgi vermek istiyorum.

Hatırlayacağınız üzere, 1995 yılı bütçesi sunulurken, memurlarımız ile bunların emeklilerinin maaşlarında, tahmin edilen enflasyon doğrultusunda, ocak ayında yüzde 15, Nisan ayında da yüzde 7,5 oranında artış yapılması öngörülmüştü. Ayrıca, 1995 yılının ilk altı aylık döneminde, enflasyonun hedeflenenin üzerinde gerçekleşmesi halinde, satmalına gücünde meydana gelecek kayıpları ikinci yarıyıl artışlarıyla telafi edileceği belirtilmişti. Nitekim 1994 yılı sonu ve 1995 yılının ilk aylarında enflasyon oranlarının hedeflenen oranların üzerinde gerçekleşmesi üzerine, ikinci yarı yılı beklemeden, 1995 yılının ikinci yarısında yapılması planlanan maaş artışlarını da öne almak suretiyle, nisan ayında, ağırlıklı ortalama olarak memur maaşları yüzde 36,2 oranında artırılmıştır. Böylece, yüzde 19,6 olarak gerçekleşen ocak ayı artışıyla birlikte, 1994 yılının aralık ayına göre, yılsonu beklenmeden, memur maaşlarında nisan ayında yüzde 62,9 oranında bir artışa ulaşılmıştır. Ayrıca, nisan ayında yapılan düzenlemede en düşük dereceden maaş alan memurumuzun maaşındaki artış oranı yüzde 91,2'ye ulaşmıştır. 1995 yılında, eylül ayındaki yüksek artışa rağmen, ocak - eylül dönemi tüketici fiyat artışı yüzde 52'dir.

Değerli milletvekilleri, 5 Nisan ekonomik önlemler planı yürürlüğe konulurken, 1995 yılının, 1994 yılından daha iyi bir yıl olacağı, ekonomik tedbirlerin so-

nuçlarının alınmaya başlanacağı belirtilmişti. Şimdi, memnuniyetle görüyoruz ki, ekonomideki olumlu gelişmeler doğrultusunda memurumuzun yüzünü güldürecek imkânlar sağlanmış bulunmaktadır. Bu doğrultuda, 51'inci hükümetimizce, 1996 yılı Ocak ayından itibaren verilmesi öngörülen artışlar, 15 Kasım alınmıştır. Buna göre, en düşük dereceli devlet memurunun aylığı 6 milyon 953 bin liradan, 5 milyon 025 bin lira artışla 11 milyon 978 bin liraya çıkarılmıştır. Maaşındaki artış oranı yüzde 72,3'tür; yıllık artış ise yüzde 229,4'e ulaşmaktadır. Söz konusu artışlar, memur emeklileri için de aynı şekilde yapılmaktadır. Örneğin, on yılın üzerinde çalıştıktan sonra 7'nci derecenin 9'uncu kademesinden emekli olan bir memurumuzun emekli maaşı da 7 milyon 656 bin liradan, 6 milyon 227 bin lira artışla 13 milyon 883 bin liraya yükseltilmiş bulunmaktadır. Memurlarımız ile emeklilerinden, nispeten daha yüksek maaş alanların artış oranları ise yüzde 40'la yüzde 50 arasında tespit edilmiştir. Tüm memurlarımızın maaşlarında sağlanan yıllık kümülatif ortalama artış ise yüzde 150'nin üzerine çıkmıştır.

Böylece, 51'inci hükümetimizce, bir yandan işçi ve memurlarımız arasında, bir yandan da memurlarımızın kendi aralarında ücret adaleti sağlanmış olmaktadır ki, bu, sosyal devletin bir gereğidir. Bu çalışmalar halen devam etmektedir. 52'nci hükümetimizden de aynı yolda başarılı bir tasarruf bekliyoruz.

Memurlarımızın maaşlarında yapılan bu artışlar sonucunda, işçilerimizle memurlarımız arasındaki bire üç nispetindeki ücret adaletsizliği bire iki nispetine indirilmiş olmaktadır. Hükümetimizce bu düzenlemeler yapılırken, tüm kesimlere aynı sıcaklıkla yaklaşmış, halkın parasının daha adil bir şekilde dağıtılması amaçlanmıştır.

Bu arada, sevgili muhtarlarımıza bir müjdem var değerli milletvekilleri, Muhtarlarımızın ödenmekte olan aylıklarına, hem aylık katsayısının hem de aylık göstergesinin artırılması suretiyle önemli artışlar yapılacaktır. Aylık göstergenin artırılması hususunda, ek ödenek kanun tasarısıyla Bakanlar Kuruluna yetki istenmiş olup, bu düzenleme de en kısa sürede gerçekleştirilecektir ki, Hükümet görüşmelerinin sonunda, Meclisimizde gece çalışmasına devam edilecek; gündeme, önce ek bütçe, daha sonra da geçici bütçe alınacaktır ve inşallah, bu akşam, bu kanun tasarılarını yasalaştırmak imkânına kavuşacağız; gerek memurlarımız gerek emeklilerimiz ve gerekse değerli muhtar kardeşlerimiz de bu imkânlardan yararlanacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetin sosyal devlet anlayışı üzerinde durmuştum; yine, 1 Kasım 1995 tarihli Resmî Gazetede, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre alınacak prim ve verilecek ödenek ile bağlanacak gelir ve aylıkların hesaplanmasına esas olacak gösterge ve üst gösterge tablolarının değiştirilmesine dair Bakanlar Kurulu kararı yayımlanmıştır. Bu karara göre, 15 Kasım 1995 tarihinden itibaren, işçi emeklilerine de gereken ödemeler yapılacaktır.

Şimdi, bu çalışmanın sonucuna göre, Sosyal Sigortalar Kurumu emekli aylıklarında yapılan artışları sizlere arz etmek istiyorum. En az işçi emekli aylığı, 5.664.120 liradan, 8.808.341 liraya yükseltilmiştir; bu gruptaki emeklilerin aylıklarının artış oranı, yüzde 55,5'tir. Ortalama işçi emekli aylığı, 6.620.235 liradan, 10.130.100 liraya yükselmiştir; bu gruptaki emeklilerin aylıklarında yapılan artış oranı ise, yüzde 53'tür. En yüksek işçi emekli aylığı ise 11.614.313 liradan, 17.635.139 liraya

yükselmiştir; bu gruptaki emeklilerin aylıklarındaki artış yüzde 51,8 oranında gerçekleşmiştir. 1995 yılı içinde -1994 yılı Aralık ayına göre- işçi emeklilerine yüzde 98 ile yüzde 155 arasında zam yapılmış olmaktadır.

Asgarî ücretin 1 Eylül 1995 tarihinden itibaren 8 milyon 460 bin liraya yükseltilmesiyle prime esas kazancın üst sınırı asgarî ücretin altında kalmıştır. Bu durum, asgarî ücretle çalışan bir işçiyle 40-50 milyon lira ücret alan işçilerin aynı miktarda prim ödemesi ve ağırlıklı olarak yükün asgarî ücretlilerin üzerinde kalması gibi çarpık bir tablonun oluşması sonucunu doğurmuştur. Bu çarpıklığın da kısmen düzeltilebilmesi için, emekli aylıklarındaki artışlar, sosyal yardım zammının artırılması yerine, göstergeler yükseltilerek sağlanmış ve böylece prim matrahı da 8.146.260 liradan 15.229.590 liraya yükseltmiştir.

İşçi emekli aylıklarında yapılan iyileştirmenin bir aylık brüt yükü 6,3 trilyon liradır. Bunun 2,8 trilyon tutarındaki bölümünün prim matrahındaki artışla geri döneceği hesaplanmaktadır. Buna göre, emekli aylıklarındaki artışlar Sosyal Sigortalar Kurumuna ayda net 3,5 trilyon lira ek yük getirecektir ki, sosyal devlet, bunları karşılamak, bunları yerine getirmek, bu değerli emekli işçi kardeşlerimize bu ücretleri vermek zorundadır.

Yine, 1 Kasım 1995 tarihinde yayımlanan bir kararnameyle de, Bağ-Kur kapsamında olan emeklilerimizin katsayısında ve gösterge tablolarında değişiklik yapılmıştır. Buna göre, Bağ-Kur, emekli aylıklarında yapılan artışları sizlere arz etmek istiyorum:

Devlet memurları ve emeklilerin aylıklarına, 15 Kasım 1995 tarihinden geçerli olmak üzere, yapılan artışlar esas alınarak Bağ-Kur emekli aylıkları da, aynı tarihten geçerli olacak şekilde, ortalama yüzde 53 oranında artırılmıştır.

1479 sayılı Kanuna tabi olanların emekli aylıkları, en düşük aylık 1.694.950 liradan 2.591.650 liraya; ortalama aylık, 2.706.800 liradan, 4.122.235 liraya; en yüksek aylık, 12 milyon 791 bin liradan 19.570.465 liraya yükseltmiştir.

2926 sayılı Kanuna tabi olanların emekli aylıkları ise; en düşük olarak, 1 milyon 029 bin liradan, 1.578.045 liraya; ortalama olarak ise 1.886.500 liradan, 2.883.195 liraya; en yüksek olarak 2.915.500 liradan, 4.449.375 liraya yükseltmiştir.

Yeni artışların Bağ-Kur'a getireceği yük, her ay için 750 milyar liradır. Bu miktarın 550 milyarlık bölümünün, tahsil edilecek primlerle geriye döneceği tahmin edilmektedir; böylece artışların kuruma ek yükü -net olarak- 200 milyar lira olacaktır ki, bu da sosyal devletin bir uygulamasıdır.

Değerli arkadaşlarım, burada, özellikle şunu vurgulamak istiyorum: Sözümün başında, 5 Nisan kararları sonucunda olumlu neticeler alındığını belirtmiştim; gerek 5 Nisan kararlarından 1995 yılında alınan olumlu sonuçlar gerekse sosyal devlet anlayışı, hem 51'inci ve hem de yeni kurulan hükümetimizi, sosyal devlet anlayışıyla bu ücretlerin artışına sevk etmiştir. Sayın sözcülerin belirttikleri gibi, bu işin seçimle hiçbir ilgisi yoktur; bunu bir kıskançlık tezahürü olarak görüyoruz. Seçimin ne gibi sonuçlar doğuracağını, kimlerin seçimden kaçıp kimlerin kaçmayacağını biraz sonra arz etmeye çalışacağım.

51'inci Hükümet döneminde çalışma hayatımızda da olumlu gelişmeler oldu; bu gelişmeler, devam eden görüşmelerle, 52'nci Hükümet döneminde de sürecek- tir; buna inanıyoruz.

Sizlere bu konuda bilgi arz etmek istiyorum: 1995 yılı, -birkaç istisna dışında- işçi çalıştıran kamu kurum ve kuruluşlarının işyerlerini kapsayan toplu iş sözleş- melerinin yapılacağı bir yıldır. Yılın ilk aylarında taraflar arasında başlayan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, Türk-İş'in devreye girmesiyle global bir pazarlık nite- liği kazanmıştır. Bu global yaklaşım, birbirinden değişik koşullar altında çalışan, teknolojisi, üretimi, verimliliği, yarattığı katma değeri birbirinden farklı olan ve çalışanlarının kalifikasyonu da eşit olmayan kurum ve kuruluşların hiçbir ayırıma tabi tutulmaksızın bir arada değerlendirilmesi ve tüm kurum ve kuruluşlar ile tüm işçiler için geçerli ölçülerin aranması gibi bir yanlışı da, beraberinde getirmiştir.

Yine, sözcüler dediler ki: "On aydır neredeydiniz" Değerli arkadaşlarım, işte, bütün sorun burada. Olayı bilmeyen, olayın tekniğini bilmeyen "niye, on aydır bu sözleşmeleri bitirmediniz; seçim geldi de bitirdiniz" gibi saçma sapan bir suçlama içerisine girmektedir. Buradaki olay, Türk - İş'in, bu toplu sözleşmelerin tümünün aynı potada, aynı görüşme içerisinde yapılması şeklindeki yaklaşımı; yani, global yaklaşım. Bu on aylık süre içerisinde, bu konuda bir türlü anlaşmaya varılamadı. Görüşmelerin uzamasının en önemli nedeni de bu olmuştur. İşte, uzlaşma nokta- sının bulunduğu bir sırada, toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin politika aracı ola- rak kullanılmak istenmesi de, ayrı bir şanssızlık olmuştur. Toplu iş sözleşmelerinin tarafları belliyken, Hükümet bu pazarlığa katılmaya çalışılmıştır. Ülkemizde hâlâ en büyük işveren olan devlet, hem bu vasfıyla hem de olayın sosyal ve ekonomik boyutlarının büyüklüğü nedeniyle, taraflar arasında uzlaşma sağlama gayretlerine girmiştir. Devam eden görüşmeler boyunca Türk - İş'e farklı sistemler içerisinde birçok teklif yapılmış ve bildiğiniz gibi, bunlar olumlu bir şekilde sonuçlanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, varılan uzlaşma çerçevesinde Türk-İş üyesi, yaklaşık 550 bin işçimiz bu -sözleşmelerin kapsamında bulunmaktadır. Aynı şartlarıyla Hak-İş üyesi 15.800 işçimiz bu kapsam içerisinde.

Şimdi, sizlere yapılan anlaşmanın şartlarını kısaca özetlemek istiyorum: Söz- leşmenin başladığı tarih itibariyle, 12 milyon liranın altındaki ücretler, bu seviye- ye çekilmiştir. Böylece, zam öncesi asgarî ücret, kamu kesiminde 12 milyon lira olmuştur. Birinci 6 ay zammı yüzde 16 veya seyyanen 3 milyon 50 bin lira olarak işçi sendikalarının tercihinin bırakılmıştır. 1.1.1995 tarihinden geçerli bir toplu iş sözleşmesinde, bu tarih itibariyle en düşük ücret, bu zam ile 15 milyon 50 bin lira olmuştur.

İkinci 6 ay zammı yine yüzde 16'dır. Kamu kesimi ortalaması olan 18 milyon 890 bin lira ücret alan bir işçinin, 1 Temmuz 1995 tarihi itibariyle ücreti, çıplak olarak 25,5 milyon Türk Lirasına, diğer ödeme ve yardımlar da ilave edildiğinde, giydirilmiş olarak -dikkatinizi çekiyorum- 43,5 milyon liraya yükselmiştir.

İkinci yıl zamları ise: Birinci 6 ay için yüzde 18, ikinci 6 ay için yüzde 20'dir. Yukarıda andığım işçinin ücreti, 1 Temmuz 1996 tarihinde, çıplak olarak 36 milyon Türk Lirasına, giydirilmiş olarak 61 milyon Türk Lirasına yükseltilmiş olacaktır.

Bunların dışında, ücrete oransal olarak bağlı ödemeler, aynen muhafaza edilmiş, doğum, evlenme, ölüm yardımları ile yemek parası ve sosyal yardımlar, sendikalar arasındaki farklılıklar giderilerek eşitlenmiş ve anlaşma protokolünde miktarları tespit edilmiştir,

Diğer ödeme kalemlerinde, sözleşmenin birinci yılında yüzde 25,3, ikinci yılında yüzde 29,8 oranında artışlar yapılmıştır. Toplu iş sözleşmelerinin anlaşmayla sonuçlanması, grevlerin ortadan kaldırılması, hepimizi sevince boğmuştur. Sendikalarımıza, işçi kardeşlerimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu çalışma barışının ilelebet devam etmesini yürükten diliyorum. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, gerek 51'inci hükümet, gerekse 52'nci hükümet programında öngörülen sosyal devlet uygulamaları bunlarla sınırlı, değil. Demin de bahsettğim 37 tane Anayasa maddesi sosyal devletle ilgili. İşte, bakınız, sosyal devlet anlayışının tarıma bakışını sizlere arz etmek istiyorum.

Tarımsal verimliliği artırabilmek amacıyla, gübre sübvansiyonu yüzde 30'dan yüzde 50'ye yükseltilmiştir. Bu tür uygulamaya devam edilecektir. Çiftçimizin, emeğinin değerlendirilmesi ve ürünlerini gerçek değeriyle satabilmeleri amacıyla, geçen bir ay içerisinde, Ziraat Bankasına, Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatiflerine, uygun kredi imkânları sağlanmıştır. Bu kredilerle, destekleme alımlarının önündeki tıkanıklar aşılabacaktır. Bu bağlamda, ihracat yapılması kaydıyla, fındık alımları için 2,5 trilyon liraya kadar uygun faizli kredi açılacaktır. Bu kredi kullanılacaktır.

Benzeri şekilde, ayçiçeği ve zeytin alımları için de, 1 trilyon liraya kadar kaynak ayrılmıştır. Bunun da kullanılması sağlanacaktır. Doğu ve güneydoğu illerinde, hayvancılığı geliştirme amacına yönelik, onarım projesi kapsamında, yüzde 20 faizli 2 trilyon liralık kredi, bu öncelik de dikkate alınarak, Türkiye genelinde 20 trilyon liraya çıkarılmıştır.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Hikâye!

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Yüzde 80'i hayvan tedariki, yüzde 50'si yem ve girdilerin tedariki ile hayvansal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasında kullanılacak olan bu kredinin uygulaması, kuralları içerisinde, hızla gerçekleştirilecektir.

Orman ve orman köylüsü, orman işçisi... Öncelikle orman yangınlarına kısaca değinmek istiyorum. Orman yangınlarına karşı, çağın teknolojik imkânları kullanılarak, havadan ve yerden müdahaleyle, yangın başına düşen yanan saha miktarı, cumhuriyet tarihinin en düşük seviyesine indirilmiştir. Yıllık yanan alan, son oniki yılın en düşük rakamı olan 4 bin hektar civarına çekilmiştir. Yeni teknolojinin kullanılması artırılarak devam edecektir.

Dönemimizde, devlet-vatandaş işbirliğiyle, orman suçlarında 350 bin olan dava adedi 122 bine düşürülmüştür. 17.500 orman köyünde yaşayan yaklaşık 10 milyon vatandaşımızın istihdam ve refah seviyesini yükseltmek amacıyla, çalışanlara, işçilik ücretleri ve kanunî haklar karşılığı 15 trilyonluk önemli bir kaynak aktarılmıştır. Geçen yılki fiyatlara yüzde 106 ilave olarak, yüzde 20 üretim ve di-

ğer hizmetlere karşılık, yeniden yüzde 20'lik ilave sağlanmış olup, böylece, 1995 yılında, orman köylüsünün kalkındırılması, göçün önlenilmesi, refah seviyesinin yükseltilmesi için, kanunî haklarla birlikte, 18 trilyon liralık imkân sağlanmıştır. Buna ilaveten, orman köylülerinin kalkındırılması için, 20 bin aileye, başta hayvancılık olmak üzere, çeşitli kredi türleriyle destek verilmiştir. Orman köylüsüne, 750 milyar liralık faizsiz krediyle 149.500 küçük ve büyükbaş hayvan satın alınarak verilmiştir.

ELAATTİN ELMAS (İstanbul) — Kim aldı efendim? Ben, Erzincanlıyım, görmedim.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — İşte, 52'nci Hükümet ve sosyal devlet anlayışı ve 51'inci Hükümetle beraber gelen sosyal devlet uygulamaları... Bunlarla gurur duymamak mümkün değildir, bunların, seçimle ilgisi yoktur.

Şimdi, geçen günlerde, geçen aylarda, geçen yıllarda, değerli liderlerin basında çıkan birkaç demecine değinmek istiyorum. Gerek Anamuhalefet Lideri Sayın Yılmaz gerekse Sayın Erbakan'ın, hemen hemen birbirine paralel demeçleri var. Örneğin, Sayın Yılmaz, 14.7.1993 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde -yani, bundan 2 yıl 5 ay 10 gün önce- "çare, erken genel seçim", "hemen seçim" demiş ve 2 yıl 5 ay 10 gün sonra, nihayet seçim karan alabilmişiz.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Siz, hep kaçtığınız için öyle oldu; yoksa bizim kaçtığımız falan yok.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Bizim, kaçtığımız falan yok, kimin kaçtığını şimdi izah edeceğim.

27.10.1995 tarih ve 2125 sayılı Yasayla, 24 Aralık 1995 tarihinde seçimlere karar verdik. Ayrıca, aynı gün, seçimlerin yenilenmesine karar aldık; ancak, bugün öğreniyorum ki, konuşmaya çıkmadan önce, Doğru Yol Partisi dışında olan birçok parti, bu 90 imzayı tamamlamışlar ve Anayasa Mahkemesine iptal için dava açıyorlar.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Doğru söylemiyorsun, bunların içerisinde Refah Partisi yok.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Henüz yargıya intikal eden bir konuda, bir görüş belirtmenin doğru olmayacağı kanaatindeyim; ancak, bu gidişin, seçimden kaçış olduğu apaçık ortada. Ta, 1993'ten beri "hemen seçim", "erken seçim" diyenler, bugün, soluğu Anayasa Mahkemesinin kapısında almaktadırlar, çareyi Anayasa Mahkemesinin kararında bulmaktadırlar. Neymiş efendim; İstanbul'da barajlar düşmüş, barajlar çökmüş; belli ki, ANAP'ın İstanbul milletvekilleri sular seller altında kalacak ve 24 Aralıkta Meclise geri dönemeyecekler. Bu nedenle, Sayın Yılmaz onları serbest bırakmış ve imza atmaları için onlara izin vermiş (!) İşte kimin, neden, nasıl seçimden kaçtığı; kimin gerçekten seçim istediği Yüce Türk Milletinin önünde.

ESAT BÜTÜN (Kahramanmaraş) — Anayasaya ve yasalara uygun seçim istiyoruz.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Yüce Türk Milleti, bunları çok güzel değerlendirecektir.

Burada, demin, seçim nutku atan arkadaşımın telaşını anlıyorum; bütün korkuları seçim. Onun için, daha-hemen hemen-seçime iki ay kala, bu kadar hırçınlığa kapılıyorlar...

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Rahatsız mı oldunuz sayın sözcü? Bizim sözcümüz istediği gibi konuşur, size ne ondan.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Hayır, ne diye rahatsız olayım...

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Siz oradan dilediğiniz gibi konuşuyorsunuz, rahatça “korkudan kaçtılar” diyebiliyorsunuz ama.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Hayır, o tavırları kendilerine yakıştıramadığım için söylüyorum. Arkadaşımız iyi bir devlet adamı, saygı duyduğumuz bir arkadaşımız; ama yadırgadım, onu ifade ediyorum.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) — Rahatça konuşun kardeşim, siz kimseyi dinlemeyin.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Mesela Sayın Yılmaz, 12.10.1993 tarihinde “bu kafayla terörü önleyemezler” demişler. Terör konusunda gelinen olumlu sonuç ortada değerli arkadaşlarım.

ELAATTİN ELMAS (İstanbul) — Doğru söylüyor... Yalan mı, önlendi mi?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Muhalefet yapılır, her partinin muhalefet yapma hakkı ortada, demokrasi ortamında haliyle yapılacaktır; ama olumlu olan gelişmeleri de böyle bir tarafa atmak ve bu konuda acı eleştirilerde bulunmak, biraz haksızlık gibi geliyor bana.

ELAATTİN ELMAS (İstanbul) — Hiç doğruya, güneydoğuya gittin mi?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Bakınız, bugün İstanbul, dünyanın en güvenilir şehirlerinden biri, bunu herkes kabul ediyor. Diğer büyük şehirlerimiz de aynı güvenilirliğe sahip. Turizmdeki patlamayı görüyorsunuz. Ben bu sene gidemedim, seçim bölgem Zonguldak’ta idim; ama televizyonlardan ve basından izliyorum, halen daha Antalya ve civarı cıvıl cıvıl, bütün turistler orada; turizm gelirlerimizde patlama olmuş. Bu nedenle, 50, 51 ve 52’nci hükümetleri gerçekten kutluyorum. Eğer, Türkiye’de terör olsaydı, acaba turizmde bu patlama olabilir miydi? İşte, gerçek apaçık ortada. Güzel serhat şehrimiz Van’da, halk, terör canavarını değil, Van canavarını konuşuyor.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa)-514 aile orada perişan... Vatandaş aç...

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) — Van çadır kent...

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Terör olsa terörü konuşacak...

Vanspor fevkalade başarılı maçlar çıkarıyor, Vanspor gayet iyi durumda.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Spor hikâye... İnsanlar orada aç...

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Van'da maçlar yapılabiliyor, hâlâ birtakım kafalar, bu ülkede terör olduğundan bahsediyor.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Vanlılar biliyor... Nadir Kartal ile Mustafa Kaçmaz gidip göreceklez oraları... 514 aile orada perişan, siz hâlâ spordan bahsediyorsunuz.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Değerli arkadaşlar, diğer önemli bir konu da şu: Sayın Kayalar'a da bu konuda cevap vermek istiyorum, gerçekten bilgilendirmek istiyorum; Sayın Yılmaz, 26.11.1994 tarihinde Cumhuriyet Gazetesine "bu Hükümet özelleştirme yapamaz" şeklinde beyanat vermiş.

Şimdi, özelleştirmenin, 3.11.1995 tarihi itibarıyla nerede olduğunu, nereye geldiğini, size, rakamlarla arz edeceğim efendim.

Özelleştirme, gerçek anlamda, DYP-CHP Koalisyonu döneminde yapılmıştır. Ekim 1994'te çıkarılan Özelleştirme Yasasıyla ciddi bir zemine oturmuştur. 1995 yılının ikinci yarısında, Özelleştirme İdaresi yeniden yapılanmış ve organize edilmiştir ve Türkiye'de, ilk kez, şeffaf ve kararlı bir özelleştirme programı hizmete geçirilmiştir.

Öncelikle, kamu vicdanından ve geçmiş deneyimlerden alınan derslerle yeni bir ilkeler bütünlüğü oluşturuldu. İhaleler, toplum önünde, basma ve kamuoyuna açık bir şekilde yapıldı. Yine, ihaleler, kapalı devre videoya kaydedilerek, ihale sonuçları noter huzurunda tespit edilmeye başlandı. İhale ilanları, Resmî Gazete dahil, on büyük gazetede ve Almanya'da yayımlandı. Devlete vergi ve sigorta borcu olanlara ihale yapılmadı. Eşitlik ilkesi çerçevesinde, Anadolu sermayesinin, üretici birliklerinin, Almanya'daki, yurtdışındaki vatandaşlarımızın, hatta Tayvan'dan gelen yabancı girişimcilerin dahi ihalelere katılmalarına imkân sağlandı.

En önemlisi, 1995 yılının ikinci yansından itibaren hiçbir siyasî veya idarî sebeplerle iptaller yaşanmadı. İlk kez bir kamu bankası özelleştirildi; Sümerbank.

Yine, ilk kez, işçilerle yerli ve yabancı sermaye bir araya gelerek, özelleştirme ihalelerine girdiler. Bunlar, özelleştirmede yaşanan ilklerdir.

1996 yılındaki iktidar, en azından, artık, KİT'lerdeki -20 KİT'deki- yönetim kurulu üyelerini atayamayacak, işçi alımında etkin olamayacaktır. Siyasîlerin eli eteği, 20 KİT'den, Hükümetimiz döneminde çekilmiştir. 24 KİT'in özelleştirmeye hazırlık süreci -ki, bu süre 10,ay kadar sürer- bitirilerek, ihaleye çıkarılmıştır. Bunların 14'ünün ihalesi tamamlanarak özelleştirilmiştir; bunlardan, 600 milyon dolar gelir elde edilmiştir.

Özelleştirmede asıl amaç, KİT'lerin 100 trilyonu bulan zarar ve açıklarının giderilmesidir. Özelleştirilen KİT'lerden, yalnız 14'ünün 1995 yılı zararlarının 2 milyon dolar civarında olması beklenilmektedir. Devlet, bu zarardan kurtarılmıştır. Hedef, yılsonu itibarıyla, milyar dolar barajını aşabilmektir; ancak, biz, özelleştirmeyi, demokrasi ve hukuk kuralları içerisinde, telaş etmeden, sonradan iptaller yaşamadan gerçekleştirmek istiyoruz; haklı ve kararlıyız, telaşımız yok.

Ülkemizin en önemli malî reformu olan özelleştirmede, 1995 yılı sonu itibarıyla milyar dolar barajı aşılacak; 1996 yılında daha büyük ve komplike olan TELE-

KOM, TÜPRAŞ, PETKİM gibi KİT'lerin özelleştirilmesi gündeme gelecektir. Temel hedefimiz, büyük-küçük demeden, kârlı-zararlı demeden, akıl ve hukuk mantığından sapmadan, şeffaflığa riayet ederek, devletin ticaret ve üretim birimlerinin özelleştirilmesidir. Devlet, ticaret ve üretim yapmak yerine, bu konularda, denetleyici ve düzenleyici görev yapabilmelidir. Devlet, ticaret yerine, asli fonksiyonları olan, eğitim, sağlık, adalet, güvenlik ve büyük altyapı yatırımları gibi konularla ilgilenmeli ve bu hususlarda, sorumluluk yüklenmelidir.

Son altı ayda büyük ivme kazanılmıştır; ancak, özelleştirmenin ilk etabının 2000 yılına kadar sürecek bir maraton olduğunu da belirtmeliyiz. Evet, özelleştirmedeki olumlu gelişmeler ve sonuçları hakkında da, sizlere, bu şekilde bilgi vermiş oluyorum.

Sayın Milletvekilleri, yine, Sayın Mesut Yılmaz, 9 Ağustos 1994 tarihinde “Çiller, beş ay içinde kesin yolcu” demiş. Aradan 1 yıl 3 ay geçmiş; Sayın Çiller, hâlâ Başbakan.

Yine Sayın Yılmaz, 21.1.1994'te; yani, bundan 1 yıl 10 ay önce “Çiller, altı ay daha Başbakan olarak kalamaz” demiş. Allah'a şükürler olsun, Sayın Çiller, Başbakan olarak, devletine, ülkesine, milletine hizmet etmeye devam etmektedir.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) — Yalnız, sallana sallana gidiyor...

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Yine Sayın Yılmaz, 28.4.1994 tarihinde; yani, bundan 1 yıl 7 ay önce, Sabah Gazetesine verdiği beyanatta “Hükümet, üç ay daha dayanamaz” demiş. Evvel Allah, yenisini de kürdük; bu pazar günü Meclisimizin güvenine mazhar olacağız; o nedenle, hiçbir endişeye mahal yoktur. Bu yapılan söyleşiler, önemli değil ve ciddiye alınacak beyanlar da değil.

Keza, Sayın Yılmaz, 8.7.1995 tarihinde “siyaseti iyice gerginleştireceğim” demiş. Sayın Demirel'in bir sözü vardır: “Adama adını sormuşlar ‘Mülayim’ demiş; ‘sert olsa ne yazar’ demişler.” (DYP sıralarından alkışlar)

Sporda, gerçekten çok önemli ve çok başarılı bir yıl geçirdik. Gerek Bakanlığımızı gerek Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatımızı, kulüplerimizi ve sporcularımızı yürekten kutluyorum.

Trabzonspor için üzüldük; ama Trabzonspor elinden gelen her şeyi yaptı.

Biz, 52'nci hükümetten, Millî Takımımıza; Fatih Terim'e ve değerli öğrencilerine, futbolcularına sahip çıkmasını ve 15 Kasım'da yapılacak İsveç maçı öncesinde, bu konuda duyarlı olmasını bekliyoruz. Ayrıca, Millî Takımımıza üstün başarılar diliyoruz.

52'nci hükümetin Programını akılcı ve yapıcı buluyoruz. DYP Grubu, 52'nci Hükümete güvenmektedir. 49, 50 ve 51'inci hükümetler nasıl başarılı olmuşlarsa, 52'nci hükümet de, muhakkak başarılı olacaktır.

52'nci hükümeti, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, desteklediğimizi arz ediyor, Grubum ve şahsım adına saygılarımı sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, Sayın hatip konuşurken, yanlış anlaşılmaya meydan verecek bir ifadede bulundular. İktüzüğün 70'inci maddesine göre, yerimden düzeltme yapmak istiyorum.

Anayasa Mahkemesine başvurusu yapılan seçim yasasının iptaliyle ilgili olarak, başvuran isimler arasında, Refah Partisine ait hiçbir milletvekilinin imzası ve ismi yoktur. Seçime en hazır parti, Refah Partisidir ve seçimin 24 Aralıkta yapılmasını beklemektedir; bunu, kendilerine hatırlatıyorum.

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Bunu, kürsüde söyleyemiyor musunuz?

BAŞKAN — Sayın Şener, teşekkür ederim; zabıtlara geçmiştir. Şimdi 10 dakika ara vereceğim; ondan sonra, zaten, 1 saatlik söz sırası sizindir; her şeyi buradan söyleyebilirsiniz.

Birleşime, 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.06

İKİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Başkanvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu

KÂTİP ÜYELER: Abbas İNCE AYAN (Bolu)

Mehmet Cemal ÖZTAYLAN (Balıkesir)

Açılma Saati: 17.26

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Hükümet Programının Görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Refah Partisi Grubu adına, Sayın Mukadder Başeğmez konuşacaklar.

Sayın Başeğmez, Grubunuzun süresi 60 dakikadır; ne kadarını kullanacaksınız efendim?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (İstanbul) — Yarısını kullanacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki, size 30 dakika süre veriyorum. Buyurun Sayın Başeğmez.

RP GRUBU ADINA MUKADDER BAŞEĞMEZ (İstanbul) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; DYP-CHP tarafından kurulan, 52’nci hükümetin, hükümet programı üzerinde, Refah Partisinin görüşlerini anlatmak üzere huzuruza gelmiş bulunuyorum; bu münasebetle, Refah Partisi Grubu ve şahsım adına, hepinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen tüm vatandaşlarımı, sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Tabii, kötü bir manzarayla karşı karşıyayız. Belki, cumhuriyet tarihinde hiçbir hükümet programı, böyle, sönük arı kovanı gibi bir Mecliste tartışılmamıştır. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Hükümetin takati kalmamış olacak ki, yapraklan dökülmüş olacak ki, nefesi tükenmiş olacak ki, defteri durulmuş olacak ki -Meclis sıraları da boş- kendi yaptığı programının da heyecanını taşımıyor efendim. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Hükümet etmek, ülke yönetmek, son derece ciddi işlerdendir; fakat maalesef, bugüne kadar, önümüze o kadar çok program geldi ki, hükümeti kuranlar, o kadar vaatlerde bulundular ki, artık, işin ciddiyeti kalmadı. Programın, program olabilmesi, onun gerçekleştirilebilir olmasına bağlıdır; gerçek verilere, ilmî araştırmalara, ülke gerçeğine uygun olmasıyla ciddiyet kazanır. İsterseniz Hükümet Programınızdan birkaç satır okuyalım:

HÜSAMETTİN KÖRKUTATA (Bingöl) — Kırmızı program!

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Kime okuyacaksın?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — “Hükümetimiz, bu bağlamda -ne demekse- olağanüstü halin uygulandığı illerde, bir an önce normal yönetim biçimine geçilmesini sağlayacak yasal değişikliklerin...” Yani, Hükümetimiz, olağanüstü hali kaldıracak diyor.

Bunu, uzay yolculuğu esnasında mı yazdınız? Daha geçen hafta olağanüstü hali dört ay uzatmadınız mı? Sizin o kadar ömrünüz var mı? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Arkadaşlar, bu Mecliste, daha geçen hafta, biz, olağanüstü hal kaldırılсын derken, siz diretiyordunuz. Doğrusu, uyurgezer haliyle, bir sayıklama şeklinde yazılmış, bu, belli.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — 8’inci maddeye karşı çıkmıştınız; unutma!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Efendim, Programınızın 19’uncu sayfasında “doğu ve güneydoğu illerinde hayvancılığı geliştirme amacına yönelik Onarım Projesi” kapsamında, yüzde 20 faizli 2 trilyon liralık kredi, bu öncelik de dikkate alınarak, Türkiye genelinde son günlerde 20 trilyon liraya çıkarılmıştır” deniliyor. 2 trilyon lira, nasıl olmuşsa, bir haftada 20 trilyon liraya çıkarılmış!

AHMET ARIKAN (Sivas) — Sıfırını unutmuşlar...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Hayır efendim; bunun cevabını, ben, Sayın Deniz Baykal’ın geçen hafta yapmış olduğu konuşmadan vermek istiyorum. 2 trilyon niye 20 trilyon olmuş; Sayın Baykal, azınlık hükümeti programının görüşülmesi esnasında “Programda tarıma ve hayvancılığa 2 trilyon kredi vereceğiz” deniliyor. Güzel de, hayvancılık, kârlı bir iş olmaktan çıkmışsa, siz, değil 2 trilyon lira, 20 trilyon lira da verseniz hiçbir iş yapılamaz” demiş “öyleyse, biz de 20 trilyon yazalım” demişler.. (RP sıralarından alkışlar) Kazara, 200 trilyon deseydi, buraya 200 trilyon yazılacaktı. Allah aşkına, hiçbir ilmî veriye dayanıyor mu, hiçbir hesaba kitaba dayanıyor mu, hiç bir kaynak verisine dayanıyor mu? Böyle hükümet programı olur mu? Onun için, biz de, bu Hükümet Programını elimizin tersiyle itiyoruz.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Nereye itiyorsunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Değerli arkadaşlar, bu anlayışla, 2 trilyonu bir haftada 20 trilyona çıkaran bir hesapsız anlayışla, değil ülke yönetmek, küçük bir özel bankayı bile yönetemez, batırır, mudilerini de perişan edersiniz. (RP sıralarından alkışlar)

İşte, bu iki satırlık örnek, Hükümet Programınızın hiçbir işe yaramadığını; hesapsız kitapsız, hedefsiz, amaçsız olduğunu en açık bir şekilde ortaya koymaktadır. O sebeple biz, ne Hükümete ne de Hükümet Programına güven duyabiliriz.

Esasen, yürüyen bir hükümet 20 Eylülde bozuldu. Yeni koalisyon görüşmeleri için, 20 Eylülde, Sayın Baykal ile Sayın Çiller bir araya geldiler. Sayın Baykal’ın, bu koalisyonu gerçekleştiremediğine dair beyanatı var: “Çiller’in gözünün içine baktım, güven duymadım ve Hükümeti bozdum” diyor. Bir hafta sonra, sizin bakışınız mı değişti Sayın Baykal, yoksa Çiller’in gözleri mi değişti (!) Nasıl oldu da bu Hükümet kuruldu... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Sayın Çiller’in beyanatı daha başka: “Bütün ilkelerde, bütün düsturlarda anlaştık ve fakat benden, Sayın Menzir’in istifasını istedi. Bunu kabul edemezdim. Terörle başa çıkmış, terör için canını ortaya koymuş değerli bir bürokratin kadavrası üzerinde hükümet kuramazdım. Bütün meselelerde anlaştık; ama bu meselede anlaşamazdık. Menzir’i feda edemezdim. Onun kadavrasını çiğneyemezdim” dedi.

Sayın Çiller'in gerekçesi de bu idi. Biri "Menzir'i feda edemezdim" diyor, biri "gözünü beğenmedim" diyor. Hükümet, bunun için bozulmuş... Şimdi, söyleyin bakayım bana, bu Hükümet, kadavra (!) hükümeti mi? (RP sıralarından alkışlar)

Yıllardır, bu tür programlarla, bu tür laflarla halkımız meşgul edilmiştir. Daha, 1'inci Hükümet zamanında önümüze 500 günlük bir program getirdiniz; 500 günde neler neler olacaktı. Şimdi, bu programlarla, halktan ve Meclisten özür mü diliyorsunuz "biz, 500 günde yapamadık; ama 5 bin günde yaparız. Kusura bakmayın, enflasyonu yüzde 10'a indireceğiz dedik; ama yüzde 110'a çıkardık. Konut meselesini halledecektik; ama çadır konutlar kurduk. İşsizlik meselesini halledecektik; ama işsizler ordusu sokağa döküldü." Bunları mı demek istiyorsunuz? 500 günlük programlardan bugünlere kadar geldiniz.

Değerli arkadaşlar, köylü, ürettiği malın karşılığını alamıyor. Köylü, gübreye para yetiştiremiyor, seralarda naylona para yetiştiremiyor.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Doğru!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Bütün Antalya'yı Akdeniz sahillerini gezin; çalışıyor, didiniyor, çabalıyor; ama ürettiği malın karşılığı olan parayı gübreye veya naylona yetiştiremiyor.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Doğru! Bunlara katılıyorum...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Allah korusun, şayet herhangi bir sanayici, buğdayı, teknik açıdan başka bir şekilde üretseydi, mesaisini hesap ederdi, makinelerini hesap ederdi; karşımıza 1 kilo buğday kim bilir kaç liraya çıkardı... Köylümüz üretiyor, hanımı çalışıyor, çocuğu çalışıyor, kendisi çalışıyor -affedersiniz;- öküzleri, inekleri gece gündüz bir ömür veriyor -tütüncünün hali de öyle- "ben, şu kadar mesai yaptım, şu kadar masraf ettim, bunun maliyeti budur" demiyor da onun için ekmek yiyebiliyoruz.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Doğru! Bunları paylaşıyorum Sayın Mukadder Başeğmez.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Şayet, köylülerimiz, ciddi bir işadami gibi bu mesainin hesabını yapsa, bu anlayışla, ekmek bulamazsınız.

Türkiye, tarım ülkesiydi; Türkiye, kendi kendine beslenebilir bir ülkeydi; bugün, ne buğday var ne et var ne süt var! Ne oldu Türkiye'de; yani, hangi bereketsiz rüzgârlar esti de eti, sütü, ekmeği, buğdayı yok ettiniz, insanlarımızı neredeyse açlıkla karşı karşıya bıraktınız?

Elbette, bu, Türkiye'nin genel meselesidir. Tuzu kuru olan insanlar vardır, geçimi yerinde olan insanlar vardır; ama aynı geminin içindeyiz; çuvaldar dolusu altınlarla da sahip olsak, aynı geminin içinde işsiz ve açsız insanlarla beraber yolculuk yapıyorsak, o gemi battığı zaman, altın çuvaldarına sahip olan insanlar da birlikte batar. Onun için, bugün rahat koltuklarınızda sakın ola ki bu gerçeklerden müstağni kalmayasınız.

Değerli arkadaşlar, elimde, geçmiş hükümetlere yönelik programlar var. Bu programlarda neler söylenmiş neler... Dört sene evvel Sayın Demirel, Hükümeti

kurduğu zaman “Olağanüstü hal uygulamasından vazgeçeceğiz” demiş. Bugünkü kurulan Hükümet de “Olağanüstü hal uygulamasından vazgeçeceğiz” diyor. Dört sene evvel “koruculuktan kurtulacağız” denilmiş, bugün de aynı şeyler söyleniyor. Dört sene evvel “enflasyon inecek, işsizlik önlenecek” denilmiş,, neler neler denilmiş!

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Koruculuğa Refah da karşı mı?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Onu sonra tartışırız.

Şimdi, Türkiye, ciddi bir hükümet bunalımıyla, hükümet körlüğüyle, işletme zafiyetiyle karşı karşıyadır; devletimizi, Türkiye’yi bu duruma getiren bu programlardır. Ne yazarsanız yazın, ne kadar güzel programlarla çıkarsanız çıkın, eğer bunu gerçekleştirme şansınız yoksa becerememişseniz, başaramamışsanız, yapamamışsanız; halkın huzuruna, hükümetlerle, hükümet programlarıyla, defterlerle, kalemle çıkamak hiçbir anlam ifade etmez.

Sayın Başbakan, Hükümet Programını takdim ederken, güzel bir demokrasi tarifi yaptı: “Demokrasi, tek bir fikir etrafında birleşme değil, farklılıkların korunarak, birlikte, yan yana ve barış içinde yaşamaktır.” Demokrasinin beşiği olarak bildiğimiz, kabullendiğimiz İngiltere’nin eski Başbakanı Margaret Thatcher ise, iki hafta kadar önce, demokrasiye, yeni bir tarif getirdi değerli arkadaşlar: “Demokrasi, beğenilen insanlara makam vermek ve bu insanlar arasında tercih yapmak değildir; demokrasi, yönetime talip olanların, farklı politikalarını ortaya koymasına ve rey verecek insanların da bu politikalar arasında tercih yapmasına imkân veren bir sistemdir.”

Sayın Başbakan, kendi demokrasi tarifiyle bir mazeret beyan ediyor “bizler, her ne kadar bir fikir etrafında birleşemiyorsak da, vatan, millet, Sakarya, menfaat konularında birleşiyoruz ve yanyana yaşamaya devam edeceğiz” diyor. İşin pratiğine, yani, bugüne kadar bu Koalisyon Hükümetinin nasıl kurulduğuna, hangi pazarlıklar sonucu bugüne gelindiğine bakacak olursak, işte size Tansu Hanımın gerçek demokrasi tarifi “Demokrasi, tek bir fikir etrafında birleşme değil; ama bir menfaat etrafında birleşme ve bunu da karşılıklı bölüşme sanatıdır” diye anlayabilirsiniz. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Programdaki demokrasi tarifine devam edelim: “Farklılıklar korunarak, birlikte, yan yana ve barış içinde yaşamaktır” deniliyor. Şimdi, sizlere, insaf sahibi, vicdan sahibi milletvekillerine soruyorum: Hedefi hükümet olmak, hükümete katılmak dışında bir şey olmayan koalisyon ortağı partilerimizin, hangi farklı, sosyal, politik, ekonomik ilkeleri var? Koalisyon ve hükümet olma pazarlıklarında, kim, kendi, moral, sosyal ve ekonomik ilkelerini ille de iktidar olma hevesinin, arzusunun üzerine çıkardı? Nedir farkları? Daha, koalisyon farklılıkları burada devam ederken, aynı ilke, aynı anlayış, aynı düşünce etrafında, Sayın Baykal, Brüksel’de, Ortak Pazar binalarında dolaşıyordu. Hele, Hükümeti bozduğu zaman, Baykal “zaman, anlayış, uyuşma zamanıdır” diyebilirdik” diyor.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — “Sayın” Baykal... Bunu öğren...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sayın Baykal... Evet efendim, Sayın Baykal...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Gelişme var...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — 10 kere “sayın” diyeyim, ne olacak, zarar mı edeceğim...

“Zaman, anlayış, uyuşma zamanıdır” diyebilirdik, demedik; hayır ‘zaman, ilkel olma zamanıdır’ dedik ve hükümeti bozduk” diyor. Şimdi, hangi ilkeler önplana çıktı da, hangi ilkelerinizi koruyabildiniz de yeniden hükümeti kurdunuz? Değerli arkadaşlar, Hükümet Programının başlangıcında, Başbakanın yaptığı işte bu demokrasi tarifi, bir şuuraltı olayıdır; bir ilkesizlik ve değer ölçüleri taşımama mazeretinin ta kendisidir.

Sayın Milletvekilleri, her seçim öncesi, bir Seçim Kanunu tartışması başlar; bugün de yaşıyoruz. Eğer, o anda hükümet olan parti veya partiler yeterli çoğunluğu sağlarsa, derhal, yeni bir Seçim Kanunu değişikliği hazırlarlar; niçin; Sayın Lady Thatcher’in söylediği gibi, politikacıların, partilerin, farklı politikalarını ortaya koymasını sağlamak ve halkın da bu farklı politikalar arasında tercih yapmasını sağlamak için mi... Yeni çıkarılan Seçim Kanununun özünde, acaba, bu tarife göre iyi niyetli bir demokrasi anlayışı felsefesi mi yatıyor; yoksa “halkın tercihinin Türkiye Büyük Millet Meclisine yansması önemli değil, biz, kendi çıkarlarımıza bakalım, olası bir seçimde, belki, Refah Partisini nasıl budayabiliriz, nasıl önünü kesebiliriz” fikrini esas alan bir demokrasi tarifiyle mi karşı karşıyayız? Yeni Seçim Kanunu, iki aşiretin, kendi aşiretlerini koruyan, kollayan bir dayatması mıdır? *(RP sıralarından alkışlar)*

MELİKE HASEFE (İstanbul) — O ne demek? Aşiret nedir?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son elli yılın hükümet programlarını hiç merak ettiniz mi? Geçmiş hükümet programlarıyla ilgili yaptığımız incelemelerde, sizlere sunmak istediğim enteresan bulgular var. Görebildiğimiz kadarıyla, elli yıldır, her hükümet, bir Önceki hükümetin programını almış ve o günün gündeminde olan sosyal veya ekonomik olayları bir önceki hükümet programının esaslarına uygun bir şekilde monte ederek kendi programını hazırlamış. Bütün hükümet programlarında, çağdaş medeniyet seviyesine ulaşma çabası, sosyal adaleti sağlama sevdası, benim köylüm, benim işçim, benim memurum, benim dul ve yetimim edebiyatı, özellikle son otuz yılda “en büyük Avrupa başka büyük yok” şarkıları “herkese iş, herkese aş” vaatleri vesaire... Hemen hemen her hükümetin programına aldığı ve çoğu zaman da ne ifade ettiği, niçin söylendiği belli olmayan pek çok söylem ve ifade, netice itibarıyla, çağdaş bir hastalık olan “hükümet körlüğü” hastalığını meydana getirmiştir.

Dünyanın, bu kadar hızlı ve değişken ortamında bu hıza ve değişime ayak uyduramayan ülkelerin, Ülkeler yarışından kopması ve yarışı kaybetmesi kaçınılmazdır. Dünya 200 kilometre hızla giderken biz kağıdı hızıyla gidersek ve etrafımızda ne olup bitiyor, ülke nasıl, ne halde, geçmişi neydi, bugünü ne, yarını ne olacak hesaplarını yapmazsak geride kalabiliriz ve gelecek kuşaklarımıza “niye, Kore’de 15 bin dolar düşüyor fert başına da, Türkiye’de 1.500 dolar, Koreli ne yaptı da bizi

10 kat geçti, İtalya niye bizden daha ileride, bizim paramız niye gâvur parasıyla 5 kuruş etmiyor” bunun hesabını veremezsiniz. Niye iş bırakamadık, aş bırakamadık da faiz bıraktık, borç bıraktık, dert bıraktık gelecek nesillerimize, genç kuşaklarımıza; bunun hesabını veremeyiz. “Gözümüz görmüyordu, kulağımız duymuyordu, beynimiz çalışmıyordu, herkes 200 kilometre hızla giderken biz kağı arabasıyla gidiyorduk” diyemeyiz değerli arkadaşlar.

Bakınız, Japonya’da ve pek çok Batı ülkesinde, işletme körlüğüne saplanmış, sürekli zarar eden, hantal, rekabete açık olmayan işletmeleri dünya rekabetine hazırlamak, sürekli dinamik tutmak için, yeni yönetim teknikleri geliştirilmektedir. “Toplam kalite yönetimi” diye bir şey var. Bunlar, işletmeler için olduğu gibi, hükümetler için, siyasi kuruluşlar için de çok önemlidir; çünkü toplam kalite yönetiminin esasını insan oluşturur. “Değişim mühendisliği”, “kaizen” diye kavramlar var. Bu yönetim metotları, işletmeleri uykudan uyandırmak, işletme körlüğünü gidermek için uygulanmakta ve son derecede başarılı olmaktadır değerli arkadaşlar. Bir Japon genci “nasıl olur da ben, bugün, bir icat yaparım, bir keşif yaparım; nasıl olur da, Amerikalıdan daha ileri giderim” derdine böyle düşmektedir.

Şimdi, Türkiye, bir tercih yapmak durumundadır; ya Sayın Başbakanın sunduğu gibi otomatiğe alınmış, söylenmesi gerekenleri söylemek, yazılması gerekenleri yazmak için ele alınmış bir hükümet programı hazırlayıp, dostlar alışverişte görsün mantığıyla Meclise sunarlar -dinlemeye bile tenezzül edip gelmezler. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) fincancı katırlarını ürkütmemek, Tanzimat’tan bu yana devam edegelen kalem efendiliği bürokrasisi, geleneğini, bana dokunmayan bin yıl yaşasın felsefesini devam ettirirler ya da tercihlerini, biraz önce saydığımız toplam kalite, dünya medeniyetiyle yarış, her gün daha ileri, her gün daha iyi anlayışına sığınma yönünde yaparlar.

Nasıl mı; bugün, Türk ekonomisi, devam edegelen hükümet körlüğüyle, geleceği ipotek altına alınmaya doğru gidiyor. İyimser tahminlere dayalı olarak hazırlanmış 1996 yılı bütçesine baktığımız zaman, bu ipoteğin nasıl olduğunu görebiliriz. 1,8 katrilyon olarak tahmin edilen toplam vergi gelirlerinin yüzde 52’sine tekabül eden 940 trilyon lirası faiz ödemelerine gidecek. Tabii, bunların iyimser rakamlar olduğunu hesap etmeliyiz.

Genel bütçeden, kamu yatırımlarına ayrılan parayla katma bütçeli kuruluşların 1996 yılında yapacakları yatırımların toplam tutarı 189 trilyon lira; yani, 2 katrilyon 370 trilyon olan toplam gelir içerisindeki toplam devlet yatırımlarının payı sadece yüzde 7,9. İşte, ülkenin geleceği ipotek altında mı değil mi, varın siz hesap edin... Yatırım yapmayan bir ülkenin geleceği olur mu değerli arkadaşlar...

Gelecek nesillere, medenî bir hayatı sürdürecektir, işi ve aş olan umut dolu bir dünya mı, yoksa atalarından miras kalan faiz borcunu ödemeye mahkûm bir ülke mi bırakıyoruz... İşte, bugünün ve bugünkü Hükümetin çıkmazı burada yatıyor.

Sayın Başbakan “hem seçim Hükümetiyiz hem de çözüm Hükümetiyiz” diyor; buyurun bu kördüğümü” çözmeye.

Amerikalıların çok güzel bir iş felsefesi söylemi var: “Action now...” Hareket şimdi! Haydi şimdi! Çözüm şimdi!

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Hani, Amerika'yı tanıımıyordunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sizin, her gün gidip tavaf ettiğiniz yer...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Erbakan orada ne yapıyor?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Onların felsefesini sizin lisanınızla konuşuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Erbakan'ın Amerika'da ne işi var?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Her problemi geriye erteliyorsunuz. Ben size söylüyorum: Haydi, şimdi çözün; çözüm mil seçim mi?

Sayın Milletvekilleri, biraz sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkacaksınız. Herhangi bir sokakta, herhangi bir insana sorun Allah aşkına, önünüze ilk çıkacak insana sorun: Ülkemizde, adalet mekanizmasının çalışmasından memnun mu, değil mi... Test etmesi çok kolay; buyurun, hodri meydan. Adalet mekanizmasını çalıştıranlar dahil, kim memnun bu adalet dağıtımından? Adalet mülkün temeli ise, adaletin bu kadar yara aldığı bir ülkede, geleceğine kim ümitle bakabilir... Mahkemelerde adaletin adil ve çabuk tecelli edeceğine güveni tam olmayan bir ülkede, hangimiz, alnı açık, başı dik dolaşabiliriz... Buyurun Sayın Başbakan, nasıl çözeceksiniz bunu, hemen, şimdi!

Bugün hükümet durumunda olan siyasî partilerimiz, her defasında, sosyal barış ve istikrardan bahseder dururlar. Bütün etnik toplulukların, farklı inançlara sahip olanların barış ve mutluluk içinde yaşamaları, yine, o otomatige alınmış söyleyiş tarzları ile ateşli nutuklarla söylenir durur, her gün demeçler verilir; ama gerçekte bunun nasıl sağlanabileceği, tarihi ve sosyal dinamiklerinin ne olduğuna dair herhangi bir inceleme, çözüm bulma çabası, maalesef araştırılmaz.

Biraz önce söylediğim tarihi dinamiklere baktığımız zaman, gerçekleri görebilme imkânına kavuşabiliriz. Bugün, 3 Kasım 1995... yüz yıl öteye gidin, yüz yıl evvel burası Osmanlı toprağıydı; Başkent burası değil, İstanbul'du. İstanbul'un üçte biri gayrimüslimdi. Hükümet elinizde; araştırın İstanbul'un hikâyesini. Hiç kimse, kimseyi yadırgamış mı, hiç kimse, kimseyle kavga etmiş mi, nasıl barış içinde, nasıl komşuluk içinde, nasıl sevgi içinde yaşamış; dinleri de farklı... Niye söylüyorum bütün bunları; bu yüzyıl içinde ne değişti ki değerli arkadaşlar, icadınız ne oldu ki, keşfiniz ne oldu ki, hangi ilmi verilerle hareket ettiniz ki, dün, gayrimüslimlerle müslimler, şehirlerde köylerde, kiliselerle camilerle, yanyana, beraber, kardeşçe yaşarken, bugün, kardeşler bir arada yaşayamıyor... Dün, Çanakkale siperlerinde birbirinin kucağında tevhit getirerek, teşbih getirerek şehit düşen insanlar bugün birbirini alnından vurur hale geldi; daha dün Kıbrıs'ta, Beşparmak Dağlarına omuz omuza çıkan insanlar bugün birbirini alnından vurur hale geldi.

Cumhurbaşkanı buraya çıkıyor “21 bin insan öldü” diyor, Başbakan çıkıyor “19 bin insan öldü” diyor, buradan muhalefet bağılıyor “hayır efendim, Başbakanın dediğiyle Cumhurbaşkanının dediği tutmuyor; on yılda ölen adam sayısı 19 bin mi, 21 bin mi?” Dünyanın hiçbir parlamentosunda, kendi insanların ölüm sayısının

pazarlığı yapılmaz; Allah'tan korkun... 21 bin insan mı, 19 bin insan mı? (RP sıralarından alkışlar)

Bu Hükümet, doğu ve güneydoğuda devam eden olaylarda zarar görenlere, yaşam koşulu bozulanlara, Güneydoğu Onarım Projesi (GOP) adı altında yardım etmek niyetindeymiş. Bu ifadeleri, Türkiye'de yaşamayan birisi okusa, herhalde şöyle düşünür: "Doğu ve güneydoğuda birtakım olaylar oldu, bu olaylardan bazı insanlar zarar gördü ve şu anda olaylar bitti, Hükümet de, zarar görenlere yardım elini uzatıyor. Eh, teşekkür ederiz." İnsan ancak bu kadar vurdumduymaz ve gafil olabilir. Bu ülkede yaşayan insanlar, her gün "şu kadar şehit verdik ve şu kadar da ölü var" haberlerini, yürekleri yanarak, kahrolarak dinlemeye devam ediyor değerli arkadaşlar; yangın devam ediyor. Yangın devam ederken, biz bu yangın yerine evler yapacağız diyemezsiniz ki; evvela yangını söndürmeniz gerekir. Gün yok ki, Anadolu'nun her bir kasabasında yüreği yanık bir ana çığlığı duyulmasın. Terör örgütü tarafından kandırılmış, aldatılmış insanların anne-babalarının, akrabalarının "şu kadar ölü var" haberlerinde, acaba nasıl bir ruh hali içinde olduklarını kimler düşünecek... Ülkesine bağlı, aynı kaderi paylaşan bizim insanımıza, bu kanayan yarayı nasıl durduracağını 53'üncü hükümete mi bırakacağız!

1895 İstanbul'unda, aynı dini paylaşmayanlarla yan yana yaşayan bizim insanımız, 1995'te ne oldu da terör ve şiddet normal yaşamın bir parçası oldu; artık yeter deme zamanı gelmedi mi? Kafalarında fikrisabitler oluşmuş, dünyaya kapalı, objektif düşünme ve davranma yeteneklerinden yoksun, karşılaştığı her sorunu çözme yerine erteleme yoluna giden bir düşüncenin geleceği yok bu ülkede. Şakası yok işin arkadaşlar; ülke kan kaybediyor, âdeta, topyekûn, bir ambulansın içindeyiz, kaza geçirmişiz, kan kaybediyoruz, acil servise doğru hızla gitmek durumundayız...

İşte, burada listeleri var elimde, bu ülkede, sekiz ayda 3 bin insan ölmüş.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Niye ölmüş!

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — Nedenlerini analiz edemiyor musunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ediyoruz.

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — O zaman niye çarpıyorsunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Neyi çarpıyorsunuz?

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — Olur mu öyle şey.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Doğruları söyleyin.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Biraz sonra söyleyeceğim.

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — Siz, yüz yılda neler değiştiğini bilmiyor musunuz; göremiyor musunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Siz, bu yüzyılda mı yaşıyorsunuz efendim; bu yüzyılda, her ülkede günde 30 adam mı ölüyor; hangi yüzyıldan söz ediyorsunuz... (RP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar)

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — O zaman siz çağın gerisindesiniz.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Eğer, ülkede, her gün 30 adamın ölmesi çağın ilerisinde olmaksız, buyurun ileri gidin efendim, buyurun ileri gidin...

İRFAN DEMİRALP (Samsun) — Siz, çağın getirdiği değişiklikleri anlayamamışsınız.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Siz anladıysanız izah edin “bu çağın gereği, her gün bu kadar adamın ölmesidir” deyin bakalım.

Değerli arkadaşlar, aklımızı başımıza toplayalım... Apo gibi bir manyak, bir ser-seri, bir geri zekâlı, bir katil, 10 binlerce insanı dağa çıkaramaz bu ülkede. Bu insanlar bu kadar geri zekâlı değil; elbet, bizim de yanlışlıklarımız var. (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, hepinizde platonik bir aşk var; varsa yoksa Batı, gümrük birliği... Niçin gireceğimizi çok veciz olarak şöyle açıklıyor Hükümet Programınız: Türkiye, seçmiş olduğu çağdaş yaşam tarzıyla, kültürel, ekonomik ve jeopolitik gerçeklerden azamî ölçüde yararlanmak için gümrük birliğine girmesi gerektiğini iddia etmektedir. Neymiş; çağdaş yaşam tarzından istifade etmek için...

Ticarette hissîlik olmaz, ülkelerin çıkarları vardır. Gelin bakalım, hangi kurumlarımız ve müesseselerimiz bunlarla yarış halindedir; hangi teknolojimiz bunlardan üstündür; bir hesap yapacağız, bir alışveriş yapacağız; hangi noktada; diyelim ihracatta, Avrupa’dan daha üstünüz, şu teknolojide Avrupa’dan daha üstünüz, şu malzemeleri daha çok üretiyoruz, şu malzemeleri daha ucuza üretiyoruz, dünyayla rekabet edebiliriz; öyleyse, açalım sınırları, ben sana şu kadar mal satabileyim. Bunun hesabı kitabı, menfaati yapıldı mı?

Bütün dünyayla gümrük birliği yapın efendim; Azerbaycan’a niye vize koyuyorsunuz? Azerbaycan’a giden vatandaşımız vize alıyor. (RP sıralarından alkışlar) Yani, Azerbaycan’a vize koyacaksın, gümrük koyacaksın, oradan pamuk alamayacaksın; sadece, Avrupa Birliğiyle gümrük birliği yapacağız... Ne olacak gümrük birliği yapacaksınız da... Yap...

Gümrük birliği, nihayet, ticarî, maddeye yönelik bir olaydır; ama bir Avrupalılık sevdasıyla bu işin üzerine gidilince, işin içine ideoloji karışıyor ve tarihî geçmişi, tarihî değerlerini göremeden, bir insanın cinsini cibilliyetini anlamadan yapacağınız açık menfaat anlaşmaları bile, ileride büyük zararlarınıza münfer olabilir.

Nereden çıktı bu Avrupa sevdası... Onlar bizden öğrendi çok şeyi. Biz onlardan çok şey öğrenmedik; ama onlar bizden iyiliği öğrendi. Biz onlardan ne öğrendik?

Endülüs’ü yok ettiler, Endülüs’ü... Endülüs’ten kaçan Yahudiler bize sığındı; çünkü biz, o zaman geniştik, büyüktük, müsamahakârdık. Bosna-Hersek’i yok ettiler, Birinci Dünya Harbini onlar çıkardı, biz çıkarmadık; İkinci Dünya Harbini onlar çıkardı, biz çıkarmadık; 50 milyon insanın, her iki savaşta, ölümüne, katline bunlar sebep oldu. Biz mi yaptık atom bombasını, biz mi icat ettik nötron bombasını, biz mi Hiroşima ve Nagasaki’yi haşladık, ateşledik! İnsanları yok eden; ama masayı, sandalyeyi ayakta bırakacak, toplu, kitlesel ölüm silahlarını biz mi ürettik!

Değerli arkadaşlar, onlar, zehirli bidonlarını getirip bizim denizimize döküyor, benim denizim temiz kalsın diye. Onlar, hormonlu etleri getirip size satıyor, ben

hastalanmayayım, sen ye öl diye. Ben bir lokma daha fazla yiyeyim, bir dakika daha fazla yaşayayım; Ferrari arabama binip, Washington sokaklarında fink atayım; ama ziyanı yok Ortadoğu'da çocuklar ölsün, o kan pahasına, oradan petrol alayım diyen anlayış o anlayıştır, bu Batılı anlayıştır. Nedir bu seveda, nereye gidiyorsunuz... (RP sıralarından alkışlar) Kıbrıs'ta görmediniz mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Süre vereyim mi? Ne kadar süre istersiniz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — 10 dakika efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Biz, Refah Partisi olarak hiçbir soruna önyargılı yaklaşmak niyetinde değiliz. Eğer yukarıda sorduğumuz sualler çerçevesinde ülkemiz için, gümrük birliği, avantajlar getiriyorsa, bu birliğe katılalım; ama zarar ediyorsak, derdimiz ne arkadaşlar; niye ille zarar edeceğiz? Ama Hükümet ortaklarının, platonik Avrupa ve gümrük birliği sevdası, kurt ile kuzu hikâyesine dönüşürse, vah Türkiye'nin haline. Japonya, Avrupa Birliğiyle ortak oldu da mı bu hale geldi; Kore, gümrük birliği dolayısıyla mı bu hale geldi... Siz kendi ülkenizi ateş çemberiyle çevirirsiniz, komşularınızla alışveriş yapmazsınız, Irak'ın kuzey sınırından koyun götüren adamı, ipek getiren adamı kaçakçı diye vurursunuz -dün öyle vuruyordunuz- sınır ticaretlerini önlersiniz -sizlere demiyorum; yani, ben de dahilim bu işin içine, geçmişteki bu anlayışı yargılamak istiyorum kendi, sınırlarımızı mayın tarlalarıyla döşeriz, dikenli tellerle çeviririz, adamlar pasaportu, vizeyi kaldırmış; ondan sonra da aman orayla birleşelim... Değerli arkadaşlar, kendi komşularıyla alışveriş yapamayan ülkeler kalkınabilir mi?

Dünya ülkelerinin, ekonomik menfaattarına endekslenmiş dış politikaları, son derece dinamik ve değişken olma eğilimindedir. Her ülke ihracatını artırmak ve yeni pazarlar bulmak için, siyasi nüfuzunu, ikili ilişkilerini akıllıca kullanmaktadır.

Her nedense çağdaş medeniyeti yakalama şampiyonluğunu yapan bizim dış temsilciliklerimiz, hâla, derin bir gaflet uykusuna devam ediyorlar değerli arkadaşlar. Sanayicilerimiz, işadamlarımız ve ihracatçılarımız, acaba hangi dış temsilciliklerimizden bilgi alabiliyorlar-yani, gümrük birliğine girersin de, oraya gönderdiğin ataşeler, konsoloslar, ateş gibi olur- bırakın bilgi almayı, yanına gidebiliyorlar mı... Almanya'da, herhangi bir işçimiz gidip, herhangi bir konsolosumuzla, insanî ölçüler içerisinde konuşabiliyor mu? (RP sıralarından alkışlar) Daha kapıdan girerken, hüviyetini değiştirecek, pasaportunu değiştirecek "çık dışarı, senin hanımın başörtülü, pasaport vermem; başı açık fotoğraf getir" diyor; bu anlayışla yönetiliyor oralar.

Biz, ihracatı nasıl patlatacağız, gümrük birliğinde nasıl muvaffak olacağız...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlurfa) — Bravo Mukadder!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Maalesef, değerli arkadaşlar, müteşebbislerimiz, bugün, ne Hükümetten ne de aristokrat dış temsilciliklerimizden bir yardım görebilmektedir; kendi gayretleriyle çalışmaktadır.

Dışpolitika, çözümsüzlüğe dayalı olarak kuluçkadadır. İşte, Kıbrıs -Sayın Kâmrân İnan Beyefendi çok güzel arz ettiler- Sayın Denктаş olmasa çoktan uçuruma yuvarlanmıştı. Hâlâ, işte, iki toplumlu, ortak yaşamak filan... Nedir yani; Makarios'a akraba mıyız biz; niye Rumlarla ortak yaşayacağız; ayırmış, bölmüşüz işte... (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Makarios da Sinoplu, Erbakan da Sinoplu...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — İşte, Bosna; Avrupa ve Amerika Birleşik Devletlerinin insafında. Hani, kimse, gök kubbeyi zalimlerin başına yıkıyor...

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Saddam da senin gibi yaptı da, tepesine biniverdiler.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sen, tepene binecekler diye mi korkuyorsun?

Değerli arkadaşlar, bakın, işin o tarafına girmeyelim...

Siz ne yaptınız, kâr mı ettiniz... İşte, Anavatan Partili arkadaşlarımız da burada, siz de buradasınız. Azerbaycan'dan petrol boru hattı kuruyorsunuz değil mi?

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Zor işi kolay gibi gösterme...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sen, şuna cevap ver: Azerbaycan'dan petrol boru hattı kuruyorsunuz; petrol gümbür gümbür akacak öyle mi efendim!

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Kötü mü?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Kötü mü? Hiç iyi olur mu? Tebrik ederim...

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Saddam verdi mi petrolü? Vermiyor...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ne zaman açılacak bu; 2007 senesinde.

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Üç sene sonra açılıyor.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — 22 milyon ton kapasiteli Kerkük petrol boru hattını niye hâlâ kapalı tutuyorsunuz? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Yumurtalık'ı niye açmamışlar?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ee, Rusya ve Amerika arasında pazarlıklar devam etsin, onlardan ne kalırsa razı oluruz; eyvallah!

Türkî cumhuriyetlerle münasebetlerimiz nasıl; bütün politikalar, hamaset duyguları üzerine kurulu; realitesi ise, söylenen nutukların tam tersi.

İşte, Balkanlar; Balkanlar kendi haline terk edilmiş ve olası bir Slav-Ortodoks ittifakının etki alanında değerli arkadaşlar.

İşte, artık, dış politikamızda, İsrail'in çok gerilerine düşürülmüş İslam ülkeleri... Bazı ülkelerin, Patagonya gibi, isimlerini unutmaya başladık bile.

Sayın Milletvekilleri, Hükümet Programında yazılı birçok temel sorunun ve bunları kapsayan paragrafların, laf ola beri gele, yazılmak için yazılmış olduğunu, üzülerək müşahede etmekteyiz. Mesela, Avrupa'yla gümrük birliğini bu yıl içinde tamamlayarak, temel değerlerimizden ve egemenliğimizden ödün vermeden -daha dün akşam verdiniz- Türkiye'yi dünyaya taşıma misyonunu üstlenmiş; bunu kesinlikle gerçekleştirme iddiası... Türkiye'yi dünyaya taşıyacaklarmış! Türkiye, marsta mı; Türkiye, ayda mı? Türkiye, zaten dünyada; eğer, yerini bilir de dimdik durabilirsen. *(RP sıralarından alkışlar)*

Bugüne kadar, enflasyonu, cumhuriyet tarihinin en yüksek oranına ulaştıran; her gün onlarca insanını doğu ve güneydoğuda kaybeden; işçisini, memurunu, dul ve yetimini insaf ölçüleri dışına iten; hantal bir bürokratik devlet zulmünü kendi halkına, sanayicisine yaşatmaya devam eden; faiz kısı kacında ülkenin kaynaklarını tarumar eden, yok eden; gelecek nesillere iş imkânı yerine borç bırakan; dış politikasını politikasızlığa dönüştüren; Hazinesini devlet tefeciliğine bırakan ve kaynaklarını israfa ısrarla devam eden, velhâsıl, yeni bir sosyal, ekonomik ve politik vizyon getiremeyen bu Hükümetin ve Programının ülkemize hayır getiremeyeceği apaçıktır, değerli arkadaşlar.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Devlet zulüm yapar mı?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Biraz sonra söyleyeceğim.

Bütün bunlar, size ne sağladı, bize ne sağladı; dört yılımız heba oldu, ülke dört yılını kaybetti, siz de kendinizi kaybettiniz değerli arkadaşlar. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Doğru Yol Partisi, tarihini kaybetti; defterini dürdü, tarihi misyonunu kaybetti. Doğru Yol Partili seçmenlere sesleniyorum: Nerede, hani o Yassıadalardan gelen Doğru Yol Partisi, nerede o Zincirbozanlardan gelen, idam sehparlarından gelen Doğru Yol Partisi? Hangi misyonu savunacaksınız? Temel taşınız, temel direğiniz Cindoruk ve arkadaşlarını kaldırıp attınız, bu mu demokrasi anlayışınız? *(RP sıralarından alkışlar)*

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Ne temel taşı, al senin olsun!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Neyi savunacaksınız şimdi?

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Neyin temel taşı?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Git kavganı yap, ben söylüyorum işte...

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Sen karışma; bütçe üzerinde konuş.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ben karışmıyorum; ben karışmıyorum; ama...

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Al o zaman, senin olsun!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Niye kızılıyorsunuz? Niye kızılıyorsunuz kardeşim?

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Ne kızması!... Bizim işimizi bize bırak da, sen kendi işine bak.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ben, size, birbirinizin kadrini bilin diyorum, birbirinizi sevin diyorum; kötü bir şey mi söylüyorum yani...

BAŞKAN — Sayın Başeğmez, karşılıklı konuşmalıyım.

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Bu kadar mı vefasızsınız; emanetçi diye, emaneti ehline teslim etmiştiniz; yapmayın, etmeyin...

KADİR BOZKURT (Sinop) — Siz, Hasan Mezarıcı'yı alacak mısınız?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ne yapıyorsunuz siz, değerli arkadaşlar?

KADİR BOZKURT (Sinop) — Hasan Mezarıcı'yı alacak mısınız?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Şimdi, siz...

KADİR BOZKURT (Sinop) — Hasan Mezarıcı'yı alacak mısınız?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Ben, o Doğru Yolu arıyorum, hürriyet mücadelesi veren, sivil demokrasi mücadelesi veren; ama siz ne yapıyorsunuz; apoletli, postallı, palaskalı, kasaturalı insanlarla çıkıyorsunuz halkın huzuruna. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar, DYP sıralarından gürültüler)

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Elin namusunu koruyana bak!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Efendim, emniyet müdürleri...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Sen, mankenleri niye aldın?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Sen ne diye aldın? Biz aldık da, sen ne diye aldın? Eh, bırakın şimdi...

Millete, milletin vekilini mi seçiyorsunuz, milletin sesini devlete taşıyacak milletvekili mi seçiyorsunuz; yoksa devletin sesini millete taşıyacak polis megafonu mu seçiyorsunuz? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Sen, aldığınız mankenleri konuş!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Biz, halkın sesini görmek istiyoruz burada...

ALİ ESER (Samsun) — Siz dansözleri alıyorsunuz...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Beyler, bırakın münakaşayı... Lütfen... Sizin istifadenize olan şeyler söylüyorum, gelin, dinleyin... (DYP sıralarından gürültüler)

Dünyanın hiçbir yerinde...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Dansözler! Dansözler!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Bir Körfez Harbi yaşadık...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Sen dansözleri konuş...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Beni konuşturmamak için bağırma-
yın... Neyse, ben, size muhatap değilim.

Değerli arkadaşlar, geçen senelerde bir Körfez Harbi yaşadık değil mi? Kör-
fez Harbinin çöldeki meşhur kumandanı kimdi; General Schwarzkopf. General
Schwarzkopf, şayet, 100 Amerikalı askerini zayi etseydi, Amerika'ya sokmazdı
Amerikalı analar.

Siz, arkasında 20 bin ölü olan güvenlik görevlisi sorumlularını niye Parlamen-
toya taşıyorsunuz? Niye taşıyorsunuz? *(RP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından
gürültüler)*

AHMET SAYIN (Burdur) — Dansözleri mi taşıyalım?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Yani, Cudi Dağı kahramanı diye mi
getireceksiniz?

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Mankenler mi gelsin?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Hiç yanlış anlamayın...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Mankenleri mi getirelim?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Efendiler, Mehmetçiğin kanı üze-
rinde siyaset yapmayın lütfen...

İşte, Emniyet Genel Müdürlüğünden aldığımız terör listesi: 1 Ocak-18 Eylül ta-
rihleri arasında kimlerimiz gitmiş, kimlerimiz... 107 geçici güvenlik görevlisi, 448
asker, 31 polis... Yani, bizim analarımız, Amerikalı analardan daha hassas değil mi
Allahaşkına “Nerede benim Mehmedim” demeyecek miyiz... Bu işte bir siyaset ek-
sikliği, bir strateji eksikliği yok mu? *(DYP sıralarından gürültüler)*

BAŞKAN — Sayın Başeğmez, toparlayınız...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) -Toparlıyorum efendim.

Değerli arkadaşlar, kısaca, bu Program da, bu Hükümet de hiçbir şeyi çöze-
meyecek, belli. Türkiye, sivil demokratik yapılaşmayı gerçekleştiremeyecek; ama
Allah'a şükürler olsun, iyi ki böyle oldu; 24 Aralık geldi, çattı. İşte, halk, her kesi-
miyle, eli nasırlı halk, şehirdeki halk, köylü halk...

AHMET SAYIN (Burdur) — Sizin hesabınızı göreceksiniz, ,

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

... 65 milyon halkımız, bu devlet partilerine karşı, aynı, Halk Partisine karşı
Demokrat Partiyi patlattığı gibi, aynı, MDP'ye karşı ANAP'ı patlattığı gibi, sivil de-
mokrasi için, hürriyet için, sevgi için, barış için, kardeşlik için, Refah saflarında
gümbür gümbür geliyor Allah'ın izniyle.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Hadi canım sen de!

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) — Hayırlı olsun, uğurlu olsun. Bu bir
devir teslim merasimidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. *(RP sıralarından alkışlar)*

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Masal... Hayal... Hayalden de öte...

BAŞKAN-Teşekkür ederim Sayın Başeğmez. .

Sayın Şener, söz sırası sizin efendim. *(RP sıralarından alkışlar)*

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Sayın Başkan, kaç dakikaları kaldı?

BAŞKAN — 20 dakika.

Sayın Şener, süreniz 20 dakika efendim.

REFAH PARTİSİ GRUBU ADINA ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri, yıllardır huzur ve barışı arayan, gerçek anlamda din ve inanç özgürlüğüne susamış, millî ve şahsiyetli dışpolitika isteyen, adaleti arayan, kalkınmış bir Türkiye, refahı görme özlemi içerisinde bulunan aziz milletimizin değerli evlatları; hepinizi, Refah Partisi adına, en içten, en kalbî ve en samimî duygular içerisinde selamlıyorum.

AHMET SAYIN (Burdur) — Sayın Başkan, İttüzüğe göre Meclise hitap etmesi lazım. İttüzük “Meclise hitap edilir” diyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Yirmi gün önce, 51’inci Çiller Hükümetinin Programı üzerinde, Refah Partisinin görüşlerini takdim etmiştim. Anılan Programın bir itirafname olduğunu, belirtmiştim. Sayın Çillerli Hükümetlerin Türkiye’yi nasıl bir tahribat ortamına sürüklediğini belirtmiş ve ifade etmiştim. “Ülkeyi bir harabeye çeviren, Çiller kişiliğiyle özdeşleşmiş bir zihniyettir” demiştim. Bu zihniyet, tekrar ve tekrar ifade ediyorum, sözü, vaadi vatandaşa veren zihniyettir. Bu zihniyet, oyu, yetkiyi vatandaştan alan zihniyettir.

AHMET SAYIN (Burdur) — Siz, nereden alıyorsunuz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...Bu zihniyet, hizmet yapmaya gelince, bir avuç tuzu kuruya hizmetleri götüren bir zihniyettir ve sıra hesap vermeye gelince, hesabı da, Washington’a, IMF’ye, Dünya Bankasına veren zihniyettir. Avrupa Birliği direktifleriyle hareket eden zihniyettir. *(RP sıralarından alkışlar)* Birinci Hükümet Programı üzerindeki görüşlerimiz sırasında, özet olarak bunları ifade etmiştik ve o Programın, bir iti raf name olduğunu belirtmiştik. Dört yıllık Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisinin ortaya çıkardığı sonuçların bir özeti olduğunu belirtmiştik.

Şimdi, 52’nci Çiller hükümeti Programı üzerinde görüşlerimizi sunuyoruz. Aslına bakarsanız, bize göre, 51 ve 52’nci hükümet diye bir şey yok, 51 ve 52’nci hükümet programı diye bir şey yok; çünkü bir anlamda, Sayın Baykal’ın çok sevdiğini bildiğimiz sinema, tiyatro deyimleriyle ifade edecek olursak, oyuna ara verilmiş, 10 dakika aradan sonra, yine bu Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi yoluna devam ediyor.

Evet, bu ikinci perde de, bir ibret vesikasıdır. Bu Programın sahibi CHP’li Çiller Hükümeti, bir ibret vesikasıdır. Şu, Çiller’li CHP Hükümetini ortaya çıkaran olaylar da, Türkiye için, izleyen herkes için bir ibret, vesikasıdır.

Sayın Baykal’ın, CHP Kurultayında ifade etmiş olduğu cümleleri hatırlayınız: Partisinin, yolsuzluk ve rüşvet gibi olaylara bulaşmasını anlatan ve dile getiren Sa-

yın Baykal, bu kurultayda “halkımızdan özür diliyorum” diye ifade etmişti, “iktidar tutsağı olmayacağız” demişti, “ödün veren parti olmayacağız” demişti. Bu ifadelerle, Cumhuriyet Halk Partisi ve Doğru Yol Partisi Koalisyonunun bir rüşvet, yolsuzluk, vurgun, talan ve haksızlıklarla dolu bir dört yılı geride bırakmış olduğunu açıkça itiraf ediyordu.

AHMET SAYIN (Burdur) — Mercümek ne olacak?

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Gerçekten, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonu döneminde, dört yıl boyunca, gensorulara konu olacak şekilde bu Mecliste tartışılmış olan vurgunları ve talanları burada tek tek ifade etmeyeceğim; ama şunu da hatırlatmak istiyorum: Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonunun, daha bir ay içerisinde ilk düşen bakanı, yolsuzluk iddialarına dayanamayarak istifa etmişti. Bu Koalisyonda, yolsuzluklara dayanmayıp istifa ettiğini ifade eden bakanlar oldu; bakanlığındaki yolsuzluklarla mücadele edemediğini, kontrol edemediğini ifade eden bakanlar bulundu. Doğrusu, Sayın Baykal’ın kurultaydaki ifadeleri, daha önceki ilgili sayın bakanların itiraflarının bir devamı niteliğindedir.

Özet olarak, Cumhuriyet Halk Partisi cephesinden bakacak olursak, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonu, yolsuzluklara batmıştı, devam etmemeliydi; ama yine Cumhuriyet Halk Partisi cephesinden görüyoruz ki, oyunun ikinci perdesi, bu Programla yine devam ediyor.

Tabii, bir de, işin Doğru Yol Partisi cephesi var. Bu da, ibret vesikasının bir başka yüzüdür, bir başka veçhesidir. Sayın Başbakan, bu Koalisyonu çatırdatırken, meşhur vezirlerinden birini patlatmıştı; “ben, kahraman bürokratımın kadavrasını çiğneyerek siyaset yapmam” demişti.

AHMET SAYIN (Burdur) — Kaçınıcı baskı oldu!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Birisi, kahraman bürokratını feda etmiyormuş, diğeri ödün vermiyormuş; ama gördük ki, bütün bu sözler gerilerde bırakıldı, hatta daha yirmi gün öncesine kadar, karşılıklı sataşmalar, birbirlerine atılan laflar burada ifade edildi. Bu Koalisyon Hükümetinin Bayındırlık ve İskân Bakanı Sayın Adnan Keskin’in o günlerde söylediği sözler, televizyon ekranlarına yansıdı, gazete sayfalarına geçti. Şimdi, içinde bulunduğu kabinenin Sayın Başbakanı için, doğru söylemeyen biri olduğunu ifade etti; bir arkadaşım, bu kürsüden ifade ettiler. Burada, benim söyleyemeyeceğim, telaffuz edemeyeceğim kelimelerle vasıflandırıldılar; Sayın Çiller’in Amerika’daki ve Türkiye’deki servetinin kaynağını göstermesi gerektiğini ifade ettiler; “Devlet, konuttan yönetiliyor; Özer Çiller, evde kocalık görevini yapsın” dediler. Tüm bu karşılıklı suçlamalar, ithamlar... Fakat aradan geçen süre zarfında, bir ay sonra baktık ki, sanki hiçbir şey olmamışçasına, bu iki parti bir araya geldi. Bu Koalisyon, dört yılın bir devamıdır. Bu Koalisyon, dört yıllık Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi İktidarının bir devamıdır ve bu dört yılın hesabını da, bu iki parti, milletin huzurunda, birlikte vereceklerdir.

Sayın Baykal’ın yirmi gün önce, Cumhuriyet Halk Partisi adına, azınlık Hükümeti Programı üzerinde, bu Mecliste yapmış olduğu konuşmayı hep birlikte izledik ve dinledik. Orada, bu azınlık Hükümetine yönelik olarak, Doğru Yol Partisine

yönelik olarak ifade etmiş olduğu suçlamalar ve başarısızlıklar, aslında, yalnızca Doğru Yol Partisinin dört yıllık başarısızlığı değil; aynı zamanda, dört yıl içerisinde, Cumhuriyet Halk Partisinin de başarısızlığının, yanlışlarının ve ülkeyi felakete götürüşünün bir açık ifadesiydi. Sayın Baykal, 20 gün önce, bu kürsüden yapmış olduğu konuşmalarda, açıkça şunu ifade ediyordu: “Dört yıldır, özel ilişkilerle yürütülen bir siyaset anlayışı hâkim olmuştur. Hükümet devre dışıdır. Genel müdürler, genel müdürleri; genel müdürler bakanları dinlemiyor; kaynağının nereden olduğu bilinmeyen özel ilişkiler, özel iktidar odakları oluşturuluyor” diyordu ve aynı zamanda, bu ülkede, dört yıldır hiçbir şeyin iyiye gitmediğini, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonunun hiçbir ekonomik sorunu çözmediğini, ülkeyi bir felaketin eşiğine getirdiğini, yirmi gün önceki konuşmasında, burada, ifade ediyordu “ekonominin temel sorunlarını çözmemiştir bu dört yılda, enflasyon çözülememiştir, ekonominin bütün göstergesi enflasyondur, gerisi laf-ı güzaftır, enflasyon artıyorsa, yükseliyorsa, cumhuriyet tarihinin rekor düzeyine ulaşıyorsa, dört yıllık bu koalisyon, başarısızdır” diyordu... Evet, aynen katılıyorum, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisinin birlikte olduğu dört yıllık koalisyon dönemi, ülkenin kayıp yılları olmuştur.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Hükümetimizi yeni kurduk...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Yine, aynı şekilde “ülke, ekonomik olarak büyümedi, tam tersine küçüldü; başarısızdır. Türkiye’yi geriden izleyen ülkelerin hepsi, Türkiye’yi kat kat geçtiler. Tarım, Çok büyük bir krizin içine sürüklenmiştir, pirinç, buğday, pancar üreticisi perişan olmuştur; hayvancılık yok olmuştur” diyordu... Evet, hepsine katılıyorum; Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi, dört yıllık icraatı içerisinde, ülkede, tarımı mahvetmiştir, ekonomiyi mahvetmiştir, Sayın Baykal’ın ifadeleriyle “dışticaret açıklarını artırmıştır, vergi gelirlerinin, faiz ödemelerine yetmediği bir Türkiye’yi ortaya çıkarmıştır.” Bunların sorumlusu kimdir; Sayın Baykal’ın ifadeleriyle, “Türkiye’yi bu hale kim getirdi, hangi kadrolar getirdi” sorusuna da kendisi cevap veriyor “dört yıllık Doğru Yol Partisi kadroları, tabii, bununla birlikte Cumhuriyet Halk Partisi kadrolarıyla işbirliği halinde, Türkiye’yi bu duruma getirmiştir” diyordu. “Bunlara, bu kadrolara Türkiye emanet edilebilir mi” sorusuna da, yine, yirmi gün önce, Sayın Baykal “bu kadroya emanet ederek, Türkiye’nin sorunlarının çözülebileceğini düşünmek kesinlikle mümkün değildir” diyordu. Evet, Sayın Baykal’ın ifadeleriyle, Türkiye’yi emanet ettiğiniz takdirde, ülke sorunlarını çözümsüzleştireceğiniz kadrolar, işte, buradaki, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi kadrolarıdır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Ülkeyi bu bataktan çıkarmak için, bu iktidar anlayışından çıkarmak için, Doğru Yol Partisini de, Cumhuriyet Halk Partisini de, milletin, sandıkta yok etmesi, küçültmesi gerektiğini, Sayın Baykal, kendi cümleleriyle açıkça ifade ediyordu.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Sayın konuşmacı “yok etme” ifadesi sana ait.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Küçültme...

ERCAN KARAKAŞ (İstanbul) — Hükümet Programını nasıl buluyorsunuz, biraz da onu konuşun!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Dört yıldır, ülkeyi, birlikte harabeye çevirdiniz. Geride katrilyonlarca lira borç bırakmaya hazırlanıyorsunuz. Dışborçlar 74 milyar dolar; 48 milyar dolarla devraldınız. Açıklanan resmî rakamlara göre iç-borçlar için 1,2 katrilyon lira deniliyor; ama bunun 2 katrilyon liraya ulaştığı biliniyor. Hükümeti devraldığınızda, bu borç sadece 88 trilyon liraydı ve bunları itiraf da ediyorsunuz.

Dört yıl boyunca sözü, vaadi millete verdiniz; oyu, yetkiyi milletten aldınız; bir avuç tuzu kuruya hizmeti götürdünüz, devletin milletin kaynaklarını ve imkânlarını pompaladınız; hesap vermeye gelince de, dört yıl boyunca, hesabı Washington'a verdiniz, IMF'ye, Dünya Bankasına verdiniz ve Türkiye Büyük Millet Meclisini bile, Avrupa Birliği direktifleriyle çalıştırmaya çalıştınız. *(RP sıralarından alkışlar)*

Oy ve yetki aldığınız milleti de hatırladığınız günler oldu. Dört yıl boyunca milleti unuttunuz... Oyunu, yetkisini aldıktan sonra unuttunuz, terk ettiniz, ortada bıraktınız, perişan ettiniz; ama dört yıl sonra, seçim sandığı yaklaşmaya başlayınca, oy ve yetki aldığınız işsizi hatırlamaya başladınız; köylüyü hatırlamaya başladınız; işçiyi hatırlamaya başladınız; memuru, emekliyi, dar gelirliyi hatırlamaya başladınız.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Siz de Anıtkabiri hatırladınız.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...Dört yıl terk ettiniz, bir gün hatırlamaya çalışıyorsunuz...

Topluszöleşmeleri on ay yapmadınız, çalışan insanlarımızı huzursuz ettiniz. Dört yıl önce, işçiden oy aldınız; ama dört yıl boyunca, IMF ve Dünya Bankası talimatlarına boyun eğdiniz. İşçiyi sokaklara döktünüz, seçim rüzgârları esmeye başlayınca, topluszöleşmeler ancak bağitlanabildi.

AHMET SAYIN (Burdur) — Bu arada siz ne yaptınız?

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Aynı şeyi, memurlara da yaptınız. Dört yıl önce, memurdan oy alıp İktidar oldunuz; dört yıl boyunca, memuru terk ettiniz, enflasyona ezdirdiniz, perişan ettiniz; ama şimdi seçim var...

AHMET SAYIN (Burdur) — Vay anasını vay; neler yapmışız (!)

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Şimdi seçim var... “Ocak zammını iki ay önceye çekiyorum” diyorsunuz; bunun, memurun dört yıl boyunca gasp ettiğiniz hakkını telafi etmesi mümkün değil. Aynı şeyi emeklilere de yaptınız; dört yıl önce, emeklilerden oy aldınız, yetki aldınız. Yüz-binlerce memur ve işçi emeklisini dört yıl mahvettiniz; mutfak, yangın yerine döndü, emekliler felç oldu, kira ödeyemez oldu, odununu, kömürünü alamaz oldu, elektrik ve su parasını ödeyemez oldu, aylık tüpgaz ihtiyacını bile karşılamaktan aciz kaldı ve şimdi seçim var; bir parça bal... Onu da bir gün için hatırlamaya kalkıyorsunuz.

HÜSAMETTİN KORKUT ATA (Bingöl) — Kimse kanmaz artık...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Seçimler gelip çatmasaydı, herhalde, bir türlü hatırlamaya niyetiniz olmayacaktı.

Köylüye de aynı şeyi yaptınız. Nüfusun yüzde 45'i köylerde yaşar; köyler, millî gelirin yalnızca yüzde 15'ini alır. Dört yıl önce, köylüden oy aldınız, yetki aldınız; dört yıldır, köylüyü mahvettiniz, perişan ettiniz. Her gün mazota zam yaptınız, gübreye zam yaptınız; köylü, çiftçi, toprağını ekemez, ektiğini biçemez oldu, biçtiği metelik etmez oldu.

AHMET SAYIN (Burdur) -Sana öyle geliyor.

RİFAT YÜZBAŞIOĞLU (Niğde) — Köylü altın devrini yaşıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Köylünün, çiftçinin aldıklarına kucak dolusu para ödedtiniz, sattıklarına para vermediniz; yanlış ithalat politikalarıyla hayvancılığı yok ettiniz; dört yıl boyunca, IMF ne dediyse onu yaptınız. Şimdi seçim geldi ve köylüyü hatırladığınızı söylüyorsunuz; ama dört yıl boyunca köylüyü terk ettiniz...

Bakın, 27 bin köyün içme suyu için bütçeden ayırdığınız para, sadece ve sadece 900 milyar liradır, bir sayın bakanın açıklamasına göre; ama bütçeden, opera ve baleye ayırdığınız para 1,8 trilyon liradır. Yani, 27 bin köyün içme suyu için ayırdığınız para, opera ve baleye ayırdığınız paranın sadece yarısı kadardır... Köy yolları için, bütçeden para ayırmadınız. Bu temponuzla, bu gidişatınızla, altmışbeş yılda ancak köy yolları tamamlanabilecek konumdadır.

AHMET SAYIN (Burdur) — El insaf!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Santraller tamamlanmaz, köy yatırımları yerine getirilmez, hepsi ortada kalır...

RASİM ZAI MOĞLU (Giresun) — Onları, biz yaparız iktidara gelince.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Şimdi seçim var; seçim olduğu için, sandık önünüze konulduğu için, “gübre sübvansiyonunu yüzde 30'dan yüzde 50'ye çıkaracağız” diyorsunuz; kredilerden, destekleme alımlarının önündeki tıkanıklıkları aşmaktan bahsediyorsunuz; ama bunların hiçbirinin, derdine deva olmadığını köylü biliyor, tek tek anlatmaya gerek duymuyorum.

Dört yıl boyunca, IMF ve Dünya Bankası için çalıştınız; seçim gelince, oy aldıklarınızı hatırlamaya çalışıyorsunuz. Dört yıl önce, esnaftan ve sanatkârdan da oy aldınız; dört yıl boyu, esnafı ve sanatkârı vergi altında perişan ettiniz. Normal, doğal olarak ödediği vergiler bir yana, Net Aktif Vergisidir diye, Ekonomik Denge Vergisidir diye ilave vergiler aldınız esnaftan ve sanatkârdan; zarar eden esnaftan, hayat standardıdır diye, zarar ettiği halde vergi aldınız; ama şimdi seçim geldi, yine şu Programda, gerçekleşmeyecek birtakım kredilerden söz ediyorsunuz, onları, bir tek gün için hatırlamaya kalkıyorsunuz.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Hocam, Refah'ın çözüm önerilerini de söyle.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Dört yıl önce oy aldınız, dört yıl boyu unuttunuz, unutmaktan öte, ezdiniz bitirdiniz; şimdi, hatırlıyorsunuz ve milletimiz bunu izliyor...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Millet, sizi de izliyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Bir gün alıp, dört yıl ödemeye talip olmayacağını da biliyor bu millet.

Bu zihniyet, bir gün için hatırlayan zihniyet, dört yıl boyunca, IMF ve Dünya Bankasının talimatlarıyla iş gören zihniyet, evet, açıkçası, Doğru Yol Partisi zihniyetidir. Dört yıllık İktidarın ortaya çıkardığı sonuç budur. Cumhuriyet Halk Partisi zihniyeti de bu zihniyettir...

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Bize sataşma!

ADNAN KESKİN (Denizli) — Çarpılırsın!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Tekrar vurguluyorum: Bu zihniyet, oyu, yetkiyi vatandaştan alır; sözü, vaadi vatandaşa verir; bir avuç tuzu kuruya hizmet eder; ülke kaynaklarını aktarır, Washington'a, IMF'ye, Dünya Bankasına hesap verir; Avrupa Birliği direktifleriyle ülkeyi yönetmeye çalışır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu zihniyet, taklitçilerin zihniyetidir. Ne yaman bir zihniyet! Milleti, yalnız bir gün için hatırlar ve tekrar ediyorum: Bu millet, bir gün alıp, dört yıl ödemeye talip değildir!

AHMET SAYIN (Burdur) — Plağı değiştir.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...Tek bir günün hatırına verilen seçim rüşvetlerine teslim olmayacaktır...

AHMET SAYIN (Burdur) — Plak takıldı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...Dört yıldır, ülkeyi harabeye çevirenler, tekrar, benim işçim, benim memurum, emeklim, işsizim, esnafım demeye hazırlanıyor; ama millet, bu zihniyeti görmüştür, bu zihniyeti tanımıştır, bu zihniyeti tescil etmiştir...

AHMET SAYIN (Burdur) — Plağı değiştir; plak takıldı!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — İşte, dört yıldır, milleti unuttunuz... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Devam edin Sayın Şener.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Niye telaşlanıyorsun; korkun ne?

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Kıbrıs'a giderken ortaktık, ama...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Hükümet Programını konuşuyoruz.

İşte, dört yıldır, milleti, bütün illeri ve ilçeleri unutanlar, şimdi, seçim geldi diye, unuttukları ilçeleri ve beldeleri hatırlamaya başladılar. Yeni il ve ilçe olmayı bekleyen yerlerimizi, sandık önlerine konulunca hatırlamaya kalkan zihniyet, işte bu zihniyettir...

AHMET SAYIN (Burdur) — Plağı değiştir!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...ve ne hazindir ki, Doğru Yol Partisinin bir Sayın Genel Başkan Yardımcısı, bir ilçemizden, il olma talebiyle gelen heyete de-

miştir ki “bu teklifi, akşam vakti, gece aceleyle gönderdik, Suşehri’ni, il olması için bu teklife yazmayı unutmuşuz” (RP sıralarından alkışlar)

İşte, dört yıl içerisinde bir gün hatırlıyorsunuz, o hatırladığınızda da tam hatırlayamıyorsunuz, yanlış hatırlıyorsunuz, eksik hatırlıyorsunuz ve her şeyi berbat ediyorsunuz; ülkeyi, bugün içerisine düştüğü bu bunalımın, bu açmazın ve bu çıkmazın içerisine sokuyorsunuz...

AHMET SAYIN (Burdur) — Değiştir artık; plak, takıldı kaldı!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Ama o millet, kendisini dört yıl unutanları, o tek bir günde asla unutmayacaktır. Siz, dört yıl boyunca unuttunuz; ama bu millet, o bir tek günde, sizi asla unutmayacaktır! (RP sıralarından alkışlar)

AHMET SAYIN (Burdur) — Anladık... Anladık... Değiştir... Başka şeyler söyle...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Oyu, yetkiyi milletten alıp, Paris Şartına, Helsinki Nihaî Senedine atıfta bulunarak icrai faaliyet yapanları, bu millet unutmayacaktır. Bu milletin bunlara ihtiyacı yoktur,

Avrupa Birliği direktifleriyle yasama faaliyetlerini yürütenlere, bu milletin ihtiyacı yoktur.

IMF ve Dünya Bankası talimatlarıyla paket üzerine paket açanları, bu millet, asla affetmeyecek ve unutmayacaktır.

Washington istediği için Çekiç Güç’ün görev süresini her altı ayda bir uzatanları; 35 bin askerimizle girilen Kuzey Irak Operasyonunu, Amerika Birleşik Devletleri istedi diye yarıda kesenleri, bu millet hiçbir zaman unutmayacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri istedi diye Ermenistan’a buğday verenleri; Ermenistan’a 300 dolara şeker satıp, 460 dolara şeker ithal edip, millete 1.000 dolara yedirenleri, bu millet asla unutmayacaktır. (RP sıralarından alkışlar)

Washington emretti diye Irak’a ambargo uygulayanları ve ambargoyu devam ettirenleri; Türkiye’yi 30 milyar dolar zarara sokanları, bu millet hiçbir zaman unutmayacaktır.

Bakü-Supsa Petrol Boru Hattı Projesini, sanki, Bakü’yü Trabzon’a, Bakü’yü Ceyhan’a bağlamış gibi “Türk tezi gerçekleşti” diye takdim etmeye kalkanları, bu millet asla unutmayacaktır.

Hazar petrolleri “Türkiye üzerinden dünyaya pazarlanacak” diye milleti yanıltanlar, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarını tehlikeye sokan bu Batı tezini alkışlayanlar, siz kim, petrol boru hattının kıymetini, önemini ve değerini bilmek kim!

Değerli arkadaşım Mukadder Başeğmez de ifade ettiler; eğer, petrol boru hattının kıymetini bilseydiniz, Kerkük-Yumurtalık Petrol Boru Hattı, elinizde, hazır, tıkr tıkr işlerken kesilmezdi. Amerika istedi diye...

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — Yeter bu kadar!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Evet, Basra petrollerini dünyaya taşıyan Türkiye hattını kapatırsınız, Hazar petrollerini Supsa’ya taşıyan projeyi alkışlar-

sınız... İşte bu zihniyet, sizin zihniyetinizdir. Bu ne biçim insanlık ve vatandaşlık anlayışıdır? Yoksa, siz, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değil misiniz? Hangi ülkenin vatandaşıyınız veya hangi ülke vatandaşı tarafından yönetiliyorsunuz, Amerika Birleşik Devletleri ülkesi vatandaşı tarafından mı veya başka bir ülke vatandaşı tarafından mı? *(RP sıralarından alkışlar)*

Burada, savunacaksanız, Hükümet programlarında tez diye ortaya koyacaksanız, Türkiye'nin tezlerini, Türkiye'nin duygularını ve heyecanlarını burada terennüm etmeniz lazım. Batı tezlerini, Batı düşüncelerini, Batı heyecanlarını...

BAŞKAN — Toparlayınız Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...kendi heyecanınız olarak takdim ediyorsanız, bunda bir yanlışlık var demektir ve ortada dört yılın çıkardığı bir gerçek var, ülkenin, milletin derdiyle dertlenecek bir iktidara ihtiyacı var...

BAŞKAN — Toparlayınız Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Bu milletin, davasını dava edinecek bir iktidara ihtiyacı vardır...

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Hep aynı şeyleri söylüyor, farklı bir şey söylediği yok...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Bu milletin, duygularını, düşüncelerini, heyecanını bu Meclise taşıyacak kadrolara ve iradeye ihtiyacı vardır. Bu irade, bu kadrolar, Refah Partisi kadrolarıdır. *(RP sıralarından alkışlar)*

AHMET SAYIN (Burdur) — Memlekette bir siz varsınız, başkası yok yani!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Bu kadrolar, bu inanç, Refah Partisi kadroları ve inancıdır ve sandık önümüze gelmiştir, konulmuştur; millet sizi mahkûm edecektir. Hepinize saygılar sunuyorum. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şener.

Sayın Milletvekilleri, alınan karar gereğince, çalışma süremiz saat 19.00'da sona ermektedir. Ancak, Sayın Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun Faaliyet Raporu üzerindeki görüşmeler sona erinceye kadar çalışma süremizi uzatmayı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hükümet adına, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sayın Deniz Baykal; buyurun efendim. *(CHP ve DYP sıralarından alkışlar)*

Efendim, süreniz 60 dakikadır.

DİŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Antalya) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; cumhuriyet hükümetlerinin 52'ncisinin programı üzerindeki görüşmeleri yapmakta olduğumuz bu oturumda, şimdi, hükümet adına düşüncelerimi ifade etmek için huzurunuzda gelmiş bulunuyorum. Bu vesileyle, Sayın Başkan, sizi, değerli milletvekillerimizi ve yurttaşlarımızı, içten duygularla, sevgilerle, saygılarla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, belki çok kalabalık olmayan bir Meclis toplantısında; ama çok canlı, çok heyecanlı, çok coşkulu bir tartışma yaşıyoruz.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Dün, yerden yere vurduğunuzu nasıl methedeceksiniz diye, onu merak ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Çelik, lütfen, hatibe müdahale etmeyiniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — 52'nci hükümetin programıyla ilgili tartışmalar, öyle düşünüyorum ki, ilginç gözlemlere vesile olacaktır.

Bu tartışmaları başından beri dikkatle izledik. Gördüğüm, muhalefet partilerinin, böyle bir hükümetin kurulması karşısında biraz tedirginlikle, biraz şaşkınlıkla karışık bir tepki içinde olduklarıdır. Bir süreden beri hükümet kurma çalışmalarının nasıl yaşandığını anımsayacak olursak, Türkiye'nin, sonunda, böyle bir hükümete sahip olması karşısında, nasıl olup da muhalefet partilerinin, daha hükümetin hiçbir temel uygulaması ortaya çıkmadan, hükümet programının görüşülmesi aşamalarında, bu derece sınırlı, bu derece tepkili, bu derece hırçın bir anlayışa girdiklerini anlamak, gerçekten mümkün değildir.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Bu filmi dört senedir seyrettik...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Muhalefet partilerinin bu hükümeti beğenmediği anlaşılıyor. Bu düşünceye saygı duyuyorum. ANAP sözcüleri, bu hükümeti beğenmediklerini ifade ettiler; ama içimden sormak geliyor, niçin siz daha iyisini kurmadınız? (*CHP ve DYP sıralarından alkışlar*) Niçin daha iyi bir hükümeti, siz kurmadınız?

ENGİN GÜNER (İstanbul) — Sizin gibi, her şeyi kabullenemiyoruz...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bakın, sizin önünüze böyle bir hükümet kurma şansı getirildi ve biz, içtenlikle, sizin, böyle bir hükümeti, daha iyi olabileceğini düşündüğünüz, daha iyi anlaşacağınız, ortak politikalara sahip olduğunuz, merkezin hemen sağında, aynı kökten çıktığınızı iddia ettiğiniz bir partiyle, yani Doğru Yol Partisiyle niçin bir araya gelip de hükümet kurmadığınızı, kuramadığınızı anlayamadık; biz de anlayamadık, Türkiye de anlayamadı. Hadi diyelim ki, kurmadınız, kuramadınız, kurmayı uygun görmediniz, böyle bir hükümetin altına girerek Türkiye'nin sorumluluğunu üstlenmenin sizce uygun olmadığını takdir ettiniz, değerlendirdiniz...

İSMAİL SANCAK (İstanbul) — Siz söylediniz, siz...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — ...o zaman, hiç olmazsa, size düşen görev, bir sorumluluk duygusunu gösteren siyasal partilere daha bir anlayışla, daha bir hoşgörülle bakmak değil midir? (*CHP ve DYP sıralarından alkışlar*)

NABİ POYRAZ (Ordu) — Başta niye göstermediniz?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Sizin, yapmayı uygun görmediğiniz, yapmadığınızı ve belki de yapamadığınızı bir şeyi yapanlar karşısında niçin bu kadar tepkili oluyorsunuz? Eğer, bunu

yapmak bu kadar iyi, hoşsa, siz yapsaydınız; eğer, değilse, bırakınız, yapalım, yönetelim şu Türkiye'yi, bir noktaya getirelim; bir şans tanıyın, bir anlayış gösterin hiç olmazsa... (CHP sıralarından alkışlar)

EYYÜP CENAP GÜLPINAR (Şanlıurfa) — 20 Eylülde kursaydınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Refah Partili dostlarıma da söyleyecek bir çift sözüm var. Onlar da, Cumhuriyet Halk Partisinin hangi ilkelerle bu hükümeti kurma kararını aldığını merak ediyorlar.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Siz “U” dönüşü yapıyorsunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Diyorlar ki, ilkelerinizin gereği ayrıldınız 20 Eylülde; şimdi, acaba, hangi ilkelerle bir araya geliyorsunuz. Tabii, bu sorunun cevabı, tarihi belgelerdedir, hükümet programındadır, hükümetin uygulamalarındadır; oraya girmiyorum; ama bu sözünüz, bana, şöyle konuşma hakkını veriyor: Acaba, siz, bugün bunca suçladığınız Doğru Yol yönetimine “bir azınlık hükümeti kurun Sayın Çiller, bütün desteği vereceğiz” derken hangi ilkelerin peşindeydiniz? (CHP ve DYP sıralarından alkışlar) Acaba, siz, her şeyi unutarak, hepsini unutarak...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Seçim, seçim...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu hükümette seçim yok mu?

Değerli arkadaşlarım, seçim iddiasının peşinde koşanların ne ölçüde samimi olduğu, şu yaşadığımız kısa dönem içinde ortaya çıkmıştır.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, şaka bir yana; elbette, bu, siyasetin tuzu biberi, bunlar olacak, bunları konuşacağız; biz, bunların konuşulmasından hiç rahatsız olmuyoruz, çok mutluluk duyuyoruz; demokrasi budur; elbette, her davranışın hesabı sorulacak; hükümet kurma davranışının da hükümetten kaçma davranışının da, gizli gizli ilişki kurup, azınlık hükümetine yeşil ışık yakıp, belli amaçları elde etme çabasının da hesabı, bu Mecliste sorulacak; bu kutsal çatının altında hiçbir şey gizli kalmaz! (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, tabii, siyasetin, bu tartışmaları esas alan bir yönü var; bu, işin güzelliğidir; ama bana öyle geliyor ki, bizim, bu tartışmaların ötesinde bazı şeyleri de, artık, birlikte, Meclis olarak ortaya koymamız lazım, aydınlığa çıkarmamız lazım. Yani, siyaset, illâ kör doğuşu değil, illâ birbirini suçlamak değil, illâ geçmişin hesabını tekrar tekrar, her vesileyle, her fırsatta, aynı sözleri yineleye yineleye sormak değil; biraz da çözüm üretmek, çare üretmek, geçmişi didikleme-nin ötesinde, geleceğe dönük yeni bakış açıları, yeni işaretler ortaya çıkarmaktır; Türkiye'nin buna çok ihtiyacı vardır; Türkiye'nin asıl ihtiyacı budur. Türkiye, daha iyi bir noktaya, ancak böyle yaklaşımları değerlendirebilirse, gelir. Dedim, dedik; yaptın, yaptık... Evet, ne oldu; yığınla sorun... Sorunların temelinde ne var; terör var. Sorunların temelinde ne var; enflasyon var. Gelin bunları araştıralım. Terörün içinde kimin ne rolü var, enflasyonun içinde kimin ne sorumluluğu var; bu sorumluluk paylaştırılmasıyla bu konuyu çözmek mümkün mü; sen sorumlusun, öbürü

sorumlu... Geçmişî konuşalım; ne kadar geçmişî konuşalım; peki 49'u, 50'yi, 51'i konuşalım; 48'i konuşmayalım mı? 48'de enflasyon ve terör yok mu? Şimdi daha arttı...

Değerli arkadaşlarım, toplumsal sorunlar öyle bir gelişme tabiatına sahiptirler ki, olayın başlangıç döneminde belli bir yoğunlukla kendisini gösterir; denetim altına almazsınız, olay, geometrik diziyle giderek büyümeye başlar ve bir süre sonra onun altında kalınır.

Hangi aşamada, kimin elinde ne oldu... Bizim düzeyimizde iç borç miktarı şu kadardı, şimdi bu kadar oldu... Bu mukayesenin bir anlamı yoktur. Önemli olan, Türkiye'nin, yatırımını yapmak için, eğitimini yapmak için, memuruna maaş vermek için, borcunun faizini ödemek için borçlanmak zorunda kalmış olmasıdır. Ülkeyi, böyle bir zorunluluğun içerisine ittikten sonra, o zorunluluk kendisini çok daha yoğun gösterince "siz daha kötü yönetiyorsunuz, biz daha iyi yönetiyoruz" tartışmasının Türkiye için hiçbir anlamı yoktur ve bizim derdimiz de Türkiye'dir; Türkiye'yi bu sorunların altından çıkarmak lazımdır. Lütfen, bunu, karşılıklı sorumluluk paylaşması anlayışı içerisinde ele almaktan artık kurtulalım da, Türkiye'nin temel sorunlarına doğru teşhisleri koyalım ve çıkış yollarını hep birlikte arayalım.

Değerli arkadaşlarım, önce, bir iki tespit yapmak istiyorum. Bir defa, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bugün, yeni bir hükümetin kuruluşuyla ilgili hükümet programını görüşüyor; 52'nci cumhuriyet hükümetini kurmaya çalışıyoruz. 52'nci cumhuriyet hükümeti, programıyla, kadrosuyla, anlayışıyla yeni bir hükümettir, yeni bir başlangıç içindeyiz.

Elbette, hepimiz, geçmişimizi yansıtıyoruz; ama burada dikkatinizi çekmek istiyorum; olayı bir siyasî sürtüşme haline dönüştürmeden şunu anlamaya çalışalım: Türkiye, yeni bir başlangıç yapmaya çalışıyor. Bir hükümet kuruyoruz, 52'nci hükümeti kuruyoruz; bir yeni inançla, bir yeni heyecanla, bir yeni coşkuyla yola çıkıyoruz; buna lütfen saygı gösterin, bunu lütfen kabul edin, bunu lütfen anlayın. Çıkarın kafanızı o tozlu sicil defterlerinin arasından; müzevir memurlar gibi onu bunu şikâyet etme yaklaşımından kendinizi bir kurtarın; bakın, ortada iyi niyetli bir çaba varsa, bırakın götürsünler. Yok şöyle oldu, böyle bitti; bunun hiçbir yararı yok, onu bir defa ifade etmek istiyorum.

Yeni bir hükümet söz konusudur. Bu hükümetin yeniliğinin yansıdığı birtakım yerler vardır. Bazı arkadaşlarımız, bu hükümet programını beğenmemişler. Geçen defa rengini beğenmemişlerdi, bu defa herhalde kalınlığını beğenmemişler; çok ciddi değil, içeriği dolgun değil falan diyorlar.

Değerli arkadaşlarım...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Geçen sefer siz de beğenmemiştiniz ve ret oyu vermiştiniz... Beraber beğenmemiştik...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Tabii, tabii; doğrudur; ben onun yanlış olduğunu söylemiyorum; şimdi de beğenmeme hakkınızı elinizden almıyorum; tespit ediyorum; beğenmediniz; bu hükümet programında beğenmemişsiniz; elbette beğenmeyebilirsiniz...

Değerli arkadaşlarım, benim ifade etmek istediğim şudur: Bu Meclis çok hükümet programı gördü; 52 tane hükümet programı geldi, geçti. Biz de nice hükümet programları gördük; tumturaklı ifadelerle yazılmış, gayet iddialı, gösterişli, her şeyi kapsayan, dörtbaşı mamur nice hükümet programları geldi geçti. Bir hükümetin değerlendirilmesini, hükümet programının kalınlığıyla ya da ifadesinin güzelliğiyle, berraklığıyla, lütfen, ölçmeyiniz. Bakın, daha kurulurken bu hükümetin niteliği ortaya çıktı; bu, bir vaatler hükümeti değildir, daha şimdiden bu bir icraatlar hükümeti olarak ortaya çıkmıştır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

EYYÜP CENAP GÜLPINAR (Şanlıurfa) — Neyle ölçelim bunu?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Hani seçim hükümetiydiniz?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Evet... Evet...

Bu hükümetin, daha kuruluş döneminde birbiri ardından ortaya çıkan uygulamalarının önemini, anlamını, bu programın içinde görmezlikten gelmek, mümkün değildir. Türkiye’de, belki de ilk kez, bir hükümet işbaşına gelirken “yapacağım, edeceğim, cek, cak” demiyor; açıkça söylüyor: “Memura yüzde 53 zammı verdim.”

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Rüşvet değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Lütfen... Lütfen... Memura verilen ücreti rüşvet sayan anlayışı takbih ediyorum. *(CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Memura verilen ücreti bu şekilde nitelendiren anlayışı, kesinlikle reddediyorum.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Rüşvet... Rüşvet...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, asabiyet ve sinir, anlaşılıyor ki, konuşma süresi bittikten sonra da devam ediyor. Lütfen izin veriniz...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Göreceksiniz, memur sizi sandığa gömecek.

BAŞKAN — Sayın Çelik, hudutları çok aştınız! Size söz vereceğim; çıkıp burada konuşacaksınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakın, bu hükümet “yapacağım, edeceğim” demiyor. Bu hükümetin kuruluşunda birtakım adımlar, oluşumlar var. Mesela, ne var; 600 bine yakın işçimizin toplu sözleşme anlaşmasının, barış içinde ve anlaşmayla, masa başında sonuçlandırılması var. Başka ne var; memurlara yapılan zam var. Memurlara yapılan zam, ne rüşvettir ne de seçim şekeridir. Herkesin bunu çok iyi bilmesini istiyorum.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Zammı önce verseydiniz ya!

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Memurlarımız, yıllardan beri, yüksek enflasyon karşısında, haklı olan ücret artışlarını elde edememişlerdi, bunun üzüntüsü hepimizin yüreğindeydi, he-

pimiz, Türkiye’de yeni bir döneme geçerken, bu konuda yapılabilecek olanların, hiç olmazsa, asgarisinin yapılması gerektiğine inanıyorduk.

Yüzde 53 zam da yeterli değildir, bunu da biliyoruz; ama bu ortamda, bu koşullarda bu kadarı sağlanabilmiştir. Bunun verilmiş olmasından muhalefetin şikâyetçi olmasını da anlamak mümkün değildir. Ama bu, Hükümetin altında yatan iyi niyeti, anlayışı, Hükümetin duyarlılığını yansıtan bir uygulama olarak ortaya çıkmıştır.

Bugüne kadar, siz, bir hükümetin, yüzde 53’lük bir zammı, propagandasını yapmadan, vaadini vermeden, günlerce önceden davulunu çalmadan verdiği tahnık oldunuz mu? Konuşmadan zam verildiğini, şu cumhuriyet hükümetlerinin tarihinde gördünüz mü?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Daha güvenoyu alamadınız...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — İşte, bu, 52’nci hükümete nasip olmuştur. 52’nci hükümet, gerçeği teslim etmiş, siyasî istismarına tenezzül etmemiş, tartışmasına kalkışmamış, kararı almış ve uygulamıştır.

İşçi emeklilerinin, yıllardır, adı var, kendisi yoktu. Devlet, işçi emeklilerinin farkında bile değildi. Nice hükümetler geldi, geçti; bu konuda gerekenler yapılmadı, yapılmadı; ama bu hükümet, gelir gelmez, işçi emeklilerinin de hakkını teslim etti, memur emeklilerinin de hakkını teslim etti, Bağ-Kur emeklilerinin de hakkını teslim etti. Bunlar, vaat değil; bunlar, gerçek; bu Hükümetin altında yatıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Öyle zannediyorum ki, muhalefeti asıl tedirgin eden de budur; onları rahatsız eden de, işte budur; çünkü alıştıkları türden bir tabloyla karşı karşıya değillerdir. Bu Hükümette laf yok, icraat var; tak tak yapıyor. Yaptı işte... Yaptı... Bunu görmek ye bunu değerlendirmek de Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir.

Değerli arkadaşlarım, sosyal duyarlılığı yansıttı. Başka ne yaptı?

Bu hükümet görüşmelerinde beni yakından ilgilendiren konulardan birisi de, Anavatan Partisinin çiftçilerimizin sorunlarına ilgi göstermeye başladığını görmek olmuştur. (CHP sıralarından alkışlar)

Gerçekten, bu oturumda, Anavatan Partisinin, çiftçi sorunlarına özel bir ilgi içerisine girdiğini görüyorum; bundan, çok memnun oluyorum; çünkü çiftçimizin sorunlarına, gerçekten sahip çıkmak gereği var. İktidar olarak, biz, elimizden geldiğince sahip çıkacağız; muhalefetin bizden daha çok sahip çıkmasını isteriz. İsteriz ki, sorun, daha iyi çözülsün, çiftçiye, daha iyi hizmet gitsin; ama bir parti, sadece muhalefete düşünce işçiyi, memuru, çiftçiyi hatırlar, iktidardayken onları tamamen unutursa, bu da, demokratik gelişmemiz açısından güven verici bir manzara oluşturmaz.

ABİT KIVRAK (Konya) — Tam sizi tarif ediyor!

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakın, bu hükümet gelirken, çiftçilerimize dönük

olarak, elimizdeki çok kısıtlı olanaklarla ne yapılabileceğini araştırmış, bu konuda önemli girişimler yapmıştır.

Daha, Hükümet gelir gelmez, Trakya'daki ayçiçeği üreticisinden Karadeniz'deki fındık üreticisine, Ege'deki, Adana'daki, Antalya'daki pamuk üreticisine kadar, çiftçilerimizin ürünlerinin değer bulmasını sağlayacak bir biçimde, birliklere, kooperatiflere finansman olanakları sağlamış, üreticinin ürünü sahihsiz kalmamış, piyasada hak ettiği yeri bulmaya başlamıştır. Bu anlayışı, sonuna kadar takip edip götüreceğiz.

MUSTAFA PARLAK (Rize) — Çayı unuttun...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Yine, daha gelir gelmez, gübre üretimine desteği yüzde 50 düzeyine bu hükümet çıkarmıştır,

Yine, aynı şekilde, hayvancılığa yardımcı olacak finansman olanakları, bu hükümetin konuya bakışındaki iyi niyetin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır.

Bütün bunların dışında -bu Hükümet daha işbaşına gelmedi, geliyor- bir Seçim Kanunu ortaya çıkmıştır. Bir meclisin yapabileceği en güç yasaların başında seçim yasası gelir. Kolay değildir bir seçim yasası yapabilmek. Bu Meclis, böyle bir hükümetin oluşma süreci içerisinde bir Seçim Yasasını çıkarabilmiştir.

BEDRETTİN DOĞANCAN AKYÜREK (İstanbul) — Yüzkarası bir Seçim Yasası...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu Seçim Yasasını bütün arkadaşlarımız beğenmiyor olabilirler; bunu anlayışla karşılarım. Tabii, parlamento çoğunluklarının, kendi içerisinde bulundukları şartlara uygun bir biçimde seçim kanunu çıkararak, seçim kazanmak için kullanabildikleri dönemlerdeki rahatlık, bu defa söz konusu değildir; ama şunu iddiayla ifade edebilirim ki, bu çıkan Seçim Yasası, 12 Eylül'den sonra, birbiri ardından, daha antidemokratik, daha az adaletli temsil ilkesine dayalı, haksız milletvekili üretmeye fırsat verecek biçimde çıkarılan yasalar zincirinin, artık, sonuna gelindiğini, artık, daha demokratik, daha adaletli temsil anlayışına dayalı yasaların çıkacağını ortaya koyan, gösteren bir Seçim Yasası olmuştur. Daha demokratik bir Seçim Yasasıdır. Bunu, önümüzdeki seçimlerde birlikte göreceğiz.

Bu hükümet başka ne yapmıştır; seçim kararını almıştır. Hani, seçim istiyoruz, seçim istiyoruz diye rahat rahat konuşma imkânı; belki, Meclis, seçim kararını aldıktan sonra ortadan kalktı diye şikâyetçi olabilirsiniz; ama artık, erken seçim, bir boş söz olmaktan çıkmış, tarihi konulmuş bir siyasi gerçeklik haline dönüşmüştür ve bunların hepsi önemlidir, hepsi, sorumlu kararlardır. Bütün bunların ötesinde bunu yapmıştır bu hükümet.

Değerli arkadaşlar, hükümeti kurmayacaksınız; oy alıp seçilmişsiniz, Parlamentoda yer tutmuşsunuz; hükümet kurulacak "hayır" diyeceksiniz; ondan sonra, kimse kurmasın diye ısrar edeceksiniz; sonra ne olacak, nereye gidecek iş; Anayasasının 114 ve 116'ncı maddelerine gidecek; yani, Meclis, hükümet kurmasın, içerisinde bir hükümet çıkaramasın; Meclis, güvenoyu verme hakkına sahip olabildiği bir

hükümet üretmesin, seçim kararı alamasın; Cumhurbaşkanı -ancak, olağanüstü dönemlerde işletilecek olan- Anayasanın 114'üncü ve 116'ncı maddesini işleterek, seçim kararı alamayan Parlamentoyu tutup seçime götürsün, içerisinden bir hükümet çıkaramayan Parlamenteoya Çankaya'dan bir başbakan tayin etsin, "senin başbakanın bu olacak" desin; hükümeti de kursunlar, sen de bununla yaşamak zorunda kal... Bunumu istiyordunuz, bunu mu arıyordunuz, buna mı destek olacaktık?

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) — Anayasada yok mu?

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Anayasada var... Borçlar Kanununda da konkordato ve fesih var; Bankalar Yasasında da, hesabını tutturamayan bankanın yönetim kuruluna Maliye Bakanlığının atama yetkisi var; iyi mi, güzel mi, uygun mu onlar? (*CHP sıralarından alkışlar*) Bu, Parlamenteonun onuruna, Parlamenteonun tabiatına, demokratik bilincine uygun bir şey mi, Anayasada var diye? Anayasa, kullanılmasın diye oraya koymuş; milletvekilleri Meclisi o noktaya düşürmezler, düşülmesinler temennisiyle koymuş; ama vurdumduymazlıkla eğer düşürürlerse, işte o zaman yaparız demiş; ama biz bunu kabul etmediğimiz için, kabul eden arkadaşlarımız sasırsa da, biz bunu reddettiğimiz için hükümeti kurduk ve Meclisin de onurunu kurtardık. (*CHP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*)

İSMAİL SANCAK (İstanbul) — Mübarek olsun...

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, şimdi, bundan mı şikâyet ediyorsunuz; yani, Türkiye, seçime gidiyor; gitmesin mi? Türkiye seçime giderken, Meclis kendi içinden Hükümet kurmuş; kurmasın mı? Ne bu telaş, niye şikâyet ediyorsunuz? Daha ortada fol yok yumurta yok; yapılmış bir şey yok. Yapılmışsa, memura maaş verilmiş, sokaktaki grev çözülmüş, limanlarda çürüyen malların çürümesine son verilmiş, emekliler hatırlanmış; yıllardır çıkarılamayan, demagojisi yapılan, Terörle Mücadele Yasasının 8'inci maddesi, Mecliste, bir demokratik anlayışla, dayanışmayla, sorumluluk duygusuyla değiştirilmiş; Türkiye'nin, demokratikleşme konusunda kendi iradesiyle bir adım atabileceğinin güzel bir örneği verilmiş. Niye bu tepki? Seçime gideceğiz; bunları anlatmak mümkün.

Değerli arkadaşlarım...

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) — Sayın Baykal, iki ay evveline kadar buradaydınız...

ENGİN GÜNER (İstanbul) — 50'nci Hükümeti biz mi kurduk Sayın Baykal?

MUSTAFA PARLAK (Rize) — Dört senedir neredeydiniz?

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Partilerin, hükümet kurma hakları da vardır, hükümetten ayrılma hakları da vardır. Biz, hükümetten ayrılırken size bir şikâyetle bulunmadık.

İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) — Hakkınız mı vardı?

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Biz, kendi irademizle, kendi kararımızı aldık ve ondan sonra da, sizin

hükümet kurup kuramayacağınızı gördük, başkalarının ne yapacağını gördük; ondan sonra, hükümet kuracağımız ortağımızla kozlarımızı paylaştık, anlaşmamızı yaptık; sorumluluk duygusu içerisinde, Türkiye'ye karşı görev bilincimizi unutmadan, gereğini yaptık ve Hükümeti kurduk; niye şikâyet ediyorsunuz? Milletimize hayırlı olsun, Türkiye'mize hayırlı olsun. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

GÜRHAN ÇELEBİCAN (İstanbul) — Şimdi niye bununla övünüyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, tabii, bu şikâyetin bir çıkmaz sokak olduğu anlaşılıyor. Yani, şikâyeti nereye bağlayacaksınız; biz kurmayalım, sen kuracaksın, gel kur, ha, ben de kurmayacağım... Sen kurmayacaksın ne olacak; Türkiye'yi hükümete mi bırakacağız; onu mu söylüyorsunuz! (RP sıralarından "Hayır, hayır" sesleri)

ENGİN GÜNER (İstanbul) — Onu hükümet kuranlar düşünsün.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Biz kendi aramızda koalisyonumuzu kurduk, şartlarımızı yarattık, hizmetlerimizi vermeye başladık. Türkiye de bunu takdir ediyor, takdir edecek; bundan da bir kuşquamız yok.

Değerli arkadaşlarım, bu, içerisinde bulunduğumuz güncel siyasal tartışmanın bir boyutu. Yani, bunlar söylenebilir, bunlar da önemli değil; bu sözleri söylerken de çok mutlu olmadığımı ifade etmeliyim. Bunları, burada yapılan tartışmalara cevap verme mecburiyeti içerisinde ifade ediyorum; bunlarla bir yere varılmaz. Türkiye'de Meclis olacak, hükümet olacak, koalisyonlar kurulacak, icraatlar yapılacak; bunlar iyi yapılmalı, Türkiye iyi yönetilmeli; konu budur. Kurdundu kurmadındı, ayrıldındı ayrılmadındı, geçmişte şöyle yapmıştın... Bunlardan hiçbir şey çıkmaz, onları bırakalım. Şimdi ben, ana, temel birkaç noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu Hükümet Programı müzakerelerinde, benim dikkatimi çeken noktalardan birisi de, muhalefet sözcülerinin terörle ilgili bir değerlendirme yapmamaları oldu; enteresan bir olaydır. Yani, Türkiye çok ağır bir terör gerçeğiyle karşı karşıya, bir Hükümet Programı görüşüyoruz, muhalefet sözcüleri, burada, geldiler, her şeyi dile getirdiler, her şeyi tartıştılar; ama terör konusunda, nedense, hiçbir şey söylemediler. Yani, Türkiye terör konusunu aştı da, artık, bu Meclis kürsüsünde, böyle bir ortamda, bu konuşmaya ihtiyaç mı kalmadı; hayır, ihtiyaç var. Bu konuda düşüncelerinize, değerlendirmelerinize, katkılarınıza ihtiyaç var. Bu, bizim sorunumuz, Türkiye'nin sorunu, hepimizin sorunu. Birbirimize fatura edebileceğimiz konuları konuşacağız, birbirimize fatura edemeyeceğimiz konuları, Türkiye'nin temel sorunları dahi olsa, görmezlikten geleceğiz! Bununla tartışma olur mu, bununla sorunlar çözülür mü?

Bakınız, terör konusunun konuşulması ihtiyacı var. Teröre karşı büyük bir mücadele, kararlılıkla veriliyor. Bu konuda önemli ilerlemeler gerçekleştiriliyor; ama sorun, ciddiyetini, önemini hâlâ koruyor ve özellikle bu dönemde konuşulması gereken -bence- iki ayrı boyut var. Birisi şudur: Teröre karşı mücadelenin başarılı bir şekilde yürütülüyor olmasının yanı sıra, o bölgede yaşayan insanların sorunlarına, devletin, yeni bir anlayışla, yeni bir güven duygusuyla, yeni bir yaklaşımla eğilmesi ihtiyacı var; bunun vurgulanması gerekir, bunun anlatılması gerekir, bu-

nun paylaşılması gerekir. Bu, teröre karşı verilen mücadelenin başarısı sayesinde, belki daha da kolay gerçekleştirebileceğimiz bir konudur. O bölgede yaşayan insanların yaralarının sarılması, onlara güven duygusunun verilmesi, onların sahiplenilmesi, onlara karşı bir ayırımın resmen güdülmediği-nin ortaya konulması, teröre karşı verilen mücadelenin başarısıyla yakından ilgili olarak sergilenmesi gereken bir noktadır. Bunu görüyoruz, bunu, biz, Hükümet olarak kendimiz hissediyoruz, bu arayışın içerisine giriyoruz. Muhalefetin de, bu noktalarda bize yardımcı olmasını bekliyoruz.

İSMAİL SANCAK (İstanbul) — Hep oldu zaten...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bir başka nokta, birlikte düşünmemiz gereken bir konu şudur: Terör, artık, Türkiye'yi aşan bir siyasallaşma ve uluslararasılaşma sürecinin içerisine girmiş gibi gözüküyor.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Sayenizde... Sayenizde...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Beyefendi, sayende-sayende değil... Bunlar ucuz laflar, bunlar boş laflar... Olayın düzeyine yükselin lütfen... Olayın ciddiyetini kavrayın ve onun gerektirdiği anlayışla bu konunun üzerine eğilin; buna ihtiyaç var.

Şimdi, bakın, bu, önemli bir konudur; hepimizi yakından ilgilendiren, ilgilen-dirmesi gereken bir konudur. Kimsenin kimseyi suçlayarak bu konudan sıyrılma-sı mümkün değildir. Önemli olan da, şunun bunun sıyrılması ya da şunun bunun suçlu gösterilmesi değildir. Türkiye'nin büyük bir olaydır ve eğer bu olay giderek siyasallaşıyorsa, uluslararası platformlara taşınıyorsa, böyle bir eğilim varsa, bunu teşhis etmemiz, bunun tedbirini almamız, buna karşı daha kararlı bir yaklaşımı, hep birlikte, Meclis olarak, Hükümet olarak sürdürmemiz gerektirir.

Şimdi, ben, ne söylüyorum; biz, terörde böyle olaylar görüyoruz; bunların san-cısını yaşıyoruz. Burada, Hükümet Programı konuşuluyor; bu konular, dile bile ge-tirilmiyor; konuşulmayan konu da yok; kalubela zamanına kadar gidilmiş, herkesin cemaziyülevveli araştırılmış, herkes, elinde günah defteri, yazıyor da yazıyor... Bırakınız, ciddi konuları konuşalım. Şu terör meselesinde, bu sorunlara nasıl eğilece-ğimizi birlikte düşünelim, çıkış yolları arayalım.

Aynı şekilde, enflasyon, Türkiye'nin bir temel konusu; enflasyona dönük ciddi bir yaklaşıma ihtiyaç var. Türkiye, bir sarmalın içerisinde giderek sıkışıyor. İç bor-cun olağanüstü yükselişi, Türkiye'yi, yatırım yapamaz, kalkınmasını finanse ede-mez, eğitimine, sağlığına, kentleşmesine harcama yapamaz bir noktaya doğru sü-rüklüyor. Bunun tedbirlerini arayıp, bulmamız lazım. Bunu, bugünkü Hükümetin de bulması lazım, yarın işbaşına gelecek hükümetin de bulması lazım. Türkiye'nin, bu açmazdan kurtulması, çıkması lazım. Bu, önemli bir konudur. Bunu veri alıp, bunu esas alıp, senin zamanında buğday şöyleydi, pancar böyleydi tartışmasıyla bir yere varılmaz. Tarım perişan; tarımın daha önceki halini, hepimiz çok daha iyi biliyoruz.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Sizden öğrendik... Sizden öğrendik o politikaları...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Ama o tartışmanın getireceği bir şey yok; şimdi, olay budur; bunu çözmemiz gerekiyor; size, bunu teklif ediyorum; bunu düşünelim, Meclisin tartışma düzeyini, çerçevesini buraya çekelim diyorum. Bu, hepimizin meselesi. Geçmişte öyleydi, böyle değildi tartışmalarıyla bir yere varılmaz. Şimdi, olay bu; bunun çaresini bulmamız lazım.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Onu siz yapacaksınız... Bu Hükümet yapacak...

REFİK ARSLAN (Kastamonu) — Çok zorlanıyorsunuz Sayın Baykal.

İSMAİL SANCAK (İstanbul) — En zor konuşmanızı yapıyorsunuz Sayın Baykal...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakınız, önümüzdeki günler için, bizim çerçevemiz belli; 24 Aralıkta, Türkiye seçime gidecek. Biz, Türkiye'yi seçime götürerek, büyük bir hizmet yaptığımıza inanıyoruz. Türkiye'yi seçime götürecek yasayı çıkardık. Türkiye'yi, gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra, huzur içerisinde, barış içerisinde seçime taşımaya çalışıyoruz. Bu dönem içerisinde, ülkemizin temel konularına ilişkin toplumsal bilinci artırmaya çalışıyoruz. Ülkenin gündeminin doğru oluşturulmasına katkı yapmaya çalışıyoruz. Terör konusundan, ekonomisinden, yatırımlarına kadar, her konuya, yeni bir yaklaşımla eğilelim diyoruz.

Bakın, bu kısa hükümet döneminde gözden kaçırılmaması gereken -eğer, kendimizi bir husumet duygusunun esiri haline getirmemişsek, siyaseti, kabul edilemez bir sürtüşme olarak anlamıyorsak- memnuniyetle karşılanacak olumlu gelişmeleri de görmezlikten gelemeyiz.

Burada, azınlık hükümetinin program görüşmeleri sırasında anımsayacaksınız, ben, kürsüye çıktım ve dedim ki, artık, altyapı projelerimizi, sadece Türkiye'nin kendi iç ihtiyaçlarını düşünerek düzenlemeyelim; yeni bir oluşum var çevremizde, dünyada; Türkiye, bunu değerlendirmeyi amaçlayan bir anlayışla altyapı politikasını belirlesin. Birkaç da örnek verdim. Birisi, Tiran'dan Makedonya'ya, Makedonya'dan Sofya'ya, Sofya'dan da Edirne'ye ve İstanbul'a uzanacak olan otoyol projesiydi. Bunun, Avrupa'yı ve sancılı Güney Avrupa'yı çok rahatlatacak ve orada yaşayan ülkelerin içerisine itildiği yalnızlık duygusundan, tecrit edilme anlayışından çıkmasını kolaylaştıracak bir büyük ve önemli proje olduğunu; bizim, buna sahip çıkmamız gerektiğini ve Türkiye'yi Avrupa'ya uzatacak bu büyük hattı, belki uluslararası finansmanlarla, gerçekleştirmeyi şimdiden düşünmeye başlamamız gerektiğini ifade etmiştim; ne zaman; azınlık hükümetiyle ilgili program görüşmelerinde.

Kısa bir süre sonra Sayın Cumhurbaşkanı, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda konuşma yapmak için New York'a gitti ve orada, hepimizi sevindiren bir gelişme ortaya çıktı. Bu dört ülkenin devlet başkanı; yani, Arnavutluk'un, Makedonya'nın, Bulgaristan'ın ve Türkiye Cumhuriyetinin devlet başkanları bir araya geldiler, böyle bir projeyi gerçekleştirme konusunda bir ilke mutabakatını imzaladılar ve ilan ettiler. Bu, gözden kaçan, belki, sıradan bir olay gibi gözükebilir; ama ben inanıyorum ki, içerisinde bulunduğumuz dönemin gereklerine cevap verecek yeni bir anlayışı yansıtan bir politikaydı. Bu Hükümetin ömrü, belki, bunu daha ileri götürmeye yet-

meyebilir. 24 Aralık'tan sonra, 53'üncü hükümet kurulacak; ama bu, 53'üncü hükümette de ele alınacaktır, daha sonra da ele alınacaktır; önemli olan, olaya, artık, böyle bakma gereğini kavramaktır.

Aynı çerçeve içerisinde, inanıyorum, Bulgaristan-Sofya'dan Tekirdağ'a bağlanacak otoyolun da, Tekirdağ liman tesislerinin Bulgaristan'ın sorunlarına da cevap verecek şekilde ele alınması biçimindeki yatırımlarla değerlendirilmesi de mümkün olacaktır.

Yine, aynı anlayışla -bir kez daha yinelemek istiyorum- Karadeniz sahil otoyol sisteminin bir an önce gerçekleştirilmesi, Türkiye'nin, büyük önem taşıyan Kafkasya'ya, Orta Asya'ya yönelişinin can damarlarından birisini oluşturacaktır.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Sayın Başbakan karşı ona; bir türlü yapmadı.

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım “yapmadı” demeyin. Siz, altı yılda 200 kilometre otoyol yaptınız; bu Hükümet -ben bir parçası değilim; ama hakkını yemeyin otoyol konusunda- 800 kilometre otoyol yaptı.

İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) — Bravo! Tebrik ederim!

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ne olur, konuyu tekrar şu, bu tartışmasına çekmeyelim.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Evvela, Başbakanın inanmıyor.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Sayın Başbakan istemiyor.

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Özellikle, siz, bir Giresunlu olarak, bu projenin yapılmasına itiraz edemezsiniz.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Ben istiyorum.

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Tabii, inşallah yapacağız, birlikte yapacağız.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Hangi Hükümet?

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — 53'üncü, 54'üncü; hangisi gelecekse... Önemli olan, yapılması; kimin yaptığı, o kadar önemli değil.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Biz, yapılmasına taraftarız.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) — Hükümetin inanmıyor ki...

DIŞIŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, dikkati, ülkenin ana sorunlarını çözecek yaklaşımlara yöneltmek gerektiğini vurgulamak istiyorum. Siyasal tartışmalarımızı bu noktaya çekerek, bundan ülke yararlanır. Artık, bir kör döğüşü içine sürüklenmekten çıkalım. Türkiye, seçime gidiyor. Bu seçim, yeni bir başlangıç şansını bize getirmelidir.

Bakınız, bu yeni bir Hükümettir. Bu yeni Hükümet, bu 52'nci hükümet, yeni bir Meclisin düğmesine basmıştır. İnşallah, 24 Aralıkta yapılacak seçimlerle, yeni bir Meclis gelecektir; milletimizin önüne bu imkânı getiriyoruz ve umut ediyorum, o yeni Meclis de, yeni bir Türkiye'yi; terör sorununu aşmış, enflasyon sorununu çözmüş, dünyanın yeni koşullarına ayak uyduran, büyük atılımları yapan, büyük reformları gerçekleştiren bir Türkiye'yi gerçekleştirecektir, gerçekleştirmelidir. Bu, hepimizin sorumluluğu içerisinde. Bu konuda yapılması gereken şeylerin neler olduğunu çok iyi biliyoruz.

Türkiye'de, süratle, bir yönetim reformunu, artık düşünmek gerekiyor. Bu Hükümetin sınırlarının dışındadır, biliyorum; ama bu kürsülerin görevi, gerçeklerin altını çizmektir; toplumun bilincine, bu anlayışı yansıtmaktır.

Türkiye'nin yönetim sistemi, artık tıkanmıştır. Bu yönetim sistemiyle, sorunlarımızı çözmek mümkün değildir. Aşırı merkezîyetçi bir yönetim yapısını hızla değiştirmenin, artık zamanı gelmiştir. Daha halka güvenen, daha yetki tanıyan bir anlayışla, daha desantralize, ademi merkezîyetçi bir yönetimi, ülkemize, bir an önce getirmek durumundayız. Artık, ebelerin, hemşirelerin, öğretmenlerin ataması, Ankara'da, bakanlıkta yapılmamalıdır; iller, kendi içlerinde atamaları yapabilmelidir. Dünyanın her yerinde böyledir, Türkiye'de de böyle olmalıdır. İller, bütçe yapabilmelidir, gelir toplayabilmelidir, vergi alabilmelidir ve ihale yapabilmelidir. Birtakım işlerin illâ Ankara'dan vize edilmesi zorunluluğu ortadan kaldırılmalıdır. Türkiye'nin, böyle bir yönetim reformuna, bir an önce ulaşması sağlanmalıdır; bu, önümüzde duran bir meseledir.

Türkiye'nin, bir büyük eğitim hamlesine ihtiyacı vardır; personel reformuna ihtiyacı vardır. Kamu çalışanlarını perişan eden bir devletin, millete hizmet vermesi mümkün değildir. Devlet ile milletin barışması, kamu yönetiminde görev alan insanların, özsaygılarını ve güvenlerini kazanmalarıyla gerçekleştirilebilir.

Mahkemeler metruk, hâkimler ihmal edilmiş, dosyalar toz toprak içerisinde; adaleti, Türkiye sathına yayacaksınız; olur mu böyle bir şey? Türkiye'nin, bir adalet reformuna ihtiyacı var.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) — Sayın Baykal, dört yıl Adalet Bakanısınız, niye yapmadınız?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Beyefendi, zatı âliniz seçkin bir hukukçusunuz; bakınız, bu hükümet, daha, güvenoyu almadı; bu Hükümet, seçime gidecek. Siz, yıllarca işbaşında bulunan, hükümetler oluşturan bir partiye mensupsunuz. Bu soruyu, eğer birisinin sorması gerekirse, benim, size sormam gerekir; niye bunu yapmadınız yıllarca diye; ama ben inanıyorum ki, artık, bu soruların bir anlamı kalmamıştır.

Şimdi, neyin yapılması gerektiğini birlikte saptayalım ve Türkiye'yi, önümüzdeki döneme bir heyecanla, bir umutla taşımaya çalışalım. Bu konuda yapılan çok şey var; hazırlıklar var, dosyalar var, yasalar var, bunların hepsi ortada. Bunu gerçekleştirecek siyasî ortam lazım. Onun için, seçim diyoruz; onun için, taze başlangıç diyoruz. 24 Aralıktan sonra, milletimiz, bu görevi bize verirse, Türkiye'nin yönetim sistemini de, ademi merkezîyetçi, halka güvenen bir yönetim reformuna;

adalet sistemini de, ülkemizin layık olduğu saygın bir adalet düzenine kavuşturacağımızı, burada açıkça ifade ediyorum. *(CHP sıralarından alkışlar)*

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) — Söz... Söz... Söz!

DİŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Söz... Desteğinizi de bekliyorum.

Değerli arkadaşlarım, önemli olan, bu sorunları vurgulamamız. Personel reformu -tekrar-önemlidir, yönetim reformu, personel reformu, adalet reformu... Birbiri ardına bunları başarmamız lazım. Eğitim reformunu mutlaka halletmemiz lazım, öğretmene sahip çıkmamız lazım; eğitim araçlarını çağdaş hale getirmemiz lazım. Bütün bunlar ülkemizin temel konuları.

Finansman reformu, finansman reformu Türkiye, yatırımlarını gerçekleştirecek yeni olanakları aramalıdır. Bakınız, umut ediyorum, inşallah, bu yılın sonunda, gümrük birliğinin bir parçası olacağız. Bu, ekonomimizin çerçevesini değiştirecek, temel kurallarını değiştirecek, yeni sorunlar ve yeni olanaklar çıkacak. Bütün bunları en iyi şekilde değerlendirerek, Türkiye'nin ekonomik yapısını yeniden şekillendirmenin arayışı içerisine girmek durumundayız. Bütün bunlar, ülkemizin temel konularıdır, bu konuları, bu vesileyle dile getirmenin görev olduğuna inanıyorum. Daha başlarken, bu anlayışımızı, bu inancımızı, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve ulusumuza duyurmak istiyorum.

İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) — Kimin anlayışı, anlayamadık; sizin mi, koalisyonun mu?

DİŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Hükümetin de anlayışı efendim, Hükümetimizin de anlayışıdır.

İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) —Hükümetin mi! Yer almıyor orada da!

DİŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Efendim, bu Program, 24 Aralıkta seçime gidecek olan bir hükümetin programıdır; ama bu Hükümeti oluşturan siyasal partilerin, bu noktalarda mutabakat içerisinde olduğunu güvenle söyleyebilirim.

Değerli arkadaşlarım, bu tartışmalarda, dışpolitika sorunlarımız da ele alındı. Bir Dışişleri Bakanı niteliği içerisinde de bu konulara değinmek görevimdir. İzin vererseniz, bu anlayışla da bazı açıklamalar yapmak istiyorum. Dış politikayla ilgili değerlendirmelere topluca cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, Türkiye'nin dış politikası, Atatürk döneminde bu yana temel hedefinden hiç sapmamıştır, bundan sonra da sapmayacaktır. Türkiye'nin siyasî kültürü, ulusun temel çıkarlarının bir ifadesi olan dış politikayı, güncel iç politika çekişmelerine feda etmeyecek kadar yüksektir. 52'nci Cumhuriyet Hükümeti, bundan önceki bütün cumhuriyet hükümetleri gibi, dışpolitika alanında, barışçı, ancak, ülkenin yüksek çıkarlarından taviz vermeyen kararlı bir politika izleyecektir.

İki aydan daha az bir süre içerisinde ülkemizi seçimlere götürmeyi hedefleyen Hükümetimiz, bu kısa zamanda, yakın tarihimizin en önemli dışpolitika hedef-

lerinden birini başarıya ulaştırmaya azimlidir. Bu, temellerini 1963 Ankara Antlaşması ve 1973 Katma Protokolüyle attığımız Avrupa Birliğiyle gerçekleştireceğimiz gümrük birliğidir. Gümrük birliği, yetmiş yıldan beri süren, Türkiye'nin, Batı âlemiyle bütünleşme serüveninin en önemli halkalarından biri olacaktır. Gümrük birliğiyle, Türkiye, Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma hedefini yakalamak için çok önemli bir aşamayı geride bırakacaktır.

Avrupa Birliğiyle imzaladığımız ve aralık ayı ortalarında Avrupa Parlamentosunda onaylanmasını beklediğimiz gümrük birliği antlaşması, yalnız, karşılıklı olarak gümrük birliği tarifelerini ahenkleştirmekle kalmamakta, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında çok güçlü bağlar oluşturmaktadır; Türk ekonomisini, birçok açıdan Avrupa Birliğiyle bütünleştirmektedir. Bu amaçla çıkardığımız uyum yasaları ve önümüzdeki günlerde Yüce Meclisin onaylayacağını umduğumuz yasalar, Türkiye'nin, ekonomik açıdan, dünyanın en ileri yasal sistemlerinden birisine sahip olmasını sağlayacaktır.

Gümrük birliğinin olumlu sonuçlarını, kentlerdeki köylerdeki bütün vatandaşlarımız günlük yaşamlarında hissedeceklerdir. Nihayet, gümrük birliği, Türkiye'nin, Avrupa Birliğine tam üye olmasını hızlandıracak ve kolaylaştıracaktır. İşte, böyle yüksek bir hedefi gerçekleştirmek için, Hükümetimiz, var gücüyle çalışacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Avrupa'da, Türkiye'nin bu ileri adımı atmasını engellemek veya geciktirmek isteyenler vardır. Bunların bir bölümü, iyi niyetle de olsa, Türkiye'nin, demokrasi ve insan hakları alanında henüz yeterli adımları atmadığını düşünmektedirler. Bu izlenimler, yanlış ve eksik bilgilere dayanmaktadır. Böyle düşünenler; Türk Milletinin, cumhuriyetin kuruluş yıllarından beri, dünyanın en ileri, en demokratik yasalarını ve devlet sistemini kabul etmek için güçlü bir iradeye sahip olduğunu bilmeyenlerdir; daha cumhuriyetin ilk yıllarında, hiçbir Batılı ülkeden veya kuruluştan öneri beklemeden, tavsiye beklemeden, Türkiye'nin, çağın en ileri ülkelerinin yasalarından esinlenerek, tarihe geçecek bir hukuk reformu yaptığını bilmeyenlerdir; bugünkü Batı Avrupa ülkelerinin birçoğu diktatörlüğün zulmü altında ezilirken, Türkiye'nin demokrasi yolunda azimle ilerlediğini, Batı Avrupa'daki zulümden kaçanlara kucak açtığını bilmeyenlerdir.

Türkiye, son otuzbeş yıl içerisinde, üç kez askerî müdahaleye maruz kalmasına rağmen, her defasında, demokrasiyi daha da güçlendirmek için adımlar atmasını bilmiştir. Demokrasi ve insan hakları alanında bugün, dünyanın en ileri standartlarını oluşturan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine, Türkiye, taraf olmuştur; Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna bireylerin başvuru hakkını kabul etmiştir.

Hükümetimiz aleyhine, Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna yapılan başvuru sayısı, dosya sayısı itibarıyla, 154'tür. Söz konusu 154 başvuru dosyası, 436 gerçek kişinin, 6 siyasi partinin, 1 sendikanın ve 2 şirketin komisyona şikâyetlerini kapsamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna diğer ülkelerden yapılan başvuru sayısı ile ülkemizden yapılan başvuru sayısı karşılaştırıldığında, ülkemizin sıralamada gerilerde kaldığı görülmektedir.

Örneğin; İtalya'ya 5.780 şikâyet yöneltilmiştir; İngiltere'ye 2.900 şikâyet yöneltilmiştir; Fransa'ya 1.900 şikâyet yöneltilmiştir; Almanya'ya 780, Polonya'ya

1.200, Çek Cumhuriyetine 720, Türkiye'ye ise, daha önce söylediğim gibi, 154 şikâyet yöneltilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna Hükümetimiz aleyhine yapılmış 154 başvurudan 33 adedi sonuçlanmıştır. Komisyon ve Divan, bugüne kadar, ülkemiz aleyhine sadece 3 ihlâl kararı vermiştir. Bu ihlâllerden 2 tanesi, gözaltı ve yargılama süresinin uzunluğu; 1 tanesi ise, kötü muamele nedeniyle verilmiş ve tespit edilen tazminat miktarları ödenerek, Türkiye'nin sözleşmeden doğan yükümlülükleri derhal yerine getirilmiştir. Diğer ülkeler aleyhine verilen ihlâl kararlarının sayısı ise, ülkemizle karşılaştırılamayacak kadar yüksektir.

Örneğin; Temmuz 1995 itibariyle, İtalya'ya 240 ihlâl kararı tespit edilmiştir; Fransa'ya 50, Avusturya'ya 20, Portekiz'e 15, İngiltere'ye 12, Türkiye'ye 3...

Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Divanının zorunlu yargısını kabul etmiştir; İş-kenceyle Mücadele Sözleşmesini imzalamış, bu sözleşmenin denetim mekanizmalarını kabul etmiştir ve bütün bunları, yurtdışından hiçbir zorlamaya maruz kalmadan, kendiliğinden yapmıştır.

Şimdi, böyle bir ülkeye demokrasi dersi vermek mümkün müdür... Bu Meclis içerisinde, demokrasi mücadelesi uğruna hapiste yatmış parti liderleri vardır, milletvekilleri vardır. Hatta, bu ülkenin Cumhurbaşkanı bile, bir dönemde, özgürlüğünden mahrum kalmıştır.

Değerli arkadaşlarım, daha ileri bir demokratik hayata ulaşmak için bunca cefaya katlanmış, bunca fedakârlık yapmış insanların, başka ülkelerden demokrasi dersi almaya ihtiyaçları yoktur. Tabii ki, eksiklerimiz olabilir.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Teslim oluyorsunuz...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Tabii ki, uygulamada hatalar olabilir; ama insaflı konuşalım, dünyada, hangi ülke, demokrasi alanında, insan hakları alanında mükemmel bir düzeye ulaştığını iddia edebilir! Bizde, eksiklik ve yanlışlık varsa, bunları düzeltme iradesi ve kararlılığı da vardır.

İşte, Hükümet olarak, bütün bu gerçekleri, Avrupalı dostlarımıza, Avrupa Parlamentosuna, bıkmadan, usanmadan anlatmaya devam edeceğiz, iktidarda olsun, muhalefette olsun, bütün arkadaşlarımızın, bu millî davada, el ele vereceklerine inanıyoruz.

Bazı Avrupalı parlamenterler “Gümrük Birliği Antlaşmasını onaylamak için; hele, Türkiye, bir, anayasa değişikliklerini gerçekleştirdin de, öyle karar verelim” dediler. Onlar istediği için değil, halkımız istediği için, anayasa değişikliklerini yaptık. (CHP sıralarından alkışlar) Bu inancı, 12 Eylül Anayasasının kabul edildiği ilk günlerden beri ifade eden bir siyaset adamı olarak, hiçbir kompleks duymadan söyleyebilirim.

Demin, burada “Avrupa'nın zorlamasıyla anayasa değişikliğini yaptık” diye şikâyet eden bir milletvekili arkadaşımı dinlerken, büyük bir üzüntü içine düştüm. Ben, o arkadaşımız, Avrupa'nın zorlamasıyla mı o anayasa değişikliğine oy verdi,

bilmiyorum; ama ben ve benim arkadaşlarım, inandığımız için, o anayasa değişikliğini destekledik. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, tereddüt edenler oldu...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — 15'inci maddeden ne haber?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Gerekli desteği veremediğiniz için değiştiremedik.

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) — Sayın Baykal, bize bakma; biz verdik...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Kararlılık içerisine girseydiniz, hep birlikte yapabildik. O gün de hazır-dık, bugün de hazırız, 15'inci maddeyi de değiştirmeye.

AHMET DERİN (Kütahya) — Haydi, yarın...

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Yine, tereddüt edenler oldu “hele, bir, 8'inci madde değişsin de, onayı-mızı öyle verelim” diyenler oldu. Onlar istediği için değil, biz istediğimiz için ger-çekleştirdik. Şimdi, bakıyoruz, hâlâ, Avrupa Parlamentosunda tereddüt edenler var.

Değerli arkadaşlarım, iyi niyet ve insaf sahibi olanlar için, artık, tereddüde hiçbir mahal yoktur, insan haklarını başka siyasî amaçların vasıtası olarak kullan-ma niyetinde değilseniz, Türkiye'ye karşı önyargılar içerisinde değilseniz, peşin hükümlü değilseniz, Türkiye ile Avrupa Birliğinin kaderini, geleceğini, bazı müfrit unsurların sözlerine kanarak, yeni koşullara bağlayamazsınız.

Bazıları, 8'inci maddede Yüce Meclisin yaptığı önemli değişiklikleri yeterince özlü bulmuyormuş. Böyle düşünenler olabilir; Türkiye'de yapılan değişiklikleri ye-terli bulmayanlar vardır; ancak, insafli olmak lazımdır. Eğer, terörün tehdidinde yaşayan, her gün birçok evladını teröre kurban veren bir ülke, terör örgütlerinin istismar edebileceği adımları atmaktan kaçınıyorsa, bunları anlayışla karşılamak gerekir; ama şunu her zaman ifade ettik: Türkiye, demokrasi ve insan hakları ala-nında ileri adımlar atmaya devam edecektir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Milletinin, en çağdaş, en ileri ülkeler arasında yer alma arzusunu ve kararlılığını, her zaman, önemle gözönünde bulunduracaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işte bu düşüncelerle, Hükümetimiz, güm-rük birliği hedefine ulaşmak için bütün gücüyle çalışacaktır. İnaniyoruz ki, yalnız Hükümetimiz değil, yalnız Yüce Meclisimiz değil, yargı organlarımız başta olmak üzere, devletimizin bütün kuruluşları, önümüzdeki günlerde, Yüce Meclisimizin kabul ettiği son yasaları hızla yaşama geçirecek, bu yasaların verdiği olanaklardan yararlanacak çok sayıda vatandaşımızı özgürlüklerine kavuşturacaktır. Böylece, bu yüksek hedefe ulaşmamıza katkıda bulunacaklar ve dünyaya, Türklerin hoşgörüsü-nü ve uygarlık anlayışını kanıtlayacaklardır. Bağımsız mahkemelerimizin tarafsız hâkimleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin demokrasiyi derinleştirme yolundaki iradesini yaşama geçireceklerdir.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, huzurlarınızda açıklamak istiyorum ve bu sözleri-mi, 8'inci madde değişikliğinin kozmetik olduğunu, makyaj olduğunu iddia edenle-

re söylüyorum: Bu maddenin Yüce Meclisimizce değiştirilmesinden bu yana, geçen çok kısa süre içerisinde, 8'inci maddeden mahkûm olan 34 kişi tahliye edilmiş bulunmaktadır; bu mudur kozmetik değişiklik, bu mudur göz boyama... (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, gümrük birliğinin gerektirdiği teknik ve idarî hazırlıkları ve yasal düzenlemeleri fiilen bitirmiştir; az sayıdaki bazı düzenleme de önümüzdeki günlerde tamamlanacaktır. 30 Ekim tarihinde yapılan Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi toplantısında, Türkiye'nin bu hazırlıkları tamamladığı tescil edilmiş; ayrıca, Yüce Meclisimizin demokrasi alanında attığı ileri adımlar, takdirle karşılanmıştır. Daha da önemlisi, Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üyeliğini öngören ortaklık anlaşmasının ilgili hükümlerinin, Avrupa'nın değişen siyasal koşulları içerisinde dahi geçerliliğini koruduğu tescil edilmiştir.

Bu toplantıda, 6 Mart 1995 tarihinde imzalanan Gümrük Birliği Antlaşmasına ilaveten, ülkemiz hesabına yeni avantajlar sağlanmıştır. Daha ileri düzeyde işbirliği mekanizmaları geliştirilmiştir. Önümüzdeki dönemde, daha da ileri adımların atılmasının öngörüldüğü belirtilmiştir. Siyasî danışma mekanizmaları ve Türkiye ile Birlik arasında işbirliği sistemleri sağlanmıştır.

Bu başarılı sonuçların alınmasında gösterdiği yüksek gayretler için, değerli selefim Sayın Coşkun Kırca'yı ve o günkü Cumhuriyet Hükümetimizi içtenlikle kutluyorum. Aynı şekilde, Sayın Murat Karayalçın ve Sayın Erdal İnönü'ye de bu yoldaki değerli katkılarından dolayı şükranlarımızı sunuyorum. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dışpolitika konusunda, en önemli hedeflerimizden biri, bütün komşu ülkelerle ve bölge ülkeleriyle, dostluk ilişkilerimizi güçlendirmektir. Ne yazık ki, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu siyasî coğrafya, özellikle son yıllarda, savaflara, çatışmalara ve onbinlerce masum insanın yaşamına mal olan kanlı olaylara sahne olmuştur. Türkiye, işte, böyle bir bölgede, bir barış ve istikrar adası olma özelliğini koruma başarısını göstermiştir.

Ülkemizin güvenliğini ve huzurunu korumak için, çok dikkatli davranmak zorundayız; bölgemiz tehlikelerle doludur. Bizim açımızdan, en büyük dikkati göstermemiz gereken bölgelerden birisi Kuzey Irak'tır. Orada, maalesef, Körfez Savaşından bu yana, Irak Devletinin hâkimiyeti mevcut değildir. Kendi aralarında da sık sık çatışan yerel güçlerin yer aldığı bu bölge, zaman zaman terörist faaliyetlere de sahne olmakta ve Türkiye'nin sınır güvenliğini tehdit etmektedir. Bu bakımdan, Türkiye, gerektiğinde bölgeye müdahale etmek zorunda kalmıştır. Biz, her zaman Irak'ın egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunduk; temennimiz, bu ülkenin, Birleşmiş Milletler kararlarına uyarak, bir an önce, eski sınırları içinde egemenliğini yeniden tesis etmesidir. Bu takdirde, Irak üzerindeki, Birleşmiş Milletler ambargosu kalkacak ve bu dost ülkenin vatandaşlarının çektikleri büyük acılar sona erecektir. Bunun için, Irak Hükümetinden, Güvenlik Konseyinin ilgili kararlarına tam olarak uymasını bekliyoruz. Ancak, Irak, egemenliğini yeniden kullanana kadar, Kuzey Irak'ın bir terörist yatağı olmasına da müsaade edemeyiz. Bu amaçla, Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve ilgili taraflarla birlikte, İrlanda'da başlatılan sürece katılmış ve orada etkili rol oynamıştır. Bu rolümüzü sürdüreceğiz ve Kuzey

Irak'ta barışın ve huzurun kurulmasına katkıda bulunacağız. O bölgede yaşayanlar, Irak Devletinin vatandaşları olduklarını unutmamalıdır ve Irak, egemenliğini yeniden tesis ettiğinde, demokratik bir ülkenin vatandaşları olarak, ülke yönetimi-ne katılmaya hazır olmalıdırlar.

Biz, komşumuz Irak'ın, bütün vatandaşlarına eşit haklar tanıyan, demokratik bir süreç içinde gelişmesini, içtenlikle, temenni ediyoruz. Bütün vatandaşları derken, şunu, özellikle, vurgulamak istiyorum ki, Irak'ta sayıları milyonlarla ölçülen, soyları Türk olan ve Türkçe konuşan insanlar da vardır; bunların büyük bölümü Kuzey Irak'tadır. Türkmenleri yok sayarak, Kuzey Irak'tan, hatta Irak'tan söz etmek mümkün değildir. Yüzbinlerce Türkmen'in, Arap'ın, Süryani'nin, Asuri'nin, Keldani'nin yaşadığı Kuzey Irak'ı, sadece, Kürt bölgesi gibi görmek hatalıdır. Biz, Kuzey Irak'ta yaşayan bütün topluluklardan, aralarındaki çatışmaları sona erdirmelerini ve bölgede teröristlerin barınmasına imkân vermemelerini bekliyoruz ve bunun takipçisi olacağız.

Habur sınır kapısı, yaklaşık, bir yıl önce açılmıştır; oradan günde yaklaşık bin kamyon güneye geçiyor. Bu kamyonların güvenlik içinde gidip gelmelerinin sağlanmasını, Kuzey Irak'ta yaşayan gruplardan bekliyoruz. Bu yapılmadığı, kamyonlarımız teröristlerce taciz edildiği ve taşıdıkları mallara teröristlerce el konulduğu takdirde, Hükümetimiz Habur ile ilgili kararını gözden geçirebilecektir. Hiç kimse unutmamasın ki, Habur'dan geçişler, tamamen Türk Devletinin yetkisine dahil bir konudur.

Aynı şekilde, Türkiye'den geçerek Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren bazı hükümet dışı kuruluşların da dikkatini çekmek istiyoruz. Türkiye, insancıl faaliyetlere daima destek olmuştur. Kendisi de, başta Kızılay olmak üzere, insanî amaçlı kuruluşlar aracılığıyla milyonlarca dolarlık yardım yapmıştır. Ancak, bu kuruluşların, kendi amaçları dışında faaliyet göstermelerine müsamaha edemeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Bakan, ne kadar süre istersiniz efendim?

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — 15 dakika yeter efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bilerek veya bilmeyerek, terör örgütleri mensuplarını himaye etmeye çalışanlar olursa, onlara karşı en sert biçimde tepki gösteririz. Oradaki bazı Birleşmiş Milletler kamplarının, terör örgütlerinin at koşturdukları sahalar olmasına hiçbir zaman izin veremeyiz. Hükümetimiz bu konuda kararlılıkla hareket edecektir. Körfez Savaşından bu yana, Kuzey Irak'ta süregelen durum, Türkiye'nin ekonomik çıkarlarına da zarar vermiştir. Hiçbir ülke, Körfez Savaşı dolayısıyla, Türkiye kadar ekonomik kayba uğramamıştır. Bunun telafisi için gayret gösteren ülkelere teşekkür ediyoruz; ancak, bu gayretler, uğradığımız zararların pek küçük bir bölümünü telafi etmektedir. Özellikle, Irak ile Türkiye arasındaki petrol boru hatlarının yıllardan beri kapalı kalması, Türkiye'ye büyük zarar vermektedir. Üstelik bu hatların

çalışamaz durumda bulunması, içindeki petrolün yan etkileri dolayısıyla, sistemin çürümesi olasılığını her geçen gün artırmaktadır. Buna daha fazla tahammül edemeyiz. Türkiye, gerekirse Birleşmiş Milletler Yasasının 50'nci maddesindeki haklarını da kullanarak, bu duruma son vermek için gerekli adımları atmaya kararlıdır. İlgili bütün ülkelerden bu konuda anlayış ve destek bekliyoruz.

Aynı şekilde, huzur harekâtının bütün yönleriyle değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Yüce Meclisin, huzur harekâtını 3 ay için uzatmış olması, bütün ilgili taraflara bir işaret vermelidir. Huzur harekâtının, kuşkusuz olumlu katkıları olmuştur; ancak, içinde bulunduğumuz koşullarda, bu işlevin aynen bugünkü gibi sürdürülmesinin, en iyi çözüm olup olmadığının, müttefiklerle birlikte bir kez daha değerlendirilmesi gerekmektedir. Seçimlerden sonra oluşacak yeni Meclisin, bu konuyu etraflı biçimde değerlendireceğine inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin güney sınırlarındaki bölgeler, maalesef, hem Türkiye'ye hem başka ülkelere yönelik terörist faaliyetlerin yoğun biçimde sürdüğü bölgelerdir. Uluslararası bir nitelik kazanan terörizme karşı, ilgili bütün ülkelerin el ele vererek mücadele etmesi gerekmektedir. Türkiye'nin, şimdiye kadar yaptığı ısrarlı çağrıların, bazı ülkelerce yeterince anlaşılmadığını üzüntüyle görüyoruz. Bilerek veya bilmeyerek teröre müsamaha gösteren, hatta terörü teşvik eden, destekleyen, teröre melce olan ülkeler, bunun zararını er geç çekeceklerdir. Hiçbir ülke, başka milletlerarası meselelerin çözümü için, kendilerine ihtiyaç duyulduğunu düşünerek, ülkesindeki terörist faaliyetlere kayıtsız kalabileceğini sanmamalıdır. Türkiye, ülkesine yönelik terörist faaliyetleri himaye eden, teşvik eden, destekleyen ülkelerle etkili biçimde mücadele edecek güce ve kararlılığa sahiptir. Hiç kimse yanlış hesap yapmasın; Türk insanının karimi akıtanlara kol kanat germek, hiç kimseye hayır getirmez. Ayrıca, şunu da belirtmek istiyorum ki, terörizm, başka hiçbir konuyla pazarlık mevzuu yapılamaz. Türk Milleti, kendi huzuruna ve güvenliğine kastedenleri hiçbir zaman affetmeyecektir. *(DYP ve CHP sıralarından alkışlar)*

Teröristler, başka ülkelerde de, yasadaki boşluklardan yararlanarak, faaliyetlerini sürdürmek istemektedirler. Çeşitli toplantılar düzenleyerek, yayınlar yaparak, kendilerine siyasî destek bulacaklarını sanmaktadırlar. Biz, bütün ülkeleri, terör örgütlerinin ve yandaşlarının bu gibi oyunlarına karşı uyardık; bu oyunlara gelmemelerini defalarca istedik. Bazı ülkelerin, terör yandaşlarının bu gibi manevralarına karşı, kararlılıkla tutum aldıklarını ve onlara geçit vermediklerini memnuniyetle görüyoruz. Ne yazık ki, aynı şeyi bütün ülkeler için söyleyebilecek durumda değiliz; bazı radikal gruplara hoş görünmek için, Türkiye ile tarihten gelen dostluklarına ve karşılıklı menfaatlere dayanan işbirliğine gölge düşürmeyi göze alanlar, hata etmektedirler. Türkiye, kuşkusuz, terörizmle mücadele eden devletlerle, terör örgütlerine ve yandaşlarına müsamaha edenler arasında fark gözetecektir ve terörizmle mücadele edenler bundan kazançlı çıkacaklardır.

Hiç kimse, kanunları öne sürerek, kendisini mazur göstermeye çalışmamalıdır. Eğer, kanunlarınız terörle mücadeleye müsait değil idiyse, o zaman, terörle mücadelede işbirliğini öngören uluslararası metinleri neden imzaladınız; eğer imzaladıysanız, bu taahhütü neden yerine getirmiyorsunuz? Başka ülkelere hukuk ve insan

hakları dersi vermeye yeltenenlerin, kendi kendilerine sormaları gereken sorular olmalıdır. Başka ülkelerin yasalarını değiştirmeyi önerenlerin, terörizmle mücadelede güçlük yaratan yasal boşluklarını doldurmakta niçin bu kadar geciktiklerini sormak, bizim hakkımızdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bosna-Hersek, yıllardan beri, uygar insanların ve ülkelerin vicdanında derin bir yara olmuştur. Dünyanın en uygar ülkelerinden bir kaç yüz kilometre uzaklıkta bulunan bir Avrupa ülkesinde, 200 bin insan, 200 bin masum insan, insafsızca katledilmiştir. Bu insanların hatırası önünde saygıyla eğiliyoruz. Gecikerek de olsa, uluslararası toplumun kararlı tutumu, barış umutlarını artırmıştır. Şimdi barış zamanıdır; biz, Türkiye olarak, barış çabalarını bütün gücümüzle destekliyoruz ve desteklemeye devam edeceğiz.

Türkiye, bir yandan Bosna-Hersek ile Hırvatistan arasında yakın dostluk ve işbirliğinin sürdürülmesine yardımcı olurken, bir yandan da, Bosna'nın imarı için öncü rolü oynamaktadır. Gerek İslam Konferansı Örgütü bünyesinde gerek Batılı kuruluşlar nezdinde, bunun için bütün gayretlerimizi sarf ediyoruz. TİKA önümüzdeki günlerde Bosna-Hersek'te bir ofis açarak, kalkınmaya yardım faaliyetlerini fiilen başlatacaktır. Aynı zamanda, yakında çekilmesi beklenen, Birleşmiş Milletler Barış Gücü yerine oluşturulacak NATO komutasındaki güce, Türkiye, aktif biçimde katılacaktır.

Buna ek olarak, Türkiye, Bosna-Hersek ve Hırvatistan Cumhurbaşkanlarının huzurunda imzalanmış bulunan anlaşmaya uygun olarak, üçlü polis gücünde de yer alacaktır.

Bu vesileyle, Bosna-Hersek'te, barışın tesisine katkıda bulunan etkili girişimleri dolayısıyla, Amerika Birleşik Devletlerini kutlamak istiyorum. Bu ülkeyle, yalnız Bosna konusunda değil, Kuzey Irak'ta, Kafkaslarda, petrol boru hatları meselesinde ve Türkiye'nin Avrupa ile bütünleşmesi çalışmalarında, yakın ve verimli işbirliğimiz memnuniyet verici biçimde gelişmektedir! Türkiye'yi, dünyanın gelişmekte olan on büyük pazarı arasında sayan Amerika Birleşik Devletleri ile pek yakında, ekonomik alanda da büyük hamleler yapacağımıza inanıyoruz.

Rusya Federasyonu da Türkiye'nin önemli bir komşusudur. Bu ülkeyle, özellikle son yıllarda, karşılıklı çıkarlara hizmet eden verimli bir işbirliği başlattık. Türkiye ile Rusya'yı, rakip hatta hasım sayanlar yanılmaktadırlar. Ülkelerimiz arasında, ortak çıkarlar, zaman zaman ortaya çıkabilen farklı görüşlerden daha önemlidir. İki Ülke, yetmiş yılı aşkın zamandan beri, ikili ilişkilerinde dikkatli olmuştur. İkinci Dünya Savaşını izleyen kısa bir dönem bir yana bırakılacak olursa, soğuk savaşın en zor dönemlerinde bile, Türkiye ve Rusya, birbirlerinin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı gösteren dikkatli politikalar izlemişlerdir. Ticarî temaslar ve yatırımlar yoluyla, karşılıklı çıkarlarımız daha da pekişmiştir.

Hal böyleyken, son günlerde, bir terör örgütünün uzantılarının, Rusya topraklarında, Türkiye'nin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik bir toplantı düzenleme olanağı bulabilmiş olmaları ve Türkiye'nin ısrarlı uyarılarına rağmen, bu toplantının engellenememesi, bizi, derinden üzmüştür. Türkiye, resmen bir protestoda bulunmak suretiyle, bu konudaki tutumunu kararlılıkla dile getirmiştir. Bu

gibi olayların, gelişmekte olan dostluğumuza ve işbirliğimize gölge düşüreceği ve ilişkilerimizde arzu edilmeyen sonuçlara yol açabileceği unutulmamalıdır.

Rusya'nın bu olaydan sonra yaptığı resmî açıklamalarda, olumlu bazı ifadelere yer verildiğini gördük; ancak, bu yeterli değildir. Amerika Birleşik Devletleri gibi dost bir ülkenin de haklı ve isabetli tepkisine yol açan bu durumun tekerrür etmemesi için Rusya'nın gerekli her türlü tedbiri alacağına inanmak istiyoruz. Unutulmamalıdır ki, bir dostluğu bozmak kolaydır; ancak, bozulan bir dostluğu tamir etmek o kadar kolay değildir. Biz, şimdi Rusya'dan ilişkilerimize zarar veren bu durumu telafi etmesi için gerekli adımları atmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yunanistan ile ilişkilerimiz konusunda da birkaç söz söylemek isterim. Türkiye ile Yunanistan aynı coğrafyayı paylaşan, ortak özellikleri olan, ortak çıkarları olan iki ülkedir. Tarihte acı, tatlı anılarımız olmuştur; ama Türk Milleti, Yunan Milletini hiçbir zaman düşman olarak görmemiştir ve bugün de görmemektedir. Hiçbir siyasî partimiz, Yunan düşmanlığı üzerine politika üretmemekte, Türk seçimlerinde, Yunanistan iç politika malzemesi yapılmamaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasında sorunlar vardır. Bu sorunların bir bölümü, bu komşu ülke ile paylaştığımız coğrafyanın tabiatından gelmektedir. Bir bölümü de Osmanlı İmparatorluğundan yadigâr kalan soydaşlarımızın durumuyla ilgilidir. Bir bölümü mevcut anlaşmaların Yunanistan tarafından ihlalden kaynaklanmaktadır. Türk hükümetleri daima bu sorunların diyalogla, görüşmelerle çözümünden yana olmuştur: Türk ve Yunan halklarının beklentisi de bu yöndedir. Türkiye iyi-niyetini kanıtlamak için, geçmişte bazı önemli jestler yapmıştır. Yunan vatandaşlarına tek taraflı olarak vize muafiyeti tanımamız, bunun önemli örneklerinden biridir. Sırf irade dışı bir çatışmaya yol açmamak için, Türk jetleri Ege Denizi üzerindeki tatbikatlarında silahsız uçuş yapmışlardır. Bu örnekleri çoğaltabiliriz; ama ne yazık ki, on yılı aşkın bir zamandan beri, Yunan hükümetleri bu iyi niyet jestlerine karşılık vermek şöyle dursun; Türkiye ile ilişkileri gerginleştirmek için, mevcut sorunlara yeni sorunlar katmak için, hiçbir fırsatı kaçırmamalıdır. Türkiye'nin Batı Avrupa ile olan ilişkilerine engel çıkarmak, Yunanistan'ın sürekli devlet politikası haline gelmiştir. Balkanlarda ve Ortadoğu'da Türkiye'nin diplomatik çabalarını engellemek Yunanistan'ın başlıca hedeflerinden biri olmuştur. Birleşmiş Milletlerin ve NATO'nun çağrısı üzerine, barışın tesisine yardımcı olmak üzere gönderdiğimiz uçaklarımıza bile, Yunanistan hava sahasından uçma hakkı tanınmamıştır. Bazı haberlere göre, Yunanistan, şimdi de, Türkiye'nin bazı komşularıyla, ülkemiz aleyhine tertiplere girişmektedir.

Yunanistan, Ege adalarını, antlaşmaları açıkça ihlal ederek silahlandırmaya devam etmekte ve Güney Kıbrıs'ın aşırı derecede silahlanmasına destek olmaktadır. Bu silahlanma kime karşıdır?

Yunanistan, bir taraftan da, Batı Trakya'da yaşayan 130 bini aşkın soydaşımıza, bir Avrupa ülkesine yakışmayacak engellemeler yapmakta, kısıtlamalar getirmekte, onların, antlaşmalardan kaynaklanan haklarını sürekli biçimde ihlal etmektedir.

Batı Trakyalı bir Türk iseniz, Türk olduğunuzu söyleyemezsiniz; söylerseniz, merhum milletvekili Sadık Ahmet gibi, aylarca hapiste yatarsınız. Batı Trakyalı bir din adamı iseniz ve toplumunuz, sizi müftü olarak seçmişse ve siz, bu görevinizi yerine getirmeye çalışıyorsanız, yargılanırsınız, mahkûm olursunuz, hapiste yatarsınız. Batı Trakyalı bir Türk iseniz, Türkiye'den, gazete kitap getirtemezsiniz. Batı Trakyalı bir Türk iseniz, çocuklarınızı dilediğiniz gibi eğitemezsiniz. Elimizdeki bilgiye göre, bugün, Batı Trakyalı soydaşlarımız arasında, çocuklarını Yunan üniversitelerine kaydettirebilen tek bir aile yoktur. 40 bin soydaşımız, yasak bölge denilen bir alanda, birçok haklarından mahrum olarak, güçlükler içerisinde yaşamaktadır.

Bütün bunlar, uygarlığın beşiği olduğunu iddia eden bir Avrupa Birliği ülkesinin topraklarında yaşanmaktadır. Uygarlığın binlerce yıl önce Yunanistan'dan Batı'ya gittiği doğrudur; keşke, bir bölümünü de kendilerine saklamış olsalardı. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Türkiye'yi, insan hakları, etnik haklar konularında eleştiren dostlarımız ve Batılı gazeteciler -pek az istisnasıyla- Batı Trakya'da yaşanan bu acı, üzüntü ve utanç verici durumları görmezlikten geliyorlar. İnsan hakları, etnik haklar, dinî ve kültürel haklar, yalnız arzu edildiği zaman, bazı ülkelerde, bazı koşullarda hatırlanması gereken, alakart olarak gündeme getirilebilecek haklar değildir. Dünyada yaşayan bütün insanların bu haklara ihtiyacı vardır ve insan hakları örgütleri, dünyaya at gözlükleriyle bakmayacak kadar geniş bir ufka, eşitlikçi bir yaklaşıma ve evrensel insanî değerlere sahip olmalıydılar; aksi takdirde, itibarlarını da, inandırıcılıklarını da yitirirler.

İşte, biz, bütün bu üzüntü verici, elem verici durumlara rağmen, Yunanistan'a dostluk elini uzatmaya devam ediyoruz; gelin, cesaretle bu konuları görüşelim, birlikte çözüm arayalım diyoruz. Zira, bütün bu sorunlardan bağımsız olarak, bölgede ve dünyada, iki ülkeyi ilgilendiren ortak meseleler vardır. Balkanlardaki iki NATO ülkesinin arasında sürekli gerginlik ortamının bulunması, bölge barışına da, istikrarına da katkıda bulunmaz. Türkiye'nin, Batı Avrupa ile Amerika ile ilişkilerini zedelemeye çalışmaktan, Yunanistan'ın kazanacağı hiçbir şey yoktur. Başkalarını batırarak, kendinizi yükseltemezsiniz; olsa olsa, kendinizi de batırırsınız. Amerika'daki Yunan vatandaşlarını, Yunan lobilerini Türkiye'ye karşı seferber ederek, Yunanistan'ın hiçbir şey kazanması mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, 5 dakika daha süre veriyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Çünkü Amerikan Halkının, yönetiminin, Kongresinin büyük bir bölümü, hatta Yunan asıllı Amerikalıların önemli bir kesimi, Türk dostluğuna önem vermekte, Türkiye ile dostluğun geliştirilmesinin yararına inanmaktadır.

Yanılıcı propagandalarla, militan çevrelere malzeme vererek, terör örgütlerinin uzantılarının, topraklarında faaliyet göstermelerine müsamaha ederek, hiçbir ülkenin kazanacağı hiçbir şey olamaz. Tarihi tersine çeviremezsiniz, propagandayla dünyaya yön vermek mümkün olsaydı, İkinci Dünya Savaşı başka türlü sonuçlanırdı.

Değerli arkadaşlarım, Yunanistan'ın önüne şimdi yeni bir fırsat çıkmıştır: Gümrük birliği, Türkiye'yi, diğer Avrupa ülkeleriyle olduğu gibi, Yunanistan ile de yakınlaştıracak koşulları birlikte getirmektedir. Şimdi, Yunanistan, iki kez düşünelim: Türkiye'yi hasım olarak, tehdit unsuru olarak görmeye devam mı edeceksiniz, yoksa Türkiye ile işbirliği mi yapacaksınız? Bir komşu ülkeye karşı hasmane politikalar izleyerek, tarihe altın harflerle geçemezsiniz; tarih, daima, dostluk için, işbirliği için, insanlık için çalışanları yüceltmıştır; onun için, Yunan eski Başbakanlarından Venizelos da Atatürk ile birlikte, tarih sayfalarına, Türk-Yunan dostluğunu yücelten şahsiyetler olarak geçmiştir.

Türk-Yunan dostluğunun yeniden ihya edilmesi, Kıbrıs sorununun barışçı bir çözüme ulaştırılmasında kolaylaştırıcı bir ortam yaratacaktır. İki anavatan birbiriyle el sıkışamazken, Kıbrıs'taki Türklerin ve Rumların kucaklaşmasını beklemek safdillik olur. Biz, Yunanistan için söylediklerimizi, Kıbrıs için de söylüyoruz. Orada da halkların barış ve dostluk içinde yaşamaları gereklidir. Geçmişte acı tecrübeler yaşanmıştır. Bunların yarattığı büyük bir güvensizlik ortamı mevcuttur. Şimdi, Kıbrıs'ta yapılması gereken, karşılıklı güvenin yeniden tesis edilmesidir. Türkiye, bunun için her türlü gayreti göstermiştir ve göstermeye devam etmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin güven artırıcı önlemler paketini kabul etmiştir. Bu, Kıbrıs meselesinin çözümü için çok önemli bir aşamadır. Kıbrıs Rumları için de altın bir fırsattır. Biz, Sayın Denктаş ile Sayın Klerides'in bir araya gelerek, serinkanlılıkla, karşılıklı güven ortamını yaratmak için başarılı gayretler gösterebileceklerine inanıyoruz. Bu güven ortamının yaratılması, Kıbrıs sorununun bütün yanlarının çözülmesini de kolaylaştıracaktır.

Yunanistan ve Rumlar, Kıbrıslı Türkler veya Türkiye üzerinde baskılar yaratarak, Türklerin temel haklarından vazgeçebileceklerini hayal etmemelidirler. Yakın geçmişte örnekleri görülmüştür; Türk Milleti; Türk Hükümetleri, Türk Parlamentosu hiçbir zaman dış baskılar altında, bu millî davada ödün vermemişlerdir; ama biz de biliyoruz ki, bütün uluslararası meseleler karşılıklı uzlaşmalarla çözülür. Bunun için, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de üzerine düşeni yapmaya hazır olduğunu her zaman kanıtlamıştır.

Kıbrıs'ta baskıya hayır, uzlaşmaya evet diyoruz. Kıbrıslı Rumlar, Kıbrıs meselesi çözülmeden, Kıbrıs'ta her iki toplumu temsil edecek adil ve kalıcı bir devlet düzeni kurulmadan, Avrupa Birliğine üye olma hayali gütmemelidirler. Hiçbir Avrupa ülkesi bölünmüş ve sorunlu bir Kıbrıs'ı içine alarak, bu büyük ihtilafı devralmak istememektedir. Kıbrıs'ta, vakit geçirmeden, serinkanlı düşünerek barış yolunda, uzlaşma yolunda adımlar atmanın zamanıdır.

Yirmi bir yıldan beri, Kıbrıs Türk Toplumunu, görünmeyen bir ambargonun altında yaşamaktadır. Ekonomide, ticaretle, ulaşımında, turizmde, spor ve kültür faaliyetlerinde, Kıbrıs Türkleri, dünyadan tecrit edilmek istenmişlerdir ve Kıbrıs Türkleri, böyle bir muameleye müstahak olmak için hiçbir şey yapmamışlardır. Kıbrıs sorununun sorumlusu onlar değildir. Kıbrıs meselesini onlar çıkarmamışlardır. Kıbrıs meselesinde saldırgan taraf onlar değildir.

İşte, böyle, masum ve mazlum bir halkı yirmi bir yıldan beri baskı altında tutmak, insan haklarının en açık ihlallerinden biridir ve tarihe de böyle geçecektir; ama

Türkiye, eskiden olduğu gibi bugün de, yarın da, anavatan olarak, Kıbrıslı Türkleri yalnız bırakmayacaktır; çünkü Kıbrıs, bizim millî davamızdır. Millî dava söz konusu olduğunda, Türk Ulusu, iktidarıyla, muhalefetiyle bir yumruk gibi kenetlenir.

Hükümetimizin dikkatle ve inançla takip edeceği diğer bir konu da Azeri-Ermeni meselesi olacaktır. Bugün, dost ve kardeş Azerbaycan'ın topraklarının yüzde 20'si işgal altındadır. 1 milyondan fazla Azeri kardeşimiz, çadırlarda, güç koşullarda göçmen yaşamı sürmektedirler. Bu durum daha fazla devam edemez. Bu masum insanları, bu tahammül edilemez koşullar altında bir kış daha geçirmeye zorlamaya kimsenin hakkı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bir sayfa kaldı...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Onun için, biz, Ermenilerin, vakit geçirmeden, işgal altındaki bu topraklardan çekilmelerini ve göçmenlerin evlerine dönmelerine olanak sağlamalarını bekliyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız ile Ermenistan Devlet Başkanı arasında yapılan son görüşmeler, ölçülü bir iyimserliğe imkân vermektedir; ancak, bu topraklardan Ermenilerin çekilmeleri geciktikçe çözüm daha zorlaşmakta, acılar daha derinleşmekte, karşılıklı güven ortamı yaratılması büsbütün güçleşmektedir.

Eğer, Ermenistan, işgal altındaki bütün topraklardan çekilirse, Yukarı Karabağ sorununun çözümü için Minsk Grubuyla samimî bir işbirliğine girerse, bundan Ermeniler de kazançlı çıkacaklardır. Zira, Türkiye, bu gelişmeleri, Ermenistan ile ilişkilerinin geliştirilmesi ve işbirliğinin başlatılması için uygun bir vesile sayacaktır. Unutulmasın ki, Ermenistan için, Batı'ya açılan pencere Türkiye'dir. Türkiye, Ermenistan'a bir hava koridoru açarak, iyi niyet jestinde bulunmuştur. Ermenistan'ın, işgal ettiği topraklardan çekilmesi halinde, bunu, diğerleri izleyecektir. Böylece, Yukarı Karabağ sorununun çözümü için de, uygun bir ortam yaratılmış olacaktır. Biz, ilgili bütün devletleri, Ermenistan'a bu yönde telkinde bulunmaya çağırıyoruz. Ermenistan Devlet Başkanının, Türkiye ile ilişkiler konusunda olumlu ifadeler kullanması, bazı tarihî olayları halklarımız arasında sürekli düşmanlık tohumları ekecek şekilde istismar etmemesi dikkatimizi çekiyor. Bu tutumun sürdürülmesi ve Karabağ sorusunda makul ve şerefli bir çözüme ulaşılması halinde, Kafkasya'nın yeni bir işbirliği ve dayanışma bölgesi haline gelmemesi için hiçbir sebep yoktur. Üstelik bölgenin zengin kaynakları, orada yaşayan toplumların hepsini refaha ve uygarlığa taşıyacak düzeydedir. Türkiye bunun için elinden gelen gayreti göstermektedir.

Boru hatları konusunda, Azerbaycan Hükümetinin uluslararası petrol şirketinin işbirliğiyle aldığı karar, memnuniyet vericidir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bu konuda sarf ettiği olumlu çabaları da, teşekkürle karşılıyoruz.

Şimdi, Türkiye, Bakü ile Gürcistan'ın Supsa Limanı arasında inşa edilecek erken petrol boru-hattının yapımı için her türlü gayreti göstermeye ve katkıda bulunmaya hazırdır. Teknik düzeydeki çalışmalarımız sürmektedir.

Erken petrolün Bakü-Gürcistan ve Bakü-Rusya boru hatları arasında paylaşılması kararı, adil bir çözüm getirmektedir. Biz, hiçbir zaman, Rusya'nın bu petrolün taşınması işinde devre dışı kalmasını savunmadık. Rusya'ya rekabet değil, işbirliği önerdik. Aynı önerimiz, Bakü-Ceyhan arasında inşa edilmesi öngörülen petrol boru hattı için de geçerlidir.

Orta Asya'nın zengin petrol ve doğal kaynaklarının değerlendirilmesinde işbirliği ve çözüm yollarını, Türkiye daima desteklemiştir. Türkiye ve Rusya birbirlerini engelleyerek değil, işbirliği yaparak, hem kendi halklarına hem de bölgedeki ülkelere daha fazla katkıda bulunabilirler. Yıkıcı rekabetten hiç kimsenin kazanacağı bir şey yoktur. Uluslararası petrol konsorsiyumu, şimdiye kadar dengeli ve yapıcı rol oynamıştır. Bunu sürdürmesini bekliyoruz. Bu konudaki güçlükler henüz bitmemiştir. Türkiye bütün bu konularda işbirliğinin, barış ve istikrara sağlayacağı katkısı dikkate alarak aktif çalışmalarına devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; birkaç cümleyle de yurtdışındaki vatandaşlarımız hakkında görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Otuz yıldan beri Batı Avrupa'da, Ortadoğu'da, hatta Avustralya gibi uzak ülkelerde, güç şartlarda alinteri dökerek çalışan vatandaşlarımız, ülkemizin yüz akı olmuşlardır; tasarruflarını ülkemize göndererek Türkiye'nin kalkınmasında büyük pay almışlardır; daha da önemlisi, çocuklarını en ileri eğitim koşullarında yetiştirerek, yurtdışındaki ikinci ve üçüncü nesil Türklerin, bilim, ekonomi, sanat ve kültürde milletimizin övünç duyacağı düzeye ulaşmasını sağlamışlardır; kendilerini içtenlikle kutluyorum. Özellikle Batı Avrupa'da yaşayan Türklerin, iş hayatında sağladıkları başarılar, Türkiye'de ve bulundukları ülkelerde yaptıkları yatırımlar, Türk ekonomisine yeni bir dinamizm getirmiş, dış ekonomik ilişkilerimizi canlandırmış, döviz gelirimizi artırmıştır. Biz, bu vatandaşlarımızın, bulundukları ülkelerde, o ülkenin vatandaşlarıyla eşit haklara sahip kılınması için her türlü gayreti gösteriyoruz. Otuz yıldan beri Batı Avrupa'da yaşayan bu vatandaşlarımızın siyasi alanda, sosyal alanda ve toplumun her kesiminde o ülkenin vatandaşlarıyla eşit duruma getirilmeleri için, Türkiye, her türlü yasal düzenleme yapılması gerektiğini savunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Toparlayınız Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DENİZ BAYKAL (Devamla) — Çifte vatandaşlığı halen, maalesef, kabul etmeyen bazı ülkelerdeki vatandaşlarımızın dahi Türkiye'de hak kaybına uğramadan o ülke vatandaşlığına geçmelerini mümkün kılan yasal düzenlemeleri Yüce Meclisimiz yapmıştır; o ülkelere de, kendi yasal düzenlemelerini vakit geçirmeden yapmalarını bekliyoruz. ,

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bağışlamanızı diliyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde, yeni göreve başlayan bir hükümetin Dışişleri Bakanı olarak

ilk kez hitap etmek durumunda kalınca, karşı karşıya bulunduğumuz ve burada da dile getirilen sorunlarla ilgili anlayışımızı, resmî bir yaklaşım ve sorumluluk içinde ifade etmenin yararlı, gerekli olduğunu düşündüm. Bu ifadelerimin bir kısmının Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin de ötesinde başka adreslere yönelik olduğunu takdir edeceğinizi tahmin ediyorum; anlayışınıza, hoşgörünüze yürekten teşekkür ediyorum; 52'nci hükümetin, ülkemize hayırlı ve yararlı hizmetler vermesini diliyorum.

Teşekkür ederim. *(CHP ve DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

Sayın Milletvekilleri, Bakanlar Kurulunun programı üzerinde grupların ve Hükümetin konuşmaları tamamlanmıştır.

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

Devlet Bakanı Coşkun Kırca'nın, Bitlis Milletvekili Kâmrân İnan'ın kendisine sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Bu arada, İstanbul Milletvekili Devlet Bakanı Sayın Coşkun Kırca tarafından, Anavatan Partisi Grubu Sözcüsü Sayın Kâmrân İnan'ın, konuşmaları sırasında kendisine, şahsına veya Bakanlığına sataşma olduğunu bildirir bir talep gelmiştir...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — konuşmalardan sonra Sayın Başkan...

BAŞKAN — Tutanaklar getirtilmiş; yapılan incelemelerde, Riyasetimizce, bir sataşma olduğu kanaatine varılmıştır.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Nasıl kanaat bu...

BAŞKAN — Bu sebeple, Sayın Kırca, buyurun efendim...

(RP sıralarından bir grup milletvekili kürsü önünde toplandılar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Konuşmalar bittikten sonra verirsiniz...

BAŞKAN — Vereceğiz efendim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Olur mu efendim...

BAŞKAN — Otur; bağırma! Niye bağırıyorsun... Otur yerine!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Usul mü bu?

BAŞKAN — Usul bu... Otur! Söz vereceğim; araya sokacağım...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Vereceksin, benim hakkımı ondan sonra vereceksin... Sataşma bittikten sonradır...

BAŞKAN — Hayır, senin hakkın değil; takdir bizindir. Otur yerine!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — İyi de, takdir bu mu? Tarafsız davranacaksın... Yani, kavga mı edeceksin...

BAŞKAN — Yahu, bağırmakla ne yapacağını zannediyorsun...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Ben bağırırım tabii...

BAŞKAN — Bağıracaktı... Hiç durmadan bağıryorsun oradan kerkenez gibi... Otur yerine!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Şimdi nasıl bağıracağımı görürsün...

BAŞKAN — Otur yerine! Otur yerine!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, şimdiye kadar, sataşmalar için söz hakkı, konuşmalardan sonra veriliyordu ve konuşmaların bütünlüğü sağlanıyordu...

BAŞKAN — Hayır efendim, takdir Riyasetindir; kendilerine söz vereceğim efendim...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Biliyorum, elbette Riyasetin; ama Sayın Başkan, şimdiye kadar, hep böyle tatbik edildi...

BAŞKAN — Efendim, bizim takdirimiz de böyle oldu...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Ama o zaman, konuşmalar bölünüyor...

BAŞKAN — Ne var; ne fark eder; 5 dakika fark eder. Bu kadar şey çıkarmanın ne manası var ki...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Bir şey değil; ama şimdi, başka bir sataşma olacak ve o devam edecek...

BAŞKAN — Olmayacak efendim, başka sataşma yok.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Öyle şey olur mu? Buna verince öbürüne de vereceksin; uzayıp gidecek...

BAŞKAN — Sayın Kırcı, buyurun...

DEVLET BAKANI COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kimse merak etmesin, otuz beş yıllık aziz dostum Kâmran İnan'a, bana sataşması vesilesiyle cevap imkânı vermeye yarayacak bir konuşma yapacak değilim. Kendileri Anavatan Partisi Grubu adına, ben Dışişleri Bakanırken yapılmış bir açıklamaya temas ettiler; aslında, bir değil üç tane açıklama var. Bu açıklamalarda ne demişiz: "Türkiye'nin egemenliği ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin hak ve çıkarları her şeyin üzerindedir. Türkiye, Güney Kıbrıs Rum yönetimini tanımaz ve tanımayacaktır. Ortaklık Konseyinin gümrük birliğine dair kararında Türkiye'yi rahatsız eden hiçbir hüküm yoktur. Bu görüşlere karşı hiçbir itiraz gelmemiştir. Bu durumda, Türkiye'nin değişiklik istemesi söz konusu değildir..."

Geçen hafta 25 Ekim Çarşamba günü, bu kürsüden, bu konuyu, böylece izah ettim. Her üç açıklamadaki, benim ve birinci açıklamada ayrıca mevcut olan Sayın Başbakanın imzalarını ve bu açıklamaların metinlerini de burada teyit ettim. Dışişleri Bakanırken benim veya Sayın Başbakanın adına "bu imzalı açıklamaları dikkate almayın" diye büyükelçilik ve daimî temsilciliklere telefon eden olmamıştır; olsaydı, bu açıklamalar ve bu imzalar, 25 Ekim günü bu kürsüden Dışişleri Bakanı sıfatıyla tarafımdan teyit edilmiş olmazdı. Kaldı ki, bu ilk açıklamada ve diğer iki açıklamada

bilinmeyen, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri adına bugüne kadar ifade edilmiş olup da bilinmeyen ne vardır ki, bu açıklamalardaki imzaların inkârı söz konusu olabilsin. Şunu da hatırlatmak isterim ki sevgili dostum Kâmrân İnan’a, 25 Ekim günü, burada, Sayın Bülent Akarcalı’nın da teveccühlerine nail oldum.

Şimdi, şunu kendilerine temin etmek isterim ki, birisi Sayın İnan’a atfen dese ki, o yahut onun maiyetinde bulunanlar böyle bir iş yapmışlardır. Ben, kendisi için herhangi bir ithamı veya bırakınız ithamı, kuşkuyu dahi reva görmezdim. Gerçi kendisi bana biraz evvel koridorda “beni bu itham ve kuşkuların dışında tuttuğunu” söylediler; kendilerine teşekkür ederim; ama şunu belirtmek isterim ki, ne Dışişleri Bakanlığı personeli arasında ne de bu devlet içerisinde çalışanlar arasında, bakanlarını ve başbakanlarını inkâr edecek bu tarz insanlar mevcut değildir. Ben bunu tahkik de ettim ve böyle insanların mevcut olmadığını gördüm.

Şunu belirtmek isterim; devlet hayatında bulunduğum mevkilerde, mesul olduğum makamlara karşı, maiyetimin davranışlarını da kendi mesuliyetimin çerçevesi içinde telakki etmişimdir; bunun dışında hiçbir hareketim görülemez. Benim ahlakımda “ben mesul değilim; ama maiyetim mesuldür” demek yoktur. Dışişleri Bakanlığında bu seviyede kimse mevcut değildir ve hiç kimsenin, bu tarz, seviyesiz, aşağılık, gazete dedikodularına dayanarak, bir bakanı veya başbakanı itham etmeye veya kuşku altında tutmaya hakkı yoktur.

Teşekkür ederim. *(DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Başbakan Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Bakanlar Kurulu Programı üzerinde, şahısları adına Sayın İbrahim Halil Çelik ve Kemalettin Göktaş’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Çelik. *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Çelik, süreniz 15 dakikadır.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 52’nci koalisyon hükümetinin programı hakkında, şahsım adına görüşlerimi belirtmek üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce Yüce Meclise ve bizi televizyonların başında dinleyen aziz vatandaşlarıma saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, biraz önce, Sayın Başkanın, bir başka Divan Üyesi olan, usulleri ve teamülleri... Kendisinin yetkisi olabilir; ama bir çocuğu azarlarcasına hareket etmesini buradan kınıyorum; kendisine yakıştıramadığımı, sizlere ifade etmek istiyorum.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Acemiliğine başla...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Sebebi ne biliyor musunuz, niye öyle yaptım: Sayın Coşkun Kırca’ya söz hakkı verir; ama burada, programı gibi yok olan bir Hükümet kaçtı gitti. Sayın Deniz Baykal burada “siz, niye azınlık hükümetini destekleyecektiniz” dedi; seçim için dedik; “biz de seçim hükümeti kurduk” dedi.

Şimdi, soruyorum: Aralarında genel başkanlık yapmış, grup başkanvekilliği yapmış bulunan 20 CHP’linin, bu seçimi iptal ettirmek için imzası var mı yok mu? (RP sıralarından “Var” sesleri, alkışlar) Kim kaçıyor; Deniz Baykal mı kaçıyor, yoksa Refah Partisi mi kaçıyor. Bu seçimi isteyen tek parti, Refah Partisidir. Hodri meydan diyoruz. (RP sıralarından alkışlar)

Burada, Sayın Deniz Baykal, CHP Genel Başkanırken, bütçe üzerindeki konuşmasında aynen şunu söylüyordu: “Sayın Çiller, sana bir başbakan lazım...” Şimdi, Sayın Deniz Baykal, Çiller’e yaver oldu; öyle mi? Buna “hadi canım sende” derler. (RP sıralarından alkışlar) İcraat hükümetiymiş, seçim hükümeti değilmiş... Buna kim güler; işçiler değil, memurlar değil, beş yaşındaki çocuklar bile güler; kargalar güler...

Menzir’e karşı çıkararak hükümeti kurdurdum diye tafra satıyor. Sayın Hacaloğlu’nu yiyerek, Tomris Hanımı yiyerek hükümete ortak olduğunu niye söylemiyorsun. (RP sıralarından alkışlar)

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Ne ilgisi var!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Artı, Menzir olayında söylediği birkaç cümleyi, bürokrat olarak tasvip etmiyorum ben. “Kadavra üzerinde politika yapmayacağım” demişti; şimdi, Ankara’nın göbeğinde iki milletvekilini (Sayın Ömer Ekinci ile Sayın Salman Kaya) dövdüren Ankara Emniyet Müdürünü, İstanbul Emniyet Müdürü olarak niye kabul ettiniz Sayın Deniz Baykal. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Deniz Baykal yapmadı...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Peki “işçilere artı maaş verdik” dedi; Deniz Baykal yaptı; iyi... “Emekli maaşlarında artış yaptık” iyi...

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — “Sayın Baykal yapmadı” diyor...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Dur dur dur...

Memurlara verdik; artı, iyi... Bunu Azınlık Hükümeti yaptı; peki, grevleri er-telemeye niye ortak olmuyorsunuz; niye, niye; soruyorum size... Yüksek Hakem Kurulunun kışkırtıcıları arasında ezilen işçilere vurulan prangaya niye sahip olmuyorsunuz? (U) dönüşü neden Sayın Deniz Baykal; söyleyeyim mi; dinle bakalım... (RP sıralarından alkışlar)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) — Biraz da DYP’ye vur...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Ben, Deniz Baykal’a vurmayacaktım; ama Hükümeti bozunca soluğu Ereğli’de aldınız, emeğin partisiyiz dediniz; sizi, vatandaş alkışladı. Bu köprü’nün altından hangi sular geçti de, vahşi kapitalizmin sermaye, müteahhit partisi oldunuz; bir kırmızı plaka uğruna mı; -burada olmayan Sayın Deniz Baykal- soruyorum size... (RP sıralarından alkışlar)

Deniz Bey, denize düştü, yılana sarılacak. Deniz Baykal’ı kutluyorum, Sayın Tansu Çiller’e avukatlık yaptığı için; ama iyi bir avukat değil. Adamın önüne, çıkarıp, koyarlar...

İşte, Refah Partisi sıralarının öbür tarafında CHP otururken, Sayın Dinçer orada bulunurken olağanüstü hale “hayır” diyordunuz, Çekiç Güç’e “hayır” diyordunuz, köy koruculuğuna “hayır” diyordunuz, Üzümlü Karakoluna gidip yılbaşı kutluyordunuz... Allahaşkına, güneydoğuda ıstırap çeken insanlara teşekkür var mı; Amerika’ya teşekkür ediyorsunuz. Soruyorum; sosyal demokrasiğe yakışır mı?

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — Çocuklar, ne zamandır, beş yaşına kadar kundakta kalıyor?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Şimdi dinle Sayın Dinçer, sen de biliyorsun, bu söylediklerimden sen de zevkleniyorsun; ama ben şunu söyleyeyim size: Hükümeti bozarken “bu Meclisin onurunu kurtardık” dedi Sayın Deniz Baykal. Şimdi de “Hükümeti kurarken, bu Meclisin onurunu kurtardık” diyor. Yahu, bu nasıl çelişki! Yani, felsefenin sefaletini görmüştüm de, politikanın böyle sefaletini görmemiştim.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Başbakana bir şey demeyecek misin?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Söyleyeceğim, dikkat edin...

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — Ama sefalet...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Sayın Dinçer, aziz kardeşim, müsaade et.

CHP Genel Başkanı iken, Avrupa Topluluğuna karşı olduğunu... İşte (U) dönüşünün belgeleri: “Saatimizi, Brüksel saatine göre ayarlamayalım...” Allah, Allah! Peki, şimdi ne oldu da Brüksel’in saatine göre saatini ayarladın; hani, Mustafa Kemal’in saatine göre ayarlayacaktın! Soruyorum! (RP sıralarından alkışlar)

Bak ne diyor burada, okuyorum: “17.11.1992 Eğer Türkiye, belli bir tarihte Avrupa Topluluğuyla bütünleşecekse, Avrupa Topluluğunun bir parçası olacaksak; elbette, kendimizi, ekonomimizi, sanayimizi, bugünden Avrupa Topluluğuna dönük bir şekilde yeniden düzenlemeye mecburuz. Bunun gereğini yapma durumundayız; ama öyle bir garanti yoktur. Türkiye’nin herhangi bir tarihte Avrupa Topluluğunun üyesi olacağına dair Avrupa Topluluğundan ifade edilmiş hiçbir tarih yoktur.”

Devam etmiyorum; şimdi geliyorum...

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — Tamam; ne var bunda?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Ne mi var; kaçışın belgesi...

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — Avrupa Topluluğuna karşı mı; taraftar.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Yahu, nasıl taraftar; Hükümet, Avrupa’da ne yaptı şimdiye kadar.

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) -Hazırlasaydı...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Patent Yasası çıkardınız; Anadolu, gece saat yarım olduğu için dinlemedi; Denizli’deki, Gaziantep’deki, Konya’daki, Kayseri’deki benim sanayicim bir makine yapacak, bir tişört çıkaracak; gâvur, markasını koydu diye, adama dört sene hapis vereceksin sosyaldemokrat!

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — Sen taklitçiliği nasıl teşvik edersin?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Dinle, dinle! Sizi gidi taklitçiler sizi... Dinle bakalım...

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara)-Sen, taklitçiliği teşvik ediyorsun.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — 20 Eylül 1995'te tutarsız Koalisyon Hükümetinin bozulmasından bugüne kadar siyasî arenada sergilenen entrikalar, 51'inci Azınlık Hükümetinin aldığı güvensizlik oyu, 52'nci Hükümeti kurmakla görevli Sayın Tansu Çiller'in, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu Programda maalesef devam etmektedir; ülkeye, bunca zaman kaybettiren, Yüce Meclisin saygınlığına gölge düşüren yadırgadığımız kompleksler, ayak oyunları ve tuzaklar; yani, aldatmacalar maalesef devam etmektedir.

Bu kürsüde Hükümet Programını okuyan Sayın Tansu Çiller'e bir tek gerekçe var; işte bir bordro. Biraz önce Sayın Tansu Hanımın sırtındaki elbise de Programının dış kapağı gibi bordroydu, içi boş!

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Bordo, bordo!

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Daha kırmızıyla, bordoyu ayıramıyorsun.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Güneydoğuyu kucaklayacağız... Tansu Hanım, siz güneydoğuyu kucaklayamazsınız; kimi kucaklıyorsunuz biliyor musunuz; İzak Şamir ile Clinton'u kucaklıyorsunuz; güneydoğuyu, ancak yaralıyorsunuz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — İşte, senin seviyen!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla)-İşte, benim Van'ımda bekleyen 514 aile! Çadırla kalıyorlar... İşte, Diyarbakır'a sığınan insanlarımız, Urfa'ya sığınan insanlarımız, Mardin'e sığınan insanlarımız... Bu gariban insanların haliyle ilgili bir tek cümle, şu programda var mı; Allah aşkına soruyorum size!

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Çadırlarda kalanlara, Cumhuriyet Halk Partisi, İstanbul'dan kamyonlarla yardım gönderdi.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Mukadder Başegmez kardeşimiz, burada, gerçekleri dile getirirken bir şey söyledi; eksik bir şey söyledi. Ben, rahmetli Menderes'in, Hasan Polatkan'ın ve Fatin Rüştü Zorlu'nun kanı, DYP'lileri, bu sandıkta boğacaktır diyorum. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Cek cak'larla dolu bu programın üzerinde fazla durmaya bile gerek yok; çünkü benim insanım, evine ekmek götüremiyor, aş götüremiyor. Benim insanım, hayvanına su bile çekemiyor kuyulardan; Ülkenin sorunlarını daha ağırlaştırdınız...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — GAP'a gel... GAP'a...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Dinle... Dinle... GAP'a da geleceğim. Seni gapmadan gapacağım. Dinle...

...Yüce Milletimize çok pahalıya malettiniz. Şu tutarsız ödünler koalisyonunu yapıştırıcı olarak kullandınız. Demokratikleşme, insan haklarının geliştirilmesi konularında da sınıfta kaldınız. 8'inci maddeyi getirdiniz, güya; rötuşladınız değil mi! Sizi gidi böyle demokratiklikten uzaklaşanlar! Biz açık açık "14'üncü maddeyi, 24'üncü maddeyi, Anayasanın 125'inci maddesini, 131'inci maddesini getirin. Terörle Mücadele Yasasının tamamını getirin" dedik. Getirin... Getirin... Getiremezler. (RP sıralarından alkışlar)

Paranın pula dönüşmesi, kamu açıkları, enflasyon canavarı, aşırı yüksek faiz canavarı, 75 milyar dolara yükselen dış borçlar ve borçlanmaktan oluşabilen dış borçlara faiz Ödeyebilmek için katlanarak katrilyonlara varan iç borçlar, bozulan sosyal dengelere rağmen, Sayın güzel Başbakanın gözlerimizin içine baka baka, aydın ufuklardan söz etmesini son derece yadırgıyorum. Milletın şu kürsüsünde, sadece gerçeklerin söylenmesi gerekirken, maalesef, Sayın Tansu Çiller ve Baykal'ın hazırladığı bu program, içi boş iddialardan ibarettir. Her aileye iki anahtar vaat etmişti; bunu duymayan var mı; biri araba, biri de ev. Allah aşkına soruyorum... Anadolu'nun yiğit insanları, elinizdeki evleri de, elinizdeki otomobilleri de almaya geliyor bunlar; altınlarınıza bile göz diktiler, altın borsası kurdular. Anadolu'nun hanımı altının kıymetini bilir, böyle palavralara pabuç bırakmaz.

Asgarî ücretten vergi almayacaktınız; peşin vergi uygulamasına on verecektiniz "fileler daha ucuz dolacak" demiştiniz; ev kadınlarına iş ve işsizlik sigortası getirmek için çok yerde söz vermiştiniz.

Sayın Çiller, siz, bunları vaat etmediniz mi; ettiniz; ama şimdi, bunlardan eser var mı; yok. 5 Nisan kararlarını, Sayın Nevzat Ercan kardeşim çıktı, burada methetti; o da Deniz Baykal gibi ikinci bir program okudu. 5 Nisan kararlarıyla ekonomiyi istikrara kavuşturma nutuklarınız gerçek dışı olduğu gibi, şimdi, verdiğim rakamlarla bizi televizyonlarının başında dinleyen insanların yüreğine bile inecektir.

Bakın, bir yumurta 1991'de 300 liraydı, şimdi, 4.500-5.000 lira; herkesin aslı gıdası olan bir ekmek, 500 lirayken şimdi, 9 bin lira; et 20 bin lirayken 360 bin lira; zeytinyağı 15 bin lirayken şimdi, 199 bin lira; kurufasulye 5.200 lirayken şimdi 80 bin lira; tüpgaz 27.500 lirayken şimdi 285 bin lira... Daha fazla saymaya, uzatmaya gerek yok; hakikaten dinleyenlerin yüreğine inecek.

Şimdi, 24 Aralıkta gidip rey isteyeceksiniz; görün, bakın, nasıl şamarı yiyeceksiniz Anadolu'nun Osmanlı kadınından.

Sayın Başbakan, görüldüğü gibi, ekonomik dengeleri iyileştirmedikleri gibi, üstelikte bozmuşsunuz. Enflasyon yüzde 91, yüzde 6 büyüme hızı; bu kırık karneyle de, pazar günü güvenoyu isteyeceksiniz ha... Azınlık Hükümetinde başınıza gelen aynen gelecektir, göreceksiniz.

Sayın Başbakan, döneminizde işçi, köylü, memur, emekli, dul, yetim, Bağ-Kur'lu fukaralaştı, öldü. Tarımı gerilettiniz, bir tarım ülkesi olan ülkemizi buğday ithal eder hale getirdiniz. Bir hayvancılık ülkesi olan ülkemize -ne olduğu belli olmayan, domuz eti midir, başka et midir- Avrupa'dan 50 bin ton kemiksiz et getirttiniz, Amerika'dan 10 bin ton et getirttiniz. Siz, hiç evine et götüremeyen memurun acısını bilir misiniz Sayın Başbakan?

HÜSAMETTİN KORKUT ATA (Bingöl) — Yahıcılar bilmez.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Siz, çocuğuna ayakkabı, defter alamayan, harçlık veremeyen işçinin ezikliğini bilir misiniz?

NİHAT MATKAP (Hatay) — Programınızı anlat programınızı.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Siz, hastane kapılarında tedavi olabilmek için bekleyen köylünün, işsiz ıstırabını bilir misiniz? Siz, eczaneden ilaç alamayan Bağ-Kur'lunun kırılan onurunun acısını bitirebilir misiniz?

Sayın Matkap, siz, emekli maaşını alabilmek için banka kuyruklarında ölen emeklinin, dulun, yetimin ıstırabını bilir misiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Zaten sataşma var Sayın Başkan.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Yeter, süre vermeyin.

BAŞKAN — Buyurun.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Siz Sayın Başbakan, üniversite kapılarında “okuyamadım” diye bekleyen gençlerimizin çilesinden haberdar mısınız? Unutmayın, 19 yaşına basmış üniversite gençliği, üniversite harcını veremiyor. Şimdi onlardan oy bekliyorsunuz. Bakın, o gençler size nasıl ders verecek. Sizin, üniversiteyi bitirip hayata yeni umutlarla atılan, iş, aş isteyen, kapı kapı dolaşan umutsuz gençlerin çektiği ıstıraptan haberiniz var mı? Yerinden, yurdundan, mezarından, köyünden göç ettirilmiş, çadır bile bulamayan benim Güneydoğulumun ıstırabından haberiniz var mı? Yine, başını sokacak bir ev bulamayan garibanımın derdinden haberin var mı?

Şimdi -vaktim az olduğu için- ben şunu söyleyeyim: Dünyanın hangi parlamentosunda, yolsuzlukları araştırmakla görevli bir komisyon üyesi, bakanlıkla taltif edilir ve o, bu bakanlığı hiçbir kayıt ve itirazda bulunmadan kabul eder; sadece Türkiye Parlamentosunda *(RP ve DSP sıralarından alkışlar)* Niye? Bu, Türkiye’de, maalesef, yaşıyor; Imalda Marcos’un psikoza içerisine girenler ancak böyle yapar.

Ben, sözlerimi, yine, burada, daha uzun olacağı için söylemiyorum. Urfa’yla ilgili dertleri de, sonra, gelirse söyleyeceğim; Urfalı biliyor zaten...

NİHAT MATKAP (Hatay) — Yeter, yeter...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Bugün, Türkiye, daha önce yaşamadığı siyasî bir vakayı yaşıyor. Çiller, seçime devletle birlikte giriyor. Başta, polis şefleri Ünal Erkan, Hayri Kozakçıoğlu, Necdet Menzir, Mehmet Ağar. Ağar’ın şatafatlı ayrılışını gördünüz; ben, şimdi, Ünal Erkan’a acıdım, o niye özel timlerini, köy korucularını, Diyarbakır’da, Bingöl’de, Van’da, Hakkâri’de, Muş’ta, Şırnak’ta, Bitlis’te, Tunceli’de, Mardin’de yollara dizerek, taa, Türkiye’nin öte tarafından duyulacak, makineli tüfek takaraklarıyla adaylığını kutlamadı?

Yahu, ne oluyor size? Hani, Çiller “yüzde 70 değiştireceğim” demişti; doğru söylemiş. Şimdi, değiştirdiği ne biliyor musunuz; Çiller’in partisi, eski CHP’nin durumuna düştü. Millî şef, ebedi şef dönemine düştü. *(RP sıralarından alkışlar)* Eski

CHP'nin biraz seyreltilmiş şeklini aldı. Bir devlet partisi, Kemalizm, laiklik, Batı taraftarlığı ve devlet öncelikli bir halita... Biraz da ezanlı, bayraklı, muhafazakâr bir üslup kullanarak toplumdaki rey alacağını sanıyor; Allahaşkına bu demokrasi mi, yoksa teknokrasi mi? Bu iş, neden; hesap sorma tehditlerine karşı dokunulmazlık zırhına bürünmelerinden mi doğuyor... (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yoksa Çiller'in, devleti kendisi için seferber etmesinden mi doğuyor? Devletin vitesi boşa. Sayın Çiller, DYP'yi Cibali Karakoluna çevirdi, kendisi de başkomiserliğe soyunuyor. (RP sıralarından alkışlar) Biz diyoruz ki, bu millet, ölümü değil, hayatı seviyor.

Beri, Şanlıurfa'da, bölgemde bizi dinleyen insanlara da, birkaç kelime söylemek isterim.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Yok, öyle yok; öyle bir şey yok!

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — 400 köy içme suyundan yoksun; Sayın Cevheri burada olsaydı da görseydi. Nurhan Bey kardeşim, GAP dedi; 30 bin hektarlık alanda pamuk ekildi; siz, ancak 27 metre küp su verdiniz; ama benim çağışkan Urfalı, 50 bin hektarlık araziyi kendi imkânlarıyla ekti.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Onlar şükrediyorlar, şükrediyorlar...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Dinle, dinle!

Şehir içmesuyu yok; büyükşehir yapacaktınız, yok; Suruç, yazın susuzluktan göç veriyor; Siverek'i il yapacaktınız, yok; Viranşehir'i il yapacaktınız, yok; Ercişliler buradaydı, gitmiş o garibanlar, onlara da il yok! Bir de çıkıp diyorsunuz ki, biz, vaat ettiğimiz sözü tutarız. Hilvan'ın, Viranşehir'in, Siverek'in, Suruç'un, Ceylanpınar'ın, Akçakale'nin, Bozova'nın, Birecik'in ve Halfeti'nin insanları, o Urfalı insanlar, 24 Aralıkta size göstereceklerdir; nasıl; sandıkta, demokratik usulle bir ihtilal yapacaklardır. Göreceksiniz; demokratik ihtilal yapacaklardır ve ben, sözlerimi... ("Bağla, bağla" sesleri) Bağlıyorum, bağlıyorum...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Bitti zaten...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Menzir'e de söyledik; meğer o yargısız infazlarda sıkılan mermiler, o sosyaldemokrat bakanları hedefleyen sövgüler, o yakılan köyler, o "asalım asalım" çığlıklarıyla yazılan

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

...iddianameler, hep birer siyasî yatırımmış; polis şeflerimiz, valilerimiz, savcılarımız, başkalarının hayatları üzerinde kendilerine bir siyasî gelecek inşa etmeye çalışırlarmış; Ölüm, yakım, yıkım politikasının zirvelerine yol döşerlermiş; seçim borusu çalar çalmaz, ben şu kadar adam öldürttüm, şu kadar köy yaktırdım, şu kadar adamı hapse attırdım" diyenler üniformayı, cüppeyi yırtıp attı üstünden; yaklıkları dehşet yangınlarının ateşiyle, adlarını aday listelerine yazdırmaya koştular.

Avrupa ile birleşmeyi kendisi için kişisel sorun olarak ortaya koyan Sayın Tanuş Çiller de, Avrupa'nın tüylerini diken diken edecek ne kadar adam varsa, hepsini doldurup, DYP'yi karakola, kendisini de başkomisere çevirdi. Şimdi, polis şefleri-

nin, valilerin, savcılarının yüzündeki tarafsızlık maskesini bir anda çıkarıp akın akın DYP'ye koşmalarına, DYP'nin, bir yandan MHP ile birleşip, bir yandan da emekli polis kulübüne dönmesine DYP'liler nasıl karşı koyacak? Rahmetli Menderes'in kanıyla, Fatih Rüştü Zorlu'nun, Hasan Polatkan'ın kanı, inanıyorum ki, sizi, bu seçimde sandıklarda boğacaktır.

Sözlerimi şöyle toparlıyorum: Zaman olur, çağ olur; her gün, onların olmaz ya, bir gün bizim çağ olur.

Başörtüsünden dolayı üniversite kapılarında bekleyen, inancından dolayı ordudan atılan...

BAŞKAN — Toparlayınız efendim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Toparlıyorum...

...ve şehitler beratinı alan; Adapazarı'ndaki tugay komutanının, o insanlara gösterdiği yaklaşımı, bir sosyaldemokrat olarak, burada dile getirmenizi isterdim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — ...ama dile getiremezsiniz, ben dile getiriyorum.

Hepinize sevgiler, saygılar sunuyor; bu hükümetin programına güvensizlik oyu veriyorum. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çelik.

Sayın Çelik, konuşmasına, Riyaseti kınamakla başladı... *(RP sıralarından gürültüler)*

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) – Hayır hayır; öyle değil...

BAŞKAN — Bir dakika... Bir dakika dinleyin... Dinlemesini hiç bilmiyorsunuz; dinleyin... Bakın, bir açıklamada bulunacağım: “Dört yıldan beri Divan üyesiyim” dedi.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Dört yıl demedim.

BAŞKAN — Divan üyesi bulunduğu müddet zarfında birtakım usul ve kaideleri öğrenmesi gerekirdi, öyle zannediyorum. Eğer yaptığı hareketi, öğrenerek, bilerek yaptıysa bir ayıp, öğrenemediyse o da ayıp.

Bakın size, burada en çok tatbik edilen İçtüzük maddesini okumak istiyorum:

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Sayın Başkan, yeter!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, yeter artık; bu saatte bu tartışma olur mu hiç!

BAŞKAN — Bakın... Bir dakika; Sayın Asiltürk, siz de itiraz ettiniz, siz de öğrenin... Bakın ne diyor: “Sataşma için Başkan söz verdiği takdirde, açıklama ve cevaplar için, aynı oturum içinde olmak üzere, söz verme zamanını Başkan takdir eder.”

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Elbette; herkes biliyor bunu.

BAŞKAN — Bu kadar haksız olduğu halde nasıl hücum ediyorsunuz Başkanlığa?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Canım, yanlış kabul edelim; ama bir te-amül var...

BAŞKAN — Ama biz de onu söyledik; onu kabul etmiyor ve biz “neden yapı-yorsunuz” dediğimiz zaman, burada, “ayıpladım” diye konuşuyor. Bir de haklı olsa; yani, bir de haklı olsa ne yapacak bilemiyorum... Her halde, buraya, tabancayla, bil-mem neyle dövmeye gelecek Riyaseti, Başkanı... Hayret yani! Hayret! *(RP sıraların-dan gürültüler)*

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, Riyasette bulunuyorsunuz “ta-bancayla, bilmem neyle buraya dövmeye gelecek” sözünüz makamınıza yakışıyor mu?

BAŞKAN — Yaparsınız; o kanaate vardım. Yani, bu kadar haksız olduğunuz halde, buraya böyle hücum ettiğinize göre, bunu yapacağınıza inanıyorum.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — İnsaf diye bir şey var Sayın Başkan; bunu söy-leyemezsiniz.

BAŞKAN-Buyurun Sayın Göktaş.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Bunu söyleyemezsiniz efendim... Bunu söyle-yemezsiniz, itiraz ediyorum...

BAŞKAN — Hiç durmadan hücum ediyorsunuz. Sanki sizden...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Ne zaman böyle yaptık; biz kimiz de böyle ya-palım?

BAŞKAN — Evet, hiç haklı olmadığınız halde hücum ediyorsunuz.

AHMET DÖKÜLMEZ (Kahramanmaraş) — Bizim içimizde polis şefi yok. *(RP sıralarından gürültüler)*

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Bırak şimdi polisleri; bütün polisler, bi-zim polisimiz...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — “Yaparsınız” ne demek; itiraz ediyorum...

BAŞKAN — Hiç haklı olmadan...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Ne demek bu; itiraz ediyorum... İtiraz ediy-o-rum...

BAŞKAN — Bir parça haklı olsanız neyse... *(RP sıralarından gürültüler)*

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Haklı olduğumuz yerde itiraz ediyorum.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, belki, hissiyatınızı, aşırı derecede ve kendinizi kontrol etmeden, bazı kelimelerle ifade ettiniz; ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir gruba karşı, bir başkana yakışmayacak çirkinlikte “Bizi gelir döversiniz, tabanca kullanırsınız” lafı ilk defa cereyan ediyor.

BAŞKAN — Efendim, o noktaya getirdiniz işi.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Bunu nasıl söylüyorsunuz?

BAŞKAN — Hiç haklı olmadığınız halde hücum ediyorsunuz, bağırıyorsunuz; ne gerek var?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Nasıl söylüyorsunuz bunu?

BAŞKAN — Haksızlık mı yaptık... Bir haksızlık yapsak... İki kişi söz istiyor, iki sözü de Refah Partili arkadaşlara veriyorum, dikkat edin. Hiçbir taraflılık falan gözetmeden veriyorum. Bütün takdir hakkımı lehte kullanıyorum. Buna rağmen... Yani, esef ederim! Esef ederim!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, ya düzeltin, ya “yanlış anlaşıldı” deyin, ya geri alın; böyle şey olmaz. Yani, bu senin yaptığın o kadar acayip bir şey ki... Ne demek “tabanca” filan yahu! Bu Mecliste tabancalı mı var; bu nasıl bir şey! Bu, hiç söylenecek bir şey değil. “Yanlış anlaşıldı” deyin de kapatalım bunu. Böyle şey olmaz. Herhalde bu yanlış, kastınızın ötesinde bir şey oldu. Başkan, böyle şey söylemez. Şunu bir düzeltiverin...

BAŞKAN — Tamam, tamam...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Nasıl tamam... Ne oldu kardeşim... Yani, Millet Meclisi Başkanı, şurada milletvekillerine “siz, tabancayı çekersiniz bizi vurursunuz” derse, o zaman bu Meclis...

BAŞKAN — Hayır, hayır... “Vurursunuz” demiyorum...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Ne diyorsunuz ya?

BAŞKAN — Yani, elinizden geleni, her halükârda, her şeyi yapacak pozisyonu na getiriyorsunuz, hiç hakkınız olmamasına rağmen. Hayret ediyorum yani!

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) — Yanlış anlaşıldı Başkanım, yanlış anlaşıldı...

BAŞKAN — Evet.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Yani, böyle bir şey söylemediniz...

BAŞKAN — Söylemedim.

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) — Yok... Demedi...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Böyle bir şey demediniz... Ben yanlış anladım değil mi?

BAŞKAN — Yanlış anladınız. Buyurun Sayın Göktaş.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 52’inci hükümet programı üzerinde görüşlerimi açıklamak üzere, şahsım adına söz almış bulunuyorum; sözlerime başlamadan önce, Yüce Meclise ve bizleri televizyonları başında izleyen aziz milletimize saygılar sunuyorum.

Sözlerimin başında Sayın Başkana üzüntülerimi belirtmek istiyorum. Refah Partisi Grubuna mensup hiçbir milletvekili kürsüye veya bir başka yere silahla saldırmaz ve böyle bir harekette bulunmaz. Sayın Başkanın bu sözünü bir gaf olarak telakki ediyorum. *(RP sıralarından alkışlar)*

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Önce su... Önce su... Bunlar önce su atarlar!

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Kes be! Yeter yahu!

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Ağzından çıkanı kulağın duysun.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla)- Nurhan, bu, sana yakışmıyor...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Sana da yakışmıyor... Ne yaptığın, hareketinden belli.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Değerli milletvekili arkadaşlarım, burada, saatlerden beri, Hükümetin Programı üzerindeki tartışmaları hep beraber dinledik. Sözlerimin başında, öncelikle, Doğru Yol Partisine mensup Grup sözcüsü arkadaşımın bir ifadesine cevap vermeden geçemeyeceğim. Sayın sözcü kürsüde konuşurken “Biz, Doğru Yol Partisi olarak, seçimlerin yapılmasını en çok isteyen siyasi partiyiz ve Anayasa Mahkemesine, seçimin iptali için gitmeyen, imza veremeyen tek siyasi partiyiz” dedi.

Biz, Refah Partisi Grubu olarak, iptal istemiyle Anayasa Mahkemesine giden o dilekçeye imza koymadık; seçimlerin yapılmasını en fazla isteyen parti biziz ve seçime en fazla hazırlıklı olan siyasi parti Refah Partisidir. Doğru Yol Partisi sayın sözcüsünün, gelip, buradan, açıklamada bulunmasını bekliyorum; eğer, açıklamada bulunmazsa, kendisini yalancılıkla suçluyorum. Refah Partisi, tek yumruk, tek vücut, tek yürek gibidir.

Değerli milletvekilleri, 52’nci Hükümeti, kadavra üzerine kurulmuş, şehit kanları üzerinde pazarlık yapılmış bir hükümet olarak telakki ediyorum. Bugün, burada, bu Hükümetin Programını tartışıyoruz. Sayın Baykal’ın dediği gibi, bu Hükümet, yeni bir Hükümet değildir. Bu Hükümet, şuradaki Hükümet Programı gibi, makyaj değiştirmiş renk değiştirmiş, kaporta değiştirmiş bir hükümettir. Sayın Baykal, Cumhuriyet Halk Partisi sıralarında, dört yılın iki senesinde bu Hükümete güvenoyu vermiş ve desteklemiştir; şimdi de, aynı Hükümettir. Yoksa, kendi arkadaşlarını ret mi ediyor Sayın Baykal?

24 Aralığa, inşallah, hep beraber gideceğiz. 24 Aralığa giderken, Hükümet, dört yıllık icraatıyla beraber değerlendirilecektir; Hükümet, bu dört yıllık icraatında, cumhuriyet tarihinde görülmeyen rekorlara gidiyor. Bu rekorlar nelerdir; enflasyon rekoru, işsizlik rekoru, iç borç, dış borç rekoru, ücretlilerin, çiftçilerin alım gücünün azaltılması rekoru... Bunun yanında, hayvancılığı, tarımı mahvettiler. 103 bin liraya ithal edilen eti, halkımıza 350 bin liraya sattılar. Şeker ve buğday ithali de bunların ayrı bir rekorudur.

Ayrıca dışpolitikada başarısızlık ve onursuzluk var. Milletimiz, seçimde, sizi bu icraatınızla değerlendirecektir. Seçim kapıya dayandığında, dört yıldır enflasyona ezdirdiğiniz memurumuza, Bağ-Kur’lumuzu, emekli, dul ve yetimimize, köylümüze, çiftçimize, seçim korkusuyla verdiğiniz parayla, oy mu alacağınızı zannediyorsunuz? Bu, seçim rüşveti değil de nedir? Bugüne kadar neredeydiniz, neden sesinizi çıkarmadınız?

Şunları da unuttunuz: Dövizzedeleri unuttunuz, asgarî ücretten vergi alınmamasını unuttunuz, peşin vergiyi unuttunuz, çay üreticisinin paralarını da unuttunuz...

İktidarınızda, Refah Partili belediyelere düşmanca tavrınızı devam ettirdiniz. Refah Partili belediyelerinin gelirlerini, elinizden geldiğince kısıtladınız. Son örneği de, belediye muhasiplerinin, İçişleri Bakanlığınca atanmasıyla ilgili kanun teklifini Meclise vermenizle ortaya koydunuz ve şimdi, programınızda “belediyeler halka daha güzel hizmet versin diye, fonlardan belediyeleri destekleyeceğiz” diyorsunuz; keşke öyle olsa... Evet, bugüne kadar, belediyeleri, fonlardan desteklediniz; ama İktidar partilerine ait belediyeleri desteklediniz.

Değerli arkadaşlar, bugün, burada, yine, gerek Sayın Baykal olsun gerek Sayın DYP sözcüsü olsun terörün azaldığını ve bittiğini söylüyor. Değerli arkadaşlar, dört yılda, bir iktidar, bir ülkeyi sıfırdan alır, zirveye getirilebilir. Bir Güney Kore, bir Arjantin misalini unutmayalım. Bu ülkede terör bitti mi; bitmemiştir. O bölgemizde, Çekiç Güç olduğu müddetçe, istihbarat için CIA ve Mossad ile işbirliği yaptığımız müddetçe terör bitmeyecektir. Refah Partisi olarak, burada, yıllarca, olağanüstü halin çare olmadığını söylüyorduk. Şimdi, Sayın Jandarma Genel Komutanı da aynı şeyi söylüyor. Burada, Çekiç Güç’ün zararlı olduğunu ve PKK’ya, yaradığını Refah Partisi olarak yıllardır söylüyoruz. Şimdi, Amerika Dışişleri eski Bakanı da aynı şeyi söylüyor “Çekiç Güç PKK’ya yaradı, “diyor. Bakın, burada resimleri var. Yine, Genelkurmay eski Başkanı ve eski Cumhurbaşkanı Sayın Evren de “Çekiç Güç zararlı ve PKK’ya yaradı” diyor. Nedense, bunlar, emekli olunca, muhalefete düşünce, gerçeği söylüyorlar.

Şimdi, burada, Çekiç Güç’ü, PKK da desteklediğine göre, politika uğruna, başkalarını “PKK’nın yanında” diyerek itham edenlere, Sayın Başbakana soruyorum şimdi: Siz, kimin yanındasınız, PKK’dan yana mısınız, millettten yana mısınız? Doğu ve güneydoğu halkı perişan, yerinden yurdundan olmuş, devlet şefkatinden mahrum, çadırlarda yaşamaya mahkûm edilmiştir.

Programınızda “güneydoğu halkının yaralan sarılacak ve güneydoğu halkı kucaklanacak” diyorsunuz. Dört yıldır neredeydiniz, şimdi mi aklınıza geldi? Sayın Başbakan, siz, güneydoğu halkını kucaklayamazsınız; kucaklaşınız kucaklaşınız, bir avuç mutlu azınlığı kucaklırsınız!

Amerikalara gittiniz, yurtdışına gittiniz; gittiğiniz yerlerde, hep bizleri şikâyet ettiniz; “Refah Partisi iktidara gelecek, Refah Partisi iktidara gelirse, Türkiye’nin değil, dünyanın dengesi değişir; aman, bize yardım edin” dediniz. Evet, Refah Partisi iktidara gelirse, Türkiye’nin değil, dünyanın dengesi değişecektir; çünkü Refah Partisi, emir almayacaktır, emir verecektir ve Türkiye’mizi lider ülke yapacaktır. (RP sıralarından alkışlar)

Erken Azeri petrollerin taşınmasındaki başarısızlığınız, Batıya taşeronluğunuz yüzünden, boğazdan geçen petrol yüklü büyük tonajlı tankerler, boğazları tehlikeye sokacaktır. Ekonomiye büyük katkısı olan Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattının açılmasının, Irak’a konulan ambargonun kaldırılmasının faturasını, Amerikalı ağa-

beyiniz yüzünden, 65 milyon insanımıza çıkarıyorsunuz. Refah Partisi iktidarında, bu ambargo da kalkacak, boru hattı da açılacaktır.,

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dört yıldır, bu Mecliste, bu İktidarın ve geçmiş iktidarların yolsuzluklarını dinledik. Son birkaç aydır da, Sayın Başbakanın eşi Özer Çiller'in yolsuzluklarını televizyonlarda izliyoruz.

HALİL İBRAHİM ARTVİNLİ (Kocaeli) — Mercüme işi!

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — “Yolsuzluklarla mücadele edeceğim” diyen İktidar, yolsuzlukların içine batmıştır.

Amerika'ya yaptığınız yatırımlar günlerce gazetelerde yazıldı, halen de yazılıyor. Eşiniz Özer Çiller “oradaki mal varlığımızı, çocuklarımızın geleceği için aldık” diyor. Bir başbakan, çocuklarının geleceğini başka bir ülkede nasıl arar? Yoksa siz, kendi ülkenize güvenmiyor musunuz? Siz, başka ülkede yatırım yaparsanız, yabancılara, buraya gelip, yatırım yapın demeniz inandırıcı olur mu?

Amerika'daki malvarlığınızı Türkiye'ye getireceğinizi söylemişsiniz, iki yıl oldu, hâlâ getirmediniz, yoksa bundan vaz mı geçtiniz. Burada Sayın Baykal'a da bir hatırlatmam olacak: Hani, yolsuzlukların üzerine gidecektiniz: Hani Malvarlığını Araştırma Komisyonunun etkin bir şekilde çalışmasını sağlayacaktınız... Bu Komisyondaki üyeleriniz, muhalefete düşünce başka, iktidara gelince başka tavır alıyorlar. Oysa, doğru, her zaman doğrudur; koltuk için değişmemelidir. İstanbul Bankası ile ilgili, Özer Çiller'in davasını, Yargıtay, aleyhine bozdu. Komisyon üyeleriniz, bu konuyla ilgili verilmiş önergeye ret oyu kullandılar. Sayın Baykal siz göreve geldiğinizde, halkımızdan bunun için mi özür dilediniz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir televizyon, Sayın Başbakanın, Amerikan vatandaşlığına hak kazandığını söyleyerek, vergi numarasını ve yeşil kart numarasını vermiştir. Amerika'da vatandaşlık hakkını kazananlara yemin ettirirler. Şimdi, bu yemini sizlere okuyorum:

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Olmayan şeyi oku bakalım; işiniz gücünüz yalan...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — “...bu vesileyle, şimdiye kadar tebası ya da vatandaşı olduğum tüm yabancı prens, hükümdar, devlet ya da hükümdarlıklara olan bütün merbutiyet ve sadakatimden mutlak olarak ve bütünüyle vazgeçeceğimi ve feragat edeceğimi; iç ve dış bütün düşmanlara karşı, Amerika Birleşik Devletlerinin Anayasa ve yasalarını destekleyip, savunacağımı ve bunlara karşı gerçek iman ve sadakat içinde olacağımı; yasalar gerektirdiğinde, Birleşik Devletler adına silah taşıyacağımı...”

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Oku, oku yalanlarını... Yalan ve iftira; başka bir şey yok.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — ...ya da yasalar gerektirdiğinde, Birleşik Devletler Ordusunda savaşa dönük olmayan hizmetleri yerine getireceğimi ya da yasalar gerektirdiğinde, sivil idare altında, ulusal önemi haiz işleri ifa edeceğimi ve bütün bu vecibeleri, herhangi bir zihni kayıt ya da saptırma amacı olmaksızın, serbestçe yüklediğimi yeminle beyan ederim.

Tanrı yardımcım olsun.” (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Süre ister misiniz Sayın Göktaş?

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — Lütfen.

BAŞKAN — Ne kadar?

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — 10 dakika yeter. Sayın Başbakan, bu yemini yaptınız mı?

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Yalan ve iftira, kanınıza işlemiş.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — ...Siz, bu yemini yapmışsanız...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Yalan ve iftiradan başka ne biliyorsun sen...

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — Seni milletvekili yapmayacak. Yerinden parlama; yaran var, yerinden gocunma. Sen, buraya, bir daha milletvekili olarak gelemeyeceksin... Bu yağcılıkla bir yere varamazsın... (RP sıralarından “Bravo” sesleri ve alkışlar, ANAP sıralarından alkışlar) Buna Başbakan cevap versin... Sen burada...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Terbiyesiz adam! Sen de gelemeyeceksin... Elli defa cevap verdi sana...

BAŞKAN — Sayın hatip, karşılıklı konuşmayın...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Utanmaz, yalancı seni...

BAŞKAN — Sayın Tekinel...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — İftiradan başka ne biliyorsun...

BAŞKAN — Sayın Tekinel...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Terbiyesiz herif! Senin gibi nelerini gördük... İn aşağıya!

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — Aşağı inersen görürsün... Konuşmanın sonunda beni bekle, ben geleceğim...

... Amerika’nın mı, Türkiye’nin mi menfaatini koruyacaksınız? Eğer, bu yemini yapmamışsanız, ilgili televizyon hakkında gerekli işlemi yaptırdınız mı?

Kıbrıs konusunda, programda, Hükümetin, federasyon tezini ve güven artırıcı önlemleri desteklediğini söylüyorsunuz. Bunlar, Amerika’nın ve Butros Gali’nin tezleridir. Kıbrıs konusu, 1974 Barış Harekâtıyla bitmiştir. Burada, şimdi, Kıbrıs’ta iki dereceli federasyon ve güven artırıcı -yani, güven bozucu- önlemleri desteklemek demek, Kıbrıs’ın bağımsızlığını elden çıkarmak demektir. Türkiye Cumhuriyeti Halkı ve Kıbrıs Halkı, Kıbrıs’ın bağımsız bir Türk Devleti olarak kalmasını istiyor ve Kıbrıs Türk Devleti, bağımsız Türk Devleti olarak kalacaktır.

Güvenoyu almak için, bir sayın partiden iki güvenoyu almak için, imzalamış olduğunuz gümrük birliği antlaşmasında, bunların böyle olmadığını ifade etmek için bir deklarasyon imzaladınız. Bu deklarasyonda Rum Devletini kabul etmediğinizi ve bu gümrük birliği antlaşmasını kabul etmediğinizi söylediniz, Batılı elçiler ayağa kalkınca “efendim, bu, iç politikaya yönelik bir harekettir” dediniz. Bu, tam bir

skandaldır, devlet ciddiyetiyle bağdaşmayan harekettir. Bunu yapan bir başbakan, ne DYP'ye ne ülkeye güven vermez.

Değerli milletvekilleri, burada, vaktinizi fazla almadan, kendi bölgemden biraz bahsetmek istiyorum. Bugünkü Hükümet ve geçmiş hükümet döneminde de, Karadeniz halkı, Karadeniz Bölgesi, bir üvey evlat muamelesi görmüştür. Samsun'dan Artvin'e kadar geri bırakıldık; gayri safî millî hâsılada geri kaldık; göç nedeniyle nüfus azaldı. Samsun'dan Sarp'a kadar olan otoyola hâlâ başlanmadı; sadece, seçim meydanlarında, bunun nutku atıldı. Ne Sayın Deniz Baykal ne Sayın Başbakan, sözünde durmamış; bu konuda, sadece nutuk atmışlardır.

Trabzon'un köy yolları, Türkiye'deki en bozuk köy yollarıdır. Köy Hizmetleri, partizanlıktan başka bir şey yapmıyor, âdeta, DYP'nin bir yan kolu gibi çalışıyor. Benim Şalpazarlım, Tonyalım, Arsinlim, Yomralım, Vakfıkebirim, Akçaabatlım, Beşikdüzülüm, Araklım, Sürmenelim, Maçkalım, Çaykaralım, Derneklim, Köprübaşım, Oflum, Hayratlım, köy yollarında inim inim iniyor. Hayrat İlçesinin sahile bağlanan 12 kilometrelik köyüne, bugüne kadar ödenek ayrılmadı. Bütçeden ayrılan 12 milyarlık ödenek de, maalesef, bir duvar yapımına gitti, o duvarın da yarısı yıkıldı gitti...

Sarp Kapısının açılmasından sonra, bölgenin, özellikle Trabzon'un önemi artmıştır. Trabzon-Batum arasındaki otoyolun ve demiryolunun bir an önce yapılması gerekir. Ayrıca, Trabzon'u GAP' a bağlayacak otoyola başlanması gerekir. Limanı, Erzincan'a, Erzincan demiryoluna bağlayacak demiryoluna başlanmalıdır. Önümüzdeki yıllarda, enerji darboğazına girebiliriz; Trabzon'daki su kaynakları değerlendirilmelidir.

Soçi'de 10 bine yakın vatandaşımız yaşıyor. Oraya, bir konsolosluk bir başkonsolosluk ve bir de banka açılması gerekir. Ayrıca, Trabzon'a dışticaret lisesi açılmalı, ortaöğretime yabancı dil konulmalıdır...

BAŞKAN-Toparlayınız Sayın Göktaş...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) —... Karadeniz Teknik Üniversitesinde de Rusça öğretilmelidir. Bizim Karadeniz Bölgesinin tek geçim kaynağı, çay, fındık ve biraz da tütündür. Çay, fındık ve tütün üreticisi perişandır. Çay üreticisinin paralan hâlâ ödenmemiştir. Bakınız, seçim geliyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başkanım, toparlıyorum.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Trabzon'un şehir içerisindeki köy yolları da bozuk... Belediye bu hizmeti yapmıyor. ,

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) —Tonya kaldı, Tonya...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Çay üreticisi, fındık üreticisi, tütün üreticisi, 24 Aralıkta, Sayın Başbakanın seçim meydanlarında salladığı başörtüyü, oy yerine ona sallayacaktır; oy alamayacaktır, sandığa gömecektir onları.

24 Aralıkta seçim yapılacaktır. Yapılan araştırmalara göre, Refah Partisi, inşallah, birinci parti olacaktır. Refah Partisinin, Mecliste, belediyelerde, teşkilatlarında, tempolu, hızlı, kararlı ve dürüst çalışması biliniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DEVLET BAKANI ALİ DİNÇER (Ankara) — İskefiye'deki balıkçı barınağı ne olacak?

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — Bu itibarla, Türkiye'mizin kalkınması, düzlüğe çıkması devletle milletin kucaklaşması ve terörün bitmesi için, bize sahip çıkınız; bizi, tek başına iktidara getiriniz. Türkiye'mizi bu hale getirenlerle, bizi koalisyonu mecbur etmeyiniz. Bunlar, bizim hızımızı keser, ayak bağı olur. Bizim iktidarımız, altmış beş milyon insanın iktidarı olacaktır.

Sözlerime burada son verirken, 53'üncü, Refah hükümetinde buluşmak dileğiyle, Yüce Meclise, bizleri televizyonları başında dinleyen aziz milletimize saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Göktaş.

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

Kahramanmaraş Milletvekili Esat Bütün'ün, Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun kendisine sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Sayın Bütün, bir müracaatınız var.

Doğru Yol Partisi Grubu Sözcüsünün, Anayasaya, kanunlara uygun bir seçim istediği sebebiyle size sataştığını ileri sürerek söz istemişsiniz.

Şimdi, benim anladığım mana şudur: Seçim isteyip de; yani, erken seçim isteyip de, bilahare, seçimin iptali için imza atan kişilere bunu söylediğini düşünüyorum. Ben, sizi, bu kapsamın içinde görmüyorum; ama mutlaka söz almak istiyorsanız, buyurun efendim.

ESAT BÜTÜN (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Mecliste, aslında konuşulmaması gereken kelimeler konuşuluyor. Âdeta, Meclis, o kelimelerin arkasına hapsediliyor. Bunlardan en çok konuşulan kelimelerden birisi de “kaçak” kelimesidir veya “mert, namert” kelimeleridir. Dolayısıyla, bu kelimelerle; âdeta, Türkiye'nin kaderi belirleniyor; Türkiye, bu kelimelerin arkasında idare ediliyor.

Seçimin, yasalara ve Anayasaya uygun olup olmadığını söylemek, Anayasaya ve yasaya uygun bir seçim yapılmasını istemek, seçimden kaçmak değildir; çünkü eğer, bir seçim, Anayasaya ve yasalara uygun değilse, o seçim, ülkenin beş yılını karartır; şaibeli olur, gölgeli olur, tartışılır. Eğer, seçim yasası, Anayasaya uygunsa, bundan hiç kimse şikâyet edemez; ama Anayasaya uygun olmayan bir seçim yasası yapılmışsa, bununla da seçime gidilmek isteniyorsa, bu, millet iradesine saygısızlıktır, seçime gölge düşürür.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin arkasında, millî iradenin esas olacağı cümlesi vardır. Millî iradeyi, Türkiye Büyük Millet Meclisine yansıtmak için de, seçim sisteminde ve seçimde, Anayasaya ve yasalara uygunluk olması gerekir. Bu hakkı arayan milletvekillerinin, hem de, bu hakkı kullanan, bu hakkı, Anayasaya ve hukuka göre kullanan milletvekillerinin veya siyasî partilerin, seçimden kaçıyor şeklinde gösterilmemesi, demin de söylediğim gibi, bunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşulmaması gerekir.

Bu, kullanılmaması gereken kelimelerle siyaset yapanlara yakışır diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bütün.

Başbakan Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi (Devam)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Sayın Başkan, Başkanlık makamından hiç durmadan bağırıyorsun “kerkenez” diyorsun. Şimdi, lütfen, bu kerkenez, iyi bir şeyse...

BAŞKAN — Çok güzel bir kuş...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — ...kendi üzerinize alın; çünkü ben milletvekiliyim, kerkenez değilim; kuş değilim ben...

BAŞKAN — Bir benzetme efendim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Kendinize geri alın; lütfen, geri alın. Kusura bakmayın; ben, kerkenez değilim. Bir milletvekiline yakışır şey mi? Lütfen, geri alın.

BAŞKAN — Çok güzel bir kuştur efendim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Kendi üzerinize alın. Kuşsa, siz kuş olun; ben, kerkenez değilim. (ANAP sıralarından “Bülbül bülbül” sesleri)

BAŞKAN — Peki, geri aldım efendim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa)-Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Milletvekilleri, Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelerimiz tamamlanmıştır.

Güvenoylamasının, Anayasanın 110 ve İçtüzüğün 105’inci maddeleri gereğince, görüşmelerin bitiminden bir tam gün sonra yapılması gerekmektedir. Buna göre, güvenoylaması, 5 Kasım 1995 Pazar günü yapılacaktır. (ANAP sıralarından “Saat kaçta” sesleri)

Efendim, mutad toplantı olduğu için ve ayrıca bir karar olmadığı için, saat 15.00’tedir.

Gündemin seçim kısmına geçiyorum.

Kapanma Saati: 21.02

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 19 Cilt 96 Birleşim 24
Sayfa 450-451
05.11.1995 Pazar

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — İsmet Sezgin

KÂTİP ÜYELER: Mehmet Cemal Öztaylan (Balıkesir)

Abbas İnceayan (Bolu)

Açılma Saati: 15.00

Güvenoylaması

BAŞKAN — Gündemimizin “Özel Gündemde Yer Alacak işler” kısmında bulunan, Başbakan Sayın Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında, Anayasamızın 110’uncu ve İttüzüğümüzün 105’inci maddeleri gereğince güvenoylaması yapılacaktır.

Güvenoylamasının, açık oy şeklinde yapılması, İttüzüğün amir hükmüdür. İttüzüğümüzün 115’inci maddesine göre de, açık oylama şekline Genel Kurulumuz karar verecektir.

Güvenoylamasının, adı okunan sayın milletvekilinin, ayağa kalkarak “kabul”, “ret” veya “çekinse” şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler lütfen işaret buyursun. Kabul etmeyenler... Buyurun. Kabul edilmiştir.

(Oylar toplanıldı)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan arkadaşımız var mı efendim? Yok. Oylama işlemi bitmiştir. *(Oyların ayırımı yapıldı)*

BAŞKAN — Yüce Meclisimizin değerli üyeleri, aziz arkadaşlarım; güvenoylamasının sonucunu arz ediyorum:

Oylamaya 415 milletvekili arkadaşımız katılmış; 243 kabul (*DYP ve CHP sıralarından alkışlar*) 172 ret oyu çıkmıştır. Bu sonuca göre, değerli arkadaşlarım, Başbakan Sayın Tansu Çiller tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna, Meclisimizce güvenoyu verilmiştir, kendilerini kutluyor, milletimiz ve memleketimiz için hayırlı ve başarılı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, teşekkür için söz istiyor musunuz?

BAŞBAKAN TANSU ÇİLLER (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim. (*DYP sıralarından ayakta alkışlar, CHP sıralarından alkışlar*)

BAŞBAKAN TANSU ÇİLLER (İstanbul) – 52’nci Cumhuriyet Hükümeti güvenoyu almıştır. Bu, milletimizin başarısıdır, demokrasimizin başarısıdır, Mec-

lisimizin başarısıdır; bütün milletimize, ülkemize, Meclisimize ve Hükümetimize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim. *(DYP ve CHP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Hayırlı uğurlu olsun.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Milletvekilleri; gündemdeki denetim konularını sırasıyla görüşmek için, 7 Kasım 1995 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.45

**Başbakan Tansu Çiller Tarafından Kurulan Bakanlar Kurulu Hakkında
Anayasanın 110 ve İçtüzüğü'nün 105'inci Maddeleri uyarınca güven oylama-
sına verilen oyların sonucu**

(Kabul edilmiştir)

<i>Program:</i>	31.10.1995
<i>Güvenoylaması:</i>	05.11.1995
<i>Üye Sayısı:</i>	450
<i>Kullanılan Oy:</i>	415
<i>Kabul Edenler:</i>	243
<i>Reddedenler:</i>	172
<i>Çekinserler:</i>	-
<i>Geçersiz Oylar:</i>	-
<i>Oya Katılmayanlar:</i>	13
<i>Açık Üyelikler:</i>	22

(Kabul Edenler)

ADANA

Bekir Sami Daçe, M. Halit Dağlı, Veli Andaç Durak, Muhammet Kaymak, M. Selahattin Kılıç, Mustafa Küpeli, Ali Yalçın Öğütcan, İbrahim Özdiş, Timurçin Savaş, Orhan Şendağ, Turgut Tekin

ADİYAMAN

Celal Kürkoğlu, Abuzer Tanrıverdi

AFYON

İsmet Attila, Baki Durmaz, Ethem Kelekçi, Abdullah Ulutürk

AĞRI

Mikail Aydemir, Cemil Erhan

AKSARAY

Halil Demir, Mahmut Öztürk

AMASYA

Cemalettin Gürbüz, Mehmet Tahir Köse, Haydar Oymak

ANKARA

Ali Dinçer, Bilâl Güngör, Salman Kaya, Mehmet Kerimoğlu, Sait Kemal Mimaroglu, Mehmet Seyfi Oktay, O. Mümtaz Soysal, Halil Şıvgın, İbrahim Tez, Baki Tuğ, Mustafa Dursun Yangın

ANTALYA

Faik Altun, Adil Aydın, Deniz Baykal, Hasan Çakır, Hayri Doğan, Ali Karataş, Hasan Namal

ARTVİN

Hasan Ekinci

AYDIN

Tunç Bilget, Ali Rıza Gönül, Nahit Menteşe

BALIKESİR

Abdülbaki Ataç, Hüseyin Balyalı, Ekrem Ceyhun, Ömer Lütü Coşkun,
Mehmet Cemal Öztaylan, Melih Pabuçcuoğlu, Sami Sözat

BARTIN

Hasan Akyol, Köksal Toptan

BATMAN

Mehmet Adnan Ekmen

BİLECİK

Bahattin Şeker

BİNGÖL

Haydar Baylaz

BOLU

Nazmi Çiloğlu, Necmi Hoşver, Tefvik Türesin

BURDUR

Mustafa Çiloğlu, Ahmet Şeref Erdem, Ahmet Sayın

BURSA

Fethi Akkoç, Cavit Çağlar, Beytullah Mehmet Gazioğlu, Kadri Güçlü, Yılmaz
Ovalı, Turhan Tayan

ÇANAKKALE

Süleyman Ayhan, Rahmi Özer, Nevfel Şahin, A. Hamdi Üçpınarlar

ÇANKIRI

Nevzat Ayaz

ÇORUM

Mustafa Ateş Amiklioğlu, Cemal Şahin, Muharrem Şemsek, Arslan Adnan
Türkoğlu

DENİZLİ

Mehmet Gözlükaya, Adnan Keskin, M. Halûk Müftüler, Nabi Sabuncu

DİYARBAKIR

Mehmet Salim Ensarioğlu, Mehmet Kahraman, Salih Sümer

EDİRNE

Evren Bulut, Hasan Basri Eler

ELAZIĞ

Ahmet Küçükkel, Ali Rıza Septioğlu, Tuncay Şekercioğlu

ERZİNCAN

Mustafa Kul, Ali İbrahim Tutu

ERZURUM

İsmail Köse, Rıza Müftüoğlu, Oktay Öztürk

ESKİŞEHİR

Hüseyin Aksoy, İbrahim Yaşar Dedelek, M. Fevzi Yalçın

GAZİANTEP

Bahattin Alagöz, Abdülkadir Ateş, Mehmet Batallı, Hikmet Çetin, Mustafa Doğan, Ayvaz Gökdemir, Mehmet Özkaya, Hannan Özüberk

GİRESUN

Ergun Özdemir

HAKKÂRİ

Esat Canan, Mustafa Zeydan

HATAY

Fuat Çay, Mehmet Dönen, Abdullah Kınalı, Onur Kumbaracıbaşı, Nihat Matkap, Bestami Teke, Nurettin Tokdemir, Ali Uyar

İSPARTA

Mustafa Fikri Çobaner, Abdullah Aykon Doğan, Ertekin Durutürk

İÇEL

Y. Fevzi Arıcı, Ahmet Bilyeli, Aydın Güven Gürkan, Asım Kaleli, Durmuş Fikri Sağlar, Ali Su

İSTANBUL

Yıldırım Aktuna, İsmail Cem, Osman Ceylan, Tansu Çiller, İbrahim Gürsoy, Algan Hacaloğlu, Ercan Karakaş, Coşkun Kırca, Recep Ercüment Konukman, Leyla Yeniay Köseoğlu, Mehmet Moğultay, Mehmet Sevigen, Gürol Soylu, Tunca Toskay, Mehmet Bahattin Yücel

İZMİR

Yıldırım Avcı, Halil Çulhaoğlu, Timur Demir, Erdal İnönü, Mehmet Köstepen, Mehmet Özkan, Işıl Saygın, Rifat Serdaroğlu, Erkut Şenbaş, Cemal Tercan

KAHRAMANMARAŞ

Selahattin Karademir

KARAMAN

S. Osman Sevimli

KARS

Mehmet Alp, Abdülkerim Doğru, M. Sabri Güner, Atilla Hun, Zeki Nacitarhan

KASTAMONU

Münif İslamoğlu, Nurhan Tekinel

KAYSERİ

Mustafa Dağcı, Osman Develioğlu, Seyfi Şahin

KIRIKKALE

Hacı Filiz, Abdurrahman Ünlü

KIRKLARELİ

İrfan Gürpınar, Ahmet Sezai Özbek

KIRŞEHİR

Coşkun Gökalp, Sabri Yavuz, Hilmi Yükselen

KOCAELİ

Halil İbrahim Artvinli, M. Kâzım Dinç, İsmail Kalkandelen, Alaettin Kurt

KONYA

Hasan Afşar, Musa Erarıcı, Ali Günaydın, Osman Nuri Özbek, Ömer Şeker, Vefa Tanır, Servet Turgut, Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA

H. Cavit Erdemir, İsmail Karakuyu

MALATYA

Mustafa Yılmaz

MANİSA

Rıza Akçalı, Ümit Canuyar, Tevfik Diker, Sümer Oral, Yahya Uslu, Cengiz Üretmen

MARDİN

Muzaffer Arıkan, Mehmet Gülceğün

MUĞLA

İrfettin Akar, Muzaffer İlhan, Latif Sakıcı, Erman Şahin

NEVŞEHİR

Esat Kırathioğlu, Osman Seyfi

NİĞDE

Doğan Baran, Rıfat Yüzbaşıoğlu

ORDU

Hasan Kılıç, Refaiddin Şahin

SAKARYA

Nevzat Ercan, Mehmet Gölhan

SAMSUN

İlyas Aktaş, Mehmet Çebi, İrfan Demiralp, Ali Eser, Nafiz Kurt, Hüseyin Özalp, İhsan Saraçlar

SİİRT

Mehmet Erdal Koyuncu

SİNOP

Kadir Bozkurt, Cafer Sadık Keseroğlu

SİVAS

Ziya Halis, Azimet Köylüoğlu

ŞANLIURFA

Sedat Edip Bucak, Necmettin Cevheri, Ferit Aydın Mirkelam, Mehmet Fevzi Şihanlıoğlu

TEKİRDAĞ

Halil Başol, Muhtar Mahramlı, Fethiye Özver, Hasan Peker

TOKAT

Afi Şevki Erek, Güler İleri, Şahin Ulusoy

TRABZON

Koray Aydın

TUNCELİ

Kamer Genç, Vahdet Sinan Yerlikaya

UŞAK

Fahri Gündüz, Ural Köklü

VAN

Mustafa Kaçmaz, Nadir Kartal

YOZGAT

Yaşar Erbaz, Alparslan Türkeş

ZONGULDAK

Adnan Akın, Şinasi Altınır, Ömer Barutçu, Güneş Müftüoğlu, Ali Uzun

(Reddedenler)**ADANA**

Uğur Aksöz, Ahmet Şanal

AFYON

Halil İbrahim Özsoy, Gaffar Yakın

AĞRI

Hasan Fecri Alpaslan, Yaşar Eryılmaz

AKSARAY

İsmet Gür

ANKARA

Mehmet Nedim Budak, Mehmet Çevik, Mehmet Vehbi Dinçerler, Ömer Faruk Ekinci, Hamdi Eriş, H. Uluç Gürkan, Orhan Kilercioğlu, İrfan Köksalan, Mehmet Sağdıç, Yücel Seçkiner, Mustafa Tınaz Titiz

ANTALYA

Veysel Atasoy, Gökberk Ergenekon

ARTVİN

Süleyman Hatinoğlu

AYDIN

Cengiz Altınkaya, Yüksel Yalova

BAYBURT

Bahaddin Elçi, Ülkü Güney

BİLECİK

Mehmet Seven

BİNGÖL

Kâzım Ataoğlu, Hüsamettin Korkutata

BİTLİS

Zeki Ergezen, Edip Safder Gaydalı, Kâmran İnan

BOLU

Avni Akyol, Abbas İnceayan

BURSA

Mehmet Gedik, İbrahim Gürdal, Hüsamettin Örüç, Feridun Pehlivan

ÇANKIRI

İsmail Coşar, İlker Tuncay

ÇORUM

Yasin Hatiboğlu

DENİZLİ

Muzaffer Arıcı, Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR

Mahmut Uyanık

EDİRNE

Şerif Ercan, Erdal Kesebir

ELAZIĞ

Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN

Yıldırım Akbulut

ERZURUM

Lütfü Esengün, Abdulilah Fırat, Şinasi Yavuz

ESKİŞEHİR

Mustafa Balcılar

GAZİANTEP

Mustafa Yılmaz

GİRESUN

Burhan Kara, Yavuz Köymen, Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE

Lütfü Doğan, Mahmut Oltan Sungurlu

İÇEL

Ali Er, M. İstemihan Talay, Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL

Bülent Akarcalı, Bedrettin Doğancan Akyürek, İmren Aykut, Mustafa Baş, Mukadder Başeğmez, Kadir Ramazan Coşkun, Nami Çağan, Gürhan Çelebican, Hüsnü Doğan, Halit Dumankaya, Elaattin Elmas, Halil Orhan Ergüder, Salih Ergun, İsmail Safa Giray, Engin Güner, Melike Tugay Hasefe, Fevzi İşbaşaran, Mehmet Cavit Kavak, Cem Kozlu, Emin Kul, Ziyaeddin Selçuk Maruflu, Hasan Mezarıcı, Yusuf Namoğlu, Ali Oğuz, İbrahim Özdemir, Hasan Hüsamettin Özkan, Sabri Öztürk, Yusuf Pamuk, İsmail Sancak, Güneş Taner, Şadan Tuzcu

İZMİR

Veli Aksoy, Cengiz Bulut, Işın Çelebi, Nevzat Çobanoğlu, İsmet Kaya Erdem, İlhan Kaya, Atilla Mutman, Suha Tanık

KAHRAMANMARAŞ

Esat Bütün, Hasan Dikici, Ahmet Dökülmez, Recep Kırış, Ökkeş Şendiller, Saffet Topaktaş

KARAMAN

Zeki Ünal

KASTAMONU

Refik Arslan, Murat Başesgioğlu

KAYSERİ

Şaban Bayrak, Abdullah Gül, Salih Kapusuz

KIRIKKALE

M. Sadık Avundukluoğlu

KIRKLARELİ

Cemal Özbilen

KOCAELİ

İsmail Amasyalı, Bülent Atasayan, Şevket Kazan

KONYA

Necmettin Erbakan, Ahmet Remzi Hatip, Mehmet Keçeciler, Abit Kıvrak, Mustafa Ünalı

KÜTAHYA

Ahmet Derin, Mehmet Rauf Ertekin, Mustafa Kalemli

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk, Gazi Barut, Metin Emiroğlu, Münir Doğan Ölmeztoprak

MANİSA

Akın Gönen, Ekrem Pakdemirli, Faruk Saydam

MUĞLA

Nevşat Özer

MUŞ

Muzaffer Demir, Mehmet Emin Sever

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış

NİĞDE

İbrahim Arısoy

ORDU

Bahri Kibar, Cavit Şadi Pehlivanoğlu, Nabi Poyraz, Şükrü Yürür

RİZE

Ahmet Kabil, Mustafa Parlak, Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Cevat Ayhan, Mustafa Kılıçaslan, Ersin Taranoğlu

SAMSUN

Cemal Alişan, Adem Yıldız

SİVAS

Ahmet Arıkan, Musa Demirci, Abdullatif Şener, Muhsin Yazıcıoğlu

ŞANLIURFA

İbrahim Halil Çelik, Seyit Eyyüpoğlu, Eyyüp Cenap Gülpınar, Abdürrezak Yavuz

ŞIRNAK

Mahmut Alınak

TOKAT

Ahmet Fevzi İnceöz, İbrahim Kumaş, Ahmet Özdemir

TRABZON

Eyüp Aşık, Ali Kemal Başaran, Kemalettin Göктаş, Fahrettin Kurt

UŞAK

Ender Karagül

VAN

Şerif Bedirhanoglu, Fethullah Erbaş

YOZGAT

Hüseyin Erdal, Lutfullah Kayalar, Mahmut Orhon

ZONGULDAK

Bülent Ecevit, Necdet Yazıcı

(Oya Katılmayanlar)

AYDIN

İsmet Sezgin (Başkan)

BATMAN

Abdülkerim Zılan

BURSA

Şükrü Erdem

ERZURUM

Abdülmelik Fırat

ESKİŞEHİR

Hüsametdin Cindoruk

İSTANBUL

Bedrettin Dalan, Kemal Naci Ekşi

İZMİR

Ersin Faralyalı

KAYSERİ

Aykut Edibali

MALATYA

Yusuf Bozkurt Özal

SAKARYA

Ahmet Neidim

SİNOP

Yaşar Topçu

TRABZON

Mehmet Ali Yılmaz

(Açık Üyelikler)

Adana	1
Adıyaman	2
Ankara	1
Batman	1
Bursa	1
Diyarbakır	4
İsparta	1
İstanbul	2
Mardin	3
Muş	1
Siirt	2
Şırnak	2
Van	1
Yekûn	22

II. Yılmaz Hükümeti
06.03.1996-28.06.1996

Bakanlar Kurulu

Başbakan

Ahmet Mesut YILMAZ (Rize, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Nahit MENTEŞE (Aydın, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Rüşdü SARACOĞLU (İzmir, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Ayfer YILMAZ (İçel, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Abdülkadir AKSU (Diyarbakır, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Ufuk SÖYLEMEZ (İzmir, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Eyüp AŞIK (Trabzon, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Yaman TÖRÜNER (Afyon, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

İmren AYKUT (Adana, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Ayvaz GÖKDEMİR (Kayseri, DYP) 06.03.1996-25.05.1996

Devlet Bakanı

Cemil ÇİÇEK (Ankara, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

İbrahim Yaşar DEDELEK
(Eskişehir, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Ali Talip ÖZDEMİR (İstanbul, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Ünal ERKAN (Ankara, DYP) 06.03.1996-25.05.1996

Devlet Bakanı

Ersin TARANOĞLU (Sakarya, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

Devlet Bakanı

Mehmet Halit DAĞLI (Adana, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Adalet Bakanı

Mehmet AĞAR (Elazığ, DYP) 06.03.1996-28.06.1996

Milli Savunma Bakanı

Mahmut Oltan SUNGURLU
(Gümüşhane, ANAP) 06.03.1996-28.06.1996

İçişleri Bakanı

Ülkü Gökalp GÜNEY (Bayburt, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Dışişleri Bakanı

Emre GÖNENSAY (Antalya, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Maliye Bakanı

Lutfullah KAYALAR (Yozgat, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Milli Eğitim Bakanı

Turhan TAYAN (Bursa, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Mehmet KEÇECİLER (Konya, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Sağlık Bakanı

Yıldırım AKTUNA (İstanbul, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Ulaştırma Bakanı

Ömer BARUTÇU (Zonguldak, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

İsmet ATTİLA (Afyon, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Emin KUL (İstanbul, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Yalım EREZ (Muğla, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Hüsnü DOĞAN (İstanbul, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Kültür Bakanı

Agâh Oktay GÜNER (Ankara, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Turizm Bakanı

Işıl SayGIN (İzmir, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Orman Bakanı

Nevzat ERCAN (Sakarya, DYP)

06.03.1996-28.06.1996

Çevre BakanıMustafa Rüştü TAŞAR
(Gaziantep, ANAP)

06.03.1996-28.06.1996

Koalisyon Protokolü

(ANAP-DYP)

GİRİŞ

24 Aralık 1995 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinin sonuçları Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilerek kesinleşmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yapısı ortaya çıkmıştır.

Bu seçim sonuçları hiçbir siyasi parti grubuna tek başına hükümet kurma imkânı vermediği gibi, ilk üç parti ülkemizde ilk defa 19 ile yüzde 21 arasında birbirine çok yakın oy alarak Parlamente'ye girmişlerdir.

Bu durum daha önce ülkemizde uygulanan hükümet modellerinden farklı yeni bir hükümet modeli geliştirme ihtiyacını doğurmuştur.

Aziz Milletimizin 24 Aralık seçimleriyle ortaya koyduğu tercih, uygulanacak hükümet modelinde siyasi partilerimizin daha geniş çerçeveli uzlaşma, fedakârlık ve her alanda uyumlu işbirliği yapmaları ve Başbakanlığın dönüşümlü olduğu bir hükümet modelini zorunlu kılmıştır. Bu ihtiyacı tespit eden Doğru Yol Partisi ve Anavatan Partisi ülkemizin karşı karşıya bulunduğu iç ve dış siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların çözümü için sunduğu programın gücüne güvenerek, bazı siyasi partilerimizin böyle bir hükümetin kurulmasını anlayışla karşılayacaklarına ve kolaylık göstereceklerine ilişkin beyanlarını da dikkate alarak bir hükümet kurmaya karar vermişlerdir.

Esasen seçimlerden hemen sonra her iki partinin yönetimleri, birbirleriyle koalisyon kurmaları konusunda yoğun bir kamuoyu talebine muhatap olmuşlardır. Halkımızın tercihini yansıtan bu hükümetin devamlı olması ve ülkemiz sorunlarını çözmesi için her türlü çaba gösterilecektir.

Ülkemiz sahip olduğu tarihi, coğrafi avantajları ve yetişmiş insan potansiyeliyle, milletlerarasındaki gelişmişlik yarışının ön sıralarında yer almaya layıktır. Doğru yaklaşımlar, sağlıklı politikalar, gerçekçi çözümler üretilebildiği, vatandaşımızın önündeki engeller kaldırıldığı takdirde milletimizin ulaşamayacağı hedef yoktur. Büyük Atatürk'ün önderliğinde Milletimizin kurduğu Türkiye Cumhuriyetini, Anayasamızda ifadesini bulan temel ilkeleri ile korumaya ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkartmaya kararlıyız.

Milli, manevi ve tarihi değerlere sahip ve bunlara sadakatle bağlı olmayı temel hedeflerimizden biri olarak kabul ediyoruz.

Devletin temel görevi bilgi çağının gerektirdiği insanı yetiştirmek ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanacakları gerekli ortamı ve imkânları sağlamaktır.

İfade hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyetini demokrasimizin ve her yönüyle gelişmiş ülke olmamızın vazgeçilmez unsurları sayıyoruz.

Bu sebeplerle yeni hükümet, siyasi, sosyal ve ekonomik hayatı sağlıklı bir seviyeye ulaştırmakla sınırlı kalmayacak, Türkiye'nin devlet ve toplum yapısını yeniden yapılandırmak görevini de yüklenecektir.

Doğruyol Partisi ve Anavatan Partisi kuracakları ortak hükümetin, aşağıdaki hedefler ve görüşler çerçevesinde ülkeyi yönetmesi konusunda anlaşmaya varmışlardır.

1. GÜVENLİK VE İÇ BARIŞ

Ülkemizin güvenlik ve iç barışını tehdit eden en önemli sorun dış kaynaklı bölücü terördür. Terörle mücadele üniter devlet yapımızdan ve bütünlüğümüzden taviz vermeden içte ve dışta kararlılıkla sürdürülecektir.

Doğu ve Güneydoğu bölgesinde yaşayan insanlarımıza refah ve huzur getirecek bütün ekonomik ve sosyal tedbirler alınacak, Türkiye'nin önemli projelerinden biri olan Güney Doğu Anadolu Projesine hız kazandırılacaktır.

Olağanüstü halin tedricen kaldırılması yoluna gidilecektir.

2. EKONOMİ POLİTİKALARI

Dengelerin, güven ortamının tesisi ve serbest piyasa ekonomisinin tüm koşullarını sağlayacak ortam yaratılması ana hedeftir.

Bu amaçla, ekonomide istikrara yönelik önlemler süratlendirilecektir. Vergi konusunda bütün ekonomik faaliyetleri kapsayacak düzenlemelere gidilecektir. Devletin ekonomideki payı azaltılacak, başta tarım olmak üzere bütün üretim politikaları uluslararası rekabet esasına göre düzenlenecektir.

a) Ekonomideki İstikrara Yönelik Tedbirler

Ekonomideki dengelerin ve güven ortamının sağlanması, uyumlu makroekonomik politikaların izlenmesiyle mümkün olacaktır.

Temel amaç, enflasyonla etkin bir şekilde mücadele etmek ve istikrarlı büyümeyi sağlamaktır.

Faiz ve döviz fiyatlarının piyasada belirlenmesi esastır.

Uygulanacak para politikasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamak ve mali piyasaların serbest piyasa kuralları çerçevesinde genişlemesini ve derinleşmesini gerçekleştirmektedir. Bu husus gözönünde bulundurularak, Türk mallarının dış rekabet gücünün devam ettirilmesi için gerçekçi kur politikası izlenmeye çalışılacaktır.

Ekonomik ve sosyal gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan ihtiyaçlara göre, vergi kanunlarında gerekli düzenlemeler yapılmasına devam edilecektir.

Tüm ekonomik faaliyetler belge düzeni içinde kayda alınacak ve vergilendirilmesi sağlanacaktır. Üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilerek tüketim üzerinden alınan vergilere ağırlık verilecektir.

Vergi kanunlarındaki yatırım ve ihracat dışında kalan istisna ve muafiyetler daha da daraltılacaktır.

Vergi tabanının genişletilmesi suretiyle mükellef sayısı artırılarak vergi oranlarının da tedricen indirimle gidilecek ve bu şekilde T.C. Anayasası'nın öngördüğü ödeme gücü ilkesine uygun, daha adil bir vergi düzeni oluşturulacaktır.

Gelir idaresinin ve vergi denetiminin yeniden yapılandırılması suretiyle daha etkin hale getirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına devam edilecektir.

Kamu bankaları dahil kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu sektörü tarafından yapılmasına zaruret kalmayan hizmet ve faaliyetler süratle özelleştirilecektir.

Kamu yatırımları gözden geçirilerek proje sayısı azaltılacak, yatırımların süratle tamamlanarak hizmete girmesi sağlanacak, altyapı yatırımlarına öncelik verilecektir.

Sermaye piyasası daha şeffaf bir yapıya kavuşturulacak ve denetimi etkinleştirilecektir.

Bankacılık ve sigortacılık başta olmak üzere finans sektöründe öncelikli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur zaman içerisinde tasfiye edilerek, çalışanların emeklilik işlemleri ve tasarrufları özel sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları aracılığıyla yürütülecektir. Mevcut emeklilik ve prim ödemeleri ve diğer kazanılmış haklar korunacaktır.

Devletin ve ekonominin yeniden yapılanması için düşündüğümüz bütün köklü tedbirler, kaynakların iyi kullanımına, sistemin daha verimli ve daha süratli çalışmasına, israfın ve kayıpların azalmasına yöneliktir.

Sosyal devlet ilkesi çerçevesinde, kamu yatırımlarında sağlık ve eğitim sektörlerine, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesine ve geleneksel kamu hizmetlerine ağırlık verilecektir.

Özelleştirme ve yap-işlet-devret modelinin de uygulanması ile özel kesimin enerji, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinde yapacağı yatırımların payı artacaktır.

Yabancı sermaye konusunda mevcut liberal politikaların uygulanmasına devam edilecektir.

Ödemeler dengesinin sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması ve sermaye hareketlerinin, ülkenin üretim kapasitesinin güçlendirilmesine katkıda bulunacak bir yapı içerisinde geliştirilmesine önem verilecektir.

Mal ve hizmet ihracatının hızla arttırılması amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır. Her alanda dünya fiyatlarıyla bütünleşilecektir. Kredi ve garanti mekanizmalarının çalıştırılması amacıyla gerekli finansman kaynakları Eximbank' a aktarılacaktır.

Teşvik politikaları yeni istihdam imkânlarını geliştirme, küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleme, çevrenin korunması, kalkınmada öncelikli yörelerin gelişmesine katkıda bulunma ve gümrük birliğinin gerektirdiği yapısal uyumu sağlayacak şekilde uygulanacaktır. Ayrıca, ileri teknolojiyi sağlamak, uyarlamak ve üretmek için işletmelerin AR-GE faaliyetleri ve bunlarla ilgili yatırımları desteklenecektir.

Üretken istihdamın arttırılması ve kişilerin kendi işlerini kurmaları desteklenecektir. Ülkede istihdamın ve üretimin en önemli dinamiklerinden olan esnaf ve sanatkârlar ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'ler) rekabet ve teknoloji

gücünü yükseltecek, verimliliğini ve ihracat kapasitesini arttıracak tedbirler alınacaktır.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi, toplumsal refahın yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması esas alınacaktır.

Avrupa Birliği ile bütünleşmenin oluşturacağı değişim sürecinde ülke gerçekleri çerçevesinde uluslararası kurum ve kurallara uyum ve standartlara ulaşma temel hedef olacaktır.

Bu politikalarla gerçekleşmesi hedeflenen hususlar ise şunlardır Fiyat istikrarının kalıcı bir şekilde sağlanması; bütçe ve kamu maliyesine disiplin getirilmesi; sosyal güvenlik sisteminin ekonomide kaynak israf eden bir yapıdan çıkartılarak kaynak bir yapıya kavuşturulması; finansal sektörün üzerindeki devlet tarafından konulmuş bulunan yüklerin asgariye indirilmek üzere yeniden düzenlenmesi; ekonomi yönetiminin uyumlu bir şekilde çalışarak genel olarak düzenleyici ve yönlendirici bir fonksiyon ifa etmesidir.

b) Özelleştirme

Ekonomide verimliliği arttırmak, maliyet yapısını rekabet edebilir seviyeye indirmek, serbest piyasa koşullarını sağlamak ve devletin ekonomide ticari ve üretici rol üstlenmesi yerine asli fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve büyük altyapı yatırımlarına zaman ve kaynak tahsisine imkân sağlamak amacıyla özelleştirme faaliyetlerine hız kazandırılacaktır.

Devletin üretimden çekilmesinin aracı özelleştirmedir. Bu konudaki temel yaklaşımımız kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi yanında faydanılabilir kamu hizmetlerinin de özel kesime devredilmesi yönündedir.

Özelleştirme ne kadar doğru bir yaklaşımsa onun ciddi, hukuki temelleri sağlam ve toplumsal olarak kabul edilebilir bir şeffaflık içinde gerçekleştirilmesi de o kadar doğru bir iştir. Bundan dolayı özelleştirmede rekabetçi ortamın oluşturulmasına, tüketicinin haklarının korunmasına, gerekli teknolojik yenilemenin ve yatırımların gerçekleştirilmesine ve tekellerin oluşturulmasına dikkat edilecektir.

Özelleştirme ilke olarak kamu bankaları da dahil olmak üzere bütün kamu iktisadi teşebbüslerini kapsayacaktır. Ancak özelleştirilmesi zaman alacak olan kamu iktisadi teşebbüslerinde bunların özel kesim ilkelerine uygun olarak verimli çalışmalarını sağlayacak düzenlemelerin yapılması da sağlanacaktır.

Enerji, ulaştırma ve telekomünikasyon kuruluşlarının ve hizmetlerinin özelleştirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler 1996 yılının ilk yarısında çıkarılacaktır.

c) Tarım Politikası ve Birlikler

Tarım kesimimizi dışa açılma ve dünya ile bütünleşme politikalarımızın bir unsuru olarak değerlendirerek, mukayeseli üstünlüğe sahip olduğumuz ürünlere ağırlık vermek suretiyle bunların üretim ve ihracatının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Tarım ürünlerinin serbest rekabet ortamında pazarlanmaları sağlanacaktır. Tarım satış kooperatifleri Birliklerinin yönetimleri özerkleştirilecektir. Tarım Sa-

tış Kooperatifleri Birlikleri, Pankobirlik ve Tarım Kredi Kooperatifleri Birlikleri'nin etkinlik ve verimliliklerini artırabilmek amacıyla uygulamada tekerrürlerin kaldırılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Ayrıca üretimin yönlendirilmesi, pazarlanması, üreticilere hizmet götürülmesi konularında faaliyet gösterecek olan üretici birliklerinin kurulmalarına özendirilecektir.

Tarım ürünleri fiyatlarına olan devlet müdahaleleri azaltılarak, kayıtlı ücretlere doğrudan gelir desteği verilmesi yoluna gidilecek, girdi destekleri aşamalı olarak kaldırılacak, arz fazlası olan ürünlerin ürün kalitesi ve çeşitleri ile toprak durumu gibi kriterler de gözönüne alınmak suretiyle ekim alanları sınırlandırılarak veya benzeri tedbirler alınarak azaltılacak ve bunların yerine iç ve dış talebi olan ürünlere yönelmeleri özendirilecektir.

Tohumculuk, aşılama, suni tohumlama ve tarımsal mücadelenin özel sektör tarafından yürütülmesi yaygınlaştırılacaktır.

Hayvancılık sektörüne özel önem verilecek, özellikle damızlık hayvan yetiştiriciliği, süt ve besi sığırcılığının geliştirilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır.

Üretici bölgesi halleri, ürün ihtisas borsaları, vadeli işlem borsaları ve üretici birlikleri kurulabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Ziraat Odaları, demokratik bir yönetim yapısına kavuşturularak etkinleştirilecektir.

Çiftçi gelirlerine istikrar kazandırmak amacıyla tarım ürünleri sigorta sistemi geliştirilecektir.

Özel orman kurma ve toplum ormancılığı faaliyetleri desteklenecektir.

d) Temel Alt Yapı Hizmetleri

Altyapı sektörlerinde hem etkinliğin sağlanması ve kamu dışı kaynaklardan yararlanılması hem de kapasite artışlarının süratle gerçekleştirilebilmesi için özelleştirmeye ağırlık verilirken, bu alanlarda özel kesimin yatırım yapmasını kolaylaştıracak, yap-işlet-devret de dahil olmak üzere, yeni finansman modelleri uygulamaya konulacaktır.

Enerji sektöründe ana hedef; ihtiyacımız olan enerjinin zamanında, güvenilir, ucuz ve kaliteli olarak temin edilmesidir.

Uluslararası yüksek teknoloji, sağlıklı çevre ve halkın güvenliği ön planda tutan nükleer santraller kurulacaktır.

Komşu ve çevre ülkelerden getirilecek olan doğal gaz altyapısına hız verilecek, bu ülkelerdeki doğal gazın dünya piyasalarına ulaştırılması için, doğal gaz boru hatlarının ülkemizden geçirilmesine çalışılacaktır. Aynı çalışmalar petrol boru hatlarında da yapılacaktır.

Yurt içinde ve yurt dışında petrol arama faaliyetlerine hız verilecektir.

Devlet, verimli işletmeciliği teşvik amacıyla, kömür ve diğer maden işletmeciliğinden, gerekli sosyal ve teknik altyapı düzenlemelerini yaparak tedricen çekile-

cek ve özel sektöre devredilecektir. Verimli işletilme imkânı bulunmayanlar tasfiye edilecektir.

Ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına, altyapıların geliştirilmesine ve verimliliğin artırılmasına önem verilecektir.

T.C. Devlet Demiryollarının zararının azaltılması ve sektördeki rolünün belirlenmesi için gerçekçi önlemler alınacak, kuruluş yeniden yapılandırılacaktır.

Sivil havacılığın geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Havaalanları, limanlar, yat limanları, karayolu yapımına, kapasite ve standartlarının artırılmasına öncelik verilecektir.

Telekomünikasyon ve haberleşme alanında dünya ile entegrasyon çalışmaları na devam edilecektir.

Telekomünikasyon alanında lisans verilmesi ve Türk Telekom A.Ş.'nin hissele-
rinin satılmasına ilişkin gerekli yasal düzenlemeler süratle yapılacaktır.

Posta idaresi yeniden yapılandırılacaktır.

3. GÜMRÜK BİRLİĞİ, AVRUPA BİRLİĞİ

1 Ocak 1996 tarihi Cumhuriyetimizin gelişme sürecinde yeni bir sayfa açmak-
tadır. Bundan sonraki hedefimiz Avrupa Birliği' ne tam üyeliğdir.

AB ülkeleri ile Türkiye arasında bugüne kadar varolan sınai standartlar arasın-
daki farklılığın tedricen ortadan kalkacak olması ihraç edilecek ürünlerin Türkiye
ve AB ülkeleri için aynı standartta üretilmesini sağlayacak, sanayi işletmelerimizin
daha rasyonel boyutlara ulaşması mümkün olacaktır.

Türkiye, Gümrük birliği ile rekabet politikasını da etkinlikle uygulamaya ko-
yacaktır. Böylelikle ekonomimizde tekelleşme önlenecek rekabetin korunması
sağlanacaktır. Fiyatların serbest rekabet ortamında oluşması için gerekli koşullar
oluşturulacaktır.

AB' den mali destek sağlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

AB ile ekonomik entegrasyonun tamamlanması yolunda hizmetlerin ve tarım
ürünlerinin serbest dolaşımının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Bu çerçevede, AB'nin yapısını ve sınırlarını gözden geçirecek olan Hükümetler
Arası Konferansta Türkiye-AB ilişkilerinin mevcut konumunu koruması ve iyileşti-
rilmesi için girişimler sürdürülecektir.

4- DEVLETİN YENİDEN YAPILANMASI

Devlet idaresinin yeniden yapılanması konusunda kararlıyız. Bu yeniden yapı-
lanmada getirilecek olan düzenlemeler kişiyi, hak ve hürriyetleri ile birlikte koru-
maya ve geliştirmeye yönelik olacaktır. Devlet asli görevlerine dönecek ve vatanda-
şa hizmet verme amacıyla yeniden yapılandırılacaktır.

Devletin yeniden yapılanmasında, hizmetin gerekli kıldığı büyüklükte, verimli
bir devlet yapısına geçilmesi temel hedefimizdir. Bu yaklaşımda devletin ekonomik

faaliyetlerden çekilmesi, asli görevlerine dönmesi, bürokratik engellerin kaldırılması ana kuraldır.

Devletin vatandaşına güvenmesi temel ilkelerimizden birisidir. Fertlerin devlet ile olan ilişkilerinde vatandaşın beyanına güven esas alınacak, beyanın doğruluğunu araştırmak ilgili kamu idaresinin görevi olacaktır.

Herkesin yararlandığı ölçüde kamu hizmetlerinin bedelini ödemesi ilkesi esas alınacaktır. Bu ilkenin uygulanmasında ödeme gücü olmayanlar ile sakatlar ve özürlüler korunacaktır.

Kamu görevlilerinin tümünü kapsayan, yetki ve sorumluluğu dengeleyen yeni bir kamu personel rejimi yürürlüğe konulacaktır.

Tutumlu bir devlet örgütünün gerekli kıldığı sayıda kamu görevlisi çalıştırılmak üzere mevcut kadroların toplam sayısı beş yıl süre ile arttırılmayacak, ihtiyaçlar boşalan kadroların etkin kullanımıyla karşılanacaktır.

a) Hukuk

Türkiye dünya ile bütünleşebilmek için hukuk sistemini gözden geçirerek evrenselleştirmek ve yasaları tüm vatandaşlar için tam bir eşitlik ile uygulamak zorundadır.

Adalet hizmetlerinde adil, hızlı, etkin ve ekonomik sonuç almayı sağlamak üzere; teşkilat yapısında, hukuk kurallarında, hakim, savcı ve adalet meslek personeline ilişkin politikalarda köklü düzenlemeler yapılacaktır.

Adalet sisteminde aranması gereken nitelikler doğruluk, sürat ve ekonomik olmalıdır. Hak arama hakkından herkesin yararlanması esastır.

Yürürlükte yasaların, eskimiş ve gücünün gereklerine cevap vermeyen yönleri hukukun üstünlüğü ve hukuka objektif uygunluk açısından taranacaktır. Ayrıca hukuk dili açısından güncelleştirilecektir. Çağdaş demokratik yapı ile bağdaşmayan hükümlerin metinlerden çıkarılması sağlanacaktır.

Yargıdaki tıkanıklıklar ve birikimler hızlı ve sağlıklı biçimde giderilecektir. Yargının şeffaflaştırılması, basitleştirilmesi ve hızlandırılması sağlanarak yargıda değişim gerçekleştirilecektir.

Bu amaçla;

Yargı teşkilatı yeni bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ceza hükümleri içeren konulardaki hürriyeti bağlayıcı ceza ve adil para cezalarının, idari para cezasına çevrilmesi konusunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Cezaevlerinin idari ve fiziki yapıları ile güvenlik tedbirlerindeki noksanlıklar giderilecek; hükümlüyü toplumu yeniden kazandıracak çabalar hızlandırılacak ve güvenlik tam olarak sağlanacaktır.

b) Eğitim

Eğitimde; Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı, milli, manevi ve ahlaki değerlerimizi benimsemiş, bilgili, ilmi düşünceye sahip, herkese karşı saygılı ve hoşgörülü, sevgi dolu, laik ve çoğulcu demokrasiyi davranış haline getirmiş, kişisel sorumluluk

duygusu ve toplumsal duyarlılığı gelişmiş, bilgi ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek, kendi kendine yeterli ve güvenli, bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amacımızdır.

Zorunlu eğitim asgari 8 yıla çıkarılacaktır.

Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için İlköğretim ikinci kademesinde başlamak ve ortaöğretimde yoğunlaştırmak üzere yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.

Yüksek öğretime geçişte yığılmaları önlemek üzere ortaöğretim yeniden yapılandırılacaktır. Orta öğretim programları yüksek öğretime, mesleki teknik eğitime ve hayata yönlendirecek biçimde yeniden düzenlenecek, bu bağlamda ülkemizin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmek ii istihdama yönelik meslek kazandırıcı ve mesleki gelişmeyi sağlayıcı çıraklık ve mesleki teknik eğitime önem, öncelik ve ağırlık verilecektir. Bu eğitimi alan gençlerimiz kendi işlerini kurmaları için özendirecek ve kendilerine işyeri kurma kredisi sağlanacaktır.

Yüksek öğretim yeniden düzenlenecektir. YÖK sadece koordinasyonun sağlanmasından sorumlu bir yapıya kavuşturulacaktır. Vakıf Üniversitelerinin kurulması teşvik edilecektir.

Özel sektörün okul açması ve vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek; eğitim, teknik yöntem ve teknolojilerinin geliştirilmesinde, eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması özendirilecek ve desteklenecektir.

Özel üniversitelerin kurulması için gerekli yasal düzenlemeye gidilecektir.

Bilim ve teknoloji alanında başta ABD ve Avrupa Birliği olmak üzere uluslararası işbirliğine önem verilecek, devletin önemli dış alımlarında bilim ve teknoloji yeteneğimizi yükseltici bilgi ve teknoloji transferine imkân sağlayacak uygulamalara gidilecektir.

Yaygın eğitim insanlarımızın ve özellikle kadınlarımızın meslek edinmeleri ve el becerilerini geliştirerek üretime yönelmeleri için yeniden düzenlenecektir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın milli kültürlerini korumaları, vatandaşlarımızın çocuklarının yaşadıkları ülkenin eğitim imkânlarından yararlanmaları ve Türkiye'ye dönüşlerinde Türk eğitim sistemine ve topluma uyumlarını kolaylaştıracı tedbirler alınacaktır.

Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukları ile yürütülen eğitimdeki işbirliği ve buna dayalı projeler daha etkin ve güçlü bir şekilde sürdürülecektir.

c) Sağlık

Sağlık sistemi finansman, yönetim ve organizasyon, insan gücü, hizmet arzı ve mevzuat boyutlarıyla ele alınacaktır.

Devlet bütün vatandaşlar için sağlık evi, sağlık ocağı, ana-çocuk sağlığı merkezleri ve verem savaş dispanserlerinin sunduğu temel sağlık hizmetlerini bedelsiz olarak sunmaya devam edecektir.

Sağlık sigortası sisteminin yaygınlaştırılmasına paralel olarak hastaneler özelleştirilecektir.

İlke olarak herkesin sağlık sigortası primi ödeyeceği ve nüfusun tümünü sağlık güvencesi kapsamına alacak olan sigorta sistemine aşamalı bir şekilde geçilecektir.

Sağlık sigortası primini ödeme gücü olmayanların, primi devletçe karşılanacak, böylece devlet, hizmet sunan kurumları değil, ihtiyacı olan kişileri destekleyecektir.

Sağlık Bakanlığı hastane işleten bir kurum olmaktan çıkarılarak ilgili kuruluşlarla koordineli bir şekilde, standart ve normları belirleyen ve bu esaslara göre denetleyen bir yapıya kavuşturulacak, yeniden yönetim anlayışı ile yeniden yapılandırılacaktır.

d) Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik kurumları kronikleşmiş bir mali darboğaz içerisinde. Sosyal güvenlik kurumlarının sigorta hizmetleri ilke olarak nimet-külfet dengesi içinde ve kendi finansman imkânları ile karşılanacak, karşılığı ödenmemiş sigorta hizmeti verilmesinden kaçınılacaktır.

Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur zaman içerisinde tasfiye edilecek ve tüm çalışanların emeklilik işlemleri ve tasarrufları özel sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları aracılığı ile yürütülecektir.

Özel sigortacılık mevcut sosyal güvenlik sistemine ilave ve isteğe bağlı bir sistem olarak desteklenecek ve bu kapsamda özel sağlık ve özel emeklilik sigortası teşvik edilecektir. Kişilerin özel sigortalara güvenini sağlayacak denetim hizmetleri artırılacaktır.

Devlet açısından önemli olan husus herkesin bir sosyal güvenlik kuruluşuna üye olmasıdır.

Sigortalı olmak ve sigortalı çalıştırmaktan kaçışların nedenleri ortadan kaldırılabacak ve tüm nüfusun sosyal güvenliğe kavuşturulması sağlanacaktır.

Sağlık kuruluşları sosyal güvenlik sisteminden ayrı olarak düzenlenecektir.

Özürlüler için gerekli sosyal ve yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

e) Yerel Yönetimler

Kamu hizmetlerinde etkinliğin sağlanması, rasyonel kaynak kullanımı, demokratik ve katılımcı yerinden yönetim ilkelerine uygun olarak merkezi idare ile mahalli idareler arasında görev; yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımının temel esaslarını belirleyen çerçeve yasa çıkartılacaktır.

Bu yasa ile merkezi ve mahalli idarelerce yürütülecek hizmetlerin nitelikleri belirlenecek, merkezi idare tarafından yürütülen mahalli nitelikli hizmetlere ilişkin görev ve yetkilerin mahalli idarelere idari ve mali yapıları ile denetimlerinin esas ve usulleri belirlenecektir.

Merkezi idarenin idari vesayet hakkı asgariye indirilmekle birlikte bu hakkın etkili olarak kullanılması için gerekli tedbirler alınacaktır. Belediye ve İl Meclisleri-

nin oluşumu, muhtarlar dahil, halk temsilcilerinin daha büyük oranda katılımına imkân verilecek şekilde yeniden düzenlenecektir.

Mahalli idarelerin mümkün olan hizmet ve faaliyetlerini özelleştirilmesi özen-
dirilecek ve yönlendirilecektir.

Ülke nüfusunun büyük bir bölümünün yaşadığı İstanbul'un giderek büyüyen içme suyu, kanalizasyon-arıtma, çevre, ulaşım, sanayii gibi sorunlarını çözebilmek amacıyla özel bir yönetim şekli ve yapılanması uygulanacaktır.

Mahalli idarilerin gelir kaynakları kamu hizmetlerine ve gerekli mali planlama-
ya imkân verecek şekilde düzenli ve sürekli hale getirilecektir.

f) Devletin Şeffaflaşması ve Yolsuzluklarla Mücadele

Çağdaş yönetim tekniklerinin hayata geçirilmesi yoluyla ve vatandaşa güven esasına dayalı olarak bürokrasinin en aza indirilmesi ve yönetimin şeffaflaştırılarak vatandaş nezdinde güven unsurunun artırılması önemlidir.

Hukuk devleti ilkelerine bağlı kalarak yolsuzluk olaylarına karşı etkili bir şekilde mücadele etmek bizim için ahlaki, hukuki ve siyasi bir zarurettir. Koalisyon hükümeti her türlü yolsuzluk olaylarının üzerine gitmeye kararlıdır.

Bu husus devlete ve demokrasiye güvenin vazgeçilmez şartıdır. En başta milletvekili dokunulmazlığı olmak üzere anayasal, yasal ve kurumsal her türlü düzenleme yapılacaktır.

Devlet yönetiminde şeffaflık ve açıklık esastır.

Devletin yapım, kira, alım-satım işlerinde şeffaflık, açıklık ve rekabet sağlamak için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

g) Kentleşme

Kırsal kesimden kentlere ve özellikle büyük metropollere yönelen hızlı bir kentleşme hareketi mevcuttur. Bu hızlı kentleşme bir yandan kentsel altyapı ihtiyacını hızla artırırken, diğer yandan da önemli sosyo-ekonomik sorunlara yol açmaktadır.

Başta kamu arazileri kullanılmak üzere altyapısı hazır, planlı arsa üretilerek ve toplu konut uygulamalarıyla konut açığının giderilmesine çalışılacak, bu uygulamayla aynı zamanda kamuya gelir sağlanacaktır.

Hızlı kentleşme ve artan nüfusun konut ihtiyacının karşılanabilmesi için konut üretimi ve sahipliği teşvik edilecek, bu amaçla kamuya ilave yük getirmeyecek şekilde uygun finansman modelleri geliştirilecektir.

Kentleşme, arsa, konut ve kentsel altyapı ile ilgili tüm uygulamalar bir bütünlük içinde ele alınacak ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyon ile gerçekleştirilecektir. Yeni gecekondulaşmalara imkân vermemek için yaratılan rantların kamuya aktarılması sağlanacaktır.

Kentlerde tarihi, doğal ve kültürel değere sahip alan ve eserlerin korunması ve yenilenmesine önem ve öncelik verilerek, kent kimliğini oluşturan şehircilik ve mimari tarzlarını koruma ve geliştirme faaliyetleri teşvik edilecektir.

h) Çevre

Çevrenin korunması ekonomik, ticari, sosyal ve siyasi açılardan birbiriyle uyumlu ve bütünleşmiş bir yaklaşımla ele alınacaktır.

Çevrenin kirletilmesi sonunda alınacak onarımcı politikalar yanında, öncelikle kirletilmeden korunmasını sağlayacak önleyici politikalar tercih edilecektir. Çevre politikaları tüm ekonomik ve sosyal politikalarla entegre edilecek ve bu amaçla ekonomik araçlardan azami düzeyde istifade edilecektir.

Toplumda çevre bilincinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetimler arasında koordinasyon sağlanarak eylem planları yapılacaktır.

Kent planlamasında çevre düzeni İmar planlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

6. SOSYAL POLİTİKA

a) İşsizlikle Mücadele

Toplum huzurunun sağlanabilmesi ve orta direğin güçlendirilmesi için işsizliğin azaltılması büyük önem taşımaktadır. Genel olarak ekonomik sistemde ve devletin yeniden yapılanmasında alacağımız tedbirler istihdamı artıracak ve işsizliği tedricen azaltacaktır.

Hedefimiz kamu sektöründe, kadro şişkinliğiyle işsizliğe palyatif çözüm bulmak değil, özel sektör öncülüğünde yatırımları ve üretimi artırarak istihdam sağlamaktır.

b) Aile, Kadın, Çocuk ve Gençlik Sorunları Sosyal politikalarımızın hedefi de kaynağı da insandır, onun mutluluğu ve refahıdır. Bu hedefe ulaşmada en temel kurum ise ailedir. Ailenin güçlendirilmesi neticede toplumun ve devletin güçlendirilmesidir. Bunun için hükümet olarak yalnızca merkezi plan ve programlara değil, yerel yönetimlerle ve sivil kurumlarla (vakıf ve dernekler) işbirliğine zaruret vardır. Özellikle yaşlılara, kimsesizlere, korunmaya muhtaç çocuklara, sakat ve özürlülere, aile dışına itilmiş kadın ve çocuklara yönelik sosyal hizmet politikalarımızda bu yeni yaklaşım esas olacaktır.

Kadın aile konumunun en etkili, yönlendirici, yetiştirici, aileyi birleştirici ve koruyucu unsurudur.

Türk kadınının toplum içindeki yerini olumsuz olarak etkileyen düzenlemelerin giderilmesi yönündeki çalışmalar sürdürülecek ve Türk kadınının her alanda etkin bir şekilde hizmet görmesini, eğitim düzeyinin yükseltilmesini, karar mekanizmalarında rol almasını sağlayacak yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.

Ana çocuk sağlığına yönelik hizmetlere önem verilecektir

Çocuklarımızın ve gençlerimizin Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerine, milli ve manevi değerlerimize bağlı bir şekilde fikren, ruhen ve bedenlen gelişmeleri temin edilecektir.

Gençlik kesiminin sorunlarını gidermek ve gençlerin kalkınma sürecine katkı ve katılımlarını artırabilmek amacıyla bu kesime sunulan hizmetler toplumun temelini oluşturan ve geleceğin güvencesi olan gençlerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam ve boş zaman değerlendirme konularındaki sorunların çözümüne yönelik önlemler alınacaktır.

Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirilmesi için spora gerekli önem verilecektir.

c) Ortadireğin Güçlendirilmesi ve Gelir Dağılımının İyileştirilmesi

İster gelişmiş olsun ister gelişme yolunda olsun bütün ekonomik ve toplumsal dokunun en önemli kesimi ortadirek diye adlandırdığımız memur, işçi, emekli, çiftçi, esnaf ve sanatkârdan oluşan kesimdir. Bu kesimin sorunları çözülüp mutluluğu sağlanamadan ülkenin toplumsal dokusunu sağlamlaştırmak ve sosyal istikrarı sağlamak mümkün olamaz.

Ekonomiyle ilgili olarak yukarıda belirtilen tedbirlerin alınması en çok bu kesimin üzerinde olumlu etki yaratacak, enflasyonun alınacak tedbirler sonucu düşmesi, fiyat istikrarının sağlanması, tüketicinin gerçek anlamda korunması ile ortadirek layık olduğu konuma getirilecektir.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi, toplumsal refahın yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması temel amaçtır.

Üretken istihdamın artırılması ve kişilerin kendi işlerini kurmaları desteklenecektir. Alt gelir gruplarının refahını artırmak için doğrudan yardım sistemleri geliştirilecek ve bu kesimin yararlandığı eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmetler desteklenecektir.

d) Esnaf ve Sanatkâr

Esnaf ve sanatkârların kredi imkânları artırılacaktır.

Bu kesimin çalışma şartlarını ağırlaştıran vergi mevzuatı gözden geçirilecektir.

Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) üretim ve istihdamındaki paylarının artırılması, işyerlerinin teknoloji transferi yolu ile kalite ve standartlarını geliştirici tedbirler alınarak, Gümrük Birliği içinde rekabet edici bir yapıya kavuşturulmaları sağlanacaktır.

KOBİ'lere oluşturulacak risk sermaye şirketleri kanalıyla yatırıma dönük karlı ve verimli projeler hayata geçirilecek, kolay kredi teminine imkân vermek üzere kredi garanti fonu uygulaması geliştirilecektir.

KOBİ'lerin organize ve küçük sanayi sitelerinde faaliyetlerini sürdürebilmeleri, sektörel ve çok ortaklı şirketler halinde örgütlenmeleri ve AB' den temin edilen kaynaklarla desteklenmeleri, uluslararası piyasalarda irtibatlandırılmaları sağlanacaktır.

e) Turizm

Türkiye'nin tabii güzelliklerinin korunmasına özel önem verilecektir.

Türkiye'nin yurtdışında tanıtılması için etkin ve kapsamlı bir kampanya yürütülecektir.

Turizmin altyapı yatırımlarına ağırlık verilecektir.

Turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak yeni potansiyel alanlar yaratılacaktır.

f) Kültür

Kalkınmanın, çağdaşlaşmanın ve dışa açılmanın esasını oluşturan milli kültürün korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması temel ilkedir.

Taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına önem verilecektir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın milli benliklerini koruyarak Türkiye ile bağlarının kuvvetlendirilmesi, başta Türk Cumhuriyetleriyle olmak üzere bütün ülkelerle sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi esas olacaktır.

Yurtdışındaki tarihi ve kültürel varlıklarımızın tespiti, korunması ve tanıtılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kamu kurum ve kuruluşları dışında özel girişimler, vakıflar ve derneklerin faaliyetleri denetlenecektir.

g) Din ve Vakıf Hizmetleri

Bütün siyasi görüş ve düşüncelerin üstünde tutarak, milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek din hizmetlerine önem verilecektir.

Din hizmeti sunan görevlilerin her türlü siyasi düşünce ve tesirlerin dışında tutulması konusundaki hassasiyet korunacaktır.

Vakıfların toplum ve kültür hayatımızdaki yeri ve önemi dikkate alınarak bu yöndeki çalışmalar teşvik edilecek, vakıf eserlerinin korunması için azami gayret gösterilecektir.

6. DIŞ POLİTİKA

Türkiye, dış politika alanında, Büyük Atatürk'ün ortaya koymuş olduğu ilkeler doğrultusunda hareket edecektir. Hedef ve amaç, dünyada, bölgede ve ülkede barışın muhafazasıdır.

Diğer ülkelerle ilişkilerimiz, dostluk, iyi komşuluk ve karşılıklı işbirliği esasları çerçevesinde yürütülecektir. Bununla birlikte bölgede Türkiye'ye karşı hasmane tutum takınabilecek ülkelere karşı hazırlıklı bulunulacak ve ülkenin güvenlik ve menfaatlerinin korunması hususunda gerekli kararlılık gösterilecektir.

Coğrafi bakımdan gayet hassas bir konumda bulunan ülkemiz, bölgedeki uyuşmazlıkların barışçı yöntemlerle çözüme kavuşturulmasına yönelik çabalara aktif biçimde katkıda bulunmaya devam edecektir. Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu'daki çeşitli uyuşmazlıklarda izlediğimiz yapıcı tutum sürdürülecektir.

Türkiye'nin bölgesindeki lider konumunun devam ettirilmesi ve güçlendirilmesi için her türlü önlem alınacak ve gerekli stratejiler oluşturulacaktır.

Kıbrıs sorununun, ülkemizin ve Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti'nin menfaatleri çerçevesinde kalıcı ve makul bir çözüme kavuşturulması yönündeki çabalarımız hassasiyet ve kararlılıkla sürdürülecektir.

Bağımsızlığını yeni kazanan Türk Cumhuriyetleri ve Avrasya ülkeleri ile ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesine yönelik politikamız sürdürülecektir. Bölgede mevcut ham petrol ve doğalgaz kaynaklarının boru hatları vasıtasıyla Türkiye üzerinden Akdenize sevk edilmesi ve özellikle Bakü-Ceyhan hattının inşasına en kısa zamanda başlanması önem taşımaktadır.

İnsan hakları bütün ülkelerin uymak zorunda oldukları evrensel bir ilke konumuna gelmiştir. Türkiye imzaladığı uluslararası anlaşmalar ve kendi halkının arzusu doğrultusunda bu hakkın en mükemmel şekilde sağlanması için mümkün olan her türlü çabayı gösterecektir.

Yurtiçinde demokratikleşme yolunda daha ileri adımlar atılmaya devam edilirken, yurtdışındaki vatandaş ve soydaşlarımızın maruz kaldıkları İnsan hakları ihlallerinin önlenmesine yönelik gayretler de aralıksız sürdürülecektir.

7. DEMOKRASİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE STANDARDIN YÜKSELTİLMESİ

Millet egemenliği, temel hakların güvence altına alınması, kanun önünde eşitlik, hukukun üstünlüğü, toplumsal, ekonomik ve siyasal çoğulculuk, siyasi katılım, hoşgörü ve uzlaşma değerlerinin benimsenmesi gibi evrensel kabul görmüş istek ve değerler sadece gerçek ve güçlü bir demokrasi ile mümkündür.

Bu konuda yapılacak birinci öncelikli iş demokrasimizi demokrasiye yabancılaşmaktan, yozlaşmaktan ve ahlaki zaatlardan korumak ve kurtarmaktır.

Devlet vatandaşa hükmeden yapısından çıkartılıp vatandaşın yönettiği devlet haline getirilecektir. Bu amaçla sivil toplu örgütlenmesine ağırlık kazandırılacaktır.

Hükümetimiz ifade ve fikir hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyetinin daha da kökleşmesi ve gelişmesi için geniş çaplı Anayasal ve yasal düzenlemelere gidecektir. Teröre, baskıya cebir ve şiddete yönelmemek kaydıyla, ifade hürriyetinin önündeki tüm engeller ortadan kaldırılacaktır.

8. UYGULAMA ESASLARI VE EKLER

a) Bu protokolün ekleri, protokolün metnine dahildir.

b) Ek' te yer alan kanun tasarılarının TBMM' ne sevkı ve ekteki takvime uygun olarak yasallaşması hususunda iki partili gerekli her türlü çabayı göstereceklerdir. 3 Mart 1996.

A. Mesut YILMAZ
ANAP Genel Başkanı

Prof.Dr. Tansu ÇİLLER
DYP Genel Başkanı

EKLER

1. KANUN TASARILARI TAKVİMİ

A- BÜTÇE KANUNUNDAN ÖNCE ÇIKARILMASI GEREKEN KANUN TASARILARI

1. TBMM İçtüzüğü

2. ÖTV Yasası.

3. Telekom Yasası, (406 Sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa Bazı Maddeler Eklenmesine Dair 4107 Sayılı Kanunun İptal Edilen Maddedeki Yerine Yeni Kanun.)

4. SSK ve Bağ-Kur Yasası,

5. Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri Yasası,

6. Bankalar, Sermeye Piyasası ve Sigorta Kanunu,

7. Gümrük Kanunu ve Gümrük Müsteşarlığı Teşkilatı Kanunu,

8. Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kurulması Hakkında Kanun.

B- 1996 YILI SONUNA KADAR ÇIKARILMASI GEREKEN KANUN

TASARILARI:

1. Vergi, Resim ve Harçlar Kanunlarında Yapılacak Düzenlemelere İlişkin Kanun

2. Gümrük Birliği ile ilgili Kanunlar,

3. Temel Eğitimin 8 Yıla Çıkarılması Kanunu,

4. 2380 sayılı Belediyelere ve özel idarelere Genel Bütçeden Pay Verilmesi Hakkında Kanun,

5. Devlet İhale, Artırma ve Eksiltme Kanunu

6. Belediye Gelirleri Kanunu,

7. 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu,

8. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması ve Yolsuzlukların Önlenmesine Dair Kanun,

9. Kayıt dışı Ekonominin Kayıt Altına Alınması Hakkında Kanun,

10. Trafik Kanunu

11. Sivil Havacılık Kanunu

12. Merkez Bankası Kanunu

13. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu,

14. İl Özel İdaresi Kanunu,

15. Belediyeler Kanunu,

16. Köy Kanunu,

17. 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu,

18. Basın ve TRT Kanunu,

19. Medeni Kanun.

C- DİĞER KANUN TASARILARI

1. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ekinde yer alan hukuki ve kurumsal düzenlemeler çerçevesinde sayılan kanunlarda taraflarca gerekli görülen ve üzerinde mutabık kalınan değişiklik tasarıları.

2. Gerekli görülen diğer kanun tasarıları.

3. Üzerinde mutabık kalınan kanun teklifleri.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ KOMİSYON BAŞKANLIKLARININ DAĞILIM LİSTESİ

ANAP

Milli Savunma Komisyonu

İçişleri Komisyonu

Bayındırlık İmar İskân Komisyonu

Çevre Komisyonu

Anayasa Komisyonu

Plan ve Bütçe Komisyonu (Başbakan ile birlikte dönüşümlü)

TBMM Hesapları İnceleme Komisyonu

Sağlık Sosyal İşler Komisyonu (İlk dönem ANAP II. dönem DYP)

DYP

Adalet Komisyonu

Dışişleri Komisyonu

Milli Eğitim Komisyonu (İlk dönem DYP İkinci dönem ANAP)

Sanayi Tek. ve Tic. Komisyonu

Tarım Orman ve Köy İşleri Komisyonu

KİT Komisyonu (Başbakan Yardımcılığı ile dönüşümlü)

İnsan Hakları Komisyonu

Dilekçe Komisyonu

PROTOKOL

Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi Genel Başkanları, aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

1- İki parti, beş yıl süreli bir hükümet ortaklığı kurma konusunda mutabık kalmışlardır.

2- İki parti, aralarında tesis edilmiş bulunan güven ortamının devamını sağlamak için gerekli her türlü özeni göstereceklerdir. Başbakan ve Bakanlar, Başbakanlık görevini üstlenmemiş bulunan partinin Genel Başkanı'na da Hükümet çalışmaları konusunda gerekli bilgi akışını sağlarlar.

3- Beş yıl süreli, takvimli, kapsamlı yapısal değişim programını birlikte hazırlayacak ve uygulayacaklardır.

4- Şeffaf yönetim ve yolsuzlukların önlenmesi konusunda tedbirler paketi hazırlayarak süratle yürürlüğe koyacaklardır.

5- Hükümet ortaklığının devamı süresince her iki parti Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İlk dönem Anavatan Partisinde olduğundan, İkinci dönem ilke olarak Doğru Yol Partisinde olmak üzere ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde birlikte hareket etmeyi kabul ve taahhüt ederler.

6. Kurulacak ortak hükümette Başbakanlık 1996 yılında Anavatan Partisi, 1997 ve 1998 yıllarında Doğru Yol Partisi, 1999 yılında tekrar Anavatan Partisi tarafından üstlenilecektir. İki parti 2000 yılında seçim tarihini birlikte belirleyecekler ve seçime kadar üzerinde mutabık kalacakları Doğru Yol Partisine mensup bir kişinin Başbakanlığında Seçim Hükümeti kuracaklardır.

Yukarıda belirtilen sürelerin dolduğu tarihte Başbakanlığı üstlenenler görevlerinden istifa etmek suretiyle ayrılacaklardır.

7- Ortaklık süresince Başbakan Yardımcılığı Başbakanlığı üstlenen parti dışındaki partiye ait olacaktır.

Atama ve görevlendirmelere ilişkin işlemlerde; Başbakan Yardımcısının da imzasını gerektirecek kanuni değişiklik yapılacaktır. Söz konusu kanuni değişiklik yapılmıncaya kadar Başbakanın imzasını gerektiren atama ve görevlendirmeler Başbakan Yardımcısının da imzası alınmak suretiyle; Başbakan onayı ile yapılanlar ikili, halen ikili kararname ile yapılan atamalar üçlü, halen üçlü kararname ile yapılan atamalar da dörtlü kararname ile yapılır.

Ayrıca, Acil Destek, Belediyeler ve Belediyeler Fonu ile İller Bankasından yapılacak ödemeler, Başbakan ve Başbakan Yardımcısının imzası ile gerçekleştirilir.

8- Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Komisyonlara ilişkin dağılım ektedir.

9- Bakanlar Kurulu 33 üyeden oluşacaktır. İcracı Bakanlıklardan 8 adedi ANAP'a, 9 adedi ise DYP' ne tahsis edilecektir. Devlet Bakanlıkları ise eşit olarak her iki parti arasında paylaştırılacaktır. Bakanlar Kurulunun üye sayısı artırıldığı takdirde, artırılan miktar iki parti arasında eşit olarak dağıtılacak, dönüşümde de DYP' in bir Bakanlık fazlalığı devam edecektir.

10- 10.11.1995 tarihli ve 1995/30 sayılı Genelge kapsamındaki Kamu Kurum ve Kuruluşlarında yapılacak atamalarda da Başbakan Yardımcısının onayı veya imzası bulunacaktır.

İcra Bakanlıklarının dağılımı aşağıdadır.

ANAP

Milli Savunma Bakanlığı

İçişleri Bakanlığı

Maliye Bakanlığı

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Kültür Bakanlığı

Çevre Bakanlığı

DYP

Adalet Bakanlığı

Dışişleri Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Turizm Bakanlığı

Orman Bakanlığı

Aşağıda belirtilen çerçevede Başbakanlığa bağlı ve ilgili kuruluşlar 10.11.1995 tarih ve 1995/30 sayılı Başbakanlık Genelgesindekinin aynıdır. T.C. Merkez Bankası da Başbakanlığa bağlanacaktır. Devlet Bakanlıklarına dağıtılacak bağlı ve ilgili kuruluşlar aşağıdadır.

ANAP

Diyanet İşleri Başkanlığı

Vakıflar Genel Müdürlüğü

T.Kalkınma Bankası

GAP İdaresi Başkanlığı

Denizcilik Müsteşarlığı

TÜBİTAK

TAEK

Sosyal Hizmetler ve ÇEK

Aile Araştırma Kurumu

Kadının Statüsü ve Sorunları Gn. Md.lüğü

Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Futbol Federasyonu Başkanlığı

TEKEL

ÇAYKUR

DYP

Devlet Planlama Teşkilatı

Hazine Müsteşarlığı
Dış Ticaret Müsteşarlığı
T. İhr. ve Kredi Bank.(Eximbank)
Gümrük Müsteşarlığı
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Sermaye Piyasası Kurulu Bşk.lığı
Devlet İstatistik Enstitüsü
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
Tapu ve Kadastro Genel Md. lüğü
Yüksek Denetleme Kurulu Bşk.lığı
Milli Prodüktivite Merkezi
Türk Standartları Enstitüsü
TODAİE
Atatürk Kül.Dil ve Tarih Yük.Kurumu
Danıştay
Kıbrıs - Türki Devletler
Bu kuruluşların Devlet Bakanlıkları arasında bölüşümü birlikte yapılır.

Mesut YILMAZ
ANAP Genel Başkanı

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
DYP Genel Başkanı

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 2 Birleşim 20
Sayfa 7-25
07.03.1996 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — *Mustafa Kalemli*

KÂTİP ÜYELER: *Salih Kapusuz (Kayseri)*

Kadir Bozkurt (Sinop)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Okunması

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, şimdi, Bakanlar Kurulu Programını okumak üzere, Sayın Başbakan Mesut Yılmaz'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başbakan. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DYP sıralarından alkışlar)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlar Kurulu üyeleri ve şahsım adına, Yüce Meclisi en derin saygılarımla selamlıyorum; önümüzdeki dönemin, milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

3 Şubat 1996 tarihinde, Sayın Cumhurbaşkanı, yeni hükümeti kurma görevini şahsıma tevdi ettiler. Doğru Yol Partisiyle yaptığımız görüşmeler anlaşmayla sonuçlandı ve Sayın Cumhurbaşkanınca onaylanan 53'üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına, Hükümet Programını, Yüce Heyetinize arz etmek üzere huzurlarınızdayım.

Bu arada, sizlere dağıtılmış olan basılı metinde baz, değişikliklerin söz konusu olabileceği, burada okuduğum metnin geçerli olduğu hususunu, Yüce Heyetinizin bir defa daha dikkatine sunma ihtiyacını duyuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

24 Aralık 1995 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilerek kesinleşmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapısı ortaya çıkmıştır.

Bu seçim sonuçları, hiçbir siyasî parti grubuna tek başına hükümet kurma imkânı vermediği gibi, ilk 3 parti, ülkemizde ilk defa, yüzde 19 ile yüzde 21 arasında birbirine çok yakın oy alarak Parlamenteoya girmişlerdir.

Bu durum, daha önce ülkemizde uygulanan hükümet modellerinden farklı, yeni bir hükümet modeli geliştirme ihtiyacını doğurmuştur.

Aziz milletimizin 24 Aralık seçimleriyle ortaya koyduğu tercih, uygulanacak hükümet modelinde, siyasî partilerimizin daha geniş çerçeveli uzlaşma, fedakârlık ve her alanda uyumlu işbirliği yapmalar ve Başbakanlığın dönüşümlü olduğu bir hükümet modelini zorunlu kılmıştır. Bu ihtiyacı tespit eden Doğru Yol Partisi ve Anavatan Partisi, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu iç ve dış siyasî, sosyal ve ekonomik sorunların çözümü için sunduğu programın gücüne güvenerek, bazı siyasî partilerimizin böyle bir hükümetin kurulmasını, anlayışla karşılayacaklarına ve kolaylık göstereceklerine ilişkin beyanların, da dikkate alarak bir hükümet kurmaya karar vermişlerdir. Bu partilerimizin verdikleri destek, bugünkü Meclis aritmetiği içerisinde çözüm imkân, vermiş ve demokrasiye olan inanç güçlendirmiştir. Bu desteğe teşekkür ediyoruz.

Esasen, seçimlerden hemen sonra, her iki partinin yönetimleri, birbirleriyle koalisyon kurmalar konusunda yoğun bir kamuoyu talebine muhatap olmuşlardır. Halkımızın tercihini yansıtan bu hükümetin devamlı olması ve ülkemizin sorunlarını çözmesi için her türlü çaba gösterilecektir.

Değerli milletvekilleri,

Özellikle, seçimden sonra kurulan her hükümetin, geçmişin muhasebesini yapmak gibi önemli bir sorumluluğu bulunduğu idraki içerisinde olmamıza rağmen, bugün karşı karşıya olduğumuz sorunların, ülkemizin ve milletimizin menfaatleri istikametinde çözümü bakımından, geçmişin olumlu veya olumsuz tarafların, değerlendirmeyi, Yüce Heyetinizin ve aziz milletimizin takdirine bırakmayı, daha doğru buluyorum.

Ancak, bu vesileyle, geçmiş dönemlerde, bugün veya yarın ortaya çıkmış veya çıkacak her türlü yolsuzluğun üzerine gitmekte kararlı olduğumuzu, ayrıca, devletin şeffaflaşması konusunda gerekli tedbirleri alacağımızı Yüce Heyetinize arz etmeyi zorunlu görüyorum.

Milletçe zor bir dönemden geçtiğimiz muhakkaktır. Bundan dolayı, herkesin, en başta da Meclis çatısı altında görev yapan siyasî partilerimizin, ülke şartlarını, engin bir sorumluluk duygusuyla değerlendireceklerine inanıyoruz. Alışlagelmiş iktidar-muhalefet üslup ve anlayışıyla sorunlara yaklaşmayı, sorunların çözümünü zorlaştıran bir unsur olarak görüyoruz.

Milletimiz, bizden, hoşgörü, uzlaşma, işbirliği ve dayanışma örneklerini sergilememizi beklemektedir. Böylesi bir davranış, hepimize, özellikle de bu müesseseye itibar ve güç kazandıracaktır.

Ülkemiz, sahip olduğu tarihî, coğrafi avantajları ve yetişmiş insan potansiyeliyle milletlerarasındaki gelişmişlik yarışının ön sıralarında yer almaya layıktır. Doğru yaklaşımlar, sağlıklı politikalar, gerçekçi çözümler üretilebildiği, vatandaşımızın önündeki engeller kaldırıldığı takdirde, milletimizin ulaşamayacağı hedef yoktur. Büyük Atatürk'ün önderliğinde milletimizin kurduğu Türkiye Cumhuriyetini, Anayasamızda ifadesini bulan temel ilkeleri ile korumaya ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmaya kararlıyız.

Millî, manevî ve tarihî değerlere sahip ve bunlara sadakatle bağlı olmayı temel hedeflerimizden biri olarak kabul ediyoruz.

Devletin temel görevi, bilgi çağının gerektirdiği insanı yetiştirmek ve yeteneklerini en iyi biçimde kullanacakları gerekli ortamı ve imkânları sağlamaktır.

Değerli milletvekilleri, millet egemenliği, temel hakların güvence altına alınması, kanun önünde eşitlik, hukukun üstünlüğü, toplumsal, ekonomik ve siyasal çoğulculuk ve katılım, hoşgörü ve uzlaşma değerlerinin benimsenmesi gibi evrensel kabul görmüş istek ve değerler, sadece, gerçek ve güçlü bir demokrasi ile mümkündür.

Bu konuda yapılacak birinci öncelikli iş, demokrasimizi, demokrasiye yabancılaşmaktan, yozlaşmaktan ve ahlakî zaatlardan, korumak ve kurtarmaktır.

Devlet, vatandaşa hükmeden yapısından çıkarılıp, vatandaşın yönettiği devlet haline getirilecektir. Bu amaçla, sivil toplum örgütlenmesine ağırlık kazandırılacaktır.

Hükümetimiz, ifade ve fikir hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyetinin daha da kökleşmesi ve gelişmesi için, geniş çaplı Anayasal ve yasal düzenlemelere gidecektir. Teröre, baskıya, cebir ve şiddete yönelmemek kaydıyla, ifade hürriyetinin önündeki tüm engeller ortadan kaldırılacaktır.

Din ve vicdan hürriyeti, ülkemizde de gelişmiş ülkelerdeki seviyesinde uygulanacaktır. Mezhebi ve meşrebi ne olursa olsun, her vatandaşımızın, din ve vicdan hürriyetini doya doya yaşaması en tabii hakkıdır. Bütün vatandaşlarımız, ibadet ve inançlarında tam anlamıyla hür olacaktır. Hükümetimiz, laikliği, din ve vicdan hürriyetinin teminatı ve Anayasamızda ifadesini bulan şekliyle, devletin, temel ve değiştirilemez niteliklerinden birisi olarak kabul eder.

Bu sebeplerle, yeni hükümet, siyasî, sosyal ve ekonomik hayat, sağlıklı bir seviyeye ulaştırmakla sınırlı kalmayacak, Türkiye'nin devlet ve toplum yapısını yeniden yapılandırmak görevini de yüklenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şiddet ve terör olayları, özellikle, Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki dış kaynaklı bölücü terör, öncelikle ele alınması gereken, partilerüstü çok önemli bir sorundur. Bu sorun, demokrasimizin ve gelişmemizin önündeki en önemli engeldir. Hükümetimiz, ülkenin neresinde meydana gelirse gelsin, şiddet ve terör olaylarıyla mücadeleyi içte ve dışta kararlılıkla sürdürecektir.

Türkiye Cumhuriyeti üniter bir devlettir. Bu devleti kuran aziz milletimizin, cumhuriyetimizi ve demokrasimizi benimsemeye, sürdürme ve geliştirmede rıza ve irade birliği vardır. Bu birlik ve beraberlik şuuru, sorunun çözümünü kolaylaştıracak en önemli unsurdur.

Hükümetimiz, vatandaşımızı, ayırım gözetmeden, bir bütün olarak kucaklayan anlayışla çalışmalarını sürdürecektir. Bu anlayış, millî birliğimizi pekiştirecek, demokrasimizin, çağımızda gelişen anlamıyla bütünleşmesine yardımcı olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şiddet ve terör yoluyla devletin varlığına ve demokratik otoritesine saldırı, insan hak ve hürriyetleri çerçevesine giremez ve hiçbir hukuk sisteminde kabul edilemez. Devletin görevi, hukuka ve insan haklarına bağlı demokratik bir devlet anlayışını tavizsiz uygulamaktır. Hükümetimiz, bu temel anlayışa sıkı sıkıya bağlı kalacaktır.

Terör ve anarşi yaratanlar, cebir ve şiddet kullananlar, en sert ve kararlı cevabı alacaklardır.

Hükümetimiz, sorunların çözümü için genel tedbirlerin yanı sıra şu tedbirleri de alacaktır:

Olağanüstü hal tedricen kaldırılacaktır.

Geçici köy koruculuğu sistemi gözden geçirilecek ve aksayan yönleri ıslah edilecektir.

Terörle mücadelede, terörist ile masum halk mutlaka ayrılacaktır.

Yöre halkının terk ettiği; fakat güvenliği sağlanan köylerine dönmeleri için bütün imkânlar seferber edilecektir; dönemeyenlerin konut edinmeleri hızlandırılacaktır.

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde yaşayan insanlarımıza refah ve huzur getirecek ekonomik ve sosyal tedbirler alınacaktır.

Güneydoğu Anadolu Projesine hız kazandırılacaktır.

Yörede yatırımları artırmak için, devlet imkânlarının yan, sıra özel sektör, daha yaygın bir şekilde devreye sokulacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümetimiz, demokratik siyasî mücadelede tek yolu ikna, uzlaşma ve fikirlere hürmet olarak görür; hür bağımsız, gelişmiş, itibarlı büyük ve güçlü Türkiye idealine ulaşmayı en önemli gayesi sayar.

Huzur ve güvenin sağlam ve kalıcı temellere oturtulması siyasî, ekonomik ve sosyal politikaların bir bütünlük içerisinde uygulanmasına ve birbirleriyle ahenkli ve dengeli yürütülmesine bağlıdır.

Huzur ve güvenin bedelinin, demokrasi düzeninden, hak ve hürriyetlerden vazgeçmek olamayacağına samimiyetle inanmaktayız.

Yüce Meclisimizin değerli üyeleri; dengelerin, güven ortamının tesisi ve serbest piyasa ekonomisinin tüm koşullarını sağlayacak ortam yaratılması ekonomik icraatımızın ana hedefi olacaktır.

Gümrük Birliğine girişimiz yeniden yapılanmanın önemini daha da artırmaktadır. Hükümetimiz, her şeyden önce Gümrük Birliğinin başarılı olmasını ve ülkemizi Avrupa ile bütünleşmeye götürmesini hedeflemekte, bunun için de ekonomimizin ciddi boyutlara ulaşan rekabet gücü sorunlarının çözülmesini gerekli görmektedir.

Ekonomik programımızın temel amacı, enflasyonla etkin bir şekilde mücadele etmek ve fiyat istikrarını, sağlayarak ülkemizi sürekli bir ekonomik büyüme ve gelişme süreci içerisine sokmaktır.

Bu amaçla, ekonomide istikrara yönelik önlemler süratlendirilecektir. Vergi konusunda bütün ekonomik faaliyetleri kapsayacak düzenlemelere gidilecektir. Devletin ekonomideki payı azaltacak, başta tarım olmak üzere bütün üretim politikaları uluslararası rekabet esasına göre düzenlenecektir.

Ekonomik faaliyetlerde devletin başlıca rolü, istikrar ortamının temini ve özel teşebbüsün gelişebilmesi için gerekli altyapıyı hazırlamaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomide dengelerin ve güven ortamının sağlanması, birbiriyle Uyumlu makroekonomik politikaların izlenmesiyle mümkündür. Bütçe ve kamu açıklarının hızla azaltılması, parasal disiplinin sağlanması ve finans sektörünün derinleştirilmesi için gerekli tüm önlemler süratle alınacaktır.

Temel amaç, enflasyonla etkin bir şekilde mücadele etmek ve istikrarlı büyümeyi sağlamaktır. İstikrarlı ve yüksek hızlı bir büyüme sonucunda, ülkemizin kalkınması ve refahın, hem istenen düzeye çıkarılması hem de yaygınlaşması mümkün olacaktır.

Faiz ve döviz fiyatlarının piyasada belirlenmesi esastır.

Uygulanacak para politikasının temel amacı, fiyat istikrarını sağlamak ve mali piyasaların serbest piyasa kuralları çerçevesinde gelişmesini ve derinleşmesini gerçekleştirmektir. Bu husus gözönünde bulundurularak, Türk mallarının dış rekabet gücünün devam ettirilmesi için, gerçekçi kur politikası izlenmeye çalışılacaktır.

Bütçe disiplininin sağlanması için, gelirlerin artırılması ve harcamaların kontrol altına alınması elzemdir.

Vergilendirmeye ilişkin olarak temel yaklaşımımız, vergi oranlarının yükseltilmesi değil, vergi tabanının yaygınlaştırılması ve böylece vergi adaletinin sağlanmasıdır.

Vergi tabanının genişletilmesi ve vergi yükünün çeşitli kesimler üzerinde daha adil dağılımını sağlamak amacıyla, tüm ekonomik faaliyetler belge düzeni içinde kayda alınacak ve vergilendirilecektir. Bunun yanında, ekonomide üretim ve istihdamın geliştirilebilmesi amacıyla, üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilerek, tüketim üzerinden alınan vergilere ağırlık verilecektir.

Vergi sisteminin etkinlik ve verimliliğini azaltan ve vergi tabanını aşındıran istisna ve muafiyetlerin kapsamı, daha da daraltılacaktır.

Tüketim üzerinden alınan vergiler, Avrupa Birliği uygulamalarına uyum içinde, Katma Değer Vergisi modeliyle sürdürülecektir. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük birliği oluşturmasının bir gereği olarak, özel tüketim vergisi kanun tasarısı yasallaştırılacaktır.

Hızlı büyüme ve kentleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan kentsel gayrimenkul rantları, vergiye tabi tutulacaktır. Emlak Vergisi, gayrimenkullerin rayicine uygun olarak gerçek değerlerini kavrayacak hale getirilecektir.

Gelir idaresi, kanunlarla kendisine verilen görevleri daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmesinin temini amacıyla yeniden yapılandırılacaktır. Özel-

likle vergi denetimi, bilgi işlem olanaklarından yararlanılmak suretiyle etkinleştirilecektir. Vergilendirmeye ilgili işlemlerin tek bir vergi numarasıyla yürütülmesi ve vergi numarasının ekonomik faaliyetlerde kullanımını sağlamak amacıyla 1995 yılında başlatılan tek vergi numarası verilmesi uygulamasının yaygınlaştırılmasına devam edilecektir. Vergi kanunlarındaki yatırım ve ihracat dışında kalan istisna ve muafiyetler daha da daraltılacaktır.

Kamu bankaları dahil, kamu iktisadî teşebbüsleri ve kamu sektörü tarafından yapılmasına zaruret kalmayan hizmet ve faaliyetler süratle özelleştirilecektir.

Kamu yatırımları gözden geçirilerek, proje sayış, azaltılacak, yatırımların süratle tamamlanarak hizmete girmesi sağlanacak, altyapı yatırımlarına öncelik verilecektir.

Sermaye piyasası daha şeffaf bir yapıya kavuşturulacak ve denetimi etkinleştirilecektir. Sermaye piyasasının derinleşmesi yoluyla, şirketlerimizin, yatırımlar, için kaynak sağlamaları mümkün olacaktır.

Bankacılık ve sigortacılık başta olmak üzere, finans sektöründe öncelikli yasal düzenlemeler yapılacaktır. Bu sektörlerin yapılanması ve denetim mekanizmaları yeniden düzenlenecektir.

Devletin ve ekonominin yeniden yapılanması için düşündüğümüz bütün köklü tedbirler, kaynakların iyi kullanımına, sistemin daha verimli ve daha süratli çalışmasına, israfın ve kayıpların azalmasına yöneliktir.

Sosyal devlet ilkesi çerçevesinde, kamu yatırımlarında sağlık ve eğitim sektörlerine, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesine ve geleneksel kamu hizmetlerine, özellikle enerjiye ağırlık verilecektir. Bu çerçevede kamu yatırımları içinde eğitimin payı yüzde 12'ye, enerji sektörünün payı ise yüzde 22'ye yükseltilecektir.

Değerli milletvekilleri, 1995 yılı için 40 milyar dolar civarında tahmin edilen döviz girişlerinin, dışa açılma ve uluslararası ekonomiye entegrasyon çerçevesinde, 2000 yılında 90 milyar doların üzerine çıkması beklenmektedir.

Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının, ekonomide istikrarın sağlanması, Avrupa Birliği ile gümrük birliğinin gerçekleştirilmesi ve özelleştirmenin hızlandırılması neticesinde, 1996-2000 döneminde 10 milyar dolara çıkacağı tahmin edilmektedir.

İşsizlik oranının, 2000 yılında yüzde 8'in altına ineceği tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler sonunda 1996-2000 döneminde ilave 2 milyon dolayında kişiye yeni iş imkânı temin edilecektir.

Sağlanacak gelir ve harcama tasarruflarıyla kamu üzerindeki faiz yükü azaltılacak, buna karşılık, başta yatırımlar olmak üzere verimliliğe katkıda bulunacak harcamalar artırılacaktır. Önümüzdeki beş yıllık dönemde kamu borç stokundaki artışın kamu yatırım harcamalarını aşmamasına özen gösterilecektir. Kamu borçlanma gereğinin gayri safi millî hâsılaya oranının, 2000 yılında yüzde 3 civarına gerilemesi öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, hedefimiz enflasyonun tek haneli rakamlara indirilmesidir.

Özelleştirme ve yap-işlet-devlet modelinin de uygulanmasıyla, özel kesimin, enerji, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinde yapacağı yatırımların payı artırılacaktır. Kamu sektörüne ilaveten özel sektörün ve yabancı sermayenin de enerji yatırımlarına gireşebilmesi için gerekli düzenlemeler süratle tamamlanacaktır.

Yabancı sermaye konusunda mevcut liberal politikaların uygulanmasına devam edilecektir.

Ödemeler dengesinin sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması ve sermaye hareketlerinin, ülkenin üretim kapasitesinin güçlendirilmesine katkıda bulunacak bir yapı içerisinde geliştirilmesine önem verilecektir.

Mal ve hizmet ihracatının hızla artırılması amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır. Her alanda dünya fiyatlarıyla bütünleşilecektir. Kredi ve garanti mekanizmalarının çalıştırılması amacıyla gerekli finansman kaynakları Eximbank'a aktarılacaktır.

İthalatın ülke standartları ve sağlık koşullarına uygun olması ve çevreye zarar vermemesi için, Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği ilke ve kurallarına uygun gerekli düzenlemeler yapılacak ve bu konudaki uygulamalara etkinlik kazandırılacaktır.

Teşvik politikaları yeni istihdam imkânlarını geliştirme, küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleme, çevrenin korunması, kalkınmada öncelikli yörelerin gelişmesine katkıda bulunma ve gümrük birliğinin gerektirdiği yapısal uyumu sağlayacak şekilde uygulanacaktır. Ayrıca, ileri teknolojiyi sağlamak, uyarlamak ve üretmek için, işletmelerin Ar-Ge faaliyetleri ve bunlarla ilgili yatırımları desteklenecektir.

Üretken istihdamın artırılması ve kişilerin kendi işlerini kurmaları desteklenecektir. Ülkede istihdamın ve üretimin en önemli dinamiklerinden olan esnaf ve sanatkârlar ile küçük ve orta boyutlu işletmelerin rekabet ve teknoloji gücünü yükseltecek, verimliliğini ve ihracat kapasitesini artıracak tedbirler alınacaktır.

Kalkınmanın ana unsurlarından biri sanayileşmektir. Uygun ekonomik ortam hazırlanarak, sanayinin özel kesim ağırlıklı olarak gelişmesi sağlanacaktır.

Dünya piyasalarına entegre olma ve Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde, dışa açık rekabet gücü yüksek ve ihracata dönük, hammadde ve insan kaynakları gibi avantajlarımızın değerlendirildiği bir sanayi yapısı özel kesim ağırlıklı olarak oluşturulacaktır.

Sanayide verimliliğin ve kalitenin yükseltilmesi, esnek üretim sistemlerinin ve modern teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması küçük büyük sanayi bütünleşmesinin sağlanması ve katma değeri yüksek üretim yapısına ulaşılması temel amaçtır.

Sanayinin teşvikinde, faaliyet bazında destek verilmesi temel ilke olacak, sanayinin rekabet gücünün korunup geliştirilmesi amacıyla, enerji gibi temel girdilerin dünya fiyatlarından temin edilmesi hedef alınacaktır.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi, toplumsal refahın yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması esas alınacaktır.

Avrupa Birliğiyle bütünleşmenin oluşturacağı değişim sürecinde, ülke gerçekleri çerçevesinde, uluslararası kurum ve kurallara uyum ve standartlara ulaşma, temel hedef olacaktır.

Makroekonomik politikaların ve hedeflerin tespitinde ve sonuçların izlenmesinde kamuoyunun düzenli bir şekilde bilgilendirilmesine imkân veren uygulamalarla güven ortamının geliştirilmesine katkıda bulunulacaktır.

Bu politikalarla gerçekleştirilmesi hedeflenen hususlar ise şunlardır: Fiyat istikrarının kalıcı bir şekilde sağlanması, bütçe ve kamu maliyesine disiplin getirilmesi, sosyal güvenlik sisteminin, ekonomide kaynak israf eden bir yapıdan çıkarılarak kaynak yaratan bir yapıya kavuşturulması, finansal sektör üzerindeki devlet tarafından konulmuş bulunan yüklerin asgariye indirilmek üzere yeniden düzenlenmesi, ekonomi yönetiminin uyumlu bir şekilde çalışarak, genel olarak düzenleyici ve yönlendirici bir fonksiyon ifa etmesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüketicinin korunmasında en önemli husus, tam anlamıyla serbest piyasa düzeninin kurulmasıdır. Bu sayede bol ve çeşitli, aynı zamanda kaliteli ve ucuz mal ve hizmet temini mümkün olacaktır. Bir taraftan tüketicinin eğitim ve bilgilendirilmesi yönünde çaba sarf edilirken, diğer yandan da standardizasyon, kalite, garanti, sağlık güvenliği sağlayıcı kredi kolaylıkları getiren, rekabet şartlarını geliştiren bir ekonomik yapıyı oluşturmaya kararlıyız. Bu amaçla, resmî çabaların yanında, gönüllü çalışmalara da her türlü desteği vereceğiz.

Yüce Meclisimizin değerli milletvekilleri; ekonomide verimliliği artırmak maliyet yapısını rekabet edebilir seviyeye indirmek, serbest piyasa koşullarını sağlamak ve devletin ekonomide ticarî ve üretici rol üstlenmesi yerine, aslî fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve büyük altyapı yatırımlarına zaman ve kaynak tahsisine imkân sağlamak amacıyla özelleştirme faaliyetlerine hız kazandırılacaktır.

Devletin üretimden çekilmesinin aracı özelleştirmedir. Bu konudaki temel yaklaşımımız, kamu iktisadî teşebbüslerinin özelleştirilmesi yanında, fiyatlandırılabilir ve pazarlanabilir kamu hizmetlerinin de özel kesime devredilmesi yönündedir. Özelleştirme ne kadar doğru bir yaklaşımsa, onun, ciddi, hukukî temelleri sağlam ve toplumsal olarak kabul edilebilir bir şeffaflık içinde gerçekleştirilmesi de o kadar doğru bir iştir. Bundan dolayı, özelleştirmede rekabetçi ortamın oluşturulmasına, tüketici haklarının korunmasına, gerekli teknolojik yenilemenin ve yatırımların gerçekleştirilmesine ve tekellerin oluşturulmamasına dikkat edilecektir.

Özelleştirme, ilke olarak, kamu bankaları da dahil olmak üzere bütün kamu iktisadî teşebbüslerini kapsayacaktır. Ancak, özelleştirilmesi zaman alacak olan kamu iktisadî teşebbüslerinde, bunların özel kesim ilkelerine, uygun olarak verimli çalışmalarını sağlayacak düzenlemelerin yapılması da sağlanacaktır.

Enerji, ulaştırma ve telekomünikasyon kuruluşlarının ve hizmetlerinin özelleştirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler 1996 yılının ilk yarısında çıkarılacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli milletvekilleri;

Tarım kesimimizi, dışa açılma ve dünyayla bütünleşme politikalarımızın unsuru olarak değerlendirerek, mukayeseli üstünlüğe sahip olduğumuz ürünlere ağırlık

vermek suretiyle, bunların üretim ve ihracatının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Tarım ürünlerinin serbest rekabet ortamında pazarlanmaları sağlanacaktır. Tarım satış kooperatifleri birliklerinin yönetimleri özertleştirilecektir. Tarım satış kooperatifleri birlikleri, Pankobirlik ve tarım kredi kooperatifleri birliklerinin etkinlik ve verimliliklerini artırabilmek amacıyla, uygulamada tekerrürlerin kaldırılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Ayrıca, üretimin yönlendirilmesi, pazarlanması, üreticilere hizmet götürülmesi konularında faaliyet gösterecek olan üretici birliklerinin kurulmaları, özendirilecektir.

Tarım ürünleri fiyatlarına olan devlet müdahaleleri azaltılarak kayıtlı üreticilere doğrudan gelir desteği verilmesi yoluna gidilecek, girdi destekleri aşamalı olarak kaldırılacak, arz fazlası olan ürünlerin ürün kalitesi ve çeşitleri ile toprak durumu gibi kriterler de gözönüne alınmak suretiyle, ekim alanları sınırlandırılarak veya benzeri tedbirler alınarak, azaltılacak ve bunların yerine iç ve dış talebi olan ürünlere yönelmeleri özendirilecektir.

Hayvancılık sektörüne özel önem verilecek, özellikle, damızlık hayvan yetiştiriciliği, süt ve besi sığırcılığının geliştirilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır. Meraların ıslahına, yetiştiriciye açılmasına yem bitkileri üretiminin artırılmasına ve hayvan hastalıklarıyla mücadelede önem verilecektir.

Ülke ekonomisine kısa sürede katkı sağlayacak sulama projelerine öncelik verilecektir.

1995 yılı itibarıyla, 3,3 milyon hektar düzeyine ulaşmış bulunan sulanan arazi alanının, 1996-2000 döneminde 750 bin hektar ilavesiyle, dönem sonunda, 4 milyon hektara ulaşması beklenmektedir. Ayrıca, 300 bin hektar tarla içi geliştirme ve arazi toplulaştırması yapılacaktır.

Bu dönemde, Malatya Çat, Iğdır, Erzincan II. Merhale ve Aşağı Büyük Menderes Projeleri tamamlanacaktır. Diğer taraftan GAP kapsamında Aşağı Fırat I. Merhale Projesi ile 150 bin hektarlık alan sulamaya açılacaktır. Orta Anadolu ve Konya Ovası (KOP) gibi bölgesel sulama projelerine önem ve öncelik verilecektir.

Tohumculuk, aşılama, suni tohumlama ve tarımsal mücadelenin özel sektör tarafından yürütülmesi yaygınlaştırılacaktır.

Üretici bölgesi halleri, ürün ihtisas borsaları, vadeli işlem borsaları ve üretici birlikleri kurulabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Ziraat Odaları, demokratik bir yönetim yapısına kavuşturularak etkinleştirilecektir.

Çiftçi gelirlerine istikrar kazandırmak amacıyla, tarım ürünleri sigorta sistemi geliştirilecektir.

Ülkede, bitki, toprak, su kaynakları dengesini korumak, iyileştirmek amacıyla ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışmalarına önem verilecektir.

Özel orman kurma ve toplum ormancılığı faaliyetleri desteklenecektir

Değerli Milletvekilleri,

Altyapı sektörlerinde hem etkinliğin sağlanması ve kamu dışı kaynaklardan yararlanılması hem de kapasite artışlarının süratle gerçekleştirilebilmesi için özelleştirmeye ağırlık verilirken, bu alanlarda özel kesimin yatırım yapmasını kolaylaştıracak, yap-işlet-devret de dahil olmak üzere, yeni finansman modelleri uygulamaya konulacaktır.

Enerji sektöründe ana hedef, ihtiyacımız olan enerjinin zamanında, güvenilir, ucuz ve kaliteli olarak temin edilmesidir.

Uluslararası yüksek teknoloji, sağlıklı çevre ve halkın güvenliğini ön planda tutan nükleer santraller kurulacaktır.

Elektrik enerjisinde, 2000 yılında toplam kurulu güç kapasitesinin 28 bin megavata, üretim kapasitesinin 140 milyar kilovatsaate, yükseltilmesini hedefliyoruz.

Komşu ve çevre ülkelerden getirilecek olan doğalgaz altyapısına hız verilecek, bu ülkelerdeki doğalgazın dünya piyasalarına ulaştırılması için doğalgaz boru hatlarının ülkemizden geçirilmesine çalışılacaktır. Aynı çalışmalar petrol boru hatlarında da yapılacaktır.

Yurt içinde ve yurt dışında petrol arama faaliyetlerine hız verilecektir.

Devlet, verimli işletmeciliği teşvik amacıyla, kömür ve diğer madenler işletmeciliğinden, gerekli sosyal ve teknik altyapı düzenlemelerini yaparak, tedricen çekecek ve özel sektöre devredecektir. Verimli işletilme imkânı bulunmayanlar tasfiye edilecektir.

Ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına, altyapılarının geliştirilmesine ve verimliliğin artırılmasına önem verilecektir.

Karayolu, havaalanı, liman, yat limanı yapımına, kapasite ve standartlarının yükseltilmesine öncelik verilecektir.

2000 yılında, beton asfalt yol uzunluğu 8.500 kilometreye ulaştırılacak, 1996-2000 döneminde 500 kilometre bölünmüş yol hizmete alınacak ve 5.500 kilometre yolda geometrik standartların iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Aynı dönemde, 16.500 kilometre asfalt, 50.000 kilometre stabilize ve 2.000 kilometre beton köy yolu yapımı gerçekleştirilecektir.

Yurtiçi ihtiyacının karşılanması ve Orta Doğu, Asya ve Avrupa bağlantısının avantajlarından faydalanmak üzere otoyol yapımına devam edilecektir. Mevcut otoyolların işletme, bakım ve koruma tedbirleri alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının zararının azaltılması ve sektördeki rolünün belirlenmesi için gerçekçi önlemler alınacak, kuruluş yeniden yapılandırılacaktır.

Deniz ticaret filomuzun, üçüncü ülkelerle ilgili taşımalardan yeterli pay almasını sağlayacak tedbirlerle, içedönük taşımalardan aldıkları payın yükseltilmesini sağlayacak tedbirler alınacaktır.

Denizyoluyla yapılan taşımalardan aldığımız payın, tonaj bazından ziyade, navlun bazında genişletilmesi hedef alınacaktır.

Deniz ticaret filomuz, modern taşıma türlerini kapsayacak bir gençleştirmeye yöneltilecektir. Boğaz geçiş ve seyir güvenliği konusundaki çalışmalar hızlandırılıp geliştirilecektir.

Telekomünikasyon ve haberleşme alanında dünya ile entegrasyon çalışmalarına devam edilecektir.

Telefon santral kapasitesinin 2000 yılında 24 milyon hatta, telefon abone sayısının 23 milyon adete ulaşması beklenmektedir.

Telekomünikasyon alanında lisans verilmesi ve Türk Telekom A.Ş.'nin hissele-
rinin satılmasına ilişkin gerekli yasal düzenlemeler süratle yapılacaktır.

Posta idaresi yeniden yapılandırılacaktır.

Sivil havacılığın geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Suyu olmayan veya yetersiz olan yerleşim birimlerinin içme suyu ihtiyacının öncelikle karşılanması esas olacaktır.

Kırsal alandaki bütün köylere içme suyu götürülecektir.

İçmesuyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerinin Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılması özendirilecek, bu hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyelerle İller Bankası arasındaki işbirliği güçlendirilecektir.

Yüce Meclisin değerli üyeleri,

Gümrük Birliğinin başlangıcı olan 1 Ocak 1996 tarihi, Cumhuriyetimizin gelişme sürecinde yeni bir sayfa açmaktadır. Bundan sonraki hedefimiz Avrupa Birliği'ne tam üyeliktir.

Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye arasında bugüne kadar varolan sınai standartlar arasındaki farklılığın tedricen ortadan kalkacak olması, ihraç edilecek ürünlerin, Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri için aynı standartlarda üretilmesini sağlayacak, sınai işletmelerimizin daha rasyonel boyutlara ulaşması mümkün olacaktır.

Türkiye, Gümrük Birliğiyle rekabet politikasını da etkinlikle uygulamaya koyacaktır. Böylece, ekonomimizde tekelleşme önlenerek, rekabetin korunması sağlanacaktır.

Fiyatların serbest rekabet ortamında oluşması için gerekli koşullar oluşturulacaktır.

Avrupa Birliğinden mali destek sağlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Avrupa Birliği ile ekonomik entegrasyonun tamamlanması yolunda hizmetlerin ve tarım ürünlerinin serbest dolaşımının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin yapısını ve sınırlarını gözden geçirecek olan Hükümetlerarası Konferansta, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin mevcut konumunu koruması ve iyileştirilmesi için girişimler sürdürülecektir.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Devlet idaresinin yeniden yapılanması konusunda kararlıyız. Bu yeniden yapılanmada getirilecek olan düzenlemeler, kişiyi, hak ve hürriyetleri ile birlikte korumaya ve geliştirmeye yönelik olacaktır. Devlet, asli görevlerine dönecek ve vatandaşla hizmet verme amacıyla yeniden yapılandırılacaktır.

Devletin yeniden yapılanmasında hizmetin gerekli kıldığı büyüklükte, verimli bir devlet yapısına geçilmesi temel hedefimizdir. Bu yaklaşımda, devletin ekonomik faaliyetlerden çekilmesi, asli görevlerine dönmesi ve bürokratik engellerin kaldırılması ana kuraldır.

Devletin vatandaşına güvenmesi temel ilkelerimizden birisidir. Fertlerin devlet ile olan ilişkilerinde vatandaşın beyanına güven esas alınacak, beyanın doğruluğunu araştırmak, ilgili kamu idaresinin görevi olacaktır.

Herkesin, yararlandığı ölçüde kamu hizmetlerinin bedelini ödemesi ilkesi esas alınacaktır. Bu ilkenin uygulanmasında, ödeme gücü olmayanlar ile sakat ve özür-lüler korunacaktır.

Kamu görevlilerinin tümünü kapsayan, yetki ve sorumluluğu dengeleyen yeni bir kamu personel rejimi yürürlüğe konulacaktır.

Tutumlu bir devlet örgütünün gerekli kıldığı sayıda kamu görevlisi çalıştırılmak üzere, mevcut kadroların toplam sayısı beş yıl süre ile artırılmayacak, ihtiyaçlar, boşalan kadroların etkin kullanımıyla karşılanacaktır

Değerli Milletvekilleri,

Türkiye, dünya ile bütünleşebilmek için, hukuk sistemini gözden geçirerek evrenselleştirmek ve yasaları tüm vatandaşlar için tam bir eşitlikle uygulamak zorundadır.

Adalet hizmetlerinde adil, hızlı, etkin ve ekonomik sonuç almayı sağlamak üzere; teşkilat yapısında, hukuk kurallarında, hakim, savcı ve adalet meslek mensuplarına ilişkin politikalarda köklü düzenlemeler yapılacaktır.

Adalet sisteminde aranması gereken nitelikler, doğruluk, sürat ve ekonomik olmadır. Hak arama hakkından herkesin yararlanması esastır.

Yürürlükteki yasaların, eskimiş ve günün gereklerine cevap vermeyen yönleri, hukukun üstünlüğü ve hukuka objektif uygunluk açısından taranacaktır; ayrıca, hukuk dili açısından güncelleştirilecektir. Çağdaş, demokratik yapı ile bağdaşmayan hükümlerin metinlerden çıkarılması sağlanacaktır.

Yargıdaki tıkanıklıklar ve birikimler, hızlı ve sağlıklı biçimde giderilecektir. Yargının şeffaflaştırılması, basitleştirilmesi ve hızlandırılması sağlanarak, yargıda değişim gerçekleştirilecektir.

Bu amaçla,

Yargı teşkilatı yeni bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ceza hükümleri içeren kanunlardaki hürriyeti bağlayıcı ceza ve adli para cezalarının, idari para cezasına çevrilmesi konusunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Cezaevlerinin idari ve fiziki yapılarıyla güvenlik tedbirlerindeki noksanlıklar giderilecek; hükümlüyü topluma yeniden kazandıracak çabalar hızlandırılacak ve güvenlik tam olarak sağlanacaktır.

Sayın Milletvekilleri,

Eğitimde, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı, milli, manevi ve ahlaki değerlerimizi benimsemiş; bilgili ilmi düşünceye sahip, herkese karşı saygılı ve hoşgörülü, sevgi dolu, laik ve çoğulcu demokrasiyi davranış haline getirmiş; kişisel sorumluluk duygusu ve toplumsal duyarlılığı gelişmiş; bilgi ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek; kendi kendine yeterli ve güvenli; bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amacımızdır.

Zorunlu eğitim, asgari 8 yıla çıkarılacaktır.

Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için, ilköğretimin ikinci kademesinde başlanmak ve ortaöğretimde yoğunlaştırılmak üzere, yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.

Yüksek öğretime geçişte yığılmaları önlemek üzere, orta öğretim yeniden yapılandırılacaktır. Orta öğretim programları, yüksek öğretime, mesleki teknik eğitime ve hayata yönlendirilecek biçimde yeniden düzenlenecek, bu bağlamda, ülkemizin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmek için, istihdama yönelik, meslek kazandırıcı ve mesleki gelişmeyi sağlayıcı çıraklık ve mesleki teknik eğitime önem, öncelik ve ağırlık verilecektir. Bu eğitimi alan gençlerimiz, kendi işlerini kurmaları için özendirilecek ve kendilerine iş yeri kuma kredisi sağlanacaktır.

Yüksek öğretim yeniden düzenlenecektir. YÖK, sadece koordinasyonun sağlanmasından sorumlu bir yapıya kavuşturulacaktır. Vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilecektir.

Özel sektörün okul açması ve vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek; eğitim, teknik yöntem ve teknolojilerinin geliştirilmesinde, eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması özendirilecek ve desteklenecektir.

Özel üniversitelerin kurulması için, gerekli yasal düzenlemelere gidilecektir.

Bilim ve teknoloji alanında, başta, ABD ve Avrupa Birliği olmak üzere, uluslararası işbirliğine önem verilecek, devletin önemli dış alımlarında bilim ve teknoloji yeteneğimizi yükseltici bilgi ve teknoloji transferine imkân sağlayacak uygulamalara gidilecektir.

Yaygın eğitim, insanlarımızın ve özellikle kadınlarımızın meslek edinmeleri ve el becerilerini geliştirerek üretime yönelmeleri için yeniden düzenlenecektir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın, milli kültürlerini korumaları, vatandaşlarımızın çocuklarının, yaşadıkları ülkenin eğitim imkânlarından yararlanmaları ve Türkiye'ye dönüşlerinde Türk eğitim sistemine ve topluma uyumlarını kolaylaştıracı tedbirler alınacaktır.

Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukları ile yürütülen eğitimdeki işbirliği ve buna dayalı projeler daha etkin ve güçlü bir şekilde sürdürülecektir.

Sayın Milletvekilleri,

Sağlık sistemi, finansman, yönetim ve organizasyon, insan gücü, hizmet arzı ve mevzuat boyutlarıyla ele alınacaktır.

Devlet, bütün vatandaşlar için sağlık evi, sağlık ocağı, anaçocuk sağlığı merkezleri ve verem savaş dispanserlerinin sunduğu temel sağlık hizmetlerini bedelsiz olarak sunmaya devam edecektir.

Sağlık sigortası sisteminin yaygınlaştırılmasına paralel olarak hastaneler özelleştirilecektir.

İlke olarak, herkesin sağlık sigortası primi ödeyeceği ve nüfusun tümünün sağlık güvencesi kapsamına alınacağı sigorta sistemine aşamalı bir biçimde geçilecektir.

Sağlık sigortası primini ödeme gücü olmayanların, primi devletçe karşılanacak, böylece devlet, hizmet sunan kurumları değil, ihtiyacı olan kişileri destekleyecektir.

Sağlık Bakanlığı hastane işleten bir kurum olmaktan çıkarılarak, ilgili kuruluşlarla koordineli bir şekilde, standart ve normları belirleyen ve bu esaslara göre denetleyen bir yapıya kavuşturulacak, yerinden yönetim anlayışı ile yeniden yapılandırılacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Ülkemizde iç barış ve huzurun sağlanması için çalışma barışının temini büyük önem taşımaktadır. Bu sebepten, devlet, işçi ve işveren üçlüsünün devamlı diyalog ve uzlaşma arayışı içinde olmaları gerekmektedir.

Bugün için, uzlaşma ve diyaloga daha fazla ihtiyaç olduğuna inanıyoruz. Hükümet olarak böyle bir ortamı tesis etmek için elden gelen gayreti göstereceğiz. Ekonomik ve Sosyal Konseye işlerlik ve devamlılık kazandıracağız.

Çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların gelirden adil pay almaları, iş kazalarının önlenmesi, iş güvenliğinin sağlanması, toplu pazarlık düzeninin sağlıklı yürütülmesi, son anayasa değişikliğine paralel olarak kamu çalışanlarının sendikalaşması ile ilgili kanuni düzenlemelerin yapılması gibi temel konular başta olmak üzere, huzurlu bir çalışma ortamının tesisi için, ilgili taraflarla ve kuruluşlarla işbirliğine gidilecektir.

Memur ve emeklilerimizin içinde bulunduğu şartlar dikkate alınarak bütçe imkânlarına göre gerekli iyileştirme yapılacaktır.

Çalışma hayatımızın bir uzantısı olan yurtdışındaki vatandaşlarımızın Türkiye ile bağlarının devam ettirilmesi, milli benliklerinin korunması, çalışma şartlarıyla ilgili sorunların çözümü ile birlikte her çeşit hak ve menfaatlerinin korunmasına azami gayret gösterilecektir.

Özellikle, vatandaşlarımızın aile, eğitim, sosyal güvenlik, kesin dönüş yapımları halinde kendilerinin ve çocuklarının uyum problemlerinin çözümü için her türlü çalışma yapılacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Sosyal güvenlik kurumları kronikleşmiş bir mali darboğaz içerisinde. Sosyal güvenlik kurumlarının sigorta hizmetleri, ilke olarak, nimet-külfet dengesi içinde ve kendi finansman imkânlarıyla karşılanacak, karşılığı ödenmemiş sigorta hizmeti verilmesinden kaçınılacaktır.

Özel sigortacılık mevcut sosyal güvenlik sistemine ilave ve isteğe bağlı bir sistem olarak desteklenecek ve bu kapsamda, özel sağlık ve özel emeklilik sigortası teşvik edilecektir. Kişilerin özel sigortalara güvenini sağlayacak denetim hizmetleri artırılacaktır.

Devlet açısından önemli olan husus, herkesin bir sosyal güvenlik kuruluşuna üye olmasıdır. Biz, Hükümet olarak, sosyal güvenliği, ferdin güvencesi olması yönüyle demokratik rejimin sigortası olarak kabul ediyoruz. Devletin sosyal güvenlik ve emeklilik konularındaki görevi yeniden tanımlanacak ve esas itibarıyla, bir denetim görevi yapması sağlanacaktır. Kazanılmış hakları koruyarak, daha güvenli ve vatandaşların tasarruflarının en iyi şekilde değerlendirilmesini amaçlayan çalışmalara önem verilecek, sigortacılık kuralları esas alınarak sosyal güvenlik sorunlarının çözümüne gayret edilecektir.

Sigortalı olmak ve sigortalı çalıştırmaktan kaçışların nedenleri ortadan kaldırılabilecek ve tüm nüfusun sosyal güvenliğe kavuşturulması sağlanacaktır.

Sağlık kuruluşları sosyal güvenlik sisteminden ayrı olarak düzenlenecektir.

Özürllüler için gerekli sosyal ve yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

Ülkemizde iç barışın ve huzurun sağlanması için, çalışma barışının tesisi büyük önem taşımaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Kamu hizmetlerinde etkinliğin sağlanması, rasyonel kaynak kullanımı, demokratik ve katılımcı yerinden yönetim ilkelerine uygun olarak, merkezi idare ile mahalli idareler arasında görev yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımının temel esaslarını belirleyen çerçeve yasa çıkarılacaktır.

Bu yasayla, merkezi ve mahalli idarelerce yürütülecek hizmetlerin nitelikleri belirlenecek, merkezi idare tarafından yürütülen mahalli nitelikte hizmetlere ilişkin görev ve yetkilerin mahalli idarelere devri sağlanacak, mahalli idarelerin idari ve mali yapılarıyla, denetimlerinin esas ve usulleri belirlenecektir.

Merkezi idarenin, idari vesayet hakkı asgariye indirilmekle birlikte, bu hakkın, etkili olarak kullanılması için gerekli tedbirler alınacaktır. Belediye ve İl Meclisleri-

nin oluşumu, muhtarlar dahil, halk temsilcilerinin daha büyük oranda katılımına imkân verilecek şekilde yeniden düzenlenecektir.

Mahalli idarelerin mümkün olan hizmet ve faaliyetlerinin özelleştirilmesi özendirilecek ve yönlendirilecektir.

Ülke nüfusunun büyük bir bölümünün yaşadığı İstanbul'un giderek büyüyen içme suyu, kanalizasyon, arıtma, çevre, ulaşım, asayiş gibi sorunlarını çözebilmek amacıyla özel bir yönetim şekli ve yapılanması uygulanacaktır.

Mahalli idarelerin gelir kaynakları, kamu hizmetlerine ve gerekli mali planlamaya imkân verecek şekilde düzenli ve sürekli hale getirilecektir.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Belediye, İl özel idaresi ve köylerin gelirlerini düzenleyen kanunlarda yapılacak değişikliklerle yerel yönetimler güçlendirilecek, bu idarelerin vatandaşlarla ilişkileri kolaylaştırılacaktır.

Bütün vatandaşlarımızın bir yuvaya kavuşması, sosyal devlet anlayışımızın tabii bir sonucudur. Konut kooperatiflerine ve vatandaşlara sağlanan destek ve teşvikler artırılacaktır. Şehirlerin çevresini saran gecekondu ve kaçak inşaatlarla etkili bir şekilde mücadele edilecek, şehir altyapı yatırımları ve imar planları şehirlerin gelişmesinin önüne alınacaktır.

Düzenli şehirleşmeyi ve sağlıklı toprak kullanımını temin etmek üzere, belediye sınırları dışındaki yöreler de fiziki planlama bakımından denetleme altına alınacak ve yeni tedbirler getirilecektir.

Sayın Başkan,

Yüce Meclisin Değerli Üyeleri;

Çağdaş yönetim tekniklerinin hayata geçirilmesi yoluyla ve vatandaşa güven esasına dayalı olarak, bürokrasinin en aza indirilmesi ve yönetimin şeffaflaştırılarak vatandaş nezdinde güven unsurunun artırılması önemlidir.

Hukuk devleti ilkelerine bağlı kalarak, yolsuzluk olaylarına karşı etkili bir şekilde mücadele etmek, bizim için ahlaki, hukuki ve siyasi bir zarurettir. Koalisyon hükümeti, her türlü yolsuzluk olaylarının üzerine gitmeye kararlıdır.

Bu husus, devlete ve demokrasiye güvenin vazgeçilmez şartıdır. En başta milletvekili dokunulmazlığı olmak üzere, anayasal, yasal ve kurumsal her türlü düzenleme yapılacaktır.

Devlet yönetiminde şeffaflık ve açıklık esastır.

Devletin yapım, kira, alım-satım işlerinde şeffaflık, açıklık ve rekabet sağlamak için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Kırsal kesimden kentlere ve özellikle büyük metropollere yönelen hızlı bir kentleşme hareketi mevcuttur. Bu hızlı kentleşme, bir yandan kentsel altyapı ihtiyacını hızla artırırken, diğer yandan da önemli sosyoekonomik sorunlara yol açmaktadır.

Başta kamu arazileri kullanılmak üzere, altyapısı hazır planlı arsa üretilecek ve toplu konut uygulamalarıyla konut açığının giderilmesine çalışılacak; bu uygulamayla, aynı zamanda kamuya gelir sağlanacaktır.

Hızlı kentleşme ve artan nüfusun konut ihtiyacının karşılanabilmesi için, konut üretimi ve sahipliği teşvik edilecek; bu amaçla, kamuya ilave yük getirmeyecek şekilde, uygun finansman modelleri geliştirilecektir.

Kentleşme, arsa, konut ve kentsel altyapı ile ilgili tüm uygulamalar, bir bütünlük içerisinde ele alınacak ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyonla gerçekleştirilecektir. Yeni gecekondulaşmalara imkân vermemek için yaratılan rantların kamuya aktarılması sağlanacaktır.

Kentlerde tarihi, doğal ve kültürel değere sahip alan ve eserlerin korunması ve yenilenmesine önem ve öncelik verilecek; kent kimliğini oluşturan şehircilik ve mimari tarzlarını koruma ve geliştirme faaliyetleri teşvik edilecektir. Çevrenin korunması ekonomik, ticari, sosyal ve siyasi açılardan birbiriyle uyumlu ve bütünlüşmüş bir yaklaşımla ele alınacaktır.

Çevrenin kirletilmesi sonunda alınacak onarımcı politikalar yanında, öncelikle kirletilmeden korunmasını sağlayacak önleyici politikalar tercih edilecektir. Çevre politikaları tüm ekonomik ve sosyal politikalarla entegre edilecek ve bu amaçla ekonomik araçlardan azami düzeyde istifade edilecektir.

Toplumda çevre bilincinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetimler arasında koordinasyon sağlanarak eylem planları yapılacaktır.

Kent planlamasında çevre düzeni imar planlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri;

Toplum huzurunun sağlanabilmesi ve orta direğin güçlendirilmesi için işsizliğin azaltılması büyük önem taşımaktadır. Genel olarak ekonomik sistemde ve devletin yeniden yapılanmasında alacağımız tedbirler istihdamı artıracak ve işsizliği tedricen azaltacaktır.

Hedefimiz kamu sektöründe kadro şişkinliğiyle işsizliğe palyatif çözüm bulmak değil, özel sektör öncülüğünde yatırımları ve üretimi artırarak istihdam sağlamaktır.

Sosyal politikalarımızın hedefi de kaynağı da insandır; onun mutluluğu ve refahıdır. Bu hedefe ulaşmada en temel kurum ise ailedir. Ailenin güçlendirilmesi, neticede toplumun ve devletin güçlendirilmesidir. Bunun için, hükümet olarak, yalnızca merkezi plan ve programlara değil, yerel yönetimlerle ve sivil kurumlarla işbirliğine zaruret vardır. Özellikle yaşlılara, kimsesizlere, korunmaya muhtaç çocuklara, sakat ve özürlülere, aile dışına itilmiş kadın ve çocuklara yönelik sosyal hizmet politikalarımızda bu yeni yaklaşım esas olacaktır.

Kadın, aile kurumunun en etkili, yönlendirici, yetiştirici, aileyi birleştirici ve koruyucu unsurudur.

Türk kadınının toplum içindeki yerini olumsuz olarak etkileyen düzenlemelerin giderilmesi yönündeki çalışmalar sürdürülecek ve Türk kadınının her alanda etkin bir şekilde ve hizmet görmesini, eğitim düzeyinin yükseltilmesini, karar mekanizmalarında rol almasını sağlayacak yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.

Ana çocuk sağlığına yönelik hizmetlere önem verilecektir.

Çocuklarımızın ve gençlerimizin Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerine, milli ve manevi değerlerimize bağlı bir şekilde fikren, ruhen ve bedenen gelişmeleri temin edilecektir.

Gençlik kesiminin sorunlarını gidermek ve gençlerin kalkınma sürecine katkı ve katılımlarını artırabilmek amacıyla bu kesime sunulan hizmetler toplumun temelini oluşturan ve geleceğin güvencesi olan gençlerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam ve boş zamanları değerlendirme konularındaki sorunlarının çözümüne yönelik önlemler alınacaktır.

Gençleri alkol, uyuşturucu, kumar ve benzeri alışkanlıklardan koruyucu ve caydırıcı tedbirlerle onları suça iten ortamları yaratan unsurları yok edecek tedbirlere ağırlık verilecektir.

Gençlerin siyasete ve karar süreçlerine katılımı yönünde çaba sarf edilecektir.

Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirilmesi için spora gerekli önem verilecektir.

Beden eğitimi ve spor alanında eğitim, sağlık bilim ve teknolojideki yeniliklerin takibi ve uygulanması konularına öncelik verilecektir. Özellikle şehir imar planlarının hazırlanmasında spor alanlarına ve yeşil alanlara ağırlık verilmesi ve tesis sayısının artırılması için mahalli idarelerle işbirliğine gidilecektir. Sporun her dalda geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gereken çaba gösterilecektir.

Dünya olimpiyatlarının ülkemizde yapılmasını temin için her seviyede gayretler sürdürülecek, bu hedefe ulaşmak için çok yönlü çalışmalara ve çabalara hız verilecektir.

Sayın Milletvekilleri,

İster gelişmiş olsun ister gelişme yolunda olsun bütün ülkelerde ekonomik ve toplumsal dokunun en önemli kesimi, ortadirek diye adlandırdığımız memur, işçi, emekli çiftçi, esnaf ve sanatkârdan oluşan kesimdir. Bu kesimin sorunları çözülüp mutluluğu sağlanmadan ülkenin toplumsal dokusunu sağlamlaştırmak ve sosyal istikrarı sağlamak mümkün olamaz.

Ekonomiyle ilgili olarak yukarıda belirtilen tedbirlerin alınması en çok bu kesimin üzerinde olumlu etki yaratacak, enflasyonun alınacak tedbirler sonucu düşmesi, fiyat istikrarının sağlanması, tüketicinin gerçek anlamda korunmasıyla ortadirek layık olduğu konuma getirilecektir.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi, toplumsal refahın yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması temel amaçtır.

Üretken istihdamın artırılması ve kişilerin kendi işlerini kurmaları desteklenecektir. Alt gelir gruplarının refahını artırmak için doğrudan yardım sistemleri geliştirilecek ve bu kesimin yararlandığı eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmetler desteklenecektir.

Sayın Milletvekilleri,

Esnaf ve Sanatkârların kredi imkânları artırılabacaktır.

Bu kesiminin çalışma şartlarını ağırlaştıran vergi mevzuatı yeniden gözden geçirilecektir.

Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) üretim ve istihdamdaki paylarının artırılması, işyerlerinin teknoloji transferi yolu ile kalite ve standartlarını geliştirici tedbirler alınarak, Gümrük Birliği içinde rekabet edici bir yapıya kavuşturulmaları sağlanacaktır.

KOBİ'lere, oluşturulacak risk sermaye şirketleri kanalıyla, yatırıma dönük karlı ve verimli projeleri hayata geçirilecek, kolay kredi teminine imkân vermek üzere, kredi garanti fonu uygulaması getirilecektir.

KOBİ'lerin, organize ve küçük sanayi sitelerinde faaliyetlerini sürdürebilmeleri sektörel ve çok ortaklı şirketler halinde örgütlenebilmeleri ve Avrupa Birliği'nden temin edilen kaynaklarla desteklenmeleri, uluslararası piyasalarla irtibatlandırılmaları sağlanacaktır.

Yüce Meclisin Değerli Üyeleri,

Turizm bölgelerinde, ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, arıtma gibi altyapı yatırımları öncelikle ele alınacaktır. Türkiye'nin tabii güzelliklerinin korunmasına özel önem verilecektir.

Türkiye'nin yurtdışında tanıtılması için, etkin ve kapsamlı bir kampanya yürütülecektir.

Turizmin, mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak, yeni potansiyel alanlar yaratılacaktır.

Milli kültürün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, başlıca amacımızdır. Zira kalkınmanın, çağdaşlaşmanın ve dışa açılmanın esasını milli kültürümüz oluşturmaktadır. Bunun için kültürümüzün araştırılmasına ve tanıtılmasına gayret göstereceğiz.

Taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına önem verilecektir. Kütüphane hizmetleri, nitelik, nicelik ve sayıca artırılabacaktır.

Arşiv hizmetlerine, eski yapı ve eserlerin korunmasına, eski eser kaçakçılığının önlenmesine yönelik tedbirlere ağırlık verilecektir.

Milletimizin sosyal ve kültürel hayatında önemli rolü olan edebiyat, musiki, resim, folklor, sinema ve tiyatronun geliştirilmesi kültür ve sanat politikamızın ana hedefi olacaktır. Bu hedefin gerçekleşmesi için azami gayret gösterilecektir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın milli benliklerini koruyarak Türkiye ile bağlarının kuvvetlendirilmesi, başta Türk Cumhuriyetleriyle olmak üzere bütün ülkelerle sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi esas olacaktır.

Yurtdışındaki tarihi ve kültürel varlıklarımızın tespiti, korunması ve tanıtılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kamu kurum ve kuruluşları dışında özel girişimler, vakıflar ve derneklerin faaliyetleri desteklenecektir.

Sayın Milletvekilleri,

Milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi, huzur, barış ve kardeşliği amaç edinerek din hizmetlerine daha fazla önem verilecektir.

Dinin ve din hizmetlerinin toplum hayatımız için büyük önemi dikkate alınarak bu hizmeti sunan görevlilerin her türlü siyasi düşünce ve tartışmaların dışında tutulmasına gayret gösterilecektir.

Vakıf eserleri, coğrafyayı bize vatan yapan tarih ve kültür varlıklarımızdır. Bu eserlerin korunması, bakım ve onarımı için azami çaba gösterilecek, vakıf çalışmaları teşvik edilecektir.

Sayın Başkan,

Değerli Üyeler;

Hükümet programımızın başarıya ulaşabilmesi amacıyla, yılsonuna kadar yasalallaştırmasını öngördüğümüz ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağımız kanun tasarıları hakkında bilgi vermek istiyorum.

Özel Tüketim Vergisi ile ilgili yasanın, Telekom Yasasının, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur Yasalarının, Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri Yasasının, Bankalar, Sermaye Piyasası ve Sigorta Kanununun, Gümrük Kanunu ve Gümrük Müsteşarlığı Kanunu ile Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kurulması Hakkındaki Kanunların öncelikle yasallaşmasında zaruret görüyoruz.

Ayrıca, bu yıl sonuna kadar, Vergi Resim ve Harçlar Kanununda yapılacak düzenlemenin, Gümrük Birliği ile ilgili yasaların, Merkez Bankası Kanununda yapılacak değişikliklerin, 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçeden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun, Devlet İhale Artırma ve Eksiltme Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması ve Yolsuzlukların Önlenmesine Dair Kanunlarda gerekli düzenlemeler yapılacaktır ve Kayıt Dışı Ekonominin Kayıt Altına Alınmasına Dair Kanunun yasallaştırılması da önem arz etmektedir.

Temel eğitimin 8 yıla çıkarılması ile ilgili yasal düzenlemelerin ve sağlık alanındaki yasal düzenlemelerin bu yıl içinde gerçekleştirilmesi diğer önemli bir husustur.

Trafik Kanununda ve Sivil Havacılık Kanununda yapılacak düzenlemeler, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununda, İl Özel İdaresi Kanununda, Belediyeler Kanununda, Köy Kanununda, 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda yapılacak değişik-

likler, Basın ve TRT Kanunlarında yapılacak düzenlemeler ile Medeni Kanundaki değişiklikleri de lüzumlu görüyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin daha süratli ve verimli çalışabilmesini teminen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde, uzun süredir devam eden değişiklik çalışmalarının, en kısa zamanda sonuçlandırılmasını da Yüce Meclisin takdirine bırakıyorum.

Sayın Milletvekilleri,

Son yıllarda dünyada ve çevre ülkelerde meydana gelen gelişmeler, alışılmış tehdit ve risk kavramlarına yeni boyutlar getirmiştir. Türkiye, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'daki belirsizlik ve istikrarsızlık üçgeni içerisinde bulunmaktadır. Bu itibarla, vatanımızın her hal ve şart altında savunmasının yapılabilmesi için milli ve tarihi geleneğimiz olan disiplinli ve güçlü bir ordunun varlığının esas olduğu malumunuzdur.

Kahraman ordumuzun en mükemmel şekilde eğitilmesi, modern silah, araç ve gereçlerle teçhiz edilmesi ve güçlendirilmesi için gerekli imkânların sağlanmasını zorunlu görmekteyiz. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin her türlü ortamda hareket yürütebilecek, yeterli komuta ve kontrol sistemlerine sahip, yüksek teknolojiyi kullanabilecek imkân ve kabiliyetlere kavuşturulması elzemdir. Bu itibarla, savunma sanayii geliştirilecek, ordumuzun gücü artırılacak, asker sayısı azaltılırken, personelin eğitimi için gerekli kaynak ve imkânlar sağlanacaktır.

Sayın Başkan,

Sayın Milletvekilleri;

Atatürk ilkeleri dış politikamızın temeli olmaya devam edecektir. Hedefimiz ülkede, bölgede ve dünyada barışı korumak, müteakabiliyet ilkesine uymak şartıyla bütün ülkelerle, dostluk ve işbirliğini geliştirmektir.

Coğrafi bakımdan gayet hassas bir konumda bulunan ülkemiz, bölgedeki uyuşmazlıkların barışçı yöntemlerle çözüme kavuşturulmasına yönelik çabalara aktif biçimde katkıda bulunmaya devam edecektir. Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu'daki çeşitli uyuşmazlıklarda izlediğimiz yapıcı tutum sürdürülecektir.

Batı dünyası ve Avrupa'nın ayrılmaz bir parçası olan Türkiye, aynı zamanda bir Ortadoğu ve Asya ülkesidir. Önemli sorun ve çatışmaların cereyan ettiği Balkanlar ve Kafkasya Bölgeleri arasında bir istikrar unsurudur.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinin, mümkün olan en kısa zamanda gerçekleştirilmesi, dış politikamızın öncelikli hedeflerinden birisi olacaktır. Bunun gerektirdiği yasal, ekonomik, sosyal ve idari düzenlemeler süratle gerçekleştirilecektir. Avrupa Birliği ile gerçekleştirdiğimiz Gümrük Birliği Anlaşmasının daha da geliştirilmesi için sürekli çaba harcanacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkilerimizi dostluk ve ittifak anlayışıyla sürdürmek, ekonomik işbirliği boyutuna daha fazla ağırlık vererek geliştirmek arzusundayız.

Rusya Federasyonu ile ilişkilerimizi, şimdiye kadar titizlikle riayet edilen il-keler çerçevesinde, iki ülke arasında işbirliği imkânlarının geliştirilmesine öncelik veren bir anlayışla sürdüreceğiz.

Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetleri ve Azerbaycan ile sahip olduğu özel iliş-kilerin, ekonomik ve kültürel alanlarda işbirliğinin derinleştirilmesi yoluyla daha da güçlendirilmesi temel hedeflerden biridir. Azerbaycan ve Ermenistan arasında yürütülen barış görüşmelerinin, kalıcı bir barışa dönüşmesi için Ermenistan'ın iş-gal ettiği topraklardan çekilmesi ve Çeçenistan'daki ihtilafın süratle sona erdirilme-si yolundaki yapıcı gayretlerimiz sürecektir.

İslam ülkeleriyle dostluk ve işbirliği ilişkilerini daha da geliştirmeye kararlıyız.

Ortadoğu'daki Arap-İsrail ihtilafının süratle sona ermesi ve barış sürecinin ba-şarıya ulaşması hükümetimizin samimi dileğidir. Bu sonuca ulaşılması bölgedeki bütün ülkelere yarar sağlayacaktır.

Terörizm dünyada ve özellikle bölgemizde barış ve demokrasiye en büyük teh-didi oluşturmaya devam etmektedir. Türkiye'ye yönelik terörist faaliyetlere, destek veren ülkelere karşı gerekli her türlü önlem alınacaktır.

Hükümetimiz, Irak'ın bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünün korun-masına büyük önem atfetmektedir. Türkiye, Kuzey Irak'ta bu ilkelere aykırı her-hangi bir oluşuma karşıdır.

Geçici bir düzenleme olan Çekiç Gücün şimdiye kadarki uygulamaları dikkate alınarak, Türkiye'nin güvenlik mülahazaları açısından yeniden değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Balkanlardaki gelişmeler umut vericidir. DAYTON Barış Antlaşması sonrası Bosna-Hersek'teki tarafların barış yolunda attığı adımlar yakından takip edilmeye ve desteklenmeye devam edilecektir. Bu çerçevede barış sürecine aktif katkılarımız ve Bosna-Hersek'in yeniden imar çabalarının desteklenmesine yönelik yardımları-mız sürdürülecektir.

Türkiye, üyesi olduğu bütün milletlerarası örgütlerde aktif faaliyetlerde bulu-nacaktır.

Aktif olarak rol aldığımız Ekonomik İşbirliği Teşkilatına üye ülkelerle ilişkileri-mizin daha da geliştirilmesine gayret edilecektir.

Bölgesel entegrasyon hareketlerinin önde gelen örneklerinden birini teşkil eden Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün bölge ülkelerinin menfaatine daha da güçlendirilmesi için gayret gösterilecektir.

Değerli Milletvekilleri;

Türkiye, Yunanistan ile iyi komşuluk, dostluk ve işbirliği ilişkileri içinde olmayı arzulamaktadır. Ege'de yaşanan son kriz, bu ülke ile aramızda yıllardır süregelen ihtilafların çözümsüz kalmasının tehlikelerini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Çözümüne ulaşmanın başlıca yolu görüşme ve uzlaşmadır. Bu anlayışla, Yunanistan ile aramızdaki bütün sorunların doğrudan temaslara ve görüşmelere dayalı olarak

çözümlemesini istemekteyiz. Türkiye Ege'nin iki ülke arasında bir barış ve dostluk denizine dönüşmesinin herkesin yararına olduğuna içtenlikle inanmaktadır.

Kıbrıs sorununun, Ada'daki iki toplum arasında doğrudan görüşmeler yoluyla, iki bölge ve iki kesimli federal bir çözüme kavuşturulmasını amaçlayan Birleşmiş Milletler müzakere sürecini destekliyoruz. Türkiye, soruna kalıcı ve her iki tarafın serbest iradeleriyle kabul edecekleri bir çözüm bulununcaya kadar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni her alanda güçlendirmeye çalışacak ve soydaşlarımızın haklı davasının yanında olmaya devam edecektir.

İnsan hakları, bütün ülkelerin uymak zorunda oldukları evrensel bir ilke konumuna gelmiştir. Türkiye, imzaladığı uluslararası anlaşmalar ve kendi halkının arzusu doğrultusunda, bu hakkın en mükemmel şekilde sağlanması için mümkün olan her türlü çabayı gösterecektir.

Sayın Başkan,

Yüce Meclisin Saygıdeğer Üyeleri;

Bugün, ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu şartlar dikkate alındığında önemli meselelerle karşı karşıya olduğumuz teslim edilecektir. Bu meselelerin çözümünde, sorumluluğun ağırlığı, şüphesiz ki, Hükümetimize ait olacaktır ve Hükümetimiz bunun için elinden gelen gayreti göstermeye kararlıdır.

Ancak, şurası muhakkaktır ki, meselelerimizin çözümünde, başta muhalefet partileri ve siz değerli milletvekilleri olmak üzere, bütün kurum ve kuruluşların yardımına ve aziz milletimizin desteğine ihtiyacımız vardır. Bu bakımdan, biz, Hükümet olarak çok yönlü diyalog ve uzlaşma ortamının tesis ve idamesi için üzerimize düşeni yapacağız.

Sözlerimi bitirirken, Cenabı Hakkın çalışmalarımızda yardımcı olmasını niyaz ediyor, hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. *(ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DYP ve DSP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Değerli milletvekilleri, Hükümet Programı üzerinde, şahsî söz isteğinde bulunan değerli milletvekillerini arz ediyorum: Kemalettin Göktaş, Recep Kırış, Mustafa Köylü, Şevki Yılmaz, Necmettin Aydın, Mehmet Elkatmış, Ahmet Cemil Tunç, Turan Alçelik, Musa Uzunkaya, Ahmet Demircan.

Şu ana kadar gruplardan herhangi bir istek gelmemiştir.

Biraz önce aldığımız karar gereği, Bakanlar Kurulu Programının müzakeresine 10 Mart 1996 Pazar günü saat 13.00'te başlanacaktır.

Kapanma Saati: 16.30

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 2 Birleşim 21
Sayfa: 36-145
10.03.1996 Pazar

BİRİNCİ OTURUM
BAŞKAN — Mustafa Kalemli
KÂTİP ÜYELER: Salih Kapusuz (Kayseri)
Ali Günaydın (Konya)
Açılma Saati: 13.00

Hükümet Programının Görüşülmesi

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İş-ler” kısmına geçiyoruz.

Görüşmelerde, İçtüzüğün 73’üncü maddesine göre, siyasî parti grupları adına -isterlerse- ikiye sayın üye ile şahısları adına iki sayın üyeye, Hükümet adına da, Başbakan veya bir bakana söz vereceğim.

Şimdi, program üzerinde, grupları ve şahısları adına söz alan sayın milletvekil-lerini sırasıyla arz ediyorum:

Demokratik Sol Parti Grubu adına Sayın Bülent Ecevit. *(DSP sıralarından alkış- lar)*

Refah Partisi Grubu adına Sayın Abdüllatif Şener ve Sayın Aydın Menderes. *(RP sıralarından alkışlar)*

Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Yılmaz Karakoyunlu ve Sayın Ahat Andi- can. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Deniz Baykal. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Doğru Yol Partisi Grubu adına da Sayın Saffet Arıkan Bedük ve Sayın Aykon Doğan. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Şahısları adına -geçen birleşimde de arz etmiştim, bir kere daha tekrar edi-yorum. Sayın Kemalettin Göktaş, Sayın Recep Kırış; bulunmadıkları takdirde, sı-rasıyla, Sayın Mustafa Köylü, Sayın Şevki Yılmaz, Sayın Necmettin Aydın, Sayın Mehmet Elkatmış, Sayın Ahmet Cemil Tunç, Sayın Turhan Alçelik, Sayın Musa Uzunkaya, Sayın Ahmet Demircan, Sayın Hanefti Çelik, Sayın Er-sönmez Yarbav, Sayın Mustafa Kul söz talebinde bulunmuşlardır.

Değerli milletvekilleri, Refah Partisi Grup Başkanı Sayın Şevket Kazan’ın, bir tezkereyle Başkanlığa müracaatı Vardır. Sayın Kazan, bu tezkeresinde, 4 ayrı bölüm halinde, bu programın görüşülmesine dair itirazlarını belirtmişlerdir.

Birinci itirazlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, 1963 yılından bugüne kadar, hükümet programlarının hiç birisinin okunuşunun bakanlar kurulu listesinin okunduğu güne tesadüf etmediğidir.

İkinci itirazları, Bakanlar Kurulu Programının okunması, İçtüzük hükümlerine aykırıdır.

Üçüncü itirazları, programın, muhtevası itibariyle, kurulan bu Hükümetin Program, olamayacağıdır.

Dördüncü itirazları, Anayasanın 110 ve 112'nci maddelerine aykırılık iddiasıdır.

Değerli milletvekilleri, Başkan olarak, bu iddiaları tetkik ettim; cevaben arz ediyorum:

Bundan önce, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun, 31.10.1995 tarihli 19'uncu, 10.10.1995 tarihli 5'inci ve 30.6.1991 tarihli 129'uncu Birleşimlerinde, bakanlar kurulu listelerinin Genel Kurulun bilgisine sunulmasını müteakip, bakanlar kurulu programları aynı birleşimde okunmuştur... *(DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Müsaade edin, bitireyim efendim, kanaatlerinizi ondan sonra izhar edersiniz.

İkincisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun aynı birleşimlerinde okunan Danışma Kurulu önerilerine bakıldığında, sadece programların görüşülmesi ve güvenoylamalarının özel gündemde yer alması oylanmış ve kabul edilmiştir; zira, bir konunun özel gündeme alınmasındaki amaç, ona öncelik kazandırmaktır. Başkanlık, bu amaca uygun olarak bunu “Sunuşlar” kısmında yerine getirmiş, böylece önceliğe hız kazandırmıştır.

Üçüncü nokta, Başbakan Sayın Ahmet Mesut Yılmaz, kendisi tarafından kurulan hükümetin programını, bir metin halinde, yazılı olarak Başkanlığa sunmuştur. Başbakanlık, bu metni ve Başbakanın sunduğu bu programı geçerli kabul etmektedir.

Dördüncü nokta, Anayasanın 110 ve 112'nci maddelerine aykırılık iddiaları ise subjektif bir değerlendirmedir.

Bu mülahazalar çerçevesinde, Başkanlığın tutumunda herhangi bir usulsüzlük yoktur. Yüce Meclisin bilgisine arz ederim. *(ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)*

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

Zatı âliniz, benim üç sayfadan ibaret olan maruzatımı, içerisinde seçtiğiniz bazı cümlelerle ifade ettiniz. Zatı âlinizden istirhamım şudur: Bu, fevkalade tarihî bir Vesikadır; okunarak zapta geçsin ki, Genel Kurul, bu itirazda ne kadar haklı hususlara dayanıldığını görsün zatı âlinizin seçtiği cümlelere dayanarak değil- buna muttali olsun; ondan sonra da, sizin verdiğiniz cevapların bu layihaya karşı ne kadar yeterli olup olmadığını, lütfen tetkik etsin. *(RP sıralarından alkışlar)*

HACI FİLİZ (Kırıkkale) — Daha ilk günden başladınız!

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Bakın, bir misal olarak arz ediyorum; geçen ki oturumda oyladığınız Danışma Kurulu önerisi, sadece programın görüşülmesine ve sadece güvenoyuna münhasırdır. İktüzüğün 104'üncü maddesinin öngördüğü "hükümet programının okunması" ifadesi, Danışma Kurulunda yoktu; dolayısıyla, siz, Danışma Kurulunda olmayan bir işlemi geçen celse muameleye koydunuz. Bu, sadece benim itirazımın bir tek haklı nedenidir, ayaküstü bu kadar ifade edebiliyorum. Ya, 64'üncü maddeye göre, müsaade buyurun -çünkü ben, bu önergeyle, müzakerenin geri bırakılacağı veya sonraya bırakılacağı konusunda, İktüzük hükmüne dayanarak söz istiyorum- İktüzüğün, tanıdığı süre içerisinde maruzatımı Genel Kurula arz edeyim veyahut da lütfen bu yazılı maruzatımı Genel Kurulun itilâına sunun. Aksi halde sizin seçtiğiniz cümlelerle Genel Kurula verilen bu bilgi yeterli değildir ve bir bakıma da zatı âlinizin riyasette bulunduğunuz gerçekten önemli şu günde, tutumu açısından münakaşa konusudur.

Arz ederim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Sayın Kazan, benim seçtiğim cümleler, sizin, tezkerenizde bizzat kullandığımız cümlelerdir, kendi tercihim yoktur.

NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Hayır, hayır...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Efendim, lütfen okuyun...

BAŞKAN — Efendim, ben sizi dinledim. (RP sıralarından "Okuyun" sesleri)

Sayın milletvekilleri, usullerimiz var -yeni gelen arkadaşlarımız için söylüyorum- o usullere, lütfen, uymaya başlayalım...

Bakınız! Ben, Sayın Grup Başkanvekilini hiç itirazız dinledim. Şimdi, karşı mütalaam, arz ediyorum. (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar ve gürültüler)

Karşı mütalaam, arz ediyorum... (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar) Öyle, sıra kapaklarına falan vurmamakla olmaz bu iş! Lütfen! Önce dinleyeceğiz ve konuşarak anlaşacağız.

(Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin anlaşılamayan bir müdahalesi)

BAŞKAN — Siz de çok tecrübelisiniz, eski milletvekilisiniz..., Lütfen... Biraz heyecanınıza hâkim olun efendim.

Sayın Kazan, tekraren ifadeyle söylüyorum. O seçtiğim itiraz cümleleri, sizin yazıl, müracaatınızdaki itiraz cümlelerinin aynısıdır; artı, benim eksik bıraktığım bir husus varsa, siz, şu anda, size tanıdığım imkân içerisinde, zaten onu yerine getirdiniz.

Başkanlığın tutumunda bir usulsüzlük yoktur; görüşmelere başlıyoruz...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, 64'üncü maddeye göre söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz vermedim efendim!

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Vermeye mecbursunuz!

BAŞKAN — Vermedim efendim! Lütfen...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, İçtüzüğü'nün 64'üncü maddesine göre...

BAŞKAN — Vermedim efendim! Buyurun... Lütfen...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan! Sayın Başkan!

BAŞKAN — İstirham ediyorum Sayın Kazan... Lütfen... Buyurun efendim...

BAŞKAN — Görüşmelere başlıyoruz.

Biraz önce arz ettiğim sıra içerisinde ilk söz Demokratik Sol Parti Grubu adına Sayın Bülent Ecevit'in.

Buyurun efendim. *(DSP, DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

DSP GRUBU ADINA BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Demokratik Sol Parti adına konuşmama başlarken, Sayın Mesut Yılmaz Başkanlığında yeni kurulmuş olan Cumhuriyet Hükümetine, memlekete yapacağı hayırlı hizmetlerde başarılar diliyorum. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

Geçen aralık ayında yapılan genel seçimlerden sonra, Türkiye, bir hükümet kurma zorluğu yaşamıştır. Bu arada, alışık olmadığımız hükümet modellerine, artık, alışmamız gerektiği de ortaya çıkmıştır. *(RP sıralarından "Sayenizde" sesleri)*

BAŞKAN — Siz devam edin Sayın Genel Başkan; ben, gerekli müdahaleleri yapacağım arkadaşlarıma.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Kurulan Hükümet, hem bir koalisyon hükümetidir hem bir azınlık hükümetidir hem de başbakanlığın dönüşümlü olacağı bir hükümettir.

Son seçimlerden sonra, oyların böylesine dağılmış olmasını, ülkemizde yadırgayanlar olduğunu biliyorum. Bunun, demokrasiyi güçleştireceğini; bunun, demokrasinin yerine oturamamış olmasından kaynaklanan bir sonuç olduğunu düşünenler de vardır; oysa, demokrasileri en iyi işleyen, gelişmeleri en sağlıklı ülkelerin başında İskandinav ülkeleri gelir ve İskandinav ülkelerinde, genellikle her seçimden sonra, bizim son seçimlerle birlikte karşılaştığımız benzer tablolar ortaya çıkar; bazen azınlık hükümetleri bazen koalisyon hükümetleri bazen de azınlıkta koalisyon hükümetleri kurulur ve bundan dolayı da hiçbir sıkıntı çekilmez. Tabii, böyle bir hükümetin işleyişinde bazı zorlukların olması doğaldır- ama o zorlukların yanı sıra, bu tür hükümet modellerinin büyük yararları da olabilir. Bir kere, her şeyden önce, böyle bir hükümet kolay kolay partizanlık yapamaz; çünkü, Büyük Millet Meclisi çoğunluğunun gözleri ve denetimi her zaman üzerinde olacaktır.

Yine, böyle bir hükümet, kolay kolay keyfi yönetim uygulayamaz; hükümet dışında bulunan Büyük Millet Meclisindeki partilerle sürekli uyum, sürekli uzlaşma arayışına girmek gereğini duyar; hatta Meclis dışındaki toplum kesimleriyle uzlaşma arayışları gereğini duyar. Bu uzlaşma zorunluluğunun, uzlaşma kültürünün, bu hükümet modeliyle birlikte daha da çok gelişeceğine, inanıyorum. Nitekim bunun

ilk örneği, daha hükümetin programı Sayın Başbakan tarafından okunurken görülmüştür. Gerek bizim gerek sendika çevrelerinin ve başka çevrelerin, sosyal güvenlik hizmetlerinin tümüyle özel sektöre bırakılması yolunda, Hükümet Protokolünde, Koalisyon Protokolünde ve Hükümet Programının yazılı metninde yer alan hükmü, Sayın Başbakan, Hükümet adına Programdan çıkardığını ifade etmiştir.

BU, şimdiden, ülkemizde, geçmişte görmediğimiz ölçüde bir uzlaşma ortamının oluşmaya başladığını gösteren sevindirici bir işarettir. Böylelikle, hem toplumda büyük tepkiler yaratacak hem de Anayasaya açıkça aykırı bir hükmün Hükümet Programında yer alması önlenmiş olmaktadır.

Her ne kadar, basınıımız teknik bakımdan çok renkliyse de, bazı yazarlarımız, hâlâ, olayları siyah-beyaz görüyorlar. O arada, sosyal güvenlik sisteminin özel sektöre devrine karşı çıktığımız için, bugünkü sosyal güvenlik sistemini yararlı bulduğumuzu sanıyorlar. Oysa, bugünkü sosyal güvenlik sisteminin ne kadar sakıncalarla dolu olduğu, yükümlülere de devlete de ne kadar büyük yükler getirdiği ortadadır; ama bunun alternatifi, sosyal güvenliği özel sektöre devretmek değil, sosyal güvenlik sistemini güvenilir biçimde işler hale getirmektir; Hükümetin buna özen göstereceğine inanıyorum.

Yine, böyle bir hükümet modeli, yasama çalışmalarında hükümetin çok dikkatli davranmasını gerektirir.

Bu nedenlerle, bu tür hükümet modellerinden kaygı duyulmaması, bunları içimize sindirmemizin gerekli olduğu konularını bir kere daha belirtmek isterim.

Bu tür hükümet modellerini yadırgayanlar olduğu gibi, bizim, bu Hükümete karşı tavrımızı da yadırgayanlar var. Biz, Hükümetin dışında kalmayı tercih ettik; ancak, Hükümete çekinsek oy kullanmak suretiyle güvenoyu alabilme olanağım sağladık, buna yardımcı olmak istedik. Bunu yadırgayanlar olduğunu biliyorum. Oysa bizim bundan iki amacımız vardı: Birincisi, Türkiye'nin içeride ve dışarıda, özellikle de dışarıda çok ağır sorunlarla karşı karşıya olduğu bir dönemde uzun bir hükümet arayışına, bunalıma dönüşebilecek bir hükümet arayışına tahammülü olmadığını, düşünüyorduk; onun için, bir an önce bir hükümet kurulmasına ülke balonundan çok sakıncalı olmayacak bir hükümet kurulmasına yardımcı olmayı bir görev saydık Bir amacımız buydu- yani hükümet kurulmasını kolaylaştırmaktı Bir amacımız da Refah Partili bir hükümete Türkiye'nin muhtaç kalmasını önlemektir. (DSP DYP ve ANAP sıralarından alkışlar, RP sıralarından sıralara vurmalar, gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Nasıl demokratsın sen! Ne demokrasisi! Demokrasi kim, sen kim!

ÖMER EKİNCİ (Ankara) — Demokrasi bu mu?

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Millet iradesine saygıyı öğrenin... Bu kürsüde konuşmaya hakkınız yok.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Böyle konuşulmaz..

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bunun... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın hatip, bir dakikanızı rica edeceğim efendim.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Seçimlerde...

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, bir dakika... Bir dakika efendim... *(RP sıralarından gürültüler)*

Bir dakikanızı rica ediyorum... *(RP sıralarından gürültüler)*

Efendim, bir dakikanızı rica ediyorum... *(RP sıralarından gürültüler)*

Efendim, bir dakikanızı rica ediyorum; söyleyeceğim şeyi dinlemediniz... *(RP sıralarından gürültüler)*

Değerli milletvekilleri, bir dakikanızı rica ediyorum. Şimdi, bugün, 24 Aralık seçimlerinden sonra teşekkür etmiş Meclisimizde en önemli müzakereyi yapıyoruz. *(RP sıralarından gürültüler)* Bir dakika efendim... Lütfen efendim... İstirham ediyorum... *(RP sıralarından gürültüler)* Bir dakika efendim...

Şimdi, sayın hâtiplerin konuşmalar, üzerine, değerli milletvekilleri, beğenilerini ve tenkitlerini belirtebilirler; bunlar, bütün parlamentolarda usuldendir. *(RP sıralarından gürültüler)*

Bir dakika efendim... Müsaade buyurun, söyleyeceğimi bir dinleyin, ondan sonra... *(RP sıralarından gürültüler)*

Ben, sayın hâtiplerden, bu beğeni ve tenkitlere çok fazla saha yaratacak cümlelerden kaçınmalarını özetle rica ediyorum.

Ayrıca, sayın milletvekillerinin beğeni ve tenkitlerini, gruplarının sözcülerine bırakmalarını rica ediyorum.

Buyurun, devam edin efendim. *(RP sıralarından gürültüler)*

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, bizim... *(RP sıralarından “sözünü geri al” sesleri)*

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) — O lafı geri al!

BAŞKAN — Devam edin efendim.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Refah Partili... *(RP sıralarından “sözünü geri al” sesleri)*

BAŞKAN — Sayın Ecevit, siz devam edin efendim. *(RP sıralarından gürültüler)*

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bizim, Refah Partili bir hükümeti sakıncalı görüşümüz, laik ve demokratik cumhuriyete bağlılığımızdan kaynaklanmaktadır. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar, DYP ve ANAP sıralarından alkışlar, RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)*

Bu kaygımızda ne kadar haklı olduğumuza -tabii, kendi görüşümüze göre- bir somut örnek vermek isterim. Daha yeni...

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) — “Ecevit istemezse olmaz” diye bir şey yok.

BAŞKAN — Sayın Divan Üyesi, siz oturun efendim... Siz, herkesi sakinleştirirsiniz Sayın Baş. Zaten, sayın hâtip “benim görüşüme göre” diye başladı. *(RP sıralarından gürültüler)*

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Yeni kutladığımız kadın hakları yıldönümünün anımsattığı bir kanıtı vermek isterim: Refah Partisi, son milletvekili seçimlerine girerken, tek bir hanım üyesinin adaylık başvurusunu işleme koymamıştır. (RP sıralarından “Sana ne” sesleri) Ama Sayın Erbakan’ın örnek gösterdiği İran’da bile, geçen gün yapılan seçimlerde, 178 hanım, milletvekilliğine adaylığını koymuştur. Bizim günlümüz... (RP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, Cumhuriyet Türkiye’si, dünyada, kadın haklarına, kadın-erkek eşitliğine öncülük etmiş ülkelerden birisidir. Böyle bir ülkede, kadınlara milletvekilliği adaylığını bile çok gören, tanımayan, onları ikinci sınıf vatandaş gibi gören; yani, milletin yarısını ikinci sınıf vatandaş gibi gören bir partinin Hükümette yer almamasını temenni etmek, bizim hakkımızdır. (DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP ve DYP sıralarından alkışlar; RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Ne alakası var!

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, biz... (RP sıralarından “Programa gel, Programa; Program üzerinde konuş” sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Ecevit, siz devam edin efendim.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Sayın milletvekilleri, biz, güven oylamasında çekinsek oy kullanmakla, Hükümetin uygulamalarına, icraatına destek söz vermiş değiliz; biz, sadece, hükümet kurulmasını kolaylaştırdık. (RP sıralarından “Ortakşınız” sesleri) Kurulan Hükümetin elbette başarılı olmasını diliyoruz; fakat, bu Hükümete, bizim, parti olarak, herhangi bir borcumuz ve bağlılığımız yoktur. Bazı kimseler, o halde, neden Hükümete üçüncü ortak olarak girmediniz diyorlar.

Eğer, yeteri kadar ağırlıklı olamayacağımız, etkili olamayacağımız bir hükümete girseydik, daha karışılacağımız ilk anlaşmazlıkta hükümet dağılabilirdi ve çok daha ağır bir hükümet bunalımıyla karşı karşıya kalınabilirdi. (RP sıralarından gürültüler)

Biz, muhalefet görevimizi, hiçbir etki altında kalmaksızın, hiçbir komplekse de kapılmaksızın, sorumlu, kararlı ve yapıcı bir şekilde yerine getireceğiz.

ÖMER EKİNCİ (Ankara) — Baştan ayağa komplekssin sen!

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Hiçbir komplekse kapılmaksızın derken, Hükümetten gelen bir yasa önerisi, bizim siyaset anlayışımıza, bizim programımıza, bizim görüşlerimize uygunsa, “bu Hükümetten geliyor” diye desteklememizle etmeyeceğiz. Aynı şekilde, olabilir ki, zayıf bir ihtimal de olsa, Refah Partisinden gelecek bir öneriyi de uygun karşılayabiliriz, Cumhuriyet Halk Partisinden gelecek bir öneriyi de uygun karşılayabiliriz. Bu öneri, falandan geliyor, filandan geliyor diye bir komplekse kapılmaksızın, aklımızın gösterdiği yolda, kendi inandığımız doğrultuda muhalefet görevimizi, yapıcı bir şekilde yerine getireceğiz. (RP sıralarından gürültüler)

Bizim sorumluluğumuz, hükümete değil, memleketedir. (DSP sıralarından “Bravo”, sesleri, alkışlar)

Bizim, bu konumumuzla, belki, Türk siyasal yaşamına bir olumlu katkımız da, merkez sağ, merkez sola biraz yaklaştırmak olabilir. Sosyal devlet de başka türlü gerçekleştirilemez. Sosyal devleti gerçek anlamda yaşama geçirebilmiş olan ülkelerde, merkez sol ile merkez sağın arasında uçurumlar yoktur. Bizim de, bugünkü konumumuzla yapacağımız muhalefet işlevi, umarım ki, Türkiye’de de böyle bir yakınlaşmayı sağlayacaktır. *(RP sıralarından gürültüler)*

Tabii, hükümetin, sadece Meclisteki muhalefet partileriyle uzlaşmaya çalışması yetmez; sadece Meclis dışındaki toplum kesimleriyle de uzlaşmaya çalışması yetmez; aynı zamanda, kendi içerisinde de uzlaşma araması, kendi içerisinde de uyum araması gerekir. Bu konuda da, hükümetin, şimdiden, bazı iyi niyetli eğilimleri ortaya çıkmış bulunuyor, hatta, hükümet içinde uyum sağlamak bakımından, daha hükümet kurulmadan önce, koalisyon ortakları, şimdiden, ölçüyü biraz kaçırmış bulunuyorlar.

Koalisyonun işleyişine ilişkin protokol bölümünün 5’inci maddesinde aynen şöyle deniliyor: “Hükümet ortaklığının devamı süresince, her iki parti, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde birlikte hareket etmeyi kabul ve taahhüt ederler.” *(RP sıralarından “Sen edersin” sesi)* Böyle bir taahhüde yetkileri yoktur. *(DSP sıralarından alkışlar)*

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Hani demokrasi!

BÜLENT ECEVİT (Devamlı) — Bu hüküm Anayasaya aykırıdır; çünkü, Anayasaya göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı için ve Cumhurbaşkanı için oylamalarla ilgili parti kararı alınamaz. Bu, Anayasaya göre yasaktır. Ayrıca, parti kararı, Anayasa çiğnenerek alınsa bile, uygulanamaz; çünkü, Anayasa ve İçtüzüğe göre, Cumhurbaşkanı seçimi de, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi de gizli oyla yapılır.

Anayasa, Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı seçimini özellikle zorlaştırmıştır; şu veya bu partinin etkisinde kalmasın, iktidar çoğunluğunun etkisinde kalmasın diye zorlanmıştır. Onun için, Anayasaya açıkça aykırı olan bu hükmün, protokolden çıkarılmasını veya protokole sehven, yanlışlıkla girmiş olmasını temenni ediyorum.

Bu Hükümetin ne kadar ömrü olacağını ben bilemem; Hükümet, kendi ömrünü kendi biçecektir; ancak, her olasılığa karşı, Türkiye’nin, şimdiden -temenni etmiyorum ama- yeni bir erken seçime de hazırlıklı olması gerekir; çünkü, her an, öyle bir olasılık karşımıza çıkabilir. Bizim temennimiz odur ki, yine, bir erken seçim zorunluluğu ortaya çıkarsa, geçen aralık ayında olduğu gibi, altyapısı tamamlanmamış, Anayasaya açıkça aykırı bir seçim olmamalıdır bu. Onun için de, geçen yaz Büyük Millet Meclisinin Anayasada yaptığı bu değişiklikleri -ki, bu değişikliklerin büyük bölümü, seçme, seçilme ve katılım hakkıyla ilgilidir- yaşama aktaracak uyum yasaları çıkarılmadan seçime gidilmiştir; yani, gençlerin hakları kullanılabilir hale gelmeden, gençlerin siyasal katılımları önündeki engeller kaldırılmadan, yurtdışındaki yurttaşlarımızın seçme hakkı tanınmadan, altyapısı eksik, Anayasaya aykırı bir seçime gidilmiştir. Ayrıca, 1990’dan beri nüfus sayımı yapılmadığı ve onun yerini alabilecek bir düzenleme de getirilmediği için, yoğun göçlerin yer aldığı bu

dönemde, illerin çıkaracağı milletvekili sayısı doğru olarak saptanamamış, orada da büyük haksızlıklar yapılmıştır.

Onun için, benim, yalnız Hükümetten değil, Büyük Millet Meclisinden dileğim; bir an önce, bu, Anayasaya uyum yasalarının çıkarılması, nüfus sayımı bakımından veya onun yerini alabilecek bir düzenleme bakımından gerekenlerin yapılması ve Türkiye'nin, yeniden, Anayasaya aykırı, altyapısız, haksız bir seçimle karşılaşmamasıdır.

Koalisyon Protokolünde ve Hükümet Programında, öncelikli yasaların, ivedilikle çıkarılması gerekli görülen yasaların adları belirtilmiştir; fakat, ne hikmetse, Anayasaya uyum yasaları unutulmuştur. Oysa, Anayasaya saygılı bir hükümetin, öncelikle, Anayasaya uyum çalışmalarının Meclisten geçirileceğini kabul etmiş olması gerekirdi. Bunun da bir unutkanlıktan ibaret olduğunu; ama biraz bağışlanması zor bir unutkanlıktan ibaret olduğunu belirtmek istiyorum.

AHMET DERİN (Kütahya) — Hükümet Protokolüne aldırıydınız ya; nasıl olsa ortaksınız!

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Böyle bir hükümetin başarılı olabilmesi için, dediğim gibi, yalnız Büyük Millet Meclisiyle değil, başlıca toplum kesimleriyle de uzlaşma arayışı içinde olması gereklidir. Nitekim Hükümet de bu gereksinmeyi idrak etmiş ki, gerek protokolde gerek programda, Ekonomik ve Sosyal Konsey için bir yasa çıkaracağına yer verilmiştir. Bundan önceki Hükümetin Başbakanı Sayın Çiller de hatırlarlar; ben, kendilerine defalarca bunu hatırlatmıştım: “Kurduğunuz hükümetin programında yer aldığı halde, bu konseyi bir türlü işletmediniz; oysa, işletseydiniz, ekonomik ve sosyal sorunlara, toplumun daha kolaylıkla içine sindirebileceği çözümler getirilebilirdi” demiştim. Şimdi Hükümet Programında buna yer verilmesini memnunlukla karşılıyorum ancak, bunun için, kanımca, bir yasa çıkarmaya gerek yoktur; hatta, Bakanlar Kurulu kararnamesi çıkarmaya bile gerek yoktur; isterse, Hükümet, bugün, kararın, verir ve yarın, öyle bir konseyi, o konseye katılacak toplum kesimleriyle de anlaşarak kurabilir ve işlerlik kazandırabilir. Bu konuda, Hükümetin gereken ilgiyi göstereceğini umuyorum. Tabii, yalnız işçilerle değil, yalnız işverenlerle de değil aynı zamanda çiftçilerle köylülerle ve kamu görevlileri ve onların kuruluşlarıyla da öğretmenlerin kuruluşlarıyla da bir araya gelerek böyle bir konseyin bir an önce kurulmasında gerek var.

Dün, Ankara'nın ortasında, seslerini başka türlü duyurma olanağı bulamayan öğretmenlerin ne kadar feci bir davranışla karşılaşmalarını gördük; eminim ki, Sayın Hükümet üyeleri de buna üzölmüşlerdir. Ayrıca, bu gibi olaylarla, gençlerde sorunlarının çözümlerini artık sokaklarda arar duruma gelmişlerdir. Onun için, bir an önce, böyle bir konseyin, sadece bir danışma organı olarak değil, ekonomik ve sosyal politikaları hükümetle birlikte oluşturacak bir kurul olarak yaşama geçirilmesini diliyorum.

Hükümet Programında, nelerin yapılacağı, nelerin hedeflendiği ayrıntılarıyla belirtilmiş -çok güzel hedefler de var- ama bu hedeflere nasıl ulaşılacağı, yapılması vaat edilen hususların nasıl gerçekleştirileceği konusuna pek yer verilmemiş ve biraz da hayalci davranılmış. Bu hayalciliğin ilginç bir örneğini, özellikle Koalisyon

Protokolünde gördük; orada, bütçe kanunundan önce çıkarılması gereken, yani şu birkaç hafta içerisinde çıkarılması gereken kanun tasarıları sayılıyordu. Birincisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü -onbeş yıldır değiştirememişiz- bütçe çıkma- dan değiştirilecek metinler arasında yer alıyor. Onun dışında, Özel Tüketim Vergisi Yasası, Telekom Yasası, Sosyal Sigortalar ve Bağ-Kur Yasası, Tarım Satış Kooperat- ifleri Birlikleri Yasası, Bankalar, Sermaye Piyasası ve Sigorta Kanunu, Gümrük Ka- nunu ve Gümrük Müsteşarlığı Teşkilat Kanunu.

Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kurulması Hakkında Kanun... Bir yandan, önü- müzdeki birkaç hafta içerisinde bütçe çıkacak, bir yandan, Plan ve Bütçe Komisyo- nu, İçtüzük dışında, bütün bu yasaları görüşecek, karara bağlayacak, Meclise su- nacak; bu, olanaksız tabii. Biz bu konudaki uyarılarımızı kamuoyu önünde yaptık; belki onun etkisiyle, belki de kendileri de farkına vardıkları için, çok şükür, Hü- kümet Programında, bunları, bütçeden önce çıkarılması gereken kanunlardan ayrı tutmuşlar ve ivedilikle çıkarılması gereken kanunlar olarak belirtmişler.

Programda, uzun zamandır bütün partilerin paylaştığı bir gereksinme üzerin- de duruluyor; o da, devletin yeniden yapılandırılması. Özellikle 1980'li yıllardan beri Türkiye'de işbaşına gelen bütün hükümetler, devletin küçültülmesi, yönetim- de merkeziyetçiliğin giderilmesi konusunu, âdeta birer slogan haline getirerek hep yinelemişlerdir; fakat, henüz bu yönde bir adım atılmadığı gibi, devlet, küçülmek şöyle dursun, büsbütün büyümüştür; merkeziyetçilik, azalmak şöyle dursun, tek partili hükümet dönemindekinden bile çok daha ileri ölçülere varmıştır.

Devletin son yıllarda ne kadar büyüdüğünü görebilmek için, Ankara'nın ufku- na bakmak, o ufku delen büyük gökdelenlere bakmak yeterlidir; bunların hemen hemen hepsi, devlet binalarıdır; yani, devlet küçüldükçe, ne hikmetse, devletin ya- pıları büyüyor.

Öte yandan, Meclis de, Bakanlar Kurulu da devre dışı, bırakılmıştır. Örneğin, geçen yıl mart ayında, bildiğiniz gibi, çok büyük bir sınır ötesi harekât yapıldı. Bu, çok önemli bir karardı. Gerçi, Meclisten onay alınması gerekmiyordu; ama böylesi- ne önemli bir kararın, öncelikle Bakanlar Kurulunda görüşülmüş olması gerekirdi; fakat, Dışişleri Bakanının bile son dakikada haberi olduğunu, kendi açıklamaların- dan öğreniyoruz.

Gümrük birliği, Türk ekonomisini ve sosyal yaşamını, hatta, siyasal yaşamını çok yakından ilgilendirecek bir konu. Gümrük birliği de Meclise getirilmemiştir; Hükümette bile enine boyuna tartışıldığından ciddi kuşku vardır; çünkü, bundan önceki dönemde, zaten, Hükümet, bildiğiniz gibi, ancak iki ayda, üç ayda bir, bazı olayların zorlamasıyla toplanıyordu..

Bakanlar Kurulunun işlevi azalmış, ama hacmi büyümüştür, sayısı artmıştır. 1974 yılında, Türkiye'de, sadece 24 bakanlık vardı -şuradaki, Bakanlar Kuruluna ayrılmış olan sıralarda da, sadece 22 koltuk var- 20'lerin pek üstüne çıkması tasav- vur bile edilmiyordu; oysa, şimdi, Başbakan dışında 33 bakan var. 1974'te, Başba- kan Yardımcısı dahil, 4 Devlet Bakanı vardı; şimdi, 15 Devlet Bakanı var. Hizmet gereği olarak değil, parti içi ve koalisyon içi denge hesapları dolayısıyla, Bakanlar Kurulu, büyüdükçe büyümekte ve büyüdükçe de, bir yetki kargaşası ve uyum zorlu-

ğu ortaya çıkmaktadır; ayrıca, kadro israfı, para israf, ve bir yetki kargaşası ortaya çıkmaktadır. Bu kadar geniş bir heyetle, Bakanlar Kurulu toplantılarından verimli sonuç alabilmek de çok zordur. Zaten, belki de o yüzden, bundan önceki dönemde, Bakanlar Kurulu, ancak, iki ayda, üç ayda bir toplanır duruma gelmişti.

Bu arada, yetkiler, en koyu merkeziyetçi yönetimlerde bile görülmedik ölçüde başbakanda toplanmıştır. Başbakana doğrudan bağlı kurum ve kurulların sayısı 64'tür; yani, 64 kurum ve kurul, doğrudan doğruya başbakana bağlı. Devlet bakanları arasında bunlardan bir kısmı bölüşülse de, sorumluluk başbakandadır.

Ayrıca, bu 64 kurum ve kurulun dışında, Başbakanlık merkez örgütünde 37 birim vardır. Bunlardan bir kısmının merkez örgütünde olması doğaldır; ama bazılarının Başbakanlık merkez örgütünde yeri nedir; bunu anlamak çok güç. Örneğin, Deniz ve Kıyı Kirliliği Müşavirliği, Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Baş müşavirliği gibi konular bile, Başbakanlığın merkez örgütü içerisine alınmıştır.

Bunların dışında, 8 önemli projenin eşgüdümü başbakandadır.

Ayrıca, 10 konu doğrudan doğruya başbakanın sorumluluğundadır. Bunlar arasında, şehirleşme ve şehircilik sorunları, Ahıska Türkleriyle ilgili işler gibi konular da yer almaktadır.

Tabii, bu konu enflasyonu ve bakan enflasyonu birlikte, Türkiye'de, Ankara'da, bir, müşavirler ve başmüşavirler ordusu da ortaya çıkmıştır. Bu arada, Başbakanlıkta o kadar çok yetki toplanmıştır ki, neticede, Başbakanlık, âdeta devletin yerini alır duruma gelmiştir; belki de bu izlenimin etkisiyle -Sayın Çiller kusuruma bakmasın- bir Başbakanlık forsu, Cumhurbaşkanlığı forsunun karşısına dikilmiştir; hiçbir ülkede böyle bir uygulama yoktur. (*DSP ve ANAP sıralarından al-kışlar*) Sayın Mesut Yılmaz'ın bu uygulamaya son vereceğini öğrenmekten mutluluk duyuyoruz.

Bakanlar Kuruluna, haddim olmadan, bir tavsiyem de şu: Dünyada ve ülkemizde sorunlar çok yoğunlaştı; uzmanlık gerektirir, sürekli izleme gerektirir duruma geldi. Oysa son yıllarda -yalnız geçen Hükümet döneminde değil, ondan önceki bazı hükümetler döneminde de- ne görüyoruz; gerek başbakanlar gerek bakanlar, sürekli olarak, tören tören, şölen şölen koşuşuyorlar; ne zaman okumaya vakit bulabilirler; ne zaman düşünmeye vakit bulabilirler; ne zaman o sayısız müşavirlerine, başmüşavirlerine danışma vaktini bulabilirler, bunu anlayabilmiş değilim. Oysa, bazı temel atma törenleri, bazı açılış törenleri, valilerimize, müsteşarlarımıza, genel müdürlerimize, kaymakamlarımıza, pekâlâ bırakılabilir. Örneğin, bir belde belediye binasının açılışına bir başbakanın veya bakanın gitmesi, herhalde zorunlu değildir. Çağımızda zaman, çok tasarruflı ve verimli kullanılması gereken hale gelmiştir. O bakımdan, yeni Hükümetin, bu zaman israfın, da önleyeceğini umarım.

Yine son yılların bir sloganı, ekonomide istikrardır; fakat, yönetimde istikrar olmadan, ekonomide istikrarın sağlanamayacağı görülmüştür. Yetkilerin hem böylesine dağıldığı hem de böylesine Başbakanlıkta toplandığı bir ülkede, yönetim istikrarını da ekonomik istikrarı da sağlamak kolay değildir.

Öte yandan, şimdi içine girdiğimiz siyasal süreçte, yani, sık sık hükümet değişikliklerinin belki olabileceği, azınlık hükümetlerinin, koalisyon hükümetlerinin işbaşına gelebileceği bir ortamda, istikrar, ancak kamu yönetiminde sağlanır. Hükümetler değişse de, kamu yönetiminde büyük dalgalanmalar olmaması gerekir. Biliyorsunuz, ben, hep İskandinav ülkelerini örnek veririm. İskandinav ülkelerinin başarılarının başta gelen sırlarından biri, iktidar değişikliklerinin, kamu yönetimini ve temel devlet politikalarını etkilememesidir.

Bu konuda, bizim, İskandinav ülkelerine de bakmamıza gerek yoktur; Türk devlet yönetimi içinde iki önemli kurum vardır ki, onlar, iktidar değişikliklerinden etkilenmezler: Biri, Türk Silahlı Kuvvetleri, biri de Dışişleri Bakanlığı. Onlardaki uygulamaları örnek alarak bütün öteki bakanlıklara uyguladığımız takdirde, yönetimde istikrar kolaylıkla sağlanabilir.

Önemli olan, devletin küçülmesi veya büyümesi değil -küçülmüş devlet de olabilir, büyük devlet de olabilir- önemli olan, devletin, yeniden devlet olmasıdır. Halkımız, karşısında, devlet ciddiyetini bekliyor ve bunun simgesi olarak da, yalnız Cumhurbaşkanını değil, aynı zamanda, Hükümeti görüyor. Oysa, son yıllardaki uygulamalarla, halkımızın devlete güveni sarsılmıştır. Onun için, ister küçük ister büyük olsun, devlet, yeniden devlet olmalıdır; yüzlerce yıllık devlet geleneğine sahip olan milletimize layık bir devlet yapısı ve görüntüsü ortaya çıkmalıdır; ama bu, elbette ceberrut devlet değil, sevecen devlet olmalıdır. Ben, bundan birkaç yıl önce, Çivril’de, kendi partimin devlet anlayışını anlatırken, bir köylü sözümü kesti “ben anladım; sen, hayırlı evlat gibi, hayırlı devlet istiyorsun” dedi. (*DSP sıralarından al-kışlar*) İşte, bizim de amacımız o olmalıdır.

Başbakanlık da yeniden Başbakanlık olmalıdır. Ne demektir bu? Anayasanın 112’nci maddesi diyor ki “Başbakan, bakanlıklar arasında işbirliğini sağlar ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir.” Oysa, Başbakanlık, son yıllarda, dev gibi ve hantal bir icraat organı durumuna gelmiştir. Sayın Mesut Yılmaz’ın bu durumu da düzeltceğini umuyorum...

İçinde bulunduğumuz ekonomik darboğazın başlıca nedenlerinden biri, herkesin bildiği gibi, kaynak yetersizliğidir. Tabii, buna, harcamaların aşırılığı da, borçların büyüklüğü de eklenebilir; fakat, onları da karşılayabilmek için, devletin daha çok kaynağa gereksinmesi vardır. Yeni kaynak yaratmanın da birtakım zorlukları olduğunu biliyorum; onun için, öncelikle, kaynakları tutumlu ve verimli kullanmaya önem vermek gerekir. Oysa, son yılların hükümetleri, bu konuda çok kötü sınav verdiler; tutumluluk bakımından, vatandaşa ve değişik kuruluşlara iyi örnek olabilecekleri yerde, kötü örnek oldular ve kadro savurganlığı, taşıt savurganlığı, lojman savurganlığı, gezi savurganlığı, demokratik ülkelerde görülmemiş ölçülere vardı.

Bu arada, taşıt savurganlığının ne ölçülere vardığı, daha Hükümetin göreve başlarken karşılaştığı birtakım aşırı isteklerden de anlaşılmaktadır; Sayın Başbakanın bu konuda da kararlı davranacağını, umuyorum.

Yine, izin verirseniz, İskandinav ülkelerinden, tutumluğa iki örnek vermek isterim: Bundan birkaç yıl önce, çok başarılı bir hanım Bakan, yurtdışı görev gezisin-de, bir otelde kral dairesini tuttuğu için görevinden alındı. Son aylarda, İsveç’te, bir

hükümet başkanı aranıyor; iktidar partisine genel başkan ve bir başbakan aranıyor; bir türlü talip çıkmıyor. Bu arada, çok uygun bir aday bulundu; Başbakan Yardımcısı bir hanım; herkes onun üzerinde birleşirken, birtakım usulsüzlükleri ortaya çıktı; bunlardan birisi, bakanlara görevleriyle ilgili harcamaları için kredi kartı verilirmiş; bu hanım Bakan, bir iki kere, o kredi kartını, ufak tefek özel ihtiyaçları için kullanmış; ama hemen geri ödemesini yapmış; ayrıca, bu hanım Başbakan Yardımcısının, makam arabası yokmuş; görev yapabilmek için, taşıt kiralama mecburiyeti varmış; o kiraladığı taşıtları da, bir iki defa, özel işinde kullandığı için, karşılığını hazineye ödediği halde, hakkında soruşturma açıldı ve kendisinin başbakanlık yolu tıkanmış oldu.

Yine o ülkelerde, bizdeki gibi lojman savurganlığı da yoktur; başbakanlar, bakanlar, genellikle, kendi küçük evlerinde, dairelerinde otururlar.

Geçen yıl bu kürsüden yaptığım bir konuşmada, yine İskandinav ülkelerinden buna benzer örnekler veriyordum; birleşimi yöneten Başkanvekili Sayın Yasin Hatiboğlu kürsüden bana seslendi, “Bu bahsettiğin memleketler bizim gezegenimizde mi?” dedi. Evet, bunlar bizim gezegenimizde ve o ülkelerde yaşayan, o ülkelerin düzenine uyum sağlamış onbinlerce yurttaşımız var. Bizim de o ülkelere benzemememiz için hiçbir neden yok. Bu tutumluluk ve verimli kaynak kullanımı sayesinde, o ülkelerin, hem ekonomileri çok büyük ölçüde gelişti hem gelir dağılımında çok ileri ölçüde adalet sağlandı; işçilere de memurlara da, dengeli ve doyurucu ücret verildi; işsiz kalanlar, neredeyse işçilik yaparken aldıklarına yakın işsizlik ücreti alıyorlar-emekliler, hiçbir sıkıntı çekmeden yaşayabiliyorlar bakıma muhtaç herkesin bütün ihtiyaçları karşılanıyor ve halkın bütün sağlık ihtiyaçlar, ücretsiz karşılanıyor böylelikle vatandaşlar beşikten mezara kadar devlet güvencesi altında yaşıyorlar. O ülkelerde devletin ekonomik işlevleri sınırlı ama sosyal işlevleri sınırsız. Devletin ekonomik işlevlerini bizim Hükümetimiz de sınırlayabilir, ama lütfen devletin sosyal işlevleriyle fazla oynanmasın.

Bu örnekleri vermem üzerine denilebilir ki, onlar kendi insanlarına bu olanakları, bu hizmetleri sağlamış, ama onlar zengin ülkeler. Doğru; onlar zengin ülkeler; onların kişi başına ulusal geliri, bizimkinin 5-6 katı; ama bu yüzyılın başlarına kadar, hatta 1920’li, 1930’lu yıllara kadar, onlar da fakir ülkelerdi, büyük ölçüde göç veren ülkelerdi; ancak, sosyal demokratların öncülüğünde kurulan hakça düzenle bu duruma erişebilmişlerdir. Demokratik Sol Partinin de hedefi, Türkiye’imizde öyle bir düzeni gerçekleştirmektir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Elbette, bu hemen gerçekleşemez; ama eğer pusulada Kuzey Yıldızının yönünü tutturursak, adım adım, hedefimize yaklaşırız.

Değerli arkadaşlarım, ne zaman Türkiye’de ekonomide istikrardan söz edilse, hemen, halka içirilecek acı reçeteler gündeme gelir, IMF damgalı acı reçeteler. Oysa, halka acı reçete içirilerek, ekonomideki hastalıkların tedavi edilemeyeceği görülmüştür.

Halka ilk büyük acı reçete 24 Ocak 1980’de içirildi; ikinci acı reçete, 5 Nisan 1994’te içirildi. O kadar ki, biliyorsunuz, 1995 yılında, kamu kesimindeki işçilerin karşısına sıfır zam dayatmasıyla çıkıldı. Sonuç ne oldu? Halkın içtiği bu acı reçete-

lere karşın, acı ilaçlara karşın, yükselen enflasyon, büyüyen bütçe açığı, artan devlet borçları, duran yatırımlar, rant gelirlerinin artışı, gelir dağılımının bozuluşu ve eş görölmedik istikrarsızlık. Demek ki, acı ilaç reçeteleri derde deva olmuyor, başka yöntemler bulmak gerekir.

Tabii, her şeyden önce, adaletli bir vergi düzenine geçmek gerekir. Hükümet Programında bu konuda iyi niyetli birtakım ifadeler yer alıyor; ama sonuç olarak deniliyor ki, tüketim üzerinden alınan vergilere ağırlık verilecektir. Oysa bilindiği gibi, tüketim üzerinden alınan vergi, yani, dolaylı vergi, en adaletsiz vergi türüdür. Türkiye’de, bu vergi türünün toplam vergi gelirleri içindeki pay, zaten aşın ölçüde yüksektir, yüzde 60’ı bulmuştur; eğer, birde tüketim vergilerine, büsbütün ağırlık verilecek olursa, yine halk ezilmiş, halk yoksullaştırmış olacaktır. Onun için, Hükümetin bunu biraz daha gözden geçirmesini temenni ederim.

Programda haklı olarak, Türk ekonomisinin ve sosyal yaşamının son yıllarda ciddi bir yarası haline gelen kayıtdışı ekonomi üzerinde durulmuştur.

Gerçekten, Türkiye’de, kayıtdışı ekonomi çok ciddi boyutlara varmıştır ve bu ekonomi (kayıt-dışı ekonomi) vergi adaletsizliğinin, devlet gelirlerindeki yetersizliğin, ekonomideki anarşinin, yolsuzlukların, rant ekonomisinin, mafya etkinliğinin ve enflasyon lobisinin başlıca etkenlerinden biri durumuna gelmiştir.

Devletin, özellikle, yüksek faizli iç borçlanma yoluyla, rant sektörüne, yani, havadan para kazananlar sektörüne sağladığı olanaklar, kayıtdışı ekonomiyi, büsbütün ağırlıklı duruma getirmiştir.

Kayıt dışı ekonominin olabildiğince kayıt içine alınması, halka acı ilaç içirmekten ekonomide sağlıklı bir denge oluşturmak ve enflasyonu aşağı çekmek için yeterli olacaktır kanısındayız.

Programın bu konuda öngördüğü tek önlem, kayıt dışı ekonominin kayıt içine alınması için bir yasa çıkarılması. Oysa, bu yetmez; vergi yasalarından Bankalar Yasasına, Ticaret Yasasından Ceza Yasasına kadar, değişik alanlarda, değişik yasalarda yeni değişiklikler yapmak gerekir. Her şeyden önce de, iktidarda, rant ekonomisinin egemen güçlerine diyet borcu bulunmayanların bulunması gerekir. (*DSP sıralarından alkışlar*) Bu konuda, kendisine en çok güvenebilecek durumda olan parti de, o çevrelere en küçük bir diyet borcu bulunmayan Demokratik Sol Partidir. (*DSP sıralarından alkışlar*)

AHMET DERİN (Kütahya) — Onun için mi destek verdiniz?

BÜLENT ECEVİT (Devamlı) — Toplumun son yıllardaki bir başka büyük yarası ve huzursuzluk etkeni, yolsuzlukların çok yaygınlaşma devletin içini, devleti bir hastalık gibi kemirmeye başlamış ve devası bulunamaz hale gelmiş olmasıdır. Hükümet Programında, yolsuzluklarla ilgili olarak, geçmişin tartışmasına girilmemek isteniyor, bunu anlayışla karşılıyorruz. Hükümet, bir koalisyon adabı içinde, yeni bir tartışmaya veya eski tartışmaları sürdürmeye gerek görmüyor. Ancak, yolsuzlukları önlemek için, iyi niyetli ifadeler programda yer almakla birlikte, ne gibi önlemler alınacağı belli değil. Oysa, bizim, bu konuda, bir yıldır veya daha uzun bir süredir komisyon raflarında uyutulan somut bir önerimiz var.

Bilindiği gibi, Başbakanlığa bağlı bir Yüksek Denetleme Kurulu vardır; fakat, Başbakanlığa bağlı olduğu için, yeterince serbestçe çalışmamaktadır; onun için, bizim önerimiz şudur: Yüksek Denetleme Kurulu, Başbakanlıktan aynısın; sadece, biçimsel olarak Meclis Başkanlığına bağlansın -zaten, hizmetlerinin büyük bir bölümü Büyük Millet Meclisinedir- fakat, gerçekte, tamamen özerk olsun; kendi iç atamalarını bile kendisi yapar hale gelsin ve gerek partiler gerek kişiler gerek kuruluşlar, örgütler, kendilerinin istihbar edecekleri, duyacaklar, yolsuzlukları, bu kurula, güven duygusu içerisinde verebilsinler. Bizim için, yolsuzluklarla mücadele iddiasında herhangi bir partinin içtenlikli olup olmadığının sınavı, ölçütü, bu öneriye oy vermeleridir; bu öneriyi, bir an önce komisyon raflarında çürümekten kurtarmalarıdır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Tabii, yolsuzluğu önlemenin başka önlemleri de vardır; ama vaktimizin darlığı dolayısıyla onlara giremeyeceğim.

Sayın Başkan, epey kesintiler olmuştu; ne kadar sürem olduğunu lütfeder misiniz.

BAŞKAN — Efendim, şu anda 45'inci dakika içerisindeyiz; 1 saat süreniz var; eğer, bitiremezseniz, gerekli toleransı Başkanlık gösterecek. *(DSP sıralarından alkışlar)*

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Lütfedersiniz; çok teşekkür ederim efendim. Ben de, sizi güç durumda bırakmamaya çalışacağım.

Türkiye'nindir başka, çok önemli, can alıcı sorunu, bölücü terör. Tabii bu, temel bir ulusal sorun. Programda, bölücü terörün dış kaynaklı olduğu, haklı olarak, belirtiliyor; fakat, dış kaynağın nasıl kurutulacağı açıkça söylenmiyor. Bu konuda, elbette, bizim, bazı somut düşüncelerimiz, önerilerimiz var; ama şu sınırlı zamana sığdıramayacağımız için, bunu, Çekiç Güç'ün görüşülmesinin ve oylamasının gündeme geleceği günlere bırakacağım.

Yalnız, şu gerçeği kısaca belirtmek istiyorum: Körfez bunalımından sonra veya o bunalım sürecinde Türkiye, çok büyük bir hata yapmıştır; kendi bölgesiyle ilgili politikalarını, kendi inisiyatifinden çıkarıp, Amerikan güdümüne sokmuştur. Irak'ın fiilen bölünmesine alet edilmiştir, alet olmuştur. Kuzey Irak'ta, o yüzden, bir otorite boşluğu meydana gelmiştir. O otorite boşluğunu, büyük ölçüde, PKK doldurmuş ve Türkiye'ye kitlesel sızma olanakları elde edebilmiştir. Bunun sonucu olarak da, Türkiye'de, bölücü terör büsbütün yaygınlaşmıştır. Ayrıca, devletin güvenlik harcamalarını büsbütün artırmak gereği ortaya çıkmıştır. Onun için, bugünlük, ayrıntılara girmeden, şu dileğimi, hatta, isteğimi belirtmek istiyorum Hükümete: Türkiye, cumhuriyetin ilk yıllarında olduğu gibi yeniden kendi dış politikasını özellikle, bölgesel ilişkilerle ilgili dış politikasını, başkalarından etkilenmeksizin, kendi başına belirler duruma gelmelidir.

1920'li, 1930'lu yıllar, düşünün: 13-14 milyon nüfuslu, savaş yorgunu bir ülke; ordusunun donanımı. Son derece de eksik; sanayi diye bir şey yok. Öyle bir ortamda, 1920'lerin, 1930'ların Türkiye'si, Atatürk'ün önderliğinde, kendi bölgesinin önder ülkesi durumuna gelmişti. Bir yandan, Balkan Paktına öncülük ederek Balkanlarda kendini bir dostluk çemberiyle çevirtebilmişti; bir yandan, Sadâbâd Paktıyla

Ortadoğu’da, hatta, Afganistan’a kadar uzanan bir bölgede etkinliğini artabilmişti; bir yandan, ideolojisine kapısın, sımsıkı tutmak koşuluyla, Sovyetler Birliğiyle çok iyi ilişkiler geliştirebilmişti; savaştan yeni çıldığı halde, Yunanistan’la son derecede iyi ilişkiler gerçekleştirebilmişti ve -bunların başarılmasından etken, Türkiye’nin o dönemde, bölge merkezli bir dış politika izlemesiydi, kendi bölgesiyle ilgili politikasının, kendisinin belirlemesiydi. Bu şekilde, kendi bölgesindeki ilişkilerden aldığı güçle, Türkiye, tarihinin o en zayıf döneminde, Batı’nın da Doğu’nun da en saygın ülkelerinden, sözüne en çok kulak verilen ülkelerinden biri haline gelmişti.

Şimdi 1990’ların Türkiye’sindeyiz; bütün aksaklıklarına, gelip geçici darboğazlarına rağmen, o yıllarla kıyas edilemeyecek kadar güçlü bir ekonomimiz var; o yıllardakiyle kıyas edilemeyecek kadar güçlü bir ordumuz var; 60 milyonu aşan, büyük bir kısmı iyi eğitilmiş bir nüfusumuz var. Bu donanımlarıyla, bu kazanımlarıyla, Türkiye, bugün, kendi bölgesiyle ilgili politikalarını, eskisinden çok daha etkili biçimde kendi başına saptayabilecek ve uygulayabilecek durumdadır.

Geçen yıl, mart ayında, sınırötesi büyük askerî harekâta geçildiği günlerde, Batı Avrupalı müttefiklerden bize tepki geliyordu; ama Amerika Birleşik Devletleri bizi anlayışla karşılıyordu. Bildiğiniz gibi, orada, her gün Dışişleri sözcüsü bir basın toplantısı düzenler. Bu sözcü günlerce “Türkiye’den çözüm istiyoruz” diye mesajlar yolladı Türkiye’ye “önyargısız değerlendireceğiz, Irak sorununa sizden çözüm bekliyoruz” dediler; ama Türkiye’den bir çözüm gitmedi. Onun için, artık bunun zamanı geldi, Çekiç Güç uzatılacaksa, kısa bir süre için son defa uzatılmalı. *(RP sıralarından “Aaa” sesleri)* O süre içinde Türkiye, kendi Irak politikasını, kendi Ortadoğu politikasını, bölge dışı ülkelerden bağımsız olarak kendisi saptamalıdır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Tabiî, bu belirttiğim nedenlerle tırmanan bölücü terörün birtakım acı sosyal sonuçları oldu; binlerce köyü boşaltma gereği duyuldu Ve köyleri boşaltılanlar perişan oldular, evsiz barksız kaldılar, ücretsiz, işsiz kaldılar. Bir köylü köyündeyken hiç geliri olmasa bile, hiçbir kazancı olmasa bile, en azından, bahçesindeki tavukla, koyunla karnını doyurabilir. En azından, kapısının önündeki tezekle ısınmayı sağlayabilir. En azından, köy kulübesinde, soğuktan, sıcaktan esirgenme olanağını bulabilir; ama köyünün dışına bırakıldığı andan itibaren, köylü, yüzbinlerce belki milyonlarca köylümüz, bütün bu olanaklardan bir anda yoksun kalıyor ve yıllardan beri, devlet, hükümet, onların derdine çare bulmuyor. O çareyi bulmak ordunun görevi değildir; polisin, jandarmanın görevi değildir; o çareyi bulmak hükümetin görevidir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, bu konuda, Hükümet Programında somut olarak sadece şu ifade yer alıyor: “Köylerine dönemeyenlerin konut edinmeleri hızlandırılacak.” Bir kere, şimdiye kadar konutu onlar edinmedi; çünkü, köylerinden çıkmak zorunda kalan o köylülerin ödeyemeyeceği kadar yüksek bedelli konutlar yapıldı; onları da gerçek ihtiyaç sahibi olmayanlar aldı; Gerçek anlamda konut ihtiyacı karalanmaya başlanmadı bile. Kaldı ki, o da yetmez; bu insanlar nerede çalışacaklar, karınlarını nasıl doyuracaklar, çocuklarına nasıl bakacaklar? Şimdilik, yer yer, çocuklar onlara bakıyor. Örneğin, Hakkâri’den Van’a göç etmiş olan binlerce yurttaşımız çaresizlik

içinde; iş bulamıyorlar, gelirleri, yok- çocukları, kızlar, devletimizin katkısıyla, kilim dokumasını, halı dokumasını öğrenerek analarına babalarına, kardeşlerine bakıyor. Yeni Hükümetin bu konuyu, bu çok önemli insanî sorunu ciddiyle ve ivedilikle ele alması, diliyorum.

Güneydoğuda ve Doğu Anadolu'da dağınık bir yerleşim düzeni var; bu, güvenliği sağlamayı çok güçleştiriyor. O yüzden, korucular yoluyla, o bölgedeki feodal düzen büsbütün kökleştirilmiş oluyor. O bölgede, mutlaka, kırsal alanda akılcı bir yerleşim düzenine geçmek gerekir ve o bölgeye, mutlaka, sanayii götürmek gerekir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, programda deniliyor ki “devlet, bütün ekonomik işlevlerden elini çekecek.” Peki, güneydoğuya kim fabrika götürecektir? Sadece, benim bildiğim bir İstanbullu Hanım çıktı Şırnak'a fabrika götüren; onun dışında, işadamlarımız ziyaretler yaptılar, geziler yaptılar, paneller düzenlediler, raporlar yayınlattılar; ama iş, fabrikaya kurmaya gelince “önce güvenlik, sonra fabrika” dediler. Sadece, bir hanım yurttaşına “önce fabrika, ardından güvenlik kendiliğinden de gelir” anlayışını benimsedi.

Demek ki, özel sektör ilgilenmiyor; o halde, özel sektörün fabrika kurmadığı yerlere, hiç değilse, şimdilik, devlet fabrika kurmak zorundadır. Bu fabrikalarda, şimdilik, kâr da gözetmesi gerekemeyebilir. Sadece, o bölgenin insanlarını çaresizlikten kurtarmak. Ve çağdışı bir feodal yapıdan çağdaş bir demokratik düzene ulaştırabilmek için devletin -ideolojik nedenlerle değil- şimdilik, o bölgede, sınıai yatırımların da öncülüğünü üstlenmesi gerekir kanısındayız.

Yalnız o bölgenin köylüsü değil, Türkiye'nin büyük bölümünde köylülerin son yıllarda sıkıntıları, elbette ki, doğudaki, güneydoğudaki kadar değil; ama, çok büyük ölçüde arttı. Tarımda büyük gerileme var, hayvancılıkta büsbütün büyük bir gerileme var ve şimdi, gümrük birliğinin son aşamasında, korkarım ki, özellikle hayvancılığı, Türkiye'de, kurtarmak büsbütün güçleşmiş olacak.

Bu arada, köylüye, çiftçiye çok büyük hizmetleri dokunan Ziraî Donatım, büyük ölçüde devre dışı bırakıldı; o yüzden, köylümüz, çiftçimiz ucuz fiyatla, makul fiyatla traktör, pulluk alabilme olanağından, zamanında ve ucuz fiyatla gübre alabilme olanağından yoksun kaldı. Birçok köylümüz artık gübre kullanamıyorlar, o yüzden üretim düşüyor. Oysa, nüfusumuzun yüzde 40'tan fazlası hâlâ köylü. Demokratik Sol Partinin hep söylediği gibi: “Köylü kalkınmadan Türkiye kalkınamaz.” *(DSP sıralarından alkışlar)* Bu, tarımla sanayi arasında bir seçme yapmayı da gerektirmez. Dünyaya baktığımız vakit görürüz ki, hangi ülke sanayide ileriye, tarımda da ileridir, hangi ülke sanayide en ileriye, tarımda da en ileridir; işte, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avrupa Birliği ülkeleri, Japonya. Onun için, tarıma, köylüye güç vermeyi sanayileşmenin de hareket noktası olarak benimsemeliyiz.

Vaktim müsait olmadığı için ayrıntılara giremiyorum; ama bunun nasıl başarılabileceği Demokratik Sol Partinin programlarında ve bildirgelerinde ayrıntılarıyla anlatılıyor.

Programda, sosyal sorunlara çok belirsiz ölçüde, yetersiz ölçüde yer verilmiş. Örneğin, işçi haklarıyla ilgili çok ciddi bir sorun var Türkiye'de.

Geçen yıl Anayasayı değiştirdik; ama Anayasanın 54'üncü maddesini değiştiremedik. Meclisten bu konuda olumlu oy çıkmadı. Oysa, 54'üncü madde, isteyen hükümete, göze alabilirse, her türlü grevi durdurma ve yasaklama olanağını, hatta toplu pazarlık sürecini durdurma olanağın, vermektedir. Bu madde, hâlâ, Demokles'in kılıcı gibi, işçilerin üzerindedir.

Son yıllarda, devletin öncülüğüyle, maalesef, işyerlerinin birçoğu bölünüp bölünüp taşeronla devredilmiştir. Taşeronların eline geçen işyerlerinde de -devletin işyeri olsa bile- işçiler, hiçbir haklarını elde edememektedirler. Geçici işçilik yaygınlaşmıştır. Yasadışı olarak çalışan yabancı işçiler çoğalmıştır. Bütün bunların sonucu olarak, sigortalı işçi sayısı büyük ölçüde azalmıştır. Bu da, SSK'nın düştüğü durumun, elbette, tek nedeni değil, ama önemli nedenlerinden biridir. Bunların sonucu olarak, işsizlik yaygınlaştığı gibi, işçinin pazarlık gücünde yıpranmaktadır.

Hükümet programında, hiç değilse, kamu görevlilerinin sendikal haklarıyla ilgili yasanın süratle çıkarılacağı belirtiliyor. Bu, tabii, sevindirici bir haber-biz de bunun takipçisi olacağız- ama o da yetmez; çünkü, geçen yaz yaptığımız Anayasa değişikliği, o bakımdan çok kısır, çok güdük kalmıştır. Kamu görevlilerine, kendi haklarını, somut biçimde, etkin biçimde arayabilme, yönetimle sözleşme yapabilme olanağı tanınmamıştır. O yüzden de, bir yandan kamu yönetiminde kalite düşmektedir; bir yandan da iyi toplu sözleşme yapabilen sınırlı sayıdaki işçilerin ücretleriyle, kamu görevlilerinin ücretleri arasında büyük bir dengesizlik ortaya çıkmaktadır.

Bu arada, Programda da, uygulamada da unutilan bazı toplum kesimleri var; hatırlatmış olmak için -sorunların ayrıntılarına giremiyorum- Hükümete birkaç örnek vereceğim: Örneğin, mevsimlik geçici işçilerin sorunu, âdeta devletin yaptığı bir sömürü sorununa dönüşmüştür. Bu, devlet sektöründeki mevsimlik geçici işsizler, ancak dört ay, hatta sosyal güvenlikle yararlanamamışlar diye genellikle dört aydan da birkaç gün kısa süreyle çalıştırılıyorlar, onun ötesinde sekiz ay nasıl geçineceklerini bilemiyorlar ve tabii, bu yüzden emeklilik haklarını da kolay kolay elde edemiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Buyurun efendim tamamlayın...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Teşekkür ederim.

Onun için, mevsimlik geçici işçilerin sorununa, bir an önce, Hükümetin, sosyal devlete yaraşır biçimde eğilmesini temenni ediyorum. Tabii, işsizlik sigortası olsaydı bu sorun olmazdı; fakat, bunu da unutkanlığa yormak istiyorum. Dikkatimden kaçmamışsa eğer, Hükümet Programında işsizlik sigortasının adı, bile anılmıyor. Oysa, seçim kampanyasında, bütün partiler, işsizlik sigortası vaadinde birbirleriyle yarış halindeydiler; o da unutilanlar arasında.

Ayrıca, teknikerlerin, teknisyenlerin, posta dağıtıcılarının, kadastrocuların, orman muhafaza memurlarının, şimdi görevleri büsbütün ağırlaşan gümrük görevlilerinin, sağlık personelinin ciddi sorunlar, var, Hükümetin bunların üzerine de kısa zamanda eğilmesini diliyorum.

Süreyi geçirmemek için, tabii, bazı çok önemli konuları atlamak zorunda kalıyorum, o arada kısa kısa değinip geçeceğim.

İnsan hakları konusuna güzel ifade edilmiş bir paragrafla değiniliyor; kutlarım Hükümeti. Ancak, çok yadırgadığım bir şey, o paragrafın yeri. Türkiye'deki insan haklarıyla ilgili paragraf dış ilişkilerle ilgili bölümde yer alıyor. Oysa, biz, yabancı-lara hoş görünmek için değil, kendi vicdanımızı tatmin etmek için insan haklarına saygı istiyoruz. *(DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Yine, seçimlerden önce, bütün partiler, Alevilere hoş görünmek için yarış halindeydiler. Oysa, şimdi, programa bakıyoruz, Diyanet İşlerinden bahsediliyor, din ve inanç özgürlüğünden bahsediliyor;, ama Alevi yurttaşlarımıza seçim kampanya-sı sırasında verilmiş olan sözler unutulmuş gibi görünüyor.

ÖMER EKİNCİ (Ankara) — Aleviler Müslüman değil mi?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Örneğin, Diyanet İşleri teşkilatında hakça temsil edilmeleri, kendi çocuklarına kendi inançları doğrultusunda eğitim verebil-meleri gibi konular, nedense, Türkiye'nin gündeminden çıkmış veya yeni kurulan Hükümetin gündemine girememiş gibi görünüyor...

ÖMER EKİNCİ (Ankara) — Bölücülük yapıyorsunuz...

AHMET DERİN (Kütahya) — İstismar ediyorsunuz...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Biz, bunun da takipçisi olacağız. *(DSP sıra-larından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, Değerli Başkanımızın hoşgörüsünü istismar etmemek için sözlerimi bağlıyorum. Sözlerimi bağlarken, Demokratik Sol Partinin muhale-fette izleyeceği stratejiyi özetle sunmak istiyorum... *(RP sıralarından "Ne muhalefe-ti!" sesleri, gürültüler)*

Biz, muhalefette hırçın ve yıpratıcı değil, yapıcı, denetleyici ve yol gösterici bir muhalefet stratejisi izleyeceğiz. Sorumluluğumuz Hükümete değil, millete ve memlekete olacaktır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Yolsuzluklarla mücadelede, açıkgozlere göz açtırmayacağız. *(DSP sıralarından alkışlar)* Halkı sömürenlerin, devleti soyanların ekonomiye verdikleri zararı halka ödetirme eğilimi devam ederse, buna karşı etkin ve kararlı mücadele vereceğiz. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Sosyal devletin gerçeklik kazanması, hakça bir düzen önündeki engellerin kaldırılması için, iktidara gelmeyi beklemeden her çabayı göstereceğiz.

Laik cumhuriyetin ve demokrasinin yalnız korunmasına değil, gelişmesine de öncülük edeceğiz. *(DSP sıralarından alkışlar)*

İç barışın ve ulusal birliğin gözcülüğünü sürdüreceğiz. Gücsüzlerin gücü olaca-ğız; sesini duyuramayanların sesi olacağız. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Eleştirdiğimiz her konuda da çözüm üreteceğiz. Demokraside, sorumlu, yapıcı, bilgili muhalefetin, en az iktidar kadar, bazen iktidardan da daha etkili olabileceği-ni göstereceğiz. Demokratik Sol Partiyi iktidara taşıyabilmek için, Hükümetin olası

başarısızlıklarına umut bağlamayacağız; Hükümetin yapabildiklerinin daha iyisini yapabileceğimize kamuoyunu inandırarak iktidara ulaşacağız. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Yüce Heyetinize saygılar sunarım. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar; Bakanlar Kurulu, DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ecevit.

Söz sırası, Refah Partisi Grubunun...

Refah Partisi Grubunun süresini, Sayın Abdülatif Şener ve Sayın Aydın Menderes kullanacaklar.

Birinci sırada, buyurun Sayın Menderes. *(RP sıralarından ayakta alkışlar)*

RP GRUBU ADINA AYDIN MENDERES (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Refah Partisi Grubunun, bu Hükümet Programı üzerindeki görüşlerini, Yüce Meclise arz etmek için huzurlarınızdayım. Grubumuz adına ve şahsım adına, Yüce Meclise en derin saygılarım, sunuyorum. Televizyonları başında bu müzakereleri takip eden bütün vatandaşlarımıza da yine Refah Partisi Grubu adına ve şahsım adına en derin saygılarımı, en sıcak muhabbetlerimi ve en iyi temennilerimi sunuyorum. *(RP sıralarından alkışlar)*

Gerçekten, bu konuşmaya, Refah Partisi Grubunun, Hükümet Programı «zerindeki görüşlerini ve düşüncelerini arz ederek başlamayı ve böyle sürdürmeyi çok arzu ederdim; ama bizden önce yapılan bir konuşma karşısında, Refah Partisi Grubunun hissiyatım, Hükümet Programı hakkındaki düşüncelerinden önce arz etmek gereği ortaya çıkmıştır.

Sayın Ecevit'in biraz önce yaptığı talihsiz konuşmayı Refah Partisi olarak kınıyoruz. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Parlamentonun en eski üyelerinden birisi olan...

ALİ ILIKSOY (Gaziantep) — Yalan mı söylüyor! *(RP sıralarından "müdahale etme, dinle" sesleri)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, ben ikaz ederim efendim.

AYDIN MENDERES (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, söz atmalarına izin veriniz; Sayın Başkandan izin alarak kendilerine gerekli cevaplar verilir ve umuyorum ki, Sayın Başkanımız böyle bir duruma mutlaka izin vermezler; ama bu vereceğimiz cevaplardan dolayı bir gecikme olursa; bu süreyi, konuşma süremizin tamamından tahsil ederler. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Parlamentonun en eski üyelerinden birisi olduğu halde, Parlamenteoya, demokrasiye ve milletin kararına aykırı bu yakışıksız konuşmadan dolayı, kendisine teessüf ediyoruz. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DSP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)* Siyasî siciline, böyle bir leke sürmemesini temenni ederdik. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Bir Hükümet var; hakkındaki görüşlerimizi ifade edeceğiz. *(DSP sıralarından "Ne zaman?" sesleri)*

Bekle... Bakın, daha sizin faslınızı bitiremedim ki, bu Hükümete geleyim! Fırsatı siz verdiniz; siz! *(RP sıralarından alkışlar)*

Bu Hükümetin iki ortağı, son on yılda, dünyada misli görülmemiş, tarihimizde misli görülmemiş iç borç, yüksek faiz sarmalıyla halkı soymuş; Sayın Ecevit'in tabiriyle rant ekonomisi, bizim tabirimizle yağma, talan ekonomisini uygulamış ve bir tarafta, geniş kitleleri, vicdanları sızlatacak bir yoksulluğa mahkûm ederken; bir avuç rantiyeci, refahtan, şımarıp, patlayacak hale gelmişler ve şimdi, bu gerçek ortadayken, Sayın Ecevit, çekinsek kalmak suretiyle, bu Hükümete sunduklar, çekingen destekleriyle, saf değiştirmiş gözüküyorlar. *(RP sıralarından alkışlar; DSP sıralarından "Mercüme" sesleri)*

Sayın Ecevit, böyle bir Hükümete sunduğu çekingen desteği için Refah Partisinin laiklik anlayışını payanda yapmamalıydı. *(RP sıralarından alkışlar)*

AYHAN GÜREL (Samsun) — Siz laik misiniz?

AYDIN MENDERES (Devamla) — Ona da geleceğiz...

AYHAN GÜREL (Samsun) — Sizin laiklik anlayışınız var mı?

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri...

AYDIN MENDERES (Devamla) — Bu laiklik...

BAŞKAN — Sayın hatip, bir dakikanızı rica edeceğim.

Sayın milletvekilleri, biraz önce ricacı oldum; lütfen, bu çerçeve içinde kalalım; istirham ediyorum.

Devam edin efendim.

AYDIN MENDERES (Devamla) — Bu, laiklik konusuna bir iki yerde daha temas edeceğim; umduğunuz cevapları alacağınızı tahmin ediyorum; herkesin alacağını tahmin ediyorum.

Şimdi, bu Hükümete çekingen destek sunarken Sayın Ecevit, saf değiştirmiş gözüküyor ve üzülmüyorum; bir zamanların ki, saygı duyduğum "Karaoğlan" adına üzülmüyorum; Sayın Ecevit'in herkes tarafından müselleme meziyetleri adına üzülmüyorum... Niye üzülyorsun dersiniz, işte, şuna üzülmüyorum: Bu kürsüde, ben, Sayın Ecevit'i, 1980 öncesi de izledim; o zaman, düzeni değiştirecek Karaoğlan'dı, şimdi ise düzenin bekçiliğine soyunmuş! Ne diyelim, hayırlı olsun! *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Laiklik suçlamasına gelince... Ohooo (!) arşiv ve tarih bu suçlamalarla dolu... Kimler suçlanmadı ki! Demokrat Partiyi suçladınız, Adalet Partisini suçladınız, Merhum Özal'ı, Anavatan', suçladınız, Doğru Yol'u, şimdiki Cumhurbaşkanımızı suçladınız... Evet, böyledir, kim, kendi şartları içerisinde, bu milletin tasvibine ve muhabbetine mazhar olursa, onu laiklikle suçlarlar; kim, milletin gözünden düşerse, gider, laikliğin arkasına sığınmaya çalışır... Bunu bir kere daha gördük... *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Ama, Refah Partisi, milletimizin beklediği hizmetleri -ve milletimize müteşekkirimiz, şükran duyuyoruz, Refah Partisini birinci parti yapmıştır- iktidarda olsun,

muhaletette olsun, bu itimatlı teveccühün bütün gereklerini, inşallah, yerine getirmeye devam edecektir yılmadan ve çekinmeden.

Biran için, bir yıl öncesine dönelim... O zamanki Hükümet diyordu ki, “biz, 5 yıllık süremizi dolduracağız. Hayır, yeni bir seçime gerek yoktur” ama 1995 yılının yazında toplumsal huzursuzluklar arttı, dayanılmaz hale geldi; işçi, memur sokağa döküldü ve o hükümet, kendi kendisini devam ettiremeyecek bir noktaya gelince de erken seçim kararı alındı. Ne bekleniyordu erken seçim kararından? Üç husus beklenmekteydi...

Bunlardan birincisi, bir yıllık zaman kaldı, bu yeterli değil; beş yıl bulalım.

İkincisi, güçlü bir hükümet kurulsun.

Üçüncüsü, yine, geniş tabanlı bir hükümet bulunsun ve işbaşında olsun.

Şimdi ise karşımızda bir Hükümet var, 10 aylık Hükümet bu; beş yıllık değil, 10 aylık Hükümet bu; ama Hükümetimiz de unutmışlar herhalde ki, 5 yıllık bir Hükümet Programıyla Yüce Meclisin huzuruna gelmişler! Hâlbuki siz, sadece 10 aylık bir Hükümetsiniz ve kendisine ilk defa -tarihimizde- ömür biçen bir Hükümetsiniz! (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Şimdi bakalım, bu Hükümet güçlü mü? Ne gezer! Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi oy kaybede kaybede, neredeyse iğne ipliğe dönmüş! İşte böyle zayıf bir Hükümet... Peki, bu Hükümet geniş tabanlı mı? Hayır; adı üstünde, bu bir azınlık Hükümeti.

Şimdi, niye böyle bir çelişki ortaya çıkmış? Sebebi açık: Millî irade unutulmuş, milletin dediğine kulaklar tıkanmış, “aman rantiyecileri memnun edelim” denilmiş, rantiyeciler biraz sonra anlatacağımız- çeşitli faaliyetleri göstermişler, Sayın Yılmaz’ın da kararını etkilemişler ve işte karşımıza böyle bir Hükümet çıkmış gelmiş... Halbuki, milletimiz böyle mi olsun dedi? Milletimizin vermiş olduğu karardan -ki, o karar işte bu Parlamentoyu, bunun aritmetiğini oluşturmuştur- böyle bir hükümet mi çıkmalıydı? Hayır.

Gelin bakalım, milletimiz ne demiş?: Refah Partisi birinci parti olmuş... Birinci parti ne demek; şunun üzerinde bir durmak lazım. Birinci parti demek, diğer partilere verilen oyların da, o partinin birinci parti olmasına, asgarîsinden, zımnen rıza göstermiş olması demektir. Öyleyse, hem verilen hem verilmeyen oylarla Refah Partisi birinci parti olmuş. Sadece birinci parti mi? Hayır; oylarını yüzde 50 artırarak birinci parti olmuş. Milletimiz, Refah Partisine doğru koşmuş; sandıkta sadece, “Refah Partisi” dememiş, “Refah Partisi” diye âdeta haykırmış. (RP sıralarından alkışlar)

Refah Partisinin aldığı oyları küçümsemeyin! O oyları almak için, hülyalarınızdan ve rüyalarınızdan kim bilir ne fedakârlıklarda bulunurdunuz! (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Refah Partisinin aldığı bu sonuçla, milletimizin, bu değiştirilemez, eğilemez, bükülemez kararıyla, ne istediğini de ortaya koymuş: Refah Partisi ağırlıklı hükümet. İşte, bunu demiş ve seçimlerden sonra, bu yolda gelişmeler de olmuş.

Bakınız, milletimiz, “Refah Partisi ağırlıklı hükümet” derken, başkaları, bu süre içerisinde, şu geride bıraktığımız on hafta içerisinde neler demişler: Sayın Mesut Yılmaz “benim Grubumun tamamı Sayın Çiller’i istemiyor, üçte ikisi de Doğru Yol Partisini hükümet ortağı olarak istemiyor” demiş ve Refah Partisiyle bir hükümet olabileceğini, Grup kararı noktasına kadar Anavatan Partisi getirmiş.

Peki, ya, bu iktidar bloku, Demokratik Sol Parti, Anavatan Partisi ve aynı zamanda Doğru Yol Partisinin son dört-beş aydır birbirleri için söyledikleri için ne diyelim!

Telaşlanmayın, yeni bir hükümetesiniz, Refah Partisi olarak bir cemilede bulunmamız lazım, şimdilik bu kutuyu açmayacağım. *(RP sıralarından alkışlar)* ama sahiplerini açıklamadan da kullanılıveren şu cümlelere bir bakalım nefer denilmiş: “Mert nâmert” tartışması, “Yalı çetesi siyasî dolandırıcı, Bayan Marcos...” Millettin hafızasında yer almış suçlamalar bunlar; iktidar bloku, birbirleri için bunları demiş. Millet “Refah Partisiyle bir hükümet kuracaksınız” demiş; Sayın Yılmaz bu noktaya yaklaşmış, bu istikamette sözler söylenmiş...

Peki, acaba, Anayol Azınlık Hükümeti ortaya niçin çıkmış? Şimdi, bu soruya da bir cevap bulmak lazım. Sebebi belli; bakın, iç borç, yüksek faiz... İç borç, daha yüksek faiz... Şu hazine bonosuna verilen faizlere bakınız, diğer taraftan ücretlere bakınız, maaşlara bakınız, taban fiyatlarına bakınız, hatta hatta üretimden ve ticaretten sağlanan kârlara bakınız... Bunların bile ciddi bir bölümü (ücretler, maaşlar, taban fiyatlar, gibi) enflasyonun peşinden koşmaya mecali kalmamışken, bu repolar, faizler, hazine bonusu faizleri, enflasyona, bir yıl içerisinde on tur, yirmi tur bindirmiş, o hızla önünde gitmiş. Ne demek bu? Halk soyulmuş, bir avuç rantiyecinin cebine bu soygun getirilip konulmuş... Bunu başka türlü nasıl izah edeceksiniz? *(RP sıralarından alkışlar)*

“Efendim, biz bundan memnun değiliz...” Ama müellifisiniz! Müellif, eserin den şikâyetçi olabilir mi? Kim? İşte Anavatan Partisi, on yıl içerisinde bunu başlatmış; işte Doğru Yol Partisi, bunu başarıyla ama millet adına da büyük bir şanssızlık devam ettirmiş.

Mesele bununla da kalmamış; özelleştirme konusu var... Sürenin imkânı içerisinde Sayın Şener, bunların ayrıntılarına girecektir. Bununla ilgili dosyaları Refah Partisi Yüce Meclisin huzuruna getirdiğinde bunlar daha ayrıntılı biçimde görülecektir... Bir tesis satılıyor, arsa fiyatının yüzde 25’ine ve o tesisin satışından alınan para, o tesis kapatılacağı için, işçisine ödenecek tazminatın -ki bunu bir yerde devlet ödeyecektir, 1/3 oranındadır... Buna peşkeş demeyip, de ne diyeceksiniz? Eğer bu icraat için, bu yapılanlar için peşkeş olmadığı fikrindeyse Sayın Başbakan, gelir, bu kürsüden ifade eder, “hayır bunlar peşkeş değildir” derler. Bu bir peşkeş... Rantiyeciler, bir taraftan Anavatan ve Doğru Yol’un başlattığı ve ancak onun sürdüreceği bu tatlı ve haksız kazancın devamını düşünürken, diğer taraftan da özelleştirmenin bu yağlı lokmalarına gözlerini dikmişlerdir ve onların gayretleri işte karşımızda duran bu Anayol Azınlık Hükümetini çıkartmış. Bu Hükümet rantiyecilerin hükümetidir. *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Yılmaz, hatta isim vererek medyayı suçladı; “Şu gazete, Doğru Yol Partisini destekliyor, bize yer vermiyor; çünkü, bunlara, fevkalade haksız birtakım krediler aktarılıyor, kaynaklar aktarılıyor” diye. Kendileri Sayın Başbakanımız şimdi ve aynı zamanda, Yüksek Planlama Kurulunun da başındadır, Yüksek Planlama Kurulu, kendilerinin emrindedir; işte, dosyalar orada... Ayrıca, şeffaflık da vaat ediyorlar; öyleyse, Sayın Yılmaz, yapacağınız ilk iş, şu medyaya, ne kaynak aktarılmış, ne kadar ve hangi şartlarda aktarılmış, gelin, geçmiş sözlerinizin hatırı için ve gelin, saydamlaşma, şeffaflaşma vaadinizin hakkı için, bunu, yarından tezi yok, aziz milletimize lütfedip, açıklayınız. (RP sıralarından “Bravo” sesleri; alkışlar) Açıklamazsanız, biz, istesek de, istemesek de, bu rantiyecilik hükümeti, üzerinize yapışıp kalır.

Bu rantiyeciler, tabii, boş durmadılar... İlk söz ne? Hemen, daha 24 Aralık 25 Aralık olurken, “Millet Anayol dedi” diye gazetelere manşet attırdılar! Böyle bir şey olur mu? Bu neye benziyor; gün devrildikten, gün battıktan sonra günaydın demeye benziyor bu iş. “Millet Anayol dedi” manşeti acaba neden 21 Ekim 1991’de atılmadı? O zaman, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi, oyların yüzde 52’sini almışlardı, bugün sadece yüzde 38’ini alabildiler, oy oranları yüzde 30 geriledi; o gün için Millet Meclisinde neredeyse Anayasayı değiştirecek bir çoğunluğa sahip olurlardı, Anayasayı değiştirebilirlerdi. Böyle bir noktada “Anayol” denilmemiş, 24 Aralık’ın arkasından, hemen “millet Anayol istedi” denilmiş! Tabii bu hemen çürüdü. Arkasından, “Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisinin programları birbirine benziyor” denildi. Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisinin programları birbirine benziyorsa acaba bu Doğru Yol Partisi ne yapmaya kuruldu! Herhalde, Sayın Çiller, gelir, bir gün bunu milletin önünde açıklar da...

Biz, bu program tartışmasına girecek değiliz; ancak, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisinin programları birbirine benziyorsa, bu Anayol Azınlık Hükümetinin kurulmasına değil; tam tersine, bu Hükümetin kurulmamasına sebep olmalıydı. Neden mi; eğer, bu programlar benziyorsa, çifte kavrulmuş bu programlar, iki kere reddedildi, 20 Ekim 1991’de ve 24 Aralık 1995’te. (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bunlar yetmedi, bir başka yalan uyduruldu, “efendim, ordu Refah Partisini istemiyor” diye. İlk gün Refah Partisi dedi ki “hayır, bu yalandır, böyle bir şey olmaz” Çünkü, Türk Silahlı Kuvvetleri -Ordumuz- milletimizin gözbebeğidir, hepimizin gözbebeğidir; ayrıca, demokrasiye bağlıdır, demokrasiye yemin etmiştir, millî iradeye bağlıdır ve Türk Ordusu elbette ki, rantiyecilerin ordusu değil, bu milletin ordusudur. (RP sıralarından “Bravo” sesleri ve alkışlar)

Şimdi, sırasıyla söylüyorum: Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, Sayın Genelkurmay Başkanımız, Sayın Genelkurmay İkinci Başkanımız ve bu Meclisin bir üyesi olan eski Genelkurmay Başkanı, çok kıymetli bir Milletvekili arkadaşımız Sayın Doğan Güreş, çıktılar, dediler ki “hayır, böyle bir şey yoktur.” Ne oldu? Yalan bozuldu, tertip bozuldu ve Allah’a çok şükür, fitne de kurutulmuş oldu. (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu sözler de, bir taraftan hükmünü kaybetti; ama bir başka tartışma devam ettirilmek istenildi. Nedir o? “Refah Partisi, sistemin içerisinde mi, dışarısında mı” tartışması.

Bir kere daha, milletimizin önünde, Yüce Meclisin önünde ifade ediyoruz ki, Türkiye’de, maalesef, iki sistem var: Birisi, Anayasanın öngördüğü yasal sistem; bir de, onun tam negatifi olan, tatbikattaki sistem; rantyecileri kayıran, halkı soyan sistem; (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Hakkârî’de, vatandaşa çöplükte ekmek aratan sistem, ramazan ayında sahurda yememe pahasına, o kışta kıyamette, ekmek kuyruklarına bu milleti sokan sistem; başaklar, dolu, gürbüz olsa da, çiftçiye eli böğründe bırakan, işte, bu tatbikattaki sistem... Refah Partisinin, bu fiili sistemle hiçbir alakası yoktur çok şükür. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) ama Anayasanın, sınırlarını çizdiği yasal sistemin içerisinde ve o sistemin içerisindeki tek partidir de aynı zamanda. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ne diyor Anayasa? “Bağımsızlık ve egemenlik” diyor. Peki, gelin bakalım, 6 Mart 1995 tarihinde imzalanan bu Gümrük Birliği Antlaşması ne yapmış? Gitseydiniz, deseydiniz ki, “Avrupa Birliğinin aldığı bütün kararları inceledik; bunların faydalı olduğu kanaatine vardık ve bunları, Türkiye adına uygulayacağız.” Tabii, bunu tartışırdık; ama buradan bir bağımsızlık ve egemenlik tartışması çıkmazdı; doğru mu olmuş, yanlış mı olmuş; bunu tartışırdık.

Ne diyorsunuz siz, ne demiş 6 Mart belgesinin altına imza atanlar? Demişler ki, “bu Avrupa Birliği, bundan sonra, ne karar verirse; Parlamentosuyla ve Yüksek Adalet Divanıyla ne karar verirse, biz, bunların hepsini gözü kapalı uygulayacağız tatbik edeceğiz, eli bağlı, ağız bağlı, gözü kapalı; hem de, üçüncü ülkelere karşı bunlar, tatbik edeceğiz; bunları uygulayacağız.” Gözü kapalı... Ne demek bu? Siz, işte şurada yazan “Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir” sözüne baka baka, bu egemenliğin büyük bir kısmın, alıp götürmüş, Brüksel’e teslim etmişsiniz. (RP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Bunlar mandacıdır, mandacı...

AYDIN MENDERES (Devamla) — Şimdi, bağımsızlık bu Meclisin ruhudur. Bu Meclis, milli mücadeleyi yapan Meclistir. (RP sıralarından alkışlar) Demokratik Sol Parti bu konuda hassasiyet göstermiş, Anavatan Partisi duyarlı davranmış, hatta, bildiğimiz kadarıyla, Sayın Ecevit “bu Hükümet, bu 6 Mart antlaşmasını gözden geçirsin” demiş. Hemen bir parantez, Batıyla ilişkiler ayrı şey, dünyaya açılmak ayrı şey, malımızı satmak ayrı şey; elbette Uzakdoğu’ya da gideceğiz, Rusya’ya da gideceğiz, her yere gideceğiz, tabii, Refah Partisi de buna yardımcı olacaktır, öncülük edecektir. Avrupa’yla ilişkiler ayrı şey, Avrupa Birliği ayrı şey, şu gümrük birliği bile ayrı bir şey; ama illâ, gelin bakalım, şu 6 Mart antlaşması noktasına... Buna, Türkiye’de kimse kayıtsız kalamaz, her şeyden önce, milli mücadeleyi yapan bu Meclis kayıtsız kalamaz ve eğer, kayıtsız kalan çıkarsa, o kayıtsız kalanlar da, boz kalpaklı kuvvacıların yüzüne bakamaz. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bunlar, bir eleştiri olarak kabul etmemenizi özellikle istirham ediyorum. Bunları, mutlaka, bu Meclis, gündemine alacaktır, buna inanıyoruz. Türkiye, bu yanlıştan kurtulmak mecburiyetindedir; bunun sıkıntıları ortaya çıkacaktır, sıkıntıları ortaya da çıkmıştır. İşte, 1 Ocak 1996 başlamadan önce, Sayın Denktaş’ı, apar topar, ne olur ne olmaz diye bir tereddüt saikiyle, 6 Mart Antlaşmasından kaynaklanan bir tereddüt saikiyle, Türkiye, Ankara’ya çağırarak ve belirli açıklamaları yapmak lüzumunu hissetmiştir.

Şimdi, geliyoruz bu sistem-Anayasa tartışmasının bir diğer noktasına. Sistem, demokrasi diyor, demokrasi... Peki, bu ortaya çıkan Hükümet, acaba, demokrasinin neresinde; milli iradenin neresinde? Şu koca Meclisten başka türlü çıkmazmış gibi azınlık hükümeti çıktı geldi karşımıza ve bakın, seçmenlerin yüzde 15'i sandık başına gitmedi, bir diğer yüzde 15'inin de oy verdikleri partiler barajı aşp Meclise giremediler; oylar Meclise yansımadı; bir yüzde 25 oyu da siz tehlike sayıyorsunuz; bir çırpıda yüzde 55 gitmiş oluyor, halkı ortadan kaldırmıyorsunuz bu şekilde; halk yok! (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Şimdi, tabii ki, mesele, bununla da kalmıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi oldu... Demokrasi, geleneklerle yaşar. 1961'den beri devam eden bir centilmenlik anlaşması vardı; bu anlaşma, büyük bir titizlikle korunmuştu ve en fazla oyu alıp, Parlamentoda, en fazla milletvekili sayısına sahip partinin bir üyesinin, Meclis Başkanı olması şeklinde ortaya çıkmıştı; buna uyulmadı. Haydi, buna uyulmadı, bunu bir kenara koyalım; dahası var bu işin, koalisyon protokolü var; burada, Meclise ait komisyonların başkanlıklar, görevleri paylaşılmış; bu yetmemiş, “Meclis Başkanı, ikinci dönem, Doğruyol Partisinden olacak” denilmiş.

Şimdi, Sayın Başbakan, imza sahibisiniz; şu beyanı nasıl bir demokrasi anlayışıyla ve s,k sık dilinizden düşürmediğiniz, bizim de gereklerini yerine getireceğinize inandığımız devlet ciddiyetiyle bağdaştırıyorsunuz Allah aşkına? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ve bir Hükümet Programı... İstim arkadan gelsin misali, önce Hükümet Programı yazılmış, sonra Bakanlar Kurulu belli olmuş ve bu Hükümet Programı, Bakanlar Kurulunda müzakere edilmemiş. Bakanlar, önce bakan olduklarını öğrenmişler, sonra bir de bakmışlar, bir hükümet programı orada duruyor. Ne olurdu bir gün geç müzakere edilseydi, ne olurdu güven oylaması bir gün geç olsaydı? Evet, Sayın Yılmaz, “Hükümet bir gün önce kurulmalıdır” diye Refah Partisine azınlık hükümeti teklifiyle gelmişti ama herhalde yeni ortağıyla hükümet kurarken bu kadar aceleci olmasının da bir gereği kalmamıştır demektir. Ne olurdu bir gün geç gelseydi... Ve şimdi, bunu demokrasiyle...

BAŞKAN — Sayın Menderes, 30 dakikayı geçtiniz; sadece hatırlatmak için sözünüzü kestim efendim.

Buyurun, devam edin.

AYDIN MENDERES (Devamla) — Çok saygı duyuyorum, toleransınıza sığınıyorum, çok kısa bir zamanda toparlamaya çalışacağım efendim.

Şimdi, böyle bir noktadayız.

Bu Hükümet Programında bir başka husus var; bir taraftan yeniden yapılanma, bir taraftan yerel yönetimlere methiye, bir taraftan da İstanbul ile ilgili yeni düzenlemeler; sayfa 23. Zaman kısa olduğu için okumak mümkün değil. Bunun, Anayasa ile de çeliştiği kanaatindeyiz, açıkça ifade ediyoruz ve aynı zamanda, bu, bu programın, bu konudaki diğer beyanlarıyla da çalışmaktadır. İleride vakit olursa temas edeceğim, bu programda Sayın Çiller'in izleri ve çizgileri çok fazla. İstanbul

ile ilgili bölüm, Sayın Yılmaz'ın çizgisini ve düşüncesini yansıtmıyor kanaatini, her şeye rağmen muhafaza ediyoruz.

Şimdi, buradan bir üçüncü hususa geçiyoruz: Anayasa ve laiklik. Bakın, Hükümet Programı, laikliği, din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak tarif ediyor; güzel. 25 saat sürmüş, Sayın Erbakan Sayın Yılmaz görüşmeleri keşke daha uzun sürmüş olsaydı, devam etseydi.

“Din ve vicdan hürriyeti, ülkemizde de; gelişmiş ülkeler seviyesinde uygulanacaktır” deniliyor; demek uygulanmıyormuş! Biz de onu diyoruz zaten. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

“Bütün vatandaşlarımız, ibadet ve inançlarında tamamıyla hür olacaktır” deniliyor; demek hür değillermiş ya da tam hür değillermiş... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Güzel. Peki, tatbikat?

Sayın Başbakan, tabii, bir metni, genel ifadelerle yazıp, Yüce Meclise sunabilir; ama şimdi, bu oturumda cevap verirken, işte ortaya koyduğu bu genel ilkeleri mevcut tatbikata nasıl uygulayacak, bunlar nasıl somutlaşacak? Bunların cevabını sunması lazım bize; bize değil, Yüce Meclise sunması lazım.

Ne yapacaksınız; bu cuma namazı zulmü devam mı edecek? Memura, işçiye yarım saatlik tatili çok görmeye devam mı edeceksiniz; ne yapacaksınız?

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — İsteyip de kılamayan var mı Sayın Menderes?

AYDIN MENDERES (Devamla) — Başörtüsü zulmü devam mı edecek? Başörtüsü bağlamak, ibadetle inanç hürriyetleri içerisinde değil mi ya da özel hayat değil mi? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Üniversitelere sokturmuyorsunuz...

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — Kim demiş!

AYDIN MENDERES (Devamla) — Hangi üniversiteye aldırıyorsunuz? (DYP sıralarından gürültüler)

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Bu güzel fikirlerinizi, zamanında siz niye uygulamadınız Sayın Menderes?

AYDIN MENDERES (Devamla) — Zamanında uygulayamadıysak, bak, aranızdaki birçok arkadaşla o sorumluluğu paylaştık demektir aziz dostum.

Kurban derisi zulmü devam mı edecek? Efendim, kurban derisini vermesi serbestmiş, toplaması yasak... Bu hangi mantık, bu hangi hukuk anlayışı? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ve asıl bir başkası, hac zulmü... İllâ Diyanet Vakfı taşıyacak; hayır, olmaz. Hangi yoldan gidilecek? Bu hac farızasının yerine getirilmesi uygulaması, seyahat hürriyetini bile tahdit ediyor. Bırakın burada vicdan hürriyetini, bırakın burada din hürriyetini, bu uygulamayı devam ettirerseniz, burada, seyahat hürriyetini bile tahdit etmeye devam etmiş olursunuz.

Asıl, bir sekiz yıllık ilköğretim var... Sekiz yıl olur, onbeş yıl olur, beş yıl olur... Sayın Başbakan, sadece Yüce Meclis, sadece Refah Partisi Grubu değil, inanıyorum

ki, pek çok milletvekili arkadaşımız ve özellikle Anavatan Partisi Grubu da bu sorunun cevabını bekliyor. Bu sekiz yıla çıkarma işi, İmam-Hatip Okullarının orta kısmını kapatmak için midir değil midir; bunu açıklığa kavuşturmanız gerekir. (RP sıralarından “Bravo” sesleri; alkışlar)

“Başörtüsü” deyince, hiç kimse de irkilmesin. Refah Partisinin, başını örtene de saygısı var örtmeyene de saygısı var; herkes, istediği gibi gezer; ama eşit şartlar altında gezer. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Kadınları niye getirmediniz bu Meclise?

AYDIN MENDERES (Devamla) — Size avukatlık mı verdiler! (RP sıralarından alkışlar)

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Hayır...

AYDIN MENDERES (Devamla) — Eğer, partiniz adına, Refah Partisinin içişlerine karışacaktınız, gelin münavebeyle yapalım, becayış yapalım; ben de geleyim sizin partinizin icraatını tenkit edeyim. Böyle şey olur mu? Bu akli kimden alıyorsunuz siz, kimden? (RP sıralarından alkışlar)

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Kadınları niye seçtirmediniz? İçinizle dışınız bir değil...

BAŞKAN — Sayın Akar, lütfen dinleyin efendim...

AYDIN MENDERES (Devamla) — Yakında, dosyalar geldikçe, kimin içinin dışının bir olduğu ortaya çıkacaktır.

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Doğruyu konuşmuyorsunuz

AYDIN MENDERES (Devamla) — Bir diğer konu, Atatürk ilkeleri konusudur.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) — Çarpılırsın...

BAŞKAN — Efendim, lütfen müdahale etmeyin.

AYDIN MENDERES (Devamla) — Atatürk ilkelerinden dolayı çarpılacaklar, gümrük birliğine gidip imza atıp, bu 6 Martı devam ettirenler olurlar. (RP sıralarından alkışlar)

İstiklali tamme... Şu Gençliğe Hitabeyi bir okuyun, Gençliğe Hitabeyi. “Türk istiklalini ve cumhuriyetini muhafaza etmektir” diyor. İstiklale; yani, bağımsızlığa, cumhuriyetin bile önünde değer addedilmiş. Neden? Millî mücadele demek, Atatürk ilkeleri demek, her şeyden önce, istiklali tamme (tam bağımsızlık) demektir. Eğer tam bağımsızlık yoksa Amasya’nın ne hükmü var! Erzurum’un, Sivas’ın ne hükmü var, İnönülerin, Sakaryaların, Dumlupınarların, Çanakkalelerin ne hükmü var. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Atatürk’e ve Atatürk ilkelerine bakılınca göreceğiniz şudur: Akılcılık ve ilimcilik. Şimdi, sizlerin yapmak istediği, sınanmamış, denenmemiş kendi dogmatik düşüncelerinizi, tam bir dayatmacı anlayışla kabul ettirmek için, Atatürk ilkelerini paravan yapmaktır. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ben de hatırlıyorum; yerli malı haftaları ne oldu? Bakın, sanayileşme... Ne yaptınız bu sanayileşmeye? Efendim, sadece Batı'ya benzemek... Ne Tanzimat ne cumhuriyet böyle bir taklitçiliği hedef aldı, asla; hedef, muasır medeniyetleri geçmek; onlar, taklit etmek değil. *(RP sıralarından alkışlar)* Ne ile? Sanayi yok, kendi ayaklarının üzerinde duramıyorsun; neyle geçeceksin? Keşke vakit olsaydı da bu konulara daha etraflıca girebilseydik; gireriz...

Şahsiyetli dışpolitika, fevkalade önemlidir. Evet, işte, bütün bunlar reddedilecek ve sonra siz, "Atatürk ilkeleri" diyeceksiniz! Hayır, olmaz! Türkiye'nin nesi var nesi yoksa, ne yaparsanız yapın, bu rantiyecilerin hizmetine veremezsiniz. Bunu bir kere, bir yere yazın. *(RP sıralarından alkışlar)*

O hafta içerisinde, Refah Partisi, olgunluk içerisinde davrandı, centilmence davrandı, dürüst davrandı, Sayın Erbakan tarafından görev on günde iade edildi; hocalık yaptı.

Burada bir hakkı teslim etmek mecburiyetindeyim. Refah-Anavatan Partisi hükümeti bozulmuş olmasına rağmen, Sayın Mesut Yılmaz'ın, Sayın Erbakan'ın gösterdiği bu anlayış ve fedakârlığı reddetmeyen, tam tersine, hakkı teslim eden bir kadirşinaslık içerisinde konuşmuş olmasını da, gerçekten, teşekkürle ve saygıyla karşılıyoruz. Şahsım ve Grubum adına bunu rahatlıkla ifade ederim. *(RP sıralarından alkışlar)*

Burada, diğer bir hususa geldik şimdi. Bütün bunlara rağmen, ortaya bir Refah-ANAP hükümeti çıkamadı, Refah ağırlıklı bir hükümet çıkamadı.

Bu noktaya gelmeden önce, bir hususa da, açıklığa kavuşturmak mecburiyetindeyim. Sayın Erbakan büyük fedakârlık göstermiştir. Niçin? Sebebi belli -kendileri de ifade ettiler- işte Hakkâri... Orada çöplükte ekmek toplayan insanlar, ekmek kuyrukları, işsizler, o çocuklarımız, tiner koklamaya terk edilmiş o çocuklarımız... İşte, büyük şehirlerdeki bu facia, kırsal kesimdeki bu facia... ama Sayın Çiller de diyor ki: "Ben de fedakârlıkta bulundum." Hayır, Sayın Çiller, bunu, bir fedakârlık olsun diye yapmadı; Sayın Çiller, bunu, bir analık içgüdüsüyle yapmadı; sadece, kendisini koruma içgüdüsüyle yaptı, sadece, kendisini koruma... *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Yılmaz, bu hükümetin, yani, Refah-ANAP hükümetinin niye kurulmadığını açıklamadı, açıklayamadı; onun için de, bu, bir karanlık oda hükümetidir.

Demokrasinin bir hastalığı ortaya çıkmıştır: Rantiyeciler hastalığı ve şimdi hemen huzurunuzda şu tespiti yapmak mecburiyetindeyiz: Sayın Yılmaz, hani, Refah'tan aldığınızdan daha fazlasını Doğru Yol Partisinden alacaktınız; hani, ekonominin tamamı sizin olacaktı; hani, iç borçlar Merkez Bankasına devredilecekti! Acaba, buna İMF mi karşı çıktı, yoksa, Doğru Yol Partisi mi bunu yazdırtmadı? Tabii, bunu da milletimize ve Yüce Meclise herhalde açıklamanız gerekecektir.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; şimdi, karşınızda bir hükümet var. Esasen, bu Hükümet, bir antidemokratik hükümet; demokratik kurallara uymamış; milletin iradesi yansımamış ve bu Hükümet, bir hükümet -evet, doğru; meşru; Anayasaya göre oyunu ahi- meşru olur- ama bu, bir demokrasi ayıbı olarak tarihe böyle geçecektir. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Bu Hükümet, bir zoraki nikah hükümetidir -nikah benzetmesi de bizim değil; çünkü, bunu medya yaptı- aynı zamanda. Şu söylenenlere bakınız: Bu Hükümet, kongre hükümeti -iki partinin de kongreleri var- ve aynı, zamanda, bu Hükümet, bir Sayın Çiller'i koruma hükümetidir. "Hayır" diyorsanız, Halep orada ise arşın burada; gelecek dosyalar, gelecek Meclis soruşturmalar, o zaman anlayacağız bu hükümetin niçin kurulduğunu... (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Cansız bir hükümet, heyecansız bir hükümet... Hükümet Program, okundu, geçti. Ne hükümetler geldi geçti bu Meclisten; bu kadar cansız ve heyecansız bir program iradına şahit olmadı bu Parlamento.

Esas itibarıyla, sözün kısası, bu Hükümet, bir "yoklar" hükümetidir. Halkta tabanı yok, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tabanı yok; yasa, Anayasa nasıl çıkacak... Güvencesi yok bu Hükümetin; prestiji yok; umut yok, heyecan yok; her şeyden önce, halkın güveni yok bu Hükümete. Çünkü, nasıl bir ekseriyet, belli değil, kanun çıkaracağım dese, çıkarabilir mi belli değil, yarın bir Meclis soruşturması verildiği vakit ne olacak, belli değil. "Azınlık hükümeti" demek, her gün kendisini güvenoyuna sunan bir hükümet demektir ve bunun zorluklarını da -buna ister yeni model deyin ister eski model deyin- hep birlikte yaşayacağız.

Gelin, bu yağma, talan ekonomisini sürdürmemek için; gelin, demokrasiye uygun, milletin iradesine uygun bir hükümeti bu Parlamento bünyesinden çıkarmak için, yol kısayken dönelim. Bu, bizim bir kardeşane tavsiyemizdir.

Bu Hükümet, esas itibarıyla Sayın Yılmaz'ın, bir iki ay devam etsin diye kurulum dediği azınlık hükümetine benziyor. Yüce Meclisin ve bütün siyasi partilerin yapacaklar, iş, bu beyan, esas almak suretiyle, bugünden tezi yok, yeni, ciddi, istikrarlı, çözüm getirecek, bu batmış gemiyi kurtaracak, bu, hattan çıkmış olan treni tekrar rayına koyacak olan bir hükümeti kurmaktır; bunun için ellerinden geleni yapmalarıdır. Bu çalışmalar, bu Hükümet devam ederken; hatta, daha güvenoyu almadan bile başlamalı ve sürdürülmelidir. Bu bizim kardeşçe bir tavsiyemizdir.

Bakın, dört tane de alternatif var: Bunlardan bir tanesi Refah-ANAP hükümetidir; diğeri Refah-Doğru Yol hükümetidir; bir diğeri Refah-ANAP-Doğru Yol Hükümetidir...

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — Biraz evvel söylediklerin ne oluyor şimdi?

AYDIN MENDERES (Devamla) — Ne yapalım, sizi aklamaya mecburuz; sizi halkın içerisine çıkacak hale getirmek istiyoruz. Bak, burada kardeşlik görevi yapıyorum, sen benim kalbimi kırıyorsun; olur mu öyle şey? (RP sıralarından alkışlar)

...ya da -memnuniyetle- Refah-CHP ve DSP hükümetidir. Biz yine buradayız. (DSP sıralarından "Bize bulaşmayın" sesleri) "Bizim, ANAP'tan da Doğru Yol'dan da, görüşlerimiz, Refah Partisine çok daha yakındır" sözü -1992 yılında söylenmiş- itirazların geldiği yerin Sayın Genel Başkanına aittir; tespiti de doğrudur. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Olmaz olmaz demeyin; şu ANAP'la Doğru Yol bir araya geldikten sonra, gelin bakın, Allah'ın izniyle bu Meclisten ne hükümetler çıkar!

Hepinize sonsuz saygı sunuyorum, Sayın Başkana şükranlarımı sunuyorum. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Menderes, teşekkür ederim.

Sayın Şener, sizin aleyhinize çalışmaması için zamanı durdurdum.

Sayın Menderes, 1 saatlik sürenin 48 dakikasını kullandı, sizin süreniz 12 dakikadır. Sayın Ecevit’e ilave ettiğim 5 dakikayı da size aynen tanıyacağım; dolayısıyla, 17 dakikalık bir süreniz var.

Buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

RP GRUBU ADINA ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değerli büyüğüm, saygıdeğer ağabeyim Aydın Menderes Beyefendi, Refah Partisi Grubu adına ilk, konuşmayı yaptılar; bana az bir süre kaldı; ama yapmış olduğu bu güzel konuşmada çok önemli açıklamalarda bulundular; 24 Aralık seçimleriyle halkın beklentilerini dile getirdiler; bu beklentiler karşısında, rantiyе sınıfının; yani, üretmeden, çalışmadan, yatırım yapmadan devleti hortumlayarak kazananların nasıl bir hükümet ortaya çıkarmaya çalıştıklarını dile getirdiler, anlattılar.

Ben, bu koalisyonun, kuruluşu, yapısı ve önünüze konulan şu metnin muhtevası itibarıyla, halkı nasıl ezeceğini, birkaç rantiyeciyi nasıl zengin edeceğini, borç ve faiz ödemeleriyle su alan gemiyi nasıl batıracağını açıklamak için huzurlarınızdayım.

Evet, belirtildiği gibi, bu Hükümet, bir rantiyе hükümeti olarak kurulmuştur ve bu Hükümetin yapısına baktığımız zaman, açıkça gördüğümüz bir nokta vardır; bu nokta şudur: Ekonominin ağırlığı Doğru Yol Partisindedir. Sayın Yılmaz, daha önce “ekonomi yönetimi iki ayrı partide olursa uyum sağlanamaz” diyor, ekonominin tamamının kendilerinde olmasını istiyordu, talep ediyordu; ama şimdi görüyoruz ki, Devlet Planlama Teşkilatı Doğru Yol Partisindedir, Hazine Müsteşarlığı Doğru Yol Partisindedir, Dış Ticaret Müsteşarlığı Doğru Yol Partisindedir, Eximbank, Gümrükler Genel Müdürlüğü, Sermaye Piyasası Kurulu ve Toplu Konut İdaresi bütünüyle Doğru Yol Partisindedir; sadece, ellerinde, yetkileri sınırlandırılmış bir Maliye Bakanlığı kalmıştır. Bunun, elbette bir sebebi vardır. Bu sebep bence şudur: -geçen eylül ayını herkes hatırlar- DYP-CHP Koalisyonunda bir dağılma meydana gelmişti o arada da Anayolu kurabilmek için Sayın Çiller ile Sayın Mesut Yılmaz bir araya geldiler ve sonra anlaşamadılar hatta kavga ettikleri söylendi ayrıldılar. Aradaki bu anlaşmazlığın gerekçesi de şuydu: Sayın Çiller, Sayın Yılmaz’ı sınava tabi tutmuştu ve “ben, sizin öğrenciniz değilim, imtihana çeker gibi, beni, öyle, ekonomiden hesaba çekemezsiniz” demişti.

Şimdi, bu Hükümetin ekonomiyle ilgili görüntüsüne baktığımızda, hemen tespit edeceğimiz nokta şu: Ekonomideki ağırlık Doğru Yol Partisinde olduğuna göre, demek ki, Sayın Tansu Çiller, Sayın Başbakana o dönemde verdiği kırık notu, bu Koalisyon Hükümetinin kuruluşu sırasında devam ettirmiştir. (RP sıralarından alkışlar)

Ancak, 24 Aralık seçimlerinden önce Anavatan Partisinin gazetelere vermiş olduğu seçim ilanlarında da, Anavatan Partisi, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Çiller'i ekonomide başarısız bulmuş ve karnesine kırık not vermişti. Bu, neyin ifadesidir; karşılıklı bu kırık not vermelerin açık bir ifadesi vardır; ekonomiyi ne Doğru Yol Partisi biliyor ne de Anavatan Partisi biliyor.

Sizin politikalarınız halk, perişan etmiştir; yıllardır ayrı ayrı iktidardasınız, şimdi birlikte iktidar olmaya çalışıyorsunuz; uyguladığınız bu yanlış politikalarla köylüyü mahvettiniz, esnafı, sanatkârı ezdiniz; işçiyi, memuru enflasyona ezdirdiniz; gelir dağılımını bozdunuz; çalışmadan, üretmeden havadan para kazanan rantıye sınıfını âbâd ettiniz; yatırım ve üretimi terk ettiniz. Halk, ikinize birden zayıf not vermiş ve notunuzu kırmıştır; bu yüzdende oylarınızı azaltmıştır. Açıkça söylüyorum, bundan sonra, bu sahip olduğunuz ekonomik düzenle bu ülkenin hiçbir sorununu çözemezsiniz ağırlaştırırsınız- bu düzenle hiçbir yere varamazsınız. Bundan sonra, muhalefet partisi olarak da, günü geldiğinde iktidar partisi olarak da ekonomiyi size biz öğreteceğiz; Refah Partisi öğretecek. (RP sıralarından alkışlar)

Bu Hükümetin kuruluşuna ve Hükümet Protokolünün içeriğine baktığımızda, tespit ettiğimiz üç ana görüntüden biri şudur: Bu Hükümet, küçük bir rantıye sınıfını zengin etmek için kurulmuştur. Aynı görüşü, Sayın Başbakan Mesut Yılmaz, 51'inci Çiller Hükümetinin Programı üzerindeki görüşlerini Genel Kurulda dile getirirken ifade etmişlerdi. Tutanaklara geçen ifadelerinde aynen şöyle demişlerdi: "Türkiye'de emeğiyle geçinen, alınteriyle geçinen, ücret karşılığında geçinen bütün kesimlerin Türkiye nüfusu içerisindeki oranı yüzde 95'tir. Bütün bu kesimler, yüzde 5'i aşmayan rantıye kesimi tarafından sömürülmektedir; ama bunun müsebbibi o kesimler değildir; bunun müsebbibi bu Hükümettir, Sayın Çiller'dir" demişlerdi o günlerde ve ANAP sıralarından alkışlar almışlardı ve devamla da "Koalisyon Hükümetinin 1992'den, 1993'ten, 1994'ten bugüne kadar o rantıye sınıfına iç borçlanma faizi olarak ödediği toplam miktar yaklaşık 800 trilyon liradır" demişti.

Sayın milletvekilleri, şimdi, 53'üncü Mesut Yılmaz Hükümetinin, zihniyet ve program itibarıyla, bu konuda, önceki Tansu Çiller Hükümetinden hiçbir farkı yoktur, her ikisinde de ekonomik politikaların esası aynıdır -faiz, döviz, borsa ve rant- bir türlü reel ekonomiye gelememişlerdir.

ANAP seçim taahhütnamesinde, üretimle ilgili bir şey yok; hatta "üretim" kelime olarak, kavram olarak bile kullanılmamıştır. Ancak, görüyoruz ki, 53'üncü Hükümetin Programına, heyecansız da olsa, dağınık olarak serpiştirilmiş üretimle ilgili kelimeler var. Bu da, Refah Partisiyle yapılan görüşmelerin bereketi olarak yorumlanabilir.

Evet, bu Hükümet, 53'üncü Hükümet, sadece on aylık bir Hükümettir. İki parti arasındaki Koalisyon Protokolü beş yıllık bir protokoldür; ancak, üzerinde müzakerette ettiğimiz 53'üncü Hükümetin Programı, on aylık bir hükümete ait programdır.

Sayın Başbakanın, bu ay, on aylık Başbakanlığında karşılaştığı ilk tablo, 2 katrilyona yakın borç ve faiz ödemesidir. Önümüzdeki ilk dört ay içerisinde, 1 katrilyon iç borç anapara ve faiz ödemesi vardır; yani, kendi ifadeleriyle, rantıye kesimine kaynak aktarmak için görev başında bulunacaklardır. 65 milyon insanımızın ekmek

alırken, tuz alırken, şeker alırken, peynir alırken KDV'dir, vesairedir diye, alınterin-den ayırarak ödediği vergiler, bu on aylık dönem içerisinde, rantıye kesimine faiz ödemesi olarak aktarılacaktır; ama bunlar yetmeyecektir; çünkü, ödeyeceği borç ve faizleri vergi gelirlerini aşmaktadır, yeniden borçlanmak zorunda kalacaktır ve özelleştirmedir diye,

Petrol Ofisini, TÜPRAŞ'ı, Telekom'u, Demir-Çelik İşletmelerini, Petkim'i ve termik santralleri sıraya koymuş vaziyettedirler. İşte, önümüzdeki on ayın serüveni budur. Bu on ayın hesabını, sadece ve sadece rantıye kesimine, bütçe imkânlarıyla, kamu kesimi imkânlarıyla kaynak aktarma şeklinde göstereceklerdir.

Hükümet Programı, kamu borçlarının nasıl itfa edileceğinden dahi söz etmemiştir. Halbuki, Anavatan Partisinin seçim taahhütnamesinin en iddialı bölümü, iç borç ve faizlerinin itfasıyla ilgiliydi. Bu borçlar Merkez Bankasına devredilecekti, Merkez Bankası özerkleştirilecekti ve iki yıllık bir süre içerisinde, Hükümet, Hazine, bu iç borç faiz ödemelerinden kurtulacak, en azından rahatlayacaktı. Buna rağmen, Anavatan Partisinin seçim taahhütnamesinde iddialı olarak yer alan bu bölümün, Sayın Mesut Yılmaz Hükümetinin Programında yer almayışının iki sebebi vardır: Bu iki sebepten birincisi, demek ki, Sayın Tansu Çiller, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kötü ekonomi yönetimi dönemini geride bırakan bir isim olarak bu hükümet kurulurken ANAP'ın ekonomi kurmaylarının bu görüşüne, iltifat etmemiştir, beğenmemiştir; açıkçası, kırık not vermiştir.

İkincisi belki de daha önemlidir, Sayın Çiller, ekonomiyle ilgili bakanlıklar, ve Anavatan Partisine emanet etmemiştir, güvenememiştir; ama sonuç ortadadır, rantıye sınıfına, cumhuriyet tarihinin en büyük kaynak aktarma görevi, bu, on aylık hükümetiyle Sayın Mesut Yılmaz'a verilmiş durumdadır.

ANAP'lı saygıdeğer arkadaşlarım, bu başarınızdan dolayı, aslında, sizleri kutlamak istiyorum.

Değerli Anavatan Partili ve Doğru Yol Partili arkadaşlarım, rakamlar gerçekten korkunçtur. Anavatan Partisinin 48 milyar dolara çıkardığı dışborç, Çiller Hükümeti döneminde 80 milyar dolara gelmiş, dayanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Şener, size, 5 dakikalık bir süre ilave ediyorum. Buyurun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ANAP'ın 88 trilyon lira olarak bıraktığı iç borç, 2 katrilyona ulaşmıştır. Bugün, 1995 yılı itibariyle, devlet borç ve faiz ödemelerinin vergi gelirlerine oranı yüzde 177 olmuştur.

Bu Türkiye, ayrı ayrı iktidar olan Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin Ortaya çıkardığı Türkiye'dir. Ayrı ayrı, Türkiye'yi, bu noktaya getirenler, bugün, ekonomiyi düzeltme iddiasında olamazlar, bu ülkedeki, hiçbir sorunu çözebilme iddiasında olamazlar.

Bu Hükümetin, bu on aylık Hükümetin birinci işlevi, rantıye kesimine kaynak aktarmak olmakla birlikte, bir başka işlevi de vardır ki, bu işlev, Hükümet Programında ve şu ana kadar bu iki siyasî partinin iktidar dönemlerindeki icraatlarıyla

kendini göstermiştir, açığa çıkmıştır. Bu Hükümet, bir anlamda, âdeta, geniş halk kitlelerini mağdur etme, ezme esas, anlayış, üzerine kurulmuştur.

Enflasyonla, Türkiye’de yaşayan insanlar ezilmiştir. Cumhuriyet tarihinin en yüksek enflasyon oranları, son yılların enflasyon oranlarıdır. Sabit ve dar gelirli, enflasyon altında perişan olmuşlardır, mağdur olmuşlardır. Faizlerle eziyorsunuz ve haksız vergilerle, bu milleti, 60 milyon insanı perişan ediyorsunuz.

Şu Hükümet programında bile, hâlâ, tüketime dayalı vergilerin, vergi gelirleri içerisindeki ağırlığının artırılacağından bahsedilmektedir. Bu, doğrudan doğruya, dar gelirli, sabit gelirli, üzerindeki vergi yükünün artırılacağı anlamını taşımaktadır.

İşsizlik, cumhuriyet tarihinin en yüksek düzeyine ulaşmıştır; şu Programdaki öneriler ve görüşlerle işsizliğin devam edeceği de açıkça anlaşılmaktadır. Ekonomiye küçültenler, bugün iktidardadır; cumhuriyet tarihinde ekonomiye en yüksek küçülme oranını verenler, yine bugün iktidardadırlar.

Hükümet Programına, 500 günden daha önce, enflasyonu yüzde 10’a indireceğini söyleyen Sayın Çiller’in UDİDEM Programına benzer, hâlâ, enflasyonu yüzde 10’un altına çekme iddiaları yerleştirilmiş bulunmaktadır. Bu cümle buraya yazılırken, halkla alay etmiş olmayıp, bunun, defalarca söyledik diye düşünülmesi ve ona göre tanzim edilmesi gerekirdi.

İşsizlikle ilgili hiçbir çözüm önerisi yok. ÖTV vesaire gibi birtakım yeni vergiler öngörülme suretiyle, dar ve sabit gelirli gruplar üzerindeki vergilerin artırılacağı açıkça ifade ediliyor.

Türkiye’de, nüfusun yarısı köylerde yaşıyor ve yıllardır çiftçi eziliyor; mazota, gübreye, tarım ilaçlarına dayanılmaz zamlar yapılıyor; hayvancılık yok ediliyor; 3 milyar dolarlık tarım ürünü ithal ediliyor; ancak, Hükümet Programında çiftçinin, köylünün sorunlarına eğilinmemiş. Programda, buğday üreticisi yok, pancar üreticisi yok, pamuk üreticisi yok, zeytin üreticisi yok, tütün üreticisi yok... Sayın Başbakan, Başbakanlık koltuğuna oturunca, Karadeniz’i de unutmuş; fındık ve çay üreticisi de maalesef, bu programda yer almıyor. *(RP sıralarından alkışlar)*

Orman köylüsünün sorunları, unutulmuş. Esnaf, bu Programla, yine ezileceği benziyor; çünkü, esnafa verilen tek şey ek vergilerden ibarettir.

Bugün, memur ve işçi emeklisi perişandır; ama Hükümet Programında “Bütçe imkânlarına göre gerekli iyileştirme yapılacaktır” deniliyor. Bütçe imkânları bulunmadığına göre, Hükümet, hemen bugünden açıkça ifade ediyor ki, memura ve emekliye hiçbir iyileştirme yapmayacaktır.

Bu programda, asgarî ücretle ilgili hiçbir şey yoktur, işsizlik sigortasına değinilmemiştir, iş güvencesi yoktur, işsizliğin önlenmesine dair inandırıcı hiçbir şey yoktur, örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılacağına dair bir taahhüt yoktur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Şener, bir iki cümleyle bitirebilir misiniz efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Peki, efendim.

BAŞKAN — Lütfen, istirham ediyorum..

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ... sadece ve sadece rantiyе kesimine aktarılacak kaynaklar, idare etmekle görevli on aylık bir İktidar vardır.

Evet, böyle bir ortamda, devletin ağır yük altında bulunduğuş bir ortamda, programda, devletin iflastan nasıl kurtarılacağıma da ilgili hiçbir çözüm önerisi bulunmamaktadır. Köylerin yollarını yapmak, suların, götürebilmek için; asgarî yaşam şartını bütün vatandaşlarımıza sağlayabilmek için; eğitim ve sağlık hizmetlerinin karşılanabilmesi için, yılda en az 50-60 milyar dolara ihtiyaç duyduğumuz bu ortamda, bu Hükümetin -yıllardır sürdürdüğü yanlış politikalarla- yapabileceğı hiçbir şey yoktur.

Bu noktada konuşmamı tamamlarken, dostane bir tavsiyede bulunmak istiyorum: “Yol yakinken geri dönün Sayın Başbakan” demeyi bir görev olarak addediyorum. Böyle bir azınlık Hükümetiyle hiçbir yere varamazsınız. Gittiğiniz bu yol çıkmaz sokaktır. Bunu, bir dost tavsiyesi olarak ifade ediyorum, bir dost tavsiyesi olarak kabul edebilirsiniz. Her geçen gün “keşke bu tavsiyelere uysaydım” demeniz muhtemeldir, o günleri görmenizi de temenni etmiyoruz. Bu bakımdan “yol yakinken geri dönün” diyoruz.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şener.

Söz sırası Anavatan Partisi Grubunda. İlk olarak, Sayın Yılmaz Karakoyunlu konuşacak.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Yılmaz Karakoyunlu; buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA YILMAZ KARAKOYUNLU (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Mesut Yılmaz başkanlığında teşekkül eden 53’üncü cumhuriyet Hükümetinin programı üzerinde, Anavatan Partisinin görüşlerini, önerilerini ve eleştirilerini sunmak üzere huzurunuzdayım. Bu vesileyle, Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisimize ve yeni teşekkül eden Hükümetimize saygılarımı sunarım. 20’nci Dönem parlamento hayatımızın ve yeni Hükümetimizin ulusumuza, yurdumuza hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Anavatan Partisinin, Hükümet Programı üzerindeki görüşlerini, süreyi eşit paylaştığım arkadaşımlla birlikte takdim edeceğim. Söz süresinin ikinci kısmını, İstanbul Milletvekili Sayın Profesör Doktor Ahat Andican kullanacak ve Partimizin görüşlerini takdim edecektir.

Değerli milletvekilleri, 24 Aralık seçim sonuçları, koalisyon modellerinin, bugüne kadar alışlagelmiş olanlarının dışında yeni çözüm önerileri aranmasını ve ülkenin hükümeteşiz kalmış olmasından kaynaklanan bütün sıkıntılara çözüm olabilecek etkin bir modelle, yeniden hükümet olarak teşekkül etmesini zorunlu hale getirmişti. Gerek Koalisyonun Protokolünde gerekse Hükümet Programında, bu yeni koalisyon arayışlarının özelliklerini tümüyle bulmak mümkündür. Koalisyon Protokolünü uzun dönemli strateji ilkelerini ve değerlerini içeren bir vesika;

Hükümet Programını ise, uzun dönemli stratejik değerleri ve tespitleri ifade eden, Koalisyon Protokolünün doğrultularında ve amaçlarında yer alanlardan, beş yıllık zaman içerisinde gerçekleştirilebilir hedeflere dönüştürülmüş olanlarının benimsenmesi şeklinde kabul ediyoruz. Nitekim Sayın Başbakan, Hükümet Programını takdim ederken ve bu konuda Meclise bilgi arz ederken bu ilişkiyi son derece dikkatli şekilde göz önünde tutmuş ve Programla, Koalisyon Protokolü arasındaki bu hassas bağlantı ya, fevkalade açıklık getiren ince bir anlatım tarzıyla temas etmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisi, ülkenin içinde bulunduğu sorunların çözümünde ve yeni yüzyılın Türkiye’den beklediği düzeye ulaşmada gerekli olan bütün unsurlar açısından ittifak etmiş, bu anlayış birliği içerisinde, çok önemli bir hizmet arzusu ve fevkalade iddialı bir siyaset iradesi ortaya koymuştur. Bugün teşekkül eden Hükümet, bu hizmet arzusunun ve siyaset iradesinin ürünüdür. Bu nedenle, bu Koalisyonun teşkilinde, karşılıklı özveri ve uzlaşma gösteren Doğru Yol Partisinin Sayın Genel Başkanı Profesör Doktor Tansu Çiller’e, Anavatan Partisi Genel Başkanı Sayın Başbakan Mesut Yılmaz’a ve parti başkanlarının arkasında, bu Koalisyonun teşkili için her türlü desteği temin eden Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi Gruplarına teşekkürlerimi ve tebriklerimi de arz ediyorum. *(ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)*

Bu Koalisyonun stratejik temelini teşkil eden protokol ve ona bağlı olarak tanzım edilen Hükümet Programı, bir başka hususiyet içerisinde; o da, Yüksek Meclisiniz tarafından 1995 yılı içerisinde kabul edilmiş bulunan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının, gerek zaman dilimi itibarıyla ihtiva ettiği dönemde, gerekse yine Meclisin yüce kabulüyle kararlaştırılmış olan ilkeler doğrultusunda, bütün hedefleri gerçekleştirebilecek şekilde, ortak anlayışı, tek bir program bünyesinde bütünleştirmiş olmasıdır.

Bundan evvelki koalisyon hükümetlerinin programlarında, herhangi bir şekilde, biraz evvel işaret ettiğim planla bağlantılı olma ve birbirleriyle bağlantı yılları içerisinde sürdürülebilir kararlılık ve hedef gerçekleştirme ilişkisi yönünden benzerlik olmadığından, bu programın özgün karakteri gereği, burada yapılacak tartışmaların mutlaka dikkate alınması gerekir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; programın isabetle değerlendirilmesinde, hedeflerin sağlıklı tartışma zeminine oturtulmasında ve program hedefinin başladığı noktadaki ekonomik ve sosyal durumun tartışılmasında bazı tespitlere ihtiyaç vardır. Bu tespitleri, sırf bu amaçla ve özet bir şekilde dikkatlerinize sunmak istiyorum.

1994 yılında yaşanan krizin hemen akabinde, mevcut olumsuzlukları gidermeye yönelik olmak üzere, piyasalar, istikrara kavuşturacak önlemler paketi harekete geçirilmişti ve uygulamaya konulmuştu. Bu paketler, hatırlayacağınız gibi, çok sıkı, maliye ve para politikalarıyla, ekonomide daralma yaratmış ve büyüme hızında düşürmüştü. Ekonomideki bu daralmaya rağmen, Türk Lirasının hızlı değer kaybı, üretim maliyetlerini yükselten etkisiyle, enflasyona yönelik olarak benimsenen hedeflerde de bir başarıya ulaşma şansı getirmemişti. Dolayısıyla, ekonomik kalkınma hedefleri, öngörülen oranlarda gerçekleşmedi ve ekonomide bazı sıkıntılarla karşı karşıya gelindi. Bu ekonomik peyzajın temel başlıklarını şöyle takdim edebilirim:

Kamu yatırımlarında gerileme vardır. İç ve dış borç stokunda, malî sistem içerisinde artan önemiyle, bazı ciddi sıkıntılara sebebiyet verebilir.

Kamu kesiminin borçlanma parametrelerinde, konsolide bütçenin ve sosyal güvenlik kurumlarının oranları hızlı şekilde artmaktadır. Bu parametrelerdeki borçlanmalar, malî disiplin kültürü açısından mutlaka gözden geçirilmelidir. Zira, bu durum, Ülkenin gelir dinamiklerinin yeteri kadar harekete geçirilmediğinin göstergesidir. Hükümetin malî politikaya ilişkin olarak öngördüğü ilkeler, politikalar ve tedbirler dizisinde, ülkenin gelir dinamiklerinin hızla harekete geçirilebileceğine ilişkin tedbirler alınmıştır.

Peki, bu koşullar altında, yeni Hükümet, nasıl bir program düzeni içerisinde ve nasıl bir hedef-tedbir ilişkisiyle karşımıza çıkmaktadır, neleri öngörmektedir, neleri önermektedir...

Değerli arkadaşlar, dünya, son derece geniş kapsamlı ve iddialı bir küreselleşme içerisinde. Demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları, liberalizm, bilgi teknolojisi ve küreselleşmeye hız ve etkinlik kazandıran diğer unsurlar, bu noktada fevkalade ehemmiyetlidir. Gerek Planda öngörülen temel hedeflere gerekse Koalisyon Protokolünde uzun dönemli stratejik amaçlara ve hedeflere uyumlu çalışmaların sağlanabilmesinde, bilgi teknolojisinin belirleyeceği bir yeniden yapılanma söz konusudur.

Bu ana kadar, Hükümet Programını tenkit eden değerli muhalefet sözcülerinin temas etmediği; fakat Hükümet Programı bakımından son derece ehemmiyet taşıdığına inandığım bir hususu, kısaca takdirlerinize sunmak istiyorum:

53'üncü Hükümet Programı, protokol ve Hükümet Programıyla, ülkenin ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel bütün sorunlarına acil ve kalıcı, çözüm getirmeyi, beş yıllık zaman aralığı içerisindeki iddiasıyla ortaya koymamıştır. Hükümet Programı, küreselleşmedeki temel amaçları, ilkeler ve politikalar konusunda gerçekçi tespitlere dayandırmıştır. Önce, ulusal varlık hedefimizi belirlemektedir; bu varlığın, insan unsurunu tanımlamaktadır; bu unsurun sahip olduğu imkân, kaynak ve özgürlükleri belirleyerek, bu çerçevede yeniden yapılanmanın nasıl gerçekleşeceğinin sistematığını anlatmaktadır. İşte, bu anlayışla hazırlanan Koalisyon Protokolü ve Hükümet Programı, kendisinden önceki bütün koalisyon protokollerinden ve hükümet programlarından çok daha değişik özellikler taşımakta ve onlardan ayrılmaktadır.

Böyle bir yaklaşımın çok kısa sürede gerçekleştirilmiş olması da, Yüce Meclisimizin kendi içinden, kendi iradesiyle teşkil ettiği Hükümet aracılığıyla bu hedefleri gerçekleştirmeyi benimsemesi de, her türlü takdirini üzerindedir.

Değerli milletvekilleri, Hükümet Programında, ulusal varlık ülküsü, millî ve manevî değerlere sahip çıkmak, bunlara sadakatle bağlı kalmak ve bu sadakatin sahipliğinde gayret göstermek şeklinde tanımlanıyor. Bu ülkü, doğru yaklaşımlar, sağlıklı politikalar ve gerçekçi çözümlerle başarılabilecek hedefleri içermektedir. Bu hedefler, bilgi çağının gerektirdiği insanı yetiştirmek, yeteneklerini en iyi şekilde kullanacakları ortamı, imkânları sağlamak olarak tarif edilmiştir. Bu tarif, ifade hürriyetini, din ve vicdan hürriyetini; teşebbüs hürriyetini, demokrasinin vazge-

çilmez unsuru saymaktadır. Bu ulusal ülkü, bu gerçekçi hedefler ve isabetli tarif unsurlarının bir arada ortaya koyduğu program değeri, devlet ve toplum yapısının bu anlayış içerisinde yeniden yapılanmasını gerektiriyor.

Gümrük birliğine girişimiz, yeniden yapılanmanın önemini bilhassa artırmıştır. Gümrük birliğinin başarıya ulaşması ve Avrupa ile bütünleşmenin gerçekleşmesi, sadece fizik varlıklarda söz konusu değildir; insan unsuru da, çok önemli bir değişim ve gelişme hedefi, başarısı olarak benimsenmiştir. Yapısal değişim hedefleri içerisinde, Programın, belki de en fazla önem verdiği ve altını, büyük hassasiyetle çizdiği şey, insan unsurunun daima ön plana çıkarılması ve insan unsurunun, mümkün olan azamî değerlerde yetiştirilmesinin esas alınmasıdır.

Bu hedefin, eğitim reformuyla, aile planlamasıyla, sağlık reformuyla, istihdam ve işgücü piyasalarındaki etkinliğin artırılması olarak yoğun biçimde alınan sosyal desteklerle, önem taşıyan bir başarı kriteri haline getirilmesi de, yine, bu Programın öngördüğü ve başka program değerlerinde rastlanılmayan bir yeni hedef olarak belirlemektedir. Bu nedenle, bu Programın, bu bölümünü, diğer başka koalisyon protokollerinde ve hükümet programlarında görülmeyen özgün karakterinden ötürü takdire değer bulduğumuzu ifade ediyorum.

Programın yapısal değişim projeleri içerisinde, tarımın, sanayinin ve dünyayla bütünleşmenin öngördüğü hedefler de gerçekçi düzenlemelerdir. Tarımsal politikalarla ilgili yapısal değişimin, projelerde ve sanayileşmenin dünya ölçeğindeki beklentilere cevap verecek niteliklerde olması; bilim ve teknolojiye atılım projeleriyle, gelişmelerin de yakından izlenmesi; dışa açılma ve dünyayla entegrasyon hedefleri ve Avrupa Birliğiyle uyum projeleri açısından, önümüzdeki beş yıl içerisinde gerçekleştirilebilecek hedefler arasında önem taşıyan başlıklar olarak dikkat çekmektedir.

Finansal reformların gerçekleştirilmesi, malî piyasalarda etkinliğin artırılması, sermayede mülkiyetin tabana yayılması, Hükümet Programının yapısal değişimdeki önemli başlıklarıdır.

Değerli, arkadaşlar, ekonomide uluslararası entegrasyon hedefleri kadar, etkinliğin artırılmasına ilişkin yapısal değişim politikaları ve projeleri de, bu Programın dikkat çeken diğer özellikleri arasında yer almaktadır. Geriye doğru, beş hükümet programın, tetkik ettim; bugüne kadar, bu hükümet programlarının hiçbirisinde, ileriye dönük yapısal değişim projelerinin, insan unsuru ve ekonominin etkinliğini artırmasına ilave olarak, bizatihi ekonominin entegrasyonundan kaynaklanan verimliliğini artırmaya ilişkin hiçbir düzenlemenin bulunmadan, gördüm. Dolayısıyla, bu Programda getirilen bu yeni yaklaşım, da, her türlü takdirin üzerinde görüyorum.

Değerli arkadaşlar, bu çerçeve içerisinde, Hükümetin liberal ekonomi değerlerini ve uygulama disiplini ihlal etmeden, devletin ekonomideki görev ve sorumluluklarını önemseyen bir yaklaşımın benimsenmiş olması, Programın takdir edilen bir başka değerini oluşturuyor. İstikrar içerisinde büyümeyi sağlamak ve ekonomiye yönelik olarak vatandaşa daha müreffeh bir yaşam düzeyini "sağlamak, bu konuda benimsenmiş temel hedefler olarak dikkat çekmektedir.

Değerli arkadaşlar, ekonominin yanında, ülkenin en önemli sorunu olan şiddet ve terör konusunda ve özellikle, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki bölücü terör olaylar, hakkında, partilerüstü önem taşıyan bir sorun olarak ele alınan bu Hükümet Programının yaklaşımını da, takdire şayan bulduğumuzu ifade ediyoruz. Bu yaklaşım isabetlidir; çünkü, sorunun ulaştığı boyut ve kazandığı şiddet derinliği ortadadır. Bu ölçekte terör, ülkemizin önündeki en önemli engeldir. Terörün önlenmesi için, Hükümet Programında derpiş olunan hedefleri ve alınacağı belirtilen tedbirleri, isabetle, bir müdahale etkinliği ve hizmet becerisi olarak değerlendirdiğimizi belirtmek istiyorum. Nitekim olağanüstü halin tedricen kaldırılmasını; geçici köy koruculuğu sisteminin gözden geçirilerek aksayan yönlerinin giderilmesini; terörle mücadele sırasında, terörist ile masum yurttaş ayırımının son derece özenli biçimde yapılarak masumun korunmasını yöre halkının terk ettiği bölgelerde güvenin sağlanmasına bağlı olarak dönmelerini temin için bütün İmkânların seferber edilmesini ve bu bölgelerde istihdama yönelik yatırımların mutlaka teşvik edilmesini, terörle mücadele ve bölge hu-zurnacısından olumlu ve etkili önlemler olarak değerlendiriyoruz.

Üniter devlet kararlılığımız, birlik ve beraberlik şuurumuz, bu sorunun üstesinden gelecek en önemli manevî varlığımız ve değerimizdir. Hiçbir vatandaş ayırımı, yapmaksızın bütün ulusu kucaklayan devlet anlayışımız, şefkatimiz, saygımız, bu millî davadaki başarı, ülkümüzü yücelten ve pekiştiren demokrasi zaferimiz olarak değerlendirilmelidir. Hükümet Programının meseleyi bu anlayış içinde ele almasını da, yine, takdire değer bir başka önemli başlık olarak kabul ediyoruz.

En yüksek rütbeli komutanından en kıdemsiz askerine kadar, terörle mücadelede hizmet yüklenmiş ordu mensuplarımızı, güvenlik güçlerimizi, polisimizi, jandarmamızı, bu kutsal vatan görevindeki başarısından ötürü de huzurunuzda kutluyorum. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) Bu uğurda canını vermiş olan şehitlerimize, yaralanmış olan gazilerimize şükranlarımı ve saygılarımı sunuyorum. Şehitlerimize, Yüce Allah'tan rahmet, gazilerimize de sıhhat temenni ediyorum. Ayrıca, güneydoğu ve doğu bölgelerimizde terörden dolayı çok büyük zarar gören tarım ve hayvancılıkla uğraşan köylümüze sabır dilerken, devletin, onlara yardım elini uzatması gerektiğine inanıyorum. Bunun için de, Anavatan Partisi Grubunun, bu meselenin takipçisi olduğunu huzurunuzda ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümet Programının öngördüğü hedefler ve tedbirler çerçevesinde, üç konuda, kişisel olarak temennilerimi ve eleştirilerimi, Yüce Meclisin huzurunda, Sayın Hükümetin dikkatine sunmak ihtiyacımdayım.

Bunlardan birincisi, sporla ilgili olan kısımdır. Hükümet Programında, sporla ilgili geniş önlemler, tedbirler alınmış olmasına rağmen, Birinci Dünya Hava Oyunları Olimpiyatlarına yer verilmemiştir. Halbuki dünyada ilk defa düzenlenecek olan böyle bir organizasyonun, İstanbul olimpiyatları kadar önemli bir spor olayı olduğunu hatırlamanızı rica ederim; hatta, 2004 olimpiyatlarının Türkiye'ye kazandırılmasında etkin bir rol oynayacağını da dikkatinize sunarım. Böyle büyük bir organizasyonun Türkiye tarafından yapılması görevi, Uluslararası Havacılık Federasyonunda yapılan oylama sonucunda, Türk Hava Kurumumuza tevdi edilmiştir.

Yurdumuzun sekiz ayrı yöresinde ve on yedi dalda yapılacak olan bu müsabakalara onbinlerce yabancı yarışmacı katılacaktır. Bu durum, ülkemizin tanıtımı açısından önemli ve bulunmaz bir fırsattır. Bu nedenlerden dolayı, 53'üncü Hükümetimizin Programını görüştüğümüz bu sırada, Birinci Dünya Hava Oyunlarına ve Türk Hava Kurumuna yer verilmesine ilişkin temennilerimi takdirlerinize arz ediyorum. Hükümet Programımızda bu kadar önemli bir meseleye yer verilip, uygulanması için fırsat ve imkân tahsis edileceğine inancımı da arz ediyorum.

Yine, 53'üncü Hükümet Programıyla ilgili olarak; kişisel eleştirilerimi ve önerilerimi arz etmek ihtiyacın, duyduğum konulardan ikincisi çevre konusudur. “Bunlardan ikincisi çevre konusudur diyorum” çünkü, Hükümet Programında, çevreyle ilgili olarak yapılmış düzenlemelere ilave görüşler arz etmek ve takdirlerinize sunmak ihtiyacındayım.

Geçmiş yıllarda, çevre konusu, bir ulusal heyecan noktasına dönüştürülürken, meselenin kamuoyuna mal ediliş biçiminde ölçünün elden kaçtığını hissettim. Bu konu, bilhassa belediyelerimiz tarafından, oturtulması gereken ölçüden ve tartışılması icap eden sadetten çok uzaklaştırılmıştır; bir tür gösteri sanatına dönüştürülmüştür. Çevre konusunu bu basitlikle ele alamayız; çünkü, bütün illerde, özellikle büyük şehirlerde son derece önemli çevre sorunlarıyla karşı karşıyayız ve mesela, çöp imha alanları, bu bölgelerde oturan yurttaşlarımızın can ve mal güvenliğini tehdit ederken, çevreyi, sadece yeşil örtü, güzel şakıyan kuşlar ve akan temiz dereler edebiyatıyla değerlendirmemiz mümkün değildir. Hatta, zaman zaman, kış günü, ilkokul talebelerine pet şişe toplatarak, tabiat anaya gusül aptesti aldırıldığını iddia edenler dahi çıktı. Çevre, bu basitlikte bir olay değil; çevre, her defasında, Türk ekonomisinin sürdürülebilir kalkınma kaynaklarının hedeflerine ve uygulama ilkelerine ulaştırılmasında mutlaka dikkate almamız gereken noktadadır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının temel hedefleri içerisinde ehemmiyetle altı çizilen konulardan bir tanesi çevre konusuydu ve sürdürülebilir kalkınma kaynaklarına dayandırılmıştı. Yine, Yüce Meclisin geçen yıl haziranında kabul ettiği Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında çevre meselesi değerlendirilirken bu defa doğal kaynaklar dengesine dönüştürülmüş bir temel ilke çerçevesinde bütün kalkınma planları hazırlandı. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının hemen hemen ekonomik ve sosyal bütün meselelerini değerlendiren başlıklarını tek tek inceler, alınmış politikalar ve onlara ilişkin olarak serdedilmiş bütün tedbirleri tek tek değerlendirseniz çevreyle bağlantısı kurulmamış hiçbir ilkeyi, hiçbir politikayı, hiçbir tedbiri göremezsiniz. Bu nedenle Yüce Meclisin huzurunda, Sayın Hükümete, Çevre Bakanının, bu nihai kararı veren Yüksek Planlama Kurulunda temsil edilmesiyle ilgili önerimi takdim ediyorum.

Çevre konusu, gümrük birliğinde, doğal sürecin, doğal kaynaklar yöntemi anlayışında da mutlaka riayet etmemiz gereken noktaya gelmiştir; çünkü, gelecek yüz yıl, değerli arkadaşlar, bir yanda ekonomistlerin, öte yanda ekolojistlerin, her türlü yatırım kararlarının fizibilite noktasına geldiğinde nihai kararı verirken uygulayabilecekleri temel kriterlerden birisidir. Bugüne kadar alışılmış fizibilite değerlendirme kriterleri içerisindeki teknik, mali, ekonomik fizibilite modellerine, şimdi, ekolojistlerin baskısıyla yeni bir unsur ilave edilmiş ve çevre fizibilitesi herhangi bir

şekilde kabul edilmeyen bir yatırım projesinin, istediği kadar teknik, mali ve ekonomik, fizibil değerlerde, ortak noktada yapılabilir kararına varılmış olmasına rağmen, uygulanmasına şans tanınmamıştır. Dolayısıyla, günümüzün yatırım kararlarının alınması ile geleceğin imkânlarının kullanılması arasındaki kararı oluşturan bu fizibil noktayı bulmada, Hükümetimizin çok hassas davranacağına da eminim.

İnsanların kalkınma haklarını ellerinden almak mümkün değildir; ama bu hakkı kullanıyorum diye, gelecek nesillerin doğal haklarının ihlaline, o açgözlülüğe müsamaha etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla, çevre konusunda aşın duyarlı fikirlerimizi arz etmek ihtiyacını hissettim.

Bu bakımdan, Hükümet Programma, Stockholm Deklarasyonunun, Rio Deklarasyonunun, Avrupa Birliğinin öngördüğü çevre ilkeleri ve politikalarına uygun yasal düzenleme geçmelerini, bunlar gerçekleştirilmediği takdirde çevreye ilişkin olarak alınmış bütün önlemlerin boşa gideceğine inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım, üçüncü bir nokta da, kültür konusudur. Kültürümüze ilişkin önemli meseleleri Hükümet Programında, sadece somut tarih varlıklarımızın tespiti, kütüphanelerimizin ve arşivlerimizin tanzimi gibi basit raf hizmetlerinden ibaret saymıyorum. Kültürümüz, folklor ekiplerinin gösterileri veya antik tiyatro-larda tertip edilmiş muhtelif mekânların musiki meclislerinden ibaret de değil. Kültürümüz, herhangi bir şekilde bir menkıbe yadından ibaret de sayılamaz. O halde, kültürümüzü, ulusal kimliğimizi ve bunun örneklerinin yüceltiildiği en değerli varlığımızı, bizi gelecek yüzyılın bilgi çağına, entelektüel dünya ilhamlarına Ve ahlakına götüren noktaya ulaştırmak sorumluluğundayız. Bu değerlerimiz bir hissi tahattur değildir; bir menkıbe de değildir. Bu nedenle, kültür politikasını, bu hedeflerin, önümüzdeki yüzyılın bekleyişlerini ve gelişmelerini kapsayacak geniş çerçevede ele almaları gerektiğine inanıyorum.

Eğer kısaca özetlememe izin verirseniz; kültür politikamızda hedefimiz, Türk kültürünü, millî kültürümüzü, evrensel kültürün, yararlanılan ve yararlanan bir ögesi haline getirmeliyiz. Tekrar ediyorum arkadaşlar, millî kültürümüzü, ulusal kültürümüzü, Türk kültürünü, evrensel kültürün yararlanılan ve yararlanan bir ögesi haline getirmek durumundayız; tek taraflı iftiharlarla ve işin özündeki taleplerle, kültür politikasını, dünya kültür politikası içerisinde beklenen ve istenilen üstünlük seviyesine ulaştırma şansını elde edemeyiz.

Gerek spor gerek çevre ve gerekse kültür konusunda kişisel temennilerimi ve eleştirilerimi takdim ettiğimde, çok Sayın Spor Bakanımızın, çok Sayın Çevre Bakanımızın ve çok Sayın Kültür Bakanımızın sahip olduğu o engin tecrübeler ve bilgi derinliklerinin bu temenniler doğrultusunda, istenilen düzenlemeleri sağlayabileceğine de inanıyor ve peşinen kendilerine de şükranlarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlarım, ben, sakın tabiatlı bir arkadaşınızım. Polemik hakkında yeteri kadar bilgi ve tecrübeye de sahibim; bu bahiste istidadım da liyakatim de var; yıllarımın belli kısımlarını böylesine polemiklerin yapıldığı zeminlerde ve kürsülerde de kullandım; ancak, içerisinde bulunduğumuz ekonomik ve sosyal şartlar, süratle, polemik dışı bir hükümet programı değerlendirmesiyle, hükümetin teşekkülü de, hemen faaliyete geçmesini zarurî kılacak noktadadır. Hiçbir şekilde bir polemik

anlayışı içinde değerlendirmenize fırsat vermeyecek bir üslup kullanarak arz etmek istediğim bir iki husus var.

Refah Partimizin sözcüsü olarak, değerli arkadaşımız Sayın Aydın Menderes, Hükümet Programının metropollerle ilgili olan kısmının, tamamen, Doğru Yol Partisinin Sayın Genel Başkan, Prof. Dr. Tansu Çiller Hanımefendinin ısrarıyla Hükümet Programına konulduğunu ifade ettiler.

O bölüm, Anavatan Partisinin, 24 Aralık Seçimleri için Türk kamuoyuna taahhüt ettiği seçim bildirgesindeki bir temel maddedir. Refah Partili arkadaşımızın, bu konuyu bilmezlikten, görmezlikten gelerek bir eleştiri noktası gibi takdim etmesini anlamakta zorluk çektim. Tekrar ediyorum; hiçbir şekilde bir polemik anlayışında değerlendirmenizi istemediğim ve böyle bir noktada da yorumlanmasına fırsat vermemek için üslubumu, lisanımı, daha evvelki hırçınlık yerine, son derece mütevazı kullanmayı tercih ederek ifade ediyorum; uzun bir süre Anavatan Partisiyle ittifak arayışı içinde olan Refah Partimizin değerli sözcüsü Sayın Aydın Menderes'in Anavatan Partisinin seçim bildirgesini okumamış olmasını düşünemiyorum. Bunu bir siyasi ihmal saymam. Belki kaçmış bir iktidarın telaş, olarak da anlatmak mümkün ama öyle iltifatın içerisinde de olmam- çünkü Anavatan Partisinin seçim bildirgesindeki Merkez Bankasının bütün borçlar, tekabbül edeceğine dair maddeyi hatırlayan zihin yine aynı seçim bildirgesindeki büyük kentlerde ulaşım meselelerinin nasıl çözüleceğine ilişkin maddeyi hatırlamıyorsa Türk siyasî hayatında elli senelik bir mazide hatırlatılmış bir ifadeye sığınırım; ola ki, o da, hafızai beşerin nisyan ile malul olmasıdır.

BAŞKAN — Sayın Karakoyunlu, 31 dakikayı şu anda doyuruyorsunuz efendim...

YILMAZ KARAKOYUNLU (Devamla) — İki dakikanız, istirahat ediyorum...

BAŞKAN — Buyurun efendim; kürsü sizin...

YILMAZ KARAKOYUNLU (Devamla) — Değerli arkadaşlar, bir hükümet programının muhalefet tarafından eleştirilmesinden daha tabii bir şey yoktur; çünkü, muhalefet, sadece eleştiri getirmek noktasında değildir. Muhalefetimiz, burada yapmış olduğu eleştirilerle, Hükümet Programına, aynı zamanda, önemli katkılarda da bulunmuştur. Nitekim Sayın Bülent Ecevit'in, Sayın Şener'in ve Sayın Menderes'in konuşmalarından, bir parlamenter olarak, Hükümet Programı açısından, istifade edilebilecek nitelikte çok önemli hususlar gördüğümü ve Hükümetimizin de, bunlardan istifade edeceğinden emin olduğumu ifade ediyorum; ama hükümet programlarının eleştirilmesiyle mesele bitmiyor; sonuçta, Hükümet Programı güvenoyuna sunulacak ve güvenoyu aldıktan sonra, artık, Meclisimizin malı olacaktır. Dolayısıyla, bugün eleştirmiş olanlar, yarın, güvenoyu almış olan bu Programın destekçisi olacaklardır; çünkü, ihtilaf noktalarının, sıra kapaklarına vurarak değil, grup sözcülerinin isabetli teşhis ve eleştirilerini alkışlayarak güçlendirilebileceğine ve Yüce Meclisimizin, bu ulusal anlayış hareketinde, bu Programa güvenoyu vereceğine ve hepinizin, aynı anlayışla, 53'üncü Hükümetimizin en kısa sürede faaliyete geçmesine imkân ve fırsat hazırlayacağınıza inanıyorum.

Bu inanç içerisinde sözlerimi tamamlarken yeni Hükümetimizin yurdumuza, ulusumuza ve bütün insanlık âlemine hayırlı hizmetler vermesini, nasip etmesini, Allah'tan diliyorum, hepinize saygılarımı sunuyorum, teşekkürler ediyorum. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Karakoyunlu.

Kalan süreyi kullanmak üzere, Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ahat Andican.

Buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA AHAT ANDİCAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 7 Mart 1996 Perşembe günü, Sayın Başbakan tarafından sunulan Hükümet Programıyla ilgili olarak, Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere, huzuruza gelmiş bulunuyorum. Bu vesileyle, yeni Parlamentomuzun ve yeni Hükümetimizin, vatana ve millete hayırlar getirmesi dileğini de burada ifade etmek istiyorum.

24 Aralık seçimleri, hepinizin bildiği gibi, tam bir denge oluşturacak biçimde ve çok enteresan bir Parlamento aritmetiğiyle sonuçlandı. Tabii, Sayın Refah Partisi sözcülerini dinlerken, bu aritmetiğin böyle değil; Refah Partisi ağırlıklı, ciddi bir biçimde, tek başına hükümeti kurabilecek kadar ağırlıklı olduğu gibi bir izlenim doğuyor; ama gerçekçi baktığımızda, bu Parlamentodan, uzlaşma olmaksızın hükümet çıkamayacağı ortadaydı. Milletin verdiği mesaj budur.

Bunun üzerine başlayan koalisyon maratonuna bütün partiler katıldı; dolaylı veya doğrudan katılımlarını sağladılar. Sonuçta, bir hükümet, bugün, ortaya çıkmış durumda. Burada, bazı başarısız koalisyon denemeleri ya da görüşmeleri olduysa da, altını çizmek istediğim çok önemli bir nokta var; o da şu: Bütün partiler, kendi iç ve dış dinamiklerinin sınırların, aşacak ölçüde bir uzlaşma arayışına girdiler. Sanıyorum, bu maratondan aklımızda kalması gereken şey budur; Türkiye'nin buna ihtiyacı vardır diye düşünüyorum ve bu maratonda, dolaylı veya doğrudan katkıları olan tüm parti gruplarına ve yöneticilerine, burada, bu kürsüden teşekkür etmek istiyorum.

Sanıyorum, böylesine zor bir Parlamento aritmetiğinden, Anayasanın emrettiği zorlamalara gerek kalmaksızın bir hükümetin çıkmış olması, Türk demokrasisi için çok büyük bir kazançtır.

Türk demokrasi tarihinde çeşitli koalisyonlar yapıldı. Bu koalisyonların hemen hemen tamamında, bir büyük parti ya da bir büyük ortak ve bir küçük parti ya da küçük ortaklar vardı. Demokrasi tarihimizde ilk defa, oy tabanları birbirine yakın olan iki parti; üstelik dönüşümlü bir modelle bir hükümet kurmuş durumdadır.

Eski koalisyon modellerine göre, bu koalisyon modelinin çok ciddi bir özveri ve bir uzlaşım gerektirdiğini düşünüyorum. Türkiye'nin çok ciddi sorunlar içerisinde bulunduğu ve ciddi darboğazlardan geçtiği bir dönemde, böylesi bir koalisyon, toplumumuz için de hedef gösterici, örnek olucu bir birliktelik olacaktır.

Hükümet Programında “sorunlara, alışlagelmiş iktidar-muhalefet ilişkileriyle yaklaşmayı düşünmüyoruz” diye bir söz var; buna katılıyorum gerçekten.

Değerli milletvekilleri, geleneksel siyaset anlayışımızın temel yapıtaşını oluşturan, bugüne kadar da geçerliliği çeşitli şekillerde gösterilmiş olan “muhalafet için muhalafet” kavramı, artık 2000’li yılların arifesinde anlamını yitirmektedir; bunu, iyice anlamamız gerekiyor. Gerçekten, biraz önce, DSP Genel Başkan. Sayın Ecevit’in burada ifade ettiği, yapıcı, denetleyici ve sorumlu muhalafet anlayışı... Ülkenin sorunların, ancak bu şekilde aşabiliriz; yoksa bu dönemde, bu çağda, sorunların bu kadar karmaşılaştığı bir dönemde, yalnızca Hükümetin kendi başına bu sorunları aşması, ülkeyi refaha ulaştırması, mümkün değildir.

Burada, sizlere, çok eski bir özdeyişi hatırlatmak istiyorum: “Bir araya gelmek başlangıçtır; bir arada kalabilmek gelişimdir; birlikte çalışabilmek ise başarıdır.” Ümit ediyorum, bunu gerçekleştireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1990’li yıllar, artık, soğuk savaş iklimine dayalı, iki bloklu dünya modelini sona erdirdi. Bugün, artık, paranın, bilginin, çevre sorunlarının ve terörizm gibi problemlerin karşısında, klasik ulusal sınırlar bütünlüğünü kaybetmiş, geçirgen bir hal almıştır. Öbür tarafta ise, artık, bırakınız klasik sanayileşmeyi, sanayi ötesi toplumlar ortaya çıkmaya başlamışlardır ve bu sanayi ötesi toplumların temel unsuru, bilgi ögesidir. Bu toplumlar, bilgi devriminin üzerine oturuyor. Avrupa’da, Pasifik’te, Atlantik’te, ciddi ve büyük, ulusal sınırlar, çok aşan yeni ekonomik gruplaşmalar ortaya çıkıyor ve 21’inci Yüzyıl -inşallah, hepimiz göreceğiz- bu kutupların, bu ekonomik birleşmelerin oluşturduğu küresel bir rekabete sahne olacaktır.

Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu gibi bir ateş çemberi içerisinde bulunan böyle bir coğrafyaya, ne yazık ki ve ne iyi ki sahip olan Türkiye, sorunlarını, bu bölgesel anlayıştan uzaklaşarak -tabii ki, bölgesel anlayışlar için çözümler üretirken- küresel rekabette yerini almasıyla aşabilecektir. Küresel rekabette yerini alamayan bir Türkiye’nin kendi iç dinamikleriyle, yalnızca bölgesel sorunlarını çözmekte dahi büyük sıkıntı çekeceğine inanıyorum.

Hükümet Programının son bölümünde, bu konuyla ilgili bazı hedefler de ortaya konulmuş. Yalnız, Avrupa Birliğine tam üyelik hedefi, temel amaç olarak ortaya konmuş ve Sovyetler Birliğinin yıkılmasından sonra ortaya çıkan Türkistan cumhuriyetleri ve Azerbaycan gibi yeni Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerin geliştirilmesi hedefi de buna eklenmiş. Çok olumlu bir hedef olarak görünüyor; çünkü, bu, Türkiye’nin geleceği açısından çok önemlidir. Bu ülkelerin desteğini almış bir Türkiye, uluslararası dengelerde söz sahibi bir Türkiye olacaktır; bu, unutulmamalıdır. Kuşkusuz, bunun için zorunlu ön şart, bu ülkelerin kendi gelişimleri içerisinde, siyasal, ekonomik, kültürel gelişmelerine, Türkiye’nin açık ve net katkıda bulunmasıyla gerçekleşebilecektir.

Burada, tabii, İslam dünyasıyla da çeşitli yönlerden entegrasyon süreci önemlidir; fakat, burada, şunun altını çizmek istiyorum, çok önemli olduğunu düşündüğüm bir görüştür bu: Avrupa’ya kendisini kabul ettirememiş bir Türkiye’nin, ne İslam dünyasında ne de, maalesef, Türk dünyasında lider ülke konumuna yükselmesi mümkün değildir sayın milletvekilleri.

Bir diğer deyişle, ekonomisinin yüzde 95'inin ARAMCO tarafından yönetildiği ve üretildiği bir Arabistan, Avrupa'ya siz kendinizi kabul ettiremediğiniz sürece, sizinle birlikte olma şansını hiçbir zaman vermeyecektir. Buradaki çıkış noktamız da budur.

Türk dış politikası açısından çok önemli bir ağırlığı olan Kıbrıs meselesinde takip edilecek siyaset konusunda da, Hükümet Programında çok net bir yaklaşım görüyoruz, takdir edilecek bir yaklaşım görüyoruz. Burada "her iki tarafın özgür iradeleriyle onaylanan bir çözüm söz konusu olmadıkça, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin her yönden destekleneceği" belirtilmektedir; Türk Milletinin isteği de zaten budur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 19'uncu Yüzyılda başlayan sanayi devrimi 20'nci Yüzyıla damgasını vurdu, bunu birlikte yaşadık; ama artık, 21'inci Yüzyıl, bugünlerde başlayıp devam eden ve giderek yükselen bilgi devriminin üzerinde kurulacak -biraz önce söz ettim bundan- fakat, ne yazık ki, bilgi, çok ucuz elde edilen bir meta değil büyük yatırımlar gerektiriyor. Bu Hükümet Programında da, özellikle, araştırma, geliştirme konularında, eğitimin modernizasyonu konusunda çok ciddi hedefler tespit edildiğini görüyoruz- bu güzel bir yaklaşım ve yine Hükümet Programının bir yerinde "eğitime ayrılan payın, kamu yatırımlarına harcanacak payın yüzde 12'sine çıkarılacağı söyleniyor" ki bu bugüne kadar gösterilmeyen bir yaklaşımdır- bu bakımdan da olumlu olduğunu düşünüyorum.

Bilginin bireylere kazandırdığı hareketlilik, artık, daha iyiyi isteme olayını ortaya çıkarıyor. İnsanlar, bilgiye daha kolay ulaştıkça ve daha kolay kullandıkça, daha iyi ortam istiyorlar, daha iyi yaşam şartları istiyorlar ve böylece, kamu ve özel sektör alanlarının dışında kalan üçüncü bir sektör ortaya çıkıyor. Bizim, tarihi gelişim içerisinde, sosyal açıdan çok önemli fonksiyonlar görmüş vakıflarımıza benzer nitelikte; fakat, bir boyutuyla da, siyasi özellikler de taşıyan NGO adı verilen kuruluşlar var, biliyorsunuz ve toplumun sivilleşmesinde zorunlu, vazgeçilmez ön şartlardan birisi bu. Eğer, bir ülkede, bir toplumda üçüncü sektör kuruluşları güçlenemiyorsa, bu toplumda sivilleşmeden söz etmek mümkün olamayacaktır. Bu tip kuruluşlar, yani üçüncü sektör kuruluşları, kamu yatırımlarını, kamu hedeflerini çok yakından takip etmektedirler ve gerektiği zaman onu destekleyerek gerektiği zaman ise karşı çıkarak kamuoyunu bu konularda bilgilendirmekte ve böylece geriye doğru kamuyu denetleyen bir mekanizma oluşturmaktadırlar. İşte bu nedenle sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesi aynı zamanda vatandaşlık bilincini de yükseltecek ve son zamanlarda hayli yıpranmaya uğrayan -ülkenin koşulları nedeniyle- toplumsal ruhu canlandıracaktır diye düşünüyorum.

İşte, Hükümet Programında belirtilen sivil toplum örgütlenmelerine ağırlık verilmesi hedefi, bu gerçekleri kapsamı bakımından önemlidir; yani, üçüncü sektör kuruluşlarının geliştirilmesi, gerçekten bu Hükümet tarafından gerçekleştirilebilirse, en azından, gelişim süreci içerisinde belli bir noktaya sokulabilirse, ülkenin demokratikleşmesi ve ülkenin sivil bir toplum yapılanması haline dönüşmesi bakımından, Türk Milleti, çok büyük mesafe katetmiş olacaktır.

Yukarıda sözünü ettiğim ve bazı niteliklerine değindiğim küreselleşme süreci ve uluslararası rekabet, devlet yapılanmasının da yeniden gözden geçirilmesini,

neredeyse emrediyor! Bir tarım toplumundan bir sanayi toplumuna geçerken, her konuda etkin, her konuda yönlendiren, her konuda emir veren, her konuda da destek veren bir devlet, zorunludur! Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş yıllarında böyle bir yapılanma söz konusuydu; dolayısıyla, böyle bir zorunluluk da vardı; ama artık, sanayileşen bir Türkiye ile karşı karşıyayız. Sanayileşen bir ülkede ise -biraz önce sözünü ettiğimiz gibi- her alanda etkili olan ve varlığını hissettiren devlet, artık, serbest piyasa koşullarının önünde, ciddi bir engel haline gelmeye başlamaktadır.

Dikey bir hiyerarşik yapılanma modeli, merkeziyetçi yönetim anlayışı, sivil toplumun zorunlu ön şartı olan yaygın demokratik katılım sürecini de büyük ölçüde engellemektedir. Bu sebeple, yerel yönetimlerin, idarî ve malî açıdan merkeze bağımlı olmaları da; yine, bu hiyerarşiyi güçlendiren, bürokrasiyi güçlendiren ve vatandaşın her sorununa çözümünü merkezde aramasını sağlayan bir siyasî ve toplumsal iklim ortaya çıkarmaktadır. Bu, giderek sanayileşen ve özellikle dış kaynaklara, uluslararası arenaya açılan bir toplum için uygun bir yapılanma modeli değildir. Artık, devlet, iç güvenlik, dış güvenlik, adalet gibi temel görevlerine; eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi bazı konulara kısmen katılan bir yapılanmaya gelmek zorundadır. Özellikle, ekonomik ve sosyal nitelikte bir desantralizasyona, yani merkezden çevreye doğru gücün yayılması işlemine şiddetli bir gereksinim, şiddetli bir ihtiyaç vardır diye düşünüyoruz.

Belli zamana yayılacak olan, bu, devletin asli fonksiyonlarına dönme süreci, kuşkusuz birçok sorunu da kendisiyle beraber getirecektir; ama burada temel nitelik -ki, Hükümet Programında bunu görüyoruz- işlemeyen veya artık yararlılığını yitiren kurumları veya uygulamalar, tamamen terk etmektir; bu, zorunludur.

İkinci aşama, iyi işleyen ve yararlı olduğu kanıtlanmış sistemleri destekleme zorunluluğudur.

Üçüncü aşamada, bazı alanlarda başarılı, bazı alanlarda artık zararlı olduğu görülen uygulamaların ise, net ve tarafsız gözle incelendikten sonra gerekli olup olmadığına karar vermektir.

53'üncü Hükümetin Protokolünü ve Programını incelediğimiz zaman, devletin, özellikle ekonomiden elini çekmek istediğinin net bir şekilde ortaya konduğunu, ilk altı ay veya bir yıllık süre içerisinde özellikle ekonomimizi büyük ölçüde yönlendiren kamu bankalarının özelleştirileceğini ve özelleştirme yasalarının çıkarılacağını görüyoruz.

Ayrıca, kamu yatırımlarının tekrar gözden geçirileceği, verimsiz projelerin bitirileceği, daha ziyade altyapı yatırımlarına önem verileceği söylenmektedir. Bu da, biraz önce sözünü ettiğimiz desantralizasyonu sağlayacaktır; buna inanıyoruz.

Kamu görevleriyle ilgili yetki ve sorumlulukların da, yine Hükümet Programında belirtildiği gibi, kişi hak ve özgürlüklerini koruyucu nitelikte -bu, çok önemli- ayrıca, geçmişte kazanılmış hakların varlığını, sürekliliğini sağlamak koşuluyla yeniden yapılandırılması, gerçekten önem taşımaktadır; buna adalet ve yargı reformları da ciddi biçimde eşlik etmelidir.

Günümüzde, sosyal güvenlik ve sağlık sorunları, gelişmekte olan bütün ülkelerin ana sorunlarından birisidir. Bugün, Amerika Birleşik Devletlerinde neredeyse yılda 400 milyar dolar para sağlık için harcanmaktadır; buna karşın, bu ülke, sağlık sorunlarını çözebilmiş değildir; çünkü, sağlığın ciddi ve çok hızlı değişim gösteren ihtiyaçları vardır, teknolojik gereksinimleri vardır ve bu nedenle de, sağlık konusu bütün ülkelerde ciddi sorundur. Ülkemizde de, neredeyse cumhuriyetin başlangıcından beri devam edegelen sorunlar, sağlıktaki ve özellikle sosyal güvenlik kurumlarındaki darboğazı açıkça ortaya koyuyor. Sağlık Bakanlığının, aslı görevlerine geri dönecek biçimde organizasyonu şarttır. Özellikle, halkın sağlık ihtiyacını karşılayan hastanelerin, yerine göre yerel yönetimlere verilmesi, yerine göre özelleştirilmesi, yerine göre ise özelleştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, temel sağlık hizmetleri, ana çocuk sağlığı ve buna benzer, halkın sosyal gereksinimleri ve koruyucu sağlık hizmetleri gibi hizmetlerin, kesinlikle devlet tarafından sübvans edilmesinin devamı zorunludur diye düşünüyoruz.

Emeklilik yaşıyla ilgili düzenlemeler ve çalışanların sayısının yeterince artmaması sonucu, maalesef, sosyal güvenlik de ciddi bir darboğaza girmiş durumdadır. Emekli Sandığı, Bağ-Kur, Sosyal Sigortalar gibi kurumların yeniden rehabilitasyonu ve bunların yeniden düzenlenmesi, ülkemizin gelecekte çağdaş bir ülke haline dönüşmesi yolunda çok önemli rol oynayacaktır. Zaten, temel sağlık sigortası sistemine kavuşmamış, vatandaşlarının tümüne sigorta sağlayamamış bir ülkenin, çağdaş bir devlet olduğunu söylemek çok zordur. Hükümet Programının bu konularla ilgili bölümleri incelendiğinde “biz, Hükümet olarak, sosyal güvenliği, ferdin güvencesi olması yönüyle, demokratik rejimin sigortası kabul ediyoruz” şeklinde tanımlanan yaklaşım eğer tutarlı politikalarla da desteklenirse, özellikle, ülkemizin gündeminde ağırlığı hissedilen bu kronik sorun, artık, belki gündemden çıkacaktır.

Yukarıda çeşitli açılardan değerlendirdiğimiz, devletin gerekli olmayan alanlardan çekilmesi ve güvenlik, adalet, altyapı yatırımları gibi temel sağlık hizmetleri ve temel eğitim, sosyal güvenlik gibi asli alanlara çekilmesi süreci, bu gelişmeler, özelleştirme veya buna benzer nedenlerle elinden imkânların, kaybedecek kesimlerin direnciyle karşılaşacaktır; bu, kuşkusuz, olacak bir gelişme.

Yine, bu sürecin, bazı kötü niyetli uygulayıcılar tarafından istismar edilebilmesi de mümkündür. Bunu engelleyebilmek için en önemli yol ve üzerinde kesinlikle taviz verilmemesi gereken nokta, şeffaflık ve açıklık ilkesidir. Bütün, devleti küçültme işlemleri sırasında şeffaflıktan ve açıklıktan ödün vermezseniz, biraz önce sözünü ettiğimiz komplikasyonların, tehlikelerin ortaya çıkması mümkün değildir.

Biz, Anavatan Partisi Grubu olarak, kim tarafından yapılmış olursa olsun, her türlü yolsuzluğun üzerine gitme konusunda kesin kararlıyız. Anavatan Partisi Grubu olarak, Parlamentonun açılmasından hemen sonra Meclis gündemine sunduğumuz ve diğer partilerce de desteklenen milletvekillerinin dokunulmazlığıyla ilgili yasa tasarısı, bu konudaki hassasiyetimizin ciddi bir göstergesidir. Hükümet Programında belirtilen “hukuk devleti ilkelerine bağlı kalarak her türlü yolsuzlukla mücadele etmek, ahlakî, hukukî ve siyasî bir zarurettir” tanımlamasına içtenlikle katılıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iletişim teknolojisindeki-büyük ilerleme, toplumsal gelişme ve değişmeyi büyük ölçüde hızlandırmıştır; bunu, içerisinde bulunduğumuz çağda ciddi bir biçimde yaşıyoruz. Medyanın yalnızca yazılı basınla sınırlı olduğu dönemlerdeki politika ile bugünkü politika arasında çok ciddi farklılıklar vardır; bunu, yine, içerisinde yaşadığımız dönemde bizzat müşahade ediyoruz.

21'inci Yüzyılda ortaya çıkacağı kesinleşen bilgi yoğun toplumlarda, siyasetin kurallarının bugünkünden çok farklı olacağı kesindir. Benzer gelişmeler, kaçınılmaz bir biçimde Türkiye'de de yaşanacaktır. Dolayısıyla, önümüzdeki yıllarda, belki de, geçmişte hiç gerekmediği kadar, siyasal cesaret, hayal gücü, uzlaşma yeteneği ve siyasal liderlik gerekecektir. Artık, siyasetin merkezi, klasik hükümet etme ve hükümet karşıtlığı ekseninden bir hayli uzaklaşmıştır. Soğuk savaş yıllarının statik siyasal ikliminin yerini, her an değişebilen uluslararası ve hatta uluslar üstü bir siyaset iklimi almıştır. Böylesi bir ortamda, ancak, bu şartları iyi değerlendirebilen ve doğru girişimlerde bulunabilme sorumluluğunu taşıyabilen hükümetler başarılı olabilecektir.

Hükümet Programı, bu haliyle, önemli toplumsal sorunlarımızla ilgili akılcı bir yaklaşım göstermekte ve etkin çözüm önerileri sergilemektedir. Dolayısıyla, Anavatan Grubu olarak bu Programı onayladığımızı bilgilerinize sunmak istiyorum. Bu Hükümetin başarılı olabilmesi için her türlü desteği vereceğiz.

Yeni Hükümetin, vatanımıza ve milletimize hayırlı olması dilekleriyle Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Andican.

Değerli milletvekilleri, birleşime 15 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.31

İKİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Mustafa KALEMLİ

KÂTİP ÜYELER: Salih KAPUSUZ (Kayseri)

Ali GÜNAYDIN (Konya)

Açılma Saati: 16.46

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Hükümet Programının müzakeresine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Genel Başkan Sayın Deniz Baykal; buyurun efendim. (CHP sıralarından ayakta alkışlar)

CHP GRUBU ADINA DENİZ BAYKAL (Antalya) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri, televizyonlar, başında bizi izleyen çok değerli yurttaşlarımız; hepinizi, Cumhuriyet Halk Partisi adına, kendi adıma, en içten duygularla, sevgilerle, saygılarla selamlıyorum.

53'üncü Cumhuriyet Hükümetinin Program görüşmelerini yapmak için bir aradayız. 53'üncü Cumhuriyet Hükümetinin Sayın Başbakanına ve Bakanlar Kurulu üyelerine en içten başarı dileklerimi de bu vesileyle sunuyorum.

Hükümet Program, görüşmeleri, aslında, ülkemizin, genel sorunlarının, içerisinde bulunduğu durumun değerlendirilmesine fırsat veren bir ulusal tartışma niteliğindedir. Bu ulusal tartışmanın değerlendirilmesinin, ülkenin geleceği açısından önemli yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına vesile verecek bir tarafı olduğuna inanıyorum.

Bugün, şu ana kadar gerçekleşmiş olan tartışmalar, bu Hükümet Programıyla ilgili tartışmaların kendine özgü bazı yönleri bulunduğunu da ortaya koymuştur. Bunu da, aslında, çok doğal karşılamak gerekir; çünkü, ortada, gerçekten, bugüne kadar karşı karşıya kalmadığımız yepyeni bir durum vardır. Bu durumu, siyaset adamlar, olarak, kavramakta, anlamakta, bu durumun gerektirdiği yeni yaklaşımları ortaya koymakta; onlara uyum sağlamakta bazı sıkıntıların yaşanması, bazı güçlüklerin ortaya çıkması da, bu açıdan, doğal karşılanmalıdır.

Bugüne kadar siyasal yaşamımız, 24 Aralık 1995 seçimlerinin ortaya koyduğu gibi bir tabloyla karşı karşıya kalmamıştı. Bu tablo, herkesi, hepimizi yakından etkiledi. Türkiye'de, belki ilk kez, yapılan bir seçimden sonra, sandıktan, açık bir iktidar seçeneğinin, Türkiye'de hükümeti kurması kaçınılmaz, doğal sayılacak bir Başbakan adayının çıkmadığına tanık olduk. Bugüne kadar gerçekleşen seçimler, daha konu, Parlamento planına gelmeden, sandık sonuçlar, ortaya konulduğu andan itibaren, nasıl bir iktidarın ortaya çıkacağını, hangi siyasal partinin iktidarın temel kurucu unsuru olacağını ve kimin Başbakan olacağını, aşağı yukarı açık bir

biçimde ortaya koyuyordu. İlk kez son seçimlerde, yepyeni bir manzarayla karşı karşıya kaldık.

Öyle anlaşıyor ki, siyaset alışkanlıklarımız, siyasal geleneklerimiz, reflekslerimiz, siyasal kadrolar olarak içimizde yeşerttiğimiz siyaset anlayışı, böyle karmaşık bir tablonun altından hızla kalkmamıza olanak verecek bir noktada gözükmedi; onun sonucu olarak da, 24 Aralıkta seçimler yapıldıktan bugüne kadar iki buçuk aylık bir süre geçti, Hükümet Programı müzakerelerini ancak şimdi yapabiliyoruz. Demek ki, seçim sonuçlarının, siyasetçiler tarafından, partiler tarafından idrak edilebilmesi, onun gerektirdiği yeni yaklaşımların ortaya çıkabilmesi için, iki buçuk aylık bir zamanın geçmesi gerekmiş. Bu, belki bir israf sayılabilir; ama bir bakıma da kazanç olarak algılanmalıdır.

Artık, bundan sonra, Türkiye, böyle çoğulcu bir yapı ortaya koyan parlamenterlerle yönetilme durumunda kalacaktır. Bunu öngörerek, siyasal partilerin, liderlerin, siyasî kadroların, birbirleriyle ilişkisini, ona göre tanzim etme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Artık, gerginliğin; husumetin, tek taraflı suçlamaya dayalı siyasetin, o siyaseti götürenlere de, ülkeye de bir şey kazandırmadığı görülmeye başlanmıştır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bunu henüz tam göremeyenler olabilir; hâlâ eski siyaset anlayışıyla topyekûn suçlama anlayışına dayalı, ak-kara çatışması varsayımıyla yola çıkan siyaset yaklaşımlarının işlemeyeceği artık görülmeye başlanmıştır, başlanmalıdır.

Bir süre önce denenmiş ve başarıya ulaşmayan koalisyon müzakereleri bile, siyasal partilerimize, birbirleriyle işbirliği yapmak zorunda olabileceklerini, birbirlerini bu kadar acımasızca mahkûm ederek daha sonra sağlıklı ve verimli bir işbirliği yapma şansını da ortadan kaldırdıklarını anlama fırsatı, olarak değerlendirilebilmeliydi; ama görüyoruz ki, koalisyon oluşturma döneminde kendisini gösteren hoşgörü ve yumuşama, koalisyon şansı ortadan kalktıktan sonra, tekrar, eski husumet ve tek taraflı suçlama anlayışına götürüyor... *(CHP sıralarından alkışlar)* Bunu sakıncalı bulduğumu ifade etmek istiyorum; çünkü, mahcup olursunuz... *(RP sıralarından "Kaynağı kim?" sesleri)*

Bakın, mahcup oldular. Birbirleri hakkında bu kadar acımasızca konuşan insanlar, şimdi, yan yana, beraber çalışma zorunluluğunu kavradılar. Siz de mahcup olursunuz. Lütfen, artık, o husumet anlayışını yansıtan tek taraflı suçlama yaklaşımlarını bırakalım. Hepimiz aynı milletin temsilcileriyiz; yönetilecek ülke, Türkiye'dir; Türkiye'yi yönetmesi gereken insanlar, bu çatının, bu Meclisin altındadır... *(CHP, DSP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)* ve bir araya gelerek, el ele verecek, Türkiye'yi yönetmek zorunda kalabileceğimizi, hiç ama hiç unutmayalım.

MEHMET EMİN AYDINBAŞ (İçel) — Sizi onu, Sayın Ecevit'e dönerek söyleyin.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Herkesin, bu değerlendirmeden pay alacağına inanıyorum. Hepimiz yaşayarak görüyoruz, yaşayarak öğreniyoruz. Ben, bir gerçeğin altını çiziyorum; artık, o tek taraflı "ben kazandım, sen kaybettin" anlayışlarının dönemi bitmiştir; artık, Türkiye'yi yöneteceğiz, yönetecek koalisyonlar oluşacak, bir araya gelecek, yönetecek. Bu, işbirliği kapısının daima herkese açık

olduğu anlayışına dayalı siyaset yürütme görevini bize yüklüyor; bunun altım çizmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, 24 Aralık seçimleri böyle bir tablo ortaya koydu. Bu tablonun gerçeğini, arkadaşlarımız, iki buçuk ay içerisinde kavradılar ve daha başlangıçta gelinmesi gereken noktaya, gecikerek de olsa, geldiler, şimdi, bir işbirliği ortaya koyup yürüyorlar. Arkadaşlarımızın anlaşması gerektiğini, biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, ta başından beri söylüyorduk, destekliyorduk. Böyle bir husumetin burada yeri yoktu, hele onlar arasında böyle bir husumetin hiçbir anlamı yoktu; çünkü, aşağı yukarı aynı ideolojik doğrultuda siyaset yapan kadrolar ve partilerdi; hatta, aynı politikaları, bir faz farkıyla uygulaya gelmişlerdi; önce ANAP iktidarda uyguladı; o gitti, Doğru Yol geldi, aşağı yukarı aynı politikaları uyguladı. Gerginliğin bir anlam, yok, husumetin bir yararı yok; bu, Türkiye’de zihinleri karıştırıyor, sağlıklı siyaset üretme şansını ortadan kaldırıyor. O nedenle, biz, bu uzlaşmanın ortaya çıkmış olmasından büyük memnuniyet duyduk. Artık, merkez sağ bütünleşmiştir, Türkiye’de merkez sağ bir araya gelmiştir. Merkez sağın birisinin iktidarda, öbürünün muhalefette yer alarak siyaset yürüttüğü dönemlerde ortaya çıkan zihin karışıklığı, artık, bir ölçüde ortadan kalkacaktır.

CEMİL ERHAN (Ağrı) — Darısı sola.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Evet, darısı sola. İnşallah o da olacaktır.

Merkez sağ bütünleşmiştir, birleşmiştir; bunda, hayır vardır, yarar vardır; bundan, büyük mutluluk duyuyorum. Bir araya gelsinler, birbirleriyle tartışıp milletin zihnini karıştırmasinlar, kendi aralarında tartışmayı haklı gösterecek bir nokta yoktur; tartışmayı, merkez sağla merkez sol yapsın, radikal sağ da o tartışma içerisinde yerini alsın; bunların hepsine saygı duyalım. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, şimdi, merkez sağ bir araya geldi, bir hükümet oluşturuyorlar. Bunu, ben, Türkiye’de ideolojik kristalleşme açısından olumlu karşılıyorum. Ayrıca, böyle bir denemenin, Türkiye için, yine yararlı olacağına inanıyorum; ama bu denemenin israf edilmemesi gerekiyor. Bu denemeye, çok sorumlulukla, çok büyük özenle, çok dikkatle yaklaşılması gerekiyor; yani, merkez sağ, Türkiye’de siyaset akımlarının merkezinde yer almış iki ana güç, bir araya gelip, merkez sağ ideolojik düşünce adına, halkın karşısına, bir büyük sınav vermek için çıkıyorlarsa, bu sınavın çok iyi hazırlanması lazım, bunun gerektirdiği özenin, dikkatin gösterilmesi lazım. Gösterilmezse ne olur; gösterilmezse, sadece bu iki siyasî parti ve onun yöneticileri değil, Türkiye’de, merkez sağ düşünce çok ağır bir darbe yer,

Diyebilirsiniz ki, Deniz Baykal, sana ne merkez sağın yiyeceği darbeden... Bana bir şey; çünkü, ben, demokrasiye inanıyorum. Demokraside, merkez solun karşısında, merkez sağın da, etkin, ciddi bir güç olarak bulunmasına ihtiyaç var. Türkiye’de, siyasal yaşamı, sakıncalı ikileşmelerin içerisine sürüklememe açısından, merkez sağın bugününün ve geleceğinin ülke siyasetinde önemli bir düzeyde sürdürülmesi gerekiyor kanısında.

Değerli arkadaşlarım, peki, bu şans kullanılmış mıdır? Merkez sağ birbirine karşı çıkaran nedenlerin çok ciddi olmadığı görülmüştür. On yıl, çok sert bir kavga, en ağır ifadeler, suçlamalar... On yıl sonra, birdenbire, bakıyoruz ki, iki gün içe-

risinde bir anlaşma... Yani, bu on yıllık kavga, bu iki günlük barışla çözülebilecek idiyse, bu kavga niye götürüldü, nasıl götürüldü, niçin götürüldü; bunu sormadan geçmek mümkün değildir. Anlaşmanın ortaya çıkması güzeldir; ama on yıldır bu kavga sürdürüldü, iki günde anlaşıldıysa kaygı duyarım; bu, güven verici bir anlaşma olmayabilir. Hele bunun gerekleri yerine getirilmeden konu ele alınmışsa, bu, eri kısa zamanda ortaya çıkabilir! Neleri düşünüyorum, gereklerinin yerine getirilmesi derken.

Değerli arkadaşlarım, seçim tablosu şunu ortaya koymuştu: Refah, merkez sağ ve merkez sol partiler. Mümkünse, merkez sol ve merkez sağ kendi içerisinde anlaşsın ve hükümet kombinezonları, koalisyonlar, ideolojik berraklık etrafında gerçekleştirilebilsin. Kim, kiminle, niçin işbirliği yaptığını bilsin. Kim, ne aldığını, ne verdiğini bilsin. Hesap açıkça ortaya konulabilsin. Parlamentoda aşağı yukarı üçlü bir bloklaşma var. Birbirine yakın güçlerde bir tablo; bir sosyal demokrat gerçek, bir merkez sağ gerçek ve bir radikal sağ gerçek. Bütün bunların...

MEHMET EMİN AYDINBAŞ (İçel) — Biz, kabul etmiyoruz...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Tabii, sizin kendi terminolojinize saygı duyuyorum. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, bunun, öncelikle gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Merkez sağdaki bütünleşmeyi de, buna yardımcı olacak bir adım olarak sevinçle karşılıyorum; ama merkez sağdaki yakınlaşmanın çok acele, çok erken “madem, biz, kavga ediyorduk, bütünleştik; artık, bundan sonra yapacak hiçbir şey yoktur” anlayışıyla, bu bütünlüğü, alelacele, derhal bir hükümete dönüştürme çabası, dikkatleri ve tereddütleri tahrik etmiştir. Merkez sağ, elbette bütünleşecekti; ama bu bütünleşmenin, bir azınlık hükümeti biçiminde, alelacele ortaya konulmuş olması, bu bütünleşme adına da, Türkiye’nin sorunlarının çözümünü bekleyen halk adına da, hepimizi ciddi şekilde kaygılandırmıştır. Sanki, öyle bir tablo ortaya çıkmıştır ki, Türkiye’nin konusu, bu iki siyasal partinin anlaşmasından ibarettir. Türkiye’nin sorunlarının çözümü, hükümet oluşumu, bu gerçekleştikten sonra, anlamını, önemini kaybetmiştir, bu birleşme varsa, her şey zaten çözülmüştür(!) Peki, bu birleşme nasıl sağlanacaktır? Bu birleşme de, iki Sayın Genel Başkanın kendi aralarındaki genel başkanlık ihtilafını bir dönüşümlü anlayışa bağlayarak çözmesiyle sağlandı, bu mesele bitmiştir yaklaşımı, karşı karşıya bulunduğumuz tablonun ciddiyetinin yeterince kavranmadığını ortaya koymuştur.

Değerli arkadaşlarım, bugün önümüzde bir hükümet var. Bu hükümet, tam bilimsel ifadesiyle, dönüşümlü başbakanlık anlayışına dayalı koalisyon esasında azınlık hükümetidir. Hükümetin garabeti adından ortaya çıkıyor; dönüşümlü başbakanlık, koalisyon ve azınlık; hepsi bir arada. Nerede, nasıl bir ülkede bu model işbaşında; Türkiye’de, Hangi Türkiye’de; yıllardır çözülmemiş sorunları çok ciddi tercihler gerektiren, sorunlar, giderek yapısal krizlere dönüşmeye başlamış, önemli güçlüklerle -ekonomisi, siyaseti, toplumsal yapısı dış ilişkileri- karşı karşıya bir ülkede bu hükümet, bir azınlık koalisyon hükümeti, başbakanlık da dönüştürülerek. Böyle bir hükümet modeliyle bu sorunları çözeceğiz(!) Bu varsayımla bu umutla yola çıkılıyor. Bunun tartışılması lazım. Böyle bir koalisyon, İskandinav ülkelerinde varmış, Türkiye’de de olacaktı(!)

İskandinav ülkelerinde, böyle kamu borçları krizi mi yaşanıyor, böyle çok büyük ekonomik sorunlar, dışborç yükünün altında ekonomi mi kavruluyor; daha demokratikleşmenin en temel aşamalarındaki sorunlar aşılamamış bir tablo içerisinde mi; ülke, bir büyük kültür bölünmesinin etkisi altında düşman kamplara doğru sürüklenme tehdidinin altında mı? Var mı böyle bir olay? İktidarın, güñübirlik çarkı çevirmesinin ötesinde, önemli tercihler kullanmasını gerektiren bir tablo mu söz konusu?

Değerli arkadaşlarım, 53'üñcü Hükümet bir azınlık hükümetidir. Türkiye Cumhuriyetinde ilk kez, 73 yıllık tarihımız boyunca ilk kez, üstelik de bu kadar ağır sorunlarla karşı karşıya bulunduğumuz bir dönemde İki siyasal parti, "bunlar önemli değil; biz bir araya geldik, azınlık olarak da biz bu işi götürürüz" anlayışıyla yola çıkmaktadır. Bunu, büyük bir cüret olarak görüyorum.

Türkiye'nin bunca sorunu varken, Türkiye Büyük Millet Meclisinde istikrarlı bir siyasal tabana sahip olmadan, güvenilir siyasal bir desteğı arkasına almadan, ben, Hükümet olarak beş yıllık dönemi şöyle planlayacağım, Başbakanlığı dönüştüreğim, çeşitli kamu kuruluşlarının genel müdürlüklerini dönüştüreğim, 2000 yılında da Başbakanlıkla Cumhurbaşkanlığını paylaşacağım diyerek yola çıkmak, gerçekten, ya Türkiye'nin gerçeklerinin kimse tarafından kavranmadığının bir itirafıdır ya da siyasî yaşamımızın bugüne kadar tanık olmadığı bir cürettir. Bunun hangisinin olduğunu, yaşayarak göreceğiz. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, öyle bir izlenim alıyorum ki, o da şudur: Önemli olan bizim hükümeti paylaşmamız; gerisi mühim değil... Bir hükümet, ne de olsa ülke sorunlarını çözer. Ülke sorunlarını çözmek için normal bir hükümetin sahip olması gereken olanaklara, desteklere dahi ihtiyaç yoktur anlayışıyla sanki yola çıkılıyor.

Maksat, İki seçkin siyasetçimizin kendi aralarındaki Başbakanla paylaşmasını sonuçlandırmasına bitmiyor ki! O, bir başlangıç. Yani, bu Hükümet, Parlamento-dan istikrarlı bir destek bulmadan, hangi sorunu nasıl çözecek? Daha, programına yazdığı iddiaları yürütemeyeceğini, programı okurken görmeye başladı. Daha, dün bir, bugün İki... *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bir siyasî irade olmadan, ülke sorunlarıyla ilgili, sağlam, kristalleşmiş teşhisler ortaya konulmadan, o teşhisleri sonuna kadar takip etme iradesi sergilenmeden yola çıkarken, iddialarım, programından terk ederek yönelmek durumunda kalan bir hükümetin, Türkiye'nin sorunlarını çözmesi beklenebilir mi? Ya orada yazdığınız yanlıştı; ya o yazdığınız doğrudur, onu uygulayamayacaksınız! Hangisi doğru?

Değerli arkadaşlarım, bu, bir örnektir ve daha, bunların çoğunu göreceğiz. Beş yıl ülke sorunlarını pamuk ipliğine bağlı, şartlara bağlanmış destek ifadeleriyle yola çıkarak çözeceğiz ve Türkiye'nin hükümeti olacak(!) Türkiye, bugüne kadar, böyle bir olayı hiç yaşamadı; 53 hükümet geldi geçti, hiçbirisi böyle değildi. 1980 yılının başında Sayın Demirel'in kurduğu azınlık hükümeti, bir program bazında tam mutabakatla yola çıktı; 10 ay sonra da, bir askerî müdahaleyle sona erdi. Beş yıl devam edecek ve büyük sorunları çözecek(!) Bunu, kuşkuyla karşılıyorum ve bu konudaki düşüncelerimi ifade etmeyi, milletimize karşı göstermek zorunda olduğumuz saygının gereğı sayıyorum. Kimseye yanlış umutlar vermeyelim. Kimsenin

kişisel sorunları, Türkiye'nin sorunları değildir. Kendi aranızdaki iktidar kavgasını, sandalye ilişkisini çözebilirsiniz; ama bu, Türkiye'nin hükümet sorununun çözümü anlamına gelmeyecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, nasıl bir iddiayla yola çıkıyorlar diye, bu Hükümetin ortaya koyduğu Programın altındaki anlayışı görmeye çalışıyorum. Anavatan Partisi, muhalefet yıllarında bir perspektif geliştirdi, bir bakış açısı geliştirdi. Acaba, bu bakış açısı, bu uygulamaya yansdı mı yansımada mı; onu görmeye çalışıyorum. İtiraf edeyim, bu Hükümet Programının, siyasal yaşamımızda, artık, sıradan siyasî değerlendirmelerin konusu olmaya başlamış, genel değerlendirmeleri bir araya getiren bir program olmanın ötesine geçmediğini üzüntüyle görüyorum. İddiası olan bir program değil, bir reform programı değil, bir dönüşüm program, değil, yapısal sorunların çözümüne dönük iddia sergileyen bir program kesinlikle değil. Ortada her konuda sıralanan genel değerlendirmeler ifade edilmiş; her birisinin nasıl uygulanacağıyla ilgili bir somutlaştırmadan da özenle kaçınılmış.

En önemli konu, enflasyon. Benim bildiğim, ANAP'ın, enflasyon konusunda geliştirdiği bir tezi vardı; kamu borçlarının ödenmesiyle ilgili bir yaklaşım ifade etmişti ve her şeyi oraya bağlıyordu. Seçim kampanyasına da o iddiayla girmişti.

Şimdi, bu Hükümetin enflasyonla mücadele programında, o iddianın tamamıyla unutulduğunu görüyoruz; yani, kamu borçlarının, hazine borçlarının Merkez Bankasına devredilmesi anlayış, ortadan kalkmıştır. Peki, ne yapılacak; bugüne kadar ne yapıldıysa, aşağı yukarı o yapılacak. Üstelik de, bugüne kadar yapanların sahip olmadığı etkinlikler ne yapılabilirse; yani, vergi çıkarma, yasa çıkarma konusunda, daha kısıtlı koşullar altında ne yapılabilirse, o yapılarak gerçekleştirilecek.

Şimdi, siz, enflasyon oranının indirileceğine, bu Hükümetin yapısına ve programına bakarak inanabilir misiniz? Enflasyon oranını indirmenin gereklerini yerine getirecek bir iddiayı, bir heyecanı, bir önemli tespiti, bir teşhisi bu programda görmek mümkün mü; bunların hiçbirisi yoktur. Çünkü, demin de söylediğim gibi, önemli, -sakıncalı olabilecek, siyasal tartışma yaratabilecek tercihler tümüyle bir kenara itilmeye başlanmıştır.

Aynı yaklaşım, SSK reformuyla ilgili olarak, demin ifade ettiğim şekilde, burada dile getirilmiştir. O yaklaşımın, bir reform anlamına gelmediği açıktır, Anayasaya aykırı bir yaklaşımdır; çünkü, Anayasamız, Türkiye'nin bir sosyal devlet olduğu niteliğini belirlemiştir. Anayasa Mahkememizin kararları da, çok istikrarlı bir biçimde, sosyal devletin, sosyal güvence anlayışıyla bir arada yürüyeceğini ortaya koymuştur. O nedenle, sosyal güvenliğin özelleştirilmesi mantığı Anayasaya aykırıdır; bunun uygulanması da mümkün değildir.

Fransa, buna benzer bir modeli deniyor, aylardır çalkantı içerisinde. Fransa'da, yeni hükümet, bir büyük sıkıntıyla programını uygulayamaz noktaya gelmiştir. Şimdi, Türkiye'de, bir azınlık hükümeti gelecek, Sosyal Sigortalar Kurumunda hak sahibi olan insanların, yıllardır primleriyle edindikleri mülkiyetleri, mameleki özelleştirecek ve devletin sorumluluğunu ortadan kaldıracak, buna da reform diyecek; bu mümkün değildir, bunun yapılamayacağı da şimdiden görülmüştür.

Tabii, bütün bunlar, Türkiye’de SSK’nın bir ciddi reforma tabii tutulması ihtiyacı ortadan kaldırmıyor. Türkiye’de SSK’nın gerçekten ciddi bir reforma ihtiyacı vardır.

Dünyanın her yerinde, sosyal sigorta kurumları, devletin çok önemli katkılarıyla ayakta dururlar; ama Türkiye’de, 1994 yılına gelinceye kadar, devletimiz, Sosyal Sigortalar Kurumuna hiçbir katkı vermemiştir; ancak, 1994’ten sonra gemi karaya oturunca, maaş ödemek için mecburiyet kendini gösterince, devlet, sosyal güvenlik kuruluşlarına yardım etmeye başlamıştır; devlet, sistemin içerisinde yoktur. Halbuki, sosyal güvenlik kuruluşlarına, Amerika’da yüzde 29,48, Almanya’da yüzde 25,66 Avustralya’da yüzde 79,82 Belçika’da yüzde 31 Danimarka’da yüzde 85, Fransa’da yüzde 19,63 İngiltere’de yüzde 55 devlet katkısı vardır; Türkiye’de hiç yoktur, mecburen, 1994’ten bu yana ödeme başlamıştır.

Tabii, SSK’nın, özellikle 1994’ten bu yana niçin bu hale geldiği, üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu noktada ciddi bir reform ihtiyacı açıktır. Yalnız, reform düşünenler için söyleyeyim, primleri artırarak reform yapmak da mümkün değildir. Çünkü, Türkiye’de prim-oran, dünyanın en yukarı düzeyindedir. Türkiye’de tam tersine, SSK kapsamında yer almamış olan kayıtdışı ekonomide çalışanlar, sosyal güvenlik sistemi içerisine alacak yaklaşımların geliştirilmesine, bunu, kolaylaştıracak, özendirecek uygulamaların genişletilmesine, SSK’nın kapsamının daha geniş bir çerçeveye oturtulmasına ihtiyaç vardır. Tabanın genişletilmesi, SSK reformunun çıkış noktası olacaktır. Primle, özelleştirmeye buna ulaşmak mümkün gözüküyor. Konuya girmek lazım; ama dediğim gibi, cidiyetle, yeni bir anlayışla ve yaklaşımla girmek lazım.

Türkiye’de, çalışanla, emekli maaşı alan arasındaki oranın fevkalade bozuk olması, bu anlattığım olayın bir sonucudur. Türk ekonomisindeki büzüşme, büyümenin ortadan kalkması, SSK’ya prim ödeyen çalışan sayısının azalmasına da yol açmıştır. O nedenle, ülkenin kalkınması, büyümesi, istihdamın gelişmesi, yine, sosyal sigortalar sisteminin takviye edilmesine yardımcı olacaktır. O nedenle, konuyu, geniş bir çerçeve içerisinde ele almak gereği vardır.

Tarım satış birlikleriyle ilgili bir iddia, yine yukarı bir yaklaşım içerisinde, yani bir miktar havadan bir yaklaşım içerisinde ifade ediliyor. Burada bilinecek olan nokta şudur: Türkiye’de tarım satış kooperatif birliklerinin 186 trilyon borcu vardır. 186 trilyon borcu olan kuruluşları özikleştirirken, onların finansman durumunu sağlamlaştıracak çareler mutlaka öncelikle alınmalıdır. Bu, o, 186 trilyon borcun ortadan kaldırılması demektir; bu, onların geleceğe dönük finansman sistemlerini takviye edecek yeni yöntemlerin uygulanması demektir.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de bir kamu borçları krizi ortaya çıkınca, herkes çözüm aramaya başladı; çözüm de, çok kolay bir biçimde, devletin yaptığı bazı harcamaların silinmesi şeklinde kendisini gösterdi: “Devletin bu kamu borçlarının kaynağı nedir; bunları ortadan kaldıralım. Bu kaynak, tarım satış kooperatiflerinin borçlarıdır. Orada bir reform yapalım, bu tarım satış kooperatifleri bir daha böyle borç yapmaz hale gelsinler(!)”

Başka nedir: “Sosyal Sigortalar Kurumu borca batmıştır. Sosyal Sigortalar Kurumunu özelleştirelim devlete borç yapmaz hale gelsin, kurtulalım(!)”

O anlayış, başını kuma sokma anlayışıdır; son günlerin moda benzetmesiyle, işte bu, devekuşu yaklaşımıdır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Gerçekleri mutlaka görmek lazımdır. Gerçek şudur: Türkiye tarımının desteklenmesi gerekiyor; Türkiye tarımının desteklenmesi zorunludur. Görünebilir bir gelecek için hiçbir Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarımı destekleme sorumluluğundan kendisini kurtaramaz; hesabınız, buna göre yapın. “Tarıma destek veremeyeceğim; finansman krizini, tarımı özelleştirerek çözüvereceğim” yaklaşımı kesinlikle geçerli değildir. Gübreye de destek vereceksiniz, yeme de destek vereceksiniz. Türkiye’de enflasyon, tarımdaki girdi fiyatlarını, tarım mahsullerinin fiyatlarıyla mukayese edildiği zaman tarım aleyhine dönüştürüyorsa; kısa bir süre içerisinde, 2 bin lira olan gübrenin fiyatını, iki yılda 20 bin liraya çıkarıyorsa, tarıma destek vermemek mümkün değildir. *(CHP sıralarından alkışlar)*

O nedenle, Türkiye’de malî reform arayanlar, bu temel noktaları içlerine sindirsinler; iş o kadar kolay olsaydı, çoktan çözüldü. Çiftçiye desteği kes, SSK’ya desteği kes, kamu çalışanlarının sayısını azalt, bu işler çözümlenir(!) Hiç böyle bir şey olamaz.

Dünyanın her yerinde, tarıma finansman desteği veriliyor; Avrupa Birliğinde veriliyor, Japonya’da veriliyor, Amerika’da veriliyor, Türkiye’de de verilecektir. Bu, Dönüşümlü Azınlık Koalisyon Hükümetimiz, programının içerisine, tarıma yönelik destekleri azaltmaya dönük bir anlayış. -tavsiye ederim-yerleştirmesin, başka kapılara yönelin, Türkiye’nin finansman krizini azaltacak başka çözümler arasın. Bakın, bir “rantiyeci” edebiyat, yürüyor; eğer gücünüz varsa onlara yönelin; onlardan finansman dengesini sağlayacak çözümler arayın. *(CHP ve RP sıralarından alkışlar)*

AHMET KABİL (Rize) — Dört senedir ne yaptınız?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bu programın üzerinde durduğu temel yaklaşımlardan birisi de özelleştirme. Bu söylemi de uzun süredir dinliyoruz; ama hâlâ, özelleştirmenin ne hukuku tam geliştirildi ne mekanizması tam kuruldu ne de başarılı bir özelleştirme uygulamasından söz etme imkân, var. Özelleştirmenin de, astarının yüzünden pahalıya mal-olduğunu daha yeni yeni kavramaya başlıyoruz.

Özelleştirmenin, bir kamu açığını kapatacak finansman kaynağı olarak değerlendirilmesinin doğru olmadığı, her geçen gün daha iyi ortaya çıkıyor.

Bakın, Erzincan’da Sümerbank Fabrikası özelleştiriliyor, Eskişehir’de özelleştiriliyor; verilen fiyatlar, kesinlikle arazi fiyatım, gayrimenkul fiyatını karşılayacak düzeyde dahi değil. Çalışan işçiler kıdem tazminatlarından vazgeçerek, oraları almaya hazır gözükyorlar. Daha önce Karabük’te bir iddia sergilenmişti, anımsayınız, Karabük özelleşecek denilmişti. Ne oldu; Karabük özelleşti, işçiye satıldı, işçi, şimdi binbir sıkıntıyla ayakta durmaya gayret ediyor, yardımcı olunması lazımdır. Karabük’ün bir yük haline dönüşmemesi için, yeni, darboğaz giderici yatırımların

gerçekleşmesi lazımdır, kolaylıkların sağlanması lazımdır. Özelleştirmenin de, yeni bir yaklaşım taşımadığı, bu Hükümet Programının incelemesinden görülüyor.

Değerli arkadaşlarım, yerel yönetimlere dönük yaklaşımın da, yapısal bir yaklaşım olmaktan çıkıp, göstermelik düzeyde kalacağı izlenimini alıyorum. Yerel yönetimlerle ilgili olarak ifade edilen düşünceler, Türkiye'deki merkeziyetçi yönetim modelini köklü biçimde değiştirecek, gerçekten yeni yetkileri, finansman olanaklarını yerel yönetimlere aktaracak bir anlayışı yansıtmıyor, göstermelik bir küçük müdahale düzeyinde kalacağı izlenimini alıyorum.

Bütün bunlarla, bu Azınlık Hükümetinin Programı açısından da bir çarpıcılığın bulunmadığını, alıştığımız klasik merkez sağ yaklaşımı, derleyip, toparlayıp ortaya koyan bir program niteliğinde olduğunu ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin bir azınlık hükümeti olması, Parlamento güvencesi almak zorunluluğundan azade bulunması anlamına gelmez. O nedenle, Parlamento, bu Azınlık Hükümetine güvencesi verip vermeyeceğini iki gün sonra kararlaştıracaktır; salı günü bunun oylamasını yapacağız. Bu oylamayla, bu Hükümet, güvencesi alma arayışındadır. Şimdi, ben şunu merak ediyorum: Bir azınlık hükümetini Sayın Cumhurbaşkanı, nasıl, niçin ilan etmiştir? Bunun, bir azınlık hükümeti olduğu açıktır; ama Sayın Cumhurbaşkanı, bunu, 53'üncü Cumhuriyet Hükümeti olarak ilan etmiştir. Niçin ilan etmiştir? Çünkü, bu Hükümetin güvencesi almasına katkı yapacağını söyleyen bir grubumuz vardır. Demokratik Sol Parti demiştir ki: "Bu Hükümetin güvencesi almasına, ben, katkı vereceğim. Bu Hükümetin kurulmasını, ben sağlayacağım." Sayın Cumhurbaşkanı da, bu taahhüt üzerine, bu ifade üzerine "Demokratik Sol Partinin desteğini taşıdığı açıkça gözükken bu Hükümeti 53'üncü Cumhuriyet Hükümeti olarak ilan ediyorum" demiştir.

Şimdi, bu Hükümetin içerisinde iki siyasi parti vardır; ama güvencesi almasına Demokratik Sol Parti doğrudan katkı yapmaktadır. Parlamento, yola çıkarken, hükümet kurulurken, en azından böyle bir desteğin bulunduğu açıkça gözüküyor.

Gerçi, bu destek, başlangıçta, bazı şartlara bağlanmıştı. Sayın Ecevit, Sayın Mesut Yılmaz ile bu konuyu konuştuktan sonra yaptığı açıklamada "iki ulusal konu hariç, programınıza karışmak istemiyorum. İki ulusal konuda talebim var, uyarım var, önerim var; bunların dikkate alınmasını bekliyorum" demişti. Bu iki ulusal konu da, gümrük birliği ve Çekiç Güç konularıydı.

Gümrük birliğiyle ilgili olarak, Sayın Ecevit, çeşitli vesilelerle görüşlerini ifade etmiştir; Sayın Mesut Yılmaz da ifade etmiştir. "6 Mart belgesinin kabul edilemez olduğunu, değiştirilmesi gerektiğini, 6 Mart belgesinde, ekonomik, siyasal büyük ödünler verildiğini ve en azından, bu belgenin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde müzakere edilip oylanmasının zorunlu olduğunu" ifade etmişlerdir. Sayın Ecevit de, 6 Mart belgesine yönelik değişiklik talebini, bu Hükümet kurulmadan önce, kamuoyuna ilan etmiştir.

İkinci bir temel nokta olarak da, bugün, burada da vurguladı; Çekiç Güç konusunun önemli olduğunu, Kuzey Irak'taki egemenlik boşluğunun, Türkiye aleyhine gelişmelere fırsat vermekte olduğunu ve Çekiç Güç'ün de, bunun bir uluslararası desteği niteliğinde işlediğini, bunun ortadan kaldırılmasının zorunlu olduğunu,

tabii, gelmiş bir gücün derhal kaldırılamayacağını ve bugün, burada yine Sayın Ecevit'in ifade ettiği gibi- iki-üç aylık bir uzatma süresinden sonra, Çekiç Güç'ün bu bölgeden çıkarılmasının zorunlu olduğunu ifade etmiştir ve desteğini -yanlış hatırlamıyorsam- bu iki konudaki anlayışa bağlamıştır.

Programda, gümrük birliğiyle ilgili olarak bu anlayışın yansımaları göremedim; tam tersine, Program, Gümrük Birliği Antlaşmasının, 6 Mart belgesinin işleteceğini, bu antlaşmanın esas olduğunu, daha ileri götürüleceğini açıklıkla ifade etmektedir. 6 Mart belgesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde oylamaya taşınmasına dönük bir talep yoktur; 6 Mart belgesiyle ilgili hiçbir şikâyet söz konusu değildir, bir değişiklik arayışı söz konusu değildir. 6 Mart belgesinin geçerliliğini bu Hükümet Programı ifade etmektedir.

Çekiç Güç'le ilgili olarak, iki-üç aylık bir deneme dönemi için fırsat verildiği gözönünde bulundurulursa, o konuda şimdilik bir şey söylemek istemiyorum; iki-üç ay sonra, bu konuyu konuşacağız, bu konuyu değerlendireceğiz.

Bunlarla şunu söylemek istiyorum: Daha Hükümetin başlangıcında Demokratik Sol Partinin vereceğini ifade destek, bu iki şarta bağlanmıştır. Daha sonra, bu şartlar üzerinde durmaktan Sayın Ecevit vazgeçmiş olabilir, böyle bir durum var mı yok mu bilmiyorum, onu salı günü göreceğiz; ama bir şeyi biliyorum: Bu Hükümet Programında, o konuda yapılan teklifin bir yansıması yoktur.

Bu koşullar altında da bir oylama yapılabilir, bir destek verilebilir; ama bu desteğin, bu Hükümetin kurulmasına bu katkının, bundan sonra hiçbir anlam taşımayacağı nasıl söylenebilir.

Şimdi, bakınız, bu Hükümet daha ne kadar devam eder konusunda, bir ulusal spor gelişmeye başladı; herkes, bu Hükümete ömür biçmeye çalışıyor. Ben, burada açıkça ifade edeyim: Bu Hükümetin ömrünün ne kadar olacağına Demokratik Sol Parti karar verecektir.

Demokratik Sol Parti, bu Hükümeti sona erdirmeye kararın, almadığı sürece, başlangıçtaki bu destek devam ediyor demektir. Ne söylenirse söylensin, ne şikâyet yapılırsa yapılsın, ne muhalefet sergilenirse sergilensin, açık, somut bir gerçek vardır ki, Demokratik Sol Partinin desteği olmadan, bu Hükümetin, burada bir gün dahi durması mümkün değildir. (CHP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Eğer, bu Hükümet burada var olmaya devam ediyorsa, "bütün şikâyetlerin hiçbir anlamı yok demektir. (DSP sıralarından "seçime gideriz" sesleri, gürültüler)

Muhalefet, sözle olmaz, eylemle olur, eylemle. Muhalefetin belagatı, eylemin sıkıntısını kapatmaya yetmez.

HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) — Cumhuriyet Halk Partisi olarak, siz, zamanınızda yapabildiniz mi?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Türkiye'nin ihtiyacı olduğunu gördüğümüz bir dönemde sorumluluğu üstlendik, yiğitçe, erkekçe, açıkça iktidara girdik; sizin gibi kaçmadık, dışarıdan dolanmadık, açıkça içine girdik, bedelini de halkın karşısında ödedik; şerefle halkımızın karşısındayız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DSP sıralarından gürültüler)

Bir ayağınız iktidarda, bir ayağınız muhalefette olamazsınız. Açık söyleyiniz, iktidar mısınız, muhalefet misiniz? Ya iktidar olunuz ya muhalefet olunuz. (*CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; DSP sıralarından gürültüler*) Halkın karşısında muhalefet, Sayın Mesut Yılmaz’ın, Sayın Tansu Çiller’in yanında iktidar olarak, bu politikayı götüremezsiniz”. Açıklığa, berraklığa, netliğe ihtiyaç var. Herkes yerini seçsin. (*CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

“Efendim, Türkiye’nin hükümete ihtiyaç, var. Hükümet krizi söz konusu. Türkiye’yi hükümete bırakmamak için bunu yaptık” diyorsunuz.

Bunun dışında, hükümete bırakmayacak çare mi yoktu; yani, azınlık hükümeti, Türkiye’nin, bu Meclis karşısındaki tek hükümet şansı mıdır? Böyle bir şey olur mu? Hükümete açıkça niçin girmiyorsunuz? (*DSP sıralarından “Biz girmiyoruz; siz girin, siz” sesleri, gürültüler*) Haa, “girmiyoruz; çünkü girersek, ilk krizde hükümet dağılır(!)

ERDOĞAN TOPRAK (İstanbul) — Yok canım, dört senesi var.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Haa, girerseniz kriz çıkar da girmezseniz kriz niye çıkmaz? Yani, siz içerideyseniz kriz çıkaracak uygulama, siz dışarıda olunca, sizin için niye kriz konusu olmuyor; niye davranışınız, değiştirmiyorsunuz? Şimdi de, işinize gelmezse, oyunuzu vermezseniz düşer bu Hükümet. Bu Hükümeti düşürmüyorsanız, onun sorumluluğunu üstleniyorsunuz demektir; onun sorumluluğunu üstlenmekten kaçamazsınız demektir. (*RP sıralarından alkışlar*) Bu, aynı zamanda, sizin de Hükümetiniz demektir. Ben, sadece ilk gün oy veririm, sonra kaçırım demek mümkün değildir; kaçamazsınız. (*CHP ve RP sıralarından alkışlar*) Alacakları her olumsuz kararın arkasında, sizin de desteğiniz varolmaya devam edecektir. O desteği çektiğiniz anda, işte, o hükümet o zaman yıkılır. Ha, biz hükümet yıkmayız, bu kadroya güveniyoruz, bu kadronun yapacağı her şeyi de hazmediyoruz diyorsanız; o.ayrıdır, onun da değerlendirmesini yapalım.

Değerli arkadaşlarım, bunları siyasal yaşamımızın geleneklerinin berraklaşması için zorunlu görüyorum ve o anlayışla vurguluyorum. Siyasal yaşamımızın içtenliğe ve tutarlılığa ihtiyacı vardır. Herkes, ne yaptığını bilmelidir. Şimdi, böyle bir Azınlık Hükümetine destek veriliyor. Verilebilir; ama o zaman bu Azınlık Hükümetine sahip çıkacaksınız; onu destekleyeceksiniz, onun uygulamalarını yönlendireceksiniz... Bakınız, yönlendirmeye de başladınız; ne kadar güzel; bu yönlendirme devam edecektir. Bundan sonraki her uygulamada, “orada nasıl yönlendirdiniz, burada niçin yönlendirmiyorsunuz?” diye bir sorunun önünüze gelmesine neden olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu azınlık hükümeti deneyi ne kadar sürecektir, bilemiyorum; ama başlangıç pek umut verici değil, pek sağlam değil, pek sağlıklı değil... Bunda da, şaşılacak bir şey yok; çünkü azınlık hükümetidir, sağlam bir parlamento desteğine sahip bir hükümetle karşı karşıya değiliz. Türkiye’de, ilk kez, bu kadar iddialı bir programla, üstelik de dönüşümlü Başbakanlık şeklinde bir uygulama yapılacak. Bunun yaratacağı sıkıntılarla, Türkiye’yi, büyük bekleyişler içerisinde geleceğe yöneldiği yeni bir seçimin ertesinde, büyük umutlarla temel sorunlarının çözüleceğini umut ettiği bir noktada, hayal kırıklığına sürüklemeye kimsenin hak-

kı olmaması gerekir. Hükümet, partiler arasındaki iktidar kavgasının bir parçası olarak kurulmuyor; Türkiye'nin sorunlarının çözümü için kuruluyor; bu sorunları çözmeye şansı varsa, ona, herkes sahip çıkar; çözmeye şansı yoksa "benim işime öyle geliyor" diye, kenarında durarak, bir yandan muhalefet yapıp, bir yandan da, onu ortaya çıkararak bir yere varamayız. Hiçbir siyasal parti, halka eziyet etsin ben de o eziyete muhalefet edeyim diye hükümet kurduramaz- böyle bir uygulama olmaz. (CHP ve RP sıralarından alkışlar) Halka eziyet etsin ben de o eziyete muhalefet edeyim diye hükümet kurdurulmaz- Türkiye'yi yönetsin, bunların anlayışında önemli unsurlar var, bunlar denensin diye kurdurulur; eğer, öyle olursa da destek olunur.

Verilecek güvenoyu, hükümet programına ve kadroyadır; bir siyasal parti, Mecliste, bir hükümete güvenoyu veriyorsa; o programa ve o kadroya güvenoyu veriyor demektir; eğer, güvenoyu katkısı yapılacaksa, bu güvenoyu katkısının, aynen, hükümete ve programa olduğunun bilinmesi gerekir ve bu Hükümet, programın, uygulamaya devam ederse; yarın "ben vazgeçtim" deyip, özelleştirmeyi böyle uygularken, işte, düşündüğü önerileri, sosyal devleti ortadan kaldırmaya dönük anlayışını uygulamaya yöneldiği zaman, şikâyet hakkı olur mu; açıkça söylemişler ne yapacaklarını, kimseyi de aldatmaya çalışmıyorlar; o nedenle, bu oylamanın böyle bir yönü olduğuna dikkati çekmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bazı öneriler ifade etmek istiyorum: Bakınız, yeni bir dönem başlıyor; bu dönemi, gerçekten yeni bir dönem haline dönüştürmek istiyorsak; Türkiye'de, siyasete ve siyasetçiye olan güveni artıracak bazı açılımlar yapmak zorundayız. Türkiye'de siyaset; son zamanlarda çok kaygı verici bir ölçüde suçlamalara hedef olmuştur; kirlendiği iddialar, çok yaygın bir biçimde ortalıktadır; siyasetimize saygınlık kazandırmak gereği vardır. Bunun nasıl başarılabacağına ilgili herkesin önerisi var; ama bir temel noktaya dikkatinizi çekiyorum:

Değerli arkadaşlarım, siyasette hesabı siyasetçi sorduğu sürece, o hesap ya sorulamaz ya da, sorulursa, şaibeli olur. O nedenle, siyasetçiden hesap sorma işini, siyasetçinin elinden çıkarmak ihtiyacı vardır; işin özü, temeli budur. Bakın, İtalya'da da öyle işlemiştir. Eğer, siyasetçinin hesabını adliye sorabiliyorsa, savcı sorabiliyorsa, yargıç sorabiliyorsa, işte orada hesap sorulur. (CHP sıralarından alkışlar) Bir başbakan düşecek, gelen diğer başbakan onun hesabını sordurtacak! Bu geçerli değildir, hakşinas değildir, uygun değildir, ne kadar haklı olsanız bile, kamu vicdanını yaralarsınız. Bunu çözenin yolu, sistemi değiştirmektir. Nedir sistemi değiştirmek? Dokunulmazlıkları kaldırınız, dokunulmazlıkları, yolsuzluklar, himaye eden bir kalkan olmaktan çıkarınız. (CHP sıralarından alkışlar) Dokunulmazlıklar, yolsuzluklar, himaye eden bir kalkan olarak koruduğumuz sürece hesap sorulması imkânsızdır.

Bakın, biz, yıllardır bunun üstünde duruyoruz; bu konuda, geçen dönemde Meclise verilmiş önerimiz var, şu anda anayasa değişikliğine dönük önerimiz var. Hatırlıyorum; seçim öncesinde Sayın Mesut Yılmaz ile televizyonda bir aradaydık Sayın Ecevit de vardı, Sayın Mesut Yılmaz "biz, dokunulmazlıkların, sadece düşünce, siyaset suçlarıyla sınırlanmasına dönük bir öneriyi Meclise veriyoruz, destekliyor musunuz?" dedi. Ben "o öneriyi biz daha önce verdik" dedim; yani, sizinki yeni

oluyor, siz bizimkini destekleyin dercesine tepki gösterdim; Sayın Ecevit de dedi ki, “Sayın Yılmaz’ın önerisini ben de destekliyorum.”

Şimdi, hiç uzatmayınız; bakın, dün bir, bugün iki... Bu işi üç ay içinde yaparsanız yaparsınız, üç ay içinde bunu yapamazsanız, hiç yapamazsınız. Bunu yapmayanların da yolsuzluktan şikâyet etmeye hakkı yoktur. Hesabı soracak olan yargıdır, adalettir. Adaletin önünü açınız; açmanın yolu da dokunulmazlıkları bir zırh olmaktan çıkarmaktır. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bu Hükümetin, bu doğrultuda getireceği öneriyi desteklemeye hazır olduğumuzu ifade ediyoruz. Hiç uzatmayalım, milletin önünde konuşuyoruz; ilk iş bu olsun.

Bakınız, Türkiye’de siyaset nasıl saygınlık kazanmaya başlar. O zaman, yolsuzluk yapan siyasetçiyi başka siyasetçi değil, Türkiye’de dürüst, namuslu, mesleğinin ehli binlerce yargıç binlerce savcı gözetecek demektir. İş ehline bırakınız; mekanizmayı açınız, mekanizma işlesin.

Elbette, Sayın Ecevit’in, Teftiş Kurulunun, Başbakanlığa bağlanmamasına dönük önerisini de destekliyoruz; onların hepsi dosya hazırlığıyla ilgili. Sorun dosya hazırlamaktan kaynaklanmıyor -dosya çok, dosya hazır- önemli olan, o dosyanın gereğini yapmaktaki güçlükten; onda da, işi, adalete havale edelim.

İSMAİL DURAK ÜNLÜ (Yozgat) — Dosya çok...

NABİ POYRAZ (Ordu) — Neredeydiniz?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Yapalım m, bunu? (ANAP sıralarından “Yapalım sesleri”)

NABİ POYRAZ (Ordu) — Önce Bayındırlık Bakanlığından başlayalım.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Hazır mısınız? (ANAP sıralarından “Hazırız” sesleri) ANAP olarak hazır mısınız? (ANAP sıralarından “Hazırız” sesleri) Doğru Yol olarak hazır mısınız? (DYP sıralarından “Hazırız” sesleri) Refah olarak hazır mısınız; haydi, gelin yapalım, yapalım bunu. (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Hep beraber, hep beraber... Ama önce Bayındırlık Bakanlığından başlayalım.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin programında yer alan ve bizim içtenlikle desteklemeye hazır olduğumuz bir başka program, temel eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla ilgilidir. Temel eğitimin sekiz yıla çıkarılmasına dönük öneriyi içtenlikle benimsiyoruz ve destekliyoruz; bunu, önemli sayıyorum, her bakımdan önemli sayıyorum.

Bir devletin, çocuklarını, sadece beş yıl eğitip, bırakmaya hakkı yoktur. Onu, dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, asgarî sekiz yıl, dokuz yıl on yıl eğitme görevi, sorumluluğu devletin üzerindedir. Bakın, dünyayla bütünleşelim diyoruz, Avrupa Birliğine girelim diyoruz. Dünyanın standardı budur; Türkiye de sekiz yıl temel eğitim vermelidir; bunun gereğini yerine getirmeliyiz.

Yalnız, programdaki bir ifadeye dikkatinizi çekmek isterim. Daha önce, ayrı ayrı, hem ANAP’ın hem Doğru Yolun programlarında, sekiz yıllık temel eğitim ödünsüz ifade edilirken, bu defa, çok ciddi bir darbe yemiş olarak Hükümet Progra-

mına girmiş. Hükümet Programındaki ifade şu: Sekiz yıla çıkaracağız; ama ilk beş yıldan sonraki süreyi, meslek eğitime yönlendirmek için kullanacağız.

Değerli arkadaşlarım, samimî olalım, kimseyi aldatmayalım. Biz, devlet, çocuklarına sekiz yıl eğitim versin mücadelesi içerisinde değiliz. Biz, sekiz yıl temel eğitim verme mücadelesi içerisindeyiz. *(CHP sıralarından alkışlar)* Çocuk, meslek tercihi yapmadan önce, dünyayı anlamadan önce, bir mesleğin dönüşü olmayan labirentlerine sürüklenmeden önce, sekiz yıl, temel bir eğitimin içinden geçmek zorundadır. Eğer, onu, bugüne kadar olduğu gibi, beş yıllık bir eğitimi geçirdikten sonra, mesleğe yönlendiriyoruz deyip, oraya buraya dağıtacaksanız, o vereceğiniz, temel eğitim olmaz. O zaman, hiçbir şey değişmemiş olur. O zaman, sekiz yıl boyunca okula gitmeyen çocuk bırakmadım demiş olursunuz; mesele o değildir. Mesele, o sekiz yılın temel eğitim olarak verilmesini sağlamaktır.

Şimdi, öyle anlaşılıyor ki, bu Azınlık Koalisyonu, çok temel konularda, daha şimdiden, nereye varacağı bilinmeyen darbelerin altına girmeye başlamıştır. Bunda şaşılacak bir şey de yoktur. Bu Azınlık Hükümeti, ideolojik olarak sağa kaykılmıştır. Refah Partisi çok şikâyetçi gözüküyor; ama 0 kadar şikâyetçi görünmesin; manyetik alanınızın etkisi altına girmişlerdir Sayın Erbakan. *(RP sıralarından alkışlar)* Daha şimdiden, bu Azınlık Hükümeti, Refah Partisinin manyetik etki alanının içindedir. Bunlar, zaten, siyaseti, sizi taklit ederek yapıyorlar. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Siz, bunlara “taklitçi” diyorsunuz, haklısınız; ama bunlar Batıyı taklit ediyor değil, sizi taklit ediyor; sizi taklit ettiği için taklitçi bunlar. *(RP sıralarından alkışlar)* Sizi taklit ederek, sizinle mücadele etmeleri de mümkün değil. Onun için, bırakınız, bunlar gelsinler; hükümet ortada, kadro ortada, program ortada; sizin etki alanınıza girmişlerdir; rahat ediniz; bu Hükümetin gidip, dönüp geleceği yer, sizin yanınızdan başka bir yer değildir. *(RP sıralarından alkışlar “Siz de geleceksiniz, sizi de bekleriz” sesleri)*

Değerli arkadaşlarım, bir iki öneri daha ortaya koymak istiyorum.

Hükümete, bir sol parti, merkez sol bir parti, ne istediğini bilerek, ciddiyetle, etkinlikle girmiş olsa, işte bunlar olmaz. *(CHP sıralarından alkışlar)*

NABİ POYRAZ (Ordu) — Dört senedir ne yaptınız?

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Dört senedir oradaydınız...

NABİ POYRAZ (Ordu) — Kendiniz ne yaptınız?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu temel eğitim... *(ANAP sıralarından gürültüler)*

KORKUT ÖZAL (İstanbul) — Siz de vardınız...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bakınız... Bakınız... *(ANAP sıralarından “Siz ne yaptınız” sesleri, gürültüler)*

Bakınız, bu Parlamentoda, 124 milletvekiliyle, Sayın Mesut Yılmaz, bugün, Başbakanıdır; Hükümetin yarısını, denetim altına almıştır. Öyle anlaşılıyor ki, 2000 yılındaki Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık seçimine dönük de devreye girmiştir 124 milletvekiliyle.

NABİ POYRAZ (Ordu) — İnşallah...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Şurada 125 sosyal demokrat milletvekili duruyor; eğer, o 125 sosyal demokrat milletvekili, size meydanı böyle boş bıraktıysa, biliniz, o, sosyal demokrasinin ayıbı ve kusuru değildir. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

NABİ POYRAZ (Ordu) — Bu ayıp da size yeter...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu ayıp ve kusur, ilk fırsatta telafi edilecektir. Sosyal demokrasinin de, Türkiye’nin bugünü ve geleceği için söz söyleyeceği bir noktaya geleceğinden, herkesin emin olmasın, istiyorum. Bunun şartlarını yaratmayı başarırız, işte asıl o zaman gerçek paylaşma olur.

NABİ POYRAZ (Ordu) — Hiç konuşmaya hakkın yok senin!

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Azınlık Hükümetinin merkez sağ, merkez sola yaklaştırdığı iddiası, ah keşke doğru olsa... Sadece, şu sekiz yıllık eğitim analizi dahi gösteriyor ki tam tersi oluyor ve merkez sağı merkez sola değil, merkez sağı radikal sağa -üstelik sadece kendisini değil, kendisine destek verecek merkez sol milletvekillerini de çekerek- sürüklenme tehlikesini ortaya koyuyor; dikkatli olmanız gereken olay budur. Bunun önüne geçmenin yolu da, merkez solun bütünleşerek ortaya çıkmasıdır, ağırlığını ve gücünü sergilemesidir. Merkez sağı çekmeye dönük öneriler yapacağımıza, merkez sol olarak biz, birbirimize yakınlaşsak, birbirimize sahip çıksak, işte asıl o zaman, Türkiye’nin siyasal dengesinin yerine oturduğuna tanık oluruz.

NABİ POYRAZ (Ordu) — Ancak belli oldu sizin ne olduğunuz; ancak yola geldiniz.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Tek parti haline gelecektiniz; iki partisiniz...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, önerilerime devam ediyorum. Bir önemli konu, dış politikamızla ilgili; Türkiye, dünya koşullarındaki değişimin de -yardımıyla, bugün, dış politika alanında büyük etkinlik gösterme şansına sahip bir konuma gelmiştir. Dünyanın iki kutuplu olmaktan çıkması, ortaya çıkan çeşitli değişimler, Türkiye’nin yetmiş yıllık birikiminin ortaya koyduğu düzey, Türkiye’yi etkin bir dış politika sergileme noktasına getirmiştir. Yalnız, bu dış politikanın, sadece, dış temaslarla, görüşmelerle, konuşmalarla, açıklamalarla yapılabileceğini sanmayalım. Türkiye, önemli bir etkinlik sergilemek istiyorsa, mutlaka, ekonomik kaynakların, da bu amaca dönük olarak seferber etmelidir. İçerisine geldiğimiz noktada, inanıyorum ki, Türkiye, en kısa zamanda, 4-5 milyar dolarlık bir kaynağı, dış politikamızın, çevremizde Türkiye’ye etkinlik getirecek bir biçimde yönlendirilmesine yardımcı olacak biçimde ayırmalıdır. TİKA modelini kastetmiyorum; çok yetersiz bir yaklaşım; ama Türkiye, komşu, ülkelerle, proje kredisi, program kredisi, finansman kolaylıkları, eğitim projeleri, yönetimin yeniden yapılandırılması gibi noktalarda ticarî temelde malî temelde ilişki kurabilecek ve Türk dış politikasıyla yakın eşgüdüm içerisinde çalışacak bir kurumlaşmayı bir an önce gerçekleştirmelidir. Bu büyük fırsat, Türkiye’nin kullanmaması çok yazık olur. Bir 4-5 milyarlık kaynağın Türkiye’ye sağlayacağı siyasal ekonomik olağanüstü ola-

naklar vardır- bunun kullanılması bu konuda bir yapılaşmanın ortaya konulmasına bağlıdır. Amerika'nın AID gibi çeşitli programlar etrafında uyguladığı finansman olanaklarına benzer bir şekilde, Türkiye de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Baykal...

Size 5 dakikalık daha süre veriyorum; devam edin; buyurun.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — ...Türk dış politikası doğrultusunda yardımcı olacak bir kurumlaşmaya bir an önce gitmelidir.

Önümüzdeki dönemde, Irak kapış, belki yeniden açılma durumunda olacaktır. Türkiye'nin Ortadoğu ile ticarî ilişkilerinde olağanüstü bir canlanma söz konusu olabilir; buna dönük bir altyapı hazırlığına ihtiyaç vardır. Türkiye'nin Mersin Liman, İskenderun Limanı daha şimdiden yetersiz haldedir. Ne GAP'ın ortaya koyacağı ticaret ihtiyacın, ne de Ortadoğu'da siyasal gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkabilecek yeni durumların yol açacağı, ticarî ilişki ihtiyacını karşılayacak bir durum söz konusu değildir. Bir an önce, Türkiye'nin, başta İskenderun ve Mersin Limanları, liman altyapı tesisleri ve ulaşım kanalları olmak üzere, demiryolu projelerini, karayolu projelerini bu ihtiyaca dönük olarak şimdiden hazırlaması büyük bir ihtiyaç olarak gözükmüyor.

Önümüzdeki dönemde ciddi enerji sıkıntısı ihtimaliyle karşı karşıyayız. Bu konuda çok somut hedefler Programda ortaya konulmuştur; bunu memnuniyetle karşılıyorum. Bunun gereğini yerine getirmeye dönük hazırlık ihmal edilmemelidir. Türkiye, 1995 yılı sonunda 85 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi üretti. Yıllık yüzde 8 artışla 2000 yılının sonunda 122 milyar kilovatsaatlik bir enerjiye ihtiyaç olacağı anlaşıyor. Bu, 6.700 megavatlık bir kurulu güç kapasitesinin eklenmesi demektir. 6.700 megavatlık kurulu güç, 10 milyar dolarlık bir yatırım demektir. Kilovat başına 1.400 dolardan, 10 milyar dolarlık bir ek yatırıma ihtiyaç vardır. Şebeke ve santral yatırımları için de -yüzde 30- 3 milyar dolar eklenirse, 13 milyar dolarlık bir yatırımı Türkiye 2000 yılına kadar gerçekleştirmek zorundadır. Bunun proje olarak finansman olarak programlanması olağanüstü önem taşıyor. Bu konudaki bir gecikmenin, önümüzdeki bir iki yıl içinde Türkiye için çok ciddi sorunlar doğurması kaçınılmaz gözükmüyor. O nedenle, önümüze gelecek bütçede, asgari 2,5 milyar dolarlık bir enerji üretim, yatırım portfesinin ortaya çıkması zorunlu olarak gözükmüyor.

"BOT modeliyle sonuç alınır, bizim yapmamıza gerek yoktur" yaklaşımı şu anda umut verici gözüküyor, BOT modelini enerji yatırımlarında işletmeye dönük bir altyapı hazırlığı şu anda gerçekleştirilmiş değildir. Bunu da geleceğe dönük bir öneri olarak dikkatinize sunmak istiyorum.

Önümüzdeki günlerde, toplumun hareketleneceği, öğrencilerin, çeşitli toplumsal kesimlerin etkin bir gösteri gayreti içerisinde sürüklenecikleri, izlenecek ekonomi politikasının da bunu teşvik edeceği açıkça gözüküyor. Bu noktada şu uyarıyı yapmak gereğini duyuyorum. Bir süredir, güvenlik güçlerimizin, toplumsal olaylar karşısında, bir özen, bir dikkat içerisinde, davranma gayretinde olduklar,

görülüyordu. Belli bir duyarlılığın, belli bir anlayışın, olay çıkmasına fırsat vermemeye dönük bir dikkatin güvenlik güçlerimiz tarafından sergilenmekte olduğunu memnuniyetle görüyorduk. Hiç kuşkusuz, bireysel ölçüsüzlükler, aşırılıklar, hatta, provokasyonlar yapıyordu; ama böyle bir genel tavra tanık oluyorduk. Bu tavrın korunması ve sürdürülmesi olağanüstü önemlidir. Önümüzdeki dönemde, güvenlik güçlerimizin toplumsal olaylar karşısındaki tavrında, dün Kızılay'da tanık olduğumuz gibi, herkesi derinden üzecek yanlışlıkların sergilenmesi, Türkiye'yi olumsuz yönde ve çok tehlikeli biçimde etkileyecektir.

AHMET KABİL (Rize) — Yeni mi fark ettiniz!?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Buna fırsat vermeyecek bir dikkatin, bir soğukkanlılığın sürdürülmesi ihtiyacı vardır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bu konuda, biz, gereken dikkati, Metin Göktepe olayında da, onun dışındaki olaylarda da daima göstere geldik. Bu özen içerisindeyiz ve bu gayretimizin sonucudur ki, zaten, güvenlik güçlerimiz, gerçekten hepimizi memnun eden bir arayışın içerisine girmişlerdi; umarım bu devam eder.

Bakınız, geçen hafta, Amerika Birleşik Devletleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, buyurun, toparlayın efendim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — ...Türkiye'deki demokrasi ve insan hakları uygulamasıyla ilgili bir rapor yayınladı. Bu raporda, uzun süreden beri ilk kez, Türkiye'de demokrasi ve insan hakları uygulaması açısından dikkate değer düzelmelerin ve ilerlemelerin gerçekleştiği resmen ifade ediliyor. Şikâyetler yine söyleniyor; ama artık, Amerika Birleşik Devletleri de, Türkiye'de insan hakları ve demokrasi konusunda kayda değer ilerlemelerin ortaya çıkmaya başladığını ifade etmek durumunda oluyor. Bu bir gelişmeydi; umarım, bunu koruruz, bunu geliştiririz.

Bu programda, ne yazık ki, hukuk devleti, demokrasi, insan hakları ve çalışma yaşamı, konusunda; tarımda yaşayanların sorunlarıyla ilgili olarak bir özel duyarlılığını bulduğundan söz etme olanağı yoktur.

Türkiye'de hukuk devletinin kökleşmesi için yapılması gereken ciddi işler vardır; hiçbirisine el atılmamıştır. Demokratikleşmeye dönük yürütülen programın kararlılıkla geliştirilmesi ihtiyacı vardır; böyle bir sorun, burada, kesinlikle görülmemiştir.

Çalışma yaşamında anayasa düzeyinde, yasa düzeyinde, uygulama düzeyinde ele alınması gereken çok konu vardır; onlarla hiç ilgilenilmediği anlaşılmaktadır.

Bu, tipik bir merkez sağ azınlık hükümeti programıdır; gözünü radikal sağa dikmiş, bir sağ programdır; ama ne acıdır ki, bu sağ programın desteği, bir sol partimizden gelmektedir. İnşallah, bu-sorunları çözeceğimiz günleri de göreceğiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisini sevgiyle, saygıyla selamlıyorum; yeni Hükûmete de başarılar diliyorum. *(CHP sıralarından ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Baykal.

Sayın Ecevit, bir dilekçeniz Başkanlığa intikal etti. Bu müracaatınızda, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal'ın konuşmasında yanıtlamanız gereken hususlar bulunduğu için, İçtüzüğün 70'inci maddesine göre söz istediğinizi bildiriyorsunuz.

Sayın Baykal'ı dikkatle dinledim. Eğer, Sayın Baykal, sizin isminizi zikrederek veya "Demokratik Sol Parti" diyerek bazı ifadelerde bulunmuş olsaydı, İçtüzüğün 70'inci maddesine göre size söz verecektim. Ama Sayın Baykal, bir sayın üyenizin yerinden müdahalesi üzerine, ne sizin ne partinizin ismini zikretmeden ve incitici hiçbir söz kullanmadan -belki sizin düşüncelerinizin aksine- bazı tenkitlerde, bazı ifadelerde bulundu. Bu, İçtüzüğün 70'inci maddesini kullanmama imkân vermiyor.

Bilahare, Sayın Baykal, söylenmesini arzu ettiğiniz bir cümleyi de söyledi -ki, alkışladınız-bence mesele halloldu, tatlıya bağlandı. Israr etmemenizi hassaten rica ediyorum efendim. *(RP sıralarından "Doğrudur" sesleri, alkışlar)*

Bir dakika efendim... Size sormadım ki!

BÜLENT ECEVİT - Sayın Başkan... *(RP sıralarından gürültüler)*

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

Efendim, biraz yaklaşabilir misiniz? Söylediğiniz hiç olmazsa zabıtlara geçsin.

BÜLENT ECEVİT - Efendim, Sayın Mesut Yılmaz'la bu Hükümetin kuruluşundan önce yaptığımız görüşmede, Çekiç Güç ve gümrük birliği konuları aramızda görüşüldü; fakat, bu görüşme şuaasında, biz, bir koşul öne sürmedik; isteklerimizi ve temennilerimizi belirttik. Sayın Baykal, tabii, konuşmanın içeriğini bilmediği için, bilmeden bir yanlış ifade kullanmış olabilir.

Ayrıca, Sayın Baykal, bizim, biraz önce değindim nedenlerle, bu kurulan Hükümete çekinse,-oy vereceğimizi, kamuoyunda çok yanlış anlamalara yol açacak şekilde izah etti.

Onun için, k,saca, bu noktalarda açıklama yapmak için izninizi rica ediyorum...

BAŞKAN — Efendim, bunlar zabıtlara geçti. Ben, bir kere daha tekrar ediyorum.

Sayın Ecevit, Sayın Baykal'ın, Sayın Bülent Ecevit ile Sayın Mesut Yılmaz arasında geçen ve kendi söylediği gibi olmayan konuşmayı bilmediği için belki bir yanlış ifadeye bulunduğunu zabıtlara geçirdiler.

Teşekkür ediyorum efendim.

Gruplar adına son söz Doğru Yol Partisi Grubunundur. Sayın Saffet Arıkan Bedük ve Sayın Aykon Doğan birlikte kullanacaklar.

İlk sıra Sayın Bedük'ün; buyurun efendim. *(DYP sıralarından alkışlar)*

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Doğru Yol Partisi-ANAP ortaklığında, Anavatan Partisi Genel Başkanı Sayın Mesut Yılmaz'ın başkanlığında kurulmuş bulunan Türkiye Cumhuriyetinin 53'üncü Hükümetinin Programı üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun

görüşlerini sunmak üzere huzurlarınızdayım. Sözlerime başlamadan önce, Grubun ve şahsım adına Yüce Heyetinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımızı saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 24 Aralık 1995 tarihinde milletvekili genel seçimleri huzur ve güven ortamı içerisinde yapılmıştır. Bu sırada hiçbir olayın olmaması, Türk Milletinin demokrasiye olan bağlılığının en güzel göstergesidir ve müsaade ederseniz, öncelikle, büyük milletimize teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Bu seçim sonuçları hiçbir partiyi iktidara getirmemiştir. Üç parti arasında yüzde 19 ilâ 21 oranında bir oy dağılımı, olmuştur; dolayısıyla, bir partinin iktidara gelmesi veya çoğunluğu alması, söz konusu değildir. İşte bu sonuçlardır ki, yeni hükümet modellerinin aranması ve partiler arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin özellikle gerçekleştirilmesi hususunda büyük milletimizin bize bir işareti vardır. Bu durum, üzerinde alışılmış olan hükümetlerin dışında bir durumdur. Milletimiz, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu iç ve dış siyasi, sosyal ve ekonomik meselelerin çözümlenmesini beklemektedir. Bu da ancak programları, kadrolar, birbirleriyle uyum içerisinde çalışabilecek, benzerlikleri olan ve koordinasyon ve işbirliğinde de başarılı olabilecek iki partinin veya partilerin bir araya gelmesiyle mümkün olabilecektir. İşte, bunun içindir ki, ülkenin meselelerinin süratle çözümlenmesi ve beklenen hizmetlerin bir an evvel yapılması gerekmektedir.

24 Aralık 1995 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimleri sonrasında yaşadığımız süreçte Türk demokrasisi en güzel olgunluğunu ve gücünü en iyi şekilde bütün dünyaya göstermiştir. Demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla işlerken, kişisel çıkarlar veya parti çıkarları değil, demokratik bilinç ve ülke çıkarları önde tutulmuştur. Türk siyasi tarihinde demokrasiyi kuran parti olma niteliğini muhafaza etmesi, demokratik değerlere olan inanç ve bağlılığı nedeniyle, Doğru Yol Partisi, üzerine düşen görevi yapmıştır.

Doğru Yol Partisi Sayın Genel Başkanı, özveride bulunma görevini üstlenmiş, uzlaşma ve hoşgörü ortamına imkân sağlamıştır.- Gerek Doğru Yol Partisi Sayın Genel Başkanına gerek Anavatan Partisi Sayın Genel Başkanına, böylesine bir ortam, yarattıkları için, milletin arzu ettiği istikamette, ülkenin meselelerine çözüm getirecek bir koalisyon ikametinde anlaştıkları için takdir ve tebriklerimizi sunuyoruz.

53'üncü Hükümet, bir paylaşım hükümeti değildir; milletimizin arzusu üzerine kurulmuş bir hizmet, bir çözüm hükümetidir. Hatta, üzerinde durulması gereken bir nokta vardır; koalisyon çalışmaları sırasında çatıdan başlanılmamıştır. Önce ülke meselelerinin, özellikle ekonomik ve sosyal meselelerin tespit, teşhis ve tedavisi üzerinde durulmuştur; ondan sonra bakanlıklarla ilgili uygulamalara geçilmiştir. Bu, her iki partinin, özellikle kişisel davranışlarının veya kişisel çıkarlarının ötesinde, memleketin çıkarlarını öne almalarının en güzel göstergesi ve işaretidir.

Bu Hükümet, aylardır, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında, dost ve müttefik ülkelerin, finans kuruluşlarının endişe ve sabırsızlıkla bekledikleri, ülkemizi aydın-

lığa kavuşturacak, dünyayla yarıştıracak, değişim programların, gerçekleştirecek, başarılı olmaya mahkûm bir hükümdür.

Kavga ederek, dedikodu üreterek zaman kaybetmemeliyiz. Hele, Refah Partisi sayın sözcüsünün bir kısım sözleri özellikle dikkatimi çekmiştir. Eğer, seçimden önce ve seçimden sonra söylenilen sözler tahlil ve müzakere edilirse, öyle zannediyorum ki, onun altından kalkamazlar. *(DYP sıralarından alkışlar)* Çünkü, bir taraftan cumhuriyetin çocuklarıyla ilgili sözleri, bir taraftan Avrupa Birliğiyle ilgisine menfi açıklamaları, bir taraftan gümrük birliğiyle ilgili sözleri; bütün bunların ötesinde, ayrıca, düzenle ilgili, sistemle ilgili, diğer partilere “sistemci” kendilerine ise “sistem dışı” ifadesini kullanmak suretiyle yapmış oldukları değerlendirmeleri dikkate alırsak, sanıyorum, o sözler, ne onlara bir fayda sağlayacak ne bize bir fayda, sağlayacaktır Oysa Türk Milleti büyüktür Türk Devleti büyüktür. Büyük düşünmek lazım- küçük sözlerle birbirimizi kırarak bu memlekete hizmet edeceğimiz -anlayışım terk etmemiz lazım; bırakmamız lazım bunlar. Barış ortam, içerisinde kurulmuş bulunan bu Hükümeti başarılı olması için ülkenin menfaatleri gereği desteklemek- ama yanlış yaparsa uyarmak hepimizin görevi olmalıdır *(RP sıralarından “Genel Başkanınız yaparsa?” sesleri)*

Genel Başkan, söylerseniz, ben de başka şeyler söylerim; dikkat edin! Bizim Genel Balkanımızın veremeyeceği hesap yoktur; ama Mercüme’den başlayıp başka şeyleri söylersek, siz de kaybedersiniz; dikkat edin buna! *(DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)*

Değerli arkadaşlar, kalkınmayı sağlamanın, refah seviyesini yükseltmenin tek şartı siyasî istikrardır. Politika ve uygulamalarda istikrarı sağlamak şarttır. Unutmamamız gerekir ki, Japon mucizesini gerçekleştiren siyasî istikrardır. Eğer, biz, bu siyasî istikrarı gerçekleştirecek, o zaman, ekonomik istikrar da gerçekleştirecek, kalkınmada da hedefi yakalamış oluruz.

Bu bakımdan, politikacı, bürokrat, aydın, işadami, işçi ve tümüyle halkın dayanışma içerisinde olması, uyum ve hoşgörü içerisinde bulunması, siyasî ve ekonomik istikrar, koruyan temel ilkelerdir. Burada, hepimize görev düşmektedir; uyum içerisinde, barış içerisinde, çok iyi teşhisler ve tespitler yapıp, çözümler ve çareler bulmak gerekmektedir. Siyasî istikrar, sağlayabilmek için, herkese fedakârlık düşmektedir.

Bulunduğumuz noktada, 53’üncü Hükümet, ağır bir sorumluluk almıştır. Doğru Yol Partisi ve Anavatan Partisi, ülkemizin ihtiyacı olan siyasî kararları süratle alarak İcraata geçirecek bir hükümet modeliyle karşı karşıyadır. Kurulan Koalisyon Hükümetinin aynı zamanda bir azınlık hükümeti olması dolayısıyla, Parlamento içerisinde bir uzlaşma ve hoşgörü anlayışının yaygınlaşmasına olan ihtiyaç her zamankinden daha çoktur. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bulunan her siyasî parti, Yüce Milletimizin eğilimlerini ve tercihlerini temsil etmektedir ve her temsilci, yine halkımızı temsil etmektedir.

Bu çerçevede, Anayasanın değişmez hükümleri arasında yer alan cumhuriyetin tüm nitelik ve temel unsurlarıyla, Atatürk ilkelerine dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletine inançla sarılmak hepimizin görevidir. Böylesi bir anla-

yışla, milletimizin beklediği uzlaşma ve hoşgörü oluşturma konusunda tüm milletvekillerinin ve siyasî partilerin, bir daha, büyük bir çaba içerisinde olması büyük önem arz etmektedir.

Değerli arkadaşlar, Hükümet Protokolünün bazı maddeleriyle ilgili, özellikle Demokratik Sol Parti Genel Başkan. Sayın Ecevit'in bir ifadesine cevap vermek istiyorum: Hükümet protokolleri, hukukî olmaktan çok siyasî metinlerdir. Gelecekteki Cumhurbaşkanlığı ve Meclis Başkanlığı seçimine ilişkin 5'inci maddedeki hüküm, hiçbir suretle, hukukî bir vasıf taşımamaktadır. Bizler de biliyoruz ki, Anayasa gereği, her iki konuda da partilerin karar alma hakkı yoktur. Bu, sadece bir siyasî konsensüstür, bir siyasî beyandır, bir siyasî tercihtir; hoşgörünün, birbirine güvenmenin en güzel işaretidir. Bunu, özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, 53'üncü Hükümet Programında, geçmişin labirentlerinden kısır çekişmelerle ülkeye vakit kaybettirmek istemeyen, tamamen geleceğe yönelik projeler ihtiva eden bir anlayış hâkimdir.

Açıkça, bu kürsüden, sizlere, bu Programın her yönüyle, ülkemizin ve milletimizin beklentilerine cevap verecek değişim ve yeniden yapılanma Programı olduğunu ifade etmek isterim. Bu programın hedefi de insan, kullandığı araç da insandır. Programın temeli, insanın huzurunu, güvenini temin etmeye, insanına güvenmeye, onun refah seviyesini yükseltmeye yöneliktir. Bu sebeple, bu Hükümet Programının ayrı bir manası ve önemi vardır. Ümit ediyoruz ki, bu program, gerçekleştiği takdirde, hem insanımızın hem huzur ve güveni temin edecek hem de ileri ülkelerdeki normlara, Avrupa şartlarına uygun bir şekilde yaşamasını temin edecek değişiklikleri ve yenilikleri de gerçekleştirmiş olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bilindiği gibi, 1991 seçimleri tablosundan da yine koalisyon hükümeti çıkmıştı. 49'uncu Hükümetten itibaren orta sağ ve orta solun iki büyük partisi, tarihî bir uzlaşma sonucunda, üzerine düşen görevi yapmıştı ve öncelikle, huzur ve güven üzerinde durmuştu. Terörün ortadan kaldırılmasının, ekonomik istikrarı ve kalkınmayı sağlayacak temel unsur olduğunu ifade etmişti. İşte, o tarihten itibaren, terörde, hep belli bir oranda mesafe katedilmiştir; bunu kabul etmek lazım. Hemen şunu belirteyim: Doğu ve güneydoğudaki insanların zarar görmemesi için, özellikle güvenlik kuvvetlerimiz büyük bir hassasiyet göstermişlerdi. Bütün bunlara rağmen güneydoğuda köyünden göç etmiş olan bir kısım vatandaşlarımızın zararlarının ortadan kaldırılmasına yönelik geçmiş Hükümet zamanında 354 bin hektar arazinin sulanmasıyla ilgili sulama projeleri, 7.500 adet toplu konut olmak üzere kendilerine ev dağıtmak için tasarruf ve yatırımlar yapıldığını yine köylerimizin yol su elektrik gibi altyapılarının gerçekleştirildiğini ve ayrıca 4131 Sayılı Kanunla terörden zarar görmüş olan vatandaşlarımızın üniversitede okuyan çocuklarının karşılıksız burs sahibi olmaları hususunda uygulamaların başlatıldığını belirtmek istiyorum. Yeterli mi? Hayır; ama buna ilave olarak, ümit ediyoruz ki, 53'üncü Hükümetimiz de terörü önemli bir konu olarak programına aldığı gibi, aynı zamanda, partilerüstü bir konu olduğunu da ifade etmiş olması ve ilave bir kısım tedbirlerin gelmesi için önemli bir garanti olarak değerlendirmektedir.

Burada canını, ülkenin bölünmez bütünlüğü uğruna vermiş olan şehitlerimizi rahmetle ve minnetle anıyoruz. Türk Silahlı Kuvvetlerimizi, polis teşkilatımız ve görev alan tüm vatandaşlarımızı, özellikle, görevlerinden dolayı tebrik ediyoruz, teşekkür ediyoruz ve onlara başarılar diliyoruz.

Sayın milletvekilleri, Türkiye’de terör, Hükümet Programında belirtildiği gibi, partilerüstü bir konudur. Suçsuz ve masum insanların hayatları üzerinde gösterilen şiddeti, korkuyu ve dehşet salmak için oynanan oyunları ve bu oyunlara da gelmemek gerektiğini unutmamak lazımdır.

Terörizme, ekonomik, sosyal ve tarihsel birtakım nedenlerin sebep olduğunu, hiç şüphesiz, bu ülkede yaşamakta olan herkes bilmektedir. Bu bilincin ışığı altında, Hükümet Programında da belirtildiği gibi, terörle mücadelenin, kararlı bir şekilde sürdürüleceği yönündeki iradenin mevcudiyeti, fevkalade önemli görünmektedir. Kararlı bir sıcak mücadeleyle ve ayrıca, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki ekonomik ve sosyal problemlerin çözülmesi, yeni iş ve istihdam alanlarının açılması, ayrıca, bir kısım altyapı eksikliklerinin giderilmesi konularının, yine bu Hükümet tarafından takip edileceği belirtilmiştir.

Bu bölgenin, diğer bölgelerle olan farklılıklarının giderilmesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin en önemli projesi, mega projesi, GAP’tır. Ümit ediyoruz ki, GAP devreye girdikten sonra, bu bölgede, insanlarımız daha huzurlu olacak ve ayrıca, refah seviyesi yükselecek, yeni endüstri alanları, yeni tarım alanlarıyla birlikte, bu bölgedeki insanlarımızın girdileri ve gelirleri artmış olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1923’te kurulan Cumhuriyetimiz ve 1946’da gerçekleştirilen çoğulcu parlamenter sistemimiz, bizim, bugün, övünç kaynağımızdır. Cumhuriyetin temel nitelikleri, insanlarımızın sahip olduğu seçme ve seçilme özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, iş kurma özgürlüğü, çalışma özgürlüğü, hukukun üstünlüğü, vatandaşlar arasında ayırım yapmaksızın, eşit ve adil olarak hizmetlerden yararlanma, üzerinde önemle durduğumuz konulardandır.

Bizim özgürlük anlayışımız, insan hayatının tüm alanlarını kapsamaktadır. Türk Milletine, en geniş, en uygar ve en çağdaş hudutlar içerisinde özgürlük anlayışını vermek, insan hayatına hâkim olmasını temin etmek ana hedefimizdir; ancak, hak ve özgürlüklerin, devletin temel değerlerine, varoluş ilkelerine, başkalarının hak ve özgürlüklerine, özellikle yaşama hakkına saldırı biçiminde kullanılmasına asla müsaade ve müsamaha edilmeyeceği muhakkaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, son yıllarda’ büyük bir küresel değişimi gözlemekteyiz. Komünizm çökmüş ve demokrasi hemen her yerde yükselişe geçmiştir; dünya büyük bir değişim içindedir; ancak, her şeyin yerine oturduğunu söylemek de mümkün değildir. Türkiye olarak ulaştığımız noktada, içinde bulunduğu dünya konjonktürü, beraberinde, riskleri ve bir kısım imkânları da getirmiştir. Ülkemizin ana amacı, bu imkânlardan azamî derecede istifade etmektir.

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla bir kavşak noktasındadır; zor bir bölgede bulunmaktadır; ama büyük düşünmek mecburiyetindedir, imkânları en iyi şekilde değerlendirmek mecburiyetindedir. İşte, Avrupa Birliği bunun en güzel göstergesidir. Önümüze gelmiş olan bu imkânı değerlendirmek her Türkün, Türkiye Büyük

Millet Meclisinin 20'nci Dönemindeki tüm milletvekillerinin görevi ve hedefi olmalıdır.

Bir asırdan fazla bir zaman dilimi içerisinde demokratikleşme sürecini yaşayan ülkemiz, bugün, Avrupa Birliğiyle beraberlik yolunda önemli bir noktadadır. Gümrük birliği, Türkiye için olduğu kadar Avrupa için de en büyük önemi taşımaktadır. Türkiye, önüne gelmiş bulunan bu tarihî fırsat, yakalamak zorundadır.

Ülkemizin, dünya piyasalarına entegre olarak, gelişmiş ülkeler arasında yerini alması, yüce milletimizin kabulüne mazhar olmuş Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da ayrıntılı şekilde açıklandığı gibi, birtakım temel koşulların sağlanmasıyla mümkün olacaktır. Bu hususların, 53'üncü Cumhuriyet Hükümetinin Programında yer almasından büyük memnuniyet duyuyoruz. Bu çerçevede, bazı temel noktaların altını, çizmekte yarar görmekteyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Avrupa Birliğiyle entegrasyon sağlamak üzere ekonomik, sosyal ve siyasal muhtevalı bir kısım yasal düzenlemelere ve değişim programlarına ihtiyaç vardır. Bu sebeple 50; 51 ve 52'nci Hükümetler döneminde bir kısım kanunlar Yüce Meclisin desteğiyle çıkarılmıştır; ancak, bu yeterli değildir. Özellikle, Tüketicinin Korunması Kanunu, Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Kanun, Rekabetin Korunması, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda yapılan değişiklik, Patent ve İşbirliği Anlaşmasına Katılınması Hakkında Kanun ve Kozmetik Kanunuyla birlikte, yine, yetki kanununa dayalı olarak çıkarılmış olan 7 ayrı, kanun hükmünde kararname vardır.

Ülkemiz, küreselleşme ve dünyayla bütünleşme sürecinde, tarihsel bir döneme girmiştir. Bu, Avrupa Birliğiyle tam üyelik hedefi doğrultusunda gerçekleştirilecek gümrük birliği ve küreselleşmenin avantajlarından en üst düzeyde yararlanma fırsatını vermektedir. Ortaklık Konseyi kararının gerektirdiği iç hukuk düzenlemeleri büyük ölçüde tamamlanmakla birlikte, uyum kanunlarının ve kararlarının bir an evvel çıkmasında fayda mütalaa edilmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; halen, devlet teşkilatında korkunç derecede bir israf vardır. Kamu israfını önlemek ve ileri ülkelerde olduğu gibi, kamu hizmetlerini süratli ve verimli bir şekilde gerçekleştirmek mecburiyetindeyiz. Çok eski kanunların yürürlükte olması, kamu idaresinin, halkın gerisinde kaldığı sonucunu doğurmaktadır. Bürokratik engeller, artık, hantallaşan idarenin bir savunma aracı haline gelmiştir, insana güvenmeyen bir sistem, bugün, geçerliliğini kaybetmiştir. Hükümet Programında ve protokolde de belirtildiği üzere, attık; insanımıza güvenmenin ve sistemimizi, mevzuatımız, buna göre değiştirmenin zamanı gelmiş ve geçmiştir. Milletimiz, devlet teşkilatının önüne geçmiştir, ufku genişlemiştir; ama devlet, halen eski kanunlarla idare edilmekle, zaman kaybına, insangücü israfına neden olmaktadır ve böylece, kamuda büyük bir açık yaratmaktadır. Bu sebeptendir ki, hem idarî yapılanmada hem adli yapılanmada yeni değişim programlarına ihtiyaç olduğu gibi, ayrıca, bürokratik engellerin mutlak surette ortadan kaldırılması zarureti ortadadır.

Devletin, öncelikle, hâkim devlet değil, hadim devlet ve hakem devlet anlayışına kavuşması gerekmektedir. İşte, Hükümet Programındaki bu idarî yapılanmalar-

da da ana ilke bunlardır. Demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan cumhuriyetimizi koruma ve kollamadaki kararlılığımızla birlikte, yapılanma ve görevlerini yeniden alma mecburiyeti vardır.

Artık, mal ve hizmet üreten, bunları pazarlayan devlet, yerini, denetleyen, düzenleyen, altyapıyı hazırlayan ve insanına güvenen devlet anlayışına terk etmelidir. Artık, eğitimde ve sağlıkta reform, değişim programları uygulanmalıdır. Hastanelerde bekleyen o insanlarımıza, Avrupa ülkelerindeki, ileri ülkelerdeki normlara uygun bir şekilde sağlık hizmetlerini sunmak mecburiyetimiz vardır.

Ayrıca, adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde doğruluk, sürat ve verimlilik ilkesinden hareketle, adil, hızlı, etkin ve ekonomik sonuç alma doğrultusunda yeni değişim programlarının mutlak surette gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Eğer bunu gerçekleştirmezseniz, adalette gecikmeye neden olursunuz. Geciken adalet adalet değildir. Bu sebeptedir ki, adliyede, hem teşkilatta hem personel politikaları hem de sistem değişikliğini süratle yapma zarureti ortadadır!

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sosyal devlet ilkesi çerçevesinde kamu yatırımlarında, eğitim ve sağlık sektörlerine, bölgesel gelişmişlik farklılığının giderilmesine ve geleneksel kamu hizmetlerine ağırlık verilmesine özellikle dikkat edilmelidir. Hükümet Programında, eğitim yatırımları için bütçeden ayrılacak payın yüzde 12'ye, enerji sektörüne ayrılacak olan payın yüzde 22'ye çıkarılmasını çok olumlu bir gelişme ye işaret olarak alıyoruz.

İnsan kaynaklarının geliştirilmesi kapsamında uygulanacak eğitim reformunun amacı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumlulukların, bilen, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, millî ve manevî değerlerini benimsemiş, tarihî değerlerini koruyan, bilim ve teknoloji üreten, fikre ve düşünceye saygılı, hoşgörülü bilgi çağı insanı yetiştirmek olacaktır. Bu kapsamda, sekiz yıllık zorunlu temel eğitimin gerçekleştirilmesiyle ilgili nokta, üzerinde hassasiyetle durulması gereken en önemli noktadır.

Öğretmenlerin, çocuklarımızı ve gençlerimizi yetiştirecek programlarla bilgilendirilmesi, ekonomik ve sosyal meselelerinin çözülmesi, eğitim hedeflerini etkileyen ve üzerinde önemle durulması gereken önemli hususlardır.

Ayrıca, vakıf ve özel üniversitelerin teşvik edilmesi, bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması da önem arz eden hususlardır.

Gençlerimizi her türlü içki, alkol, uyuşturucu madde ve kötü alışkanlıklardan kurtarmak maksadıyla, yeni programların uygulanması ana hedefimizdir.

Spor tesisleri, boş zamanların değerlendirilmesi için, üzerinde durulan en önemli yatırımlar olacaktır. Spor müsabakalarında elde edilen sonuçlar, hiç de küçümsenmeyecek derecededir. Bu itibarla, gerek futbol; basketbol, voleybol ve gerekse diğer bütün dallarda, spor konusundaki faaliyetlerde derece almış olan gençlerimizi kutluyoruz ve Dünya Havacılık Birliği tarafından ülkemizde 1997 yılında gerçekleştirilecek olan yarışmalardan dolayı, memnuniyetimizi belirtiyoruz. Hükümet Programına bunun alınmamasını da bir eksiklik olarak görmekte birlikte,

ümit ediyoruz ki, Hükümetimiz bu konuda da gerekli desteği verecek ve Türk Hava Kurumunun bu faaliyetini en iyi şekliyle destekleyecektir.

Çalışma hayatının düzenlenmesi, sağlıklı ve barış içerisinde işleyen bir yapıya kavuşturulması, toplumsal huzur için gereklidir. Çalışma şartlarının iyileştirilmesi, iş kazalarına karşı tedbir alınması, örgütlenme serbestliğinin genişletilmesi yönünde gerekli yasal düzenlemelere gidilmelidir. Sosyal güvence, her çalışanın, yaşlılığında, iş göremezlik halinde, en doğal hakkıdır. Vatandaşların yaşlılık, emeklilik durumlarında, insanca yaşayabilecekleri standartlar için karşılık beklemelerini, bu karşılığı alamadıkları takdirde seslerini yükseltmelerini çok normal karşılamalıyız. Ancak, SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı gibi sosyal güvenlik kuruluşlarına yönelik köklü ve radikal uygulamaların hayata geçirilmesine imkân verecek olan yasal düzenlemelere gidilmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devletidir. Hukuk devleti ilkelerine bağlı kalarak, yolsuzluk olaylarına karşı etkili mücadele etmek, her birimizin görevidir. Devlet yönetiminde şeffaflık ve açıklık vazgeçemeyeceğimiz yöntemlerdir. Yeni Hükümetimizden en büyük beklentilerimizden biri, devlet yönetiminde şeffaflık ve açıklık yanında, yolsuzluklarla mücadele edilmesidir. Bununla ilgili bürokratik engellerin kaldırılması gibi, ayrıca, idarî işlemlerde ve tasarruflarda da şeffaflığı uygulaması, bunun en güzel kanıtını göstermektedir.

Devlet yönetiminde açıklık ve yolsuzlukla mücadeleye esas olmak üzere, her türlü yasal düzenleme yapılmalı, bu arada, milletvekili dokunulmazlığı yeniden gözden geçirilmelidir. Doğru Yol Partisi Grubu, bu konulardaki her türlü girişimi sonuna kadar destekleyecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; merkezî idare ile yerel idareler arasında yaşanan görev, sorumluluk ve kaynak paylaşımı esasları belirlenmeli ve kamu hizmetlerinin verimli, hızlı ve ihtiyaca cevap verecek düzeyde üretilmesi sağlanmalıdır. Yerel yönetimlere, mutlak surette yetki verilmesi esastır. Bu suretle, kamu hizmetlerinde hem sürat hem de verimlilik sağlanmış olacaktır.

Çevre sorunlar, ulusal olmaktan çıkmış, uluslararası sorun olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bugün, nehir ve deniz kirliliği, toprak erozyonu, ozon tabakasının delinmesi, atmosfer ısınması, yağmur ormanlarının kesilmesi, ulusal çevresel sorunlar kategorisinde mütalaa edilemez. Dolayısıyla, her devletin, çevre duyarlılığı ve bilincinde hareket etme ve gerekli önlemleri alma zorunluluğu vardır. Temiz bir hava, temiz bir toprak ve temiz bir suyu gelecek nesillere bırakmak, bizim neslimizin de bizden sonraki nesillerin de görevi ve üzerinde durulması gereken en önemli hizmet olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ortadoğu ve Balkan ülkeleriyle ticarî ve ekonomik ilişkilerimizi geliştirecek işbirliği imkânların, aramalıyız. Bunların yanı sıra, Türkiye, daha çok, devletten devlete ilişkiler yerine, işadamlarımız ve yatırımcılarımız kanalıyla Orta Asya ve Türk cumhuriyetleri, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu ülkelerine girerek ilişkilerini sağlamlaştırma şeklinde şimdiye kadar göstermiş olduğu gayretleri daha da güçlendirmelidir.

Diğer taraftan, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Topluluğunun güçlendirilerek, işbirliğinin etkinleştirilmesine çalışılmalıdır. Aynı şekilde Türk cumhuriyetleriyle olan ilişkilerimizin, siyasî boyutu yanında, kültürel, ekonomik ve akrabalık bağları esasları çerçevesinde geliştirilmesi temel dileğimizdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle, Kıbrıs sorununun çözülmesi noktasında, Türkiye'nin, şimdiye kadar sürdürmüş olduğu olumlu ve yapıcı politikadan taviz vermemesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yaşayan soydaşlarımızın sorunlarına, kabul edilir, kalıcı bir çözüm bulununcaya kadar, destek olmaya devam edileceğinden hiç kimse şüphe etmemelidir. Ayrıca, bir Akdeniz ülkesi olan Türkiye'nin, Akdeniz ülkeleriyle ilişkilerini geliştirme yolundaki girişimler içerisine girme zarureti de gözden kaçırılmamalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti, son yıllarda, demokrasi yolunda önemli adımlar atmıştır. Demokrasi, bir süreçtir. Bu süreç çerçevesinde, Yüce Meclis, anayasa değişikliklerini gerçekleştirmiştir. Bu, çok önemli bir adımdır; sivil toplum yolunda atılan geri dönülemez bir adımdır; anayasal düzeni, evrim yoluyla yerleştirme yolunda atılmış bir adımdır. Daha önce, yine Meclisimiz, özel televizyon ve radyoların kurulmasına olanak sağlamakla, demokratik katılım konusunda önemli bir adım atmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 19'uncu Dönemde, demokratikleşme konusunda çıkarılan kanunlar büyük önem arz etmektedir. Bunlardan birkaç örnek vermek istiyorum: Anayasa değişiklikleri, Anayasanın 15'inci maddesine değişiklik getiren kanun ve diğer yasalar. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Türk Futbol Federasyonu Yasası, Siyasî Partilerin Kapatılmasını Yürürlükten Kaldıran Kanun, Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesini Onaylayan Kanun, ILO sözleşmeleri... Bütün bunları sıraladığımızda, gerçekten, geçmiş dönemde çok önemli kanunların ve Avrupa Birliğiyle entegrasyonu temin edecek olan mevzuatın çıkarıldığını çok rahatlıkla tespit etmek mümkündür; ancak, bütün bunların uygulanması ve bir kısım yeni uyum programlarının, projelerinin ve kanunların çıkarılması 53'üncü Hükümete düşmektedir. 53'üncü Hükümet bunda kesinlikle iradesini ortaya koymuş ve ülkemizin Avrupa Birliğiyle entegrasyonunu sağlayacak bir kararlılığı sergilemeyi kendi programında ifade etmiştir. ;

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devlet, vatandaş için vardır. Hükümetlerin amacı, vatandaşa hizmet etmektir. Hukuk devleti ve sosyal devlet anlayışı, bugün, artık, sadece nitelik belirleyen birer sıfat olmaktan çıkmış, devletin özünü teşkil eden kavramlar haline gelmiştir. Günümüz dünyasında, hukuk devleti ve sosyal devlet niteliği olmayan bir devlet kavram, düşünülememektedir. Ülke kaynak ve varlıklarının hakça kullanımı ve bunun gereklerinin yerine getirilmesi, sosyal devlet anlayışının sonucudur. Devlet, her şeyi saydam bir biçimde yapacaktır. Değişim ve reform, halkın katılımı ve desteğiyle mümkündür.

Bugün, insan hak ve hürriyetlerinin öne çıktığı bir çağdayız. Üç hürriyetin yamsal olduğu görüşündeyiz: Düşünce hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyeti. Sağlam bir siyasal rejim, bu üç hürriyete dayanmak zorundadır. Çağdaş rejimler, devletin niteliklerini bozmadan bu üç hürriyeti bağdaştıran rejimlerdir. 53'üncü Hükümet de, bu üç hürriyeti temel olarak görmekte ve kabul etmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; güvenoyu almak için Yüce Meclisimizin huzurlarına gelen 53'üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini zorlu bir dönem beklemektedir; çünkü, Türkiye'nin iç ve dış siyasî, ekonomik, sosyal ve çözüm bekleyen meseleleri vardır. Meselelerin çözümü, alışılmışın ötesinde bir siyasî tavır, kararlılık ve yaklaşımı gerektirmektedir. Bu yaklaşım neticesinde, güvenoyu almak için Yüce Meclise gelen bu Hükümet, değişim ve yeniden yapılanmayı gerçekleştirmeli ve sanayi ötesi bilgi toplumunun tüm altyapısının temellerini oluşturacak uygulamaları ülkemize kazandırmalıdır.

Biz Doğruiyol Partisi Grubu olarak, 53'üncü Hükümetin, bu zorlu görevin altından, diyalog, uzlaşma içerisinde, Yüce Meclisin güvenine layık olarak kalkacağına ve ülkemizi 2000'li yıllara sağlıklı bir şekilde taşıyacağına inanıyoruz.

Doğruiyol Partisi Grubunun görüşlerine ilişkin, geri kalan noktaları ve hususları Sayın Aykon Doğan sizlere sunacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. *(DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bedük.

Kalan süreyi kullanmak üzere, Sayın Aykon Doğan; buyurun.

DYP GRUBU ADINA ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümet Program, üzerinde Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini, Sayın Saffet Arıkan Bedük'ün bıraktığı noktadan başlayarak açıklamaya devam edeceğim. Yüce Meclisi, ekran başında bizleri dinleyen değerli vatandaşlarımızı, kendim ve Doğru Yol Partisi Grubu adına, bir defa daha saygıyla selamlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bugün, İktidar ve muhalefet kanadına mensup partilerin sözcülerinin konuşmalarından tespit ettiğim husus şudur: Gerçekten, sağduyulu bir eleştiri sergilenmiştir. Toplum, olarak, bugün, hoşgörü, uzlaşma ve kucaklaşma günüdür. Yüce Meclis, bunun çok güzel bir örneğini vermiştir.

Önümüzde, siyasî ve ekonomik bir istikrar arayışımız vardır. İstikrar içerisinde kalkınmamız, sürdürme gayretlerimiz, refahımızı, sosyal huzurumuzu geliştirme gayretlerimiz, güvenliğimizi, tarihî ve coğrafi avantajlarımızı kullanma arzumuz vardır... Yetişmiş genç bir nüfusumuz vardır. Bu genç nüfusun potansiyelini ortaya koyma imkânların, verme arzularımız vardır. Türkiye'yi, dünyadaki ekonomik ve sosyal yarışmada, birinci lige çıkarma arzularımız vardır. Toplumum bütün kesimleri, bu arzular çerçevesinde, bizden, Yüce Meclisten, siyasî partilerden ve kurulan bu Hükümetten bir uzlaş beklemektedir. Yargı organı, siyasî partiler, kamuoyu, basın ve meslekî kuruluşlar, sendikalar velhasıl herkes, bizlerden, engin bir uzlaş beklemektedir.

Bugün, değişik bir hükümet modeliyle karşı karşıyayız. Bu Hükümet, bir Koalisyon Hükümetidir, bir azınlık Hükümetidir, geniş uzlaşya dayanan bir parlamento Hükümetidir; dönüşümlü başbakanlık modeliyle ortaya konulan bir Hükümettir. Ama altını çizmek istediğim bir husus vardır ki, bu Hükümet, çağdaş değerlere bağlı, laik, insan haklarına saygılı, din ve vicdan, düşünce ve çalışma özgürlüklerini ön planda tutan çağdaş cumhuriyeti devam ettirme inancında olan bir Hükümettir.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin kurulması kolay olmamıştır. Bu Hükümetin kurulmasında, toplumun bütün kesimlerinin beklediği uzlaş, fedakârlık ve feragat gösterilmiştir. Bu feragatta yeni bir demokratik sayfa açarken, Doğruyol Partisi Genel Başkanı Sayın Profesör Doktor Tansu Çiller'in genel başkan olarak, bir siyasî partinin lideri olarak, Doğruyol Partisi Grubunun kuruluş aşamasından bugüne kadar gösterdiği hoşgörüyü, uzlaş anlayışını, feragat ve fedakârlığı, tarihi bir olay olarak huzurlarınızda bir defa daha tescil etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, ekonominin, bütün dünya ülkelerinde çizilmiş bir şablonu vardır. Bu itibarla, ekonomik programına bakarak, bu Hükümeti, şu veya bu şekilde nitелеmek, maalesef, bazı siyasî parti sözcülerinin içine düştükleri bir yanlış olmuştur. Bu Hükümet, sözlerimin başında ifade ettiğim gibi, laik cumhuriyeti devam ettirmek ve Türkiye'yi ekonomik olarak büyütmek kararlılığında olan bir hükümettir. Başka şekilde nitelendirilmesi mümkün değildir. Burada, başka bir model de yoktur. Aslında, bu modeli yadırgayan Refah Partisi sözcüsüne sormak istiyorum: Acaba, sizleri taa 1950'lerden beri, sürdürülen rahmetli babanız Menderes'in modeli dışında başka modelleri aramaya kimler, ne zaman çektiler ve ikna ettiler? (DYP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan beri, siyasî ve ekonomik tercihlerini çok doğru yapmış bir ülkedir ve biz, cumhuriyetin kuruluşundan beri konulmuş olan bu siyasî tercihleri, yurtta sulh cihanda sulh; demokratik rejim; üniter devlet modeli; bölünmez bir millî birlik ve beraberlik ilkelerini savunduk geliyoruz ve bundan sonra da savunacağız. Ekonomik model olarak da, cumhuriyetin kurduğu model, liberal ekonomi modelidir. Bunun dışında başka bir model arayanları, milletin huzurunda teessüfle karşılıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakın, Türkiye, bu model içerisinde, cumhuriyetin başından başlayarak, her yıl ortalama yüzde 5 kalkınma hızını gerçekleştirerek ve sürdürerek gelen bir ülkedir. Dünyada yetmiş yıldır, her yıl ortalama yüzde 5 kalkınma hızını gerçekleştiren başka bir ülke yoktur. 1995 yılında, Türkiye, 30 OECD Ülkesi içerisinde en yüksek kalkınma hızın, da gerçekleştirmiş ve bu başarıyı milletin önüne koymuş bir ülkedir. (RP sıralarından "O tarafa söyle" sesleri) Bu başarının gösterilmesinde payı olan 49, 51 ve 52'nci hükümetleri, onun mensuplarını burada şükranla ve teşekkürle anmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 1950'lerden bugüne kadar, Türkiye, liberal ekonomi çerçevesinde koyduğu programlarla ve icraatlarla büyüyen dünya ekonomisinin ve büyüyen dünya refahının içerisindeki payını devamlı olarak artırmıştır. Bu model, Türkiye'yi, her alanda -sadece ekonomik alanda değil, kültürel alanda, birbirine saygı ve sevgi alanında, eğitim alanında, altyapı alanında- bütün sosyal kesimlerde ileriye doğru götürmüş bir modeldir. Değerli arkadaşlarım, onun için, bütün dünya, yeni model arama arayışından vazgeçmiştir; ama maalesef, Türkiye'deki bir siyasî partimiz, hâlâ, eski saplantılarından kendisini, kurtaramamıştır. Bunu, burada, gerçekten, bugünkü şu Hükümet Program, eleştirilerinde bir defa daha, açıklıkla, siyaseten ortaya koymuştur. (RP sıralarından alkışlar)

Onun için, buradan, bütün millete sesleniyorum ve bütün siyasî partilerimize açıkça ifade ediyorum ki, Türkiye'nin, bu gibi birtakım modellerle zaman kaybet-

meye, gecikmeye ve hatta, birtakım sosyal rahatsızlıkları yaratacak yönlerle çekilmeye tahammülü yoktur. Türkiye'nin önünde, şu modeli tesis edelim, şu modeli deneyelim gibi, tecrübe lüksü de yoktur.

İşte, hedef bellidir, plana konulmuştur; yüzde 5,5'lik kalkınma hızı yüzde 7'ye ulaştırılmalıdır; döviz girdileri, 2000 yılına kadar 90 milyar dolara ulaştırılmalıdır; Türkiye'nin millî geliri bugünkü seviyesinden daha üst düzeye çıkarılmalıdır; din, vicdan, düşünce ve çalışma hürriyeti saklanmalıdır. Bunun dışında, sizin ortaya koyacağınız model nedir; gelin buraya, bunlar, açıklıkla ortaya koyun.

Burada, "Bizim modelimiz... Bizim modelimiz, diyorsunuz. Nedir sizin modeliniz; gelin, burada, onu, bir defa daha ortaya koyalım değerli arkadaşlarım. (RP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, sözlerimin başında ifade ettiğim gibi, Türkiye'nin pek çok konuda, tecrübe lüksü bulunmamaktadır. Türkiye, 1950'lerde başlayan liberal, rekabete dayalı, dışa açılan ve devletin ekonomideki payın, küçültmeye yönelik ekonomi politikalarına devam edecektir. Bu iradenin, bu felsefenin, bu Hükümet Programında görülmesi, Doğru Yol Partisi Grubunu memnun eden önemli bir husustur.

Önümüzde, kısa vadede, hükümetin, alması, bakımından fazla zamanının bulunmadığı bazı önlemler de vardır. Gerçekten, bu önlemler alınmadığı takdirde, 1994 yılında yaşanan kriz göstermiştir ki, devamlı bir büyümeyi, istikrar içerisinde büyümeyi devam ettirmek mümkün değildir. 1994 yılında, ortaya çıkan finansal krizi gidermek amacıyla konulan bir program vardır. Burada bu çerçevede, bu programın, bugün geldiği noktadaki sonuçların, da, kısaca, sizlere, bazı dipnotlarla belirtmek istiyorum:

Değerli arkadaşlarım, bu programın, kısa vadeli hedefleri gerçekleştirilmiştir. Bu, geçmiş hükümetlerin büyük cesaretle uyguladığı bir programdır ve bu programın, bu başarıya ulaşmasında, Türk toplumunun bütün kesimlerinin büyük fedakârlık ve katkıları vardır. 53'üncü Hükümet Program, görüşmeleri dolayısıyla, geçmişte, toplumumuzun bütün kesimlerinin gösterdiği bu fedakârlık ve feragat, huzurlarınızda bir defa daha tescil etmekten duyduğum mutluluğu belirtmek istiyorum.

Bugün, bütün dünyadaki ekonomi programlarının şablonu bendedir. Bütün ülkeler, istikrar içerisinde bir büyümeyi hedef almışlardır. Ekonomide büyüme, özel sektörün öncülüğünde olacaktır. Ekonomide büyüme, özel sektörün önceliği içerisinde olurken, özel sektör içerisinde de KO-Bİ'lere (küçük ve orta boy işletmeler) önem verilecektir. Serbest rekabet esas, vazgeçilmez bir ilkedir. Dışa açılma, ekonomik entegrasyonlar ve devletin ekonomideki payının azaltılması, devletin fonksiyonunun ekonomiyi düzenleyici bir noktaya çekilmesi, bütün ülkelerde uygulanan ekonomi politikalarının üzerinde birleştikleri noktalardır. Bu noktaların, Hükümet Programında geniş bir biçimde yer alması memnuniyet verici bir husustur.

Değerli arkadaşlarım, bugün geldiğimiz noktada Türk ekonomisinin ortaya koyduğu performansı, kısa vadede ne noktadan ne noktaya gidildiğini, bazı rakamlar, da zikrederek tescil etmek istiyorum:

Değerli arkadaşlarım, 1993 yılı sonunda gayri salı milli hâsılanın yüzde 12'sine ulaşan kamu kesimi borçlanma gereği 1994'te gayri safi milli hâsılanın yüzde 8'ine, 1995 yılı sonunda da yüzde 7'nin altına çekilebilmiştir.

İlk defa, 1994 ve 1995 yıllarında, bütçe açıklarında, faizleri çıkardığınız zaman, gayri safi milli hâsılanın yüzde 4'ü "oranında bir fazlalık teşekkül etmektedir. Bu, otuz yılda gerçekleştirilen bütçe uygulamalarında görülen istisnâî bir durumdur. Geçmiş hükümetlerin uyguladığı ve bugünkü 53'üncü Hükümetin de, devamında kararlı olduğu ekonomi politikaları sayesinde ki, ilk defa, Türkiye'nin ihracatı, 1995 yılında 20 milyar doları aşarak 21,5 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye ekonomisi, bugün, 40 milyar dolarlık bir ithalatı, mal ve hizmet ihracatıyla gerçekleştirebilecek bir konumdadır ve Türkiye'nin dış ödemeler dengesinde de, bugün itibariyle, endişeye mahal bir şey yoktur. Ancak geçmişte izlenen politikalar çerçevesinde, yeni Hükümetin de, ihracat hamlelerini aynı şekilde desteklemesinin gerekliliğine, burada, bir defa daha değinmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bugün değinilmemekle beraber, basında, 1995 yılında cari işlemlerin, program hedeflerin üzerinde olacağı konusunda bazı endişeli açıklamalar vardır. Bu konuda da endişeye mahal olmadığını; ancak, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1996 yılında da, ihracatın, sağlıklı politikalarla desteklendiği takdirde, geçmiş yıllardaki performansının devam ettirileceğini burada belirtmek istiyorum.

1995 yılında, geçmiş yıllara baktığınız zaman, 35 milyar doların üzerinde bir ithalata karşın, 2 milyar dolar civarında bir cari işlemler açığı söz konusu olacaktır ki, bunda da endişeye mahal olmadığını ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, net döviz rezervi, ekonominin bugünkü tarihi itibariyle, 26 milyar dolar civarındadır. Bunun anlamı şudur: Türk ekonomisi, ihtiyacı olan döviz üretebilen, ürettiğini ihraç edebilen, hizmet olarak ihraç edebilen, mal olarak ihraç edebilen ve kalkınması için gerekli olan dinamizmi kendi içinde sağlayabilen bir hüviyete kavuşmuştur.

Büyüme... Değerli arkadaşlarım, 1994 yılında uygulamaya konulan istikrar programı çerçevesinde bir küçülmeyi bekliyorduk. Ancak, 1995 yılında yüzde 5'lik bir büyüme, Türk ekonomisinin performansı, gücü, krizden çıkma yeteneği konusunda çok önemli bir göstergedir. Bunu da, burada tescil ediyorum.

Fiyat gelişmelerine gelince: Şubat 1996 tarihi itibariyle, 12 aylık fiyat artışları yüzde 63 civarına gerilemiştir. Yüzde 149'luk toptan eşya fiyatlarının 12 aylık fiyat gelişmesinde yüzde 63'lere gerilemesi, yine, geçmişteki hükümetlerin uyguladıkları istikrar programının bir başarısı olarak tescil edilmelidir.

Burada belirtmek istediğim bir husus vardır; o da, özellikle, imalat sanayiindeki toptan eşya fiyatlarının 12 aylık endeksinin yüzde 60'lara gerilemiş olmasıdır.

Uzun vadeli yapısal tedbirler ve düzenlemeler de, geçmişte, 49, 50, 51 ve 52'nci hükümetler döneminde alınagelmıştır. 5 Nisan 1994 kararlarıyla, bu konuda da, yine, uzun vadeli yapısal uyum tedbirlerine ihtiyaç duyulmuş ve değerli arkadaşlarım, bunların önemli bir kısmı gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birkaç tanesini huzurlarınızda sayarak sözlerime devam etmek istiyorum. Merkez Bankasının daha

özerk bir yapıya kavuşturulması; kısa vadeli avansın, hazine tarafından kullanılması, aşamalı olarak geriye çekilmesi hedefinde yasal düzenlemeler yaparak önemli aşamalar kaydedilmiştir.

Yap-İşlet-Devret Kanunu, yine, Yüce Meclisin gayretleriyle ve yardımlarıyla çıkarılan en önemli kanundur. Bugün, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde, Türkiye'nin önünde 30 milyar dolarlık bir proje sepeti vardır. Biz, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, bu konuda, Hükümetin bütün gayretlerine hem destek olacağız hem de, onun icraatının süratli olması bakımından izlemesini yapacağız.

Tarımsal destekleme konularında sözcülerin önemli açıklamaları oldu. Değerli arkadaşlarım, bugün geçmiş yıllara bakınız, tarım alanında ortaya konulan en önemli politika, çiftçinin alacağının, daha teri kurumadan ödenmesidir. Tarım ürünleri fiyatlarında uygulanan en önemli politika da, iç fiyatların dünya fiyatlarına entegre edilmesidir. Bu itibardır ki, pamuktan, zeytinden, üzümünden incire kadar bütün tarım ürünlerinde, bütün müstahsiller, hem dünya fiyatların, takip edecek bir bilince kavuşmuşlar ve hem de Türkiye'deki tarım ürünleri fiyatları, dünya fiyatları düzeyinde tutularak, millî gelirden çiftçimize gerekli payın artırılması imkânı da sağlanmıştır.

AHMET DERİN (Kütahya) — Çiftçiler şimdi televizyondan duyuyor bunu!

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Devamla) — Burada, tescil etmek istediğim bir husus vardır. Tarım ürünlerinin girdilerine bakınız; çiftçinin alınterinin gerçek bedelini ödeyen bir hükümet, elbette ki, tarım ürünlerinin girdileri konusunda da sağlıklı politikalar izleyecektir. *(RP sıralarından “Yanlış bilgilendiriyorsunuz” sesleri)* Bu konuda, hiç telaşa mahal yok. Burada beni dikkatle dinlemenizi istirham ediyorum. Bugün, 1995 yılında, tarım ürünleri fiyatları karşısında en rasyonel girdiler, en rasyonel fiyatla köylüye temin edilmiştir. Gübre fiyatlarını tarım ürünleri fiyatları ile mukayese ettiğiniz zaman, gübre fiyatları son on yılın en ucuz, en uygun fiyatıdır.

Tabii, siz, muhalefet olarak, önce, hükümetlerin hangi kararları aldığını, hangi kararları çıkardığını ve hangi uygulamaları yaptığını izlemezseniz, burada, bana, yerinizden laf atarak yanlış kararları ve yanlış mesajları millete vermiş olursunuz. Bugün, Hükümetin, gübre fiyatlarında uyguladığı sübvansiyon, fiyatının yüzde 50'sidir; bunu da, bu hükümetler getirmiştir.

Diğer bir konu-yine bir sözcümüzün ifade ettiği gibi- 1995 yılı köylümüzün gübre alanında ve traktör alanında tarım girdilerini rahatlıkla ve heyecanla tedarik ettiği bir yıl olmuştur. Bakınız traktör üretimine, bakınız, köylünün traktör alımlarına... Buradaki canlanmayı inkâr edemezsiniz.

Diğer bir konu: Köylüye, hayvancılık konusunda, ilk defa, yüzde 20 faizle 20 trilyonluk kaynak tahsis ettik.

Diğer bir konuyu da, burada, altını çizerek tescil ettirmek istiyorum: Değerli arkadaşlarım, vasıtalı şekildeki birtakım sübvansiyonlar, köylünün emeğini değerlendirmeye yetmemektedir. Mesela, siz, gübre sübvansiyonların, fabrikalara öderseniz, indirekt bir destekleme yaparsınız. Geçmişte uygulanan sübvansiyon

sistemi, köylüye, doğrudan doğruya ödemedir ve bu politikaların önümüzdeki Hükümet lafından da dikkatle izlenmesinde fayda görüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, kısa açıklamalarla, SSK konusuna da değinmek istiyorum. SSK'nın mali yapısının süratle yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç vardır. Bunun, kısa vadede mutlaka ele alınması lazımdır. Sosyal Sigortalar Kurumunun arşivinde, 1975 yılından beri oluşturulmuş çok değerli bilgiler vardır. Bu konunun süratle ele alınması lazımdır.

Burada, sosyal güvenlik kuruluşlarının-malî dengesi bakımından yasal düzenlemeler yapılırken, mutlaka Hazineden bir pay verilmesi ve bunun yasada açıkça belirtilmesi gerektiği konusunda açıklamalar yapıldı. Bunları saygıyla karşılıyorum; ancak, şunu da ifade ediyorum ki, Türk Devleti ve Türk Hazinesi, Sosyal Sigortalar Kurumunun gelirleri yetmese de devlet memurunun maaşını nasıl ödüyorsa, emeklinin maaşını da o şekilde ödeme mükellefiyeti dışında, başka bir düşüncede olmamıştır. Devlet, ister SSK'lı, ister memur emeklisi, ister Bağ-Kur emeklisi olsun, bu kurumların gelirleri yetmediği takdirde, Hazinesinden onları ödemiştir ve bundan sonra da ödemesi lazımdır; ancak, siz, eğer bu kurumlara özerkliği düşünüyorsanız, öncelikle, bu kurumların malî özerkliğini sağlamanız bakımından, bu kurumların sağlıklı öz gelirlere kavuşturulması zarureti de kabul etmeniz gerekir.

AHMET DERİN (Kütahya) — Kime söylüyorsun? Hükümete söyle...

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Devamla) — Hükümet Programında, bu konular açıklıkla belirtilmiştir ve Hükümetin, Programında yer verdiği bu hususları biran önce Parlamente'ye getirmesi konusunda acele etmesini istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Doğan 5 dakikanız kaldı.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, vergi düzenlemeleri konusundaki değerlendirmeleri de doğru buluyorum. Burada, üretim faktörleri üzerindeki vergilerin azaltılacağı ifadesini, ücret gelirleri üzerindeki bir üretim faktörü olarak, fonların ve vergilerin azaltılması şeklinde algılıyoruz Doğru Yol Partisi Grubu olarak ve gerçekten, bugün, Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde, ücret gelirleri içerisinde, malî yükleri en ağır olan bir ülkedir.

Bunuma bu şekilde açıkladıktan sonra...

AHMET DERİN (Kütahya) — Dört senedir iktidardasınız.

BAŞKAN — Sayın Derin, size söz verdiğimi hatırlamıyorum.

AHMET DERİN (Kütahya) — Tamam Sayın Başkan.

BAŞKAN — Yerinizden konuşmayın lütfen.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, geçen zaman içerisinde, Hükümetimiz, sadece ekonomik istikrara yönelik tedbirlerin yanında, aynı zamanda, sosyal barışın tesisine yönelik tedbirleri de uygulaya gelmiştir.

Bakın, siz, seçim arifesinde, bunları, her ne kadar, seçim politikası olarak nitelemiş olsanız bile, memurlarımızın, memur emeklilerimizin, işçi emeklilerimizin, Bağ-Kur emeklilerimizin refahlarını düzelterek gerekli düzenlemeleri, geçmiş aylarda yapmış olarak geliyoruz. Bunların önümüzdeki aylarda aynı şekilde devam

ettirilmesini, sosyal barışın tesisi ve gelir dağılımının sağlıklı biçimde sürdürülmesi bakımından zarurî gördüğümüzü Doğru Yol Partisi Grubu adına belirtmek istiyorum.

1995 yılında gerçekleştirilen toplu sözleşmeler, Türk ekonomisi ve Türk sosyal hayatı bakımından önemli bir husustur. Bunu da, burada, bir defa daha tescil ettirmek istiyorum.

Çiftçi, işçi, memur, emekli ve nihayet esnaf konusunda da, geçmiş hükümetler, önemli kararlar, almıştır. Esnafa tahsis edilen kredilerin 49 trilyon liraya ulaştığını burada belirtmek istiyorum. Ancak, Hükümet Programında yer almasını arzu ettiğimiz önemli bir hususun da altını çizmek istiyorum. Hükümet Programında, esnaf olayı ele alınırken, el sanatlarına, istihdam yaratılması, gelir dağılımının düzeltilmesi ve işsizliğin önlenmesi bakımından ayrı bir önem verilmesi gerekliliğini burada vurguluyorum.

Değerli arkadaşlarım, geçtiğimiz dört yıl içerisinde önemli altyapı yatırımlar, da gerçekleştirilmiştir. Dört yıl içerisinde gerçekleştirilen altyapı yatırımlarının 39 milyar lira mesabesinde olduğunu belirtmek istiyorum. Bu rakama, yap-işlet-devret modeliyle yapılan altyapı yatırımları dahil değildir! Bunlar, karayolları, otoyollar, enerji tesisleri, haberleşmede 5,5 milyon hattın yeniden ekonomiye kazandırılması, 30 bin yeni dersliğin yapılması, 28 üniversitenin kurulması, 89 hastanenin açılması ve mevcut yatak sayısına 6 bin yatağın ilave edilmesi, 447 sağlık ocağı ve 1.300 sağlık evinin inşa edilmesi olarak sayılabilir.

Bu arada, GAP konusunda da önemli mesafeler alınmıştır. Hükümet Programında, GAP konusuna önemli bir yer açılmasını memnuniyetle karşılıyorum; ancak, bölgesel kalkınma projeleri olan Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerine ilişkin entegre planlarının da dikkatle derç edilmesini, burada Hükümete bir mesaj olarak iletmek istiyorum.

Hükümet Programındaki ekonomik istikrara yönelik tedbirleri sağlıklı görüyoruz. Büyümede bir hedefin belirlenmesi, kamu kesimi borçlanma gereğinin yüzde 3 olarak hedeflenmesi, enflasyon oranının bir haneli rakamlara indirilmesi hedefi, bütçe açıkları, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur, Emekli Sandığı ve birlikler konusundaki hedefleri yeterli görüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Doğan, bir iki cümleyle bitirebilir misiniz efendim... Vaktimiz oldukça gecikti.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Devamla) — Sayın Başkan, iki dakikayla toparlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, burada üzerinde durmak istediğim en önemli husus şudur. Sadece üretmek yeterli değildir; sosyal barışın tesisi için, bunu sağlıklı olarak değerlendirmek ve dağıtmak da lazımdır. Hükümet Programında, tüm çalışanlara; esnaf, çiftçi, memur ve işçi kesimine, sanayiye işverenlere ve çalışma barışına yönelik öngörülen bütün tedbirleri de yerinde görüyorum. Ayrıca, konut, şehirleşme,

altyapı ve su gibi hususlara ilişkin değerlendirmeleri de memnuniyetle karşılıyorum.

Bu değerlendirmelerin yan, sıra, 53'üncü Hükümetimizin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu Hükümet Programın 28'inci sayfasında yer alan önemli hukukî düzenlemeleri de, Doğru Yol Partisi olarak izleyeceğimizi, Hükümete, bunlar, zamanında gerçekleştirmesi için gerekli desteği vereceğimizi de burada açıkça ifade ediyorum.

53'üncü Hükümetinin, bu uygulamalar, gerçekleştirerek Türkiye'nin önünü açacağına ve ülkeyi, 21'inci yüzyılda, dünyanın sayılı ülkeleri arasına sokacak süreci hızlandıracağına olan inancım, burada bir defa daha vurguluyor, Hükümete basanlar diliyorum. Programın, memleketimize hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle, Doğru Yol Partisi olarak, programa olumlu oy vereceğimizi ve bunun uygulanmasını, da önümüzdeki yıllarda devamlı olarak izleyeceğimizi ifade ediyorum.

Saygılar sunuyorum. *(DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Doğan.

Buyurun Sayın Başbakan. *(ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Hükümet Program, üzerinde, parti sözcüsü arkadaşlarımla yaptıkları eleştirileri cevaplandırmak üzere söz aldım; evvela, Yüce Heyetinizi ve bizi izleyen bütün vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Eleştirilerimi, eleştirilere karşı cevaplarımı, mümkün olduğu kadar özet halinde sunmaya özen göstereceğim. Görüşmelerin başından beri, Yüce Heyetinizin gösterdiği sabrı suiistimal etmemeyi amaçlıyorum.

Hemen söyleyeyim ki, polemik amaçlı eleştiriler yapılmıştır; ama benim inancım, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal koşullar, bu polemik amaçlı eleştirilere polemik amaçlı cevaplar vermeme engeldir; onun için, burada, mümkün olduğu kadar, polemikten kaçman, Hükümet Programının arkasında yatan asıl anlayışı, asıl felsefeyi, sizlere, belki biraz açmama yardımcı olacak bir konuşmayla yetinmeyi düşünüyorum.

Burada konuşan çok değerli hatipler, konuşmalarında, Hükümet Programının kendisinden çok, 53'üncü Hükümetin kuruluş şekline ilişkin, yapışma ilişkin eleştirileri dile getirdiler.

Değerli milletvekilleri, bu Hükümet, bir uzlaşma hükümetidir. Ben, Koalisyon Protokolünü imzalarken de söyledim; on küsur yıldan beri birbiriyle amansız bir siyasî mücadeleyi yürütmüş olan iki parti, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi. 24 Aralık seçimlerinde milletin ortaya koyduğu tabloya bakarak, ondan esinlenerek, aralarındaki kavgayı kesmeyi, bugüne kadar savundukları düşüncelere, bugüne kadar savunduklar, ilkelere, görüşlere bağlı kalmak kaydıyla, ülkenin geleceği için bir uzlaşma programında birleşmeyi yeğlemişlerdir. Bunu eleştirebilirsiniz, uzlaşmaya karşı olabilirsiniz; ama bana sorarsanız, uzlaşmaya karşı çıkmak yerine, bizim ortaya koyduğumuz bu uzlaşmayı örnek almak, daha demokratik bir tutumdur. *(ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar DYP sıralarından alkışlar)* Çünkü Türk demok-

rasisinin bugüne kadarki en önemli eksikliği bu uzlaşmadır. Bugün bu uzlaşmayı gerçekleştirmekle aynı zamanda Türk demokrasisinin bu en önemli eksikliğini de aşma yolunda önemli bir mesafe aldığımıza inanıyoruz.

Bu Hükümet, aynı zamanda bir azınlık hükümetidir. Azınlık hükümetlerinin işi her zaman zordur; azınlık hükümetleri, handikaplı hükümetlerdir, dezavantajı, hükümetlerdir; ama unutmayın, azınlık hükümetinin rejime sağlayacağı bir yarar da söz konusudur. Parlamenter sistemde, bugüne kadar, bu Mecliste en azından benim üyesi olduğum 4 dönem boyunca en fazla dile getirilen eleştiri, çoğunluk hükümetleri karşısında, Meclisin, bazı emrivakilere sürüklenmiş olması ve Yüce Meclisin, parlamenter demokratik sistem içerisinde taşıması gereken ağırlığı elde edememiş olmasıydı. İşte, şimdi, bu Azınlık Hükümeti, bu Yüce Meclise, bu fırsatı vermektedir. Bu Azınlık Hükümeti, sadece kendi içerisinde uzlaşmak zorunda değildir, bu Azınlık Hükümeti, aynı zamanda, her konuda bu Meclisle uzlaşmak zorundadır, bütün siyasî partilerle uzlaşmak zorundadır ve burada sayın hatiplerin dile getirdiği gibi, bu Meclisin dışındaki toplum kesitleriyle de uzlaşmak zorundadır. Binaenaleyh, bu zorluklarınızın hepsinin bilincindeyiz, Azınlık Hükümeti olmayı da, aynı zamanda, Türkiye’de demokratik rejimin daha iyi işlemesi açısından bir fırsat olarak değerlendirmek kararındayız.

Bu Hükümet, aynı zamanda, bir dönüşümlü hükümettir. Ne demek dönüşümlü hükümet? Yani, başbakanlığın dönüşüme tabi olacağı bir hükümettir. Buradan, on ay sonra ben gideceğim, Sayın Çiller gelecek; iki sene sonra o gidecek, yine ben geleceğim.

Dönüşümlü başbakanlık sistemi, dünyada çok ender uygulanan bir sistemdir; şimdiye kadar sadece İsrail’de uygulanmıştır, ama bakın, dönüşümlü başbakanlık sisteminin bütün zorluklarını bilmekle birlikte, bunun da bir avantaj getirdiğini kabul etmemiz lazım.

Yine, burada değerli hatipler söylediler; Türkiye’nin sorunları, bugün, o noktaya gelmiştir ki, kaybedecek hiç zamanımız yoktur; zamanı çok iyi tasarruf, etmek zorundayız. Göreve başlarken, biliyorum ki, önümde sadece 9,5 ayım var; bu 9,5 ayın her gününü, her saatini değerlendirmeye mecburum. Aynı şeyi, bakan arkadaşlarıma da söyledim. Bizim, öyle, tebriklerle, kutlamalarla kaybedecek zamanımız yok. Biz, güvenoyu almadan işe koyulmaya mecbur bir hükümetiz ve bunu başlattık. Bakan arkadaşlarım, daha Hükümetin kurulduğu ilk günden itibaren icraata başladılar. Yüce Meclisin güvenine mazhar olup, güvenoyu aldığımız takdirde de, bunu, daha süratli olarak devam ettirmeye kararlıyız.

Dönüşümlü modele göre kurulmuş olan bu Hükümet, zamanın değerini de en iyi bilme durumunda olan hükümettir, zamanı en iyi kullanmaya mecbur olan hükümettir.

Değerli milletvekilleri, Hükümetimizin kurulmasından bugüne kadar geçen çok kısa süre içerisinde, bizim elimizde olmayan bazı üzücü olaylar yaşandı. Bunlardan bir tanesi, dün, Ankara’nın ortasında, Güvenpark’ta sendikal haklarını talep eden öğretmenlerin polis tarafından dövülmesidir. Bundan fevkalade üzüntü duyuyorum. Bunu, değerli bir hatip burada dile getirdi. Öğretmenlerimizin, bütün

kamu görevlilerinin Anayasada sağlanmış olan haklarını, onlara, Anayasada sağlanan çerçeveye içerisinde vermek, benim Hükümetimin görevidir. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) Hükümetimin Programında bu taahhüt dile getirilmiştir; ama o öğretmenler, o kamu görevlileri de insaf etsinler, onlardan, hiç olmazsa bu yasal düzenlemeyi hazırlamak için vakit talep etmek de benim hakkımdır. Biz, daha güvenoyu almamış bir hükümetiz, daha üç gün önce atanmış olan bir hükümetiz; onun için, o eylemleri iyi niyetle bağdaştırmak mümkün değildir. Benim Hükümetim, Meclise gelirken Anayasada sağlanan sendikal hakları yerine getirme taahhüdüyle gelmiştir- Meclisten güvenoyu aldığı takdirde, en kısa sürede de bunu gerçekleştirmeye kararlıdır; ama iyi niyetli kamu görevlilerinin de bu konuda bize yardımcı olmaları lazım.

İşte, Hükümetimin kuruluşundan bu yana meydana gelen iki üzücü olaydan bu birincisi, burada değerli konuşmacılar tarafından dile getirildi; ama ikincisi dile getirilmedi; o, benim için daha üzücü bir olaydır. Dünyaca ünlü yazarımız Yaşar Kemal, Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından uzun süreli hapis cezasına mahkûm edildi; bunu, fevkalade üzücü bir gelişme olarak görüyorum.

Değerli milletvekilleri, düşünce hürriyetinin sınırsız olmadığını burada en fazla dile getiren parti, benim partimdir; en fazla dile getiren parti liderlerinden birisi de benim; hakaret kastıyla düşünce hürriyetinin kullanılamayacağını, söyleyen biziz; bölücü terörü teşvik etmek için düşünce özgürlüğünün kullanılamayacağını söyleyen biziz; ama benim Hükümetimin görevi, Yaşar Kemal gibi, dünyanın takdir ettiği bir yazarın düşünmesini engellemek değildir; bizim görevimiz, onun düşünce hakkını kullanmasını teşvik etmektir, ona sahip çıkmaktır. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar) Onun gibi düşünmeyebilirsiniz, Yaşar Kemal gibi düşünmeyebilirsiniz; ama onun düşünce hakkını elinden alamazsınız çünkü, o benim çok uzun zamandan beri dostumdur ben onun: Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü konusunda bizden daha az duyarlı olmadığını çok iyi biliyorum onun, Türkiye'yi bölme gibi bir kastının olmadığını biliyorum eğer bu yasa hem de savcının beraat talebine rağmen onu mahkûm ediyorsa, biz, burada mahkeme kararlarını tartışmak durumunda değiliz; mahkeme, neticede bir yasayı uygulamıştır, kendi takdirine göre o yasayı doğru uygulamıştır o yasanın, bu Meclise gelip yeniden görüşülmesi lazımdır (ANAP DYP DSP ve CHP sıralarından alkışlar) Çünkü yasa koyucunun bu Meclisin kastının o anlamda bölücü terörü teşvik etmeyen düşünceyi engellemek olmadığını ben biliyorum, hem Terörle Mücadele Yasasını çıkaran iktidarın bir mensubu olarak biliyorum hem de daha sonra buradaki gelişmeleri bu süreci yaşamış bir milletvekili olarak biliyorum. Binaenaleyh, bu olaydan dolayı, da üzüntümü sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Hükümet Programımızın içeriğiyle ilgili fazla bir eleştiri yapılmadı, orada ele alınmış olan hususlar, burada bir nevi ayrıntı gibi dile getirildi. Hatta; aynı konuşmacının çelişkili ifadelerine rastladık. Aynı konuşmacı, hem bu hedeflerin çok iddialı olduğunu söyledi hem de bunların sıradan birtakım hedefler olduğunu söyledi.

Şimdi, bakın, bu Hükümet Programı, beş yıllık bir Hükümet Programıdır, on aylık değil. Biz, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi olarak beş senelik bir ortak

yönetim için, beş senelik bir Koalisyon Hükümeti için yola çıktık. Koalisyon Protokolümüzde de bunu söyledik. Ha, bunu becerir miyiz, beceremez miyiz; Yüce Meclis bize beş sene avans veririm vermez mi; destek olur mu olmaz mı; o, ayrı konudur. Bizim hedefimiz, Türkiye'yi beş sene ortak yönetmektir. Bizim Hükümetimizin Program, beş yıllık bir programdır, on ay sonra ben Hükümeti bıraktığım zaman, ben Başbakanlığı bıraktığım zaman, bu Hükümet Programı, benden sonra gelen Başbakanı da bağlayıcıdır; Ondan bize Başbakanlık geçtiği zaman bizi de bağlayıcıdır. Elbette ki, her değişiklikte yeni hükümet programı Meclise sunulacaktır; şartlara göre, zaman içerisinde bazı ufak revizeler de yapılacaktır; ama sunduğumuz Hükümet Programı beş yıllık bir programdır.

Bizim sunduğumuz, kamuoyuna açıkladığımız, aslında aramızda ikili bir belge niteliğinde olan, ikili bir anlaşma niteliğinde olan Koalisyon Protokolü ise beş yılla sınırlı değildir. Bu ortaklığı sürdürdüğümüz sürece, iki partiyi bağlayıcı bir protokoldür.

Şimdi, Koalisyon Protokolünde demişiz ki, SSK'yı zaman içerisinde tasfiye edeceğiz, Bağ-Kur'u tasfiye edeceğiz, sosyal güvenlik sistemini tek şemsiye altında birleştireceğiz.

Özellikle sol partilerimizin sayın genel başkanları, bu hususu buradan, Koalisyon Protokolümüz ile Hükümet Programımız arasında bir farklılık olarak, bir çelişki olarak dile getirdiler.

Hemen ifade edeyim, Koalisyon Protokolümüzden ifadeye bağlıyız. Sosyal güvenlik sisteminin özelleştirilmesi, bizim uzun vadeli stratejik hedefimizdir. Biz, devletin, nasıl bütün ekonomik faaliyetlerden, bütün ticarî ve sınaî faaliyetlerden arınması gerektiğine inanıyorsak, sosyal güvenlik sisteminin de devletin denetiminde, devletin gözetiminde özel fonlar tarafından yürütülmesini hedefliyoruz. Bu, bizim, uzun vadeli hedefimizdir; ama Hükümet Programı dediğim gibi, bizim beş senelik programımızda Biz, sosyal güvenlik sisteminden, devleti, bu konuma çıkarmak isterken; yani, sosyal güvenlik sistemini yöneten, finanse eden bir konumdan, sadece gözeten, nezaret eden bir konuma çıkarmak isterken, bunu beş senede yapamayacağımızın da bilincindeyiz. Çünkü, bizim aynı zamanda Hükümet Programında taahhüdümüz var; biz, müstesna hakları koruyacağız, kazanılmış hakları koruyacağız; kimsenin kazanılmış hakkın, ihlal etmeyeceğiz. O zaman, isterseniz dahi, bunu onbeş-yirmi seneden önce yapabilmemiz mümkün değil; ama unutmayın, dünyada sosyal güvenlik sisteminin yönü budur. İşte, Singapur'da, işte Malezya'da, işte Şili'de; yani, gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda, artık, özel emeklilik fonu uygulamalar, başlamıştır; devlet, sosyal güvenlik sisteminin dışına çıkmaktadır. Aynı şekilde, Amerika'da, Japonya'da, yani gelişmiş ülkelerde, devletin sosyal güvenlik sistemi içerisindeki rolü, tedricen azalmaktadır. Sosyal güvenlik sistemi, artık, özel kaynaklarla beslenen, özel sektör tarafından yönetilen; ama devlet tarafından kuralları belirlenen, gözetilen bir nitelik kazanmaktadır; Türkiye, eğer, dünyayla bütünleşme hedefinden vazgeçmiyorsa; eğer, Türkiye, bazı marjinal kesimlerin arzuladığı gibi, yeniden içine kapanmaya, dünyaya kapılarını kapamaya niyetlenmiyorsa; sosyal güvenlik alanındaki bu çağdaş gelişmeye de arkasını döner.

Hükümet Programımız beş sene için geçerlidir; beş sene içerisinde, ne SSK'yı, tasfiye etmemiz ne Bağ-Kur'u tasfiye etmemiz mümkündür; ama uzun vadede, Türkiye, bu kurumları aşacaktır; çünkü, bu kurumlar, şu anda, üyelerine; yani, sosyal güvenlik sistemine dahil olan kişilere iyi hizmet veremeyen kuruluşlardır, devletin bütün hantallığıyla malul olan kuruluşlardır ve bakın, bu konuyu, burada, Sayın Baykal dile getirdi. Bu konuda hiç konuşmaya hakkı olmayan birisi varsa, o da Cumhuriyet Halk Partisidir. *(ANAP sıralarından alkışlar)* Beş seneden beri sosyal güvenlik -kurumlarının sorumluluğu, Cumhuriyet Halk Partisinin başkanlığında-dır, bakanlarındadır.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Kesinlikle değil; sizin döneminizin mahsulüdür.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi anlatacağım, bizim dönemimizi; 1991'de, biz Hükümeti devrettiğimiz zaman SSK'nın bir kuruluşluk finansman açığı yoktu. Müdahale ettiniz, söyleyin, var mıydı?

NİHAT MATKAP (Hatay) — Ölçümlemeyi kim kaldırdı?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 800 küsur milyar lira finansman fazlası vardı SSK'nın. 1992 yılında Erken Emeklilik Yasasını getirdiniz; Anamuhalefet Partisiyiz; çıktık “yanlış yapıyorsunuz; bu popülist uygulamanızla, sosyal güvenlik sisteminin altına dinamit koyuyorsunuz; Türkiye’de, sosyal güvenlik sistemi bunu taşıyamaz, dört sene sonra bu patlar” dedik.

NİHAT MATKAP (Hatay) — 4 milyon kaçak işçiyi kim yarattı?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bugün, dediğimiz yere geldiniz. 1995 yılında, sadece Sosyal Sigortalar Kurumunun finansman açığı 81 trilyon liradır. Bu sene beklenen açık 201 trilyon liradır.

Değerli milletvekilleri, bunlar tahmindir; şimdiye kadarki gerçekleştirmeler hep tahminin üzerine çıkmıştır. Korkuyorum ki, endişe ediyorum ki, 1996 yılında, sadece SSK'nın finansman açığı 250 trilyon liraya ulaşacaktır. Yani, siz, bütün KİT'lerinizi satsanız, bütün KİT'lerinizi özelleştir-seniz, hiç bütçe açığı vermese-niz, bütçenin denkliliğini tam olarak sağlasanız dahi, sadece bu açık, enflasyonun önemli bir kaynağı olmaya devam edecektir.

Bakın, bu konuda en az sorumluluk taşıyan benim partimdir; ama şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinin bize bıraktığı o miras, omuzlamakta hiç tereddüt göstermedik ve bu konudaki reformu sizin önünüze getireceğiz. Sosyal güvenlik sistemini düzeltmeden, bu konuyu batakten kurtarmadan, Türk ekonomisini düzlüğe çıkarmak mümkün değildir.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Bütün sorumluluk sizin döneminize ait...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Reformlar, sadece ihtilalci zorbalıklar şeklinde olmaz; reformlar, aynı zamanda demokratik olur. Demokratik olmasının en güzel örneğini de biz vereceğiz. Azınlık Hükümeti olarak getireceğiz; geleceğiz, partilerden destek isteyeceğiz, en başta CHP'den destek isteyeceğim. Çünkü, Sayın Baykal burada bizi eleştirirken “primleri artırmayın” dedi. Sayın Baykal, belki haberiniz var, belki yok; ama geçen dönemde kadük olan 506 sayılı Sosyal

Sigortalar Kanunuyla ilgili değişiklik tasarısında sizin imzanız var. (ANAP sıralarından alkışlar) Ve orada, prime esas olan aylık tutar, asgarî ücretin 5 katına çıkarılıyor.

NİHAT MATKAP (Hatay) — O, ayrı konu... O, cezalarla ilgili.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şu anda en yüksek prim, 8 küsur milyon lira üzerinden alınıyor...

NİHAT MATKAP (Hatay) — Caydırıcı olması açısından...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sizin getirdiğinizde 40.milyon liraya çıkıyor.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Karıştırdınız...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ayrıca, yine kadük olan yasa, emeklilik yaşını 60 yaşına çıkardınız, bazı hallerde 65 yaşına çıkardınız. Ben, meydanlara gittim, dedim ki, bunlar mezarda emekliliği getirdiler...

Şimdi, buraya getireceğim tasan, bizim, dünkü, sözlerimizle çelişkili olmayacak; biz; sizin gibi 60 yaşından başlatmayacağız emekliliği, daha makul bir yaştan başlatacağız, daha değişik bir sistem getireceğiz; ama 60 yaşında, 65 yaşında emeklilik tasarısını bu Meclise getiren parti, bizim getirdiğimiz tasarıya karşı çıkıyorsa, bunu vatanseverlikle bağdaştırmak mümkün değildir, bunu rasyonellikle bağdaştırmak mümkün değildir. Bu, ancak, siyasî bakımdan önyargılı bir tutumun sonucu olur; bunu da ben size yakıştırmam, Cumhuriyet Halk Partisine yakıştırmam. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sosyal güvenlik sisteminin rasyonalizasyonu, sosyal güvenlik kurumlarının malî yapılarının düzeltilmesi, bu Hükümetin en öncelikli hedeflerinden birisidir ve bunu buraya getirdiğimiz zaman, en kısa sürede bu Meclisin gündemine getirdiğimiz zaman, bu konuda Refah Partisinden de destek isteyeceğiz, Cumhuriyet Halk Partisinden de destek isteyeceğiz, Demokratik Sol Partiden de destek isteyeceğiz.

Bunun, hiç kimseye sempatik gelmeyecek bir uygulama olduğunu biliyoruz; ama bundan, dün iktidarda olduğu gibi, bugün de muhalefette, popülist düşüncelerle menfaat umanlar çıkarsa, onlara soracağız, bu 250 trilyonluk açığı nereden kapatacağız; biz, İskandinav ülkeleri miyiz ki, sosyal güvenliğe devlet bütçesinin yüzde 30'unu, 40'nı, verelim; biz Almanya mıyız, yüzde 30'u verelim? Biz, daha yatırım yapamıyoruz!

Türkiye geçen sene ve önceki sene, 1950'den beri ilk defa, 1994'te ve 1995'te bir tane bile baraj yapmadı ve şimdi, Sayın Baykal gelmiş, bana akıl veriyor "bütçeye enerji yatırımı için 2,5 milyar dolar koymazsanız, Türkiye mahvolur" diyor. Peki, sizin imzanızla gönderdiğiniz tasar, var; işte, onbeş gün sonra yeniden getireceğiz Meclise, 1996 yılı bütçe tasarısında sizin imzanız var; enerji yatırımı için 13 trilyon, lira öngörmüşsünüz. 200 milyon dolar öngörmüşsünüz. Şimdi bana diyorsunuz ki, 2,5 milyar dolar yapacaksın... Öyle şey olur mu, öyle sorumluluk olur mu? Niye koymadınız 2,5 milyar doları 1996 yıl, bütçesine... Sizin İmzanız var altında... (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, Sayın Menderes'in, Refah Partisi adına konuşması sırasında, sanıyorum, en çok kullandığı kelime "rantiyeci" kelimesiydi. Doğru mu? (RP sıralarından "Doğru" sesleri) Bakın, "rantiyeci" kelimesi yanlış bir kelimedir; çünkü, rantiye demek, zaten, rantla geçinen demektir, buna bir de "ci" eki eklerseniz yanlış olur. (RP sıralarından "Anlam, belli ama" sesleri) ama bakın, daha önemlisi şudur: Sayın Menderes, bu Meclisteki her partiyi suçladı; bizi suçladı, Doğru Yol Partisini suçladı, Demokratik Sol Partiyi suçladı, herkesi suçladı, suçladı; ama bütün bu suçlamalarını, konuşmasının son cümlesiyle geri aldı ve dedi ki, "rantiyeci olan partilerin de, bağımsızlıktan taviz veren partilerin de, hepsinin aklanması mümkündür" ama bir tek şartı var: Refah Partisiyle ortaklık yapsınlar... "Bizimle ortaklık yaparsanız hepiniz aklanırsınız!" (ANAP, DYP ve DSP sıralarından alkışlar) Evet, Sayın Menderes'e göre, Türkiye'nin bağımsızlığından taviz veren partilerde, rantiyecilere (!) kaynak sağlayan partilerde, hepsi aklanabilir; ama aklanmanın şartı, Refah Partisiyle ortaklık kurmaktır. Refah Partisinin sevapları, onların bütün günahlarını örtmeye yeter. (RP sıralarından "Doğru, doğru" sesleri, gürültüler)

Şimdi, değerli milletvekilleri, böyle bir muhalefet anlayışı olamaz. Böyle bir muhalefet anlayışı; ancak, iktidardan uzak kalma kompleksinin sonucu olabilir (ANAP sıralarından alkışlar) ama ben inanıyorum ki, Refah Partili değerli milletvekilleri de, böyle, önyargılı, duygusal bir muhalefetten Türkiye'ye hiçbir yarar gelmeyeceğini göreceklerdir. Ben, Sayın Erbakan'la yaptığımız o görüşme maratonunda, bunun çok önemli işaretlerini gördüm. Sayın Erbakan olmasaydı, bu Koalisyon olmazdı. Sayın Erbakan, orada, hakikaten çok olgun bir tavır ortaya koydu, çok olgun bir tutum ortaya koydu; ama eğer, buna rağmen, Refah Partisi, bugün, hükümet ortağı olamamışsa, bunun sorumluluğunu, bence, kendisinde aramalıdır; bizde değil, kendisinde aramalıdır. (RP sıralarından gürültüler)

Ben, Sayın Erbakan'a ilk görüşmemizde söyledim -Sayın Erbakan'a söylediğimi huzurunuzda söylüyorum; aslında yeri değil; ama burada, Refah Partisi sözcüleri bu meseleyi kaşındıkları için söylüyorum- dedim ki: Biz, program itibarıyla sizden çok farklı bir partiyiz. Sizin programınız ile bizim programımızın bağdaşması mümkün değil. Sizin programınız, bize göre, uygulanabilir bir program değil; bize göre değil; hayali bir program; hiçbir yerde de uygulanmış örneği yok. Ha, buna rağmen, biz, sizi dışlamayız. Eğer, siz, bugün, saydığınız bütün bu partilerden hiçbirisiyle, bırakınız koalisyon hükümeti kurmayı, koalisyon görüşmesi bile yapamıyorsanız, bunun sorumluluğu bu partilerde değil, bunun sorumluluğu sizdedir. Çünkü, siz, seçimden önce ne dediniz? "Refah bir tarafta, bütün öbür partiler bir tarafta" dediniz. (RP sıralarından "Doğru, doğru" sesleri)

Bir dakika, bir dakika... Doğru olması bir şey ifade etmiyor. Bunu dediğiniz zaman, ortaya bir iddia koyuyorsunuz; diyorsunuz ki, "ben tek başıma iktidar olacağım..." (RP sıralarından gürültüler)

HASAN DİKİCİ (Kahramanmaraş) — Elbette olacağız!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika yahu! Bir dakika...

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) — Olacağız, mutlaka olacağız...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Diyorsunuz ki, “ben tek başıma iktidar olacağım.”

Tek başınıza iktidar olamıyorsunuz; tek başınıza iktidar olacak oyun yarısını bile alamıyorsunuz!

SITKI CENGİL (Adana) — Siz, kaçtan yüzde 19’a düştünüz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika... Söyleyeceğim. (RP sıralarından gürültüler)

SITKI CENGİL (Adana) — Siz yüzde 19’la geldiniz...

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen... Lütfen... Sayın Başbakanı dinleyelim efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Neticede, yüzde 21 oy alıyorsunuz.

SITKI CENGİL (Adana) — Siz yüzde kaç aldınız?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tamam, ben de yüzde 19,7 aldım.

SITKI CENGİL (Adana) — Niçin yüzde 19’a düştünüz?

BAŞKAN — Bir dakika efendim.. Karşılıklı konuşmakla bir şey halledemezsiniz. Karşılıklı konuşmayın lütfen... Dinleyin Sayın Başbakanı.

SITKI CENGİL (Adana) — Niçin düşmüşler; bir izahını yapsınlar da, ondan sonra...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yahu, polemik yapmak için söylemiyorum...

BAŞKAN — Cevap vermek de size düşmez; Grubun başkanvekilleri var; onlar o cevabı verirler. Lütfen... İstirham ediyorum...

Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Değerli hatibiniz bize bir soru sordu, “Refah Partisiyle niye kurulamadığını millete açıklasınlar” dedi; ben de açıklıyorum. Bana müdahale ederseniz, açıklayamam; açıklamak için söylüyorum, polemik yapmak için söylemiyorum; beni dinlemenizi rica ediyorum.

Sayın Erbakan’a dedim ki, biz, sizinle bu şartlarda bir koalisyon kuramayız; çünkü, sizin programınız bizden çok farklı, sizin dünyaya bakışınız bizden farklı; sizin, Türkiye’nin dünyadaki konumu konusundaki yaklaşımınız bizden farklı. Biz, Türkiye’nin, kendi değerlerini muhafaza ederek, Batı ile bütünleşmesinden yanayız; biz, Türkiye’nin geleceğini Batı ile bütünleşmekte görüyoruz; siz, İslam dünyasıyla bütünleşmekten yanaşınız. (RP sıralarından “Doğru, doğru” sesleri) Tamam, ama gözden kaçırdığınız birşey var; o bütünleşmek istediğiniz İslam ülkeleri birbirlerini boğazlıyorlar.

AHMET DEMİRCAN (Samsun) — Kırk yıl önce Avrupa ülkeleri birbirini, boğazlamıyor muydu?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bakın, Sayın milletvekilleri, Sayın Erbakan bana “programlarımızı rafa kaldırıyoruz; biz, sizin programınızı inceledik, sizin seçim taahhütnamenizi inceledik; yüzde 90’ına katılıyoruz; yüzde 10’u için de anlarız; biz uzlaşmacıyız; yüzde 10 unda da uzlaşırız” dedi. Bizim programımızda anlaşmamız yetmez, bu programı kim uygulayacak, dedim. “Sizin arkadaşlarınızın çoğu bizim güvendiğimiz arkadaşlardır, siz uygularsınız” dedi.

Bizim görüşmemizin mümkün olması, bizim Refah Partisiyle bir koalisyon görüşmesine girişebilmemiz, Sayın Erbakan’ın bize gösterdiği bu olağanüstü -evet, altını çiziyorum- uzlaşmacı, yapıcı yaklaşım, sonucudur; ama maalesef, bunu sonuca getiremedik. Bunun sorumluluğu da bizde değil, bunun sorumluluğu sizin içindedir... (RP sıralarından gürültüler) Çünkü, siz, bu süreç içerisinde, Sayın Erbakan’ın başta ortaya koyduğu yaklaşımdan çok farklı taleplerle geldiniz; ekonomiyi bizimle bölüşmeye kalktınız. (RP sıralarından “Tabii” sesleri) Biz, ekonomiyi sizinle bölüşmezdik. (RP sıralarından “Niye” sesleri) Çünkü, siz, adil ekonomik düzene inanıyorsunuz.

NEZİR AYDIN (Sakarya) — Yalı çetesiyle nasıl bölüştünüz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, sizin sözcünüz bana soruyor, diyor ki: “Bizimle bölüşmediğiniz ekonomiyi Doğru Yol Partisiyle niye bölüştünüz?” (RP sıralarından “Yalı çetesiyle, yalı çetesiyle” sesleri) Doğru Yol Partisiyle, bizim, ekonomiyi bölüşmekte herhangi bir zorluğumuz yok; çünkü, bakın, arkadaşlarımız... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar [!])

Şimdi, siz ne anladınız, neyi alkışlıyorsunuz ben bilmiyorum; ama ben ne kastettiğimi söylüyorum. Bakın, bizim, Doğru Yol Partisiyle bu konuda bir zorluğumuz yok; çünkü, benim bu arkadaşlarım, sizin arkadaşlarınızla oturdular, koalisyon konusunu günlerce görüştüler, hiçbir mesafe alamadılar. Niye alamadıklarını açıklamak için, bir basın açıklaması yapmak için oturdular, iki cümlede, 40 dakikada anlaşma sağladılar; yani, 40 dakikada sadece basına açıklayacakları iki cümlede anlaştılar!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Yok canım!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Doğru Yol Partisiyle oturdular, iki günde bütün protokolü yazdılar, dört günde de bütün programı tamamladılar. (DYP sıralarından alkışlar)

Bizim, Doğru Yol Partisiyle ekonomik görüşlerimizde bir farklılık yok; farklılık belki üsluptadır, uygulamadadır; ama zaten, bu Hükümetin -kurduğumuz Hükümetin- bana sorarsanız, en önemli sorunu kendi iç uyumu meselesidir. Biz, eğer, kendi içimizdeki zorluklar, aşarsak, o uyumu sağlarsak, Refah Partisinin bütün engellemelerine rağmen, bu Hükümet, beş sene daha Türkiye’yi yönetir. (RP sıralarından “Çok zor!” sesleri) Bütün engellemelerine rağmen! Ama eğer, biz, içimizdeki uyumu sağlayamazsak, Refah Partisinin engellemesine de hacet kalmaz.

Şimdi, burada, Sayın Baykal paylaşmadıktan bahsetti. Aslında, bu kelimeyi hiç kullanmaması, gereken yine kendisidir. Ben, Sayın Çiller’e Hükümet öncesi görüşmelerimizde sordum. “Eğer, kuracağımız Hükümet, sizin SHP ile yaptığınız gibi,

CHP ile yaptığınız gibi paylaşımcı bir koalisyon olacaksa, biz onda yokuz” dedim. “Eğer, bu Hükümet, ayrı ayrı bakanlıkların sorumluluğunu paylaştığı halde, aynı politika doğrultusunda uyumlu bir işbirliğini sağlayabilecekse, biz, bunun kurulması için her türlü katkıyı sağlamaya hazırız” dedim. Sayın Çiller, bana, bu Hükümetin paylaşımcı bir Hükümet olmayacağını; bu Hükümetin işbirliği içinde, uyum içinde çalışacak bir Hükümet olacağını taahhüt etti. Benim için, bu Hükümetin arkasındaki en önemli destek de budur, Bu Hükümete en fazla güç sağlayacak olan husus budur.

Biz, kimseyle Hükümet paylaşmaya gelmedik. Biz, bakanlıklar, paylaşmaya filan gelmedik. Biz, size sunduğumuz bu Hükümet Programını beraberce uygulamaya geldik. Bunun bütün sorumluluğunu da birlikte üstleneceğiz. Öyle, ortağımıza çelme atma niyetimiz filan yok, ortağımız, yarı yolda bırakma düşüncemiz filan yok. Koalisyon Protokolünde de, Hükümet Programında da kamuoyuna, milletimize söylediğimiz her sözün arkasında olacağız. Öyle, bir söylediğimiz sözden ertesi günü vazgeçmeyeceğiz.

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) — Vazgeçtiniz...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Değerli milletvekilleri... (RP sıralarından “Yaptıklarınız yapacaklarınızın teminatı!” sesleri)

Bakın, burada eleştiri babında söylenen her sözü, hoşgörülle karşılayabiliriz; zaten, hoşgörü senesindeyiz, üstelik hükümetteyiz; ama bir söz var ki, o bana biraz ağır geldi, yadırgadım: Bu Hükümetin, bir demokrasi ayıbı olarak tarihe geçeceğini söyledi Sayın Menderes. (RP sıralarından “Doğru” sesleri)

Bakın, bu Hükümet, daha yeni bir hükümettir; bu Hükümetin icraat, daha belli değil; bu Hükümetin tarihe nasıl geçeceği daha belli değil; ama ben korkarım ki, Sayın Menderes’in o sözleri, bir kürsü ayıbı olarak zapta geçti. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

Ve bakın, huzurunuzda söylüyorum; bu Hükümet, öyle, rantiyeci hükümeti filan değil; bu Hükümet, Türkiye Cumhuriyetinin hükümetidir; bu Hükümet, aynı zamanda sizin hükümetinizdir... (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) Bu Hükümet, hepinizin emrinde olan bir hükümettir. (RP sıralarından “TÜSİAD’ın hükümeti” sesleri) Bu Hükümetten, yapamayacağı şeyleri beklemeye hakkınız yok; siz, bizden farklı şeyler düşünebilirsiniz, kafanızdaki hükümet etme düşüncesi, konsepti farklı olabilir; ama bunları bizden istemeye hakkınız yok.

Sayın Menderes diyor ki: “Bu Hükümet, 400 trilyon lira faiz ödeyecek; onun için, rantiyecilere kaynak aktaracak.” Ee, şimdi, ben soruyorum size: Sizinle koalisyon kursaydık, devlet, borç yükümlülüklerini yerine getirmeyecek miydi? İnkâr mı edecektiniz devletin borçlarını? Böyle devlet anlayışı mı olur? Böyle şey mi olur?

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Mercüme’i getirecekti...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — O borçları yapan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti değil mi? (RP sıralarından “Hani, Hazineye devrediyordunuz?” sesleri) Devletin devamlılığı esas değil mi? (RP sıralarından “Hazineye devrediyordunuz; ne oldu?” sesleri) Yahu, kim alacaklıya ona ödeyeceksiniz borcunuzu; ban-

ka alacaklıysa bankaya ödeyeceksiniz, şirketse şirkete, vatandaşa vatandaşa; ama borcumu inkâr ettim diyebilir misiniz?

Bakın, bazen sorumsuz muhalefet yapıyorsunuz; daha işin başında öyle başladınız. Vatandaş sizi görürse, size bir daha yüzde 21 oy da vermez. *(RP sıralarından gürültüler)* Böyle devlet anlayışı olmaz; devletin borcu inkâr edilir mi; yani, rantiyeci olmayacağım diye, rant geliri sağlamayacağım diye devlet sorumluluğunun gereğini yerine getirmeyecek misiniz? *(RP sıralarından gürültüler)*

BAŞKAN — Sayın Başbakan, bir dakika efendim...

Sayın milletvekilleri, bir konuşma üslubumuz var. Bir hatibin konuşmasının her cümlesinde koro şeklinde cevap vermeye kalkarsak, bunun sonunu getiremeyiz. Bir kere daha dikkatinizi çekiyorum. Sayın Ekinci, sizin de dikkatinizi çekiyorum ve istirham ediyorum; lütfen, dinleyelim efendim.

Devam edin Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Menderes bir kutudan bahsetti “o kutuyu açarsak kötü olur; onun için, cemilede bulunup açmıyoruz” dedi; ama aslında açtı; söyleyeceği fazla bir şey yoktu, hepsini söyledi. Bana kalırsa, bu da tutarlı bir davranış değildi; çünkü “seçimlerden önce söylenen sözlerin hiçbirini bizi bağlamaz; gelin, biz, sizinle, bütün sözlerimizi unutup, şu koalisyonu kuralım” diye fetva veren Sayın Erbakan’dı. Sayın Menderes’in bu ifadesi, en başta, kendi Genel Başkanının sözlerine ters düşer. Kaldı ki, biz, seçim öncesi söylediğimiz her vaadin arkasındayız, her taahhüdün sahibiyiz.

Bakın, burada Sayın Ecevit söyledi, Sayın Baykal da zannediyorum söyledi: Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması. Bir kere Koalisyon Protokolümüze bakın, Hükümet Programınıza bakın; yolsuzluklarla mücadele ve devletin şeffaflaştırılması, bu Hükümetin en önemli taahhüdüdür. Doğru Yol Partisiyle ortak taahhüdümüzdür ve bu konuda, önünüze, öyle, bir münferit düzenlemeyle değil, bir paket düzenlemeyle gelmeyi taahhüt ediyoruz. Bu konuda, biz, Anavatan Partisi olarak, daha bu Hükümet kurulmadan harekete geçtik. Milletvekili dokunulmazlığı konusunda anayasa değişikliği yapılması için bir teklifi imzaya açtık sanıyorum, bir iki gün içerisinde de arkadaşlarım imzayı tamamlayıp Meclis Başkanlığına sunacaklar, diğer partilere de veriyoruz; Sayın Baykal’ın burada taahhüt etmiş olduğu gibi, bütün siyasî partilerden de bu konuda destek bekliyoruz.

Dünyanın hiçbir yerinde, milletvekili dokunulmazlığı, Türkiye’deki kapsamında değildir; ama burada bazı hatiplerin söylediği gibi, Türkiye’deki herhangi bir savcıya, herhangi bir hâkime emanet edilemeyecek kadar da önemli bir konudur. Bu konuda özel bir düzenleme getiriyoruz; bu konuda, dokunulmazlığın kaldırılmasını en yüksek adli yargı merciinin onayına bırakan, Yargıtay’da bir daireye bırakan ve sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını bu konuda yetkili kılan bir düzenlemeyi çok yakında Yüce Meclisin takdirine sunacağız. Bu konuda hiçbir çekincemiz yoktur, bu konuda hiçbir çekingenliğimiz yoktur, bu konuda hiçbir geri adımımız yoktur. Benim Hükümetimin döneminde hangi iddiayı getirirseniz getirin ama ciddi donelerle desteklenmek şartıyla, hepsini sonuna kadar araştırmak, en başta benim boynumun borcudur. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

Sayın Menderes, burada, Hükümet Programında çay, fındık filan meselesinin niye konulmadığını eleştiri konusu yaptı. Sanıyorum, hükümet programıyla, gıda tebliğlerini birbirine karıştırıyor! Hükümet programı, öyle her ürünün sıralanacağı bir konu değildir...

AYDIN MENDERES (İstanbul) — Karıştıran sizsiniz!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Kaldı ki, bu Hükümet daha güvenoyu almadan -geçen seneden beri bekleyen fındık ve çay üreticilerine yapılması gereken ödemeler konusunda, Hazineyle ilgili arkadaşlarıma ricada bulundum- zannediyorum çok kısa sürede bu borçlar da tamamen ödenmiş olacaktır.

HÜSEYİN OLGUN AKIN (Ordu) — Beş aydır alınmadı...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, Meclis Başkanlığı seçimi konusunda, demokrasideki bir geleneğe ters davranıldığı iddiası dile getirildi yine Sayın Menderes tarafından; 1961'den beri bu Mecliste bir gelenek varmış; Meclis Başkanı, hep, en çok sandalyeye sahip partiden seçilmiş, ilk defa olarak, bu sefer, bu yasama döneminde bu gelenek çiğnenmiş.

Bu doğru değil; çünkü, Meclis Başkanlığı seçimi... Hakikaten doğrudur 1961'den 1980'e kadar böyle bir gelenek bu Mecliste vardı; ama 1982 Anayasasıyla birlikte, Meclis Başkanının seçim usulü değişmiştir, Anayasada bu konudaki düzenleme değişmiştir ve 1983'ten beri, yani, bu Meclisin görev yaptığı 1983 yılından bugüne kadar hiçbir dönemde bu kural uygulanmamıştır. Her dönemde -biz, Anavatan Partisi olarak, tek başımıza iktidar çoğunluğuna sahip olduğumuz halde muhalefet partileri, karşı aday çıkarmışlardır, sonuna kadar kendi adaylarını desteklemişlerdir; hatta, Refah Partisi, geçen dönemde, her Meclis Başkanlığı seçiminde kendisi aday göstermiştir, sayısı yetmediği için seçtirmemiştir; dolayısıyla, 1983 yılından beri bu Mecliste böyle bir gelenek yoktur; Sayın Menderes'in verdiği örnek yanlıştır.

8 yıllık temel eğitim konusu... Değerli milletvekilleri, bugün, 8 yıllık temel eğitim, Beş Yıllık Kalkınma Planında da kabul edilmiş olan bir devlet hedefidir; bu Meclisin de onayladığı bir hedeftir. Türkiye, 2000 yılına kadar, zorunlu temel eğitimi 8 yıla çıkarmayı amaçlamaktadır. Bunun, dinî eğitimin kısıtlanmasıyla filan da bir ilgisi yoktur. Bu, sadece, Türkiye'de bugün, devletin, her çocuğuna sağlamakla yükümlü olduğu eğitim süresini 5 yıldan 8 yıla çıkarması meselesidir. Bugün, dünyada, zannediyorum ki, 5 yıllık zorunlu eğitim vermekle yetinen ülke sayısı fevkalade sınırlıdır; sanıyorum, 10'u geçmez. Türkiye böyle bir ayıptan kurtulmalıdır. Türkiye, her çocuğuna en az 8 yıllık temel eğitim, ilköğretim verme hedefini mutlaka gerçekleştirmelidir.

Bugün, Türkiye'de uygulanmakta olan bir sistem var; 5 yıllık bir ilk eğitim veriliyor; ondan sonra, 3 yıllık ortaokul var; ondan sonra, 3 yıllık lise var. Şimdi biz ne yapıyoruz; ilkokulla ortaokulu birleştiriyoruz, zorunlu ilköğretimi 8 yıla çıkarıyoruz; ama netice itibarıyla, bugün uygulanan sistemin üzerine getiriyoruz bu yeni uygulamayı. Bunu iki kademe düşünüyoruz: Birinci kademe, bugünkü ilkokul eğitimine tekabül eden, 8 yıllık zorunlu eğitimin ilk 5 yıllık dönemidir, ilk kademesidir; orada, herkese, standart eğitim verilecektir. Ondan sonraki ikinci kademe

yönlendirme yapılacaktır. Yönlendirme yapılırken, çocuğun, yeteneği dikkate alınacaktır, kabiliyeti dikkate alınacaktır, gelecekte -yani orta eğitime geçtiği takdirde yapacağı eğitim dikkate alınacaktır ve burada, gerekirse dinî eğitime yönlendirme yapılacaktır, meslekî eğitime yönlendirme yapılacaktır, sanat-kültür derslerine yönlendirme yapılacaktır.

Ne bu konuda Sayın Menderes'in burada dile getirdiği endişe geçerlidir ne de Sayın Baykal'ın bize yönelttiği eleştiri haklıdır; çünkü, sayın milletvekilleri, öğretimde, temel eğitimde yönlendirmenin yapılması, Temel Eğitim Yasasının emridir. İsterseniz aynen okuyayım. Bizim Hükümet Programına aldığımız ifade de, Temel Eğitim Yasasındaki ifadenin aynısıdır. Kaldı ki, bu, Sayın Baykal'ın da imzasını taşıyan beş yıllık kalkınma planında da "zorunlu temel eğitimin yani, sekiz yıllık zorunlu eğitimin ikinci kademesinden başlamak üzere, ortaöğretimde etkin bir yönlendirme sistemi oluşturularak, piyasanın talebine yönelik insangücü yetiştirilmesi amacıyla, meslekî ve teknik ortaöğretimin etkinliği artırılacaktır" diye, plan ilkesi olarak konulmuştur. Bizim bu Hükümet Programına koyduğumuz, sizin bu kalkınma planında getirdiğiniz ilkedен farklı bir şey değildir. Biz diyoruz ki zorunlu temel eğitimin ikinci kademesinden başlamak üzere yönlendirme yapılacaktır. Neye göre yönlendirme yapılacak eğer çocuk, ortaöğretimde, İmam-Hatip Okuluna gidecekse din derslerine yönlendirilecek; meslekî okula gidecekse, meslek derslerine yönlendirilecek; sanat okuluna gidecekse, sanat derslerine yönlendirilecek. (ANAP sıralarından alkışlar)

DENİZ BAYKAL (Antalya) — Piyasa talebine göre yönlendirilecek!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Biz, bu meselede, sizinle anlaşamayız Sayın Baykal; çünkü, biz, ne din eğitimini öcü olarak gören bir anlayışa sahibiz ne de başka bir parti gibi, dini sahiplenme iddiasında olan bir partiyiz. (ANAP sıralarından alkışlar) Biz, dini sadece, bu milletin en büyük mukaddeslerinden biri sayan, mutlaka korunması gereken ve çocuklarımıza da esaslarının öğretilmesi gereken bir değer olarak görüyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Menderes gümrük birliği konusunda eleştiri getirdiler. Ortak Pazarla ilişki kurup, Roma Antlaşmasına ortak üyelik talebini ilk defa olarak Türkiye Cumhuriyeti, Hükümeti adına gerçekleştiren, kaderin bir cilvesi olarak, Aydın Menderes'in babası, rahmetli Adnan Menderes'tir. (ANAP sıralarından "Allah rahmet eylesin" sesleri)

AYDIN MENDERES (İstanbul) — Sayın Başbakan...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bugünkü Hükümetin Avrupa Birliğiyle ilgili yaklaşımıyla rahmetli Menderes'in 1959 yılında yaptığı o talep arasında en ufak bir farklılık söz konusu değildir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Hedefimiz, öyle gümrük birliğiyle filan yetinmek değil; hedefimiz, Türkiye'yi Avrupa Birliğine tam üye yapmaktır. (ANAP sıralarından alkışlar)

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — İşte bu olmayacak!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunun olmaması için, sizin iktidar olmanız lazım!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Olacağız; başka çare yok!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Canım, yüzde 21’lik haykırış iktidar olmaya yetmiyor!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Bir seçim kaldı!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, aslında, gümrük birliği meselesinde, bizim, parti olarak, gümrük birliğinin milletin onayına sunulması diye bir talebimiz filan olmadı, muhalefetteyken de olmadı. Bu, Refah Partisinin talebiydi.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) — Rahmetli Turgut Özal’ın... Ben de şahidim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hukukî olarak, prosedürde herhangi bir eksiklik söz konusu değildir; çünkü, gümrük birliğinin kendisi, bir antlaşma hükmünde değildir; bir Ortaklık Konseyi kararıdır; yani, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki, Ortaklık Konseyinin aldığı bir karardır. Bu ortak kararın bir tarafında Avrupa Birliği vardır, bir tarafında Türkiye vardır; ama bu ortak karar, kendi başına alınmış bir karar da değil; bundan otuz küsur sene önce, 1963’te yapılan Ankara Antlaşmasının ve 1973’te yürürlüğe giren Katma Protokolün bir sonucu. Avrupa Birliği “ben, yükümlülüklerimin büyük kısmını Katma Protokolün yürürlüğe girmesiyle birlikte üstleniyorum yerine getiriyorum” demiş ve 1973’ten itibaren bunlar, yerine getirmiş yani gümrüklerle ilgili...

AYDIN MENDERES (İstanbul) — Serbest dolaşım ne oldu; serbest dolaşım?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika... Ona geleceğim... Bir dakika...

Gümrüklerle ilgili yükümlülüklerini, sanayi mallarıyla ilgili yükümlülüklerini, hiçbir ayırım yapmadan, Türkiye’nin tüm sanayi ürünleri ihracat, için gümrükleri kaldırmak suretiyle yerine getirmiş. İlave taahhütleri var; bir tanesi, serbest dolaşım; onu yerine getirmemiş. Türkiye, bu taahhütlerini, öngörüldüğü gibi, 1995 yılında tamamlamış ve demiş ki “oturalım, gümrük birliğini başlatalım.” Burada daha önceden yapılmış olan bir antlaşma var, onun normal bir sonucu var, devam eden bir süreç var. Bu meselenin, Mecliste yeteri kadar görüşülmediği konusunda, sizinle aynı görüşü paylaşabilirim; ama bir halkoylamasına gitme zorunluluğu yok. Türkiye, eğer, tam üye olacaksa, Türkiye’nin tam üyeliği gündeme gelecekse, o zaman, bu, ancak bir referandumla olmalıdır; Avrupa Birliğinin diğer bütün genişlemelerinde olduğu gibi, milletin oyuyla olmalıdır; ama gümrük birliği için böyle bir lazime söz konusu değil, gümrük birliği için böyle bir gerek söz konusu değil.

FETİ GÖRÜR (Bolu) — “Kıbrıs’ı sattınız” diyen siz değil miydiniz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Kıbrıs konusu... İyi hatırlatınız.

Sayın Baykal dile getirdi. Bakın, bu sene başlamadan, yani, geçen senenin son günlerinde -bilmiyorum dikkatinizi çekti mi- Cumhurbaşkanımızla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı arasında, cumhurbaşkanı düzeyinde, bir ikili

işbirliği anlaşması imzalandı; yılbaşından iki üç gün önce, yani, gümrük birliği-nin yürürlüğe girmesinden iki üç gün önce. O işbirliği anlaşmasında öngörülen nedir; Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki ekonomik ilişkilerin, Türkiye'nin Avrupa gümrük birliğine katılmasından dolayı olumsuz etkilenmemesidir. Yapılan düzenleme, bizim endişelerimize, bizim zikrettiğimiz endişelere engel olmak için, bunların gerçekleşmemesi için yapılmış bir anlaşmadır.

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Demek ki varmış!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi onu söyleyeceğim.

Avrupa Birliği, bugüne kadar, bu konuda, herhangi bir tepki göstermedi; ama Gümrük Birliği Ortaklık Konseyinin gümrük birliğine ilişkin kararında bizim yorumumuz, her ne kadar, Türkiye, gümrük birliğine girmekle, Avrupa Parlamentosunun kararlarını da, Avrupa Birliği Adalet Divanının kararların, da otomatikman uygulama yükümlülüğü altında değilse de, bunlar, ancak, tam üye olmadığı için, Ortaklık Konseyi kararıyla, Türkiye açısından da bağlayıcı olabilse de, biz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle Türkiye arasındaki ilişkilerin, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki bu gümrük birliğinin uygulanması açısından çok ciddi sorun yaratacağını; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine karşı Türkiye'nin ambargo uygulama yükümlülüğünü gündeme getirebileceğini; keza, KKTC ile ilgili olarak Avrupa Birliği Adalet Divanının almış olduğu kararların; Türkiye açısından da Ortaklık Konseyine getirilmek suretiyle, bağlayıcılık taşıma ihtimali olduğunu dile getirdik. Bu endişemizi, bugün de muhafaza ediyoruz. Zaten, yılın son günü, gümrük birliğinin yürürlüğe girmesinden iki gün önce, Sayın Baykal'ın, büyük bir telaş içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle o anlaşmayı yapmasının sebebi de bizim dile getirdiğimiz bu endişelere set olmaktır; yani, bunların, yarın bizim KKTC ile olan ilişkilerimizde ortaya çıkmasını sorun yaratmasını, KKTC'nin dünyadan tamamen izole olmasını önleme amacına matuftur ve hemen söyleyeyim ki' çok faydalı bir girişim olmuştur; Sayın Baykal'a, bu konuda, hakikaten teşekkür borçluyuz...

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Bizim endişelerimiz de çok faydalı olacak Sayın Başbakan!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, bu konuda, Sayın Baykal'ın, şimdi gelip de bize "gümrük birliği konusundaki görüşlerinizden vaz mı geçtiniz?" diye soru yöneltmeye hiç hakkı yok; tersine, bizim endişelerimizi dikkate aldıkları için böyle bir inisiyatifini yerine getirmişlerdir ve şu geçtiğimiz aylarda yaşanan gelişmeler, bizim, o zaman, muhalefet partisi olarak dile getirdiğimiz endişelerin, ne kadar yerinde olduğunu, ne kadar haklı olduğunu göstermiştir.

Bakın, bugün, gümrük birliği karşısında Türkiye'ye yapılması gereken malî yardımların Avrupa Birliği bütçesinden verilen hepsi, Yunanistan'ın vetosuyla durdurulmuştur, bloke edilmiştir; Yunanistan, Türkiye'ye bütçeden yapılan yardımların hepsini bloke etmiştir. Şimdi, bunları kaldırtmaya çalışıyoruz.

Binaenaleyh, gümrük birliğinin işleyişinde güçlüklerimiz vardır; ama bu güçlüklerle bakıp da, gümrük birliğinin, temelde Türkiye'nin aleyhine bir düzenleme olduğunu savunmak mümkün değildir veya Avrupa'yla bütünleşmenin, Türkiye'nin geleceği açısından yanlış bir adım olduğunu savunmak doğru değildir. Zorlukları-

mız vardır, zorluklarımız devam edecektir; Avrupa Birliğine girme konusunda Refah Partisi de bize katılsa, bu Meclis yüzde yüz irade koysa bile, yine büyük zorluklarımız vardır.

Türkiye öyle kolayca entegre olabilecek bir ülke değil, Türkiye bir Malta değil, Türkiye bir Kıbrıs değil, Türkiye 65 milyonluk bir ülkedir. Türkiye'yi almakta, kültürel farklılıktan başka, din farkından başka, ekonomik zorluklar da vardır. Kaldı ki, bugün bizi tam üye olarak almaya kalksalar dahi -bizim kendi ekonomik sorunlarımız, çözmeden, ekonomik dengelerimizi sağlamadan- bu işe girmeden önce bir daha düşünmemiz lazımdır. Yani, gümrük birliğiyle ilgili, gerek bizim tutumumuza ilişkin gerek Demokratik Sol Partinin bu konudaki duyarlılığına ilişkin dile getirilen eleştirilerin haksızlığına inanıyorum. Tersine, bu eleştirilerin haki, olduğu görüldüğü içindir ki, bizzat Sayın Baykal'ın partisi o adımları atmak zorunda kalmıştır veya Sayın Baykal'ın içinde olduğu Hükümet o tedbirleri almak zorunda kalmıştır.

Sayın milletvekilleri, Sayın Şener ve Sayın Baykal, bu iç borçlarla ilgili yapılacak düzenlemeye ilişkin görüşlerimizden rücu ettiğimiz eleştirisini dile getirdiler. Bizim Programımıza takarsanız, Merkez Bankası Yasasında değişiklik yapılacağı, tahhüt ediyoruz. Merkez Bankası Yasasında böyle bir değişiklik yapamadan, zaten, böyle bir düzenleme mümkün değildir. Merkez Bankasını, mutlaka, daha özerk bir yapıya kavuşturmamız lazım. Merkez Bankasının konumunu, Merkez Bankasının para politikasında daha etkili olacağı, Hükümetten daha bağımsız olacağı, para politikası konusunda çağdaş ekonomilerdeki otoriteye kavuşacağı bir şekle getirmeye mecburuz.

Sayın Ecevit, Meclis Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, koalisyon ortağı iki partinin işbirliği yapacağına ilişkin beyanınızın Anayasaya aykırı olduğunu ifade ettiler; daha sonra, Anavatan Partisinin Sayın Sözcüsü de dile getirdi, sanıyorum Doğru Yol Partisinin Sözcüsü de dile getirdiler. Netice itibarıyla, orada ifade edilen husus, bir ilke karardır. Partilerin, bu her iki seçimde de bağlayıcı karar alamayacakları, bir Anayasa hükmüdür. Kaldı ki, bağlayıcı karar alsalar bile, bunun bir hükmü olmaz; çünkü, oylamalar sizin de ifade ettiğiniz gibi gizlidir. Bizim burada ifade ettiğimiz, sadece partilerin, eğilimlerini, geleceğe ilişkin ilke kararlarını ortaya koymalarıdır; buna da, Anayasada da mani bir husus söz konusu değildir. Biz, parti olarak, böyle bir eğilim ortaya koyuyoruz; arkadaşlarımız gizli oy kullanacaklardır; isterlerse bizim bu eğilimimize uygun davranırlar, isterlerse bunu dikkate almayabilirler.

Seçim Yasasında değişiklik yapılmasının, Hükümet Programında niçin yer almadığını ifade ettiler. Anayasaya uyum yasalarının Hükümet Programında yer almamasını eleştiri konusu olarak gündeme getirdiler. Hemen ifade edeyim ki, bunun sorumluluğu bendedir; çünkü, ortak komisyonda çalışan arkadaşlarımız, Seçim Yasasında bu tür değişikliklerin yapılacağına ilişkin ibareleri de Hükümet Programında ve Koalisyon Protokolünde önermişlerdir. Ben, bunların Hükümet Programından çıkarılmasını istedim; çünkü bana göre bu, hükümet inisiyatifiyle değil, Meclisteki siyasî partilerin ortak inisiyatifiyle yürütülmesi gereken bir konudur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Başbakan devam edin efendim, buyurun.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yani, bir yerde Meclisin konusudur, tüm siyasî partilerin ortak konusudur. Komisyonun önerisine rağmen Hükümet Programında ve Koalisyon Protokolünde bu konunun yer almasını uygun görmedim. Bu konudaki bütün görüşlerinizi de yürekten paylaşıyorum. Nitekim uyum yasalarının, bir an önce bu Meclisten çıkarılması, hem yeni bir nüfus sayımının yapılarak daha sağlıklı seçmen dağılımının gerçekleşmesi hem yurtdışındaki vatandaşlarımızın daha geniş ölçüde oy kullanmalarına imkân sağlanması, bu konudaki yasal düzenlemelerin bir an önce gerçekleştirilmesi Hükümetimin en samimi dileğidir ve bu konuda Hükümetimizin üzerine düşecek her türlü katkıyı da sağlamaya hazırız.

Ekonomik ve Sosyal Konseye işlerlik kazandırılması konusu dile getirildi. Ekonomik ve Sosyal Konsey, şu anda bir Başbakanlık genelgesiyle kurulmuş vaziyettedir. Zannediyorum ki şimdiye kadar bir defa toplanmıştır. Bu Konseye, bu haliyle işlerlik kazandırmayı esasen hedefliyoruz; ama bence, daha sağlıklı yaklaşım Hükümet Programında söylediğimiz gibi bu Konseyin bir kanunla kurulmuş olmasıdır. Onun için de Hükümet Programımızda, bu konuda bir kanun tasarısını Meclise getireceğimizi ifade ettik. Bence, kanunla kurulan bir konsey, en azından Türkiye'deki beklentilere, geleneklere daha uygun düşecektir, daha itibarlı görev yapma konumunda olacaktır.

Sayın Ecevit, kayıtdışı ekonomik faaliyetlerin kayda alınması konusunda somut öneriler getirilmemiş olduğunu ve bu konuda vergi kanunlarında değişikliklerin Hükümet Programında yer almamasını ifade etti. Hemen söyleyeyim ki, kayıtdışı ekonomiyi kayıt altına almayı amaçlayan düzenlemeler, sadece vergi kanunlarının konusu değildir. Yapılan çalışmalar, vergi yasaları dışında kalan, temel hukuk yasalarında da bu yönde değişiklikleri içeren bir çerçevede yürütülmektedir. Tüm malî, ticarî, cezaî hükümlerde de topluca değişiklik yapılmasını gerektirmektedir. Bu konudaki teknik çalışmalarının kısa zamanda tamamlanarak, Yüce Meclise sunulacağı, umuyorum.

Sayın Ecevit, dış politikayla ilgili bir eleştiri getirdiler, tam bağımsızlık kavramın, öne çıkardılar.

Değerli milletvekilleri, sanıyorum ki bu Mecliste, Türkiye'nin dışarıdan değil, en başta bu Meclis olmak üzere, Türkiye'nin yetkili organları tarafından belirlenmiş, kendi iradesiyle ortaya konulmuş, bağımsız bir dış politika izlemesini, samimi olarak arzulamayan hiçbir milletvekili bulunamaz; ama bu kavramı değerlendirirken, günümüzün koşullarında, bu kavramın geçirmiş olabileceği evrimi de gözden kaçırmamalıyız. Bugünün Türkiye'si, Atatürk döneminin Türkiye'si değil; bugünün Türkiye'sinde, globalizasyon dediğimiz, küreselleşme dediğimiz bir olay var; bugünün Türkiye'sinde, ülkelerin, devletlerin kendi iradeleriyle, kendi egemenliklerini kısıtlayıcı birtakım antlaşmalara verdikleri imzalar söz konusu. Bakın, AGİK Antlaşmasına imza attık.

ŞEVKİ YILMAZ (Rize) — Anayasaya aykırı.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — AGİK Antlaşmasına imza attık; o antlaşma geldi, bu Yüce Meclis tarafından da onaylandı.

O antlaşmada ne deniliyor, biliyor musunuz: “İnsan hakları, konusu, hiçbir ülkenin iç meselesi addedilemez. Bu antlaşmaya imza koyan bütün ülkeler, insan haklarının ihlali konusunda, belirlenen mercilerin denetim hakkını da baştan itibaren kabul ederler.”

Şimdi, siz böyle bir antlaşmaya imza koyarak, kendi egemenlik hakkınızı, kendi iradenizle kısıtladığınız zaman, gelip, burada yüzde yüz bağımsızlık diyemezsiniz; çünkü, bu Meclis, hakkın, kendi iradesiyle kısıtlamış ve demiş ki, insan hakları konusunda ben irademi kısıtlıyorum; ben, sizin denetim hakkınızı kabul ediyorum; ben, kendi vatandaşlarımın, kendi millî mahkemelerimin dışında, uluslararası mahkemelere başvurma hakkın, kabul ediyorum, onların verecekleri kararları uygulama hakkını da kabul ediyorum.

İşte, bu antlaşmalara, otuz küsur ülkeyle birlikte Türkiye de imza koymuş; bu Meclis de o antlaşmaları onaylamış. Şimdi, gelip de burada bağımsızlık kavramını, bağımsız dış politika kavramın, 1930’lar.n anlayışıyla, artık, savunamazsınız; çünkü, dünya 1930’ların dünyası değil. Altmış yıllık bir değişimi görmezlikten gelerek, aynı kavramları, aynı duyarlılıkla uygulamasını bu Hükümetten bekleyemezsiniz; ama bu yükümlülükler çerçevesinde, Türkiye’nin bu uluslararası taahhütleri çerçevesinde, imza koyduğu bu antlaşmalar çerçevesinde, acaba, Türkiye, kendi menfaatlerini, kendi çıkarlarını böyle bir kolektif güvenlik sisteminin de üyesiiken, hangi ölçülerde savunabilecektir, hangi ölçülerde dile getirebilecektir; Türkiye’nin menfaat., bu kısıtlamalar içerisinde, en geniş ölçüde savunulabilmekte midir; bence, bu Meclisin, bu Hükümetin dış politikasını denetlerken asıl göz önünde tutması gereken kriter budur. Yoksa, Türk dış politikası, Atatürk döneminde de Atatürk döneminden itibaren bugüne kadar da bütün Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri döneminde hep millî olmuştur Türkiye’nin millî çıkarları her zaman önplanda tutulmuştur ve Kuzey Irak’ta Körfez Savaşından bu yana izlenen politikanın esas hedefi de bölgede, barış ve istikrar, sağlamakta Türkiye’nin güvenliğini korumaktır.

Yani, 1991’de atılmış bir adımı, bugünkü konjonktürle değerlendiremezsiniz Sayın Ecevit. 350 bin insan sizin sınırlarınıza yığılmışken, arkada, 500 bin insanın daha gelmesi söz konusu iken, sizin bunları iskân etme imkânınız söz konusu değilken, sizin talebinizle o insanların güvenliğini sağlayıcı tertipler alınırken, Çekiç Güç’ün varlık nedeni farklıdır; şimdi, bugün, aradan beş yıl geçtikten sonra, bu güvenlik riski asgariye indiği zaman ve orada başka bir oluşuma kalkan olma, başka bir oluşuma şemsiye olma konusunda birtakım ciddi şüpheler uyanmışken, Çekiç Güç’ün fonksiyonu farklıdır. Bu zaman aralığını dikkate almadan, şartları, konjonktürdeki değişmeyi dikkate almadan, aynı ölçülerini kullanarak Çekiç Güç’ü değerlendiremezsiniz.

Bugünkü ölçülere bakarak 1991’deki, benim içinde bulunduğum Hükümetin dış politikasını, eleştiremezsiniz. O politikayı o günkü konjonktürde değerlendirmeniz lazım. O gün yanlış yapmışsa, o günkü konjonktürde onun hesabını bizden sormanız lazım; ama bugünkü şartlarla 1991in dış politikasını değerlendirmek yanlışlık olur, bize de haksızlık olur, rahmetli Özal’a da haksızlık olur.

Acaba siz Başbakan olsaydınız, oradan aç biilaç 350 bin kişi gelseydi, üstelik sizin güvenliğinizi de tehdit eden boyutta olsaydı, o insanların can güvenliği tehlikeye olsaydı, siz nasıl bir tertip, düzen düşünürdünüz? Nasıl bir düzenleme yapardınız? Yani, bu soruya kendi vicdanınızda, kendi aklınızda bir cevap getirmeden bizi yargılamanız haksızlık olur; ama ben de size hak veriyorum, Çekiç Güç'ün o günkü geliş nedeniyle, bugünkü varlık nedeni arasında dağlar kadar, çok büyük fark söz konusudur. Bu fark gözden kaçırarak da bugün Türk dış politikası yapmak mümkün değil ama hiç endişeniz olmasın, bu konuda Çekiç Güç'e dair müttefiklerimizle teknik düzeyde görüşmeler yapılıyor. Ben size bu konuda yaptığımız görüşmelerde de, her zaman bilgi sunmaya çalıştım. Ümit ediyorum ki, bize -konuşmanızda da lütfettiğiniz gibi- Çekiç Güç'ün süresi konusunda, bu ilişkilerimizi sürdürecektir, bu temaslarımızı sonuçlandıracak kadar bir süre verirsiniz, o sürenin sonunda, bu Meclisin büyük çoğunluğunun mutabakatıyla, uzlaşmasıyla, Türkiye'nin çıkarlarını uygun bir sonuca mutlaka ulaştıracaktır.

ÖMER VEHBİ HATİPOĞLU (Diyarbakır) — Yetkiyi Ecevit mi verecek Sayın Başbakan?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yüce Meclise söylüyorum.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) — Saate bakın Sayın Başkan...

BAŞKAN — Saate bakıyorum efendim; merak buyurmayınız.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Türkiye'nin, içerisinde bulunduğu coğrafi bölgedeki öncü konumunu yitirdiği iddiası da, bence, geçerli değildir. Türkiye, bölgesindeki öncü konumunu, bugün, yaşadığı bütün konjonktüre, güçlülere rağmen, hâlâ sürdürmektedir. Türkiye, evvela, bölgesinde, demokrasi-nin öncüsüdür. Türkiye, çağdaş, laik devlet düzeninin öncüsüdür. Türkiye, aynı zamanda, liberal, serbest ekonomi düzeninin öncüsüdür. Bunlar -etrafımıza baktığımız zaman- bizim bölgemizdeki her ülkede gerçekleştirilen ortak değerler değildir. Bizim, öncülüğünü yaptığımız değerlerdir ve nihayet, Türkiye olarak, Irak'ın toprak bütünlüğünü, en güçlü biçimde savunmaya devam edeceğiz ve bu sağlanana kadar da yani, Irak'ın toprak bütünlüğü, Kuzey Irak'ta yaşayan bütün Irak vatandaşlarının can güvenliği tam olarak sağlanmış biçimde gerçekleştirilene kadar da bölgenin terörden temizlenmesi için, Türkiye, üzerine düşen sorumluluğun gereğini yerine getirmeye devam edecektir.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, toparlayabilir misiniz efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hemen toparlıyorum.

Sayın Baykal, Sosyal Sigortalar Kurumunun durumu yanında, tarım satış kooperatifleri birliklerinin durumunu gündeme getirdi. Tarım satış kooperatifleri birliklerinin Ziraat Bankasına borcu bürokrat arkadaşlarımdan bana verdikleri bilgiye göre şu anda, 186 trilyon lira değil, 138 trilyon liradır; ama bizim Hükümetimizin, bu birliklerin yasasında düzenleme yapmak suretiyle, birlikleri özertleştirmeye ilişkin düzenlemesi, hiçbir şekilde tarım kesimine yapılan devlet desteğinin ortadan kaldırılması anlamına gelmez; sadece, birliklerle devlet arasındaki organik bağın ortadan kaldırılması anlamına gelir. Birliklerin, özellikle, sınaî işletmelerindeki ve-

rimsiz çalışma düzeninin ıslahını amaçlar. Yoksa gerek 53'üncü Hükümet gerekse aynı koalisyon çerçevesinde bizden sonra gelecek olan hükümetler tarım kesimini desteklemeye devam edeceklerdir; ama çiftçiyi doğrudan destekleyeceklerdir- öyle birliklere militan falan alarak değil doğrudan doğruya çiftçiye destek vererek destekleyeceklerdir (*ANAP ve DYP sıralarından alkışlar*)

Gümrük birliğiyle ilgili duyarlılığın Hükümet Programına yansımadağı iddiası doğru değildir. Bakın, Hükümet Programının 29'uncu sayfasında "gümrük birliğinin geliştirilmesi; yani, eksiklerinin tamamlanması, varsa, yanlışlarının düzeltilmesi öngörülmüştür" denilmektedir. Daha açık nasıl yazılabilir Sayın Baykal? Bu ifade Hükümet Programında olduğu zaman, bizim, gümrük birliğine ilişkin daha önce dile getirdiğimiz kaygıların, bu programda ifadesini bulmadığını nasıl söyleyebilirsiniz?

Sayın Baykal'ın, dokunulmazlıkların kaldırılması konusundaki inisiyatifimize destek verme konusunda bu kürsüden bir defa daha dile getirdiği taahhüdünü de büyük memnurlukla karşıladım. En kısa zamanda, kendilerinin de desteğiyle bu konuyu gerçekleştirmeyi umuyoruz.

Sayın milletvekilleri, bu Hükümeti, uygulaması sırasında, istediğiniz kadar eleştirebilirsiniz. Bu Hükümetin, başarısı da başarısızlığı da netice itibariyle, Meclisinizin denetimine tabidir. Bizim icraatımızda, yanlış gördüğünüz, eksik gördüğünüz hususları, bu kürsüden dile getirmediğiniz zaman, zaten Meclis olarak, aslı görevinizi yapmamış olursunuz. Ama ülkenin menfaatine olan, alternatif gösterilemeyen, alternatifi olmayan konularda, yani bir öneriniz olmadan, bizim yerimizde siz olduğunuz zaman, ne yapacağınızı millete açıkça söylemeden bizi engellerseniz, bunun sorumluluğu da sizin üzerinizde olur.

Biraz önce, sosyal güvenlik sistemiyle ilgili olarak söylediğim husus bunun, tipik örneğidir: Açıkça söylüyorum: Erken emeklilikle yanlış yapılmıştır; sadece, erken emeklilikle değil, ondan önce de yanlış yapılmıştır. 1950'den beri Sosyal Sigortalar Kanunuyla ilgili uygulamada tam sekiz defa değişiklik yapılmıştır. Bunun bir tanesini 1986 yılında, Anavatan Partisi İktidarı döneminde biz yapmışız. Kurumun durumunu iyileştirici değişiklik yapmışız; emeklilik yaştan, yükseltmişiz. Tedrici bir sistem içerisinde, Sosyal Sigortalar Kurumunun, yükümlülüklerini yerine getirebilmesine imkân sağlayacak bir düzenleme yapmışız; siyasî maliyetini de üstlenmişiz. Millete hoş gelmeyecek, ama alternatifi olmayan, Sosyal Sigortalar Kurumunun ayakta kalması için elzem olan düzenlemeyi yapmışız 1986'da. 1992'de, şimdi bizi eleştiren Sayın Baykal'ın da içerisinde olduğu Hükümet erken emekliliği getirmiş; bugün, buraya gelmişiz. Hükümet Programın, sunarken söyledim, Hükümet Programının içerisinde de söyledim; geçmişteki yanlışlarla ilgili değiliz. Bugün aldığımız sorumluluk bundan sonra yanlışla meydan vermemektir, bundan sonra Türkiye'nin bugünkü durumundan kurtulmasını sağlamaktır. Bu tür sorunlarla bir daha yaşamasına imkân sağlamaktır Sorumluluğumuzu böyle görüyoruz Ortağımızla da bu anlayış içerisinde işbirliği yapacağız Yani bizim aramızı açmaya çalışmaktan ülkeye sağlayacağınız hiçbir yarar yok- bunu size de söylüyorum (*RP sıralarından gülüşmeler ANAP sıralarından alkışlar*) Bizimle kavga etmekle ülkeye sağlayacağınız bir yarar da yok. Size düşen, bize yardımcı olmaktır...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Yardımcı oluyoruz...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bu Hükümet, öyle rantiyeci (!) sınıfın Hükümeti filan değildir...

ŞEVKİ YILMAZ (Rize) — Yalı Çetesinin...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, bu Hükümet kimin hükümetidir; bu Hükümet, ortadireğin hükümetidir. Bu Hükümetin ortadireğin hükümeti olduğu da kendi programında yazılıdır. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar; CHP sıralarından alkışlar)

Bu Hükümet, kendi emeğiyle geçinen işçilerin hükümetidir, esnafın hükümetidir, sanatkârların hükümetidir, çiftçinin hükümetidir, emeklinin hükümetidir, memurun hükümetidir ve bütün bu kesimlere, ortadireğe yapacağımız en büyük iyilik, Hükümet olarak sağlayacağımız en büyük fayda, onları bir süreden beri, bizim iktidarımızdan ve bizden önceki iktidarlar zamanından beri yaşadıkları o enflasyon cenderesinden kurtarmaktın Yüzde 50, yüzde 60, yüzde 70, yüzde 120, yüzde 150 enflasyonla ortadireği ayakta tutamayız. Enflasyonu aşağıya çekmek istiyorsak, ortadireğe bu iyiliği yapmak istiyorsak -Sayın Erbakan bana her görüşmemizde söylüyordu- aklın, ilmin emrini yapmak zorundayız; öyle mi Sayın Erbakan?

NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Doğru...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — İnşallah...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — İşte ilim, SSK'nın bugünkü durumdan kurtarılmasını emrediyor.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Yoo...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Canım, alternatif bir öneriniz varsa getirirsiniz.

NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Tabii, tabii...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Eğer hiç fedakârlık üstlenmeden, hiç fedakârlık yapmadan SSK'yı düzeltmek mümkünse, biz, niye sizin önerinizi dikkate almalıyım!

KORKUT ÖZAL (İstanbul) — Aklın gereği.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama ilim ve akili SSK'nın durumunun düzeltilmesi için, SSK'nın malî yapısının güçlendirilmesi için; yani, bugün çalışanların yarınki emeklilik dönemlerinde mağduriyetlerinin önlenmesi için, bu Meclisin akılcı karar almasını emrediyor.

Bu konudaki tasarılarımızı en kısa zamanda Meclise getireceğiz. O zaman, sizlerden, bu konuda, yapıcı katkılarınızı bekleyeceğiz.

Yine, bu Hükümetin en önemli misyonlarından birisi, devletin yeniden yapılanmasıdır. Devletin yeniden yapılanmasından kastımız şudur: Türkiye, 1970'lerin sonundan itibaren, bir büyük ekonomik değişim yaşamaktadır; 24 Ocak kararlarıyla birlikte 1980'de başlayan, 1983'te Anavatan İktidarıyla ilk defa kurumsallaşan,

siyasî bir yapıya oturan, bizden sonra gelen iktidarların da devam ettirmek ihtiyacını duydukları bir ekonomik değişim söz konusudur.

Ekonomideki bu değişim, Türkiye'nin devlet yapısında karşılığını bulmamıştır. Devlet yapısında, bu ekonomik değişime paralel yapısal değişikliklerin yapılması lazımdır. Bunların bir bölümümü Meclisteki partilerin tümü tarafından paylaşılan değişikliklerdir. Yönetimdeki yapı değişikliğine, ben, bu Meclisteki hiçbir partinin karşı çıkacağına ihtimal vermiyorum. Bizim programımızda getirdiğimiz değişiklik önerilerini, bazı hatiplerin söyledikleri gibi, yetersiz bulabilirsiniz, daha fazla değişiklik aklayabilirsiniz; ama unutmayın ki, geçtiğimiz yıllarda, bu yönetim reformu, hep bu kürsüde kaldı, hep lafta kaldı.

Şimdi, biz, Doğru Yol Partisiyle birlikte, bu Koalisyon Hükümetiyle bu yönetim reformunu gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz. Türkiye'de, devleti, bugünkü aşırı merkezîyetçi yapıdan kurtarmak istiyoruz, yetkiyi mahallî idarelere vermek istiyoruz; ona muadil, kaynakları da mahallî idarelere devretmeyi amaçlıyoruz. Bu değişiklikte, bize destek olacağınızı umuyorum.

Yine, buradaki siyasî partilerin bir bölümünün hiç olmazsa bir bölümünün ama umarım ki, hepsinin katıldığını sandığım bir başka önceliğimiz var: Kamu bankalarını özelleştirmek istiyoruz. Türkiye'de, kamu bankaları özelleştirilmeden, burada yakınılan o yolsuzlukların da önüne geçilebileceğine inanmıyoruz. Devleti, tümüyle finans sektöründen çıkarmak istiyoruz. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

1994 yılı kasım ayında kabul edilen Özelleştirme Yasasına, iki sene içerisinde Ziraat Bankası ve Halk Bankası hariç, kamu bankalarının özelleştirilmesi hedefi konulmuştu. İşte, iki sene, sekiz ay sonra doluyor. Benim Hükümetimin de ömrü dokuz buçuk aydır. Kanunun da amir hükmüne uyarak, bu senenin sonuna kadar, bu istisnalar aşında kalan kamu bankalarını özelleştirmek istiyoruz. Bu konuda da, çok kısa zamanda, huzurunuzda bir projeye, bir tasarıyla geleceğiz. Bu konuda da, sizden destek istiyoruz.

Özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların özelleştirilmesini en süratli biçimde gerçekleştirme kararındayız; ama öyle, yakınmalara, peşkeş çekmelere filan meydan vermeyecek, en şeffaf, en açık sistemi kurarak, bütün milletin gözünün önünde gerçekleştirilecek uygulamalarla, devleti, artık bu ayak bağından kurtarmaya kararlıyız. Özelleştirme kapsamına alınıp da, bugüne kadar özelleştirilemeyen altmış küsur kuruluşun mümkün olan en geniş bölümünü bu Hükümet döneminde, bizim Hükümetimiz döneminde özelleştirmeyi amaçlıyoruz.

Sabrınızı istismar ettiğimin tadandayım; ama bu konuların hepsi, bu kürsüden dile getirildiği için, bu ölçüde de olsa, bunlara cevap vermeden geçemedim.

Yüce Meclise, Hükümetimizin, bir defa daha, bu on aylık görev süresi içerisinde, hiçbir ayırım yapmadan ne seçmen bazında ne siyasî partiler bazında hiçbir ayırım yapmadan bütün milletimizin hizmetinde olduğumuzun bilinci içerisinde görev yapacağımız», bir defa daha bu kürsüden dile getiriyorum.

Bize yapacağınız her eleştirinin, bize yapacağınız her önerinin, bu kürsüden dile getirilecek her görüşün, milletimizin hizmetinde yüklendiğimiz bu görevde

bize yol göstereceğini, bizim önümüzü açacağını, bize yardımcı olacağını, ifade ediyorum.

Bu Hükümet, yapısı itibariyle, kuruluş biçimi itibariyle, bu Mecliste, belki, şimdiye kadarki bütün hükümetlerden daha fazla uyum içerisinde çalışmaya mecbur olan bir hükümettir; bu Mecliste, en yakın diyalogu gerçekleştirmeyi amaçlayan, buna da mecbur olan bir hükümettir. Bu anlayışla göreve başlıyoruz. Halka hizmeti, hakka hizmet bilen bir anlayışla göreve başlıyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar) Yüce Meclisten de, bize, bu konuda destek olmasın, bekliyoruz. Henüz daha Hükümet Programı, açıklanmadan önce, bize, Türkiye'yi bir hükümet bunalımından kurtarmak için destek vaat eden bu Meclisin değerli mensuplarına, değerli partilerine bir defa daha şükranlarımı sunuyorum.

Güvenoyunda, bize, olumlu veya olumsuz oy verecek olan bütün milletvekillerine şükranlarımı sunuyorum. Her zaman Yüce Meclisin hizmetinde olacağımızı, Hükümet Programımızda belirtilen hedeflere ulaşmak için, hiç kimseden emir almadan, hiç kimsenin emrine girmeden, hiç kimseye en ufak bir diyet borcumuz olmadan, sadece milletimizin emrinde görev yapacağımız. ifade ediyorum. Bu görevimizde, doğru işlerimizde, haklı işlerimizde, hayırlı işlerimizde, önce Cenabı Allah'ın, daha sonra Meclisimizin Ve bütün milletimizin bize yardımcı olacağına inanıyorum.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Sayın milletvekilleri, lütfen, yerlerinize oturur musunuz efendim. İşimiz bitmedi; daha iki arkadaşımız şahısları adına konuşacak.

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, Başbakan A. Mesut Yılmaz'ın, ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüşü kendisine atfetmesi nedeniyle konuşması

BAŞKAN — -Sayın Baykal, bir müracaatız var efendim. Önce bir mutabakata varmamız lazım. İki itirazınız var. Birinci itiraz noktanızda, Sayın Başbakan, hükümet adına yaptığı konuşmada, sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgili açıklamalarında, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal'ın imzasın, taşıyan bir tasarıdan söz etmiştir diyorsunuz. Böyle bir imzanın olmadığını mı söylüyorsunuz?

DENİZ BAYKAL (Antalya) — Evet...

BAŞKAN — İkincisi, zorunlu temel eğitimle ilgili açıklamada da, Sayın Baykal'ın bir tasarıda imzasının olduğunu belirtmiştir diyorsunuz. Benim takip edebildiğim kadariyle, Sayın Başbakan, bu konuyu açıklarken, Yedinci Beş Yıllık Plandan bahsettiler. Burada da imzanızın olmadığını mı söylüyorsunuz efendim?

DENİZ BAYKAL (Antalya) — Evet.

BAŞKAN — Bu nedenle, 70'nci maddeye göre, yanlış beyanda bulunulduğu için söz talebiniz var.

Yeni bir sataşmaya meydan vermeden, buyurun Sayın Baykal. *(CHP sıralarından alkışlar)*

DENİZ BAYKAL (Antalya) — Sayın Başkan, anlayışınıza yürekten teşekkür ediyorum. Gerçekten de, önemli konuları tartıştığımız bu toplantıda, işi polemige dökmenin hiçbir anlamı yoktur; ama buradaki konuşmalarımız, bulanık kalan noktaları aydınlığa kavuşturmamıza yardımcı olursa, bu, sadece bizim için değil, toplumumuz için de yararlı olur. Bu çerçeve içerisinde, tanıdığınız söz hakkın, değerlendirmeye çalışacağım.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Sosyal Sigortalar Kurumunda prim miktarın, artıran bir tasarıda benim de imzamın bulunduğunu, Sayın Başbakan biraz önce burada ifade ettiler. Önce, böyle bir tasarı yoktur, sonra, böyle bir tasarıda benim imzam yoktur. Bu, bir yanlış anlaşılardan kaynaklanmaktadır. Söz konusu olan konu, prim miktarlarının, yani, işçinin ödeyeceği prim miktarının artırılmasına dönük değil, primlerin işveren tarafından ödenmemesi dolayısıyla ortaya çıkacak kaybın telafi edilmesini sağlamak amacıyla cezanın artırılmasına dönüktür.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ(Rize) — Aynı şeyi söyledim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Yani, prim tahsilatını hızlandırmaya dönük bir tasarıdır; yoksa, prim miktarının artırılmasına, hele on kat artırılmasına imkân yoktur; çünkü, prim miktarların, bir kat artırırsanız, zaten, tüm sosyal harcamalar ücretin yüzde 50'sine yakın bir ağırlık taşımaktadır, tümüyle ücretin gitmesi söz konusudur. Böyle birşey söz konusu değildir; bir. Bunda benim imzam yoktur; iki. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Yine, Sosyal Sigortalar Kurumunun sıkıntıya girmesine yol açan gelişmelerle ilgili olarak, sürelerin, emeklilik yaşının azaltılmasına dönük sorumluluğu, yine, bir tasan altında imzayla bana yıkma girişiminde de büyük haksızlık vardır. Böyle bir tasarının altında da benim imzam yoktur. Eğer, Sayın Başbakan, öyle bir tasarının altında imza arıyorsa, Koalisyon ortağı Sayın Tansu Çiller'i, Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'i aramalıdır. O nedenle, Sayın Başbakanın, kimden şikâyet edeceğini doğru saptamasında yarar vardır. Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkan. Deniz Baykal'ın, bu oluşumda kişisel bir sorumluluğunun ortaya konulması gayreti beyhudedir. Böyle birşey kesinlikle söz konusu değildir.

METİN EMİROĞLU (Malatya) — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı size bağlıdı.

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Bir dakika... Bitiriyorlar...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Yine, Yedinci Beş Yıllık Plandaki bir ifadenin yorumuyla ilgili olarak da aramızda bir ihtilaf var. Onun altında da benim imzam yok -küçük bir ayrıntı; Sayın Başbakan, imzalara çok meraklı "hep senin imzanla..." diye söylüyor- böyle bir imza yok.

Ama imza konusunu bırakalım, konuya gelelim. Çok temel bir nokta ve bunun, bu oturumda aydınlatılmış olmasın, çok önemli sayıyorum. Temel eğitimin sekiz yola çıkartmasının anlamının ne olduğunu, şimdi, artık, açıkça görüyoruz. Temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması, o sekiz yıllık dönemde, din eğitiminin yerleştirilip yerleştirilemeyeceği konusunun aydınlığa kavuşturulması önemlidir. Öyle anlıyorum ki, bu azınlık koalisyonu, temel eğitimi sekiz yıla çıkarırken, bunu, din eğitimi ni de aynen sürdürecektir şekilde anlamaktadır. Bu, yeni bir anlayıştır...

ABDULLAH AKARSU (Manisa) — Doğru.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — ...ve bu anlayış, Planımıza aykırıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH AKARSU (Manisa) — Planda yazıldığı şekilde...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Sayın Başbakan, bu anlayışı ortaya koyabilir, Koalisyon ortağıyla bu noktada anlayış birliği içerisine girebilir, bunu uygulamak isteyebilir; bunu, saygıyla karşılarım; ama buna beş yıllık planı tanık göstermesi doğru değildir, haklı değildir. Sayın Mesut Yılmaz'ın biraz önce okuduğu ifadenin açılması niteliğinde, onun altındaki paragraf, aynen okuyorum: "Bu Plan döneminde, okulöncesi eğitim tedricen yaygınlaştırılacak, Avrupa Birliği ülkelerinde asgari norm olan dokuz yıllık zorunlu eğitim, bu aşamada, ülkemizin tüm bölgelerinde, eğitim birliği yasası çerçevesinde sekiz yıllık zorunlu temel eğitim olarak uygulanmaya geçilecek ve yükseköğretime girişte yığılmaları önlemek için, ortaöğretimde -yani, bugünkü terminolojimizle lisede- yeni bir yapılanmaya gidilecektir." Yani, Sayın Mesut Yılmaz, Yedinci Beş Yıllık Plana dayanarak değil, Koalisyonun içerisinde bulunduğu koşulları değerlendirerek, bu Hükümet Programında Planın "eğitim birliği ilkesine dayalı olarak yapılması gerekir" diye düzenlediği sekiz yıllık eğitimi din eğitimi ni de onun içerisine yerleştirecek şekilde değiştirmiş gözüküyor. Bunun aydınlığa kavuşturulmuş olmasını önemli sayıyorum; bir.

Yine bu çerçevede, Sayın Yılmaz, bize "sizinle anlaşmamız mümkün değildir" dedi; niye dedi, bunu anlayamadım. Bizim din eğitiminin, halkın kendi rızasıyla devlet tarafından verilmesine de bir itirazımız yok; din kurumlarının yaygınlaştırmasına da bir itirazımız yok. Bunu rağmen, Sayın Mesut Yılmaz böyle bir anlaşmazlık noktasının altını niye çizdi bilemiyorum. Belki, şuradan olabilir: Biz, dinin siyasette kullanılmasına şiddetle karşıyız. Dinî inançların, dinî itikatların ve dinî tarikatların siyasette bir malzeme gibi kullanılması, bizim, hiçbir zaman kabul edemeyeceğimiz bir anlayıştır; bunu, dine de saygısızlık sayıyoruz siyasete ve kendimize de saygısızlık sayıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, gümrük birliği konusunda...

BAŞKAN — Efendim, konu anlaşıldı. Lütfen efendim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Peki, Sayın Başkan, bütün bunlara izin verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum, Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Baykal.

Başbakan A. Mesut Yılmaz'ın, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüşü kendisine atfetmesi nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Benim ifade ettiğim kanun tasarısı, Meclisin son oturumunda, Meclis gündemine gelmiştir. Geçen dönemde... (RP sıralarından “duyamıyoruz” sesleri)

BAŞKAN — Efendim “duyamıyoruz” diyorlar, isterseniz kürsüyü kullanabilirsiniz. (RP sıralarından “duyuyoruz” sesleri)

Siz söylediniz “duymuyoruz” diye, ben söylemedim ki... (ANAP sıralarından “Bravo Başkan” sesleri)

Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim, bu kürsüde ifade ettiğim, Sayın Baykal'ın da imzasını havi olan kanun tasarısı, prime esas olan kazanç miktarını, asgarî ücretin beş katına çıkaran bir kanun tasarısıdır. Geçen yasama döneminde, Meclisin son oturumunda gündeme alınması için, hükümet tarafından tasarı olarak gönderilmiştir, gündeme girememiştir. Geçen yasama döneminin son oturumunda gelen kanun tasarısında, Sayın Baykal'ın, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak imzasının bulunmaması mümkün değildir. Belki, mümkün olan, Sayın Baykal'ın, imza ettiği böyle bir tasarrının varlığını hatırlamamasıdır. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Temel eğitimle ilgili olarak “din eğitimi verilmesine karşı olmadıklarını” ifade ettiler; “din eğitimi almak isteyen çocuklara, devletin, din eğitimi vermesine karşı olmadıklarını” ifade ettiler-benim söylediğim şudur: Temel eğitimi; yani, zorunlu ilköğretimi, beş yıldan sekiz yıla çıkarmayı öngörüyoruz. Bu sekiz yıllık temel eğitim süresinin ilk beş yılında, her talebeye standart eğitim verilecektir. Zorunlu eğitimin ikinci kademesi olan üç yıllık dönemde ise, daha sonra ortaöğretimde devam edecekleri dallar dikkate alınarak, meslekî eğitim alanında yönlendirmeye gidilecektir; bu, sanat dersleri olabilir, din dersleri olabilir, kültür dersleri olabilir vesaire olabilir. Buna, Sayın Baykal'ın niçin karşı çıktığını, tepki gösterdiğini de anlayabilmiş değilim. Yani, sekiz yıllık temel eğitim gören bir çocuğun, 15 yaşma gelmiş bir çocuğun; üstelik ileride, diyelim ki, imam hatip okuluna gitmeyi veya meslek okuluna gitmeyi hedefleyen bir çocuğun, hiç din eğitimi almaması, sizce savunulabilecek bir durum mudur, kabul edilebilir bir durum mudur? (ANAP sıralarından alkışlar) Burada neyi tartışıyoruz, onu anlamıyorum.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) – Eğitimin birliğini tartışıyoruz.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Hacaloğlu... Lütfen...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ben, bu konuyu, sadece, bu konuda izhar edilen endişeleri gidermek için söyledim. Burada bir art niyet yok. Burada, Türkiye'nin eğitim standardını yükseltmek istiyoruz. Devletin, beş yıllık temel eğitim yükümlülüğünü sekiz yıla çıkarmak istiyoruz, sekiz yıla çıkarırken,

bugünkü yapıyla bir uyum sağlayabilmek için, ilk beş yılda aynı eğitimi herkese vereceğiz, ikinci üç yıllık kademede de daha sonraki ortaöğretime paralel bir yönlendirme yapacağız. Bazı çocuk din dersleri alacak, bazıları meslek dersleri alacak, bazıları sanat dersleri alacak. Bunda yadırganan hususun ne olduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim. Ben, sırf, sizin endişenizi gidermek için bunu söyledim. Mevcut yapının aynen korunmayacağım, burada farklı bir sistemin öngörüldüğünü söyledim. Yaptığınız izahata göre de bu anlayışla ters düşmeniz için herhangi bir sebep göremiyorum. Dolayısıyla, tepkinizi anlayabilmiş değilim.

Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Gruplar adına konuşmalar tamamlanmış, Hükümet adına da Sayın Başbakan, tenkitleri cevaplandırmıştır.

Şimdi, program uyarınca iki sayın üyeye şahısları adına söz vereceğim.

Bir açıklama yapmak durumundayım.

Şahısları adına söz alan kişileri Yüce Meclise arz ederken 13 sayın arkadaşımın ismini okumuştum. Dikkat buyurulursa, zabıtlara tekrar baktım “Şahısları adına söz talebi kaydı kapatılmıştır” ifadesini Başkanlık kullanmamış. Bu nedenle, 14’üncü kişi olarak Sayın Muhsin Yazıcıoğlu da şahsı adına söz istediler ve Sayın Muhsin Yazıcıoğlu, Sayın Recep Kırış’la sıralarını değiştirdiler. Bu durumda, birinci sırada Sayın Kemalettin Göktaş’a, ikinci sırada Sayın Muhsin Yazıcıoğlu’na eğer, salondalarsa söz vereceğim.

Şahsı adına Sayın Kemalettin Göktaş; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Göktaş, süreniz 20 dakikadır.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Mesut Yılmaz başkanlığındaki Hükümetin Programıyla ilgili görüşlerimi arz etmek üzere şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Meclise ve bizleri televizyonları başında dinleyip izleyen aziz milletimize saygılar sunuyor ve bu Hükümete, milletimizin hayrına olan işlerde başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, hatırlanacağı üzere, Hükümet Programı üzerinde kişisel görüşlerimi arz etmek üzere ilk söz isteyen ben olmuştum. Zira, Hükümet Program, olarak okunan metni dinlediğim zaman, bu yeni Hükümetin; bir, rantiyecileri daha da zengin edeceğini; iki, köylü, işçi, memur, esnaf ve emekli, bütün halkımızı daha da ezeceğini; üç, güneydoğudaki zulmü daha da çok artıracığını; dört, zaten borç ve faizle iflas ettirilmiş olan devleti daha da perişan edeceğini; daha da perişan etmekle beraber, faaliyetinin olmayacağını, görmüş, bu gerçekleri açıklamak istemiştım.

Ne var ki, söz sırası bana gelinceye kadar, çeşitli hatiplerin konuşmalarını dinledikten sonra, asıl, bu ana mevzuya geçmeden önce, iki önemli nokta üzerinde durmaya mecburum. Bunlardan biri, Sayın Baykal’ın sağ, sol, radikal gibi birtakım kelimeler kullanarak, temel eğitimin sekiz y.la çıkarılarak, demokratik bir ülkede,

milletin büyük çoğunluğunun arzusuna rağmen, imam hatip liselerinin orta kısımlarının kapatılmasını, ileri süren görüşleridir. Bu konuyla ilgili olarak iki gerçeği dile getirmek istiyorum:

1. Dünyanın her yerinde meslekî öğretim, küçük yaşlarda başlamaktadır; hatta, spor okullarında, üç dört yaşlarında başlar; çünkü, meslekî öğretim, küçük yaştan itibaren, melekelerin gelişmesine ihtiyaç duyulan bir öğretimdir; bu ilmî bir gerçek olduğu gibi, demokratik bir ülkede, gardiyan devlet ilkesinin yürütülmesi de mümkün değildir.

2. Partilerin konumlarını tarif eden gerçek tasnif şudur: Refah Partisi, halkı, onun inancını ve tarihini temsil eden bir merkez partisidir. Her türlü ifrat ve tefriklerden uzaktır, orta yolu temsil etmektedir; Türkiye'nin en büyük partisidir. (*RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*) Bu merkezdeki Refah Partisinin yanında, bir tarafında sağa sapma partileri vardır; diğer tarafında da sola sapma partileri vardır; gerçek budur.

Üzerinde duracağım ikinci konu ise, bu yaptığımız müzakerelerin, Anayasaya, İktüzüğe ve hukuka aykırı olduğu gerçeğidir. Bu hususu Yüce Meclisin bilgisine sunmak ve zabıtlara geçirmek için, Refah Partisi Grup Başkanvekili Şevket Kazan'ın, bugünkü müzakereler başlarken, Meclis Başkanlığına sunduğu, Meclis Başkanının, İktüzüğe aykırı olarak, Meclisin bilgi sahibi olmasını, engellediği önergeyi aynen okuyorum:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına"

BAŞKAN — Sayın Göktaş, zamanınızı bu önergeyle mi dolduracaksınız; bu konuyu hallettik...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, hatibin sözünü kesmeyin!

BAŞKAN — Bir dakika efendim, bir dakika... Hatiple konuşuyorum, ben müsaade edeceğim, merak buyurmayın Sayın Asiltürk, müsaade edeceğim.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başkan, bu konuyu...

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

Hatibe bir soru sordum, eğer, zamanınızı bu önergeyle doldurur, sonra benden ek süre isteyecekseniz; vermem, onu bilirsiniz.

Buyurun efendim, istediğiniz gibi önergenizi okuyun.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Diğer hatiplere gösterdiğiniz anlayışı sizden...

BAŞKAN — Hayır efendim, göstermeyeceğim, onu açıkça söylüyorum; çünkü bu önerge meselesini ben, biraz önce burada hallettim, zabıtlara geçirdim; ama siz, ısrarla bu önergeyi okumakta devam edecekseniz, buyurun okuyun efendim.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Siz, kendi isteğiniz doğrultusunda hallettiniz bunu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Siz devam edin, buyurun okuyun.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — “Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 7 Mart 1996 tarihli 20’nci Birleşiminde Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından okunan 53’üncü Hükümet Programında, Anayasa, İçtüzük hükümleriyle bu konudaki tüm teşriî teamüller ihlal edilmiştir. Şöyle ki;

I- Hükümet Programı olarak takdim edilen metnin gerek hazırlanışında gerek okunuşunda Anayasaya aykırı hareket edilmiştir. Okunan metin, Anayasanın 112’nci maddesine aykırıdır. Anayasanın 112’nci maddesi; Bakanlar Kurulunu genel siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumlu tutmuştur. Birlikte sorumluluk esası, aynı zamanda bu siyasetin Bakanlar Kurulu üyelerince birlikte oluşturulması mecburiyetini de gerektirir. Oysa, okunan metinde bu mecburiyete riayet olunmamıştır, zira;

a) Bakanlar Kurulu Programı, Bakanlar Kurulu listesinin Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasından takriben 4 saat önce, saat 16.40’ta redakte edilmiş, listenin onaylanmasından 7 saat sonra, saat 04.00’te Başbakanlık matbaasına verilmiş, aynı gün saat 09.00’da matbaadan alınarak dağıtılmıştır.

b) Bakanlar Kurulu üyeleri bu süre içinde, bu Hükümet Programı için hiçbir yerde bir araya gelmemişler, herhangi bir toplantı yapmamışlardır.

c) Bakanlar Kurulunda yer alan birçok bakanın basına ve Mecliste okunan Programın yazılmasına en ufak bir dahli söz konusu olmadığı gibi, muhtevassından dahi haberleri yoktur.

d) Keza, bu Programın hazırlanmasında görevli bakanlar, görevli olduklar, bakanlıklara bağlı ünitelerle ne temasta bulunmuşlar ne de görüşlerini almışlardır. Kaldı ki, bu program, bakanlar tarafından hazırlanmadığı için, Anayasanın öngördüğü manada bir bakanlar kurulu program, da değildir.

Kimler tarafından hazırlandığı bilinmeyen, alelacele ve sümmettedarik düzenlenip, kürsüden okunan, hatta, baskısıyla, okunması arasında bile önemli değişikliğe uğrayan, bu derece gayri ciddî bir metnin, Hükümet Programı olarak Yüce Mecliste müzakeresi mümkün değildir.

B.- Metnin okunuşunda Anayasanın 110’uncu maddesine aykırı davranılmıştır.

Anayasanın 110’uncu maddesi; bakanlar kurulu programının, kuruluştan sonra en geç bir hafta içerisinde Genel Kurulda okunacağını, program üzerindeki müzakerelere programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra başlanacağını, güvenoylamasının ise, müzakerenin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılacağını öngörmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, 1963 yılından bugüne kadar okunan 25 hükümet programının hiçbirisinin okunuşu, bakanlar kurulu tezkeresinin Genel Kurulda okunduğu güne tesadüf etmemiştir. Okunan hükümet programlarından 10 tanesi bakanlar kurulu listesi okunduktan sonra 7’nci günde, 5 tanesi 6’ncı günde, 5 tanesi 5’inci günde, 3 tanesi 4’üncü günde, 1 tanesi 3’üncü günde, 1 tanesi 2’nci günde (Yıldırım Akbulut Hükümeti) okunmuştur.

Anayasanın işbu 110'uncu maddesi iyi yorumlandığı zaman görülür ki, Anayasa, bir hükümet programının müzakeresinin sağlıklı olabilmesi için, okunmasından sonra iki gün, iyi düşünülerek oy kullanılabilmesi için bir gün ara verilmesini kabul ederken, programını hazırlaması için de hükümete yedi gün süre vermiştir. Bu süre ile de, herhalde, bakanların bir araya gelmesini, bakanlıklara bağlı kuruluşlarla temas etmesini, kuruluşlardan, bilgi ve teklif almasını, tüm bu teklif ve temennileri, takip edeceği siyasi politikalarla Kurulda müzakere etmesini zorunlu görmüş olmalıdır, Nitekim bugüne kadar kurulan tüm hükümetlerin, bu lazimeye riayet ettikleri açıkça görülmektedir.

Oysa bu Hükümet, bu gereğe, maalesef, uymamış, kurulda yer alan bakanların çoğunun, içerisinde ne olduğunu dahi bilmediği bir metin, Başbakan tarafından kürsüden okunmuştur.

İşte, Genel Kurulda, bu şartlar altında okunan ve Anayasanın bu maddesinin lafzına ve ruhuna tam anlamıyla aykırı olan bu metin, hükümet program, olarak müzakere edilemez.

II-Metnin okunması, İçtüzük hükümlerine aykırıdır.

İçtüzüğün 104'üncü maddesi, bakanlar kurulu programının okunacağı gün için, Danışma Kurulunca, Genel Kurula bir özel gündem teklif olunacağını, hükme bağlamıştır.

Bu İçtüzük hükmünün uygulanabilmesi için, Danışma Kurulunun, bakanlar kurulu listesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmasından sonra toplantıya çağırılması, konunun görüşülmesi ve programın okunması hususunun, Danışma Kurulu kararıyla özel gündeme alınması gerekir.

Oysa, programın okunduğu 7.3.1996 tarihli 20'inci Birleşimin tutanaklar, incelendiğinde açıkça görülür ki, Bakanlar Kurulu listesinin okunması ile Hükümet Programının okunması aynı oturumda olmuş; bu arada, herhangi bir Danışma Kurulu toplantısı yapılmamıştır.

Her ne kadar, 7.3.1996 tarihli Birleşimde, Bakanlar Kurulu listesinin Meclise sunulmasıyla, Sayın Başbakan tarafından Hükümet Program, diye okunan metnin okunması arasında, Meclise bir Danışma Kurulu karar, getirilmiş, oylanmış ve Genel Kurul tarafından da kabul edilmiş ise de, Danışma Kurulunun bu karar, incelendiğinde, bunun, sadece Hükümet Programının görüşülmesi ve güvenoyuna sunulması safahatıyla ilgili bir karar olduğu; ve fakat, İçtüzüğün 104'üncü maddesinde, sarahaten belirtilen "bakanlar kurulu programının okunacağı gün için" özel bir gündem teklifi olmadığı açıkça görülür. Dolayısıyla, bakanlar kurulu programının okunabilmesi için, İçtüzüğün öngördüğü şart yerine getirilmemiştir.

Diğer yandan, 7.3.1996 tarihli basılı Genel Kurul gündeminin ikinci sırasında yer alan özel gündem maddesinde, Hükümet Programının okunması yoktur.

Hal böyleyken, gündemin dördüncü sırasındaki "Oylaması yapılacak işler" safhasında, Danışma Kurulunun kararı oylandıktan sonra, ne tekrar gündemin ikinci maddesine geri dönülmesi ne de bu maddede esasen belirtilmemiş olan "hükümet programının okunması" konusu varmış gibi işleme konabilir.

Meclisin, usule uygun çalışabilmesi için, hükümet programının Meclise sunulacağı günün hükümet tarafından bildirilmesinden hemen sonra, Danışma Kurulu toplanarak, İçtüzüğün 104'üncü maddesine uygun olarak, bir özel gündem teklif etmesi; Genel Kurulda teklifin kabul edilmesi, Meclis gündeminin ikinci sırasında açıkça yer almasından sonra, hükümet programının görüşülmesi gerekir.

III-Bu metin, muhtevası itibariyle kurulan bu Hükümetin programı olamaz.

Bir diğer husus da, kurulan bu Hükümetin programının kabulüne imkân bulunmamasıdır. Zira, iki parti arasında imzalanan Koalisyon Protokolüne göre (Madde 6.) Başbakan Sayın Mesut Yılmaz'ın Başbakanlık görevi 31.12.1996'da sona erecektir. Bir diğer deyişle, bu Hükümet, 10 aylık bir Hükümettir; programının da, 10 aylık perspektif içerisinde yapılması öngörülen işler esas alınarak düzenlenmesi icap eder. Oysa, okunan programının muhtevası incelendiğinde 10 aylık değil, 5 senelik hedefler ve icraat planı ortaya konulmuştur. (2 milyon işsize iş, kamu borçları, elektrik kapasitesi, kara ve köy yolları gibi)

Bu, gayrî ciddi bir davranıştır, böyle bir program, 10 aylık bir hükümet programı olarak müzakere edilemez.

Yukarıdan beri açıklanan tüm bu sebeplerden dolayı, Anayasa ve İçtüzük hükümleri ve bu konuyla ilgili tüm teamüller çığnenerek 7 Mart 1996 tarihinde, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından 53'üncü Hükümet Programı diye okunan metnin;

1.-Müzakere edilemeyeceğini,

2.-Anayasanın öngördüğü şartlara uygun 10 aylık bir Hükümetin-icraatın, gösteren yeni program hazırlanması için metnin Hükümete iade edilmesini,

3.- Bakanlar Kurulu listesi okunmuş bulunduğu, Danışma Kurulunun yeniden toplantıya çağrılarak, İçtüzüğün 104'üncü maddesi gereğince hükümet programının okunması için özel gündem tespitinden sonra müzakerenin usulüne uygun olarak yapılmasını,

Bu maruzatımız, Yüksek Başkanlıkça yerine getirilmediği takdirde talebimiz, "Bir konuyu görüşmeye yer olmadığı ve geri bırakma" mahiyetinde olduğundan, İçtüzüğün 64'üncü maddesine göre şahsıma usul hakkında konuşmak için söz verilmesini, yeni Hükümetin hukukî olabilmesi için ehemmiyetle arz ve talep ederim." (ANAP sıralarından "Kim diyor onu, kim?" sesleri)

Bu önergede de açıkça görüldüğü gibi, burada yapılan müzakereler ve hükümet programı adı altında okunan metin ve bu metnin 07.03.1996 günü Mecliste okunması, Anayasaya, İçtüzüğe, hukuka tamamen aykırıdır.

Yeni Hükümetin, böyle, Anayasaya, İçtüzüğe ve hukuka aykırı bir temele oturması kendisinin bu hukukiliğini yok eder ve bundan sonraki bütün icraatın, keenlemyekün, yani yok hükmünde kılar. Bu minval üzere gidilmeye ısrar edilir ve şayet tesadüfen bu Hükümet sal, günü Meclisten şeklen güvenoyu almış gibi gözüksede dahi, bütün bu muameleleri, Anayasa Mahkemesi bozar.

Çalışmaların, Anayasaya, İçtüzüğe ve hukuka aykırı olmaması için:

1.- Sayın Meclis Başkanının, daha ilk günden başlattığı, İçtüzüğe aykırı davranışları terk etmesi,

2 - Bu program metninin Hükümete iade edilmesi, Hükümetin, Anayasaya uygun şekilde programını hazırlayarak, Meclise sunması ve bu programın İçtüzüğe uygun olarak, Mecliste müzakeresi gereklidir.

Bu çok önemli konulara temas ettikten sonra, şimdi, asıl konuya geliyorum. Başlangıçta da açıkladığım gibi, bu Hükümet rantiyecileri korumak, işçi, köylü, memur, esnaf, bütün halkı ezmek, borç ve faizle iflas ettirilmiş devleti de, daha çok batırmaktan başka bir şey yapmayacaktır. Çünkü, metinde, Hükümet Programının 11'inci sayfasının 2'nci paragrafında, aynen, şöyle deniliyor "finansal sektörün üzerindeki devlet tarafından konulmuş bulunan yüklerin asgarîye indirilmek üzere yeniden düzenlenmesi" Bu ne demektir? Bunun anlam, yani, bankaları, daha çok zaten insanımızı sömüren, yüzlerce, yüzde 900 civarında kâr eden bankalar, kâr ettirmeyi amaçlayan bir uygulamadır.

Şimdi, yine aynı şekilde, 12'nci sayfada özelleştirmeye ilgili bir paragrafta "enerji, ulaştırma ve telekomünikasyon kuruluşlarının ve hizmetlerin özelleştirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler, 1996 yılının ilk yarısında çıkarılacaktır." deniliyor. Burada, Türkiye'nin kurtuluşu, özelleştirmeye -zaten Hükümetin ana gayesidir, esas amacıdır- bağlanıyor. Bu özelleştirme geçmiş dönemde yapıldığı gibi yapılacaksa ki, öyle yapıma ihtimali kuvvetle muhtemeldir; çünkü, bu Program, Çiller Hükümeti Programının aynısıdır, ona benziyor; o itibarla, bu Hükümetin ortağı da Çiller'dir, o özelleştirme dönemindeki karanlık işler, peşkeş çekmeler aynen devam edecektir... (RP sıralarından "Bravo" sesleri", alkışlar) Bu da rantiyecileri korumadır. Sayın Başbakan, "rantiyeciler" kelimesinden herhalde biraz rahatsız oldu; çünkü, zannediyorum, kendisinin rantiyecilerle ilgili çok arkadaşı vardır, kendisini uyarmışlardır, bu "rantiyeci" kelimesi burada kullanılmasın diye. Şimdi, yine "Sayın Başbakan bu rantiyecileri koruma hükümetidir" dedik; ama yalı çetesinden hiç bahsetmedik Çünkü aynı zamanda bu Hükümet yalı çetesinin de hükümetidir. (RP sıralarından alkışlar) Bu Başbakan Sayın Başbakan bu Hükümete bu Hükümetin ortağına geçmiş dönemde hep "yalı çetesi" diye hitap ediyordu, şimdi bu yalı çetesine ortak oldu kendileri de Başbakan oldu hayırlı olsun diyorum. (RP sıralarından alkışlar)

Yine, Sayın Başbakan'ın az önceki konuşmasında "geçmiş dönemin karanlık işlerini, geç dönemin yolsuzluklarını araştırmayacağım" diye bir beyanı oldu. Sayın Başbakana soruyorum: Geçmiş dönemin yolsuzluklarını araştırmayacaksınız; peki, bu dönemin yolsuzluklar, ne olacak; geçmiş dönemde, yolsuzluk yapanların yanına kâr mı kalacak Sayın Başbakan?

Yine, Sayın Başbakan Yılmaz, burada, ben size, 51'inci Hükümet Programıyla ilgili konuşmanızdan bir paragrafı hatırlatmak istiyorum: O zamanki konuşmanızın tutanağı ben de var; o zaman, Gümrük Birliğiyle ilgili olarak aynen şöyle diydunuz: "Bu yapılan anlaşma, Batının menfaatine uygun anlaşmadır." Peki; madem Batının menfaatine uygun anlaşmadır; yeni Hükümet Programınızda, neden "Gümrük Birliğiyle olan ilişkileri geliştireceğiz" diyorsunuz da "menfaatimize uygun düzeltereğiz" diye, söylemiyorsunuz Sayın Başbakan? (RP sıralarından alkışlar)

Yine, dikkatimi çekti; bağımsızlıkla, egemenlikle ilgili bir konuşmasında, burada Sayın Başbakanın söylediklerini, ben şahsen talihsizlik olarak değerlendiriyorum; çünkü, burada Meclisimiz üzerinde “Egemenlik, Kayıtsız Şartsız Milletindir” yazıyor; o zaman, Sayın Başbakanın dediğine göre, “egemenlik, kayıtlı şartlı milletindir” cümlesi şeklinde düzeltilmesi lazım. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Ona kimsenin gücü yetmez Sayın Göktaş.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başbakanın buradaki konuşmasına göre değerlendiriyorum.

BAŞKAN — Kimsenin gücü yetmez ona... Lütfen düzeltin, maksadınızı aşmayın!

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Onu, Sayın Başbakanın...

BAŞKAN — “Egemenlik, Kayıtsız Şartsız Milletindir.” Bu, Meclisin tepesine kazanmıştır; bunu değiştirmeye de kimsenin gücü yetmez; ne sizin ne de bir başkasının. *(ANAP, DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Dikkatli olun lütfen! *(RP sıralarından gürültüler)*

AHMET DERİN (Kütahya) — Konuşmacım sözünü kesemezsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN — İstedığınız kadar itiraz edin; hiç önemli değil.

Devam edin lütfen; 1 dakikanız kaldı; 1 dakika sonra sözünüzü keseceğim. *(RP sıralarından gürültüler)*

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında Sayın Başkan da, Sayın Yılmaz’ın konuşmasından rahatsız olduğu için, benim konuşmama böyle cevap verdi. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — O, sizin hüsnükuruntunuz.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Ben ona inanıyorum; sen yerinden onun için rahatsız oldun Sayın Başkan.

BAŞKAN — O, sizin hüsnükuruntunuz.

Devam edin.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Değerli arkadaşlar, bu Hükümet, işçiyi, ücretli kesimi, tarımda çalışanlar., üreticiyi ezen bir Hükümettir. Tarımda üretim alanlarını kısıtlama amacını, gütmesi, IMF politikasıdır ve yanlıştır.

Burada konuşacak çok şey var; fakat vakit çok dar. Yalnız, bölgeyle ilgili bir-iki konuya değinmek istiyorum.

Sayın Başbakan, Trabzon meydanında, belediye önünde, Trabzonluya, Trabzon’un büyükşehir olması sözünü verdiniz mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Göktaş, süreniz bitti efendim, buyurun. *(RP sıralarından gürültüler)*

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başkan, 2 dakika daha verin.

BAŞKAN — Hayır efendim, vermeyeceğimi söyledim. *(RP sıralarından gürültüler)*

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Bu ne biçim tavır yahu!

BAŞKAN — Buyurun Sayın Göktaş...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Şimdiye kadar, herkese, cümlesini bitirmesi için süre verdiniz.

BAŞKAN — Siz buyurun efendim. *(RP sıralarından gürültüler)*

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Siz o makama yakışmıyorsunuz! Sizi protesto ediyorum...

BAŞKAN — İyi, tamam... Siz buyurun efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Göktaş, inme, inme...

BAŞKAN — Sayın Göktaş, buyurun efendim. *(RP sıralarından sıralara vurmalar, gürültüler; bir grup RP milletvekilinin kürsü önünde toplanması)*

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Siz o makama yakışmıyorsunuz!

BAŞKAN — Hayır efendim, buyurun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, diğer hatiplere verdiğiniz ek süreyi vermek zorundasınız.

BAŞKAN — Efendim?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Diğer hatiplere verdiğiniz beş-on dakikalık, hatta Sayın Başbakana verdiğiniz 10 dakikalık süreyi...

BAŞKAN — Anlamıyorum ki...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Eşit davranmak zorundasınız.

BAŞKAN — Grup Başkanvekilini dinleyeceğim; ama hepiniz konuştuğunuz zaman anlayamıyorum. Grup Başkanvekili itirazın, yapar; siz oturun, buyurun... Siz oturun efendim... *(RP sıralarından ve kürsü önünde toplanan bir grup RP milletvekilinden "Tarafsız ol", "Saygılı ol" sesleri, gürültüler)* İstedığınız kadar bağırın, bir şeyi değiştiremezsiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Diğer hatiplere...

BAŞKAN — Sayın Şener, sizi dinleyeceğim; ama lütfen oturun. *(RP sıralarından "saygılı olun" sesleri)* Arkadaşlarınız, lütfen oturtun, sizi dinleyeceğim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, hatiplerin kürsüde konuşma süreleri bellidir.

BAŞKAN — Evet, 20 dakika efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Ancak, Meclisi idare eden Başkan, oturumlarda belli bir tolerans göstermektedir; siz de, bugün, oturumun başlangıcından itibaren bütün hatiplere bu toleransı gösterdiniz; zaman zaman 5 dakika, hatta yarım saate kadar uzanan ek süreler tanıdınız.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Refah Partisine de tanındı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Şimdi kürsüde bulunan hatibe, diğer üyelere verdiğiniz bu ek süreyi vermemeniz, burada tarafsız davranmadığınız, gösterir. Bu da, Sayın Başkana, size, yakışacak bir tavır değildir. Onun için, ek süre vermenizi diliyor ve bekliyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şener; bakın, ben size izah edeyim efendim. Lütfen, siz de yerinize buyurun efendim, ayakta yorulmayın.

Sayın Ecevit'e 5 dakika ek süre verdim, sizin Grubunuza 7 dakika ek süre verdim, ANAP Grubu 6 dakika erken bitirdi. Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna 7 dakika ek süre verdim, Doğru Yol Grubu da zamanında bitirdi. (RP sıralarından "Başbakana? Başbakana?" sesleri)

Söyleyeceğim, söyleyeceğim... Sayın Başbakana da 15 dakika ek süre verdim.

ASLAN POLAT (Erzurum) — 25 dakika verdiniz.

OSMAN YUMAKOĞULLARI (İstanbul) — Daha fazla süre verdiniz; eşit davranmak zorundasınız.

BAŞKAN — Neye itiraz ediyorsunuz, söylüyorum... (RP sıralarından "Başbakana 25 dakika müsaade ettiniz" sesleri) Bir dakika, ben söylüyorum...

Sayın Başbakanın 15 dakikasının üzerine, kendi Grubunun kullanmadığı 5 dakikayı da ilave ettim. Gayet adil davrandım.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, grup ayrı hükümet ayrıdır.

BAŞKAN — Şimdi, biz, oturumun başında, Sayın Şevket Kazan'la, Sayın Şevket Kazan'ın verdiği önergeyle ilgili, karşılıklı bir konuşma yaptık ve onu beğenirsiniz beğenmezsiniz bir karara bağladık. Beğenirsiniz beğenmezsiniz, ona ben saygı duyarım.

Şimdi, Sayın Göktaş, tekrar "o önergeyi, ben burada okuyacağım" diye ısrar etti; okuyabilir. (RP sıralarında "okuyabilir" sesleri) Efendim okuyabilir, zaten itiraz etmedim; ama Sayın Göktaş'a dedim ki: Bakın, o önergeyle ilgili görüşmeyi yaptık...

ASLAN POLAT (Erzurum) — Hakkınız var mı? Haksız davranıyorsunuz.

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Bir dakika...

...bir karar verdik; vaktinizi ziyan etmeyin, 20 dakika olunca keserim. Zabıtlara geçti... (RP sıralarından "Öyle şey olur mu?" sesleri)

Aynen söyledğim şey budur ve Sayın Göktaş'a, ben, bunu, konuşmasının içerisinde söyledim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Hakkınız yok Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hakkım var efendim... Evet, hakkım var...

Bakın, ben Sayın Şener'le şimdi yine konuşacağım;

NECMETTİN DEDE (Muş) — Sayın Başkan, ihtiyacımız var size; kendinizi yormayın.

BAŞKAN — Bir dakika efendim, ben kendimi yormam, merak etmeyin.

Sayın Göktaş, ısrarla o önergeyi okumaya devam etti; saygı duydum. Okudu, zabıtlara geçirdi, hiçbir itirazım yok; ama süresini onunla doldurdu; ben de, kendisinden rica ettim, sürenizi bununla doldurmayın diye.

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) — Cezalandıramazsınız, cezayla tehdit edemezsiniz.

BAŞKAN — Şimdi... Bir dakika efendim, bir dakika... Bitmedi henüz... Henüz bitmedi, henüz bitmedi beyefendi... Lütfen beni dinleyin...

Sayın Göktaş, programla ilgili konuşmalarının hepsini bitirdi “şimdi de yerel sorunlara geçiyorum” dedi. İşte o noktada kestim. Hâlbuki programla ilgili iki cümlem daha var deseydi, yine müsaade edecektim. Bakınız, ne kadar adil davrandım, ne kadar dikkatli davrandım. Şimdi, buna niye itiraz ediyorsunuz ki! *(RP sıralarından gürültüler)*

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — İtirazımız şu...

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) — Tehdit edemezsiniz... Cezalandıramazsınız...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — İtirazımız şu Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Biraz önce yapmış olduğunuz konuşmalar da yanlışlar var:

Bir; bir partinin grubu ayrı şeydir hükümet ayrı şeydir. Bir grubun eksik konuşmasını, hükümetin süresine ilave edemezsiniz. Bu yaklaşım fevkalade yanlıştır.

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) — Edemezsin...

BAŞKAN — İçtüzüğümüzde böyle bir kaide yok. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) — Var tabii...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Evet yok...

BAŞKAN — Ben söylüyorum efendim size, böyle bir kaide yok. “Eder” veya “edemez” diye bir kaide yok.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Bu birincisi, Sayın Başkan.

İkincisi: Bütün hatiplere tanıdığınız ek süreyi, Sayın Kemalettin Göktaş’a, konuşmasının muhtevasından dolayı vermemeniz yanlıştır. Bir hatibin konuşmasının muhtevası ayrı şeydir *(RP sıralarından “Adalet ayrı şeydir” sesleri)* ek süre hakkı, konuşma süresi ayrı şeydir. Mahallî sorunlar dediğiniz şey Hükümet Programıyla doğrudan ilgilidir. Sayın hatip “mahallî sorunlarıma geliyorum “ derken, aynı zamanda Hükümet Programı üzerinde konuşuyor.

BAŞKAN — Hepsi zabıtlara geçti Sayın Şener. Ben kararımda ısrar ediyorum. *(RP sıralarından “Biz de ısrar ediyoruz” sesleri, sıralara vurmalar)*

Bir dakika... Efendim oturun... Hemen heyecanlanmayın...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Asiltürk, lütfen benim söyleyeceğimi bir dinleyin efendim.

Sayın Göktaş...

Lütfen oturur musunuz? Oturursanız konuşacağım.

AHMET DERİN (Kütahya) — Söz vereceksiniz...

BAŞKAN — Sayın Derin, sana hiç söz vermedim.

Sayın Göktaş, Hükümet Programı ile ilgili iki üç cümleniz daha varsa söz vereceğim. *(RP sıralarından “Hayır; 5 dakika” sesleri, gürültüler)*

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — 5 dakika söz vereceksiniz.

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Bir dakika efendim... Bir dakika...

Sayın Ceylan, siz grup başkanvekili misiniz? Lütfen... Siz yerinize oturun efendim. *(RP sıralarından “Sözlerini tamamlasın” sesleri)*

Bakın, ben, Sayın Grup Başkanvekiliyle anlaşıyorum; itirazlarımın ne noktada olduğunu da söylüyorum.

Sayın Göktaş, şimdi, söyleyeceğiniz iki üç cümle Hükümet Programıyla mı ilgili?

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun. *(RP sıralarından alkışlar)*

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Değerli arkadaşlar, aslında, Sayın Başkanın bu tutumunu kınıyorum.

BAŞKAN — Ee, yine aynı noktaya geliyoruz.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Evet, aynı noktaya geliyoruz.

BAŞKAN — Yine aynı noktaya geliyoruz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Hayır canım... İki cümle...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Tahammül etmeniz lazım.

Tarım alanlarının desteklenmeyeceği, desteğin tarımdan kaldırılacağı ve aynı zamanda, ekim alanlarının kısıtlanacağı yazılıyor programda; bu, programla ilgili.

BAŞKAN — Evet evet, programla ilgili; doğru; devam edin.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Burada yazıyor Sayın Başkan; herhalde okumadınız; zaten, sümmettedarik hazırlanmış bir program. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

ALİ KEMAL BAŞARAN (Trabzon) — Sayın Göktaş, programı siz mi hazırladınız!

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Sayın Başbakan, buda, sizin, okumadan, görmeden programa girmiş yazınız; sigorta emeklileriyle ilgili olduğu gibi;

Burada, Hükümet Programında, tarım alanlarının kısıtlanması, ekim alanlarının kısıtlanması ve desteklemenin kaldırılması yanlıştır. Birçok Avrupa ülkesinde, üretici desteklenmiştir, çiftçi desteklenmiştir. Bunun anlamı nedir; fındığın, çayın

ekim alanlarının kısıtlanması, fındık ve çay üreticisinin mağdur edilmesidir. Buna gerekçe olarak, maliyetin fazlalığı ve ihracatının yapılamadığı söyleniyor; iddia, gerekçe bu; ama esas böyle değildir. Mazotü pahalandıran sizlersiniz, traktörü pahalandıran sizlersiniz, gübreyi pahalandıran sizlersiniz, faturayı çiftçiye çıkarıyorsunuz.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Bizim suçumuz var mı; biz, o zaman hükümette yottuk.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Yanlışınz, çiftçiye ödetemezsiniz; bu, doğrudan doğruya yanlıştır.

BAŞKAN — Sayın Göktaş, lütfen, bitirelim artık efendim.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Yine, aynı şekilde “işçinin, ücretli kesimin maaşlarını, bütçe imkânlarına göre ayarlayacağız” diyor Sayın Başbakan.

Bu da yanlıştır arkadaşlarım; bütçe imkânlarına göre ayarlanmaması gerekir. Türkiye’deki ekonomik sisteme göre, yani, artan enflasyona göre, ücretli kesimin maaşlarının ayarlanması lazım. Eğer, bütçe imkânlarına göre, zaten iflas etmiş olan bütçeye göre ücretli kesimin maaşları ayarlanırsa, bu, sosyal barışı bozar.

Sayın Başkan, iznimize sığınarak, Başbakanın, Trabzon meydanında “Trabzon’u büyükşehir yapacağım” diye sözü vardı; bunu, burada, kendisine tekrar hatırlatmak istiyorum; çünkü, Trabzon’un büyükşehir yapılmasıyla ilgili kanun teklifini Meclis Başkanlığına verdim, sizin desteğinizi bekliyorum; Trabzon’u da, bu şekilde büyükşehir yapalım.

BAŞKAN — Tamam, mesaj ulaştı efendim...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Devamla) — Hepinize saygılar sunuyorum. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Mesaj yerine ulaştı Sayın Göktaş; buyurun...

Bütün sıkıntınız bu muydu efendim?

OSMAN YUMAKOĞULLARI (İstanbul) — Sayın Başkan, lütfen, tarafsız davranın.

BAŞKAN — Efendim?

OSMAN YUMAKOĞULLARI (İstanbul) — Tarafsız davranın lütfen.

BAŞKAN — Siz, yeni geldiniz; benim tarafsızlığımı, bu geçen süreler içerisinde görürsünüz, merak etmeyin. Çok alkışlar aldım ben sizin Grubunuzdan; daha, çok alkışlar alırım, merak etmeyin. *(RP sıralarından alkışlar)* Bak, bak, görüyor musun? Çok alkışlar aldım o Gruptan, yine alırım; merak etmeyin, siz hiç telaş buyurmayın efendim.

OSMAN YUMAKOĞULLARI (İstanbul) — Bu sözünüzü...

BAŞKAN — Sayın Yazıcıoğlu, size söz vereceğim; ama iki üç cümleyi zabıtlara geçirmem lazım; bir dakikanızı rica ediyorum efendim.

Sayın Göktaş, konuşmasında bir cümle kullandı; zabıtlara yanlış geçmemesi açısından, Sayın Başbakan'a da sormak istiyorum.

Sayın Göktaş, şöyle söyledi: “Burada yolsuzlukları araştırmayacağız, dediniz” dedi; yanlış mı anladım Sayın Göktaş?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Yanlış anladınız...

BAŞKAN — Efendim, bir dakika... Göktaş'a sordum. Sayın Asiltürk, siz, Göktaş değilsiniz; bir dakika efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sizin dinlemeniz farklı...

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim... Müsaade buyurun Sayın Asiltürk... Lütfen...

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — “Geçmişteki yolsuzluklar, karıştırma-yacağız, araştırmayacağı” anlamında bir söz söylediler.

BAŞKAN — Demek ki, doğru anlamışım.

Şimdi, Sayın Başbakan, şöyle bir cümle kullandınız; efendim, size doğrulatmak istiyorum, zabıtlara yanlış geçmemesi açısından; çünkü, ilerde, bu Mecliste çok münakaşa edilecek bu. “Kayda dayanan, evraka dayanan her iddia ve yolsuzluğu burada araştıracağız” diye bir cümle kullandınız; doğru mu efendim?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Zabıтта var zaten Sayın Başkan...

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim. Bunu doğrulatmak istedim. Demek ki, bir yanlış anlama bende değil, orada.

Şimdi, Sayın Göktaş, konuşmasında, sayın milletvekilleri, yine, oturumun başında benim izah ettiğim, Değerli Grup Başkanvekili - Sayın Şevket Kazan Beyefendinin dilekçesiyle ilgili itirazlar, burada okuyarak yinelediler. Bir kere daha zaptı geçmesi açısından söylüyorum; iki noktadan itiraz geliyor, esasında dört noktada itiraz; onları zabıtlara geçirdim, cevaplarını da verdim de, Sayın Göktaş, o sırada, herhalde burada değildi, dinlemediler; olabilir. Diyor ki, Sayın Göktaş “okunma” lafı yok. Nerede? Danışma Kurulu önerisinde. Yani, o Danışma Kurulu önerisinde sizin Grubunuzun imzası var; bir. Sayın Başbakan buradan, kalkmış beyanda bulunmuş “şimdi okuyacağım” diyor. Okuyacağım dedikten sonra, bir daha “okunma” lafı konulur mu? Konulmaz.

İkincisi, eğer bunun usulsüz olduğunu iddia ediyorsanız, niye Danışma Kurulu önerisine imza koydunuz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, yanlış anlatıyorsunuz.

BAŞKAN — Efendim, bir dakika... Müsaade buyurun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Yanlış anlatıyorsunuz...

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurun... Yanlış anlatmayacağım; doğrusunu anlatacağım şimdi. Bir dakika oturun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — İktüzüğün...

BAŞKAN — Sayın Şener, bir dakika oturun efendim... Lütfen...

Biz, bu Danışma Kurulu toplantısını, iki gün önce istişarî mahiyette yaptık. Neden? Çünkü, Meclis Başkan, olarak, takip ettiğim kadarıyla, Hükümetin listesinin, çarşamba gecesi Cumhurbaşkanına arz edileceği ve Cumhurbaşkanınca eğer tasdik edilirse, perşembe sabahı Meclise gönderileceği yolunda idi. Bunu bütün kamuoyu biliyor; kamuoyu önünde cereyan etti. Perşembe sabahı yeni bir Danışma Kurulu toplantısı yapmaya fırsat bulamayabiliriz diye düşündüm. O nedenle, sayın grup başkanvekillerini, istişari mahiyette ve bir Danışma Kurulu hüviyetinde toplantıya davet ettim. O Danışma Kurulu toplantısında bütün sayın başkanvekillerine bunu izah ettim. Önce, Refah Partisi Grup Başkanvekili Sayın Şevket Kazan iştirak ettiler, sonra, meşguliyetleri vardı, Sayın Şener iştirak ettiler, devam ettiler ve kendileri haklı olarak “henüz protokol parti gruplarında müzakere edilmedi, parti gruplarından ne karar çıkacağı bilinmiyor. Müsaade ederseniz, biz şimdi, böyle bir Danışma Kurulu önerisine imza koymayalım” dediler. Saygıyla karşıladım hiç itiraz etmedim; ama bir şart söyledim: Eğer, her şey normal yürürlüğünde devam ederse ve perşembe sabahı hükümet listesi, okunmak üzere Meclise gelirse, bu Danışma Kurulu önerisini elden dolaştırabilir miyiz dedim- “hiçbir mahzuru yok” dediler İşte Danışma Kurulu önerisi böyle alındı bunu da zabıtlara geçiriyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, müsaade edin, bitmedi ki...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Burada beni ilgilendiren...

BAŞKAN İlgilendirmiyor efendim. Ben, olan olayı söyledim. Bunun dışında bir olay var mı?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Var...

BAŞKAN — Nedir? Nedir bunun dışındaki?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Danışma Kurulu toplantısında ben vardım, muhatabınız bendim.

BAŞKAN — Evet...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Fakat anlattığınız olay öyle değil...

BAŞKAN — Nasıl?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sizin önerdiğiniz Danışma Kurulu önerisiyle, bizim, şu an iddia ettiğimiz Danışma Kurulu önerisi ayrı olay. O imzaladığımız Danışma Kurulu önerisinde şu var: Hükümet Programının Mecliste okunmasından iki tam gün geçtikten sonra müzakere edileceği, bir tam gün geçtikten sonra da oylanacağıdır.

Dikkat ederseniz, imzaman bulunduğu Danışma Kurulu önerisinde, Hükümet Programının müzakeresiyle ve oylanmasıyla ilgili, soyut, sadece Anayasa hükmü vardır; gün belirtilmeksizin...

BAŞKAN — Tabii, gün belirtilmeyecek...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Benim imzamı attığım Danışma Kurulu önerisi budur.

BAŞKAN — Tabii, gün belirtilmeyecek...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Şimdi iddia ettiğimiz metin o değil, Danışma Kurulu önerisi o değil... İçtüzüğün 104'üncü maddesine baktığımız zaman, orada deniliyor ki, "Hükümet programının okunacağı gün için..." programın müzakeresi ve oylaması için değil...

BAŞKAN — Efendim, Sayın Başbakan burada beyanda bulundu...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Beyan ayrı...

BAŞKAN — "Okuyacağım" dedi.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Efendim, müsaade buyurun, anlatayım.

BAŞKAN — Buyurun... Müsaade sizin; buyurun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — 104'üncü madde müzakereden ve oylamadan bahsetmiyor.

BAŞKAN — Okunmadan bahsediyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — "Hükümet Programının okunacağı gün için, Danışma Kurulu, Genel Kurula özel bir gündem teklifinde bulunur" diyor. İşte, biz, Danışma Kurulunda, bunu ifade eden bir karar almadık. Böyle bir Danışma Kurulu önerisi altında da hiçbir siyasî parti grubunun, grup başkanvekilinin imzası yoktur; benim de yoktur. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Anlaşıldı. Buyurun efendim.

Ama biz orada bugün böyle konuştuk. İşte, diğer siyasî partiler de burada; eğer, yanlışsam, o siyasî partiler de lütfen itiraz etsinler; Sayın grup başkanvekilleri de burada, işte Nevzat Bey de orada, herkes orada...

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) — Aynen böyle konuştuk...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Aynen sizin söylediğiniz gibi...

BAŞKAN — Peki, efendim.

Sayın Şener, bu müzakereyi kapatıyorum; bitti efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — İmzaladığımız metin bellidir Sayın Başkan. Usulsüz bir müzakere yapılmıştır.

BAŞKAN — Tamam efendim. Ben, itirazınızı kayıtlara geçirdim; ama bakın, sizden başka diğer grup başkanvekillerini de şahit tuttum. Onların imzası sizin söylediğiniz şekliyle değil, benim söylediğim şekliyle alındı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Metni getirin okuyalım.

BAŞKAN — Sayın Şener... Lütfen...

Artı, eğer, bu, Anayasaya, İçtüzüğe aykırı ise niye bugün müzakerelere iştirak ettiniz de görüş belirttiniz? *(DYP ve ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Bunları sadece zapta geçirmek için yaptım. Başkanlığın tutumu, Anayasaya, İçtüzüğe tamamen uygundur; bir kere daha arz ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sizin kendi görüşünüz.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Yazıcıoğlu. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 24 Aralık seçimlerinden çıkalı iki buçuk ay oldu. Pazarlıklar, görüşmeler, turlar derken, nihayet, Türkiye Cumhuriyeti bir hükümete kavuşmuş bulunmaktadır. Anavatan Partisi Genel Başkan, Sayın Mesut Yılmaz başkanlığında kurulan 53'üncü Hükümetin Program, okunmuştur ve bu program üzerinde söz almış bulunuyorum. Programın, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum ve konuşmama başlamadan evvel, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Programa önyargısız ve objektif olarak bakmak ve değerlendirmek istiyorum; ama üzülerik ifade edeyim ki, program, yeterli bulmuyorum. Ülkenin sayısız, çetre-filli sorunlarına karşı problemlerin katmer katmer olduğu, kördüğüm haline geldiğı bir ortamda, en azından bu problemlerin açık ve ayrıntılı biçimde ortaya konulmasını beklerdik; yuvarlak ifadelerle geçiştirilen meseleler karşısında, hiç değilse çözüm yollarının ortaya konulmasını bekler ve buna göre program, değerlendirmek isterdik.

Bu program, meseleleri net biçimde ortaya koymaktan da, bunlara çözüm yollar göstermekten de uzak görünmektedir. Hani, Türkiye'yi bilmeyen, tanımayan birileri okusa "vallahı Türkiye'nin işleri tıklarında" bile diyebilir bu yazılanlar karşısında.

Rakam yok arkadaşlar... Bu programda, hiçbir şekilde rakamlara yer verilmemiş. Yıllardır siyasetin içerisinde, son beş yıldır da Parlamentodan bir arkadaşınız olarak, rakamlardan bu kadar özenle kaçınılarak yazılmış bir programı ilk defa görmekteyim. Ülkenin iki sene sonra, üç sene sonra, beş sene sonra varacağı ekonomik hedeflerin neler olacağını, bu programda okuyarak bulamıyoruz. Anlaşılan, bu programın müelliflerinin rakamlarla arası pek hoş değıl. (RP sıralarından alkışlar)

Burada, denilebilir ki; bundan önceki hükümetlerin programlarında rakamlar vardı da ne oldu; haklısınız; ama yola çıkarken bir hedef tayin edersiniz, bu hedefe varamasanız bile, bu hedefleri yakalama gayreti içerisinde olursunuz. Hani, o, karınca misali "varamasak da yolunda ölürüz" diyebilirsiniz; bunu bile diyemiyorsunuz; çünkü, bu Hükümetle bir yerlere gitmenin zorluklar, da ortadadır. Bunu hepimiz bilmekteyiz; ancak, bunu, yüksek sesle ifade etmenin zorlukların, da gördüğümüz için, belki de o görev bir noktada bize düşmektedir.

Bu konuşmanın, suskunluk içerisinde bulunan ve belki izahta güçlük çeken arkadaşlarımıza, bir noktada tercüman olma doğrultusunda bir konuşma olarak değerlendirilmesini rica etmekteyim.

Program, eleştirmekten daha çok, objektif bir şekilde değerlendirmekten yayanım.

Değerli arkadaşlarım, Hükümet, özelleştirmeyi kısa bir vade içinde gerçekleştirmeyi öngörüyor. Başarılı olmalarını temenni ediyorum; ama ben, bu kürsüden bir teklifte bulunmayı görev sayıyorum. Özelleştirmeyi yaparken, en azından bir süre için örneğin, binyıllığına kamu harcamalarının eğitim, sağlık ve adalet hiz-

metleri dışında kalan kısmının dondurulmasını ya da asgarî seviyeye çekilmesini tavsiye ediyorum. Kamu harcamalarının savurgan boyutlara geldiği ve birkaç istisna dışında, özel sektörün dahi kamudan beslendiği bir ülkede, kamu harcamalarının, çok zarurî ve hayatî alanlar dışında, bir yıllığına dondurulmasının, kamunun borçlanma ihtiyacının azaltılmasının sayısız faydalar, olacağına inanıyorum. Bu yapıldığı takdirde, bir kısım insanların canı acıyacaktır; ama onlardan daha fazla, hak etmeden kamudan beslenen kesimlerin canı acıyacağı için, piyasalara bir nizam getirilmesinin de mümkün olabileceğine inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım, Programın madde madde eleştirilmesini gereksiz gördüğümü baştan söyledim; ama kimi maddelerine değinmeden de geçemeyeceğim.

Programın “Kentleşme” alt başlığını taşıyan bölümünde aynen şu ifade yer almaktadır: “Kırsal kesimden metropollere hızlı bir kentleşme hareketi mevcuttur.” Evet, ifade aynen böyledir. Bana göre, özensizce yazılmış bu ibarenin Türkçesi şöyle olmalıydı: Kırsal kesimden kentlere yönelen göç, kentlerin dokusunu bozmakta, başıbozuk ve çarpık bir altyapılaşmaya yol açmaktadır; fakat, programı hazırlayan arkadaşlarımızın gözünde, kırsal kesimden metropollere yönelen göç, hızlı bir kentleşmeye yol açmaktaymış; bunun adına kentleşme değil, olsa olsa düzensiz gecekondulaşma, gettolaşma, köyleşme denir arkadaşları. Onun için, bu noktaya gelindiği yerde, kırsal kesimden büyük şehirlere olan göçün önlenmesini, yerinde alınacak tedbirlerle, ne şekilde yapacağımızın önsezilerini bize vermeleri gerekirdi. Bunu engellemenin yolu, göçü yerinde durdurmaktır. İstanbul’un, Ankara’nın, İzmir’in problemi, doğumuzdaki, güneydoğumuzdaki göçü önlemekten geçmektedir.

Bu program, dinamikten de yoksundur. Sanki hiç yaşanmamış bir zaman kesiti içerisinde olan bir Türkiye öngörülmektedir.

Bu program yazıldığı günlerde, ülkenin dört bir yanında öğrenci hareketleri cereyan etmiştir. Öğrenciler, harç parasın, çok bularak sokaklara dökülmüşlerdir. Yazılan bu programa yükseköğrenim harçlarıyla ilgili bir madde, hiç değilse bir ibare olarak konulamaz mıydı diye düşünüyorum. Bu ülkenin gençleri, günlerdir seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Onlar, anlıyor muyuz? Bir küçük fedakârlık yapamaz mıyız; sigaraya 5 bin lira zam yapıp öğrencilerin harçların, aşağıya çekemez miyiz? Ama bu konuda bir değinmede bulunulmamış olmasını bir eksiklik olarak görüyorum. Öğrencilerin bu problemlerini haklı bir problem olarak görüyorum; ama öğrencinin bu problemini dile getirmek için sokağa dökülmesini, üniversiteyi harap etmesini, anarşi ve terör yoluyla bu hakkı istemesini de haklı bulmuyorum. Burada, öğrencinin taleplerine duyarlı olmalıyız; ama öğrenci de taleplerini daha demokratik yollarla ifade etmelidir diye düşünüyorum.

SSK ve Bağ-Kur’la ilgili maddelerde de aynı eksiklikler söz konusu Modern sosyal devlet, içinden çıkamıyorum diye, sıkıntıya düşen kurumlar, ortadan kaldırmaz; onlar, ya revize eder ya da ikame mekanizmaların, bulunca ortadan kaldırır.

SSK ve Bağ-Kur’un içine düştüğü sıkıntının kaynağı bellidir. Birincisi, bu kuruluşların sağlık departmanlarının giderleri yüküdür ve sistemi zorlamaktadır; ikincisi de, prim tavan, yüksektir. İşverenler prim ödememeye, kaçak işçi çalıştırmaya

zorlanıyorlar; o yüzden, sistem çalışmıyor. Burada yapılacak olan, sistemi kökünden söküp çöplüğe atmak değildir. Primleri aşağıya çekersiniz, hastane ve sağlık hizmetlerini ekleştirirsiniz; ama sistemin, yaşlılık aylığıyla ilgili fonksiyonunu devam ettirirsiniz. Sosyal devlet, yallarından üç beş kuruş parayı esirgeyemez. Kaynak ararsanız, bulursunuz; içkiye, lüks tüketim mallarına üç beş bin lira zam yaparsınız, yaşlılar güvence içerisinde yaşayabilir; ama bunların nafile sözler olduğunu biliyorum; çünkü, bizim emeklimiz, yatağında değil maaş kuyruğunda ölmeye alışmıştır. Bunlara, geçmiş hükümetler seyirci kaldı; milletin, sabah ezanlarında ucuz ekmek kuyruğuna girmesine, çöplüklerden kırıntı toplamasına, geçmiş hükümetler seyirci kaldılar. Bu yüzden, bu meselenin de duyarsızlıkla karşılanmasın, uygun bulmam. Yeni Hükümetten, bu konuda duyarlılık beklemekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, 1991 ile 1995 arası dönemde, halkın yaşayışı, çok küçük bir azınlık dışında, değişmedi; hatta, geriye gitti. Bu dönemin kimi sorumlular, bugün, yine, ülkenin dümenini ellerinde tutmaktadırlar. Fazlası var; bu dönemin, bürokrasideki başarısız sorumlular, da, maalesef, yönetimde bulunmaktadır. Bu partinin, Azınlık Hükümetinin DYP kanadının bakanları, bu partinin geçmiş dönemdeki ekonomi politikalarının uygulayıcılarıdır.

Hükümet Program, iyi incelendiğinde, birkaç ay önce, bu bürokratlarca hazırlanan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerinde, daha şimdiden, ciddi revizyonlara gidileceği anlaşılmaktadır; örneğin, 1996 yılı büyüme hedefinin aşağıya çekilmesi gibi... Yani, o bürokratlar, bürokratken Türkiye'ye başka hedefler tayin ediyorlar, bakan olunca bu hedefleri görmezden geliyorlar. Tam bir bozgun duyusudur bu.

Programın, enerjiyle ilgili alt başlığında enerji sorununun çözümüne dair tatmin edici bir strateji görememekteyiz. Bugün, ülkede, az da olsa, gizli bir elektrik kesintisi uygulanmaktadır; 1997 yılında, büyük ihtimalle, açık bir elektrik kesintisi yaşanacaktır. Geçtiğimiz yıllarda kamunun gerekli yatırımları yapmaması, özel sektörün kamunun bıraktığı bu boşluğu doldurması için ise mevcut yasal yapının yetersiz olması, bizi bu noktaya getirmiştir. Hükümet Programında, bu problemin çözümü için ciddi bir düşüncenin olmadığı görülmektedir.

Enerji, ülkenin kalkınmasın ve diğer sektörlerdeki gelişmeleri belirleyen bir faktördür ve Azınlık Hükümetinin, bu konuya daha duyarlı yaklaşmasını beklemek de hakkımızdır. Programdaki, nükleer santrallerle ilgili değinmelerin sözde kalmamasını ve somut adımlar atılmasını, özellikle beklemekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Hükümetin kuruluş tarz, yani dönüşümlü sistem ve bunun getireceği kabine değişiklikleri, siyasî ve ekonomik istikrar açısından da bürokrasinin sağlıklı ve aksamadan işlemesi açısından da fevkalade sakıncalı diye düşünüyoruz. Çaresiz olarak başvurulmuş olduğu ifade edilse de, bunun getireceği zorluklara değinmeyi de bir görev sayıyorum. "1+2+1+ diğer" derken, her dönüşüm döneminde, işler durabilecek, bürokrasi beklentiye girecek, siyasî ve iktisadî hayatta bir boşluk doğabilecektir.

Tabiî ki, hükümet değişikliklerinin getirebileceği beklentiler dolayısıyla, bürokraside de, bürokratin kararlı adımlar atmakta zorluklar yaşayacağı bir gerçektir.

Bunu, devlet ve millet hayatımız için ciddî bir endişe olarak, burada ifade etmek istiyorum.

Bu Hükümetin en önemli iddialarından birisi, reform. Hükümet, reformları, bu Hükümet şekliyle nasıl gerçekleştirecektir, doğrusu merak içerisindeyim. Elbette, bu Hükümetin ortaya koyacağı reformlarla ilgili her konunun, Hükümetten daha ziyade, Meclisin sorumluluğu altında olduğunun da bilinci içerisindeyiz; ama zorluklarını görüyoruz. Örneğin, dış politika konusunda ANAP, DYP ve DSP nasıl bir ortak payda bulacaklar...

DYP-CHP Koalisyonu tarafından, dış politikanın temeli haline getirilen “ya olacak, ya olacak” şeklinde ve üstelik en kötü pazarlık şartlarında imzalanan Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki Gümrük Birliği Antlaşması, o günden bu güne, hem belirsizliğini hem de verilen tavizler itibarıyla tehlikelerini sürdürmektedir.

Gerek, Kıbrıs konusunda ortaya çıkan durum ve Rum tarafının Avrupa Birliği üyeliğine alınmasının Avrupa Parlamentosunda kabulü gerekse bu kadar hayati kararların Türkiye Büyük Millet Meclisine ya da referandum yoluyla halka sorulmaması, bu kötü gidişin başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Türkiye’nin, söz ve oy hakkının olmadığı Avrupa Birliğinin karar organlarında alınan kararlara karşı nasıl bir güvencesinin bulunduğu sorusunun cevabı da henüz verilememiştir.

Kardak krizi örneğinde yaşandığı gibi, Avrupa Birliği, gümrük birliğiyle, Türkiye’den kopardığı avantajlardan, ziyadesiyle memnundur ve Doğru Yol Partisinin iddia ettiği gibi, tam üyelik konusunda, gündeminde bir madde yer almamaktadır.

Gümrük Birliği-Kıbrıs ilişkileri konusunda bizim ciddî çekincelerimiz vardır. Bu hususun da takipçisi olacağımızı burada ifade etmek istiyorum; biraz evvel Sayın Başbakanın bazı açıklamaları dolayısıyla, bu konuyu, takip noktasında eleştirmeyi de yeterli görüyorum.

Gümrük birliği yanında, Türkiye’nin, ne yazık ki ilgisiz bıraktığı Karadeniz Ekonomik İşbirliğinden ve diğer dış politika konularından, sadece laf olsun kabinden söz edilmektedir. Yine, dış politikanın hangi ellere, hangi gerekçeyle teslim edildiğinin cevabını da kamuoyu merakla beklemektedir.

Kabinenin Dışişleri Bakanı olarak koltuğa oturtulan Sayın Emre Gönensay hakkında, daha düne kadar, Anavatan Partisine yakınlığıyla bilinen bir özel televizyon kanalında, dosyalar halinde sunulan iddialar ne çabuk unutulmuştur. (*BBP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Devam ediyor.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamlı) — Mart 1995’te, Çiller’in özel davetlisi olarak Amerika Birleşik Devletlerine giden ve o sıralarda gündemin birinci maddesi olan, Kuzey Irak’la ilgili olarak yaptığı Çekiç Güç çerçevesinde çözüm Önerileri, Dışişleri ve Genelkurmayın “Bunlar, Sayın Emre Gönensay’ın kişisel görüşleridir” açıklamasına muhatap olan bu sayın siyasîmizin, yine petrol boru hattı konusunda temasta bulunduğu ve hangi odağın uzantısı olduğu bizce malum. Bay Tamras

ile yaptığı görüşmelerin mahiyeti halen bilinmemektedir. (BBP ve RP sıralarından alkışlar)

Günlerce ekranlara yansıyan, Gönensay ile Tamras arasındaki temasların her bir karanlık noktası üzerinde sayısız soru işaretleri varken, dış politikanın, bu zati muhtereme emanet edilmesi, hem ANAP'taki hem de DYP'deki sağduyulu arkadaşlarımızı üzmüştür diye düşünüyorum. (RP sıralarından alkışlar) Bu noktadaki endişelerimizi ifadeyi, sorumluluğumuzun gereği sayıyorum.

Bu yapıyla, Kuzey Irak'ta ve Batı Trakya'daki soydaşlarımızın meselelerine nasıl bir çözüm bulacağını da merak ediyorum ve bu konudaki endişelerimi ifade etmeyi millî bir görev olarak sayıyorum.

Değerli arkadaşlar, biz, bu Hükümetin istikrar içinde devam edebilmesinin, ekonomide, terörle mücadelede, dış politikada, istediğimiz basanları elde etmesinin elbette zorlukların, görüyoruz. Kalben mutmain olmadan, fikren tam güvenmeden, kalkıp da, nasıl "güveniyoruz" diyelim; çünkü, henüz, netlik kazanmayan, cevaplandırılmam gereken onlarca sorular vardır. Bu Hükümetin, asgarî ücret konusunda nasıl bir tutum izleyeceğini, Çekiç Güç'ün varlığın, sona erdirmeye gücünün yetip yetmeyeceğini henüz bilmiyoruz. Yolsuzlukların üzerine gidilebileceğinden...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Gideceğiz... Gideceğiz...

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — Bu kabinde yer alan çok değerli başkanlarımızı bir güven unsuru olarak görüyoruz; ama ortağı olan Hükümetle ilgili, güveni bozmamak endişesinin, yolsuzluklar üzerine gitmenin bir engeli haline gelmemesini özellikle burada temenni ediyorum. (BBP ve RP sıralarından alkışlar)

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Engel olmaz, merak etme...

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — İşte, bu endişelerimizle, topyekûn bir güven vermekteki çekincemi, sizin de anlayışla karşılayacağınıza inanıyorum.

Mecburî eğitimi sekiz yıla çıkarma vaadini arkasında, İmam-hatip okullarının orta kısmının' kaldıramayacağı konusunda bir teminatı şu ana kadar göremedik; ama Sayın Baykal'ın, özellikle, İmam-Hatip Okulları konusundaki rahatsızlığını da anlayamıyorum... Bu ülkenin inançlarından, insanlarımızın dinî değerlerinden ve duygularından kimsenin rahatsız olmasına gerek yoktur. İmam-hatip okullar, bu ülkenin inanç ve değerleriyle beraber, çağdaş medeniyeti yakalama ufkuyla gençlerimizi yetiştirmektedir. Dolayısıyla, bundan da kimse rahatsız olmamalı. (BBP ve RP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yazıcıoğlu, buyurun tamamlayın efendim.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — Evet, kusura bakmayın.

BAŞKAN — Estağfurullah efendim.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — ...Sekiz yıla çıkarılmasına biz karşı değiliz; ama İmam-Hatip Okullarının orta kısmının işlediği fonksiyonun mutlaka devam ettirilmesinden yanayız.

Gümrük birliği ve Kıbrıs meşesinin nasıl bir çözüme kavuşturulacağı konusunda birtakım iyi niyetleri görüyoruz. Türbanlı kızlarımızın üzerindeki baskıya son verileceği konusunda niyetli olup olmadıklarım, burada kararlılıkla ifade etmemişlerdir; bu konuyu da bir çekince olarak görüyorum. Bunlar, bilmediğimiz için, içinde yer almadığımız bir Hükümetin sorumluluğunu da taşıyamayacağımız ortadadır.

Biz, Büyük Birlik Partililer olarak, bugüne kadar, önyargısız, sağduyulu bir yaklaşım içerisinde olduk, siyasi tutumumuzun en önemli belirleyeni ülke çıkarlar, oldu. Bu yüzden, programda vaat edilen; ama gerçekten yapılması gereken bazı işlerin yapılıp yapılamayacağını görmek ve İktidarı denemek için, İktidarın sorumluluğuna ortak olmamak için; ancak, bir hükümet krizini de istemediğimiz için; dört yıldan bu yana “solun dışında bir hükümet kurulsun, biz de katkıda bulunalım” dediğimiz için; Sayın Yılmaz’ın önderliğinde kabinede yer alan değerli bakanlarımızı da fırsat vermek için; kendi görüşlerimizi korumak, eleştiri hakkımızı saklı tutmak için çekinsek oy vereceğiz.

Bunun anlamı şöyledir: Buyurun, hayırlı işler yaparsanız yanınızdayız; değilse karşınızdayız. Ülke için getireceğiniz her türlü hayırlı işte yanınızda olacağız; ama yanlışlıklara da ortak olmayacağız.

Hükümet Programında, devletin yeniden yapılandırılması; kamu bankalarının özelleştirilmesi; olağanüstü halin tedricen kaldırılması; terörle etkin mücadele verilirken, masum halkla teröristin birbirine karıştırılmaması; tasarruf tedbirlerine ağırlık verilmesi; işsizliğin azaltılmasının ki vatandaşların problemleriyle yakından ilgilenilmesi; Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerin daha da iyileştirilmesi; vakıfların, vakıf üniversite ve hastanelerinin teşvik edilmesi; memur, işçi, emekli, çiftçi, esnaf ve sanatkârlardan oluştuğu ifade edilen ortadireğin ekonomik ve sosyal bakımdan durumunun iyileştirilmesi; fikir, inanç ve vicdan hürriyetlerinin tam ve kâmil anlamda uygulanır hale gelebilmesi gibi temenni ve hedeflere yürekten katılıyorum; bunların gerçekleştirilmesi için, üzerimize düşen katkıya da hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, her türlü cepheleşmenin karşısında olmalıyız. Uzun zamandır, ülkemizde, Kürt-Türk, Alevî-Sünnî gibi yapay ayrılıklar körüklenmektedir. Son zamanlarda, buna bir de, laik-antilaik cepheleşme dahil edilmiş ve bu durum, bazı çevrelerce sürekli körüklenmiştir; halen de buna devam edilmektedir. Bunu, son derece tehlikeli buluyoruz. Bu cepheleşmelere son verilmesi, millî birlik ve beraberliğimizin gerçekten korunması hususunda, bütün siyasî partilerimize görev düşmektedir.

Yine, Parlamento olarak hassasiyet göstermemiz gereken bir mesele de, Parlamento üzerine, antidemokratik ve yasal olmayan bir gölgenin düşürülmemişidir. (BBP sıralarından *alkışlar*) Demokrasiyi, bütün kurum ve kurallarıyla içimize sindirmeli ve sandıktan çıkan sonuçlara saygı göstermeliyiz. Burada, sandıktan çıkana, kendi inançlarımıza uygun değildir diye saygı göstermeyenler, aynı zamanda, demokrasiye de inanmayanlardır. Bu ülkede, millî iradenin tam olarak yansımaları yerleşmesini, demokrasinin kurum ve kurallarıyla yerleşmesini istiyorsak, bu ülkede, demokratik yoldan iktidara gelmek isteyen herkesi meşru saymak mecburiyeti-

miz vardır ve bu noktada, Parlamento üstünde hiçbir gölgeye de yer vermememiz gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, biz, her şeye iyi niyetlerle yaklaşmak istiyoruz. Ne her şeye kötü diyen bir muhalefet anlayışı ne de her şeyi tozpembe gösteren bir iktidar anlayışının yanında yer alamayız. Onun için, hayırlı ve doğru olan işlere fırsat vermek ve onun yanında yer almak; ama ülke yararına olmayan her konunun da, kararlı bir şekilde karşısında durmak bizim siyasetimiz olacaktır.

Bu anlayış içerisinde, yeni cumhuriyet Hükümetinin programının hayırlara vesile olmasını diliyorum, bu duygularla hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (BBP, RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum Sayın Yazıcıoğlu.

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

Dışişleri Bakanı Emre Gönensay'ın, Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu'nun şahsına sataşması nedeniyle konuşması

DIŞİŞLERİ BAKANI EMRE GÖNENSAY (Antalya) — Sayın Başkan, sataşmadan dolayı, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Gönensay, içtüzüğün 70'nci maddesine göre buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI EMRE GÖNENSAY (Antalya) — Sayın Başkan, teşekkür ederim, sataşmadan dolayı söz almış bulunuyorum.

Çeşitli gazeteler ve televizyon kanallarındaki, hiçbir zaman kesin, ne olduğu, ne denilmek istendiği belli olmayan yuvarlak laflara ve spekülasyonlara, birçok vesileyle, basın yoluyla cevap vermiştim.

Şimdi, Sayın Muhsin Yazıcıoğlu'nun, yine, aynı spekülatif yuvarlak laflarla bir takım suçlamaları bu kürsüye getirmiş olmasından büyük üzüntü duydum. Keşke, daha kesin, belgeye dayanan somut suçlamaları getirseydi, cevap vermek daha kolay olurdu.

Şunlar, söylemek istiyorum: Üç tane suçlama tespit edebildim. Bunlardan bir tanesi, Türkiye'nin petrol boru hatlar, politikası; Gürcistan'dan, bir boru hattı yapılarak, erken petrolün akıtılması meselesi...

Burada çok kısa olarak şunu söyleyebilirim: Bu hat ile ilgili girişimlerimizi ve bu hat konusunda Petrol Konsorsiyumunun aldığı kararı, bütün dünya basını, istisnasız bütün dünya basını Rusya basını, Yunanistan basını dahil olmak üzere Türkiye'nin büyük bir başarısı olarak göstermişlerdir. Buna hiçbir şey ilave etmek istemiyorum. Petrol boru hatları koordinatörü olarak bu işin içerisindeydim. Neticeyi, bütün dünya basını, Türkiye'nin büyük bir başarısı olarak alkışladı. Bu konuda sadece bunu ifade ediyorum.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Rusya, bizim başarıımızdan memnun olmaz...

DIŞİŞLERİ BAKANI EMRE GÖNENSAY (Devamla) — Rusya’nın dahi, bu meseleyi, Türkiye’nin başarısı olarak ilân etmesi, Rusya içerisindeki mücadeleye yol açtı. Rusya da, oradaki basın da, kendi hükümetini eleştiriyor, “Bunu nasıl yaptın da, Türkiye bunaltı gerçekleştirdi” diye.

Diğer meseleye geliyorum: Tamras’la ilgili görüşmeler, Türkiye’nin bu meseleyle ilgili bütün kurumlarının katıldığı bir toplantıda yapılmıştır. Bu zat, Türkiye’ye, Bakü-Ceyhan petrol boru hattını yapacağı, Türkiye’den herhangi bir finansman istemeyeceği, bir garanti de istemeyeceği teklifiyle gelmiştir. Böyle bir teklifi...

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Kırmızı bültenle aranıyor.

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Aranıyor... Aranıyor...

BAŞKAN — Sayın Göktaş, lütfen... Sayın Ceylan, lütfen...

DIŞİŞLERİ BAKANI EMRE GÖNENSAY (Devamla) — Bize böyle bir bilgi gelmemiştir; böyle bir bilginin olduğu bugüne kadar da teyit edilmemiştir; bu, basının spekülasyonudur.

Binaenaleyh, biz, Türkiye için, Türkiye’nin menfaatine olan, böyle gözüken bir meselede, devletin bütün kuruluşlar, olarak bu adam, dinlemek mecburiyetindeydik. Dinledik, dinledikten sonra, bu meselenin ciddiyetinin olmadığı ve bu kişinin, bunu yapma imkân, da olmadığı’ gördüğümüz için, Sayın Başbakan bu konuda rapor verdik; Devlet Planlama Teşkilatına da, aynı konuda görüşümüzü bildirdik ve bu kişinin, bu şirketin ciddi, güvenilir ve bu petrol boru hatlarını inşa edebilecek kapasitesi olmadığı konusundaki raporumuzu sunduk; mesele bundan ibarettir.

Üçüncü mesele, Amerika Birleşik Devletlerinde, Çekiç Güç’le ilgili görüşmelerdir. Bu konuda basına aksedenlerin gerçeklerle uzaktan yakından alakası yoktur. Basında hep bir teyp bandının varlığından bahsedilmiştir; ama o teyp bandının bugüne kadar neden yayınlanmadığın, anlayamadım. Eğer yayınlansaydı meselenin şu olduğu anlaşılırdı: Ben, o zaman, Sayın Başbakan Çillerdin talimatıyla Amerika’ya gittim, onun talimat, çerçevesinde görüşmeler yaptım, Dışişlerinde yapılan brifinglerden sonra bu görüşmeleri yaptım ve bu görüşmelerin amacı da, bugün, şimdi yapmak istediğimiz gibi, yani, Çekiç Güç’ü, Türkiye’nin daha lehine olan bir duruma getirmek ve Türkiye’nin kontrolüne almak girişimiydi.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Ne gerek var!

DIŞİŞLERİ BAKANI EMRE GÖNENSAY (Devamla) — Bunun dışında herhangi bir şeyi burada söylemek istemiyorum. Bu, tamamen, basında saptırılmış bir meseledir.

Sözlerime son vermeden şunu da söylemek istiyorum: Dış politika, Türkiye’nin, en geniş uzlaşma içerisinde götürülmesi gereken bir konudur. Türkiye’nin dış politikasının, bugüne kadar, dünya çapında bir başarı elde etmesinin de, aslında, temel anahtarı, her zaman bu uzlaşma içerisinde, bu konsensüs içerisinde bu politikayı götürmüş olmasıdır.

Sayın Muhsin Yazıcıoğlu’nun söylediği yersiz ve gereksiz suçlamaları, sizler Refah Partisi olarak oradan alkuşladınız. Ben, size şunu söylemek istiyorum: Türk

dış politikasının oluşturulmasında sizlere de geleceğim, danışacağım, sizlerin de görüşlerinizi alacağım; ama bu, hiçbir zaman, Türkiye Cumhuriyetinin bugünkü laik ve Atatürkçü düzeninden taviz vermeyi gerektiren bir uzlaşma olmayacaktır. (RP sıralarından “ne alakası var” sesleri, gürültüler)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan. Sayın milletvekilleri...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, affedersiniz...

BAŞKAN — Bir dakika efendim, ben sözümü bitireyim de...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Şimdi ben söz isteyeceğim, vermeyeceksiniz...

BAŞKAN — Efendim, lütfen buyurun... Bir sataşma oldu, sataşma üzerine söz alındı, arkadaşımız burada ifade etti.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) –Sataşarak bitirdi...

BAŞKAN — Sataşmadı kimseye... Oturun efendim... Lütfen oturun...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sataşır mı?

Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Güvenoylamasının, Anayasanın 110 ve İçtüzüğü'nün 105'inci maddeleri gereğince, görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılması gerekmektedir. Buna göre, güvenoylaması 12 Mart 1996 Salı günü yapılacaktır.

Alınan karar gereğince, Başbakan Ahmet Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güvenoylaması yapmak için, 12 Mart 1996 Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.50

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 2 Birleşim 22
Sayfa 151
12.03.1996 Salı

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — Başkanvekili H. Uluç Gürkan

KÂTİP ÜYELER: Ali Günaydın (Konya)

Kâzım Üstüner (Burdur)

Açılma Saati: 11.00

Güvenoylaması

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler» kısmında bulunan, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında, Anayasanın 110 ve İçtüzüğü’nün 105’inci maddeleri gereğince güvenoylaması yapılacaktır.

Güvenoylamasının, açık oylama şeklinde yapılması, İçtüzüğü’nün 105’inci maddesi gereğidir.

İçtüzüğü’nün 115’inci maddesine göre, açık oylamanın şekline Genel Kurul karar verecektir.

Güvenoylamasının, adı okunan sayın milletvekilinin, ayağa kalkarak, yüksek sesle “kabul”, “ret” veya “çekinser” şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylamaya Adana İlinden başlıyoruz.

(Oylar toplandı)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, güvenoylamasının sonucunu arz ediyorum:

Oylamaya 544 sayın milletvekili katılmış; 257 kabul, 207 ret ve 80 çekinser oy kullanılmıştır. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

Bu sonuca göre, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna, Meclisimizce güvenoyu verilmiştir. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) Kendilerini kutlar, ülkemiz ve ulusumuz için hayırlı ve başarılı olmasını dilerim.

BAŞKAN — Teşekkür konuşması için, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz’ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başbakan. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DYP sıralarından alkışlar)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 53'üncü Cumhuriyet Hükümeti olarak, biraz önce bize güven izhar eden Yüce Meclise şükranlarım, sunuyorum. *(ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)*

Bugün ulaştığımız bu sonuçla, inanıyorum ki, Türk demokrasisi, zorlu bir sınavı daha başarıyla arkasında bırakmış olmaktadır. Daha önce de bu kürsüden ifade ettiğim gibi, üstlenmiş olduğumuz ağır sorumluluğun bilinci içerisinde, Yüce Meclisin bu güvenine layık olabilmek için elimizden gelen her türlü gayreti göstereceğimizi bir defa daha ifade ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, *(ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)*

Cenabı Allah, Hükümetinizin, Meclisimizin ve milletimizin yardımcısı olsun. *(ANAP sıralarından ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkürler Sayın Başbakan.

Sayın milletvekilleri, gündemdeki konuları sırasıyla görüşmek için, 13 Mart 1996 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.59

**Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna verilen
oyların sonucu****(Kabul edilmiştir)**

<i>Program:</i>	08.03.1996
<i>Güvenoylaması:</i>	12.03.1996
<i>Üye Sayısı:</i>	550
<i>Kullanılan Oy:</i>	544
<i>Kabul Edenler:</i>	257
<i>Reddedenler:</i>	207
<i>Çekinserler:</i>	80
<i>Geçersiz Oylar:</i>	—
<i>Oya Katılmayanlar:</i>	6
<i>Açık Üyelikler:</i>	—

(Kabul Edenler)**ADANA**

Uğur Aksöz, İmren Aykut, M. Ali Bilici, İ. Cevher Cevheri, M. Halit Dağlı, Veli
Andaç Durak, Mustafa Küpeli

ADİYAMAN

Mahmut Nedim Bilgiç, Mahmut Bozkurt

AFYON

İsmet Attila, H. İbrahim Özsoy, Yaman Törüner, Nuri Yabuz

AĞRI

Cemil Erhan, Yaşar Eryılmaz

AKSARAY

Nevzat Köse, Sadi Somuncuoğlu

AMASYA

Aslan Ali Hatipoğlu, Ahmet İyimaya

ANKARA

İlhan Aküzüm, Nejat Arseven, Saffet Arıkan Bedük, Cemil Çiçek, Ünal Erkan,
Mehmet Gölhan, Ağah Oktay Güner, İrfan Köksalan, Mehmet Sağdıç, Yücel
Seçkiner, İlker Tuncay

ANTALYA

Osman Berberoğlu, Hayri Doğan, Emre Gönensay, İbrahim Gürdal, Sami
Küçükbaşkan

ARDAHAN

Saffet Kaya

ARTVİN

Hasan Ekinci, Süleyman Hatinoğlu

AYDIN

Cengiz Altınkaya, Ali Rıza Gönül, Nahit Menteşe, İsmet Sezgin, Yüksel Yalova

BALIKESİR

Abdülbaki Ataç, Ahmet Bilgiç, Safa Giray, Hüsnü Sıvalıoğlu, İlyas Yılmazyıldız

BARTIN

Zeki Çakan, Köksal Toptan

BATMAN

Ataullah Hamidi, Faris Özdemir

BAYBURT

Ülkü Güney

BİLECİK

Bahattin Şeker

BİTLİS

Edip Safder Gaydalı, Kâmrân İnan

BOLU

Avni Akyol, Necmi Hoşver, Abbas İnceayan

BURDUR

Mustafa Çiloğlu, Yusuf Ekinci

BURSA

Abdülkadir Cenkçiler, Cavit Çağlar, İlhan Kesici, Feridun Pehlivan, Ali Osman Sönmez, Turhan Tayan, İbrahim Yazıcı

ÇANAKKALE

Mustafa Cumhur Ersümer, Nevfel Şahin, A. Hamdi Üçpınarlar

ÇANKIRI

Mete Bülgün, Ahmet Uyanık

ÇORUM

Bekir Aksoy

DENİZLİ

M. Kemal Aykurt, Mehmet Gözlükaya, Hasan Korkmazcan, Haluk Müftüler

DİYARBAKIR

Abdülkadir Aksu, Muzaffer Arslan, M. Salim Ensarioğlu, Sebgetullah Seydaoğlu, Salih Sümer

EDİRNE

Ümran Akkan, Evren Bulut

ELAZIĞ

Mehmet Ağar, Cihan Paçacı

ERZURUM

Zeki Ertugay, Necati Güllülü, İsmail Köse

ESKİŞEHİR

Mustafa Balcılar, Demir Berberoğlu, İbrahim Yaşar Dedelek

GAZİANTEP

Mehmet Batallı, Mustafa R. Taşar, Ünal Yaşar

GİRESUN

Burhan Kara, Yavuz Köymen, Ergun Özdemir, Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE

Mahmut Oltan Sungurlu

HAKKÂRİ

Naim Geylani

HATAY

Abdülkadir Akgöl, Levent Mıstıkoğlu, Ali Uyar, Hüseyin Yayla

İĞDIR

Adil Aşırım, Şamil Ayrım

ISPARTA

Ömer Bilgin, A. Aykon Doğan, Erkan Mumcu, Halil Yıldız

İÇEL

Fevzi Arıcı, Halil Cin, Ali Er, Turhan Güven, Ayfer Yılmaz, Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL

Bülent Akarcalı, Meral Akşener, Yıldırım Aktuna, Sedat Aloğlu, Tayyar Altıkulaç, Ahat Andican, Refik Aras, Ali Coşkun, Tansu Çiller, Hüsnü Doğan, Halit Dumankaya, Hasan Tekin Enerem, Cefi Josef Kamhi, Yılmaz Karakoyunlu, M. Cavit Kavak, Hayri Kozakçıoğlu, Emin Kul, Yusuf Namoğlu, Korkut Özal, Ali Talip Özdemir, Yusuf Pamuk, Güneş Taner, Şadan Tuzcu, Bahattin Yücel, Namık Kemal Zeybek

İZMİR

Turhan Arınç, Işın Çelebi, Hasan Denizkurdu, İ. Kaya Erdem, Gencay Gürün, Mehmet Köstepen, Metin Öney, Rüşdü Saraçoğlu, Işıl Saygın, Rıfat Serdaroğlu, Ufuk Söylemez, Süha Tanık

KAHRAMANMARAŞ

Esat Bütün, Ali Doğan, Mehmet Sağlam

KARABÜK

Şinasi Altınır

KARS

Y. Selahattin Beyribey, Sabri Güner

KASTAMONU

Murat Başesgioğlu, Nurhan Tekinel, Haluk Yıldız

KAYSERİ

Osman Çılsal, Ayvaz Gökdemir, İbrahim Yılmaz

KIRIKKALE

Hacı Filiz, Recep Mızrak

KIRKLARELİ

A. Sezai Özbek, Cemal Özbilen

KIRŞEHİR

Mehmet Ali Altın

KİLİS

Doğan Güreş

KOCAELİ

Bülent Atasayan, İsmail Kalkandelen, Hayrettin Uzun

KONYA

Ahmet Alkan, Necati Çetinkaya, Ali Günaydın, Mehmet Keçeciler, Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA

İsmail Karakuyu, Mehmet Korkmaz

MALATYA

Miraç Akdoğan, Metin Emiroğlu

MANİSA

Abdullah Akarsu, Rıza Akçalı, Tevfik Diker, Ayseli Göksoy, Sümer Oral, Ekrem Pakdemirli, Yahya Uslu

MARDİN

Muzaffer Arıkan, Süleyman Çelebi, Mahmut Duyan, Ömer Ertaş

MUĞLA

İrfettin Akar, Lale Aytaman, Mustafa Dedeoğlu, Enis Yalın Erez

MUŞ

Necmettin Dede, Erkan Kemaloğlu

NEVŞEHİR

Abdülkadir Baş, Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE

Doğan Baran, Akın Gönen, Ergun Özkan

ORDU

Mustafa Bahri Kibar, Nabi Poyraz, Refaiddin Şahin, Şükrü Yürür

RİZE

Avni Kabaoğlu, Ahmet Kabil, Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Nevzat Ercan, Ertuğrul Eryılmaz, Ahmet Neidim, Ersin Taranoğlu

SAMSUN

Cemal Alişan, İrfan Demiralp, Nafiz Kurt, Biltekin Özdemir, Adem Yıldız

SİİRT

Nizamettin Sevgili

SİNOP

Kadir Bozkurt, Yaşar Topçu

SİVAS

Tahsin Irmak

ŞANLIURFA

Sedat Edip Bucak, Necmettin Cevheri, Seyit Eyyüpoğlu, Eyüp Cenap Gülpınar, M. Fevzi Şihanlıoğlu

ŞIRNAK

Bayar Ökten, Mehmet Tatar, Mehmet Sadi Yıldırım

TEKİRDAĞ

Nihan İlgün, Hasan Peker, Enis Sülün

TOKAT

Ali Şevki Erek, Metin Gürdere

TRABZON

Eyüp Aşık, Yusuf Bahadır, Ali Kemal Başaran, İbrahim Çebi

TUNCELİ

Kamer Genç

UŞAK

Yıldırım Aktürk, Hasan Karakaya

VAN

Mustafa Bayram, Şerif Bedirhanoglu, Mahmut Yılbaş

YALOVA

Cevdet Aydın, Yaşar Okuyan

YOZGAT

Yusuf Bacanlı, Lutfullah Kayalar, İsmail Durak Ünlü

ZONGULDAK

Veysel Atasoy, Ömer Barutçu

(Reddedenler)**ADANA**

Cevdet Akçalı, Yakup Budak, Sıtkı Cengil, Erol Çevikçe, İbrahim Ertan Yülek

ADİYAMAN

Ahmet Çelik, Ahmet Doğan, Celal Topkan

AFYON

Sait Açba, Osman Hazer

AĞRI

M.Sıddık Altay, Celal Esin, M. Ziyattin Tokar

AKSARAY

Mehmet Altınsoy, Murtaza Özkanlı

AMASYA

Cemalettin Lafcı, Haydar Oymak

ANKARA

Yılmaz Ateş, Ahmet Bilge, Hasan Hüseyin Ceylan, Ali Dinçer, Ömer Ekinci, Eşref Erdem, Şaban Karataş, M. Seyfi Oktay, Önder Sav, Ahmet Tekdal, Rıza Ulucak, Ersönmez Yarbay

ANTALYA

Deniz Baykal, Arif Ahmet Denizolgun, Bekir Kumbul, Yusuf Öztop

ARDAHAN

İsmet Atalay

ARTVİN

Metin Arifağaoğlu

AYDIN

M. Fatih Atay, Muhammet Polat

BALIKESİR

İ. Önder Kırılı, İsmail Özgün

BATMAN

Alaattin Sever Aydın, Musa Okçu

BAYBURT

Suat Pamukçu

BİNGÖL

Kazım Ataoğlu, Hüsamettin Korkutata, Mahmut Sönmez

BİTLİS

Zeki Ergezen, Abdulhaluk Mutlu

BOLU

Feti Görür, Mustafa Yünlüoğlu

BURSA

Mehmet Altan Karapaşaoğlu, Cemal Külahlı, Yahya Şimşek, Ertuğrul Yalçınbayır

ÇANAKKALE

Ahmet Küçük

ÇANKIRI

İsmail Coşar

ÇORUM

Ahmet Aykaç, Zülfikâr Gazi, Yasin Hatiboğlu, Ali Haydar Şahin

DENİZLİ

Adnan Keskin, Ramazan Yenidede

DİYARBAKIR

Ferit Bora, Sacit Günbey, Seyyit Haşim Haşimi, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Yakup Hatipoğlu

ELAZIĞ

Ömer Naimi Barım, Hasan Belhan, Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN

Tevhit Karakaya, Mustafa Kul, Naci Terzi, Mustafa Yıldız

ERZURUM

Lütfü Esengün, Abdulilah Fırat, Ömer Özyılmaz, Aslan Polat, Şinasi Yavuz

ESKİŞEHİR

Hanifi Demirkol

GAZİANTEP

Nurettin Aktaş, Hikmet Çetin, Kahraman Emmioğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı

GİRESUN

Turhan Arçelik

GÜMÜŞHANE

Lütfi Doğan

HATAY

Fuat Çay, Süleyman Metin Kalkan, Nihat Matkap, Atila Sav, Mehmet Silay

İSPARTA

Mustafa Köylü

İÇEL

Oya Araslı, Mehmet Emin Aydınbaş, Saffet Benli, D. Fikri Sağlar

İSTANBUL

Azmi Ateş, Mustafa Baş, Mukadder Başegmez, Gürcan Dağdaş, Süleyman Arif Emre, Ekrem Erdem, Mehmet Fuat Fırat, Algan Hacaloğlu, Metin Işık, İsmail Kahraman, Hüseyin Kansu, Ercan Karakaş, Ahmet Güryüz Ketenci, Göksal Küçükali, Aydın Menderes, Mehmet Moğultay, Ali Oğuz, Altan Öymen, Mehmet Sevigen, Mehmet Ali Şahin, Ali Topuz, Osman Yumakoğulları, Bahri Zengin

İZMİR

Ali Rıza Bodur, Sabri Ergül, Aydın Güven Gürkan, Birgen Keleş, Sabri Tekir, İsmail Yılmaz

KAHRAMANMARAŞ

Hasan Dikici, Avni Doğan, Ahmet Dökülmez, Mustafa Kamalak, Ali Şahin

KARABÜK

Hayrettin Dilekcan

KARAMAN

Abdullah Özbek, Zeki Ünal

KARS

Zeki Karabayır

KASTAMONU

Fethi Acar

KAYSERİ

Memduh Büyükkılıç, Abdullah Gül, Nurettin Kaldırımçı, Salih Kapusuz

KIRIKKALE

Kemal Albayrak, Mikail Korkmaz

KIRKLARELİ

İrfan Gürpınar

KIRŞEHİR

Cafer Güneş, Mustafa Kemal Ateş

KOCAELİ

Necati Çelik, Şevket Kazan, Onur Kumbaracıbaşı, Osman Pepe

KONYA

Hüseyin Arı, Nezir Büyükcengiz, Veysel Candan, Remzi Çetin, Necmettin Erbakan, Abdullah Gencer, Teoman Rıza Güneri, Hasan Hüseyin Öz, Mustafa Ünalı, Lütfi Yalman

KÜTAHYA

Ahmet Derin, Metin Perli

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk, Yaşar Canbay, Ayhan Fırat, Fikret Karabekmez, M. Recai Kutun

MANİSA

Bülent Arınç, Erdoğan Yetenç

MARDİN

Fehim Adak, Hüseyin Yıldız

MUĞLA

Zeki Çakıroğlu

MUŞ

Nedim İlci, Sabahattin Yıldız

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış

NİĞDE

Mehmet Salih Katırcıoğlu

ORDU

Hüseyin Olgun Akın, Mustafa Hasan Öz

RİZE

Şevki Yılmaz

SAKARYA

Nezir Aydın, Cevat Ayhan

SAMSUN

Ahmet Demircan, Murat Karayalçın, Latif Öztekin, Musa Uzunkaya

SİİRT

Ahmet Nurettin Aydın, Mehmet Emin Aydın

SİVAS

Musa Demirci, Mahmut Işık, Temel Karamollaoğlu, Abdullatif Şener

ŞANLIURFA

İbrahim Halil Çelik, Zülfükar İzol, Ahmet Karavar, Abdülkadir Öncel

TOKAT

Abdullah Arslan, Ahmet Fevzi İnceöz, Bekir Sobacı, Şahin Ulusoy

TRABZON

Kemalettin Göktaş, Şeref Malkoç, İsmail İlhan Sungur

TUNCELİ

Orhan Veli Yıldırım

VAN

Maliki Ejder Arvas, Fethullah Erbaş, Şaban Şevli

YOZGAT

İlyas Arslan, Kazım Arslan, Abdullah Örnek

ZONGULDAK

Necmettin Aydın

(Çekimserler)**ADANA**

İbrahim Yavuz Bildik, Mehmet Büyük Yılmaz, Tuncay Karaytuğ, Arif Sezer

AFYON

Kubilay Uygun

ANKARA

Gökhan Çapoğlu, Mehmet Ekici, Aydın Tümen, Hikmet Uluğbay

ANTALYA

Metin Şahin

AYDIN

Sema Pişkinsüt

BALIKESİR

Tamer Kamber, Mustafa Güven Karahan

BARTIN

Cafer Tufan Yazıcıoğlu

BİLECİK

Şerif Çin

BOLU

Mustafa Karşoğlu

BURDUR

Kâzım Üstüner

BURSA

Yüksel Aksu, Ali Rahmi Beyreli, Hayati Korkmaz

ÇANAKKALE

Hikmet Aydın

ÇORUM

Hasan Çağlayan

DENİZLİ

Hilmi Develi

EDİRNE

Mustafa İlimen, Erdal Kesebir

ESKİŞEHİR

Necati Albay, Mahmut Erdir

GAZİANTEP

Ali İlksoy, Mustafa Yılmaz (İ. A.)

HATAY

Ali Günay

İÇEL

Abdülbaki Gökçel, Mustafa İstemihan Talay

İSTANBUL

Ziya Aktaş, Mehmet Aydın, Nami Çağan, Bülent Ecevit, Osman Kılıç, Mehmet Tahir Köse, H. Hüsamettin Özkan, Mehmet Cevdet Selvi, Ahmet Tan, Bülent Tanla, Zekeriya Temizel, Erdoğan Toprak

İZMİR

Veli Aksoy, Şükrü Sina Gürel, Atilla Mutman, Ahmet Piriştina, Hakan Tartan, Zerrin Yenice

KARABÜK

Erol Karan

KARAMAN

Fikret Ünlü

KARS

Çetin Bilgir

KASTAMONU

Hadi Dilekçi

KAYSERİ

İsmail Cem, Recep Kırış

KIRKLARELİ

Necdet Tekin

KOCAELİ

Halil Çalık, Bekir Yurdağöl

KONYA

Abdullah Turan Bilge

KÜTAHYA

Emin Karaa

MANİSA

Hasan Gülay, Cihan Yazar

MUĞLA

Fikret Uzunhasan

ORDU

İhsan Çabuk, Müjdat Koç

SAKARYA

Teoman Akgür

SAMSUN

Ayhan Gürel, Yalçın Gürtan

SİNOP

Metin Bostancıoğlu

SİVAS

Nevzat Yanmaz, Muhsin Yazıcıoğlu

TEKİRDAĞ

Fevzi Aytekin, Bayram Fırat Dayanıklı

TOKAT

Hanefi Çelik

TRABZON

Hikmet Sami Türk

UŞAK

Mehmet Yaşar Ünal

ZONGULDAK

Tahsin Boray Baycık, Hasan Gemici, Mümtaz Soysal

(Oya Katılmayanlar)

ADANA

Orhan Kavuncu

ANKARA

Halis Uluç Gürkan (Bşk. V.)

HAKKÂRİ

Mustafa Zeydan

İSTANBUL

Necdet Menzir

KIRŞEHİR

Ömer Demir

KÜTAHYA

Mustafa Kalemli (Başkan)

Erbakan Hükümeti
28.06.1996-30.06.1997

Bakanlar Kurulu

Başbakan

Necmettin ERBAKAN (Konya, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Tansu ÇİLLER (İstanbul, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Fehim ADAK (Mardin, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Nevzat ERCAN (Sakarya, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Abdullah GÜL (Kayseri, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Işıl Saygın (İzmir, DYP) 28.06.1996-17.05.1997

Devlet Bakanı

Sabri TEKİR (İzmir, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Nafiz KURT (Samsun, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Mehmet ALTINSOY (Aksaray, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Namık Kemal ZEYBEK (İstanbul, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Lütfü ESENGÜN (Erzurum, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Mehmet Selim ENSARİOĞLU
(Diyarbakır, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Ahmet Cemil TUNÇ (Elazığ, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Bekir AKSOY (Çorum, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Gürcan DAĞDAŞ (İstanbul, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Ufuk SÖYLEMEZ (İzmir, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Teoman Rıza GÜNERİ (Konya, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Ayfer YILMAZ (İçel, DYP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Sacit GÜNBEY (Diyarbakır, RP) 28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Bahattin ŞEKER (Bilecik, DYP)

28.06.1996-30.06.1997

Devlet Bakanı

Ahmet DEMİRCAN (Samsun, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Adalet Bakanı

Şevket KAZAN (Kocaeli, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Milli Savunma Bakanı

Turhan TAYAN (Bursa, DYP)

28.06.1996-30.06.1997

İçişleri Bakanı

Mehmet AĞAR (Elazığ, DYP)

28.06.1996-08.11.1996

Meral AKŞENER (İstanbul, DYP)

08.11.1996-30.06.1997

Maliye Bakanı

Abdülattif ŞENER (Sivas, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Milli Eğitim Bakanı

Mehmet SAĞLAM (K. Maraş, DYP)

28.06.1996-30.06.1997

Bayındırlık ve İskan Bakanı

Cevat AYHAN (Sakarya, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Sağlık Bakanı

Yıldırım AKTUNA (İstanbul, DYP)

28.06.1996-26.04.1997

İsmail KARAKUYU (Kütahya, DYP)

13.05.1997-30.06.1997

Ulaştırma Bakanı

Ömer BARUTÇU (Zonguldak, DYP)

28.06.1996-30.06.1997

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

Musa DEMİRCİ (Sivas, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Necati ÇELİK (Kocaeli, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Yalım EREZ (Muğla, DYP)

28.06.1996-26.04.1997

Ali Rıza GÖNÜL (Aydın, DYP)

13.05.1997-30.06.1997

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Mehmet Recai KUTAN (Malatya, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Kültür Bakanı

İsmail KAHRAMAN (İstanbul, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Turizm Bakanı

Bahattin YÜCEL (İstanbul, DYP)

28.06.1996-13.06.1997

Orman Bakanı

Mehmet Halit DAĞLI (Adana, DYP)

28.06.1996-30.06.1997

Çevre Bakanı

Ziyattin TOKAR (Ağrı, RP)

28.06.1996-30.06.1997

Koalisyon Protokolü

(RP-DYP)

GİRİŞ

Türkiye içerde ve dışarıda acil çözüm bekleyen sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların çözümü ve önüne çıkan tarihi fırsatların değerlendirilmesi için güçlü, istikrarlı ve kararlı bir siyasi iradeye ihtiyaç vardır.

24 Aralık 1995’de yapılan Milletvekili Genel Seçimleri parçalı bir parlamento aritmetiği ortaya çıkarmıştır. Bu aritmetik hiçbir partiye tek başına iktidar imkânı vermemekte; dolayısıyla hiçbir partinin ilkelerini ve programını uygulama fırsatı tanımamaktadır.

Demokrasi bir uzlaşma rejimidir. İlkeler ve programlar etrafında sağlam bir uzlaşma, Türkiye’nin ihtiyacı olan istikrarın ön şartıdır. 24 Aralık seçimlerinden sonra vücut bulan ANAP-DYP azınlık koalisyonu, bu uzlaşmanın sağlam esaslara dayanması gereğini bir tecrübe olarak göstermiştir.

RP ile DYP bu tecrübenin ışığında, Türkiye’nin ihtiyacı olan istikrarı sağlayarak, iç ve dış sorunlara karşı ihtiyaç duyulan siyasi iradeye sahip olacak bir koalisyon hükümeti kurmaya karar vermişlerdir. Her iki parti, programlarının, hedeflerinin farklı olduğunun bilincindedir.

Koalisyon hükümeti, Anayasamızda ifadesini bulan ilkelerden hareketle ortak bir programı ve ortak hedefleri, ilim, akıl, tecrübe, milletimizin faydası ve temel insan haklarına saygı ilkelerine göre ve uzlaşma mantığı ile gerçekleştirecektir.

Türkiye Cumhuriyetinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olması, Atatürk ilkeleri, iki parti arasında vazgeçilmez ortak uzlaşma zeminini teşkil etmektedir.

Bu zemin üzerinde,

Milli ve manevi değerlere bağlı olmayı,

Din ve vicdan hürriyeti, teşebbüs hürriyeti ve düşünce hürriyetinin demokrasimizin vazgeçilmez unsurları olduğunu her iki parti de temel bir kabul olarak ortaya koyarlar.

Devleti yeniden yapılandırarak çağın ve ülkemizin ihtiyaçlarına uyumlu hale getirilmesini temel hedeflerimiz olarak telakki ediyoruz.

Bu anlayış içinde RP ve DYP olarak kuracağımız ortak hükümet; Anayasa değişikliğinin zorunlu kıldığı uyum yasalarını çıkartmak, nüfus sayımını yapmak, seçmen yazımını yapmak, hızla bozulan ekonomik yapıyı düzeltici istikrar tedbirlerini almak ve aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmek üzere anlaşmış bulunmaktadır.

1. GÜVENLİK VE İÇBARİŞ

Dış kaynaklı bölücü terör, iç güvenliğimizi tehdide devam etmektedir. Anayasamızda yer alan esaslar ve bilhassa üniter-millî devlet yapısı muhafaza edilerek terörle; içte ve dışta kararlılıkla mücadele edilecektir.

Terörle mücadelenin manevi ve psikolojik boyutu ihmâl edilmeyecek bu mücadeleyi yürüten güvenlik güçlerimizi zaafa düşürecek tartışmalara mahal verilmeyecektir.

Doğu ve Güneydoğu bölgesinde yaşayan insanlarımıza refah ve huzur getirecek bütün ekonomik ve sosyal tedbirler alınacaktır. Birlik, beraberlik ve kardeşlik duyguları pekiştirilecektir.

Olağanüstü hal, gerekli tedbirler alınarak kaldırılacaktır.

2. EKONOMİ POLİTİKALARI

Ekonomide, güven ortamının tesisi ve serbest piyasa ekonomisinin tüm şartlarını sağlayacak ortamın gerçekleştirilmesi ana hedeftir.

Ekonomik kalkınmada temel esas rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçiş olacaktır.

a) Ekonomik İstikrara Yönelik Tedbirler

Enflasyonla ciddi bir mücadele yapılacak ve istikrarlı büyüme sağlanacaktır.

Gerçekçi kur politikası izlenecektir.

Adaletli bir vergi düzeni oluşturulacak, üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilecektir.

Altyapı yatırımlarına öncelik verilecektir.

Sermaye piyasası daha şeffaf bir yapıya kavuşturulacaktır.

Bankacılık ve sigortacılık başta olmak üzere finans sektöründe öncelikli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Kamu yatırımlarında; sağlık ve eğitim sektörlerine, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesine ağırlık verilecektir.

- Yabancı sermaye konusunda liberal politikalar uygulanacaktır.

Teşvik politikaları; yeni istihdam imkânlarını geliştirecek, küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleyecek, kalkınmada öncelikli yörelerin gelişmesine katkıda bulunacak ve gümrük birliğinin gerektirdiği rekabete uyumu sağlayacak şekilde uygulanacaktır.

KOBİ'ler desteklenecek, AR-GE faaliyetleri geliştirilecektir.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi sağlanacaktır.

b) Özelleştirme

Devletin ekonomide ticari ve üretici faaliyetleri yerine asli fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve altyapı yatırımlarına zaman ve kaynak sağlamak amacıyla özelleştirme faaliyetlerine hızla devam edilecektir.

- Ancak, özelleştirilmesi zaman alacak olan "KİT"lerin özel sektör ilkelerine uygun olarak verimli çalışmalarını sağlayacak münasip düzenlemelerin yapılması da sağlanacaktır.

Özelleştirme şeffaflık içinde gerçekleştirilecektir.

Enerji, Ulaştırma ve Telekomünikasyon kuruluş ve hizmetlerinin özelleştirilmesine dair yasal düzenlemeler geciktirilmeden yapılacaktır.

c) Tarım Politikası

Üretimin iç ve dış ihtiyaca göre yönlendirilmesi teşvik edilecektir.

Tarım satış kooperatifleri Birliklerinin yönetimi özerkleştirilecektir.

Üretimin yönlendirilmesi, pazarlanması, üreticilere hizmet götürülmesi konularında faaliyet gösterecek olan üretici birliklerinin kurulması özendirilecektir.

Tarım ve hayvancılıkta Dünya fiyatları esas alınarak Denge ve eşit fiyat tatbi-katına geçilecektir.

Hayvancılık sektörüne özel önem verilecek, bu alanda gerekli tedbirler alınacaktır.

Ziraat Odaları demokratik bir yönetim yapısına kavuşturulacak ve etkinliği sağlanacaktır.

d) Temel Alt Yapı Hizmetleri

Altyapı Sektöründe; yap-işlet-devret modeli başta olmak üzere yeni finansman modelleri uygulamaya konulacaktır.

Enerji darboğazının giderilmesi için ucuz ve hızlı üretimi gerçekleştirici tedbirler alınacak, nükleer santraller kurulacaktır.

Yerel yönetimlerle işbirliği içine girerek çöp santralleri kurulacak, böylece temizliğin yanında az olsa enerji üretilecektir.

Yurt içi ve yurt dışında petrol arama faaliyetlerine hız verilecektir.

- Madencilik sektöründe verimli işletmeciliğin gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli imkânlar sağlanacaktır.

Devlet, kömür ve diğer maden işletmeciliğinde gerekli sosyal ve teknik altyapı düzenlemelerini yapacak, uygun olanlar özelleştirilecektir.

Ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına, altyapılarının geliştirilmesine, verimliliğin artırılmasına önem verilecektir.

3. GÜMRÜK BİRLİĞİ

Gümrük birliği ve Ankara anlaşması ile amaçlanan nihai hedeflere ulaşılabilmesi için yasal düzenlemeler dahil, gerekli çalışmalar yapılacak, bu meyanda ülkenin hak ve menfaatlerinin korunması için gerekli tedbirler alınacaktır.

4. DEVLETİN YENİDEN YAPILANMASI

Devletin yeniden yapılanmasında hizmetin gerekli kıldığı büyüklükte verimli bir devlet yapısına geçilmesi temel hedefimizdir. Bu itibarla, devletin ekonomik faaliyetlerinden çekilmesi asli görevlerine dönmesi ana kuraldır.

Herkes devlet hizmetlerinden yararlandığı ölçüde bedel ödeyecek, bu prensibin uygulanmasında ödeme gücü olmayanlar, sakatlar, özürlüler, kimsesizler korunacaktır.

Yeni bir kamu personeli rejimi yürürlüğe konacaktır.

- Devlette israf önlenecektir.

a) Hukuk

Adalet hizmetlerinin adil, hızlı ve etkin olması için düzenlemeler yapılacaktır.

Kişî hakları ve hak arama hakkı ön planda tutulacak, bu alandaki bütün engeller kaldırılacaktır.

Yürürlükteki yasaların eskimiş ve günün şartlarına cevap vermeyen yönleri taranacak ve bu alanda gerekli düzenlemeler hızla yapılacaktır.

b) Eğitim

Eğitimde, milli, manevi ve ahlaki değerlerimizi benimsemiş, bilgili, ilmi düşünceye sahip, herkese karşı saygılı ve hoşgörülü, laik, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amacımızdır.

Zorunlu eğitim, 8 yıla çıkarılacak, öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için ilköğretimin ikinci kademesinde yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.

YÖK yeniden düzenlenecek ve sadece koordinasyonun sağlanmasından sorumlu bir yapıya kavuşturulacaktır.

Üniversiteye girişteki yığılmaların önlenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır. Vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilecek, özel üniversitelerin kurulması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

c) Sağlık

Devlet, temel sağlık hizmetlerini bedelsiz olarak sunmaya devam edecektir.

Sağlık sigortası sisteminin yaygınlaştırılmasına paralel olarak hastaneler özelleştirilecektir.

Prensip olarak herkesin pirim ödeyeceği sağlık sigorta sistemine aşamalı bir şekilde geçilecek, pirim ödeme gücü olmayanların pirimi devletçe kurulacak bir fon tarafından karşılanacaktır.

d) Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik kurumlarının Sigorta hizmetleri, ilke olarak nimet-külfet dengesi içinde ve kendi finansman imkânları ile karşılanacak, karşılığı ödenmemiş sigorta hizmetleri verilmesinden kaçınılacaktır.

Emekli sandığı, SSK ve Bağ-Kur zaman içinde bir çatı altında toplanacaktır. Ayrıca çalışanların emeklilik işlemleri ve tasarrufları özel sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları aracılığı ile yürütülmesi özendirilecektir.

e) Yerel Yönetimler

Merkezi idare ile mahalli idareler arasında görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımının temel esaslarını belirleyen çerçeve yasa çıkartılacaktır.

Merkezi idare tarafından yürütülen mahalli hizmetlere ilişkin görev ve yetkilerin mahalli idarelere devri sağlanacak, mahalli idarelerin idari ve mali yapıları ile denetimlerinin esas ve usulleri belirlenecektir.

Mahalli idarelerin gelir kaynakları, kamu hizmetlerine imkân verecek şekilde düzenli ve sürekli hale getirilecektir.

f) Devletin Şeffaflaşması ve Yolsuzlukla Mücadele

Devletin yönetiminde şeffaflık ve açıklık esastır.

Bunun sağlanması için her türlü tedbir ve mevzuat geliştirilecektir.

T.B.M.M.'nin denetleme görevini gereğince sürdürebilmesini teminen, bu denetlemelerin partizanca, politik maksatlarla ve kişilerin haysiyet ve şereflerini rencide edici amaca yönelik olması engellenecek, ancak esas amaç olan yasalara aykırı davranışları ortaya koymak için işbirliği ve gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

g) Kentleşme ve Çevre

Başta kamu arazileri olmak üzere, modern şehirleşme esaslarına göre alt yapısı hazır planlı arsa üretilecek ve toplu konut uygulamalarıyla konut açığının giderilmesine çalışılacaktır.

Kent planlamalarında, çevre düzeni, imar planlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Çevrenin korunması ekonomik, ticari, sosyal ve siyasal açılardan birbiriyle uyumlu ve bütünlüşmüş bir biçimde ele alınacaktır.

5. SOSYAL POLİTİKA

İşsizliğin azalması, aile, kadın ve gençlik sorunlarına gereken ilginin gösterilmesi, ana çocuk sağlığına önem verilmesi, orta direğin güçlendirilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, esnaf ve sanatkârlarımızın, emekli ve yoksulların meselelerinin çözümü vazgeçilmez hedeflerimizdir. Bu cümleden olarak kadınlarımızı kendi uğraş alanlarında iş ve istihdam sağlayıcı projeleri uygulamaya koyacak bir teşkilatın kurulması temin edilecektir.

a) Turizm

Turizmin gelişmesine azami özen ve gayret gösterilecektir.

b) Kültür

Milli kültürümüzün korunması geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması temel ilke-mizdir.

Kültür varlıklarımızın korunması ve tanıtılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

c) Din ve Vakıf Hizmetleri

Bütün siyasi görüş ve düşüncelerin üstünde tutarak, milletçe dayanışma ve bütünlüşmeyi amaç edinerek din hizmetlerine önem verilecektir.

Din hizmeti sunan görevlilerin her türlü siyasi düşünce ve tesirlerin dışında tutulması konusundaki hassasiyet korunacaktır.

Vakıfların çalışmaları teşvik edilecek, vakıfların, gayeleri dışında kullanımı ön-
lenecektir. Vakıf eserlerinin korunması için azami gayret gösterilecektir.

6. DIŞ POLİTİKA

Türkiye'nin dış politika alanında hedef ve amacı dünyada, bölgede, ülkede ba-
rışın muhafazasıdır.

Dış ülkelerle ilişkilerimiz dostluk, iyi komşuluk ve karşılıklı işbirliği esasları
çerçevesinde yürütülecektir.

- Hem batılı ülkelerle, hem de manevi ve tarihi değerlerle bağlı olduğumuz
İslam Ülkeleri, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleri ile işbirliği daha
da geliştirilecektir.

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın haklarının korunmasına azami özen göste-
rilecektir.

Türkiye'nin taraf olduğu bütün uluslararası antlaşmalara ve stratejik antlaş-
malara bağlı kalınacaktır. Ancak bu anlaşmaların milli güvenlik ve milli menfaatler
aleyhine tatbikine meydan verilmeyecektir.

7. DEMOKRASİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Kanun önünde eşitlik, hukukun üstünlüğü, temel hakların güvence altına alın-
ması, devletin vatandaşa hükmeden değil, hizmet eden hale getirilmesi, sivil top-
lum örgütlenmesine ağırlık verilmesi önde gelen hedeflerimizdendir.

İfade ve fikir hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyetinin daha
da kökleşmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

8. Atama ve görevlendirmelere ilişkin işlemlerde; Başbakan Yardımcısının da
imzasını gerektirecek kanuni değişiklik yapılacaktır. Söz konusu kanuni değişiklik
yapılıncaya kadar, Başbakanın imzasını gerektiren atama ve görevlendirmeler, Baş-
bakan Yardımcısının da imzası alınmak suretiyle; Başbakan onayı ile yapılanlar iki-
li; halen ikili kararname ile yapılan atamalar üçlü; halen üçlü kararname ile yapılan
atamalar da dördümlü kararname ile yapılacaktır.

9. Hükümetin güvenoyu almasını takiben taraflar öncelikle çıkarılması gerekli
yasaları tespit ederek, bunların yasalaşması için gerekli çabayı göstereceklerdir. Bu
cümleden olarak, Anayasamızın zorunlu kıldığı uyum yasaları çıkarılacak, Hükü-
met icraatı bir seçim hükümeti anlayışı ile değil bir çözüm hükümeti anlayışıyla bo-
zulan ekonomik dengeleri hızla düzeltecek, halkın beklediği hizmetleri ve değişimi
gerçekleştirecek şekilde çalışacaktır. Ancak koalisyon ortakları gerektiğinde ülkeyi
uygun bir tarihte seçime götürecektir.

10. Başbakanlık eşit süreli, dönüşümlü olacaktır.

11. UYGULAMA ESASLARI VE EKLER:

Bu protokolün ekleri, protokol metnine dahildir.

Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN
RP Genel Başkanı

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
DYP Genel Başkanı

İCRA BAKANLIKLARININ PARTİLERE DAĞILIMI

RP

Adalet Bakanlığı
Maliye Bakanlığı
Bayındırlık İmar İskân Bakanlığı
Tarım Bakanlığı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Kültür Bakanlığı
Çevre Bakanlığı
Turizm Bakanlığı

DYP

Milli Savunma Bakanlığı
Dışişleri Bakanlığı
İçişleri Bakanlığı
Milli Eğitim Bakanlığı
Sağlık Bakanlığı
Orman Bakanlığı
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Ulaştırma Bakanlığı

BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLARIN PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

RP

Vakıflar Genel Müdürlüğü
GAP İdaresi Başkanlığı
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
Sosyal Hizmetler ve Ç.E.K, Genel Müdürlüğü.
Devlet Personel Dairesi Başkanlığı
Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı
Danıştay
Çay-Kur Genel Müdürlüğü
TODAİE
DİE Başkanlığı
TÜBİTAK
Milli Prodüktüvite Merkezi

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Etibank (Madencilik)

Kıbrıs ve Türki Devletler

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığı

İnsan Hakları Müsteşarlığı

Denizcilik Müsteşarlığı

Ziraat Bankası

Vakıflar Bankası

Kalkınma Bankası

Halk Bankası

DYP

Diyanet İşleri Başkanlığı

DPT Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığı

Dış Ticaret Müsteşarlığı

Gümrük Müsteşarlığı

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

Kadın Statüsü ve Hizmetleri Müsteşarlığı

Aile Araştırma Kurumu

Tekel Genel Müdürlüğü

SPK Başkanlığı

Anadolu Ajansı

Atatürk Kültür Dil ve Tarih Y.K.Bşk.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

TSEK.Başkanlığı

Tapu Kadastro Gn. Müdürlüğü

Gençlik Spor Genel Müdürlüğü

Futbol Federasyonu

Milli Piyango Gn. Md.

Eximbank

Emlak Bankası

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 7 Birleşim 70
Sayfa 524-539
03.07.1996 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — *Mustafa Kalemli*

KÂTİP ÜYELER: *Ünal Yaşar (Gaziantep)*

Salih Kapusuz (Kayseri)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Okunması

BAŞKAN — Başbakan Sayın Necmettin Erbakan tarafından kurulmuş bulunan Bakanlar Kurulunun Programı okunacaktır.

Bakanlar Kurulu Programını okumak üzere, Başbakan Sayın Necmettin Erbakan'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başbakan. *(RP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Bakanlar Kurulu üyelerimiz ve şahsım adına, Yüce Meclisi en derin saygılarımla selamlıyorum. Önümüzdeki dönemin milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Konuşmamın hemen başlangıcında bir hatırlatma yapmak ihtiyacındayım. Hükümet Programı olarak şu anda okuduğum metin geçerlidir. Maalesef, basılan ve dağıtılan metinlerde bazı matbaa hataları söz konusu olmuştur; bundan dolayı özür diliyorum.

7 Haziran 1996 tarihinde, Sayın Cumhurbaşkanı, yeni Hükümeti kurma görevini şahsıma tevdi ettiler. Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi arasındaki görüşmeler anlaşmayla sonuçlandı ve Sayın Cumhurbaşkanı'nca onaylanan 54'üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına, Hükümet Programını Yüce Heyetinize arz etmek üzere huzurlarınızdayım.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Türkiye'miz, içeride ve dışarıda acil çözüm bekleyen sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların çözümü ve önüne çıkan tarihî fırsatların değerlendirilmesi için, güçlü, istikrarlı ve kararlı bir siyasî iradeye ihtiyaç olduğunu bilhassa belirtmek istiyorum. Esasen, cumhuriyetimizin kuruluşunun 73'üncü yılında 54'üncü Hükümetin kurulması ve hükümetlerin ortalama görev süreleri de, bize, siyasî istikrarın ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. Halbuki, 24 Aralık 1995'te yapılan milletvekili genel seçimleri, parçalı bir Parlamento aritmetiği ortaya çıkarmış, bu aritmetik, hiçbir partiye tek başına iktidar

imkânı vermemiş ve dolayısıyla, hiçbir partinin, tek başına, ilkelerini ve programını uygulamasına fırsat tanımamıştır.

Bununla beraber, demokrasi, bir uzlaşma rejimidir. İlkeler ve programlar etrafında sağlam bir uzlaşma, Türkiye'nin ihtiyacı olan istikrarın ön şartıdır. 24 Aralık seçimlerinden sonra vücut bulan ANAP-DYP Azınlık Koalisyonu, bu uzlaşmanın sağlam esaslara dayanması gerektiğini bir tecrübe olarak göstermiştir.

İşte, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi, bu tecrübenin ışığında, Türkiye'nin ihtiyacı olan istikrarı sağlayarak, iç ve dış sorunlara karşı ihtiyaç duyulan siyasi iradeye sahip olan bu Koalisyon Hükümetini kurmuşlardır. Her iki parti, programlarının, hedeflerinin farklı olduğunun bilincindedirler; ama ülkemize ve halkımıza hizmet için, ulusumuzun beklediği uzlaşmayı yapmışlardır.

24 Aralık 1995 seçimlerinde Parlamente'ya en fazla üye kazanarak giren ülkemizin en büyük iki partisinin (Refah Partisi ve Doğru Yol Partisinin) uzlaşarak bu Hükümetimizi kuralmaları, sadece Türkiye'yi bir hükümet krizinden kurtarma olayı değil, aynı zamanda, demokrasimizin bir zaferidir; ülkemizde özlenen devlet ve millet kaynaşmasının ve toplumsal uzlaşmanın çok önemli bir adımıdır; ülkemiz için çok hayırlı ve faydalı bir gelişmedir.

Değerli milletvekilleri, Hükümetimiz, Anayasamızda ifadesini bulan ilkelerden hareketle, ortak bir programı ve hedefleri, ilim, akıl, tecrübe, milletimizin faydası ve temel insan haklarına saygı ilkelerine göre ve uzlaşma mantığıyla gerçekleştirecektir.

Türkiye Cumhuriyetinin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olması, Atatürk ilkeleri, Koalisyon Hükümetinin vazgeçilmez ortak uzlaşma zeminini teşkil edecektir.

Bu zemin üzerinde, millî ve manevî değerlere bağlı olmayı, din ve vicdan hürriyeti, teşebbüs hürriyeti ve düşünce hürriyetinin, demokrasimizin vazgeçilmez unsurları olduğunu, Hükümetimiz, temel bir kabul olarak ortaya koymuştur. *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; göreve başlarken, milletimizin, Hükümetimizden, ülkemizin ve halkımızın temel meseleleri olan terör, göç, işsizlik, geçim sıkıntısı, köylü, işçi, memur, esnaf, emekli ve muhtaç vatandaşlarımızın refah seviyesinin yükseltilmesi, kamu maliyesinin güçlendirilmesi, dış ticaret açığının kapatılması, yatırımların hızlandırılması, devletin yeniden yapılandırılması meselelerinin nihayet çözüme kavuşturulmasını ve dış ilişkilerimizdeki aleyhimizde gelişmenin önlenerek şahsiyetli bir dış politika takip olunmasını istediğini ve beklediğini çok iyi biliyoruz ve yine, göreve başlarken, ülkemiz halkının, Hükümetimizden, güçlü ve müreffeh Türkiye'yi gerçekleştirecek bir değişim hükümeti olmamızı beklediğini ve özlediğini de çok iyi biliyoruz.

İşte, Hükümetimiz, halkımızın bu beklentilerine cevap vermek için, heyecan, inanç ve azimle kurulmuş bir Hükümettir.

Bu Programımızda asıl amacımız, halkımızın, bürokrasimizin ve bütün üretim kesimlerimizin beklediği, özlediği huzuru, umudu ve güveni kendilerine vermektir.

Bundan dolayıdır ki, devletin yeniden yapılandırılarak çağın ve ülkemizin ihtiyaçlarına uyumlu hale getirilmesini temel hedefimiz olarak telakki ediyoruz.

Milletimizin önünde büyük fırsatlar vardır; ancak, aşılması gereken zorluklar da mevcuttur. Bu dönemde, hoşgörü, işbirliği, dayanışma ve uzlaşmaya her zaman-
kinden daha fazla ihtiyacımız vardır.

Böyle önemli tarihî bir dönemde, ülkemizin sahip olduğu insan potansiyelin-
den ve diğer sayısız zenginliklerden, tarihî ve coğrafi avantajlardan en üst düzeyde yararlanabilmek ve milletlerarası gelişmişlik yarışında ön sıralarda yer almak için doğru ve sağlıklı politikaları izlemekte, gerçekçi çözümleri üretmekte kararlı oldu-
ğumuzu açıkça ifade etmekte fayda görüyorum.

Vatandaşımızın önündeki her türlü engeli kaldırmaya, insanlarımızın yetenek-
lerini en iyi şekilde kullanabilecekleri ortamı hazırlamaya kararlıyız.

Bu çerçevede, millet egemenliğinin temel şartı olan sosyal, iktisadî ve siyasî
çoğulculuk ve katılımcılığın hâkim olduğu gerçek ve güçlü bir demokratik ortamın
vazgeçilmez olduğunu bir defa daha ifade etmekte yarar görüyorum.

Bu inançla kurduğumuz Hükümet, anayasa değişikliğinin zorunlu kıldığı
uyum yasalarını çıkaracak, nüfus sayımını ve seçmen yazımını yapacak, hızla bozu-
lan ekonomiyi, ekonomik yapıyı düzelterek istikrar tedbirlerini alacak, ülkemiz ve
halkımızın meselelerini çözecek ve aşağıdaki hedefleri gerçekleştirecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hukuka ve insan haklarına bağlı, demok-
ratik bir devlet anlayışını tavizsiz şekilde uygulayacağız.

Dış kaynaklı bölücü terör, iç güvenliğimizi tehdide devam etmektedir. Anaya-
samızda yer alan esaslar ve bilhassa üniter millî devlet yapısı muhafaza edilerek,
terörle içte ve dışta kararlılıkla mücadele edilecektir.

Terörle mücadelenin manevî ve psikolojik boyutu ihmal edilmeyecek, bu mü-
cadeleyi yürüten güvenlik güçlerimizi zaafa düşürecek tartışmalara mahal verilme-
yecektir.

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde yaşayan insanlarımıza refah ve huzur getire-
cek bütün ekonomik ve sosyal tedbirler alınacaktır. Birlik, beraberlik ve kardeşlik
duyguları pekiştirilecektir.

Hükümetimiz, sorunların çözümü için, genel tedbirlerin yanı sıra, aşağıdaki
tedbirleri de alacaktır:

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde güvenlik nedeniyle köylerini terk etmiş va-
tandaşlarımızın güvenliği tekrar tesis edilerek, isteyenlerin geri dönüşlerinin temi-
ni ve mağduriyetlerinin giderilmesi için her türlü imkân seferber edilecektir. *(RP ve
DYP sıralarından alkışlar)*

Olağanüstü hal, gerekli tedbirler alınarak, kaldırılacaktır. *(RP sıralarından al-
kışlar)*

Geçici köy koruculuğu sistemi gözden geçirilecek ve aksayan yönleri ıslah edi-
lecektir.

Güneydoğu Anadolu Projesine hız kazandırılacaktır. Yörede yatırımları artırmak için, devlet imkânlarının yanı sıra özel kesim daha etkin bir şekilde devreye sokulacaktır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin merkezinde yer aldığı bölgede barışın tesisi ni ve devamlılığının teminini mümkün kılacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonu amacına yönelik olarak başlatılmış bulunan çalışmaların hızlandırılarak devam ettirilmesi temel hedefimizdir.

Söz konusu modernizasyonun, mümkün olan azamî ölçüde, Türk sanayiinin imkân ve kabiliyetinden yararlanılarak gerçekleştirilmesi esastır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, ekonomide, güven ortamının tesisi ve serbest piyasa ekonomisinin tüm şartlarını sağlayacak ortamın gerçekleştirilmesi ana hedeftir.

Ekonomik programın temel amacı, enflasyonla kararlı bir şekilde mücadele etmek ve fiyat istikrarını sağlayarak ülkeyi süratli bir ekonomik büyüme ve gelişmeye kavuşturmaktır.

Sürdürülebilir, hızlı bir büyümenin sağlanması, toplumun refah seviyesinin yükseltilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, istihdamın artırılması ve sanayileşmenin hızlandırılması, ekonomideki kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasıyla mümkündür. Bu çerçevede, ekonomik kalkınmada temel esas, rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçiş olacaktır. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Ekonomik faaliyetlerde devletin başlıca rolü, istikrar ortamını temin etmek, toplumsal refahın artırılmasına yönelik olarak denetleyici ve gözetici fonksiyonlarını geliştirmek ve özel teşebbüsün gelişebilmesi için gerekli altyapıyı hazırlamaktır.

Ekonomide beklenen gelişme ve hamleyi yapabilmek için, heyecanlı, inançlı, hamleci bir hükümet olarak, süratli, planlı ve programlı bir şekilde gelişmenin önündeki engelleri kaldırmak, israfları önlemek, her sahada verimliliği artırmak, kaynakları geliştirmek, üretim seferberliği; devletin yeniden yapılanmasını sağlamak, devlet hizmetlerinin verimli ve süratli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak; köylü, işçi, memur, esnaf, işsiz, tüccar, sanayici, ihracatçı, velhâsıl bütün üreticilerimize, işsiz, emekli ve yoksullarımıza sahip çıkmak ana hedefimiz olacaktır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, enflasyonla ciddi bir mücadele yapılacak ve istikrarlı büyüme sağlanacaktır. Bu çerçevede, bütçe ve kamu açıklarının hızla azaltılması, parasal disiplinin sağlanması ve finans sektörünün derinleştirilmesi için, tutarlı makroekonomik politikalar uygulanacak ve gerekli tüm tedbirler alınacaktır.

Ödemeler dengesinin sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması temel yaklaşım olacaktır.

İhracat artışının süreklilik kazanabilmesi ve beklenen hamlenin gerçekleştirilebilmesi için, sanayi rekabet gücünün verimlilik artışı sağlanarak yükseltilmesi ne, ürün çeşitliliğinin artırılmasına ve yeni pazarlara girişin sağlanmasına yönelik her türlü çaba gösterilecektir. Rekabet gücünü destekleyici gerçekçi bir döviz kuru

politikası uygulanacaktır. Kredi ve garanti programlarına yeterli kaynak sağlanarak, ihracatın finansmanına katkıda bulunulacaktır.

Kalitesiz ürün ithalatına karşı en önemli korunma araçlarından biri, standartlardır. Dış ticarete standartların etkili bir şekilde devreye sokulması için Türkiye akreditasyon konseyi kuruluş kanunu en kısa sürede çıkarılacaktır.

Vergi alanındaki temel yaklaşım, iktisadi etkinliğin sağlanması ve vergi yükünün çeşitli kesimler üzerinde daha adil dağılımının gerçekleştirilmesidir. Adaletli bir vergi düzeni oluşturulacak ve kayıtdışı ekonomik faaliyetleri kapsayacak bir vergi sistemi kurularak, üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilecektir.

Alt gelir gruplarının vergi yükleri azaltılacak ve istihdam üzerinde olumsuz etki yapan Çalışanları Tasarrufa Teşvik ve Konut Edindirme Yardımı kesintileri kaldırılacaktır.

Gümrük Birliği çerçevesinde çıkarılması gereken ve vergi sistemine sadelik, etkinlik kazandıracak yasal değişiklikler yapılacaktır. Böylece, halen değişik adlar altında vergi, pay ve fon şeklinde yapılan kesintiler, tek vergi altında birleştirilmek suretiyle vergi sistemine etkinlik kazandırılacaktır.

Emlâk Vergisi matrahının gerçekçi seviyede tespit edilmesi ve yeniden değerlendirilme oranına endekslenmesi sağlanacaktır. Ayrıca tapu harcı oranları düşürülerek, harcın gerçek değer üzerinden tahsil edilmesi imkânı getirilecektir.

Vergi idaresi ve denetiminin daha etkin hale getirilmesi ve vergi idaresinin yeniden yapılandırılması sağlanarak, vergi yatırma vatandaş için eziyet olmaktan çıkarılacak, vergi kayıp ve kaçağı azaltılacaktır. Bu amaçla, vergilendirmeyle ilgili işlemlerin tek bir vergi numarasıyla yapılmasına ve vergi numarasının ekonomik faaliyetlerde kullanımının yaygınlaştırılmasına devam edilecektir.

Bir yandan kamu harcamalarında tasarrufa gidilecek, israftan kaçınılacak, harcamalarda şeffaflık ve denetlenebilirlik imkânları getirilerek, mali disipline önem verilecektir; diğer yandan, kaynakların geliştirilmesi, üretim seferberliğiyle gayri safi milli hâsılanın hızla artması suretiyle, buna paralel olarak devlet gelirlerinin artmasının sağlanması ve böylece kamu borçlanma gereği gayri safi milli hâsıla oranı hızla düşürülerek, bunun sıfır olması hedef alınacak; yani, denk bütçe ve sağlam ekonomik yapının gerçekleştirilmesi için elden gelen gayret gösterilecektir.

Bunlar yapılırken, geçiş döneminde, kamu açıklarının kontrol altında tutularak azaltılması, özelleştirmenin hızlandırılması ve kamunun dış borçlanma imkânlarının artırılması suretiyle Hazinesinin mali piyasalar üzerindeki baskısı azaltılacaktır. Belirsizlik ortamı ortadan kalkacak ve bu suretle iç borcun vadesi uzatılırken, faizlerin de makul seviyelere gerilemesi temin edilecektir.

Değerli milletvekilleri, Merkez Bankasının özerkliğini artırıcı uygulama ve düzenlemeler sürdürülecektir.

Sermaye piyasası daha şeffaf bir yapıya kavuşturulacak ve denetim mekanizması etkinleştirilecektir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda, küçük tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını, sermaye piyasasının düzen, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını temin edecek yasal düzenlemeler ivedilikle gerçekleştirilecektir.

Mevcut altın borsası, altın ve kambiyo borsasına dönüştürülerek spot ve vadeli işlemler piyasaları oluşturulacaktır.

Bankacılık ve sigortacılık başta olmak üzere, finans sektöründe öncelikli yasal düzenlemeler yapılacaktır. Bu sektörlerin yapıları ve denetim mekanizmaları yeniden düzenlenerek, şeffaf ve daha rekabetçi bir ortam içinde çalışmalarını temin edilecektir.

Bankalar Kanunu, gelişmiş ülkeler standartlarına ve Avrupa Birliği normlarına uygun olarak yeniden düzenlenecektir.

Sigortacılık Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilecektir.

Kara paranın aklanmasının önlenmesi hakkında kanun çıkarılacak ve dünya standartlarına uyulacaktır.

Odalar ve Borsalar ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Hakkındaki 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesince iptali üzerine ortaya çıkan mevzuat boşluğunu gidermek amacıyla, hazırlanacak olan kanun tasarısı 1996 yılı içerisinde Bakanlar Kuruluna sevk edilecektir.

Ekonomik İstişare Konseyi bir an evvel kurulacaktır.

507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununda, ilgili meslek örgütlerinin önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler gerçekleştirilecektir.

Ekonominin dünya ekonomisiyle bütünleşmesinde, dış pazar payının artırılmasında, teknoloji temininde ve dış kaynak sağlanmasında önemli bir rolü olan yabancı sermaye konusunda uygulanan liberal politikalara devam edilecektir.

Sayın milletvekilleri, altyapı sektörlerinde etkinlik artırılacak, kamu kaynakları yanında özel kesim kaynaklarından da azami ölçüde yararlanılacaktır. Bu çerçevede yap-işlet-devret ve yap-işlet modellerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar çözülecektir.

Kamu yatırımlarında, sağlık ve eğitim sektörlerine, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesine ağırlık verilecektir.

Planda öngörülen kamu yatırımları içerisinde eğitimin payının yüzde 12'ye ki, bu, 1995'te yüzde 9,2 idi enerji sektörünün payının ise yüzde 22'ye yükselmesi için elden gelen gayret gösterilecektir.

Kamu yatırımları için ayrılan kaynakların en etkin bir şekilde kullanılmasına ve yatırım projelerinin gecikmeden tamamlanmasına azami özen gösterilecek ve kısa sürede tamamlanacak projelere ağırlık verilerek, kaynak ve zaman israfı önleneccektir.

Rekabet gücü yüksek ve ihracata dönük insan potansiyeli ve hammadde kaynakları gibi avantajlarımızın değerlendirildiği bir sanayi yapısının özel kesim ağırlıklı olarak geliştirilmesi için uygun ortam hazırlanacaktır.

Sanayide verimliliğin ve kalitenin yükseltilmesi, modern teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması ve yüksek katma değerli üretim yapısına ulaşılması temel amaçtır.

Teşvik politikaları, yeni istihdam imkânlarını geliştirecek, küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleyecek, kalkınmada öncelikli yörelerin gelişmesine ve teknolojik ilerlemeye katkıda bulunacak ve gümrük birliğinin gerektirdiği rekabete uyumu sağlayacak şekilde uygulanacaktır.

Üretime, istihdama ve teknolojik gelişmeye önemli katkılarının yanı sıra, toplumsal istikrar unsuru olan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansman, yönetim, nitelikli işgücü, pazarlama ve diğer alanlardaki sorunlarının çözümüne proje bazında her türlü imkân ve destek sağlanacaktır.

KOBİ'lerin, çok ortaklı sektörel şirketler biçiminde örgütlenmeleri teşvik edilecek, bu suretle teknolojik gelişmeleri sağlanacak, rekabet güçleri ve ihracat imkânları artırılacaktır.

KOBİ'lere ve diğer işletmelere, uluslararası yükümlülüklerimize uygun olarak devlet desteği sağlanacak, bu çerçevede, eğitim ve pazar araştırması, AR-GE, çevre, yurtdışı fuarlara katılım, tanıtım gibi alanlardaki yardımlar bütçe kapsamına alınarak yeterli kaynak aktarılacaktır.

Organize sanayi bölgeleriyle ilgili yasa taslağı süratle yasalaştırılacak, bunların, yurdun her tarafına yayılması hedef alınacaktır.

Kalkınmanın temel faktörlerinden biri olan bilgi ve teknoloji düzeyinin yükseltilmesi için AR-GE faaliyetleri geliştirilecek, bu alana yönelik destekler artırılacaktır.

Üniversite sanayi işbirliğinin kurumsallaştırılması ve böylece, teknolojinin sanayiye hizmetine sunulabilmesi için gerekli hukuksal altyapı çalışmaları süratlendirilecek ve bu amaçla, teknoloji geliştirme bölgeleri yasası mutlaka yürürlüğe konulacaktır.

Tüketicinin korunması hususundaki yasal düzenlemelere işlerlik kazandırılacak ve bu konudaki resmî çalışmaların yanı sıra, gönüllü faaliyetlere de her türlü destek verilecektir.

Rekabetin korunması ve ekonomik hayatımızda tekelleşmenin önlenmesi için mutlaka gerekli olan rekabet kurulu, en kısa sürede oluşturulacaktır.

Gelir dağılımının istikrarlı bir şekilde iyileştirilmesi için kişilerin gerekli eğitim ve öğretimi almaları sağlanacak ve kendiışlerini kurmaları desteklenecektir.

Kaynak tahsisinde altyapı yatırımlarına öncelik verilecektir.

Bütün il ve ilçelerimizde, kamu ve özel kesimin katılımıyla hızlı bir yatırım ve üretim hamlesi başlatılacak ve yeni istihdam sahaları açılacak, iş bulmak için yaşanan göçün durdurulmasına gayret edilecektir.

Değerli milletvekilleri, devletin, ekonomide, ticarî ve üretici faaliyetleri yerine, aslî fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve altyapı hizmetlerini etkili bir şekilde yerine getirmesi ve bu sektörlerle ilgili yatırımlara zaman ve kaynak sağlaması amacıyla, özelleştirme faaliyetlerine hızla devam edilecektir; ancak, özelleştirmesi zaman alacak KİT'lerin, özel sektör ilkelerine uygun olarak verimli çalışmalarını sağlayacak düzenlemeler mutlaka yapılacaktır.

Özelleştirme, şeffaflık ve kararlılık içinde gerçekleştirilecektir.

Enerji, ulaştırma ve telekomünikasyon kuruluş ve hizmetlerinin özelleştirilmesiyle ilgili yasal düzenlemeler, geciktirilmeden yapılacaktır. Bu sektörde yapılacak özelleştirme uygulamalarında rekabetçi ortamın gerçekleştirilmesine ve teknolojik yenilenmenin sağlanmasına özen gösterilecek, tekellerin oluşmasını engelleyici tedbirler alınacaktır.

Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketinin özelleştirilmesine ilişkin yasayla 4046 sayılı Yasanın bazı maddelerinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yapılacak yasal düzenlemeler, öncelik ve ivedilikle Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilecektir.

Özelleştirme kapsamına alınan ve özelleştirme portföyünde bulunan kuruluşların, en kısa zamanda özelleştirilmesi sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımsal üretimin iç ve dış ihtiyaca göre yönlendirilmesi teşvik edilecektir.

Taban ve sulak araziler haricinde, üreticilerin ektiği tütün, fındık, çay ve diğer tarım ürünlerinin tamamı kabul edilecek ve üreticilere, ekim alanı üzerinden, ekim cüzdanı verilecektir.

Nüfusun dengeli ve yeterli beslenmesi, ihracatın artırılması, üretici gelirlerinde istikrarın ve artışın temini ve kamu kaynaklarının daha rasyonel kullanılması sağlanacaktır.

Üreticilerin, ürün ve bölge bazında teşkilatlanmaları için gerekli zemin hazırlanacak ve üretimin, başlangıcından pazarlamaya kadar, bütün sistem içerisinde, üreticilerin kendi destek sistemlerinin tesisi teşvik edilecektir.

Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin yönetimi özerkleştirilecektir. Bunların kooperatifçilik ve işletmecilik faaliyetlerinin birbirinden ayrılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin özerkleştirilmesi kanunu, içerisinde bulunduğumuz yılda çıkarılacaktır.

Üretimin yönlendirilmesi, pazarlanması, üreticilere hizmet götürülmesi konularında faaliyet gösterecek olan üretici birliklerinin kurulması özendirilecektir.

Tarım ve hayvancılıkta dünya fiyatları esas alınacak, tarımsal ürünlerin rekabet ortamlarında pazarlanabilmesi amacıyla mevcut borsalar geliştirilecek ve yeni borsaların kurulması sağlanacaktır. Mevcut hal sistemi ıslah edilerek üretici bölge hallerinin teşkili, ürün ihtisas borsalarıyla vadeli işlem borsalarının kurulmasını gerçekleştirmek üzere gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Planın öngördüğü ekonomiye kısa sürede katkıda bulunacak sulama projelerine öncelik verilecektir. 1995 yılı sonu itibarıyla, toplam kamu sulamaları 3 milyon 286 bin hektara ulaşmış ve halk sulamalarıyla birlikte ekonomik olarak sulanabilir 8,5 milyon hektar alanın 4 milyon 341 bin hektarı sulanabilir hale gelmiştir. Planın öngördüğü şekilde, 1996-2000 döneminde 750 bin hektar alanın daha kamu tarafından sulamaya açılması hedeflenmiştir. Aynı dönemde, 300 bin hektar alanda, tarla içi geliştirme ve arazi toplulaştırması hedeflerinin gerçekleştirilmesi için de her türlü gayret sarf edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hayvancılığın yeniden canlandırılmasına özel önem verilecek, özellikle damızlık hayvan yetiştiriciliği, süt ve besi sığırcılığının geliştirilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır.

Bu çerçevede, süte, sunî tohumlamaya, yem bitkilerine, aşı, ilaç kullanımına, damızlık ithalatına gerekli destek sağlanmaya devam edilecektir.

Ormanlarımızın korunması ve geliştirilmesi çalışmalarına, bugüne kadar olduğu gibi, büyük bir etkinlikte devam edilecektir. Ormanların rasyonel bir şekilde işlenmesi için özel kesimden de istifade edilecektir.

Orman köylüsünün desteklenmesi amacıyla, arıcılık, besicilik, hayvancılık gibi çeşitli alanlarda verilen krediler artırılarak sürdürülecek; orman köylülerinin kurduğu kooperatiflere verilecek kredilerle, kırsal alanlarda küçük sanayiinin gelişmesine öncülük edilecek ve orman köylülerine yeni istihdam alanı sağlanacaktır.

Orman yangınlarına karşı çağın teknolojik bütün imkânları sağlanıp kullanılmak suretiyle, mücadeleye devam edilecektir.

Su ürünleri sektöründe, doğal ortamların korunması ve kontrolü, kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılarak üretimin artırılması, yetiştiricilik ve açık deniz balıkçılığının geliştirilmesi ve altyapısının tamamlanması amaçlanmaktadır.

Ziraat Odaları, demokratik bir yönetim yapısına kavuşturulacak ve etkinliği artırılacaktır.

Sayın milletvekilleri, altyapı sektöründe, yap-işlet-devret modeli başta olmak üzere, yeni finansman modelleri uygulamaya konulacaktır.

Enerji darboğazının giderilmesi için, ucuz ve hızlı üretimi gerçekleştirici tedbirler alınacaktır.

Uluslararası yüksek teknolojiyi, sağlıklı çevreyi ve halkın güvenliğini ön planda tutan nükleer santraller kurulacaktır.

Elektrik enerjisi talebinin, önümüzdeki yıllarda kesintisiz ve emniyetli şekilde karşılanabilmesi için, enerji yatırımlarının süratle devreye sokulması sağlanacaktır. Bunun için, elektrik enerjisinde, 2000 yılında, toplam kurulu güç kapasitesinin 28 bin megavata, üretim kapasitesinin ise 140 milyar kilovat saate yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Yerel yönetimlerle işbirliği içine girilerek çöp santralleri kurulacak, böylece, temizliğin yanında, az da olsa enerji üretilcektir.

Yurtiçi ve yurtdışında petrol arama faaliyetlerine hız verilecektir.

Madencilik sektöründe verimli işletmeciliğin geliştirilmesi amacıyla gerekli imkânlar sağlanacaktır.

Devlet, kömür ve diğer maden işletmeciliğinde gerekli sosyal ve teknik altyapı düzenlemelerini yapacak, uygun olanlar özelleştirilecektir.

Bakü - Ceyhan petrol boru hattının yanı sıra, uluslararası doğalgaz projelerine özel önem verilecektir.

Ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına, altyapılarının geliştirilmesine ve verimliliğin artırılmasına önem verilecektir.

Ulaştırma sektöründe mevcut kapasitenin etkin kullanılması, ulaşım modları arasında dengenin sağlanması ve uygun altyapının oluşturulması amacıyla, bir ulaşım ana planı hazırlanacak ve bu çerçevede çalışmalara hız verilecektir.

Bunun için, plana uygun olarak, 2000 yılında, beton asfalt yol uzunluğunun 8.500 kilometreye ulaştırılması, 1996-2000 döneminde, 5 bin kilometre bölünmüş yolun hizmete alınması ve 5.500 kilometre yolda geometrik standartların iyileştirilmesinin sağlanması, aynı dönemde, 16.500 kilometre asfalt, 50 bin kilometre stabilize ve 2 bin kilometre beton köy yolu yapımı gerçekleştirilmesi hedef alınmıştır.

Terör kadar önemli olan trafik anarşisinin önüne geçmek için, yasal düzenlemeler de dahil, her türlü tedbir alınacaktır.

Ülkemizin, denizcilik sektöründen daha fazla istifadesinin temini için, filomuzun, daha rekabet edebilir hale getirilmesi sağlanacaktır.

Telekomünikasyon ve haberleşme alanında dünya ile entegrasyon çalışmalarına devam edilecektir.

2000 yılında telefon santral kapasitesi 24 milyon hatta, telefon abone sayısının 23 milyon adete ulaşması hedeflenmiştir.

Değerli milletvekilleri, Güneydoğu Anadolu Projesi çalışmalarına ve uygulamalarına özel önem verilecek, yeterli kaynak tahsis edilecek ve bu kapsamda yürütülen işlerin, terminine uygun olarak tamamlanması sağlanacaktır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimiz başta olmak üzere, kalkınmada öncelikli yörelerde kaynaklar harekete geçirilerek, yeni istihdam imkânları meydana getirilecek, atıl durumda olan veya yarım kalmış tesisler ekonomiye kazandırılacaktır.

Kalkınmada öncelikli yörelerin, başta komşu pazarlar olmak üzere, dış pazarlara ihracat imkânları geliştirilecektir.

Hudut ticareti azamî derecede artırılacaktır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri aksiyon planı uygulamalarına devam edilerek, bu kapsamda yer alan illerimizde, kalkınma gayretlerine hız kazandırılacaktır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde ve kalkınmada öncelikli yörelerimizde, işsizlik sorunlarını çözebilmek amacıyla, yerel kaynakları değerlendirmeye

yönelik tarımsal gelişme projeleri ve kırsal kalkınma projeleri uygulamalarına devam edilecek, ihtiyaç duyulan yöreler için, yeni projeler hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.

Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu Bölgelerimiz ile KOP başta olmak üzere görece olarak geri kalmış yöreler için bölgesel kalkınma projeleri hazırlanacak ve bunların süratle gerçekleştirilmesine gayret edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ankara Antlaşması ve gümrük birliğiyle amaçlanan nihaî hedeflere ulaşılabilmesi için, yasal düzenlemeler dahil gerekli çalışmalar yapılacak; bu meyanda, ülkemizin hak ve menfaatlerinin korunması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Türkiye, gümrük birliğiyle ilgili olarak gerçekleştireceği tüm çalışmaları, millî menfaatleri, ülke şartları, birlik tarafının ortaklık ilişkisi çerçevesinde yüklediği yükümlülükleri yerine getirmedeki niyet ve çabasını göz önünde tutarak yürütecektir. *(RP sıralarından alkışlar)*

Öncelikli hedef, gümrük birliğinin, sağlıklı ve tarafların karşılıklı yararına işler hale getirilmesidir.

Bu süreç, aynı zamanda, GATT 1994 çerçevesinde biçimlenmekte olan yeni-dünya ekonomik düzeni çerçevesinde, Türkiye'nin, dünya ticaretinde hak ettiği yeri almasına da katkıda bulunacaktır.

Öte yandan, bu gelişme, Türkiye için coğrafi ve tarihî bakımdan önem taşıyan bölgeler olarak Balkanlarda ve Ortadoğu'da ülkemizin mevcut ağırlığını pekiştirecek ve güçlü ilişkiler içerisinde bulunduğumuz, Kafkas, Türk cumhuriyetleri ve kardeş Müslüman ülkelerle olan ilişkilerimize yeni bir boyut getirecektir. Türkiye, Türk cumhuriyetleri kardeş Müslüman ülkeleriyle Avrupa arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde önemli bir rol oynama imkânı bulacaktır.

Bütün bu hedeflere ulaşmak için, Hükümetimiz, eşit devletlerarası ilişkiler çerçevesinde, egemenliğimizden, devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esassından ve hayatî çıkarlarımızdan ödün vermeden, nimet-külfet dengesi içerisinde, hızla, üzerine düşeni yapmaya kararlıdır.

Ankara Antlaşması ve Katma Protokolün, kişilerin serbest dolaşımına ilişkin hükümlerinin uygulanması yolunda çaba harcanacak ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde çalışmakta olan Türk işçilerinin ve ailelerinin, hukukî durumlarının iyileştirilmesine ilişkin tedbirler alınacaktır.

Gümrük birliğinin getireceği yeni rekabet ortamına sanayi sektörünün uyum sağlamasını, Avrupa Birliği ile kara ulaştırması, limanlar, havaalanları, demiryolları, telekomünikasyon, elektrik gibi altyapı bağlantılarının iyileştirilmesini ve birlik ekonomisiyle aradaki farkın azaltılmasını teminen, Türkiye-Avrupa Birliği ortaklık rejiminin temel unsurlarından biri olan malî işbirliği, gayesine uygun bir şekilde ve düzeyde geliştirilecektir.

Değerli milletvekilleri, Türk cumhuriyetleri ve İslam ülkeleriyle ekonomik, ticarî, sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi için yürütülen faaliyetlere hız ka-

zandırılacak; bu ülkelerle olan, işgücü, mal, hizmet ve sermaye dolaşımının kolaylaştırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Türk cumhuriyetlerinin, ekonomik yapılanma süreçlerine yapılan katkılar artırılarak sürdürülecek; ulaştırma, haberleşme ve enerji alanındaki işbirliği projelerine öncelik verilecektir.

Türkiye, İslam Konferansı Teşkilatı Ekonomik ve Ticarî İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) çerçevesindeki ekonomik işbirliği faaliyetlerine etkin bir şekilde katılmaya devam edecek; Avrupa ile İslam Konferansı Teşkilatı üyesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinde, Türkiye'nin ayrıcalıklı bir konum kazanmasına gayret sarf edilecektir.

Başta yakın komşularımız olmak üzere, İslam ülkeleri ile ikili ekonomik ve ticarî ilişkilerimizin daha da geliştirilmesi ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulup artırılması için önümüzdeki dönemde gerekli tedbirler alınacaktır.

Azerbaycan ve Orta Asya Türk cumhuriyetlerine yönelik ulusal politikalar için de Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (ECO) ilave bir platform oluşturduğu dikkate alınarak, Teşkilatın faaliyetlerinin önümüzdeki dönemde daha da geliştirilmesine özel bir önem verilecektir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği çerçevesinde yürütülen faaliyetlerde, özel sektöre ağırlık verilecek ve serbest girişimcilik teşvik edilecektir.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; kamu hizmetlerinde şeffaflık, katılımcılık ve halka dönük bir yönetim anlayışının yerleştirilmesi esas olacaktır.

Devletin yeniden yapılanması ile hizmetin gerekli kıldığı büyüklükte verimli bir devlet yapısına geçilmesi temel hedefimizdir. Bu itibarla, devletin ekonomik faaliyetlerden çekilmesi ve aslî görevine dönmesi temel ilkedir.

Herkes, devlet hizmetlerinden yararlandığı ölçüde bedel ödeyecek, bu prensibin uygulanmasında, ödeme gücü olmayanlar, sakatlar, özürlüler ve kimsesizler korunacaktır.

Devletin, vatandaşına güvenmesi, temel prensibimizdir. Fertlerin devlet ile olan ilişkilerinde, vatandaşın beyanına güven esas alınacak, beyanın doğruluğunu araştırmak, ilgili kamu idaresinin vazifesi olacaktır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Yeni bir kamu personeli rejimi yürürlüğe konulacaktır.

Devlette israf önleneyecektir.

Devletin işleyişinde etkinlik sağlanacak ve bürokrasi en aza indirilecek, hızlı kalkınmayı ve gelişmeyi önleyen bütün engellerin kaldırılmasına özel önem verilecektir.

Değerli milletvekilleri, adalet hizmetlerinin, adil, etkin ve ekonomik olması için düzenlemeler yapılacaktır.

Adalet hizmetlerinde altyapının modernizasyonuna ve otomasyona önem verilecektir.

Kişî hakları ve hak arama hakkı önplanda tutulacaktır; bu alandaki bütün engeller kaldırılacaktır. (RP sıralarından *alkışlar*)

Yürürlükteki yasalar gözden geçirilerek, eskimiş ve günün şartlarına cevap vermeyen yönleri tespit edilecek, bu alanda gerekli düzenlemeler hızla yapılacaktır.

Ceza hükümleri içeren kanunlardaki hürriyeti bağlayıcı ceza ve adli para cezalarının idarî para cezasına çevrilmesi konusunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

İcra takibinde kolaylıklar sağlanarak, alacaklının, hakkını, yasadışı yollara gerek duymadan elde edebilmesi için gereken değişiklikler yapılacak, önlemler alınacaktır.

Mahkemelerin yoğun iş yükünü azaltmak, devlet ve vatandaş arasındaki ihtilafları asgariye indirmek amacıyla tahkim (hakem) sistemi kurumlaştırılacaktır.

Cezaevlerinin idarî ve fizikî yapılarıyla, güvenlik tedbirlerindeki noksanlıklar giderilecek, hükümlüye, medenî bir ülke olmanın gereklerine uygun olarak insanca muamele edilecek, hükümlüyü topluma yeniden kazandıracak çabalar hızlandırılacak ve güvenlik tam olarak temin edilecektir.

Değerli milletvekilleri, eğitimde millî, manevî ve ahlakî değerlerimizi benimsemiş, bilgili, ilmî düşünceye sahip, herkese karşı saygılı ve hoşgörülü, laik, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı (DSP ve CHP sıralarından *“Bravo” sesleri, alkışlar*) bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amacımızdır.

Zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılacak, öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli meslek alanlarında öğrenim, eğitim görmeleri için ilköğretimin ikinci kademesinde yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır. (RP sıralarından *“Bravo” sesleri, alkışlar*)

YÖK yeniden düzenlenecek ve sadece koordinasyonun sağlanmasından sorumlu bir yapıya kavuşturulacaktır.

Vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilecek, özel üniversitelerin kurulması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Yükseköğretime geçişte yığılmaları önlemek için, bir yandan, yükseköğretim imkânları yaygınlaştırılarak geliştirilecek; diğer yandan, ortaöğretim yeniden yapılandırılacaktır. Ortaöğretim programları, yükseköğretime, meslekî teknik eğitime ve hayata yönlendirecek biçimde yeniden düzenlenecek, bu bağlamda, ülkemizin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmek için, istihdama yönelik, meslek kazandırıcı ve meslekî gelişmeyi sağlayıcı çıraklık ve meslekî teknik eğitime önem, öncelik ve ağırlık verilecektir. Bu eğitimi alan gençlerimizin, kendiışlerini kurmaları özendirilecek ve işyeri kurmaları için destek sağlanacaktır.

Özel kesimin okul açması teşvik edilecek; eğitim, tekniköğretim ve teknolojilerin geliştirilmesinde, eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde, bu kesimin daha fazla rol alması özendirilecektir.

Yaygın eğitim, insanlarımızın ve özellikle kadınlarımızın meslek edinmeleri ve el becerilerini geliştirecek üretime yönelmeleri için, yeniden düzenlenecektir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın millî kültürümüze sahip olmaları, çocuklarının, yaşadıkları ülkenin eğitim imkânlarından yararlanmaları ve Türkiye dönüşünde, Türk eğitim sistemine ve topluma uyumlarını kolaylaştırmak için gereken tedbirler alınacaktır.

Türk cumhuriyetleri ve akraba topluluklarıyla yürütülen eğitimdeki işbirliği ve buna dayalı projeler, daha etkin ve güçlü bir şekilde sürdürülecektir.

Türk cumhuriyetleri ve kardeş Müslüman ülke gençlerine daha çok kontenjan ayıran yükseköğrenim müesseseleri kurulması ve geliştirilmesine özel bir önem verilecektir.

Sayın milletvekilleri, sağlık sistemi, finansman, yönetim ve organizasyon, insangücü, hizmet arzı ve mevzuat boyutlarıyla yeniden düzenlenecektir.

Devlet, temel sağlık hizmetlerini bedelsiz olarak sunmaya devam edecektir.

Sağlık sigortası sisteminin yaygınlaştırılmasına paralel olarak, hastaneler özelleştirilecektir.

Prencip olarak herkesin prim ödeyeceği sağlık sigorta sistemine aşamalı bir şekilde geçilecek, prim ödeme gücü olmayanların primleri, devletçe kurulacak bir fon tarafından karşılanacaktır.

Hemşirelik ve ebelik eğitimi, yüksekokul düzeyine çıkarılacak ve hemşirelikte branşlaşmaya gidilecektir.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik kurumlarının sigorta hizmetleri, ilke olarak nimet-külfet dengesi içinde ve kendi finansman imkânlarıyla karşılanacak, karşılığı ödenmemiş sigorta hizmetleri verilmesinden kaçınılacaktır.

Sosyal güvenlik kurumlarının içinde bulunduğu finansman sorunlarına çözüm bulmak, fonların etkin bir şekilde işletilmesini sağlamak amacıyla, sosyal sigorta, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin temel esaslarını ve kurumlarını belirleyen yasal çerçeve hazırlanacaktır.

Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur, zaman içinde bir çatı altında toplanacaktır. Ayrıca, çalışanların emeklilik işlemlerinin ve tasarruflarının, özel sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları aracılığıyla yürütülmesi özendirilecektir.

Tüm nüfusun sosyal güvenliğe kavuşturulması sağlanacaktır. Sigortalı olmayı ve sigortalı çalışmayı yaygınlaştırmak için, ücretler üzerindeki yükler azaltılacak ve bu konudaki denetimlerin etkinliği artırılacaktır.

Çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların gelirden adil pay almaları, iş kazalarının önlenmesi, iş güvenliğinin sağlanması, toplu pazarlık düzeninin sağlıklı yürütülmesi gibi temel konular başta olmak üzere, huzurlu bir çalışma ortamının tesisi için, ilgili taraflarla ve kuruluşlarla işbirliğine gidilecektir.

Çalışma hayatımızın bir uzantısı olan yurtdışındaki vatandaşlarımızın Türkiye ile bağlarının devam ettirilmesi, millî benliklerinin korunması, çalışma şartlarıyla ilgili sorunların çözümüyle birlikte her çeşit hak ve menfaatlerinin korunmasına azamî gayret gösterilecektir.

Özürlülerin topluma kazandırılması için sosyal ve yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesine önem verilecektir.

Sayın milletvekilleri, merkezî idareyle mahallî idareler arasında görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımının temel esaslarını belirleyen çerçeve yasa çıkarılacaktır.

Merkezî idare tarafından yürütülen mahallî hizmetlere ilişkin görev ve yetkilerin mahallî idarelere devri sağlanacak, mahallî idarelerin idarî ve malî yapıları ile denetimlerinin esas ve usulleri yeniden belirlenecektir.

Mahallî idarelerin gelir kaynakları, yeterli kamu hizmetlerine imkân verecek şekilde düzenli ve sürekli hale getirilecektir.

Belediye, il özel idaresi ve köylerin gelirlerini düzenleyen mevzuatta değişiklikler yapılarak, mahallî idareler ve köyler mali açıdan güçlendirilecektir. Mahallî idarelerin vatandaşlarla ilişkileri geliştirilecektir.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; devletin yönetiminde şeffaflık ve açıklık esastır. Bunun sağlanması için, her türlü tedbir alınacak ve mevzuat geliştirilecektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevini gereğince sürdürebilmesini teminen, bu denetlemelerin partizanca, politik maksatlarla ve kişilerin haysiyet ve şereflerini rencide edici amaca yönelik olması engellenecek, ancak, esas amaç olan, yasalara aykırı davranışları ortaya koymak için, işbirliği ve gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır. *(Alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, kentleşme, arsa, konut ve kentsel altyapı ile ilgili tüm uygulamalar, modern şehircilik esaslarına uygun bir şekilde ve bütünlük içinde ele alınacak, bu alanda, merkezî idare ile mahallî idare arasındaki koordinasyon ve işbirliği etkinleştirilecektir.

Başta kamu arazileri olmak üzere, modern şehirleşme esaslarına göre altyapısı hazır planlı arsa üretilecek ve toplukonut uygulamalarıyla konut açığının giderilmesine çalışılacaktır.

Yeni gecekondü yapımı, ucuz konut arzının artırılmasıyla önlenirken, şehir içinde kalmış gecekonduların, kentsel yenileme projeleri; şehir çevresindeki gecekonduların ise, ıslah imar planları ve sağlık projeleriyle daha yaşanabilir standartlara ulaştırılması önde gelen amacımızdır.

Hızlı kentleşme ve artan nüfusun konut ihtiyacının karşılanabilmesi için, mevcut uygulamalara ilave olarak, kamuya ek yük getirmeyecek yeni finansman modelleri geliştirilecektir.

Göç olgusunun dengeli bir yapıya kavuşturulması ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılması için, ülke genelinde yeni cazibe merkezlerinin oluşturulmasına çalışılacaktır.

Sorunların daha yoğun olduğu büyük şehirler başta olmak üzere, yeterli ve kaliteli içme ve kullanma suyu, ulaşım, kanalizasyon ve çöp alanlarının rehabilitasyonu konularına önem verilecektir.

Kırsal alandaki bütün köylere içmesuyu götürülecektir.

Kent planlamalarında, çevre düzeni, imar planlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Kentlerde, tarihî, doğal ve kültürel değerlere sahip olan eserlerin korunması ve yenilenmesine özen gösterilecektir.

Çevrenin korunması, ekonomik, ticarî, sosyal ve siyasal açılardan birbiriyle uyumlu ve bütünleşmiş bir biçimde ele alınacaktır.

Çevre kirliliğinin önlenmesinde, onarımcı politikalar yanında, öncelikle çevrenin kirletilmeden korunmasını sağlayacak politikalara ağırlık verilecektir.

Toplumda çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar artırılarak sürdürülecektir.

Su havzalarının ve denizlerin korunması hususunda kararlı ve netice alıcı bir politika izlenecektir.

Her türlü atık ve artığın ülkemize girişi engellenecek, yurtiçinde ortaya çıkan atıkların en aza indirilmesi, geri kazanılması ve yeniden değerlendirilmesi çalışmaları desteklenecektir.

Önemli çevresel olumsuzluklara sebep olan erozyonla mücadele hızlandırılacak ve kapsamı yaygınlaştırılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işsizliğin azalması, aile, kadın ve gençlik sorunlarına gereken ilginin gösterilmesi, ana ve çocuk sağlığına önem verilmesi, ortadireğin güçlendirilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, esnaf ve sanatkârlarımızın, emekli ve yoksullarımızın meselelerinin çözümü vazgeçilmez hedeflerimizdir. Bu cümleden olarak, kadınlarımıza, kendi uğraş alanlarında iş ve istihdam sağlayıcı projeleri uygulamaya koyacak bir teşkilatın kurulması temin edilecektir.

Sayın milletvekilleri, turizmin gelişmesine azamî özen ve gayret gösterilecektir.

Turizm imkânlarının yeterince tanıtılması, turizmin çeşitlendirilmesi ve iç turizmin geliştirilmesi amacıyla uygun altyapı ve üstyapıların oluşturulmasına, organizasyon ve pazarlama imkânlarının geliştirilmesine ağırlık verilecektir.

Tarihî, kültürel ve doğal kaynaklarımızın dünyayla paylaşımında, tüketmek yerine, koruyarak ve zenginleştirerek kullanmak esas alınacaktır. Bu anlayışla, altyapı yatırımları önemle ele alınarak, kaynakların kullanımında “kullanan öder” anlayışı geçerli kılınacaktır.

Turizmin gelişmesiyle ortaya çıkan talih oyunları işletmelerinin, özendirici birtakım yaklaşımlarla bazı vatandaşlarımız için cazibe merkezi haline gelmeleri ve sosyal hayatımızda tahribata yol açmaları mutlaka engellenecektir. (RP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, millî kültürümüzün korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması temel ilkemizdir.

Kültür varlıklarımızın korunması ve tanıtılması için gerekli her türlü tedbir alınacaktır.

Sayın milletvekilleri, çocuklarımızın ve gençlerimizin Türkiye Cumhuriyetinin temel ilkelerine, millî ve manevî değerlerimize bağlı bir şekilde yetiştirilmeleri sağlanacaktır.

Ana ve çocuk sağlığı hizmetlerine önem ve öncelik verilecektir.

Kadınımız, toplumun en küçük ve temel kurumu olan ailenin en etkili yönlendiricisi ve yetiştiricisi olup, aile içinde, ailenin mutluluğunu ve refahını oluşturmada eşile eşit sorumluluklara sahip bir bireydir.

Türk kadınının toplum içindeki yerini etkileyen olumsuz şartların ortadan kaldırılması yönündeki çalışmalara ağırlık verilecektir. Özellikle, kadınların eğitim, sağlık, istihdam ve toplumsal statülerinin yükseltilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Toplumun temel taşı olan ailenin korunması ve geliştirilmesi esas olacaktır.

Gençlik kesiminin sorunlarını gidermek ve gençlerin kalkınma sürecine katkı ve katılımlarını artırabilmek amacıyla gençliğe sunulan hizmetler geliştirilecektir.

Gençleri alkol, uyuşturucu, kumar ve benzeri olumsuz alışkanlıklardan koruyucu ve caydırıcı tedbirler alınacak, onları suça iten sebepler ortadan kaldırılacaktır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yapısına ulaşmak amacıyla, beden eğitimi ve spor geliştirilecektir. Milletimizin bütün fertlerinin ve bilhassa gençlerimizin manevî varlıklarının geliştirilmesine özel bir önem verilecektir.

Olimpiyatların ülkemizde yapılması için gerekli gayret gösterilecektir.

Değerli milletvekilleri, bütün siyasî görüş ve düşüncelerin üstünde tutarak, milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, din hizmetlerine önem verilecektir.

Din hizmeti sunan görevlilerin, her türlü siyasî düşünce ve tesirlerin dışında tutulması konusundaki hassasiyet korunacaktır.

Vakıfların çalışmaları teşvik edilecek, vakıfların gayeleri dışında kullanımı önenecektir. Vakıf eserlerinin korunması için azamî gayret gösterilecektir.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Türkiye'nin dış politika alanında hedef ve amacı, dünyada, bölgede, ülkede barışın muhafazasıdır.

Dış ülkelerle ilişkilerimiz, dostluk, iyi komşuluk ve karşılıklı işbirliği esasları çerçevesinde yürütülecektir.

Hem Batılı ülkelerle hem de manevî tarihi bağlarla bağlı olduğumuz İslam ülkeleri, Türk cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleriyle işbirliği daha da geliştirilecektir.

Yunanistan ile aramızdaki anlaşmazlıkların, ancak kalıcı ve karşılıklı çıkarları kollayan bir müzakere ve diyalog süreci çerçevesinde çözülebileceği inancındayız.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Kıbrıs'ta huzur ve barış, Türkiyemiz için çok önemlidir. Kıbrıs'ta huzurun, Ada'daki iki toplum arasında doğrudan görüşmeler yoluyla gerçekleştirilebileceğine inanıyoruz.

Türkiye, Kıbrıs'ta, kalıcı ve her iki tarafın serbest iradeleriyle kabul edecekleri bir huzur ortamı doğuncaya kadar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini her alanda güçlendirmeye çalışacak ve soydaşlarımızın haklı davasının yanında olmaya devam edecektir. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın haklarının korunmasına azamî özen gösterilecektir.

Türkiye'nin taraf olduğu bütün uluslararası anlaşmalara ve stratejik anlaşmalara bağlı kalınacaktır; ancak, bu anlaşmaların, millî güvenlik ve millî menfaatler aleyhine tatbikine asla meydan verilmeyecektir. *(RP sıralarından alkışlar)*

Küreselleşme sürecinde Türk insanının azamî yararı elde etmesi temel amaçtır. Bu çerçevede, ekonomik ve sosyal politikaların uygulanmasında, bir yandan uluslararası mal, hizmet ve sermaye hareketlerinin tabi olduğu şartlardaki değişimler dikkate alınacak, diğer yandan, Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üye olması hedefiyle akdedilen Gümrük Birliğinin sağlıklı bir biçimde gelişmesi sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, basın-yayın hayatındaki meselelerin çözümü için gereken mevzuat düzenlemeleri, sektörü temsil eden gönüllü kuruluşlarla da istişare edilerek gerçekleştirilecektir.

Vatandaşlarımızın haber alma ve bilgi edinme hürriyetlerini en geniş biçimde kullanmalarını sağlayacak yasal düzenlemeler yapılacaktır. Bu düzenlemeler sırasında kişilik haklarının özüne dokunulması kesinlikle engellenecektir.

Hükümetimiz, haberleşme hak ve hürriyetini, çağdaş dünyanın gelişmelerine uygun boyutlara ulaştırmak için gerekli olan teknik altyapıyı gerçekleştirerek, ülke çapında bilgi ağının kurulması ve dünyaya açılması konusunda gerekenleri yapacaktır.

Anadolu basını desteklenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun önünde eşitlik, hukukun üstünlüğü, temel hakların güvence altına alınması, devletin, vatandaşa hükmeden değil hizmet eden hale getirilmesi, sivil toplum örgütlenmesine ağırlık verilmesi önde gelen hedeflerimizdendir. *(RP ve DYP sıralarından alkışlar)*

İfade ve fikir hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ve teşebbüs hürriyetinin daha da kökleşmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Programımızdan da açıkça görüldüğü gibi, demokrasinin kurallarına uygun olarak, milletimize hizmet için uzlaşmanın en güzel örneğini vererek inançla kurulmuş olan Refah Partisi-Doğru Yol Partisi Koalisyon Hükümetimiz, halkımızın ve milletimizin beklediği hizmetleri heyecanla, azimle, planlı, programlı bir şekilde yaparak, güçlü, modern ve müreffeh Türkiye idealini gerçekleştirmek için kollarını sıvamıştır. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)*

Hükümetimiz, Yüce Meclisimizin itimadına mazhar olduğu sürece, ibadet aşkıyla çalışarak, beklenen ve özlenen hizmetleri yapacaktır.

Bu inançla, milletimize saadetler ve selametler dileyerek, Yüce Meclisin bütün üyelerini sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Yeni Hükümetimiz, milletimiz ve bütün insanlık için hayırlı olsun. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulunun Programı, Sayın Başbakan tarafından Genel Kurula sunulmuştur.

Anayasanın 110 ve İçtüzüğü’nün 124’üncü maddeleri, Bakanlar Kurulu programı üzerindeki görüşmelerin, programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra yapılmasını öngörmektedir. Buna göre, Program üzerindeki görüşmeler, 6 Temmuz 1996 Cumartesi günü yapılacaktır,

Sayın milletvekilleri, geçen birleşimde alınan karar uyarınca, bugün, Genel Kurulda başka bir konu görüşülmeyecektir. Bu nedenle, gündemdeki konuları görüşmek için, 4 Temmuz 1996 Perşembe günü saat 15.00’te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.07

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 8 Birleşim 72
Sayfa 4-103
06.07.1996 Cumartesi

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN — *Başkanvekili Yasin Hatipoğlu*

KÂTİP ÜYELER: *Ünal Yaşar (Gaziantep)*

Salih Kapusuz (Kayseri)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Görüşülmesi

BAŞKAN — Gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında bulunan, Başbakan Sayın Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun Programı üzerindeki görüşmeleri yürüteceğiz.

Görüşmelerde, İçtüzüğün 72’nci maddesine göre, siyasî parti gruplarına, şahısları adına iki sayın üyeye ve Hükümete söz verilecektir.

Genel Kurulun 2 Temmuz 1996 tarihli 69’uncu Birleşiminde alınan karar gereğince, siyasî parti grupları ve Hükümet adına yapılacak konuşmalar birer saatlik ki, bu süreler, gruplarınca arzu buyurulursa, iki ayrı sayın üye tarafından kullanılabilir. Kişisel konuşmalar ise, onbeşer dakikalık süreye tabidir.

Program üzerinde söz alan sayın üyelerin adlarını Yüce Kurula arz edeceğim:

Sayın milletvekilleri, Danışma Kurulunda çekilen kura sonucu, konuşma sıraları şöyle belirlenmiştir: Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz ilk sırada, Refah Partisi Grubumuz ikinci sırada, Demokratik Sol Parti Grubumuz üçüncü sırada, Doğru Yol Partisi Grubumuz dördüncü sırada, Anavatan Partisi Grubumuz beşinci sırada görüşlerini ifade buyuracaklardır.

Kişisel söz talebinde bulunan sayın üyelerin isimlerini okuyorum:

- 1 Sayın Abdulkadir Öncel
- 2- Sayın Halit Dumankaya; ancak, Sayın Dumankaya’nın talebiyle, Sayın Nejat Arseven
- 3 Sayın Hasan Hüseyin Ceylan
- 4 Sayın Başesgioğlu
- 5 Sayın Kavuncu
- 6 Sayın Okuyan
- 7 Sayın A. Çelik
- 8 Sayın Büyükkılıç

- 9 Sayın Altay
- 10 Sayın Akarsu
- 11 Sayın Işık
- 12 Sayın Korkmaz
- 13 Sayın Emmioğlu
- 14 Sayın Terzi
- 15 Sayın Karakaya
- 16 Sayın Balcılar
- 17 Sayın Şimşek
- 18 Sayın Kul
- 19 Sayın Fırat
- 20 Sayın H. Çelik
- 21 Sayın Hatipoğlu
- 22 Sayın Poyraz
- 23 Sayın Yılmaz
- 24 Sayın Aras
- 25 Sayın Çetinkaya
- 26 Sayın Dumankaya (Değişiklik talebi nedeniyle)

Tabii, bundan sonra da kişisel söz talebinde bulunan sayın üyeleri kaydetmemize bir engel yoktur; ancak, İçtüzüğün 72'nci maddesine göre, biliyorsunuz, sırasıyla iki sayın üyeye söz verme imkânımız vardır.

Sayın milletvekillerimizin böyle bir bilgi yenilenmesine ihtiyaçları yok; ancak, dinleyiciler mahallinde bulunan sayın izleyicilerimizin bilgilendirilmesi, bilgisi olanların bilgilerinin yenilenebilmesi için, İçtüzüğümüzün 169'uncu maddesini bir kere okumak istiyorum; umuyorum ki, izleyiciler bu maddeyi dikkatle takip buyururlar.

Madde 169:

“Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde oturmak zorundadırlar.

Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış yahut herhangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar.

Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkarılırlar.”

Tabii, izleyicilerimizden çok değerli herhangi bir kardeşimizin böyle bir muameleye muhatap kalması, önce, Başkanlığımızı üzer; böyle bir üzüntüye Başkanlığı duçar etmiş olmak da dinleyicilerimizi üzer. O halde, anlaştık, sükûnetle takip edeceğiz inşallah.

Sayın milletvekilleri, gruplar adına ilk söz, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Baykal'ın; buyurun. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Sayın Baykal, sürenin tamamını zatı âliniz mi kullanacaksınız?

DENİZ BAYKAL (Antalya) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki, buyurun.

CHP GRUBU ADINA DENİZ BAYKAL (Antalya) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; yeni bir Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin kuruluşu vesilesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, Hükümet Programı üzerinde görüşme yapıyoruz. Bu görüşmelerde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun düşüncelerini ve değerlendirmelerini size sunmak üzere kürsüdeyim; bu vesileyle Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın üyelerini ve sevgili yurttaşlarımızı içten saygılarla selamlıyorum.

Bu Hükümet görüşmesinin, bugüne kadar gerçekleştirilmiş, daha önceki 53 hükümetin görüşmesinden çok farklı yönleri olduğu açıkça gözüküyor. Türkiye Cumhuriyetinin bugüne kadar kurduğu 54 hükümet içinde, bugün görüşmesini yapmakta olduğumuz Hükümetin, kendine özgü yönleri, nitelikleri olduğu, toplumumuzun bir genel değerlendirmesi olarak önümüzde duruyor.

Önemli bir görev yapmaya mecburuz. Öyle zannediyorum ki, bu görüşme öncesi, siyasal partilerde yaşanan tartışmaların, alınan önemli kararların da gösterdiği gibi, herkesin yüreğinde tarihsel önemi olan, çok büyük gelişmelere yol açabilecek ve çok sık karşı karşıya kalmadığımız türden önemli tercihlere yol açabilecek bir karar olduğu, bir görüşme yapıldığı anlaşıyor; bunda şaşılacak fazla bir şey de yoktur. Türkiye'ye dışarıdan kısaca bakılacak olursa, öyle zannediyorum ki, içinde bulunduğumuz tablonun önemi çok açıkça ortaya çıkar. Türkiye, bir yandan yaşamının en bunalımlı döneminin içine girmiş gibi gözüküyor; ekonomik yaşamımız, toplumsal yaşamımız gerçek bir kriz görüntüsünün tablolarını sergiliyor. Türkiye, tarihinin en ağır borç ve faiz yükü altında, ekonomisi kendi ayakları üzerinde duramayan bir noktaya gelmiş gözüküyor. Türkiye'nin toplumsal yaşamında, demokratik rejiminde, görmeye pek alışık olmadığımız sıkıntılar giderek artan ölçülerde ortaya çıkıyor. Dış ilişkilerimiz kaygı verici bir doğrultuda hızla gelişiyor. Türkiye'nin ağır bir bunalımın içine doğru sürüklenmekte olduğu çok açıkça gözüküyor. Ne yazık ki, bu bunalım denetim altına almaya dönük şans yeterince kullanılmadığı için, sorun, her geçen gün daha da derinleşerek, yoğunlaşarak önümüzde duruyor. Genel seçimden çıkmış bir Parlamento, henüz güven verici bir hükümet oluşumu çalışmasını bile noktalayamamış bir durumda gözüküyor. Seçimlerden bu yana altı ayı aşkın bir süre geçti; ama hâlâ önümüzde bir Hükümet yok. Bir Hükümet kurduk, bu Hükümet, cumhuriyet tarihinin en kısa ömürlü Hükümeti olarak tarihe geçti. Şimdi, yeni bir hükümet arıyoruz. Bu hükümeti ararken vicdanlar bölünmüş, duygular çapraşıkmış, Türkiye, ciddi bir sıkıntı içinde, bir hükümet mi çıkarıyor, sorunları çözecek yeni bir çıkış yolu mu arıyor, belirsiz bir noktada gözüküyor. Türkiye, içinde bulunduğumuz dönemde, ciddi bir sahipsizlik ortamını sergiliyor. Güncel sorunlar, boşlukta, sahipsiz, bir süreden beri duruyor. Irak petrol boru hattı, siyasal sorunları çözüldüğü halde, Türkiye için olağanüstü önemli bir konu olma-

sına rağmen, hâlâ çözülememiş bir durumda olmaya devam ediyor; çünkü Türkiye sahipsiz.

İhracat, ilk kez, uzun yıllardan beri, bir tıkanma işareti veriyor. Genel ihracat, haziran ayında yüzde 12 geriliyor. İhracatımızın en önemli kalemi tekstil ve konfeksiyon yüzde 26'lık bir gerilemeyi ortaya koyuyor.

İthalat rakamları altı aydan beri yayımlanamıyor. Türkiye'nin altı aydan beri ekonomik durumunu izlemesine yardımcı olacak temel veriler, ne yazık ki, ortalıkta yok; ne iktisatçılarımız ne karar alıcılarımız bu konularda bir değerlendirme yapma şansına sahipler.

Avrupa ile ilişkilerimiz boşlukta kalmış, alınması gereken kararlar alınamamış, gerekli düzenlemeler yapılamamış ve Türkiye bir sıkıntılı noktaya doğru hızla sürüklenir noktada.

Mafya-siyaset-devlet ilişkileri, tarihimizin hiçbir döneminde yaşanmamış düzeyde çarpıcı örnekleriyle ortaya çıkıyor; ama bir süre sonra bu olayların gerçek niteliğinin gerektirdiği soruşturma, araştırma anlayışının ortadan kalktığına tanık oluyoruz ve sıradan bir adli olay, bir zabıta olayı konumunda, bu konu da kamuoyunun dikkatinden giderek uzaklaşıyor.

Enerji sıkıntısı Türkiye'nin önünde.

Türkiye'de, terör, her geçen gün can yakmaya devam ediyor; bugün, daha biraz önce, iki askerimizin Erzincan'da şehit edildiği haberini aldık. Türk Bayrağı indiriliyor; sokaklardaki gösterilerle, çeşitli girişimlerin etkin olmayan güvenlik uygulamaları sonucunda ölçüsünü taşırmayla, ülkemiz, dünyada, giderek saygınlıktan uzaklaşan bir rejim görüntüsü içerisine sürükleniyor.

Böyle bir tablonun içerisindeyiz. Bu tablo yaşanırken, öte yandan da, siyasal tartışma dünyamız çok özel sorunlarla karşı karşıya bulunuyor. Bu tablo içerisinde, artık, bizim, bir hükümet tartışması yapmanın ötesine geçip, bir rejim muhasebesi yapma ihtiyacı içerisinde olduğumuzu düşünüyorum. İçerisinde bulunduğumuz durumun, bütün ayrıntılarıyla ve ciddi bir biçimde değerlendirilmesinin gerektiğine inanıyorum.

Siyasal yaşamımız, bir türlü aydınlatılamayan yolsuzluk iddialarıyla kirlenmiştir, yıpratılmıştır. Dünyanın bütün ülkeleri ciddi yolsuzluk iddiaları karşısında, etkin, sonuç alıcı girişimleri yürütebilirken, Türkiye'de, ne yazık ki, yıllardan beri sadece bu dönemi söylemiyorum; çok daha öncesinden beri önem taşıyan, ciddi yolsuzluk iddiaları boşlukta kalmıştır, sahipsiz kalmıştır. Türkiye'deki yolsuzlukların siyasal düzeydeki sorumlularına ulaşmak olanağı, ne yazık ki, bir türlü bulunamamıştır. İtalya, son dönemde üç tane başbakanını mahkûm etti; ama Türkiye, siyasi yolsuzluk iddialarının bu kadar yoğunlaştığı bir dönemi yaşıyor olmasına rağmen, bu konularda hiçbir ciddi adımı atamadı.

Siyasal yaşamımız, her gün yeni yeni transfer haberleriyle çalkalanıyor. Böyle bir tablonun içindeyiz. Bu tabloda, Hükümeti konuşmadan önce, bence, şu üç sorunun sorulması ve bu soruların cevaplarının doğru bir biçimde verilmesi gereki-

yor. Hükümet Programı müzakeresine geçmeden, şu üç soruyu, kamuoyumuzun ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne koymak istiyorum.

Bir: Yolsuzluklarla ilgili soruşturma önergelerinin, bu Hükümetin kuruluşuyla bir ilişkisi var mıdır, yok mudur? (*CHP ve ANAP sıralarından alkışlar*) Önce, bu konuyu doğru bir biçimde yanıtlamamız gerekiyor. Soruyu tekrar ediyorum: Bugün programını görüştüğümüz, pazartesi günü de güvenoyu ya da güvensizlik oyuyla hakkında karar alacağımız bu Hükümetin kuruluşunun, yolsuzluk iddialarıyla, yolsuzluk iddialarına dönük olarak verilen soruşturma önergeleriyle bir ilişkisi var mıdır, yok mudur? (*CHP sıralarından “vardır” sesleri*) Böyle bir soru, haksız, anlamsız, kötü niyetli bir sorudur, diye bir değerlendirme yapabilir miyiz? Böyle bir sorunun, bir geçerliliği, bir anlamı olmadığını ifade etme hakkına, şansına sahip miyiz; keşke olsaydık. Bütün Türkiye biliyor ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde, vicdanını, siyasetine ipotek etmemiş herkes biliyor ki, bu soru, haklı bir sorudur, meşru bir sorudur, yerinde bir sorudur. (*CHP sıralarından alkışlar*) Bu soruyu aydınlatmamız lazım; bu sorunun gereğini yerine getirmemiz lazım. Bu soruyu, kötü niyetli bir muhalefet sözcüsü olarak, ben sormuyorum; bu soruyu, 9 Mayıs 1996 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi görüşmelerinde, Sayın Tansu Çiller soruyor. Sayın Çiller, hakkında TEDAŞ ve TOFAŞ ile ilgili soruşturma önergeleri verilmesinin, bir hakkın suiistimali olduğunu iddia ediyor ve bunun gerekçesi olarak da şunu aynen, kendi ifadeleriyle, okuyorum söylüyor: “Şimdi, kısaca anlatayım, niçin suiistimal: Sayın Erbakan, yani önerge sahiplerinin Sayın Genel Başkanı, bana, üç saat boyunca, Hükümet olmayı teklif etti mi; ilk söze başlayıp, tam ellibeş dakika, nefes almadan, nokta virgül koymadan, bana birlikte Hükümet olmayı teklif etti mi, etmedi mi?

İkinci soru: Sayın Erbakan ve Refah Partisi bizimle koalisyon yapacak olan, sütten çıkmış ak kaşıktır’ dedi mi, demedi mi? Ben, o teklifi kabul etseydim, bu tertipler yapılırdı mıydı; soruyorum.” Bunu söyleyen, Sayın Çiller’dir.

Şimdi, Refah Partisinin, kendisiyle Hükümet kurma önerisini kabul etmiş olsaydı, yolsuzluklarla ilgili soruşturma önergesinin verilmeyeceğini, Sayın Erbakan’ın ifadesine dayanarak, belirtiyor Sayın Çiller ve “bu önerge, ben Hükümette yer almayı kabul etmediğim için verilmiştir” diyor. “Eğer ben kabul etmiş olsaydım, bu önerge verilmeyecekti” diyor.

Şimdi, bizim sorma hakkımız var, Sayın Çiller’e: Bu soruşturma önergesi verilmiş olmasaydı, siz, bu Hükümetin içine girer miydiniz? (*CHP sıralarından alkışlar*)

Şimdi “bizimle beraber olan, sütten çıkmış ak kaşık olur” diyor, Sayın Erbakan. Önce soruşturma önergesi veriyor, arkasından çıkış yolunu gösteriyor. “Ben de o çıkış yolunu reddettim” diyor, Sayın Çiller. Sayın Çiller, o çıkış yolunu, o aşamada reddetmiş olarak kendisini bu suçlamalardan aklayamaz. Aklaması için yapması gereken şey, bütün aşamalarda reddetmeye devam etmektir, Yüce Divanın bu konuda alacağı karardan korkmamaktır. Bu baskıyı yaşamış birisi olarak, buna, o aşamada Hükümete girmemiş oluşunun yol açtığını belirten birisi olarak, şimdi Hükümete girmiş birisi sıfatıyla, yolsuzluk önergeleriyle ilgili durumun, çok daha dikkatle incelenmesi ihtiyacını, bizzat kendisi ortaya çıkarmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bu konuya baktığımız zaman gördüğümüz şudur: İlgili çekici bir biçimde, Mecliste kurulmuş olan çeşitli soruşturma komisyonlarının çalışmaları, bu Hükümetin kuruluşuyla, birdenbire etkilenmeye başlamıştır. Önce, Mercümecek konusunu incelemek üzere kurulan komisyonun iki DYP'li üyesi komisyondan çekilmişlerdir; çekilmişler midir, çekilmemişler midir, niçin çekilmişlerdir? Bu komisyon niçin çalışmıyor? Hükümetin kuruluşunun hemen akabinde, Koalisyon ortaklarından birisiyle ilgili önemli bir soruşturma komisyonunun çalışmasının Koalisyon ortağı öteki partinin girişimiyle ortadan kaldırılması doğal bir olay mıdır; kabul edilebilir bir tablo mudur? Sorgulanması gereken bir manzaranın bulunduğu, böylece, açıkça ortaya çıkmıyor mu?

Yine, bununla bir arada, TEDAŞ konusundaki komisyonun çalışmaları açısından büyük önem taşıdığı, önergeyi veren Refah Partili Sayın Grup Başkanvekilinin o zamanki ifadesiyle belli olan müteahhit, birdenbire, komisyona gelip ifade vermekten vazgeçtiğini iddia ediyor.

Değerli arkadaşlarım, bunlar ciddi üzüntü verici olaylardır. Burada bir cumhuriyet hükümetinin kuruluşunu konuşuyoruz. Hepimiz tarihe karşı sorumluyuz. Bugünün hükümeti kurulur kurulmaz, o hükümette yer alır almaz, bunların hiçbir önemi yoktur; ama buradan, yolsuzluklarla irtibatı olduğu izlenimini veren bir Hükümetin vize almış olmasının ayıbını hiçbir zaman temizleyemeyiz. (*CHP ve ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*) Böyle bir ayıbın söz konusu olmadığını iddia ediyorsak, bu konuda vicdanımızı rahatlatalım, bu konuda ikna olalım, bu konuda tatmin olalım; bu konuyu bütün ayrıntılarıyla konuşalım. Bakınız, bunu, bütün Türkiye konuşuyor, bunu, koalisyonu kuran partilerin mensupları konuşuyor, onlara destek verenler konuşuyor; gazetelerinde yazıyorlar, dergilerinde yazıyorlar... "Hayır, böyle bir olay yoktur, bu Hükümetin, yolsuzluk iddialarıyla hiçbir ilişkisi yoktur" diyorsak ve böyle ise, ben, bunu, anlamaya, dinlemeye ve değerlendirmeye hazırım; ama bu konuda ortaya atılan ciddi iddiaların, bizzat olayların içerisinde yer alan insanların ortaya attığı iddiaların, bizi, bu konunun önem taşıdığını düşünme noktasına getirdiğini sizlere hatırlatmak istiyorum. Bu Hükümet konuşulurken ele alınması gereken birinci soru budur; bu Hükümetin bu şekilde oluşmuş olmasının, yolsuzluklarla bir ilişkisi var mıdır?

İkinci soru şudur: Bir süreden beri gerçekleşen transferler, gerçekten, siyasî ve vicdanî kanaatlerin sonucu olarak mı ortaya çıkmıştır; yoksa, başka nedenler söz konusu mudur? Bu konuyu da aydınlatmamız lazım. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu konuları doğru görmeden, bu konularda aydınlanmadan, bu Hükümet hakkında, reflekslerle, alışkanlıklarla, disiplin kaygılarıyla karar alamaz, almamalıdır. Bir süreden beri yaşadığımız siyasî transferlerin, parti değiştirmelerin, vicdanî ve siyasî kanaatler sonucu olduğunu iddia edebiliyor muyuz, kabul edebiliyor muyuz; bunu, sağduyumuzu ipotek altına sokmadan, içtenlikle söyleyebiliyor muyuz?

Şu garabete bakınız ki, tam güvenoyu öncesinde, o ana kadar bu konularla ilgili hiçbir özel değerlendirme yapmamış olan bazı Parlamento üyeleri, birdenbire, çok anlamlı bir biçimde, saf değiştirmeye yöneliveriyorlar. Şimdi, bu saf değiştirmelerin siyasî ve vicdanî kanaatten kaynaklandığını, doğal karşılanması gerektiğini, siyasî hayatımıza olumsuz etki getirebilecek bir yönü olmadığını düşünmek müm-

kün müdür? Eğer, böyle bir durum varsa, bunun aydınlatılması lazımdır. “Canım bu işler böyle oluyor” diye geçiştiremeyiz; böyle olmuyor; Avrupa’da böyle olmuyor, dünyada böyle olmuyor, Yunanistan’da böyle olmuyor... Bir insanın siyasî parti değiştirmesi, olağanüstü önemli bir olaydır; olsa da, çok özel koşullar içerisinde olur. Tam güven oylamasından önce, Parlamento, birden bire bir deprem yaşayacak, sapır sapır bir kısmı o tarafa, bir kısmı bu tarafa yöneliverecek; biz alsak da almasak da, bu konudaki kararın, Parlamentomuza yakışmayan yöntemlerle alınmadığından emin olacağız? Benim, böyle bir emniyet içerisinde bulunmadığımı, herkesin bilmesini istiyorum. Derin bir üzüntü içerisindeyim. Siyasal yaşamımızda, herkesin, kendince önemli saydığı amaca ulaşmak için, bu yöntemleri bir biçimde kullandığını görmekten büyük ıstırap duyuyorum ve üzüntüyle söylemeliyim ki, bu geldiğimiz nokta, aslında, seçim öncesi tablonun uzantısıdır. Seçim öncesinde de buna benzer durumlar yaşanmıştır; ilke, tutarlılık ve siyasal kimlik, hiçbir önem taşımaz gibi kararlar alınmıştır; adaylar, hangi partinin hangi sırası kendi işine uygun geliyorsa, o konuda seçim yapma hakkına sahip olduklarını düşünmüşlerdir. Partiler, başka partilerle işbirliği yaparak, iç içe geçip sandığa gitmişlerdir; parti kimliklerinin anlamı kaybolmuştur; seçim öncesinde, hükümet oluşturmaya dönük blok açıklamaları yapılmıştır; siyaset, berraklığını, tutarlılığını kaybetmiştir. Üzüntü verici bir tablodur. Şimdi, seçim öncesinde ekilen o tohumlar yeşeriyor, meyvelerini veriyor. Hayatı boyunca solda siyaset yapmış bir adam, birden bire, bir sağ siyasal partide yerini alıyor; alkışlarla kabul ediliyor ve bu, meşru bir siyaset uygulaması diye kabul ediliyor ve ondan sonra, bu noktalara geliyoruz. Benim, aydınlatılma ihtiyacını hissettiğim ikinci soru budur.

Üçüncü soru şudur: Seçim öncesinde, bir parti, çıkıp da “seçimden sonra, ben, şu partiyle koalisyon kurmam” diye açıklama yapar da seçimden sonra o partiyle hükümet kurarsa, bu, demokratik anlayışın içerisine girer mi, sığar mı, doğal mıdır? Yani, vatandaşın oyunu alırken, ona, önemli bir taahhütte bulunacaksınız, sonra, o taahhüdü yok sayacaksınız, sistematik bir biçimde, çok doğalmış gibi, size oy veren binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insanı aldatacaksınız, tamamen farklı istikametlerde işbirliğine kalkışacaksınız. Kimse, size, seçimden önce, şununla hükümet kurarım, bununla kurmam diye bir açıklama yapma zorunluluğu getirmiyor; ama siz, çıkıp “siyaseten yararlı olur” diye bir açıklama yapıyorsunuz, ondan sonra da o açıklamayı bırakıyorsunuz, bir farklı noktaya geliyorsunuz. Bu üç soruya verilecek cevap, öyle zannediyorum ki, bugün içerisinde bulunduğumuz konunun aydınlatılmasını sağlamaya yetecektir.

Değerli arkadaşlarım, buraya nasıl gelindi konusunu, önce, seçim öncesi uygulamalarla açıkladığımı bir kez daha ifade etmek istiyorum. Seçim öncesinde, gerçekten, bizim siyasal yaşamımızda da çok mutad olmayan, çarpık ilişkiler ortaya çıkmıştır; partileri aşan ilişkiler kurulmuştur, dayanışmalar ifade edilmiştir, işbirlikleri sergilenmiştir, parti partinin içerisine girmiştir ve öyle seçim yapılmıştır; parti ve siyasî kimlik kaygısını, ilke kaygısını bir tarafa bırakarak adaylar savrulup gitmiştir.

Bu noktaya gelişimizin, bence, önem taşıyan bir temel nedeni, seçimden hemen sonra kurulmuş olan Hükümetin biçimidir. Türkiye, ne yazık ki, seçimlerden

sonra, bir azınlık Hükümeti anlayışı içerisine çekilmiştir ve hiçbir başarı şansı olmadığı çok açıkça görülebilecekken, bir azınlık Hükümeti anlayışıyla, Türkiye'nin, bir seçim sonrası, enerjisi, birikimi, umudu çok yanlış bir biçimde israf edilmiştir, tüketilmiştir; çok yazık olmuştur, çok yanlış olmuştur. Türkiye'yi, bugünkü noktaya getiren temel yanlışın o olduğunu, bir kez daha vurgulamak istiyorum. (*CHP sıralarından alkışlar*) Keşke, seçimden sonra, derli toplu bir hükümet kurulabilseydi, bir çoğunluk hükümeti kurulabilseydi; hükümeti oluşturan partiler birbirleriyle çekişeceklerine, Türkiye'nin sorunlarını çözme arayışı içerisine girebilmiş olsalardı.

Hatırlayacaksınız, 10 Mart 1996 günü, o azınlık Hükümetinin hükümet görüşmelerinde, bu kürsüden, üç noktaya dikkati çekmiştim:

Birinci olarak, bu azınlık Hükümetinin hiçbir yararlı çalışma yapamayacağını, bu azınlık Hükümetiyle Türkiye sorunlarının kesinlikle çözülemeyeceğini, bu yola başvurma'nın Türkiye için çok büyük bir kayıp olduğunu heyecanla anlatmaya çalışmıştım, coşkuyla anlatmaya çalışmıştım. Hangi cesaretle yola çıkıyorsunuz diye, sizlere sorduğumu hatırlıyorum.

İkinci olarak, azınlık Hükümetinin, bu Hükümeti kuran merkez sağdaki iki siyasal partiyi büyük sıkıntıların içine sokacağına, onları olumsuz etkileyeceğine ve onları eriteceğine işaret etmiştim ve "bir sol partinin genel başkanı olarak bu, benim de kaygımdır; çünkü ben, demokratik rejimin, merkez sağ ve merkez soldaki siyasal partilerin diyaloguna dayandığına inanıyorum" demiştim.

Üçüncü olarak da, bu azınlık Hükümetinin, kurulduğu ilk andan itibaren, Refah Partisinin manyetik alanına, çekim alanına girmekte olduğunu, bunun kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştim.

Ne yazık ki, bu azınlık Hükümeti konusundaki talihsiz denemenin bugün ulaştığı noktada, bu üç öngörünün üçünün de gerçekleştiğini üzüntüyle görüyoruz.

Türkiye çok şey kaybetmiştir; sadece zaman kaybetmemiştir; merkez sağdaki partilerin işbirliği potansiyelini, karşılıklı güvenilirliğini, Türkiye sorunlarını çözme konusunda işbirliği yapabilme şansını kaybetmiştir. Bir büyük siyasî merkez sağda kayıp yaşanmıştır ve Refah Partisinin manyetik alanı içine sürüklenmeye başlamışlardır.

Bakınız, bu geldiğimiz noktaya yol açan, bence, önem taşıyan temel yanlışlıklar şunlardır. Bu yanlışlıkları her partiyle ilgili olarak söylemek istiyorum. Bizim parti-mizle ilgili olarak bir yanlışlık varsa, o yanlışlığın da benden sonra çıkacak sözcüler tarafından ifade edilmesini bekliyorum. (*CHP sıralarından alkışlar*) Seçimlerden bu yana, seçim öncesinden bu yana, Türkiye'nin bugünkü noktaya gelişine yol açan yanlışlıklar arasında bize düşen bir pay varsa, bunu dinlemekten, öğrenmekten memnun olurum. "Yoktur" demiyorum, vardır; ama ben, böyle bir şeyi görmüyorum. Eğer, gören varsa, burada söylerse, bundan da büyük memnuniyet duyarım. Bence, diğer partilerin bu konudaki temel yanlışlıkları şunlar olmuştur:

Önce ANAP'la başlayalım: Refah Partisiyle hükümet kurmayacağını ilan ederek seçime girmiştir; bunu söylemiştir. Laikliğin güvencesi olarak kendisini halka sunmuştur ve bu anlayışla oy almıştır, destek almıştır. Refahla hükümet kurma-

yacağını, Demokratik Sol Partiyle hükümet kuracağını söylemiş; ama seçimlerden hemen sonra, Refah Partisiyle hükümet kurma çalışmalarına oturmuştur. Böylece, Refah Partisiyle hükümet kurmanın olağanlaşması, doğallaşması konusunda çok önemli bir katkı yapmıştır; bu süreci bizzat başlatmıştır ve aldığı oylara ters düşerek, siyasetteki, ilke, tutarlılık, kararlılık konusundaki temel anlayışı zaafa uğratmıştır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Türkiye'nin temel sorunlarını iktidara gelerek çözmeye konusunda muhalefeti boyunca büyük iddialar sergilemiştir. Bu konuda ciddi çalışmalar yapmıştır, kadrolar hazırlamıştır ve kamuoyuna "iktidara gelirlirse, bunlar, Türkiye'nin sorunlarını yeni bir anlayışla çözeceklerdir" dedirtmiştir; yeniden yapılanma projelerini ortaya atmıştır, kadrolarını ilan etmiştir. Her alanda büyük iddialar sergilemiştir; ama iktidara geldikten sonra, Türkiye'nin sorunlarını çözmeye dönük ciddi bir arayış, kesinlikle kendisini göstermemiştir; tamamen içe dönük bir kavga, iktidar döneminin tümünü etkisi altına almıştır ve var olduğu iddia edilen projelerin hiçbirisi ortaya çıkmamıştır.

Yolsuzluklarla ilgili olarak, TEDAŞ konusunda destek vermiş ve yolsuzluklarla ilgili bir komisyonun kurulmasını sağlamıştır; ama o yolsuzlukların atfedildiği Sayın Enerji Bakanını, yolsuzlukla suçladıktan kısa bir süre sonra, safları içine almakta hiçbir sakınca görmemiştir. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bugün de, Refah Partisiyle hükümet konusundaki tavrı "DYP ile değil, bizimle kurunuz" tavrıdır. Açıktan, DYP ile Refah Partisinin hükümet kurma çalışmasını sona erdirmesi halinde, ANAP'ın Refah Partisiyle hükümet kurma konusunu ele almaya hazır olduğunu da ifade etmektedir. Böylece, tartışmanın, ilkeyle, temel politika anlayışıyla, Türkiye yönetimine getirilecek yeni yaklaşımlarla ilgisi olmadığı, iktidar ortağının o mu yoksa öbürü mü olacağı noktasında toplandığı ortaya çıkmıştır.

Evet, Anavatan ile ilgili olarak benim gördüğüm, bizi bu vardığımız noktaya getiren ve siyasete olan saygıyı, ilkenin, tutarlılığın öneminin ortadan kalkmasını gerçekleştiren sürecin başlıca temel noktaları bunlardır.

Doğru Yol Partisiyle ilgili olarak: Çok açık bir biçimde, Doğru Yol da, Refah Partisiyle hükümet kurmayacağını ilan ederek seçime girmiştir; laiklik platformu, Refaha karşı güvence olma iddiası, siyasetinin temeli olmuştur, o nedenle oyları almıştır; ama o oyları aldıktan sonra, bugün, önümüze, Refah Partisiyle birlikte bir hükümet oluşturarak gelmiştir. Bunun çok temel bir nokta olduğuna inanıyorum ve siyasete olan güvenilirliği, halkın siyaset adamlarına ve giderek belki Parlamenta yansiyabilecek olumsuz davranışının altında bunların yattığını düşünüyorum.

Yine, yolsuzluklar konusunda, ne yazık ki, Doğru Yol Partisi, güven verici, kendine güvenen, açık bir tavır takınmaya cesaret edememiştir. Bu, bugün Türkiye'nin içine girdiği bu çıkmazın altında yatan temel nedeni oluşturmuştur.

Örtülü ödenek iddiaları aydınlığa kavuşturulamamıştır. Diğer konularda burada açılmış olan soruşturma komisyonlarının üzerine cesaretle gidip, Yüce Divanda yargılanmayı talep etmesi beklenen bir siyasetçi davranışını, ne yazık ki, Doğru Yol Partisi sergileyememiştir.

Bu girişimlerin altında, çeşitli siyasî hesaplar, hakkın suiistimali yatıyor olabilir; ama bunlara karşı verilecek cevap, hesap vermeye hazır olduğunu sonuna kadar sergilemektir. Bundan vazgeçtiğiniz anda, hesap vermekten ürktüğünüz anda, korktuğunuz anda oyuncak olursunuz ve sadece siz değil, Türkiye Büyük Millet Meclisini de, Türkiye siyasetini de ciddî sıkıntılarla karşı karşıya bırakırsınız. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Demokratik Sol Parti açısından gözlemlerimi de aynı anlayışla ifade etmek istiyorum. Bunların önem taşıdığını düşünüyorum. Birbirimize gerçekleri ifade etmeliyiz, söylemeliyiz. Ülkemiz bir noktaya gelmişse, buna yol açan olumsuzlukların neler olduğuna ilişkin değerlendirmelerimizi birbirimizle paylaşmalıyız. Yanlış olabilir; aydınlığa kavuşturmak mümkündür; ama bunların mutlaka konuşulması lazımdır; örtbas edilmesinin çok yanlış olduğuna inanıyorum.

1 Azınlık modelinin bir yanlış olduğu artık açıkça ortaya çıkmıştır. Türkiye'ye, bir büyük genel seçim sonrasında, azınlık hükümeti anlayışını telkin etmenin ve o doğrultuda Türkiye'nin hükümet oluşturmalarını sağlamanın bugün ne kadar ağır bir bilanço oluşturduğunu, hepimiz, üzüntüyle görüyoruz. Bu, yanlış olmuştur, üzüntü verici bir olay olmuştur.

Azınlık Hükümetinin, Refah Partisi iktidarını önlemek için oluşturulduğu ifade edilmişti; azınlık hükümetinin gerekçesi diye, Refah Partisi iktidarından Türkiye'yi sakınma duygusu dile getirilmişti; ama yaşanan gerçek odur ki, azınlık hükümeti Refah Partisinin önünü tıkamamış, tam tersine, ona davetiye çıkarmış, onun önünü açmıştır. Eğer, bugün, bir Refah Partisi Hükümetiyle karşı karşıyaysak, bu, azınlık hükümeti fiyaskosunun, başarısızlığının sonucu olmuştur. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Yolsuzluklarla ilgili olarak, Demokratik Sol Partinin, kendisinden beklenildiği gibi, önümüze gelen her soruşturma önergesini destekleyip, onun, komisyon marifetiyle ele alınmasına fırsat verdiğini biliyoruz; yakışan budur, gereken budur. Biz de parti olarak o davranışı benimsedik; çıktık, dedik ki: Bunun siyasal kaygılarla verildiğini görüyoruz, seziyoruz; ama biz, buraya gelen her soruşturma önergesini destekleyeceğiz, komisyona göndereceğiz. Bizim hakkımızda eğer bir soruşturma önergesi verilirse, onu da destekleyeceğiz, onun da komisyona gitmesini isteyeceğiz.

Artık, ayırım yapma olanağı kalmamıştır; o haklı, bu haksız demek imkânı kaybolmuştur. Hepsinin önünü açmak lazımdır. Sorunun böyle çözülmeyeceğini bilerek, sorunun çözümünü gerçekleştirecek yaklaşımları da yürütmek lazımdır. Nedir o; dokunulmazlığın kaldırılması. Yolsuzluk iddialarıyla ilgili olarak yapılması gereken şey, milletvekili dokunulmazlığını, yolsuzlukları himaye eden bir kalkan olmaktan çıkarmaktır. *(CHP sıralarından alkışlar)* Türkiye'deki milletvekili dokunulmazlığı, dünyanın en kapsamlı, en geniş milletvekili dokunulmazlığıdır; yolsuzlukları bile himaye ediyor. Böyle bir şey olmaz. Bunun kaldırılması lazımdır. Çıkış yolu budur. Önerge ve dosya savaşıyla bu iş halledilmez. *(DYP sıralarından "doğru, doğru" sesleri)* Adalet, siyasetin emrine girer; adalet, özünü, içeriğini kaybeder. Konuyu çözmek için, siyasetçilerle ilgili yolsuzluk iddiasını başka siyasetçiler değil, bu işin

erbabı, yargıçlar ve savcılar, değerlendirsın; bunun önünü açalım. *(CHP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından “doğru, doğru” sesleri)*

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bunu, seçim öncesinden beri söylüyoruz.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Biz de söylüyoruz; ama...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu konudaki hazırlığımız, Türkiye Büyük Millet Meclisinin incelemesine hazır bir noktadadır; yeterli milletvekili sayısını bulduğumuz anda, bu konuda harekete geçebilecek noktadayız.

Türkiye bunu çözsün, bunu çözmeden bu konuyu halledemeyiz. O çözülünceye kadar burada verilmiş her önergeyi de destekleyeceğiz, bizim hakkımızda verilse de destekleyeceğiz.

Demokratik Sol Partinin de bu konuda aynı duyarlılığı, aynı anlayışı sergilediğini memnuniyetle görüyorduk. Yalnız, Erbakan'ın mal varlığıyla ilgili soruşturma önergesi buraya gelince, birdenbire, Demokratik Sol Partinin, o zamana kadarki tavrını bir yana bırakarak, olağanüstü bir gayret içinde, bir hukukşinaslıkla, bu konunun hukuka ve Anayasaya aykırı olacağını, komisyonun kurulamayacağını, Türkiye Büyük Millet Meclisine bir heyecanla anlatma gayreti içine girmiş olmasından büyük üzüntü duyuyoruz. Bu olmamalıydı. Sayın Erbakan'la ilgili olan o soruşturma önergesi de kabul edilmeliydi, komisyon kurulmalıydı; herkes gibi, hepimiz gibi, Sayın Erbakan da gidip orada hesabını vermeliydi. *(CHP sıralarından alkışlar)* Parlamento bu imkândan yoksun bırakılmıştır, bundan büyük üzüntü duyuyorum; bir yanlış olmuştur.

Gene, bu dönemde, önem taşıyan bir nokta: Anavatan Partisi, Refah Partisi ve Demokratik Sol Parti, muhalefet döneminde, Türkiye'mizi ilgilendiren iki temel konuda çok iddialı bir tavır içine girdiler. Bunlardan birisi, Gümrük Birliği konusuydu; öbürü de, Çekiç Güç konusuydu. Gümrük Birliğiyle ilgili 6 Mart belgesinin kabul edilemez olduğunu, bunun değiştirilmesi gerektiğini, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulması gerektiğini; Çekiç Güç'ün de, mutlaka ortadan kaldırılması gerektiğini; nihayet, iki üç aylık deneme süresinden sonra, yeni hükümetin, bunu mutlaka gerçekleştirmesi gerektiğini ifade ediyorlardı.

Anavatan Partisi iktidara gelmiştir. Demokratik Sol Parti de, bu konudaki duyarlılığını koruyarak, çekinsek destek vermiştir; ama görülmüştür ki, o üç aylık Hükümet döneminde, bu iki noktada da yeni bir açılım söz konusu değildir. Böyle bir açılımı gerçekleştirmenin, Türkiye için daha büyük sıkıntılar yaratacağı, yaşanarak görülmüştür. Açıkça anlaşılmıştır ki, bu konuda farklı bir tavra girmek, Türkiye açısından uygun değildir; ama bu itiraf edilmemiştir, bu kabul edilmemiştir. Sanki farklı bir durum varmış gibi, bu konudaki başarısızlık örtbas edilmek istenmiştir. Bu da, siyasetimiz açısından, üzüntü verici bir gelişme olarak ortaya çıkmıştır.

Son bir nokta da birazdan üzerinde duracağım şudur: İçinde bulunduğumuz krizden çıkışı sağlayacak bir temel proje, 123 sosyaldemokrat milletvekilinin bir platform oluşturması ve Türkiye'de hükümet konusunda bir girişim yapması önerimiz, değerlendirilmemiştir.

Refah Partisi bakımından tablo çok açıktır. Refah Partisi, yolsuzluklar konusunda takındığı tavırla, çok temel bir ahlakî darbe yemiştir. Refah Partisinin son dönemdeki siyasetinin temeli, yolsuzluklar konusunda kararlı, tutarlı bir davranışı sürdürmek olarak gözük müştür; ideolojisinin, siyasetinin bir doğal uzantısı olarak bu noktayı, daima, özellikle vurgulamıştır; ama bunun gereğini yapmadığı, yapmadığı açıkça görülmüştür. Çok daha acı olanı, bu konudaki çelişkinin, bir mahcubiyet içinde değil, bir meydan okuyuşla, ıftiharla ilan edilmesidir. Sayın Erbakan “bizimle koalisyon kuran, süttten çıkmış ak kaşık olur” diye ilan etmiştir. Tabii, bu, Türkiye’nin de hak etmediği, layık olmadığı bir meydan okumadır. Bunu, halkımızın sağduyusuna, milletimizin vicdanına bir darbe olarak görüyorum. Niçin sizinle koalisyon kuran süttten çıkmış ak kaşık olsun? (*CHP ve ANAP sıralarından alkışlar*) Niçin olsun? Siz, kendi adınıza şunu söyleyebilirsiniz: “Bizimle koalisyon kuran yolsuzluğa bulaşmış da olsa, biz o yolsuzluğu araştırmayız.” O sizin ayıbınız olur, sizin sorumluluğunuz olur. (*CHP sıralarından alkışlar*) Niçin süttten çıkmış ak kaşık olsun? Bu, Refah Partisinin siyasetindeki temel virajın, “U” dönüşünün ilk önemli sinyali olarak ortaya çıkmıştır. Tabii, sadece orada da kalmamıştır; diğer önemli konularda birbiri ardından “U” dönüşleri gelmeye başlamıştır. Yıllarca Çekiç Güç konusunda en iddialı mücadeleyi götördüğü halde, “Çekiç Güç kahraman ordumuzun işidir” denilerek, el yıkanmış ve bu konudan çıkılmıştır. Çekiç Güç, eskiden kahraman ordumuzun işi değildi de şimdi mi, siz Başbakan olunca mı kahraman ordumuzun işi oldu? (*CHP sıralarından alkışlar*) Hani, Çekiç Güç, Kurtuluş Savaşı-mızdaki şehitlerin kemiklerini sızlatıyordu? Siz Başbakanlık koltuğuna oturunca o kemikler sızlamaz mı oldu? (*CHP ve ANAP sıralarından alkışlar*)

İsrail ile Askerî İşbirliği Anlaşması. Yine, bu da, Refah Partisi iktidara gelince “stratejik anlaşmalar aynen devam edecektir” maddesiyle Hükümet Programı içindeki yerini alıverdi; yani, İsrail ile askerî anlaşmanın da artık Refah Partisini rahatsız eden bir tarafı olmadığı birden bire gözüküverdi. (*CHP sıralarından “Yahudiler Müslüman olmuş” sesi*)

Bu konuda yapılan tahriklerin, bu konuda yaratılan kamuoyunun, Cumhurbaşkanına yönelik bir suikast aşamasına kadar bazı insanları getirecek düzeyde olduğu dikkate alınır, bu laubaliliğin, bu tutarsızlığın çok ağır bir faturası olacağı da kendiliğinden ortaya çıkar.

Gümrük Birliği anlaşması da, birdenbire, Refah Partisi iktidara gelince, saygı-değer bir anlaşma haline gelmiş, bir sorun yaratmaktan hemen çıkıvermiştir.

Şimdi, geldiğimiz noktada, faize devam, borca devam; ekonomi politikasında değişecek bir şey yok; aynı anlayışın içine girildi. Selem senediyle kalkınma ne oldu; İslam NATO’su, İslam dinarı, İslam birleşmiş milletleri ne oldu; bütün bunların hepsi, takıyye anlayışının içindeki yerini alıverdiler. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, bu kadar takıyye, kimsenin aklına da vicdanına da sığmaz. “Evliyalar çarpar” diyordunuz; bu durumda, korkarım, önce, evliyalar sizi çarpacak. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Cumhuriyet Halk Partisi bakımından değerlendirmeleri sizden bekliyorum; ama ben, önem taşıyan bazı noktalara tekrar dikkatinizi çekmek istiyorum.

Biz, seçimden sonra “merkez sağdaki iki parti birleşmelidir” dedik; bu inancımızı koruyoruz, öyle olması gerektiğine inanıyoruz. Merkez soldaki partilerin de işbirliği yapması gerektiğine inandık, onun gereklerini de daima ön planda tuttuk.

Gene, “azınlık hükümeti yanlıştır” demiştik; yanlış olduğu ortaya çıkmıştır; o anlayışımızı aynen korumaya devam ediyoruz.

Soruşturmalar konusunda, “önümüze gelecek her soruşturma önergesini destekleyeceğiz, bizim hakkımızda da olsa destekleyeceğiz” dedik; gelenlerin tümünü aynı şekilde destekledik.

Çözümün dokunulmazlıkta olduğunu söyledik; onu, aynen söylemeye devam ediyoruz.

Şimdi, bu Hükümete niçin karşıyız; onu da kısaca size anlatmak istiyorum.

Demokratik rejim içinde, parlamentoda yer alan siyasal partiler, elbette kendi aralarında seçmene yaptıkları vaade ters düşmemek koşuluyla, ilkelerine ters düşmemek koşuluyla işbirliği yaparlar, hükümet kurarlar; bunda şaşılacak hiçbir şey yoktur; ama biz, Refah Partisiyle bir koalisyon kurma konusundaki tereddütlerimizi, daha önce görüştüğümüz Refah Partisi Sayın Genel Başkanına da ifade ettik, çeşitli vesilelerle de ifade ettik; bu vesileyle de, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dikkatine sunmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, biz, laik, demokratik cumhuriyeti çok önemli sayıyoruz. Laik, demokratik cumhuriyetin, Türkiye’de, siyaset rejimimizin temel taşlarını oluşturduğuna inanıyoruz. Türkiye’nin, binbir güçlük, çileyle, mihnetle oluşturduğu laik, demokratik cumhuriyetin temellerini sarsabilecek, o konuda kendi kendisiyle çekişme yaratabilecek, Türkiye’yi kendi kendisiyle uğraşır bir duruma çekebilecek her türlü gelişmenin karşısında yer almayı görev biliyoruz.

Bizim, laik, demokratik cumhuriyetle hiçbir çekişmemiz yoktur; tavsiye ederiz, kimsenin de olmasın. *(CHP sıralarından alkışlar)* Bu konuda, açık ya da gizli, zamanını kollayan, fırsatını bekleyen türden bir hesaplaşma arayışları, mevzilenme gayretleri, Türkiye’yi, ciddi sıkıntılarla karşı karşıya bırakır. Türkiye’nin kaçınması gereken şey, kendi kendisiyle uğraşmaktır. Türkiye’nin, bu geldiği noktada, artık kendi kendisiyle uğraşmayı bir tarafa bırakıp, gözünü ileriye dikmesi lazımdır. O nedenle, laik, demokratik cumhuriyete, sağdan soldan fırsat buldukça, bir sözcüsüyle, belediye başkanıyla ya da bir platformda fırsat yaratarak bir gedik açma çabasının, biz, Türkiye’ye ciddi zarar vereceğine inanıyoruz.

Biz, laik, demokratik cumhuriyeti ciddiye alıyoruz. Atatürk’ü ciddiye alıyoruz; ona karşı ikiyüzlü bir davranış içinde değiliz. Türkiye’nin bu noktaya gelişine Atatürk’ün gerçekten çok büyük hizmet yaptığını görüyoruz. Atatürk’ü sadece bir kumandan olarak değil, Türkiye’deki rejimin temel anlayışını ortaya koymuş bir büyük devlet adamı olarak da kabul ediyoruz. *(CHP ve ANAP sıralarından alkışlar)* Birinci nokta budur. Umut ediyorum, bu noktalar, bu Hükümet için de, nelere önem vermek gerekir, nelerin üzerinde durmak gerekir, neler sorun ve sıkıntı yaratır, bu konuda teşhis koymasına yardımcı olur. Bu anlayış içinde de bu düşüncelerimi ifade etmeye çalışıyorum.

İkinci olarak, üzerinde durduğumuz temel nokta şudur: Türkiye'nin yönü, çağa doğrudur; çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmak, bizim temel hedefimizdir. Biz, ne kendi içimize ne Ortadoğu-Arap kültürünün bir parçası olmaya dönük bir ülke olarak geriye değil; çağa, çağdaş bilime, teknolojiye, kültüre, sanata yönelik bir ülke olarak, Türkiye'nin işlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin geleceği budur. Türkiye'de bir oryantasyon krizi, bir yöneliş krizi, bir doğrultu krizi yaratmanın, Türkiye'ye çok ağır bedeller ödettiğini görüyoruz. Bizim hedefimiz, çağın dünyasıdır; ne Suudi Arabistan'dır ne de İran İslam Cumhuriyeti'dir. Bunu, herkesin, kafasının içine yerleştirmesi gerekir. *(CHP sıralarından alkışlar)* Bu noktada, ikircikli bir anlayışı koruyarak, fırsat bulursak acaba öyle yapabilir miyiz diye düşünerek mevzilenme gayretlerine Cumhuriyet Halk Partisi yardımcı olamaz; o nedenle, böyle bir işbirliğinin içinde yokuz.

Türkiye'de, eğitimi, orduyu ve siyaseti, dinsel istismarın etkisi altına almaya dönük girişimlerin büyük tehlikeler yaratacağını görüyoruz. O nedenle, bir Refah Partisi iktidarını, Türkiye'de, eğitimi, orduyu ve siyaseti, dinsel istismar etkisi altına almaya yönelik girişimlerden uzak durmaya çağırıyoruz. Bu konuları yakından izleyeceğiz; olayın bir zamanlamaya, fırsat yaratmaya bırakılmasını kesinlikle kabul etmeyeceğiz; bu konudaki gelişmeleri, yakından, dikkatle izleyeceğiz.

Bu aşamada, temel eğitimle ilgili olarak, Hükümet Programında verilen ödünden büyük üzüntü duyduğumu ve bu ödünü, Doğru Yol Partisine oy veren laik, cumhuriyetçi, Atatürkçü seçmenlere büyük bir saygısızlık olarak gördüğümü ifade etmek istiyorum. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Temel eğitimin, artık 8 yıla veya daha üstüne çıkarılması bir zorunluluktur. Dünyada, hâlâ, temel eğitimini 5 yılda tutan dört beş tane ülke kalmıştır. Türkiye de temel eğitimi, 8-9-10 yıla çıkarmalıdır. Burada amaç, temel eğitimidir; yani, çocuğumuzu, devlet olarak, içinde bulunduğumuz bilgi çağının ürettiği zengin bilgilerle, 8 yıl, biz donatacağız; 8 yıl, çocuğa, devlet olarak eğitim vereceğiz. Temel eğitim budur. Temel eğitim sonrasında, çocuk, meslek eğitimi alacaksa meslek eğitimine gidecek, akademik eğitim alacaksa akademik eğitime gidecek. Hayır, biz, iki aşamalı yaparız, 5 yıl temel eğitim veririz, meslek eğitimine gidecek olanlara da meslek eğitimiyle karışık temel eğitim veririz aldatmacasına karşı, bu Parlamento ve Doğru Yol Partili arkadaşlarımı özellikle uyarmak istiyorum. Bu, çok yanlış bir olaydır. Türkiye'nin elindeki temel şanslardan birisidir temel eğitimin çağdaş, laik bir anlayışla ve 8 yıl olarak verilmesi. Bu noktada, Hükümet, daha şimdiden esnemeye başlamıştır.

Değerli arkadaşlarım, bu vesileyle, Refah Partili belediyelerde ortaya çıkan bir olumsuzluğa değinip, bunun Hükümete taşınmaması noktasında uyarımı yapmak istiyorum. Refah Partili belediyelerde kendisini gösteren şöyle bir uygulama var: Hemen belediyenin yanına bir vakıf kuruluyor; belediyede işi olan vatandaşlarımız, vakfa, işinin görülebilmesi için, belli bir ödemeyi yapmak durumunda oluyorlar. Belediyeden ihale alacak olan işadama da, belediyeye hizmet satacak olan kişi de, belediyeden bir kararla yararlanacak olan vatandaş da belli bir miktarda ödemeyi vakfa yapıyor. O vakıf da, Refah Partisi siyasetini finanse ediyor. Çarkın, belediyelerde böyle döndüğünü çok iyi biliyoruz.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Yalan, yalan...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Şimdi, Refah Partisi iktidara gelecek olursa, bu çarkın, hükümet düzeyinde işlemesinden kaygı duyuyorum. Hükümette işi olan vatandaşların, işlerine karşılık, Refah Partisinin siyasetini finanse edecek olan vakıflara ödeme yapma mecburiyeti içinde bırakılmasından, çok ciddi kaygı duyuyorum; bunu, şimdiden ifade etmeyi de görev biliyorum. Bu konuları da, yakından, önümüzdeki günlerde izleyeceğiz, irdeleyeceğiz.

Refah Partili bir iktidarın, Türkiye'nin dış ilişkilerinde, ekonomi politikasında ve turizmde sorunlar yaratması ihtimaline de dikkati çekmeyi görev biliyorum. Durum kesinlik kazanıncaya kadar beklemeye geçme eğiliminin, yatırımcılarda, yabancı ülkelerde egemen olması kuvvetle muhtemeldir. Türkiye'nin böyle bir bekleme dönemine de imkânı yoktur. O nedenle, Refah Partili bir iktidarın, bu ortamda, Türkiye'ye yarardan çok zarar getireceğini gördüğümüz içindir ki, böyle bir koalisyonun içinde yer almadık, koalisyonun içinde yer alan partiye de bu düşüncelerimizi ifade etmeyi görev biliyoruz.

Değerli arkadaşlarım, çıkış yolu nedir: Çıkış yolu, bir defa, Türkiye'de, istikrarlı, Parlamentoda sağlam bir çoğunluğa dayalı, ülke sorunlarını çözebilecek bir hükümetin kurulmasıdır. Azınlık hükümeti yeniden denenemez. Sağlam bir hükümete Türkiye'nin ihtiyacı var. Böyle bir hükümet nasıl kurulabilir: Bu konuda, Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisi, şanslarını kullanmışlar ve büyük ölçüde israf etmişlerdir; artık, yeniden Anavatan ve DYP'ye dayalı, onların girişimiyle, onların yönlendiriciliğinde bir hükümetle Türkiye'nin sorunlarının çözülebileceğini düşünmek mümkün değildir. O nedenle, yeni bir denemeye ihtiyaç var; bu denemeyi yapması gerekenler, bu Parlamentodaki sosyal demokratlardır.

HASAN EKİNCİ (Artvin) — Kaç kişi var?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — 123 sosyal demokrat var. Bu 123 sosyal demokratın iki ayrı partiye dağılmış olması, sosyal demokrat bir girişimi engellemelidir; çünkü Türkiye'nin, sosyal demokrat bir bakış açısına ihtiyacı var.

Bugün, bir krizde bulunuyoruz. Bakınız, bu krize neden olan politikalar, merkez sağa özgü politikalar. "Vergi alma, borç al; giderek yüksek faizle borç al" politikası, maliye anlayışı ki, tipik merkez sağ maliye anlayışıdır. Türkiye'yi bu çıkmaza getirmiştir.

Türkiye'yi bu çıkmazdan kurtaracak olan, yeni bir politik yaklaşımdır. Dünyanın her yerinde olduğu gibi, o politik yaklaşım, sosyal demokrat politik yaklaşımdır. "Sosyal demokratlar iktidara geldi, sizi de gördük" diyerek bu konuyu geçiştiremezsiniz. Siz, iktidarda sosyal demokrat politikaları görmediniz; siz, sosyal demokrat siyaset adamlarını gördünüz. O, bizim kusurumuzdur; ortada bir sorun varsa, o sorun bize aittir; ama politikanın kusuru yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) Dünyayı kalkanıran, geliştiren politika, sosyal demokrat politikadır; İspanya'yı bugünkü noktaya getiren sosyal demokrat politikadır, İskandinav ülkelerini, Avrupa'yı kalkanıran odur. Türkiye'yi de kalkanıracak olan odur; ama ne yazık ki, sosyal demokrat politikalar değil, sosyal demokrat politikacılar iktidara gelmiştir ve yaşanan krizlerin faturası, çok haksız bir biçimde sosyal demokrasiye çıkarılmıştır. Sosyal

demokrasinin, bu bakımdan hiçbir sorumluluğu olmadığından herkesin emin olmasını istiyorum.

Türkiye'nin, ciddi, tutarlı, çağdaş bir sosyal demokrat politikaya ihtiyacı var. Bunu uygulayacak olan da sosyal demokrat partilerdir. 123 sosyal demokrat milletvekili, bir platform oluşturabilirsek, bir araya gelebilirsek ve hükümet konusunda sorumluluk üstlenmeye hazır olduğumuzu ifade edebilirsek, buna, ANAP'ın ve DYP'nin destek verip vermemek kendi bilecekleri iştir; ama buna destek vermeme-nin sorumluluğu, öyle zannediyorum ki, çok açık bir biçimde ortadadır. Türkiye'nin deneyeceği, bu krizden çıkmak için deneyeceği tek model budur.

Bu modeli deneme konusunda çok fazla zamanımızın kalmadığını da görüyorum; pazartesi günü güvenoylaması var. Meclisimize egemen olan duygunun, düşüncenin, Türkiye'yi bir belirsiz siyasal tabloya sürüklememek olduğunu görüyorum.

Eğer, bu Hükümet güvenoyu alacaksa, politikalarına inanıldığı, siyaseti paylaşıldığı için değil, sürüklenildiği için, çaresizlikten dolayı, bir çıkış yolu ortaya konulmadığı için güvenoyu alacaktır. Eğer, durum bu ise, bu Hükümetin güvenoyu almasını önlemenin yolu, çıkış yolunu şimdiden ortaya koymaktır. Pazartesi günü, güvenoyu saatine kadar biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, 49 milletvekiliyle bu Parlamentodaki 123 sosyal demokrat milletvekiliyle bir araya gelip, hükümet konusunda tam bir özveri anlayışı içinde, her türlü sorumluluğu üstlenmeye hazır olduğumuzu burada ifade ediyorum. (*CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*)

Önümüzdeki saatler bu açıdan değerlendirilmelidir; eğer değerlendirilirse, ben, Anavatan Partisinin de, Doğru Yol Partisinin de yepyeni bir noktaya geleceğini düşünüyorum, Türkiye için bir çıkış yolunu böylece bulabileceğimizden kuşku duymuyorum.

Değerli arkadaşlarım, bundan sonra, öyle anlaşılıyor ki, birtakım temel konular sık sık bu kürsüde tartışma konusu olacak. Bu çerçevede bir noktaya dikkatini-zi çekmek istiyorum. Son zamanlarda, Sayın Tansu Çiller'in sık sık ifade ettiği bir söylem var, Sayın Çiller "bu Hükümetin kuruluşuyla inananlar ve laikliği benimseyenler bir arada bir sentez oluşturabiliyorlar ve bu Hükümetin de güzelliği budur" diyor.

Değerli arkadaşlarım, bunun, çok tehlikeli bir ifade biçimi olduğunu belirtmek istiyorum. Herhalde, Sayın Çiller düşünüyor ki, laikler ile (yani Doğru Yol Partisi ile) inananların (yani Refah Partisinin) bir araya gelmesi bir sentez oluşturduğu için çok uygun düşmüştür. Bu ifade tarzının çok vahim yanlışlara yol açabileceğini vurgulamak isterim.

BAŞKAN — Sayın Baykal, 2 dakikanız var efendim.

Buyurun.

DENİZ BAYKAL (Devamlı) — Toparlıyorum efendim.

Laik anlayışı, laik devlet anlayışını benimseyenler ile inananlar arasında bir ayrım mı var? (*CHP sıralarından alkışlar*) Yani, laik devlet anlayışını benimseyenler inanmıyorlar mı? İnananlar laik devlet anlayışını benimsemiyorlar mı? İnanmanın

gereği, laik devlet anlayışını reddetmek, laik devlet anlayışını benimsemenin gereği de inanmamak mı? Yani, böyle bir ayrışmayı, nasıl, bu ortamda, Türkiye'nin bu tablosu içerisinde dile getirebiliriz, böyle bir ayrışmayı kabul edebiliriz? Böyle bir şey olabilir mi? Ne mutlu ki, Türkiye'de, laik devlet anlayışını, toplumumuzun ezici bir çoğunluğu benimsiyor ve ne mutlu ki, Türkiye'de, toplumumuzun yüzde 99'u Müslüman'dır. *(CHP sıralarından alkışlar)* Türkiye, Müslüman bir toplum ve laik devlet anlayışını benimseyen bir toplum.

Değerli arkadaşlarım, bu noktada, herkesin dikkat etmesi gereken bir şey var: Laiklik ile inanmak, ters iki kavram değildir; inanmanın karşıtı inanmamaktır, laikliğin karşıtı da teokrasidir. Laiklik, bir bireysel inanç anlayışı değildir, bir devlet sistemidir, yönetim biçimidir. Laik devlet anlayışı olur, Müslüman insan olur, Budist insan olur, Hristiyan insan olur, inanan inanmayan insan olur. Laiklik, bir devlet yönetim biçimidir. O devlet yönetim biçimini kabul eden ülkeler var, etmeyenler var. İsrail kabul etmiyor mesela, Suudi Arabistan kabul etmiyor, İran kabul etmiyor; kabul edenler de var, dünyanın önemli bir kısmı da kabul ediyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, size 2 dakika ek süre veriyorum.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bitiriyorum.

...o, teokrasi değildir.

Türkiye'de laiklik, inananlarla karşı karşıya değildir. Türkiye'de laik devlet anlayışı, teokratik devlet anlayışını Türkiye'ye getirmek isteyenlerle karşı karşıyadır. O nedenle, kavramları çok iyi bilelim. Türkiye'de bu konular çok konuşulacak, çok tartışılacak önümüzdeki dönemde.

Hepimiz Müslüman'ız ve hepimiz laik devlet anlayışını benimsiyoruz. Onun için, laik devlet anlayışını bir partinin, Müslümanlığı bir başka partinin temsil ettiğini kabul ederek böyle bir koalisyonun bu açıdan yararlı olabileceğini ifade etmek kadar tehlikeli bir şey olamaz. O nedenle, bu noktalarda bundan sonra daha dikkatli olunması gerektiğini de ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, tarihî bir toplantıya başladık. Bugünkü tartışmalar büyük önem taşıyor ve pazartesi günü alacağımız karar büyük önem taşıyor. Türkiye, tarihsel doğrultusu konusunda çok önemli bir tercih ortaya koyacak. Bunun, şu kişinin bu kişinin, şu kadronun bu kadronun, şu partinin bu partinin hesaplarıyla değerlendirilemeyecek nitelikte olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu tarihî sorumluluğun gereğini en iyi biçimde yerine getireceğinden hiç kuşku duymuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisini saygılarımla selamlıyorum. *(CHP sıralarından ayakta alkışlar, ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Refah Partisi Grubu adına...

Grup adına kim konuşacak efendim?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, iki arkadaşımız...

BAŞKAN — Ama, isimleri gelmedi efendim; kim?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, Sayın Şeref Malkoç Bey ile Sayın Bülent Arınç konuşacaklar.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, benim de bir önergem vardı; Sayın Baykal yaptığı konuşmada...

BAŞKAN — Sayın Genç, önergenizi aldım efendim. Önergenizde, Sayın Baykal'ın zatı âlinize sataştığından ve rencide olduğunuzdan bilbahis, İctüzüğün 69'uncu maddesine göre söz talebinde bulunuyorsunuz. Ben, Sayın Baykal'ın konuşmalarını takip ederken öyle bir hususu tespit edemediğim için yanılmış olabilirim zabıtları istettirdim; gelsin, inceleyeceğim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Peki efendim.

BAŞKAN — Refah Partisi Grubu adına, Sayın Malkoç; buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Malkoç, Grubunuzun süresi 1 saattir; yarı yarıya mı konuşacaksınız?

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) — Evet.

BAŞKAN — Ben, 60 dakikalık süre veriyorum, 30'uncu dakikada süreyi durduracağım, sizin konuşma hakkınız bitmiş olacak, Sayın Arınç başlayacak.

RP GRUBU ADINA ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi arasında kurulan Türkiye Cumhuriyetinin 54'üncü Hükümetinin Programı, 3 Temmuz 1996 tarihinde Meclisimizde okundu. Bu Program üzerinde Refah Partisi Grubunun görüşlerini Yüce Meclise arz etmek üzere huzurunuzda bulunmaktayım. Bu vesileyle, Yüce Meclisimizi ve yeni Hükümetin değerli üyelerini saygı ve hürmetlerimle selamlıyorum; televizyonları başında bizleri izleyen aziz milletime de saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni Hükümetimizin başarılı olmasını, memlekete ve millete hayırlı hizmetlere vesile olmasını Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bu Mecliste, bugüne kadar birçok hükümet programı okundu ve görüşüldü; ancak, biz inanıyoruz ki, yeni Hükümetimizin Programı, sıradan bir hükümet programı değildir; tam tersine, milletimizin meselelerine isabetli teşhisler koyan ve sağlıklı çözüm yolları gösteren, bu niteliğiyle iz bırakacak ve tarihe geçecek bir hükümet programıdır. (RP sıralarından alkışlar)

Bu Hükümet, her şeyden önce, yıllarca birbiri üstüne dağlar gibi yığılan ülke ve memleket meselelerini çözmek için kurulmuştur.

Bu Hükümetin en önemli özelliği, halkın tarihi ve inancıyla mücadele eden değil, onu en iyi şekilde temsil eden bir hükümet olmasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Hükümet, 24 Aralık seçimlerinden sonra ortaya çıkan ve altı aydan beri devam eden kargaşa ve çözümsüzlüğe son vererek, 65 milyon ülke insanımıza ümit, sevinç, heyecan getiren bir hükümettir.

Bu Hükümet, normal demokratik yollardan kurulduğu için, demokrasimizin bir zaferidir.

Bu Hükümet, içerde ve dışarıda, birçok dedikodu ve önyargı engelini aşıp, halkın arzu ve iradesine dayalı olarak kurulmuş bir hükümettir. Böylece, bu Hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisinin göğsünde yazılı, Anayasanın temel ilkesi olan “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” prensibini gerçekleştirecek bir hükümettir.

Bu Hükümet, demokrasinin vazgeçilmez kurallarından biri olan uzlaşmanın en güzel örneğidir. Biz inanıyoruz ki, bu uzlaşma, sadece 65 milyon insanımızın devletle, milletle kaynaşmasını sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda, yeryüzündeki her türlü ihtilafı ortadan kaldırmada, huzur ve barışın sağlanmasında katkı sağlayacaktır.

Bu Hükümet, Türkiye’nin sorunlarını bilen ve çözüm yollarını da bilen bir hükümettir. Kadroları da, Türkiye’nin sorunlarını ve çözüm yollarını bilmektedir. Bu Hükümette, Türkiye’nin sorunlarını başarıyla çözecek azim, heyecan, gayret ve irade mevcuttur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 24 Aralık seçimlerinden sonra altı aylık hükümet krizi yaşandı. Halkımız, zaman zaman ümitsizliğe sürüklendi, ülkenin meselelerini çözecek bir hükümete kavuşmayı büyük bir umutla, heyecanla bekledi ve işte, halkımızın meselelerini çözecek olan hükümet, budur. Bu Hükümetin kurulmasından dolayı, bizler, büyük mutluluk ve heyecan duymaktayız. Aynı zamanda, milletimiz de, Hükümetin atacağı başarılı adımları ümitle, heyecanla ve merakla beklemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hal böyleyken, burada benden önce konuşan Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanı Deniz Baykal’ın konuşmasını hayretle dinledim. Hemen belirteyim ki, Hükümet Programı hakkındaki fikirlerini açıklamasından dolayı kendisine teşekkür ediyorum; ancak, biz arzu ederdik ki, Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanı, bu Hükümet Programı üzerinde konuşurken, kendi hizmet anlayışlarını ortaya koysun, meselelerin nasıl çözüleceği hakkında çözümleri takdim etsin; eğer teşhislerde mutabakata varmışsak, teşhislerde birliktelik sağlamışsak; bizim çözüm önerilerimizi uygun veya yeterli görmüyorsa, neleri nasıl çözeceğini, Hükümet Protokolünün hangi konularda yetersiz kaldığını ifade etsin biz bunları arzu ederdik, yapıcı bir eleştiri yapsın. Ancak yapıcı bir eleştiriyle bu memlekete ve millete iyilik yapılabilir. Bu olgunlukla, yapıcı eleştirilerle meselelere yaklaşsın. Millet ancak bundan fayda görür. Aksi takdirde, sadece muhalefet için muhalefet yapmak, sadece bu kürsüden konuşmak, ne bir partiye fayda getirir ne de milletimize fayda getirir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; altı aylık kaostan memleketimizi kurtaran, milletimize ümit ve rahatlık getiren bu Hükümetin kurulmasından dolayı, Sayın Baykal’ın da herkes gibi sevinmesini arzu ederdik; çünkü belirsiz bir ortamdan, kaosa giden bir ortamdan, inşallah, Türkiye’yi bu Hükümet kurtaracaktır. (RP sıralarından alkışlar) Halbuki, Sayın Baykal, partilerin birbirleri hakkında geçmişte söylediklerini burada takdim etti. Bunun, Cumhuriyet Halk Partisine de bir faydası yoktur, milletimize de bir faydası yoktur. Keşke, milletin hangi derdine, nasıl çözüm getireceğini burada açıklasaydı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; artık, kısır çekişmeyi, siyasî kavgaları bir tarafa bırakalım; on bir milyon işsizimize nasıl iş bulacağımızı bu kürsüden konuşalım; çiftçimizi nasıl zenginleştireceğimizi, memurumuza nasıl daha güzel maaş vereceğimizi konuşalım.

Siyasî partiler, farklı düşünce ve kanaatleriyle kamuoyunu etkilemek için kurulurlar; Siyasî Partiler Kanununun 1'inci maddesinde, siyasî partilere bu görev yüklenmiştir. Seçim zamanı, siyasî partiler bu görüşlerini ortaya koyabilirler; hat-ta, seçimden sonra da bunlardan bahsedebilirler. Ancak, milletin dertleri çözüm beklerken, siyasî partilerin sözcülerinin bu kürsüden birbirlerine sataşmaya hak-ları yoktur; çünkü siyasî partilerin asıl görevi, bu millete ve memlekete hizmet et-mektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisine, bu kısır çekişmeleri bir yana bırakarak, Koalisyonun kurulması için gösterdiği anlayış ve olgunluktan dolayı teşekkür ediyor, liderini, yöneticilerini ve Gruptaki bütün üyelerini kutlu-yorum.

Hizmet vakti geldiğinde, partiler, aralarındaki çekişmeyi ve tartışmayı bir ke-nara bırakmalı ve halka hizmet yolunu aramalıdır. Aksi takdirde, Türkiye'deki sıkıntılar artar, hükümetleri de kurmak imkânsız hale gelir.

Sayın Baykal bugün Hükümet Programı üzerinde konuşmak yerine başka ko-nular üzerinde durmuştur; Hükümet Programı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevlerini birbirine karıştırmıştır. Buradan, bize, bu Hükümetin, yol-suzluklarla ilgili soru önergeleriyle ilgisi var mıdır diye sordu; ben kendisine cevap veriyorum: Hayır; hiçbir ilgisi yoktur. *(RP sıralarından alkışlar)* Zira Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevi, Anayasanın amir hükümlerinin teminatı altın-dadır ve bu konuda, hiç kimsenin endişe etmesine mahal yoktur. Şüphelendiğiniz bir şey varsa, Meclise getirirsiniz, hep beraber araştırırız, tartışırız ve bir karara varırız.

Dünyanın her medenî ülkesinde hukuk teminatı vardır. Hukukun temel kuralı da, beraeti zimmet asıldır; yani, insanların suçsuzluğu ve masumiyeti asıldır; bir kimsenin suçu sabit olmadan, onu suçlamak yanlıştır, doğru değildir.

Soruşturma komisyonlarındaki dosyaların kapatılacağı iddia edilmektedir. Kim iddia ediyor bunu; bir kısım medya ve bir kısım insanlar; bu doğru değildir. Meclis, bu konuda, gerekli görevini yapacaktır. Bu, tamamen asılsız ve gerçekdışı bir iddiadır.

Hükümet Programında, bu denetim faaliyetlerinin nasıl yapılacağı çok açık ifadelerle yer almıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim faaliyetleri, kişi-lerin şeref ve haysiyetlerini rencide etmeden, Anayasa ve hukuk kurallarına uygun olarak yapılacaktır. Yoksa, gelişigüzel, medyanın öncülüğünde yapılacak değildir; çünkü Türkiye bir hukuk devletidir; neyin nasıl yapılacağı Anayasada ve diğer ka-nunlarda açıkça yazılmıştır.

Bütün bunlar, Refah Partimiz tarafından, defalarca açıklandı, defalarca dile getirildi. Bile bile aynı iddiaların tekrar edilmesi, bir kısım çevrelerin ve onların

etkisindeki medyanın, bu Hükümetin kurulmasını engellemelerinden kaynaklanmaktadır. Onların arzusu, bu Hükümet kurulmasın; Hükümet kurulmasın, halkın meseleleri çözülmesin, sömürü düzenleri devam etsin, halk ıstırap çekmeye devam etsin; rantiyecilerin istediği budur. Ancak, bu Meclis, bu Yüce Meclis, rantiyecilerin sesine kulak vermeyecektir. *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benden sonra konuşacak diğer muhalefet partisi sözcülerinden bir ricam var: Bu kürsüye çıkıp “o, bunu dedi; bu, onu dedi” diyerek birtakım sözlerle bu kürsüyü meşgul etmektense, siyasî dedikoduları, kısır çekişmeleri buraya taşımaktansa, sizlere dağıtılan Hükümet Programının eksik tarafı var mıdır; onu ifade etmelerini istiyorum. Önerdiği çözümler yeterli midir, değil midir; hangi tedbirleri daha uygun görüyorlar, Hükümete neyi tavsiye ediyorlar; buradan, lütfen, bunları söylesinler; Hükümet de faydalansın, biz de faydalanalım, bütün Türkiye faydalansın. *(RP sıralarından alkışlar)* Biz, siyasî partilerin çözümler üzerinde tartışmasını ve memleketin kalkınması konusundaki hedeflerini bu kürsüden kamuoyuna sunmalarını arzu ediyor ve bekliyoruz.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; hepinizi, Türkiye için hizmette yarışa, iyilik için hizmette yarışa davet ediyoruz. Böyle olduğu takdirde, Meclisimiz, gerçek kimliğine kavuşur, halkımız Meclisine hem güvenir hem de saygısını artırır. Biz Refah Partisi olarak, bundan önce altı ay muhalefetteydik; muhalefet süresince, Hükümete yapıcı ve yol gösterici uyarılarda bulunduk; çoğulcu demokrasiyi gerçekleştirmeye çalıştık; yapılan yanlışlıkları kavgayla, gürültüyle, sataşarak, tartışarak değil, hukukun üstünlüğü ve hukuka saygı ilkeleri çerçevesinde düzeltmeye çalıştık. Anayasa Mahkemesi, Refah Partisinin, Türkiye Büyük Millet Meclisini hukukî çizgide tutma mücadelesini kararlarıyla tescil etmiştir. Refah Partisi yapıcı muhalefetin nasıl olacağını herkese göstermiştir; bunun en açık örneği, bütçenin tümü üzerinde yapılan müzakerelerde, Grubumuz adına yapılan konuşmadır. Biz, sırf tenkit olsun diye konuşmadık, bütçenin meselelerini, Türkiye’nin meselelerini ortaya koyduk; getirilen bütçenin eksikliklerini gösterdik, teker teker anlattık, teknik konuların değerlendirmesini yaptık; çözüm yollarını, alternatifleriyle, rakam rakam, kalem kalem Yüce Meclise arz ettik. Bütçe açığının nasıl kapatılacağını, gelir dağılımındaki adaletsizliğin nasıl düzeltileceğini bu kürsülerden izah ettik. İşte, sorumlu muhalefet budur; muhalefetten de biz bunu bekliyoruz. *(RP sıralarından alkışlar)*

Hiçbir konuşmamızda, hiç kimsenin şeref ve haysiyetine dokunmadık, şeref ve haysiyetini incitmedik; seviyeli, ciddi, vakur bir muhalefet örneği sergiledik. Meclisimizde, değerli muhalefet partilerinin temsilcilerinin de aynı olgunluğu ve aynı davranış biçimini göstereceğini bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu altı aylık kısa muhalefet döneminde, diğer yasama çalışmalarının yanı sıra, asgarî ücretin vergi dışında bırakılmasına ilişkin kanun teklifimizle, işçilerimizi geçim sıkıntısından kurtarmak istedik. Eşel mobil sistemine geçerek, enflasyon altında ezilen memurumuzu korumak istedik. Peşin vergi ve hayat standardı düzenlemesini kaldırmak için, kanun teklifi vererek, esnaf ve sanatkârimızı haksız, tek taraflı muamelelerden kurtarmak istedik.

Ziraat Bankasına olan faiz borçlarını kaldıran kanun teklifimizle, çiftçilerimizin rahat nefes almasını sağlamaya çalıştık. Köylerin kalkınması için, güzelleşmesi için köylere genel bütçeden pay ayrılmasına ilişkin kanun teklifini verdik. Bununla köylerimizin durumunun düzeltileceğine inanıyoruz.

Bütün bu ve buna benzer teşebbüslerimiz, Refah Partimizin sorumlu muhalefet anlayışının en güzel örneğidir. Dileriz ki, bundan sonra muhalefet yapacak olanlar da bu güzel örneklerden kendilerine pay çıkarsınlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda, biz, İktidar ortağıyız; nasıl muhalefette yapıcı olduysak, bu Hükümeti kurarken de, aynı şekilde, yapıcı ve uzlaşmacı olduk; çünkü Türkiye'nin bugünkü durumu bunu gerektiriyordu. Biz, tüm partilere çağrıda bulunarak, gelin bir çözüm bulalım dedik. Sol görüşlü partiler muhalefette kalmayı arzu ettiler; saygıyla karşılıyoruz; çünkü bu memlekete hizmette, iktidarda olmak kadar muhalefette olmak da şerefli bir görevdir. Hatta, sol partilerin muhalefette kalmayı tercih etmesi, bizi, ayrıca sevindirdi; çünkü fakir fukara ve dar gelirli için sosyal demokratların veya demokratik solcuların yapacağı çalışmalarla, bu kesime hizmette yarış ederiz diye düşündük. Ancak, gördük ki, bizden önce konuşan Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanı, hizmette yarış yerine, fakir fukaranın dertlerine çözüm yerine, Türkiye'nin ihracatının nasıl artırılacağını izah yerine, Türkiye'de kaynak oluşumunun nasıl sağlanacağını izah yerine, geçmişte söylenenleri, tekrar, bu kürsüye getirmeyi tercih etti. Sol partiler geçen dönem rantçıların yanında oldular. Miting alanlarında, emekçilerden, fakir fukaradan yana olduklarını söyleyenler, bu Meclise gelince, rantçıların yanında olmayı tercih ettiler.

Bu Hükümet Programına bakıldığında, bu Hükümet Programı dikkatlice okunduğunda; bu Hükümet Programı fakir fukaradan yanadır, bu Hükümet Programı dar gelirli yanadır, bu Hükümet Programı köylüden yanadır, bu Hükümet Programı işsizden yanadır, bu Hükümet Programı ortadireği korumaktan yanadır, bu Hükümet Programı üretimi artırıp, Türkiye'yi büyütmek ve geliştirmekten yanadır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, muhalefetteki partilere seslenmek istiyorum: Hadi bakalım, siz de bu insanlardan yanaysanız, kürsüye geldiğinizde, bu insanların dertlerini nasıl çözeceğinizi izah edin; biz de faydalanalım millet de faydalansın. Bu Hükümet Programında yapılan tekliflere ilave teklifleriniz varsa, onları dinlemek, bizi ayrıca memnun edecektir.

Koalisyon konusundaki davetimize sol partilerce olumlu cevap verilmeyince, Yüce Mecliste bulunan diğer partilere teker teker davet çıkardık. 46 ruhunu temsil etmek için 4 partiye ayrı ayrı teklifte bulunduk. Doğru Yol Partisi, bu teklifimize olumlu cevap verdi. İnşallah Büyük Birlik Partisi de bu koalisyona katılacaktır. Anavatan Partisinin sayın yöneticileri olumlu cevap vermediler; ama önemli değil, kendilerini yine davet ediyoruz, vakit geçmiş değildir.

İşte, şu anda Programını müzakere ettiğimiz bu Hükümet, bu fedakârlığın ve olgunluğun sonucu kurulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Hükümetin kurulmasını engellemek veya en azından zorlaştırmak için, bir kısım medya ve bazı iş çevreleri, çeşitli isnat ve iftiralarda bulundular, basına sansür koyacağımızı iddia ettiler. Halbuki, Hükümet Programında, basın meselelerinin nasıl çözüme kavuşturulacağı ve bunların basın kuruluşlarıyla birlikte yapılacak görüşmelerin sonucunda nasıl çözüleceği çok açık olarak ifade edilmiştir. Hükümet Programında, vatandaşlarımızın haber alma, bilgi edinme hürriyetlerini en geniş şekilde kullanmalarını sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılacağı ifade edilmiştir. Ayrıca, bu programda, Hükümetimizin, haberleşme hak ve hürriyetini çağdaş dünyanın gelişmelerine uygun boyutlara ulaştırmak için, altyapıyı ve teknik hizmetleri hazırlayacağı ifade edilmektedir. Hepsinden önemlisi, Anadolu basınına destekleyeceği bu programda yer almıştır. Bu mudur basına sansür koyma? Basının teknik imkânlarını artırmak mıdır basına sansür koyma?

Bu düzenlemeler yapılırken, herkesin kişilik haklarının, bütün medenî ülkelerde olduğu gibi korunacağı açıkça ifade edilince, bazı kimseler, bunu, basına sansür koyma olarak değerlendirdiler. Kişiliklere, şeref ve haysiyetlere tecavüz etmeyi, basında, yargısız infazı itiyat haline getirenler, bunu, sansür olarak nitelendirdiler. Normaldir; onlar, kanunsuzluk ve hukuksuzluk istiyor. Ancak, şunu iyi bilsinler, anlasınlar ki, bu millet, onların sözlerine aldanmayacaktır. Basının gerçek görevlerinden haberdar olan ve mesleğe ömrünü vermiş gerçek medya mensuplarının, en az bizim kadar, medyanın bu tutumundan rahatsız olduklarını bilmekteyiz. Bu bir kısım medyanın bir eli devletin kasasında, diğer eli devletin direksiyonundadır. Ancak, bu Meclis, yeni türeyen bu medya sektörünü hukukun çizgisine inşallah çekecektir. Bu sektör, her gün kendi menfaatleri doğrultusunda bir hükümet kurup, bir hükümet yıkmayı meslek edinmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bunların arasında, yeni Hükümetimizin başarılı olmasını tehlikeli olarak algılayanlar vardır. Bakın, bir gazete kupürü ve burada bu, bazı işadamları tarafından söylenmiş ve basın tarafından da dile getirilmiştir. “Refah’ın kadrolaşmasından çok, başarısından korkuyoruz” denilmektedir. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Yani, bunların niyetine göre, millet ıstırap çekecek, geçim sıkıntısıyla inim inim inleyecek; bunlar sevinecektir; şayet, Hükümet başarılı olursa, milletin dertlerine çare bulursa, bunlar, üzülecektir. Bu, ne biçim devlet anlayışı; bu, ne biçim basın ahlakı; bu, nasıl vatanseverlik? Bu Hükümetin başarısından, bırakın Türkiye’nin düşmanları üzölsün, Türkiye’yi sevmeyenler üzölsün. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Refah Partisi, yasama yürütme ve yargıdan sonra, basının rolünü samimiyetle bilmektedir. Sağlıklı bir şekilde işleyen demokrasinin en güzel müesseselerinden biri de basındır. Türkiye’de, azınlıkta da olsa, bu nitelikte, basın ahlak kurallarına riayet etmeyen basın mensupları vardır; ancak, biz inanıyoruz ki, yine medya, kendi içerisinde oluşturacağı denetim sistemiyle, hukukun dışına çıkan diğer medyayı ve basın mensuplarını, hem basın ahlak yasaları ilkesi dairesine çekecek hem de hukukun üstünlüğü ilkesine çekecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi bağlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bugün, burada, sadece 54'üncü Cumhuriyet Hükümetinin Programını değil, sosyal, siyasî ve kültürel tarihimizde yeni bir dönemin başlangıcını konuşmaktadır. İnşallah, Türkiye, bu Hükümetle birlikte, 21'inci Yüzyıla damgasını vuracak, "Yeni Dünyanın" öncüsü olacaktır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Yaşadığımız son 10 yılda, dünyanın, âdeta yeniden şekillendiği; bu şekillenişle, dünya uluslarının, kendi tarihî ve millî varlıklarına dayanmak suretiyle, baş döndürücü bir rekabet içerisinde olduğu görülmüştür. İnşallah, bu Hükümetle, milletimiz, tarihi, kültürel coğrafyası ve inançlarıyla, milletlerarası mücadelede en güzel yerini alacaktır.

Değerli milletvekilleri, bugün millet adına oturduğumuz bu sıralardan, birçok değerli politikacılar, siyasetçiler geldi geçti; şu anda üzerinde tartıştığımız ülke meseleleri de, bu kürsüde defalarca konuşuldu ve tartışıldı.

BAŞKAN — Sayın Malkoç, sözünüzü kesmek istemiyorum; ama 30 dakikayı geçtiniz efendim.

ŞEREF MALKOÇ (Devamla) — Peki efendim, toparlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclisimizin değerlendirmesini yapmakta olduğu bu Hükümet Programı, temel insan haklarına saygılı, herkesi eşit haklara taşıyacak, birbirini kardeş sayan, sömürüyü kaldıran, üretimi artıran, refahı tabana yayan, ciddi çözümler getiren, devlet ve millet kaynaşmasını sağlayacak, şahsiyetli dış politikayı uygulayacak esaslara sahiptir. Hükümetimizin, bu Programı titizlikle uygulayacağından şüphemiz yoktur.

Yüce Meclise Grubumuz adına saygılarımızı sunarken, Hükümete güvenoyu vereceğimizi arz eder, televizyonları başında bizleri izleyen aziz milletimi muhabbetle selamlarım.

Saygılarımla. *(RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Malkoç, teşekkür ediyorum.

Refah Partisi Grubu adına, ikinci konuşmacı olarak Sayın Arınç; buyurun efendim. *(RP sıralarından alkışlar)*

RP GRUBU ADINA BÜLENT ARINÇ (Manisa) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; Refah Partisi Grubu adına ve şahsım adına, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Hükümet Programını müzakere ediyoruz; bu sebeple, öncelikle, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi ortaklığında kurulan 54'üncü Cumhuriyet Hükümetinin hayırlı olmasını diliyorum.

Yine sözlerimin başında, Sayın Başbakan ve Başbakan Yardımcımızı ve Hükümette görev alan değerli üyeleri, görevlerinden dolayı, tebrik ediyor; milletimiz ve memleketimiz için yapacakları hayırlı hizmetlerde, Cenabı Hak'tan başarılar diliyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Baykal da bir nebze temas ettiler, bugün, yine, hepimizi üzüntüye gark eden bir haberle karşılaştık; Erzincan-Kemah İlçemizde, kahrâman askerimize yönelik bir tecavüz hadisesi, daha Tunceli'nin acısı soğumadan,

yine, hepimizi derin üzüntülere gark etti. Bu olayda vefat eden kahraman askerlerimize, Cenabı Hak'tan rahmet diliyorum; milletimize başsağlığı diliyorum ve bir an evvel, terör ve anarşiden kurtulmuş, huzur içerisinde bir Türkiye'ye kavuşmamız dileğini, Cenabı Hak'tan dua ve niyaz ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, Hükümet Programını müzakere ediyoruz. Hükümet programları, en önemli belgelerden birisidir; dolayısıyla, bu program üzerinde yapılacak konuşmaların da, elbette, yerli yerince, ülkemizin meselelerine çözüm getirecek bir seviyede olması gerekir. Hepiniz biliyorsunuz ki, Refah Partisi bu konuda, diğer bütün siyasi partilerimiz gibi, her zaman, ciddi müzakereler yapmış; belgelerle, şemalarla, grafiklerle, tablolarla hem Türkiye'mizin meselelerini tespit etmiş hem bunlara çözüm getirmeye gayret etmiş hem hükümetleri ikaz etmiştir. Bu, hepimiz için bir kardeşlik vazifesidir, Türk Milletine yapılacak en önemli hizmetlerden, görevlerden bir tanesidir.

Bugün, Refah Partisi, Hükümetin ortağı olarak, iktidar sandalyesinde oturuyor ve kendi programıyla huzurlarınıza geliyor. Dolayısıyla, Sayın Baykal'ı dinledik, diğer grupların da değerli konuşmacılarının, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu bu şartlar karşısında, kısır politik çekişmeler, polemikler yerine, çok hayırlı teşhislerde, tespitlerde, çözümlerde bulunacaklarını ümit ediyoruz. Elbette tenkitler yapılacaktır; elbette partilerin, hem çalışmaları hem programları hem muhalefetleyken söyledikleri, bugün söyleyemedikleri sözlerden dolayı kendileri ikaz edilecektir. Ancak, bu hükümetin de her hükümet gibi, yeni bir ümit ve heyecan olduğunu, milletimiz tarafından böyle karşılandığını biliyoruz. Dolayısıyla, ben, yapılacak bütün konuşmalarda, milletin, bugün, meselelerine çare aradığı bir günde, sahiplenecek insanları aradığı bir günde, kaos içerisinde kalmaktan korktuğu bir günde, bu çalışmaların verimli olmasını ümit ediyor, bütün arkadaşlarıma şimdiden teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, belki tekrar olacak; ancak, kısaca temas etmek istiyorum. Öncelikle, kurulan koalisyon, Türkiye'de en çok üyeye sahip, en çok oy almış iki partinin birlikteliğidir; Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi, uzun müzakerelerden, görüşmelerden sonra bir hükümet ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla, diğer partilerimizin de, kendi aralarında kurabilecekleri bir hükümet modeli olabilir; ancak, bu da çoğunluğa dayanan, halkımızın arzu ettiği ve bir araya gelinerek çözüm aranan ve bunun tespitiyle ortaya çıkmış bir hükümet modelidir; dolayısıyla meşruiyeti vardır, halk tabanında kıymeti ve değeri vardır, Parlamentoda yeterli çoğunluğu vardır. Ancak, bu noktaya nasıl geldiğimizi, birkaç cümleyle, kronolojik bir sıra içerisinde takdim etmek istiyorum:

24 Aralık seçimleri, Parlamentoda, hiçbir partiye, tek başına iktidar vermemiştir. Refah Partisi, 6 milyondan fazla oyla birinci parti olmuş; ikinci parti, aldığı oy, çıkardığı milletvekili sayısı bakımından tartışmalı kalmış; diğer partilerimizin de, bildiğiniz sayıda milletvekilleri olmuştur ve böylece, partilerin, birisinin, ikisinin, üçünün bir araya gelerek kurabileceği koalisyon modeline ihtiyaç olmuştur.

Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz. Türkiye, koalisyonla da ilk defa karşı karşıya gelmiyor. 1960'dan sonra, 1961'den 1965'e kadar, 1970'li yıllardan sonra da koalisyon hükümetleri olmuştur ve işte geçtiğimiz dönemlerde de, şu anda yeni

Hükümetin hemen arkasında yer alan hükümetler de koalisyon olarak karşımıza gelmiştir.

Ancak, ne var ki, Refah Partili bir hükümetin koalisyon olarak dahi Mecliste iktidar olması, maalesef, hazımsızlıkla karşılanmıştır; kıskançlık krizine tutulanlar olmuştur. *(RP sıralarından alkışlar)* Daha 24 Aralık akşamından bu yana, daha 24 Aralık akşamından başlayarak, maalesef, çok satan gazetelerimizin kerliferli köşe yazarları, çok izlenen televizyonlarımızın çok değerli yorumcuları ve maalesef, bir kısım siyasî partilerimizin önde gelen liderleri veya lider seviyesindeki yöneticileri şunları tekrar etmişlerdir: “Her parti iktidara gelebilir; ama Refah asla! Her parti-nin genel başkanı Başbakan olabilir; ama Erbakan asla! Evet, birinci olmuşlardır; ama kesinlikle Refah dışında bir hükümet kurulmalıdır; Refah, siyaset ve Hükümet dışı kalmalıdır...”

Bunları hepimiz dinledik; çoğumuzun da yüzü kızarak dinledik. Mademki, Türkiye’de demokrasi var; mademki, sadece Millet Meclisinde değil, ta 6 yaşında-ki çocuklarımızın, ta okullardan okuyarak başladığı ve bildiği şekliyle, egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir; hatta bunun bayramını dahi yapıyoruz, millet sandığa giderek kararını vermiş, reyini vermişse, bu yorumların, bu sözlerin kıymeti var mıdır? Eğer, sandık olacaksa; eğer, seçim olacaksa, parlamento olacaksa, sandıkta ANAP’a verilen oylar oydu da, Refah Partisine verilen oylar nedir, değerli arkadaş-larım? *(RP sıralarından alkışlar)* Eğer, demokrasi varsa ve bu demokraside, millet kararını veriyorsa, CHP’ye, DSP’ye, DYP’ye verilen oylar oydu da, Refah Partisi-ne çıkan oylar ağaç yaprağı mıdır? *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Demok-rasiyi, böylesine, sadece kendisi için kabul edenler, hakları, sadece, kendileri için varmış gibi düşünenler, maalesef, Türkiye’de görüldü ve yedi ay, bu sakim ve yan-lış düşüncenin eseri olarak, Türkiye için boşa giden günler oldu, kayıp oldu. Eğer, egemenlik milletinse, millet kararını vermişse, bu sözleri söyleyenlere soruyorum: Siz, millettten daha mı üstünsünüz, siz, millettten daha mı akıllısınız? *(RP sıraların-dan alkışlar)* Siz, yoksa, kendinizi efendi, Refah Partisine oy verenleri köle olarak mı görüyorsunuz! *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Değerli arkadaşlarım, bu düşünceler ne kadar yanlış, bir tek cümleyle söylemek istiyorum: Böyle bir de-mokrazi anlayışına, değil Türkiye’de, değil dünya ülkeleri içerisinde, bir Hotanto kabilesinde bile rastlayamazsınız.

Evet, bütün programlarını, stratejilerini buna göre yaptılar: Herkes hükümet olabilir; ama Refah asla; herkes sandıktan çıkabilir; ama Refah asla...

Değerli arkadaşlarım, bu arada, konuşulanlar konusunda hâlâ, belki, içimizde bu arkadaşlarımızın da bulunduğunu ifade ederek söylüyorum bir yanlışlık yapılmıştır; biz, Türkiye’nin, ulusal bir partisiyiz; biz, Türkiye’de sivil bir partiyiz; biz, Türkiye’de, gücünü halktan ve Hak’tan alan bir partiyiz *(RP sıralarından alkışlar)* ve biz, Türkiye’ye, Jüpiter gezegeninden gelmedik; biz, Türkiye’de otuz yıldan beri siyaset yapan, dürüst ve inançlı kadroların ortaya koyduğu, hemen hemen bütün partiler içerisinde bunu ispatlamış bir büyük partiyiz. Buna karşı durmak ve bu yanlışlıklarla bugüne kadar gelip, bu hükümet modellerinin dışında Türkiye’ye va-kit kaybettirmek, hiç kimsenin hayrına olmamıştır.

Değerli arkadaşlarım, bunun için, Refah Partisi olarak hükümet kurmaya çalıştık. ANAP ile kurmaya çalıştık, olmadı; daha sonra, Doğru Yol Partisi ve ANAP Hükümeti kuruldu, üç ay içerisinde, dünyada bir eşi ve benzeri olmayan bir Hükümet modeli olarak ortaya çıktı; muhalefeti kendi içinde bir iktidar ve böylece, Guinness Rekorlar Kitabına girebilecek bir hükümet modeli, üç ay boyunca, Türkiye'yi, maalesef, meselelerini daha da büyüterek karşımıza getirdi. Şimdi, yeni bir hükümet kurulurken, Refah Partisi, bütün partilere eşit uzaklıkta ve yakınlıkta; “geliniz millet, 24 Aralıkta kararını vermiştir bir araya gelelim, bir icraat hükümeti kuralım. Milletimiz, enflasyondan şikâyet ediyor, işsizlikten şikâyet ediyor, yatırımsızlıktan şikâyet ediyor, açlıktan şikâyet ediyor, çöp tenekelerinden gıdasını topluyor, bir araya gelelim hükümet kuralım” demiştir ve bütün partilerle bu birlikteliği sağlamaya çalışmıştır.

Refah Partisine niçin karşı olduklarını, biraz evvel değerli arkadaşım bir gazete haberinden yola çıkarak ortaya koydu; evet, Refah Partisinin başarılı olmasından korkmuşlardır. Refah Partisinin başarılı olmasından, acaba niçin korkuluyor; bugüne kadar gelen yönetimlerin başarısız oldukları tescil edilecek diye mi? (RP sıralarından *alkışlar*) Yoksa, Refah Partili bir hükümetin, devletle milleti kaynaştırarak, bu milletin yıllardan beri çektiği sıkıntı ve ıstıraplara neşter vuracak, onları çözecek güçte olduğunu bildikleri için mi? Refah Partisinin başarılı olması, elbette Türkiye'nin hayrınadır, 60 milyon insanımızın hayrınadır, hepimizin hayrınadır... Bir siyasî partinin, hükümette başarılı olması bazılarını niçin rahatsız ediyor, bunu anlamak mümkün değildir. (DSP sıralarından *“Refah mı?” sesleri*)

Değerli arkadaşlarım rahatsız olanlar bana birkaç cümleyle sataşma lüzumunu hissediyorlar evet, bu Hükümet, bu parti, bu partiler, Türkiye'mizi iktidarsız bırakmamış ve çok şükür, bugün, Türkiye'de çoğunluğa dayanan bir Hükümet karşımızda durmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, Refah Partisine sadece bu tenkitler yöneltilmedi. Biz, bunlara karşı bağışıklyız. Biz, Refah Partisine söylenilen, yapılan her şeyi yıllardan beri biliyor ve karşılıyoruz; ama millet kararını vermiştir, millet Refah Partisini karalamaya çalışanların yüzlerindeki karaları görmüştür. (RP sıralarından *“Bravo” sesleri, alkışlar*) O bakımdan, biz, bunlara her zaman göğüs gerdik ve geriyoruz. İşte, bizim siyasî mücadelemiz kadınıyla erkeğiyle, genciyle ihtiyarıyla sadece bir fikir ve inanç partisi olarak çalışmak, doğruları, iyileri, güzelleri hâkim kılmaktır; gününbirlik politika yapmadık ve yapmayacağız. Bu milletin, yeniden, tarihte olduğu gibi, büyük bir medeniyet kurması için her zaman çalıştık, her zaman çalışacağız. (RP sıralarından *“Bravo” sesleri, alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, Refah Partisine yöneltilen bu haksız suçlamalar, evet eskiden de yapıldı, bugün de yapılıyor; ama bunun rüzgârından Doğru Yol Partisine de düştü. Eğer, Doğru Yol Partisi, ANAP'la hükümet kursaydı ve kurdu; ne kadar büyük bir destek vardı; çok satan gazetelerimiz o hükümet modelini ne kadar beğeniyorlardı; işadamlarımız, yurtiçinde, yurtdışındaki birtakım mihraklar “aman ne kadar güzel oldu, zaten millet de bunu istiyordu” diye yazmadılar mı... Doğru Yol Partisi, bugün, Sayın Ecevit'le, yani Demokratik Sol Partiyle, Sayın Baykal'la, yani CHP ile bir başka partiyle hükümet kursa, kim bilir ne kadar göklere çıkarılacak,

Sayın Lideri hakkında bugün ifade edilen sözlerin, kim bilir o gün kaç tanesi konuşulacak...

Bugün ortaya çıkan anlam şudur: Refah Partisiyle hükümet kurmaya cesaret eden bir partiye, bu tenkitlerden de epeyce düşmektedir. O bakımdan, Refah Partisi, bu hükümeti kurarken, ne kadar başarılı olmuşsa, Refah Partisiyle hükümet kurarak, milletin iradesini, inancını bu hükümet modeliyle ortaya koyan Doğru Yol Partisi de aynı şekilde takdire ve tebrike layıktır. (RP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

AHMET PİRİŞTİNA (İzmir) — Hani, Doğru Yol Partisi nerede?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, o yüzden, lideriyle, kadrosuyla, milletvekilleriyle, teşkilatıyla, siyasî tarihimizde çok önemli görevler üstlenmiş olan Doğru Yol Partisinin Sayın Liderini ve bütün kadrolarını huzurlarınızda tebrik ediyorum. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, artık siyasî terbiyemiz o noktaya gelmelidir ki, milletin iradesi karşısında, kıskançlık ve hazımsızlık nöbetleri geçirmektense, doğruları yapmaya, doğrularda birleşmeye ve kim hayır işliyorsa ona yardımcı olmaya mecbur olduğumuzu, yeniden bilmeli ve öğrenmeliyiz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Biz, Türkiye’de yasal bir partiyiz, legal bir kuruluşuz ve siyasî meşruiyetimizi kimseyle tartışmayız, kimsenin de bunun aksini iddia etmesine müsaade etmeyiz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Evet, yeni bir dönem başlıyor, (A) partisi gidip, (B) partisi gelmiyor; Refah Partili bir Hükümet geliyor. Sıkıntıların, hazımsızlıkların kaynağında bu varsa, ne yapalım, korkunun ecele faydası yok, olan olmuştur ve Refah Partili bir Hükümet kurulmuştur. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin kurulması hem hukukî, hem siyasî açıdan bir büyük başarıdır.

Birincisi; hukukî açıdan bir başarıdır; çünkü Türk siyasî tarihinde ilk defa bir hükümet, yargı kararıyla, güvenoyu almadığı için istifa etmek zorunda kalmıştır. İstifa eden bir hükümetin, yerine bugün, çoğunluğa dayanan bir Hükümet kurulmuştur. Elbette, burada Anayasa Mahkemesinin tarafsız ve adil tutumunu da zikretmek istiyorum.

İkincisi; bu Hükümet siyasî bir başarıya kavuşmuştur. Bunca menfi, karşıt, bozguncu çalışmalara rağmen, bu netice elde edilmiştir. Türkiye’deki bu Hükümet karşıtları herhalde yeterli güce sahip olmadıklarını gördükleri için-Fransa’da Chirac’tan, İsrail’de Weizman’dan, Avrupa Birliğinde dönem başkanından da medet istemek zorunda kalmışlardır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Türkiye’de hükümetleri, artık, gazeteler kuramıyor. Türkiye’de hükümetleri, artık, pek çoğunu tenzih ederek söylüyorum, iş çevreleri kurmuyor. Artık, Türkiye’de cumhuriyet hükümetlerini Weizmanlar, Chiraclar ve emsalleri kurmuyor. İşte, böyle bir Hükümet, milletin gönlünde, milletin iradesinde ortaya çıkmış bir Hükümet olarak, millî bir Hükümet olarak karşınızda duruyor; bu bakımdan ayrıca tebrike

şayandır ve bu sebeple, bu kurulan hükümet, kamuoyunda yeni bir ümit ve heyecan meydana getirmiştir; toplumun her kesiminden büyük bir destek gelmiştir; devlete şahsiyet, millete güven gelmiştir; sıradan bir hükümet değil, beklenen, özlenen bir değişim hükümeti kurulmuştur...

Değerli arkadaşlarım, biz, koalisyon hükümetini kurarken, seviyeli bir çalışma yaptık. Sayın Genel Başkanımız, sorumlu bir devlet adamı gibi, bu sorumluluğu yerine getiren bir Genel Başkan olarak, elbette bütün siyasî parti liderlerine, Türkiye’de bir icracı hükümet kurulmasını, bütün meselelerimizin gittikçe büyüdüğünü ve çoğaldığını, bir an evvel, bu meselelere el atmamız gerektiğini ifade etti. DSP ve CHP’nin muhalefette kalmak arzuları karşısında, diğer dört partiyle müsterek bir hükümet kurulabileceğini ifade etti; ne yazık ki, diğer siyasî partiler kendi açılardan haklı olabilirler; buna da bir şey demiyorum hükümete yanaşmadılar ve Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi hükümet kurdu.

Şimdi, bakınız, 24 Aralıktan sonra, Refah Partisine karşı yöneltilen, bizce, haksız ve yanlış tutumlar, şimdi, bu hükümetin kurulduğu belli olduktan sonra, bir başka şekilde yine tezahür etti; tren kalktıktan sonra, Bor’un pazarı da geçtikten sonra, atı alan da Üsküdar’ı atladıktan sonra, Refah Partisiyle hükümet kurmayı düşünmeyen, hatta, tepeden bakan “bir dönüp, dolaşıp, gelin bakalım; ondan sonra da kaldığımız yerden başlarız” diye caka satanlar (*RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*) yeni hükümet kurulduğunun akşamı “aman efendim, niye, acele ettiniz; halbuki biz, delegelerimizi toplayacaktık, bir araya gelecektik, milletin beklediği hükümeti de kuracaktık; hatta, Sayın Baykal ve Ecevit’i dahi razı edip, cenaze törenlerinde bile bir araya gelmeyenleri de yanımıza alacaktık (*RP sıralarından alkışlar [!]*) ve böylece bir hükümet kuracaktık; niye acele ettiniz” diye, basında, televizyonda bir telaş...

Böyle bir hükümet kurulabilirmiş; niye kurmadınız? Böyle bir hükümeti kuranlar, niye, kurdukları Hükümeti yaşatamadılar?

Türkiye’de hükümet etmek elbette ciddi bir iştir. Bu ciddiyeti, bu Hükümette göreceğiz; böyle ümit ediyor, böylesini Cenabı Hak’tan niyaz ediyorum. (*RP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, biraz evvel Sayın Baykal da ifade ettiler; daha üç-beş gün evveline kadar “biz 124 sosyal demokrat olarak” diye söylüyordu, şimdi numarator değişti, 123 oldu. 123 sosyal demokrat pazartesi gününden itibaren bir araya geleceklermiş, ANAP’la ve belki de DYP’den ayrılmayı düşünen birkaç kişiyle birlikte hükümet kuracaklarmış! Bu hükümet, kendi sözleriyle kendini tekzip ediyor, bir çoğunluk hükümeti de olmayacaktır. Zaten şu kurulan Hükümetin başka ciddi bir alternatifi de yoktur. Bütün olmazlar denenmiş ve bu Hükümet ondan sonra kurulmuştur. “Bu Hükümet olmasın da ne olursa olsun” mantığıyla yola çıkarsanız, böyle bir yamalı bohçanın Türkiye’de icraat yapması da mümkün değildir, halkın desteğini alması da mümkün değildir. Sırf Refah karşıtlığıyla “onlar kurmazsa biz böylesini kurarız” demenin, Türkiye meselelerine karşı gayri ciddi bakmanın bir neticesidir. (*RP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, 123 tane aslan sosyal demokrat bir araya gelecekler ve ANAP'la birleşecekler, Anasol hükümetini kuracaklar, bu hükümet de Türkiye'de iş yapacak! Millet bizi dinliyor, seyrediyor; hep beraberiz, bunun hakkındaki kararı da birlikte vereceğiz.

Bakınız, Sayın Baykal, benim bugüne kadar dinlediğim en mülayim konuşmasını yaptı. Hâlbuki, siz onu hep hırçın ve kavgalı bir insan olarak bilirsiniz; kürsüye çıktığı zaman, önünde kimseyi görmeden bağırın çağırın, haşlayan bir insan olarak biliyordunuz. Bugün, konuşmasının son dakikalarına kadar, hepimizi de hayrette düşüren bir yumuşaklık içerisinde konuştu, çok da önemli sorular sordu ve biz de bunların cevaplarını vermek için buraya geldik; ama bir yanlış yapıyor. Sayın Baykal bilir ki, 1974'te kurulan Cumhuriyet Halk Partisi ve Millî Selamet Partisi Hükümetinin mimarlarından birisi kendisidir. *(RP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümette Maliye Bakanlığı yapmıştır ve Refah Partisinin, eğer millî görüş çizgisinde bir geçmişi olan Millî Selamet Partisiyle Hükümet kurmayı candan istemiş ve o Hükümette de Bakanlık yapmışsa, bizi en yakından tanıyacak olan insan kendisidir. *(DSP sıralarından “doğru” sesleri)*

Sözlerinin sonunda, Refah Partisi hakkında hâlâ kuşkularının olduğunu dile getirmesi, kendisini yalancı çıkarır; bir ve “Millî Selamet Partisiyle hükümet kurarken ne kadar da büyük bir tarihi yanlış içindeymişiz” sözü de kendisini yalancı çıkarır; iki. *(RP sıralarından alkışlar)*

AHMET İYİMAYA (Amasya) — O sözleri Sayın Ecevit söylemişti.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Elbette, Sayın Ecevit söylemişti; ama sağ tarafında da Sayın Baykal duruyordu.

Böyle bir dönemden gelerek bugünleri konuşuyoruz. Biz, programı açık olan, protokolü açık olan bir siyasî partiyiz. Bizim referansımız şu Çalışma Programı ve şu Hükümet Protokolüdür; bunun dışında hiçbir referans, Refah Partisi adına değildir.

Onun bunun söyledikleriyle, filan falan yazarın yazdıklarıyla, filan televizyondaki falancanın yorumuyla eğer bir parti hakkında hüküm verecekseniz, biz, sizi şimdiden mahkûm ederiz; çünkü sizler hakkında söylenen çok şeyler var, sizler hakkında endişeyle beklenen çok şeyler var.

Biz, Türkiye'de, millet iradesinin tecelli ettiği bir Mecliste, birbirimiz hakkında her zaman doğruları söyleyecek ve bu kanaatlere sahip olduğumuzu ifade edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümet, Parlamentonun, çoğunluğa ve istikrara dayalı olarak çıkarabileceği son imkân olarak görünmektedir. Bakınız, 45 günün dolmasına bugünden itibaren sanıyorum 12-13 gün kaldı. Bu Hükümet kurulmasaydı, bunun dışında bir hükümet kurulması ciddi olarak müzakere edilmediğine göre, Türkiye, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından seçime götürülecekti.

Bu seçimden biz korkmayız; biz, her seçime göğsünü gere gere giden, Anadolu'yu karış karış dolaşan, bu işin mücadelesini verirken en büyük zevki alan insanlarız. *(RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Elbette, siz biliyorsunuz ki, Refah Partisi, daha 24 Aralıkta yüzde 22 olan oyunu, 2 Haziranda yüzde 35 katlamış bir partidir ve hem de teke tek değil, 3 partinin, 4 partinin, hatta Sivas'ta olduğu gibi 5 partinin karşısında yüzde 50'ye yakın oyla belediye başkanlığını kazanmıştır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

O yüzden, seçimi asıl siz düşünün; ama Türkiye'de Anayasanın yazdığına göre beş yılda bir seçim yapmamız gerekiyor; çok acil şartlar ortaya çıkmadan, bir oyun oynar gibi her gün seçimden bahsedebilir miyiz? Trilyonlara mal olan bir seçim kampanyasının, devlet açısından, bugün Türkiye'ye yükleyeceği yükleri kim kaldıracaktır ve böyle bir seçim, Türkiye'de, bu tabloyu ne kadar etkileyebilir? Zaten git-tikçe bozulan ekonominin daha da bozulmasına yol açmaz mı; Türkiye'deki kaosu daha da büyütmez mi... Böyle bir ihtimal karşısında biz sorumluluğumuzu biliyoruz. Millet, 24 Aralıkta kararını verdi, yedi ay sonra, seçim demenin mantığını kim bulabilir? Refah Partisinin dışında, hanginiz, millete giderek "biz, şunun için sizden tekrar oy istiyoruz" diyebilirsiniz; ne yaptınız da tekrar oy isteyeceksiniz... Yedi aydan beri bu Meclisi kilitleyen, kurdukları Hükümetlerde başarısız olan insanların "yeniden seçime gidelim" demesinin hangi akli ve mantıkî dayanağı bulunabilir...

Seçim elbette olur ve o zaman da milletin karşısında, ben senin için şunları yaptım, bunu istedim, şunu arzu ettim diyecek insanların, herhalde, sandıklarda başarılı olduğunu göreceğiz. Bu Hükümet, bu modeller içerisinde, elbette doğru olanı, elbette millet için öncelikli olanı, acil olanı yerine getirecek ve bunun için, elbette, en güzel şekilde çalışacaktır.

Değerli arkadaşlarım, sürem bitiyor. Bu Hükümetin, Programına ve Protokölüne aldığı en önemli özelliklerden birisi, uyum ve istikrardır. Ahenk içerisinde çalışmak, yapılacak hizmetler için, mutlaka, en önemli sebeptir. Refah Partisi hakkında Doğru Yol Partisi Lideri şunları, şunları, şunları söyledi... Doğrudur, toplasanız belki, 60 sayfalık bir kitap tutabilir. Biz de, belki, Sayın Doğru Yol Partisi Lideri hakkında, o parti hakkında çok şeyler söyledik, 60 sayfa tutmaz; ama 1 sayfa tutabilir. DYP hakkında DSP'nin, DSP hakkında CHP'nin, ANAP hakkında bir başkasının söyledikleri sayfalar tutabilir; biz, bunları, burada tekrar etmek için mi varız? Biz, bu konuşmaları birbirimize hatırlatarak, sen onu söyledin, ben bunu yaptım diye, birbirimizi tenkit etmek için mi varız? Siyasî partiler dernek değil; siyasî partiler mühendisler odası değil; siyasî partiler vakıf değil... Siyasî partiler, aynı, ortak siyasî düşünceye sahip olan insanların, iktidarı kazanmak için kurdukları bir örgüttür ve her siyasî parti, kendi fikrinin propagandasını yaparken, rakip siyasî partinin yanlışlarını ve temeldeki çözümsüzlüklerini de göstermek zorundadır. Bunu ifade ederken söylediği cümleler bazen maksadını aşabilir, bazen yerine oturabilir, hatta, her zaman savunulacak bir noktada da olabilir; ama eğer, uzlaşma sanatı siyasetse; ama millet, bizden hizmet bekliyorsa; millet, hükümete sızlıktan kurtulmak, sızlıktan kurtulmak istiyorsa, bu sözleri tekrarlayarak vakit geçirmek yerine, gelin, masa başında oturalım, bu ülke için ne yapacağız onu konuşalım, onu tartışalım demek, en doğrusudur. Yoksa, dedikodular üreterek, her gün, birbirimizin yüzüne bakamayacak hale gelirsek, Parlamento bundan yara alır, ülke, meseleleriyle, maa- lesef karşı karşıya kalır ve çözüm bulamaz.

Ancak bu hükümet vesilesiyle, hepimiz için hayırlı olacak bir noktayı arz etmek istiyorum. Yine, bir Peygamber hadisinde buyrulduğu ölçü, ne kadar güzel ölçüdür: “Bir insanı sevebilirsiniz; ama sevmekte de çok aşırı gitmeyin, bakarsınız, bir gün küsmek zorunda kalabilirsiniz. Bir insana bugz ve nefret edebilirsiniz; ama bunda da ileri gitmeyin, olabilir ki, bir gün aynı masaya oturmak zorunda kalırsınız.” Buna, sadece Refah Partililerin değil, ey DSP’liler, ey CHP’liler, ey ANAP’lılar, hepimizin ihtiyacı var. *(RP sıralarından alkışlar)*

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Arınç, toparlar mısınız efendim... Yeni, bir kısa süre verdim, lütfen toparlayın efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Elbette, bu yanlışlıklar yapılmışsa, bundan, hepimizin ders alarak, bundan sonraki davranışlarımızda, siyasete, ölçüyü de hâkim kılmanın, siyasete, nezaketi de, doğruluğu da hâkim kılmanın mücadelesini hepimiz vermeliyiz. Uyum, bizler için de şart, sizler için de şart.

Değerli arkadaşlarım, böylelikle, sanıyorum, bu Hükümet, Türkiye’de yeni bir sayfayı açarken, siyasete de üstün bir seviye getirmenin gayretini veriyor.

Sayın Başkanın ikazıyla, belki programda yer alan çok önemli konulara temas edemeyeceğim, belki görüşmelerin sonunda bir arkadaşımız veya Sayın Başbakanımız bu konulara cevap verecektir; ancak, ben, sözümün sonunda, sizlerden şöyle bir istirhamda bulunmak istiyorum; bakınız, size, çok kısa bir yazı okuyacağım: “Yetmiş yıldır harp görmemiş Türkiye’de bulunduğumuz nokta: Yıllar boyu, aldığı milyarlarca doları çarçur eden, 70 milyar dolar dışborç altında ezilen; 20 bin köyünde içmesuyu bulunmayan; 1 milyondan fazla çocuğun sınıf, sıra, öğretmen bulamadığı; Batı’nın eteğine yapışmış, dış yardımlara âdeta uyuşturucu gibi bağımlı; üretmeden tüketen, idaresi lüks ve israf içerisinde yaşayan bir Türkiye. Yetmiş yıl önce, millî şuurun kamçıladığı bir Türkiye’den, millî şuurun kaybolmaya yüz tuttuğu, dışarıdan aldığı kamçılarla kendisini döven, iddiası olmayan, gölgesinden korkan, siyaseti ve demokrasiyi kıyma makinaları haline getiren herhalde, soruşturma önergelerini düşünerek kaleme almış bu cümleleri tarihiyle barışık olmayan, nereden geldiğini unutan ve nereye gideceğini bilmeyen, mefkûresiz, köşe dönme olimpiyatlarında derece üstüne derece alan bir Türkiye.” Bu yazı, şu anda içimizde bulunan değerli bir bilim ve siyaset adamının yazısıdır ve şu anda, bizi, muhalefet masalarından izliyor. Kendi partisinin aldığı grup kararı ile vicdanı arasında bocalayan bu insanın sözlerine, hiçbirimizin hayır demesi mümkün değil.

O yüzden, pazartesi günü, güven oylamasında, inanıyorum ki tüm Meclisimizin, özellikle ANAP’lı ve Büyük Birlik Partili arkadaşlarımızın, bu meseleleri çözme iddiasıyla kurulmuş bir hükümete karşı peşin hükümden uzak, kısır döngüden korkarak en hayırlı bir şekilde oylarını kullanacaklarını ümit ediyorum.

Sayın Başkana, müsamahasından dolayı teşekkür ediyor, Hükümetimizin hayırlara vesile olmasını diliyorum; saygılar sunuyorum. *(RP ve DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Arınç, teşekkür ediyorum.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, Grup Başkanı Sayın Ecevit'e söz vereceğim.
(DSP sıralarından ayakta alkışlar)

Sayın Ecevit, efendim, sürenin tamamını zatı âliniz mi kullanacaksınız?

BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun.

DSP GRUBU ADINA BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri, bizi izleyen sayın yurttaşlarımız; sizleri, Demokratik Sol Parti Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Genellikle, kamuoyu, bir yeni hükümet kuruluşunu umutla ve sevinçle karşılar. Basın-yayın organları da yeni kurulan bir hükümete, Türkiye'nin gelenekleri içinde, en az bir ay, iki ay kredi açarlar. Hele bir hükümet, uzun bunalımlardan sonra kurulmuşsa, toplumun, kamuoyunun ve medyanın açtığı bu kredi daha da uzar; fakat, bu kez bunun tam tersi oldu; bu kez, kurulan hükümet, toplumun çok geniş bir kesiminde, kaygıyla, kuşkuyla ve tepkiyle karşılandı. Hükümeti kuranların kendi içinde bile, öyle sanıyorum ki, bir ölçüde bu kaygı, kuşku ve tepki duygularının yeri vardır. Hatta, belki de, bu hükümetin, bir ayıpları, yolsuzluk iddialarını örtbas etme amacıyla kurulduğu ve bunun kanıtlarını her gün gözler önünde sergilediği dikkate alınır, belki, bu hükümetin kuruluşuna katkıda bulunanlardan bazısında bir utanma duygusu da yer alıyor olmalıdır. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Demokrasiyi benimseyen hiçbir kimse, az farkla da olsa birinci parti konumunda olan Refah Partisinin hükümet kurabilme hakkını yadırgayamaz ve yadırgamıyor; ama Refah Partisi, son genel seçimlerde yüzde 21 oranında oy almıştır. Bu yüzde 21'in karşısında, yüzde 80'e yakın, en azından yüzde 70'ler düzeyinde bir büyük çoğunluk var ki, o çoğunluk, Refah Partili bir iktidarı, laik demokratik cumhuriyet için ciddi bir tehlike olarak görmektedir. (DSP sıralarından alkışlar)

Refah Partisi, yıllardır, bütün başka partileri batıl sayıp bir kefeye koymakla ve karşısına almakla, toplumun çok geniş bir kesiminden kendi kendini soyutlamıştır. O nedenle, şimdi, Refah Partisinin, toplumdaki tepkilerden yakınmaya hakkı yoktur.

Refah Partisinin, hükümet kurabilmek ne kadar hakkı ise, Refah Partili bir hükümet istememek de, bundan kaygı duymak da, laikliğe bağlı çok büyük bir çoğunluğun en az o kadar hakkıdır. (DSP sıralarından alkışlar)

O büyük çoğunluk, laikliğe ne kadar bağlıysa, İslam'a da o kadar bağlıdır. İslam'a içtenlikle bağlıdır; ama dinin siyasete alet edilmesinden, dinin siyasal amaçlarla istismar edilmesinden de, son derece rahatsızdır o büyük çoğunluk.

Refah Partisi, dindarlığı kendi tekeline almaya kalkıştığı için, bu büyük çoğunluk ona kırgındır. Dini siyasete alet ettiği için, din sömürüsü yaptığı için, bu büyük çoğunluk Refah Partisine kırgındır. (DSP sıralarından alkışlar) Kendisi gibi düşünmeyenleri dinsiz gibi, kâfir gibi göstermeye kalkıştığı için kırgındır. Yine,

daha bundan birkaç hafta önce, seçim meydanlarında, kendi partisini, kendisini beğenmeyenlere, iktidarda görmek istemeyenlere “Geberin... Geberin...” diyerek, onları lanetlemeye kalkıştığı için de, halkın büyük çoğunluğu kırıngındır. (*DSP sıralarından alkışlar*) Yine, o büyük çoğunluk, Refah Partisi, Türkiye’yi, Atatürk’ün aydınlık yolundan saptırmaya uğraştığı için ona tepki göstermektedir. Türkiye’yi, çağdışı rejimlerle yönetilen bazı Ortadoğu ülkelerine dönüştüreceğinden kaygı duyduğu içindir ki, o büyük çoğunluk, Refah Partisinden kuşku duymaktadır. Bu arada, Protokolde ve Hükümet Programında, bu gibi kaygıları giderici bazı ifadeler yer verildiğini sevinerek görüyoruz; fakat yine kamuoyunun geniş bir kesiminde, bu ifadelerin de bir kandırmacadan ibaret olduğu kuşkusu, maalesef, duyulmaktadır; çünkü Sayın Erbakan, Hükümet kurma görevi kendisindeyken son derecede tatlı dillidir, Atatürkçüdür, laikdir; ama Hükümet kurma görevi kendi üzerinden başkasına aktarıldığı vakit, Sayın Erbakan ve partisi, gerçek çehresini göstermektedir. (*DSP sıralarından alkışlar*)

Ben eminim ki, bu belirttiğim kaygıları, tepkileri, kuşkuları pek çok Doğru Yol Partili de paylaşmaktadır ve başta kadınlar olmak üzere, Doğru Yol Partili büyük bir çoğunluk da bir aldatılmışlık, kandırılmışlık duygusu içindedir. Sayın Çiller, bunun acı bir kanıtını, acı bir sonucunu geçen gün İzmir’deki parti kongresinde boş sandalyelere seslenmek zorunda kaldığı zaman idrak etmiş olmalıdır.

Sayın Çiller, daha bundan birkaç hafta önce, Sayın Mesut Yılmaz’a şöyle sesleniyordu: “Sakin Refah Partisiyle koalisyon kurma, ülkeni ve partini karanlığa gömme; Türkiye’nin geleceğine yazık edersin.” Şimdi, Sayın Çiller, kendi ifadesiyle Türkiye’yi ve kendi partisini karanlığa döndürmektedir.

Yine, Sayın Çiller, geride bıraktığımız aylarda şunları söylüyordu: “Sayın Yılmaz, üç beş aylık başbakanlık uğruna ülkeyi Refah Partisine satıyor.”

Yine Sayın Çiller söylüyor: “Erbakan, cumhuriyet kadrolarını Yılmaz’a kırdırarak. Bunun, tarih önünde, çocuklarımız önünde vebali çok büyüktür.” Şimdi, Sayın Çiller’in kendisi o vebalin ağırlığı altında eziliyor olmalıdır.

Yine şöyle devam ediyordu Sayın Çiller: “Erbakan, rantçıların, sömürücülerin en tehlikelidir; kutsal dini sömürmek ve bunun rantını yemek istemektedir.” Ayrıca şunları ekliyordu: “Refah Partisiyle koalisyon yapmayız”, “Ülkem satılık değildir; şantajla, tehditle beni bir yere çekemezler”, “Erbakan, önce kendi hesabını versin; önce Mercümeğin hesabını versin”, “Erbakan, bizi koalisyona zorlayamaz, onlara teslim olmam. Ülkem satılık değildir.”

Yine Sayın Çiller söylüyor: “Erbakan, Atatürk’ün açtığı yolu kapamaya çalışıyor. Buna izin vermem, yine göğsümü siper ederim.”

Yine bundan daha birkaç ay önce, Sayın Çiller “Refah’la ortaklık, ülkeyi karanlığa mahkûm etmektir; Türk genci, Türk kadını buna müsaade etmez” diyordu.

Sayın Erbakan’ın, hükümet kurma görevini ilk üstlendiği günlerde üslubunu yumuşatması üzerine, Sayın Çiller şunları söylüyordu: “Siyasî tarihimizin en parlak oportünizm örneklerinden birini yaşamaktayız. İktidar ve hükümet olabilmek için,

Sayın Erbakan, her şeyi, programını, söylediklerini reddetmiştir. Keşke, reddederken içtenlikli olduğuna inanabilsek...”

Sonuç olarak, bu Hükümet, Doğru Yol Partisini desteklemiş olanlarda aldatılmışlık, kandırılmışlık duygusunu, kırılganlık ve küskünlük duygusunu uyandırmıştır. Hocalarının her söylediğinde, her yaptığında bir keramet olduğunu düşünseler bile, sanırım, birçok Refah Partilide de bu aldatılmışlık, kandırılmışlık duygusu yer etmeye başlamış olsa gerektir; en azından, Refah Partisinin üslubundaki birbirini izleyen keskin çelişkileri, kendi kamuoylarına izah edebilmekte bir hayli güçlük çekecek olmalıdırlar.

Sayın Erbakan’ın, Sayın Çiller hakkında her söylediğini, daha bundan birkaç ay önceye gelinceye kadar her söylediğini aktarmaya dilim varmaz; nispeten yumuşak üsluplu bazı suçlamalarına birkaç örnek vermek isterim. Bir sözü şu, Sayın Erbakan’ın: “Bu kadın gâvur aşığı.” (*DSP sıralarından gülüşmeler*) Bir başka sözü: “Çiller Hanım, artık, fosil olarak tarihte yerini aldı”, “Bu Hükümet yani, Anavatan-Doğru Yol Hükümeti bu dosyalarla, bu soruşturma dosyalarıyla devam edemez; hiç kimse, yolsuzlukların ortağı olmak istemez.” Bir başka sözü Sayın Erbakan’ın: “Bu hanım ne başbakan olmalı ne de kabinede etkili bir rol almalı; geri çekilmeli.” Sayın Erbakan devam ediyor: “Çiller, yeni bir karambol yapıp, birkaç sene yargı denetiminden kaçacak.” Nasıl da bilmiş Sayın Erbakan! (*DSP ve ANAP sıralarından alkışlar*) Sayın Erbakan devam etmiş: “Bu dosyaların biri bile Çiller’i Yüce Divana götürmeye yeterlidir.”

Bu sözlerin ardından, şimdi, iki parti, birbirlerinin yolsuzluk dosyalarını örtbas etmek, hasıraltı etmek amacıyla hükümet kurdular. Refah Partisi, Sayın Çiller hakkındaki örtülü ödenekle ilgili soruşturma önergesini engelledi; önceki gün de Doğru Yol Partisi, kendi vermiş olduğu, Mercüme olayıyla ilgili soruşturma önergesini, komisyondaki üyelerini çekerek engelledi. Sayın Erbakan, tevekkeli değil “bizimle koalisyon kuran süttten çıkmış ak kaşık olur” demişti. (*DSP sıralarından alkışlar*)

Hep söylediğim gibi, bu Hükümet, âdeta, bir kara para aklama operasyonudur. Birbirlerini suretâ aklasalar bile, bu Hükümet, siyaset tarihimize bir kara leke olarak kalacaktır; çünkü gözler önündeki gerçek şu ki, bu Hükümet, bir ahlak zaafı üzerine kuruludur. (*DSP sıralarından alkışlar*)

Demin, Sayın Çiller’in, Sayın Erbakan ve Refah Partisi hakkında söylediklerine, Sayın Erbakan’ın da Sayın Çiller ve Doğru Yol Partisi hakkında söylediklerine örnekler verdim. Bundan iki gün önce, Sayın Erbakan, kendi grup toplantısında, bunların hatırlatılmasına tepki göstererek aynen şöyle haykırıyordu: “Söyledikse söyledik; ne olmuş? Bunlar geride kaldı.” Peki, Sayın Erbakan, millet, sizin hangi sözünüzü ciddiye alacak? (*DSP sıralarından alkışlar*) Adil düzen masalıyla uyutulan Refah Partililer, şimdi, acaba, “adil düzenin ahlak anlayışı, dün söylediklerinin bugün tersini söylemektir” mi diyecekler? “Adil düzen, her türlü yolsuzluğun ve düzenbazlığın hasıraltı edilebileceği bir düzen” diye mi düşünecekler? (*DSP sıralarından alkışlar*)

Yine birçok Refah Partili, herhalde, kendi partisinin liderleri için, Atatürk'e söverken mi, Atatürk'ü överken mi içtenliktir diye düşünecekler. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

Refah Partisi, acaba, PTT'nin T'sinin özelleştirilmesini engellerken mi, yoksa şimdi kurulan Hükümet Programında, bununla ilgili yasal düzenlemelerin geciktirilmenden yapılacağını vaat ederken mi içtenliktir?

Refah Partisi, acaba Avrupa Birliğinde Türkiye'nin tam üyelik hedefini reddederken mi, yoksa şimdi Hükümet Programında olduğu gibi desteklerken mi içtenliktir?

Sayın Erbakan, acaba gümrük birliği için, "Sevr Antlaşması gibi bu uydurma şeyleri yırtıp atacağız" derken mi içtenlikliydi, bunu, gâvura uşaklık gibi gösterirken mi içtenlikliydi, yoksa Hükümet Programında, Ankara Antlaşması ve gümrük birliğiyle ilgili nihai hedeflere ulaşmak için gereken çabanın gösterileceğini vaat ederken mi içtenliktir?

Sayın Erbakan ve Partisi, acaba İsrail'le anlaşmayı reddederken mi içtenlikliydi, yoksa Hükümet Programında, Türkiye'nin taraf olduğu bütün uluslararası antlaşmalara ve stratejik antlaşmalara; yani, İsrail'le imzalanan antlaşmaya da bağlı kalınacak sözünü verirken mi içtenliktir?

Herhalde, birçok inançlı Refah Partili, bu konularda vicdan muhasebesi yaparken büyük güçlük çekiyor olmalıdırlar; bu çelişkileri kendi içlerine sindirebilseler bile, seçmene nasıl anlatabileceklerini düşünüyor olsalar gerektir.

Değerli milletvekilleri, hükümet sorunu nasıl bir süreç içinden geçti, buna da kısaca değinme gereğini duyuyorum. Demokratik Sol Partinin, Anavatan ve Doğru Yol Partileri tarafından kurulan Hükümete, dışarıda kalarak güvenoyu alma olanağını sağlaması; yani, bir anlamda, bir azınlık hükümetinin kurulmasına yardımcı olması, bazı çevreler tarafından, bir kusurmuş gibi gösteriliyor. Demin de, bu kürsüden, bunun, bir örneğini dinledik. Oysa, Anavatan Partisi Doğru Yol Partisi Hükümetinin, üç ay gibi gerçekten rekor sayılacak kadar kısa bir sürede çözülüp düşmesinde, Demokratik Sol Partinin dışarıdan oy verişinin en küçük bir katkısı olmamıştır.

Demokratik Sol Parti, son genel seçimlerden sonra, iki amaçla davranmıştır:

1 Türkiye, içeriden ve dışarıdan ağır sorunlarla karşı karşıya olduğu bir sırada, uzun bir hükümet bunalımına mahkûm olmasın.

2 Türkiye, Refah Partili bir iktidara mecbur olmasın. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Bu ikisini önlemek için, biz, Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin kurduğu Hükümete yardımcı olmaya çalıştık; ama bu Koalisyon Hükümetinin üç ayda çözülüşüne, bizim dışarıda kalışımızdan hiçbir etki gelmemiştir. Koalisyon çözülmüş olmasaydı, yeni bir güvenoylaması yapılabilirdi Anayasa Mahkemesi kararının ardından ve ANAP Doğru Yol Partisi Hükümeti eğer bu iki parti kendi aralarında anlaşabilselerdi veya liderlerinin inatlaşmasını aşabilselerdi görevini sürdürebilirdi. Buna, yine, Demokratik Sol Parti, elinden gelen katkıyı yapardı.

Biz, dışarıdan oy desteği sağlarken, Hükümetin kurulabilmesine, güvenoyu alabilmesine oy katkısında bulunurken, parti olarak, kendimize hiçbir şey istemedi. Devlet yönetiminde kadrolaşmaya kalkışmadık; bize, KİT'lerin yönetiminde kontenjan önerildi, kabul etmedik.

Valiler kararnamesine karışmadık.

Meclis komisyonlarında Hükümetin etkili duruma gelmesine, Demokratik Sol Parti olarak biz olanak sağladık, Hükümet, Meclisle ilişkilerinde rahat çalışabilsin diye. Her konuda, Hükümete, kendi inançlarımızla, doğrultumuzla ters düşmeyecek şekilde ve ölçüde yardımcı olmaya, sorun yaratmaya değil, sorunlara çözüm üretmeye özen gösterdik.

Türkiye'nin başına beş yıldan beri bela olan sözde Huzur Harekâtının yerine bir başka düzenlemenin, bir başka çözümün hazırlığını biz yaptık ve bu Hükümete sunduk.

Seçimlerin altyapı eksikliğini giderebilmek için, Türkiye'nin, yeniden, Aralık 1995'teki gibi, bir seçime hazırlıksız ve altyapısız sürüklenmesini önlemek için, gerekli yasa önerilerimizi hazırladık ve Büyük Millet Meclisine sunduk.

Bütçenin Anayasaya ters düşmesini engelledik.

Yıllardır sonuçlandırılmayan İçtüzük çalışmalarının sonuçlandırılmasına ön safta katkıda bulunduk.

Hükümet, sosyal güvenlik konusunda çok tehlikeli bir adım atmak üzereydi, onu önledik.

Öyleyse, Demokratik Sol Partinin, dışarıda kalarak güvenoyu katkısında bulunmasının bu Hükümete ne zararı olmuştur? Bunun, azınlık hükümetleri geçerlidir, değildir iddiasıyla ne ilgisi vardı? Dünyada çok başarılı azınlık hükümeti örnekleri bulunduğunu, herhalde Sayın Baykal da kabul eder. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Asıl, biz, o Hükümetin içinde bulunsaydık, belki de daha ilk haftalarda Doğru Yol ve ANAP tarafından karşımıza getirilecek bazı kararnameleri, bazı yasa tasarılarını imzalayamayacaktık; içimize sindiremediğimiz için belki de imzalayamayacaktık ve o zaman, Hükümet, bizim yüzümüzden çözülmüş olacaktı. Oysa, bizim sağladığımız hükümet modelinde, Azınlık Hükümetine, bu bakımlardan büyük kolaylıklar sağlanmış oluyordu; Meclise sunduğu bir yasa tasarısını Demokratik Sol Parti desteklemese belki Refah Partisi destekleyebilirdi, belki Cumhuriyet Halk Partisi destekleyebilirdi ve buna da bizim itiraz hakkımız olmazdı.

Kısacası, bu hükümet bunalımında Demokratik Sol Partinin yapıcı davranışının en küçük bir sorumluluğu yoktur. Bu gerçeği, nitekim, Sayın Çiller de, Sayın Mesut Yılmaz da kabul etmektedirler.

Koalisyon ortağı iki parti, Demokratik Sol Partinin bu özverili davranışının değerini bilemediler ve tarihî bir fırsat kaçırdılar. Bunun iki nedeni vardı; nedenlerden biri, iki Sayın Genel Başkanın inatlaşma ölçüsüne varan çekişmesi; ikincisi de, Sayın Çiller'in soruşturmalardan kaçış yolunu araması ve Refah Partisinin tuzağına düşmesi.

Sayın Çiller de, Sayın Yılmaz da, hükümet arayışları başladığından beri, birbirlerine karşı Refah Partisiyle koalisyon kozunu oynamaya kalkıştılar. Bu tehlikeli bir oyundu. Sayın Çiller “eğer, Refah Partisiyle ben koalisyon kurmazsam Anavatan Partisi kurar; oysa ben, Refah Partisiyle koalisyon kurarsam, laikliğe yönelebilecek tehlikeleri daha kolay önlerim” diyordu. Bunda ne kadar başarılı olabileceğinin kanıtını, Programda, zorunlu eğitime ayrılan paragrafta ve o paragrafla, laik eğitimden verilen ödünde görmekteyiz. Yani, Sayın Çiller’in o iddiasının da gerçekçi olmadığı ortadadır. Buna karşılık Sayın Yılmaz da “eğer, Doğru Yol Partisi Refah Partisiyle koalisyon kuramazsa, biz kurarız; kurdukları koalisyon bozulursa da biz varız beklemede” diyordu. Tabii, iki eski koalisyon ortağının, Refah Partisi kozunu birbirlerine karşı kullanmalarını, Refah Partisi de kendi açısından ustaca değerlendirdi; bu rekabeti kızıştırdı ve “ya birinizden biriniz bizimle hükümet kurarsınız ya da erken seçime sürüklenirsiniz” dedi. Bu arada, Sayın Çiller’in, artık, Anavatan Partisiyle kesinlikle hükümet kurmam tavrına girmesi de, Refah Partisiz hükümet seçeneklerinin önünü tıkamış oldu; çünkü Refah Partisiz bir hükümet kurulabilmesi için, Doğru Yol Partisiyle Anavatan Partisinin ortak rızası gereklidir sayısal açıdan. Başka türlü ne Refahsız bir koalisyon kurulabilir ne de başka türlü, öbürünün rızasını almadan, bu koalisyon ortaklarından biri bir azınlık hükümeti kurabilir.

Şimdi, bir tıkanıklığa, yeni bir tıkanıklığa sürüklenmiş bulunuyoruz. Bu tıkanıklık nasıl aşılar? Bunu aşmanın bir tek yolu vardır; o da, hükümet konusunda Refah Partili seçeneği, pazartesi günü verilecek oylarla saf dışı bırakmak. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Denebilir ki, güvensizlik oyları ağırlıkta olup Doğru Yol-Refah Koalisyonu çökerse Anavatan Partisi köşede bekliyor; o hazır, Refah Partisiyle koalisyon kurmaya... Benim bu konudaki kanım şu: Geçmişte hazırды; fakat, Refah Partili bir koalisyona girdiği için, girmeyi göze aldığı için Sayın Çiller’e ve partisine kamuoyunun çok geniş bir kesiminden gelen tepkileri gördükten sonra, ben inanıyorum ki, artık, Anavatan Partisi de asla Refah Partisiyle hükümet kurmayı içine sindiremez. *(DSP sıralarından alkışlar)* Bunu, kendi, kamuoyuna izah edemez; çünkü eğer Refah Partisiyle bu aşamadan sonra, toplumun bu tepkisini gördükten sonra yeniden koalisyon kurmaya talip olacak olursa Anavatan Partisi, şimdi Doğru Yol Partisine yönelen yoğun ve yaygın kamuoyu tepkisi bu kez

Anavatan Partisine yüklenir, yönelir. Onun için, ben, artık, Doğru Yol-Refah Hükümeti çıktığı takdirde, kamuoyundan gelen yoğun baskıların etkisiyle çıktığına göre...

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Teori...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — ...Anavatan Partisinin böyle bir denemeyi aklından bile geçirmeyeceğine inanıyorum.

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Pratiği bilmiyorsunuz.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Buna karşılık, Refah Partili hükümet seçeneği Türkiye’nin gündeminden çıktığı anda, Türkiye’de yeni bir siyasal ortam oluşacaktır. Daha önce mümkün görünmeyen bazı hükümet seçenekleri artık mümkün hale gelecektir. Şimdiye kadar gündeme gelmeyen veya gözardı edilen çoğunluk

hükümeti modelleri de, sağlam güvenoyu temeline dayalı hükümet modelleri de gerçekleşebilir ve uygulanabilir hale gelecektir; ancak, bunun için, hükümet sorunu üzerinden Refah Partisi ambargosunun kalkması gereklidir. Bunun, partiler üzerinde, özellikle de şu aşamadan sonra Doğru Yol Partisi üzerinde önemli bazı etkileri olacaktır. Başka bir partinin içişlerine karışmak istemediğim için, bu konuyla ilgili tahminlerimi söylemek istemiyorum.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Söyleyin...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Fakat, deneyimli politikacılar, ne kastettiğimi herhalde anlamışlardır.

Şimdi, eğer, pazartesi günü, bu Hükümet güvensizlik oyu alırsa, ben inanıyorum ki, Türkiye, hükümete kalmayacaktır ve yeni bir erken seçime de mahkûm olmayacaktır. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)* Sayın Cumhurbaşkanı da, herhalde, yeni hükümet arayışları için gereken zaman esnekliğini gösterecektir.

Türkiye, bir erken seçime, asıl, bu Hükümetin güvenoyu alması durumunda sürüklenecektir; çünkü Programından, Protokolünden edindiğimiz izlenime göre, bu Hükümet, kaynak yaratmadan kaynak tüketici bir seçim ekonomisi uygulayacaktır ve kendisi için en uygun zamanda, Türkiye'yi, Büyük Millet Meclisini, ister istemez, yeni bir erken seçime sürükleyecektir.

CEMALETTİN LAFÇI (Amasya) — Münecim mi oldun?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Nasıl, Sayın Çiller, geçen yıl aralık ayında, hodri meydan havasıyla, Büyük Millet Meclisinin büyük bir kesimini, zamansız ve hazırlıksız bir seçime sürüklediye, şimdi, aynı hodri meydan oyununu, ben inanıyorum ki, Refah Partisi oynayacaktır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Dediğim gibi, Türkiye, bir erken seçime, o nedenle, asıl, bu Hükümetin güvenoyu alması durumunda sürüklenecektir. Meclisin Hükümete güvensizlik oyu vermesi durumunda oluşacak yeni ortamda ise, Hükümet sorununun erken seçime gerek kalmaksızın çözülebilmesi için, Demokratik Sol Parti, elinden gelen çabayı gösterecektir. *(DSP sıralarından alkışlar)* Bu hükümet, şöyle olabilir böyle olabilir; dışarıdan desteğe dayanabilir, içinde sağlam çoğunluğa sahip olabilir; bunlardan hiçbirini şimdiden gözardı etmemek, reddetmemek, hatta düşünmemek gerekir pazartesi günkü güvenoylaması sonucu belli oluncaya kadar.

Eğer, bizim, bir azınlık hükümetine dışarıdan güvenoyu sağlama olanağımızı son derecede zararlı buluyor idiyse Sayın Baykal, neden Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisinin kurdukları, kurmak istedikleri hükümete üçüncü ortak olarak girmede; neden, onu bir çoğunluk hükümetine dönüştürmedi? Bu konuda, eğer, benden veya Partimden bir engel geldiğini gerçekten sanıyorsa çok yanılıyor. Bunun en küçük bir delili yoktur. *(DSP sıralarından alkışlar)* Bu konuda bir öneride bulunmak bile, bizim, ne hakkımızdı ne de haddimizdi. Eğer, buna gerçekten inanıyorsa Sayın Baykal, kendi kendisini aldatıyor.

Ben, burada, Cumhuriyet Halk Partisiyle bir tartışmaya girmek istemiyordum; fakat, bu tartışmayı Sayın Baykal gündeme getirdi, onun için, bir iki cümle daha ekleyeceğim.

Sayın Baykal, burada, güzel bir şey söyledi: “Seçim öncesinde ve sonrasında her partinin hatasını söyleyeceğim; bizim bir hatamız olmuşsa o da anlatılsın.” Şimdi, bir örnek veriyorum: Sayın Baykal, siz ve partiniz değil miydiniz, geçen yıl, Sayın Çiller’i hodri meydan havasına sokup, kış ortasında, altyapısız, hazırlıksız, yetersiz seçmen kütükleriyle bir erken seçime sürükleyen; siz değil miydiniz? *(DSP sıralarından alkışlar)* Bunu önlemek için, bunun zamansızlığını, gereksizliğini anlatabilmek için çırpındığımız sıralarda, siz değil miydiniz “hayır, ille bir erken seçim olacak; ben de son aşamada o erken seçim trenine atlayacağım” diyen; siz değil miydiniz? Eğer, altyapısı hazırlanmadan, seçmen kütükleri yenilenmeden, Anayasa değişikliklerinin uyum yasaları çıkarılmadan o seçim yapılmasaydı, normal tarihine bırakılsaydı veya bu yılın bahar aylarına, yaz aylarına bırakılsaydı, şimdikinden bambaşka bir Meclis kompozisyonu, bileşimi ortaya çıkmış olacak ve belki de bu hükümet tıkanıklığı yaşanmamış olacaktı. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, bu 123 milletvekili önerisi... Değerli arkadaşlarım, 123 milletvekili bir araya gelsek, hükümeti biz mi kuracağız? Ya ANAP’la ya Doğru Yol Partisiyle işbirliği yapacağız; güvenoylaması, yine birinde 23, birinde 24 eksik kalacak. O da yetmeyecek, onun üzerine dörtlü koalisyon kurulacak. ANAP’la Doğru Yol Partisi ikili koalisyonu yürütemedi, şimdi, belki dörtlü koalisyonu daha kolay yürütürler mi diyeceğiz? Yani bu önerinin, siyasal açıdan da, sayısal açıdan da pek bir ağırlığı olduğunu sanmıyorum.

Burada, gerçekten takdirle izlediğim bir günah çıkarma eyleminde bulundu Sayın Deniz Baykal: “Kusur soysal demokraside değil, sosyal demokrat politikacı-lardadır” dedi; doğrudur... Biz de, bazı sosyal demokrat politikacıların kusurlarının vebaline ortak olmayı içimize sindiremediğimiz içindir ki ayrı bir partiyiz. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, geçen eylül ayından beri geçirmekte olduğumuz hükümet zorluklarını ve bunalımlarını gözümüzde büyütmemeli, ancak, bu zorluklardan ve bunalımlardan bazı dersler almalıyız. Sağlıklı bir ülke yönetimi için ille güçlü hükümetler gerekmez. Dünyada öyle ülkeler vardır ki, genellikle güçsüz, zayıf hükümetlerle, birkaç partili koalisyonlarla, birkaç partili ve azınlıkta koalisyonlarla yönetilirler, sık sık hükümetler değişir; ama toplum ve devlet bundan hiçbir zarar görmez. Neden? Çünkü, o ülkelerde, güçlü bir parlamento vardır. Eğer, Türkiye Büyük Millet Meclisi, şimdi, ahlak zaafı üzerine kurulu olan bu Hükümetin güvenoyu alabilmesini önleyebilirse, çok önemli bir sınav vermiş olacaktır ve Büyük Millet Meclisinin, böylece, hükümetlerin peşinden sürüklenmeyen; ama hükümetleri yönlendiren bir Parlamento haline geldiği, yani 1920’lerin, Kurtuluş Savaşının Parlamentosu haline geldiği görülmüş olacaktır. *(DSP sıralarından alkışlar)* Öyle bir Meclis, zayıf hükümetlerin veya uzayabilecek hükümet bunalımlarının olası tehlikelerinden, olumsuz etkilerinden toplumu büyük ölçüde esirgeyebilecektir.

Ayrıca; güçlü hükümetten önce güçlü, etkili, örgütlü toplum gereklidir. Bunun önünde 1982 Anayasasının getirdiği ağır engeller vardı. Biz, bundan bir yıl önce, o engelleri Anayasadan çıkarttık; ama o engelleri hayata aktaracak uyum yasalarını hâlâ Meclisin gündemine bile getiremedik. Bizim dışımızdaki bütün partiler, bi-

linçaltında, âdeta “keşke o Anayasa değişikliklerini yapmasaymışız” gibi bir duygu içindeler sanıyorum.

Öte yandan, aylardan beri, gerek Başbakanken Sayın Çiller’e, daha sonra Sayın Yılmaz’a “bir an önce bir ekonomik ve sosyal konsey kurun; bir danışma organı olarak değil, etkin bir uzlaşma organı olarak kurun; öylelikle, hükümet krizlerinden ekonomik ve sosyal yaşam etkilenmesin” dedik. Şimdi, bizim, çok yetenekli, cesur, girişimci kadrolarımız var çok şükür. Onlar, hükümet bunalımlarına rağmen işlerini, yatırımlarını, dışsattımlarını sürdürmek istiyorlar; ama geleceğe yatırım yapamıyorlar; çünkü gelecek belirsiz; gelecekteki hükümetlerin nasıl politikalar uygulayacakları belirsiz. Ama, eğer, yetkili bir ekonomik ve sosyal konsey olsaydı, o zaman hükümetler değişse de değişmeyecek bazı hedefler, toplumla uzlaşma içinde saptanmış olacaktı ve toplum, hükümet bunalımından büyük zarara uğramayacaktı.

Değerli arkadaşlarım, ahlakî zaafa ve takiiyyeye dayanan bir hükümetin kendisini ciddiye almadığımız için, Programını da fazla ciddiye almıyoruz; ancak, kısaca, gördüğümüz bazı eksikliklere değinmek istiyorum. Doğru Yol Partisi-Cumhuriyet Halk Partisi Hükümeti döneminde, Türkiye’de, işçi hakları büyük ölçüde kullanılamaz hale geldi. İçerisinde bir sosyal demokrat partinin, sosyal demokrat olduğunu iddia eden partinin de bulunduğu o dört yıllık Hükümet döneminde, işçiler, yasal haklarını bile yasal hakları çok kısılmıştı, o kısıntılı yasal haklarını bile gereğince kullanamaz hale geldiler. Taşeronluk uygulaması devlet öncülüğünde yaygınlaştı, sendikalı işçi sayısı büyük ölçüde azaldı; işçilerin ancak yarısı sosyal sigorta kapsamında, geri kalanları sigortasız ve kamu görevlilerinin, memurların, sendikal hakları hâlâ belirlenmedi. Bunların nasıl düzeltileceğine dair, Programda hiçbir ışıık göremiyoruz.

Ekonomik ve Sosyal Konsey tamamen unutulmuş yazılı metinde; ancak, belki de, şifahi görüşmemizde hatırlatmam üzerine, Sayın Erbakan, lütfetmiş, hatırlamış ve kürsüde şifahen eklemiş Ekonomik ve Sosyal Konseyi; bu da, bunu ciddiye almaktan ne kadar uzak olduklarını gösteriyor.

Türkiye’de, son yıllarda en çok ihmal edilen kesim köylü kesimi. Köylünün kalkınabilmesi ve göçe zorlanmadan kentlileşebilmesi için, kırsal alanda yeni bir yerleşim ve üretim düzenine geçilmesi zorunlu. Demokratik Sol Partinin bu konuda çok somut bir programı var; fakat, Hükümet Programında, bu kapsamda bir düşüncenin izlerini göremiyoruz.

Rahmetli Özal döneminde, Türkçemiz, bir terim kazanmıştı; “ortadirek” ama bir türlü, kimlerin ortadireği oluşturduğu anlaşılamamıştı. Şimdi, bakıyoruz, Hükümet Programında bu terim yeniden diriltilmiş; ama yine manası, anlamı havada. Kimdir bu ortadirek? Ortadireğe kimler giriyor? Bunları da bir an önce öğrenelim ki, bu Hükümetin ekonomik ve sosyal politikalarında uygulayacağı öncelikleri de tahmin edebilelim; tabii, eğer güvenoyu alabilirse.

SAFFET KAYA (Ardahan) — Alınır... Alınır...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Programda deniliyor ki, ekonomik kalkınmada temel esas, rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçiş olacaktır.” Ne güzel... Keşke inanabilirsek... Ancak, Programda, Emlak Vergisi matrahının gerçekçi

seviyede tespit edileceği dışında, bu yönde hiçbir somut önlem belirtilmiyor. Kaldı ki, bu Hükümetin bir özelliği, Türkiye'nin en büyük rantiyelerinden birinin başkanlığında kurulmuş olmasıdır. *(DSP sıralarından alkışlar)* Rantiyelikte, Sayın Başbakanın yardımcısı da ondan geri kalmamaktadır. Ona rağmen, özveri gösterirler de, bu rant ekonomisinden, üretken, üretim ekonomisine geçiş yolunda adımlar atabilirlerse, kendilerini yürekten kutlarız.

Sayın Erbakan, önceki gün, kendi Grup toplantısında “faizci adamdan fakirin dostu olur mu” demiş. Refah Partisi, faizci düzenden en çok yararlanan partidir. Aşırı faiz hırsıyla, Bosna paralarının bir bölümünü de yakan partidir. *(DSP sıralarından alkışlar)* Ona rağmen, bu Hükümetin eğer güvenoyu alabilirse, fakirin dostu olacağını umarız.

Bu Hükümetin, daha işe başlamadan, basın özgürlüğüne gözlerini diktiği belli. Neden? Elbette, her ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de, basının bazı kusurları vardır, bütün kurumların kusurları olduğu gibi; ama son yıllarda bazı ciddi yolsuzluklar ortaya çıkarılabildi ve o yolsuzlukların üzerine yürünmesi için adalet harekete geçirilebildiyse, bunu sağlayan Türk basınıdır. *(DSP sıralarından alkışlar)* Şimdi, basının bu işlevi engellenmek isteniyor; bu niyet açık. Neden; çünkü bu Hükümet, yolsuzlukları karşılıklı olarak örtbas etmek için kurulmuş bir Hükümettir. O nedenle de, yolsuzlukların meydana çıkmasına katkıda bulunan, öncülük eden bir güce, basın gücüne tahammülü yoktur. Eline ilk fırsat geçtiğinde, basın özgürlüğünün defterini dürmeye çalışacağı bellidir; ama inşallah, bu imkânı bulamayacaktır.

Hükümet Programında, toplumun önde gelen sorunlarından biri haline gelen yolsuzlukların adı bile anılmıyor; yolsuzluklara, ancak ima yoluyla, âdeta utanarak değiniliyor ve bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılacağı söyleniyor. Peki, nedir o yasal düzenlemeler; o söylenmiyor. Oysa, Demokratik Sol Partinin bu amaçla hazırladığı bir yasal düzenleme önerisi, bir yılı aşkın süredir komisyonlarda bekletiliyor. Yüksek Denetleme Kurulunu Başbakanlıktan ayırılım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına bağlı; ama tamamen özerk bir kuruluş haline getirelim. Yasa önerimizin özü bu; ama buna, maalesef, bizim dışımızda hiçbir parti, şu ana kadar sahip çıkmadı.

Programda, Güneydoğu ve Doğu Anadolu’yla ilgili olarak, bölge halkına refah ve huzur getirecek bütün ekonomik ve sosyal tedbirlerin alınacağı belirtiliyor. Bu konuda, Hükümet ortaklarının içtenlikli olduklarına inanıyorum. Dileğim şu ki, bir an önce, devletin kaynaklarını artırabildikleri kadar artırsınlar ve bunu, öncelikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu’nun perişan halkını perişanlıktan kurtarmak için harcasınlar. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Güneydoğu ve Doğu Anadolu halkını kalkındıracaksınız, çok iyi; ama kim, oraya üretken yatırımları götürecektir? GAP’tan yararlanabilen yörelerin dışında, güneydoğunun hiçbir yöresine, özel sektörün, bir iki saygıdeğer istisna dışında, yatırım yapma eğilimi yok. O bölgeye yatırım yapılması için verilen teşvik kredileri bile, başka bölgelere aktarılmış durumda. O halde, özel sektör o bölgeye gitmeyi göze alabilir hale gelinceye kadar, o bölgedeki üretken yatırımları devletin yapmaya devam etmesi kaçınılmazdır. Oysa, son yıllarda bunun tam tersi yapılmıştır; Et ve Balık Kurumu ve SEK’in kuruluşları ya kapatılmış ya da üretimleri durdurulmuş-

tur. Onun için, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'yla, o bölgemiz halkının ekonomik ve sosyal sorunlarıyla ilgili olarak, Programdaki ifadelerin eğer Hükümet güvenoyu alabilirse en kısa zamanda daha belirgin hale getirilmesini temenni ederim.

Öte yandan, Kuzey Irak'ta, sözde Huzur Harekâtının neden olduğu otorite boşluğu sürüp giderken ve o yüzden PKK eylemleri tırmanırken, bölgede yeterli güvenlik sağlayabilmek de, ekonomiye, kalkınmaya, sınaileşmeye ivme kazandırabilmek de çok güçtür. Onun için, öncelikle, bu Huzur Harekâtının yerine gelecek yeni bir düzenleme yapmayı, bu Hükümetin içine sindirebilmesi gerekir.

Biz, bildiğiniz gibi, Demokratik Sol Parti olarak, 15 Nisanda, o sözde Huzur Harekâtının yerine geçecek bir düzenlemenin, bir bölgesel güvenlik planının metnini hazırladık ve Hükümete verdik. Bu metin üzerinde, Dışişleri Bakanlığı ve Genelkurmay tarafından, Amerika Birleşik Devletleriyle pazarlıklar, müzakereler sürdürülüyor. Tabii, kendi önerileri de var; ama bizim hazırladığımız önerge de, bir tartışma, görüşme metni olarak ele alındı; fakat, Amerika Birleşik Devletlerinde şu ana kadar ciddi bir yumuşama belirtisini göremiyorum. Bugünkü Hükümet Programında da, bu konunun üzerine yürünebileceği konusunda bir işaret göremiyorum. Eğer, Irak'ın bölünmüşlüğünden kaynaklanan sorun çözülemezse ve o şekilde, PKK'nın ülkemize sızmaları önlenemezse, güneydoğuda huzuru sağlamak da, halkı perişanlıktan kurtarmak da kolay olmayacaktır.

Programda, Türkiye'nin, Silahlı Kuvvetlerine verdiği önem, haklı olarak belirtiliyor. "Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonu hızlandırılacak" deniliyor; Türk sanayiinin imkân ve kabiliyetlerinden de, bu amaçla yararlanılacağı söyleniliyor; bu, çok yerinde bir hedef. Ancak, son zamanlarda her yandan kuşatılan Türkiye'nin, yeni bir güvenlik kavramına gereksinmesi vardır. Ege'de, Güneydoğu'da, Kuzeydoğu'da ve Kıbrıs'ta, Türkiye'nin, yeni bir güvenlik kavramı oluşturma zamanı gelmiştir ve bu kavramı, Türkiye, müttefiklerinin belirlediği güvenlik politikasının dışında, elbette onunla çelişmeden; fakat, onun dışında, kendi inisiyatifiyle, bir an önce hazırlamak, o arada, özellikle Ege'de, Deniz ve Hava Kuvvetlerimizi güçlendirmek zorundadır; ancak, bu konularda, Programda yeterli açıklığı göremiyoruz.

Programda din hizmetleriyle ilgili olarak şu söyleniyor: "Milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, din hizmetlerine önem verilecektir." Güzel; fakat, bugün, din konusunda bugün değil, yıllardan beri Türkiye'nin gitgide ağırlaşan bir sorunu var, Alevî kesimin sorunu, Alevî kesimin yakınmaları...

Alevî kesimin sorunları ve yakınmaları konusunda, onlara çare getirecek ne düşünüyor Hükümet; buna bir kelimeyle bile değinilmemiş. Oysa, bu, ihmal edilecek bir sorun değildir. Alevî yurttaşlarımız, ulusal birliğin de laikliğin de demokrasinin de önde gelen güvenceleri arasındadır. Onların isteklerinin, ulusal birliğimizle çelişmesi söz konusu değildir; ancak, bu konuya, Programda hiç değinilmemiş olmasını ciddi bir eksiklik olarak görüyoruz.

Hükümet programlarının en dikkatli hazırlanması gereken bölümü, dış politikaya ilgili bölümüdür. Bir hükümet programını biz ciddiye almasak bile, yabancılar ciddiye alırlar ve pertavsızla incelerler. Oysa, bu konu, dış politika konusu, Programın en sudan bölümü. Dış ilişkilerle ilgili çerçeveyi, Hükümet Programında belirle-

yen paragraf şu: “Hem Batılı ülkelerle hem de manevî ve tarihî değerlerle bağlı olduğumuz İslam ülkeleri, Orta Asya Türk cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleriyle işbirliği daha da geliştirilecektir.” Buna hiçbir itirazımız söz konusu olamaz; ancak, dış ilişkilerimiz açısından önem taşıyan; ama Programda adı bile anılmayan bazı bölgeler ve ülkeler var. Örneğin, koskoca Rusya... Hem aramızdaki sorunlar gitgide büyüyor hem de aramızdaki olanaklar gitgide büyüyor. Bir yandan, Rusya’nın, Türkiye’yi tedirgin edecek tavırları yoğunlaşıyor; ama bir yandan da, yüzlerce Türk işadımı, binlerce Türk işçisi, Rusya’da hayatını kazanıyor. Kayıt içi ve kayıt dışı dışsatım yoluyla, belki de, en büyük döviz gelirini Rusya’dan elde ediyoruz; ama Rusya’nın adı bile yok...

Ortadoğu’nun biraz daha doğusuna gidecek olursak, başta Japonya olmak üzere, Pasifik ülkeleriyle aramızdaki ekonomik ilişkilerde büyük bir hızlanma var; oysa, Japonya’nın adı geçmiyor, Çin’in adı geçmiyor, Pasifik ülkelerinin adı geçmiyor...

Kafkaslardan ve Orta Asya’dan gelecek petrole ilgili boru hattı, Türkiye için son derece önemli bir konu. Buna, bir cümleyle değinilmiş “Bakü-Ceyhan Petrol Boru Hattı...” diye kısacık bir cümle. Sanki o sorun çözülmüş gibi bir havada kaleme alınmış Program. Oysa, bu konu askıdadır ve Türkiye’deki hükümet bunalımlarının sürüp gitmesi yüzünden de, Türkiye, elde edebileceği bazı avantajları, maalesef, en azından şimdilik kaybetmiş durumdadır; ama bu konuya, Hükümet Programında yer verilmemiştir.

Türkiye’nin en can alıcı, en ivedi sorunu Irak sorunudur. Programda ise, Irak sorununa, bir cümleyle bile değinilmiş değildir. Bizde, yanlış olarak “Çekiç Güç” diye adlandırılan Huzur Harekâtı ile ilgili olarak, Hükümetin nasıl davranacağı konusunda ki, üç hafta gibi bir süre kaldı; yeniden Meclisin önüne gelecek ve eğer, ciddi bir değişiklik yapılmamışsa, artık, biz, oy vermeyeceğiz herhangi bir tavır belirlemediği; hatta, kendini, bazı ödünlere hazırladığı izlenimi içerisindeyiz.

Yunanistan ile ilgili olarak şu paragraf yer alıyor: “Yunanistan ile aramızdaki anlaşmazlıkların, ancak, kalıcı ve karşılıklı çıkarları kollayan bir müzakere ve diyalog çerçevesinde çözülebileceği inancındayız.” Güzel bir söz; ama boş laf. Yunanistan ile aramızdaki sorunlar bellidir. Bu sorunların başında, Ege sorunu gelir; kıta sahanlığıyla, karasularıyla, ekonomik bölge sorunuyla, FIR hattı sorunu, hava sahası sorunuyla... Bu sorunun Ege sorununun Türkiye tarafından, bir an önce, 1970’lerde olduğu gibi, yeniden, iki ülke arasında, ciddi olarak, somut biçimde gündeme getirilmesi gerekir; fakat, Ege sorunun adını bile anmaktan çekinmiş bu Hükümet, Programdan gördüğümüze göre.

Bu arada, Batı Trakya Türkleri ezilmeye devam ediliyor. Son durumunu bilmiyorum; ama şimdi, biz, Yunanistan ile iyi ilişkiler için, bu Programda yer alan ifadeleri okurken, belki de, halkın oyuyla seçilmiş olan Müftü Mehmet Emin Ağa hâlâ hapiste. E, bu konuların üzerine, biz yürümezsek, Avrupa’daki insan hakları sevdalıları mı yürüyecek? Bunlara, bir cümleyle olsun, Hükümet Programında acaba yer verilemez miydi?

Şimdi, Avrupa Birliği, başkalarının karıştığı yetmezmiş gibi, Kıbrıs konusuna karışmaya kararlı. Karışmaya başladı, karıştıkça da karıştırıyor... Bu arada,

Kıbrıs'ın, Türkiye'ye rağmen ve Kıbrıs Türklerine rağmen, Avrupa Birliğine üye alınması kararı verildi; ardından, Türk toplumu da sürüklenecek; amaç o. Şimdi, biz, buna razı mıyız, değil miyiz? Kıbrıs'taki iki toplumun anlaşmaları koşuluyla mı razıyız; yoksa, önce, Türkiye'nin, Avrupa Birliğine üye olması koşuluyla mı razıyız? Bu konuya açıklık getirmeye mecburdur Hükümet; tabii, eğer, güvenoyu alabilirse... Muhalefetteyken, bu konularda, Sayın Erbakan ve değerli arkadaşları, lafı kimseye bırakmazlardı, çok yürekli, çok cesur davranırlardı. Şimdi, bu Hükümet Programının da ise, bütün bu duyarlı konuların, nasıl sessizlikle geçirildiğini görüyoruz.

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — İbretle izliyoruz!

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Programda “Gümrük birliğinin, sağlıklı bir biçimde gelişmesi sağlanacaktır” deniliyor; yani, ileriye atıf... Peki, geçmişteki sağlıksız yönü ne olacak? 6 Mart 1995'te, Brüksel'de belgeleşen sağlıksız durum ne olacak; o konuda bir şey yok. 6 Mart 1995 Belgesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisine, hükümetler tarafından getirilmemiş olmasını, Refah Partisi de bir yıldır eleştiriyordu, biz de eleştiriyorduk. Peki, şimdi, Refah Partisi Hükümette; 6 Mart 1995 Brüksel Belgesini, eğer, Hükümet güvenoyu alabilirse, Meclisin onayına sunacak mısınız, sunmayacak mısınız? Bunun açıkça belirtilmesi gerekir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Batı Avrupa Birliğiyle aramızdaki anlaşma, hâlâ, Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmedi; getirecek misiniz, getirmeyecek misiniz? İsrail'le son aylarda imzalanan, hiçbirimizin içeriğini tam olarak bilmediğimiz anlaşma, Türkiye Büyük Millet Meclisine onay için getirilecek mi, getirilmeyecek mi? Bunun da işareti yok Programda. Ortadoğu barış süreci konusunda Türkiye ne düşünüyor, bu belli değil... Suriye'yle ilişkilerimiz ne olacak; Programda bunun işareti yok; ancak, Sayın Erbakan, birkaç hafta önce, kendi kişisel işaretini veya partisel işaretini verdi, “Suriye'yle o kadar iyi ilişkiler kurmalıyız ki, sınırlarımız bile kalkmalı” dedi. Bu olduğu takdirde, tabii, PKK büyük rahatlığa kavuşacaktır; pasaportsuz, vizesiz, elini kolunu sallaya sallaya sınırimızdan Türkiye'ye gelecektir. *(DSP sıralarından alkışlar)* Bütün komşularımızla aramızdaki sınırların, kalkmasa bile, yumuşamasını biz bile temenni ederiz; ama bu temenniye belirtmeden önce, Türkiye'nin, Suriye'ye koştugu şartları belirtmesi gerekirdi Sayın Erbakan'ın.

Sayın Başkan, ne kadar vaktim var efendim?

BAŞKAN — 7 dakikanız var Sayın Ecevit; buyurun.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Çok teşekkür ederim efendim.

Sayın milletvekilleri, Refah Partisine, tabii, demokratik hukuk devleti açısından saygımız var; fakat, sorunlu bir parti ve bu parti, kendi sorunlarını çözmeden, ülke sorunlarını da çözemez.

Nedir Refah Partisinin sorunları: Refah Partisi, gerçekleştirilemeyecek hayallerle, değiştirilemeyecek gerçekler arasında bocalayan bir partidir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Refah Partisinin gerçekleştirilemeyecek hayallerine bir-iki örnek vermek isterim. Bunların başında, tabii, hiç kimsenin ciddiye almadığı adil düzen projesi

geliyor. Adil düzene geçilecek, kazançlar vergilenmeyecek, herkes sosyal güvenlik kapsamına girecek; ama kimse prim ödemeyecek; işadamları, sermayesiz yatırım yapacak ve ekonomi parasız işleyecek... Bunu, bırakınız Refah Partisi dışındakileri, Refah Partisinin çok yakını olan MÜSİAD bile ciddiye almadığını, geçenlerde, Sayın Erbakan'ın da hazır bulunduğu bir toplantıda açıkladı.

Yine, gerçekleştirilemeyecek bir hayal; İslam Birleşmiş Milletleri, İslam UNESCO'su, İslam Dinarı, İslam NATO'su... Bunları ciddiye alan bir tek İslam ülkesini şimdiye kadar iştmedik.

Bunların yanı sıra, bir de Türkiye'nin değiştirilemeyecek gerçekleri var. Bu gerçeklerin başında, Türkiye'nin jeopolitik konumu gelir. Türkiye'nin bu jeopolitik konumunda hiç kimsenin gücü, Refah Partisinin de gücü, Ortadoğu ülkelerinin de gücü, Batı Avrupa'nın da gücü, Türkiye'yi, sadece bir Ortadoğu devleti çemberine hapsedmeye yetmez. *(DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)* Türkiye, bir Ortadoğu ülkesidir; ama bir Akdeniz ülkesidir de, bir Balkan ülkesidir, bir Avrupa ülkesidir, bir Kafkas ülkesidir, bir Asya ülkesidir; bunların hepsi birdendir.

KAHRAMAN EMMİÖĞLU (Gaziantep) — Daha iyi...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Refah Partisinin istekleri tam uygulanacak olursa Hükümet Programında yer verilmeyen; ama zihinlerinde saklanan niyetleri Türkiye, kendini bir Ortadoğu devleti, münhasıran bir Ortadoğu devleti durumunda bulmuş olacaktır.

Yine, Türkiye'nin değiştirilemeyecek gerçeklerinden biri, inançlara saygılı, laikliklidir. *(DSP ve CHP sıralarından alkışlar)* Laiklik, Türkiye Cumhuriyetinin temelidir ve laiklik sayesinde ki, Türkiye, bütün İslam ülkeleri arasında doğal kaynaklarının nispi kıtlığına karşın, bütün İslam ülkeleri arasında sanayi bakımından en ileri ülke, en demokratik ülke, en özgür ülke durumuna gelebilmiştir.

Yine, Türkiye'nin değiştirilemeyecek bir gerçeği, Atatürk'ün, kafalardaki yeridir. *(DSP sıralarından alkışlar)* Atatürk'ün çağdaşlarını düşünün, Atatürk ile çağdaş liderleri düşünün... Lenin... Lenin'den ne kaldı geriye? Ne heykelleri kaldı, ne ideolojisi kaldı... Stalin'den ne kaldı geriye, Hitler'den ne kaldı, Mussolini'den ne kaldı, Franco'dan ne kaldı? Ama, Türkiye'de, Atatürk'ün getirdiği her şey yaşıyor hâlâ. *(DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)* Onun için, bu gerçeği değiştiremezsiniz. O bakımdan, Hükümet Programında yer alan Atatürk'e övgü sözlerinin, içtenlikli olduğuna inanmak istiyorum; ama içtenlikli midir değil midir; bu, Hükümet Programında test edilemez; bunun, muhalefette test edilmesi gerekir. *(DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, Refah Partisi, laikliği, sadece, vicdan ve inanç özgürlüğü olarak görüyor. Evet, vicdan özgürlüğü, inanç özgürlüğü laikliğin ayrılmaz bir unsurudur; ama laik olmayan bazı ülkelerde bile inanç özgürlüğü vardır. Laiklikte, inanç özgürlüğüne ek olarak, başka unsurların da yer alması doğaldır. Bir kere, dinin, siyasete alet edilmemesi temel kuraldır laiklikte; Allah ile insan arasına girilmemesi temel kuraldır; inancın, akılcılıkla bağdaştırılması temel kuraldır. Bunları göz önünde tutacak olursak, görülür ki, dünyada laikliğe en yakın din, aslında İslam dinidir. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

Türkün, ne Sünnîsi, Ortadoğu Arap ülkelerinin Sünnîlerine benzer, ne de Türkiye'nin Alevîsi, İran'ın Şiîlerine benzer. Bizim halkımız, kendi tasavvuf kültürü içinde, kendine özgü insancıl bir İslam anlayışı oluşturmuştur. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar) Bölgemizdeki başka Müslüman ülkelerde, din duygusu Allah korkusuna dayandırılır. Türk Halkının, Orta Asya'da, Hoca Ahmet Yesevîlerle tohumları ekilen, Horasan erenleriyle Türkiye'ye taşınan, Türkiye'de Yunus Emrelerin, Hacı Bayram Velilerin, Hacı Bektaş Velilerin, Mevlânâların ve halk ozanlarının dilinde gelişen ve buradan da Balkanlara taşan Türk Halkının İslam anlayışında, din duygusu, Allah korkusuna değil, Allah sevgisine dayanır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Ecevit, süre veriyorum, toparlar mısınız?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — ...ve bu Allah sevgisi, insana yansır, insan sevgisine dönüşür; bu da, özgürlüğün kapılarını, hoşgörünün kapılarını açar. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar) Ama "Refah Partisi iktidara geldiğinde, otobüsümüzün önünde yatıp, zangır zangır titreyeceksiniz" diyen Erbakan'ın söylemi, kendisini tasvip etmeyenlere "geberin, geberin" diye meydanlarda haykıran Erbakan'ın sözleri, söylemi, Türk Halkının İslam anlayışının söylemi değildir. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, İslam ülkeleri arasında en çağdaşdır, en özgürdür, en gelişmiştir; ama dinine de en çok bağlı olan halka sahiptir. Suudi Arabistan'da, İran'da, kimin, dine bağlılığı içten gelir; kimin, devlet zorlamasından, mollaların zorlamasından gelir bu belli değildir; ama Türkiye'de, herkes özgürdür ve özgürce dinsel inançlarına sahip çıkmaktadır.

Refah Partisinin, Türk toplumunun özellikleriyle bağdaşmayan İslam anlayışının bir yönü de kadınlarla ilgili; açıkça "kadınlara yönetimde yer verilemez" deniliyor. Onun için, Sayın Çiller, eğer, iki yıl sonra Başbakanlık sırasının kendisine geleceğini sanıyorsa, ya Refah Partisini tanımıyor ya kendi kendini aldatıyor demektir. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanın hoşgörüsünü suiistimal etmemek için sözlerimi bağlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(DSP sıralarından "konuşsun, konuşsun" sesleri)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Sayın lideriniz konuşuyor ve ciddi konulara temas ediyor. (DSP sıralarından alkışlar) Ciddi davranmak, herkesten çok size düşer, rica ediyorum...

Buyurun Sayın Ecevit.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözlerimin başında belirttiğim gibi, Refah Partili bir hükümet modeli gündemden çıkınca, ortam durulur ve güvenoyu alacak bir hükümet kurulur. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

HACI FİLİZ (Kırıkkale) — İçinde misiniz, dışında mı?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Türkiye Büyük Millet Meclisi de, erken seçim yerine, rejimin eksiklikleriyle ve halkın geçim derdiyle ilgilenme olanağı bulur.

Sözlerimi bitirirken, özellikle Doğru Yol Partili Sayın Milletvekillerine, kendi Genel Başkanlarının diliyle, kendi Genel Başkanlarının sözleriyle seslenmek istiyorum: Refah Partisiyle koalisyonu onaylayarak, ülkeyi ve Partinizi karanlığa gömmeyiniz, Türkiye'nin geleceğine kıymayınız... Yine, Sayın Genel Başkanınızın sözleriyle, Atatürk'ün açtığı yolu kapatmaya uğraşanlara izin vermeyiniz... Sayın Genel Başkanınız, bu tehlikeye karşı göğsünü siper etmekten vazgeçmiş olsa bile, Sayın Doğru Yol Partili milletvekilleri, sizler göğsünüzü siper ediniz.

Saygılar sunarım. *(ANAP ve CHP sıralarından alkışlar, DSP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Ecevit, teşekkür ediyorum.

Doğru Yol Partisi Grubu adına kim konuşacak efendim?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Abdülbaki Ataç konuşacak Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Ataç, sürenin tamamını zatı âliniz mi kullanacak efendim?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Balıkesir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Pekala.

Buyurun Sayın Ataç.

DYP GRUBU ADINA ABDÜLBAKİ ATAÇ (Balıkesir) — Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri ve televizyonları başında Yüce Meclisin 54'üncü Hükümet Programı görüşmelerini takip eden değerli vatandaşlarım; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün, Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisinde 54'üncü Hükümetin Programı görüşülüyor. Bugüne kadar 53 hükümet kurulmuş ve her kurulan hükümetin programı görüşmeleri sırasında, iktidar olan taraf ile muhalefete ait olan taraf arasındaki konuşmalarda farklı farklı üsluplar sergilenmiş, o şekilde görüşler ortaya konmuştur. Bu, işin tabiatında vardır.

Türkiye ilk defa hükümet kurmuyor, Türkiye'de ilk defa hükümet kurulmuyor, koalisyon hükümeti de ilk defa kurulmuyor. Türkiye, koalisyon hükümetleriyle ilk defa 1961'de tanışmış ve 1961 yılında, birbiriyle en büyük siyasî hasım olan iki siyasî parti, Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet Partisi, ortak müştereklerde anlaşarak hükümet kurmuşlardır. O zamanki hükümet oluşurken, sözcüler, bu hükümetin ne kadar faydalı olacağı konusundaki görüşlerini belirtmişlerdir. Daha sonra, 1974 yılında, Millî Selamet Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi arasında koalisyon hükümeti kurulma noktasına gelince ve hükümet programı görüşmeleri de başlayınca, yine, o Mecliste, bu hükümetin iktidar kanadını teşkil edenler ile muhalefet kanadını teşkil edenler, değişik ifadelerde bulunmuşlardır.

Benden önce konuşan değerli grup sözcüleri, muhalefet kanadını temsil eden Sayın Baykal ve Sayın Ecevit, muhalefetten beklenen konuşma neyse, neleri söylemeleri icap ediyorsa onları söylemişlerdir ve özellikle, Doğru Yol Partisi ile Refah

Partisi arasında kurulan bu Hükümetin, fazilet dışı bir oluşumla kurulduğu, yolsuzlukları örtmek gayesine matuf olarak kurulduğu iddiasını, bir haftadır tekrar ettikleri bu iddiayı, bir kere de, bu Meclis kürsüsünden tekrar etmişlerdir.

Sözlerime başlarken, önce şunu ifade edeyim ki, Doğru Yol Partisi bugünün partisi değildir; Doğru Yol Partisi, Adalet Partisinin devamıdır her zamanda ve her zeminde söyledik, Doğru Yol Partisi, Demokrat Partinin devamıdır. Devamı olmakla iftihar ettiğimiz hem Adalet Partisi hem Demokrat Parti, ihtilallere, her türlü iddialarla muhatap olmuş olmasına rağmen ve ihtilalcilerin hesaplarına muhatap olmuş olmasına rağmen, bu konuda alını ak çıkmıştır. Bugün, eğer, Doğru Yol Partisi müntesiplerinin ve Doğru Yol Partisi milletvekillerinin başı bulutlara değecek kadar dikse; işte, bunun temelinde o temizlik yatmaktadır. (*DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*) Vermediğimiz, veremeyeceğimiz hiçbir hesap yoktur.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim ki, bu protokol ve koalisyon görüşmelerinde, Partim adına bulundum. Sayın Baykal’a da, Sayın Ecevit’e de çok açık bir şekilde söylüyorum ki, bu Koalisyonun oluşmasında, soruşturma önermelerini ortadan kaldırmak gibi bir anlaşma kesinlikle yoktur; böyle bir konu gündeme bile gelmemiştir ve getirilmemiştir. Esasen, ne Doğru Yol Partisinin milletvekilleri paralı askerdir ne kurşun askerdir ne de Refah Partisinin milletvekilleri paralı askerdir, kurşun askerdir. (*DYP ve RP sıralarından alkışlar*) Haksızlık varsa, yolsuzluk varsa, yanlışlık varsa, o konunun üzerine gitmeyi şerefli bir görev sayarız ve haksızlık kimden gelirse gelsin, yolsuzluk kimin tarafından yapılmış olursa olsun, onun üzerine gitmeyi, milletin bize vermiş olduğu şerefli bir görev sayarız. (*DYP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, çok konuşulan, üzerinde çok söz sarf edilen bu konuda, Meclisin geçmişteki tutanakları var; bakın, birkaç pasajı okuduğum zaman, bugün konuşulanların, aşağı yukarı, geçmişte de aynen konuşulduğu görülecektir; ama taraflar farklı, konuşanlar farklı bir şekilde... Aynı şahısların siyaset devrelerini dik-kate aldığınız zaman zaman geçtikçe ne kadar fikir değiştirdiğini de hep beraber müşahade edeceğiz.

1961 yılındaki Adalet Partisi Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonunda, değerli konuşmacılar özellikle Cumhuriyet Halk Partisi konuşmacıları demişlerdir ki “başlangıçta aşılması imkânsız gibi görülen engellere ve güçlüklerle rağmen, bu mesut neticenin gerçekleşmesinde, şüphesiz, büyük milletimizin siyasî olgunluğu ve her güçlüğü yenme hususunda denenmiş kudreti yanında; bugün, ister iktidarda ister muhalefette yer almış olsun, bütün siyasî partilerimizin ve sağduyu sahibi siyaset adamlarımızın, içinde bulunduğumuz çok nazik ve çetin şartlar karşısında, Türk Parlamentosuna ebedî şeref verecek bir mesuliyet duygusu ile hareket etmelerinin de büyük hissesi vardır.” Yani, bu koalisyonun oluşmasında Parlamantonun çok büyük hissesi olduğu, o zamanki konuşmacılar tarafından belirtilmiş.

Şimdi, Sayın Ecevit’i ve dolayısıyla o günkü koalisyonda bulunan, koalisyon hükümetinin bir bakanı olarak görev yapan Sayın Baykal’ı da aynı partide olduğu için çok yakından ilgilendiren, 1974 yılında Sayın Ecevit tarafından kurulmuş bulunan Millî Selamet Partisi Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonu ile ilgili Hükümet Programı görüşülürken, Sayın Ecevit’in konuşmalarından birkaç pasaj:

“Sayın Demirel’in de alay ederek değindiği başka tarihî yanlışları da ortadan kaldıracamız. Artık kimse sömürü aracı olarak din istismarı yapamayacaktır; artık kimse reformculuğu yozlaştırmak için Atatürk istismarcılığı da yapamayacaktır.

İşte iki parti, Atatürk ilkeleri doğrultusunda ve işte bu devleti yöneteceğiz diye milletimizin önüne elele verip çıkmış durumdadır.”

Yine devamla “Değerli arkadaşlarım, güvenoyu vererseniz, göreve, güçle ve inançla devam edecek bu Hükümetle, Türkiye’de yeni bir dönem başlayacak, o yeni dönemde bazı eski yöntemler geçerli olmayacak...”

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Takıyye yapmışlar!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — “...onun için, toplumda geçerliliğini korumak isteyen bütün siyasetçileri ve partileri, açılmakta olan yeni dönemin kurallarına kendilerini daha iyi hazırlamaya davet ediyorum. Toplumda şimdiden büyük ölçüde yerleşmeye başlayan barışın, siyasette, partilerimiz arasında da yerleşmesini diliyoruz.

En sert muhalefet özgürlüğünü de tanımayı görev bileceğiz” diye sözlerini tamamlamıştır.

Demek ki, Sayın Ecevit’in, Hükümetin kurulması noktasında, eğer iktidarın bir ortağıysa, sözleri bunlar, eğer muhalefette, karşısında ise o zaman sözleri, biraz önceki dinlediklerimiz...

KADİR BOZKURT (Sinop) — Ecevit burada yok sayın hatip.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...ve bu kabinede Sayın Baykal da görev alıyor, Sayın Baykal birlikte çalışıyor.

Daha sonrası da var; bugün, yolsuzluk üzerine, şaibe üzerine kurulduğu iddia edilen bu Koalisyonun, asıl, daha ağırını, Türk siyasî hayatına 1978’li yıllarda Sayın Ecevit getiriyor. (*DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*) 11 adam arıyorum diyor, kendisini satacak 11 adam arıyorum...

Neyle satacak; ister parayla, ister bakanlıkla kendisini satacak 11 adam arıyor. O, o şekilde ifade etmiyor, o tarihte “namuslu adam arıyorum” diye yola çıkıyor; ama Sayın Ecevit’in namus anlayışının bu olduğunu, bir kere daha, buradan hatırlatmak istiyorum. (*DYP sıralarından alkışlar*)

Eğer, bir milletvekili, diğer siyasî partiden, Sayın Ecevit’in kuracağı Hükümete katkıda bulunmak üzere geliyorsa, hangi sebeple geliyorsa gelsin, makbul adamdır ve onların hepsini bakan yapıyor...

TAHSİN BORAY BAYCIK (Zonguldak) — Onlar da sizden o zaman...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...ve bu siyasî rüşvetle kurduğu iktidar biraz evvel kendi ifadesiyle tarihimize kara bir leke olarak, bir hükümet kuruluşu olarak giriyor. Asıl kara leke, işte, o 1978’li yıllarda kurulan Hükümettir. (*DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

Y. FEVZİ ARICI (İçel) — 1977...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bugün, Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi arasında kurulmakta olan bu Hükümetin ayıplı hiçbir tarafı yoktur ve tabii, o hükümetten Sayın Ecevit'in kurduğu o Hükümetten iki bakan yolsuzluktan birisi 35 yıl, birisi 15 yıl biri de bölücülükten mahkûm oluyor ve Sayın Ecevit, bu Bakanlar Kurulunun Başbakanı olarak, bundan hiçbir mesuliyet hissetmiyor ve bu yolsuzluklar yapılırken, Sayın Başbakan Ecevit, bunların hiç farkında değil.

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Enerji Bakanı da Sayın Baykal!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakın, işte, tarihimizde, buna benzeyen olayları yaşadığımızı şunun için ifade ediyorum: Siyasî partilerde de, şahıslarda da bir gelişme olacaktır; ama bazı insanî duygular vardır ki fazilet gibi onlar değişmez, onların kuralları değişmez, şartları değişmez. 1970'li yıllarda fazilet anlayışınız başka olacak, 1990'lı yıllarda başka olacak... Böyle bir anlayışı kabul etmek ve böyle bir anlayışın yanında olmak mümkün değildir.

Bakın, bugün, yine, kurulmakta olan bu Hükümetle ilgili olarak ortaya bir iddia koyuyor “eğer, bu Hükümet güvenoyu almazsa, Yüce Parlamento merak etmesin” diyor. Sanki, Yüce Parlamento “seçime gideriz” diye bir endişe içindeymiş gibi! Bu Parlamentoda bulunan arkadaşlarımız, nasıl seçildilerse; eğer, seçim olursa, tekrar seçilmek için gayret ederler, yollara düşerler; ama bir seçim korkusu varmış ve bunu ortadan kaldırmak istiyormuş gibi “pazartesi günü, bu Hükümet güvenoyu almazsa, seçim olmayacaktır; yeni bir hükümet modeli ortaya çıkacaktır” diyor.

Sayın Ecevit, her zaman, ilerlemiş ülkelerdeki demokrasileri örnek olarak gösterir. İlerlemiş ülkelerdeki demokrasi örneklerinden bir tanesi de Almanya'dadır. Yeni bir hükümetin nasıl kurulacağını kesin olarak taahhüt etmeden, bir başka hükümeti yıkamazsınız. Eğer, yeni bir hükümet modelini net bir biçimde ortaya koymayı biliyorsanız, bu Hükümetin güvenoyu alıp almaması o kadar önemli değildir; ama ortaya koyduğunuz bir şey yok.

Sayın Baykal bir teklifte bulunuyor, diyorsunuz ki “biz, sosyaldemokrat partiler olarak 123 kişiyiz; ama çoğunluğu da istiyoruz, çoğunluk hükümeti olsun istiyoruz.” Sayın Refah Partisi sözcüsü arkadaşımız, ona çok güzel cevap verdi... “123 kişiyle biz hükümet olalım, Anavatan bizi desteklesin tarihi mesuliyettir Doğru Yol Partisi de desteklemezse, o da mesuliyet altına girer...” Böyle bir mantıkla, böyle bir anlayışla hükümet kurulabilir mi; böyle bir mantığı, bu Yüce Parlamenta teklif etmenin ne anlamı var? Ortada konuşulmuş bir şey yok. Hatta, Sayın Ecevit ile Sayın Baykal'ın mezarda bile bir araya gelemeyeceklerini söyleyen, onları çok yakından tanıyan arkadaşımızın beyanatı gazetelerde yeni çıktı ve bu arkadaşımız “Sayın Ecevit ile Sayın Baykal, mezarda bile bir araya gelemezler” diyor.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Erbakan getirdi...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Mezarda bile bir araya gelmeleri mümkün olmayan bu iki teşekkülün başındaki genel başkanın; aralarında hiçbir anlaşma olmadan, hiçbir görüşme olmadan, Yüce Meclise, böyle mesnetsiz bir teklifle gelerek “pazartesi gününden sonra yeni bir hükümet modeli buluruz” diye ortaya çıkmasını fevkalade yadırgadığımızı ifade etmek istiyorum.

Doğru Yol Partisi ile Refah Partisinin kurmuş olduğu bu Hükümetin önünde çok ciddi meseleler vardır. Burada, bir kere daha açıklıkla söylemek ihtiyacını duyuyorum ki, bir hükümet kurulurken, bu hükümetin başarılı olmamasını dilemek, başarılı olmayacağı konusunda iddialı keramet içerisinde olmak, bu vatani sevmekle eşdeğerdedir. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

REFİK ARAS (İstanbul) — Dosyalar ne olacak?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bu Hükümetin başarılı olmasını dilemek, hepimizin görevi olmalıdır. Bu Hükümetin başarılı olması demek, ülkemizin başarılı olması demektir. Bu Hükümetin ortaya koyacağı iyi icraatlar, Doğru Yol Partisinin ve Refah Partisinin ortaya koyduğu iyi icraatlar olarak değil, milletimizin çözüm beklediği konuların çözülmesi olacaktır ki, bundan kârlı çıkacak olan yüce milletimizdir, ülkemizdir. Böyle bir temenniyle yola çıkılmış olmasını fevkalade yadırgadığınızı bir kere daha ifade ediyorum.

Bir hafta, on gündür; gazetelerde, televizyonlarda, değişik mahfillerde, bu Hükümetin oluşmaması için gayret sarf edilmiş olmasının temelinde neler yattığını da kamuoyu, değerli vatandaşlarımız çok iyi biliyorlar, yakından da takip ediyorlar. Bu işin arkasında kimlerin olduğu, hangi çıkar gruplarının bulunduğu, artık herkesçe malumdur...

NEVFEL ŞAHİN (Çanakkale) — Vatan hainleri...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Zannedildi ki, Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi bir araya gelemeyecekler, bir noktada anlaşamayacaklar... Nerede anlaşamayacaklar; bir defa, laiklik konusunda, Atatürk çizgisinde anlaşamayacaklar; protokole baktılar, programa baktılar ki, böyle bir yanlışlık yok, her şey tamam... Bir yerde anlaşamayacaklar; zaten, asıl çıkar gruplarının beklediği oydu...

SAMİ KÜÇÜKBAŞKAN (Antalya) — Örtülü ödenekte!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...Gümrük birliği konusunda anlaşamayacaklar, Avrupa Birliğine giriş konusunda anlaşamayacaklar. Eğer bu anlaşma olmazsa, zaten mesele yok; iktidarda kim olursa olsun, onlar için fark etmez; fakat, baktılar ki, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi, gümrük birliği konusunda da, Avrupa Birliğine girme konusunda da tam bir ittifak halinde... O zaman telaş başladı. Bugüne kadar haksız elde etmiş oldukları kazanç kapılarının yakında kapanacağını farkına varanlar, bu kapının kapanmaması için, gerçekten, sizin de çok açık ifade ettiğiniz gibi, Yüce Meclisin üzerinde transfer pazarları kurdular ve hiç olmayacak şeyleri yaptınız, hiç olmayacak şeylere bu ülkenin insanlarını şahit kıldınız.

Bakın, Doğru Yol Partisinden size gelen arkadaşlarımızın yapısıyla ilgili olarak, benden önceki grup sözcüleri de çok net ifadeler kullandılar. Siz, Yüce Divana göndermek üzere yola çıkardığınız ve kendisini neredeyse suçlu ilan ettiğiniz bir kişiyi, hiç tereddüt etmeden, eğer bu Hükümete “hayır” diyecekse, bizim aramızdaysa, rahatlıkla olabilir diye, hem de büyük bir merasimle aranızda kabul ettiniz...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Sana öyle geliyor...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...ve merasim yaptınız...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Siz yapmadınız mı? (ANAP sıralarından “Bedava mı aldınız” sesleri)

BÜLENT H. TANLA (İstanbul) — Bedava mı aldınız?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Siz, parayla aldığınızı ikrar ediyorsanız...

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Hayır, onlar faziletli insanlardır.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — “Bedava mı aldınız” diye soruyorsunuz da...

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Onlar faziletli insanlardır; faziletli arkadaşlarımızı yaralamayın...

NEVFEL ŞAHİN (Çanakkale) — Bekleseydiniz biraz daha...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Parayla mı aldınız?

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Aynı soruyu size de soralım...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Parayla mı aldınız?

BÜLENT H. TANLA (İstanbul) — Aynı sorulara siz de cevap verin.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Parayla mı aldınız?

İçinden çıkılsın çıkılmasın, yapılan iş yanlıştır, oynanan oyun bellidir. Bakın, öylesine oyunların içerisine girdiniz ki, şahit olduğum olayları zikretmekten kesinlikle çekinmeden bazı hususları burada aydınlatmakta, vatandaşlarımızın malumatına sunmakta yarar var. Refah Partisiyle protokol imzalamak için hazırlandık; saat 16.00’da protokol imzalamak üzere gidiyoruz; o anda, Sayın Mesut Yılmaz’ın yakın bir arkadaşı ve sizin içinde milletvekili ve eski bir bakan, Grubu telefonla ısrarla arıyor ve diyor ki “Refah Partisiyle kurmaktan vazgeçin, bizimle kurun bakın size şahitlerini de söyleyeceğim biz her şeye hazırız. Hatta, sizin Sayın Genel Başkanın yanında, yani, Sayın Mesut Yılmaz’ın yanında görmekten hoşlanmadığınız, bizim de zaten kendilerinden nefret ettiğimiz, hoşlanmadığımız arkadaşlarımız yanlarından uzaklaştırılacaktır. Bunu taahhüt ediyoruz ve bu arkadaşlarımızın olmadığı yeni bir çehreyle, sizinle koalisyon yapmak istiyoruz” Bu, saat 16.00’da yapılmış bir telefon görüşmesidir. Sadece bir kişiyle de değil... Şu anda aranızda bulunan Sayın Gaydalı bunun şahididir. O da, bizim Grubumuzda, bizimle beraber oturuyordu; zannediyorum, bakan olacağım ümidindeydi. Partide bulunma sebebi o olsa gerek; ama bakan olamayınca, ertesi gün sizin arınıza geldi...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Sağduyulu bir o davranmış...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — O arkadaşımız da şahididir telefonun...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Sayın Gaydalı burada yok...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Oradan kalktık, Refah Partisine gittik... “Bu, artık olacak bir şey değil; karşılıklı, belirli bir noktaya gelinmiştir, ülkenin hükümete ihtiyacı vardır, bu hükümet Refah Partisiyle kurulacak noktadadır” dedik ve Refah Partisine geldik. Refah Partisine geldiğimiz anda, şu anda yine bakan olan bir arkadaşımız benim de samimî bir arkadaşım hemen beni kucakladı, dedi ki “yahu, bu Mesut Yılmaz ne kadar enteresan bir insan?” Dedim ki “niye öyle diyor-

sun?” O da “şimdi bize telefon açtırdı ve ‘Doğru Yol Partisiyle kurmaktan vazgeçin, biz hazırız, biz kurmak istiyoruz” dedi. (ANAP sıralarından “Yalan” sesleri) Şimdi, olayın tanıkları buradadır.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Hayal âleminde yaşıyorsunuz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Pazarlık için yapmıştır... Bırakın bu konuşmaları...

AHMET KABİL (Rize) — “Laik cumhuriyeti koltuğa satmayın” demediniz mi?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakın, böylesine, hükümet kurulması çalışmalarına çomak sokmaya çalışan...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Mübarek olsun... Mübarek...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...ve “benim için iktidarda olmak her şeyin önünde gelir” diyen Sayın Yılmaz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Öyle olsaydı bırakmazdınız...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...bu koalisyonun yapılması konusunda da belli bir noktaya geldikten sonra, yine, her zamanki karakterini ortaya koymuş ve bu işi bozmak konusunda önemli bir girişimde bulunmuştur. Bunu neden söylüyorum:

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu Hükümetin kurulması kendiliğinden olmamıştır. Her şey, herkesin gözü önünde, yüce milletimizin gözü önünde cereyan etmiştir.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Doğru...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — 24 Aralık 1995 seçimlerinden önce, bütün siyasî partiler, programlarını ve yapacaklarını ortaya koydular bunlardan bir tanesi Doğru Yol Partisi, bir tanesi Anavatan Partisi, bir tanesi Refah Partisi ve diğer partiler herkes seçim meydanlarında şunları söyledi: “Ben, en iyisiyim, ülke meselelerini ben çözerim, diğer siyasî partiler bu işi benim kadar yapamaz, onlara rey vermeyin, onlara rey verirsiniz ülkeyi iyiye götüremezler”.

Bunlar, söylenen laflardır, söylenmemesi de zaten mümkün değildir, işin tabiatında vardır, bunlar söylenir. Bunlar söylendi, herkes, ne yapacağını söyledikten sonra seçim sonuçları alındı. Seçim sonuçları kimseyi tek başına iktidar yapmadı, yapmadıktan sonra, işte görüşmeler başladı.

Biz, yine, o seçim meydanlarında söylediğimiz “Refah Partisiyle iktidar olmak istemiyoruz” sözümüzü tekrarladık ve “Refah Partisiyle iktidar olmayacağız” dedik. Seçim sonuçlarından sonra ilk beyanatımız da bu oldu. Ancak, yine, Sayın Yılmaz, bizim, Refah Partisiyle iktidar olmayacağımız sözünü kendine mesnet ederek ve bunu da bir siyasî fırsat kabul ederek Refah Partisiyle görüşmelere başladı, iş, belirli bir noktaya kadar geldi; ama kamuoyunun baskısı ve çok aşırı bir direnç karşısında döndü “beraber olalım” dedi ve Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisi arasındaki Koalisyon Hükümeti...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Siz dediniz, siz söylediniz...

İBRAHİM YAZICI (Bursa) — Siz dediniz, siz...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Biz de söyledik, siz de söylediniz ve size de söylediler.

Bu koalisyon görüşmeleri başladı. Görüşüldü, konuşuldu, anlaşıldı...

AHMET KABİL (Rize) — Refah Partisini karanlık görüyordunuz.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Her şey iyi niyetle başladı.

Bakın, bazı şeyleri, pazartesi gecesi, burada, Koalisyon Hükümeti güvenoyu aldıktan sonra, çok daha iyi idrak etmeye başlayacaksınız. Hele, salı sabahı, belki birçoğunuz, Anavatan Partisi içerisindeki birçok milletvekili, Sayın Yılmaz'ın yakasına yapışıp “ne yaptık biz” diye de soracaklar. *(RP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, bu üç ay içerisinde, biz beklerdik ki hep öyle söylenir, bu iki merkez sağ parti... Halbuki, ikimiz arasında önemli farklılıklar var; bir defa, biz, geldiğimiz yerin neresi olduğunu, dayandığımız yerin neresi olduğunu çok açık söylüyoruz. Bizi millet kurdu, Doğru Yol Partisini kuran millettir, Doğru Yol Partisinin gerçek sahibi millettir; çünkü Adalet Partisinin gerçek sahibi millet, Demokrat Partinin gerçek sahibi millet...

AHMET KABİL (Rize) — Sizin dayandığınız yer İstanbul Bankası...

ERTUĞRUL ERYILMAZ (Sakarya) — Ya diğerleri...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Anavatan'ın sahibinin ne olduğu, geçmişte nasıl kurulduğu, nasıl meydana çıktığı ortadadır. Şimdi... *(ANAP sıralarından gürültüler)*

AHMET KABİL (Rize) — Sizin dayandığınız yer İstanbul Bankasıdır...

BAŞKAN — Sayın Ataç, bir dakikanızı rica ediyorum.

Sayın milletvekilleri, her sayın grubun sözcüsü, burada, fikirlerini ifade ediyor. Eğer, biz, yeni bir usul ihdas eder, hatibin sözünü duyurmamak için çabaya girsek, bilirsiniz ki “mendakka dukka” yöntemi vardır; yani, çalarsanız kapısını çalarlar kapınızı, sözcünüzün sesinin ulaşmaması için diğer gruplar da çabaya girer. Onun için, rica ediyorum... Sükûnetle dinleyelim. Tabii, grup sözcüleriniz gereken cevabı verecektir herhalde.

Buyurun.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Tabii, benden sonra, Anavatan Partisi Grubu adına konuşulacak. Söylediklerimize cevap verme hakları var. Ancak, Anavatan Partisinin telaşını, Anavatan Partili milletvekili arkadaşlarımızın telaşını anlıyoruz. Onu tekrar ediyorum salı sabahı hep beraber bir daha göreceğiz.

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Hiç telaşı yok...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şimdi, böylesine bir Hükümet, beklenirdi ki, ülkenin çok önemli meselelerini çözsün ve bu Hükümetin kurulmasında, Doğru Yol Partisinin hangi fedakârlıklarda bulunduğunu ve nelere razı olduğu da herkes tarafından biliniyor.

Üçüncü parti olmasına rağmen, Başbakanlık, Sayın Yılmaz'ın; üçüncü parti olmasına rağmen, Meclis Başkanlığı, Anavatan Partisinin...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — İkinci parti...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakanlıkları nasıl paylaşalım; nasıl istiyor-sanız, sizin istediğiniz gibi olsun; yani, bu ülke hükümete kalmasın... Bu ülkenin insanların çok önemli meseleleri var, bunları çözebilecek olan, güçlü, kararlı bir iktidar iş başında olsun. Bu gayretle, Hükümet, büyük bir fedakârlıkla kuruldu.

Biz beklerdik ki, Sayın Yılmaz hele, bu iki merkez sağdaki partinin birleşmesi de gündemde olduğuna göre öylesine güzel bir idare tarzı gösterebilir ki, memleket meselelerine vukufiyetini öylesine ortaya koysun ki, öyle bir gayret içerisinde olsun ki, Doğru Yol Partisinin taraftarları bile, Sayın Mesut Yılmaz'ın bu başarılarını takdirle karşılasın; desinler ki, Sayın Mesut Yılmaz, ülkeyi iyi yönetiyor, ülkeyi yönetmekte fevkalade başarılı, bizim tanıdığımız Yılmaz değilmiş, bu iki partinin birleşmesi için hiçbir engel yok, dolayısıyla, birlikte olabiliriz. Partinin genel başkanını o olur bu olur; ona, partinin yetkili kurulları, kongreleri karar verir ve birleşme sürecine girilmiş olurdu.

Onun yerine, Sayın Yılmaz, bir kere daha geçmişte de bunu gösterdiği için bir kere daha 3 ilâ 3,5 ay içerisinde, bu yükten nasıl kaçabilirimin yollarını aramaya başladı. *(DYP sıralarından alkışlar)*

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Allah'tan kork... Yalan söyleme... Bu kadar da olur mu?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Kabiliyeti o kadar...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — O kabiliyet, sizin kabiliyetiniz.

AHMET KABİL (Rize) — Gensoruyu siz getirdiniz.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Kabiliyeti o kadar...

Elinde 290 milletvekili varken de yaptığı o; koalisyon iktidarı olduğu zaman da yaptığı o... 290 milletvekili varken, 3 ayda bırakıp gitti. Şu anda sizin aranızda olan, bizim arkadaşımız, Doğru Yol Partisinden milletvekili...

İBRAHİM YAZICI (Bursa) — Hangisi?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şimdi, sizin aranızda, bizim bir arkadaşımız...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Siz de geleceksiniz.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Isparta, Bursa ve Antalya'dan milletvekili oldu. O arkadaşımız...

BAŞKAN — Sayın Ataç, sürenizi, bu suretle ortaklı kullanmış oluyorsunuz; tek başınıza kullanmayı denesiniz!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bu arkadaşımız, bizim saflarımızda otururken, Sayın Yılmaz mikrofona geldiğinde gür de bir sesi var bağırdı “yazlık başbakan” diye. Sonra, yazlık başbakan olduğunu bile bile, yazlık başbakanla beraber oldu ve mevsimlik başbakan üç ayı geçti mi üç aydan fazla yok eli ayağı dolaşıyor,

bildiklerini unutupyor, yapacağını şaşıyor, bir an evvel bu işi bırakıp kaçmanın yollarını arıyor... *(DYP sıralarından alkışlar)*

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Ama, hiç şaibeli başbakan olmadı!

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Siz de geleceksiniz...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şaibeli başbakan oldu mu, olmadı mı; mademki soruyorsunuz, cevap vereyim: Şu anda, Sayın Mesut Yılmaz hakkında soruşturma önergesi yok mu, bu Meclisin kabul ettiği; siz, soruşturma önergelerine dayanmıyor musunuz? *(ANAP sıralarından gürültüler)*

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Geç onları geç.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bir dakika, dur... Siz, soruşturma önergelerine dayanmıyor musunuz?

BAŞKAN — Sayın Ataç, rica ediyorum...

Sayın milletvekilleri, Sayın Ataç, rica ediyorum...

Siz konuşmalarınıza devam edin, bırakınız, Meclisi biz yönetelim efendim.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Anavatan Partisi, şaibeli başbakan yok dediği için cevap vermek durumundayım.

Soruşturma önergelerine dayanarak diyorlar ki, sizin Sayın Genel Başkanı hakkında soruşturma önergesi var. Sanki Mesut Yılmaz hakkında soruşturma önergesi yok! Soruşturma önergesi de kabul edildi; Civan Olayı mahkemeye sabit ve Anavatan Sözcüsü burada konuşurken çok net hatırlıyorum dediği şey şuydu: “Biz, Civan’ı görevden alacaktık; ama vaktimiz yetmedi.”

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Dört senedir neredeydiniz?

AHMET KABİL (Rize) — Onun arkasında İstanbul Bankası yoktu.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şu anda, yetkisiz hükümetken; yani, istifa ettikten sonra bile, yüzlerce genel müdürü, yüzlerce devlet memurunu görevden aldınız; ama Civan’ı görevden alamadınız. Neden alamadınız; çünkü bağlantınız vardı; çünkü onunla işbirliği içerisindeydiniz. *(DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)*

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Civan Olayı yeni mi aklınıza geldi?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Ve Sayın Civan’a sıkılan kurşun, mafya kurşunu, aslında size sıkılan bir kurşundur ve Civan’dan akan kan, sizin yüzünüze, elbisenize, elinize bulaşmıştır; o kanı temizlemeden tekrar buraya gelip “biz temiz” iddiasında bulunamazsınız. *(DYP sıralarından alkışlar)*

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Siz kendi hesabınızı verin!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — O kanı temizlemek durumundasınız, elinize yüzünüze bulaşmış olan o kanı temizlemek mecburiyetindesiniz...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Dört senedir neredeydiniz?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Dört senedir, beş senedir...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Örtülü ödenegin de hesabını ver, mal varlığının da hesabını ver.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Örtülü ödenek... Örtülü ödenegin ne olduğunu...

Sayın Başkan, böyle konuşacaksak, olmaz; arkadaşlarımızın susmasını lütfen temin edin.

BAŞKAN — Sayın Ataç, lütfen Hükümet Programı üzerinde konuşur musunuz efendim... Diyaloğa girmeyin efendim... Lütfen diyaloğa girmeyin... Siz, Sayın Genel Kurula söyleyeceklerinizi ifade buyurun.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Hükümet Programını çok yakından ilgilediği için bunları söylüyorum; çünkü Hükümet Programını eleştirmiyorlar, “bu Hükümetin oluşmasına bir şey demiyoruz; ancak, anlaşma yaptınız, bazı meseleleri örtmek için yaptınız” diyorlar. Böyle bir şey yok.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Ahlakî zaafı olan bir hükümet.

AHMET KABİL (Rize) — Selçuk Parsadan’a niye verdiniz?

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Kahve kültürüyle konuşma!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakın, örtülü ödenek konusunda, ben de şimdi buradan soruyorum; Sayın Yılmaz, örtülü ödenekten 1 trilyon liraya yakın para harcamıştır, benim bilgilerime göre, bulgularıma göre, dedikoduya göre. Kulislerde konuşuluyor. 1 trilyon liraya yakın para harcamıştır ve bu harcadığı paranın büyük bir kısmını yakın mesai arkadaşlarına vermiştir ve bir kısmını da kardeşine aktarmıştır.

ALİ KEMAL BAŞARAN (Trabzon) — Gerçeklerle konuş, gerçeklerle.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Çiller’in mal varlığının hesabını verin!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Hayır, böyle değil mi? Böyle yapmadı mı? (ANAP sıralarından gürültüler)

Gelip, nereye verdiğini anlatsın, gelip nerelere verdiğini söylesin burada. (DYP sıralarından alkışlar)

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Dosyaları örtbas etmek üzere hükümet kuruyorsunuz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Erbakan Hocaya sor bakalım!

METE BÜLGÜN (Çankırı) — Ayıp, ayıp!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Ayıp olan işte bu. Örtülü ödeneği nereye verdin diye sorulmaz başbakana. Örtülü ödenek, başbakanların namusuna tevdi edilmiştir ve başbakanlar, onu kendilerine verilen görev doğrultusunda harcarlar. (ANAP sıralarından gürültüler)

AHMET KABİL (Rize) — Selçuk Parsadan’a soralım.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakın...

METİN EMİROĞLU (Malatya) — Güzel güzel konuşun; dedikodu yaparak konuşmayın!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Dedikoduyu siz yapıyorsunuz, siz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan, bu şekilde konuşmasına müsaade edemezsiniz.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bakın, Sayın Mesut Yılmaz, örtülü ödenek konusunda büyük bir haksızlık yapmıştır ve mert, delikanlı, her şeyi açıkça söylemekten çekinmeyen edalar içerisinde siyaset yaptığını iddia ederken, bir belgeyi, doğruluğu tartışılabilir bir belgeyi, kendisi, erkekçe ortaya koyamamış ve götürüp, basın mensuplarına veya bir muhalefet partisinin milletvekillerine vererek “bunu ortaya çıkarın” diye komplolara girmiştir. Yakışık almayı, doğru olmayı budur.

Eğer bir şey varsa, bilinen bir şey varsa, doğruysa ve belgeleri de varsa, onu ortaya çıkarmamak namertliktir.

AHMET KABİL (Rize) — Parsadan’a ödenen para belgeli...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Onu ortaya çıkarıp koyacaksınız ve böyle sine yanlışlığın peşinde olanlar varsa, o zaman, onları da eleştireceksiniz.

İşte, asıl dedikodu budur. Devlete dedikoduyu, devlete haksız ithamı siz soktunuz; şimdi, bunun altında eziliyorsunuz.

AHMET KABİL (Rize) — Parsadan’a kim para verdi?

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, rica ediyorum; grup sözcünüz konuşurken cevap verir.

AHMET KABİL (Rize) — Parsadan’a parayı kim verdi?

BAŞKAN — Sayın Kabil, rica ediyorum efendim...

Sayın Ataç, devam edin efendim.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Sayın Başkan, üsluba bak! Konuşması kahve dedikodusu.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Sizin yaptığınız...

BAŞKAN — Sayın Ataç, siz konuşmanıza bakın efendim.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, biraz sonra dinleyeceğiz; Sayın eski Başbakan gelecek, Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini ortaya koyacak; bakın, ne dedikodular yapacak, göreceğiz hep beraber ve Türk Milleti de izleyecek.

İBRAHİM YAZICI (Bursa) — Doğruları söyleyecek...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Hükümet Programıyla ilgili de hiçbir şey söyleyeceğini zannetmiyorum; çünkü Hükümet Programıyla ilgili bir şey söyleyebilmek için, sepette pamuk olması lazım. *(ANAP sıralarından gürültüler)*

AHMET KABİL (Rize) — Sen ne söyledin Hükümet Programı hakkında?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Olsa, zaten kendisi yapması lazım. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Kendisi, işi beceremeyip, bırakıp gitme alışkanlığından kurtulmalıdır.

METİN EMİROĞLU (Malatya) — Sayın Başkan, böyle konuşma olmaz!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Hükümet Programında, geniş halk kitleleriyle ilgili çok önemli kararlar var. Hükümet Programının, köylüsüyle, işçisiyle, esnafıyla ve dar gelirliyle, bütün milletimizin, eksik olan ve ihtiyacı bulunan konularda büyük bir gayretle çözüme yönelik olduğunu görmüş olmaktan, Doğru Yol Partisi olarak memnuniyet duyuyoruz ve yine, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, Hükümetin, geniş halk kitlelerinin beklentisi olan konularda yapacağı her türlü çalışmada, her türlü gayreti, azamî özeni göstereceğimizi ifade ediyorum. Doğru Yol Partisi Grubu, bu Hükümetin başarılı olabilmesi için, ülke meselelerini çözmedeki gayretine katkıda bulunabilmek için, iç ve dıştaki sorunları birlikte çözmede en büyük gayreti gösterecektir.

Yüce Meclisin, altı yedi aydır yasama yürütme ve denetleme görevi var yasamayla ilgili, yaptığı ciddi hiç bir şey yok. Çıkardığımız bir yasa var, zor bela.

METE BÜLGÜN (Çankırı) — Sayenizde...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Denetlemeyi de dedikoduya çevirdik sizin sayenizde ve denetlemeyi haksız isnatlar üzerine oturttuk. Bir siyasî partinin genel başkanını yok etmeye, dolayısıyla o siyasî partiyi yok etmeye yönelik bir denetim mekanizması haline getirdiniz.

ALİ KEMAL BAŞARAN (Trabzon) — Kamuoyu yok etti...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bu Meclisin en önemli görevi, yürütmeyi çıkarmaktır. İşte, Meclis, pazartesi günü, güçlü, çoğunluğa dayalı bir yürütme organını, hükümeti çıkaracaktır oylarıyla ve Yüce Milletimize, bu hükümet çok hayırlı hizmetler yapacaktır; dileğimiz odur.

Çıkmazsa ne olur; diyelim ki güvenoyu çıkmadı; güvenoyu çıkmadığı zaman, bana göre, erken seçime gidilecektir. Bu, bir tehdit değil, ülkenin gideceği yol, budur. Demokrasinin kuralları var, Anayasada yerini bulmuş; bu kurallar işleyecektir. Erken seçim herkes için geçerlidir.

AHMET KABİL (Rize) — Onu sen düşün.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Erken seçim herkes için bir yoldur. Buradan yeni bir tablo çıkabilir. Bu tablo tek başına iktidar getirir mi getirmez mi, onu bilmem; ama yeni bir tablo çıkabilir. Yeni bir tablo çıkmayıp, buna benzeyen bir tablo da olabilir. Ancak, ben, tabii, seçim meydanlarında, özellikle Anavatan Partisinin ne diyeceğini, diğer siyasî partilerin de ne diyeceğini merak ediyorum.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Gidince görürsün.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Üçbuçuk ay iktidar olduk. Önümüzde süre vardı; ama ne yazık ki, bozduk; götüremedik. İlk defa bizim zamanımızda işin acı tarafı budur ilk defa üç aylık başbakanlığım zamanında, ne yapayım, istemedim; ama Ankara'nın meydanında, bir parti kongresinde Türk Bayrağı yerlere indirildi, ne olur bana tekrar rey verin, ben başbakan mı olayım diyeceksiniz? *(DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)*

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Şimdi, bu oldu mu yani!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — İlk defa benim başbakanlığım zamanında, İstanbul Kadıköy’de, terör örgütleri sokağa hâkim oldu, benim başbakanlığım zamanında, terör örgütleri istediği sloganları attı mı diyeceksiniz? (*ANAP sıralarından gürültüler*)

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Yani, bu konuşma sana yakışıyor mu?

METE BÜLGÜN (Çankırı) — Ayıp, ayıp!

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Bayrağı küçük hesaplara alet etmeyin...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Üç aylık süre içerisinde, yüzde 68’lere inmiş olan enflasyonu yüzde 83’lere çıkardım, üç ayda bunu başardım mı diyeceksiniz?

METE BÜLGÜN (Çankırı) — Sen yok muydun?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Ne diyeceksiniz?

AHMET KABİL (Rize) — Rekor sizde, yüzde 160 enflasyonun sahibi sizsiniz!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Hükümetin yarısında biz nasıl vardık; gördük. Bu Hükümetin niye yürümediğini biliyorsunuz. Yaptığımız koalisyon protokolüne sadık kalmadınız ve koalisyon protokolünde, bizim tarafımızdan yapılması, takip edilmesi gereken hususlarda bizi devre dışı bırakarak kendi icraatınızı sergilemeye kalktınız. Ben, size şu kadarını daha söyleyeyim; hiç, erken seçimden ve erken seçimde başarıdan heveslenmeyin.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — 2 Haziranda boyunuzun ölçüsünü aldınız.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Karadeniz’deki o zeki ve vatanperver insanlarımız bile, artık, kendi aralarında, birbirlerine espri olarak diyorlar ki, ha bu Yılmaz üç aydan başka yapamayacak mı? (*DYP sıralarından gülüşmeler*) Yani, bu işin, sizin tarafınızdan üç aydan fazla yapılamayacağı, götürülemeyeceği anlaşılmıştır.

AHMET KABİL (Rize) — O Yılmaz başka bir şey yapacak...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Telaşınızı anlıyorum...

AHMET KABİL (Rize) — Başka bir şey yapacak, başka bir şey...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Anavatan Partisi, Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi tarafından kurulmuş olan bu Koalisyon Hükümetinin başarısından korkuyor, bu Koalisyon Hükümetinin ülkeyi iyi yönetmesinden korkuyor, sonlarının geldiğini hisseden ve hani, mezarlığın yanından geçerken, korkan insanların şarkı söylemesi gibi, son feryatlarını yapıyor. (*DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler*)

O bakımdan...

ERKAN MUMCU (Isparta) — Kimin kimden korktuğunu bu millet çok iyi biliyor. Korkunun ecele faydası yok.

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Yapacaklarını bir anlat bakalım...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Evet, onu sandıkta eğer sandık önümüze konursa hep beraber yine göreceğiz.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Göreceğiz!

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Yüzde 5'e düşersiniz.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şimdi, bakın, Sayın Demirel, şu anda cumhurbaşkanı ve Sayın Demirel, 1975 yılında bir koalisyon kurdu, biliyorsunuz. Sayın Demirel'in kurmuş olduğu o koalisyonda da, böyle, muhalefette olanlar, aynen sizin dediklerinizi dediler kendisine; onun zabıtlardan verdiği cevabın altına imzama atıyorum.

Dediği şudur: "Şimdi, siyasetle uğraşanların nelere katlanması lazım geldiğini biliriz. Yalnız, hiç kimsenin başkasına hakaret etmesine, tecavüz etmesine de mahal yoktur. Buraya gelip oturanların hiçbirisi, partiler olarak veya kişiler olarak, herhangi bir partiden hüsnühal kâğıdı alacak değildir ve böyle bir mecburiyet de yoktur. Bugünkü eleştiriler, bugünkü ithamlar genellikle böyle bir koalisyonu dağıtma gayesine matuftur, böyle bir koalisyonun güvenoyu almamasını sağlama gayesine matuftur. Tamamen o istikamete götürülmüştür mesele. Buna da diyeceğimiz bir şey yok; yani, bu hedefe yönelmiş olmaya diyeceğimiz bir şey yok; ama söylenen şeylere diyeceklerimiz var. Koalisyon bir uzlaşmadır..."

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Koalisyon, koalisyon...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — "Koalisyon partilerinin seçim öncesinde birbirini hakkında neler söylediği, binaenaleyh, neler söylediğini burada dile getirmekle kastedilen mana..."

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — İki "o" ile değil Sayın Ataç.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — "...kastedilen maksat, varılmak istenen yer; nasıl bir araya geldiniz; bunları birbirinize söyledikten sonra ise, bu nispi temsilde koalisyonlar kaçınılmaz olduğuna göre, seçime ittifak halinde girmemiş bulunan partilerin, rey dağılması karşısında hiçbir zaman bir araya gelememeleri gerekir; çünkü siyasî partiler, ayrı hüviyeti haizdir. Siyasî partiler, seçim öncesinde veya seçim sonrasında, memleket meselelerini görüş tarzları değişik olduğuna göre çeşitli şeyleri söylerler, birbirleri hakkında da söylerler. Birbiriniz hakkında bunları söylediniz, nasıl bir araya geldiniz diye, şayet bir araya gelmeme yargısı bundan çıkacaksa, o zaman, ülke, bugünkü sistem içerisinde hükümet kuramaz..."

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Sahi, niye bir araya geldiniz?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — "Bu, muhaldir; böyle olmaması lazımdır, hükümet kurulabilmesi lazımdır. Partiler, ayrı ayrı hükmî şahsiyeti haizdir; partilerin ayrı ayrı programları vardır; ama koalisyon olunca, partilerin, programlarını, hükümet icraatında hükümet icraatında, parti faaliyetlerinde değil bir kenara bırakıp, uzlaşabildikleri bir program meydana çıkarmaları lazımdır. Başka türlü koalisyon düşünülemez. Mademki, Türkiye, koalisyonla idare edilme mecburiyetiyle karşı karşıyadır, o takdirde, birden fazla partinin bir araya gelmesi gerekecektir..."

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Başından itibaren okusaydın bari!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — "Birbirleri aleyhine birtakım şeyler söylediler diye bir araya gelememek gibi bir kaide çıkarmaya kalkmak, fevkalade yanlışır."

Bu, koalisyon hükümetleri kurulurken...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Koalisyon... Koalisyon...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...her zaman, işte, tarafların bulunduğu yere göre değişen söylemlerdir ve ben, bunun altına imzamı atarım derken, çok açık bir şekilde söylüyorum ki, Doğru Yol Partisi ile Refah Partisi arasında kurulmuş olan bu Hükümet, iyi niyete dayalıdır, samimiyete dayalıdır, herhangi bir art niyeti yoktur. Ülke meselelerini çözmede, ülkenin bugüne kadar içinde bulunduğu konuları aşmada kararlılıkla hareket edecektir.

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — İnşallah (!)

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Şuna inanıyoruz: İki insan samimiyetle ortak olursa, ona yardımcı olan Allah olur...

ERKAN MUMCU (Isparta) — İki gönül bir olunca samanlık seyrân olur!

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — ...üçüncü ortak Allah olur. (*DYP ve RP sıralarından alkışlar*) Ülkemizin önemli meselelerini çözmede, bu Koalisyon Hükümetinin ortaya koyduğu programlar kararlılıkla uygulanacaktır ve görülecektir ki, Anavatan Partisinin, daha önce yapılmış olan koalisyonu bozmadaki haksızlığı bir kere daha ortaya çıkmış olacaktır. (*ANAP sıralarından “koalisyon” sesleri*)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, yani, mutlaka, sataşmak için bir şeyi icat etmek mecburiyetinde miyiz?

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — İhtiyaç bırakmıyorlar zaten...

BAŞKAN — Efendim, siz, Fransız kelimesini Türkün önüne korsanız, eğri buğrü cümle çıkar. (*ANAP sıralarından alkışlar*)

Buyurun efendim.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Bu Hükümetin önünde önemli meseleler var.

BAŞKAN — Yani, makalatı hurufa uymuyor; ne yapayım...

HASAN GÜLAY (Manisa) — Sayın Başkan, bilmiyorsa, kullanmasın...

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Devamla) — Adalet reformu, sağlık reformu ve millî eğitim reformu, bu Hükümet tarafından gerçekleştirilecektir. Sosyal güvenlik kurumlarının ki, sosyal güvenlik kurumları fevkalade sıkıntılı haldedir; bugün, sosyal güvenlik kurumlarında, Hazine, artık bu yükü kaldıramayacak noktalara doğru gitmektedir bugün için 1996 yılında 200 trilyonluk ek yardıma ihtiyacı bulunan sosyal güvenlik kurumlarının, önümüzdeki yıllarda, 600 trilyonluk, 700 trilyonluk, 800 trilyonluk ek yardıma ihtiyacı olabilecektir. İşte, sosyal güvenlik kurumlarının birleştirilmesi ve bu konuda büyük beklenti içerisinde olan halkımızın bu beklentisinin giderilmesi de, bu Hükümetimiz sayesinde gerçekleştirilecektir.

Özellikle, merkezi hükümete bağımlılık, yine bu Hükümet tarafından ortadan kaldırılarak yerel yönetimler güçlendirilecek ve bunun için gerekli yasal düzenlemeler süratle çıkarılacaktır; yani, Meclis, aslî görevini ifa eder hale gelecektir ve yapılması gereken, çıkarılması gereken yasalar süratle çıkarılmaya çalışılacaktır.

Din ve vicdan hürriyeti, teşebbüs hürriyeti, düşünce hürriyeti, Doğru Yol Partisinin Demokrat Partiden ve Adalet Partisinden bugüne kadar ısrarla savunduğu ve vazgeçemediği hürriyetlerdir. (*DYP sıralarından alkışlar*) Bu hürriyetlerin en iyi şekilde kullanılması konusunda azamî gayret gösterilecektir ve yine, bu Hükümet sayesinde, toplumdaki sosyal barış tesis edilecektir. Bugüne kadar, sanki, bu ülkenin insanları arasında, inançlarından dolayı ayrılık varmış gibi gösterilme gayretleri sona erecek ve toplumun huzur ve barışı sağlanmış olacaktır.

Nitekim, Doğru Yol Partisinin, 1991-1995 yılları arasında SHP ile yapmış olduğu koalisyon hükümetlerinden ülkemiz insanları kazanmış ve merkez sol bir parti ile merkez sağ bir partinin 1991-1995 yılları arasında yaptıkları bu koalisyon, ülkemizin bu kanatları arasındaki düşmanlığı ortadan kaldırmış, 24 Aralık 1995 seçimleri, hiçbir şahsın burnu kanamadan gerçekleştirilmiştir. Bu, çok önemli bir gelişmedir ve 2000’li yıllara hazırlanan Türkiye Cumhuriyetinin, böylesi bir sosyal barışa, böylesi bir beraberliğe, sulha ve anlayışa ihtiyacı vardır; bu Hükümet, bu sulhü ve beraberliği de gerçekleştirecektir. Her zaman söylüyoruz, 2000’li yıllar, samimî olduğu takdirde, iyi bir gayret içerisinde olduğu takdirde, ülkemizin olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti devleti güçlüdür, ülkemizin insanları fevkalade iyi yetişmiştir gençlerimiz var, kadınlarımız var dünyaya açılmaya hazırdırlar; fevkalade iyi yetişen bu gençlerimiz,

Türkiye’nin dünyadaki gerçek yerini almasında önemli katkılarda bulunacaklardır. 2000’li yıllar, altyapı kaynaklarıyla, bugüne kadar yapılan hizmetlerle ve bundan sonra tesis edilecek sosyal barışla Türkiye’nin olacaktır.

Bu duygularla, bu Hükümetin, ülkemize, milletimize hayırlı, uğurlu olmasını Cenabı Allah’tan diliyorum ve Doğru Yol Partisi olarak, ülke yararına gördüğümüz ve ülkenin önündeki engelleri aşabilmeye katkıları olacağına inandığımız bu Koalisyon Hükümetine “evet” oyu vereceğimizi Yüce Milletimizin huzurunda bir kere daha tekrar ediyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum. (*DYP ve RP sıralarından alkışlar*)

BAŞKAN — Sayın Ataç, teşekkür ediyorum.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Sayın hatip, konuşmasında, ismimi zikretmeden, Isparta, Bursa ve şimdi de Antalya milletvekili...

Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Dinliyorum efendim, ben, sizi dinliyorum.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Hayır, dinlemenizdeki adabın suratınız tarafından bana intikalinde, dinlemediğiniz...

BAŞKAN — Efendim, makyaj yaptırarak halim yok ki benim burada.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Estağfurullah, makyaj yapın demiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Şahsıma, oy aldığım vilayetlere hakareta-
mız kabul ediyorum bu sözü.

BAŞKAN — Evet...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Ve sizden konuşma rica ediyorum.

BAŞKAN — Efendim, 69'uncu maddeyi bir kere daha okursanız, orada “şahsı-
na sataşılan” tabiri kullanılır. Şahıstan maksat, isimlendirmektir; aidiyet veya ma-
tufiyet, sataşma sebebi değildir.

Buyurun efendim.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Bir dakika!

BAŞKAN — Sayın Genç...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Bir dakika Sayın Başkan!

Sayın Başkan, bahsedilen kişi benim...

BAŞKAN — Efendim, adınız geçti mi zabıtlarda?

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Bursa, Isparta ve Antalya milletvekili olan,
bu Parlamentoda, tek benim...

BAŞKAN — Efendim, rica ediyorum... Efendim, rica ediyorum...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Bu kürsü herkese açık bir kürsü!

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkan, biraz önce,
Refah Partili Sayın Bakana, adı geçmediği halde söz verdiniz. Bu konuşmacı, açıkça
arkadaşımızı işaret etmiştir.

BAŞKAN — Sayın milletvekili, siz hangi sıfatla... Arkadaşımızın ifade kabiliye-
ti var, gücü var... Efendim, sizin...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Siz, hâlâ, bir partinin grup
başkanvekilini öğrenemediyseniz, benim size söyleyecek bir sözüm yok!

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun... Müsaade buyurun efendim.

Sayın milletvekili, ne arzu ediyor, ne istiyorsa, kendisi ifade kabiliyetini haiz-
dir; kendisi de ifade etti zaten. Ben de kendilerine gerekli cevabı verdim.

Şahsınızdan söz edilmediği için, size söz verme imkânım yok.

Sayın Genç...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) — Sayın Başkanım, Şevket Beye de, ismi ol-
madığı halde söz verdiniz burada.

BAŞKAN — Zabıtları getirttim Sayın Genç; isminizden bahsedilmediği için,
size de söz verme imkânım yok; teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından sıra kapak-
larına vurmalar, gürültüler)

Sayın milletvekilleri, saat 20.00'de yeniden toplanmak üzere, birleşime ara ve-
riyorum.

Kapanma Saati: 19.25

İKİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Başkanvekili Yasin HATİBOĞLU

KÂTİP ÜYELER: Ünal YAŞAR (Gaziantep)

Salih KAPUSUZ (Kayseri)

Açılma Saati: 20.00

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Hükümet Programının Görüşülmesi (Devam)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Prof. Dr. Necmettin Erbakan Başkanlığında kurulan Hükümetin Programı üzerindeki çalışmalara kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi, grupları adına söz sırası, Anavatan Partisi Grup Başkanı Sayın Mesut Yılmaz’da.

Buyurun. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar)

Sayın Yılmaz, süreyi tek başınıza kullanacağınızı düşünüyorum, sormayı da zait görüyorum; öyle yapacaksınız herhalde?

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

REFİK ARAS (İstanbul) — Hükümet nerede?

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sayın Profesör, yeni doktora almaya mı gitti?

ANAP GRUBU ADINA A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinizi ve ekranları başında Hükümet Programı üzerindeki bu görüşmeleri izleyen bütün vatandaşlarımızı, Anavatan Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Aslında, bu Heyetin en bariz özelliği, milletin vekili olmasıdır. Milletvekilleri, adı üzerinde, milletin vekilidirler. Sanıyorum bugün geldiğimiz noktada, milletimizin niye bize vekâlet verdiğini, niçin bizi buraya gönderdiğini, neleri yapmamız, neleri yapmamamız için bize yetki verdiğini değerlendirmek durumundayız. Sadece değerlendirmek de yetmez, bu vekâletin gerektirdiği sorumluluğu, iliklerimize kadar hissetmemiz gereken bir günü yaşıyoruz. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, milletvekili sıfatını taşıdığımız her an duymak zorunda olduğumuz bu sorumluluk duygusunu, bugün bir kat daha artıran, daha önemli kılan, daha gerekli kılan önemli bir gelişmeyle karşı karşıyayız. Hemen başında ifade edeyim ki, bizim, Hükümet Programı üzerindeki bu görüşmelerdeki bakış açımız, yani, bizim, bugünkü Meclisin gündemine bakış açımız, sıradan bir hükümet programının görüşülmesinin ötesindedir. Zira, bugün programı müzakere edilmekte olan Hükümet ve o Hükümetin bu Programı, fevkalade şartların ürettiği bir Hü-

kümet ve Hükümet Programıdır. İşte, bizim bugün asıl tartışmak durumunda olduğumuz, bence bu fevkaladeliktir. Dikkat ediyor musunuz, sabahdan beri, Meclis açıldığından beri konuşan değerli hatiplerin hiçbirisi, bu programın içerisinde neler yazdığı üzerinde durmadı. Asıl üzerinde durulan husus, bu Hükümetin nasıl bir temel üzerinde kurulduğudur. Asıl fevkaladelik budur.

Değerli arkadaşlarım, 53'üncü Hükümeti yıkan sebepler nelerse, benim, fevkaladelikten kastettiğim de budur. Zira, 53'üncü Hükümetin yıkılma sebepleri, aynı zamanda, 54'üncü Hükümetin de kurulma sebepleridir. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Öyleyse, 53'üncü Hükümetin niye yıkıldığını bütün milletvekili arkadaşlarımızın bilmesi lazım, bilen arkadaşlarımızın yeniden hatırlaması lazım. Hem milletin hem de milletimizin vekillerinin, 53'üncü Hükümetin yıkılma sebeplerini bütün açıklığıyla öğrenmelerinde, bence, büyük yarar var. Bugünkü görüşmelerin belki de en önemli noktası budur.

Aziz milletimiz ve onun değerli vekilleri bilmelidirler ki, 53'üncü Hükümetin, yani, kamuoyundaki ismiyle ANAYOL Koalisyonunun bitiş sebebi, ne koalisyondaki uyumsuzluktur ne protokole uymamaktır ne şu krizdir ne bu krizdir, ne icraatsızlıktır ne de herhangi başka bir sebeptir. Değerli arkadaşlarım, 53'üncü Hükümetin son bulmasının bir tek nedeni vardır ve maalesef, o neden, benimle yakın ilişkilidir. 53'üncü Hükümetin son bulmasının nedeni, bu Meclisin başlattığı ve benim de idarede başlattığım yolsuzluk soruşturmalarıdır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Evet, itiraf ediyorum, 53'üncü Hükümetin bitmesinde benim önemli dahlim var, benim dahlim var; çünkü ben, 53'üncü Hükümetin Başbakanı olarak millettten temsil yetkisi isterken, onun hak ve çıkarlarının üzerinde hiçbir hak ve çıkar tanımayacağımı taahhüt etmiş ve bu kürsüden de Yüce Meclisin, 65 milyon vatandaşının, tarihin ve tabii ki, Allah'ın huzurunda yemin etmiş bir milletvekili olarak, Rize Milletvekili Ahmet Mesut Yılmaz olarak, yetimin hakkını kimseye yedirmeme konusundaki kararlılığımı sonuna kadar muhafaza ettim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, bazı akli evveller çıkıyorlar, hem bu kürsüye çıkıyorlar hem gazetelerin manşetlerine çıkıyorlar, bana akıl veriyorlar; "efendim, sırası mıydı şimdi Hükümeti bozmanın, yolsuzluklarla uğraşmanın; hiç olmazsa Başbakanlık döneminin sonuna kadar bekleyemez miydin; böyle geçimsiz Başbakanlık olur mu..."

Bakın, ben, üç aydan beri, hiç kamuoyuna aldırmiyorum; hiç o köşe yazarlarına falan patronlarına yaranmak için belli kişilere methiyeler düzen o köşe yazarlarına hiç cevap vermiyorum; ama bugün milletin önünde konuşuyorum, milletin kürsüsünden konuşuyorum.

Şimdi, herkese söylüyorum: O bana akıl verenler, akıllarını kendilerine saklasınlar. Türkiye'de siyasetin bu kadar yozlaşmış kokuşmasının asıl sebebi, hırsız, uğursuz takımının cüretkârlığı yanında, devleti yönetenlerin, bu olan biten hırsızlıklara, yolsuzluklara kayıtsız kalmasıdır, seyirci kalmasıdır; daha da ileriye gidiyorum, bazen ortak olmasıdır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu ülkeyi yönetmek için millettten yetki almış hiç kimsenin, hiçbirinin, yolsuzluk ve suiistimallerin üzerine gitmeyi, belli bir stratejiye, belli bir takvime bağlamaya hakkınız ve yetkiniz yoktur; hiç kimsenin buna hakkı yoktur. Eğer, 54'üncü Hükümeti kuranlar, kafalarında böyle bir plan kuruyorlarsa, unutmasınlar ki, tarih önünde bu suç ortaklığından kurtulamazlar.

AHMET BİLGİÇ (Balıkesir) — Civangate olayı ne oldu?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Zira hepimiz biliyoruz ki, geciken adalet, artık, adalet olmaktan çıkmıştır.

AHMET BİLGİÇ (Balıkesir) — Civangate'ten bahset.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Laf atma... Laf atma... Dinle... Dinle...

NABİ POYRAZ (Ordu) — Otur yerine! Otur!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, sükûnetinizi rica ediyorum.

Sayın Yılmaz, siz buyurun efendim.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlarım, şimdi, bu Hükümete sesleniyorum; bir ortağı eksik olan bu Hükümete sesleniyorum: Bakın, Bakanlar Kurulu sıralarında bir tane Doğru Yol Partili bakan yok; ben mi yanlış görüyorum? Bir tane Doğru Yol Partili bakan yok!

NABİ POYRAZ (Ordu) — Utanıyorlar...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Allah, hiç kimseyi, ortağı olduğu, hatta, Başbakan Yardımcısı olduğu Koalisyonunda, Hükümet Programının görüşülmesinde, Hükümet Programının okunmasında, hükümet sıralarında oturma utanmasına düşürmesin. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Hükümet, siz, şimdi, bu yolsuzluklar konusunda...

(Orman Bakanı Mehmet Halit Dağlı ile Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam, Bakanlar Kurulu sıralarındaki yerlerini aldılar; ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar!)

Allah, Türkiye'de hiçbir Bakana, Genel Başkanının oturmaktan utandığı bir Hükümetin içerisinde oturmayı nasip etmesin. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Hükümete sesleniyorum, Hükümet, şimdi, kendi kafasında şöyle bir plan yapmış olabilir: Bu adaleti, yani yolsuzluklarla, hırsızlıklarla mücadele etmeyi, kendi kafasında bir vadeye bağlamış olabilir; ama unutmayın ekmeği çalınan, ilacı çalınan, alinteri çalınan, mutluluğu, ömrü çalınan insanlar, sizin tayin ettiğiniz o vadeyi beklemeye mecbur degillerdir; esasen, buna tahammülleri de yoktur. Fazilet sahibi her insanın yapması gereken, bizim yaptığımız olmalıdır...

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Doğru; siz faziletli insanlarsınız!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Biz ne yaptık... Bakın ne yaptık, Sayın Milletvekilleri: İşte bizim Hükümet Programımız, işte bizim Koalisyon Protokolümüz.

Biz, buraya bir madde koyduk, bu maddenin altına imza attık; benim imzam da var, Sayın Çiller'in de imzası var. O madde "yolsuzluk ve suiistimal iddialarının üzerine, ciddiyetle gidilecektir" diyor. Dedik ve gereğini yaptık; hem de Yüce Meclis ile beraber yaptık.

Şimdi, biraz önce Doğru Yol Partisinin Sözcüsü çıkmış, burada "Anavatan Partisi, koalisyon protokolünü çiğnedi" diyor.

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Doğru...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Peki, ben de şimdi ona soruyorum; doğru diyene soruyorum: Siz, bu protokolü imzalarken içerisini okumadınız mı? Okumadınız mı? Yoksa, bunu yaparken, bizim samimî olmadığımızı mı düşündünüz; Başbakanlık koltuğunu bırakamayacağımızı mı sandınız?

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Balıkesir) — Uydurma işleri yapmadık, hakiki olsun dedik.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...Eğer, öyle sandıysanız çok yanıldınız. Eğer, böyle düşündüyseniz, sizin, bugün, hasbelkader üyesi bulunduğunuz Meclisi, asıl yüce kılan, kutsal kılan değerlerden hiç mi hiç haberiniz yok demektir.

Sayın milletvekilleri, ahlak ve fazilet, sadece iki kuru kelime değildir. Bu iki kavram, insan kişiliğinin ayrılmaz, olmazsa olmaz parçalarıdır. *(DYP sıralarından gürültüler)*

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Siz, faziletli insanlarsınız!

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Konuşma! Dinlemesini bil! Kes sesini!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri... Sayın grup başkanvekilleri... Rica ediyorum...

Sayın Okuyan, efendim lideriniz konuşuyor.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Balıkesir) — Fazilet partisinden! Enerji Bakanı...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Müdahaleleri süremden düşer misiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yılmaz.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Teşekkür ederim.

ABDÜLBAKİ ATAÇ (Balıkesir) — Soruşturma açtığının Enerji Bakanını niye alıyorsun?

BAŞKAN — Sayın Ataç, lütfen dinleyin efendim.

Sayın Yılmaz, buyurun.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, sayın Hükümet; bir şeyi unutmamanız lazım: Ben, eğer, yolsuzluk dosyalarına göz yumsaydım, bugün, hâlâ o koltukta ben oturuyordum. *(DYP sıralarından "Allah Allah" sesleri)* Ama, ben, başta söyledim, buradan söyledim; "ben, çamurun üzerinde oturan Başbakan olmayacağım" dedim. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Eski Enerji Bakanı nerede?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Çamurun üzerinde, yolsuzluk ve şaibelerin üzerinde oturan, onları örten bir Başbakan olmaktansa, halkın gönlünde dürüst bir politikacı olarak kalmayı bin kere tercih ederim, her zaman tercih ederim. (ANAP sıralarından alkışlar) Ve bakın bir şey daha söylüyorum: Koltuk uğruna, makam uğruna, kendi kişiliğimden, kendi onurumdan, kendi ahlakımdan taviz vermektense, önüme bin kere aynı imkân çıksa, bin kere aynı şeyi yaparım. (ANAP sıralarından alkışlar) Bunu, bu vesileyle ispat etmiş olmanın onurunu taşıdığımız gibi tekrar söylüyorum bin defa tekrerrür etse, bin defa o koltuğu terk ederiz.

Değerli arkadaşlarım, dolayısıyla, protokole aykırılık Anayol Koalisyonunun bozulma sebebi filan değildir. Zaten, bugüne kadar da, bu yönde, ciddi bir iddia ortaya atılmış değildir. Sayın Çiller'in ve onun yakın yandaşı olan bir iki kişinin sendirdiği tek iddia “bizi arkadan vurmaya kalktı” olmuştur. Başbakanlıkta başlatılan teftiş ve soruşturmalar, özellikle, kamu bankalarında ve bilhassa TURBAN'da başlatılan soruşturmalardan dolayı, bizi, kalleş olmakla itham ettiler.

Şimdi size soruyorum: Bunun neresi arkadan vurmaktır ? Bunun neresi kalleşliktir? Siz, halktan oy isterken “kör kuruşun hesabını soracağım” diyeceksiniz, sonra koltuk hatırına hepsinden vazgeçeceksiniz! Milletinize ihanet edeceksiniz, Başbakan kalacaksınız; ama millete sadık kalırsanız, sözünüze sadık kalırsanız kalleş olacaksınız! Bu mantığı izah edemezsiniz; bu mantığı, bu millete anlatamazsınız.

Herkes şunu bilmelidir: Hakikatin hatırı, milletin hatırı bizim için her şeyin üzerindedir.

Değerli milletvekilleri, burada iki tane program var. Bu, benim Hükümetimin Programı, 53'üncü Hükümetin Programı; bu da, 54'üncü Hükümetin Programı, bu Hükümetin Programı.

Biraz önce, Refah Partisinin Sayın Sözcüsü, bu Hükümet Programının çok mükemmel bir program olduğunu söyledi, tarihe geçecek bir program olduğunu söyledi. Bunu, latife olarak mı söyledi, ciddi mi söyledi; ben ayırmakta müşkülât çektim.

Ama, bakın ben size söyleyeyim: Bu iki program, aşağı yukarı birbirinin aynıdır... (RP sıralarından “oy verin” sesleri)

Şimdi oy meselesine geleceğim.

Bakın, öyle şeyler var ki, şimdiye kadar hiçbir hükümet, zannediyorum, kendinden önceki hükümetin programından böyle fotokopiyle çoğaltıp da yeni hükümet programı yazmamıştır. (ANAP sıralarından alkışlar)

Şimdi bakın, “Devletin vatandaşına güvenmesi temel ilkelerimizden birisidir. Fertlerin devlet ile olan ilişkilerinde vatandaşın beyanına güven esas alınacak, beyanın doğruluğunu araştırmak ilgili kamu idaresinin görevi olacaktır.” Bu, bizim programımızın 12'nci sayfasında yazıyor.

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — 52'nci Hükümetinkinde de var.

A.MESUT YILMAZ (Devamla) — 54'üncü Hükümetin Programını açın, 37'nci sayfada aynı şey yazıyor. Yahu, aynı cümleyi kopya ediyorsunuz; bari, bir

kelimeyi değiştirin... Aynı cümleleri almışlar, aynı yere koymuşlar. (RP sıralarından gürültüler)

Peki, bir şey daha var: Biz, kendi Programımızda, birtakım fizikî hedefler koymuşuz, sayısal hedefler koymuşuz. Mesela, demişiz ki, kamu yatırımları içinde eğitimin payı yüzde 12'ye çıkacak, enerji sektörünün payı yüzde 22'ye çıkacak veya demişiz ki, şu kadar asfalt yapacak devlet, şu kadar asfalt yol yapacak, şu kadar beton yol yapacak; aynı rakamları almışlar, kendi Programlarına koymuşlar. Bu iki program arasında... Evet, Programımızı kopya etmişsiniz, bundan dolayı da sizi ayıplamıyorum; adil düzenden vazgeçtiğinize göre, elbette bir programla gelecektiniz. Bizim Programımızı kopya etmiş olmanız, aslında, kötü bir şey değil, bizim için iyi bir şeydir; ama kötü olan ne: Bazı şeyleri almamışlar Programlarına. Mesela, biz demişiz ki “otoyol hamlesine devam edeceğiz.” Hayır, bunların Programında otoyol yok; otoyol, bunlara göre, Türkiye'ye göre lüks; ama asıl fark nerede: Asıl fark yolsuzluklarda.

Bakın, değerli milletvekilleri “yolsuzluk” kelimesinin kendisine bile, bu Program tahammül edememiştir, bu Hükümet tahammül edememiştir; kelimeye bile tahammül edememiştir. (ANAP sıralarından alkışlar)

54'üncü Hükümet Programında, bir yandan, ifade ve fikir hürriyeti, din ve vicdan hürriyetinden söz edilirken, öte yandan, kişilik hakları kavramına sığınarak, basına gözdağı verilmeye çalışılmaktadır. Basının yolsuzluklarla ilgili haber vermesi önlenmek istenmektedir. Şimdi, soruyorum: Acaba, böyle bir hükümet, bizi, nasıl bir Türkiye'de yaşatmak istiyor; basının susturulduğu, yolsuzlukların örtüldüğü bir Türkiye'de mi? Ama, bakın, söylüyorum; buna kimsenin gücü yetmez, hiç kimsenin gücü yetmez ve ben inanıyorum ki, bu Parlamento da, böyle çirkin bir oyunun figüranı olamaz.

Değerli milletvekilleri, bu Koalisyon, 53'üncü Koalisyon uyumsuz bir koalisyon muydu; kesinlikle hayır. Kabinedeki bizzat Doğru Yol Partili bakanların ifadesiyle, bu Koalisyon, kendinden önceki DYP-CHP Koalisyonundan çok daha uyumlu bir koalisyondu. Ne icraat ne atamalar, bu Koalisyonda, bundan önceki Koalisyon gibi, bir kriz konusu olmamıştı. Nereye kadar; ta ki kamu bankalarıyla ilgili atamalar gündeme gelinceye kadar. Bu da, aslında Kabineden değil, bizzat Sayın Çiller'den kaynaklanan bir problem olmuştur. Ne zaman ki, kamu bankalarında daha önceki Hükümetin yerleştirdiği kadrolar ve uygulamalar üzerine ciddi bir biçimde gidilmiştir, işte o zaman ipler gerilmiştir. Sayın Çiller, bizzat kendisi, bana, filan kamu bankasındaki yöneticilerin değiştirilmesinden vazgeçilmezse, bunun, koalisyonun sonu olacağını söylemiştir. Hiç böyle bir şeyi aklınız alıyor mu; böyle bir konunun, bir koalisyon hükümetini yıkacak kadar önemli olduğunu düşünebiliyor musunuz? Ama, Sayın Çiller için önemlidir; çünkü trilyonlara varan yolsuzlukların açığa çıkmasından endişelidir.

Ayrıca, ne dediniz bizim için; “icraatsız hükümet” dediniz.

Değerli milletvekilleri, icraatsız dedikleri hükümet, benim Hükümetimdir. Üç aydan beri de meydana boş buldular; kırık plak gibi, hep aynı şeyi söylüyorlar; ama biraz önce söyledim, ben, üç aydan beri kamuoyunun ne söylediğine filan bakmı-

yorum, basının ne yazdığına bakmıyorum. Kaldı ki, benim Hükümetimin, o üçbuçuk aylık süresinin yarısı, onların yapmadıkları 1996 bütçesini hazırlamakla geçti, atamalarla geçti, yasal düzenlemelerin altyapısını yapmakla geçti; ama bakın, bu şartlara rağmen, benim Hükümetimin 100 günlük icraatını, Sayın Çiller'in Hükümetinin 100 günlük icraatıyla, her an, her platformda karşılaştırmaya hazırım. Öyle, parti kongrelerinde filan söyleyip kaçmakla olmaz, televizyona çıkıp, açikoturumlarda yalan söylemekle olmaz; çıkıp, bu kürsüden söyleyin; rakamları, burada, milletin önünde tartışalım; kim yalan söylüyor, kim doğru söylüyor, millet kendi gözüyle görsün. Aylarca Bakanlar Kurulunu toplayamamış; neredeyse üç yıl süren Başbakanlığında, ülkeye numune için bir tek eser bırakmamış; ama konuştuğu zaman, mangalda kül bırakmayan birisi, bizi icraatsızlıkla suçluyor... Halep oradaysa, arşın buradadır.

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Ne yaptın?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi mukayese yapalım, siz üç ayda neler yaptınız; biz bir azınlık Hükümeti olmamıza rağmen, üstelik kendi ortağımızdan engelli bir azınlık Hükümeti olmamıza rağmen üç ayda neler yaptık...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Rize'ye ne kadar para gönderdiniz; onu söyle!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Mukayese edelim de yalanlarınızla iğfal ettiğiniz bir kısım masum vatandaşımız da gerçekleri öğrensin.

Size rakam veriyorum, yazın rakamları, yanlışsa gelin söyleyin buradan. Sayın Çiller'in kurduğu Hükümetin 100 günlük ilk dönem icraatında Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk ettiği kanun tasarısı sayısı 22'dir; benim Hükümetimin ilk 100 gününde Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk ettiği kanun tasarısı sayısı 52'dir.

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Çıkardığın kaç tane?

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Kaç kanun çıkardın?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yahu biraz sabredin ona da geleceğim, hiç boşluk bırakmayacağım merak etmeyin.

Çıkan kanunu sordunuz değil mi? Sayın Çiller'in Hükümeti ilk 100 gününde 3 tane kanun çıkarmış, ben 10 tane çıkarmışım. Bu Meclis 10 tane çıkarmış, Sayın Çiller'in Hükümeti 3 tane çıkarmış.

Peki, bir azınlık hükümetinin Meclisin icraatıyla övünmesi mümkün değil; ama Bakanlar Kurulunun performansını tayin eden en önemli faktör ne; çıkan kararname sayısı. Sayın Çiller, ilk 100 gününde 243 tane kararname çıkarmış, benim Hükümetim 462 tane kararname çıkarmış.

Hangi kritere vurursanız vurun, yaptığımız icraat, Sayın Çiller'in 100 günlük icraatının iki katıdır. Ama, bakın, isterseniz size başka örnekler de veririm, icraatsız hükümetin hangisi olduğunu anlamanız için. Üç aylık Koalisyon Hükümeti döneminde, köylünün emeğinin karşılığını verebilmek için, buğday fiyatını, geçen seneki Koalisyon Hükümetinin açıkladığı tarihten tam 4 ay önce açıkladık, hem de alınterinin bedel fiyatını vererek açıkladık. (ANAP sıralarından alkışlar)

Geçen sene, bu dört aylık gecikme yüzünden buğday üreticisini perişan ettiniz. Şekerpancarına düşük fiyat verdiğiniz için, Türkiye'yi, yurtdışından milyonlarca, yüz milyonlarca döviz ödeyip şeker ithal etme mecburiyetiyle karşı karşıya bıraktınız.

Üç yıllık hükümetinizde, enerji ihraç eden Türkiye'yi, Bulgaristan'dan enerji ithal eder ülke durumuna düşürdünüz. Üç yılda bir tek enerji yatırımınız yok; bitirdiğiniz bir tane baraj yok. Bütün cumhuriyet tarihinde 1994-1995 yılları hariç hiç baraj yapılmayan –çokpartili demokrasi dönemini kastediyorum iki sene zarfında bir tane barajın yapılmadığı tek dönem, Sayın Çiller'in Başbakanlık dönemidir.

Bakın, biz, üç ayda enerji alanında ne yaptık: Sanayi kuruluşlarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere, enerji tesisi kurmalarını, çıkardığımız yönetmelikle imkân sağlayıp, toplam 185 megavat enerji üretecek 9 santralla ilgili sözleşmeleri imzaladık. Yap-işlet-devret modelindeki aksaklıkları gidermek üzere, yap-işlet modeliyle enerji tesisi kurma imkânını getirdik ve fiilen uygulamayı başlattık.

Birecik Barajını siz başlatmıştınız. Biz geldiğimiz zaman, Birecik Barajının ve Hidroelektrik Santralının kamulaştırma bedelleri ödenmemişti; kamulaştırma bedellerini ödeyip, 4 Nisan 1996'da barajın inşaatını biz başlattık. Enerji alanında toplam 3,1 milyar dolarlık yatırımı başlattık. Kangal Termik Santralının üçüncü ünitesinin inşaatını başlattık. Sizin, karanlığın ucuna getirdiğiniz ülkemizin, enerji darboğazını aşması için, sizin yapmadığınız sulama yatırımlarının yapılabilmesi için üçbuçuk ay içerisinde 18 Martta Çanakkale'de, Umurbey Barajının; 11 Mayıs'ta Niğde'de, Yeşilburç Barajının; 25 Mayıs'ta Gaziantep'te, Karkamış Barajının; 18 Haziranda Bayburt'ta, Demirözü Barajının; 26 Haziranda Gümüşhane'de, Köse Barajının temelini attım. Temelini attığımız bütün bu yatırımların inşaatları, şu anda devam ediyor.

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Kaç hektar... Kaç hektar... Onu söyle!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Diyarbakır'da, Dicle'de, Göksu Barajını hizmete açtık. Size yüzde 90 gerçekleşmeyle devrettiğimiz, üç yıl zarfında hiçbir şey yapmadığınız, Adana'daki Çatalan Barajının su tutma işlemini tamamladık. Bunlar gibi pek çok icraatı, enerji ve sulama alanında, üç ay gibi kısa bir zamanda yaptık. Siz, üç yılda ne yaptığınızı...

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Mavi Tüneli, Mavi Tünel ihalesini 19 Nisan'da neden durdurdun; onu açıkla! Onu açıkla! (ANAP sıralarından "sarhoş, otur yerine" sesleri) Sarhoş sizsiniz!

Onu açıkla! Onu açıkla! KOP Projesinin en büyük ayağı Mavi Tünel projesini, ihaleye bir gün kala neden durdurdunuz? Şimdi, bunu açıkla!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri... Sayın grup başkanvekilleri... Sayın idare amirleri... Rica ediyorum... Rica ediyorum...

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Onu açıkla, onu! Konya'ya cevap ver! Millete cevap ver! (ANAP sıralarından "Otur yerine" sesleri)

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekili, sinirlenmenizi anlıyorum da...

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Sinirlenmiyorum; ben, doğruları söylüyorum.

BAŞKAN — Sayın Yavuz... Sayın Yavuz...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ben, size diyorum ki, üç sene iktidarda yaptığınız, millete söyleyecek şeyiniz varsa, gelin, bu kürsüden söyleyin; söyleyin ki, millet mukayese etsin; hangi hükümet icraatsızdır, hangi hükümet icraat hükümetidir; millet, bir mukayese etsin. Öyle, bağırıp, çağırıp, yerinizden bana laf atarak milleti aldatamazsınız.

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Ben aldatmıyorum; gerçekleri söylüyorum.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bizim, size bıraktığımız Sosyal Sigortalar Kurumu, malî bakımdan artıda olan bir kurumdu; inkâr edebilir misiniz?

Bugün, bakın, sadece Sosyal Sigortalar Kurumu açıklarının, toplam KİT açıklarının daha üstüne çıktığını biliyor musunuz? Ben, burada, kendi Hükümet Programımın görüşülmesinde de söyledim: 1996 yılında, devletin resmî dokümanlarına göre, sosyal güvenlik kuruluşlarının finans açığı 260 trilyon lira olacaktır, 260 trilyon lira. 1991 sonunda biz devrettiğimiz zaman artı veren kuruluş, bugün, dörtbuçuk, beş sene sonra, 260 trilyon eksi verir hale gelmiş. Çalışma Bakanımız, üç ay zarfında, son derece başarılı bir çalışma yaptı; Bakanlık ve diğer sosyal güvenlikle ilgili tüm kurumların katkılarıyla, finans açığını zaman içinde ortadan kaldıracak, bu arada hiçbir çalışanı mağdur etmeyecek, hak kaybına uğratmayacak bir yasa tasarısını hazırladı. Biz, bunu üç ayda yaptık; bir taraftan devleti, yetimin hakkını size karşı korumaya çalışırken, bir taraftan da sosyal güvenlikte sizin açtığınız yaraları saracak tedbirleri getirdik. Batma durumuna getirdiğiniz, kendisi batarken devleti ve kamu maliyesini de aşağıya doğru çeken Sosyal Sigortalar Kurumunu ve Bağ-Kur'u, dört yıllık icraat döneminizde bu hale getirdiniz. Şimdi kimin icraatsız olduğunu görebiliyor musunuz?

Değerli milletvekilleri, bunları uzun uzun anlatacak değilim. Söylemek istediğim şudur; bizim "53'üncü Hükümetimizi sona erdiren sebepler, 54'üncü Hükümeti kuran sebeplerdir" derken söylemek istediğim nedir; Sayın Baykal buradan söyledi; ama müsaadenizle ben de tekrarlayacağım; çünkü inanıyorum ki, 9 Mayıs 1996 tarihinde yani, aşağı yukarı bundan iki ay önce Sayın Çiller'in bu kürsüden size hitaben kullandığı sözler, bugün bu Hükümet Programı üzerinde söyleyeceğimiz sözlerden çok daha önemlidir. Sayın Çiller, Refah Partisi tarafından, şimdiki ortağı tarafından, kendisiyle ilgili olarak verilen soruşturma önergesi üzerinde söz alarak tutanaklara da geçen konuşmasında bakın ne diyor; noktasıyla, virgülüyle aynen söylüyorum: "Sayın Erbakan, yani, önerge sahiplerinin Sayın Genel Başkanı, bana üç saat boyu hükümet olmayı teklif etti mi? İlk söze başlayıp tam 55 dakika, nefes almadan, nokta virgül koymadan, bana birlikte hükümet olmayı teklif etti mi, etmedi mi? İkinci soru ben sormuyorum, Sayın Çiller soruyor Sayın Erbakan, 'bizimle koalisyon yapacak olan süttten çıkmış ak kaşıktır' dedi mi demedi mi? Ben, o teklifleri kabul etseydim, bu tertipler yapılırdı mıydı? Soruyorum: Yapılırdı mıydı?" Ben sormuyorum, Sayın Çiller soruyor.

Şimdi, yine Sayın Çiller'den alıntı yapmaya devam ediyorum, onun sözlerini okuyorum: “İşte benim önlemeye çalıştığım iktidar buydu. Ben, Refah Partisine oy vermiş değerli vatandaşlarımın iktidarını değil, meydanlarda, daha birkaç gün önce ‘bize oy vermeyenleri evliyalara çarpar’ diyen samimiyetsiz siyasetin iktidarını önledim. İşte asıl aranması gereken suiistimal budur.”

Ben, şimdi, Doğru Yolcu arkadaşlarıma söylüyorum: Sayın Çiller o gün mü doğru söylüyordu, Sayın Çiller bugün mü doğru yapıyor? (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Şimdi, Refah Partili arkadaşlarıma söylüyorum. O müzakerelerde, Sayın Çiller’le ilgili soruşturma önergesi üzerinde Refah Partisi adına konuşan değerli arkadaşım Sayın Lütfü Esengün bugün bakandır. Bakın, aynen, noktasıyla, virgülüyle okuyorum: “Siz, öyle bir partisiniz ki, kuracağınız koalisyonun birinci şartı olarak, hakkınızda yapılan soruşturmanın geri çekilmesini istiyorsunuz. Siz, bu halinizle ortak bulamazsınız. Anavatan Partisiyle kurduğunuz koalisyon da soruşturmalar dolayısıyla bozulur mu, bozulmaz mı, orasını bilemem; ama bu Meclis, bu soruşturmaların peşini bırakmayacaktır.” Bunu, sizin arkadaşınız söylüyor, sizin sözcünüz söylüyor.

Ben, şimdi, size soruyorum: Sayın Çiller, Sayın Lütfü Esengün’ün kehanetinin tersine, kendisine, soruşturmalarını kapatacak bir ortak buldu; ama acaba, bu Meclis bu soruşturmaların peşini bırakacak mı, bırakmayacak mı? (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, bunları okuduktan sonra, 53’üncü Hükümetin neden son bulunduğunu ve bu Hükümetin nasıl kurulduğu anlatmak için başka bir delile ihtiyaç var mı? İşte, size, kendi ağızlarından çıkan, kendi sözleriyle, tutanaklarda tespit edilmiş ifadelerini okudum.

Sayın Çiller soruyor: “Sizinle koalisyon olsaydım, bu soruşturmaları ister miydiniz?” Sayın Erbakan cevap veriyor: “Bizimle koalisyon kurarsan, sütten çıkmış kaşık olursun” diyor. Anayolu sona erdiren, bu ahlaktan yoksun ilişkiden başka birşey değildir. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu Hükümet de, yine, bu ilkesiz, bu ahlak fukarası zemin üzerinde kurulmuştur.

Şimdi, 54’üncü Hükümetin sözüm ona Programını müzakere edeceğiz. Değerli milletvekilleri, hangi programdan bahsediyoruz; hangi hükümetten bahsediyoruz? Soruyorum 54’üncü Hükümetin Sayın Başbakanına, Sayın Erbakan’a: Bu ülkede yolsuzluk var mı, yok mu? Bu ülkede, hırsızlık, rüşvet var mı, yok mu? Bu ülkede dolandırıcılık var mı, yok mu? Eğer, şayet “yok” diyorsanız, sizi, Allah’a ve milletin vicdanına havale ediyorum. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Yok, eğer “vardır” diyorsanız biraz sonra konuşacaksınız o zaman da soruyorum: Bu Hükümetin yolsuzluklarla mücadele etmeye hiç niyeti yok mu? “Var” diyorsanız, o zaman soruyorum: Niçin Programınızda yolsuzluklarla mücadeleden, tek satırla bile olsun, bahsetmediniz?

Yahu, ben merak ettim, saydırdım; bu Hükümet Programı 58 sayfa. 58 sayfa-da 5 239 kelime kullanılmış; 5 239 kelime içinde olmayan tek kelime “yolsuzluk.”

(ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Eğer, sizin “adil düzen” dediğiniz buyrsa, Allah, milletimizi böyle adaletten korusun.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, ben, bu Programın nesini müzakere edeceğim? Bu Programdan pis kokular çıkıyor. Bakın, bu Programa ne yazmışlar; daha doğrusu, biz, kendi Programımıza ne yazmışız; 53’üncü Hükümetin Programından okuyorum: “Hukuk devleti ilkelerine bağlı kalarak, yolsuzluk olaylarına karşı etkili bir biçimde mücadele etmek, bizim için, ahlakî, hukukî ve siyasî bir zarurettir. Koalisyon Hükümeti, her türlü yolsuzluk olayının üzerine gitmeye kararlıdır.” Peki, siz ne diyorsunuz kendi programınızda; şimdi, sizin dediğinizi okuyorum: “Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevini gereğince sürdürebilmesini teminen, bu denetlemenin, partizanca, politik maksatlarla ve kişilerin haysiyet ve şereflerini rencide edici amaca yönelik olması engellenecek; ancak, esas amaç olan yasalara aykırı davranışları ortaya koymak için, işbirliği ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır.”

Yahu, bizim programımızı kilometre sayısına kadar, megavat sayısına kadar kopya ettiniz de, niye yolsuzluk gelince almadınız; niye, bir tek, yolsuzluğu dışarıda bıraktınız? (ANAP sıralarından alkışlar) Hükümet olarak, yolsuzluklara karşı mücadele etmek bir tarafa, bu ifadenizle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasal denetleme yetkisini sınırlandıracağınızı söylüyorsunuz. Ne oldu da, bizzat kendileri tarafından verilen soruşturma önermeleri, şimdi, partizanca ve haysiyet kırıcı oldu? Acaba, o zaman mı haklıydılar; yoksa, şimdi mi haklıdır?

Değerli arkadaşlarım, bu pazarlıkta, alan razı veren razı da olsa, millet, buna rıza göstermez; çünkü ortaya koydukları kendi şeref ve haysiyetleri olsa da, alıp verdikleri, bu milletin servetidir, bu milletin zamanıdır. Bu aziz millet ve onun değerli vekilleri, öyle, kimsenin, köprü altından su bağışlamasına müsaade etmeyecektir. Bu millet, size neden ve nasıl güvensin?

Sayın Çiller, meydanlarda dolaştığı zaman, her akşam beş tane televizyon ekranını ziyaret ettiği zaman, milletin gözünün içine baka baka, gözleri nemli, ağlamaklı ifadelerle şu sözleri söyledi mi, söylemedi mi: “Biz, Refah Partisini önlemek için geleceğiz, halktan o şekilde oy istedik”, “Erbakan, beni tehdit etti”, “Refah Partisiyle koalisyon, ülkeye ihanettir.”

Şimdi, burada olsa da olmasa da Sayın Çiller’e soruyorum: Bu söylediğiniz doğruysa, şimdi ne halde olduğunuzu gelin, buradan izah edin; ülkeye ihanet halinde olup olmadığınızı millete bir anlatın.

Şimdi, yine kendi sözlerini söylüyorum: “Erbakan’la sonuna kadar mücadele edeceğim. Bosna parası, Mercüme ve eroin davasının takipçisi olacağım.” Bu sözler bu sene söylenmiş, bu sözlerin üzerinden daha altı ay geçmemiş. Sayın Çiller, belki, buraya utancından gelemiyor; onun milletvekillerine soruyorum... (ANAP sıralarından alkışlar)

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Hayır, niye utanacak... Devlet işi var! (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gönül... Sayın Gönül...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Ne diye utanacak... Devlet işi var; görüşmesi var; onun için gelememi.

BAŞKAN — Sayın Gönül... Rica ediyorum...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hükümet programının müzakeresinden daha önemli hükümet işi olur mu?

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Devlet işi, millet işi var. Yakışmıyor Sayın Yılmaz... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gönül... Sayın Gönül...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — “Refah Partisiyle koalisyon, ülkenin geleceğini satmaktır” demiş Sayın Çiller. Ben, şimdi, size soruyorum: Siz, şimdi, ülkenin geleceğini satıyor musunuz? (ANAP sıralarından alkışlar) “Erbakan, Apo gibi bölücü” demiş; şimdi, siz, bölücülerle koalisyon mu kurdunuz? Bu söylediklerine katıldığım için söylemiyorum...

KADİR BOZKURT (Sinop) — Türk Bayrağı kimin zamanında indirildi?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...bu söylediklerini ayıp bulduğum için söylüyorum. (ANAP sıralarından alkışlar) “Erbakan, gerici; benim ülkem satılık değil” demiş; siz, şimdi, ülkeyi mi satıyorsunuz? “Erbakan’a güvenilmez” demiş. Şimdi, soruyorum sizlere:

Sayın Çiller, bu sözleri söyledi mi, söylemedi mi? Bu sözleri tekrarladığım için, beni eleştiremezsiniz. Bu sözleri eleştiri hakkınız var; ama onun muhatabı ben değilim; o, bugünkü genel başkanınızdır. Hani göğsünü siper edecekti; hani gerekirse 20’nci kattan atlayacaktı? (ANAP sıralarından gülüşmeler) Sizi, bölücü dediginiz, gerici dediginiz insanlarla ortaklık kurmaya iten sebepleri, gelin, buradan anlatın; demagojiyi bırakın, yalanı bırakın, hangi sebepten bu yanlışa ortak oluyorsunuz; gelin, buradan millete onu anlatın. Yoksa, bu sözünü ettiğiniz, Sayın Çiller’in sözünü ettiği tehditlere boyun eğmek zorunda mısınız? Çok mu korkuyorsunuz?

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Kimse korkmaz efendim... Lütfen yapmayın...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, şunu bilin ki, korkunun ecele faydası yoktur. Korkunun ecele faydası yoktur...

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Korkmayız, cesuruz...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Onu pazartesi göreceğiz.

Şimdi, muhterem Hocam, size geliyorum: Siz değil miydiniz Erzurum’da “Çiller sinsi bir din düşmanı” diyen? Siz değil miydiniz “Çiller gavur aşığı, gavur gelini” diyen? “Sayın Çiller din düşmanlığı rejimini sürdürmek istemektedir. Kendisi, Cumhuriyet Halk Partilidir sanki Cumhuriyet Halk Partili olmak hakaret gerektirir böyle bir insanın, Doğru Yol Partisi tabanı ve milletvekilleri tarafından tasvip edilmesi mümkün değildir. Sayın Çiller hiçbir şeyi beceremez; eline yüzüne bulaştırır ve bırakır. Her işi böyledir. Bunu tutturuyor gidiyor, hiçbir zaman olgun bir insan gibi davranmıyor” diyen siz miydiniz, değil miydiniz Sayın Erbakan?

Bakın, bu sözün üstünden öyle altı ay filan da geçmemiş; bu sözü 8 Temmuz 1995'te söylemişsiniz. Şimdi, size sormazlar mı Sayın Erbakan...

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — Bir sene geçmiş...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ortaklık kurduğunuz Sayın Çiller'in Başbakanlığında... Bakın, bu programda ne deniliyor: Şahsiyet...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sen kaç trilyon verdin? Sizler kaç trilyon verdiniz, onu söyleyin.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yahu, ayıp, ayıp... Başkan Yardımcısı olacaksınız bir de, ayıp yahu!

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sen Rize'nin valiliğini yap; oldu mu kardeşim...

BAŞKAN — Sayın Genç... Sayın Genç... Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Yahu, devletin bütün parasını Rize'ye götürdü, yatırdı...

BAŞKAN — Sayın Genç... Rica ediyorum... Rica ediyorum...

Sayın Yılmaz, siz buyurun efendim.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bakın, bu programda bir iddia daha var. Bu Hükümet 54'üncü Hükümet şahsiyetli bir dış politika izleyecekmiş! (*DYP sıralarından gürültüler*) Şimdi, bu Hükümet, şahsiyetli bir dış politika izleyecekmiş! Sayın Erbakan, şimdi, size, çıkıp sormazlar mı bu kürsüden: Ortaklık kurduğunuz Sayın Çiller'in başında olduğu, Başbakan olduğu 50'nci Hükümet, 51'inci Hükümet, 52'nci Hükümet, eğer şahsiyetsiz dış politika izlemişlerse siz öyle demiştiniz şimdi, aynı şahıs, o hükümetlerin başında olan Sayın Çiller, sizin hükümetinizde Dışişleri Bakanlığı yaparsa, bu Hükümet, nasıl şahsiyetli dış politika izleyecek? Peki "hiçbir şey beceremez" dediginiz Sayın Çiller'le mi şahsiyetli dış politika yürüteceksiniz?

Peki, bir şey daha soracağım. Kapı kapı dolaşıp, sizi dünyaya şikâyet eden, hakkınızda olmadık şeyler söyleyen, benim burada tekrarlamaktan hicap duyduğum şeyleri, üstelik, gidip yabancı devlet adamlarına söyleyen o ortağınız, şimdi, Dışişleri Bakanı olarak gidecek, o yabancılara diyecek ki "ben, bir sene önce yanılmışım" diyecek yani, sizi övecek onlar da ona güvenecek, ona inanacak ve bunun adı da şahsiyetli dışpolitika olacak! (*ANAP sıralarından alkışlar*) Şimdi, eğer, siz, bu milletin buna inanmasını bekliyorsanız, rüya görüyorsunuz. Buna, insanların inanması bir yana, kargalar bile güler değerli arkadaşlarım.

54'üncü Hükümetin, ekonomi alanında yapacağını vaat ettiği icraatları ise, tam anlamıyla bir çelişkiler yumağıdır. Bakın, ne deniliyor bu Hükümet Programında: Bankalar Kanunu, gelişmiş ülke standartlarında ve Avrupa Birliği normlarına uygun olarak düzenlenecekmiş.

Şimdi, bu ne demek? Sayın Erbakan, bugüne kadar, kendi dışındaki partilerin Batı taklitçisi partiler olduğunu söylemedi mi? Şimdi ne oldu; yoksa, Sayın Hoca-mız da mı Batı taklitçisi oldu? (*ANAP sıralarından alkışlar*) Bugüne kadar "faizci" dediği "sömürücü" dediği Batı, şimdi ne oldu da normları örnek alınacak hale geldi?

Bakın, bir koltuk, bir makam hırsı insana neler söyletiyor; daha doğrusu, insanı ne duruma düşürüyor. (ANAP sıralarından gülüşmeler)

İki ihtimal var Sayın Milletvekilleri; Sayın Erbakan, ya 30 yıldan beri seslendiği kendi tabanını aldatmaktadır ya da şimdi sizi aldatmaya çalışmaktadır.

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Biz aldanmayız efendim; korkmayın.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Aldanıp aldanmayacağınızı pazartesi günü göreceğiz.

Bir de bu işe bir kılıf bulmuşlar, bir toplumsal boyut kazandırmaya çalışıyorlar. Neymiş; güya, Türkiye’deki laik ve dindar kesimler arasında bir uzlaşma sağlıyorlarmış.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sadece bu sebeple, kamuoyu önündeki beyanlarıyla, topluma bu kategorilerle baktıkları, yani toplumumuzu en azından laik dindar diye adlandırarak böldükleri için, bu Hükümet, halkımızın tepkisini çekmeye müstahaktır ve sadece bu nedenle güvenoyu alamasa yeridir. Bu tutumlarıyla bu koalisyon ortakları, suçüstü yakalanmışlardır; yıllardan beri süregeldikleri suiistimali, Hükümet Programlarında itiraf etmişlerdir.

Ne demektir toplumsal uzlaşma? Ülkemizde özlenen devlet millet kaynaşması ne demektir? Hiç kimse unutmamalıdır ki, Türk toplumu, kendi tarihinin hiçbir döneminde, ne dinî ne de sınıfsal esaslara bölünmüş, kategorize olmuş bir toplum olmamıştır. Hele hele, devlet millet kaynaşması gibi bir problem, bizim tarihimizde hiç olmamıştır. Tarihimiz boyunca kurduğumuz bütün devletleri, medeniyetleri, bu millet, kendisi kurmuştur. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Ordusu da, askeri de, çalışanı da, üreteni de, yöneteni de bu milletin kendi öz evlatlarıdır. Ne zaman böyle bir çelişki olmuştu ki, siz, bu uzlaşmayı temin edeceksiniz? Bu ifadenin arkasında yatan psikoloji acaba nedir, ne demek istiyorsunuz?

Laik-dindar meselesine, yani şu toplumsal uzlaşma meselesine gelince:

Bu meseleyi yoktan var edenler amiyane tabiriyle icat edenler, böyle bir çelişkiyi suiistimal ederek bundan siyasî çıkar umanlardır. Birileri bir taraftan “dindarlık” söylemini tutturarak, diğerleri öteki yanda “laiklik elden gidiyor” yaygaralarıyla çok tehlikeli oyunlar oynadılar, oynamaya devam ediyorlar ve bundan siyasî çıkar elde ettiler, etmeye devam ediyorlar. İftiharla ve iddia ile söylüyorum: Anavatan Partisi bu çirkin suiistimale hiçbir zaman tenezzül etmemiştir; ne dindarlığın ne de laikliğin birbiriyle çelişkili olmadığını, her zaman tekrar etmiştir; toplumun gerçekte böyle bir probleminin olmadığını her zaman iddia etmiştir. Türkiye’de inanç ve fikir özgürlüğünün tekâmül etmesi bizim eserimizdir. 141’i, 142’yi, 163’ü kaldıran biziz bunları yaptık da ülke geriye mi gitti; hayır ama hiçbir zaman, bunu oya tahvil etmek için insanların inançlarını sömürmedik ve hiçbir zaman da, tersine, laikperestlik yapmadık. Çağdaşlığı, içi boş laf kalabalığından öteye üretmek, ihracat yapmak, dünyaya açılmak, kalkınmak olarak anladık ve böyle uyguladık. Bunları yapınca ne oldu; din elden mi gitti; Sayın Erbakan’ın dediği gibi, evliyalar mı çarptı; hayır. Biz bunları yapınca, Türkiye rahat bir nefes aldı; ama çatışmayı körükleyenler, vatanın siyasî iradesine ipotek koyarak siyasî ve utanarak söylüyorum ekonomik

çkar elde ettiler. Ne pahasına? Türkiye'nin huzuru ve istikrarı pahasına... Sanki bu problemi yaratmakta hiç sorumlulukları yokmuş gibi, şimdi, bir de kalkmışlar, toplumsal uzlaşmadan, devlet-millet kaynaşmasından söz ediyorlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mademki, söz, devlet-millet kaynaşması-na gelmiştir, öyleyse, milletimizin yüzyıllardır imbibiklerden süzduğu engin devlet-millet kültüründen bazı örnekleri, bazı ibret levhalarını hatırlamakta ve hatırlatmakta fayda vardır.

“Adalet mülkün temelidir.” Hazreti Ali'nin bu sözü, devlet-millet ilişkisinin bizim kültürümüzdeki temelidir. Yine, aynı Hazreti Ali “şahsınıza kötülük eden bir düşmanı affediniz; lakin, vatanınıza ve milletinize kötülük eden bir kimseyi, asla affetmeyiniz” buyuruyor.

Şimdi, söyler misiniz, bu nasıl adalettir ki, beytûlmala yapılan tecavüzleri iddia edeceksiniz, bu kürsüye getireceksiniz, ondan sonra da koltuk uğruna affedeceksiniz. Yoksa “beytûlmala uzanan el, kızım Fatıma'nın eli de olsa keserim” diyen Hazreti Peygamberin sözü sizi bağlamıyor mu? (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Bağlıyor... Bağlıyor...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — “Beytûlmala uzanan el, kızım Fatıma'nın eli de olsa keserim” diyen Hazreti Peygamberin sözü, sizi bağlamıyor mu?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Bizi bağlıyor... Bizi bağlıyor... Sen istismar ediyorsun.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Öyle, yerinizden bağırmayın.

Sizi bağlamıyorsa bile bizi bağlıyor. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Onun için, bizi bağladığı için, sizin oturmaya çok heves ettiğiniz bu koltuğu, biz terk ettik.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Kurban ol sen Peygambere!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, yine, devlet geleneğimizin şahikalarından Kanunî Sultan Süleyman, bakınız ne diyor: “Her iyiliğin kaynağı adalettir. Adil olmayan kişinin elinden çıkan iş kötüdür. Öyle insanlar var ki, ellerinde fırsat yokken, salih, âbid ve zahid görünürler; ellerine fırsat geçince, nemrut kesilirler. Hizmetinde kullandığın adamların dış hallerine aldanma. Mala muhabbet göstereni devlet hizmetinde kullanma.” Tekrar okuyorum: “Mala muhabbet göstereni devlet hizmetinde kullanma. (ANAP sıralarından alkışlar) Zira, o adamlardır ki, Allah'ın bana emanet ettiği halkı ezerler; ama kıyamet günü sorumlu olan benim.”

Böyle bir gelenekten gelen bir topluma, siz mi adaleti, devlet-millet bütünleşmesini öğreteceksiniz? Bu millet size inanacak, sizin anlattıklarınıza kanacak; öyle mi sanıyorsunuz?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Birinci parti yaptı bizi...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — “Adil düzen” diye toplumun tertemiz duygularını sömürdükleri bugün bu Koalisyonla bir defa daha ortaya çıkanlar, şimdi,

size, son bir ibret levhası takdim ediyorum: Yeryüzünde adaletin ve adil devlet yönetiminin sembolü olan, devlet işini yaparken ayrı mum, kendi işini yaparken ayrı mum kullanan Hazreti Ömer, bakınız ne diyor: “Dicle kıyısında bir koyun kuzusunu kaybetse, hesabını Ömer’den sorarlar.” (RP sıralarından alkışlar [!])

Nerede Dicle kıyısında kuzusunu kaybeden koyun, nerede sizin trilyonluk yolsuzluklarınız? Nerede o hassas terazi? (ANAP sıralarından alkışlar) Nerede sizin, işbirliği, engelleme, vesaire gibi safsatalalarınız? Bu mudur adil düzeniniz? (RP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, gerçekten, tarihî bir gün idrak ediyoruz. Bana göre bu Parlamento, pazartesi günü, güvenoylamasında, sadece bu Hükümeti değil, Türkiye’de, merkez sağın kaderini de oynayacaktır.

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) — Sebebi o...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Pek çok kez zikrettiğim gibi, Türkiye, karışısında bulunan devasa problemleri çözümllemek zorundaysa, önce, istikrarlı bir hükümete kavuşmaya mecburdur. Merkez sağdaki bu parçalanmışlık devam ettiği sürece, bu istikrarsızlığı gidermek mümkün değildir. Anayol Hükümeti, bu bütünleşme için, gerçekten bir şans olabilir; nitekim, Kabinenin uyumlu çalışması, buna işaret ediyordu. Ne zaman ki, Sayın Çiller’in, hesabını bir türlü veremediği, vermek istemediği soruşturmalar, teftişler, örtülü ödenek gibi konular gündeme geldi; işte o noktada, kişisel çıkarlar, kaygılar, endişeler, Türkiye’nin istikrarının önüne geçti.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Hiç alakası yok.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Doğru Yol Partisindeki milletvekili arkadaşlarımın çoğunun, benim bu düşünceme katıldığını biliyorum. Bugüne kadar, parti içi disiplin mekanizmalarının ve seçim kaygılarının yol açtığı engellemelerle, bu düşüncelerini dışı vuramadıklarını biliyorum. Türkiye’nin kaderinin söz konusu olduğu böyle bir dönemde, Parlamentonun kendi kendisini, kendi ahlakî ilkelelerini sınıdığı bu karar noktasında, bu inançlarının ışığında, hür iradeleriyle, doğru olanı yapacaklarına, Türkiye’yi ve merkez sağ istikrara kavuşturacak doğrultuda oy kullanacaklarına inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım, değerli Refah Partililer; biz, Anavatan Partisi olarak, Refah Partisini hiçbir zaman sistem dışı ilan etmediğimiz gibi, sistem için bir tehlike olarak da görmedik; ama bakın, bugün gelinek noktada, Refah Partisini değil, Refah Partisinin bu koalisyon konusundaki tutumunu büyük bir tehlike olarak görüyoruz. Bunun gerekçesi, Refah Partisinin klasik, Batı karşıtı, gümrük birliği karşıtı, faiz karşıtı söylemi ya da bugün işbaşına gelince, hepsinden ani bir dönüşle çark etmesi falan değildir. Biz, böyle bir değişimin kaçınılmaz olduğunu, yönetim sorumluluğunu taşıma tecrübesi olan bir siyasî parti olarak zaten biliyor ve öngörüyorduk. Nitekim, Sayın Erbakan, seçim meydanlarında söylenen sözleri fazla ciddiye almamamız gerektiğini defalarca tekrarladı.

Bana süre verecek misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, siz buyurun; daha 2 dakikanız var...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 10 dakika süre verecek misiniz?

BAŞKAN — Hayır efendim. Siz buyurun... Ben ne kadar süre vereceğimi...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ona göre konuşmamı planlayacağım efendim.

BAŞKAN — Efendim, size, sürenize ilaveten 4 dakika süre vereceğim.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, başta söyledim: Burada, aslında, Hükümet Programının tartışılması lazım. Hükümet Programı tartışılmadı; çünkü bu Hükümetin nasıl bir zemin üzerinde kurulduğu belli; sadece o zemin tartışıldı. Ama, hiç gereği yokken, aslında bu Hükümetle hiç ilgisi yokken, Sayın Baykal bizim tutumumuzla ilgili bir eleştiri getirdi. Yeri olmasa da, mademki söylendi, cevaplamak zorundayım.

Bizim tutarsız davrandığımızı söyledi. Seçim öncesi Refah Partisiyle koalisyon yapmayacağımızı taahhüt ettiğimizi, Refah Partisiyle seçimlerden sonra koalisyon müzakeresi yaptığımızı ifade etti. Benim söylediğim aynen şudur benim sözümü Sayın Baykal'ın benden daha net hatırlaması da mümkün değildir ben dedim ki: Refah Partisi seçim öncesinde bize karşı kullandığı söylemi değiştirmedikçe, biz Refah Partisiyle müzakereye oturmayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, size 4 dakika süre verdim.

EMİN KUL (İstanbul) — 4 dakika sataştılar zaten.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Teşekkür ederim.

Bu sözümün geçerli olduğunu da seçimden sonra tekrar ettim; ama şimdi, bir hatırlayın, Sayın Erbakan ne dedi; Sayın Erbakan bırakın söylemini değiştirmeyi dedi ki: “Seçimden önce söylediğimiz hiçbir şeyi ciddiye almayın, onların hepsi siyaset icabı söylenmiştir; o zaman söylenenler siyaset icabıdır.” Şimdi, biz, bir hükümet kuracaksa, milletin menfaatini düşüneceğiz; daha önce hiçbir şey söylememiş gibi, bir uzlaşma sağlayabiliyor muyuz sağlayamıyor muyuz, birlikte yönetim kurabilir miyiz kuramayacak mıyız, buna bakacağız. Evet, burada tekrar söylüyorum; bizi, Anavatan Partisini, burada, Mecliste temsil edilen bütün partilerden ayıran bir özellik var; biz hiçbir partiyi dışlamadık; ama insaf için söyleyin, Refah Partisiyle koalisyon müzakeresi yaptığımız zaman, bir koalisyon protokolü imzalamaya en yakın olduğumuz noktada dahi, kamuoyuna şunu söyledim: Görüşleri itibariyle, bu Mecliste, Anavatan Partisine en uzak olan parti Refah Partisidir, görüşleri itibariyle en yakın olan parti Doğru Yol Partisidir. Ben bunu, Refah Partisiyle görüşürken söyledim.

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) — Seçimlerde de söylediniz, meydanlarda da...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunu bize bir eleştiri olarak ileri sürmek mümkün değil; çünkü Anavatan Partisi olarak bizim anlayışımız şudur: Bu Mecliste, milletin oyuyla gelen her parti, koalisyona girmeye layık partidir. *(ANAP sıralarından alkışlar)* Bu Meclise milletin oyuyla gelen her partinin bu koalisyon müzakerelerine aynı anlayışla katılması beklenir. Biz, aramızda bütün farklılıkların

bilincinde olmamıza rağmen, bizimle en uzak görüşleri, en aykırı görüşleri temsil ettiğini bilmemize rağmen, Refah Partisiyle bu müzakereyi yaptık; Doğru Yol Partisiyle de yaptık, Demokratik Sol Partiyle de yaptık, Cumhuriyet Halk Partisiyle de yaptık. Neden yaptık; şunun için yaptık: Bu görüşmeler, bu müzakereler bir uzlaşmayı yakalamak için yapılıdır. Refah Partisinin bizimle uzlaşmayan görüşlerini biz biliyoruz. Siz hiçbiriniz Refah Partisiyle görüşmeye yanaşmadığınız için, o müzakerede Sayın Erbakan'a ben hatırlattım; dedim ki: Bunun müsebbibi sizsiniz; siz, kendi karşınızdaki herkesi suçlayarak bugün ortak bulamaz hale geldiniz; kimse sizinle koalisyonu görüşmeye bile yanaşmıyor; onun için bana taviz vermeye mecbursunuz; yani, bu uzlaşmayı bizim istediğiniz noktada kurmaya mecbursunuz. Sayın Erbakan burada; eğer ben doğru söylemiyorsam, benden sonra o konuşacak; ama bakın, şurada 2 dakikam var, süremi yemeyin...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) — Sayın Yılmaz, o zaman, bir saattir ne anlattınız?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bakın, söylediğim şudur: Biz her partiyle görüşürüz; ülke yararına olduğuna inandığımız, ülkeye zarar getirmeyeceğine inandığımız, riskleri konusunda gerekli emniyet supapları alınmış, güvencele-ri sağlanmış hangi uzlaşmayı hangi partiyle kurarsak, onunla koalisyon oluruz; hiç kimseye ön şartımız yok; hiç kimseyle olmazımız yok. Ama, Sayın Erbakan benden özür diledi; dedi ki: "Sizinle ilgili söylediğimiz sözler, parti adına söylenmemiştir; o, bir gazetede söylenmiştir." Seçim öncesi bizimle ilgili söylediklerini biliyorsunuz. Meydanlarda söylediklerinden rücu ettiler, kendi parti organlarının seçimden bir gün önce benimle ilgili yaptığı manşet iftiralarından dolayı da özür dilediler. Ben o gazeteyi dava ettim, tazminat aldım. Sayın Erbakan'la, bu ortamda, görüşmemden tabii bir şey olamazdı; ama sonunda söyledim; o uzlaşmanın Türkiye yararına olduğuna inanmadım; o geldiğimiz noktada, bu uzlaşmanın, Türkiye için en iyi uzlaşma olacağına inanmadım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, 2 dakika daha verdim; son cümlelerinizi söyleyin, toparlayın lütfen.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Teşekkür ederim.

Türkiye için en iyi uzlaşma olduğuna inanmadım. O sırada Doğru Yol Partisinden bize teklif geldi, aynı şartlarla koalisyon kurma teklifi geldi. Onu müzakere ettik, tercihimizi Doğru Yol'dan yana kullandık. Bunu kapalı kapılar ardında yapmadık, bunu gizli protokollerle yapmadık, bunu milletin önünde yaptık.

Şimdi, bakın, dün televizyonda, bir programda, bir partinin sayın genel başkan yardımcısı çıktı Doğru Yol Partisinin Genel Başkan Yardımcısı dedi ki: "Bizim sözcümüz yarın çıkacak, Sayın Erbakan'a benim imzama verilmiş bir doküman olduğunu açıklayacak. Sayın Erbakan da çıkacak, bu dokümanı ibraz edecek." Ben de şimdi buradan söylüyorum; eğer böyle bir doküman varsa, Sayın Erbakan bunu sizden gizliyorsa, o zaman, bu iftiranın üzerinde başbakanlık yapamaz, o sandalyede oturamaz. O arkadaşşıma da söylüyorum; bugüne kadar, benimle ilgili, olmadık, akla hayale gelmedik bütün iftiraları söylediniz; burada Hükümet Programıyla ilgili müzakereleri, sırf benimle ilgili demagogiler için, çamur atmalar için kullandınız;

bütün bunlar sizin meseleniz; ama bakın, ben, size bir şey söylüyorum, bunu Sayın Ecevit'e de söylüyorum: Sayın Ecevit'in söylediği doğrudur; 53'üncü Hükümete dışarıdan destek verirken, bize hiçbir şart koşmamışlardır, hiçbir zorluk çıkarmamışlardır; her zaman yapıcı destek vermişlerdir. Bundan dolayı, kendilerine buradan şükranlarımı sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar) Ama, bir hususu açıklığa kavuşturmak zorundayım: Anavatan Partisi olarak, hükümet müzakerelerinde, hiçbir partiyi, hiçbir partiye karşı şantaj unsuru olarak filan kullanmadık, tehdit olarak kullanmadık; en tutarlı çizgiyi biz izledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yılmaz...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Herhalde, konuşturmayacaksınız...

BAŞKAN — Aman, istirham ederim Sayın Yılmaz “konuşturmayacaksınız” derken... (ANAP sıralarından “Bitiriyor; bırakın konuşsun” sesleri)

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Herhalde, ek süre vermeyeceksiniz diyor.

BAŞKAN — Efendim, buyurun; bir kez daha ek süre verdim size; ama lütfen, bu defa bitirin... Lütfen... (ANAP sıralarından “Genel Başkandır; konuşsun” sesleri)

Sayın Anavatanlılar, hayırdır inşallah!

Buyurun efendim; lütfen, toparlar mısınız?

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, daha söyleyecek çok sözüm var; ama maalesef, vakit yeterli değil.

Şimdi, asıl söyleyeceğim husus; hangi sebeple olursa olsun, bu gayri meşru mutabakata güvenoyu veren, rıza gösteren bütün milletvekillerinin, bu mesuliyeti paylaşacaklarını unutmayın. Halbuki, bu Parlamento'da, daha pek çok iktidar alternatifi vardır.

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Hiç yok, hiç yok!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Refah Partisi-Doğru Yol Partisi Koalisyonunun, başından beri izah ettiğim bütün bu mahzurların giderilmesi halinde, bir alternatif olmasına bizim bir itirazımız yok. Ben, Sayın Erbakan'a da söyledim; eğer aranızda anlaşırırsanız, sayısal çoğunluğunuz da yeterli, biz Anavatan olarak, memnuniyetle muhalefet görevimizi yaparız dedim. Bizim itirazımız, bu koalisyonun ahlaki bir zeminde kurulmamış olmasınadır; bizim itirazımız, bu koalisyonun gayri ahlaki olmasınadır. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu Parlamento, bu Yüce Makam, 54'üncü Hükümet gibi, örtülü yolsuzluk hükümetlerinin kurulacağı bir yer olamaz. 54'üncü Hükümetin alternatifi vardır; bu alternatif de hazır.

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Nedir, nedir?

CEMİL ERHAN (Ağrı) — Nedir; söyle!

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu örtülü yolsuzluk hükümetinin bu Meclis tarafından reddedilmesinden sonra, bu reddi gerçekleştirecek olan Parlamento,

bu kez, gerçekten sağlam esaslara dayanan, hem milletin iradesini temsil eden hem de ahlakî esaslara dayanan güçlü ve temiz bir hükümeti kurdurmaya muktedirdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, lütfen, Genel Kurulu selamlar mısınız efendim...

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tabii...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan, süre verin; çok önemli bir konuşma yapıyor...

BAŞKAN — Lütfen... Süre verdim efendim... Lütfen... Genel Kurulu selamlayın.

İRFETTİN AKAR (Muğla) — Çok iyi! Bir saat daha konuşsun! Gayet iyi konuşuyor! Buyurun, gayet memnun oluruz!

AHMET KABİL (Rize) — Biraz daha süre verin...

BAŞKAN — Ee, insaf edin lütfen... Lütfen, insaf edin...

Sayın Yılmaz, buyurun efendim.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, pazartesi günü, burada, aslında bu Hükümeti değil, bu Parlamantonun faziletini oylayacaksınız. Hepinizi vicdanınızla baş başa bırakmak istiyorum. Eğer, temeli yolsuzlukları örtmeye dayanan bir Hükümete güvenoyu vermeyi aklınıza, vicdanınıza, ahlakınıza sığdırabiliyorsanız; halk acaba ne der, bana oy veren seçmenin yüzüne nasıl bakarım diye bir endişeniz yoksa, bu Hükümete güvenoyu verin. Yok, eğer, benim böyle bir vebalde payım olmasın diyorsanız, yapacağınız bellidir.

O gün, Meclisin, sizleri seçip buraya yollayan topluma olan borcunu ödeme günüdür. O gün, Parlamantonun üzerine örtülmek istenen örtüyü, oylarınızla yırtmanın günüdür. O gün, toplumun karşısına, gerçekten alnı açık, başı dik, temiz, faziletli bir Parlamento çıkarmanın günüdür.

Allah hepinizin yardımcısı olsun.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. *(ANAP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum.

NEVFEL ŞAHİN (Çanakkale) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

NEVFEL ŞAHİN (Çanakkale) — Sayın Başkan, eski Başbakanımız Sayın Mesut Yılmaz konuşmalarında, Umurbey Barajından bahsettiler; gerçek dışı bir beyanda bulundular. Umurbey Barajı, 1994 yatırım programına alınmış, 1995 Ocağında ihalesi yapılmış ve 1995 yılında inşaatına başlanmıştır. Zatı âlileri, 18 Martta Çanakkale’yi ziyaretlerinde, inşaatına başlanmış bir barajın temelini atmışlardır. Bu barajın temeli, uzaktan yakından Anavatan Partisiyle ilişkili değildir. Her mühendis arkadaş bilir ki, Umurbey Barajı 1994 yatırım programına alınmış, 1995 Ocağında ihalesi yapılmış ve 1995 yılında inşaatına başlanmıştır. Kendi hükümet-

leri,1995 mart ayı başında güvenoyu almış bir hükümettir. Gerçek dışı beyanat olduğunu Çanakkaleliler biliyor; ama kamuoyunun da duyması açısından...

EMİN KUL (İstanbul) — Bilmeden konuşuyorsun.

BAŞKAN — Sayın Şahin, barajımız, Çanakkale'mize hayırlı uğurlu olsun efendim.

Sayın Başbakan, efendim, zatı âlinize söz vereceğim; ancak, iki sayın üyeye söz verme durumundayım. Acaba, zatı âliniz, üyeleri de dinledikten sonra mı görüşmek istersiniz, yoksa önce mi görüşürsünüz efendim?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Birinci konuşmacıdan sonra konuşacağım.

BAŞKAN — Peki efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, Sayın Mesut Yılmaz yaptığı konuşmada "Doğru Yol Partili milletvekilleri korkuyorlar, iradelerini beyan etmiyorlar" dedi. (ANAP sıralarından gürültüler) Bir dakika efendim... Bir dakika...

AHMET KABİL (Rize) — Sen DYP'li değilsin...

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun lütfen... (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın Genç... Sayın Kabil... Bırakın efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

Efendim, müsaade buyurun da ben alayım.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Mesut Yılmaz "Doğru Yol Partili milletvekilleri korkuyorlar" dedi.

BAŞKAN — Efendim, ben, korkmadığınızı biliyorum...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Ben, Sayın Mesut Yılmaz'a, Meclis Başkanvekili olarak 4 defa telefon ettim, randevu istedim, ilimdeki sıkıntıları kendisine anlatmak için... (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Bir dakika Sayın Başkan... (ANAP sıralarından gürültüler)

Cavit Kavak kanalıyla 2 defa randevu istedim, kendi ilimin sorunlarını anlatmak için... (ANAP sıralarından gürültüler) Sayın Yılmaz hangi yüzle gelip burada konuşuyor? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Genç, oturur musunuz efendim...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Ama, bana sataşma var efendim; ben korkmadığımı belirtmek istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, zatı âlinize nasıl sataşayım ben? (ANAP sıralarından gürültüler)

KAMER GENÇ (Tunceli) — Benim köyümde insanlar aç, çıplakken, bir başbakanın burada böyle konuşmasını... (ANAP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Genç, oturur musunuz lütfen...

AHMET KABİL (Rize) — Sen DYP’li bile değilsin. (ANAP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Kabil, yerinize buyurun efendim... (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, kişisel söz talepleri... (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri...

KAMER GENÇ (Tunceli) — e hakkınız... (ANAP sıralarından gürültüler)

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, buyurun; ne var? (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Başbakan milletvekilleri-nin kişisel konuşmalarını da dinledikten sonra konuşmalarını yapacaklar.

BAŞKAN — Evet... (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Siz demin öyle bir soru sordunuz Sayın Başbakana, onu sizden rica etmek için buradan konuşmak ihtiyacını duydum.

BAŞKAN — Nereden konuşmak? Söz mü istiyorsunuz efendim? (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Şu anda...

BAŞKAN — Sayın Genç... Sayın İdare Amirleri... Sayın Kabil...

Efendim, oturur musunuz lütfen... Bir sayın üyenin talebi var, alamıyorum.

Buyurun efendim.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Sayın Başkan, biraz önce, grup adına konuşmaların bittiğini ve iki üyenin konuşacağını belirttiniz ve Sayın Başbakana da, o üyeler konuştuğuktan sonra mı, daha önce mi konuşacağını sordunuz.

Zannediyorum, Sayın Başbakanın, hem nezaketi hem Genel Kurula ve bir milletvekilinin şahsına olan saygısı, onları da dinledikten sonra konuşmasını gerektirir. Ben bu hususu, hem zatı âlinize hem de Sayın Başbakana arz ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Efendim, onun takdiri Sayın Başbakana ait ve takdirlerini de izhar buyurdular; istirahat ederim efendim, yeni bir usul ihdas etmeyelim.

Efendim, kişisel söz talebinde bulunanları birleşimin başında okumuştum. 1’inci sırada Sayın Abdulkadir Öncel; ancak, Sayın Öncel’in bir talebi var: Daha önce 27’nci sırada söz talebinde bulunan Sayın Muhsin Yazıcıoğlu’na söz sırasını verdiğini ifade ediyorlar. Bu suretle, 1’inci sırada, Sayın Abdulkadir Öncel Beyefendinin yerine Muhsin Yazıcıoğlu Beyefendiye söz vereceğim; arkasından Sayın Başbakan görüşlerini ifade buyuracaklar ve daha sonra da Sayın Nejat Arseven Beyefendiye söz vereceğim.

Sayın Yazıcıoğlu, buyurun efendim.

Sayın Yazıcıoğlu, efendim, bilginizi yenileme açısından süreyi ifade ediyorum; 15 dakikadır süreniz.

Buyurun.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, ülkemiz, artık, kronikleşmiş sinyalleri veren hükümet kriziyle karşı karşıyadır. Söz konusu kriz, ülkemizin sadece bugününü etkilemekle kalmamakta, büyük ümitler beslediğimiz 2000’li yıllara hazırlıklarımızı da olumsuz şekilde etkilemektedir.

Türkiye, içte ve dışta çok büyük problemlerle karşı karşıyadır. Dışarıda Türkiye aleyhine oluşturulmuş olan ittifaklar, ülkemizi bir ateş çemberi içerisine almaktadır. İçeride vatandaşlarımızın karşı karşıya bulunduğu ekonomik sorunlar, gelir dağılımındaki bozukluklar ve süratle çürüyen değerler, siyasetteki yozlaşmalar, ülkemizin insanını her geçen gün daha çok sıkıntıya sokmaktadır. Milletimizin ufkunu karartan, ekonomisini istikrardan uzaklaştıran, tarihi ve coğrafi avantajlarını zayıflatan bu siyasi istikrarsızlıkların son bulması için, sorumluluk hisseden herkese büyük görevler düşmektedir. Büyük Birlik Partisi, bu sorumluluk ve görev şuurunun bilinci içerisinde olan bir partidir.

Biz, Büyük Birlik Partisi olarak, Programını tartıştığımız bu Hükümetin, ne resmî ne de gayri resmî ortağı değiliz. Meclis aritmetiğinin Partimizi kilit duruma getirmesi, kendilerini kabulcü ya da retçi diye tanımlayan taraflar ve onların medyadaki destekçilerinin farklı yorumlarına yol açmış; fakat, Partimiz, hiçbir pazarlığın içerisinde olmamıştır.

Bugünkü noktaya getiren biz değiliz. Refah Partisi de, Doğru Yol Partisi de bu ülkenin gerçekleridir. Bizim, Büyük Birlik Partisi olarak, bu iki partiyle, ortak noktalarımız olduğu kadar, ayrı noktalarımız da vardır. Türkiye Cumhuriyetinin Anayasasına göre kurulmuş olan Cumhuriyet Halk Partisinden Refah Partisine kadar bütün siyasî partiler, demokrasimizin vazgeçilmez unsurları olarak değerlendirdiğimiz, ülkenin hakikatleridir.

Biz, ne retçilerin ne de kabulcülerin oluşturmuş olduğu atmosferin içerisinde bulunmak istemedik. Ne yazık ki, ülkeyi bu hale getirdiler. Kim getirdiyse, asıl sorumluluk onların üzerindedir. Birkaç gündür, âdeta, bir vicdan girdabı içerisine bizi sevk etmiş olan bugünkü ortam; maalesef, sorumluluk duygusu içerisinde olan, ülke menfaatlerini düşünen, parti çıkarlarının, kişisel çıkarlarının üzerinde memleketini düşünen bir insanın karşı karşıya olduğu bugünkü girdaptan çok daha kolay çıkmak isterdim. Ben, bugüne kadar, insanlarımızın, bu kilit noktaya gelmiş olan partinin nasıl tavır göstererek sonucu ne şekilde etkileyeceğini düşünerek bize bakmış olmasına ve bu kararı geciktirirken, acaba insanlarımızı üzüyor muyum, diye büyük endişelerime rağmen, ne yazık ki, bizim hassasiyetimiz, pazarlıklılık olarak değerlendirilmiştir. Buradan, medyamıza da üzüntülerimi ifade etmek istiyorum.

Türkiye’nin süratle sivil toplum olmaya ihtiyacı var, sivil toplum öncülerinin kendi inisiyatifleri doğrultusunda siyaseti yönlendirme hakları var; ama bu hakkı

hiçbir zaman kullanmadılar. Kapılar arkasında iki kişinin, üç kişinin meydana getirmiş olduğu oldubittilere, önce partiler, sonra millet, razı olmak mecburiyetinde kaldı.

Ortak değerlerimiz olmasına rağmen, birçok ortak yönümüz olmasına rağmen, Refah Partisinin iktidar olma noktasındaki aşırı hevesliliğinin, belki de iktidar olma noktasındaki açık olmayan, şeffaf olmayan şu anki koalisyon görüşmelerinin meydana getirdiği ortam, hepimizi sıkıntıya sokmuştur; ama bugünkü noktaya ben getirmedim. Her şey şeffaf olmalıydı, millet huzurunda olmalıydı. Mecbur muyduk, biz bugün, yolsuzlukları örtmek üzere kurulan bir koalisyonu tartışmak, belki de onu desteklemeye mecbur kalmak... (*BBP ve ANAP sıralarından alkışlar*) Ama, bu havayı bu noktaya gelmiş olmasına rağmen bu noktaya biz getirmedik.

Ben, Anavatan Partisiyle beraber seçimlere girmiş birisi olarak, istiyorum ki, Anavatan Partisinin daha etkin olmuş olduğu bir koalisyon kurulsun. Başından itibaren, bu noktada, üzerimize düşeni yaptığımıza inanıyorum. Anavatan Partisi ile Refah Partisi arasında bir koalisyon kurulmuş olsaydı, ne Refah Partililer bugün rahatsız olacak ne Anavatan Partililer rahatsız olacak ne de biz, bugünkü vicdan muhasebesiyle bu kadar karşı karşıya kalmayacaktık.

Efendim, bu en güzelidir diye demiyorum; demokrasinin akışı istikametinde, demokratik geleneklere uygun olarak, sandıktan çıkana razı olma anlayışı yerine getirilseydi, hiçbirimiz rahatsız olmayacaktık.

Evet, belki, Cumhuriyet Halk Partililerin arzusuna uygun söylemiyorum; ama unutmayınız ki, siz de, demokrasinin akışına, sandıktan çıkana razı olsaydınız, bugünkü çelişkiyle karşı karşıya kalmazdık. Eğer demokrasi diyorsak, o zaman, sandıktan çıkana razı olacaktık.

Burada, Sayın Çiller'in, dünya ahret hiçbir görüşüne iştirak etmiyorum. Her şeyden evvel, adalet anlayışına inanmıyorum. Seçimler boyunca, sadece, rakibi olan Anavatan Partisini vurmak için, sadece, Anavatan Partisine karşı avantaj sağlamak için, zamanında, bağımsız mahkemelerde beraat etmiş olan Ökkeş Şendiller arkadaşımıza, hiçbir insaf ölçüsü ortaya koymadan, maalesef, bir hanımefendinin zarafetine asla uydurmadığımız bir şekilde, yakıştıramadığımız bir şekilde saldırıda bulunmuştur; beraat etmiş olan arkadaşımızı, katliamcı olarak takdim etmiştir. Halbuki, bütün partilerde ülkücüler vardı; bütün partilerin içerisinde şu anda ülküdaşlarımız var. Evet, sizin "katliamcı" diye ancak totaliter rejimlerde görülen bir anlayışla beraat ettiği halde suçladığınız arkadaşımızın arkadaşları kendi partinizde de vardı; ama ne yazık ki, araştırma yapmadan, diyor ki "ben, araştırma yapamamışım gerekli şekilde..." Nasıl, bir devleti idare eden Başbakan, araştırma yapma lüzumunu duymadan, önüne getirilmiş olan bir bilgiyi, hiç adalet ölçüsü duymadan, gelir, kürsülerde, siyasî avantaj kazanabilmek için kullanabilir? Evet, o davranışınızla, belki, şu Meclisin babayiğit seslerinden birisini Meclis dışı bırakmış olabilirsiniz; hiç önemli değil; arkadaşımız, aynı gururla, aynı haysiyetle, mücadelesine dışarıda da devam edebilir; ama ne yazık ki, adaletsizliği hiçbir şey affedemez.

Değerli arkadaşlarım, işte bugün, maalesef ki üzülererek ifade etmek zorundayım, bugün, benim burada bir davranışımı... Sadece, programı dedik, protokolü

dedik, öbür tarafta kabinesi dedik; ama ne yazık ki, şu Meclise geldiğimiz zaman, Programın tartışılmadığını görüyoruz. Bu Mecliste, ileriye dönük, hangisinin ne yapacağı hususunun tartışılmadığını görüyoruz. Evet, halen bir laik-antilaik cep-heleşme gibi ve sair gibi bir konuya doğru sürüklenen ve hele hele, demokrasi dışı birtakım güçlerin, filanlar geldiği zaman ülkeyi sıkıntıya sokacağı... Refah Partisi geldiği zaman Refah Partisi ülkeyi sıkıntıya sokacaksa, ona karşı mücadeleye hazırım; zaten, mücadele ediyorum. Refah Partisi ile ayrı olan yanlarımız dolayısıyla ayrı bir siyasî partiyiz ve bu noktadaki mücadelemi sonuna kadar sürdüreceğim; ama Anayasaya göre kurulmuş bir partinin iktidar olması halinde birtakım güçlerin Türkiye'yi sıkıntıya sokacağı teziyle, maalesef, bugün, bizi, demokrasi mi, yoksa, demokrasi dışında totaliter baskılar mı gibi bir tercihle karşı karşıya bıraktınız. Bugün, bizi, acaba, millet iradesi mi, yoksa, bir kısım medyanın iradesi mi diye bir tercihe zorladınız. İşte bu noktada, ben, milletin iradesinden yana tavrımı koymak istiyorum. *(RP sıralarından alkışlar)* Öbür tarafta bir şeyi söylüyorum: Sizin iktidar olmanızı engellemek suretiyle “efendim, Müslümanların iktidarını önlediniz” sözünü size söyletmeyeceğim; ama bugün ortaya çıkmış olan Koalisyonu, vicdan rahatlığıyla... *(CHP sıralarından “Biz Müslüman değil miyiz” sesleri)*

Evet, bu kürsüye gelmiş, bu memlekette başbakanlık yapmış herkes Müslüman'dır. Medyanın ortaya koymuş olduğu ifadeyi söylüyorum, istismarlara yol açmak istemediğimi ifade ediyorum.

İşte, bugün ortaya çıkmış olan Koalisyonu, şeffaflığı yeterince sağlamadığı ve bu noktada, yeterince tartışma zemini oluşturmadığı için Sayın Erbakan'ın, siyaset tarihimize geçmiş olan deyiimiyle söylemek istiyorum kerhen de olsa engellemeyeceğim. *(RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Yalnız, burada, şunu da ifade etmeden geçemeyeceğim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — Hemen toparlıyorum efendim.

Koalisyon partileri, kendilerine, kerhen vermiş olduğunuz bu avantajı, limitsiz bir avantaj veya destek olarak görmemelidir. Biz, asla, sizin Çekiç Güç ile ilgili tavrınızla alakalı değiliz. Biz, İsrail ile yapmış olunan anlaşmanın takipçisi olacağız. *(RP sıralarından “Biz de olacağız sesleri”)* Evet...

Biz, büyük hassasiyetleri olduğuna inandığım Refah Partisi tabanı ve birçok milletvekilinin hassasiyetine rağmen, Koalisyon Programında muğlak ifade edilmiş olması dolayısıyla, yolsuzluklar konusunda açıklık, kararlılık istemekteyiz. Eğer, Sayın Erbakan, iddia edildiği gibi alınmak, gücenmek yok yolsuzlukların üzerine sünger çekmek maksadı taşıyan bir koalisyon oluştuysa, burada, bizim de bir katkımız söz konusuysa, dünyada ve ahrette, elbette, bunun bir hesabı vardır; bu hesap, sizin omuzlarınızdadır.

Bu sebeple, açıklıkla bir şey ifade ederek sözlerimi tamamlamak istiyorum. Başında, koalisyon ortaklığıyla alakalı gelmiş olan birtakım teklifler dolayısıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Lütfen toparlar mısınız?

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — Çok özür dileyerek, iki taraftan da rica ederek, birkaç dakika istirahat etmek istiyorum.

BAŞKAN — Lütfen...

Buyurun.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — Koalisyon ortaklığı teklifi Sayın Erbakan'dan gelmiştir. Daha sonra, iki partili bir koalisyon yapılmış; ama içerisine, biz, yandan dahil edilmek istenilmişizdir. Bunu, siyaset anlayışımıza uygun olmadığı için reddettik. Daha sonra, medyamızda çıkan koalisyon pazarlıklarını ki bunlar, gayet meşru olan şeylerdir nasıl iki parti birbiriyle oturup, masasına koyuyor, tartışıyor, gerekirse biz de tartışırdık. Biz, iki bakanlık, üç bakanlık, beş bakanlıkla ilgili bir tartışma içerisinde asla olmadık. “Programını, protokolünü başından tartıştığımız takdirde ancak içerisinde oluruz, yoksa olmayız” dedik ve olmadık. Şu andan itibaren de, bu anlamda, Hükümetle hiçbir menfaat ilişkisi içerisinde, partisel anlamda da menfaat ilişkisi içerisinde olmadık. Öbür tarafta da, eline çantayı almış, herkesi satılık zanneden, her iki taraflı... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Hayır, bunu alkışlamaya hakkınız yok. Şu, iki taraflı gelip giden, son zamanlardaki milletvekili transferleri ki bu milletvekillerinin de kendilerinden af dileyerek ifade ediyorum hepimizin midesini bulandırmıştır. Bunların içerisinde yokuz. Bu memlekette, onuruyla ayakta kalacak siyasetçiler de olmalıdır. Biz, burada, sadece...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Yazıcıoğlu, toparlar mısınız efendim.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Devamla) — ...şu anda meydana gelmiş olan koalisyonun, olmaması halinde, karşısında meydana gelecek alternatifin muğlaklığı dolayısıyla esnafın, işçinin, insanlarımızın bir an evvel hükümet olma, hükümete kavuşma ihtiyaçlarına karşı alternatifi sağlıklı getiremedikleri için şu güne kadar, sadece memleket düşüncesiyle, millet menfaati düşüncesiyle bu hareketi yapıyorum; ne ret cephesine ne kabul cephesine yakınlık ifade ederek bunu koymuyorum.

Hepinize saygılar, sevgiler sunuyorum. (BBP, RP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Yazıcıoğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Başbakan, buyurun efendim.

Hükümet adına, Sayın Başbakan; buyurun. (RP sıralarından ayakta alkışlar, DYP sıralarından alkışlar)

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Meclisin saygıdeğer üyeleri; hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. Aynı zamanda şu anda bizi bütün vatan sathında televizyonlarından takip eden vatanımızın aziz evlatlarına da sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Bilindiği gibi, 6 Haziran günü bundan önceki Hükümet Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alamamış olduğu için görevi iade etmiştir; Sayın Cumhurbaşkanı 7 Haziran günü yeni Hükümet kurulması görevini Türkiye Büyük Millet Meclisinde en çok üyeye sahip olduğu için Refah Partisine tevdi etmiştir. 7 Haziran

gününden sonra yeni Hükümetin kurulması için takriben üç haftalık bir çalışma yapıldı; 28 Haziran günü Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi koalisyonunun 54'üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti kuruldu. Bu Hükümet kurulur kurulmaz, vatana millete hizmet için kollarını sıvadı, 3 Temmuz günü Yüce Meclise Programını sundu ve Anayasa mucibince, bugün, 6 Temmuz günü, Hükümet Programının Türkiye Büyük Millet Meclisinde müzakeresini yapıyoruz. Bu müzakere mucibince, Hükümetimizin görüşlerini Yüce Meclise arz etmek üzere, şu anda, huzurlarınızda bulunuyorum ve sözlerime başlarken, yeni Hükümetimizin milletimize hayırlı olmasını, bu Programın, milletimize en faydalı, en hayırlı hizmetlerin yapılmasına vesile olmasını diliyorum. Yine, sözlerime başlarken, bugün, Yüce Meclisin bu salonunda, yeni Hükümetin Programı üzerinde fikirlerini arz etmiş olan bütün partilerimizin kıymetli sözcülerine, başkanlarına teşekkürü bir vazife sayıyorum; kendilerinin konuşmaları esnasında, bizim yararlanacağımız pek çok faydalı fikirler ve tavsiyeler ortaya koymuşlardır. Bu fikir ve tavsiyelerinden dolayı da kendilerine teşekkürlerimi sunuyorum ve hemen ifade ediyorum ki, Türkiye Cumhuriyetinin 54'üncü Hükümeti olarak, bu Yüce Mecliste yapılmış olan konuşmalardaki tavsiyelerden, tekliflerden yararlanmak, her zaman bizim şiarımız olacaktır; bugünkü teklif ve tavsiyelerden de aynı şekilde yararlanmayı şiar edineceğiz.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; şimdi, müsaade buyursanız, Hükümet Programı üzerinde asıl yapılması icap eden müzakereye geçmeden önce, bundan önce konuşmuş olan kıymetli parti sözcüleri ve genel başkanlarının yaptıkları konuşmalar üzerinde, kısaca, birkaç cümleyle durmak istiyorum; sonra, asıl mevzua geçmek istiyorum.

Önce, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal Beyefendi, burada, konuşmaları esnasında, Türkiye'nin durumu hakkında, son derece faydalı, yararlı ve isabetli bir tahlil yaptılar; kendilerine teşekkür ederim; ülkemizin meselelerini açık bir şekilde ortaya koyarak konuşmalarına başladılar. Ancak, ne var ki, hemen bunun arkasından, Türkiye'nin bu meselelerini nasıl çözeceğiz, sosyal demokrat bir parti olarak bunların çözümleri hakkında bu Programda getirilmiş olan çözümlere alternatif çözümlerini merakla bekleyip dinlemek isterken, ne yazık ki, birden bire, bugün asıl konuşulması icap eden Hükümet Programı değil rejimdir şeklinde, ana mevzudan saparak, konuşmayı, Yüce Meclisin denetleme görevinin üzerine getirdiler. Halbuki, Yüce Meclisin denetleme görevleri apayrı bir konudur, hükümet programı apayrı bir konudur. Biz, kendilerinden, Hükümet Programı üzerindeki görüşlerini takdim etmelerini rica ediyorduk; dolayısıyla, konunun dışına çıkmış olmaları sebebiyle, ne yazık ki, konuşmalarının büyük bir kısmından yararlanma imkânını bulamadık. *(RP sıralarından alkışlar)*

Söyledikleri sözler üzerinde durmak istediğim konu sadece şudur: Dediler ki: "Bugüne kadar sosyal demokrat zihniyete sahip insanlar iktidarlara gelmiştir ve bu iktidarlar da muvaffak olamamıştır. Bu iktidarların muvaffak olamamasının sebebi sosyal demokrasi politikalarında değil, bu politikaları temsilen iş başına gelen kimselerin kendi kusurundan ileri gelmiştir." Hakikaten, bunların muvaffak olamadıkları kendilerinin de ifade ettikleri gibi milletçe de bilinen bir gerçektir; ama bu söylendikten sonra kendilerinden bekledik ki, peki, Türkiye'nin meselelerini

çözecek olan bu sosyal politikalar neymiş; şunları ortaya koysunlar, bunlardan yararlanalım. Ne yazık ki, bu söylendi; ama Türkiye'nin meselelerine çare olacak olan sosyal politikalar hakkında herhangi bir açıklamaya şahit olamadık. Yine, kendileri itiraf ediyorlar "Türkiye'nin bu noktaya gelmesinin sebebi biziz; çünkü biz, bir çıkış yolu gösteremedik" diyorlar.

NIHAT MATKAP (Hatay) — Hayır, öyle demedi...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bu da doğru bir tespittir; zaten, bugüne kadar hep böyle olmuştur; sosyal demokratlar, hakikaten, Türkiye'ye ne bir çıkış yolu gösterebilmişlerdir ne de Türkiye'nin meselelerini çözecek bir politikayı orta yere koyup, onu düzgün bir şekilde uygulayabilmişlerdir. Kendilerinin bu itiraflarını çok kıymetli bir özeleştirici olarak sayıyorum ve inşallah bu özeleştirmeden yararlanırlar; bunu temenni ediyorum, ümit ediyorum. (RP sıralarından alkışlar) Her halükârda, yaptıkları konuşmadan bununla beraber bizim yararlanacağımız pek çok nokta olduğu için, bir kere daha kendilerine huzurlarınızda teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Ecevit Beyefendi, geldiler, burada evet, filvaki Hükümet Programı üzerinde de birtakım mütalaalar ileri sürdüler ama yine itiraf edeyim ki, ne yazık ki, konuşmalarının büyük bir kısmını denetleme konularına ayırdılar ve bazı yerlerde, ben, kendilerinin seviyesine doğrusu mütenasip görmediğim kelimeler de kullandılar "utanma" vesaire gibi. Bana sorarsanız, suçlu sabit olmamış bir insanı suçlu kabul etmek asıl utanılacak bir vasıftır. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Medenî ülkelerde, medeniyet ve insan seviyesi onu gerektirir ki, bütün insanların haysiyet ve şereflerine saygı gösterilsin. Bunu yapmamak bir noksanlıktır, bir eksikliktir ve asıl ayıp olan budur.

Konuşmaları esnasında, çok garipsediğim bazı atmosfer içerisinde kendilerini buldum "Refah Partisi yüzde 21 küsur oy almıştır; ama bunun karşısında yüzde 79'luk başka bir kütle vardır..." Tabii, her partinin karşısında böyle bir kütle var. Demokratik Sol Parti de, 24 Aralıkta yüzde 14 oy aldı, 2 Haziran'da yüzde 6 oy aldı, onun da karşısında yüzde 94'lük başka bir kütle var; ne ifade eder! (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Çok garipsediğim bir şey: Konuşmaları esnasında sık sık "büyük çoğunluk şöyle söylüyor", "büyük çoğunluk böyle söylüyor" gibi ifadeler kullandılar. Kim bu büyük çoğunluk ve siz bu büyük çoğunluğun temsilciliğini hangi sıfatla üzerinize alıyorsunuz? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Şu, 2 Haziranda aldığınız yüzde 6 oyla mı büyük çoğunluğun temsilcisisin? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bir hayal âleminin içindesiniz, etrafınızdaki üç beş kişiyi büyük çoğunluk zannediyorsunuz. Türkiye'de 65 milyon insan var ve bir büyük çoğunluk var. İşte, o büyük çoğunluğun en büyük partisi Refah Partisi. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Yine, konuşmaları esnasında yadırgadığım bazı sözler oldu: Kendileri, Anavatan Partisi adına kararlar verdiler, Doğru Yol Partisine yol gösterdiler, Refah Partisi

hakkında konuştular. Bu yetkileri nereden alıyorlar, şaşırdım; kendi kendime düşündüm, olsa olsa dedim, Sayın Yılmaz Beyin ikide bir bir benzin istasyonuna uğrarmış gibi, kendisinden fikir sorma alışkanlığı karşısında kendilerini, bütün partilere fetva veren bir fetva makamı zannediyorlar. (RP ve DYP sıralarından alkışlar) Halbuki, burada her partinin kendi fikri var ve önemli olan başka partilere fetva vermek değil, başka partilerin doğru fikirlerinden yararlanmaktır; bunu hepimiz yapmaya gayret etmeliyiz.

Sayın Ecevit'in konuşması esnasında dikkatimi çeken bir diğer husus da hâlâ anlayamadım şudur: Kendileri, bu hükümet kurulmasın diye "başka alternatif vardır" diyorlar. Neymiş bu alternatif acaba diye merakla dinliyoruz; hemen arkasından "efendim biz, Cumhuriyet Halk Partisiyle bir araya gelemeyiz" diyor, hatta Deniz Baykal Beyefendi, 123 rakamını söyler söylemez yüzleri geriliyor, iki partinin aritmetik toplamına bile tahammül edemiyorlar ve "biz, bunlarla bir araya gelemeyiz" diyor. Peki, bu hükümet nasıl çıkacak Allah aşkına? DYP ile ANAP bir araya gelemez, DSP ile CHP bir araya gelemez ve hem de alternatif varmış. Bu alternatifi hâlâ ne millet anlamıştır, ne de biz anlayabildik.

Bir başka önemli konu da "Türkiye'nin meselelerini çözmek için, ülkenin meselelerini çözmek için güçlü bir hükümete ihtiyaç yoktur" dediler; şaşırdım tabii. Halkımız da bunu dinliyor. Türkiye bu hale gelecek ve Türkiye, bu halden, güçlü olmayan bir hükümetle kurtulacak(!) Herhalde, hiçbir zaman, güçlü bir hükümet olmaya niyetleri yok veya olma ümitleri yok; bu işi, güçsüz hükümetler de çözer fikrini, olsa olsa, böyle bir düşünceden ileriye sürüyor olsalar gerek. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, tabii, kendileri, Hükümet Programında birtakım noktalara dokundular; dokunma şekillerindeki genel üslupları şu oldu: Yani, bunlar, her ne kadar, Hükümet Programında yer almışsa da, şu açıklamalar olmalıydı. Evet, işaret ettikleri noktalar, Hükümet Programında yer almıştır; ancak, hükümet programları, prensipleri vaz eder malum olduğu gibi, detay tatbikatları, ayrı, ayrı, ayrı belirtmez ve önemli olan da, bunların hükümet programında belirtilmesi değil; asıl, hükümet ne yapacak; mühim olan odur; onu da, inşallah, bekleyeceksiniz ve memnuniyetle göreceksiniz. (RP sıralarından alkışlar)

Kendilerinin teşekkürüne ben de teşekkür ediyorum; "İlk metinde, ekonomik konsey yoktu; herhalde, bizimle görüşmesinin etkisiyle sonradan ilave ettiler" dediler; evet, sizinle görüşmemin etkisi oldu; teşekkür ediyorum. İlk hükümet programında, biz, bunu zaten, zımnen var sayıyorduk; ama Sayın Ecevit önemle üzerinde duruyorlar ve bu faydalı bir şeydir; bunu, açıkça, sarahaten belirtelim dedik; inşallah, hoşunuza gitmiştir. (RP sıralarından alkışlar)

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) — Benzin istasyonuna uğradılar!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Ve ANAP'a, kıymetli kardeşimiz Mesut Beyefendiye geliyorum.

Şimdi, ben, Mesut Beyefendiden, bizim daha önce yapmaya çalıştığımız gibi ne derece muvaffak olabildik; bunun takdiri, tabii, aziz milletimize ve Yüce Meclise

aittir yapıcı bir ana muhalefet örneği ortaya koyacaklarını bekliyordum. Halbuki, baştan sona kadar bütün konuşmaları yolsuzluk, yolsuzluk, yolsuzluk. Bir saat sadece bunun üzerinde durdular. Ben kendi kendime düşündüm; Sayın Mesut Beyin, bu bir saatlik “yolsuzluk, yolsuzluk” konuşmasını, şu anda kahvede oturan binlerce işsiz gencimiz dinlerken ne düşünüyor acaba dedim; hasta anasını doktora götüremeyen on binler, bu yolsuzluk laflarının tekrar tekrar söylenmesinden nasıl etkileniyor diye düşündüm. Milyonlarca...

ERKAN MUMCU (Isparta) — Çalınan paralar onların paraları.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çok doğru söylediniz; bunlar onların parasıdır ve “beytülmale dokunan eller kesilmelidir” dediniz.

Önce, hemen şunu ifade edeyim ki, bak görüyorsunuz, biz, sol partilerin muhalefette kalmasını saygıyla karşıladık; çünkü onların üretecekleri alternatif görüşler inşallah bizim daha iyi hareketimize vesile olacaktır. Demokrasilerde muhalefet de en az iktidar kadar şerefli bir hizmettir. Sol partiler biz muhalefet yapalım dediler; kendilerine teşekkür ediyorum, saygıyla anıyorum; ama biz, onların sağındaki dört tane partinin bir araya gelerek bu Hükümetin kurulmasını istedik. Burada, biraz evvel Büyük Birlik Partisi Genel Başkanına huzurlarınızda teşekkür ediyorum hal-kımızın, ülkemizin durumunu düşünerek, açıkladıkları mülâhazalarla, bu yeni Hükümetin kurulmasına mani olmayacaklarını... Zaten baştan beri yapıcı bir şekilde hareket ettiklerini görüyorduk. Biz kendilerini bu topluluğumuzun her bakımdan, kerhen de olsa, bir destekçisi olarak görüyoruz. Eksiklik Anavatandadır; ama biz Anavatanın da bir müddet sonra bu topluluğa katılacağını bekliyoruz. Onun için, biz kardeşiz; şimdi söyleyeceğim şeyleri lütfen kardeşane bir şekilde dinlemenizi rica ediyorum.

Ben bunları, demin sizinki gibi, hakikaten böyle biraz sinirli ve asabî bir üslupla söylemeyeceğim. Siz neden bugünlerde sinirli ve asabi bir üslubun içine düştünüz?(RP ve DYP sıralarından alkışlar) Onun değerlendirmesini aziz milletimize bırakıyorum. Görüyorsunuz ki kardeşane bir şekilde konuşuyorum.

Şimdi, Sayın Mesut Bey, Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonunda yapılmış olan resmî tespite göre, bundan önceki, sizin değil, sizden önceki ve bir kısmında da sizin bulunduğunuz ANAP yönetiminde, 9 devlet bankası batmıştır. Bu bankalarda 2,5 milyar dolar ve 200 trilyon lira devletin parası batmıştır. İşte o saçı bitmedik yetimin parasıdır ve bunlar, ne yazık ki, sizin yönetiminiz döneminde batmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonunun raporundan söylüyorum: 266 adet hayali ihracat yapılmıştır, 1993 yılı rakamlarıyla bu 80 trilyon lira yapı-yordu, şimdi katrilyonu bulurdu.

Yine, sadece Toprak Mahsulleri Ofisinde, KİT Komisyonunda yapılan tespite göre, 13 trilyonluk yolsuzluk yapılmıştır ve KİT Komisyonunda bunlar tespit edilmiştir. Bunlar, ANAP yönetimi döneminde olmuştur.

Şimdi, hiç uzatmadan çünkü vaktimiz çok kıymetli son üç aylık tatbikatınızda siz ne yaptınız konusuna geliyorum. Bakın, sizin ne yaptığınızı, çok kısaca birkaç kelimeyle belirtmek istiyorum.

Siz, şimdi tuttunuz Çevre Fonundan Sayın Taşar buradadırlar, herhalde hatırlayacaklardır belediyelere yardım yaptınız. Ne yardımı yaptınız? Bakın liste elimde, grafiğini de çıkarttım; belki aceleyle ne yaptığınızı görmemişsinizdir; ama şimdi size gösteriyorum, bir nüshasını da takdim edeceğim. (RP sıralarından alkışlar)

Ne yazık ki bu, siz görevi iade ettikten sonra yapıyor. Görevi iade ettikten sonra siz, bu hesaptan, tam 2 trilyon lirayı ANAP'lı belediyelere gönderdiniz.

NEVZAT KÖSE (Aksaray) — İşte adalet bu, adalet...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çevre Fonundan, bu hesaptan siz, ANAP'lı belediyelere 2 trilyon lira gönderirken, Refah Partili belediyelere sadece 22 milyar gönderdiniz. Refah Partili belediyelerin nüfusunu hesaplırsanız, 65 milyonluk Türkiye'nin 45 milyon insanının yaşadığı illerin belediyeleri Refah Partisindedir; yalnız İstanbul'da 13 milyon insan var. Siz, nasıl ANAP belediyelerine 2 trilyon gönderirsiniz de, Refah Partili belediyelere sadece 22 milyar gönderirsiniz? “Adil düzen nedir, bir türlü anlayamıyorum” diyorsunuz; bak, adil düzen demek, herkese eşit muamele etmek demektir. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) İşte, adil düzen bu.

Şimdi, diyorsunuz ki; “Saçı bitmedik yetimin parasına, beytülmalin parasına uzanan eli kesmek lazım.” Bak, siz, bundan bir ay önce Rize Belediyesine 100 milyar lira gönderdiniz. Bundan biz memnunuz, Rize bizim ilimiz, keşke, trilyonlar gönderin; ama başkasına göndermeden oraya gönderirseniz, işte, bu, o zaman adaletsizlik olur. 24 Haziranda yani Hükümet düştükten sonra, bir 100 milyar daha gönderdiniz ve 28 Haziranda da bir 100 milyar daha gönderdiniz; bu iki tane son parayı haksız gönderdiğiniz için, beytülmale uzanan eli kestik ve bu paraları durdurduk. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bir de, tabii, Maliye Bakanlığındaki fonu gönderdiniz. Maliye Bakanlığı fonundan 7 trilyon 132 milyar Türk Lirası gönderdiniz. Bu gönderdiğiniz paranın, 5 trilyon 113 milyarı ANAP belediyelerine gönderilmiştir. Burada, Maliye Bakanlığının kendi listesi, Muhterem Maliye Bakanınız da yanınızda oturuyorlar. Bütün yardımın yüzde 71'ni gönderdiniz ve bunu da, siz, son gece büyük kısmını gönderdiniz aynı zamanda. 6 Haziran günü, istifadan sonra dahi, 93 milyar lira gönderdiniz; bu haksızlıklara rağmen, hâlâ haksızlığa devam ettiniz.

Şimdi, keşke vaktimiz müsait olsa... Burada, biz, Hükümet Programını müzakere edeceğiz, haksızlıkları değil. Uygun görürseniz haksızlıklar için ayrı bir oturum yapalım; bakalım, ANAP döneminde ne haksızlık yapılmış, DYP döneminde ne haksızlık yapılmış, yukarıdan aşağıya ortaya koyalım; onun yeri ayrı; ama şimdi, biz, Hükümet Programını görüşeceğiz, bundan dolayıdır ki, bunlara ayıracak vaktimiz yok.

Demim, bir şeyi çok garipsedim, bizim zamanımızda şu kadar kararname çıktı dediniz. Ben, onları tespit ettirdim, bir de baktım ki, bunların yüzde 90'ı seyahat

kararnamesiymiş! (RP ve DYP sıralarından alkışlar) Bir de, biz ne yaptık diyorsunuz; seyahat etmişsiniz, hayırlı olsun. (Gülüşmeler) Bu iş, pırasa tartarmış gibi, kiloyla tartılmaz Mesut Bey! Ben, şu kadar adet kararname çıkardım, Meclise bu kadar adet kanun sevk ettim... Bunlar, bir şey ifade etmez. Sonuç ne; işte millet... Gel, kahvede oturana soralım. Sorduk; 2 Haziranda da millet, ne olduğunu söyledi. Bu sebepten dolayı, böyle, bunları, pırasa tartarmış gibi, kilolarla ölçmeye kalkışmayalım lütfen; çünkü milletimiz, hakikaten, asıl, gerçek hizmetleri bekliyor. Biz, burada, bu hizmetleri, daha iyi nasıl yapabileceğimizi konuşursak, zannediyorum, çok daha hayırlı iş yaparız.

2 Haziranda seçim vardı; Rize'ye gittik siz de gittiniz, biz de gittik Rize'de, belediye hududu içerisindeki köylümüze çay parası ödeniyor; ama seçim olmadığı için, belediyenin yanındaki köyün parası ödenmiyor...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Yalan!

AHMET KABİL (Rize) — Yanlış Hocam!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Oradan geliyorum...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Vallahi yalan!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Oradan geliyorum...

AHMET KABİL (Rize) — Yalan...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Şimdi, bakın, bunları, burada söyleyebilirsiniz; ama bunlar, kaybolmaz. Bunların hepsi...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Vallahi yalan... Vallahi yalan...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Keşke yalan olsa... Bizim, Rize seçiminde, halktan dinlediğimiz budur...

AHMET KABİL (Rize) — Tahkik edin...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Tahkik ederiz... Tahkik edelim...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Vallahi yalan...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Keşke, siz haklı olsanız, keşke siz haklı olsanız...

Şimdi, Sayın Mesut Yılmaz Bey kardeşimize bir şeyi daha hatırlatmak istiyorum: “Efendim, bu Hükümet Programı, bizim programımızın aynı” diyor. İyi ya, ne güzel; öyleyse destekleyin. (RP ve DYP sıralarından alkışlar; ANAP sıralarından alkışlar[!], gülüşmeler)

Ben, altı aydan beri ne diyorum; şu Meclisimizdeki partilerin hepsine, Türkiye'nin dertlerini alt alta yazdırsak, ne bir tane eksik olur ne de bir tek sırası dahi değişir; Türkiye'nin meseleleri belli; çözümler hakkındaki tekliflerimizi de alt alta yazsak, yüzde 80 aynı şeyleri söyleriz. Bu da, çok doğaldır; çünkü buradaki partililerimizin hepsi, yıllarca ülke meseleleri içerisinde yoğunlaşmış kardeşlerimiz, hep si Türkiye'nin meselelerinin çözümüne vâkıflar; ama tabii, değişik partiler olduğu için, elbette, hiç değilse, yüzde 20'lik bir fark var. Ancak, burada, çok mühim bir

mesele var haa, bak, bu da kiloyla ölçülmez o arada gördüğünüz yüzde 20 var ya, bu füzeyi Ay'a götüreceğine Merih'e götürür o yüzde 20 fark. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu ülke, fakirlikten inleyeceğine zengin, güçlü bir ülke olur. Onun için, önemli olan, bu Hükümet Programıyla sizin hükümet programı arasındaki o yüzde 20 farkın ne kadar önemli olduğunu kavrayabilmektir.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim, bir kere daha, şu noktaya geldiğimiz zaman ifade ediyorum ki, 24 Aralık seçimleri, çok önemli bir tarihî noktadır. Bütün partilerimizin çok kıymetli milletvekilleri var; bu Meclis, hakikaten Türkiye'nin çıkaracağı en kaliteli Meclistir; buna, kesinlikle inanıyoruz, her partide de çok kıymetli kardeşlerimizin bulunduğunu biliyoruz. Öyleyse, hepimizin müşterek bir görevi var; geliniz, şu Meclisin seviyesini elbirliğiyle muhafaza edelim. Gündemimiz, hükümet programıyken, hükümet programını bırakıp, buraya gelip, bir saat "yolsuzluk, yolsuzluk, yolsuzluk" dersek, bu, seviyeli bir Meclisin çalışması olmaz...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Hiç yolsuzluk yok mu?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Söylüyorum, onu konuşacaksak, ayrı bir gündem maddesi yapalım, enine boyuna sekiz saat konuşalım...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Konuşturmuyorsunuz ki...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — ...ama şimdi, bir hükümet harekete geçmiş, bütün Meclisin kıymetli tavsiyelerini bekliyor. Şu anda hepimizin yapacağı şey, böyle bir hükümete elimizden gelen fikir katkısında bulunmaktır. Bundan dolayıdır ki rica ediyorum bundan sonraki toplantılarımızda inşallah memleketimize, milletimize faydalı olmaya çalışalım; birbirimize, halkımıza hizmet yolunda yarışalım.

"11 milyon işsizimiz var; bu meseleleri biz çözeriz" dediniz; her birimiz de dedik. Nasıl çözeceksiniz; biz, bugün, bunu söylemenizi beklerdik. Bu, yolsuzlukla çözülmmez. Onun için, bunu nasıl çözeceğimizi, burada, gelip konuşmamız lazım. İşte, Meclis, seviyeli bir Meclistir. Bu Meclisin seviyesini...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Çözülür...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bak, bütün bu konuşmaları, 65 milyonun önünde yapıyoruz. Halkımız bizden, şu Meclis, benim derdimi nasıl çözecek; bunu bekliyor, kısır çekişme beklemiyor. Bundan önceki dönemde bu yapıldı; halkımız bundan hiç hoşlanmadı, hiç hoşlanmadı; hepimiz bunu biliyoruz.

Gelin, halkımızın reaksiyonundan ders alalım. Hakikaten, halkımıza hizmet edecek, faydalı bir şekilde fikir yarışında bulunalım. Bu fikir yarışı için, hangi partimiz, hangi fikri getirirse, şimdiden teşekkürlerimizi arz ediyoruz; çünkü bu Hükümet, sizin hizmetkârınızdır; önemli olan, halkımıza hizmet etmektir. Kim bir fikir getirirse ona teşekkür edeceğiz ve bu fikri, bu parti verdi diye teşekkürümüzü bildireceğiz; sadece sizin hizmetkârınız olarak o fikrin icrası yapılacak. Gelin, şu Türkiye'yi, halkımızın özlediği bir Türkiye haline getirelim ve fikir yolunda yarışmak suretiyle, Meclisimizin seviyesini, halkımızın beklediği, özlediği noktaya getirelim.

Şimdi, bu noktaya işaret ettikten sonra, müsaade ederseniz, hemen, şunu ifade etmek istiyorum. Bugünkü müzakeremiz de, asıl, Türkiye'nin meselelerini nasıl çözeceğimizi konuşmak idi. Bir kere daha, bu hususta fikirlerini orta yere koymuş olan kardeşlerimize teşekkür ediyorum. Bir daha, hükümet programı konuşulurken, halkımıza herhangi bir hizmet konuşulurken, bugünkü manzaranın tekrerr etmemesi için, kısacık da olsa, şu noktaların üzerinde durmakta yarar görüyorum:

Kıymetli sözcüler, parti başkanları, burada, konuşmalarının büyük kısmını, o ona bunu dedi, bu buna bunu dedi listelerini okumakla geçirdiler. Bunu, milyon kere gördük; bu, yanlış bir davranıştır. Bir kere daha ifade ediyorum ki, seçimler esnasında, partilerin, birbirleri hakkında kanaatlerini samimî olarak söylemeleri görevdir. Nasıl söyler... Bizi kim tenkit ettiyse teşekkür ediyorum. Keşke, o tenkitlerden ders alabilsek. Haa, seçimden sonra söylemek de bir görevdir; niçin...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — O da mı görev?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Evet.

...çünkü Siyasî Partiler Kanununun 1'inci maddesinde, Refah Partisi sözcümünün açıkça ifade ettiği gibi, siyasî partinin tarifi şöyle yapılıyor: "Ülke meselelerini etkilemek" Siyasî partilerin görevi bu.

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Şahsiyet yaparak mı?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Hayır.

Bakınız, şunu ifade edeyim...

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) — Dava ederek mi?

HİLMİ DEVELİ (Denizli) — Örterek mi?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — ... şimdi, diyelim ki, Doğru Yol Partisi, seçimden sonra, seçimden önce de söyledi; biz, hiç üzerinde durmuyoruz, hepsi kardeşimiz; bizi gördünüz, kucaklaştık.

AHMET KABİL (Rize) — Kim diyor Hocam?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bunu, hemen seçimlerin arkasında... Şu ana kadar değiştirmedik, hep aynı şeyi söyledik.

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Samimî değil miydi?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Efendim, seçimden sonra da söyledi; ben, söylediklerinden dolayı da teşekkür ediyorum; neden; şimdi, istiyor ki, Refah Partisi olmayan bir hükümet olsun, başka bir alternatifi istiyor. "Refah Partisinin olmaması için, bu partiyle katıyen koalisyon yapılmamalı; bu parti, Türkiye'yi karanlığa götürür" diyor. Gayesi ne bundan; bu partiyle koalisyon yapılmasını önlemek, etkilemek; bu da bir görevdir. Niye biz bu işe, bu anlayışla bakmıyoruz? Söyler... Söyler; ama sonunda...

NABİ POYRAZ (Ordu) — Sonunda tersi olur!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — ...65 milyon insan hizmet beklerken, söylediklerimizi kapının dışında bırakırız, odanın içinde bir araya

geliriz bu ülkenin evlatları olarak, şimdi, şu işsizimize nasıl iş bulacağız, şu köyümüzün yolunu nasıl yapacağız...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Hocam, siz anlatın bakalım nasıl?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — ... şu hasta insanımızı nasıl tedavi edeceğiz... Hepimiz bu ülkenin evlatlarıyız, bunları da kardeş gibi konuşuruz, çözeriz ve halkımıza da hizmet ederiz. Aksi takdirde, seçimde bunu söyledi, seçimden sonra bunu söyledi... Tamam, elimize bir liste alalım, o halde, Refah Partisi ile Doğru Yol Partisi koalisyon yapamaz. Eee, ANAP'la da birbirimize çok şey söyledik, o da yapamaz; DSP ile de söyledik, CHP ile de, o da, o da yapamaz; kim yapacak bu işi Allah aşkına yahu, kim yapacak? Yani herkesin birbirine söylemediği söz mü var?

Bunlar, birer görevdir, bundan dolayı hiç birbirimizi kınamayalım, hatta teşekkür edelim ve bunlardan istifade etmeye çalışalım. Bunları mesele yaparak, şu hizmet bekleyen 65 milyon ülke evladını bekletip, onların gözü önünde kısır çekişmelere dalarsak, ne Meclisimiz, halkımızı memnun eder, ne biz, halkımıza hizmet edebiliriz. Onun için, bunların hepsinin üzerine çıkmasını bilmemiz lazım. İşte bu Hükümet, bunların üzerine çıkarak kurulmuş bir Hükümettir, ondan dolayı hepimiz sevinmeliyiz, hepimiz takdir etmeliyiz. Böyle isabetli, böyle uygun bir hareket yapılmış olduğundan dolayı, hepimiz, hepimiz bundan dolayı memnun olmalıyız. Yani bir araya gelip, halka hizmet için beraber olmak, takdir edilecek güzel bir şey iken, bunu, bir kusurmuş gibi göstermek ne kadar yanlış bir düşünce Allah aşkına, ne kadar yanlış bir düşünce! Elbette, bizim asıl temelimiz halka hizmet için var olmaktadır.

Bakın, ben DYP'li kardeşlerime, gösterdikleri bu büyük olgunluktan dolayı kalpten teşekkürlerimi sunuyorum ve kendilerini tebrik ediyorum. (RP, DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından alkışlar [!]) Çünkü, halkımızın beklediği, özlediği bir hareketi yapmışlardır ve hepimizin bildiği gibi, Refah Partimizin sözcüsünün de ifade ettiği gibi, Refah Partisiyle koalisyon kurmak her babayiğidin harcı değildir. (RP sıralarından alkışlar, gülüşmeler) DYP bunu başardı, onun için, bu koalisyonun kurulmasında en büyük pay DYP'nindir, Sayın Çiller Hanımefendininidir, DYP Grubuna mensup bütün kıymetli arkadaşlarımızındır...

Bakın, Sayın Mesut Yılmaz'ın eline kadar kuş geldi, kaçırıldı. (RP sıralarından alkışlar, gülüşmeler)

Muhterem arkadaşlarım, önce, bir defa medenî olmanın, seviyeli insan olmanın ön şartı, önyargılardan vazgeçmektir.

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Takıyye yapma!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bu önyargılar nedir: Demin bir tanesini söyledik, bir kimsenin suçu sabit olmadıkça beraet-i zimmet esastır; bu, hepimiz için geçerli bir formüldür. Şu salondaki her insan şerefli bir insandır; kaldı ki, bu ülkenin milletvekilidir, bu da, tabî, en büyük şereftir. Bu sebepten dolayıdır ki, ülkemizin bu kıymetli evlatları, bu en şerefli evlatları için birtakım önyargılarla, birtakım şeyleri kendimiz kabul edeceğiz, o kabul ettiğimiz şeyin

doğru olduğunu farz edeceğiz, sonra da buna dayanarak hüküm vereceğiz... Hayır, bu, medenî bir insanın, seviyeli bir insanın davranışı olamaz.

Bu önyargı, sadece denetleme görevleri üzerinde söz konusu değil. Bakın, bugün, kıymetli arkadaşımız Sayın Bülent Ecevit Beyefendi “efendim, Refah Partisi sansür koyacak” dedi. Kim demiş bunu; bu bir önyargı. İşte programımız, ne yapacağımızı söylemişiz. Şimdi, şu memlekette, hatta basının içerisindeki insanlar dahil ve bizzat Sayın Ecevit Beyefendi, bir kısım basın, birtakım şerefli insanları, kim olursa olsun, baştan yargısız infaz yapacak, suçlu sayacak, günlerce bunun hakkında manşetler atacak ve bu manşetleri halka okutmak için de cıvık boncuk, tabak çanak dağıtacak (*Gülüşmeler*) ve bu tabakları çanakları da, haksız bir şekilde, devlet bankasından aldığı parayla, KDV’ler MDV’ler ödemedi, özel muameleyle bu rantiyecilerin bir eli devletin kasasında dediğimiz bu; kendilerine bu kolaylıkları göstermek için yönetimi etkilediler şeklinde “bir elleri devletin direksiyonunda” diyoruz Allah aşkına, bu ülkeyi bu Parlamento mu yönetecek, üç tane rantiyeci gazeteci mi yönetecek? (*RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

Türkiye’de rejimin yerine oturması hepimizin temel meselesi değil mi; ama bu, hiçbir zaman, protokolümüzde de yazdığımız gibi, haber alma hürriyetini, haber yayma hürriyetini kısıtlamak değil. Onlara her türlü teknik yardımı yapalım, devlet olarak. Biz, Sayın Ecevit’le beraber Hükümetken, bu gazetelere “geliniz, devlet olarak beraber dağıtım teşkilatı kuralım; birtakım küçük gazeteler gelişmiyor” demiştik; kendileri hatırlayacaklar; Orhan Birgit Bey de basın yayından sorumlu Bakanımızdı. Böyle bir şey yapılması, elbette, ülke için son derece faydalı olur. Yani, iki tane tröst, bunların dağıtım teşkilatını eline alacak, yüzde 30’unu vermezsen senin gazeteni dağıtmam diyecek. Eee, sonra da art maksatlı olarak kendi bildiği propagandaları yapacak. Şimdi, bakın, takip edin; o gazeteler, üç gün sonra bizi, nasıl methetmeye başlayacaklar; göreceksiniz. (*RP sıralarından alkışlar*) Takip edin, hele bir methetmesinler bakalım! Ödeyin şu bankalara borçlarınızı dediğimiz zaman ne olacak?

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Demeyecek misiniz Hocam?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bak... Bak... Onlar, pazartesi gününe kadar, aman bu Refah Hükümeti kurulmasın; çünkü bunlar, bu parayı bize ödettirir mi ödettirir diye bildikleri için çırpındı, durdu; ama şimdi, güçleri yetmeyince, göreceksiniz, yüz seksen derece dönecekler. Meğer bu Refah Partisi ne büyük nimetmiş de bizim haberimiz yok! Göreceksiniz.

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Ödeyecekler mi onlar?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — İşte, basınımızın hali budur. Bunu, Meclis...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Siz affedersiniz Hocam.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bu devlet işi, hükümet işi değil.

Bunların düzene konması için, medenî bir ülkede olması icap eden hale gelmesi için hep beraber, bu kanun maddelerini tanzim edeceğiz. Eğer, burada, basın öz-

gürlüğünü haleldar yapacak bir madde varsa, hangimiz bu yola tevessül ederse, beraberce önleyeceğiz; ama insanların haysiyet ve şerefiyle oynanacak noktalarda da yine, beraberce gereken tedbirleri alacağız ve ülkemizi medenî ülkelerdeki duruma getireceğiz. Hepimiz, Batı ülkelerini biliyoruz; Batı ülkelerinde hangi gazete tabak çanak dağıtıyor; Batı ülkelerinde hangi gazete insan haysiyetiyle bu kadar rahat oynayabiliyor ve hangisi oynadığı zaman müeyyidesiz kalıyor... Türkiye’de öyle bir basın durumu var ki, efendim, isterseniz yargı var; üç senede yargıdan bir sonuç aldığınız yok! Neye yarar o yargı, neye yarar? Onun için, hep beraber “basın davaları bir ayda sonuçlanacak” diye kanuna madde koyacağız. (RP sıralarından alkışlar) Öyle, üç sene... Çocuk oyuncuğu değil; böyle şey mi olur? İsteddiği gibi, istediğini yazsın çizsin, insanların haysiyetiyle oynasın ve bunun bir müeyyidesi olmasın; hayır...

Bu ülke hepimizin; bunları, elbirliğiyle düzelterek ve işte, bizim koyduğumuz bu maddeler, bunları hatırlatacak maddelerdir; yoksa, bu kanunların hepsini, beraberce hazırlayacağız.

Bu önyargılar, birtakım ön kabuller; işte, bilmem, soruşturmalar örtbas edilecekmiş, basın susturulacakmış, şu yapılacakmış, bu yapılacakmış... Bunların hepsi, bu konuşmalar neden dolayı yapılıyor; çok samimi olarak söylüyorum, ben, bu konuda iki sebep görüyorum:

Bir tanesi, bu Hükümetin muvaffak olmasından korkuluyor. Söylenecek başka söz yok; aman, bunları söyleyerek önleyelim.... Demin kardeşlerim ifade ettiler; işadamlarından da, çıkıp, bunu açıkça konuşanlar oldu. Demin ne gösterdi “ben, Refah Partisinin kadrolaşmasından değil, muvaffak olmasından korkuyorum” diyor. Niye korkuyor; 400 belediyede bu muvaffakiyet ispat edilmiş de onun için. (RP sıralarından alkışlar) Ama, boşu boşuna korkuyor; çünkü biz, o sözü söyleyen insanın da hizmetkârıyız, onun saadeti için de çalışacağız, o da “Allah razı olsun ki, böyle bir hükümet geldi” diyecek; birinci sebep bu.

İkinci sebep nedir: Bu Hükümet Programında çözümler getirilmiş. Şimdi, bunların alternatiflerini ortaya koymak lazım. Nerede o babayiğit bakayım; şu programda getirilen teklifin alternatifini ortaya koysun da, onunla, şurada, saatlerce, o meseleyi bir tartışalım bakalım.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Program aynı...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Kopya edilmiş...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bu fikir yok; bu fikir olmayınca, iş, geliyor, bu şekilde önyargılara dayanıyor ve iş geliyor, gündemi değiştirmeye. Hayır, tekrar ifade ediyorum, bu ülke hepimizindir; hep beraber, bütün herkesin memnun kalacağı seviyeli bir Parlamento yapacağız ve inşallah, hep beraber, halkımızın hizmetlerini yapacağız.

AHMET KABİL (Rize) — Yolsuzluklar ne olacak Hocam?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çok aziz ve muhterem arkadaşlarım, bakınız, hakikaten Refah Partili kardeşlerim ifade ettiler 24 Aralık ile 28 Haziran arasında, biz ne yaptık bir Anamuhalefet Partisi olarak; yaptığımız şey ortadadır: Önce, ilk hükümetin kurulmasında, bütün partilere kollarımızı aç-

tık, gene de açıyoruz. Bugün, biz, DSP ve CHP ile beraberce koalisyon kurarız, bu memlekete en hayırlı hizmetleri yaparız; zaten yaptık, zerre kadar şüphemiz yok. Böyle, birtakım önyargılarla, yanlış bir şekilde, uzlaşma yerine, bizi, birbirimizden uzaklaştırma tavrını takınacak olursak, bu, fayda getirmez. Bundan dolayıdır ki, biz hepimiz şahitsiniz bu yanlışlığı yapmadık; bizim dışımızdaki partiler, az çok bu yanlışlığın içerisinde düştüler.

Sonra, denetleme bu Meclisin bir görevidir. İlk önce bu denetleme dosyalarını biz getirdik. Biz, bu Meclisin en büyük partisiyiz, Anamuhalefet Partisiyiz. Halkın zihninde birikmiş birtakım teşevvüşler var; çeşitli basınla, çeşitli konuşmalarla meydana getiriliyor. Bunlar böyle kalmamalı; bunlar, hakikaten, gerçek neyse aydınlığa kavuşmalı. Getirdik; sonuna kadar da tabii takip edeceğiz, hep beraber takip edeceğiz.

Dolayısıyla, denetleme görevimizi yaptık; ama biz, üç buçuk ay sadece denetlemeyle uğraşmadık işte Meclis arşivi 90'a yakın kanun teklifi getirdik; bunları bir bir saymaya lüzum yok. Demin, Mesut Bey "36 tane getirdik" dedi; biz, 90 tane getirdik; kiloyla tartarsak 3 misli. Bu kanun tekliflerinin bir de muhtevasına bakarsak, ne getirmişiz biz: Önce, şu asgarî ücreti şu vergiden kurtaralım demişiz. Şimdi, bakan, onu yapacak mevkie geldik; inşallah, hep beraber yapmaya çalışacağız; çünkü bu, en tabii insan hakkıdır.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Programda yok Hocam.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bunun kaç trilyona mal olduğunu hepimiz biliyoruz; ama...

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Niye koymadınız?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Var orada... Rica ederim... Var... Lütfen, dikkatli okuyunuz.

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Nerede Hocam?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Biz, bu kanun tekliflerini verdik ve aynı zamanda, bakınız, başka şeyler, esnafımız için hayat standardını kaldıralım; esnafımız için peşin vergiyi kaldıralım. Köylü borçlarının faizlerini affedelim, köylümüz nefes alsın. İmkân bulursak... (ANAP sıralarından "Kaynak, kaynak" sesleri) Ha, kaynağa geleceğim, azıcık sabredin. İşte, bizim farkımız orada, yüzde 20 diyoruz ya, o yüzde 20 kaynağın musluğu, sizde o yok. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Mesele bu. Yüzde 80'miz aynı, giderlerde aynıyız; ama kaynak deyince, sizde kaynak yok; fark burada. Geleceğim oraya müsaadenizle.

Şimdi, bakınız, bundan başka, neden memurumuz, işçimiz enflasyondan inim inim inlesin; bunlar yönetimin hatasıdır, onun suçunu neden memur çekecek. Bunun yolu ne; bütün bu enflasyonla mücadele edip, iyi bir sonuca ulaşmıca kadar eşel mobil sistemini tatbik etmektir; biz, bunu getirdik. Şimdi, sizin bunu bizden istemeniz hakkınızdır. Bizim getirdiklerimizi bizden isteyin; yakamıza yapışın. Niye ben bunu böyle söylüyorum; çünkü halkımıza hizmet için varız da onun için. Keşke bizi bu istikamete iten bir güç olsa. O güç ne kadar güçlüyse, halkımıza hep beraber o kadar iyi hizmet etmiş olacağız.

Görüldüğü gibi, 90 tane kanun teklifimiz dahi, hakikaten hep fakir fukarayı kurtarmak için olmuştur. Diğer yandan bir şeyin de şahidisiniz: Hanginiz bizim Anayasa ve hukuka saygı için yaptığımız mücadeleyi görmezlikten gelebilirsiniz? Biz, güvenoyu almamış bir hükümetin, güvenoyu almadığını ispat etmek için az mı mücadele ettik; Meclis Başkanlığıyla mücadele ettik, diğer birtakım yerlerle Başbakanlıkla mücadele ettik... Niçin yapıyoruz biz bu mücadeleyi: Türkiye bir hukuk devleti olmalıdır, bu hepimizin görevidir, hepimiz hukuka saygılı olmalıyız. Bundan dolayıdır ki, biz, bu mücadeleleri yaptık ve arkadaşlarımızın işaret ettiği gibi, biz, bir bütçe konuşması yaptık, bu konuşmayı takip etmeyen kardeşlerimize ben bunun videobandını hediye edeceğim. Buraya bir anamuhalefet partisi olarak geldik de biz, herhangi bir şekilde, kızgın bir şekilde sadece saldırdık mı; hayır. Ne yaptık biz? Efendice, hükümette bulunan kardeşimize yardımcı olmak için; bak, köylünün şu, şu, şu hizmetlerinin bu getirdiğiniz bütçede hiçbir karşılığı yok; bunun yapılması için, en aşağı şu kadar parayı buraya ayırmanız lazımdı, ayırmamışsınız; şu memlekette milyonlarca çocuğumuz öğretmensiz; onun için, millî eğitime 7 milyar dolar para koymak lazım; sağlık hizmetleri yapılamıyor, şu kadar koymak lazım; savunma ihtiyacımızı millî kaynaklardan karşılamalıyız, bu kadar koymak lazım... Biz söyledik bunları, önümüze getirilmiş olan bütçenin alternatifini kalem kalem ortaya koyduk; ama bunu lafla söylemedik. Peki, bu paraları nereden bulacağız; kuruş kuruş onu da gösterdik. Nasıl gösterdik; bak, rantiyeciler bir senede 47 milyar dolar kazanç elde etti. Bu 47 milyar doların 15 milyar doları haklarıdır; ama 32 milyar doları haksızdır. Neden KOBİ'ye mahsus bir insan yüzde 150 faizle iş görürken, siz, falanca holdinge nasıl faizsiz teşvik veriyorsunuz; neden? *(RP sıralarından alkışlar)*

Devleti mahsus parasız bırakacaksın bak, bu söylediğim sözün altında ciltler var devleti büyük faizlerle borç almaya mecbur tutacaksın, ondan sonra da yüzde 120 yüzde 130 yıllık faizlerle, sen, devletin bütün kasasını sömüreceksin, o parayı da köylü, işçi, memur, esnaf ödeyecek... Bu nasıl düzen Allah aşkına? Adil düzen dediğiniz nedir anlamıyoruz diyenlere sesleniyorum, işte bu rantiyecilerden bu haksız 32 milyar doları alıp işçiye, köylüye, memura, esnafa vermenin adıdır adil... *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Niçin bunlara vergi konulmuyor; neden? Bak, işte onlara adil bir şekilde hareket edildiği zaman, burada fakir fukaranın hakkı kurtulur ve buradan alıp buraya verelim diye nereden alıp nereye konacağını da gösterdik. Biz, bunları, gördüğünüz gibi, kalem kalem sayarak, tabloları buraya getirdik. İşte, bunu, ben sadece, muhalefet partileri olarak nasıl çalışmalıyız, gönlümüzde ne var, bunu ifade etmek için açıklıyorum. Yoksa, buraya gelip, bir saat, yolsuzluk, ahlak, fazilet deyip konuşursak, kimsenin karnını bu laflarla doyuramayız. Elbette, onlar da önemli konular; ama her şeyin bir yeri var; şimdi, Hükümet Programı konuşulurken, onlar konuşulmaz.

YAŞAR OKUYAN (İstanbul) — Programda yok Hocam!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamlı) — Bakınız, biz, şu Hükümetin kuruluşuna kadar geçen dönemde, işte, bu söylediğim hususlara uygun olarak hareket ettiğimiz için, 24 Aralıkta yüzde 22'ye yakın oy aldığımız halde, 2 Haziranda yüzde 34 oy aldık. Neden; çünkü halkımız, bu davranışları takdir ediyor; hepimizden böyle davranmamızı bekliyor; ispatı da ortadadır.

Bu Hükümeti kurarken, hepinizin bildiği gibi, yine, kollarımızı şefkatle bütün kardeşlerimize açtık; 46 ruhu dedik; hep beraber bir araya gelelim, istikrarlı, sağlam, hamleci bir hükümet kuralım dedik ve çoğulcu demokrasiye önem verdik. Bu çoğulcu demokrasiye, iki şeye huzurlarınızda kesinlikle inanarak ifade ediyorum ki, çok önem verin: Bir tanesi, Meclis, her zaman bizim Hükümetimizin üstünde olacaktır. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu, bizim rejimimizin temeli; biz, bunu, şurada yazan “Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir” sözünün en doğal sonucu sayıyoruz. Milletın temsilcisi, bu Yüce Meclis, sizlersiniz. Sizin güvenoyunuza mazhar olduğu müddetçe, bu Hükümet, sadece, hizmet edecek; biz, garson hükümetiz. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bizim şiarımız budur; çünkü biz, halka hizmet hakka hizmettir; halka hizmet en büyük ibadettir; bunu biliyoruz da onun için böyle yapacağız; inanarak böyle yapacağız ve biz bunu ispat ettik.

Bakınız, biz, İctüzük değışirken, bugüne kadar, yıllardan beri, onbeş seneden beri bu İctüzük yürürlükte, düşünün halimizi... Yalnız, komisyon başkanı komisyonu toplayabilir; komisyon başkanı sadece gündemi tespit edebilir. Komisyon başkanı da partisinin başkanına bağı. Muhalefet ne yapacak; hiiç... gelip gidecek. Nasıl çoğulcu demokrasi bu? Biz mücadele ettik, bunu değıştirdik. dedik ki: Komisyonlar üçte birle toplanır isterse iktidar partisinin üyeleri gelmesin ve toplananın yarından bir fazlasıyla da karar alır, gündemi de kendi tespit eder. Niçin; çünkü Meclis, elbette, hükümetin üstünde olmalıdır, hükümetin üstünde olmanın şartı budur. Yoksa, Meclisin bütün komisyonları hükümetin emrinde olursa, Meclis kilitlenirse, nasıl çoğulcu demokrasi olacak?

Bak, geçen dönemde hepimiz şunları yaşadık: Buraya öyle kanun teklifleri geldi ki, her bir paragraf için dörtten fazla değışiklik yapılamayacağından, dört tane değışiklik teklifi de dosyanın içine konuldu, öyle geldi. Neymiş; virgül şuraya değil buraya konulsunmuş, şu kelime öyle değil böyle olsunmuş! Bunları hep yaşadık ve biz, yıllarca bunların acısını çekerek geldik buraya; bu acıları da unutmadık. Onun için, iki şeyi huzurlarınızda hatırlatıyorum: Bu Meclis, hükümetin üstünde olacak. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Zaten öyle...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Aksini gördüğünüz zaman yakamıza yapışın.

Zaten böyledir; ama tatbikatın böyle olması mühim.

İkinci bir önemli husus da, bütün bakanlarımız emrinizdedir, istediğiniz şeyi sorabilirsiniz, en kısa zamanda bu sorularınıza cevap verilecek, bir tek cevapsız mesele kalmayacak. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu söylediğim şeye çok önem veriyorum; neden; çünkü biz, hükümete gelmeden önce, şu belediyelere nasıl yardım yapılmış; kırk tane yazı yazdık, bir tanesinin cevabını alamadık daha bunun gibi ne yazılarımız vardır şu birtakım medyaya, hangi krediler verildi; hangi bankalardı; kırk tane yazımız var, hiçbirinin cevabı yok. Ama, şimdi, ne sorarsanız, bu Hükümet sizin emrinizdedir; bütün bu sorularınızın cevapları, size, en doğru bir şekilde takdim edilecektir. Siz, milletın temsilcisisiniz, her şeyi bileceksiniz ve her şeyde, milleti temsilen egemen olacaksınız. Bu söze, hep beraber sadık olacağız.

İşte, muhterem arkadaşlarım, bundan dolayıdır ki, bu inançla, tam demokratik esaslara uygun şekilde, Türkiye'nin en büyük iki partisi bir araya gelerek bu Hükümeti kurdu.

Bu Hükümetin kurulmasına hepimiz sevinmeliyiz; çünkü yedi aydan beri hükümet krizi içindeyiz. Bu Hükümetin kurulmaması halinde bunun alternatifi sadece seçimdir. Seçim ne halleder! Hepimiz biliyoruz, seçim demek altı ay sonra yine bu noktaya gelmek demektir; sadece, Refah Partisi daha fazla büyümüş olacak, o kadar; ama mesele çözülmeyecek; halkımız, altı ay ne yapacak! Ondandır ki, bu Hükümet, hakikaten tek çözümdü, bunun dışında çözüm yoktur. O "vardır" diyenler, kendileri de inanmıyor. Ben bir araya gelemem; ama çözüm vardır. Buna inanmak mümkün mü?

Seçime gitmek demek fasit daire demektir ve unutmayalım ki pazartesi den sonra sadece 12 gün kalmıştır. Bunu, sakın ha, bazı milletvekillerimiz, aman, seçime gitmemek için güvenoyu versin diye söylemiyorum; çünkü herkesin ne oy vereceğini biliyoruz ve biz bu Hükümetin çok açık bir farkla güvenoyu alacağını da biliyoruz. Bunu söylememin sebebi şudur ki, bu Hükümetin kurulmasına hakikaten yürekten sevinelim, nasıl halkımız seviniyorsa, biz de, halkın temsilcisi olarak, aynı şekilde sevinelim.

Bu Hükümet, altı aylık bir krize son vermiştir; Türkiye'nin zaman kaybına son vermiştir. Bu Hükümet, demokrasinin bir zaferidir. Bu Hükümet, bağımsızlığın bir sembolüdür. Neden; çünkü daha geçenlerde ben ihtimal vermiyorum; ama gazetelerde yazan haberleri hep beraber okuduk İsrail Cumhurbaşkanı Türkiye'ye hükümet tayin etmeye kalkışmadı mı? Öbür taraftan, bilmem, Fransız Cumhurbaşkanı Türkiye'ye hükümet tayin etmeye kalkışmadı mı?

Sayın Yılmaz, demin "Çiller Hanım gitti, sizi Avrupa'ya böyle böyle şikayet etti" dedi. Şimdi, kendilerine soruyorum: Chirac bu sözü söylediği zaman siz ne yaptınız Başbakan olarak; İsrail Cumhurbaşkanı bu sözü söylediği zaman siz ne yaptınız? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Gazetelerde yazılan doğruysa "Korkmayın, Refah Partisi iktidara gelemmez" dediniz. Bu muydu bunun cevabı?

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Cevap verdik Hoca; sizi savunduk.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bak, huzurlarınızda ifade ediyorum, şu söze saygılı olalım. Bu 65 milyonluk ülkenin hükümetini, ancak 65 milyonluk halkımız tayin eder, (RP sıralarından alkışlar) ne Chirac ne Weizman, hiçbirisi tayin edemez: İşte bu Hükümet bunu ispat etmiş olduğu için millî bir hükümettir ve burada yazan yazının sembolü bir hükümettir.

Bu Hükümet hakikaten bir uzlaşma hükümetidir. Bu, doğru bir sözdür. Uzlaşmanın tarifi şu kelimeyle bu kelimeyle yapılmış, kelime oyunlarının önemi yok. Şu memlekette iki tane en büyük parti; ayrı ayrı tabanları var; şimdi, samimi bir şekilde, halkımıza hizmet için bir araya gelmiştir. Bizim bu kardeşlerimizle kucaklaşmamız, 65 milyon insanın kucaklaşmasıdır.

Bakın size şunu söyleyeyim: Bu, devlet-millet kaynaşmasını da temin edeceği gibi, bizim bu beraberliğimiz Türkiye hudutları içinde kalmayacak, göreceksiniz.

Bir yandan, Müslüman ülkelerle Batı hep birbirine düşmanlık yapmaya çalışıyor, suni düşmanlıklar üretiyorlar. Bu Hükümet, elbirliğiyle, Batı'da da çalışacağız, Müslüman ülkelerde de çalışacağız, yeryüzündeki gerginliği ortadan kaldıracamız ve bütün dünyada yeni bir yumuşamanın, yeni bir uzlaşmanın sembolü olacağız. Bu, böyle bir uzlaşmadır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Bakınız, Sayın Mesut Beyin elinin işaretini görüyorum ve ben Sultan Fatih'in bir sözünü hatırlıyorum: Bizim yapacağımız işlere onların hayalleri bile yetişemez. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Halkımız bayram etmektedir. Bu Hükümet rastgele bir hükümet değildir; kötülerin iyisi değildir, bu Hükümet iyilerin iyisidir. Bu sözleri ben tescil ettiriyorum. İnşallah, burada hep beraber olacağız, adım adım halkımıza yaptığımız hizmetleri gördükçe, şu sözlerin ne demek olduğunu birlikte yaşayacağız.

Bu Hükümet bir çözüm hükümetidir. Bu Hükümet bir değişim hükümetidir. Bu Hükümet laf değil iş hükümetidir. Bu Hükümet icraat hükümetidir; rantiyeci değil üretici hükümetidir, halk hükümetidir. Bu Hükümet, halkımıza, inancına ve tarihine saygılı bir hükümettir; halkımızın özlenen ve beklenen hükümetidir. İşte Türkiye'nin, bütün, her türlü engellemelere rağmen böyle bir Hükümete kavuşmasında en büyük katkısı olduğu için samimiyetle söylüyorum Doğru Yol Partisinin bütün yöneticilerini ve bütün grup üyelerini, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum, teşekkürlerimi sunuyorum; çünkü halkımızın meselelerinin çözülmesi için, Türkiye'yi krizden kurtardınız...

AHMET KABİL (Rize) — Ormancı Hasan'ın iddia ettiği belgeleri söyleyecek misiniz?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamlı) — ...uzlaşmayı temin ettiniz ve aynı şekilde, muhalefette kalan partilerimize de aynı teşekkürleri sunacağım; çünkü halkımıza hizmetleri, inşallah, hep beraber yapacağız.

Ve size bir şey belirteyim; kardeşlerimiz de çok iyi biliyorlar ki, bu Hükümetin temel esası, göreceksiniz inşallah, uyum, uyum, uyum olacak. Neden; çünkü...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — İyi uyukular!

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamlı) — Uyumak başka... O, eski hükümetin özelliği idi. *(RP sıralarından alkışlar)* Bu Hükümet, uyum Hükümeti; arada büyük fark var. Yüzde 80'i benziyor; ama yüzde 20'si farklı; her şey de o yüzde 20'nin içinde.

Bakınız, neden, bunu bilerek, inanarak yapacağız; çünkü Türkiye'mizin bir istikrara ihtiyacını hepimiz biliyoruz. Bu istikrarı teminin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET KABİL (Rize) — Hocam, ormancı Hasan'ın iddia ettiği belgeleri söyleyecek misiniz?

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun.

Sayın Başbakan, 10 dakika süre veriyorum.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Niye 4 değil de 10?

BAŞKAN — Efendim, onu Sayın Yılmaz’a sorun, yakınca...

Buyurun efendim.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok aziz ve muhterem arkadaşlarım, bir kere daha, kısaca, bu Hükümetin özelliklerini saymak istiyorum: Önce, demokratik esaslara uygun bir Hükümettir ve geniş tabanlı bir Hükümettir.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Ahlakî esaslar?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Ülkemizdeki istikrarı temin edecek bir Hükümettir ve bu Hükümet, hakikaten, uyum içerisinde, bütün vatandaşımızın saadetine teminatı olacak, temeli olacak.

Bu Hükümet, Türkiye’nin meselelerini artırmak için değil, çözmek için gelmiştir ve meseleleri vukufla ele almıştır. Programımızın dördüncü sayfasında bunlar tekrar tekrar sayılmıştır. Hükümetimiz, bu Programda belirtmiş olduğu halkımızın meselelerini kararlı, inançlı, heyecanlı, azimli bir şekilde çözecek olan bir Hükümet. Hemen haber veriyorum, halkımıza, bürokrasimize ve bütün üretim kesimlerine; yani, köylümüz, işçimiz, memurumuz, ihracatçımız, bütün üreticilerimiz ve sanayicilerimizin hepsine şevk vereceğiz, aşk vereceğiz, heyecan vereceğiz ve ülkemizin bütün meselelerini, bütün bu üretici kardeşlerimizle beraber, yapacağımız seferberlikle çözeceğiz.

Bu Hükümet, Programımızda da belirttiğimiz gibi, bir rantiyeli Hükümeti değil, bir üretim Hükümetidir; ama bu Hükümetin en büyük vasfı, demin kardeşlerimizin hatırlattığı gibi, bu Program bir “cek, cak...” Programı değil “şu yapılacak, bu yapılacak...” Programı değil, bu Program, dikkatle incelendiği zaman, en büyük ağırlığın kaynak teminine verildiğini görürsünüz. Bu kaynak nasıl temin edilecek; lafta bırakılmamış, Programımızda açık bir şekilde belirtilmiştir.

Programımızın 11’inci sayfasına bakıldığı zaman “gelişmenin önündeki engelleri kaldıracağız” denilmiş. Bunlar para istemez; ama tanınmış bir yabancının söylediği gibi “Türkiye büyük devlet olacak; ama ne yapalım ki, mevzuatı müsait değil.” Bu, çok doğru bir söz. Onun için, önce bir büyük seferberlik yapacağız, mevzuatımızda, gelişmemizi engelleyici hususları hep beraber ortadan kaldıracağız; şimdiden haber veriyorum.

Bundan başka, israfları önleyeceğiz. Hepimiz biliyoruz ki, ülkemizde ne sayısız israflar var. Bakın, hemen bir tanesini daha ilk geldiğim gün gördüm, heyecanını taşıyorum haber vereyim: Şu Habitat var ya, yapıldı, edildi, ne olduğunu hâlâ anlamadım; bu Habitat yapılırken, yabancı misafirleri taşımak için, Başbakanlığa 200 tane araba alınmış. Düşünün, bir haftalık misafir gelecek, misafiri taşımak için araba satın alınıyor... Neden araba kiralanmıyor, anlamak mümkün değil. Şimdi, gelmişler “bu 200 arabayı ne yapacağız” diyorlar. Her bir arabanın şoförü, mazotu, bakımı, yedek parçası; trilyonlara varan masrafı var. Bu sadece bir misal; bunların elbette önlenmesi lazım. İsfaf, israf, israf...

Ondan sonra, bakın, her sahada verimliliği artıracacağız. Ben, bütçe konuşmalarında söyledim, şu ilimizde hastane var doktor yok, burada doktor var hastayı taşıyacak sedye yok. Bunların hepsine sahip olmak mecburiyetindeyiz.

En mühim işimiz, kaynakları geliştirmek. Bu ülkede sayısız kaynak var. Bizden daha zengin ülke yok. İnşallah göreceğiz, biz bu kaynakları seferber ettiğimiz zaman, Türkiye, adım adım nasıl güçleniyor; bu imkânlar var. Bakın, biz, günlerden beri hazırlık yapıyoruz arkadaşlarımızla beraber; 68 tane kaynak tespit etmişiz; her birinde trilyonlar var, trilyonlar... Bir oturup dikkatli incelendiği zaman, bu ülkenin sayısız zenginlikleri var. Biz bu zenginlikleri harekete geçireceğiz. Nasıl; bu Hükümetin bünyesini görmüyor musunuz, bu Hükümette 20 devlet bakanı var. Birisi bakar, bu 20 devlet bakanı ne olacak... Biz bu kaynakları geliştirmek için üç tane beş tane devlet bakanını gece gündüz uyutmayacağız. Biz konuşmaya gelmedik... Dur bakalım ne olacak... Onun ne olacağını ben şimdiden hissediyorum.

Bakın, şimdi israfları önlemek... Bunun sahibi kim; yok. Evet, bunun bir takipçisi olacak.

Verimliliği artırmak; bunlar lafla olmaz... Sahipsiz iş olmaz. Bizim esnafın sahibi kim; yok. Kimdir bu ülkede esnafın sahibi; oraya gider, oraya gider, oraya gider...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Halk Bankası.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Halk Bankasından sahip mi olur Allah aşkına; böyle şey mi olur? Şimdi, bu Hükümette esnafın sahibini bulacaksınız, işçinin sahibini bulacaksınız, köylünün sahibini bulacaksınız, işsizın sahibini bulacaksınız, düşkünün sahibini bulacaksınız.

Evet, o yüzde 20 değişiklik var ya, işte o 20 çok mühim. Biz, Bakanlar Kurulunun şeklini değiştiriyoruz. Bizim için önemli olan, insan. Klasik şekillerden çıkıyoruz, insana hizmet için, size yepyeni bir Bakanlar Kurulu takdim ediyoruz. Bundan dolayıdır ki, bu Hükümet, bundan öncekilerin benzeri bir Hükümet değildir.

Devleti yeniden yapılandıracağız. Bunu yirmi senedir konuşuyoruz; ama biz bunun sahibini koyacağız ve bilhassa, yerel yönetimlere yetkilerin devredilmesine adım adım başlayacağız, adım adım...

Şimdi, bakın, size hemen söyleyeyim daha bunu Bakanlar Kurulumuzda olgunlaştıracacağız, şahsî, ham fikrim olarak söylüyorum:- Biz, bütün illerimizdeki trafiği belediyelerimize versek, çok daha güzel olmaz mı?

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Eskiden de öyleydi zaten.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bütün illerimizdeki spor faaliyetlerini belediyeye versek çok daha güzel olmaz mı? Birçok illerimizde hizmetler var ki, bu hizmetlerin, elbette belediyelerimiz tarafından yapılması, seçilmiş insanlar tarafından yapılması çok daha uygun olur ve bunları, hemen bir kalemde vermememiz için ne sebep var?

Sonra, tabii, sağlık ve eğitim kuruluşlarını da eğer yerel yönetimlerimiz bunları dirayetle yönetecek imkânlarla ve kadroya kavuşacak olursa adım adım yerel yönetime vereceğiz ve devleti, hepimizin bildiği, istediği aslı görevlere çekeceğiz.

20 tane hükümet programı okunmuştur, hepsinde bunlar vardır; ama şimdi bir fark var. Nedir o; biz, konuşmaya gelmedik; biz, Allah'ın izniyle, yapmaya geldik.

Bizim Hükümetimizin çok önemli bir hususiyeti de ülkenin meselelerine sahip olmasıdır ve şahsiyetli bir dış politika takibidir.

Sayın Bülent Beyefendiye teşekkür ediyorum; eskiden beri, şahsiyetli dış politika için hassasiyetini biliriz, her zaman da kendilerini bu hususta takdir ederiz. Şimdi, efendim, buraya geldiniz “bütün uluslararası anlaşmalara aynen uyacağız diyorsunuz” dediniz; ama bu, tıpkı Bektaşî'nin “namaza yaklaşmayınız” sözüne benziyor, üstteki ayeti okumadan söylenmiş bir söze benziyor. Cenabı Hak “alkollü iken namaza yaklaşmayın” diyor. Bizim de Programımızda “bu anlaşmalar, millî menfaate aykırı olarak tatbik ettirilmeyecek” diye onun altında çok mühim bir cümle var. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — İsrail Anlaşması ne olacak?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — O cümlenin içerisinde her şey var, her şey var... Ve bunları da, tabii, yine, hep beraber gerçekleştireceğiz; çünkü dış politika devlet işidir, hükümet işi değildir. Bunları, beraberce olgunlaştıracamız ve böylece, hakikaten şahsiyetli bir dış politika yürüteceğiz ve biz, Programımızda yazdığımız gibi, bütün ülkelerle münasebetlerimizi geliştireceğiz. Bu arada, huzurlarınızda açıkça ifade ediyorum ki, özenle, kardeş Müslüman ve Türk cumhuriyetleriyle de münasebetlerimizi geliştireceğiz; lafla değil... Bizim şu komşularımızla ticaretimiz 4 milyar dolar idi; bu hacme gelmişti; Irak'la, İran'la, Suriye'yle, diğer ülkelerle; şimdi nedir: 100 milyon dolar. 65 milyonluk Türkiye ile 60 milyonluk Mısır arasındaki yıllık ticaret hacmi 200 milyon dolar. Bir tüccarın satacağı bir araba bu meblağı karşılar. Peki, biz, şimdi, bütün bu kardeş Müslüman ülkelerle bir araya gelsek “sen bizden ne alırsan al, biz de senden ne alırsak alalım” desek, süratle eski hacme gelsek, şu andaki 21 milyarlık ihracatımız 30-40 milyar dolara çıksa, bundan ne kaybederiz?

Bunları konuşmak marifet değil, bunları yapmak marifet; ama işte, bilirsiniz ki, bu Hükümet bu azimle geliyor. Bugünkü konuşmamızda bunları ifade ediyoruz; adım adım da bunların hepsini, elbirliğiyle tatbik edeceğimiz inşallah.

Demin, Mesut Bey “vatandaşın beyanına güven esas alınacak ifadesi bizim Programımızdan alınmış” dedi. Ne güzel bir şey; güzel şeyi nerede bulursak alırız. Programınıza koyduğunuz için teşekkür ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Yolsuzluklarla mücadeleyi niye yazmadınız?

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Yolsuzlukları beğenmediğiniz için almadınız herhalde.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, efendim, toparlar mısınız lütfen.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çok teşekkür ediyorum, toparlıyorum.

Programımızda çok önemli bir konu yeniden yapılanmadır, mahallî idarelerin güçlendirilmesidir. Hanımlarımıza ve gençliğe ne kadar büyük önem verdiğimiz, Programdan görülmektedir. Bunlar, laf olsun diye yazılmamıştır. Ne yazık ki, ülkemizde de, gençliğimizin uyuşturucu tehlikesi, yavaş yavaş, okullarda başlamıştır. Bunları bir an evvel engellemek ve ülkemizin bütün fertlerine ve gençlerimize, manevî varlıklarını geliştirmek için her türlü hizmeti hazırlamak temel görevimiz olacak. Bu, zaten, Anayasanın devlete verdiği en önemli bir görevdir.

Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri; Programımız, Yüce Meclisin huzurlarında arz edilmiştir. Bugün de, Programımızın müzakeresini yapmış olduk. Şimdi, inşallah, pazartesi günü, Hükümetimiz, Yüce Meclisin açık bir farkla desteğine mazhar olacaktır. Zaten kollar sıvanmıştır; gece gündüz çalışarak bu hizmetler yerine getirilecektir ve bu çalışmayı hep beraber yapacağız, Türkiye'mizi, kısır çekişmelerden kurtaracağız, Türkiye'mizi, mesut insanlar diyarı haline getireceğiz.

Hepinize, bugünkü konuşmalarınızdaki her türlü ikaz ve katkılarınızdaki her türlü katkıyı, bütün kıymetli Hükümet üyelerimiz adına, teşekkürlerimizi sunuyorum. Yeni Hükümetimizin ve onun Programının, aziz milletimize ve bütün insanlığa hayırlı olmasını diliyorum. Hepinizi, Allah'a emanet ediyorum. Sağ olun, var olun. *(RP sıralarından ayakta alkışlar, DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Başbakan, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, kişisel söz talebinde bulunan Sayın Nejat Arseven Beyefendiye söz veriyorum.

Sayın Arseven, buyurun efendim.

LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Sayın Başkan, bir müracaatımız vardı...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Yanlış anlamaları önlemek için bir yazılı müracaatımız vardı.

BAŞKAN — Efendim, var. Sayın Taşar, zatı âlinizin şifahî müracaatı dahi yazılı müracaat kadar etkilidir. Zabıtları getirttim; bakacağım efendim.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Çok teşekkür ederim.

Sonuç ne?

BAŞKAN — Efendim, sonucu biraz sonra arz edeceğim.

LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kayalar.

LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Sayın Başkanım, Sayın Başbakanın konuşmasıyla ilgili, yanlış anlaşılmalara meydan vermemek için, açıklama yapmak üzere, Sayın Başbakan aramızdayken...

BAŞKAN — Efendim zatı âlinizin de müracaatı var; zabıtları getirttim efendim.

LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Usul olarak, şimdi söz verilmesi gerekir Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Efendim, müsaade edin ben takdir edeyim.

Sayın Arseven...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Efendim, bir dakika... “Beylütma-le el uzatıldı” diye “belediyelere para gönderildi” diye Sayın Başbakan tarafından, bu kürsüden, milletin kürsüsünden suçlama yapıldı. Belediyelere gönderilmiş para-ların beytülmal ile ilgisi yoktur; bunun açıklamasını yapmam lazım.

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurun...

Sayın Arseven, kürsüye buyurur musunuz lütfen.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sayın milletvekillerimize, diğer arkadaşlarımıza söz verdiğiniz gibi, aynı şekilde söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Arseven, söz talebi...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sayın Şevket Kazan’a nasıl söz verdiyseniz aynı şekilde söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, ben o konudaki kararımı ifade edeceğim.

Sayın Arseven, buyurun efendim.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Adil düzeniniz bu mu sizin? (RP sıralarından “sen adil düzenden ne anlarsın?” sesleri)

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Arseven, süreniz 15 dakikadır efendim.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; bugün, burada, iki gün önce huzurunuzda Sayın Başbakan tarafından okunan Hükümet Programı üzerinde, şahsî görüşlerimi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, sizlere ve televizyonları başında, hayretle, ibretle ve kaygıyla bu görüşme-leri izlediklerine inandığım değerli vatandaşlarıma da saygılar sunuyorum.

Bu konuyla ilgili konuşmama girmeden önce, biraz önce Sayın Başbakanın bu-rada ifade etmiş olduğu, Habitat toplantısı nedeniyle ilgili 200 araba alımıyla ilgili kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Bu arabalar, devlet tarafından alınan arabalar olmayıp, sponsorların, bu işle ilgili olarak devlete vermiş oldukları arabalardır ve bunlar, bizim, Başbakanlığı devretmemizden önce de Emniyete devredilmiş vasıta-lardır. Eğer, devlet tarafından alınmış arabalar olsa idi, zaten bunlar devletin malı olurdu, devlet de bunlar üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahip olurdu. Böyle bir sorunun sorulmuş olması dahi bu arabaların ne yolla alındığının en açık ifadesidir.

EMİN KUL (İstanbul) — Bağıştır, bağış.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bağışlanmıştır, evet düzeltiyorum.

Ve yine, tabii, burada, dün akşam yapılan bir televizyon programında, burada Sayın Başbakan tarafından açıklanacağı ifade edilen belgenin açıklanmamış olma-sını da, o belgenin yok olduğu olarak değerlendirdiğimizi ifade ediyorum.

YILMAZ KARAKOYUNLU (İstanbul) — O zaman, iddia edeni de müfteri diye tutanaklara geçirtin.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Evet, iddia edeni de müfteri olarak buradan ilan etmenin hiçbir sakıncası olmadığını ifade ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri; şahsı adına söz almış bir arkadaşınız olarak, burada, geçen hafta, Türkiye'nin hemen birçok bölgesinde, Ankara'da ve Ankara'nın taşra ilçelerinde sadece Doğru Yol Partisi teşkilatlarından tanımış olduğum ve benim teşkilatlarımın bulunduğu bölgelerde Doğru Yol Partili ve Refah Partili olduklarını bana ifade etmiş olan vatandaşlarla yapmış olduğum temaslarım ve değerlendirmelerimi açıklayarak sözlerime devam etmek istiyorum. İşte, konuşmamın başında, vatandaşlarımızın, bu görüşmeleri hayretle, ibretle ve kaygıyla izledikleri yolundaki ifadem de bu değerlendirmemden kaynaklanıyor.

Sayın milletvekilleri, Sayın Çiller'e inanan, seçim öncesi onların beyanlarıyla Doğru Yol Partisine oy veren birçok vatandaşımız, hemen hemen Doğru Yol Partisine oy verenlerin tamamı, o gün yaptıkları yanlışın altında eziliyorlar.

Bakın, açık söylüyorum; ben, sizlerin Doğru Yol Partililerden bahsediyorum Sayın Mesut Yılmaz'ın kapısına gönderdiğiniz "Refah Partisi ile koalisyon yapma" diye bağırtıp, çağırtıp, çılgınlık attırdığınız hanımefendilerle konuştum, öyle geliyorum buraya. Onlar ne diyorlar biliyor musunuz "tekrar toplanarak gidip Sayın Mesut Yılmaz'dan özür dileyeceğiz" diyorlar. Ne için mi? "Refah Partisi ile hükümet görüşmelerini Meclis soruşturmalarından, şaibelerden, TOFAŞ'tan, TEDAŞ'tan, mal varlığından aklanmak için değil, o görüşmeleri, Refah Partisine oy veren ve hepsi bizim kardeşimiz olan, bizim insanımız olan milyonlara duyduğu saygı dolayısıyla yaptığı için, Refah Partisini bizimle aynı zeminde yarışan ve millettten oy isteyen bir parti olarak kabul ettiği için, sistemin partisi olarak kabul ettiği için, bundan dolayı görüştüğü için Sayın Mesut Yılmaz'dan özür dileyeceğiz" diyorlar.

Aziz milletvekilleri, Refah Partisine oy veren insanlar da bir şeyler söylüyor. Onlar ne mi söylüyor; onları da size burada ifade edeceğim: "Keşke on sene daha muhalefette kalsaydık" diyorlar; "keşke, o gün savunduğumuz ve Refah Partisinin vazgeçilmezleri olarak kabul ettiğimiz mukaddes değerleri savunmaya devam edebilseydik ve keşke, o namuslu, dürüst olarak yaptığımız politikayı bugün de devam ettirebilseydik; keşke, kendi getirdiğimiz, en yetkili ağızlar tarafından ifade edilen, ortaya atılan iddiaların altında kalmasaydık ve koltuk için, bir yarım iktidar için, milletin içine çıkamaz hale gelmeseydik" diyorlar.

CAFER GÜNEŞ (Kırşehir) — Sizin hakkınızda da var...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli milletvekilleri, benim bu tespitem, Anavatanın değil, bizim partimizin değil, bugün Hükümet olan; ama nasıl ve ne şekilde, ne yolla ve hangi gizli anlaşmalarla Hükümet oldukları artık gün ışığına çıkmış olan ve sizin ifadenizle, 65 milyon insanın da bildiği; ama asıl önemlisi bakın, burası çok önemli sizlerin; yani, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi tabanının ve oy verenlerinin çok iyi bildiği bir tespittir.

Değerli milletvekilleri, bu Hükümetin, güvenoyu alsa, hatta, millete hizmet etse de, işte, bu ayıplı hali ve kuruluş biçimi dolayısıyla, millet önünde kabul görmesi ve inandırıcı olması mümkün değildir; çünkü herkes, yapılacak her icraatın ve tasarrufun altında, aynı kuruluşunda olduğu gibi, bir gizli pazarlık, bir ayrı hesap arayacaktır.

Sayın milletvekilleri, bakın, burada, Doğru Yol Partisinin, tabii, her zaman olduğu gibi, kendi Hükümet Programları üzerinde yapılmakta olan görüşmeleri dahi izleme cesaretini gösteremeyen Doğru Yol Partisinin, seçim öncesi gazetelere vermiş olduğu ilanı gösteriyorum size: “Doğru Yol Partisiyle, ANAP arasındaki fark” diyor “ve laiklik” altında da ifade ediyor: “Mesut Yılmaz, Erbakan’ı durduramaz; Erbakan’ı durdurmak için, geriye gidişi önlemek için, ileriye gitmek için DYP’de birleşin; DYP birinci parti olacak, Erbakansız, ülkenin önünü yani, Sayın Başbakanın önünü açacak en iyi hükümet kurulacaktır.” Evet, hakikaten, Tansu Çiller, Erbakan’ın önünü açtı. Erbakan’ı durduracak cesaret ve inançta Sayın Başbakanı durduracağından bahsediyor sadece Sayın Çiller’de varmış.

Bakın, şimdi, size bir şey daha göstereceğim, karikatür gibi bir ilan; tabii, altında “Haydi Türkiye’im ileri” deniyor. Sayın Mesut Yılmaz’ın sırtında Sayın Erbakan, daldaki armudu almaya çalışan Sayın Erbakan, Tansu Hanım da elini açmış “Mesut, hep bunu yapıyor” diyor; ama ne hikmetse, bugün, armudu Sayın Erbakan yiyor. *(RP sıralarından gürültüler)*

Değerli milletvekilleri, bakın, bu da, sizin. Dikkat edin, bakın, burada “ahlakî çözümler duracak” diyorsunuz seçimden önce. Evet, ahlakî çözülmeyi hakikaten durdurdunuz ve diyorsunuz ki “Refah, ahlakî yapısı güçlü bir Türkiye için iktidara geliyor.” Siz, bu ahlakî yapı için mi iktidara geliyorsunuz, bunları düzeltmek için mi; bu yolsuzlukların, bu TOFAŞ’ın, bu TEDAŞ’ın üstünü örtmek için mi iktidara geliyorsunuz? Bu ilanı onun için mi verdiniz, ahlakî çözülmeyi böyle mi durduracaksınız? *(RP sıralarından gürültüler)*

Bakın, Sayın Erbakan yine ne diyor: “Bu kadın gâvur aşığı.” Zannediyorum, daha önce de burada ifade edildi, “Erbakan, Çiller’in, Müslüman oylarıyla din düşmanlığı yaptığını öne sürdü “gâvur aşığı, eteklerine zil takmış oynuyor” dedi. Çiller’e bakın, Erzurum’a başörtüsüyle geliyor, türban meselesini sorduğumuzda da yüzünü aktris gibi buruşturuyor.” Haydi bunu değerlendirin! Yüreğiniz yetiyorsa, Erzurum’a tekrar gidin. Bu beyanlarda bulunduğunuz Erzurum’a bir daha gittiğiniz zaman acaba ne diyeceksiniz, çok merak ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Çiller’in ve Sayın Erbakan’ın seçim öncesi, şimdi sizlere burada ifade etmiş olduğum, bu açık ve kamuoyu önünde kendilerini bağlayan beyanları ve taahhütleri olmasaydı belki çok iyi olurdu.

Değerli milletvekilleri, şimdi, daha önemli ve işin facia tarafına bana göre yani, her iki liderin, seçim sonrası bakın, burası çok önemli çıkan tablo, Refah-Doğru Yol koalisyonu yapılmasını da muhtemel kılıyorken, birbirleriyle ilgili söylediklerine gelelim: “Sayın Çiller ‘bu ortaklığa izin vermezler. ANAP ile RP arasında hükümet kurma çalışmalarına izin verilmez. ANAP’a bir daha açıkça sesleniyorum, kendi parti ve ülkeni karanlığa gömmeye’ dedi, devamla ‘bu ortaklık, ülkeyi karanlığa

mahkûm etmektedir, Sayın Yılmaz, sakın ola buna izin verme, Türk genci buna müsaade etmez, Türk kadını etmez, ülkenin aydınları müsaade etmez; karşına geçerler. Kim mi geçer; halkın yüzde 70'i geçer" falan.

CAFER GÜNEŞ (Kırşehir) — Bu lafları siz de çok söylediniz.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Şimdi, bakın, size soruyorum: Burada, karanlık kim, mahkûm eden kim, bu işin altında kalan kim? (RP sıralarından "siz, siz" sesleri) Müsaade etmeyecek olan gençler, Tansu Hanımın çok değer verdiği Türk hanımları, aydınlık nerede "yüzde 70'den fazlası karşınıza geçer" dediğiniz "halk, yakanıza yapışır" dediğiniz kimseler nerede? Tarih, bu aziz millet, bugün, kimin yakasına yapışacak, çok iyi biliyor Sayın Milletvekilleri.

Yine, Sayın Çiller'in bir beyanı var, bakın "gümrük birliğine 'uşaklık antlaşması' denildiğini söylüyor. Bunu, siyasî tarihimizin en büyük oportünizmi olarak görüyorum. Bugün böyleyse, yarın nasıl olacak; herkesi uyarmak istiyorum.

Liderlerin seçim öncesi taahhütleri olmuştur 'RP'yi iktidar yapmayacağız' denilmiştir..." Sizler söylemişsiniz. "...Herkesin, bunun gereğini yapacağına inanıyorum" diyor, yani sizlere söylüyor, Doğru Yol Partisine ifade ediyor. Siz, bunun gereğini hakikaten yapıyorsunuz!

Değerli arkadaşlarım, Refah Partisiyle Doğru Yol Partisi, seçimlerden hemen sonra, Sayın Erbakan'ın, hükümet kurmakla görevlendirildiği sırada, eğer, bu Koalisyonu, bu tablo ve Programla kurmuş olsalardı, o zaman, bu Hükümetin, 65 milyon memleket evladı önünde göreceği kabul ve destek bugünkünden çok daha yüksek olabilirdi.

Sayın milletvekilleri, bugün, üzerinde görüşmeler yaptığımız Refah-Doğru Yol Hükümeti Programı, aslında bakın, Program için konuşuyorum, burası çok önemli Doğru Yol Partisinin milletvekili ve Grubu, Parti tabanıyla, tüm ülkede, bu Hükümete oluşacak tepkileri asgariye indirmek için hazırlanmış bir Hükümet Programıdır. Bu Programın uygulanması sırasında, Refah Partisinin, bu Programda yer almayan hakiki düşünce ve niyetlerini hayata geçirmek ve uygulamaya koymak gayreti içerisinde olacağına da inanıyorum; ama maalesef, işin acı tarafı, bu Program dışı yapılacak ve ülkede büyük sıkıntı yaratacağına inandığım uygulamaları, Doğru Yol Partisi milletvekilleri, bakanları, ancak üzüntüyle ve çaresizlikle seyredeceklerdir. Çünkü, Gruptan veya Bakanlar Kurulundan vaki olabilecek en ufak bir itiraz karşısında Sayın Çiller ile ilgili olarak açılmış bulunan soruşturma önermeleri ile ilgili Refah Partisinin komisyon üyelerinin ve Grubunun tavırlarındaki olumsuz değişiklik tehdidiyle, yani, Yüce Divan tehdidiyle karşılaşacaklardır.

Değerli milletvekilleri, bu, bugün görüşülmekte olan Programın zahirî ve açık görüntüsüdür. Bunu, Sayın Başbakan da burada ifade etti. Bu Programın görülmeyen tarafı. Refah ağırlıklı yönü ise, aysberg gibi, suyun altındadır ve bugün görünmemektedir.

Sayın Başkan, Sayın Milletvekilleri, bugün, burada, birbirleri aleyhinde saatlere sığdıramayacağım ifade ve beyanlar, açılan soruşturma önermeleri, yolsuzluk iddiaları, ülkeyi karanlığa gömmeye avazelerinden sonra, sadece, Başbakanlık uçağı-

nı beraber kullanmak uğruna kurulduğunu zannettiğim bu Hükümeti kurmak, 65 milyon memleket evladını kandırmak, yanıltmak ve inkâr etmek demektir.

Hepinize saygılar sunuyorum. Bizi, ekranları başında, gecenin bu saatine kadar dinleyen aziz vatandaşlarımızı da, bir kere daha, en içten duygularımla selamlıyor, saygılarımı sunuyorum. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Arseven, teşekkür ediyorum efendim.

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

Yozgat Milletvekili Lutfullah Kayalar'ın, Başbakan Necmettin Erbakan'ın şahsına sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Sayın Taşar ve Sayın Kayalar, talepleriniz üzere tutanakları getirttim. Sayın Başbakan, listeleri de göstermek... Yani, daha önce zatı âlilerinizin başında bulunduğu Bakanlığın başında bulunan birer Bakan olarak, sorumluluk hissi içerisinde ve gecenin bu saatinde, değerli milletvekillerini sıkıntıya sokmadan kısa birer açıklama yapacağınızı umuyorum.

Sayın Kayalar, kısa bir açıklama yapacağınızı buyurdunuz, onun için, önce, çok kısa ve bir sataşmaya meydan vermemeniz ricasıyla zatı âlinize söz veriyorum.

LUTFULLAH KAYALAR (Yozgat) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 54'üncü Hükümetin Programı üzerindeki müzakereler sırasında Sayın Başbakanın, 53'üncü Hükümetin, belediyelere, bütçe imkânları içerisinde yapılan yardımlarla ilgili olarak verdiği rakamlar var. Yanlış anlaşılmalara meydan verilmemesi için bu konuda açıklama yapmak üzere huzurlarınızdayım; saygılar sunuyorum. Yüce Meclisimize, Sayın Başkana da teşekkür ediyorum.

Sayın Başbakan, biraz önce yaptığı açıklamalarda, belediyelere, 7 trilyon lira yardım yapıldığını ve bunun 5 trilyon lirasının, Anavatan belediyelerine yapıldığını ifade ettiler. 7 trilyon liralık rakamlar, kendilerinin de ifade ettikleri gibi, genel rakamlardır bunların küsuratları vardır ben de, genel olarak ifade etmek istiyorum.

7 trilyon liralık rakam, şu ana kadar yapılan yardımlarla ilgili olan rakam doğrudur; ancak, bunda açıklanmasını arzu ettiğim husus şudur: Bilindiği gibi, 53'üncü Hükümetimiz, 6 Martta kurulmuş, 12 Martta da güvenoyu almıştır. O zamana kadar, bizden önce, 52'nci Hükümet, bir sonraki hükümet kuruluncaya kadar görev ve devam etmiştir. Bu süre içerisinde, belediyelere, yaklaşık 2 trilyon liraya yakın yardım yapılmıştır. Gerek bu süre içerisinde yapılan yardımlar, gerekse daha önceki hükümetler döneminde; yani, beş yıllık dönem içerisinde yapılan yardımlarda, maalesef, 800'ün üzerindeki, Anavatan Partisi belediyelerine ve tahmin ediyorum, Refah Partisi belediyelerine de, hemen hemen hiç denecek düzeyde yardım yapılmıştır; daha doğru ifadeyle, hemen hemen hiç yardım yapılmamıştır.

53'üncü Hükümetimiz kurulduktan sonra, Sayın Başbakan, o günkü Hükümet ortağı olan DYP'nin Sayın Genel Başkanıyla bu konuyu görüştüler ve hiç değilse, 12 Marta kadar geçen dönem içerisinde yapılan yardımlara eşitlik sağlamak baki-

mından, 2 trilyon liraya yaklaşan bir paranın belediyelere dağıtılması hususunda anlaştılar.

A. MESUT YILMAZ (Rize) — ANAP'lı belediyelere.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Dolayısıyla, ANAP'lı belediyelere dağıtılması hususunda anlaştılar.

Dolayısıyla, bu, o günkü bir anlaşmadır. Ben, görevde bulunduğumuz süre içerisindeki her türlü sorumluluğumuzu ve vebal duygusu içerisinde hareket etme şeklinde yürüttüğümüz görevimizi ve icraatımızı tüm açıklığıyla ifade etmek istiyorum. 2 trilyon lirası bu şekildedir; yani, 7 trilyon liranın 4 trilyon lirasının dağıtımı bu şekilde olmuştur.

Geriye kalan 3 trilyon lira içerisinde, imkânlar ölçüsünde, Meclisimizde grubu bulunan beş siyasî partimizin hemen hemen tamamından gelen talepler belki cüzi bir kısmı karşılanamamış olabilir Maliye Bakanlığınca değerlendirilmiştir. Artı, Mecliste grubu bulunmayan ve Mecliste temsil edilmeyen siyasî partilerimize mensup olan belediyelere de, ayrıca, yine buradan, imkânlar ölçüsünde yardım yapılmıştır. Yani, Sayın Başbakanın ifade ettiği gibi, 5 trilyon lira, sadece Anavatan belediyelerine verilmiş değildir; bu 5 trilyon lira, Mecliste grubu bulunan siyasî partiler içerisinde değişik oranlardadır.

Burada, Anavatan Partisine mensup olan belediyelere daha fazla yardım yapıldığı noktasının, o günkü koalisyon hükümeti içerisinde yapılan anlaşma gereği olarak doğru olduğunu da ifade ediyorum; ben ifade ediyorum. *(RP sıralarından “Ne adalet değil mi? “sesleri, gürültüler)*

Ayrıca, dört buçuk yıllık adaletsizliğin ve dört buçuk yıllık yanlış uygulamanın, esasında, sonraki hükümetleri de sıkıntıya soktuğunu ifade etmek istiyorum. Nasıl; burada, şu anda hayatta olmayan, daha önceki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Kayalar, lütfen, toparlayın efendim.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Anavatan Partisi hükümetleri döneminde, tüm belediyelerin nüfus yoğunluklarına göre, tespit edilmiş olan kriterlere göre, sekiz sene dağıtım uygulanmış bulunmaktadır.

Eğer, burada bir fazlalık olduğu ifade ediliyorsa ki, fazlalığın olduğunu ben de kabul ediyorum bu fazlalık, beş yıllık açığın kapatılmasıyla ilgili, görüşülerek, konuşularak yapılmış olan bir uygulamadır. *(RP sıralarından gürültüler)*

Buna, şunu ilave ediyorum: Şu anda uygulamakta olduğumuz bütçe içerisinde öngörülmüş olan fonlardan, yasal olarak tahakkukları yapılmış olan ve bekleyen ödemeler vardır. Sayın Başbakan, bunları durdurduklarını ifade ettiler. Böyle bir durdurma yetkileri yoktur.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) — Bunlar cevap değil Sayın Başkan.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bu, sadece belediyelerle ilgili değil. Ayrıca, 55 vilayetimize, gene Maliye Bakanlığı bütçesi içerisindeki Kentleşme Fonundan, valilerimiz ve il genel meclislerimizin emrine gönderilmiş olan birtakım

paraların da geri alınacağı veya ödenmeyeceği ifade edilmektedir. Dilerim ki, bu doğru değildir. Bunların da durdurulması yasal değildir. *(RP sıralarından gürültüler, “süresi geçti” sesleri)*

BAŞKAN — Müsaade buyurun...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Burada, usulüne uygun, kanuna uygun, takdir yetkisi içerisinde kullanılmış olan yetkiler vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Kayalar...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Kayalar, bir hususu açıklamak üzere size söz verdim; rica ediyorum...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Bu hususun hiç dışına çıkmadım Sayın Başkan.

Burada atılan veya attığımız her imzanın sahibiyiz. Durdurma şeklinde bir usul bulunmamaktadır. Bu şekilde bir uygulamaya gidildiği takdirde, bunun, Yüce Meclis içerisinde, her türlü tartışmasının yapılacağını ve sadece Meclis içinde değil, Meclisin dışında da yapılacağını ifade etmek istemekteyim. *(RP sıralarından gürültüler)*

BAŞKAN — Sayın Kayalar... Sayın Kayalar...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sözlerimi bağlıyorum efendim...

Müsaade edin, sözlerimi bağlıyorum. *(RP sıralarından gürültüler, “Yeter... Yeter...” sesleri)*

BAŞKAN — Ee, bağlayın efendim... Bağlayın efendim...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Ama, müsaade edin Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bağlayın efendim. Sözüünüzü kesmeye zorlamayın Sayın Kayalar...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Sükûnet sağlansın, sözlerimi bağlıyorum. *(RP sıralarından gürültüler “Sayın Başkan, süresini aştı” sesleri)*

Sayın Başbakan, biraz önce, asgarî ücretin vergiden muaf olacağını ifade ettiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Efendim, başka süre uzatma imkânım yok Sayın Kayalar; buyurun.

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Şu Hükümet Programı içerisinde asgarî ücretin vergiden muaf olacağına dair tek bir kelime yoktur. *(RP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)*

BAŞKAN — Sayın Kayalar, bırakın Hükümet Programını...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — ...Şunun içerisinde yoktur. *(RP sıralarından gürültüler sıra kapaklarına vurmalar)*

BAŞKAN — Sayın Kayalar... Sayın Kayalar...

LUTFULLAH KAYALAR (Devamla) — Saygılar sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Kayalar, çok üzgün olduğumu ifade edeyim.

CEMALETTİN LAFCI (Amasya) — Adaletten bahsediyorsunuz; işte sizin adaletiniz bu...

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim...

Sayın milletvekilleri, gecenin bu saatinde rica ediyorum... Kendi şartlarınıza göre değerlendirmeyin kürsüyü. Lütfen...

Gaziantep Milletvekili Mustafa Rüştü Taşar'ın, Başbakan Necmettin Erbakan'ın şahsına sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Sayın Taşar, size de çok kısa bir açıklama imkânı veriyorum. Lütfen, çok kısa ve yeni bir sataşmaya meydan vermeden konuşunuz. Gecenin bu saatinde stres yükselmesine sebebiyet vererseniz sözünüzü keserim, kusura bakmayın. Lütfen ne açıklayacaksanız, buyurun; ama bir açıklamadır...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sayın Başkan, öncelikle, Yüce Meclisi ve zatı âlinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başbakan, Sayın Mesut Yılmaz'ın "beytûlmala uzanan eli keserim" dediğini; ama Çevre Bakanının, giderayak, ANAP'lı belediyelere 2 trilyon lira gönderdiğini ve Refahlı belediyelere de, şu kadar miktar gönderdiğini, bu kürsüden ifade ettiler.

Öncelikle, şunun bilinmesi için ifade ediyorum ki, Çevre Bakanlığı Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan, vidanjör, çöp kamyonu ve itfaiye araçlarının alınabilmesini teminen gönderilen bu paraların, gönderilebilmesinin usulleri vardır. Bu usule göre, öncelikle, ilgili belediye, belediye meclisi kararı alacaktır. Belediye meclisi... (RP sıralarından "gitti mi gitmedi mi" sesleri)

Bir dakika efendim.. Müsaade buyurun efendim... (RP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Sayın Taşar, müsaade buyurun efendim...

Siz, o kadar para gönderdiniz mi, göndermediniz mi, onu açıklayın lütfen.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Ben, o kadar parayı gönderdim; ama ne suretle gönderdiğimi açıklayacağım...

BAŞKAN — Ne suretlesini bırakın siz...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Hayır efendim...

BAŞKAN — Gönderip göndermediğinizi ifade edin yeter...

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) — Mahkeme mi burası... Soruşturma mı yapıyorsunuz...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — O kadar parayı gönderdim. Nasıl gönderildiğini ve hangi süreç içerisinde gittiğini anlatmamız lazım... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Bu kürsüde beni konuşturamazsanız, il il gezer, her yerde konuşurum... Hiçbir şekilde beni susturamazsınız... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Taşar... Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Sayın Başkan, lütfen, sözümün kesilmesine mani olunuz...

BAŞKAN — Sayın Taşar, lütfen...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Müsaade buyurunuz, açıklamamı yapayım.

BAŞKAN — Gönderip göndermediğinizi ifade edin efendim... Lütfen efendim... Süreyi kullanın...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Sayın Başkanım...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Sayın Başesgioğlu, buyurun...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Sayın Başkanım, nasıl gönderildiğini izah etmemiz lazım.. Müsaade buyurur musunuz? (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, siz, sürenizi orada kullanın lütfen... Efendim, orada kullanın lütfen... Orada kullanın... (RP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Müsaade edin de konuşalım... Bağırarakla çağırmakla meseleleri halledemezsiniz; hele beni hiç susturamazsınız; onun için, lütfen dinleyin... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Taşar, siz, görüşünüzü ifade edin efendim... (Gürültüler)
Buyurun...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Lütfen dinleyiniz... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Efendim, müsaade buyurunuz...

Bu müracaatlar, belirli silsile içerisinde, Bakanlığımıza ulaştıktan sonra, örneklerinin serbest bırakılması çerçevesinde, müracaat sırasına göre peyderpey gönderilir. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal'ın müracaatları, Demokratik Sol Partinin müracaatları, Milliyetçi Hareket Partisinin müracaatları, Doğru Yol Partisinin müracaatları, bizzat bana gelen müracaatların tamamı karışılmıştır. Refah Partisinden de müracaat eden bütün belediyelere para gönderilmiştir (RP sıralarından gürültüler) Aksini ispat edene, burada söz hakkı vardır; o söz hakkını veriyorum. Ancak, şunu ifade etmek istiyorum; ben, bu paraları, ne Amerika'ya ne Rusya'ya ne Çin'e ne de Sayın Başbakanın evinin önü temizlensin diye, sabunlu sularla yıkansın diye büyükşehir belediyesine...

BAŞKAN — Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...arazöz almak için göndermedim. (ANAP sıralarından alkışlar; RP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN — Sayın Taşar... Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Milletın arzusu istikametinde... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Taşar... Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...milletin hizmetine gönderdim. Beytülmalı, beytülmalı gönderdim...

BAŞKAN — Sayın Taşar... Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...Hiçbir şekilde bu suçlamayı kabul etmiyorum.

BAŞKAN — Sayın Taşar... Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...İşte, hizmet yapacağım diyen kadroların, daha gelir gelmez, nasıl yıkıcı bir işlem yaptığını, burada, huzurlarınızda ifade ediyorum... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...Gönderilen bu paraların geri çekilmesinin suç olduğunu ifade ediyorum. Sayın Lutfullah Kayalar'ın ifade ettiği gibi, gerek Meclis içerisinde gerekse hukukî zeminlerde bu işin hesabını da mutlaka soracağız... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...ve özellikle de şunu ifade etmek istiyorum: Bu Hükümet Programında da, Sayın Başbakan herhalde unuttular...

BAŞKAN — Sayın Taşar, sözünüzü...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — ...asgari ücretin vergi dışı bırakılması yer almamıştır...

BAŞKAN — Sayın Taşar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Devamla) — Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

MEHMET ALİ YAVUZ (Konya) — Sayın Başkan...

Maliye Bakanı Abdülatif Şener'in, kendilerine satışılması nedeniyle söz alan, Yozgat Milletvekili Lutfullah Kayalar ve Gaziantep Milletvekili Mustafa Rüştü Taşar'ın konuşmalarıyla ilgili açıklaması

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan... (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun...

Buyurun Sayın Bakanım.

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, sayın eski bakanlar tarafından yapılan açıklamalarda bazı yanlışlıklar vardır. Elimde, devletin en son dokümanları vardır; bunları izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun. *(RP sıralarından alkışlar)*

Lütfen, Sayın Bakan, kısa... Elinizdeki listeyi okuyun ve lütfen, kürsüden inin efendim. Rica ediyorum...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Bizde de liste var...

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkan, bu sözü neye istinaden verdiniz?

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkan, izah eder misiniz; neye istinaden söz verdiniz?

BAŞKAN — Efendim, Sayın Taşar ile Sayın Kayalar'ın ifadeleri karşısında, devletin kayıtlarındaki listeyi ifade edip incek...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Onlar ifade edildi Sayın Başkan; taraflı davranıyorsunuz.

BAŞKAN — O açıklama imkânını verdim; buyurun.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Onlar izah edildi.

BAŞKAN — Sayın Şener, kısaca efendim...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Refah Partili belediyeler müracaat etselerdi onlara da gönderilirdi.

BAŞKAN — Sayın Şener, siz buyurun efendim.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Her isteyen bakana burada söz veremezsiniz, taraflı davranmayın Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun... Kısa kesin lütfen...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Müracaat etmeyen belediyeye nasıl para göndereceğim ben?

BAŞKAN — Sayın Taşar, oturur musunuz efendim... İfade ettiniz onu...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ... bu müzakereler...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Yerinde yatacaksın, oturacaksın, ondan sonra parayı alamadım diyeceksin...

BAŞKAN — Efendim siz onu ifade ettiniz... İfade ettiniz efendim...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...saat 24.00'ü geçtiği takdirde... (ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Siz buyurun Sayın Şener... Lütfen, kısa keser misiniz?

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Sayın Başkan, bir noktayı hatırlatmak istiyorum. Anavatan Partili Sayın Milletvekilleri ve eski bakanları, belli bir taktik içerisindeydiler... Bugünkü müzakereler...

BAŞKAN — Kardeşim, niye o zaman? Lütfen toparla... (ANAP sıralarından "Bravo Başkan" sesleri)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Ne alakası var?

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...saat 24.00'ü geçtiği takdirde güven oylaması salıya kalacağı için, yersiz yere hırçınlık yapmaktadırlar; ancak, şunu ifade ediyorum.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sen konuşma, in aşağıya...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Şunu ifade ediyorum: Sayın bakanlar, aslında itiraf etmişlerdir bir haksızlık yaptıklarını; hatta, son gün, Sayın Cumhurbaşkanı, yeni Hükümeti, Kabinayı onayladıktan sonra, gece geç saatlere kadar, haksız yere bu kaleminden para aktardıklarını ifade etmişlerdir. (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Oturun yerinize lütfen... Efendim lütfen oturun yerinize...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Ama, bu kadar da taraflı davranılmaz... Sadece listeyi okuyacaklar...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...Bu bir itiraftır. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, oturur musunuz?

Sayın Şener...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...İtiraflarından dolayı kendilerine teşekkür ediyorum.

BAŞKAN — Ben teşekkür ediyorum.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan, müsamaha ediyorsunuz; yorum yapıyor; listeyi okuyacak o kadar. Bu kadar taraflı olunmaz.

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — İtiraf ettiniz, teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Ben teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Hiçbir itiraf yok. Sırası geldikçe gönderilmiştir.

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Evet, Maliye...

BAŞKAN — Sayın Bakan...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Gönderilen paralar da DYP'nin, CHP'nin, DSP'nin, bütün partilerin paralarıdır.

BAŞKAN — Sayın Taşar, siz, ifade ettiniz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Usulümüzde böyle bir şey yok Sayın Başkanım... Lütfen...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Ancak, şunu ifade edeyim...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Yapılan hizmet, sırasıyla yapılmıştır.

BAŞKAN — Sayın Taşar...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Yorum yapmaya hakkı yok.

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ... Suçluluk duygusu içerisinde, bağırarak...

BAŞKAN — Sayın Şener...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...suçluluk bastırılmaz...

BAŞKAN — Sayın Bakan... Sayın Bakan...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Yorum yapıyor... Cevap verecek, yorum yapmayacak.

BAŞKAN — Sayın Bakan, teşekkür edip iner misiniz efendim... Lütfen...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Bitiriyorum...

BAŞKAN — Efendim, ifade ettiniz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) — Sataşmadan dolayı bize de söz verin o zaman Sayın Başkan.

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — Evet, süreyi geçirmemek için, sayın bakanlar da, zaten, haksız dağıtımı itiraf etmiş oldukları için...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Haksız dağıtım falan yok kardeşim...

MALİYE BAKANI ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) — ...teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Ne haksız dağıtımı... Haksız dağıtım falan yok...

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın başkanlığında kurulmuş bulunan 54'üncü Hükümetin Programı üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Güvenoylamasının, Anayasanın 110 ve İçtüzüğün 124'üncü maddeleri gereğince, görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılması gerekmektedir. Buna göre, güvenoylaması, 8 Temmuz 1996 Pazartesi günü yapılacaktır.

Sayın milletvekilleri, Başbakan Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güvenoylaması yapmak için, 8 Temmuz 1996 Pazartesi günü saat 15.00'te toplanmak üzere saat 23.28 şu anda birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.28

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 8 Birleşim 73
Sayfa: 120-124
08.07.1996 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM
BAŞKAN — *Mustafa Kalemli*
KÂTİP ÜYELER: *Zeki Ergezen (Bitlis)*
Kadir Bozkurt (Sinop)
Açılma Saati: 15.00

Güvenoylaması

BAŞKAN — Gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında bulunan, Başbakan Sayın Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında Anayasanın 110 ve İçtüzüğün 124’üncü maddeleri gereğince güvenoylaması yapılacaktır.

İşleme geçmeden önce, Meclisimizde bulunan değerli dinleyicilerimiz açısından, İçtüzüğün 169’uncu maddesini bir kere okumak istiyorum:

“Madde 169. Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde oturmak zorundadırlar.

Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış yahut herhangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar.

Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkarılırlar.”

Değerli milletvekilleri, güvenoylamasının açık oy şeklinde yapılması İçtüzüğün 124’üncü maddesi gereğidir.

İçtüzüğün 139’uncu maddesine göre de açık oylama şekline Genel Kurul karar verecektir.

Güvenoylamasının, adı okunan sayın milletvekilinin, ayağa kalkarak, yüksek sesle “kabul, ret” veya çekimser” şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Genel Kurulda sükûnetin temini açısından, Sayın Milletvekillerinin sıralarına oturmalarını hassaten rica ediyorum. Ancak ondan sonra oylamaya başlayacağım efendim. Lütfen, arkadaşlarımız yerlerine otursunlar.

Grup başkanvekillerine yoklama kitapçıklarından veriniz lütfen. Tamam mı; dağıtıldı mı? Oylamaya Adana İlinden başlıyoruz: Ahmet Arif Denizolgun? Kabul. Hayri Doğan? Kabul.

Emre Gönensay? Ret. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından “yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)

(Arka sıralarda ayağa kalkmalar, yumruklaşmalar)

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri... Sayın Bilgin, lütfen yerinize oturur musunuz? Sayın Hoşver...

Sayın idare amirleri, lütfen, görevlerinize efendim...

Sayın milletvekilleri, lütfen, yerlerinize oturur musunuz efendim. (Gürültüler) Sayın milletvekilleri, lütfen, yerlerinize oturun efendim. Sayın Attila, lütfen, yerinize oturun.

Sayın Yılmaz, yerinize oturun efendim. (Gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, lütfen, yerlerinize oturun efendim. Lütfen efendim... Yerlerinize oturun. (Gürültüler)

Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum... Yerlerinize oturun efendim. Sayın Yürür, siz de oturur musunuz efendim. Buradaki arkadaşlarıma da rica ediyorum, oradaki arkadaşlarıma da rica ediyorum... Lütfen... Yerlerinize oturun efendim. (Gürültüler) Sayın milletvekilleri, lütfen, yerlerinize oturun.

Sayın Çelik, lütfen, arkadaşları oturtur musunuz orada efendim. Lütfen... İstirham ediyorum... İdare amirlerimize yardımcı olalım lütfen.

Sayın milletvekilleri, lütfen... Bir dakika... (ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler) Oturun siz... Ben gereğini yapacağım, siz ayaktayken nasıl yapayım efendim.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Onu atın dışarı...

BAŞKAN — Lütfen, Sayın Hatinoğlu...

Sayın Bilgin... (Gürültüler) Bir dakika... Bir dakika... Müsaade buyurun...

Sayın Bilgin, yaptığınız hareketi kınıyorum. Bir milletvekili, oyunu, bu çatı altında... (Gürültüler) Bir dakika efendim... Bir dakika lütfen...

Bir milletvekili, bu çatı altında, oyunu, hür iradesiyle, istediği şekilde kullanabilir. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar) Bir dakika efendim... Bir dakika... Böyle bir hareketi de tekrar ederseniz, İktüzük hükümlerini uygulayım... (ANAP sıralarından “atın onu dışarı” sesleri)

Bir dakika efendim... Bir dakika... Oturun...

SEBGETULLAH SEYDAOĞLU (Diyarbakır) — Atın onu dışarı.

BAŞKAN — Görevimi sizden öğrenecek değilim. Görevim, burada yazılı; ne şekilde yapacağıma ben karar veririm.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Bir dakika, Sayın Grup Başkanvekili...

Sayın milletvekilleri, sayın grup başkanvekilleri, sayın idare amirleri... Burada, oldukça gergin bir atmosferde oylama yaptığımız anlaşılıyor. Hepinizden, millet-

vekili onuruna yakışır şekliyle, sakın olmanızı rica ediyorum, bu onur içerisinde hareket etmenizi rica ediyorum.

Lütfen, Başkanlık Divanına yardımcı olun. Bu şekilde hareketlere sebebiyet veren arkadaşlarım olursa oylamayı durdururum; bu bir. İkincisi, o sayın milletvekiliyle ilgili İçtüzük hükmünü uygulamam.

Arka sıralarda oturan değerli arkadaşlarım, lütfen, siz de sükûneti sağlayın efendim.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Efendim.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Bu İçtüzük hükmünü uygulamak için daha neyi bekliyorsunuz?

BAŞKAN — Siz lütfen oturun, ben gereğini yapacağım.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Sayın Başkanım, burada, bir milletvekili, bir başka milletvekiline yumrukla vurmuştur; siz, daha neyi bekliyorsunuz?

BAŞKAN — Efendim, lütfen buyurun, ben gereğini yapacağım.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Neden alkışlıyorsunuz?

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Alkışlamak, bu Meclisin doğal hareketidir. *(Gürültüler)*

BAŞKAN — Efendim, lütfen... Sayın Ersümer, lütfen efendim... İstirham ediyorum...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Salonda halen baskı devam etmektedir.

BAŞKAN — Sayın Ersümer, lütfen... Oturun siz, ben gereğini yapacağım efendim.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Bu baskı devam ederse, bu oylamayı yapamazsınız.

BAŞKAN — Sayın idare amirleri, lütfen... Siz olayı yakından takip edin ve benim göremediğim bir olay olursa, lütfen beni uyarın.

Sayın milletvekilleri, tekrar, sizi sükûnete davet ediyorum. *(Oylamaya devam edildi)*

Sema Pişkinsüt? Ret.

Muhammet Polat? Kabul.

İsmet Sezgin? Ret. *(ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, takdir veya yerginizi, lütfen, oylama sonuna saklayın. İstirham ediyorum.

(Oylamaya devam edildi)

BAŞKAN — Salonda olup da oyunu kullanmayan başka arkadaşımız var mı? Yok.

Oylama işlemi tamamlanmıştır.

Görevli arkadaşlarımız oy dökümünü yapsınlar.

(Oyların ayırımı yapıldı)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, güvenoylamasının sonucunu arz ediyorum:

Başbakan Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında yapılan güvenoylaması:

İştirak sayısı: 544

Kabul: 278

Ret: 265

Çekimser: 1

(RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar) Bu sonuca göre, Başbakan Sayın Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna, Meclisimizce güvenoyu verilmiştir. Kendilerini kutlar, milletimiz ve memleketimiz için hayırlı ve başarılı olmasını dilerim.

Teşekkür konuşması için, Sayın Başbakan, söz talebinde bulundular; buyurun. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)

Başbakan Necmettin Erbakan’ın, Bakanlar Kurulunun güvenoyu alması dolayısıyla yaptığı teşekkür konuşması

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Muhterem Başkan, Yüce Meclisin muhterem üyeleri; biraz evvel, Muhterem Meclis Başkanımızın ifade buyurdıkları gibi, Türkiye Cumhuriyetinin 54’üncü Hükümeti, Yüce Meclisimizden güvenoyu almıştır. Bu münasebetle, huzurlarınıza geldim; her şeyden evvel, Yüce Meclisimizin bütün üyelerine bu Hükümete kabul veya ret oyu vermiş olursa olsun, hiçbir ayırım yapmadan teşekkürlerimi, sevgilerimi, muhabbetlerimi sunmak için.

Aslında, bugün gelinmiş olan nokta, 24 Aralıkta, aziz milletimizin gösterdiği büyük sağduyunun bir sonucudur. Bundan dolayı, hükümet krizlerinin sona erip, ülkemizin, yeni bir Hükümete, çok iyi bir Hükümete, hizmetleri inançla yapacak bir Hükümete kavuşmuş olmasından dolayı asıl tebrik edilecek olan, 65 milyon ülke evladımızın hepsidir. Dolayısıyla, şu anda, ben, aziz milletimizi tebrik ediyorum. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; DYP sıralarından alkışlar) Aziz milletimizi tebrik ediyorum; çünkü demokratik düzen içerisinde, kardeşlik, barış içerisinde bir 24 Aralık seçimi yapılmıştır ve milletimiz, böylece, kendi yönetimini demokratik kurallar içerisinde yürütmekte yeryüzündeki sayılı başarılı ülkelerden birisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu durumla, hepimiz, ne kadar iftihar etsek azdır.

Aziz milletimize sonsuz saygılarımı sunduktan sonra, bu mutlu olay münasebetiyle, elbette, aziz milletimizin hakikî, gerçek temsilcisi olan Yüce Meclisimizi de tebrik ediyorum. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Hepimizin bildiği gibi, altı aya yakın bir zamandan beri, 65 milyon insanımız, Yüce Meclisimizden, demokratik kurallara uygun, yeni bir hükümetin kurulmasını büyük bir hasretle beklemekteydi. “Bu Meclis, acaba, güvenoyu alacak demokratik usullere uygun bir hükümeti içerisinden çıkaracak ve halkın beklediği hizmetleri yapabilecek mi” sorusu altı aydır halkımızı meşgul ediyordu; Allah’a şükürler olsun, işte, Meclisimiz, demokratik usullere uygun olarak, Meclisin güvenoyuna mazhar olmuş bir çözüm, bir değişim, bir hizmet Hükümeti kurmaya muvaffak olmuştur. Bundan dolayıdır ki, Yüce Meclisimizin bütün üyelerini kalpten kutluyorum ve inşallah, bu hayırlı adiminizla, Türkiye’imizde yeni bir dönemin başlayacağına inanıyorum; artık, halkımız, her gün, inşallah, hizmetlerinin bir bir çözüldüğünü göreyerek, kaostan, krizden kurtulmuş olmanın rahatlığı içerisinde, huzuru içerisinde, istikrar içerisinde mutlu bir dönem yaşayacaktır. Bunu temin ettiği için, Meclisimize bir kere daha tebriklerimi, teşekkürlerimi sunuyorum.

Şu noktada, elbette, Meclisimizde ret oyu veren bütün kardeşlerimize bir kere daha teşekkürlerimi sunuyorum; çünkü her zaman ifade ettim, o kardeşlerimizin muhalefet görevi, bizim hizmetlerimizi daha dikkatle, daha gayretle yapmamıza sebep olacaktır; bizim tekliflerimize alternatifler getirmek suretiyle ülke meselelerinin çözümüne yapacakları katkılar ile onlardan yapacağımız istifadeyle halkımıza daha güzel hizmet etmek fırsatını bulacağımızdan dolayı, o kardeşlerimize, kalpten teşekkürlerimi sunuyorum. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Yine, şu anda, elbette, en büyük teşekkürü Doğru Yol Partisine ve onun kıymetli Genel Başkanı Sayın Çiller Hanımefendiye sunmak, benim için en önde gelen vicdanî bir vazifedir. (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından alkışlar) Çünkü, bu Meclisten, halka hizmet eden bir hükümetin kurulması için günlerce, gece gündüz çalışmalar yapıldığını hepimiz biliyoruz. Bu çalışmalar esnasında en büyük gayreti Çiller Hanımefendi sarf etmiştir, Doğru Yol Partisi ve Doğru Yol Partisindeki arkadaşlarımız sarf etmişlerdir. (DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından alkışlar[!]) İki gün önce, bu Mecliste, Hükümet Programı üzerinde görüşmeler yapılırken, hatırlayacaksınız, inanarak bir söz söyledim, Refah Partisiyle ortak olup bir koalisyon hükümeti kurmak her babayığidin harcı değildir dedim. (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından alkışlar [!]) İşte şimdi, bugün, şu tarihî noktada, Çiller Hanımefendi ile Mesut Yılmaz Bey arasındaki farkı görüyoruz. (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)

SUHA TANIK (İzmir) — Aralarında fark var.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — O, bunu başaramadı; geçende de söyledim, eline gelen kuşu kaçırdı.

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, cevap hakkım doğar; ikaz edin.

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) ...Ondan dolayıdır ki, temenni ederim ki, inşallah... (ANAP sıralarından gürültüler)

YÜKSEL YALOVA (Aydın) — Kahvede seçim konuşması mı yapıyor?

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) ...bundan sonra, bu Hükümet uzun yıllar halkımıza hizmet edecek; ancak, yeniden ülkemizde bir koalisyon kurmak lazım gelirse, bundan sonra, bütün partilerimizin daha yapıcı davranacaklarına inanıyorum.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim, şu andan itibaren Türkiye’imizde yeni bir dönem başlamıştır. Bu yeni dönemin ilk anında, bir kere daha ifade ediyorum: Yüce Meclis, Hükümetimizin üzerindedir ve Hükümetimiz, bu Yüce Meclisin emrindedir. *(RP sıralarından alkışlar)* Bu Yüce Meclisin itimadına mazhar olduğumuz süreç, bir ibadet aşkıyla, gece gündüz çalışacağız; bütün kıymetli milletvekillerimizin, hepsinin, bu çalışmalarımızda bize yardımcı olduklarına, olacaklarına inanıyorum.

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Büyük Birlik’e teşekkür yok mu?

BAŞBAKAN NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Önümüzdeki dönemin, bütün milletimiz için hayırlı olmasını niyaz ediyorum; hepinizin dualarını bekliyorum, Allah’a emanet olun. Tekrar, sonsuz teşekkürler ederim. *(RP ve DYP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Bir dakika efendim... Bir dakika efendim... Bir dakika Sayın Milletvekilleri... Efendim, lütfen yerlerinize oturun...

Sayın Başbakan, efendim, lütfen, yerinize otursanız, arkadaşlar da yerlerine oturacaklar; lütfen efendim... İstirham ediyorum...

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

Rize Milletvekili A. Mesut Yılmaz’ın, Başbakan Necmettin Erbakan’ın şahsına sataşması nedeniyle konuşması

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başbakan, teşekkür konuşmasında ismi mi zikrederek...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yılmaz. *(ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, bir dakika...

Efendim, dinlemek fazilettir; lütfen, yerlerinize oturun... Lütfen... İstirham ediyorum, lütfen...

Bir Sayın Milletvekili, bir Sayın Genel Başkan usulü dairesinde söz istedi; lütfen, dinleyiniz efendim... İstirham ediyorum... İstirham ediyorum... Size o yakışır; dinlemek yakışır; lütfen, oturun dinleyin.

Buyurun Sayın Yılmaz.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce Yüce Meclisten güvenoyu almış bulunan 54’üncü Cumhuriyet Hükümetinin Başbakanı Sayın Necmettin Erbakan, Meclise yaptığı teşekkür konuşmasında,

mutada aykırı biçimde ve bir Başbakana yakışmayan bir üslup içerisinde, şahsıma yönelik bir polemik açmıştır.

Ayrıca, kendisinin Yüce Meclisi tebrik etmeye filan da hakkı yoktur. (ANAP sıralarından alkışlar) Sayın Erbakan, kendisine oy verenlere teşekkür edebilir; Sayın Erbakan, Yüce Meclise teşekkür edebilir; fakat, Yüce Mecliste oy kullanan her milletvekili kendi hür iradesiyle bu Hükümete güvenoyu vermiş veya güvensizlik oyu izhar etmiştir. Bundan dolayı, Sayın Başbakanın bu konuşması, maalesef, güvenoyu almış bir Hükümetin Başkanı olarak bu Mecliste yaptığı ilk konuşma, başlı başına bir gaf örneği olmuştur. Ben, bunu, Sayın Erbakan'ın Başbakanlıktaki... (RP ve ANAP sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen efendim... Lütfen, Sayın Milletvekilleri... Lütfen, istirham ediyorum... Sükûnetle dinleyin efendim...

İbrahim Halil Bey, rica ediyorum efendim, arkadaşları lütfen teskin edin.

Devam edin efendim.

A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...Ben, Sayın Erbakan'ın konuşmasında geçen bu ifadeleri, henüz, kendisinin, daha Başbakanlığı içine sindirememiş olmasına bağlıyorum, Başbakanlıktaki acemiliğine bağlıyorum. Benimle ilgili ifadelerini hiç sarf edilmemiş sayıyor ve Anavatan Partisi Grubu adına, Hükümete başarılar diliyorum. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim; sağ olun.

Sayın milletvekilleri, denetim konularını görüşmek için, 9 Temmuz 1996 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.09

Başbakan Necmettin Erbakan tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güvenoylamasında verilen oyların sonucu
(Kabul edilmiştir)

<i>Program:</i>	07.07.1996
<i>Güvenoylaması:</i>	08.07.1996
<i>Üye Sayısı:</i>	550
<i>Kullanılan Oy:</i>	544
<i>Kabul Edenler:</i>	278
<i>Reddedenler:</i>	265
<i>Çekinser:</i>	1
<i>Geçersiz Oylar:</i>	—
<i>Oya Katılmayanlar:</i>	6
<i>Açık Üyelikler:</i>	—

(Kabul Edenler)

ADANA

Cevdet Akçalı, Yakup Budak, Sıtkı Cengil, İ. Cevher Cevheri, M. Halit Dağlı, Veli Andaç Durak, Orhan Kavuncu, İbrahim Ertan Yülek

ADİYAMAN

Mahmut Nedim Bilgiç, Ahmet Çelik, Ahmet Doğan

AFYON

Sait Aça, İsmet Attila, Osman Hazer, Yaman Törüner, Nuri Yabuz

AĞRI

M. Sıddık Altay, Cemil Erhan, Celal Esin, M. Ziyattin Tokar

AKSARAY

Mehmet Altınsoy, Nevzat Köse, Murtaza Özkanlı

AMASYA

Ahmet İyimaya, Cemalettin Lafcı

ANKARA

İlhan Aküzüm, Saffet Arıkan Bedük, Ahmet Bilge, Hasan Hüseyin Ceylan, Mehmet Ekici, Ömer Ekinci, Ünal Erkan, Mehmet Gölhan, Şaban Karataş, Ahmet Tekdal, Rıza Ulucak, Ersönmez Yarbay

ANTALYA

Osman Berberoğlu, Arif Ahmet Denizolgun, Hayri Doğan

ARDAHAN

Saffet Kaya

ARTVİN

Hasan Ekinci

AYDIN

Ali Rıza Gönül, Nahit Menteşe, Muhammet Polat

BALIKESİR

Abdülbaki Ataç, Ahmet Bilgiç, İsmail Özgün, İlyas Yılmazyıldız

BATMAN

Alaattin Sever Aydın, Musa Okçu, Faris Özdemir

BAYBURT

Suat Pamukçu

BİLECİK

Bahattin Şeker

BİNGÖL

Kazım Ataoğlu, Hüsamettin Korkutata, Mahmut Sönmez

BİTLİS

Zeki Ergezen, Abdulhaluk Mutlu

BOLU

Feti Görür, Necmi Hoşver, Mustafa Yünlüoğlu

BURDUR

Mustafa Çiloğlu

BURSA

Abdülkadir Cenkçiler, Mehmet Altan Karapaşaoğlu, Cemal Külahlı, Ali Osman Sönmez, Turhan Tayan, Ertuğrul Yalçınbayır

ÇANAKKALE

Nevfel Şahin

ÇANKIRI

İsmail Coşar, Ahmet Uyanık

ÇORUM

Bekir Aksoy, Mehmet Aykaç, Hasan Çağlayan, Zülfikâr Gazi, Yasin Hatiboğlu

DENİZLİ

M. Kemal Aykurt, Mehmet Gözlükaya, Haluk Müftüler, Ramazan Yenidede

DİYARBAKIR

Ferit Bora, M. Salim Ensarioğlu, Sacit Günbey, Seyyit Haşim Haşimi, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Yakup Hatipoğlu, Salih Sümer

EDİRNE

Ümran Akkan, Evren Bulut

ELAZIĞ

Mehmet Ağar, Ömer Naimi Barım, Hasan Belhan, Cihan Paçacı, Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN

Tevhit Karakaya, Naci Terzi

ERZURUM

Zeki Ertugay, Lütfü Esengün, Abdulilah Fırat, İsmail Köse, Ömer Özyılmaz, Aslan Polat, Şinasi Yavuz

ESKİŞEHİR

Hanifi Demirkol

GAZİANTEP

Nurettin Aktaş, Kahraman Emmioğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı

GİRESUN

Turhan Alçelik, Ergun Özdemir

GÜMÜŞHANE

Lütfi Doğan

HAKKÂRİ

Mustafa Zeydan

HATAY

Abdülkadir Akgöl, Süleyman Metin Kalkan, Mehmet Sılay, Ali Uyar

İĞDIR

Şamil Ayrım

İSPARTA

Ömer Bilgin, A. Aykon Doğan, Mustafa Köylü, Halil Yıldız

İÇEL

Fevzi Arıcı, Mehmet Emin Aydınbaş, Saffet Benli, Turhan Güven, Ayfer Yılmaz

İSTANBUL

Meral Akşener, Yıldırım Aktuna, Sedat Aloğlu, Tayyar Altıkulaç, Azmi Ateş, Mustafa Baş, Mukadder Başegmez, Tansu Çiller, Gürcan Dağdaş, Süleyman Arif Emre, Ekrem Erdem, Mehmet Fuat Fırat, Metin Işık, İsmail Kahraman, Hüseyin Kansu, Göksal Küçükali, Ali Oğuz, Mehmet Ali Şahin, Osman Yumakoğulları, Bahattin Yücel, Bahri Zengin, Namık Kemal Zeybek

İZMİR

Turhan Arınç, Hasan Denizkurdu, Işıl Saygın, Ufuk Söylemez, Sabri Tekir, İsmail Yılmaz

KAHRAMANMARAŞ

Hasan Dikici, Avni Doğan, Ahmet Dökülmez, Mustafa Kamalak, Mehmet Sağlam

KARABÜK

Hayrettin Dilekcan

KARAMAN

Abdullah Özbey, Zeki Ünal

KARS

Sabri Güner, Zeki Karabayır

KASTAMONU

Fethi Acar, Nurhan Tekinel, Haluk Yıldız

KAYSERİ

Memduh Büyükkılıç, Osman Çilsal, Ayvaz Gökdemir, Abdullah Gül, Nurettin Kaldırımçı, Salih Kapusuz, Recep Kırış

KIRIKKALE

Kemal Albayrak, Hacı Filiz, Mikail Korkmaz

KIRKLARELİ

A. Sezai Özbek

KIRŞEHİR

Ömer Demir, Cafer Güneş

KİLİS

Mustafa Kemal Ateş

KOCAELİ

Necati Çelik, İsmail Kalkandelen, Şevket Kazan, Osman Pepe

KONYA

Hüseyin Arı, Veysel Candan, Remzi Çetin, Necati Çetinkaya, Necmettin Erbakan, Abdullah Gencer, Ali Günaydın, Teoman Rıza Güneri, Hasan Hüseyin Öz, Mustafa Ünaldı, Lütfi Yalman, Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA

Ahmet Derin, İsmail Karakuyu, Mehmet Korkmaz, Metin Perli

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk, Yaşar Canbay, Fikret Karabekmez, M. Recai Kutan

MANİSA

Rıza Akçalı, Bülent Arınç, Yahya Uslu

MARDİN

Fehim Adak, Muzaffer Arıkan, Mahmut Duyan, Hüseyin Yıldız

MUĞLA

İrfettin Akar, Mustafa Dedeoğlu, Enis Yalım Erez

MUŞ

Necmettin Dede, Nedim İlci, Erkan Kemaloğlu, Sabahattin Yıldız

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış, Esat Kırathoğlu

NİĞDE

Doğan Baran, Mehmet Salih Katırcıoğlu, Ergun Özkan

ORDU

Hüseyin Olgun Akın, Mustafa Hasan Öz

RİZE

Şevki Yılmaz

SAKARYA

Nezir Aydın, Cevat Ayhan, Nevzat Ercan, Ertuğrul Eryılmaz

SAMSUN

Ahmet Demircan, Nafiz Kurt, Latif Öztek, Musa Uzunkaya

SİİRT

Ahmet Nurettin Aydın, Mehmet Emin Aydın

SİNOP

Kadir Bozkurt

SİVAS

Musa Demirci, Tahsin Irmak, Temel Karamollaoğlu, Abdullatif Şener, Nevzat Yanmaz, Muhsin Yazıcıoğlu

ŞANLIURFA

Sedat Edip Bucak, Necmettin Cevheri, İbrahim Halil Çelik, Zülfükar İzol, Ahmet Karavar, Abdülkadir Öncel, M. Fevzi Şihanlıoğlu

ŞIRNAK

Bayar Ökten, Mehmet Tatar

TEKİRDAĞ

Nihan İlgün, Hasan Peker

TOKAT

Abdullah Arslan, Hanefi Çelik, Ali Şevki Erek, Ahmet Fevzi İnceöz, Bekir Sobacı

TRABZON

Yusuf Bahadır, Kemalettin Gökteş, Şeref Malkoç, İsmail İlhan Sungur

TUNCELİ

Kamer Genç

UŞAK

Hasan Karakaya

VAN

Maliki Ejder Arvas, Mustafa Bayram, Fethullah Erbaş, Şaban Şevli, Mahmut Yılbaş

YALOVA

Cevdet Aydın

YOZGAT

İlyas Arslan, Kazım Arslan, Yusuf Bacanlı, Abdullah Örnek

ZONGULDAK

Necmettin Aydın, Ömer Barutçu

(Reddedenler)

ADANA

Uğur Aksöz, İmren Aykut, İbrahim Yavuz Bildik, M. Ali Bilici, Mehmet Büyükyılmaz, Erol Çevikçe, Tuncay Karaytuğ, Mustafa Küpeli, Arif Sezer

ADİYAMAN

Mahmut Bozkurt, Celal Topkan

AFYON

H. İbrahim Özsoy, Kubilay Uygun

AĞRI

Yaşar Eryılmaz

AKSARAY

Sadi Somuncuoğlu

AMASYA

Aslan Ali Hatipoğlu, Haydar Oymak

ANKARA

Nejat Arseven, Yılmaz Ateş, Gökhan Çapoğlu, Cemil Çiçek, Ali Dinçer, Eşref Erdem, Ağâh Oktay Güner, Halis Uluç Gürkan, İrfan Köksalan, M. Seyfi Oktay, Mehmet Sağdıç, Önder Sav, Yücel Seçkiner, İlker Tuncay, Aydın Tümen, Hikmet Uluğbay

ANTALYA

Deniz Baykal, Emre Gönensay, İbrahim Gürdal, Bekir Kumbul, Sami Küçükbaşkan, Yusuf Öztop, Metin Şahin

ARDAHAN

İsmet Atalay

ARTVİN

Metin Arifağaoğlu, Süleyman Hatinoğlu

AYDIN

Cengiz Altinkaya, M. Fatih Atay, Sema Pişkinsüt, İsmet Sezgin, Yüksel Yalova

BALIKESİR

Safa Giray, Tamer Kanber, Mustafa Güven Karahan, İ. Önder Kırılı, Hüsnü Sıvalıoğlu

BARTIN

Zeki Çakan, Köksal Toptan, Cafer Tufan Yazıcıoğlu

BATMAN

Ataullah Hamidi

BAYBURT

Ülkü Güney

BİLECİK

Şerif Çim

BİTLİS

Edip Safder Gaydalı, Kâmrân İnan

BOLU

Avni Akyol, Abbas İnceayan, Mustafa Karşlıoğlu

BURDUR

Yusuf İkinci, Kâzım Üstüner

BURSA

Yüksel Aksu, Ali Rahmi Beyreli, Cavit Çağlar, İlhan Kesici, Hayati Korkmaz, Feridun Pehlivan, Yahya Şimşek, İbrahim Yazıcı

ÇANAKKALE

Hikmet Aydın, Mustafa Cumhuri Ersüner, Ahmet Küçük, A. Hamdi Üçpınarlar

ÇANKIRI

Mete Bülgün

ÇORUM

Ali Haydar Şahin

DENİZLİ

Hilmi Develi, Adnan Keskin, Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR

Abdülkadir Aksu, Muzaffer Arslan, Sebgetullah Seydaoğlu

EDİRNE

Mustafa İlimen, Erdal Kesebir

ERZİNCAN

Mustafa Kul, Mustafa Yıldız

ERZURUM

Necati Güllülü

ESKİŞEHİR

Necati Albay, Mustafa Balcılar, İbrahim Yaşar Dedelek, Mahmut Erdir

GAZİANTEP

Mehmet Batallı, Hikmet Çetin, Ali İlksoy, Mustafa R. Taşar, Ünal Yaşar, Mustafa Yılmaz

GİRESUN

Burhan Kara, Yavuz Köymen, Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE

Mahmut Oltan Sungurlu

HAKKÂRİ

Naim Geylani

HATAY

Fuat Çay, Ali Günay, Nihat Matkap, Levent Mıstıkoğlu, Atila Sav, Hüseyin Yayla

İĞDIR

Adil Aşırım

İSPARTA

Erkan Mumcu

İÇEL

Oya Araslı, Halil Cin, Ali Er, Abdülbaki Gökçel, D. Fikri Sağlar, Mustafa İstemihan Talay, Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL

Bülent Akarcalı, Ziya Aktaş, Ahat Andican, Refik Aras, Mehmet Aydın, Ali Coşkun, Nami Çağan, Hüsnü Doğan, Halit Dumankaya, Bülent Ecevit, Algan Hacaloğlu, Ercan Karakaş, Yılmaz Karakoyunlu, M. Cavit Kavak, Ahmet Güryüz Ketenci, Osman Kılıç, Mehmet Tahir Köse, Emin Kul, Necdet Menzir, Mehmet Moğultay, Yusuf Namoğlu, Altan Öymen, Korkut Özal, Ali Talip Özdemir, H. Hüsamettin Özkan, Yusuf Pamuk, Mehmet Cevdet Selvi, Mehmet Sevigen, Ahmet Tan, Güneş Taner, Bülent Tanla, Zekeriya Temizel, Erdoğan Toprak, Ali Topuz, Şadan Tuzcu

İZMİR

Veli Aksoy, Ali Rıza Bodur, Işın Çelebi, İ. Kaya Erdem, Sabri Ergül, Şükrü Sina Gürel, Aydın Güven Gürkan, Gencay Gürün, Birgen Keleş, Mehmet Köstepen, Atilla Mutman, Metin Öney, Ahmet Piriştina, Rüşdü Saraçoğlu, Rıfat Serdaroğlu, Süha Tanık, Hakan Tartan, Zerrin Yenicali

KAHRAMANMARAŞ

Esat Bütün, Ali Doğan, Ali Şahin

KARABÜK

Şinasi Altınar, Erol Karan

KARAMAN

Fikret Ünlü

KARS

Y. Selahattin Beyribey, Çetin Bilgir

KASTAMONU

Murat Başesgioğlu, Hadi Dilekçi

KAYSERİ

İsmail Cem, İbrahim Yılmaz

KIRIKKALE

Recep Mızrak

KIRKLARELİ

İrfan Gürpınar, Cemal Özbilen, Necdet Tekin

KIRŞEHİR

Mehmet Ali Altın

KOCAELİ

Bülent Atasayan, Halil Çalık, Onur Kumbaracıbaşı, Hayrettin Uzun, Bekir Yurdagül

KONYA

Ahmet Alkan, Abdullah Turan Bilge, Nezir Büyükcengiz, Mehmet Keçeciler

KÜTAHYA

Emin Karaa

MALATYA

Miraç Akdoğan, Metin Emiroğlu, Ayhan Fırat

MANİSA

Abdullah Akarsu, Tefvik Diker, Ayseli Göksoy, Hasan Gülay, Sümer Oral, Ekrem Pakdemirli, Cihan Yazar, Erdoğan Yetenç

MARDİN

Süleyman Çelebi, Ömer Ertaş

MUĞLA

Lale Aytaman, Zeki Çakıroğlu, Fikret Uzunhasan

NEVŞEHİR

Abdülkadir Baş

NİĞDE

Akın Gönen

ORDU

İhsan Çabuk, Mustafa Bahri Kibar, Müjdat Koç, Nabi Poyraz, Refaiddin Şahin, Şükrü Yürür

RİZE

Avni Kabaoğlu, Ahmet Kabil, Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Teoman Akgür, Ahmet Neidim, Ersin Taranoğlu

SAMSUN

Cemal Alişan, İrfan Demiralp, Ayhan Gürel, Yalçın Gürtan, Murat Karayalçın, Biltekin Özdemir, Adem Yıldız

SİİRT

Nizamettin Sevgili

SİNOP

Metin Bostancıoğlu, Yaşar Topçu

SİVAS

Mahmut Işık

ŞANLIURFA

Seyit Eyyüpoğlu, Eyüp Cenap Gülpınar

ŞIRNAK

Mehmet Salih Yıldırım

TEKİRDAĞ

Fevzi Aytekin, Bayram Fırat Dayanıklı, Enis Sülün

TOKAT

Metin Gürdere, Şahin Ulusoy

TRABZON

Eyüp Aşık, Ali Kemal Başaran, İbrahim Çebi, Hikmet Sami Türk

TUNCELİ

Orhan Veli Yıldırım

UŞAK

Yıldırım Aktürk, Mehmet Yaşar Ünal

VAN

Şerif Bedirhanoğlu

YALOVA

Yaşar Okuyan

YOZGAT

Lutfullah Kayalar, İsmail Durak Ünlü

ZONGULDAK

Veysel Atasoy, Tahsin Boray Baycık, Hasan Gemici, Mümtaz Soysal

(Çekimser)

İSTANBUL

Cefi Jozef Kamhi

(Oya Katılmayanlar)

ESKİŞEHİR

Demir Berberoğlu

İSTANBUL

Hasan Tekin Enerem, Hayri Kozakçıoğlu, Aydın Menderes

KİLİS

Doğan Güreş

KÜTAHYA

Mustafa Kalemli (Başkan)

III. Yılmaz Hükümeti
30.06.1997-11.01.1999

Bakanlar Kurulu

Başbakan

A. Mesut YILMAZ (Rize, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Bülent ECEVİT (İstanbul, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Milli Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İsmet SEZGİN (Aydın, DTP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Güneş TANER (İstanbul, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

H. Hüsamettin ÖZKAN (İstanbul, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Yücel SEÇKİNER (Ankara, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Işıl Say SAYGIN (İzmir, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Hikmet Sami TÜRK (Trabzon, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

M. Salih YILDIRIM (Şırnak, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Rifat SERDAROĞLU (İzmir, DTP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Metin GÜRDERE (Tokat, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Şükrü Sina GÜREL (İzmir, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

A. Ahat ANDİCAN (İstanbul, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Işın ÇELEBİ (İzmir, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Mustafa YILMAZ (Gaziantep, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Refaidin ŞAHİN (Ordu, DTP) 30.06.1997-21.09.1998

Devlet Bakanı

Burhan KARA (Giresun, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

M. Cavit KAVAK (İstanbul, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Eyüp AŞIK (Trabzon, ANAP) 30.06.1997-01.10.1998
Dr. Yıldırım AKTUNA (İstanbul, DTP) 05.10.1998-11.01.1999

Devlet Bakanı

Rüştü Kazım YÜCELEN (İçel, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Hasan GEMİCİ (Zonguldak, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Devlet Bakanı

Mehmet BATALLI (Gaziantep, DTP) 30.06.1997-11.01.1999

Adalet Bakanı

Oltan SUNGURLU (Gümüşhane, ANAP) 30.06.1997-04.08.1998
Hasan DENİZKURDU (İzmir, Bağımsız) 04.08.1998-11.01.1999

İçişleri Bakanı

Murat BAŞESGİOĞLU 30.06.1996-04.08.1998
(Kastamonu, ANAP)
Kutlu AKTAŞ (İstanbul Valisi) 04.08.1998-11.01.1999

Dışişleri Bakanı

İsmail CEM (Kayseri, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Maliye Bakanı

Zekeriya TEMİZEL (İstanbul, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Millî Eğitim Bakanı

Hikmet ULUĞBAY (Ankara, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Yaşar TOPÇU (Sinop, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Sağlık Bakanı

Halil İbrahim ÖZSOY (Afyon, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Ulaştırma Bakanı

Necdet MENZİR (İstanbul, DTP) 30.06.1997-04.08.1998
A. Ahmet DENİZOLGUN 04.08.1998-11.01.1999
(Antalya, Bağımsız)

Tarım ve Köyşleri Bakanı

M. Rüştü TAŞAR (Gaziantep, ANAP) 30.06.1997-11.01.1999

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Nami ÇAĞAN (İstanbul, DSP) 30.06.1997-11.01.1999

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Yalım EREZ (Muğla, Bağımsız) 30.06.1997-11.01.1999

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

M. Cumhur ERSÜMER 30.06.1997-11.01.1999
(Çanakkale, ANAP)

Kültür Bakanı

Mustafa İstemihan TALAY (İçel, DSP)

30.06.1997-11.01.1999

Turizm Bakanı

İbrahim GÜRDAL (Antalya, ANAP)

30.06.1997-11.01.1999

Orman Bakanı

Ersin TARANOĞLU (Sakarya, ANAP)

30.06.1997-11.01.1999

Çevre Bakanı

İmren AYKUT (Adana, ANAP)

30.06.1997-11.01.1999

Koalisyon Protokolü

(ANAP-DSP-DTP)

GİRİŞ

Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi ülkeyi 54'üncü Hükümet tarafından içine düşürüldüğü rejim ve Devlet bunalımından kurtarmak, toplumdaki gerginliği ortadan kaldırmak ve uzlaşmayı güçlendirmek, ahlaki yozlaşmayı durdurmak, kamu yönetimindeki yıpranmaya son vermek, temel toplum özlemini gerçekleştirmek, ülke ekonomisini yeniden üretken niteliğe kavuşturmak ve devletin saygınlığını sağlamak, laik, demokratik Cumhuriyeti güçlendirmek amaçlarıyla bir araya gelerek bir koalisyon hükümeti kurmaya karar vermiştir.

TEMEL İLKELER

Kurulan Koalisyon Hükümeti'nin önde gelen hedefi; milletimizin vazgeçilmez değerleriyle devletimizin değiştirilemez ve değiştirilmemesi gereken nitelikleri arasında birlikteliği sağlamak ve sürdürmektir.

Hükümetimiz; laik, demokratik Cumhuriyeti ve sosyal hukuk devletini özenle koruyarak, din ve vicdan, düşünce ve girişim özgürlüklerini geliştirmeyi toplumsal hayatın vazgeçilmez ilkeleri sayar.

Hükümetimizin en belirgin özelliklerinden birisi de, uzlaşma kültürünü güçlendirecek davranışlar sergilemek olacaktır. Bu çerçevede Hükümetimiz, muhalefet partileriyle düzenli bilgilendirme toplantıları yapacaktır.

54. Hükümet döneminde ortaya çıkan olaylar, yargı bağımsızlığının ve etkili denetimin önemini çok açık şekilde ortaya koymuştur. Bu nedenle Hükümetimiz, yargı bağımsızlığını sağlayacak ve denetimi etkili kılacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirecektir.

Vatandaşlarımızın demokratik rejime var olan güvenini daha da güçlendirmek üzere ahlaki değerlerin korunması amacıyla gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacak, milletvekili dokunulmazlığı sınırlandırılacak, yolsuzluklarla etkili mücadele önündeki engeller kaldırılacak.

Hükümetimiz, organize suç örgütleriyle kararlılıkla mücadele edecek ve bu amaçla gerekli yasal düzenlemeleri yapacaktır.

Terörle ve bölücü eylemlerle mücadele kesintisiz ve kararlı bir biçimde sürdürülecektir.

Bu mücadeleyi sürdürürken, demokratik hukuk devleti kuralları ve alınan güvenlik önlemlerinden halkın zarar görmemesi özenle gözetilecektir.

Demokrasimizin eksikliklerini gidermek için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Kendi insanımıza borcumuzun bir gereği olarak, insan hakları konusundaki konumumuz çağdaş ülkeler düzeyine süratle çıkartılacaktır.

Sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz temel eğitim uygulamaya konulacaktır.

Anayasa'nın 24'üncü maddesine uygun olarak, temel eğitim kurumlarında zorunlu din kültürü ve ahlak öğretimine devam edilecek; bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi, ailelerin istemine bağlı olarak, "Devletin gözetim ve denetimi" altında verilecektir.

Ülkenin geleceğinin güvencesi ve çağdaşlaşmanın öncüsü olan gençlerimizin eğitim ve öğrenim sorunlarına özel bir önem verilecektir. Eğitimde sadece fırsat eşitliği değil olanak eşitliği de sağlanacaktır.

Eğitimin tüm kademelerinde, Atatürk ilke ve inkılaplarını özümsemiş, milli, manevi ve ahlaki değerlerimizi benimsemiş, bilimsel düşünceye yatkın bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amaç olacaktır.

Atatürk döneminde büyük başarı ile uygulanmış bulunan bölge merkezli dış politika yeniden yaşama geçirilecek ve Türkiye, bölgedeki konum ve ağırlığını bu çerçevede ortaya koyacaktır. Bölge merkezli dış politika ve ekonomide sağlanacak gelişmeler, ülkemizin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinin hızlanmasına da katkıda bulunacaktır.

Geçen hükümet döneminde ihmal edilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve yeni Türk Cumhuriyetleri ile ilişkiler yeniden hak ettiği düzeye çıkarılacaktır.

Ülkemizin bulunduğu coğrafyada istikrarsızlığın sürmekte olması nedeniyle savunma gücümüzün caydırıcılığını sürdürecektir önlemler alınacaktır.

İflas düzeyine sürüklenmiş ve hizmet veremez hale gelmiş bulunan sosyal güvenlik kuruluşlarının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için gereken önlemler alınacak, bu kurumların kamu kesimi borçlanma gereği içerisindeki payları tedricen azaltılacaktır.

Demokratik ve katılımcı yerel yönetim anlayışına uygun olarak yerel yönetimlerin yetki, sorumluluk ve mali kaynaklarını arttıracak düzenlemeler yapılacaktır.

Son bir yılda, genel bütçeden yapılan adaletsiz aktarmalarla, yerel yönetimler arasında yaratılan büyük dengesizlikler hızla giderilecektir.

Anayasa değişikliklerinin gerektirdiği uyum yasaları yanında, nüfus sayımı veya nüfus tespiti buna dayanarak seçmen kütüklerinin yenilenmesine imkân verecek yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Geçmiş hükümetin kamu maliyesine ilişkin uygulamalarının ve hayali kamu gelirlerinin samimiyetten uzak olduğu ve sözde denk bütçesinin de çok yüksek düzeyde bir açıkla bağlanacağı ortaya çıkmıştır.

Bu dönemde enflasyon yeniden hızla tırmanışa geçmiş dış ticaret ve cari işlemler açıkları sürdürülemez boyutlara gelmiş, faiz oranları yatırımları caydıracak boyutlara erişmiş ve işsizlik toplumsal patlamalara neden olabilecek düzeye varmıştır.

Türk ekonomisinin düzlüğe çıkmasında temel güvence ekonominin potansiyeli ve girişimcilerin kanıtlanmış dinamizmidir.

Bu dinamizmi yeniden harekete geçirebilmek için istikrar içinde sürdürülebilir bir büyümeyi sürekli kılacak, üretken istihdam sorununa çözüm getirecek ve ekonomik dengeleri yeniden kuracak politikalar yaşama geçirilecektir.

Vergi ve çalışma yaşamının düzenleyen yasalarda yer alan ve kayıt dışılığı teşvik eden hükümler de kaldırılarak, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınacak, vergi kayıp ve kaçakları bu yolla ve ayrıca etken bir denetimle asgari bir düzeye indirilecektir. Vergi oranları belirli konularda düşürülerek, vergi tabana yaygınlaştırılacak, enflasyona karşı koruyucu bir vergi reformu yapılacaktır.

Tarıma ve hayvancılığa yönelik olarak sürdürülen yanlış politikalar, köylümüzü yoksullaştırmış ve iç göç olgusunu çok hızlandırmıştır. Çiftçimizin, milli gelirden hak ettiği payı almasına yönelik politikalar bir bütün olarak uygulanmaya koyulacaktır. Böylece çiftçi tasarruf yapabilir ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunur duruma getirilecektir. Küçük ve orta ölçekli girişimcilerin, bu arada toplumsal yaşamın çok ağırlıklı bir unsuru olan esnaf ve sanatkârların sorunlarına hakça çözümler üretilecektir.

Tüm ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında Ekonomik ve Sosyal Konsey etkin bir biçimde işletilecektir.

Devletin yeniden yapılandırılmasında amaç devleti; hizmet sunan, vatandaşa güvenen, ona güven veren ve bireyi ön plana çıkaran bir konuma getirmektir.

Güneydoğu Anadolu'nun sorunları, aslında etnik nedenlerden değil, coğrafi, sosyal ve ekonomik nedenlerden, bölgenin feodal yapısından ve dış tertip ve tahriklerden kaynaklanmıştır. Bölücü teröre karşı mücadele etkili biçimde sürdürülürken, demokratik hukuk devleti kurallarına tam bağlılık güvence altına alınacaktır.

Bu anlayışımızın bir ürünü olarak bölgedeki ciddi boyutlu güvenlik sorunu, sosyal ve ekonomik çözümlerle ve uluslararası ilişkilerle bir arada ve bütünlük içinde değerlendirilecek, bu çerçevede gerekli politikalar oluşturulacak ve kararlılıkla uygulanacaktır.

Hükümetimiz, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı kalarak, Anayasal demokratik rejimi tüm kurumlarıyla eksiksiz olarak işletmeyi taahhüt etmektedir. Bu taahhüt, bu protokolde yazılı olmayan, hususlar için de geçerlidir.

Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi; genel esasları bu protokolde belirlenmiş ortak anlayışlarıyla bir koalisyon hükümeti kurmayı kararlaştırmışlar ve Bakanlar Kurulu'ndaki sorumlulukların dağılımı aşağıdaki şekilde belirlemişlerdir. Devlet Bakanlarının görev dağılımı Başbakan ve Başbakan Yardımcıları arasında müştereken tespit edilecektir.

BAKANLARIN DAĞILIMI

ANAVATAN PARTİSİ

11 Devlet Bakanlığı

Adalet Bakanlığı

İçişleri Bakanlığı

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Orman Bakanlığı

Çevre Bakanlığı

Enerji Bakanlığı

Turizm Bakanlığı

DSP

Başbakan Yardımcılığı ve Devlet Bakanlığı

5 Devlet Bakanlığı

Maliye Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Dışişleri Bakanlığı

Kültür Bakanlığı

DTP

Başbakan Yardımcılığı ve Milli Savunma Bakanlığı

3 Devlet Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığı

A. Mesut YILMAZ
Anavatan Partisi Genel Başkanı

Bülent ECEVİT
Demokratik Sol Parti
Genel Başkanı

Hüsamettin CİNDORUK
Demokrat Türkiye Partisi
Genel Başkanı

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 30 Birleşim 116
Sayfa 227-245
07.07.1997 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Başkanvekili Hasan KORKMAZCAN

KÂTİP ÜYELER: Zeki ERGEZEN (Bitlis)

Kadir BOZKURT (Sinop)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Okunması

BAŞKAN — Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulmuş bulunan Bakanlar Kurulunun Programı okunacaktır.

Bakanlar Kurulu Programını okumak üzere, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz'ı Kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başbakan. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DSP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 55'inci Hükümetin Programını sunmak üzere huzurunuzda bulunuyorum.

Programı okumaya başlamadan önce, bazı baskı hataları nedeniyle, burada okuduğum metnin geçerli olduğunu bir defa daha dikkatinize sunmak isterim.

Değerli milletvekilleri, Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi, ülkeyi, 54'üncü Hükümet tarafından içine düşürüldüğü rejim ve devlet bunalımından kurtarmak, içeride ve dışarıda kaybolan güveni yeniden tesis ederek, toplumdaki gerginliği ortadan kaldırmak ve uzlaşmayı güçlendirmek, ahlakî yozlaşmayı durdurmak, kamu yönetimindeki yıpranmaya son vermek, vatandaşın temiz toplum ve yönetim özlemini gerçekleştirmek, ülke ekonomisini yeniden üretken niteliğe kavuşturmak ve devletin saygınlığını sağlamak, laik demokratik cumhuriyeti güçlendirmek amaçlarıyla bir araya gelerek, 55'inci Koalisyon Hükümetini kurmuşlardır.

Hükümetimizin gerçekleştireceği uygulamaların başında, devletin güvenilirliğinin yeniden tesis edilmesi gelmektedir.

Hedef, devletin yaptığı her işe vatandaşın güven duyması ve herkesin aynı yasa uygulamasına muhatap olmasıdır.

Hükümetimizin en önemli önceliği, Anayasamızın öngördüğü temsilde adalet, yönetimde istikrar ilkesini sağlayan bir genel seçimin gerekli kıldığı nüfus sayımı veya tespitinin yapılması ile seçmen kütüklerinin yeniden yazılmasına imkân tanı-

yan yasal düzenlemelerin yapılmasıdır. Bu bağlamda, yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerde oy kullanabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler ve girişimler yapılacaktır.

Hükümetimiz, adaletli bir seçimin gerekli kıldığı bu düzenlemeleri en sağlıklı bir şekilde yapmaya gayret edecek ve ekonomiyi seçim ekonomisi tahribatına uğratmadan, devlet imkânlarını seçim yatırımları uğruna savurganca kullanmadan ülkeyi bir genel seçime taşıyacaktır.

Çağdaş devletin hedefi, bir yandan, kuvvetler ayrılığı ilkesini, hukukun üstünlüğü ve demokrasi zemininde hayata geçirirken, diğer bir deyişle, iktidarı sınırlarken, aynı zamanda, yönetimin daha etkili olmasını sağlamaktır. Bu husus, cumhuriyetin temel hedefleri arasındadır.

Hükümetimiz, cumhuriyetimizin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerini özenle koruyarak, düşünce ve anlatım, vicdan ve dinî inanç özgürlüklerini ve girişimciliği geliştirmeyi toplumsal hayatın vazgeçilmez ilkeleri saymaktadır.

İnsan haklarına saygı, Anayasamızda ve Türkiye'nin taraf olduğu çeşitli uluslararası antlaşmalarda da ifadesini bulan bir insanlık idealidir. Hükümetimiz, bu idealin gerçekleşmesi, Türkiye'de insan haklarının, çağdaş, evrensel ölçülere uygun bir anlayışla korunması ve geliştirilmesi, insan haklarıyla bağdaşmayan uygulamalara meydan verilmemesi için gerekli önlemleri alacaktır.

Kurulan Koalisyon Hükümetinin önde gelen hedefi, milletimizin vazgeçilmez değerleriyle devletimizin değiştirilemez ve değiştirilmemesi gereken nitelikleri arasındaki birlikteliği sağlamak ve sürdürmektir.

Demokrasimizin eksikliklerini gidermek için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Kendi insanımıza borcumuzun bir gereği olarak, insan hakları açısından, Türkiye, çağımızın en üst düzey ülkeleri arasına çıkarılacaktır.

Hükümetimiz, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı kalarak, demokratik rejimi tüm kurumlarıyla eksiksiz olarak işletmeyi taahhüt etmektedir.

Hükümetimizin en belirgin özelliklerinden birisi de, uzlaşma kültürünü güçlendirici davranışlar sergilemek olacaktır. Bu çerçevede, Hükümetimiz, Ekonomik ve Sosyal Konseyin, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasına etkin bir şekilde katılımını sağlayacaktır.

Ayrıca, muhalefet partileriyle düzenli bilgilendirme toplantıları yapılacak, demokratik katılımcılığın tüm gerekleri yerine getirilecektir.

Anayasada yapılan değişikliklere paralel olarak kamu çalışanlarına sağlanan sendikal hakların tam olarak kullanılması ve bu hakların geliştirilmesi için gerekli çaba gösterilecektir.

Kişî hak ve özgürlüklerinin korunması, geliştirilmesi, modern devlet olmanın ve demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Demokrasinin olmadığı yerde basın özgürlüğünden, basın özgürlüğünün olmadığı yerde kişisel hak ve özgürlüklerden, demokrasiden, hukukun üstünlüğünden söz edilemez. Basının kendi kendisini kontrol etmesi esastır. Bunun nasıl yapıla-

çağı bir yasayla düzenlenecektir. Basınla ilgili mevcut yasalar, basın kuruluşlarıyla birlikte yukarıdaki ilkeler ışığında değerlendirilecektir.

Kamu yönetimine güvenin temel koşullarından biri de, idarî işlemlerde gizlilik ilkesine sığınmamaktır. Biz, Türkiye'nin çağdaş ülke olması, demokrasinin tam işleyebilmesi için idarî işlemlerde gizlilik ilkesinin terk edilerek açıklık ilkesine geçilmesinin gerekliliğine inanıyoruz. Bu amaçla, bilgiye ulaşma serbestisini sağlayacak, vatandaşın bilgi alma hakkını kullanmasına tam olarak imkân tanıyacak yasa tasarılarını Hükümetimiz döneminde Yüce Meclise sunacağız.

Kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında amaç, devleti hizmet sunan, vatandaşlarına güvenen, onlara güven veren ve bireyi ön plana çıkaran bir yapının oluşturulmasıdır.

Ülkemizde kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması kaçınılmazdır. Bu yeniden yapılandırmayla merkezî yönetim hantallıktan kurtarılarak halkın devletle bütünleşmesi sağlanacaktır.

Kamu personel rejimindeki sorunların çözümüne önem verilecektir. Tutumlu ve etkin bir devlet teşkilatının gerekli kıldığı sayıda kamu görevlisinin istihdamına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Kamu yönetiminin iyileştirilmesiyle birlikte yerel yönetimlerin etkinleştirilmesi ve güçlendirilmesi de ele alınacaktır. Yerel yönetim ve merkezî yönetim arasındaki görev, yetki ve kaynak paylaşımı yeniden düzenlenecek, hizmetlerin büyük ölçüde yerel yönetimlerce yerine getirilmesine ağırlık verilecektir. Bu yapının etkin kontrol mekanizmaları oluşturulacaktır. Bürokratik işlemler azaltılacak, vatandaşa güven esas olacaktır.

Yerel hizmetlere ilişkin kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerinde demokratik katılımı ve şeffaflığı sağlayıcı tedbirler alınacaktır.

Adalet hizmetlerinde adil, hızlı, etkin ve ekonomik sonuç almayı sağlamak üzere, teşkilat yapısında, hukuk kurallarında, hâkim, savcı ve adalet meslek personeline ilişkin politikalarda köklü düzenlemeler yapılacaktır. Bu arada, idarî yargının hızlandırılması amacıyla hazırlanmış bulunan yasa teklif ve tasarılarının bir an önce yasalaştırılması için çaba gösterilecektir.

54'üncü Hükümet döneminde ortaya çıkan olaylar, yargı bağımsızlığının ve etkili denetimin önemini çok açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Yargı bağımsızlığı ve yargıçlık güvencesi ilkelerinin fiilen hayata geçirilebilmesi için, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun bağımsız olarak yetkilerini kullanmasını ve bu görevlerini yerine getirmesini sağlayacak bir düzenleme gerekmektedir. Bu çerçevede, Kurulda görev alan yargıçların her türlü etkilerden uzak olarak, yalnızca Anayasaya, yasalara ve vicdanî kanaatlerine göre karar vermelerine olanak sağlanmalıdır.

Yargı bağımsızlığını tam olarak sağlamak üzere gerekli tüm yasal düzenlemeler, Hükümetimiz döneminde gerçekleştirilecektir.

Milletvekili dokunulmazlığı ve kamu görevlilerinin yargılanmasındaki ayrıcalıkların daraltılmasına yönelik anayasal ve yasal değişikliklerin yapılması için çaba gösterilecektir.

Organize suç örgütleriyle etkili ve kararlı bir şekilde mücadele edilecektir.

Yürürlükteki yasalar gözden geçirilerek, günün şartlarına cevap vermeyen hükümlerinde gerekli düzenlemeler sağlanacak ve usul yasaları günün şartlarına göre geliştirilecektir.

Yargıdaki tıkanıklıklar giderilecek, davaların hızlı ve etkin sonuçlandırılması sağlanacaktır. Bu amaçla, yargı teşkilatı yeniden yapılandırılacaktır. Yargı sisteminin modern araç ve gereçlerle takviyesi ve bilgisayar kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar hızlandırılacaktır.

Mahkemelerimizin iş yoğunluğunu azaltmak amacıyla, davacı ile davalı arasındaki uyuşmazlıkların uzlaşma veya tahkim yoluyla çözümünü özendirecek yeni düzenlemeler yapılacaktır.

Vatandaşlar ile idare arasındaki ihtilafların azaltılması ile vatandaşın yönetime karşı korunmasında, diğer çağdaş demokratik ülkelerde olduğu gibi, yargı dışı denetim kurumları oluşturulacaktır.

Duruşma saygınlığının ve güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemler alınacaktır.

Ceza infaz kurumları ile tutukevlerinin kuruluş ve idaresi yeniden düzenlenecek, güvenlik ve disiplin tam olarak sağlanacaktır. Hükümlülerin topluma yeniden kazandırılmasına önem verilecektir.

Ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemlerle ve terörle etkin ve kararlı bir şekilde mücadele sürdürülecektir. Bu mücadelede, hukuk kuralları çerçevesinde hareket edilecek ve alınacak tedbirlerden halkın zarar görmemesine özen gösterilecektir.

Anayasa değişikliklerinin gerektirdiği uyum yasalarının çıkarılmasına hız verilecektir.

Son zamanlarda ortaya çıkan suç örgütleri ve faili meçhul cinayetler, zaman zaman halkımızın ve ülkenin bir numaralı sorunu haline gelmektedir.

Bugünkü yasalar ve yargı sistemi ile bu mücadelede eksikliklerimizin olduğu anlaşılmıştır. Her türlü kanunsuzluğun yanı sıra, yolsuzluklarla da en etkili şekilde mücadele etmek, Hükümetimizin varoluş sebeplerinden biridir.

Yolsuzluklar, ülkemizde toplumsal güveni sarsmakta ve beşerî sermayemizi tahrip etmektedir.

Yolsuzluk, devlet gücünün istismarıdır. Bu olay, devletin her kademesindeki bazı sorumluların kendilerini hukukun üstünde görmelerine yol açmakta, bu da tüm topluma yaygınlaşan bir alışkanlık haline gelme tehlikesini taşımaktadır.

Yolsuzlukları önlemede temel ilke, devlet gücünü ve yetkisini kullanan her seviyedeki sorumluların, her an topluma hesap verebilir ve denetime açık olmasıdır.

Bu amaçla, denetim kuruluşlarının, her türlü siyasî etkinin dışında yapılanmalarını sağlayacak düzenlemelere gidilecektir.

Kurallar kolay anlaşılır hale getirilecek, idarenin uygulamada subjektif davranışları, hizmette esneklik azaltılmadan önleneyecektir.

Devletin her türlü mal ve hizmet alımında rekabet sağlanacaktır.

Sayın milletvekilleri, Güneydoğu Anadolu'nun sorunları, aslında etnik nedenlerden değil, coğrafi, sosyal ve ekonomik nedenlerden, bölgenin feodal yapısından ve dış tertip ve tahriklerden kaynaklanmıştır. Bölücü teröre karşı mücadele etkili biçimde sürdürülürken, demokratik hukuk devleti kurallarına tam bağlılık güvence altına alınacaktır. Bu anlayışımızın bir ürünü olarak, bölgedeki ciddi boyutlu güvenlik sorunu, sosyal ve ekonomik çözümlerle ve uluslararası ilişkilerle bir arada ve bütünlük içinde değerlendirilecek ve bu çerçevede gerekli politikalar oluşturulacak ve kararlılıkla uygulanacaktır.

Güneydoğu Anadolu Projesi, Türkiye'nin ve Güneydoğu Anadolu'nun en önemli projesidir. Bu bölgedeki tarımsal ve sınaî üretimin artması ile üretilen enerjinin yurtiçinde kullanılması, tüm ülke ekonomisini etkileyecektir. Bölgede yeni yatırım sahalarının açılması, insanımıza iş imkânı sağlanması, bozuk olan gelir dağılımını iyileştirecektir. Bu manada, bölgedeki tarım, tarımsal sanayi ve imalat sanayiinin gelişmesi için özel sektöre ve bölge girişimcilerine, küçük ve orta ölçekli işletmele-re, esnaf ve sanatkârlara her türlü destek ve teşvik sağlanacaktır.

Güneydoğu Anadolu'nun ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlamak için, bir yandan yöredeki özel yatırımlar teşvik edilirken, bir yandan kamu sektörünün bölgede gelişmeyi hızlandıracak öncü yatırımlar yapması sağlanacaktır.

Güneydoğu Anadolu'da evlerde ve küçük işletmelerde fason imalat yapmayı özendirmek suretiyle bölgede istihdam olanaklarının yaratılması için gereken önlemler alınacaktır.

Bölgede hayvancılığın yeniden geliştirilmesine yönelik projeler uygulamaya konulacaktır.

Güvenlik nedeniyle köylerini boşaltmak zorunda kalan vatandaşlarımızın sorunlarına süratle çözüm getirilecektir. Bölgede üretkenliği artırıcı bir yerleşim düzenlemesine geçilecektir.

Bölgede güvenlik önlemleri nedeniyle kapatılmış okulların öğrencilerine eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek için, yatılı bölge okullarının imkânları ve kapasiteleri geliştirilecektir. Bu çerçevede, meslekî ve teknik eğitim olanaklarından da bölgenin daha fazla yararlanması sağlanacaktır.

Geçmişte bölge ekonomisine önemli katkısı olan sınır ticaretinin önündeki engelleri kaldırmak için, gereken önlemler alınacaktır. Sınır ticaretindeki bu düzenlemelerde, bölgedeki üreticimizi koruyacak ve kollayacak önlemlere önem verilecektir. Böylece, sınır ticaretinin, yeniden, bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunması sağlanacaktır.

Güneydoğu Anadolu'nun, dolayısıyla tüm ülkemizin güvenliğine yönelik tehdit oluşturan Kuzey Irak'taki otorite boşluğu giderilinceye ve Irak'ın toprak bütünlüğü sağlanıncaya kadar, bölgeye yönelik gerekli her türlü önlem alınmaya devam edilecektir.

Güvenlik güçlerimiz, eğitim ve donanım açısından gelişmekle beraber polis sayımız, nüfusa oranla gelişmiş ülkeler düzeyine çıkartılamamıştır. Güvenlik güçlerinin eğitiminin geliştirilmesine ve teknolojik gelişmeye uygun donanım sağlanmasına devam edilecektir.

Polisimizin vatandaşla yeniden kaynaşması sağlanacak, güvenlik güçlerine güven artırılacak, teşkilat üzerine gölge düşürülmeyecek ve şeffaflık sağlanacaktır.

Halkın ve gençlerimizin uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklardan korunması için önlemler alınacaktır.

Organize suç örgütleriyle kararlılıkla mücadele edilecek ve yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Terör, Türkiye'nin uzun yıllardır güvenliğini, ekonomisini, iç politikasını, dış politikasını olumsuz etkilemekte, ülkenin kaynaklarını tüketmekte ve ülkenin gücüne ve hareket kabiliyetine sekte vurmaktadır.

Güvenlik güçlerimizin cansiparane mücadelesine rağmen, maalesef, olağanüstü hali kaldıracak şartlar henüz tam olarak oluşmamıştır.

Terör tedirginliği ve kuşkusunu devam ettiği sürece, ülkenin gelişmesi için gerekli bazı adımlar atılamamaktadır. Bugüne kadar, gerek güvenlik güçlerimizin gerekse sivil halkımızın verdiği zayıat tahammül ölçüleri dışında olmasına rağmen, halkımızın ülke bütünlüğü için katlandığı fedakârlık her türlü takdirin ötesindedir.

Ancak, şunu kabul etmek gerekir ki, olay, uzun zamandır, sadece güvenlik meselesi olarak görülmüştür. Hükümetimiz döneminde ise, sorun, sadece güvenlik sorunu olarak görülmeyecek, bölgeye yönelik ekonomik ve sosyal politikalara da gereken önem verilecektir.

Türkiye'de devlet-vatandaş kaynaşması gerekli şekilde sağlanamamış olup, bu, Güneydoğu Anadolu'da daha çarpıcı boyutlarda kendini göstermektedir.

Terör sorununda, güvenlik tedbirlerinin yanında, terörün dış kaynakları üzerine gidilecek, teröre destek veren ülkelerle olan politikalar değerlendirilecek, terörün dış desteği, gerek ülke bazında gerek örgüt bazında önlenmeye çalışılacaktır.

Güvenlik güçlerinin caydırıcılığını artırıcı önlemler alınacaktır.

Bölgede iş olanakları artırılacaktır.

Terör ve bölücü eylemlerle mücadele kesintisiz ve kararlılıkla devam edecek, alınacak tedbirlerle hukuk içinde kalınmak suretiyle vatandaşımız tedirgin edilmeyecek, zararları karşılanacaktır.

Güneydoğuda terörle mücadelede önemli işlevler gören köy koruculuğu sisteminin nitelikli elemanlarından uygun görülenlerin, zamanla güvenlik güçleri içerisinde, diğerlerinin de güvenlik güçleri dışında istihdam imkânları oluşturulacaktır.

Terörün verdiği zarar halkımızın da desteğiyle önlendiğinde, ülkemizin ve bil-hassa terörden zarar gören bölgenin gelişme potansiyeli artırılabilecektir.

Özel time daha sağlıklı bir düzenleme getirilecektir.

Sayın milletvekilleri, bulunduğumuz bölgede, istikrarın korunması ve ülkeye yönelik her türlü tehditlere karşı caydırıcı olabilmek için, etkin bir savunma gücüne sahip olma ihtiyacı aşîkârdır. Ulusun ve vatanın bekasıyla doğrudan ilgisi nedeniyle, Silahlı Kuvvetlerle ilgili yatırım ve harcamaların kısılması mümkün değildir. Bu nedenle, Silahlı Kuvvetlerin modernizasyonu gayretleri stratejik hedef planlarına uygun olarak yürütülecek ve on yıllık tedarik planları, Yasama Organından geçirilmek suretiyle, uygulamalarına işlerlik kazandırılacaktır.

Savunma sanayii politika ve strateji dokümanı en kısa zamanda hazırlanacak ve savunma sanayiinde dışa bağımlılığın azaltılması hususunda her türlü faaliyet desteklenecektir. Bu maksatla, yerli ve yabancı özel sektöre açık, dünya piyasalarıyla rekabet gücüne ve ihracat potansiyeline sahip, yeni teknolojilere süratle uyabilen, kendini yenileme kabiliyeti olan, dost ve müttefik ülkelerle dengeli işbirliğini mümkün kılan bir millî savunma sanayiinin oluşturulması vazgeçilmez hedefimiz olacaktır.

Son yıllarda Silahlı Kuvvetlerimizin eriştiği üstün moral gücü, eğitim seviyesi, disiplini ve modern yapısı muhafaza edilmek suretiyle, caydırıcı niteliği korunacak ve dost ülkelerle ekonomik ve askerî eğitim işbirliği faaliyetlerimiz artarak devam edecektir.

Silahlı Kuvvetlerimizin, belirtilen ülkelere, eğitim tecrübesi aktarması yanında, bu ülkelerin silahlı kuvvetlerinin teçhizinde savunma sanayii ürünlerimizin ihracına yönelik her türlü gayret sarf edilecektir. Olası tehditleri caydırmada ve bölge barışına, dolayısıyla, dünya barışına büyük katkılar sağlayan Silahlı Kuvvetlerimizin, NATO ve Batı Avrupa Birliği bünyesindeki faaliyetleri artarak devam edecek ve bu şekilde kazanılmış tecrübeler, Balkan ve Kafkaslar Bölgesinde olumlu şekilde geliştirilecektir. Bu bağlamda, eğitimi yüksek maliyetlere ulaşan Silahlı Kuvvetler mensuplarının, üstün bir moralle hizmetinin devamı hususunda mümkün olan önlemler alınacaktır.

Değerli milletvekilleri, Atatürk'ten bu yana cumhuriyet dönemi dış politikasının temel çizgileri olan süreklilik, istikrar ve akılcılık, Hükümetimizin dış politikasına yön vermeye devam edecektir. Türkiye, bölgede güçlü, itibarlı, komşularıyla dost, dünya barışının sürdürülmesi ilkesini koruyan, insan hak ve özgürlüklerini savunan, laik ve demokratik bir cumhuriyettir.

Türkiye, Balkanlar'dan Kafkasya ve Orta Asya'ya, Karadeniz ve Akdeniz'den Ortadoğu'ya kadar birçok bölge ve kültürün buluşma noktasındadır. Türkiye, bu konumunun gerektirdiği dış politikayı uygulayarak, bölgesel dayanışma ve işbirliğine öncülük edecektir.

Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ülkeleri, Rusya Federasyonu, Akdeniz ülkeleri ve Asya-Pasifik bölgesindeki ülkelerle olan ilişkilerimizi, dostluk veya ittifak bağlarımızı çerçevesinde, karşılıklı çıkarlarımızı gözeten bir anlayışla yürüteceğiz.

Ayrıca, tarihsel ve kültürel yakın bağlarımız bulunan Balkan, Kafkas, Ortadoğu ülkeleri ve Orta Asya Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerimizi çok yönlü olarak geliştirmek için yoğun çaba gösterilecektir.

2000'li yılların eşiğinde, dünyada önemli dönüşümler yaşanırken ve Avrupa yeniden yapılanırken, Avrupa kurumlarıyla bütünleşme yolundaki girişimlerimizi devam ettireceğiz. Bu çerçevede, Hükümetimizin öncelikli dış politika hedeflerinden birini oluşturan Avrupa Birliğine, mümkün olan en yakın zamanda tam üye olmaya yönelik gayretler hızlandırılarak sürdürülecektir. Avrupa Birliğiyle ilişkimizde edindiğimiz bütün kazanımlar korunup geliştirilecektir.

Amerika Birleşik Devletleriyle ilişkilerimizi, dostluk ve ittifak bağlarımız çerçevesinde, karşılıklı çıkarlarımızı gözetten bir anlayışla yürüteceğiz.

Ulusal davamız olan Kıbrıs konusunda, antlaşmalardan kaynaklanan hak ve sorumluluklarımıza sahip çıkarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini her alanda desteklemeye devam edeceğiz.

Hükümetimiz, Kıbrıs'ın, yalnız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için değil, doğrudan doğruya Türkiye'nin güvenliği açısından da yaşamsal önem taşıdığının ve bu önemin arttığının bilincindedir. Ayrıca, Hükümetimiz, Ege'de yaşamsal çıkarlarımızı ilgilendiren konuların karşılıklı anlayış ve yapıcı ve barışçı bir diyalog ile çözülmesi gerektiğine inanmaktadır.

Kafkasya'da kalıcı barışın ve istikrarın tesisi için bölge ülkeleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini amaçlayan her türlü girişim, geçmişte olduğu gibi, desteklenmeye devam edecektir. Bu çerçevede, Ermenistan'ın, işgal etmiş olduğu Azerbaycan topraklarından şartsız çekilmesi ve iki ülke arasındaki sorunların diyalog yoluyla çözümlenmesi hususlarındaki girişimlerin desteklenmesi sürdürülecektir.

Yeni Türk cumhuriyetleri ve öteki Türk ve akraba topluluklarıyla ekonomik, ticarî, sınaî, teknik, sosyal, eğitim ve kültürel alanlarda ilişkilerin geliştirilmesi için yürütülen faaliyetlere yeniden hız kazandırılacaktır.

Ortadoğu'da barışçı ve dengeli politikalarımız devam edecek, bölgedeki bütün ülkelerle ve tarihsel yakınlıklarımız olan Arap ve İslâm dünyasıyla ilişkilerimiz geliştirilecektir. Irak'ın fiili bölünmüşlüğüne, bunun iç güvenlik açısından ve ekonomik çıkarlarımız bakımından yarattığı sakıncalar göz önünde tutularak, Birleşmiş Milletler kararları, insan hakları ve uluslararası hukuk ilkeleri doğrultusunda bir an önce son verilmesi yolunda çaba gösterilecektir.

Balkan ülkelerinde yaşayan Türk ve akraba toplulukları, bu ülkelerle her türlü ilişkilerimizin geliştirilmesinde yapıcı bir unsurdur. Bu toplulukların yaşadıkları ülkelerdeki ekonomik, kültürel ve sosyal koşulların iyileştirilmesine destek olunacaktır.

Ülkemize yerleşmiş olan soydaşlarımızın vatandaşlık ve sosyal güvenlikle ilgili sorunları öncelikle ele alınacaktır.

Hükümetimizce, yurt dışındaki vatandaşlarımızın sorunlarını yakından izlemek ve çözümler bulmak amacıyla, yurtdışındaki vatandaşlarımızın da temsil edileceği bir Yurtdışı Vatandaşlar Üst Kurulu oluşturulacaktır.

Türkiye, uluslararası toplumun saygın, dostluğu ve işbirliği aranan bir üyesi olarak, bölgesinde ve dünyada barış, istikrar, güven, işbirliği ve refahın yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacaktır. Cumhuriyetimizin gelenekleri uyarınca, dış politikamızın ulusal bir mutabakat çerçevesinde yürütülmesine özen gösterilecektir.

Avrupa Birliğine tam üyelik Türkiye için sadece bir hedef değil, aynı zamanda, antlaşmalardan doğan bir haktır. Hükümetimiz, Avrupa Birliğiyle ilişkilerinde karşılıklı yarar dengesinin sağlanmasını amaçlayacaktır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 1996 yılı başında gerçekleştirilen gümrük birliği çerçevesinde mevzuat uyum çalışmaları hızlandırılacaktır. Bu kapsamda, gümrük birliği sonrasında gerçekleştirilmesi gereken mevzuat uyum çalışmalarının tamamlanması amacıyla, gümrük kanunu çıkarılacak, fikrî mülkiyet haklarına ilişkin mevzuatımızda değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılacak, bu alandaki uluslararası sözleşmelere katılım sağlanacaktır. Diğer yandan, bir kısım merkezî ve Doğu Avrupa ülkeleriyle, Avrupa Birliği ortak ticaret politikaları çerçevesinde yürütülmekte olan serbest ticaret anlaşmaları görüşmeleri tamamlanacak ve imzalanmış anlaşmalar vakit geçirilmeksizin yürürlüğe konulacaktır.

Gümrük birliğinin getirdiği yeni rekabet ortamına sanayi sektörünün uyum sağlaması ve Avrupa Birliği ekonomisi ile Türk ekonomisi arasındaki farkın azaltılması için, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki malî işbirliğine işlerlik kazandırılacaktır.

1996 yılı başında gerçekleştirilen gümrük birliğiyle, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler son döneme girmiştir. Bu dönemde, Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde, elde edilen gümrük birliği dahil, fiilî ve hukukî kazanımlar geliştirilerek konsolide edilecektir. Avrupa Birliğinin Türkiye'ye yönelik yükümlülüklerini yerine getirmesinde ısrarlı olunacaktır. Gümrük birliğinin ruhuna uygun dengeli bir dinamîğe kavuşturulması için Avrupa Birliğinin Türkiye ile işbirliğini geliştirmesi sağlanacaktır. Böylelikle, Türkiye'nin yeniden çizilmekte olan Avrupa coğrafyasında hak ettiği yeri alması temin edilecektir.

Değerli milletvekilleri, çağımızda bilgi toplumu düzeyine ulaşamamış ulusların varlıklarını sürdürebilmeleri ve uluslararası rekabette söz sahibi olmaları şansı azalmıştır. Bu anlayışla, ülkemizin geleceğinin güvencesi ve çağdaşlaşmanın öncüsü olan gençlerimize eğitimde sadece fırsat eşitliği değil, olanak eşitliği de sağlanacaktır. Eğitimin tüm kademelerinde, Atatürk ilke ve inkılaplarını özümsemiş, millî, manevî ve ahlakî değerlerimizi benimsemiş, bilimsel düşünceye yatkın, bilgi çağının gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve becerilerle donanmış insanlar yetiştirmek temel amaç olacaktır.

Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim, kesintisiz olarak uygulamaya konulacaktır.

Anayasanın 24'üncü maddesinde, din ve ahlak eğitimi ve öğretiminin devletin gözetim ve denetimi altında yapılması öngörüldüğünden, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu din kültürü ve ahlak öğretimine devam edilecektir. Bunun dışında din eğitimi ve öğretimi, ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır. İsteğe bağlı Kur'an kurslarından ve hafızlık

eğitiminden Millî Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde, Diyanet İşleri Başkanlığı sorumludur.

Sekiz yıllık ilköğretime geçilirken, genel, meslekî ve teknik liseler bünyesindeki ortaokullara halen devam etmekte olan çocuklarla, çıraklık eğitimi gören çocukların kazanılmış hakları korunacaktır.

Ortaöğretimde meslekî, teknik ve beceri kazandıran öğretime önem verilecektir.

Her kademedeki okullar, uygulanabilir bir plan çerçevesinde çağdaş eğitim araçlarıyla donatılacak, özellikle öğrenme ve öğretme sürecini geliştiren ve zenginleştiren bilgisayar destekli eğitim yaygınlaştırılacaktır.

İnsanlarımızın, özellikle gençlerimiz ile kadınlarımızın meslek edinmeleri ve el becerilerini geliştirerek üretime yönelmeleri, okuma-yazma bilmeyenlere eğitim imkânları sağlanacaktır.

Geleceğin bilgi toplumunu yakalamak için genç nüfusumuzun bilim ve teknolojiye çok daha fazla ilgi duymasını sağlayacak, gençlerimizi bilime, bilim adamı, araştırmacı olmaya özendirecek önlemleri almaya, bunların şartlarını yaratmaya hız verilecektir.

Gençlerimizin ve yetişkinlerimizin çağdaş yöntemlerle bilimsel araştırmalarda bulunmalarına ve araştırma verilerini değerlendirmelerine olanak sağlamak üzere kamu ve özel kurum ve kuruluşların bilgi merkezleri kurmaları özendirilecektir.

Özürlülerin eğitim ve öğrenim olanaklarının çağdaş ülkeler düzeyine çıkarılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Özürlülerle ilgili yasalarda mevcut düzenlemelere işlerlik kazandırılacak, özür-lülere meslekî eğitim verecek merkezlerin kurulması sağlanacaktır. Böylece, bu vatandaşlarımızın yaşamlarının kolaylaştırılmasına, günlük ekonomik ve sosyal yaşama aktif katılımlarının sağlanmasına zemin hazırlanacaktır.

Eğitimin her kademesinde öğretmen açığının kapatılması ve öğretmenlik mesleğinin özendirilmesi için önlemler alınacaktır.

Üniversitelerde öğretim kalitesinin uluslararası standarda ulaştırılması, öğretim üyesi açıklarının süratle kapatılması ve üniversitelerin kaynak ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli önlemler alınacaktır.

Üniversitelerin ve araştırma-geliştirme kurumlarının, uluslararası ve ulusal düzeyde, bilgi kaynaklarına elektronik ortamda ve hızla erişebilmelerini sağlayacak; bir yandan öğretimle araştırmanın bütünleşmesini, bir yandan da ortak araştırmayı destekleyecek Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezinin hızla tamamlanabilmesi için her türlü destek sağlanacaktır.

Çağdaş eğitim ve iletişim teknolojisi etkili bir biçimde değerlendirilerek açık öğretimde kalitenin yükseltilmesi sağlanacaktır. Açık öğretim ile örgün öğretim arasında işlevsel bağlantı kurulacaktır.

YÖK, üniversitelerarası eşgüdüm kurumu haline getirilecek, üniversiteler tam özerkliğe kavuşturulacak, öğrencilerin, üniversite yönetimlerinde temsiline olanak sağlanacaktır.

Üniversiteler ile sanayi ve tarım işbirliğinin geliştirilmesi özendirilecektir.

Üniversitelerin, kendi yarattıkları malî kaynakları kullanmaları kolaylaştırılacaktır.

Eğitimin her kademesinde yurt olanaklarının artırılmasına özen gösterilecektir.

Türk kültür ve sanatının kendi özellikleri içerisinde gelişmesine ve dünyaya açılmasına destek verilecektir. Devlet, zengin tarih kökleri bulunan kültür hazinelerimizin gereğince değerlendirilmesine yönelik tüm çalışmaları da ulusumuzun sanattaki ve kültürdeki çağdaş yaratıcılığını da bütün gücüyle destekleyecektir.

Başka ülkelerdeki soydaşlarımızın öz kültürlerini ve anadillerini yaşatıp geliştirebilmeleri için gerekli ortam hazırlanacaktır. Uluslararası anlaşmaların veya bulundukları ülke yasalarının sağladığı tüm haklardan ve özgürlüklerden eşit olarak yararlanmalarına önem verilecektir.

Fikir ve sanat eserleri sahiplerinin haklarının korunmasına özel olarak itina gösterilecek ve bu konuda yasal desteğin sağlanmasına gayret edilecektir.

Milletimizin sosyal ve kültürel hayatında önemli rolü olan edebiyat, musiki, resim, folklor, sinema, tiyatro, opera ve balenin desteklenmesi ve geliştirilmesi, kültür ve sanat politikamızın ana hedefi olacaktır.

Dünya ülkelerinin geleneksel ve çağdaş sanatlarının halkımıza tanıtılması çalışmaları desteklenecek ve Türk eserlerinin yurt dışında sergilenmesine önem verilecektir.

Anadolu kültür ve medeniyetinin tüm mirası aynı önem ve eşitlik içerisinde değerlendirilecektir.

Yurt dışındaki eserlerimiz de dahil olmak üzere, tarihî ve kültürel varlıklarımızın tespiti, korunması ve tanıtılması için her türlü tedbir alınacaktır.

Yurtdışına yasadışı yollarla kaçırılan taşınır kültür varlıklarımızın ülkemize iadesi için her türlü gayret gösterilecektir.

Doğal ve arkeolojik SİT alanlarının korunması ve insanlığın ortak mirası olarak gelecek nesillere aktarılması için etkin önlemler alınacaktır.

Arşiv hizmetlerine, eski yapı ve eserlerin korunmasına, eski eser kaçakçılığının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasına ağırlık verilecektir.

Kütüphanelerin zenginleştirilmesine, modern araç ve gereçlerle donatılmasına, yurt sathına yayılmasına, okuma zevk ve alışkanlığının teşvik edilmesine gayret edilecektir.

Telif ve tercüme eserlerin yayınlanması ve yaygınlaştırılmasını kolaylaştırıcı tedbirler alınacaktır.

Türk cumhuriyetleri ve toplulukları ile kültürün her alanında çok sıkı bir işbirliğine girilecektir.

Türk tiyatro geleneğinin korunması, geliştirilmesi ve sanat kurumlarımızın özzerleştirilmesi, kültür politikamızın temel unsurları arasında yer alacaktır.

Özel sektörün kültürel yatırımları teşvik edilecektir.

Anadolu'daki Türk kimliği ve hâkimiyetinin belgesi durumundaki eski eserlerimizin korunması ve restorasyonuna özel bir önem verilecek ve Vakıflar Genel Müdürlüğü imkânları, genelde, bu konuya yönlendirilecektir.

Aile vakıflarının hukukî durumu yeniden değerlendirilecektir. Çağın anlayışına uygun bir yorum ve bunun yasal altyapısı oluşturulacaktır.

Ülkemizde, zamanla, vakıf müessesesi, ciddi bir şekilde istismar edilerek, vakıflar mevzuatına uymayan bir uygulama içine girilmiştir. Bu konu, Hükümetimizce ciddi olarak gözden geçirilecek ve yeni bir düzenlemeye kavuşturulacaktır. Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşları bünyesindeki vakıflar, kamu erkini vakıf çıkarına kullanması sebebiyle, öncelikle ele alınacaktır.

Gençlerimizin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, sağlıklı ve üstün ahlaklı bireyler olarak yetiştirilmesi ve onların zararlı alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirler alınacaktır.

Toplumun temelini oluşturan ve geleceğin güvencesi olan gençlerin eğitimleri yanında, boş zamanlarını değerlendirmeleri ve spor ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik her türlü olanak harekete geçirilecektir.

Gençlerimizin boş zamanlarını kendi istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerine yönelik çalışmalara ağırlık verilecek, sporun kitlelere yayılması, amatör spor ve sporcularımız ile elit sporcularımızın sporda çağdaş düzeyi yakalayabilmeleri amacıyla okul, aile, kulüp, yurt dışındaki vatandaşlarımız, kamu ve özel teşebbüs ile işbirliği geliştirilecek ve bu amaca yönelik gerekli yasal düzenlemelerle, tesis, malzeme, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik alanlarındaki bütün tedbirler alınacak ve ayrıca, bu amaçla gençlik merkezleri ve gençlik kamplarının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Sporun geniş kitlelere yayılması teşvik edilecek, doğanın sunduğu spor olanaklarından herkesin yararlanması için gerekli önlemler alınacaktır.

Bedensel engellilerin toplumsal yaşamında sporun da yer alabilmesi için gerekli her türlü önlem alınacaktır.

Spor kulüplerinin kendi tesislerine kavuşturulması için politikalar oluşturulacak, devlet, spor kulüplerinin tesis yapmasını teşvik edecektir.

Sporcuların sağlık ve sosyal güvenlikleri sağlanacak, spor dallarına yönelik yetenek tespiti ve seçimine özel önem verilecek, sporcu performansını geliştirmek amacıyla araştırma merkezleri kurulacaktır.

Spor federasyonları, spor adamları ile kulüp temsilcilerinden oluşan ve kendi dinamiği içinde özerk bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ülkemizde bu yıl yapılacak olan Hava Oyunları Olimpiyatları için Hükümetimiz her türlü desteği verecektir. Olimpiyatların İstanbul'da yapılmasını sağlamak için çalışmalara devam edilecektir.

Değerli milletvekilleri, Anayasamızın 41'inci maddesinde, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu belirtilmektedir. Aile bağlarını ve dayanışmasını koruyup güçlendirmek bir ulusal ve anayasal görevdir.

Hükümetimiz, Türk ailesinin huzur ve refahını artırmaya yönelik çalışmalara önem verecektir.

Aile yardımları günün ekonomik ve sosyal gerçeklerine uygun hale getirilecek, medenî nikâhın yaygınlaştırılması suretiyle aile bütünlüğü güçlendirilecek, özellikle kadınlar ve çocukların mağduriyetleri giderilecektir.

Ayrıca, toplumumuzu ve aile bütünlüğünü sarsan uyuşturucu madde kullanımı, şiddet, müstehcenlik ve cehalet gibi sorunlarla gerekli mücadele yapılacak; özellikle, aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla gerekli yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

Anayasamızın 41'inci maddesinde yer alan, devletin, ailenin korunmasını sağlamak amacıyla teşkilat kurmasına yönelik amir hüküm gereğince, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonucu hukukî dayanaktan yoksun hale gelmiş bulunan Aile Araştırma Kurumu Başkanlığının teşkilat kanunu çıkarılacaktır.

Hükümetimizce, kadının, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yaşama tam olarak katılımının sağlanması konusunda, kararlılıkla, aile içinde demokrasi teşvik edilerek, eşitlikçi ve paylaşımcı bir aile yapısı model alınacaktır.

Kadının toplumsal konumunun yükseltilmesi için, Türk Medenî Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuatta yer alan, ayrımcılık içeren maddelerin günün şartlarına uygun olarak düzenlenmesi başta olmak üzere, gerekli yasal ve idari düzenlemeler ivedilikle yapılacaktır.

Tüm bu görevleri, ülke genelinde etkin bir biçimde yerine getirecek ulusal mekanizmanın, Başbakanlığa bağlı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü olarak teşkilatlanması için gerekli yasal düzenleme gerçekleştirilecektir.

Tüm kurum ve kuruluşlarda kadın birimlerinin kurulması teşvik edilecek; bunlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanarak, uygulamada, politika, plan ve programlarda kadın - erkek eşitliği kavramının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Korunmaya, bakıma muhtaç çocuk, genç ve yaşlılarımızın ihtiyaçlarının karşılanması, Hükümetimizin öncelikli hedeflerindendir. Özellikle, kimsesiz çocuklar ile çalışan çocukların her türlü sorunlarının çözülmesi için çaba gösterilecektir.

Sosyal güvenlik sistemimiz ile sosyal güvenlik kurumlarının içinde bulunduğu durum, ülkemizin ivedilikle çözüm gerektiren en önemli sorunudur.

Açıkları katrilyon seviyesine ulaşarak iflas düzeyine sürüklenmiş ve hizmet veremez hale gelmiş bulunan sosyal güvenlik kuruluşları sağlıklı bir yapıya kavuştu-

rulacak, bu kurumların kamu kesimi borçlanma gereği içerisindeki payları tedricen azaltılacaktır.

Sosyal güvenlik sisteminde norm ve standart birliği sağlamak için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Sağlık sigortası ile emeklilik sigortasının birbirinden ayrılmasıyla tüm yurttaşlarımızın sağlık sigortasına kavuşturulması ile işsizlik sigortasının bir program dahilinde gerçekleştirilmesine bu bağlamda çaba gösterilecektir.

Sağlık sistemi, finansman, yönetim ve organizasyon, insangücü, hizmet arzı ve mevzuat boyutlarıyla yeniden düzenlenecek, özel sektör ve yerel yönetimlerin sağlık sektörüne yatırımları teşvik edilecektir.

Devlet, bütün vatandaşlar için sağlık evi, sağlık ocağı, ana çocuk sağlık merkezleri ve verem savaş dispanserlerinin vermekte olduğu temel sağlık hizmetlerini daha geniş vatandaş kitlesine ulaştırarak bedelsiz olarak sunulmasını yaygınlaştıracaktır.

Sayın milletvekilleri, 1994 yılı Devlet İstatistik Enstitüsü gelir dağılımı anketine göre, nüfusun en fakir yüzde 20'si millî gelirden yüzde 5 pay alırken, en zengin yüzde 20'sinin gelirden aldığı pay yüzde 55'tir.

Diğer taraftan, yine Devlet İstatistik Enstitüsünün 1995 yılı için yaptığı ankete göre, fert başına en yüksek gelir elde eden il ile en düşük gelir elde eden il arasında 10 katın üzerinde fark vardır.

Bu veriler, gerek kişiler gerek bölgelerarası gelir dağılımının son derece bozuk ve dengesiz olduğunu göstermektedir.

Bu durum, ülkemizdeki birçok sorunun da kaynağını teşkil etmektedir.

Bu çerçevede, ekonomik ve sosyal politikaların uygulanmasında yoksulluğun azaltılmasına, sabit gelirlilerin, emekli, dul, yetim, küçük esnaf ve çiftçilerin fakirleşmesinin önlenmesine, işsizlere iş bulmaya önem verilecektir.

Bu cümleden olarak, üretken istihdamın artırılmasına öncelik verilecek, kişilerin kendi işlerini kurmaları desteklenecek, özel kesim için uygun yatırım ortamı sağlanacak, alt gelir gruplarının yararlandığı doğrudan yardım sistemleri geliştirilecektir.

Bireylerin beceri ve üretkenliklerini artırarak yaşam seviyelerini yükseltmekte en önemli araç eğitimidir. Bu amaçla, yoksul kesimlerin eğitim imkânlarından yararlanmalarını sağlamak için kredi, burs, yurt ve diğer imkânları da kapsayan etkili bir destek sistemi oluşturulacaktır.

Değerli milletvekilleri, Hükümetimiz, iç ve dış dengelerin bozulduğu ve enflasyonun hızlandığı bir ekonomik ortamda göreve başlamıştır.

Hükümetimizin ekonomi alanında yapacağı düzenlemeler, kısa vadeli, günü kurtarmaya yönelik düzenlemeler değil, ülkenin uzun vadeli gereksinimleri ve çıkarlarını gözönünde bulunduran, ancak, kısa vadede, mutlaka, geciktirilmeden alınması gereken düzenlemeler olacaktır.

Hükümetimizin iktisadî alandaki temel hedefi, ülkede, kalıcı makro ekonomik istikrarın sağlanması ve ekonominin istikrar ortamında sürekli ve sürdürülebilir bir büyüme trendine oturtulmasıdır.

Bu hedefin gerçekleştirilmesinin önünde en önemli engel, giderek yükselme eğilimi gösteren enflasyondur. Enflasyon, yatırım ufkunu daraltmakta, gelir dağılımını bozmakta ve kaynakların rasyonel kullanımını ve dağıtımını engelleyerek, kendini besleyen bir süreç haline gelmektedir.

Enflasyonla mücadele, Hükümetimizin öncelikle ele alacağı bir meseledir.

Enflasyonla mücadele, aynı anda birçok alanda reform niteliğinde dönüşümlerin gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bir yandan, enflasyonun en temel nedeni olarak ortaya çıkan kamu açıkları kalıcı bir biçimde düşürülmeye çalışılırken, öte yandan, enflasyon bekleyişlerinin kırılması ve devletin belli başlı kurumlarının yeniden yapılandırılması için eşgüdümlü bir çaba gösterilecektir.

Ülkenin iç ve dış mali piyasalarda yeniden güven kazanması sağlanacak, yatırımcıyı istihdam yaratan yatırım yapmaya yöneltecek önlemler alınacaktır.

Yatırımların finansmanında önemli rol oynayan gönüllü tasarruflar teşvik edilecektir.

Bankacılık sistemindeki yapısal bozukluk ve hukukî boşluk giderilecek; ayrıca, bankaların denetiminde etkinlik sağlanacaktır.

Kamu bankalarının ihtisas görevlerine uygun yönetim ve organizasyon yapılarına kavuşmaları sağlanacaktır. Bu bankaların kredi tahsislerinde politik etkilerden arındırılması gerçekleştirilecek ve gerekli kaynak belirlenmeden bankalara görev verilmesi uygulamasına son verilecektir. Kamu bankalarının özelleştirilmesi çalışmaları hızlandırılacaktır.

Geçmiş Hükümet, denk bütçe iddiasıyla samimiyetten uzak, hayalî kaynak paketlerine dayanan kamu gelirleri, gerçekçilikten uzak kamu giderleriyle kamu mali disiplini tam anlamıyla bozmuştur. 1997 yılı bütçesinin en iddialı gelir kalemlerinden biri olan yaklaşık 1,2 katrilyon lira tutarındaki tedbir geliri kaleminden yılın ilk yarısında ciddi bir tahsilat gerçekleşmemiştir. Bu disiplinsizlik ve hayalcilik bütçe kanununun uygulanmasında da ortaya çıkmış, denk bütçe yılın ilk ayından itibaren yüzlerce trilyon lira açık vererek ilk altı ayda 720 trilyon lira sınırına dayanmış, bazı harcama kalemleri için bütçe yasasıyla öngörülen ödenek tutarlarının neredeyse tamamı yılın ilk yarısında tüketilmiştir. Transfer ödeneklerinin kullanılmasında kurumlar arasında ayırmacılık yapılmış, özellikle yerel yönetimler arasında büyük dengesizlikler yaratılmıştır.

Bizim amacımız, elbette ki, bu adaletsizlikleri giderme yanında, ekonominin dengelerini yeniden yerli yerine oturtmaktır. Bu konuda gereken her türlü önlem alınacak, gereken yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

Kamu mali disiplini mutlaka yeniden sağlanacak, devlet kaynaklarının keyfi olarak kullanılacağı inancını uyandıran uygulamalara son verilecektir.

Bu bağlamda, ödenek aşırımları zorlaştırılacak, bütçenin kapsamı genişletilecek ve enformasyon altyapısı tamamlanacaktır. Bütçenin samimiyeti ve açıklığı ilkesi yeniden tesis edilecektir. Bütçenin şeffaflığı her şeyin ötesinde önem verdiğimiz bir konudur. Kamunun kullandığı kaynakların hesabı son kuruşuna kadar hem sorulacak hem verilecektir.

Borçlanmada düzensizliğe ve keyfiliğe son verilecek, borçlanma önceden kamuoyuna açıklanmış program çerçevesinde ve iktisadî dengeleri gözeterek sürdürülecektir.

Bu düzenlemelerle ulaşılmaya çalışılan uzun vadeli hedef ise, kamu maliyesinde toplam kalite yönetimine geçmektir.

Hükümetimiz, kamu harcamalarının, en sağlıklı gelir kaynağı olan vergilerle karşılanması gereğine inanmakla birlikte, ülkenin ekonomik buhrandan çıkarılmasında özelleştirme gibi vergi dışı gelirlerin gerçekleştirilmesine de büyük önem vermektedir.

Ancak, bugün belirli sayının üstünde işçi istihdam eden işyerlerine getirilen ek yükümlülükler, denetlenemeyecek alanlara getirilen ağır vergi yükümlülükleri kayıt dışılığı teşvik etmekte, ekonomik olayın tarafları arasında kayıt dışılık konusunda işbirliğine neden olmaktadır.

Ekonomik faaliyetler vergi ile ilişkilendirilememekte, bu nedenle de etkin bir denetim yapılamamaktadır.

Bu nedenle, vergi gelirleri, yeni vergiler ihdas etmek yerine, vergi ve çalışma yaşamını düzenleyen yasalarda yer alan ve kayıt dışılığı teşvik eden hükümler de kaldırılarak kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması, vergi kayıp ve kaçaklarının bu yolla ve ayrıca etkin bir denetimle asgari bir düzeye indirilmesi suretiyle artırılabacaktır.

Vergi oranlarının belli konularda düşürülmesi suretiyle vergi tabanını yaygınlaştıran, vergi yükümlülerini enflasyona karşı koruyan, elde edilmeyen gelirden vergi alınması sonucunu doğuran hayat standardı esasını ve peşin vergiyi tümüyle kaldırmayı amaçlayan bir vergi reformu temel hedeflerimizdir. Bununla birlikte, istihdam ve iş olanakları yaratmanın son derece acil ve önemli olduğu bir ortamda, özgür girişimciliğin önünü kesen, işyeri açma konusunda caydırıcı bir nitelik taşıyan hayat standardı esasının yeni işe başlayanlarda ilk yılda uygulanmaması için gerekli düzenleme derhal yapılacaktır.

Yerel yönetimlerin kendi öz kaynaklarına kavuşturulması için gerekli düzenlemeler yapılacak, özellikle Emlak Vergisinde gerekli verimliliğin sağlanması için tüm taşınmaz mallarda cins tashihi gerçekleştirilecek, coğrafi veri tabanına dayanan bilgi sistemlerine geçilmesi konusunda yerel yönetimlere destek verilecektir.

Tapu ve kadastro bilgilerinin coğrafi veri tabanı ile izlenilmesi konusundaki çalışmalar ile ülke düzeyindeki kadastro çalışmalarının bir an önce bitirilmesi sağlanacak, bu konuda yerel yönetimlerle yoğun bir işbirliği yapılacaktır.

Ödemeler dengesi sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulacaktır. Bu çerçevede, sermaye hareketlerinin ülkenin kalkınmasına ve üretken kapasitenin güçlendirilmesine katkıda bulunacak bir yapı içinde gelişmesine önem verilecektir.

İhracat artışına süreklilik ve dinamizm kazandırabilmek için, ihracata dönük kaliteli ve çevreye duyarlı mal üretebilecek bir kapasitenin oluşmasına, sanayinin rekabet gücünün verimlilik ve yüksek teknoloji kullanımıyla geliştirilmesine ve çeşitliliğin artırılmasına, yeni pazarlarda etkinliğin sağlanmasına öncelik verilecektir. İhracata özel bir önem verilecektir.

Dışticarete ilişkin düzenlemelerde, üretim ve ihracata yönelik desteklerin belirlenmesinde uluslararası yükümlülükler dikkate alınacaktır.

KİT'lerin yönetim ve denetim sisteminin yeniden yapılandırılması, yıllardır ülkemiz gündeminin ilk sıralarında yer alan ve genel ekonomi açısından hayati öneme sahip özelleştirme sürecinin hızlandırılabilmesi için gerekli tedbirleri de içerecektir.

Özelleştirme sürecine hız verilirken ortaya çıkabilecek muhtemel olumsuzlukları önlemek amacıyla, özellikle doğal tekel konumunda olan KİT'ler için kanunî düzenlemeler yapılacaktır.

Hükümetimizin özelleştirme alanındaki temel anlayışı, çeşitli sektörleri rekabete açarak veya bu sektörlerdeki rekabeti güçlendirerek hizmet ve ürün kalitesinin yükselmesini, fiyatların düşmesini, sermayenin çalışanların ve yöre halkının talepleri de dikkate alınarak tabana yayılmasını sağlamaktır. Bu çerçevede tekelleşmeyi önleyici, tüketici ve işçilerin haklarını koruyucu ve denetleyici mekanizmalar ve organlar kurulacaktır. Özelleştirme, aynı zamanda, gider tasarrufunu sağlama hedefine yönelmelidir.

Değerli milletvekilleri, tarıma ve hayvancılığa yönelik olarak sürdürülen yanlış politikalar köylümüzü yoksullaştırmış ve içgöç olgusunu çok hızlandırmıştır. Çiftçimizin millî gelirden hak ettiği payı almasına yönelik politikalar bir bütün olarak uygulamaya konulacaktır. Böylece çiftçi, tasarruf yapabilir ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunabilir duruma getirilecektir.

Tarım sektörünü, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi, işsizliğin ve kırsal alandan büyük kentlere göçü önlemeyi, istihdam yaratmayı, sürdürülebilir kalkınmayı, adaletli bir gelir dağılımını, Türk insanının sağlıklı beslenebilmesini, makro ekonomik anlamda kaynak yaratabilmeyi hedef alan ve bu hedefleri diğer sektörlerle koordinasyon sağlayarak dengeli şekilde çevreyi de koruyarak götürebilmeyi amaçlayan bir sektör olarak görüyoruz.

Tarım sektörümüzün teknolojik ve bilimsel gelişmelerle bütünleşmesi, ekonomik ve sosyal hedeflerle uyumlu gelişmeler sağlaması, kalite ve miktar yönünden pazar için üretim yapan bir sektör olmasını temin etmek için gerekli tedbirler alınacak ve uygun politikalar üretilecektir. Tarım politikalarının Avrupa Birliğine uyum çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Tarım sektörü kaynak yutan değil, kaynak yaratan bir sektör konumunda görülerek, makro ekonomik politikalar, tarımın kaynak yaratacağı bir şekilde oluşturulacaktır.

Tarımsal pazar ve pazarlama olanaklarını geliştirmek ve yönlendirmek amacıyla kooperatifler, üretici ve yetiştirici birlikleri, ürün borsaları, üretici bölge halleri gibi örgütler ele alınarak gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır. Haller Kanunu yeniden düzenlenecektir. Tarım Satış Kooperatifleri, tarım amaçlı kooperatifler ile Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği bu amaçla yeniden düzenlenecek, demokratik yönetime kavuşturulacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Bir saniye, Sayın Başbakan...

Tahmini süreyi aştınız; şimdi, yeniden cihazı çalıştırıyorum.

Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tarım sektöründe devletin temel görevi, destekleme ve kontrol hizmetlerinin eksiksiz ve kusursuz bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Hükümetimiz, çiftçilerimizin ürün ve destekleme bedellerinin zamanında ödenmesine özen gösterecektir.

Tarımsal ürün işleme sanayiinin geliştirilmesi teşvik edilecek, kırsal alanda tarımda istihdam artırılabilecektir. Bitkisel ve hayvansal üretimde girdilerin sağlanması, eğitim yayın hizmetleri ve ürünlerin değerlendirilmesini entegre edecek sözleşmeli çiftçilik modeli teşvik edilerek desteklenecektir. Tarımsal üretim planlamasına önem verilecektir.

Ülke içinde damızlık hayvan üretimini geliştirmek için, damızlık nüve işletmelerinin kurulması teşvik edilecektir.

Hayvan ıslahı, hayvan ve bitki hastalık ve zararlılarıyla mücadele edilerek gerekli destekleme tedbirleri uygulanacak, bu alanlara özel sektörün katılımı sağlanacaktır.

Tarım ürün sigorta sistemine geçilmesi için, mevzuat çalışmaları sürdürülecektir.

Su ürünlerinin tarım sektörü içerisindeki önemi nedeniyle, doğal kaynakların korunması ve kullanımına özen gösterilerek, üretimi artırıcı tedbirler alınacaktır.

Tarımda en problemli sektör hayvancılığımızdır. Meraların ıslahı ele alınacak ve mera kanunu hızla çıkarılarak yürürlüğe konulacaktır.

Tarımsal kredi işlemleri basitleştirilerek bürokratik işlemler azaltılacak, banka teminatları asgariye indirilecek, faizler mümkün olan en düşük seviyede tutulacaktır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş Kanunu yeniden ele alınarak Bakanlık, sektörü izleyen, makro plan ve hedefleri belirleyen, öncelikleri saptayan yönlendirme, kontrol ve denetim gibi gerçek fonksiyonlarını yürüten etkin ve dinamik bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ormanlarımızda yangına karşı çağın bütün teknolojik imkânları sağlanıp, kullanılmak suretiyle mücadeleye devam edilecek, yanan orman alanları yılı içinde ağaçlandırılacaktır.

Orman-halk ilişkilerinin daha iyi bir seviyeye getirilmesine özen gösterilecek, orman köylülerine ve ormancılık işlerinde çalışanlara sağlanan imkânlar artırılacaktır.

Ülkemizin turizmine de büyük katkısı olan uluslararası ortak mirasımız millî park, tabiat parkı ve tabiatı koruma alanlarımızın sayı ve nitelik yönünden geliştirilmesi çalışmalarına devam edilecektir.

Ormancılık çalışmalarında bitki-toprak-su kaynakları dengesini korumak, iyileştirmek amacıyla ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışmalarına büyük önem ve hız verilecektir.

Sayın milletvekilleri, Hükümetimiz, çalışma barışının sağlanması, ekonomik ve sosyal yaşamın sağlıklı ve dengeli sürdürülmesi, işçi ve işveren ilişkilerinde tutarlı ve katılımcı bir diyalogun oluşturulmasını temel görevi saymaktadır. Kamu çalışanları arasında ücret dengesinin kurulması amacıyla” eşit işe eşit ücret” ilkesi gözetilerek, kamu personelinin hukukî statüsü ile malî ve sosyal haklarına ilişkin gerekli düzenlemelere başlanılacaktır.

İşçi sağlığı ve işyeri güvenliği üzerinde önemle durulacak, işçilerin daha sağlıklı koşullarda çalışmaları için gerekli önlemler alınacaktır. Nitelikli işgücü yetiştirmenin istihdam sorununun çözümünde ne kadar önemli olduğunun bilincinde olarak, bu alanda görevli bulunan kurumların, ekonominin diğer birimleri ile eşgüdüm halinde etken çalışması mutlaka sağlanacaktır.

Mevsimlik ve geçici işçilerin, başta sosyal güvenlik hakları olmak üzere, sorunları çözüme kavuşturulacak; bu grupta yer alan işçilerin üretkenlikleriyle birlikte çalışma süreleri de uzatılacaktır.

Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın haklarının korunması için her türlü çaba harcanacak, sosyal güvenliklerinin sağlanması, korunması ve gözetilmesi için sağlıklı politikalar oluşturulacaktır.

Yurt dışında bulunan ve sayıları önemli boyutlara ulaşan Türk işverenlerinin sorunlarına sahip çıkılacak ve etkin olmaları için, Hükümetimizce her türlü çaba harcanacaktır.

İşsizliğin azaltılması büyük önem taşımaktadır. İzlenecek ekonomik politikalarla, özel sektör öncülüğünde yatırımlar ve üretim artırılacak, istihdam imkânları geliştirilerek işsizliğin giderek azaltılması sağlanacaktır. Gençlerin, kadınların, uzun dönemde işsiz olanların eğitilerek işgücü piyasasına katılmalarına öncelik verilecektir. İşsizlere bir program dahilinde beceri kazandırılarak iş bulmalarına veya kendi işlerini kurmalarına imkân sağlanacaktır. İşsizlik kadar önem taşıyan eksik istihdamın azaltılması için etkin politikalar uygulanacaktır.

Özürlülere yönelik hizmetlerin düzenli, etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi temin edilecektir. Bu amaçla, yasal ve idarî tedbirler bir an önce uygulamaya konulacaktır.

Ekonomik ve sosyal gelişmenin kaynağı ve kalkınmanın ortadireği olan küçük ve orta ölçekli işletmeler ile esnaf ve sanatkârlarımızın, yoğunlaşan rekabet ortamında toplumun talep ve ihtiyaçlarına cevap verebilmeleri için gereken bütün tedbirler süratle uygulamaya konulacaktır.

Esnaf ve sanatkârların kredi olanakları artırılacak ve bu kesimin çalışma şartlarını ağırlaştıran vergi mevzuatı yeniden düzenlenecektir.

KOBİ'lerin üretim ve istihdamdaki paylarının artırılması, çağdaş teknoloji kullanılarak uluslararası düzeyde rekabet edebilir hale gelmeleri için gerekli bütün tedbirler uygulamaya konulacaktır.

KOBİ'lerin, iç ve dış piyasalara ulaşabilme ve rekabet yeteneğinin artırılması amacıyla, bilgiye erişim ve bilgiyi kullanabilme olanaklarının uluslararası düzeye yükseltilmesi temin edilecektir.

KOBİ'lerin, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde faaliyetlerini koordineli bir şekilde sürdürebilmeleri, sektörel ve çok ortaklı kaynaklarla desteklenmeleri sağlanacaktır.

Yaratıcı düşüncenin rekabetçi yeni ürüne dönüşebilmesi için kişilere ve KOBİ'lere kârlı ve verimli projeleri hayata geçirebilmelerine imkân verecek finansman desteği, risk sermayesi yatırım ortaklıkları oluşturularak sağlanacak; kredi temini amacıyla da kredi garanti fonu uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

KOBİ'lerin, Türk cumhuriyetleri ile Avrupa Birliği ülkeleri arasında bir köprü görevini görecek şekilde yönlendirilmesine önem ve öncelik verilecektir.

Devlet, hür teşebbüs gücünü ve dinamizmini artırmak ve geliştirmek amacıyla, ihtiyaç duyulan temel yasal ve kurumsal düzenlemeleri süratle yapacak, mevcut düzenlemeler değişen şartlara uygun olarak geliştirilecek, tüketicinin hak ve menfaatleri gözetilecektir.

Rekabetin korunması amacıyla kurulmuş bulunan Rekabet Kurulunun teşkilatlanması tamamlanacak, gerekli ikincil mevzuat çalışmaları süratle yerine getirilecek, Kuruma işlerlik kazandırılacaktır.

Piyasa denetim mekanizmasının tüketim sürecinde de işletilmesini sağlamak üzere, tüketicinin korunmasına yönelik mevzuatın etkin bir şekilde uygulanmasına özen gösterilecek, tüketici mahkemeleri en kısa sürede kurulacaktır.

Değerli milletvekilleri, altyapı, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişmesi için büyük önem taşımaktadır. Hükümetimiz, tamamlanmak üzere olan altyapı projelerine ek kaynak tahsis ederek hizmete girmelerini süratlendirecektir. İç kaynak yetersizliği nedeniyle dış kredi kullanımları aksayan projelere de, gerekli ek kaynakların tahsisi yoluna gidilecektir.

Ekonomik ve sosyal kalkınmaya darboğaz teşkil etmeyecek şekilde altyapının geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Devletin temel görevlerinden biri, bunu planlamaktır. Altyapı yatırımlarının finansmanında, mümkün olan ölçüde özel kesimin katılımını sağlamak ve mümkün olmayan alanlarda devletin bizzat bu yatırımı gerçekleştirmesi esas alınacaktır.

Altyapıda, enerji, ulaştırma, haberleşme ve kentsel altyapı öncelik taşımaktadır.

Enerji sektöründe hedef, kapsamlı bir program dahilinde, orta ve uzun vadede ülkenin ihtiyacı olan enerjinin, zamanında, güvenilir, ucuz ve kaliteli olarak temin edilmesidir.

Geçtiğimiz yıllarda enerji sektöründe gerekli yatırımların zamanında yapılamaması, Türkiye'yi, bugün, elektrik açısından kritik bir noktaya getirmiştir.

Enerji projelerinde, çevre açısından temiz ve kullanımında verimli enerji kaynaklarına öncelik verilecek, özellikle, doğalgaz, kaliteli kömür ve yenilenebilir kaynaklara dayanan enerji projelerine ağırlık verilecektir.

Kısa dönemde, mevcut santrallerimizin daha da verimli çalıştırılması, kayıp, kaçak oranlarının azaltılmasının yanı sıra, komşu ülkelerden yeterli elektrik ithal edilerek açığın kapatılmasına çalışılacaktır. Ayrıca, elektrik yetersizliğinin kısa dönemde hafifletilmesini sağlayıcı otoprodüktör sistemi uygulamasına getirilen kolaylıklara devam edilecektir.

Orta ve uzun dönemde elektrik ihtiyacının karşılanmasında, yerli ve yabancı özel girişimcinin, sektörel katılımını daha aktif hale getirmek için tüm tedbirler alınacaktır. Yeni yatırımlarda yap-işlet-devret ve yap-işlet modellerinin kullanımına işlerlik kazandırılacak, mevcut tesislerin işletme hakkı devrinde verimlilik ilkesi esas alınacaktır.

Elektrik sektörünün özelleştirilmesinde, ülkemiz koşullarına uygun düzenleyici çerçeve oluşturulacak ve tüm faaliyetler buna göre gerçekleştirilecektir.

Enerji tasarrufuna ilişkin çalışmalar, üretim aşamasından nihai kullanım aşaması dahil, tüm faaliyetleri kapsayacak şekilde genişletilecek ve ülke enerji tasarruf programı hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.

Hazar'ı Akdeniz'e bağlayacak Bakü-Ceyhan hattıyla uluslararası petrol ve doğalgaz projelerine özel önem verilecektir.

Nükleer enerjiye geçiş, çevreye zarar vermeyecek şekilde planlanacaktır.

Ulaştırma sektörü, artan yurtiçi ve uluslararası yük ve yolcu trafiğine cevap veremez hale gelmiştir.

Ekonomik ve sosyal kalkınmaya ivme kazandıracak, yolcu, mal ve hizmet dolaşımına çağdaş dünya standardına cevap verecek karayolu, demiryolu, hava ve deniz yolları ağının ve bunların terminallerinin geliştirilmesi, bundan sonraki hükümet uygulamalarının en önemli icraat alanlarından birini teşkil edecektir.

Karayollarında, ülkemizin Ortadoğu, Avrupa ve Asya bağlantılarındaki avantajlı konumundan faydalanmak ve yurtiçi ekonomik ve sosyal gelişimin gerektirdiği karayolu altyapısını oluşturmak üzere, karayolu ağının, trafiğin gerektirdiği kesimlerinde otoyol, bölünmüş yol sistemi ve köprü bağlantılarıyla geliştirilecek, Karadeniz ve Akdeniz sahil yolları ve bağlantılarının bitirilmesine önem verilecek, şehir geçişlerinin çevre yollarına dönüştürülmesine devam edilecektir.

Trafik güvenliğinin sağlanması yönündeki hizmetlere önem ve öncelik verilecektir. Demiryolu ve denizyolu taşımacılığının ulaştırma sektörü içinde alması gerekli rol yeniden belirlenecek, çağdaş ve etkin bir işletmecilik anlayışı içinde bir yapıya kavuşturulacaktır.

Liman işletmeciliği çağdaş bir anlayış içerisinde uluslararası gelişmelerle uyumlu bir yapıya kavuşturulacak ve gerekli yerlerde yeni liman kapasiteleri oluşturulacaktır. Yük taşımacılığında maliyetleri düşürmek üzere kombine taşıma sistemlerine ağırlık verilecektir.

Telekomünikasyon sisteminin bilgi çağı toplumuna uyum sağlayacak şekilde geliştirilmesi, çağdaş dünyayla bütünleşmenin bir gereğidir. Telekomünikasyon alanında lisans verilmesi ve Türk Telekom Anonim Şirketinin özelleştirilmesi çalışmalarına hız verilecek, gerekli düzenlemeler hızlandırılacaktır.

Kentleşmede doğal dengenin ve verimli tarım topraklarının korunmasına özen gösterilecektir. Kente göç edenlerin yeni yaşam koşullarına uyum sağlamalarını kolaylaştıracak projeler üretilecektir. Çağdaş bir yaşam düzeyine ulaşmak amacıyla kentsel altyapı geliştirilecektir.

Sosyal ve ekonomik gelişme ve nüfus artışına bağlı olarak, içmesuyu, kanalizasyon ve arıtma hizmetlerine olan talep, nitelik ve nicelik olarak artmaktadır. Bu sorunu çözmeye yönelik altyapı kaynakları geliştirilecektir.

İçmesuyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerine ilişkin hizmetlerin yerine getirilmesinde yerel yönetimler ve İller Bankası arasındaki işbirliği güçlendirilecektir. İller Bankası Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen içmesuyu projelerinin, kanalizasyon projelerinin tamamlanarak işletmeye alınması, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce yürütülen büyük su temini projelerinin tamamlanmasına yönelik kaynaklar artırılacaktır.

Hızlı kentleşme ve nüfus artışına bağlı olarak artan konut ihtiyacının karşılanabilmesi için, Toplu Konut Fonu daha etkin hale getirilecek, bu maksatla, Toplu Konut Fonu, kamu finansmanına menfi etki yapmayacak bir finansman modeli ile güçlendirilecektir.

Fon, sadece sosyal konut niteliği taşıyan projelere kredi verecektir. Gecekondu bölgelerinin modern şehirciliğe uygun şekilde geliştirilmesinde ve kırsal alanda yeni yerleşim alanları düzenlemesine geçişte fon etkin rol oynayacaktır.

Rekabet gücü yüksek ve verimli bir turizm ekonomisinin geliştirilmesi, yerel halkın ve turistlerin turizmden beklentilerinin karşılanması, doğal ve kültürel değerlerin zenginleştirilerek sürekliliğinin sağlanması sektörün temel amaçlarıdır.

Turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarlarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak yeni potansiyel alanlar yaratmak amacı ile golf, kış, dağ, yayla, termal, sağlık, yat, karavan, kruvaziyer, kongre ve eğlence turizmini geliştirme faaliyetlerine devam edilecektir.

Turizm hareketlerinin yoğunlaştığı bölgelerde yerel yönetimlerin ve halkın turizm ile ilgili kararlara katılması sağlanacaktır.

Talep yapısındaki yeni eğilimlere bağlı olarak sektörde küçük ölçekli işletmelerin gelişmesine öncelik verilecektir.

Turizm üst yapısının yeterli bir altyapı ile bütünleşmesi için gerekli düzenleme ve teknik önlemlere ağırlık verilecek, Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi Projesinin (ATAK) hızla uygulanması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

“Kullanan öder-kirleten öder” ilkesi uyarınca kamu eliyle yapılacak teknik alt yapının finansmanına kullanıcıların katılımı sağlanacaktır.

Sektörde hizmet kalitesinin yükseltilmesi için sertifikasyon sistemine geçilmesi sağlanacaktır.

Küresel ekonominin gelişme sürecinde atılım yapmakta olan Türk deniz ticaret filosunun geliştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması şarttır. Bu maksatla, ikinci sicil konusunda gerekli yasal düzenlemeler yapılarak gemi yapımı ve filo yenilenmesi için gereken teşvik sağlanacaktır. İstanbul ve Çanakkale Boğazı ve Marmara Denizinde seyir güvenliği en üst düzeye çıkarılarak can, mal ve çevre güvenliğini sağlayacak teçhizat dahil her türlü gerekli tedbir alınacaktır.

Deniz kirliliğini önleyecek önlemler alınacaktır.

Yurtiçi ulaşımında deniz taşımacılığı teşvik edilecektir.

Denizcilik bakanlığı kurulacaktır.

Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı doğrultusunda, insan sağlığını ve doğal dengeyi koruyarak, sürekli bir ekonomik kalkınmaya imkân verecek şekilde doğal kaynakların yönetimini sağlamak, gelecek kuşaklara, insana yakışır bir doğal ve sosyal çevre bırakmak temel amaçtır.

Ülkemizdeki erozyon ve çölleşmenin, ülkenin en önemli ve ertelenemez sorunu olduğu bilinciyle, ülke topraklarının erozyonla yok olmasını önleyen ve aynı zamanda verimliliğini artırıcı tedbirler alınacaktır. Ülkemizin zengin biyolojik çeşitlilik kaynakları korunacak, ormanların korunmasına ve genişletilmesine önem verilecek, ağaç tarımının geliştirilmesi teşvik edilecek, tarım alanlarının amaç dışı kullanılması önlenecektir. Bu konularda sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılacak, onların da gayretleri desteklenecektir.

İçerisinde çevre ve doğal yaşam için zararlı unsurlar bulunan atıkların doğrudan doğaya atılması kesinlikle önlenecektir.

Sıvı atıkların, doğada yok olacak ayrışma dönüşmesi için biyokimya olanakları yoğun olarak kullanılacaktır. Bu amaçla kirlilik düzeyi yüksek bir nehir, pilot bölge olarak seçilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümet olarak, zor bir dönemde ağır bir görev üstlendik. Bu zor şartlarda görev üstlenmemizdeki tek amaç, devletimizi ve milletimizi demokrasi içerisinde esenliğe kavuşturmaktır.

Hükümetimiz, Programında yer alan bütün hususları, sivil, demokrat ve özgürlükçü bir çizgide ele alarak gerçekleştirecektir. Hükümetimizin mücadelesi, demokrasi ve fazilet mücadelesidir. Çağdaş dünyayla bütünleşerek, ülkemizin ve insanımızın önündeki engelleri kaldırarak gelişmeyi sağlamak temel hedefimizdir.

Milletimiz, geçmiş dönemde yaşanan sıkıntıları bir daha yaşamak istememekte, geleceğe güvenle bakmayı arzulamakta ve bunları gerçekleştirmenin güvencesi olarak da Hükümetimizi görmektedir. Bu noktada milletimizin Hükümetimize olan güveni tamdır. Yüce Meclisin de aynı güveni göstereceğini umuyoruz. Hükümetimiz bu güvenin artarak devamı için çaba gösterecektir. Yapılan her şey, milletimiz içindir. Allah yardımcımız olsun.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar; DSP, CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Hükümet Programını okuyan Sayın Başbakana teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulunun Programı Sayın Başbakan tarafından Genel Kurula sunulmuştur.

Anayasanın 110'uncu ve İttüzüğün 124'üncü maddeleri, Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelerin, programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra yapılmasını öngörmektedir. Buna göre, program üzerindeki görüşmeler, 10 Temmuz 1997 Perşembe günü yapılacaktır.

Geçen birleşimde alınan karar uyarınca, bugün Genel Kurulda başka bir konu görüşülmeyecektir.

Bu nedenle, olağanüstü halin uzatılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ile yerel yönetimlere yapılan yardımlar konusunda, Maliye eski Bakanı Abdüllatif Şener hakkında verilmiş bulunan (9/14) esas numaralı Meclis soruşturması önergesini ve diğer denetim konularını görüşmek için, 8 Temmuz 1997 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.28

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 30 Birleşim 119
Sayfa 394-505
10.07.1997 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Mustafa KALEMLİ

KÂTİP ÜYELER: Ünal YAŞAR (Gaziantep)

Zeki ERGEZEN (Bitlis)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Görüşülmesi

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 119’uncu Birleşimini açıyorum. Toplantı yetersayısı vardır; gündeme geçiyoruz.

Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun programının görüşülmesi

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında bulunan, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun Programı üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Görüşmelerde, İktüzüğün 72’nci maddesine göre, siyasî parti gruplarına, Hükümete ve şahısları adına iki üyeye söz verilecektir.

Genel Kurulun 1.7.1997 tarihli 113’üncü Birleşiminde alınan karar gereğince, siyasî parti grupları ve Hükümet adına yapılacak konuşmalar 45’er dakika (bu süre iki konuşmacı tarafından kullanılabilecektir) kişisel konuşmalar 15’er dakikadır.

Şimdi, Program üzerinde, şahsı adına söz talebinde bulunan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okutuyorum:

1. Mehmet Gözlükaya	(Denizli)
2. Orhan Kavuncu	(Adana)
3. Yüksel Yalova	(Aydın)
4. Ali Talip Özdemir	(İstanbul)
5. Osman Hazer	(Afyon)
6. Arif Sezer	(Adana)
7. Esat Bütün	(Kahramanmaraş)
8. Gökhan Çapoğlu	(Ankara)
9. Bekir Yurdagül	(Kocaeli)
10. Mustafa Köylü	(Isparta)
11. İsmail İlhan Sungur	(Trabzon)

12. Doğan Baran	(Niğde)
13. Mehmet Emin Aydınbaş	(İçel)
14- Sabri Ergül	(İzmir)
15. Metin Bostancıoğlu	(Sinop)
16. Mustafa Kamalak	(Kahramanmaraş)
17. Lutfullah Kayalar	(Yozgat)
18. Musa Okçu	(Batman)
19. Aslan Ali Hatipoğlu	(Amasya)
20. Abdülilah Fırat	(Erzurum)
21. Sıtkı Cengil	(Adana)
22. Mehmet Sıddık Altay	(Ağrı)
23. Mehmet Sılay	(Hatay)
24. İbrahim Halil Çelik	(Şanlıurfa)
25. Memduh Büyükkılıç	(Kayseri)
26. Biltekin Özdemir	(Samsun)
27. Fethullah Erbaş	(Van)
28. Ayhan Fırat	(Malatya)
29. Muhammet Polat	(Aydın)
30. Mehmet Keçeciler	(Konya)
31. Ömer Özyılmaz	(Erzurum)
32. Mehmet Bedri İncetahtacı	(Gaziantep)
33. Tevhit Karakaya	(Erzincan)
34. Mehmet Ekici	(Ankara)
35. Halit Dumankaya	(İstanbul)
36. Gencay Gürün	(İzmir)
37. Mehmet Ali Şahin	(İstanbul)
38. Ali Rahmi Beyreli	(Bursa)
39. Fikret Ünlü	(Karaman)
40. Ali Oğuz	(İstanbul)
41. Yaşar Okuyan	(Yalova)
42. Hüseyin Arı	(Konya)
43. Metin Emiroğlu	(Malatya)
44. Bayram Fırat Dayanıkl	(Tekirdağ)
45. Refik Aras	(İstanbul)

46. Süleyman Metin Kalkan	(Hatay)
47. Avni Akyol	(Bolu)
48. Ahmet Çelik	(Adıyaman)
49. Yakup Hatipoğlu	(Diyarbakır)
50. Şamil Ayrım	(İğdır)
51. Şeref Malkoç	(Trabzon)
52. Hasan Hüseyin Öz	(Konya)
53. Kâzım Arslan	(Yozgat)
54. Kahraman Emmioğlu	(Gaziantep)
55. Hanefi Çelik	(Tokat)
56. Halil Cin	(İçel)
57. Cafer Güneş	(Kırşehir)
58. Necmettin Aydın	(Zonguldak)
59. Ekrem Erdem	(İstanbul)
60. T. Rıza Güneri	(Konya)
61. Kemalettin Göktaş	(Trabzon)
62. Hüseyin Yıldız	(Mardin)
63. Bülent H. Tanla	(İstanbul)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, bir hususu bilgilerinize sunmak istiyorum: Bu listede, daha önce, 2'nci sırada Sayın Hüseyin Arı, 42'nci sırada da Sayın Orhan Kavuncu mevcuttu. Başkanlığa yaptıkları yazılı müracaatta, bu iki arkadaş, birbirlerine yerlerini verdiler; dolayısıyla, değişikliği, bu şekliyle okumuş olduk.

Şimdi de, gruplar adına söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Deniz Baykal; DSP Grubu adına, Sayın Metin Bostancıoğlu ve Sayın Metin Şahin; Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Ayvaz Gökdemir; Refah Partisi Grubu adına, Sayın Bülent Arınç; Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Nejat Arseven.

İlk söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun.

Genel Başkan Sayın Deniz Baykal; buyurun efendim. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Sayın Baykal, süreniz 45 dakika; yetişmeyecek olursa, size ek süre vermeye hazırım efendim.

CHP GRUBU ADINA DENİZ BAYKAL (Antalya) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi adına hepinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımı içten sevgilerle, saygılarla selamlıyorum.

Bir yeni Hükümet Programı görüşmesi içindeyiz; önümüzde 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programı var. Bu Programı, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bugün tartışacağız; bu Programı ve onu çevreleyen siyasî ortamı değerlendirmeye gayret edeceğiz. Ben, bu çerçevede, Cumhuriyet Halk Partisi adına düşüncelerimi ifade etmeye çalışacağım.

Değerli arkadaşlarım, önümüzdeki Hükümet Programıyla ilgili olarak, hiç kuşkusuz, söylenebilecek çok şey vardır. Bu Hükümet Programının hedefleri, yöntemleri, imkânları, Türkiye'nin gerçekleri, hepsi bir araya getirilerek dört başı mamur bir değerlendirme yapılabilir. Hiç kuşku duymuyorum, bu Hükümet Programının, bütün bu unsurlar göz önünde tutularak bir değerlendirmeye tabi tutulup, lehinde, aleyhinde çok şey söylenebilir; ama sanıyorum, bizim, şu anda öncelikle ele alıp konuşmamız gereken konu, bu Hükümet Programının, bundan önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne getirilmiş 54 diğer hükümet programından hiçbir farkı yokmuşcasına ele alınıp tartışılması olmamalıdır. Bu Hükümet Programının içeriğini, iddialarını, hedeflerini, yöntemlerini tartışmanın, bence, bu Hükümet Programını ve bu Hükümeti değerlendirirken, çok önemli bir temeli ihmal etme pahasına yapılması durumuna sürüklenmemeliyiz.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, bu Hükümet, bir süre önce işbaşında bulunan Refahiyol Hükümetinin, çok özel koşullarda istifa ederek, Hükümeti boşaltmak zorunda kalması sonucunda ortaya çıkmıştır. Hiç de olağan sayılamayacak bir siyasal ortamda bir hükümet sorunu gündeme gelmiştir; çok özel, olağandışı koşullarda bir hükümetin işbaşından uzaklaşması kaçınılmaz olarak ortaya çıkmıştır. Bu Hükümetin oluşması da, gene, olağandışı birtakım gelişmeler içinde gerçekleşmiştir. Bunu da, siyasal yaşamımızın gerçekleri göz önünde tutularak, belki, olağan karşılamak imkânı vardır; ama bu Hükümet Programının, kendisini göreve getiren şartları, karşı karşıya bulunduğu sorunu doğru bir teşhise oturtup oturtmadığı noktası, öyle zannediyorum ki, bu Hükümeti de aşan bir önem taşımaktadır.

O nedenle, bizim, bu Hükümet Programının içeriğiyle ilgili bir değerlendirme ve bir arayış içerisine sürüklenmeden, böyle bir hükümeti ortaya çıkaran şartları bu Hükümetin doğru değerlendirip değerlendirmedeğini, bu Hükümetin ortaya çıkmasına neden olan ortamı doğru kavrayıp kavramadığını, o ortamla ilgili teşhislerinin, o ortamı daha normal bir ortama taşıma konusundaki önerilerinin büyük bir önem taşıdığının farkında olup olmadığını öncelikle değerlendirmemize ihtiyaç vardır. Eğer, bu Hükümet, kendisini, bundan önceki 54 hükümetten birisi gibi sayıyor ise, çok temel bir noktada yanılıyor demektir.

Bu Hükümet çok özel koşullarda ortaya çıkmıştır. Böyle bir hükümet değişikliğini zorunlu kılan siyasî şartları, önce, bu Hükümetin doğru kavrayıp kavramadığını ve o şartlar karşısındaki tavrını net, berrak, inandırıcı bir biçimde ortaya koyup koymadığını anlama ihtiyacımız vardır. Yani, bu Hükümet, kendisini işbaşına getiren özel koşulları bir yana bırakarak, onları yok sayarak, ihmal ederek, görmezlikten gelerek, o koşulların kendiliğinden ortadan kalkacağı umudunu bizimle paylaşamaz. Öncelikle, böyle bir hükümetin ortaya çıkmasına neden olan siyasal ortamın çok doğru değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Bu Hükümet, bir krizin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bundan önceki hükümet de bir krizin sonucunda düşmüştür, ayrılmıştır. Bu krizi doğru anlamamız lazımdır, bu krizi doğru değerlendirmemiz lazımdır. Bu kriz şartlarından Türkiye'yi çıkarcak politikaları ortaya koyup, bu Hükümetin, kararlılıkla, cesaretle, açıkça onları takip etme iradesini sergilemesine ihtiyaç vardır.

Eğer, bu Hükümet Programı, bundan önceki hükümet programlarıyla mukayese edilerek, hangi şartlar altında bu Hükümetin doğduğu sorusuna bir cevap arayacak olursak, bu Hükümetin, bundan önceki hükümetlerin herhangi birisinden hiçbir farkı olmadığı gibi bir varsayımın, bir anlayışın, bu Hükümeti kuranların zihnine ya da Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türkiye'ye teklif ettikleri siyasî tahlilin temeline esas teşkil ettiğini görürüz; bu, büyük bir yanılgıdır. Ya bizimle paylaşmayı uygun görmüyorlar; Türkiye'de bir hükümetin uzaklaşmasına yol açan koşulların neler olduğu, niçin onun uzaklaşmak durumunda kaldığı ve böyle bir hükümetin niçin işbaşına gelmek durumunda olduğunu ortaya koyacak siyasî tahlili bizlerle paylaşmaya gerek duymuyorlar ama belki, onu kendileri yaptılar, onu düzelterekler ve bizim de buna inanmamızı bekliyorlar ama bizim, biraz daha fazla bilgiye, bu konuda, hükümeti kuranların anlayışını görmeye ciddi ihtiyacımız vardır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, hepimiz çok iyi biliyoruz ki, bu Hükümet, bir krizin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu kriz, sıradan bir kriz değildir. Refahiyol İktidarının ortaya çıkışı, bir kriz sürecinin içinde gerçekleşmiştir; Refahiyol İktidarı, bir krizi, besleyen, geliştiren, büyüten bir dönem olarak yaşanmıştır, bu krizin doruk noktalarına yakın bir aşamada bu hükümet işbaşından ayrılmak durumunda kalmıştır ve yeni bir hükümet arayışı başlamıştır. Bu, bundan önceki hükümetlerin tümünden farklı bir durumun bu Hükümetin önünde bulunduğunu ortaya koyuyor.

Türkiye, bir krizden geçmektedir. Bu krizde, işbaşına gelen Refahiyol İktidarının, Türkiye'nin siyasal tarihinin temel dayanak noktalarına yönelik bir siyasî arayışı, iktidardan destekleyerek, Türkiye'de yaygınlaştırmak istemesi ana neden olmuştur. *(CHP sıralarından alkışlar)* Bunu, açıklıkla, netlikle, her birimizin görmesi gerekiyor. Türkiye'de, Refahiyol İktidarı, cumhuriyet rejimimizin siyasî temellerini içine sindiremeyen, onları tahrip etmeyi öngören bir siyaset anlayışını iktidara taşımıştır. Bu iktidar, işbaşında kaldığı dönem boyunca, ne yazık ki, bu doğrultuda toplumumuzu derinden sarsan, ciddi kaygılara sürükleyen olumsuzluklara meydan vermiştir; Türkiye, bu gelişme karşısında tepki göstermek ihtiyacı içine sürüklenmiştir ve artık bu hükümetin devam edemeyeceğini bu hükümeti kuranlar da tespit ederek, işbaşından ayrılmak, istifa etmek zorunda kalmışlardır. Bir defa, önce, bunu tespit etmek lazımdır.

Nasıl olmuştur da, Türkiye'nin cumhuriyet rejiminin siyasî temellerine karşı çıkan bir siyaset anlayışı, Türkiye'de, bir noktada en etkin iktidar makamlarına gelme fırsatını elde edebilmiştir? Tabii, bu, üzerinde durulması gereken bir temel konudur; bu, Türkiye'de bir demokrasi sınavı olmuştur; Türkiye'de çok önemli bir siyasal tehdidin, demokratik rejimin kendi içinden gelişen bir tehdidin, demokratik rejimin yöntemleriyle etkisiz kılınması konusunda hepimizin çok önemli bir sınavla karşı karşıya kalması kaçınılmaz olmuştur.

Çok açıktır; ne yazık ki, bu tehdit geliştirilmiştir. Önce, önemsenmek istenmemiştir “rejim bunu aşar” diye düşünülmüştür; “canım, çok fazla da mübalağa etmeyelim” diye bakılmıştır; ama birbiri ardından yapılan açıklamalar, takınılan tavırlar, ortaya çıkan örgütlenme, ideolojik açılım, bir husumet zihniyetinin, Türkiye’de demokratik rejimin kabul edemeyeceği düzeyde bir husumet anlayışının ülkemizde ortaya çıkmaya başlaması, Türkiye’nin toplumsal huzurunu çok ciddi şekilde sarsmaya başlamış ve Türkiye büyük tedirginliklerin içine sürüklenmiştir.

Yani, bütün bunlar yaşanmamış, bütün bunlar yok da, kendiliğinden, lütfederek, 2000 yılına kadar işbaşında kalma imkânına sahip olan bir iktidarı, Başbakan, lütfuyla mı bırakarak ayrılmak durumunda kalmıştır? Türkiye’nin yaşadığı sıkıntı, Türkiye’nin içine sürüklendiği gerginlik, toplumun bütün kesimlerinin huzursuzluğa girmiş olması, Türkiye’yi çok ciddi şekilde sarsmıştır. Bu, hepimizin unutmaması gereken ve özellikle bazılarımızın ders alması gereken çok temel bir nokta olmuştur. (*CHP sıralarından alkışlar*) Bir büyük sınavdan, ne yazık ki, Refahol İktidarı başarıyla çıkamamıştır. Eline geçen ve Türkiye’yi bir barışa, huzura ve kardeşliğe taşıyabilecek, bir yeni uyumu gerçekleştirebilecek bir iktidar fırsatını, tam tersine, Türkiye’yi, kamplaşmaya, kutuplaşmaya, çekişmeye, sürtüşmeye sürükleyen bir siyaset anlayışının emrinde heba etmiştir, israf etmiştir. Bu, krizin altında yatan temel nedendir, bunu görmezlikten gelemeyiz. Tabii, bu olayı, sadece bir günde, Refah Partisinin iktidara gelmesiyle birlikte ortaya çıkmış ve yine bir günde, Refah Partisinin iktidardan uzaklaşmasıyla aniden ortadan kalkmış bir tehlike gibi algılamak da, kesinlikle mümkün değildir. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Türkiye’nin bu noktaya gelişine yol açan uygulamaların altında, uzun bir süreden beri iktidar sorumluluğunu üstlenmiş olan siyasî kadroların, çeşitli nedenlerle, böyle bir tehlikenin gelişmesine, bilerek-bilmeyerek, farkında olarak-farkında olmayarak destek verici tavırlarının ve liberal bir sağ siyaset anlayışına çıkamadığımız için Türkiye’deki merkez sağ siyaset anlayışına, maalesef, egemen olan zihniyetin çok büyük rolü olmuştur. Türkiye’yi, buraya, belli bir siyaset getirmiştir; o siyasetin sonucunda da, Refah Partisi, bulduğu imkânı, niyetini açıkça ortaya koyarak sergilemiştir ve Türkiye, birdenbire bunu kavramıştır, şimdi, bundan kurtulmaya çalışıyor. Bundan kurtulma arayışının ilk aşaması, hiç kuşku yok, Refah Partisini iktidardan uzaklaştırmaktır, hiç kuşku yok; çünkü üzerine yemin ettiği Anayasanın en temel maddelerine karşı gizli bir tahrip politikasını yürütme hakkını kendinde görenlerin, artık, bu kadar gerçek ortaya çıktıktan sonra işbaşında kalmaya devam etmeleri mümkün değildir, mümkün olmadığı da ortaya çıkmıştır ve Refah Partisi, ayrılmak zorunluluğunu kavramak durumuna sürüklenmiştir. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Değerli arkadaşlarım, bu, bir tespittir. Refah Partisinin, Türkiye’nin, anayasal, siyasal rejimine yönelik bir doku uyumsuzluğu içinde olduğu açıkça ortaya çıkmıştır.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Hayır; yanlış...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu, yaşanan gerçektir; gerçekler, ortada, hepimizin önünde duruyor. Yani, Refah Partisi İktidarının “iktidara kanlı mı geleceğiz, kansız mı geleceğiz” diye başlayan ve “bizim referansımız demokrasi değildir, bizim referansımız dindir” diyen siyaset anlayışından “içinizdeki kini unutmayın” diyen

yaklaşımına kadar her alanda sergilediği tutum, Türkiye’de siyasî rejimin temellerine yönelik bir uyuşmazlığın, Refah Partisinin zihniyetine, ideolojisine hâkim olduğunu ortaya koymuştur. *(CHP sıralarından alkışlar)* Eğer “yanlıştır, biz, cumhuriyet rejimimizi benimsiyoruz” diyorsanız, bunun duymaktan büyük mutluluk duyarım; ama sadece söylemekle kalmayın, gereğini yerine getirin ve uygulayın.

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Biz, kansız geldik.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — İşbaşına geldiğiniz zaman, iktidardayken neler yaptığınızı çok iyi biliyoruz.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Neler yaptık?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Efendim, neler yaptınız... Bir defa, verdiğiniz sözlerin hiçbirisini tutmadınız. Size “kırk balon uçuruyorsunuz” demiştim, bunun tümünün de balon olduğu, yaşanan gerçeklerle ortaya çıkmıştır.

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Ona millet karar verecek; sandıkta belli olur.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Verecek, verecek; merak etmeyin...

Kırk balonun hepsi ortaya çıktı...

“Asgarî ücretten vergi almayacağız” dediniz; vergi aldınız.

“Peşin vergiyi kaldıracacağız” dediniz; peşin vergiyi kaldırmadınız.

“Vergide hayat standardını kaldıracacağız” dediniz; kaldırmadınız.

RIZA ULUCAK (Ankara) — İmkân mı verdiniz?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bahane çok...

“Gümrük birliğini yırtacağız” dediniz; gümrük birliğini yırtmadınız.

“Olağanüstü hali kaldıracacağız” dediniz; olağanüstü hale ayak uydurdunuz.

“Çekiç Güç’ü kaldıracacağız” dediniz; Çekiç Güç’e ayak uydurdunuz.

“İsrail anlaşmalarını yırtacağız” dediniz; İsrail’le bir anlaşma daha siz yaptınız, sonra da ortak manevra yaptınız. *(CHP sıralarından alkışlar)*

“Doğu Anadolu’da köyünden ayrılmak zorunda kalan insanları köylerine döndüreceğiz” dediniz; hiçbirisini köylerine döndüremediniz.

“Fakirlikle, yoksullukla mücadele edeceğiz” dediniz; televizyonlarda, güneydoğudaki yoksulluk sahnelerinin sizin iktidarınızda yaşandığını hepimiz gördük. *(RP sıralarından gürültüler)*

“Hac kontenjanını artıracacağız” dediniz; hac kontenjanını artıramadınız.

ALİ DİNÇER (Ankara) — Devlet parasıyla hacca gittiniz.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — “Hacca, karayoluyla serbest gidilecek” dediniz; bunu gerçekleştiremediniz. *(RP sıralarından gürültüler)*

“Denk bütçe” dediniz; bütçenin 2,4 katrilyonluk bir açıkla bağlanacağı ortaya çıktı.

“Ekmeği 15 bin liraya sattıracağız” dediniz; ekmeği 25 bin lira siz yaptınız. (RP sıralarından gürültüler)

“Kumarhaneleri kapatacağız” dediniz; kumarhaneleri kapatamadınız. (RP sıralarından gürültüler)

MEMDUH BÜYÜKKILIÇ (Kayseri) — Sayenizde!

BAŞKAN — Devam edin Sayın Baykal.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — “Türkiye’de, bütün bu hak ve adalet düzenini kuracağız” dediniz...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — İnşallah...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — ... akraba, kayınbirader, enişte, dünür düzenini kurdunuz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Devlet dairelerine, kayınbiraderlerinizi, dünürlerinizi, damatlarınızı atadınız.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) — İSKİ... İSKİ...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — İstanbul Belediyesinden, kayınlara, dünürlere, damatlara ihaleler aldınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Enerji Bakanlığı yatırımlarını kendi hısım akrabanızla paylaştınız.

100 bin kişiye sınav yapacağız diye SSK’da sınav açtınız; 6 500 kişiyi milletvekili listeleriyle aldınız. (RP sıralarından “İSKİ... İSKİ...” sesleri) Karda kışta Anadolu’dan kopup gelmiş, üstelik sınava girmek için de milyonlarca liraya müracaat belgesi, formu satın almış olan zavallı insanları, stadyumlarda, karda kışta perişan ettiniz. (CHP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

Millî Eğitim Bakanlığında, kurasız öğretmen ataması yaptınız.

5 emniyet genel müdür yardımcısını, 28 il emniyet müdürünü görevden aldınız, 43 ilin emniyet müdürlüğüne atama yaptınız; 225 kaymakamı, 119 vali yardımcısını görevden aldınız.

MEMDUH BÜYÜKKILIÇ (Kayseri) — Gelelim 55’inci Hükümete...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Ona da geleceğiz...

Kadın personeli tasfiye etmeye yönelik olarak, elinizden gelen her şeyi, kendi bakanlıklarınızda yaptınız.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda 31 kadın yöneticiyi görevden siz aldınız.

MEHMET EMİN AYDINBAŞ (İçel) — Hükümete girseydin de düzeltseydin.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Sosyal Sigortalar Kurumunda 58 hastane baştabibini, 48 sigorta müdürünü, 100’ün üzerinde müdür yardımcısını siz görevden aldınız.

Bırakınız devleti, Türkiye’nin çok önde gelen bir hayırsever yurttaşının, Bolulu İzzet Baysal’ın kendi parasıyla kurduğu üniversite için gereken karar karşılığında kadro pazarlığı yapmaktan sıkılmadınız, utanmadınız! (CHP sıralarından alkışlar)

İslam dinarı dediniz, İslam uçağı dediniz, İslam ortak pazarı dediniz, Malezya'yla dış ticareti 150 milyondan 1,5 milyar dolara, Endonezya'yla 200 milyondan 2 milyar dolara çıkaracağız dediniz; hiçbirisini yapamadınız; artırmak bir yana, tam tersine, dış ticaretin gerilemesine neden oldunuz.

Türkiye'de toplumu bölecek, parçalayacak bir zihniyetin içine girdiniz, demokratik hakkını kullanan insanlara “mum söndü yapıyorlar” diye en büyük hakareti yapmaktan geri kalmadınız! (CHP sıralarından alkışlar)

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Sen bu kafayı değiştirmezsen, sandıkta boğulursun.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Özel güvenlik gücü, özel ordu arayışlarına girdiniz.

Türkiye'yi büyük bir sıkıntıya, Hükümet ile Silahlı Kuvvetlerin, Millî Güvenlik Kurulu ile Hükümetin gergin ilişkiler içerisinde sürüklendiği bir ortama siz getirdiniz, siz taşıdınız.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Yazık!

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Sonunda da çıktınız “havada ikmal yapacağız” dediniz; havada ikmal yaparken mecburî iniş yaptınız. (CHP, ANAP ve DSP sıralarından alkışlar) Havada ikmal yaparken mecburî iniş yaptınız; bu arada da, ikmal yapacağız diye yanınıza aldığınız uçağın da kanadının kırılmasına neden oldunuz! (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu tablo, Türkiye'nin ciddi bir tablosudur; bu tablo, Türkiye'de bir büyük krizin var olduğunu gösteriyor. Size bütün bunları yapma fırsatını veren, geçmiş uygulamaların hazırladığı altyapıdır.

Şimdi, yeni bir Hükümet işbaşına geliyor. Bu Hükümetin görevi “onlar gittiler, biz geldik, sorun çözüldü” demek değildir.

BAHRİ ZENGİN (İstanbul) — Sayenizde!

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bu yeni Hükümet, çıkıp da “onlar gittiler, biz geldik ve sorun çözüldü” diyerek, bizim, bu durumla yetinmemizi isteyemez. Onların büyük görevi var; Türkiye'yi bu noktaya getiren sorunlara doğru teşhis koyacaklar ve onların gereğini yapacaklar.

Ne yazık ki, bu Hükümetin Programında ve şu ana kadar yaptığı açıklamalarda, bu Hükümeti, Türkiye'yi bu noktaya getiren süreçleri, mekanizmaları kavrayıp, onları daha dengeli, daha sağlıklı bir şekilde işletme iradesini ortaya koyar bir durumda görmedik. Sanki, bir anlamda, bu Hükümet diyor ki: “İşte, bu tehlikeli kadroyu uzaklaştırdık, yerine biz geldik, sesinizi de fazla çıkarmayın; biz de Türkiye'nin bütün sorunlarına el atacağız, çevreye zarar vermeden nükleer santral yapmak dahil, Türkiye'nin bütün konularına uzanacağız. Artık, Türkiye, böyle idare edilecek; bunu görünüz.” İşte, bizi tatmin etmeyen nokta budur.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin daha başlangıcında, Sayın Başbakana “Türkiye'de bir irtica tehlikesi var mıdır” diye sorulduğu zaman, Sayın Başbakanın “evet, bir irtica tehlikesi vardır” deme noktasında olmadığını gördük.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Yok ki, öyle bir şey.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Evet, yani, sizin iddianız o.

Sayın Başbakan, bu konuda “evet, Türkiye’de rejimi ve cumhuriyeti tehdit eden bir önemli tehlike vardır. Bunun adına, kimisi ‘irtica’ der, kimisi başka bir şey der; ama böyle bir tablo vardır, bununla mücadele etmek bizim görevimizdir. Bunun gereğini yapacağız; bunun için geliyoruz” deme noktasında gözükmemiştir. Kendisine “bir irtica var mıdır” denildiği zaman, bunu kabul etme durumunda gözüküyor. *(RP sıralarından gürültüler)* Memnuniyetinizi anlıyorum, ona işaret ediyorum zaten. Yani, boşuna haksız yere hücum etmeyiniz, oradaki bu noktaları da gözden kaçırmayınız. Şimdi, birinci temel nokta bu.

Sayın Başbakana “Millî Güvenlik Kurulu kararlarını siz de benimsiyor musunuz” diye soruyorlar, “onları ben imzalamadım” diyor. “Peki, devlette temadiyet esas, benimsiyor musunuz” denildiği zaman “Cumhurbaşkanı verdi, boyum kadar Millî Güvenlik Kurulu kararı var; onları, bir vakit bulup okuyacağım, başkasına da okutmam mümkün değil; onları okuyayım da bakayım, aklıma yatarsa söylerim, yatmazsa, tekriri müzakere isterim” diyor. Şimdi, biz, bütün Türkiye, merakla, Sayın Başbakanın, bu Millî Güvenlik Kurulu kararlarını okumasını ve bunları benimseyip benimsemediğini, bize bildirmesini bekliyoruz. Umut ediyorum, Millî Güvenlik Kurulunun İstanbul’da yapacağı bu toplantıya kadar, Sayın Başbakan, bunu yapacaktır; biz de, o zaman göreceğiz, acaba benimsiyor mu benimsemiyor mu?

Şimdi, ben, burada bir şeye dikkati çekmek istiyorum: Sayın Başbakanın ve bu Hükümetin işbaşına gelirken ortaya koyduğu siyasî teşhis ve siyasî tahlilin ne anlayışı yansıttığını görmek durumundayız; çünkü bu anlayış, bundan sonraki uygulamaya da yön verecektir. Daha şimdiden, Refahyol’un Türkiye’yi bu krize sürükleyen politikaları karşısında açık, net ve kararlı bir tavır almaktan özenle uzak duran bir yaklaşım, böyle bir yaklaşıma Sayın Başbakanı mecbur eden siyasî tahlil, önümüzdeki dönemde, çok daha ciddi sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Ben, Sayın Başbakanın, Millî Güvenlik Kurulu kararlarını benimsemesinin zorunlu olduğu anlayışında değilim, benimsemeyebilir; ama bunu, bir an önce karara bağlamalıdır; bu konudaki anlayışı bilmek herkesin hakkıdır, hepimizin hakkıdır. Bu Hükümeti işbaşına getiren insanların, sokaklarda yürüyen o çocukların, kadınların, toplumun hepsi bu Hükümetten bir şey bekliyor. “Refahyol’la uzlaşalım, barış ve kardeşlik içinde bu işleri idare edelim, ortada fazla bir şey de yok zaten; öküüz öldü, ortaklık bozuldu” anlayışıyla yürümesinin mümkün olmadığını herkesin görmesi gerekiyor.

ABDULLAH ÖRNEK (Yozgat) — Kavgayı mı yapsın?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Kavgaya gerek yok, ciddi olmaya gerek var. Sizinle bizim ihtilafımız var. *(CHP sıralarından alkışlar)* Bu ihtilafı saklamak ne size yakışır ne bize yakışır; bu ihtilafı yok gibi kabul ederek Hükümet olmak, bu ihtilafı çözsün diye halkın görev vermesi üzerine gelip iktidar olmak, sonra da “yok bir ihtilaf” yaklaşımına girmek, işte bu ciddi değildir, bu doğru değildir. *(CHP sıralarından alkışlar)*

İşte bu tavra girince, bakın, 8 yıl meselesinde o kaypaklık ortaya çıkmaya başlar. Şimdi, 8 yıl olacak mı olmayacak mı? (RP sıralarından “Yok, yok; olmayacak” sesleri) Bin dereden su geliyor. “Efendim, pilot bölge uygulayacağız, pilot proje uygulayacağız...” Yirmi yıldır uygulanıyor Türkiye’de, pilotu değil, artık kaptan pilotu bile kalmamış. Bu, Türkiye’nin, yirmi yıldır, 6 binin üzerindeki okulda denediği bir eğitim yöntemi haline gelmiş. Bunun ne pilotluk işi var? “Efendim, para yok...” Nerede para yok; Dünya Bankasının, Türkiye’de eğitim yatırımını desteklemeye yönelik 2,5 milyar dolarlık bir ön anlaşması var. Onun 20 milyon dolarını, 10x2’sini iki ayrı proje için kullanmaya başladık. Bu konuda bir kararlılık içine girersek onu da kullanırız. Dünya Bankasından para almaya da ihtiyaç yok. Türkiye’de 8 yıllık eğitimi gerçekleştirmek için bu Hükümetin paraya ihtiyacı varsa, söylesin, o parayı biz buluverelim ona, millet bulversin. (CHP sıralarından alkışlar, RP sıralarından alkışlar[!])

Türkiye’nin, bu konuda deneyim eksikliği yok, pilot proje ihtiyacı yok; Türkiye’nin bu noktada para eksikliği yok; Türkiye’nin, bu noktada, siyasî irade eksikliği var, siyasî cesaret eksikliği var, siyasî değerlendirme zafiyeti, sorunu var. Türkiye’de, eğer, bunun yapılması gerektiğine Hükümet inanıyorsa, hiç kuşku yok, bunun gereğini derhal yerine getirebilir, getirmelidir.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 8 yıllık eğitim konusu, hiç kuşkusuz, bir temel eğitim projesidir. Artık, Türkiye’de temel eğitimi 8 yılın altında zorunlu kılmaya devam edemeyiz. Dünyayı yakalamak zorundayız. 8 yıl, bir eğitim projesi olarak büyük önem taşıyor; ama ben, buna biraz daha farklı açıdan bakıyorum. 8 yılın önemi, sadece bir eğitim projesi olarak gözükmüyor; 8 yıl, Türkiye’de bir ulusal bütünleşme projesidir. Ulusal bütünleşme projesi... (CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye’de, ilköğretim çağındaki, yani 10 yıllık, 11 yıllık eğitim çağındaki çocuklarımızı, birbirinden farklı anlayışlara dayalı eğitim sisteminin içerisine, devlet, kendi parasıyla, kendi malî, maddî desteğiyle, kendi öğretmenleriyle sokacak olursa, o ülkede, önce, temelde, çocuk yaşta başlayan farklılık, bir süre sonra yavaş yavaş bir farklılaşma olmaktan, bir çatışma olmaya doğru, bir kültür çatışması olmaya doğru gider ve Türkiye’yi çok ciddi şekilde temellerinden rahatsız eden bir sıkıntının içerisine sokar. Böyle olduğunu yaşadık, gördük. Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir devlet, kendisine saygısı olan hiçbir devlet, daha 10 yıl eğitim görme durumunda olan çocuklarını birbiriyle farklı anlayışlara, birbirine ters düşebilecek anlayışlara emanet etmez. Eğer ederse, o ülke, ne yaptığını bilmiyor demektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye için 8 yıllık temel eğitim projesi, bir eğitim atılımı olmanın ötesinde, bir ulusal bütünlük, bir ulusal beraberlik projesidir.

Türkiye’nin, büyük Türkiye’mizin, kalabalık nüfusumuzun, her mezhepten, her ırktan, her coğrafi bölgeden, her gelenekten gelen 65 milyon insanımızın geleceğe dönük bütünleşmesini sağlayacak temel nokta, işte o 10 yıllık, 8 yıllık asgari eğitim dönemidir.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Aslan Sosyal Demokratlar!

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Orada, çocuklarımızın, yurttaşlık bilincini, bayrak sevgisini, vatan sevgisini, büyüklerini sevmeyi saymayı, kendi tarihiyle iftihar etmeyi, kendine güvenmeyi öğrenmesini sağlayacağız; o beraberliği, o noktada gerçekleştireceğiz. Ha, o sırada, biz, çocuklarımızı ikiye ayıracağız; bir kısmına belli değerler, bir kısmına farklı değerler öğreteceğiz; bir kısmına birbirlerini potansiyel düşman gibi telkin edecek bir anlayışı, oralarda, devlet kadrosuyla, öğretmenlerle, parasıyla, bütçesiyle gerçekleştireceğiz; bunu, beş yıl, on yıl, yirmi yıl yapacağız; ondan sonra, Türkiye birbirine girmeye başlayınca, Refah Partisi oraları bir fidelik gibi kullanıp, sonra da Türkiye'yi bölmeye yönelik bir siyasetin içine girince şaşıracağız... *(CHP sıralarından alkışlar, RP sıralarından “yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)*

BAŞKAN — Sayın Baykal... Sayın Baykal... *(RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)*

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Millet iradesiyle buraya gelmiş kadrolara böyle diyemezsin! Size yakışmıyor! *(CHP sıralarından “otur yerine” sesleri)*

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Otur yerine molla!

NİHAT MATKAP (Hatay) — Otur yerine! Senin sözcün, çıkınca cevap verir; bir genel başkana böyle müdahale edilmez!

SITKI CENGİL (Adana) — Sözüünü geri alsın!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bir dakika... Sayın milletvekilleri, bir dakika... *(RP sıralarından gürültüler)*

Sayın Baykal, İçtüzüğün 67'nci maddesine göre, gruplarımızı ve kişileri daha özenle gündemde tutarak kelimelerimizi seçersek, herhalde, bu gerginlik de olmayacaktır; ben, bir kere daha takdirinize sunuyorum.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, uyardım... Oturun efendim...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, düzeltilecek bir konu var.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Hatibin konuşması biter, partinizi ilzam eden bir konu varsa, onu gündeme getirirsiniz, söz hakkınız doğarsa, ben, size söz veririm.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Düzeltilecek bir husus var, zatiâlinizin, onun düzeltilmesini istemesi lazım; düzeltmeyi siz talep edeceksiniz Sayın Başkan...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Zamanı tespit ediyorsunuz değil mi Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, zamanınıza ilave edeceğim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — ... Bölücülük yok, bölücülük yapan kendileri olur o zaman...

BAŞKAN — Efendim söyledim, merak buyurmayın Sayın Kapusuz, Sayın Baykal, gerekli özeni gösterecek.

Buyurun Sayın Baykal.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Teşekkür ederim... (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Değerli arkadaşlarım, bu 8 yıl... (RP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Aslan Sosyal Demokratlar!

FİKRET KARABEKMEZ (Malatya) — Sözüünü geri alsın!

BAŞKAN — Efendim, gereken uyarı yapıldı... Lütfen, istirahat buyurun, gereken uyarı yapıldı efendim...(RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Peki, vurun, ne olacak? Neyi ifade edecek sıraya vurmak?

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) — Sözüünü geri alacak!

BAŞKAN — Sözüünü geri almak diye İçtüzükte bir şey var mı efendim? (RP sıralarından “var, var” sesleri) Yok öyle bir şey. (RP sıralarından gürültüler)

Bir dakika efendim... Beni dinlerseniz, cevabı söyleyeceğim. Sayın Hatip, bizim uyarımız istikametinde bir tavzihte bulunur veya daha özenli kelimeler seçer; ben, bunu kendilerine hatırlattım; hepsi bu kadar. (CHP sıralarından gürültüler)

Efendim, lütfen, siz de bana yardımcı olun, istirham ediyorum.

Buyurun.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MAHMUT IŞIK (Sivas) — Bunların eline fırsat geçse, keserler!

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) — Ayıp, ayıp!

NEZİR BÜYÜKCENGİZ (Konya) — Sana ayıp, sana!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum... Lütfen...

Sayın İdare Amiri, lütfen, arkadaşlarınıza hâkim olur musunuz? İstirham ediyorum...

Buyurun Sayın Baykal.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, bu 8 yıl konusu büyük önem taşıyor; bu Hükümetin, bunu, hiç gecikmeden, savsaklamadan bu yıl yürürlüğe koyması gerekiyor. Bu konuda “efendim, biz, yasa önerimizi Meclise sunacağız, Meclis nasıl uygun görürse gereğini yapacağız” deme hakkı yoktur; çünkü bu konuda uygulamaya geçmek, Millî Eğitim Bakanlığının yetkileri dahilindedir. Türkiye’de bu konuda bir yasal düzenlemeye, geleceği bağlayabilme açısından ihtiyaç vardır; ama bu yıl, meslek okullarına öğrenci yazılmayacağı, en kısa zamanda bu Hükümet tarafından ilan edilmelidir. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bakınız, bunu, çok temel bir olay olarak görüyorum, bir ulusal bütünleşme projesi olarak görüyorum. Kimse, bu konuyu kendi siyasi hesapları için istismar etme-

ye kalkışmasını; bu, Türkiye'nin temel konusudur; bir siyasî kararlılıkla halledilecek bir konudur.

Bakınız, 1928 yılının 8 Ağustosunda Mustafa Kemal Sarayburnu'nda alfabeyi gösterdi, 1 Kasım 1928'de yasa çıktı, 1 Ocak 1929'da Türkiye'de bütün mahkemelerde kararlar yeni alfabeyle yazılıyordu. (*CHP sıralarından alkışlar*) Türkiye, yetmiş yıl öncesinin olanaklarıyla, alfabe değiştirmek gibi devasa bir işi gerçekleştirebilecek; ama yetmiş yıl sonrasının Türkiye'si, çok mütevazı bir işi, yirmi yıldır uygulamakta olduğumuz bir işi, 5 yıldan 8 yıla temel eğitimi geçirme işini, parası yok, deneyimi yok, pilot proje lazım diye uygulamayacak! Böyle bir şey olamaz. Türkiye onu yapmıştır yetmiş yıl önce o olanaksızlıklar içinde; bugün de, aynen bunu gerçekleştirebilir. Bunun gerçekleştirilmesi büyük önem taşıyor. Bu Hükümetin, Türkiye'de Refah Partisini iktidara getiren siyasî oluşumu, sağlıklı, demokratik bir toplum yaratma doğrultusunda yönlendirebilmek için, öncelikle, kararlılıkla, tereddütsüz sahip çıkması gereken konu budur. Böyle zorla, iterek, kakarak, bastırarak değil, projesi bu olmalıdır, bunun için geliyorum demelidir, Türkiye'yi böyle kurtarırım diyebilmelidir. Bunu demeden, içinde bu heyecanı hissetmeden, bu konuyu da o konuyla birlikte, Refah Partisini bu noktaya getiren o siyasî süreci de denetim altına alması mümkün değildir.

Bu çerçevede ikinci nokta, Türkiye'de, devlet içinde ortaya çıkan çeteleşmelere karşı, açık, net, berrak tavır takınma konusudur. (*CHP sıralarından alkışlar*)

Susurluk'a geliyorum. Bakınız, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, çok büyük bir sıkıntının altında eziliyoruz. Yargı organı, Susurluk davasıyla ilgili olarak 2 milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına ihtiyaç hissetmiştir. Konuyu soruştururken, siyasî bağlantıyı yakalamıştır, siyasî bağlantıyı takip edebilmek için, 2 milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasını savcılık resmen Meclisten talep etmiştir.

Meclis ne yapmıştır bu talep karşısında: Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu "efendim, Anayasamızın dokunulmazlıklarla ilgili 84'üncü maddesinin değiştirileceği rivayeti var; madem onun değiştirileceği lafı ortaya çıkmıştır, biz, o 84'üncü maddeyi artık işletmeyelim, değişinceye kadar duralım, bekleyelim" demiştir. Yani, Anayasanın bir maddesinin değiştirileceği iddiası ortaya atıldı diye, o madde değişmiş mi oluyor? Değiştirse, yeni madde nerede? Yeni madde yok, dokunulmazlığı kaldıramıyoruz, dokunulmazlık kalkmış olmuyor... Eski madde dokunulmazlığı güvence altına almış; ama kalkış mekanizmasını da koymuş. İşletelim o mekanizmayı... "Canım ne de olsa Anayasa değişecek; işletmeyeceğiz." Böyle anlayış olabilir mi? Türkiye Büyük Millet Meclisini, bir komisyon kararıyla, Anayasanın çok temel bir maddesini, Türkiye'nin en önemli konusuyla ilgili olarak, savcılık resmen talep ettiği halde, uygulatmaktan alıkoymaya nasıl göz yumabilirsiniz? (*CHP sıralarından alkışlar*) Bu, çok temel bir olay, hiç kimseyi suçlamıyorum; ama savcılığın ve yargı organının 2 milletvekilinin ifadesini alma talebini bu Meclisin örtbas etmesini kesinlikle kabul etmiyorum. Meclisin, bu konuda hassas olması gerekiyor ve yeni Hükümetten biz, daha afaki hedefler söylemeden önce, bu noktada bir ciddi siyasî iradeyi ortaya koymasını bekliyoruz. Evet, bu meseleyi biz, gerekli katkıyı vererek çözeceğiz diyebilmeliyiz.

Bakın, Hanefi Avcı, günlerdir televizyonlarda anlatıyor. O lafları dinleyip de hiçbir şey yokmuş gibi nasıl davranabiliriz? Anlamak mümkün mü? Türkiye’de bugün, birbiri ardından hepimizi kaygılandıran olaylar ortaya çıkıyor. Bu olaylar karşısında yapılacak iş, temele inmektir; temel, Susurluk’tur. Susurluk’un üzerine yürümek zorundayız, o konuyu aydınlatmak zorundayız. O konuyu aydınlatmadan başka olayların üzerine yürümek hakkını bulamayız. İşin temelinin oraya gittiği anlaşılıyor. Bir devlet görevlisi, Gaziosmanpaşa’daki olayları devlet içindeki bu çetelerin çıkardığını televizyonlardan ima ediyor. *(CHP sıralarından alkışlar)* Ne yapıyoruz; görevden alıyoruz, görevden alıyoruz. Gereğini yapıyor muyuz? Canım onların gereğini yapıyor gibi bir görüntü vermek için bir yol buluruz yaklaşımı mı; yoksa, evet, bu konuyu çözeceğiz, Türkiye’nin üzerindeki bu ağırlığı kaldıracacağız,

Türkiye’nin bir hukuk devleti olduğunu kanıtlayacağız iddiası mı, iradesi mi? Bu iddia, bu irade ortaya konulmadan, bu konunun üzerine yürünmeden, Türkiye’yi sıkıntıya sokan gelişmelerin önünü almak imkânımız yoktur.

Yeni Hükümet, 8 yıllık temel eğitime öz davası olarak sahip çıkmalıdır; itile-rek, kakılarak değil. Bahanesiz atılmalıdır “bunu yapacağız” diyebilmelidir ve “şimdi yapacağız, bu yıl yapacağız” diyebilmelidir. “Güvenoyundan sonra kanun teklifi göndereceğiz” demek, bahane değildir; bu Meclisin önünde iki tane kanun teklifi var: Birgen Keleş’in bir yıl önce, daha Millî Güvenlik Kurulu kararı yokken verdiği kanun teklifi; her partiden arkadaşımızın Refah Partililer dahil olmak üzere katıldıkları diyalog grubunun verdiği bir kanun teklifi. Onları işletin, onları harekete geçirin. Kanun teklifi hazırlamaya gerek yok, vermeye gerek yok; siyasi iradeye, cesarete ve kararlılığa ihtiyaç var. Eğer, bu kararlılık, bu aşamada, bu Hükümet tarafından, Türkiye bu tehditle karşı karşıya kaldığı sırada sergilenmeyecek olursa, biz niye bu desteği veriyoruz?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Biz de bilmiyoruz!

DENİZ BAYKAL (Devamlı) — Neyi çözeceksiniz, neyi çözeceksiniz o zaman?

Değerli arkadaşlarım, güvenoyunu bir alalım, ondan sonra tatile gireriz anlayışını bu Hükümet bırakmalıdır; Hükümet çalışmalıdır. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Bakınız, bizce, Türkiye’nin seçime ihtiyacı var. Niye seçime ihtiyacı var; Refahyol’un hesabını milletin görmesini sağlamak için. *(CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar [!])* Çünkü, Refahyol, on bir aylık iktidarıyla ortaya çıkmıştır; ekonomisi ortada, yüzde 85 enflasyon, gelir dağılımı çarpıklığı ortada, her türlü yolsuzluğa açık bir anlayış ortada, partizanlık ortada, kayırma ortada, aklama ortada, dürüstlük iddialarıyla ortaya attıkları soruşturma önermelerini kendilerinin nasıl akladıkları ortada; ne İslamiyet’e sığar ne ahlaka sığar ne siyasete sığar; millet de bunu görüyor, millet de bunun gereğini yapacaktır. *(CHP sıralarından alkışlar)* Bundan kimsenin korkmaması lazım. Milletten korkarak bir yere varılmaz. Refah Partisiyle ilgili bu şikâyetlerimizde haklıysak, millet gereğini yapar. Türkiye’yi kamplara ayırıp, birbiriyle kutuplaşmış bir ortama eğer o Hükümet taşıdıysa, bunun değerlendirmesini millet yapar, yapmalıdır. Onun gereği de yerine getirilmelidir. Nüfus tespiti yapılmalıdır. 18 yaşın üzerindeki herkesin

seçmen olarak yazımı gerçekleştirilmelidir. Uyum yasaları çıkmalıdır ve bunlar bir an önce olmalıdır.

Sayın Başbakan ile Hükümetin kuruluşu sırasında yaptığımız görüşmelerde dedim ki: “Sayın Başbakan, göreve atandığınız ilk andan itibaren, eğer Türkiye’yi sağlıklı bir seçime hazırlamak için gereken şu konularda hemen, derhal harekete geçmezseniz, bir süre sonra Türkiye bir erken seçime sürüklenecek olur ise, o seçimin sağlıklı koşullarda yapılamamış olmasının sorumluluğu sizin üzerinizde kalır.” Sayın Başbakan da “evet, bizim üzerimizde kalır” dedi. Peki, ne görüyoruz şimdi: Güvenoyunu alalım ve Meclisi tatile sokalım... Ne zaman Türkiye’de uyum yasalarını çıkaracağız; seçimle ilgili olan, henüz çıkmamış olanları; ne zaman Türkiye’de nüfus tespiti düğmesine basacağız, ne zaman Türkiye’de seçmen yazımı için derhal harekete geçeceğiz? “Canım, biz istemiyoruz seçim yapılmasını” diyorsanız, onu, lütfen açıkça ifade ediniz.

Türkiye’nin ihtiyacı ile bu Hükümeti oluşturan siyasî partilerin ihtiyacı birbirinden ayrılmalıdır. Ben, inanıyorum ki, Türkiye’nin şimdi gireceği bir seçimle ortaya çıkacak olan siyasî tablo, ülkemizde demokratik gelişmeyi açmaya yardımcı olacaktır. Refah Partisi hakkında milletin bir siyasî hesap sormasının, bir bilanço çıkarmasının imkânı bu aşamada millete verilmelidir. *(RP sıralarından “seçime...” sesleri, alkışlar)* Refah Partisi masaya oturdu, şimdi, masadan hesabı ödemedenden kalkıp, sığılıyor. Refah Partisini tutup, masaya oturtup, o hesabı sormak lazımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, süreniz doldu; süreyi uzattım efendim; buyurun, yalnız, kısa sürede toparlamaya gayret edelim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, erken seçimin bu açıdan büyük önem taşıdığına inanıyorum. Bunun koşullarının yerine getirilmesi lazım. Efendim, buna gerek yok, biz bekleyelim, gün doğmadan neler doğar, bir bakarsınız, ne gibi gelişmeler kendisini gösterir, bu sorun kendiliğinden çözülürverir hesabı eğer yapılıyorsa, bu hesap, iyi bir hesap değildir, siyasetçiye yakışan bir hesap değildir.

Değerli arkadaşlarım, biz siyasetçiyiz; biz, sorunları siyasetle çözeriz. Bakın, Türkiye bir krize sürüklendiği zaman, bazıları çıkıp “Refahyol tanka çarpacak” diyordu, o zaman, çıkıp, açıkça söylemiştik “hayır, Refahyol tanka çarpmayacak, sandığa çarpacak, millet iradesine çarpacak, millet gerekeni yapacak” diyorduk. *(CHP sıralarından alkışlar)* Şimdi, gene aynı şeyi söylüyorum; eğer, bu Hükümette işaretlerini, emarelerini gördüğümüz teslimiyetçi, boyun eğici, tavizci politika, Refah Partisinin siyasî mirasından bize de acaba pay düşer mi hesabına dayalı olarak yapılıyor ise, işte, bu Hükümet, niçin İktidara geldiğini tam kavrayamamış demektir.

BAHRİ ZENGİN (İstanbul) — Siyasî miras ne demek?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ben, bu Hükümetin, üzerine düşen görevi doğru kavraması ve o görevin gereğini yerine getirmesi zorunludur diye düşünüyorum. Bu, Türkiye’yi çıkmazlara sürüklemeyecek önlemleri almak demektir; bu, 8 yılı çıkarmak demektir; bu, Türkiye’yi çetelerden arındıracak

kararlı mücadeleyi şu hesapla bu hesapla örtbas etmemek demektir, onun gereğini yerine getirmek demektir; bu, milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması konusunun gereğini derhal yapabilmek demektir.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye son günlerde çok kaygı verici bir tartışmanın içine sürükleniyor, bu tartışmayı üzüntüyle izliyorum. Türkiye, krizden çıkması gerekirken yeni Hükümetin oluşumuyla, ne yazık ki, kriz giderek dal budak salıyor, saçak atıyor ve olaylar kaygı verici bir istikamette gelişiyor. Bu ortamda, Hükümeti, olaylar karşısında gereken siyasî kararlılığı net bir şekilde ortaya koyabilir durumda göremediğim için üzüntü duyuyorum. Bu tabloyu, daha ciddi şekilde ele alıp değerlendirme ihtiyacı vardır.

Değerli arkadaşlarım, tartışmayla ilgili olarak bazı genel tespitlerimi size ifade etmek istiyorum:

1. Türkiye, eğer, bu krizin içinden bir askerî müdahale yaşamadan çıktıysa, bu, bütün ülkemiz için sevinç ve iftiharla karşılanması gereken bir tablodur; bundan büyük mutluluk duyuyorum. (*CHP sıralarından alkışlar*) Türkiye bir krize sürüklenme noktasında iken, herkes sorumluluğunun gereğini yerine getirerek, milletvekilleri dahil, Hükümetin istifa kararı dahil olmak üzere, eğer, biz, Parlamentomuzla, toplumumuzla, Silahlı Kuvvetlerimizle, birbirimizi anlayarak ve ülkemizi, çok pişman olacağımız sıkıntılı bir noktaya sürüklemekten alıkoyacak bir dikkati, özeni gösterebildiyssek, bu gerçekten hepimizin memnurluk duyması gereken bir tablodur. Bir defa, bu tabloyu tespit edelim; bu tabloyu bir tartışma, çekişme konusu haline getirmeyelim; bunun altını çiziyorum. Bu tartışmayı siyaset gündemimizden çıkarmak durumundayız. Türkiye, gerçekten, iyi bir sınav vermiştir ve herkes buna katkı yapmıştır; bunu birlikte paylaşalım ve bu noktayı artık bir çekişme konusu haline getirmeyelim.

2. Siyasette, siyaset adamları ve partiler olarak, birbirimizle elbette mücadele edeceğiz; ama bu mücadeleyi yaparken, Silahlı Kuvvetleri bu mücadelenin bir parçası haline dönüştürmeyi hiçbirimiz aklımızdan geçirmemeliyiz. (*CHP sıralarından alkışlar*)

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Ama, karıştırdılar işte kardeşim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Silahlı Kuvvetlerin bağımsızlığını, tarafsızlığını korumak hepimize düşen büyük görevdir. Silahlı Kuvvetler ülkemizin gözbebeğidir; namusumuzun, bağımsızlığımızın, özgürlüğümüzün güvencesidir, temelidir. Silahlı Kuvvetlerimizi bu anlayışla görmek ve değerlendirmek durumundayız. Silahlı Kuvvetleri, kendi aramızdaki siyasî tartışmanın, çekişmenin, mücadelenin bir parçası haline dönüştürmeye yönelik tertiplerin içine hiç kimse girmemelidir. Elbette birbirimizle mücadele edeceğiz; ama bu mücadele kendi aramızda olacaktır. Silahlı Kuvvetlere havale ederek rakiplerimizi tasfiye, partileri tahrip etme hesaplarının peşine kimse girmemelidir. (*CHP sıralarından alkışlar*)

3. Silahlı Kuvvetlerin karşısında, gösterişli siyasî tavırlar takınarak, Türkiye’de, anlamsız, icapsız, yersiz bir demokrasi mücadelesi bayrağını kendi ordumuza karşı açıyormuşuz gibi bir görüntü verme anlamına gelebilecek her türlü arayıştan herkes uzak durmalıdır. (*CHP sıralarından alkışlar*) Buna kimse tevessül etmemelidir.

“Efendim, işte şu gelişme oluyor, şu baskı oluyor...” Hiçbir zaman, hiçbir sıkıntı, bizi, Silahlı Kuvvetleri bir hedef halinde düşünme noktasına getirmemelidir. Buna hepimizin, ülkemizin ve Türkiye demokrasisinin büyük ihtiyacı vardır. Bu tespitleri dikkatinize sunmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, peki, bunca laftan sonra ne yapacaksınız...

KADİR BOZKURT (Sinop) — Bu belge yasal mı Sayın Baykal?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, önce bir tespit yapayım. Bu Hükümetin deposunda, benzin, onu 40-50 kilometre götürecek kadar var; ama bu Hükümet bir güzergâh çizmiş ki, evlere şenlik, bütün Türkiye’yi bir tur atacak.

Şimdi, biz diyoruz ki ona: Deponda 40-50 kilometrelik bir benzin var; bu benzinle bir an önce benzinliğe git, oradan alabilirsen benzinini al, güzergâhını ondan sonra koy. Diyorlar ki: Sen bakma 40-50 kilometreye; göç yolda düzülür, kervan yolda düzülür. Biz çıktık bir kere, kim bilir neler olur; bir bakarsın, olmadık yerden ne hacet kapıları açılır. Zaten, bizi de destekleyenler var, arkamızdan itenler var; o itenlerin desteğiyle biz gideriz, 40 kilometreyi de geçeriz... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar[!])

Diyorlar ki: Yol da zaten yokuş... Tamam, yokuşu var da, onun çıkışı da var. Şimdi yokuş olur yarın çıkış olur, bunun hesabını yapın diyoruz; hayır, biz devam edeceğiz diyorlar. Allah selamet versin, yolunuz açık olsun.

Değerli arkadaşlarım, tablo bu; ama bu tablo karşısında biz nasıl bakıyoruz, Cumhuriyet Halk Partisi ne yapıyor. Hemen şunu söyleyeyim: Biz, Türkiye’nin bir krize sürüklenmemesini istiyoruz, Türkiye’nin bir krizin içinden güçlükle çıktığını görüyoruz ve Türkiye’yi bu krizden bir an önce çıkarıp, sağlıklı bir siyasî yapıya Türkiye’yi oturtalım diyoruz.

Şu Parlamento seçimden nasıl çıktı, şimdi hangi noktada; 5 tane parti vardı, şimdi 7 tane parti var; bir tane bağımsız yoktu, şimdi 20 tane bağımsız var ve her birisi belli dönemde belli gerekçelerle bağımsızlaşmış insanlar. Böyle bir yapıyla uzun dönemli bir iktidar güçtür ve yararlı da değildir. Yani, sadece işbaşında kalmak için “biz kalırız, biz götürürüz...” Vallahi Türkiye’nin sorununu çözemezsiniz; kendi sorunlarınızı çözebilir misiniz çözemez misiniz, yaşarsınız, görürüz; ama kendi sorunlarımızı çözeceğim diye, Türkiye’nin sorunlarını çözmeyecek bir istikamete girmenin çok uygun bir tercih olduğu kanaatinde değilim. O nedenle, ben, telkinlerimi, tavsiyelerimi söylüyorum.

Bakınız, bu Hükümetin, Refahyol Hükümetinin işbaşından uzaklaştırılması mücadelesinin en ön safında Cumhuriyet Halk Partisi vardı. Biz, inançla, bilinçle o mücadeleyi götürdük; o mücadelenin her aşamasında var olduk; hiçbir platformdan kaçmadık. Bazıları “canım, biz bu mücadeleye katılırsak, acaba yanlış mı anlaşıyoruz; bu mücadeleye katıldık diye acaba oy mu kaybederiz” hesabıyla sütre gerisinde dururken, biz, cesaretle, bu mücadelenin önemini kavrayıp ona sahip çıktık. Bazıları, bu mücadele sırasında “efendim, biz, dine saygılı bir laiklik anlayışına sahibiz” diyerek, sanki “din, laiklik anlayışına karşıymış” diyenlerin değirmenine su taşımayı içlerine sindirebilirken, böyle tereddütleri ortadan kaldıracak bir kararlılıkla, biz,

Cumhuriyet Halk Partisi olarak o mücadelenin içinde olduk. *(CHP sıralarından alkışlar)*

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, süreyi on dakika aştık; bitirir misiniz?

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Hemen toparlıyorum.

Bu mücadeleyi, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, inançla, kararlılıkla sürükledik; meydanlarda sürükledik, Türkiye Büyük Millet Meclisinde sürükledik, televizyonlarda sürükledik ve basiret hâkim oldu, sağduyu egemen oldu ya da Allah nasip etti diyelim, uçakta değişim yapacağız derken, Hükümetin mecburî iniş yapması zorunlu oldu ve Türkiye'nin önünde bir fırsat açıldı. Bundan, büyük sevinç duyuyorum, büyük mutluluk duyuyorum. Biz, buna büyük katkı yaptık.

Şimdi, yeni oluşumun içinde biz yokuz. Bu Hükümetten hiçbir mevki, makam istemiyoruz; bu Hükümetten, bakanlık, genel müdürlük istemiyoruz; bu Hükümetten, sadece, Türkiye'nin bu çıkmazdan kurtuluşunu sağlayacak adımlar atmasını istiyoruz; 8 yılı istiyoruz, Susurluk Komisyonunun o fezlekelerinin yargı organına intikal ettirilmesini istiyoruz, dokunulmazlıkların kaldırılmasını sağlayacak adımı atmanızı istiyoruz ve Türkiye'yi sağlıklı bir seçime götürecektir altyapıyı, hiç ayak sürmeden, oyalanmadan, bahane aramadan, derhal yerine getirmenizi bekliyoruz; bunları istiyoruz sizden. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Şimdi, bundan başka bir isteğimiz yok; ama bu Hükümet, en azından hükümetin içinde yer alan bazı dostlarımız, neredeyse her olayın sorumlusu diye bizi göstermeye hâlâ devam etmekte yarar görüyorlar. Onlara bakacak olursanız, Kırık-kale'deki son patlamanın ve yangınların sorumlusu da bizlermişiz. Bütün bunları da bilerek, biz söylüyoruz ki, bu Hükümete güvenoyu vereceğiz. *(CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Çünkü, bu güvenoyunu biz, bugün Hükümette yer alanlara vermiyoruz. Biz, güvenoyunu, Türkiye için veriyoruz, cumhuriyet için veriyoruz, Türkiye'nin demokratik rejiminin işletilmesi, çalıştırılması için veriyoruz; başka bir şey için vermiyoruz. Biz, bu güvenoyunu, bu Hükümete değil, Refahiyol Hükümetinin iktidardan uzaklaştırılması amacına yönelik olarak kullanıyoruz. *(CHP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, bakınız, bu Hükümet, Refahiyol karşısında süngüsü düşük bir hale gelmiştir; Refahiyol karşısında yelkenleri indirmiştir. Buradan açık söylüyorum. Bu Hükümetin görevi, Refahiyol'un yanlışlarının üzerine yürümektir. O yanlışların üzerine yürüyün, o hesabı sorun. Bakın, iki gün önce, Refahiyol Hükümetinin Maliye Bakanı hakkında verdiğimiz bir soruşturma önergesinde, Meclis çoğunluğunu bile sağlayamadınız. Şimdi, bununla mı götüreceğiz Türkiye'yi dört yıl, beş yıl? *(RP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, bakınız, ya siz Refahiyol'dan hesap sorarsınız, ya da biz, hem Refahiyol'dan hem sizden hesap sorarız. *(CHP, RP ve DYP sıralarından alkışlar)*

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Baykal, 14 dakika aştık efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Bitiriyorum... Bitiriyorum...

BAŞKAN — Lütfen...

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakınız, bazı temel noktalarda anlayış beraberliği içine girelim. Türkiye’de yeni bir zihniyete, yeni bir anlayışa ihtiyaç var. Türkiye’de, birtakım kamu görevlileri, Sevda Demirel’in namusuna gösterdikleri duyarlılığı, 13 yaşında, Manisa’da işkenceye maruz bırakılan kızlara da göstermek zorundadırlar. (*CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*) Sevda Demirel’in iffetine gösterdikleri ilgiyi, şefkati, Metin Göktepe ailesine de göstermek zorundadırlar. Eğer bunlar değişmeyecekse, bu anlayış aynen böyle devam edecekse, bundan ne anladık biz? Bunun takipçisi olacağız; bunu, sürekli olarak, size hatırlatmaya devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümet, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kalabalık hükümetidir; 38 bakanı var. 55 hükümetin en kalabalığını kurmuş vaziyettedir. Parlamentodaki desteği o kadar kalabalık değil, milletteki desteğini bilmiyoruz; ama bu Hükümetin, 38 bakanı olduğunu ve cumhuriyet tarihinin en kalabalık hükümeti olduğunu biliyoruz. Bir yandan, bu Hükümet, devleti, daha etkin, daha küçük bir noktaya getirme anlayışını ifade ediyor. Bu anlayış doğrultusunda yapılacak ilk iş, Bakanlar Kurulundan işe başlamaktır. Bakanlar Kurulunu geniş tutarak sorunları çözmeye kalkışmak, sizi, Mecliste rahatlatır mı rahatlatmaz mı, millette rahatlatır mı rahatlatmaz mı bilmiyorum; ama Türkiye’yi yanlış bir devlet anlayışının içerisine sokmaya başlar.

Bakın, Hükümet Programına söylenecek çok şey var; fakat bir noktaya işaret etmek istiyorum. En önemli...

BAŞKAN — Efendim, benim hiç vaktim kalmadı.

DENİZ BAYKAL (Devamla) — Tek bir nokta efendim...

Bankaların, kamu bankalarının özelleştirilmesi konusunda bir kararlılık, yıllardan beri söylenir gelir. Bu da, yine, öyle sanıyorum ki, önümüzdeki dönem için büyük önem taşıyor. Çıkan yasa, altı ay içerisinde kamu bankalarının özelleştirilmesinin zorunlu olduğunu ifade etti; ama bakıyoruz, kamu bankalarıyla ilgili bir paylaşma anlayışı daha şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır.

Değerli arkadaşlarım, bunları uyarı olarak ifade ediyorum.

Bu Hükümet Programında, memnuniyet verici bir gelişme olarak şunu hemen söyleyeyim: Protokolde yer alan, bölge merkezli dış politika anlayışı, kamuoyunda uyanan tepkiler karşısında programa yansıyamadı. Program, bu konuda bir değişik yaklaşımın içerisine girdiği görüntüsünü verme gayreti içerisinde; fakat Türkiye’nin Avrupa Birliğine girme konusundaki iddiasını bu Hükümetin yeterince, kararlılıkla takip etme durumunda olduğunu, Hükümet Programına yansıtabilmiş değiliz. Sayın Dışişleri Bakanının, bu konuda bir gayret içerisinde olacağına inanıyorum; ama Türkiye, önündeki tarihi fırsatı yani, 12 aday ülkeden 5’i arasına girme fırsatını ancak, Hükümet, bu konuda çok büyük bir kararlılık içerisine girebilirse sağlayabilir. Bu noktada bir ciddi ihmal görüyorum. Bundan önce, Türkiye, iki kez bu fırsatı kaçırmıştı; Avrupa Birliğine tam üye olma fırsatını iki kez kaçırmıştık. Şimdi,

üçüncü fırsat, belki, önümüzde. 12 ülkenin 5 tanesinden birisi olmak için her türlü hukukî, ekonomik, siyasî şarta sahibiz; ama Türkiye’de, şu anda iş başında bulunan Hükümetin, bu konuda yeterince kararlılık sergilemiyor olmasını üzüntüyle tespit ediyorum. Daha önceki tavırlarından kamuoyuna karşı duyarlı olacakları umudunu almış bulunuyorum. Umut ederim, bu noktada, bir iç tartışma yapıp, bir an önce, kararlı bir biçimde Avrupa’nın karşısına “evet, biz de o 5 ülkeden biri olmayı hak ediyoruz ve Avrupa Birliğinin genişleme müzakeresi içerisinde Türkiye olarak yer tutmak istiyoruz” diye kararlılıkla çıkarlar.

Bu Hükümete başarılar diliyor, hayırlı olsun diyorum ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sevgiler, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından ayakta alkışlar; ANAP, DSP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Baykal.

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) — Sayın Başkan, bir yanlış düzeltmek istiyorum.

BAŞKAN — Nedir efendim?

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) — Sayın Baykal, diyalog grubundan bahsederek, kesintisiz eğitim teklifine Refah Partili üyelerin katıldığını söyledi. Biz, Refah Partili üyeler olarak dört kişi; ben, Azmi Ateş, Zeki Ergezen ve Bülent Arınç imza koymadık, her zaman kesintisiz eğitime karşı çıktık; ama süre olarak itirazımız yok. Bizim anlayışımızda, mezara kadar eğitim...

İSMET ÖNDER KIRLI (Balıkesir) — Sayın Başkan, hangi sıfatla konuşuyor?

BAŞKAN — Milletvekili sıfatıyla konuşuyor efendim; onu mu sordunuz?

Devam edin efendim.

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) — Biz, mezara kadar eğitimden yanayız; ama kesintisiz eğitime karşı çıkıyoruz.

BAŞKAN — Tamam efendim, karşı olduğunuzu ve imza koymadığınızı söyletiniz; zabıtlara geçti.

Gruplar adına, ikinci sırada konuşma hakkı, DSP Grubunun. Sayın Metin Bostancıoğlu ve Metin Şahin, süreyi, paylaşarak kullanacaklar.

Sayın Bostancıoğlu, ne kadar süre kullanacaksınız?

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Yeteri kadar efendim.

BAŞKAN — Ben, 45 dakikayı veriyorum, siz kendi aranızda halledersiniz.

Buyurun Sayın Bostancıoğlu. (DSP sıralarından alkışlar)

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Ne kadar süre kullanacağım Sayın Başkan?

BAŞKAN — Yeteri kadar vereceğim efendim, merak buyurmayın.

DSP GRUBU ADINA METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Sağ olun.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisinin, Sayın Mesut Yılmaz başkanlığında kurduğu 55’inci

Cumhuriyet Hükümetinin Programı hakkında görüşlerimizi açıklarken, Demokratik Sol Parti Grubu adına sizleri saygıyla selamlıyor ve bu Hükümetin başarısının, demokrasimiz, ülkemiz ve hatta bölgemiz için gerekli olduğu inancıyla başarılar diliyorum. Bu uzlaşma ve çözüm hükümetini, demokrasi ve uzlaşma kültürümüz bakımından, gelecek nesillerin, tarih başlangıcı olarak kabul edeceği inancıyla sözlerime başlamak istiyorum.

24 Aralık 1995 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimlerinden sonra, Türkiye, bir hükümet kurma zorluğu aşamasını da yaşamış, alışık olmadığımız hükümet modellerine artık alışmamız gerektiği ortaya çıkmıştır. O günlerde kurulan Anayol Hükümetinin ortaklarının uzlaşma kültürlerinin yetersizliği veya uyumsuzlukları, bu konuda dersler alınması gereken olumsuz bir deneme olmuştur. Demokratik Sol Partinin, ülkenin Refah Partili bir hükümete muhtaç kalmasını önlemek amacıyla, bütün çırpınmalarına ve desteklemelerine rağmen, Anayol Hükümeti, bizim dışımızdaki sebeplerle dağılmıştır.

Türkiye'nin, içeride ve dışarıda çok ağır sorunlarla karşı karşıya olduğu bir dönemde Refah Partili bir hükümetle büyük bir bunalıma düşeceği; rejimin, demokratik, laik cumhuriyetin, çağdışı karanlık kafaların etkisinde, tehdit altında kalacağı yönünde şüphelerimiz vardı. Demokratik Sol Partinin, Refah Partisiz bir hükümetin bu Meclisten çıkabileceğini, çıkması gerektiğini, yılmadan, usanmadan söylemesinin sebebi, işte, bu şüphe ve düşüncelerdi.

Refah Partisi hakkında, o günlerde, böyle düşünen sadece biz değildik. İslâm'a içtenlikle bağlı, ama dinin siyasete alet edilmesinden, dinin siyasal amaçlarla istismar edilmesinden son derece rahatsız olan halkımız, dini, dindarlığı kendi tekeline almaya kalkışan, din sömürüsü üzerine siyaset yapan, demokrasiyi, cumhuriyeti yok etmek için vasıta olarak gören Refah Partisini tanıma fırsatı bulmuştur.

Demokratik Sol Partinin belirttiği kaygıları, bugün olduğu gibi o günlerde de halkımızın tamamına yakın çoğunluğu paylaşmaktaydı. Doğru Yol Partisinin Genel Başkanı Sayın Çiller de bizim gibi düşünüyor ve diyordu ki: "Refah Partisiyle koalisyon kurulmamalıdır. Refah Partisiyle koalisyon kuran, ülkesini ve partisini karanlığa gömer..."

OSMAN HAZER (Afyon) — Ne zaman dedi?

METİN BOSTANCIOĞLU (Devamla) — ... Türkiye'nin geleceğine yazık eder. Üç beş yıllık başbakanlık uğruna, ülkeyi Refah Partisine satmayınız. Erbakan, cumhuriyet kadrolarını, kendisiyle koalisyon kuran partiye kırdıracaktır; bunun, tarih önünde, çocuklarımız önünde vebali çok büyüktür... Refah Partisiyle koalisyon yapmayınız.... Ülkem satılık değildir... Erbakan bizi koalisyona zorlayamaz; onlara teslim olmam; ülkem satılık değildir... Erbakan, Atatürk'ün açtığı yolu kapamaya çalışıyor; buna izin vermem, göğsümü siper ederim." Nihayet "Refah'la ortaklık, ülkeyi karanlığa mahkûm eder; Türk genci, Türk kadını buna müsaade etmez" diyordu. Sayın Çiller, bütün bu söylediklerinde haklı çıktı. Tamamı doğru olan bu teşhisler ve kaygılara rağmen, Sayın Çiller, Refah Partisiyle ortak hükümet kurdu ve ülkeyi bugünkü haline getirdi.

Bugün durum şöyledir: Refahyol, ülkeyi, rejimi tehlikeye sokmuş; Hükümet, devletin bütün kademeleriyle, ordusuyla, Anayasa Mahkemesiyle, cumhuriyet savcılarıyla, hâkimleriyle, meslek kuruluşlarıyla kavga eder hale gelmiştir. Atatürk'ün aydınlık yolundaki laik, çağdaş halkımız, artık, bu Hükümeti istemez olmuştur. Yeni bir hükümet kurulmalı, bu yeni hükümetin içinde Refah Partisi olmamalıdır.

Bugün programını görüştüğümüz 55'inci Cumhuriyet Hükümeti, ülkeyi içinde bulunduğu durumdan kurtarmak için uzlaşmış, sorunlara demokratik kurallar içinde çözüm arayan bir Hükümet olduğundan, demokrasi ve uzlaşma kültürümüz de bir dönüm noktasındadır.

Sayın milletvekilleri, üç partiden oluşan ve Cumhuriyet Halk Partisinin güvenoyunda destekleyeceğini biraz önce açıkladığı böyle bir Hükümetin işleyişinde bazı zorlukların olması doğaldır; ancak, ortakların demokrasi ve uzlaşma azmi, zorlukları yenmekte en büyük güç olarak yardımcıları olacaktır. Genel Başkanım Sayın Ecevit'in yıllardır ısrarla söylediği gibi, bir kısım zorlukların yanı sıra, bu tür hükümet modellerinin, demokrasi ve uzlaşma yönünden çok büyük yararları vardır; çünkü böyle bir hükümette, ortaklar, kolay kolay partizanlık yapamazlar; muhalefetteki partilerin olduğu kadar, ortakların da gözleri ve denetimleri, üzerlerinde olacaktır. Böyle bir hükümette, ortaklar, kendi içinde uzlaşmaktan başka, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki partilerle ve meslek kuruluşlarıyla, sendikalarla, diğer sivil toplum örgütleriyle uzlaşma ve uyum içinde olma gereğini duyarlar. Sayın Başbakan tarafından okunan Programda, ekonomik ve sosyal konseyin, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasına etkin bir şekilde katılımının sağlanması yönündeki beyanının yer almış olması, uzlaşma kültürünün yerleşmesi yönünden sevindiricidir. Yine, böyle bir hükümet modelinde, yasama çalışmalarında, Hükümetin çok dikkatli olması gerekir.

Bu nedenle, Hükümette yer almayan partiler kaygı duymasınlar. İnanıyoruz ki, bu Hükümet, konuşa konuşa, uzlaşa uzlaşa ülkemizi esenliğe çıkaracaktır. Konuşmak ve uzlaşmaktan ülkemiz zarar görmez; bunları herkesin içine sindirmesi gerekir. Demokrasimiz, bugüne kadar, hep, uzlaşmamaktan yara almıştır. Ülkeyi içine düştüğü rejim ve devlet bunalımından kurtarmanın, içeride ve dışarıda kaybolan güveni yeniden tesis etmenin yolu, uzlaşmayı güçlendirmek olacaktır. Refahyol Hükümetinden sonra kurulan bu 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin oluşum şekli, devlete güvenilirliği sağlama yolunda çok önemli bir adımdır.

Hal böyleyken, sık sık kesintiye uğrayan demokrasimizde, Meclis içinde demokratik yollarla uzlaşma sağlanmışken, bu uzlaşmayı bozmanın ve altyapısız, çok acele bir seçime gitmenin, ülkenin yararına olmayacağı görülmektedir. Elbette, demokrasilerde seçim esastır; ancak, seçim çok acele yapılırsa bir iki puan fazla alırım zihniyeti, ne o zihniyettekilere ve ne de ülkeye fayda getirir.

1995 yılı temmuz ayında yapılan anayasa değişiklikleriyle, ülkemiz, demokrasi yönünde ileri adımlar atmış; yasalarda, anayasa değişikliğine uyum sağlanmasına sıra geldiği günlerde, o günün Koalisyon Hükümetinin ortakları, Sayın Çiller'i hordri meydan havasına sokup, uyum yasaları çıkmadan, kış ortasında, hazırlıksız, yetersiz seçmen kütükleriyle ülkemizi bir erken seçime sürüklemişti.

O günlerde, Demokratik Sol Parti, milyonlarca gencimizin seçmen kütüklerine yazılarak oy kullanabilmesi, hızlı göç hareketleriyle bozulan seçmen kütüklerinin yeniden yazılabilmesi ve her ilin çıkaracağı milletvekili sayısının sağlıklı bir şekilde belirlenebilmesi için nüfus sayımı veya tespitinin yapılmasının, yurt dışındaki milyonlarca vatandaşımızın oy kullanabilmesi için seçim kanunlarında gerekli değişikliklerin yapılmasının, üniversite öğretim üyeleri ve öğrencilerin politikaya girmelerinin sağlanmasının, derneklerin, sendikaların ve sivil toplum örgütlerinin politika yasağının kalkmasının gerektiğini söylemiş olmasına ve böyle bir acele seçimin ülkeye fayda getirmeyeceğini, sonuçlarının temsilde adaleti ve yönetimde istikrarı sağlamayacağını ısrarla tekrar etmiş olmasına rağmen, Hükümet ortaklarını bunlara inandıramamıştı. O günlerde, biz bunları söylerken, Demokratik Sol Parti kendine güvenemiyor deyip, yandan gelen rüzgârlarla yelken şişirip, 24 Aralık 1995 tarihinde baskın seçim yaptırılar, oy ve milletvekili sayısını çok aşağılara düşürdüler ya da barajı zor aştılar; ama Demokratik Sol Parti, milletvekili sayısını on katına çıkardı. (*DSP sıralarından alkışlar*) Bugün de durum aynıdır. Yapılacak bir seçimde, Demokratik Sol Parti, bu Meclise daha güçlenerek gelir; ancak, zaman, ülke ekonomisinin kaldırmayacağı altyapısız bir seçimin zamanı değildir, Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde uzlaşarak sorunlara çözüm bulmak ve çözümleri uygulamak zamanıdır. Ayrıca, seçimlerin altyapısı tamamlanmadan, halen partiler arasında görüşülmekte olan Siyasî Partiler Kanunu ve diğer uyum yasaları çıkarılmadan, bir yandan nüfus sayımı veya tespiti yapılmadan, bir yandan yurt dışındaki vatandaşlarımızın tamamına oy kullanma imkânı sağlanmadan, bir yandan seçmen kütükleri sağlıklı bir şekilde yapılmadan yapılacak seçimin ülkeye yarar getirmeyeceği ortadadır. Bütün bunlar yapılmalı, seçim, Anayasanın belirlediği zamanda yapılmalıdır; gerekirse erken de yapılabilir; fakat baskın seçim, sık sık seçim, hemen seçim değil. Seçim, halk iradesini yasama ve yürütme organlarına aktaran en önemli, demokratik bir araçtır. İstikrarlı ve etkin sistemlerde, seçimlerin olağan zamanlarda yapılması esastır. Zamanında seçim yerine, erken veya sık sık seçimi alışkanlık haline getiren partiler kendilerini sorgulamalıdır. Erken seçim kural değil, istisnadır. Millet, bizden, tekrar sandığa müracaat değil, çözüm ve hizmet beklemektedir. Parlamentomuzun, milletimizi seçim yorgunu haline sokmaya hakkı yoktur. Son 24 Aralık 1995 tarihli milletvekili seçimlerinin ve seçim sonuçlarının çözüm getirmeyeceği yönündeki olumsuzluklar demokrasimizi yaralar. Çözüm, demokratik kurallar içinde ve bu Parlamentodadır.

Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Sayın Ecevit, ülkemizde ve dünyada sorunlu devlet adamı olma vasıflarını fazlasıyla taşıyan, örnek ve saygın bir kişiliğe sahiptir; hiçbir şekilde komplekse kapılmadan “ben başbakanlık yaptım, bugün başbakan yardımcılığı veya devlet bakanlığı yapmam” gibi duygulara kapılmadan Hükümette görev almıştır; uzlaşmak ve sorunların çözülmesini istemektedir. Anavatan Partisi ve Demokrat Türkiye Partisi Genel Başkanları ve sayın milletvekilleri de aynı duyguları taşımaktadırlar.

55’inci Cumhuriyet Hükümetine güvenoyu vereceğini açıklayan Cumhuriyet Halk Partisi de, keşke, bu Hükümette yer alsaydı da, uzlaşma kültürümüz birlikte artsa, birlikte Hükümet ortağı olsak ve ülkemize birlikte hizmet etmenin tadını alsaydık. Bu samimî talebimizi reddeden Cumhuriyet Halk Partisinin Hükümeti des-

teklemesini, Cumhuriyet Halk Partisinin uzlaşma kültürü yönünden bir gelişmesi olarak, şimdilik yeterli görüyoruz.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Bu kafayla uzun yol gidemezsiniz.

METİN BOSTANCIOĞLU (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bugün içinde bulunulan şartlarda, halkımız, içeride ve dışarıda kaybolan güvenin yeniden tesis edilmesini, toplumdaki gerginliğin ortadan kaldırılmasını, kamu yönetimindeki yıpranma ve toplumdaki yozlaşmanın durdurularak temiz yönetim ve temiz toplum istemektedir. Laik, demokratik cumhuriyetin güçlendirilmesini, ekonomik ve sosyal hakların geliştirilip yaygınlaştırılmasını istemektedir. Bunların geciktirilmemesini ve kısa zamanda gerçekleştirilmesini istemektedir. Bu isteklerin Refahiyol Hükümetiyle gerçekleşmesinden ümidini kestiği için, Parlamentodan, demokratik yollarla yeni bir hükümet çıkmasını istemiş, bu istek giderek artmış ve toplumun her kesiminin baskısı, 55'inci Hükümetin itici gücü olmuştur. 55'inci Hükümetin uzlaşma ve demokratik çözüm arayışları ve sorunlara yaklaşımları, bu nedenlerle, bütün toplum kesimlerinde olumlu karşılanmış ve güven verici bulunmuştur. Hükümet Programı daha Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunmadan Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Sayın Ecevit ile ilgili bakanların ilk iş olarak Güneydoğu Anadolu'ya gidip sorunları orada yaşayan halkımızla birlikte tespit etmeleri, onlara danışarak, konuşarak, çözüm yollarında uzlaşarak işe başlamaları, bölgenin ekonomisi için gerekli olan sınır ticaretini derhal başlatmaları, bundan sonraki uygulamaları bakımından da güven verici olmuştur.

Körfez Savaşıyla başlayan ambargo ve ekonomik kriz ağırlaşarak devam ederken, sadece güvenlik güçlerimizin bölücü terörle yaptığı mücadeleyi başarıyla sürdürmesi, kesin sonucun alınması bakımından yeterli değildir. Terörün dış kaynakları kurutulmalı; bölgenin, tarım, hayvancılık ve emeğin yoğun olduğu iş sahalarıyla ekonomik gelişmesi sağlanmalıdır. Feodal yapı değiştirilmeli, koruculuk sistemi gözden geçirilerek ıslah edilmelidir. Olağanüstü halin kaldırılarak olağan hale geçirilmesi için, ciddi güvenlik, ekonomik ve sosyal değişiklikler geciktirilmemelidir.

Sayın milletvekilleri, toplumda güven duygusunun gelişmesi, önce, güçlü bir hukuk ve adalet sistemini gerektirir. Atatürk'ün başlattığı hukuk ve yargı devrimleri duran değildir. Değişen zaman ve gelişen şartlar, hukuk ve yargı sistemimizi diğer önceliklerle birlikte ve gecikmeden gözden geçirmeyi gerektirecek önemdedir. Yargıda adil ve hızlı sonuç alınamaz ise, insanlar hak arama yolunda yargıya güvenlerini kaybeder ve başka yollara başvururlar. Yargı dışı güçler ise devleti ve toplumu yozlaştırır; çeteler bu ortamlarda oluşur, yargı ve infazın yerini alır.

Temiz toplum özleminin gerçekleşmesinin yolu, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinden geçer; ilk durakta, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi vardır. 24 Aralık 1995 milletvekili genel seçimlerini takip eden ilk günlerde, bu konuda Demokratik Sol Parti bir anayasa değişikliği önerisi hazırlayarak Meclise sundu; diğer partilerin de bu konuda hazırlıklarının olduğunu biliyoruz. 55'inci Hükümetten, bu konuda da uzlaşma temin edip, hâkim ve savcılarımızı siyasî iktidarın baskısından kurtarmasını ve davaların uzamadan, adil bir şekilde sonuçlanacağı bir adli yapı oluşturmalarını bekliyoruz.

Temiz toplum özleminin önündeki önemli engellerden biri olarak görülen milletvekili dokunulmazlığı, başlangıçta parlamentoyu korumak ve milletvekillerinin özgürce çalışmalarını engellemek isteyen güçlere karşı oluşturulmuş bir müesseseyken, bugün, karanlık işlere karışmış, topluma ve devlete karşı suç işlemiş, cezalandırılması gereken kişileri korur hale gelmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin özgürce çalışması sağlanmak isteniyorsa, kürsüdeki özgürlük yeterlidir; bunun dışında, suç işleyen milletvekili, geciktirilmeden yargı önüne çıkarılmalıdır. Partilerarası kurulun hazırlamış olduğu bu konudaki anayasa değişikliği gündemde daha fazla bekletilmeden görüşülüp karara bağlanmalıdır. Bu konuda da beklentimiz, memur yargılama hukukumuzun gözden geçirilmesi ve idarenin etkin ve bağımsız denetimini sağlayacak bir sisteme geçilmesidir.

Yolsuzluklar ve yasadışı faaliyetlerle etkili bir şekilde mücadele etmeyen bir hükümet istemiyoruz. Bu Hükümetin başarıya giden yolu, yolsuzluklar ve yasadışı faaliyetlerle mücadeleden geçecektir. Bu Hükümette görev alan sayın bakanların arasında şaibelilerin bulunmaması sevindiricidir. Bay ve bayan şaibelilerin sonu gelmiştir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Demokratik Sol Parti Grubu, 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin, ülkemizin hayrına olan bu çalışmaları yapacak yapı ve güçte olduğu inancındadır; halkımızın beklentisi de bu yoldadır.

Milletvekili çoğunluğunun, kendi partilerinin doğrultusunda veya bu doğrultuda olmayan partilerinin duvarlarını yıkarak, yeminlerine sadık kalarak, temiz toplum ve uzlaşma içerisinde hizmet beklentisiyle, bu Hükümete güvenoyu vereceklerine inanıyorum.

Son söz olarak, oyumuz güvenoyu olacaktır derken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. *(DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bostancıoğlu; sürenizi durdurdum.

Demokratik Sol Parti adına, kalan süreyi kullanmak üzere, Sayın Metin Şahin.

Buyurun efendim. *(DSP sıralarından alkışlar)*

DSP GRUBU ADINA METİN ŞAHİN (Antalya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programı üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini ikinci konuşmacı olarak sunmak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tam iki gün önce, 55'inci Hükümet Programı okundu; ama daha Hükümet Programı okunmadan, Hükümetin kurulma ihtimali ortaya çıkınca, laik demokratik cumhuriyetin geleceği konusunda endişe duyan tüm kesimlerde büyük bir rahatlama hissedildi; çünkü 55'inci Hükümet, Refahyol Hükümetinin ülkeyi sürüklediği gerilim ortamından demokratik sistem içerisinde ve demokratik yöntemlerle çıkmanın yolu olarak algılandı. Nitekim, ülkemizdeki sivil toplum örgütlerinin önde gelen temsilcileri, Türk-İş, TESK, DİSK, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve TİSK yöneticileri, laik demokratik cumhuriyet ilkelerine bağlı, toplum için zorunlu ekonomik ve sosyal reformları gerçekleştirecek, toplumsal

gerilimi gideren ve seçimin zorunlu yasal altyapısını oluşturacak geniş tabanlı bir ulusal uzlaşî hükümetinin kurulmasını, bildirileriyle, kamuoyuna açıklıyorlardı.

Sayın milletvekilleri, görüldüğü üzere, Hükümetimizin arkasında, hangi siyasi görüşte olursa olsun, halkımızın büyük bir çoğunluğunun desteği vardır. Halkımız, anlamsız siyasî çıkar hesaplarının bir yana bırakılarak, laik demokratik cumhuriyetin önüne döşenen mayınların temizlenmesini, çağdaş toplum idealinin yaşamımızın her bölümünde egemen olmasını bekliyor. Bunalım bekleyenler yanıldılar; aksine, Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkımızın huzur ve güven arayışını gördü, demokrasiye sahip çıktı ve 55'inci Hükümetin kuruluşuna destek olmaya karar verdi.

55'inci Cumhuriyet Hükümetinin kurulmasıyla, Türkiye bir kâbustan, ağır bir rejim ve devlet bunalımından kurtulmuştur.

Demokratik Sol Parti Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ve Parti Meclisi, bu Hükümetin kurulması yolundaki çalışmalara oybirliğiyle onay ve destek vermiştir. Şu ana kadar yapılan tüm çalışmalarda, Hükümet ortaklarıyla tam bir uyum sağlanmıştır; uygulama ve sorunların çözümünde de bu uyumun devam edeceğine güveniyoruz.

Demokratik Sol Parti, uzun uğraşı ve çağrılılarıyla, ülkenin içinde bulunduğu durumdan uzlaşıyla çıkılabileceğini dile getirmişti. Şimdi, bir ulusal uzlaşma ve toplumsal uzlaşma dönemi başlamaktadır. Biz, Demokratik Sol Parti olarak, halkın huzur ve güveninin giderek artmasında, 55'inci Hükümete başarılar diliyoruz.

Değerli arkadaşlar, konuşmamı metne sadık kalarak yapmak üzere planlamıştım; ancak, başlangıçta konuşan Cumhuriyet Halk Partisi Sayın Genel Başkanının bir sözünden alıntı yaparak ara vereceğim.

Değerli arkadaşlar, bu Hükümetin deposunda, 40 kilometre gidecek benzin yoktur; bu Hükümetin deposunda, halkın sevgisi ve güveni vardır. Bu sevgi ve güven devam ettiği sürece, bu Hükümet, bu ülkenin sorunlarını çözmeye devam edecektir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, Hükümet Programında da yer aldığı üzere, bugün, ülkemizdeki gelir dağılımı büyük adaletsizlikler içerisindedir. Devlet İstatistik Enstitüsünün 1994 yılında yayımladığı bir tebliğe göre, nüfusun zengin kabul edilen yüzde 20'lik bölümünün millî gelirden aldığı pay yüzde 55 dolayında iken, fakir olan diğer yüzde 20'lik bölümünün millî gelirden aldığı pay, ne yazık ki yüzde 5 dolayındadır. Bu kadar büyük gelir dağılımı adaletsizliğinin, anarşiyi, terörü beslediği kadar, rejim karşıtlarına da taraftar sağladığı açıktır.

İşte, bu gerçeği görerek, ülkenin kaynaklarının kullanıldığı Hazine ve kamu bankalarına büyük sorumluluk düşmektedir. Bu alanda oldukça yoğun şikâyetler vardır. Hepinizin hatırlayacağı üzere, gerçekleri ortaya koyabilecek bir araştırma önergesini, Demokratik Sol Parti Grubu olarak, aralık ayında Parlamente'ye sunmuştuk; ancak, ne yazık ki, Refahiyol milletvekilleri tarafından böyle bir araştırmanın reddedildiğini hep beraber hatırlıyoruz. Ancak, Hükümetimizin Programında bu alanda ciddi ve kararlı adımlar atılacağını görmekten mutluyuz.

Ayrıca, Hükümetin, sosyal devlet ilkesinden hareketle, hem fertlerin hem de bölgeler arasındaki gelir ve gelişmişlik farkının azaltılması için, içten çabalar göstereceğine inanıyoruz.

Herkes hatırlamalıdır ki, Refahyol Hükümeti, 1997 bütçesinin denk olduğunu iddia etmişti. Refahyol İktidarının milletvekilleri ve özellikle Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri çok iyi hatırlayacaklardır ki, Demokratik Sol Parti üyeleri olarak bizler, bütçe görüşmeleri sırasında, bütçenin denk olmadığını, yıl sonunda 2 katrilyon dolayında açık vereceğini söylemiştik; bu görüşlerimiz tutanaklarda vardır. İşte, Refahyol Hükümeti, hükümetini devrederken, altı ay sonra, ne yazık ki, 720 trilyona ulaşmış bir açık devretti ve öyle görünüyor ki, yılsonunda 2,4 katrilyon olacaktır.

OSMAN HAZER (Afyon) — Sizi de göreceğiz.

METİN ŞAHİN (Devamla) — Tamamen hayalî ve temennilere dayalı bir ekonomi politikası izleyen Refahyol Hükümeti, hiçbir ekonomik gösterge ve hedefte başarı sağlayamamış ve iflas eden bir hükümet konumuna düşmüştür. Örneğin, yüzde 65 olarak alınan ortalama enflasyonun yüzde 75-80 olacağı, bundan tam bir yıl önce 475 trilyon lira olarak belirlenen bütçe açığının bugün 720 trilyonlara ulaştığı, ortalama dolar kurunun 135 bin TL yerine yaklaşık 150 bin TL olacağı, yine aynı dönemde iç borcun 2 katrilyon liradan 4 katrilyon liraya yükseleceği, ortada açıkça görülmektedir. Görüldüğü üzere, Refahyol Hükümetinin tüm ekonomik hedefleri gerçekleşmemiş, aksine, önemli sapma ve başarısızlıklar ortaya çıkmıştır.

OSMAN HAZER (Afyon) — Siz gerçekleştirin!

METİN ŞAHİN (Devamla) — Refahyol sınıfta kalmış, halkı zam ve faizlerle ezmiş, kendisi de rantçılara, bozuk düzen fırsatçılarına teslim olmuştur.

Sayın milletvekilleri, çok partizanca ve adaletsiz bir Refahyol dönemi yaşadık. Bunun en belirgin örneği, yerel yönetimlere, Maliye Bakanlığı marifetiyle aktarılan paralardır. Tespitlere göre, 34 trilyon dolayındaki bir yıllık ödeneğin hemen tamamı, ilk altı ayda tüketilmiştir. 9 trilyon liralık kentleşme ödeneğinin dışında kalan 25 trilyon liradan Refahlı belediyelere ve diğer belediyelere aktarılan paralar dikkate alındığında, Refahyol belediyeleri yüzde 96 dolayında pay alırken, diğer belediyelere yüzde 4 dolayında bir pay aktarılmıştır. Bu, adil düzencilerin çirkin bir yetki kullanımı olduğu kadar, siyasî ahlak zafiyetinin de açık bir kanıtıdır. (DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, geçtiğimiz hükümetlerden şikâyetçi olduğumuz, hatta, zaman zaman Anayasa Mahkemesine başvurduğumuz bir alan da özelleştirmedir. Özelleştirmede amaç, satın kamu kuruluşlarından kurtulmak olmamalıdır. Özelleştirme, ekonomik, hukukî ve sosyal boyutları olan bir işlemdir. Yapılacak özelleştirmeler, ülkemizin ekonomik, stratejik ve sosyal gerçeklerine uygun olmalıdır. Terör ve göçün yoğun olduğu Güneydoğu ve Doğu Anadolu’daki işletmelere bir başka gözle bakmak gerekmektedir.

Ayrıca, özelleştirme sonrası, çalışanların malî ve sosyal hakları zedelenmemeli, güven altına alınmalıdır. Özelleştirmede, rekabeti ortadan kaldıran tekelleşmeye yol açacak, dolayısıyla tüketicilere zarar verecek satışlardan kaçınılmalıdır. Hükü-

met Programında bu yönde görüşlerin yer almasını bir güvence olarak değerlendiriyoruz.

Sayın milletvekilleri, ülkemizin lokomotif sektörü, bütün dünyada olduğu gibi, KOBİ'lerdir. KOBİ'lerin çağdaş teknoloji kullanabilir konuma gelebilmesi ve uluslararası piyasada rekabette yer tutabilmesi için, Hükümetin, KOBİ'lere kaynak tahsisinde, örgütlenmelerinde ve yeni bilgilerle donatılmasında destekleme kararlılığında olmasını, tüm küçük sanayicilerimiz ve sanatkârlarımızın yararına görüyor, takdirle karşılıyoruz.

Sosyal güvenlik sisteminin sorunları her hükümetin önünde önemle yer almaktadır. Otuz beş yıldır iş hayatını düzenleyen yasalarda önemli yenilenme, gelişme sağlanamadı. Bırakınız iyileştirmeyi, örneğin, Refahyol döneminde, çalışanların tasarruf kesintileri gasp edildi; SSK ve Emekli Sandığı mal varlıkları satılmaya kalkışıldı; SSK, sağlıklı bir politikayla özerk bir yapıya kavuşturulamadı; açıklar, beş yılda, neredeyse katrilyona ulaştı. Demokratik Sol Parti olarak, Hükümetimizi, sosyal güvenlik alanında çetin sorunların beklediğini biliyoruz. İşçi sağlığı, iş güvenliği, eşit işe eşit ücret ilkesi ve nitelikli işgücü yaratma yönünde yapacağı çalışmalarda Hükümete başarılar diliyoruz.

Demokratik Sol Parti olarak, yıllardır önemine işaret ettiğimiz demokratikleşme ve katılımcılık anlayışında önemli bir gelişme kabul edeceğimiz Ekonomik ve Sosyal Konseyin, işlevsiz değil, aksine, kararları uygulanabilir bir organ olarak oluşturulması yönünde Hükümetin içten tutumunu, kararlılığını kutluyoruz. Bu Ekonomik ve Sosyal Konseyde, bugüne kadar dikkate alınmayan tarım kesiminin, tüketici kuruluşlarının, kooperatif hareketlerinin ve benzeri kuruluşların yer almasını Hükümetin dikkatine sunuyoruz.

Hükümetin, göreve başlar başlamaz, çalışma hayatına bakışı tüm çalışanlar için umut verici olmuştur. Ekonomik ve Sosyal Konsey kadar, SSK Genel Kurulunun bir an önce toplanması, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun temmuz sonuna kadar görevini tamamlaması, bir yaraya dönüşen mevsimlik ve geçici işçilere güvenceler sağlanacak olması yanında, işçi emeklileri ile onların dul ve yetimlerine yeni ekonomik ve sosyal haklar verilmesiyle ilgili emekli maaş farklılığını da gidecek kararların bir an evvel alınmasını ve uygulamaların yapılmasını bekliyoruz.

Sayın milletvekilleri, 55'inci Hükümetin önünde duran önemli bir görev tanıma yön vermektedir. Bugüne kadar sadece fiyat popülizmiyle yanıltılan, kandırılan üreticimizin durumu hiç de iç açıcı değildir, fakirlikle yüz yüze kalmıştır, gönlü kırıktır, hevesi kırıktır. Sayın Hükümetimiz bu umutsuz durumu düzeltebilir; köylülerimizi, çiftçilerimizi, hayvan yetiştiricilerimizi, besicilerimizi toprağa ve işine bağlayabilir. İşte bu yönde, Demokratik Sol Parti olarak şunları Hükümetin dikkatine sunmayı yararlı görüyoruz:

Yıldan yıla geçerken, üreticilere, pazardaki gelişmeler aktarılmalı; ürün deseni tercihlerinde yönlendirme ve bilgilendirmeler yapılmalıdır. Bu anlamda, kooperatifler ve ziraat odaları önemli görevler üstlenebilirler.

Üretimin gücü olan gübre desteği sürdürülmeli, gübre ve süt primleri, Refahyol Hükümeti zamanında olduğu gibi beş altı ay bekletilmeden, zamanında verilmelidir.

Verimli ve kaliteli üretim için, tohumlukta, damızlıkta araştırma faaliyetleri ciddi bir programa ve desteklere kavuşturulmalıdır.

Hayvan ürünleri ithalatında, Batılı ülkelerin kendi üreticilerine sağladığı destekler ve düşük ürün maliyetleriyle bizim yetiştiricilerimizin maliyetleri karşılaştırılarak, besiciliğe, sütçülüğe zarar veren ithalat politikaları yeniden gözden geçirilmelidir.

Ürünlerin piyasaya arz dönemlerinde, Toprak Mahsulleri Ofisi, Tekel, Çay-Kur, Şeker Şirketi gibi kuruluşlar ile tüm tarım satış kooperatif birlikleri yeterli alım gücüne kavuşturulmalıdır. Bu alandaki kooperatif hareketleri desteklenmeli, kooperatiflerin merkez birliklerinin oluşturulması kolaylaştırılmalı, hatta bugüne kadar olduğu gibi engellenmemelidir. Daha önce 53 ve 54'üncü Hükümet Programlarında yer alan tarım satış kooperatifleri birliklerinin özerkleştirilmesi geciktirilmeden tamamlanmalıdır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığında 12 Eylül sonrası yapılan organizasyonlar, bu Bakanlık etkisiz ve güçsüz hale getirmiştir. Örneğin, bu Bakanlıkta daha önce mevcut olan, fakat şimdi varlıkları kaybolmuş, Ziraî Mücadele Genel Müdürlüğü, Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü yeniden kurulmalıdır.

Ayrıca, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kaybolan, üretimin alt yapısına hizmet getirecek, eski adıyla Toprak-Su teşkilatı, yeniden, genel müdürlük halinde teşkilatlandırılmalıdır.

Erozyonla mücadelede, kamu kuruluşlarının, TEMA Vakfı kadar inançla ve kararlılıkla görev yapmalarını istiyoruz. Bununla ilişkili olarak, mera yasa tasarısının hemen yasalaştırılmasını bekliyoruz.

Yetişkin insan gücüne en fazla ihtiyaç duyulan bir alan da tarımdır. Bu anlamda, ziraat yüksek mühendisleri ve veteriner hekimleri ile bunların teknisyenlerinin, üreticiyle yakın işbirliği içinde olmaları sağlanmalıdır.

Hükümetin, daha güvenoyu almadan, 1974 yılında olduğu gibi, haşhaş konusunda aldığı karar, üreticilerimizde güven ve umut yaratmıştır. Üreticilerimize buradan sesleniyorum: Bize güveniniz, sizin dostlarınız, kasketliler, yine iktidardadır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, ülkemizin gündeminde yaklaşık altı aydır en önde yer tutan konu sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimidir. Özellikle bazı siyasi parti yöneticilerinin, sekiz yıllık eğitim konusunda konuya tek boyutlu bakması, bir kısım çevrelerde toplumsal çatışmaya yol açacak provakasyonlara zemin hazırlamaktadır. Sekiz yıllık temel eğitimle, ülke insan kaynaklarının günümüz koşullarına ve ülke ihtiyaçlarına uygun olarak ve özgür bir genç nesil yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Konunun, imam hatip okullarının kapatılması şeklinde sunulması tam bir sapıtmadır.

İSMAİL COŞAR (Çankırı) — Yalan mı? Tam kapatıyorsunuz.

METİN ŞAHİN (Devamla) — Sayın milletvekilleri, sekiz yıllık eğitim konusu, şu anda, oldukça yüksek sesle dile getiriliyor; elbette, yararlı ve doğrudur. Ancak, Demokratik Sol Parti, 24 Aralık 1995 seçimlerinden önce hazırladığı seçim bildirgesinde, sekiz yıllık zorunlu temel eğitimin kesintisiz olacağını söyleyen tek partidir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Yine, Demokratik Sol Parti, bugüne kadar, sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim konusunda çözüm olacak program öneren tek partidir. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Bu Programın oluşmasında, eğitimcilerin, sosyal psikologların, pedagogların, ilahiyatçıların, öğretim üyelerinin, uzmanların ve Demokratik Sol Parti Meclis Grubunun önemli katkıları vardır. Bu Program üzerinde, hiçbir sivil toplum örgütünün ve de hiçbir siyasi partinin bugüne kadar itirazı olmamıştır. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Hükümeti, Programında sekiz yıllık eğitime özlenen şekilde yer vermesinden dolayı kutluyor, kendilerine başarılar diliyoruz.

Burada, eğitime yer vermişken, bir ekleme yapmak istiyorum. Eğitilmiş insan-gücü ve yüksek teknoloji birlikte kullanılırsa ve kalkınmanın önemli araçları olarak görülürse, ülkemizin kazancı artacaktır. Bu amaçla, başta üniversitelerimiz olmak üzere, TÜBİTAK, Millî Prodüktivite gibi kuruluşlardan Hükümetin hiçbir olanağı esirgememesini bekliyoruz.

Sayın milletvekilleri, kültür birikimi zengin bir ülkenin insanlarıyız. Bu zenginliğin, tarihî gelişimin etkisiyle oluştuğu kadar, ulusumuzun çağdaş yaratıcılığından ve çağdaş yaşam tarzını benimsemesinden kaynaklandığını rahatlıkla söylemek mümkündür. Edebiyat, resim, musiki, heykel, folklor, sinema, tiyatro ve bale konularındaki etkinliklerin ve birikimlerin, bu Hükümetçe en iyi bir şekilde değerlendirileceğine inanıyoruz. Günümüzdeki kültür öncülerine, yaratıcılarına ve uygulayıcılarına hak ettikleri saygın değerin ve de ilgili kuruluşlara gerektiğinde yeterli kaynakların verileceğine inancımız tamdır.

Sayın milletvekilleri, gençlerimizin boş zamanlarını değerlendirme, kitle sporları, amatör spor kulüp ve branşları ve okul spor faaliyetlerinin yürütülmesi yönünde Hükümetin alacağı her kararı zevkle destekleyeceğiz.

Bu Hükümetin, gençler kadar, kadına ve aileye Programında özel bir yer vermesini, bu kesime, yani kadınlarımıza karşı, laik demokratik cumhuriyete bağlılıklarına inancın bir gereği olarak değerlendiriyoruz.

Hükümetin, medenî nikâhın yaygınlaştırılması suretiyle aile bütünlüğünü güçlendirecek, özellikle kadınlar ve çocukların mağduriyetlerini giderecek ve kadının toplumsal konumunun yükseltilmesi için, Türk Medenî Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuatta yer alan ayrımcılık içeren maddelerde yasal düzenlemeler yapacak olmasını takdirle karşılıyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu coğrafya ve komşu ülkelerle mevcut ilişkileri dikkate alındığında, bölgede ülkemize yönelik her türlü tehdide karşı caydırıcı olabilmek için etkin bir savunma gücüne sahip olma ihtiyacı açıktır. Refahiyol Hükümetinin son aylarında Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarının

karşılanmasında idarî bir zafiyet içerisinde olmasını, bir talihsizlik olarak değerlendiriyoruz.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) — Ayıp yahu!

METİN ŞAHİN (Devamla) — Silahlı Kuvvetlerimizin araç gereç, teçhizat ihtiyaçlarının karşılanmasında, yüksek manevra kabiliyetinin sürdürülmesinde, savunma sanayiimizin ve ordumuzun modernizasyon ihtiyacının sürekli karşılanmasında, 55'inci Cumhuriyet Hükümetimizin bu gerçeğe uygun bir anlayış ve tutum içerisinde olacağına inanıyoruz.

Değerli arkadaşlar, son bir yılda iç politikada ne kadar sıkıntılar yaşadıysak, dış politikada da aynı sıkıntıları yaşadık. Refahiyol Hükümeti, dış politikayı ilgilendiren hiçbir önemli konuda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmeyi, partileri bilgilendirmeyi düşünmedi. Tavuk ve hindi tesisi temeli atmaya giden bir Dışişleri Bakanı, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Genel Kurulda, kendi bütçesinin görüşmelerine gelme nezaketini de, sorumluluğunu da, ne yazık ki göstermedi. Son bir yılda dış politikayı kimin yönettiği anlaşılamadı; Başbakan mı, Dışişleri Bakanı mı, Devlet Bakanı mı, anlaşılamadı.

Şimdi her şey geride kaldı. Öyle umuyoruz ki, yeni Hükümet, Irak'la ilişkilerimizi daha iyi hale getirecek, İran'a, laik cumhuriyetimize ve ülke bütünlüğümüze zarar veren tutumundan vazgeçmesinin her iki ülke için önemini anlatacak; Balkan ülkeleriyle dostluk ilişkilerimizi geliştirecek; Refahiyol Hükümetinin aksine, Türk cumhuriyetleriyle, her alanda, hem de gecikmeden, sıcak, dost ve kardeş ilişkilere başlayacaktır.

Değerli arkadaşlar, Türk dış politikasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle ilişkiler daima özel bir yer tutmaktadır. Biz, kendi güvenliğimizi de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin özgürlüğünü de tehlikeye atamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Şahin, süreniz oldu; ek süre istiyor musunuz efendim?

METİN ŞAHİN (Devamla) — Bir buçuk iki dakika yeter herhalde.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

METİN ŞAHİN (Devamla) — Bu anlamda, Hükümetimizin atacağı her kararlı adımı yürekten destekleyeceğiz.

Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz, son üç dört yılda, inişli çıkışlı ve de genellikle olumsuz sayılabilecek bir görüntü içerisinde olmuştur. Bunda başlıca sebep, belki de, üç yılda altı yedi Dışişleri Bakanının değişmesi ve Sayın Çiller'in, bu Bakanlık yetkisini, kişisel popülizmi ve siyasal çıkar hesaplarıyla birlikte kullanması diye düşünüyoruz. Öyle ki, otuz yıllık bir birikimin sonucu olan gümrük birliğini, zamanın Dışişleri Bakanıyla birlikte, sadece 1995 seçim yatırımı olarak kullanmak istemesi karşısında, Batılıların, bu durumu fark edip, Türkiye'nin menfaatlarıyla hiç bağdaşmayan bir anlaşmayı bize dayatmalarının sonucu, bugün, gümrük birliği, Türkiye aleyhine, ters yönde işler durumdadır. 55'inci Hükümetimizi, gerek gümrük birliği gerek Avrupa Birliği üyeliği için zor günlerin beklediğini biliyoruz; ancak,

Hükümetimize güveniyoruz; çünkü ülke yararını her şeyin üzerinde tutacak, onurlu, güvenilir, saygın bir politikanın Avrupa Birliği üyelerince de takdirle ve anlayışla karşılanacağını biliyoruz.

Sayın milletvekilleri, kamu çalışanları, partilerin değil, devletin çalışanlarıdır. Refahiyol Hükümeti, bürokraside büyük tahribata yol açmıştır; binlerce çalışan, işinden, evinden ve ücretinden olurken, liyakatsiz, bilgisiz ve de ilgisiz insanlar kamuya aktarılmıştır. Kamu görevlilerinin sicilleriyle oynanmıştır.

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Nereden çıkarıyorsun bunu?

MUSA OKÇU (Batman) — Keşke olsaydı...

METİN ŞAHİN (Devamla) — Hükümetten, bu haksızlıkların giderilmesini, kariyer ve liyakatin esas alınmasını, yargı kararlarının eksiksiz uygulanarak hukuk devletin gereğinin yerine getirilmesini bekliyoruz.

Hükümet Programında memnuniyetle yer verildiğini gördüğümüz kamu çalışanlarına sağlanan sendikal hakların tam kullanılması anlayışını, yakın bir gelecekte, bu hakların, grevli toplu sözleşmeli şekilde geliştirileceğine inanıyoruz.

Sayın milletvekilleri, son bir yılda, halkımızın devlete olan güvenini sarsan, umut kıran önemli bir husus, her alanda yaşanan deyim yerindeyse kirliliktir ya da başka bir ifadeyle, temiz toplum, temiz yönetim, temiz siyaset özlemidir. Hükümetin kuruluş amacı, ortaya koyduğu protokol, Hükümet Programı, bu konuda halkımızda olumlu bir görüş ve anlayış yaratmıştır. Demokratik Sol Parti Grubu, temiz toplum, temiz siyaset için Hükümetin alacağı her kararı yürekten destekleyecektir.

Sayın milletvekilleri, özetlemek gerekirse, 55'inci Hükümet, bir ulusal ve toplumsal uzlaşî hükümetidir.

55'inci Hükümet, Atatürk'ün açtığı yolda ilerleyen, laik, demokratik, sosyal hukuk devletine bağlı, halkın güvenine layık olmayı azmetmiş bir hükümettir.

55'inci Hükümet, hukukun üstünlüğüne inanan ve yolsuzlukların üzerine kararlılıkla gitmeye topluma söz vermiş bir hükümettir.

55'inci Hükümet, halkın değişik kesimlerinin ülke yönetimine katılımının önünü açmaya, bu arada, demokratik ve adil bir seçimin altyapısını oluşturmaya kararlı bir hükümettir.

Sayın milletvekilleri, demokratik parlamenter düzen içerisinde çözüm üretilmiştir; siyasî istikrar, huzur ve güven yaratılmıştır.

Bu görüş ve inancımızla, Atatürk'ün açtığı yolda, laik, demokratik cumhuriyetimizi yüceltecek, önemli görevler yapacağına inandığımız Sayın Mesut Yılmaz Başkanlığında kurulan 55'inci Cumhuriyet Hükümetine, Demokratik Sol Parti olarak güvenoyu vereceğimizi ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Gruplar adına konuşma sırası, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Ayvaz Gökdemir'in.

Buyurun efendim. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

DYP GRUBU ADINA AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi ve bu oturumu izleyen aziz vatandaşlarımızı, şahsım ve DYP Grubu adına en derin sevgi ve saygılarla selamlıyorum.

Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisinin, Sayın Mesut Yılmaz'ın Başbakanlığında kurdukları azınlık hükümeti, ülkeyi, 54'üncü Hükümet tarafından içine düşürüldüğü rejim ve devlet bunalımından kurtarmak, içeride ve dışarıda kaybolan güveni yeniden tesis ederek toplumdaki gerginliği ortadan kaldırmak ve uzlaşmayı güçlendirmek, ahlaki yozlaşmayı durdurmak, kamu yönetimindeki yıpranmaya son vermek, vatandaşın temiz toplum ve yönetim özlemini gerçekleştirmek, ülke ekonomisini yeniden üretken niteliğine kavuşturmak ve devletin saygınlığını sağlamak, laik, demokratik cumhuriyeti güçlendirmek amacıyla teşkil edilmiş. Bugün müzakeresini yaptığımız Hükümet Programı bu satırlarla başlıyor. Biz de, tartışmaya buradan, bu satırlarda yer alan kavram ve hükümlerden başlamak istiyoruz. Esasen, Programın geri kalan satırlarında, tartışmaya değer çok az husus bulunmaktadır. Bu Program, bütünüyle özgün ve özellikli bir program değildir. Bu Hükümetin özel tercih ve önceliklerini yansıtan bir kişiliği yoktur Programın; sıradan, klasik ve harcıâlem temennileri yansıtan, ruhsuz ve heycansız bir belgedir.

Sayın milletvekilleri, öyle zaman olur ki, Yüce Meclisin önüne bir hükümet programı geldiğinde, programdan başka tartışılacak bir şey yoktur; programı tartışsınız. Dışarıdan destekli ve dışarıdan desteğiyle birlikte de bir azınlık hükümeti olan bu Hükümetin ise, bizatihi kendisi tartışma konusudur. Bu Hükümet, güvenoyu alamayacaktır. *(DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

AYHAN GÜREL (Samsun) — 100 kişi kaldınız.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Biz “ret” vereceğiz. Alsa bile hükümet olamayacaktır. Hükümet olsa bile, muktedir olamayacak ve ayakta kalamayacaktır. *(DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Geldiği gibi gidinceye kadar yakasını elimizden kurtaramayacaktır.

Bu Hükümeti ortaya çıkaran vasatı, şartları, bu Hükümetin evveliyatını, kısaca, şu son Hükümet sürecini tartışmak, sorgulamak, demokrasimizin bugünü ve yarını açısından kaçınılmaz bir borçtur, tarihî bir borçtur, ahlakî bir sorumluluktur.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Ahlaktan bahsetme!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Hükümetin kendisi de bu tartışmanın kaçınılmazlığını fark etmiş olmalı ki, Programına, yukarıda iktibas ettiğimiz cümlelerle başlamış. Programın başında yer alan bu cümleler, üslup ve muhteva olarak bende bir çağrışım yaptı; acaba yanılıyor muyum; bu satırlar, bana “Parlamento ve Hükümet, süregelen tutum, görüş ve icraatlarıyla” diye başlayan, yirmi altı yıl öncesinin malum ve meşhur 12 Mart Muhtırasını hatırlattı. *(DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Sayın Yılmaz hatırlamayabilirler; Sayın Ecevit, Sayın Sezgin, sizler çok iyi hatırlarsınız, değil mi efendim; çok da tepki duymuştunuz o muhtıraya.

Bu Hükümetin baş destekçisi olan yüksek tirajlı bir gazetemiz, Hükümetinizi, kamuoyuna “Silahsız Kuvvetler İşbaşında, Kamuoyunda Sivil Toplum Örgütlerinde ve Orduda Büyük Bir Gerginliğe Devlette de Bunalıma Neden Olan Refahyol Hükümeti Dün Siyaset Sahnesinden Silindi” üst ve alt başlıklarıyla takdim etti.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Doğru demiş!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu takdimin de teyidiyle, tekrar sormak istiyorum: Programınızın ilk satırlarının, bana, 26 yıl öncesinin 12 Mart muhtırasını hatırlatması, acaba bir algı yanıltması mı? Üstelik, Koalisyonun üçüncü ortağı Sayın ve Sevgili Cindoruk’un “bu Hükümet kurulmasaydı tanklar gelirdi; bu Hükümet güvenoyu alamazsa, ordu kışlasından çıkar” şeklinde beyanları da oldu. Niyetim, asla sizleri sinirlendirmek değil; ama acaba, Silahlı Kuvvetler gelmedi de yerine sizleri mi gönderdi? (*DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*) Siz, içimize sindirdiyseniz bir mesele yok. 26 yıl, yine de, o kadar boş geçmiş sayılmaz; muhtıra havalarında tekeli sermaye, tekeli medya, sosyal demokratlar, demokratik solcular kol kola... Sefanız olsun efendim, sefanız olsun! (*DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

Sayın milletvekilleri, bir rejim ve devlet bunalımının eseri; yani, bir ara rejim modeli olduklarını çok açık, çok gerçekçi bir şekilde kabul ve itiraf ettikleri için, Sayın Yılmaz ve ortaklarını kutlamak istiyorum.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — Sayenizde!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bir zamanlar demokrasi mücadelesinin kınından sıyrılmış kılıcı olan Sayın Cindoruk’u, o safta görmekten, bakanlık dahil her güzel şeye her zaman layık olan çok değerli arkadaşlarımı, bir bunalımın sürüklediği cılız bir azınlık hükümetinde yer almış görmekten üzgünüm. Keşke, bu kirli ve çirkin oyunda figüran olmasaydılar...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — Sen de gel, sen de gel.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — ... fakat o başka. Yine de, hep birlikte “biz, bir bunalımın hükümetiyiz” demeleri bir dürüstlüktür; onun için tebrik ediyorum.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Sayenizde.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Şimdi izin verirsiniz, şu rejim ve devlet bunalımının evveliyatını biraz kurcalayalım. 3 Kasım 1996’da Susurluk’ta bir kaza oldu; 1 milletvekili, 1 emniyet müdürü, 1 de polisçe aranan sanık aynı otomobilde kazaya uğradılar; milletvekili arkadaşımız kurtuldu, diğer ikisi öldü. Kıyamet koptu Türkiye’de; sanki Anayasa yok, sanki kuvvetler ayırımı yok!

AYHAN GÜREL (Samsun) — Kim onlar, kim?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Sabırlı olun beyler, sabırlı olun efendim, telaşlanmayın.

Sanki kuvvetler ayırımı yok, sanki cumhuriyetin kurum ve kuralları yok, huku-ku yok, hiçbir merci, hiçbir makam güvenilir değil, herkes örtbaşı!

REFİK ARAS (İstanbul) — Aynen öyle...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Slogan hazır; siyaset, devlet, mafya iç içe.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — Doğru.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Doğruyu göstereceğim İrfan Bey size şim-di.

Türk Devleti çetelerin elinde, karanlık güçler düzeni mahvetmiş; Türkiye'nin bakanları, başbakanları, polisi, emniyeti, hırsız, uğursuz, çeteci, eroinci, kaçakçı!

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — Hepsi değil.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu minval üzere, bir vaveyla, bir yaygara koparılıyor ki, Allah betlerinden saklasın!

HASAN GÜLAY (Manisa) — Yaygara mı bu?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — “Durdurun dünyayı” diyorlar, “olağanüstü, olağandışı ne tedbir varsa alınsın” diyorlar.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Olağanüstü hükümetinizi yedi, hâlâ aklınız başınıza gelmedi.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu öfkeyi dindirmeye tedbir yetmiyor, öğüt, nasihat kâr etmiyor. Bizi, neredeyse, Türklüğümüzden, Türkiye Cumhuriyeti'nin tebaası olmaktan utandırmak, başımızı yere eğdirmek istiyorlar. Halkta bir heyecan, tedirginlik, endişe, güvensizlik...

Madem, Susurluk'ta, bir arabada, nitelikleri belirtilen üç kişi kaza geçirdi; öyleyse bu devlet çökmüştür, siyaset çökmüştür, emniyet çökmüştür! Haydi, bunun sorumlusu zannettiklerimizi yok edelim! Bu arada sevinen, sadece Türkiye'nin düşmanları; onlar bir şey yapmadan, Türk Devleti kendi kendini tahrip ediyor. Bu, şuursuz bir bunalım kampanyası değil miydi? Türk Devletinin itibarına yapılmış bir saldırı değil miydi? Devletin küçük düşürülmesi değil miydi? Kendi devletimizi kendi gözümüzde küçük düşürmek değil miydi? Kendi kendimizi kötülemek değil miydi? Ne idüğü belirsiz bir kişinin tahrik ettiği bu kampanyanın önünde koşanlar kimlerdi?

Yüce Meclis ve bütün milletimiz, o zaman duyduğu bir sesi, bir daveti unutmadı.

“Sayın Erbakan, sorumlu Çiller'dir. Gel, birlikte onu yok edelim. Eğer, hükümet dağılır diye korkuyorsanız, korkmayın, ben size destek veririm, sizi iktidarda tutarım.”

Sayın Yılmaz, bir kin ve öfke nöbeti içerisinde saldırdığınız o günlerde de fırsat buldukça hep sorduk “bu kadar tahrip ettiğiniz, bu kadar kötülediğiniz devletin idaresine siz gelseniz ne yapacaksınız” diye. Şimdi çok düşüneceksiniz, çok yutkunacaksınız.

Programınızda “polisimizin, vatandaşla yeniden kaynaşması sağlanacak, güvenlik güçlerine güven artırılabilecek, teşkilat üzerine gölge düşürülmeyecek ve şeffaflık sağlanacaktır” buyuruyorsunuz. Dikkat ettiyseniz, hep kendi kırıp döktüklerinizin tamirinden bahsediyorsunuz. (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Hatta, programda böyle yazmakla beraber, kırıp dökmeye hâlâ devam ediyorsunuz. Şu son istihbarat işini ortaya dökene de sizsiniz.

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) — Yapmasaydınız.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu işi alelacele yorumlarken “bunlar devletle kavgaya girmişler” diye bağırıyordunuz. Anladım ki “devlet” derken belli bir kurumu kastediyor, polisi ve de diğer kurumları devletin dışında telakki ediyorsunuz. Ne kadar yazık ve siz, kim bilir, daha ne kadar kırıp dökceksiniz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Susurluk fırtınasının yanı sıra ve ondan az sonra bir fırtına daha koptu; bildiğiniz gibi, tarikatlar, irtica fırtınası, aczümendiler, cinci hoca, Fadime vesaire. Eğer, ben, o günlerde Türkiye’ye gelmiş bir yabancı olsaydım, medyada gördüğüm manzaralar karşısında, derhal, Türkiye’den kaçardım. Her akşam saç sakal karışık, mağara devri adamlarına benzer birtakım adamlar, kapkaranlık tablolar, masum genç kızların ırzına geçtiği söylenen birtakım sahte şeyhler, saçma sapan isteklerle orada burada boy gösteren birtakım cehalet sürüleri... Sanki, bir el tarafından ansızın inlerinden çıkarılıp ortalığa saçılmış gibi çağdışı değil, çağlar dışı, çağların döküntüsü mesabesinde birtakım adamlar... Kim bunlar; güya, Müslümanlar...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — İktidarda kim vardı?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — İslam adına utanç verici bir manzara... Bu da bizi Müslümanlığımızdan utandırmak, bizi Müslüman olduğumuza pişman etmek isteyen mübalağacı, istismarcı ve maksatlı bir kampanya idi... (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu kampanyayı yürütenler...

ADNAN KESKİN (Denizli) — Aydan mı geldi!?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — ... çağların yüz akı olan gerçek Allah dostlarını, gerçek müşitleri, yolundan milyonlar geçmiş gerçek yol erlerini görmediler, göstermediler. Onların maksadı, İslam’ı bir fitnenin içine atmak ve hırpalamaktı. Onların garezi, Müslüman Türkün başını eğdirtmekti. Bu insafsızlar, mahyaların aydınlığındaki pırıl pırıl Türkiye’yi görmediler, göstermediler. 70 bin camide milyonlarca Müslümanın tertemiz, sessiz, huşu içerisinde, huzur içerisinde nasıl ibadet edip dağıldıklarını görmek ve göstermek işlerine gelmedi. Rahmet ve bereket ayı olan ramazanda bir yandan ibadetini yapan, bir yandan da karıncalar gibi çalışıp üreten, helal kazanıp, helal yiyen, orucunu açıp şükür Allah’a diyen masum ve mütebedeyin halkımız, televizyonlara baktığı, gazeteleri okuduğu, bir kısım beyanları duyduğu zaman ıstıraba gark oldu. Rahmet, bereket, şefkat, yardımlaşma, dayanışma ayı milletimizin burnundan getirilmek istendi...

BAYRAM FIRAT DAYANIKLI (Tekirdağ) — Bırak şu din sömürsünü! (DYP sıralarından “Dinle” sesleri)

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Dinle! Dinle kardeşim! Dinle!

BAŞKAN — Devam edin efendim.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Adi vaka niteliğindeki bir-iki münasebet-sizlik de istismar ve mübalağa tezgâhına konulunca, bu defa laiklik elden gidiyor

vayeylası koparıldı. “Durun bakalım, Türkiye’de değişen bir şey yok, telaş etmeyin” denildiyse de dinleyen olmadı. Bir kısım vatandaşlarımızın bu yöndeki duyarlılığı kaşındı. Duyarlılığında samimi, tepkisinde masum bir kısım insanlarımız sokaklara, meydanlara döküldü, “Türkiye, laiktir, laik kalacaktır” sloganları atıldı. (CHP sıralarından alkışlar)

Elbette Türkiye, laiktir ve laik kalacaktır; aksini kim söylüyorsa, gösterin alnını karıştırayım. (DYP ve DSP sıralarından alkışlar)

İHSAN ÇABUK (Ordu) — O tarafa söyle. (DSP sıralarından “O tarafa, o tarafa...” sesleri)

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — İki kere Başbakanlık yapmış anamuhalefet liderini gözler bu kampanyada da aradı. Sol partilerin bu kampanyalara maydanoz olması tabii idi, başka siyasetleri yoktu çünkü. (RP sıralarından alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

Milliyetçi, muhafazakâr olduğunu söyleyen bir partinin genel başkanı sıfatıyla acaba ne söyleyecek diye sizi millet çok bekledi Sayın Yılmaz.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Yakışmıyor o kelime size...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Nihayet beklenen ses yükseldi...

ADNAN KESKİN (Denizli) — Sayın Başkan, sözünü geri alsın, sol partilere bunu söylemeye ne hakkı var?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — O zaman beklenen ses “Sayın Çiller, irtica azdı, laiklik elden gidiyor, gel seninle kayıtsız şartsız görüşelim, şu Hocayı yok edelim” Hedefteki kötü bu defa da Sayın Erbakan’dı Sayın Yılmaz’a göre. (CHP sıralarından gürültüler)

ADNAN KESKİN (Denizli) — Kendini ne zannediyor!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Yanlış mı hatırlıyorum yoksa veya...

BAŞKAN — Sayın Gökdemir, bir dakika..

Sayın milletvekilleri, lütfen... İstirham ediyorum... Ben, bir şey görürsem ikaz ederim; lütfen buyurun oturun. (Gürültüler)

ADNAN KESKİN (Denizli) — Sayın Başkan, bir partinin sözcüsü, sol partilere maydanoz demeye ne hakkı var? Maydanoz derse, kendisi de dereotudur. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Keskin, ben ikaz ederim...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Türkçe biliyorsanız bir deyim kullandım; sizi incitmek değildi maksadım.

BAŞKAN — Sayın Gökdemir, ben ikaz ederim efendim.

ADNAN KESKİN (Denizli) — Size yakışmıyor...

BAŞKAN — Sayın Keskin, lütfen...

ADNAN KESKİN (Denizli) — Bir partinin sözcüsü olarak konuşuyor, ne hakkı var bu şekilde konuşmaya? (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Keskin, Sayın Matkap, lütfen... Size söz vermedim... İstirham ediyorum, yapmayın efendim.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Beyefendiler, o bir deyim; eğer, incindiyseniz, geri alıyorum.

ADNAN KESKİN (Denizli) — Ha... Lütfen...

BAŞKAN — Devam edin; karşılıklı konuşmayın; lütfen, Genel Kurula hitap edin.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Şimdi, ikinci teklifin bu şekilde yapıldığını, hedefteki kötünün bu defa Sayın Erbakan olduğunu, yanlış mı hatırlıyorum yoksa veya uyduruyor muyum? Yanılıyor veya yalan söylüyorsam, Yüce Meclisin ve aziz milletimizin önünde, beni, lütfen, tekzip veya tashih ediniz. *(CHP sıralarından gürültüler)*

Beyefendi, kimlerin neye alışık olduğunu biz biliyoruz.

Çağı ve Türkiye'yi kavrayamayan, siyaset üretmeyen, siyaseti sürüklenerek yapan, fikirsiz, vizyonsuz, millet ve dünya gerçeğinden kopuk bir Anamuhalefet lideri olarak, günlük olayların arkasından sürüklendiniz.

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Sayın Başkan...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Ağâh Bey, sabır buyurunuz efendim... Genel Başkanınıza sadakatınız müsellemdir; sabırlı olunuz.

BAŞKAN — Sayın Gökdemir, şimdi, size, 67'nci madde hükümlerini hatırlatmak zorundayım. Lütfen efendim, o madde içerisinde, temiz bir dille konuşmaya gayret edin. Lütfen...

Buyurun.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Dilimde hiçbir kirlilik olduğu kanaatinde değilim; ancak, ikazınızı dikkate alacağım Sayın Başkanım. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Devam edin efendim.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Hamle ve heyecan gösterdiğiniz tek konu, başta Sayın Çiller olmak üzere, birilerini yok etmek heves ve ihtirasınız oldu. Rakip parti başkanına kin ve nefret tevcih etmenin bir siyasî proje olamayacağını, halkın böyle şeylerden sıkıldığını, böyle şeyleri kınadığını, partilerden ve siyasilerden bambaşka beklentiler içerisinde bulunduğunu bir türlü akıl edemediniz. Böylece sürüklenirken, sadece bunalımlardan medet umar hale geldiniz, bunalım zannettiğiniz şeylerin üzerine atladınız. “Bu, Tansu’yu yok eder” diye elinize verilen her leblebiyi mermi zannettiniz, bomba zannettiniz, defaatle attınız, vuramadınız. Ne mahcubiyetle yerinize oturmayı ne de etrafınızı sarmış olan yetersiz müşavirlerini ziyanınızdan uzaklaştırmayı becerebildiniz. Bu tarzınızla, bizzat siz bunalım amili oldunuz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; büyük kampanyalar halinde yürütülen ve bir kısım halkımızı, sokaklara, meydanlara döken bu bunalım senaryolarının Silahlı

Kuvvetlerimizi de etkilememesi imkânsızdı, nitekim etkiledi. Türk Silahlı Kuvvetleri, siyasete karışmaya hevesli ve arzulu olmadığı halde, esas ve değişmez tercihi demokrasi olduğu halde, Türkiye, maalesef, 28 Şubat 1997'yi yaşadı. O gün, dokuz saat süren Millî Güvenlik Kurulu toplantısından sonra, Türkiye'nin idaresinde sivil inisiyatif kayboldu, inisiyatif askerlere geçti.

İSMET ÖNDER KIRLI (Balıkesir) — O kurulda siviller çoğunlukta!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Ortaya atılan tez ve tekliflerin gereği yapılmadığı takdirde, müeyyide tatbik edileceği telaffuz olundu; bir başka vesileyle, silah kullanılacağından bahsedildi.

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Niye istifa etmediniz?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Ve maalesef, Silahlı Kuvvetler, her geçen gün, siyasetin içine biraz daha, âdeta bir siyasî parti gibi girdi ve siyasî iktidarın karşısında yer aldı. Yalanlamalar, açıklamalar, beyanlar, Başbakana sövmeye kadar vardı. Meydan okumalar, tenkitler, tahliller devam etti, halen de devam ediyor. Bu vaziyetin bir devamı olarak, darbe, el koyma lafları gazete sütunlarından, siyasî kulislerden, siyasî beyan ve tartışmalardan sokaklara kadar düştü; kulaklara, tarihler fısıldanmaya başlandı.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Hiç suçunuz yok mu?

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Yalan mı?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Durumu anlatıyorum beyefendi, müsaade ederseniz...

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim, lütfen.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Demokrasiye hiçbir zaman inanmamış, her zaman askerî darbe ve müdahalede şakşakçılık, kıskırtıcılık ve militanlık yapmış, millete yabancı bir aydın güruh da, Türkiye'de, her zaman var olagelmıştır; bunlar, muhteris ve menfaatperesttirler. (DYP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Kuvvete boyun eğip, kölelik ederek, tufeyli yaşamayı severler. Demokrasi bunları sıkır, milletiyle bütünleşerek, milletiyle zenginleşerek, millet idaresinde bir söz ve ruh sahibi olmak, tarzları değildir, sıkılırlar. Gününü gün etmek isteyen, tabansız, vicdansız, jakoben dayatmacı adamlardır. (DYP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bunlarla birlikte birtakım siyasî hasetler, siyasî iflas ve tükenişler, tıkanışlar, gözü dönmüş menfaat grupları, vahşi ve ilkel kapitalizmin kin ve entrikaları, tekerci sermayenin ihtirası gibi faktörler de, derhal, konjonktürdeki yerlerini aldılar.

Son zamanlarda, bir de, Batı Çalışma Grubu çıktı; bu, nasıl bir grup; Silahlı Kuvvetlerin kanunî şemasında nereye oturuyor, hangi hukukî dayanakları var, tam bilemiyoruz. Elimde Zaman Gazetesinin bir kupürü var, 23 Haziran tarihinde bana fakslanmış, iki imzalı bir haber "Askerler Yakın Takipte" başlığıyla verilmiş. Haberin birinci kısmında, takibe alınacak kurumlar ve şahıslar belirtiliyor ki, bu, dernek, vakıf, meslek kuruluşu namına ne varsa hepsini içine alıyor; valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, siyasî partilerin il ve ilçe başkan ve yöneticileri, yerel basın yayın organları, hepsi var.

İkinci kısımda, bütün silahlı kuvvetler mensupları ile eş ve çocukları haber toplamakla görevlendiriliyor.

Bu birinci kısım ile ilgili bir belge bugünkü Sabah Gazetesinde de yayımlandı.

Bunlar, dehşet verici şeyler, üzerinde düşünülmesi gereken şeyler. Bunlar, 5442 sayılı İller İdaresi Kanununun taşıyamayacağı şeyler. Öfkeli tepkilere lüzum yok. Sade bir şekilde gerçeği öğrenmek istiyoruz. Şahıs ve kurum olarak kimseyi itham etmiyoruz.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Ettin zaten...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu bilgiye, bütün vatandaşlarımızın ve hepimizin müştereken ihtiyacı var.

Sayın Sezgin, göreviniz, beni de Sayın Akşener gibi, cezaî ehliyeti yok diye küçümsemek veya bühtandır deyip ucuz polemikle geçiştirmek değildir; (*DYP ve RP sıralarından alkışlar*) konuyu, çifte görevinize, yaşınıza başınıza, siyasetteki saygı-değer kıdeminize uygun bir ağırbaşlılıkla incelemek, hem Yüce Parlamento'yu hem de milletimizi doğru bilgiyle aydınlatmaktır. Milleti fişlettirmeyin. Milleti birbirinin muhbiri yapmayın. (*DYP ve RP sıralarından alkışlar*) Sizden zorlama teviller, tahminler değil, açık, net, kesin bilgiye dayanan beyanlar bekliyoruz.

Söz atan arkadaşlarımdan da duydum; peki, bu 54'üncü Hükümetin hiç mi kusuru, kabahati yoktu...

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) — Sütten çıkmış ak kaşık [!]

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — ... genel olarak hiç mi kusuru kabahati yoktu, bu gelişme sürecinde kusuru olmadı mı, onu arz edeyim: 54'üncü Hükümetin bin kusuru olabilir.

AVNİ AKYOL (Bolu) — Yok, yok, hiç yok[!]

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Ben, iktidar grubundan bir milletvekili olduğum halde bu kusurları zamanında, yerinde, yüksek sesle eleştirerek gelmiş bir arkadaşınızım; fakat herhangi bir cumhuriyet hükümetinin düşmesi, kurulması, tenkidi, tahlili, müeyyidelendirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin işidir. (*DYP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*) Askerin, herhangi bir hükümete, herhangi bir başbakana "ben senden hoşlanmadım, ben seni sevmedim, çek git" demeye hakkı yoktur. (*RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*) İşin inceliği de buradadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Peki, dediler de, ne yaptınız, dediler de ne yapabildiniz?

HASAN GÜLAY (Manisa) — Doğru söylüyor...

BAŞKAN — Lütfen efendim... Lütfen efendim... İstirham ediyorum, müdahil olmayın efendim.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Herhangi bir hükümete "çek git" demek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dışındaki herhangi bir kuvvet ve irade mihrası tarafından herhangi bir hükümete "seni sevmedim, çek git" demek, doğrudan doğru-

ya, Türkiye Büyük Millet Meclisine de yönelmiş bir tazyiktir, millî iradeye yönelmiş bir tazyiktir. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz, merhum Yahya Kemal Beyatlı'nın ifadesiyle "ordu milletiz" Türk Milleti, ordu millettir. Bu şu demektir: Ordu, milletin sinesinden çıkar, öz evlatlarından oluşur ve millet de, gerekirse kadını erkeği, çocuğu çocuğuyla ordu olur. Bütün Türk tarihi boyunca bu böyledir. Onun için, Türk ordusu Türk Milletinin gözbebeğidir, Türk Milleti ordusuna aşiktir. Türk ordusu olmasa Türk tarihi olmazdı, bu kesindir ve gayet tabii, Türk Milleti gibi bir millet olmasaydı, Türk ordusu gibi şanlı bir varlık olamazdı. Bu itibarla, biz, ordumuzu seviyoruz; bandosu, mızıkası, trampeti, merasimlerde geçişi, sokaklarda yürüyüşü bize gurur ve güven veriyor, gözümüzü yaşırtıyor. Onlar, bizim oğullarımız, kardeşlerimiz, canımız ciğerimiz; nasıl sevmeyiz... Bu ordu, bu millete ve devlete, tarihimizin her safhasında olduğu kadar ve her safhasındaki zaruretle bugün de lazımdır, elzemdir; ordusuz bir Türkiye olamaz, ordusuyla kavgalı bir Türkiye de olamaz. Bu sözlerim bir kompliman değildir, bir rüşveti kelam değildir; bunlar, her türlü tahkikten geçmiş iman katiyetinde doğru hükümlerdir, bizi bilenler bilir; ancak, biz, askerimizin siyasete karışmasını istemeyiz; Ulu Önder Atatürk de hiç istemezdi; asker olsun, sivil olsun aklı başında hiç kimse de bunu istemez, tarih boyunca da hiçbir akıllı adam, ordunun siyasete karışmasını istememiştir. Ordunun siyasete karıştığı, karıştırıldığı yakın uzak hiçbir dönem, tarihimizin parlak bir sayfasını oluşturmaz; ihtilallerden, darbelerden, müdahalelerden bir hayır gördüğümüzü kimse iddia etmedi, edemez. Siyasetin içinde olmak, en çok ordumuz için tahripkâr sonuçlar getirir, geçmişte de getirmiştir.

Bir parça aklı, vicdanı, sağduyusu olan herkese sesleniyorum: Gelin, asker, sivil hepimiz, Silahlı Kuvvetleri süratle siyasî zeminden, siyasî polemikten çekelim. Bizim siyasî süregimiz, her zaman, kışlaya, camiye, okula siyaset sokmamak lazımdır diye gelmiştir. (DYP ve RP sıralarından alkışlar; ANAP ve DSP sıralarından gürültüler; CHP sıralarından "onu ortağına söyle!" sesleri ve gürültüler)

İSMET ÖNDER KIRLI (Balıkesir) — Konuşuyorsun da yapmıyorsun...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bir daha söylüyorum; camiye, kışlaya, okula siyaset sokmamak lazımdır; aklın hükmü budur. (DYP ve RP sıralarından alkışlar, ANAP, DSP ve CHP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) — Siyaseti sen soktun...

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Hiç alkış alamadın...

İSMET ÖNDER KIRLI (Balıkesir) — Söylemesini biliyorsun da, yapmasını bilmiyorsun.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Türkiye'nin değişmez tercihi demokrasidir beyler. Türk Milleti, demokrasiyle, maddî ve manevî kalkınmanın nimetlerine ulaşabilmiştir; bundan sonra da mesut, bahtiyar, müreffeh, şerefli, haysiyetli bir hayatı, ancak, demokratik düzen içinde yaşayabileceği, açıkça görülmektedir. Türkiye, anayasalı, çoğulcu demokrasiyle idare edilen, çağdaş bir hukuk devletidir. Tartışılmaz üstün irade elbette millet iradesidir. Hiçbir şahıs veya kurum, kendisini

hukukun üstünde göremez, hiçbir gerekçe millet iradesini ve demokrasiyi çiğneyip geçmeyi haklı gösteremez.

Türkiye, bölgesinde, Balkanlarda, Karadeniz çevresinde, Kafkasya'da ve Orta Asya'da, imrenilen ve örnek alınan bir büyük devlettir, bir dünya devletidir. Türkiye için en itibar kırıcı hal, en kötü imaj, demokrasiden vazgeçmesidir. Demokrasiden vazgeçmek, bugünkü Türkiye için çağdaşıktan vazgeçmek demektir; en büyük ayıp ve en büyük geriliktir. Çağdaş Türkiye, büyük Türkiye, demokrasiden başka bir kalıba sığmaz, sığdırılamaz. Türkiye bu saatten sonra üçüncü dünya standardına döndürülemez.

Yıllardan beri PKK gibi bir büyük tehlikeyle mücadele ediyoruz. Tehlikenin boyutlarını anlatmama gerek yok, hepsini biliyorsunuz. Bayrağımızı istiyorlar, vatanımızı istiyorlar, milletimizi bölmek istiyorlar, vatandaşımızı kurşunluyorlar ve biz bunlarla mücadele ediyoruz. Mücadele ederken her defasında ne dedik, ne diyoruz; “biz bir hukuk devletiyiz, bir demokratik devletiz; hukuk devleti olmanın hassasiyeti içinde, insan haklarına saygılı olmanın dikkati içinde bu mücadeleyi yapacağız” ve bu mesele etrafında, sadece mücadelenin tabiatından dolayı “acaba bazen hukukun dışına çıkılıyor mu, acaba bazen insan hakları ihlalleri oluyor mu”yu tartıştık senelerce. Ciddi her iddia tahkik edildi; o mücadeleyi fedakârca götüren devlet görevlileri, bir yandan mücadele ettiler, bir yandan müfettiş ve muhakkiklere ifade verdiler. Bu hususta hassas bir iç kamuoyu vardı, dışarıdan gelip giden birtakım müfettiş edalı dostlarımız vardı, insanın başını belaya sokan dostlarımız vardı. Şimdi bunların hiçbirisi kalmadı; ne içeride bir demokrasi hassasiyeti, ne dışarıdan “Türkiye’de ne oluyor” diye bir ses...

Şimdi ben onları söylemiyorum; bu mücadeleyi yaparken, bir tek kişi çıkıp da “çok ağır bir mücadele karşısındayız, bu demokrasi ve hukuk devletinin kalıpları bize dar geliyor; şu demokrasiye biraz ara verelim” demedi; isabet de oldu; diyemezdi.

O halde, şimdi, birtakım sudan gerekçelerle veya mücadele ettiğimiz, yığıtçe mücadele ettiğimiz, PKK tehlikesine nazaran lâşey mesabesindeki birtakım endişelerle demokrasiden taviz vermek, demokrasiyi tatil etmek, demokrasiyi sakatlamak doğru olmaz diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; devlete sadakat, aklı başında ve namuslu her vatandaşın boynunun borcudur. Anayasamızda ve diğer mevzuatımızda yer alan ilkeler hepimizin ilkeleridir. Eğitim kurumlarımızda ve yetişmekte olan çocuk ve gençlerimize, her kademede bu ilkeler öğretilir, benimsetilir. İlelebet payidar olacak cumhuriyetimiz, bugün 74 yaşındadır. Cumhurbaşkanımızdan en genç ve kıdemsiz kamu görevlimize kadar herkes cumhuriyet çocuğudur, cumhuriyetin eğitim çarkından geçmiştir; hemen hemen bütün nüfusumuz da aynı durumdadır. Cumhuriyet, kendi yetiştirdiği nesillerin ellerinde ve omuzlarındadır.

Bütün okullarımızın bütün dersanelerinde Aziz Atatürk’ün resimleri asılıdır. Bu resimlerin yanında Gençliğe Hitabesi, İstiklal Marşı ve Onuncu Yıl Nutku levhaları yer alır. Her Türk vatandaşına, birinci vazifesinin, Türk Cumhuriyetini, Türk istiklalini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmek olduğu millî bir iman halinde öğre-

tilir. Millî hedefin, millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmak olduğu belletilir.

Binaenaleyh, Atatürk sevgisi, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlılık herhangi bir şahıs ve zümrenin tekelinde değildir, olamaz, olmamalıdır. Türkiye’de vatandaşlar ve hele kurumlar, devletin laiklik dahil temel ilkelerine bağlı olanlar ve olmayanlar diye tasnif edilemez.

Halkımızın yüzde 99’unun Müslüman olması, devletin temel ilkeleri ve laiklik bakımından potansiyel ve aktif bir tehlike oluşturmaz. Böyle bir zan ve vehim boştur, boşnadır.

Türkiye’de mürteci yoktur, yobaz yoktur, cahil yoktur diyen var mı; ama bunların olmadığı bir ülke yeryüzünün neresinde var; neden bu kadar ürktük, bu tehlikeyi neden bu kadar büyüttük; nerede ekranlarımızı dolduran Aczümendi tabloları, nerede cinci hoca, nerede Kudüs göstericileri; devletin minicik bir fiskesi onları alıp götürdü. Böylesine mevhum bir tehlike için mi güzelim demokrasimizi yaralamayı göze aldık? Türkiye’de, eğer, bisküvilerin, şekerlemelerin, mobilyaların, diğer sanayi mamullerin mürteci olduklarına inanmayacak kadar sağduyumuz kaldıysa; eğer, eski bir solcu militanın rehberliğiyle sanayi ve ticaretimizi, malum muhteremin provokasyonlarıyla da siyasetimizi yönlendirmeyeceksek, irtica, bugünün Türkiye’sinde hamamböceğinden veya sevimli Van Gölü canavarından daha büyük bir tehlike değildir arkadaşlar. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

İSMET ÖNDER KIRLI (Balıkesir) — Uyu da büyü!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Millî devletin ve millî müesseselerimizin hiçbirinin, kendi halkımıza karşı korunması, kollanması diye bir şey bahse konu olamaz. Suçlular, aykırılar, uyuşmazlar varsa, onlar için gereğini yapacak hukukumuz, kurumlarımız, görevlilerimiz, devlet gücümüz vardır ve bu kurumlar ile kurallar, bir hukuk devleti anlayışı içerisinde işlemektedir. Cumhuriyete, kurumlarına, kurallarına güvenmeliyiz; onlar, bu güveni hak etmişlerdir; rahat olalım, emin olalım. Bu devletin sahibi, kanıyla, kemiğiyle, imanı ve ifranıyla bu devlete vücut veren aziz milletimizdir. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

Sayın milletvekilleri, Hükümet Programında “laik, demokratik cumhuriyeti güçlendirmek için bir araya geldik” deniliyor. Laik, demokratik cumhuriyet, sunî bunalımlarla meşgul edilmez, siyasî maksatlarla hırpalanmaz, iktidara muhalefet etmek ile devleti yıpratmak arasındaki ince çizgiye dikkat edilirse, zaten güçlüdür. Yetmiş dört yılın sonunda, her gün ve her vesileyle, bunalanlara rağmen, bir büyük devlet olmayı, bir dünya devleti olmayı başarmıştır. Halkı rahat bırakın, devletin kurumlarını rahat bırakın. Olur olmaz şeyleri bahane edip devleti kötülemeyi, karalamayı bırakın. Namusuyla, idealistçe görev yapan personeli canından bezdirmeyi bırakın. Herkesi, kendi meşru, yani, kanunî hizmet dairesine, kendi tabii hizmet zeminine çekin; laik, demokratik devlet, sizden başka bir şey istemiyor. O, parlak bir istikbale, emin adımlarla zaten yürüyor; gölge etmeyin yeter. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

Kurulan koalisyonun, azınlık hükümetinin önde gelen hedefi, milletimizin vazgeçilmez değerleri ile devletimizin değiştirilemez ve değiştirilmemesi gereken

nitelikleri arasındaki birlikteliği sağlamak ve sürdürmekmiş; öyle yazmışlar, öyle okudular. Devletin nitelikleriyle milletin değerleri arasında tezat, ayrılık, aykırılık olduğunu size kim söyledi? Hangi araştırmayla, hangi gözlemlerle bu sonuca vardınız? Lafı gevelemeyin ve açık söyleyin; milletin hangi vazgeçilmez değerinden rahatsızsınız? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Müslümanlığından mı gocunuyorsunuz? İnancı, ibadeti mi aykırı geliyor? Vatanseverliği, milliyetçiliği, geleneklerine bağlılığı mı kalıplarınıza sığmıyor? Başörtüsü, şalvarı mı bir tehdit oluşturuyor? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Çoğulcu bir sistemde, farklı tercihlerle; fakat ahenk içinde, kardeşçe yaşayan bir halk var. Bu kadar uysal, bu kadar ağırbaşlı ve çalışkan, devleti için her devirde hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan bu halkta nasıl bir uyumsuzluk görüyorsunuz? Elinizden geliyorsa, bu halka, bu asil millete daha çok ışık götürün, daha çok okul, daha çok bilgi, daha çok bilgin götürün, daha çok refah, daha çok hürriyet götürün.

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Beş senedir niye yapmadınız?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Devlet adına konuşanlar, devletin de, bu milletin devleti olduğunu bazen unutupyorsunuz. Devlet, bu halka hizmetin bir aracıdır, en büyük organizasyonudur. Devlet, kesinlikle halk içindir; halk ise asla, devlet adına tepesinde tepinilmek için değildir. (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri alkışlar)

1997’deyiz, herkes aklını başına toplamalıdır, 1930’ların şeflik kalıpları, dayatmacı modelleri, tepeden tanzimci modelleri çok gerilerde kaldı. (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

10 milyonluk okuyan gençliğimiz içinde 400 - 500 bin kişilik imam-hatiplileri, devletin menfi hedefi haline getirmek isteyen bir akıma yol verecek misiniz? (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bütün çocukların ve gençlerin bizim çocuklarımız olduğunu, hepsinin gözbeğimimiz olduğunu ve en kıymetli hazinemizi teşkil ettiklerini idrak edebilecek ve bu gençleri hep birlikte kucaklayabilecek misiniz? (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

Eğitim, öğretim ve müfredat meselelerini Talim Terbiye Kurulunda halledilecek misiniz?

“Uzlaşma kültürünü güçlendirici davranışlar sergilemek Hükümetin en belirgin özelliklerinden olacak”mış. Beyler, Programınızdan okuyorum. “Uzlaşma kültürünü güçlendirici davranışlar sergilemek...”

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakale) — Sen, onları anlayamamışsın.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Beni dinlemek de bir uzlaşma kültürünün gereğidir zannediyorum. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

“Uzlaşma kültürünü güçlendirici davranışlar sergilemek, Hükümetin en belirgin özelliklerinden olacak”mış. Memnun olduk; ama ümitli değiliz. Çünkü, Hükümet kurulurken, ortaya konulan teklif, bir cepheleşme teklifi idi. “Gelin, hepimiz bir olalım, Hükümet kuralım; evet, Refahı bir düşman kutup gibi dışarda bırakalım.”

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — 1995’te siz diyordunuz.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Birleşin, mesele bitsin...

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Siz de birleşirsiniz.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Teklif bu değil miydi? Bu nasıl uzlaşma kültürünü güçlendirmek oluyor? *(RP sıralarından alkışlar)*

Sayın Yılmaz'a, şahsen böyle bir teklifi çok görmem; ama Sayın Ecevit gibi, Sayın Cindoruk gibi, tecrübeli siyasetçiler bile, bu kadar ham bir teklifin, her şeyden önce, bir siyaset yanlış olduğunu nasıl göremediler, hayret ediyorum! *(DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Siyaseten yanlış olmasının dışında, eğer Doğru Yol Partisi bu oyuna gelse, meydana gelecek sosyolojik bölünme, millî toplumdaki bölünme ve tahribatı, acaba, kaç on yılda onarabilecektik?

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Siz de birleşirsiniz!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Beyler, kelimeleri, cümleleri, kavramları, oradan, buradan alarak kullanmak kolay; ama gereğini yapmak zordur.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Senin gibi...

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bütün değerler, asgarî bir samimiyet ister, ihlas ister, gereken samimiyeti, ihlası gösteremezseniz, kullandığınız kelimeler sizi mahcup eder.

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) — Bir sene evvel söylediklerinizi hatırlayın!

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — 1995'te "ihanet cephesi" diyordunuz; 1995'te ne redehydiniz?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Vatandaşlarına güvenen, onlara güven veren devlet olmak da vaatlerinin arasında. Eğer samimiyseniz, kem küm etmeden, en kısa zamanda, gerekli altyapıyı hazırlarsınız ve seçime gideriz; başka hiçbir yerden izin, icazet almadan. *(DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Başka hiçbir yerden izin, icazet almadan, işaret beklemeden seçime gideriz. *(DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

HASAN GÜLAY (Manisa) — Grubun alkışlamıyor seni!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Seçime gitsek de ne değişir diyorsanız, hata edersiniz. Bütün olup bitenleri, sizin söylediklerinizi, bizim söylediklerimizi halk görmüyor mu; anlamıyor ve yorumlamıyor mu? Halk, bu Meclisteki müzakerenin içerisinde değil mi? Anlamıyorsa, çıkın, söyleyin "halk, anlamaz, anlamıyor" diye.

Halka güveniyorsanız, halka güven verecekseniz, seçime gidelim, halk iradesini yenilesin ve hepimiz ona saygılı olalım, saygıda tereddüt gösterenlere de hep birlikte "dur" diyelim; var mısınız?

AYHAN GÜREL (Samsun) — Varız.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Varsanız, samimiyetinizi göreceğiz efendim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

AYHAN GÜREL (Samsun) — 101 kişi kaldınız.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Canınız sağ olsun. (DSP sıralarından gü-rültüler)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gelelim, ahlakî yozlaşmayı...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — Kayseri'ye de gel!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Kayseri'ye de gelirim, Türkiye'nin her ka-rış toprağına da giderim, bütün Türk dünyasında da şerefle dolaşırım. Siz kendini-ze bakın. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

Gelelim, ahlakî yozlaşmayı durdurmaktan, temiz toplum ve yönetimden, sivil, demokrat ve özgürlükçü bir çizgide demokrasi ve fazilet mücadelesinden bahseden Hükümetin kuruluş tarzına, güvenoyu alma ümidinin kaynak ve dayanaklarına... (DYP sıralarından "Bravo" sesleri)

BAŞKAN — Sayın Gökdemir, süreniz dolmak üzere; ek süre istiyor musunuz?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Lütfedersiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Eğer, tek başına kurulabilecek bir parti ekseriyeti mevcut değilse, bugüne kadar, Türkiye'de hükümet kurmada cari olan usul ve teamül şudur: Cumhurbaşkanı, sadrazam tayin eden padişah değildir. (RP sıralarından "Bravo" sesleri)

Rica ederim, biraz fırsat verin.

Onun için, umutla değil, sayılara bakarak iş görür, buna göre makul görevlen-dirmeler yapar. Başbakanlık görevini alan zat da, gerekli temas ve görüşmeleri yap-tıktan sonra, eğer, Mecliste ekseriyet bulamamışsa, götürür, görev emanetini iade eder; bulmuşsa, bulduğu ekseriyeti kamuoyuna beyan ve Cumhurbaşkanı'na arz ile Bakanlar Kurulu listesini, yüksek tasdikten sonra, ilan eder.

Bu işleri, ülkemizde en iyi bilen de şüphe yok ki, Sayın Cumhurbaşkanı'mızdır. Sayın Demirel buyuruyor ki "hükümet olmanın tek şartı Meclisten güvenoyu alacak çoğunluğu sağlamaktır. Güvenoyu alacağı kesinleşmeden hükümet kurmak abesle iştigaldır." Tamam mı?

Şimdi, Sayın Yılmaz ne yaptı; ona bakalım...

AYHAN GÜREL (Samsun) — Önce, siz ne yaptınız onu söyleyin.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Beyefendiler, köy kahvesinde değilsiniz, Yüce Parlamentonun mehabeti içerisindesiniz.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Onu sana söylemek lazım.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Sayın Yılmaz, iki partiden koalisyon mu-tabakatı, üçüncü partiden de dışarıdan destek vaadi almıştır. Bu üç partinin Yüce Meclisteki üye sayısı, ekseriyeti temin edememiştir. Aksine, karşısına "kuracağınız

hükümete güvenoyu vermeyeceğiz” diyen, üç partiye mensup 282 milletvekilinin irade beyanı çıkmıştır. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından “nerede” sesleri)

HASAN GÜLAY (Manisa) — Geçmişi bırakın.

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Hünerlerinizi anlatacağım efendim...

Tipki, 1977’de o zamanki Meclis 450 kişilikti Sayın Ecevit’in karşısına çıkan 229 oy gibi... O da önceden beyan edilmişti. Buna rağmen, Bakanlar Kurulu listesi tasdik ve ilan edilmiştir.

Birtakım iktibaslarla devam ediyorum” “tabiatıyla, bu, hükümetin bir macera konusu yapılmasından başka bir şey değildi. Türkiye, bir siyasî iktidar gaspıyla karşı karşıya kaldı; bir güdümlü hükümet dönemi açıldı. Bundan sonra beklenen bir süreç işlemeye başladı.” Yine bir iktibas: “Partiler içinde utanç verici yollara başvuruarak güvenoyu için milletvekili aramanın sorumsuz ve şuursuz gayretleri süreci...”

HASAN GÜLAY (Manisa) — Sizin işiniz o!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Bu cümleyi Sayın Sezgin hatırlamışlardır; çünkü kendilerinin de dahil bulunduğu o zamanki Adalet Partisi Genel İdare Kurulunun bildirisinden alınmıştır.

Evet, korkuyla, baskıyla, tehditle, şantajla, mevki, makam, menfaat vaadiyle ve parayla milletvekili transferi süreciydi bu işlemeye başlayan süreç... (ANAP, DSP ve CHP sıralarından gürültüler)

Bu süreç, özellikle ve planlanmış olarak DYP için bir çökertme harekâtı olarak işletildi. Bu süreçte rol ve irade sahiplerinin kimler olduğu herkesçe biliniyor.

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) — Ebu Cehil!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Gizlisi saklısı yok, kim en çok gizlendiğini sanıyorsa yanılıyor, her şey apaçık ortada.

Tekelci medya, tekelci sermaye, kumarhaneler lobisi, derin devlet... Kim varsa, hoyratça, sadistçe, ahlak, nezaket, insaf tanımadan çullandılar, haysiyet pazarları kurdular, haraç mezat haysiyet satın aldılar, korku saçtılar, dehşet saçtılar... (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) — Eniştene sor, eniştene!

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Korku saçtılar, dehşet saçtılar, para saçtılar, milletvekili sıfatında insanlara dolarla paha biçtiler, millî iradeyi gasp ettiler. Ankara koktu bu pisliklerden, Ankara koktu! Halen de kokmaya devam ediyor. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

Operasyonun ikinci ayağı henüz bitmedi. Bu ikinci ayakta hedef, doğrudan doğruya Sayın Çiller. İftiralarla, asılsız isnat ve ihbarlarla onu çökertinceye kadar devam etmek niyetindeler. Biz de, buna mukabil, parti binalarımız başımıza yıkılınca kadar direnmek kararındayız; çünkü bizim yolumuz hak yolu, millet yoludur; tavrımız, mert oğlu mert tavrıdır. (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Gücünüz yetmeyecek bizi bölmeye, çökertmeye gücünüz yetmeyecek, hakkı ezme-ye gücünüz yetmeyecek.

Sayın Yılmaz, arkanızda büyük güç topladınız; fakat sizi tebrik edemiyorum; çünkü bu güç, Parlamento dışı bir güçtü, kirli bir güçtü. (ANAP sıralarından gürültüler) Dehşet verici olduğunu itiraf ederim; bu gücün dehşet verici olduğunu itiraf ederim ve böyle bir güçten Allah’a sığınırım. Fakat, bu kadar dehşetengiz bir gücü, şaibeli transferler için topladıysanız, çok fazladır; yok, eğer, sizi mağlubiyetten mağlubiyete sürükleyen milletin üstün iradesini satın almak, aşmak ve ezmek için topladıysanız, çok az, çok az! (DYP ve RP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

Bir şeyi daha itiraf etmeliyim; neden hep kriz kolladığınızı şimdi anladık. Biz, bundan bir şey çıkmaz zannediyorduk; halbuki, işte, 55’inci Hükümet çıktı. Hoca da gitti, Çiller de gitti; siz, yine, zahmetsiz, yine meccani tarafından Başbakan oluverdiniz. Kollarınızdan tuttular, uçtu, uçtu yaptılar ve sizi Başbakanlık koltuğuna oturtttular... (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler) Gözünüz aydın olsun, Hükümetiniz size mübarek olsun.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan?

AYVAZ GÖKDEMİR (Devamla) — Fakat, korkuyorum ki, yine bizim İbrahim haklı çıkacak, yine “yazlık başbakan” olmaktan öteye geçemeyeceksiniz; çünkü Sayın Yılmaz, hepsine ayrı ayrı diyet borcu ödeyerek bu kadar pisliğin üstünde oturamaz, oturtmayacağız. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

Yüce Meclise saygılar sunarım.

Sayın Başkan, teşekkür ederim. (DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gökdemir.

Konuşma sırası, Refah Partisi Grubu adına, Sayın Bülent Arınç’ın.

Buyurun Sayın Arınç. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Arınç, süreniz 45 dakika efendim. (DSP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, lütfen sakın olalım, hatibi dinleyelim efendim.

Buyurun Sayın Arınç.

(DSP sıralarından “öp,öp” sesleri, gürültüler)

Sayın milletvekilleri, lütfen efendim... Arkadaşlar birbirlerini tebrik ediyorlar; bunda, büyütecek bir şey yok. (DSP sıralarından “öp,öp” sesleri, gürültüler)

Efendim, öper,öpmez; o sizi ilgilendirmez; herkesin kendine göre bir tebrik şekli var.

Buyurun Sayın Arınç.

RP GRUBU ADINA BÜLENT ARINÇ (Manisa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Hükümet Programı üzerinde, Refah Partimiz Grubu adına görüşlerimizi ifade edeceğim; Grubumuz adına da saygılar sunuyorum.

55'inci Cumhuriyet Hükümeti kuruldu; bugün, Programını müzakere ediyoruz. Sözlerimin başında, yeni kurulan Hükümetimizi tebrik ediyorum, hayırlı olmasını diliyorum; Sayın Başbakan, Sayın Başbakan Yardımcıları ve değerli bakanlara, ülkemiz ve milletimiz için yapacakları hayırlı hizmetlerde başarılar diliyorum.

Sözlerimin başında bu tebrikleri, bu hayırlı olsun dileklerimi ifade etmek, hepimizin üzerine düşen bir borçtur. Tenkitlerimizi yapacağız, yanlışlıkları göstereceğiz, bildiklerimizi söyleyeceğiz; ama bu Meclis içerisinde, elbette, Meclisin mehabetine yakışır konuşmaları yapmak, hepimizin üzerine düşen bir görevdir.

Değerli arkadaşlarım, konuşmamın başında, bir iki noktaya işaret etmek istiyorum. Burada, sayın parti temsilcileri konuştular; hepsine, fikirlerinden dolayı teşekkür ediyorum. Özellikle Doğru Yol Partisi adına konuşan Sayın Ayvaz Gökdemir'i tebrik ediyor, bütün görüşlerine aynen katıldığımı ifade ediyorum. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Sözcüsü Sayın Baykal'ı dinledik. Hemen her zaman yaptığı gibi, çok yüksek sesle, âdeta kavga eder gibi, bağırarak çağırarak, Hükümet Programıyla da çok fazla ilgisi olmayan bir konuşma yaptı ve bu konuşmada, sadece Refah Partisini hedef aldı; Refah Partisine ağır sözler söyledi, aşağıladı, haksız ithamlarda bulundu. Sözlerimin başında, bu haksız ithamlarından, bu ağır sözlerinden dolayı Sayın Baykal'ı kınıyor, söylediklerini aynen kendisine iade ediyorum. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sizin açıklarınızı anlattı, yapamadıklarınızı anlattı. Niye rahatsız oluyorsunuz ki!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, biz, burada, Hükümet Programını konuşacağız. Hepimiz siyasî partiyiz. Refah Partisi, Siyasî Partiler Kanunu ve Anayasa karşısında, en az Cumhuriyet Halk Partisi kadar yasaldır, legaldir; bu şartlara herkesten daha fazla uymaya itina ve özen gösteren bir siyasî partidir. Hepimizin, birbirini hazmetmeye, hepimizin fikirlerini rahatlıkla dinlemeye, icratlarından dolayı da eleştirmeye elbette hakkı vardır; ancak, buraya çıkarak bağırıp çağırmakla, aşağılamakla, ne Cumhuriyet Halk Partisi bir yere varabilir ne de biz bu Hükümet Programını akliselikle konuşabiliriz. Dolayısıyla, benim yapmaya çalışacağım şey, bu Hükümet Programı üzerinde birkaç önemli noktayı sizlere ifade etmekten ibarettir; ancak, Sayın Baykal'ın Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı olarak, Refah Partisi için söylediklerine, ben bir iki noktada rezerv koymak istiyorum, bir iki noktayı kendilerine hatırlatmak istiyorum. Bakınız, bugünkü Hükümet, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi Hükümetinin istifasından sonra kurulmuştur. Bu istifada Cumhuriyet Halk Partisinin en küçük bir katkısı yoktur.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Çok katkısı vardır.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Cumhuriyet Halk Partisi, bir muhalefet partisi olarak, bu Meclisin en güçsüz partisidir. (RP sıralarından alkışlar)

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — O sizin hüsnü kuruntunuz... Size, o muhalefet etti.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Onu göreceğiz...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bir yıl boyunca, Hükümet hakkında getirdikleri bütün gensorular reddedilmiştir. En çok güvendikleri 20 Mayıs gensorusunda ağızlarının paylarını almışlardır. Bu Hükümet hakkında 12, 13 defa gensoru verdikten sonra hâlâ başaramamış insanların, Refah Partisinin Hükümetten gitmesinde sanki bir katkıları varmış gibi burada kahramanlık taslamaya hakları yoktur.

OYA ARASLI (İçel) — Size öyle geliyor, size!

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Evet, sizinle toplumsal mücadeleyi sadece Cumhuriyet Halk Partisi vermiştir.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Şimdi, peki...

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Göreceğiz...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bu Hükümetin gitmesinde, Sayın Baykal'ın Cumhuriyet Halk Partisiyle bir katkısı olmadığına göre bunun en önemli kanıtı da dün yaşanan olaydır İktidar Partilerini destekleyen bir parti olarak, Sayın Maliye Bakanımız hakkında verdikleri Meclis soruşturması onları mahçup etmiştir; Meclis soruşturması reddedilmiştir.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Kamer Genç sayesinde, Meclis Başkanvekili sayesinde... İçtüzük ihlal edilerek yapıldı...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Dolayısıyla, bu Meclis içerisinde Cumhuriyet Halk Partisi, aynen seçimlerde sandıklardan aldıkları yüzde 10'u nasıl aştıkları belli olmayan güçleriyle aynı orantıdadır. *(RP sıralarından "Bravo sesleri, alkışlar)*

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sizinle hesaplaşacağız, acele etmeyin!

AYHAN FIRAT (Malatya) — Aşağıya gidiyorsunuz...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin düşmesinde Sayın Baykal'ın bir payı yok; ama bakınız, gazetelerde yayımlanan bir beyanatında ne diyor: "Türk Silahlı Kuvvetleri, rejimi değiştirmek isteyen bir demokratik kitle örgütü gibi çalıştı."

Şimdi, bakınız, bu ifadeler bütün dünya gazetelerinde de yayımlandı. Orduyu ve silahlı kuvvetleri bir demokratik kitle örgütü olarak görme dünyanın neresinde vardır? Bunu İngiltere'deki Tony Blair duysa kim bilir Sayın Baykal için ne diyecektir. *(RP sıralarından alkışlar)* Bir demokratik kitle örgütünü ordu mesabesine çıkararak, işte "onların sayesinde kamuoyu oluşturuldu ve bu Hükümet böyle gitti" diyorsunuz. Bu, yüzkarasıdır; bu, utanç vesikasıdır... *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

NİHAT MATKAP (Hatay) — Cumhuriyet Halk Partisinden niye bu kadar çekiniyorsunuz?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Sizin bir gücünüz varsa Parlamento içinde gösterirsiniz, başka payandaların altına gitmezsiniz. Bu millet askerini sever; ama askerin süngüsünün altında siyaset yapanları sevmez! *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Mertçe ortaya çıkarsınız; tankların arkasına saklanmazsınız.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Korkunun ecele faydası yok, Cumhuriyet Halk Partisi geliyor!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Süngülerin gölgesinden çıkar, siyaseti bu meşru zeminde yaparsınız, muhalefetteyken, iktidardayken bu zeminlerde konuşursunuz.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Çok çelişkili konuşuyor Sayın Başkan.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sayın Başkan, ne konuştuğunu bilmiyor...

BAŞKAN — Efendim müdahale etmeyin lütfen... İstirham ediyorum... Ben müdahil olurum efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Yoksa, kendilerine yol açmış olan silahlı kuvvetleri bir demokratik kitle örgütü olarak göstermeye Cumhuriyet Halk Partisinin ve hiçbirimizin hakkı yoktur.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Ödün kopuyor Cumhuriyet Halk Partisinden...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Siz, bir defa beni dinleyeceksiniz.

BAŞKAN — Sayın Arınç, siz Genel Kurula hitaba devam edin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakınız, Sayın Baykal'ın ikinci bir sabıkası var. Diyor ki: biraz evvel de söyledi "Şu Refah Partisi, yaptığı işlerin hesabını bir versin..."

NİHAT MATKAP (Hatay) — Verecek...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — "...Masadan, hesabı ödemedен kalkmasın."

AYHAN FIRAT (Malatya) — Doğru söylüyor.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Doğru söylüyorsa, o zaman, beni de dinleyin. Demokrasilerde partiler hesaplarını sandıkta verirler ve millete verirler. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Siz, hesabınızı başka yerlere verebilirsiniz.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Hayır, bilmiyorsunuz.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bazen hesap, bazen tekmil verirsiniz; ama biz hesabımızı millete vereceğiz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

NİHAT MATKAP (Hatay) — Bilmiyorsunuz, bazen Mecliste de hesap verilir.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Evet, Refah Partisi hesabını sandıkta ödeyecektir ve millete ödeyecektir. Ama, sizin söylemek istediğiniz başka bir şey; siz, Refah Partisini birinci parti yapan bu millettен hesap sormaya kalkıyorsunuz; rejim adına konuşuyorsunuz. Bu millet Refah Partisini birinci parti yapmışsa, siz de çalışın, sizi de yapsın.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Halkı yanılttınız.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Yüzde 10'ların altına düştüğünüzün ahına yanacağınıza, millettен yana olun. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Milletın okullarına sahip çıkın.

OYA ARASLI (İçel) — Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Arınç, bir dakika...

NİHAT MATKAP (Hatay) — Genel Kurula hitap etmiyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Başkan, bir dakika efendim, istirham ederim...

Sayın Baykal konuşurken Refah Partisi Grubundan müdahale olduğunda ben müdahale ettim hatibin sözünü kesmeyin diye. *(RP sıralarından “yok böyle bir usul” sesleri)* Bir müddet sonra, Refah Partisi Grubu Sayın Baykal’ın söylediklerini alkışlamaya başladı.

Bekleyin efendim, dinleyin. Eğer Partinize, eğer Liderinize bir sataşma olursa, İçtüzük hükümleri dışına çıkılırsa, söz hakkınız doğar; bunu da veririm; ama şu anda böyle bir şey yok.

Sakince dinleyelim efendim. İstirham ediyorum...

OYA ARASLI (İçel) — Sayın Başkan, lütfen, daha terbiyeli bir dil kullansın.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, biz, Sayın Baykal’ı dinledik ve notlarımızı aldık; cevap verme hakkımız var. Bu süre içerisinde bunu kullanacağız.

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Tam anlayamamışsın...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Eğer, demokrasi diyorsanız, halkın iradesi diyorsanız, işte, sonuç bu...

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — O “sandık” dedi; sen anlamamışsın.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bu millet, Refah Partisini birinci parti yaptı. Her fırsatta laiklikten söz edeceksiniz, laikliği demokrasinin şartı sayacaksınız; ondan sonra da, laikliğin korunup kollanması için militarizme sığınacaksınız, demokrasiden kaçacaksınız... Militarizm demokrasinin karşıtıdır ve özgürlüklerin askıya alınması demektir. Laiklik özgürlük demekse, süngülerin altına saklanmayı nasıl izah edeceksiniz? Biz, bu Parlamentoda, aynen Birinci Meclis gibi, bu ülkenin kuruluşunda mayası, katkısı olan insanlar olarak, halkımızdan yanayız; onun adına konuşuyor, onun için temsil görevi yapıyoruz. Refah Partisini böyle hazin bir şekilde suçlamak belki ancak size yakışıyor; ama millet bunu ibretle seyrediyor.

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Millet size acıyor; iktidar olamadınız ona acıyor.

OYA ARASLI (İçel) — Hükümet oldunuz da, iktidar olamadınız...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Sayın Baykal dediler ki: “Bu Programın içine girmeye gerek yok; çünkü Programda beklentilerimiz mevcut değil.” Sonunda da ifade ettiler “bu Hükümeti destekleyeceğiz.” Siz bu Hükümetin neresindesiniz, önce ona karar verin.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sen CHP ile süreyi bitirdin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — İçinde misiniz dışında mısınız?

NİHAT MATKAP (Hatay) — Bak, süren bitmek üzere; hâlâ CHP'den bahsediyorsun.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — İndeyseniz, bu Programda size ait olan ne var? Dışındaysanız, niye destekliyorsunuz?

NİHAT MATKAP (Hatay) — Süren bitti, hâlâ CHP'ye takmışsın.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — O bakımdan, bizim sözlerimizi, bizim hareketlerimizi yanlış nitelendirmek ve bununla Refah Partisini suçlamaya kalkmak demokrasiye de uymaz. Türkiye Büyük Millet Meclisinde gerçekleri en güzel şekliyle konuşmaya mecburuz, birbirimize tahammül etmeye mecburuz.

Sayın Erbakan'ın, Millî Güvenlik Kurulu toplantılarından sonra, ağzından çıkan sözleri burada karikatürize etmeye çalıştınız.

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — İmza nasıldı, imza?

BEKİR KUMBUL (Antalya) — Bir daha gelmemek üzere sizi gönderiyoruz!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Siz, Sayın Başbakanın askerle çatışmasını istiyordunuz anlaşılan; yani, ülkenin bunca sorunu varken, Sayın Başbakan askerle çatışıp, ülkede yeni sorunlar meydana getirseydi hoşunuza gidecekti.

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — İçeride başka dışarıda başka.

BAŞKAN — Sayın Ketenci...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Sayın Başbakan, sağduyunun gereğini yapmıştır; sorumlu bir devlet adamı olarak davranmıştır. Bunu anlayacak insanlar, elbette memleketimizde, elbette Parlamentomuzda fazlasıyla vardır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Baykal diyorlar ki: zaman zaman da söylediler “Bizim sizinle ihtilafımız var.” Bunu, o kadar hınçla ve gayzla söylüyorlar ki, sanki bir kan davası içindeymiş gibi.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Öyle bir şey demedik.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bizler, rakip siyasî partileriz; ayrı siyasî düşüncelerimiz var. Seçim meydanlarında birbirimizi tenkit ederiz, Parlamentoda birbirimize karşı belki bazı şeyler söyleme ihtiyacı duyarız; ama kan davası içinde değiliz. Biz, bu ülkede, her görüşün temsil edildiği Parlamentoda ve demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasî partilerde bu düşüncelere sahip olanlara daima saygı duyarız.

Bu noktaya gelmişken ben de samimi olarak söyleyeyim: Bizim de Cumhuriyet Halk Partisiyle ve onun belki yüz yıl içerisindeki uzantısı olan fikirlerle kavgamız var. (CHP sıralarından gürültüler)

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Yani, cumhuriyetle mi var kavganız?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Milletin tarihi adına, milletin kültürü adına, milletin inancı adına sizinle kavgamız var... (RP sıralarından alkışlar)

BEKİR KUMBUL (Antalya) — Suçüstü yakalandınız...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — ...ama bu kavgayı meşru zeminde yapıyoruz; bağırıp çağırmadan, hakaret etmeden yapıyoruz. Bu mazlum ve mağdur milletin yıllardan beri süren mücadelesini seçim meydanlarında yapıyoruz...

NİHAT MATKAP (Hatay) — Siz cumhuriyetle kavgalısınız Sayın Arınç...

BEKİR KUMBUL (Antalya) — Yüz yıldır kavganız var!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — ... Parlamento'da yapıyoruz ve bunu bir kan davası haline getirmiyoruz.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Kudüs gecesi ne oluyor?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Çünkü, bu ülke insanları birbiriyle kardeşçe yaşamak istiyor, kavgayı, huzursuzluğu elbette istemiyor. Bizim sizinle ihtilafımız var diyerek bu Hükümete güvenoyu vermeye karar verdiniz. Bu Hükümetin hiçbir şeyini beğenmiyorsunuz; kalabalık diyorsunuz, eğitim konusu yok diyorsunuz, şu yok bu yok diyorsunuz; Refah Partisi düşmanlığından başka, bu Hükümete dayanak olmak için aradığınız ve bulduğunuz başka bir dayanak yok.

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Sizden çok iyi!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Size şunu söylemek istiyorum: Refah Partisi-ne düşmanlık kimseye hayır getirmedi.

NİHAT MATKAP (Hatay) — CHP'yle süren bitti!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Refah Partisi bu milletin ta kendisidir, bu milletin tarihidir, inancıdır, kültürüdür, mazlum insanın çığlığıdır. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

YUSUF ÖZTOP (Antalya) — Cumhuriyete gel_

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Evet, yıllardan beri, bu fikir yaşamasın diye mücadele edildi, sözü kesildi, önüne geçildi, seçim sistemleri değiştirildi, yalanlar, iftiralar bütün memleketi kapladı, medyasından bilmem nesine kadar ak dediklerimiz kara gösterildi, ademe mahkum edildik; ama hiçbir zaman bu niyettekiler muvaffak olamadı, yine hak tecelli etti.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Siz cumhuriyetle kavgalısınız sayın hatip.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — “Takdiri hüda kuvve-i bazı ile dönmez.

Bir şem’a ki Mevla yaka, üflemeyle sönmez.” (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Evet, çok öz Türkçe olmadı, isterseniz bir daha anlatayım. Allah bir şeyi takdir etti mi, hiçbir pazu kuvveti onun önüne geçemez; Allah ki bir ışığı yakmıştır, onu üflemeyle kimse söndüremez. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Refah Partisinin önüne şununla bununla geçmeyi aklınızdan bile geçirmeyin.

A. ZİYA AKTAŞ (İstanbul) — Din istismarı yapmayın, politika yapın.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Biz, bu milletin, bu memleketin geleceğiyiz; siz, dün de kaldınız. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gü-

rültüler) Siz, yüzde 10'ları aşamıyorsunuz; biz, bu memlekette tek başına iktidar olacak güce geliyoruz.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Bu hayallerle çok yaşarsınız.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Yoksa, siz, Refah Partisiyle baş edemeyince, bir an evvel kapansa diye gözleriniz mi parlamaya başladı? Siyasi partilerin kapatılmasından medet umacak hale mi geldiniz yoksa? Hiç ümidiniz, hiç beklentiniz olmasın...

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sizi sandıkta kapatacağız, merak etmeyin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Siyasî partilerin kapatılmasından daha önemli olan şey, fikirlerin ve inançların ayakta dimdik kalmasıdır. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) O fikirler ve inançlarla, bu ülke, inşallah, en güzel günleri görecektir ve hiçbir beşerî kuvvet, Hakk'ın önüne geçemeyecektir. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli kardeşlerim, bu sözlerle çok daha fazla ilave etmem lazım; ama vaktimin çoğunu CHP'ye ayırmak istemiyorum.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Zaten vaktin bitti.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bakınız_

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Çok dinledik, çok dinledik_ Sonuç ortada.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Evet, değerli arkadaşlarım_

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Devam et, devam et_

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Çok teşekkür ederim, arkadaşlar çok beğendiler, ben de devam edeceğim zaten.

Evet, Cumhuriyet Halk Partisinin zihniyetiyle bizim kavgamız var; ama medenî usullerle, ikna yoluyla, halkımıza gerçekleri anlatmakla bu mücadeleyi yapacağız.

AYHAN FIRAT (Malatya) — O yok, o yok! Medenî usullerle değil.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakınız, Demokratik Sol Parti temsilcisi arkadaşımız Sayın Bostancıoğlu da, aynen Baykal gibi olmasa bile, konu itibarıyla aynı şeylere temas ettiler ve çok güzel bir söz söylediler, dediler ki: “Bu Hükümet, uzlaşmanın en güzel örneğidir.” Bu, hakikaten onları mutlu ediyorsa, afiyet olsun.

Şimdi, bakınız, uzlaşmanın en güzel örneği demekle de kalmadılar, hatta “bu Hükümetin kuruluşunu bir tarih başlangıcı yapmak gerekir” dediler. Bu, biraz iddialı doğrusu; yani, bu Hükümetin kuruluşu, bir tarih başlangıcı olacak kadar önemli değil; ama Sayın Bostancıoğlu'nun bu sözü, benim programımı altüst etti. Aslında hiç girmek istemediğim bir konuya girmek mecburiyetinde kalacağım. O da şudur: Bu uzlaşmanın en güzel örneği bugün yaşanmıyor; bundan yirmi yıl evvel yaşandı. Tarihten ibret almayanlar, onun tekerrür ettiğini hazin hazin görüyorlar. Sayın Ecevit'ten, bu Parlamentoda halen aramızda bulunan arkadaşlardan, yirmi yıl öncesinin Güneş Motel olayını yaşayanlardan özür dileyerek ve çok kısa bir şekilde,

esas konuya girmeden, Sayın Bostancıoğlu'nun merakını gidermek için birkaç cümle söyleyeyim isterseniz.

5 Haziran 1977'de, Türkiye'de, erken genel seçimler yapıldı. Bu seçimlerde, Sayın Demirel, Milliyetçi Hareket Partisi, Milli Selamet Partisi ve diğerleri hükümette bulunuyorlardı. Bu Hükümet seçime gitti ve 5 Haziran 1977'de, Cumhuriyet Halk Partisi 213 milletvekilliği, Adalet Partisi 189 milletvekilliği, Milli Selamet Partisi 24 milletvekilliği, Milliyetçi Hareket Partisi 10 milletvekilliği ve diğerleri kazandılar. Cumhurbaşkanı Korutürk...

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Oranı da söyle.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Oran da herhalde yüzde 42 idi; bir türlü bulamadığınız o oran.. Şimdi, yüzde 10'lardasınız. Ne hazin tecelli...

NİHAT MATKAP (Hatay) — 42'ye dönecek, merak etmeyin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Yüzde 42 ile 1977'de...

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Sizin oranınız?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Sayın Ketenci, sorarsanız, cevap veririm...

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Sen rüyanda göreceksin onu.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — ...ama isterseniz, bu kadarla, CHP defterini kapatalım; sonra, açarsak, siz mahcup olursunuz. (CHP sıralarından “Devam et” sesleri)

Şimdi, bu seçimlerden sonra, Sayın Demirel “biz, eski Hükümet ortakları olarak koalisyon kuracağız ve çoğunluğumuz var” dedi; kime; Sayın Cumhurbaşkanı Korutürk'e. Tabii, Sayın Ecevit de 213 milletvekilliği kazanmıştı, en çok milletvekilliği kazanan partiydi; “hayır; benim hakkım” dedi ve Sayın Korutürk, kendilerine hükümet kurma görevini verdiler.

Sayın Ecevit azınlık hükümeti kurdu 4 Temmuz 1977'de; ama güvenoyu alamadı. Sayın Demirel çok veciz bir cümle söyledi: “Çankaya'dan geldiler, Çankaya'ya gittiler. İşgalci Çankaya Hükümetinin işgaline son verilmiştir.” Ben, Sayın Demirel'in yalancısıyım; söylediklerini notlarımdan okuyorum. Demirel, buna, siyasî gasp olarak baktı; millî irade hükümeti yerine Çankaya Hükümeti kurulmuştur diyerek baktı; ben bakmadım, o baktı ve Sayın Ecevit'e hükümeti kurma görevi verildi. Sayın Ecevit'in kurduğu azınlık hükümeti güvenoyu alamadı.

5 Temmuzda görev Sayın Demirel'e verildi; Demirel, hükümetini kurdu ve hemen Adalet Partisinden istifalar başladı. Cumhuriyet Halk Partisi gensoru verdi ve bu gensoru sebebiyle de, Adalet Partisinden istifa edenler gensoruya “evet” dedikleri için, Sayın Demirel Hükümeti düştü.

Bu sefer, tekrar, Ecevit'e hükümeti kurma görevi verildi.

Bakınız, Sayın Demirel'in cümlelerinden bir kaç tane... Sayın Cumhurbaşkanı-mızdır, devletin birliğini temsil ediyor; benim buradaki görevim, sadece, yirmi sene evvel söyledikleri sözleri kendilerine bir kere daha hatırlatmak.

Ateş püskürmüş... Gazete öyle diyor. “CHP bakanlık koltukları üstünde oturuyor” bir, “Kurulacak hükümet hilkat garibesidir” iki, “Demokrasi hançerleniyor” üç, “Kurulacak hükümet bir tertibin ve komplonun neticesidir” dört... “Hükümeti, siyasî iktidarın eksikliğini tamamlama vasıtası yapmaya Sayın Cumhurbaşkanı alet olmasın” diyor; “seçimi kazanıp gelen bir partinin içinden koltuk ikramıyla eksik tamamlanmaz” diyor; daha da çok şeyler söylüyor.

Bu hükümetin programı Mecliste görüşüldü. Adalet Partisinden ayrılan 11 kişinin 10’una bakanlık verilmek suretiyle o zaman tarihe Güneş Motel diye geçen olayda ancak çoğunluk temin edildi ve bu hükümet güvenoyu aldı.

Şimdi söyleyeceklerim tekrar bir hatırayı tazelemeye fırsat olacak.

Bakınız, bu hükümetin programı konuşulduğu sırada gruplar adına konuşmalar yapılmış belki, aramızda olmayanlar da var Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Hayrettin Uysal, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Ağâh Oktay Güner şu anda karşımızda bizi dinliyor Adalet Partisi Grubu adına Ali Naili Erdem ve Millî Selamet Partisi Grubu adına Sayın Temel Karamollaoğlu.

Sayın Ağâh Oktay Güner’den birkaç cümle okumak istiyorum; o güzel hitabetiyle buyurmuşlar ki: “Sayın Ecevit’in bu Hükümeti nasıl kurduğu, bu Hükümeti ne şartlarda meydana getirdiği, yarın, Türkiye’nin siyasî tarihi yazıldığı zaman, maa- lesef, tezgâhlanma ifadesiyle tespit olunacaktır.” Devam etmişler: “Bakınız muhterem milletvekilleri diyor kendileri Sayın Ecevit, bugüne kadar, hükümet olabilmek için önüne gelen her engeli tahrip etmiştir; gerektiği zaman devleti tahrip etmiştir. Hükümet tahrip edilmiştir ve son hükümet kuruluşunda, insana ait değerler tahrip edilmiştir.” Devam ediyor: “Dün, bu salonda birbirlerine en ağır hücumları yapanların, aynı hükümetin çatısı altında neden ve nasıl toplandıklarını, siyasî olaylar, elbette, birer birer gösterecektir.” Hepsini okumuyorum, bunlar bir fikir veriyor. Demek ki, yirmi yıl evvel kurulan hükümete, Sayın Ağâh Oktay Güner de, mensubu olduğu parti adına tepki göstermiş; bu Hükümetin, siyasî ikbal sebebiyle, kendilerine bakanlık verilen milletvekilleri vasıtasıyla kurulduğunu ve dolayısıyla, insanî değerlerin tahrip edildiğini ifade etmiş.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Dün dündür (!)

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Başka konuşmalar da var; Ali Naili Erdem, sağsa Allah selamet versin, öldüyse Allah rahmet eylesin. (DYP sıralarından “sağ” sesleri) Sağmış, çok güzel. Kendilerine saygılarımı sunuyorum.

A. HAMDİ UÇPINARLAR (Çanakkale) — Bilerek konuş sayın konuşmacı; siyasî ahlakınız yok...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — “Hükümetlerin hukukî ve siyasî dokusunu tetkik etmeden icraatlarını eleştiriye tabi tutmak, doğru ve sıhhatli bir yol değildir. Bu itibarla, biz, öncelikle, bu Hükümeti, kuruluşundaki safhaları ve ortaya çıkan sonuçtaki yapısıyla bilgilerinize arz edeceğiz. Kanaatimizce, bu Hükümetin kurulmasıyla, hükümet müessesesi, cumhuriyet tarihimizde görülmemiş, ağır bir darbe- ye uğramıştır. Hile, desise, tertip ve entrika itibar görmüştür. Devletin en yüksek mevkileri, ulufe dağıtılır gibi dağıtılmıştır. Doğa kanunları diye, hukuku inkâr ve

ihlal edenler, bu kere de, ille hükümet olacağız diye, rejimin, millî iradenin ve ahlakın hançerlenmesinde beis görmemişlerdir.”

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakale) — Mensubunuza hakaret ediyor, su-suyorsunuz...

BAŞKAN — Sayın Üçpınarlar, sükûnete davet ediyorum.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — “Şimdi, bir hükümet vardır; bakanlarıyla ve programıyla bir hükümet. Bu iki unsur, gerçek manada hükümet olmaya yeter değildir. Kanaatimizce bu Hükümet, hukukilikten yoksundur; zira hürriyetin de, hukukun da temelinde ahlak vardır. Bu, fikirde, ruhta, kafada, gönülde, siyasette ve devlet idaresindeki ahlaktır. Toplulukları millet yapan budur. Kuruluşunda hile, entrika ve tertip olan hükümetler iktidar olamazlar; sadece, millet iradesine rağmen kendisini hükümet edenlerin menfaat pazarı olur.”

Şimdi, bu güzel sözler, o günkü hükümet programında da ifade edilmiş ve her şeye rağmen o hükümet güvenoyu almış; arkasından da daha enteresan şeyler; hükümetten istifa oldukça, Adalet Partisinden biri de istifa etmiş, kendisini hemen bakan yapmışlar ve tarihimize “Hasan vakası” olarak geçmiş bu olaylar... Hasan vakası! Dün de bir Hasan vakası vardı, evvelki gün de vardı... Yirmi sene sonra tarih tekerrür ediyor. O zaman da, Kırklareli Milletvekili Hasan Korkut istifa etmiş, kendisini yarım saat sonra bakan yapmışlar; yine ortalık birbirine karışmış; “Bu nasıl iştir? Neden bunlar yapılıyor? Bu mebus pazarlarında kimin haysiyeti satılıyor” diye şikayet edenler olmuş ve daha sonra da başka şeyler... Bu güzel hükümetin bakanları, Yüksek Adalet Divanına birer birer çıkmaya başlamışlar; kimisi 47 sene, kimisi 15 sene hapis cezalarına mahkûm olmuşlar. Sonra da fazla yaşamamış, Adalet Partisi, 79 Senato ara seçimlerini 5-0 alınca, hükümet istifa etmeye mecbur kalmış.

Şimdi, bu kadar, tarihi hatırlatmakla neyi amaçladım; o gün bulunanları, o gün bunu yaşayanları kınamak, utandırmak, sıkmak için değil; bu ibretli, bu, tarihimizde gerçekten kendine göre yer almış bir olayı, bugün de hatırladığımız ve hemen hemen aynı olayları yaşadığımız için...

Değerli arkadaşlarım, ahlaken kötü olan şeyin, siyaset için de kötü olacağına inanmamız lazım. Dün kınadığımız olayları bugün yapmaya kalkanlar, bu olaylar üzerine hükümet bina etmeye kalkanlar varsa, sonları, yirmi sene evvel sonuna benzeyen insanlar gibi olur.

Bu Parlamentodan meşru ve çoğunluğa dayanan, ahlakî temelleri olan her hükümet mutlaka çıkacaktır; demokrasinin gereği budur. Çoğunlukla gelenler, millet iradesiyle, Parlamentonun kararıyla elbette hükümetlerden gideceklerdir. Bu Parlamento, 10 defa, 20 defa hükümet çıkarmaya muktedir bir Parlamentodur; ama bu işin temelinden ahlakî kuralları, bu işin temelinden millet menfaatlarını alır da çıkarırsanız, o zaman karşımızda kalan hepimizin boynunu bükecek bir utanç vesikasıdır. Yirmi yıl evvel yaşadığımız olayı yirmi sene sonra tekrar yaşamamak için önümüzde biraz da olsa zaman var, buna dikkat etmemiz gerekir diye düşündüm. Sürçülisan ettimse affola.

Şimdi, konuya gelmek istiyorum. Bu Hükümet istifa etti, bir medenî davranış gösterdi; Koalisyon Ortağıyla yaptığı protokole vefa gösterdi. Biz karşılıklı güven ve saygı içinde hükümet kurduk ve ortağımıza da daima bu davranışlar içerisinde muamele ettik.

YAHYA ŞİMŞEK (Bursa) — Biraz tufaya geldi!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bizim ortağımız CHP de olsa fark etmezdi, DSP de olsa fark etmezdi; çünkü bizim aldığımız manevî inanç, beraber iş yaptığımız insana güven ve saygı göstermeyi mecburiyet addeder. *(RP sıralarından alkışlar)* Biz böyle bir düşünce içerisinde bir yıl boyunca, Koalisyon Ortağımızla uyum içerisinde çalıştık ve güzel şeyler yaptık. Bu istifada sizin bir katkınız olmadı; biz sizin gensorunuzla düşmedik ki; biz koalisyon Ortakları içerisinde kavgaya yaparak istifa etmedik ki!

EŞREF ERDEM (Ankara) — Pek öyle değil!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Biz müştereken bir seçim kararı aldık, dönüşümlü model gereği de Sayın Çiller’e Başbakanlığı vermek istedik; bunda gocunacak bir şey yok. Biz gocunmuyoruz, siz niye gocunuyorsunuz? *(RP sıralarından alkışlar)* Bu bizim vazifemiz, bu bizim sadakatimizin bir gereği ve kurulan ilk dönüşümlü Hükümet de bu değil. Anavatan Partisiyle Doğru Yol Partisi bundan bir yıl evvel hükümet kurduklarında, Sayın Mesut Yılmaz’ın Başbakanlığında, yine dönüşümlü hükümet kurmuşlardı; ama üç ay devam etti. Sizin bütün hıncınız, niye bunlar bir senedir sürüyor diye herhalde. Yani, bu Hükümetin başarılı olacağına siz de inandınız ve elinizdeki her türlü Parlamento içi, Parlamento dışı güçlerle üstümüze geldiniz; ama pes etmedik biz; kendi irademizle istifa ettik ve Koalisyon Protokolümüze sadık kaldık.

Değerli arkadaşlarım, o yüzden, bu Hükümetin ortaya çıkmasında katkınız yok. Bu, bizim kendi kararımızdır ve yirmi yıl evvel Sayın Demirel’in, Sayın Korumak için söylediklerini biz şimdi Sayın Demirel’e söylerken, kendi cümlelerinden hareket ediyoruz. Niçin? Bir yanlış anlama olmasın diye.

Bu Hükümet, istifa ettiği gün, Sayın Demirel’e, üç partinin genel başkanıyla bir taahhütname verdi buna mecbur değilsiniz Sayın Cumhurbaşkanı; ama madem ki görevlendirme sırasında çoğunluğa dikkat etmeniz gerekiyor, sizin yıllardan beri prensibiniz budur “bakınız, üç partinin genel başkanı, Sayın Çiller’in Başbakanlığına evet diyor, lütfen, bunu da dikkate alın” denilmiştir. Bunda Anayasaya aykırı bir şey yok ki Cumhurbaşkanı, bu çoğunluğun karşısında başka bir çoğunluk gördü mü? Hayır. Ben, sizlerle yirmi defa açikoturuma çıktım, bu Hükümet gitsin diyorsunuz; ama “bu Hükümetin üç partiden müteşekkil bir beraberliği var, siz nasıl bir hükümet ortaya koyacaksınız” dediğimizde, hepiniz, içinde arkadaşlarım var “bizim böyle bir alternatifimiz yok, hele bir siz gidin, ondan sonra düşünürüz” dediniz. Şimdi, o hükümet gidecekti, peki, nasıl bir hükümet kurulacaktı? Topluyorsunuz...

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) — Kuruldu işte!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Kuruldu diyorsunuz... Evet, kurulan Hükümete bakalım; Anavatan Partisi, artı, Demokratik Sol Parti, artı, Demokrat Türkiye

Partisi. Çoğunluğu ne kadar? 216; 50 tane CHP'yi de içinize alsanız yine 276'nın altında. Siz, nasıl, çoğunluğa dayalı bir hükümet kuracaksınız? Önünüzde bir tek yol var; DYP'nin içini boşaltarak.

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) — Pazar... Pazar...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Mebus pazarları kurarak, otelleri Hiltonlara taşıyarak, birtakım rant çevreleriyle, kartel medyasıyla veya pislik kokan çevrelerden gelen birtakım yardımlarla... Bunlar, elbette, bir hükümetin kurulmasında hiç müracaat edilmeyecek yerlerdir. Parlamento çıkaracak bu hükümeti, holding patronuna danışarak değil, kartel medyasına sorarak değil, 550 arkadaşımızın içinden bu hükümet çıkacaktı; niye bir model getiremediniz?

Bizim, üç partinin genel başkanıyla verdiğimiz çoğunluğa Sayın Cumhurbaşkanı itibar etmedi “siz buhran yarattınız, bunu kendiniz söylüyorsunuz, ben size nasıl vereyim” dedi. Şimdi, bu söze karşı, bizim, sayın parlamenter kardeşlerimize, arkadaşlarımıza söyleyeceğimiz şey şu: Biz buhran meydana getirmedi. Bu buhran, sunî gündemle, bizim dışımızda meydana geldi. Biz, halka müracaat etme gereğini duyduk; seçim kararı aldık. Demokrasilerde gidecek başka bir yerimiz mi var; halka gideceğiz, halkın bu meseleyi çözmesini isteyeceğiz.

Değerli kardeşlerim, o bakımdan, geldiğimiz nokta, Refahyol Hükümetinin kendi iradesiyle istifa ettiği bir noktadır. Şimdi kurulan Hükümetin de hangi şartlarda kurulduğunu elbette göstermemiz gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 24 Aralık seçimlerinden sonra, Refah Partisi birinci oldu; ama diğer partiler, Refah Partisini hükümet dışında tutmaya çalıştılar. Önce, Anavatan Partisi-Doğru Yol Partisi bir hükümet kurdu; üç dört ay devam etti. Arkasından, temmuz ayında, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi hükümet kurdular. Bu, demokrasinin güzelliğidir. Halkın iradesi ve kararı egemen oldu. Geç de olsa, 1996 yılının ilk altı ayı boşa geçmiş de olsa, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi müşterek bir hükümet kurdular.

Bu Hükümet iki başarılı karar aldı; birincisi, hukuken bir başarıydı; ikincisi, siyaseten bir başarıydı. Niye hukuken bir başarıydı; çünkü Refah Partisi, Anayol Hükümetinin Meclisten güvenoyu almadığını iddia etti, Anayasa Mahkemesine başvurdu, Anayasa Mahkemesi de bunu gerçek buldu ve iptal etti. Bu, hukukî bir başarıdır. Sayın Mesut Yılmaz Hükümetinin istifasında en önemli etkenlerden biri, Anayasa Mahkemesinin kararıdır.

İkincisi, siyasî bir başarıdır; çünkü Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi, bu Hükümeti kurma hususunda gayret gösterdiler; birbirlerini tenkit etmişlerdi, hatta, en ağır sözleri bile söylemişlerdi; ama millete hizmet etme noktasında programlarını bir kenara koyup müştereken yapacaklarını karar altına aldılar ve her türlü baskıya, etkiye, tehdide, şantajı rağmen, iki parti, bir hükümet kurdu. Bu, siyasî bir başarıdır ve bu Hükümet, bir yılını şerefle doldurdu, çok güzel icraatlar yaptı.

Konuşmak için çıktığınız zaman, ortalığı simsiyah bir tablo gibi göstermeye gayret ediyorsunuz. Bu Hükümet başarılı işler yaptı derken, başarısız olduğu noktaları göstermek hakkınız; süttan çıkmış ak kaşık gibi, Türkiye'nin şartlarını çok iyi

bir noktaya getirdiğimiz belki söylenemez; ama aldığımız şartlardan getirdiğimiz noktaya baktığınız zaman, bu Hükümetin, başarı hanesinde...

AYHAN GÜREL (Samsun) — Balonlar!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Hayır, balonlar değil, biraz sonra söyleyeceğim. Bu Mecliste bunun tartışmasını, daha çok yapacağız ve milletimiz, o Hükümetin yaptıklarıyla şimdi sizin yapacaklarınızı elbette mukayese edecek ve o hükümet dönemini mumla arayacak; çünkü siz, daha gelir gelmez, Programınızla bile ümit vermediniz. Burada Program okunurken, Meclisin teamülüdür, İktidarda olan partiler can kulağıyla dinlerler; sizin üçte biriniz bile salonda yoktu. Sayın Mesut Yılmaz, Hükümet Programını okurken, dinleyenleri bırakın, kendisi bile rehavete kapıldı. Bu nasıl Hükümet Programı? Neredeydiniz siz? Niye Hükümet Programınıza sahip çıkmıyorsunuz?

AHMET KABİL (Rize) — Buradaydık, burada...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Hadi oradan; hiçbiriniz yoktu burada, şu sıraların tamamı boştu. Bunu, gazeteler bile yazdı. (*RP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar*) Kendi Programınızın ne kadar ruhsuz ve heyecansız olduğunu; çünkü çok kolay şartlarda kurulduğunu biliyorsunuz.

AHMET KABİL (Rize) — Kuş uçtu, onun için üzülmüyorsunuz!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bunlara sıra gelecek...

Bakınız, ekonominin felç olduğu bir noktada, dış borçların, iç borçların arttığı, işsizliğin yoğunlaştığı, enflasyonun üç haneli rakamlara geldiği noktalarda Refahyol, Hükümeti devraldı. Bu, Türkiye'nin bir tablosudur. Bunlarla, övünmek, ağlamak, sızlamak yerine, hizmet etmeye başlamak gerekirdi. Refahyol Hükümeti, elbette, bu çalışmaları, gayretle, fedakârlıkla ve büyük bir özveriyle yaptı.

Ben söylüyorum, ister kabul edin ister etmeyin; önümüzdeki kitaplarla, önümüzde ki, yazılan, çizilen her şeyle, şunların yapıldığını elbette söylemeye hakkımız var: Bakın, biz, havuz sistemini getirdik...

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Havuzun dibi delindi!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bugün, bu Hükümet, buna devam etmek çabasında. Sadece KİT'lerle ilgili olanını kaldırdılar, onun da sebebi başka, biraz sonra ona da geleceğim.

Bu Hükümet, ülkenin servetlerini, nimetlerini, zenginliklerini ortaya koyacak kaynak paketlerinin üç tanesini hazırladı ve hayata geçirdi; KOBİ'lere destek bulundu; işçi, memur ve ücretlilere en yüksek zamları verdi. Siz mi verdiniz bunlara? Geçtiğimiz temmuz ayında yüzde 50'yi siz mi verdiniz? Arkadan yüzde 30'ları, yüzde 20'leri, iyileştirmeleri siz mi verdiniz?

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Akaryakıtta zamları kim yaptı?

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Zamları babam mı yaptı?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Memur maaşlarında yüzde 150'lik artışlar bu Hükümetin eseridir, işçiye verilen toplu sözleşme, artılar bu Hükümetin eseridir.

İşçiye, Bağ-Kur emeklilerine verilen üç buçuk misli zamlar bu Hükümetin eseridir; siz mi verdiniz.

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Hoca'nın altınlarından mı verdiniz?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bunlar, bir yıllık dönem içerisinde yapıldı.

Üreticiye yüksek taban fiyatını bu Hükümet verdi, şeffaf özelleştirmeyi bu Hükümet yaptı, bedelsiz ithalatla bütçeye 1 milyar 110 milyon marklık geliri bu Hükümet getirdi. Siz buralarda bulunmazken, kapı dışlarında beklerken, bu Hükümet, bir yıl içinde bu milletin gayretlerine, çalışmalarına destek olmaya gayret etti. Kısacası, çalışana ve üretene verilen desteklerle, ülke ekonomisini borç ve faiz kısılcısından kurtarıp, insanımızı memnun edecek noktaya getirdi.

Halbuki, bakın, bu Hükümet için neler demişlerdi: "Refahiyol dış kredi bulamaz, iç borçlanma ihtiyacı artar, faizler tırmanır; yabancı sermaye akışı durur, turizm büyük darbe yer, faize karşı koymak mali kriz getirir, borsa çöker, ülkede üretim ve satışlar durur..." Siz ve sizin gibiler bunları söyledi. Halbuki, bakın, ne oldu: Ciddi bir dış borç kriziyle karşılaşmadık; dış borçta en uygun taleplerle karşılaştık, iç borç ihtiyacı azaldı, faizler, ilk defa yüzde 80 civarına indi, yabancı sermaye girişi rekor seviyede hızlandı, turizmde büyüme ortaya çıktı; ama rant ekonomisi ivme kaybetti, borsada hisse senetleri tarihî çıkışlar yaptı, üretim ve satışlarda rekor patlamalar oldu.

Tabii, bu Hükümet, belki sizin de memnun olmadığınız konularda, bakın ne yaptı: Devalüasyon yapmadı, Hazine, geçtiğimiz yıllarda dört beş sene evvelini kastediyorum yüzde 1 000'lerle borçlanıyordu, yüzde 200'lere gelmişti; ama bu Hükümet döneminde Hazine borçlanmasında, hem faizler düştü hem de vadeler uzadı; üç aya kadar inen borçlanmalar, ondört aya kadar çıktı, KİT'ler kâr eder hale geldi, KİT'ler yüzde 180 faizle özel bankalardan borç alıyordu, şimdi tek hesapta toplandı, faiz yükünden kurtuldu; kamu bankaları yüzde 30-40'la reeskont kredisi, yüzde 200 faizle devlet tahvili alıyordu, İnterbank faizleri yüzde 200'ler, 1.000'lerden yüzde 60'lara düştü; kur garantili dış borç alıyorlardı, şimdi alamadılar; özelleştirme ihaleleri şeffaflaştı; 16 milyon dolarlık Ergani, 48 milyon dolara çıktı ve çok güzel şeyler yapıldı; ama rant ekonomisinin ivme kaybetmesiyle, gürültüler fazlaştı "bu Hükümet artık çok oluyor" konuşmalarını hepimiz duyar hale geldik.

Nihayet ocak ayı oldu. Temmuz ile ocak ayı arası; yani, Hükümet ilk altı ayını doldurdu. Bakınız, bu altı ayın sonunda ne gördük: Faiz sarmalından kurtulduk; kredi faizleri yüzde 150'lerden yüzde 90'lara düştü; iç borç artırılmadı; borsa rekor kırmaya devam etti; Türkiye'nin kalkınma hızı yüzde 7,5 oldu. OECD ülkeleri içerisinde ilk altı ayı boşa geçmiş bir başka ülke bu başarıyı gösteremezdi. OECD raporları, Refahiyol Hükümeti hakkında daima müspet şeyler yazdı; kaynak paketleri uygulamaya konuldu; bedelsiz ithalatlar icraata sokuldu ve denk bütçe uygulaması ortaya çıktı. Sizin hayalinizden bile geçmeyen denk bütçe 6,2 katrilyonla bağlandı...

YUSUF SELAHATTİN BEYRİBEY (Kars) — 600 trilyon lira açık var...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Şimdi o kahkahalarınıza da geleceğim; şu andaki durumunu hep beraber göreceğiz...

Yatırımlarda reel artışlar çok yüksek oldu ve enflasyon, bir önceki yıla göre yüzde 5'lik bir düşüş gösterdi.

Bakınız, bunlar bir kitapta toplandı. Bu kitapta yazılı olan şeyler, ocak ayında, Türkiye'nin bütün gazetelerinde, bütün ekonomistlerince yazılmış şeylerdir. Burada, bir büyük işveren dahi diyor ki: "Ben pencereden mutluluğu görüyorum." Türkiye, çok iyi bir noktaya geldi. Bunun arkasından, biraz evvel saydıklarım konusunda, ekonomide çok iyi dizginler ele geçirildi ve Türkiye büyük bir hamle yapmaya başladı.

Değerli arkadaşlarım, işte böyle bir Hükümet bu çalışmalarını yaparken, maalesef, Parlamento içerisindeki muhalefet partilerinin başarısızlıkları, bu Hükümetin başarı hanesine eklenmeye, bu Hükümet kalıcı olmaya ve bu Hükümet dört yılın sonuna kadar devam etmeye âdeta namzet görününce, bir yerden bir şeylere basılmış gibi, Türkiye'de bir gerilim meydana getirilmeye çalışıldı. Bu gerilim, sonunda, krize dönüşme istidadı gösterdi ve Hükümetimiz, seçim kararı alarak, sonunda istifayla, millete, yeni bir hükümet, yeni bir seçim taahhüdünde bulundu.

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Kaçtı... Kaçtı...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Şimdi, bu istifadan sonra geldiğimiz noktaya, elbette, bir bakmamız lazım. Sayın Baykal, sayın DSP sözcüleri, altı aydan beri söylenenleri burada tekrar ettiler. Neydi bu altı aydan beri söylenenler: "Laiklik elden gidiyor... Regim tehlikedee... Kardeş kavgası!"

AYHAN FIRAT (Malatya) — Erbakan gibi konuşuyorsun.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Nerede bunlar? 18 Haziranda, Sayın Erbakan, Başbakanlıktan istifa etti; Sayın Mesut Yılmaz, 30'unda Hükümeti devraldı. O oniki gün boyunca, Sayın Erbakan ve Hükümeti iktidarda olmasına rağmen, irtica, sırakadem bastı. Nereye gitti bu irtica? Bir varmış bir yokmuş oldu, irtica buharlaştı!

Evet, bu, çok büyük bir tehlikeydi! çünkü Türkiye'de, irticacı kebabçılar, fast foodçu laiklere karşı mücadele veriyordu; çünkü Türkiye'de, İslamcı sermaye, Ortodoks sermayeyle istiklal savaşı yapıyordu... Böyle diyordunuz, böyle anlatıyordunuz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Biraz evvel, Sayın Gökdemir, ne kadar güzel söyledi; bu gülünecek olayları birlikte yaşamadık mı? Faik Bulut'ların eserlerini, Türkiye'nin gerçekleri olarak ortaya koymaya çalışanların arkasına saklanmadınız mı, sığınmadınız mı? (RP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar, DYP sıralarından alkışlar) İrticacı kebabçılar, şiribom pastaneleri, Ortodoks sermaye, İslamcı sermaye... Bir bölüm, bir ayrıcalık, Türkiye'de Allah korusun ülkemizi bir kamplaşmaya götürdü.

Peki, Refahyol gitti; ama bu kavga bitti! Eskilerin dediği gibi, "Yorgan gitti kavga bitti" deyimine benzedi...

AYHAN FIRAT (Malatya) — Olur mu?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bu, irtica, şeriat cumhuriyeti patirtisinin, gerçekten bu tehlikelerle ilgisi olmayıp, Refahyol Hükümetini işbaşından uzaklaştırmakla ilgili bir siyasî operasyon gereği olduğunu, nihayet öğrendik. Nereden mi

öğrendik; irticadan söz eden mi kaldı ortada; Ali Kalkancı bile beraat etti, Bekir Yıldız bile tahliye oldu. Yorgan gitti kavga bitti... Hatta, bazı çok üst düzey yetkililer, bu Hükümet kurulup da irtica kaçıp gittikten sonra, şimdi, denizde, denizin tadını çıkarıyorlar; çok rahatladılar.

Değerli kardeşlerim, Türkiye’de, bir suni irtica yaygarasıyla bu Hükümeti suçlayanlar, şimdi, Programlarında, irticadan, bir kelimeyle bile bahsetmiyorlar. Nereye gitti? Halbuki, irticanın köklerine kadar gidecektiniz, bulacaktınız, hesabını soracaktınız vesaire...

Değerli arkadaşlarım, vaktimin daraldığını görüyorum.

Transferlerle, birtakım dış etkilerle kurulan bu Hükümet, birtakım ayıpları, birtakım rahatsızlıkları içinde taşıyor ve bu Hükümetin, bize göre iki dayanağı var: Bir, Parlamento içindeki ortakları ve dayanakları; bir de Parlamento dışındaki ortakları ve dayanakları. Parlamento içindeki dayanakları belli; bazı partiler... Parlamento dışındakiler; Çankaya, rantçı holding, kartelci medya ve şimdi, yasa tasarısı geri çekildiği için rahatlıkla söylüyorum kumarhanelerin kapatılmasından dolayı çok üzülüp, açılması için çok sevinenler. Bir de bunun dışında, Millî Güvenlik Kurulunu, bu Meclisin ve bu Hükümetin üstünde kabul edip, onun bütün emirlerini “hükümete bildirilir” sözünden ibaret kabul etmeyerek “yapmaya mecbursunuz” şeklinde anlayanlar, maalesef, bu dayanaklarla karşımıza çıkıyorlar.

Millî Güvenlik Kurulunun, Anayasanın 118’inci maddesindeki konumu, Türkiye’nin millî güvenliğiyle ilgili bütün hususları hükümete bildirmek ve öncelikle görüşülmesini temin etmektir. Bunun dışında, dayatma gücü...

BAŞKAN — Sayın Arınç, ek süreye ihtiyacınız var mı?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Elbette, rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim, devam edin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Elbette, bunun dışında, Anayasada “alınan bütün kararların hükümetler tarafından eksiksiz uygulanacağı” şeklinde bir madde yok. Siz, böyle anlıyorsanız, bu, sizin demokrasi anlayışınızın içerisine girer; ama biz, böyle bir demokrasi, böyle kurallar ve böyle bir Anayasa okumadık. Her kurum ve kural, Türkiye’de kendi yetkileri içerisinde bulunacaktır, bundan dolayı kimse kimseyi muaheze etmeyecektir.

Bu Hükümetin çok vasıfları var: “Çankaya” denmiş, “şaiBELİ” denmiş, “kartel” denmiş, “mecalsiz” denmiş, “solcu” denmiş, “Azınlık Hükümeti” denmiş, hepsi denmiş; ama bir gazetede ki köşe yazarı başka bir isim bulmuş benim de hoşuma gittiği için söylüyorum “Majestelerinin İktidarı” demiş. Neyi kastettiğini anlatmaya vaktim yok. Çok okunan bir gazeteci olduğu için, orada yazılanların bizi ne kadar ilgilendirdiğini hepiniz bileceksiniz.

Bu Hükümet Programında “cek, cak”tan fazla bir şey yok. Bu Hükümette Anavatan Partisine düşen tek şey, Sayın Mesut Yılmaz’ın Başbakanlığıdır; ANAP’a ait başka hiçbir şey yok bu Hükümetin Programında. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bu Hükümetin Programı DSP ağırlıklıdır, Demokratik Türkiye Partisine de, sadece bakanlık koltukları düşmüştür. Bir Sayın ANAP'lı milletvekili çok güzel ifade etmiş: “Bu, ANAP destekli bir sol Hükümettir; kuranlara hayırlı olsun” diyor. (RP sıralarından alkışlar)

Bu Hükümetin içerisinde 4 tehlike var. Ben, hemen, kısa kısa, Sayın Başkanın müsamahasını suiistimal etmeden söyleyeceğim. Olmayanlar da var, önce olanlardan başlayayım:

“8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimi mutlaka yapacağız” diyorsunuz. Bu, ANAP'ın fikri olmasa gerek. Niye ANAP'ın fikri olmasa gerek; çünkü ANAP, merhum Özal döneminde 8 yıl tek başına iktidarda kaldı. 292 milletvekili vardı, böyle bir yanlışlığı yapmadı. Bu Hükümette bulunan Anavatan Partisi, bir yıl önce, Doğru Yol Partisiyle hükümet oldular. Burada 53'üncü Hükümetin Programı var. Orada da böyle bir bahis yok. Kademeli olacağı, ikinci kademede yönlendirileceği söyleniyor.

Değerli arkadaşlarım, ben hepsini okudum, vaktim yok, özetle söylüyorum. Bu, ANAP'ın fikri değil; çünkü ANAP'lı sayın milletvekilleri en az 30 kişi, içlerinde çok sayın eğitimciler de vardı iki yıl evvel Meclise kanun teklifi verdiler. Burada, millî eğitimin, 5 artı 3 şeklinde temel eğitim haline gelmesini istediler. 28 Şubattan sonra akıllarına geldi tekliflerini geri almak; ama başka milletvekilleri tekabül ettiği için, hâlâ o teklifin geçerli olduğunu düşünüyorum.

AVNİ AKYOL (Bolu) — Yanlış söylüyorsun.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Kendileri 8 yıllık kesintisiz eğitim konusunda bugüne kadar hiçbir şey söylemediler. Bu, DSP'nin fikridir. Eğer, siz, millî eğitim konusunda böyle bir yanlışlığa girecek olursanız, bu, din eğitimi ve hürriyetine büyük bir darbe olacaktır, meslek eğitimine büyük bir darbe olacaktır.

Türkiye’de, bütçe imkânları, fizikî imkânlarla kaliteli bir eğitimin yapılabilmesi için bu şartlar henüz oluşmamıştır. Kaldı ki, rahmetli Özal’ın sizlere bıraktığı çok büyük bir miras var. Onun sloganlaştırdığı üç hürriyet var: Birisi din ve vicdan hürriyeti, birisi fikir ve inanç hürriyeti, birisi de teşebbüs hürriyetidir. Siz, 8 yıllık kesintisiz eğitimde, din ve vicdan hürriyetine darbe vuruyorsunuz. Siz, fikir ve inanç hürriyetinde biraz sonra söyleyeceğim 163'üncü maddeyi tekrar geriye getirmek suretiyle, merhum Özal’ın mirasını reddediyorsunuz. Siz, birtakım şirketleri kara listeye alan, onları Türkiye’nin ticaretinden, sanayiinden silmek isteyenlere, bu Hükümet Programıyla cesaret veriyorsunuz. Bu Hükümet Programında tanıdığımız ANAP, merhum Özal’ın kurduğu ANAP değil, çok yabancı; çünkü bu Programda, DSP’nin ağırlığı var.

Değerli arkadaşlarım, imam hatip liselerinin kapatılmasına, Kur’an kurslarının kapatılmasına yol açacak bir uygulamayı gerçekleştirmeye gücünüz yetmez. Bizim de yetmez, sizin de yetmez. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Biraz evvel Sayın Baykal ifade etmişler; yani, bu imam hatip liseleri hakkında çok galiz cümleler kullanmışlar. Bunlar, milletin malıdır; hiçbir imam hatip okulu, IMF kredisiyle, Dünya Bankası kredisiyle yapılmadı, milletin parasıyla yapıldı. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)

Eğer, siz, bu okulları ve kursları kapatacak cesareti kendinizde bulursanız, Partiniz kapanır, siz kapanırsınız; ama millet, davasını yürütür. Eğer, Kur'an kurslarını kapatmaya yol açacak bir uygulamaya giderseniz...

YUSUF SELAHATTİN BEYRİBEY (Kars) — Onu da sizin Hükümetiniz kapattı.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — ...Sayın Yılmaz'a soruyorum: Siz, Trabzon'dan Rize'ye giderken Falkoz Kur'an Kursunun önünden nasıl geçeceksiniz? Tütüncüler Kur'an Kursunun olduğu bölgeye nasıl gideceksiniz? Bu milletin yüzlerce evladı, pırıl pırıl yetişmiş... İcazet merasimlerine oy toplamak için koşarken, bugün Kur'an kurslarını kapatarak milletin yüzüne nasıl bakacaksınız? *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)*

AHMET KABİL (Rize) — Siz kapattınız, siz!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, cesaretiniz zaten yok, o yüzden takvim de vermiyorsunuz. 8 yıllık kesintisiz eğitime ne zaman geçileceğini, cesaretiniz varsa yazın bakalım. Yazamıyorsunuz; halktan korkuyorsunuz. Halk desteği olmayan hiçbir iktidar ayakta kalamaz. Siz, 163'üncü maddeyi geri getirmek istiyorsunuz.

Bakınız, başka günahlarınız var; 33'üncü maddede, vakıflarla ilgili olarak "vakıflar istismar edilmiştir, bunları denetleyeceğiz" diyorsunuz, başka şeyler var... *(ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)*

BAYRAM FIRAT DAYANIKLI (Tekirdağ) — Din sömürüsü yapmayın.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Halbuki, 53'üncü Hükümet Programında "vakıfları teşvik edeceğiz, bunlar milletin kurduğu hayır müesseseleridir" diyorsunuz. Bir yılda ne değişti, soruyorum size?

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Refahyol el attı!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — DSP mi bunları koydu buraya; yoksa Millî Güvenlik Kurulu mu koydu, hangisi koydu? *(RP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Bu millet, hayır müesseselerini kurmuş. 5 bin vakıf var; millete hizmet ediyor, fakirin karnını doyuruyor, çocuğumuzun okul, barınma ihtiyaçlarını karşılıyor. Hepsi, kanunların denetimi altında, hepsi hukuk devleti olan Türkiye'de denetim geçiriyor...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Niye korkuyorsunuz?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Siz, bu vakıflara karşı niye böyle hasmane hareket ediyorsunuz? Vakıfların kapatabileceğini, denetlenmelerinin, Vakıflar Genel Müdürlüğünden alınıp bir başka yere verileceğini nasıl söyleyebilirsiniz?

Değerli arkadaşlarım, bunun dışında, kültür konusunda, bakınız, belki haberiniz yoktur, ANAP'ın içindeki gönüldaşlarımıza, milletin temsilcilerine, hepinize söylüyorum, şu ifadeden ne anlıyorsunuz bunu, Sayın Sağlar yazsa ancak böyle yazabilirdi, siz, nasıl ANAP'lı bir Hükümete "Anadolu kültür ve medeniyetinin tüm mirasına aynı önem verilecektir..." Onun için mi, Bodrum'daki şapele hemen

koştunuz da, millet içki içecek diye, laiklik adına ahkâm kesiyorsunuz? Selçuklu ve Osmanlı medeniyetinin dışında, Etilere, Friglere, Bizans medeniyetine, Osmanlı medeniyeti kadar değer vereceğinizi söylemek; Osmanlı medeniyetinin, Türk medeniyetinin, Selçuklu medeniyetinin onlar kadar olduğunu ifade etmek değil midir? Bu, nasıl evrensel kültürün ifadesi? Biz, millî kültürden yanayız; bu ülkenin değerlerinden yanayız. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

YUSUF SELAHATTİN BEYRİBEY (Kars) — Onun için mi Türk Cumhuriyetlerine bir defa bile gitmediniz?

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — 7’nci sayfanızda başka bir eksiklik var; adalet hizmetleri... Sayın Sungurlu buradaysa cevabını versin biraz sonra. “Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu şöyle şöyle düzenlenecek, tarafsız iş yapacak” deniliyor. Ne yapacaksınız? Bu muğlak ifadeyi açın bakalım. Bakanı veya Müsteşarı bu Kuruldan mı çıkaracaksınız? Herkese muska mı takacaksınız? “Aman tarafsız hareket edin” diye yemin mi ettireceksiniz? Adalet hizmetlerinde getireceğiniz hangi çalışmalar var, burada, net bir şekilde gösterilmemiş.

Özelleştirmeden bahsediyorsunuz; ama kenarda bir özelleştirme... Bugüne kadar, Demokratik Sol Partinin özelleştirmeye ne kadar aleyhtar olduğunu, her konuda Anayasa Mahkemesine gittiğini biliyoruz.

LEVENT MISTIKOĞLU (Hatay) — Siz de aynıydınız.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Daha 15 gün evvel, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Yap-İşlet-Devret modeli konuşulurken, DSP’li üyelerin hepsi muhalefet şerhi verdiler. Siz, özelleştirmeden, ne yapacağınızı, nasıl yapacağınızı daha ortaya koymamışsınız.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümet Programında erken seçim yok. Bu Hükümet Programının sonunda deniliyor ki “Bütün hususlar, sivil, demokratik ve özgürlükçü bir çizgide ele alınacak.” Nereniz sivil sizin? Nereniz demokrat sizin? Nereniz özgürlükçü sizin? Siz, dayatmacısınız, tahakkümcüsünüz; uzlaşmayı nereden çıkarıyorsunuz?

Refah Partisi, milletin birinci partisi olmuş, 150’den fazla milletvekili var; gelip konuşmaya tenezzül etmediniz. Büyük Birlik Partisiyle konuşmadınız, Parlamento içindeki partilere sırt çevirdiniz, DYP ile usulen konuştunuz. Sizin uzlaşmanız, yirmi yıl evvelki uzlaşmalar gibi...

Görüyorum ki, bu Hükümetin destekçileri arasında, biri, diğerine “yavşak” derken, diğeri onun hakkında tazminat davası açanlar var. (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu Hükümetin içerisinde, görüyorum ki, “bu adam, bozuk bir aküye benziyor, 4 senede doluyor; ama 3 ayda boşalıyor” diyenlerle, birbirlerine kirli ifadeler kullananlar, çok güzel bir uzlaşma göstermişler! Bu uzlaşmadan bu memlekete hayır gelmez...

Milletle, milletin temsilcileriyle uzlaşacaksınız. Daha, nezaket bile göstermeden, görevi aldığınız günün sabahı erken saatlerde, bir holding patronunun evine gitmekle, 6 milyondan fazla... (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Arınç, süreniz 10 dakika geçti.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bitiriyorum, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hatırlatıyorum sadece.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Teşekkür ediyorum. (RP sıralarından “bırakın konuşsun” sesleri)

BAŞKAN — Efendim, onu ben takdir ederim, merak buyurmayın siz, lütfen, rahat olun.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Sayın Başkanımın müsamahasına teşekkür ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim, devam edin.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de işverenler var, Türkiye’de patronlar var, sivil kuruluşlar var; bunların hepsiyle bir araya gelmeliyiz, hepsiyle ülke meselelerini konuşmalıyız; ama ayrımcılık yapmamalıyız. Bütün sermayesini havuzda topladığı 130 milyon dolarda biriktirip, ondan sonra, başfiyatı 5 milyon dolardan açıklayan insanlarla bir araya gelmek, milletle uzlaşma yapmak değildir. (RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu millet, temsilcilerini, Parlamentosunu seviyor, askerini seviyor, toplumdaki her kesimle kucaklaşmaya hazırız. Bu Hükümet ebedi değildi, elbette gidecekti; mahkeme, kadıya mülk değil. Sayın Erbakan, Sayın Çiller, bir gün elbette Başbakanlıktan gideceklerdi; ama demokrasilerde kansız, hilesiz ve entrikasız görev değiştirme olmalı. İşte, en güzel örneğini Sayın Erbakan verdi; siz nasıl vereceksiniz, onu hep beraber göreceğiz. Hilelerle, entrikalarla, desiselerle kurulan hükümetlerin, bu işin içinde bulunanların, yıllar sonra başları hep eğik oldu. Ben, Parlamentodaki bütün arkadaşlarımdan, böyle bir demokrasi anlayışına sahip olmadıklarına inanıyorum.

Müesseselerimizi tahrip etmeden, ahlaka önem vererek, aramızdaki kardeşlik duygularını yok etmeden, birbirimizi kan davalı hale getirmeden ülkemize hizmet etmeyi, ülkemizin hizmetinde bulunmayı kendimize vazife biliyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu Hükümetin, güneydoğu politikası, Programında birkaç cümleyle ifade edilmiş. Elbette partilerin içişlerine karışmak benim haddim değil. Bakanları tayin etmek, Sayın Başbakanın ve parti başkanlarının görevi; ama bir eksiklik dikkatimi çekiyor; bu Hükümette, Güneydoğu ve Doğu Anadolu’muzun en az yirmi ilinden sadece birinin temsilcisi var. Bölgelerarası dengeyi gözetmediniz. (ANAP sıralarından gürültüler)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)

— Hadi canım sende!

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — O yüzden, güneydoğu projesinde sizin meselelerinizi takip edecek, o bölgeye güven verecek sayın bakanlarımızı Kabine içerisinde göremiyoruz.

REFİK ARAS (İstanbul) — Demagoji yapma.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) — Bizim Hükümetimizde Diyarbakır'dan iki bakan vardı, Ağrı'dan vardı, Elazığ'dan vardı, Erzurum'dan vardı, Mardin'den vardı. Bu Hükümetin, sadece bir bölgeye bakanlıklar taksim etmesi, daha baştan, bazı bölgeleri gözden çıkardığını gösteriyor.

Güneydoğuyu hatırlamak, Diyarbakır'a turistik gezi yapmakla mümkün değil. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu davayı en çok duyan, bu davayı en çok hisseden olarak söylüyoruz ki, o bölge halkının dertlerine bir an evvel çözüm bulmamız lazım. Hayvancılıkla, köylere dönüşle, o insanları teröristlerden koruyarak, onları muhafaza etmekle çok önemli işler yapacağız.

Bu Hükümetin Programında madencilik sektörü yok. 3 trilyon dolarlık bir serveti programına bile almayan bir Hükümetin, nasıl çalakalem bir Program yazdığını takdirlerinize arz ediyorum. Daha çok eksikler var, çok yanlışlar var; takdir sizindir. Yüce Meclisin değerli milletvekillerinin, milletimiz için en hayırlı kararı vereceklerine inanıyorum. Refah Partisi Grubu olarak, bu Hükümete güvenoyu vermeyeceğiz.

Hepinizi hürmetle selamlıyorum. (RP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arınç.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Kuş kaçtı! Kuş kaçtı!

BAŞKAN — Gruplar adına konuşma sırası, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Nejat Arseven'de.

Buyurun efendim. (ANAP, DSP ve DTP sıralarından alkışlar)

Sayın Arseven, bekleyin efendim, süre ilave edeceğim; seremoni bitiversin...

Sükûnet sağlanırsa, hatibe konuşma imkânı tanıyacağım.

Buyurun Sayın Arseven.

ANAP GRUBU ADINA NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Mesut Yılmaz Başkanlığında oluşan 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programı üzerinde, Anavatan Partisinin görüş ve düşüncelerini Yüce Heyetinize sunmak üzere huzurlarınızdayım. Bizleri televizyonları başında dinleyen aziz milletimizi ve Yüce Heyetinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Sayın Mesut Yılmaz Başkanlığında kurulan 55'inci Cumhuriyet Hükümeti-ne de, Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, bu kürsüde, benden önce grupları adına konuşan değerli milletvekillerinin bazı ifadelerini cevaplandırmadan geçemeyeceğim. Özellikle, Sayın Gökdemir'in, "Türk" kelimesi demekten korkan bir başbakana oy vermem" diyen bir kişi olarak tanıdığımız Sayın Gökdemir'in bugünkü konuşmalarının, kendi Grubundan çok, Refah Partisi Grubu tarafından alkışlanmasını, çok ibretle ve hayretle izledim. (ANAP ve DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Yine, kendisi buyurdular ki...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Refah Partisinin nesi var?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Acele etmeyin Sayın Gül, acele etmeyin; çok telaşlı görüyorum sizi, hayrola? Dur, daha yeni başladık...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Refah Partisi, Türkiye’nin en büyük partisidir. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, siz yerinize oturun, karşılıklı konuşursanız böyle olur tabii...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın milletvekilleri, ayrıca, Sayın Ayvaz Gökdemir “Türk cumhuriyetlerinde şerefle dolaşırım” diyor. Türk cumhuriyetleri elçilerine aylarca randevu vermeyen bir başkana destek vermeyi içine sindirebiliyorsa Sayın Gökdemir, bu şerefi de, Türk cumhuriyetlerine beraberinde götürsün...

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Karşıdaki levhayı oku...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Ama, tabii, o Türk cumhuriyetleri, Sayın Gökdemir’i “eski komando Ayvaz” olarak kabul ederlerse götürsün. (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Arkaya dön, o levhayı bir oku...

BAŞKAN — Şahıslarla ilgili değil de Genel Kurula hitap edelim lütfen.

Buyurun, devam edin.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Refah Partisi Grubu adına konuşan değerli arkadaşım Sayın Arınç “Allah, bir ışığı yakmışsa, onu hiç kimsenin söndürmeye gücü yetmez” dedi. Doğrudur; hakikaten çok doğru bir laf; ama maalesef, o yakılan ışığı, o, önünüzü aydınlatan ışığı söndürmeye, sadece; ama sadece Refah Partisinin, Refah Partisi Hükümetinin ve Sayın Erbakan Hükümetinin gücü yetti. Yoksa, bu ülkede, o yanan ışık, eğer, iyi kullanabilseydiniz, önünüzü iyi aydınlatabilseydiniz, sizi ileriye götürebilirdi. O ışığı, maalesef, gerektiği gibi kullanamadınız. Evet, doğrudur; ama o ışığı söndürmek basiretini de yine siz gösterdiniz...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Öyle mi?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — ...Ama, sanmayın ki, Cenab-ı Allah, her zaman size bu ışığı yakacak.

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Bunu, millet gösterecek.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — O kuş var ya o kuş, bu kürsülerde ifade edilen, bizim burada ifade etmekten hicap duyduğumuz kuş; işte, o kuş, bugün sizin elinizden maalesef kaçtı; ama “bize kaçtı” dediğiniz o kuşu, siz, maalesef, bugün, yaralı, perişan, hasarlı bir şekilde elinizden kaçırdınız! (RP sıralarından gürültüler) Biz, bu memlekette hükümet etmeyi, iktidar olmayı “kuşun kaçması” veya “yakalanması” olarak değerlendirmeyen bir zihniyetin işbaşına gelmesini arzu ederdik. Ben, bu kürsüden ifadede bulunan, konuşan; özellikle bu ülkede “başbakanlık” sıfatını dahi elde etmiş kişilerin, bu manada kelimeleri konuşmaları içinde kullanmasından hicap duyduğumu ifade ediyorum ve inşallah, bu kürsülerde bir daha bu

kelimeler kullanılmaz; yani, hükümet etmek “kuşu kaçırmak” veya “yakalanmak” olarak değerlendirilmez. (RP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; 54’üncü Hükümetin, hepinizce malum Sayın eski Başbakanın, Cumhurbaşkanımıza da ifade etmiş olduğu; ülkeyi, içine düşmüş olduğu toplumsal gerginlik ve sıkıntıyı gerekçe göstererek istifasını sunmasından sonra yeni hükümeti kurma görevinin Sayın Mesut Yılmaz’a verilmesi üzerine, Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi, ülkemizi, 54’üncü Hükümet tarafından içine düşürüldüğü rejim ve devlet bunalımından kurtarmak, toplumdaki gerginliği ortadan kaldırmak ve uzlaşmayı güçlendirmek, ahlakî yozlaşmayı durdurmak, kamu yönetimindeki yıpranmaya son vermek, temiz toplum özlemini gerçekleştirmek, ülke ekonomisini yeniden üretken niteliğine kavuşturmak ve devletin saygınlığını sağlamak üzere; laik, demokratik cumhuriyeti güçlendirmek amaçlarıyla yani, daha değişik bir ifadeyle, 54’üncü Hükümetin, ülkemizi içine düşürmüş olduğu şartları ortadan kaldırmak üzere bir araya gelerek, bu Koalisyon Hükümetini kurmaya karar vermişlerdir. Tabii, ayrıca, Cumhuriyet Halk Partisi ve değerli Genel Başkanı Sayın Baykal da, bütün bu gerekçelerle, toplumun hemen tamamının büyük özlem ve arzusu neticesi kurulacak bu hükümeti şartsız destekleyeceğini açıklamasından sonra, Sayın Mesut Yılmaz tarafından, 55’inci Cumhuriyet Hükümeti kurulması sonrası pazartesi günü bilgilerinize arz olunan Hükümet Programı, bugün, Yüce Meclisimizde huzurunuzda görüşülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümet Programının görüşülmekte olduğu bu günde, ülkenin yeni bir hükümet ihtiyacı duymasına sebep olan olayları ve gelişmeleri kısaca hatırlamanızı ve huzurunuzda programı görüşülmekte olan 55’inci Cumhuriyet Hükümetini bu şekilde değerlendirmenizin fevkalade önemli olduğunu düşünüyoruz.

20’nci dönem Parlamentosunun ilk hükümeti olan Anayol Hükümetinin kuruluş günleri ve daha sonra bu Hükümetin bozuluş sebepleri hepinizin malumları. Orada, Anavatan Partisinin seçim meydanlarında vermiş olduğu sözleri yerine getirmek için, yani, temiz toplum özlemini yerine getirmek konusundaki gayretlerini, hepiniz, bu Yüce Parlamento ve halkımız biliyor.

KADİR BOZKURT (Sinop) — Transferler temiz mi?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın Aksu’nun transferi ne kadar temizse, bizim transferimiz de o kadar temiz.

KADİR BOZKURT (Sinop) — O zaman hükümet yoktu.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Daha sonra, Refah Partisinin vermiş olduğu soruşturma önergeleri neticesinde ve yine, Refah Partisinin, Hükümetin güvenoyu konusuyla ilgili Anayasa Mahkemesine açmış olduğu dava neticesiyle, Sayın Mesut Yılmaz Başkanlığındaki Anayol Hükümetinin istifası da yine hepimizin malumları. Burada esas önemli olan daha sonrası; yani, o hükümetin istifasından sonra bu Parlamentoda oluşturulan 54’üncü Cumhuriyet Hükümetinin, hem kuruluşu sırasında hem de kuruluşundan sonra icraatı safhasında, memlekette gerçekleştirmiş olduğu, insanlarımıza yaşatmış olduğu olayları, eğer, bu Parlamento, bugün, bura-

da, doğru tahlil etmezse, bunlar konusundaki değerlendirmelerini sağlıklı ve ciddi bir biçimde yapmazsa, işte, bu Hükümetin Programını burada sağlıklı ve akılcı bir biçimde değerlendirmemiz mümkün olmaz.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, 54'üncü Hükümetin kuruluş şartlarını ve günlerini hatırlıyorsunuz. Bugün, maalesef, hiçbirimizin arzu etmediği bir şekilde, belli saiklerle ve belli sebeplerle bazı soruşturma önergelerinin kapatılması, dosyalarının kapatılması gerekçeleriyle kurulmuş bulunan 54'üncü Hükümetin kuruluş günlerine sizi tekrar götürmek istiyorum. Burada esas önemli olan ve üzerinde durulması gereken meselelerden biri de, yine, Sayın Erbakan Başbakanlığında kurulmuş bulunan 54'üncü Hükümetin istifası noktasında, kamuoyuna, o hükümeti oluşturan her iki parti tarafından da açıkça ifade edilmiş olan gizli hükümet protokolü meselesidir. Eğer, siz, hükümetleri, bu Parlamento gündeminden kaçırarak, milletin gündeminden kaçırarak, bir açık, bir de gizli hükümet protokollerine göre kurarsanız, işte o gizli hükümet protokollerinin sizi getireceği nokta, bugünkü 54'üncü Hükümetin; yani, Sayın Erbakan Hükümetinin sonudur.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — DSP ile aranızda kaç protokol var?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli milletvekilleri, bu millettten gizlenerek, bu memlekette yaşayan 65 milyon memleket evladından gizleyerek icraat yapmak ve hükümet etmek mümkün değildir. Siz, kamuoyuna, hükümet protokolü olarak açıkladığınız protokolün dışında, yine, ortağınızla gizli bir protokol gerçekleştirebilirsiniz ve bunu, millettten, memlekettten ve Parlamentodan gizliyorsunuz. Bir sene sonra, ülkenin içerisinde düşmüş olduğu bu durumu veya düşebilme ihtimalini, orada, o zaman görmeyin; yani, hükümet kuruluşu sırasında görmeyin ne kadar büyük bir basiret işi olduğunu, şimdi, burada, huzurlarınızda ifade etmek istiyorum. Acaba, bu gizli protokol kaleme alınırken veya bu anlaşma yapılırken, zımnî olarak, Doğru Yol Partisi-Refah Partisi Hükümetinin bu ülkeyi içerisine düşüreceği bu durumu, o gün, peşinen kabul etmiş manasında mı bu işi düşünmek lazım; yoksa, Doğru Yol Partisi, bütün bu olacakları peşinen o gün bildiği halde mi malum sebeplerle Refahyol Hükümetini kurdu? Eğer böyle değilse, o zaman, o zımnî protokolün; yani, gizil protokolün yapılış sebebi ve gerekçeleri nelerdir?

Siz, hem 2000 yılına kadar hükümet olacağınızı bütün kamuoyunun önünde açıklayacaksınız; hükümet protokolündeki şartları yerine getireceğinizi kamuoyuna defaatle deklare edeceksiniz; ama bunun dışında, sadece, sizin; yani, 54'üncü Hükümetin bizatihi kendisinin veya partililerin, milletvekillerinin, daha doğrusu, icraatının sebep olduğu olaylar dolayısıyla gelmiş olduğu noktada bu gizli protokolün ortaya çıkma durumu söz konusu olacak. Bunu, bu millete nasıl anlatacağınızı doğrusu çok merak ediyorum, yani, bugün, ülkenin yaşamış olduğu bu gerginlik ortamını, bu sıkıntılı ortamı, milletin birbiriyle karşı karşıya gelmesini, inanmış inanmamış diye ülke insanların bölünmesini, acaba, siz, planlayarak mı 54'üncü Hükümeti kurmuştunuz? Eğer, siz, bir gizli protokolden bir sene sonra bahsediyorsanız, bizim de, Anavatan Partisi olarak bütün bunları sormak ve bu gizli protokolü yapma sebebinizi öğrenmek ihtiyacımız doğar. Esasen, sizin buraya gelip, bu kürsüden de ifade etmek ihtiyacını duymanız gereken şey, biraz önce sözcülerinizin yapmış olduğu gibi laf kalabalığı değil, işte, bu gizli protokolün yapılış nedenini bu

Yüce Heyete, bu Parlamente'ye, bu millete açıklamanızdır. Yani "2000 yılına kadar hükümet edeceğiz" diye bir işe başlıyorsunuz; ama ülkeyi bir sene sonra acil bir seçimle karşı karşıya kalma noktasına getiriyorsunuz. Peki, bütün bunları, o gün, acaba nasıl tahmin ettiniz? Yoksa, bunlar, benim burada, bu kürsüde, Refah Yol Hükümetinin Hükümet Programının görüşülmesi sırasında şahsım adına ifade etmiş olduğum gerçekler midir?

Değerli arkadaşlarım, bakın, buradan, Meclis zabıtlarından, o günkü ifadeleri mi aynen okuyorum ve özellikle, Doğru Yol Partili değerli milletvekili arkadaşlarımın da can kulağıyla dinlemelerini rica ediyorum; bakın, bu program için konuşuyorum, burası çok önemli. Ben, bundan tam bir sene önce, bu kürsüde, şunları ifade ettim: "Doğru Yol Partisinin milletvekili ve Grubu, parti tabanı, tüm ülkede bu Hükümete oluşacak tepkileri asgariye indirmek için hazırlanmış bir Hükümet Programı bugün karşınızdadır. Bu Programın uygulanması sırasında, Refah Partisinin bu Programda yer almayan hakiki düşünce ve niyetlerini hayata geçirmek ve uygulamaya koymak gayreti içinde olacağına da inanıyorum; ama maalesef, işin acı tarafı; bu, program dışı, protokol dışı yapılacak ve ülkede büyük sıkıntı yaratacağına inandığım uygulamaları, Doğru Yol Partisinin çok değerli milletvekilleri, yani, sizler, bakanları; ancak, üzüntü ile çaresizlikle seyredeceklerdir..."

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Nasıl bir uygulama onu söyle?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Anlatacağım... Sakin olun... Telaş etmeyin... "...çünkü gruptan veya Bakanlar Kurulundan vaki olabilecek en ufak bir itiraz karşısında, Sayın Çiller ile ilgili olarak açılmış bulunan soruşturma önergeleriyle ilgili, Refah Partisinin komisyon üyelerinin ve Grubunun tavırlarındaki olumsuz değişiklik tehdidiyle; yani, Yüce Divan tehdidiyle karşılaşacaklardır; yani, bugün görüşülmekte olan Programın açık ve zahiri görüntüsüdür. Bu Programın görünmeyen tarafı, Refah ağırlıklı yönü ise, aysberg gibi suyun altında durmaktadır ve bugün, maalesef, görünmemektedir"

Çok değerli arkadaşlarım, bütün bunları, bu kürsüden, tam bir yıl önce söyledim. Öyle zannediyorum ki, bütün bu söylediklerim, bugün, gerçek oldu.

Çok değerli arkadaşlarım, değerli milletvekilleri; özellikle, Doğru Yol Partili arkadaşlarım bana hak vereceklerdir ki, bu görüşlerim, bir yıl boyunca müstereken yaşadıklarımızın tıpatıp aynısıdır. Bugün, özellikle, o Hükümeti kurmak dolayısıyla, memleketin içine düşürülmüş olduğu durumu ayrı tutuyorum, Doğru Yol Partisi olarak şu anda geçirmekte olduğunuz sıkıntıyı da göz önüne alırsak, zannediyorum ki, haklılığımızı ve o gün söylediklerimizin doğruluğunu mutlaka, ama mutlaka tes-cil edeceksiniz ve olanlardan, yaşadıklarımızdan, ülkenin içine düşürülmüş olduğu durumdan büyük üzüntü duyduğunuzu da biliyorum; ama zannediyorum, artık, parti taassubunu aşarak ülke gerçeklerini görmek, hepimiz için, özellikle, siz Doğru Yol Partili çok değerli milletvekili arkadaşlarım için zamanı gelmiştir ve işte, bu ve bunun gibi yüzlerce sebep, bugünkü Hükümetin kuruluş gerekçelerini teşkil etmektedir. Bütün bunlardan sonra gelinmiş olan bu durum itibarıyla bu gerçeği en iyi görmek ve gereğini yapmak durumunda olan da Doğru Yol Partisinin siz değerli milletvekillerisiniz.

Çok değerli arkadaşlarım, 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin kurulmasını işte, bu şartlar altında değerlendirmek lazım; yani, ülkenin içine düşürülmüş olduğu durum, anayasal kurumlarımızın karşı karşıya gelmesi ve hükümet etme imkânının 54'üncü Hükümet tarafından kaybedilmesi neticesinde, bugün, Parlamentoda, seçtiğimiz günden bu yana üçüncü hükümetin programının tartışmasını yapıyoruz. Tabii, burada, esas, üzerinde durmamız gereken bir konu daha var; eğer, siz, Refah Partisi olarak bu Parlamentoda hükümet etmek için iktidar olduktan sonra, kendinizi, seçim öncesi sistem dışı, düzen dışı ilan etmişken ve o şekilde bu millettten oy istemişken, bizim sistemimizle ve bizim sistemimizi kullanarak iktidar olduktan sonra, kendi düzeninizi gerçekleştirmek için bir gayret içinde olursanız, Anayasamızı, demokrasimizin temel ve vazgeçilmez ilkelerini, Atatürk ilke ve inkılaplarını hiçe sayarsanız, devlet yönetme tecrübesizliğine bir de bunları eklerseniz, artık, burada, bu yükü, bu memleketin, bu milletin, bu Parlamantonun taşıması mümkün değildir. Siz de, Anayasamıza göre kurulmuş her siyasi parti gibi, cumhuriyetin temel ilkelerine bağlı kalmak mecburiyetindesiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 55'inci Hükümetin kurulma aşamasından bu yana, özellikle Refah ve Doğru Yol Partisi yetkililerince, solun iktidara taşındığı veya bu programda ağırlığın Demokratik Sol Parti görüşlerine verildiği ifade edilmektedir. Bir kere, huzurunuzda açıkça ifade ediyorum ki, bu Hükümet Programı, Hükümeti teşkil eden partilerce hazırlanmış ve şunun bunun birbirine olan üstünlüğü değil; ülke gerçekleri ve ülkenin ve rejimin şu anda içinde bulunduğu durum dikkate alınarak hazırlanmış bir programdır.

Ayrıca, bizi, solla birlikte olmakla suçlayanlara, bizim, Anavatan Partisi olarak verilecek çok cevabımız vardır. Önce, sizlere, 54'üncü Hükümetin Programının görüşülmesi sırasında, Sayın Erbakan'ın, bu kürsüdeki ifadelerinden bir pasaj okuyacağım. Sayın Erbakan ifade ediyor ki "çok aziz ve muhterem arkadaşlarım, bakınız, hakikaten, Refah Partili kardeşlerim ifade ettiler; 24 Aralık ile 28 Haziran arasında biz ne yaptık; bir Anamuhalefet Partisi yaptığımız şey ortadadır. Önce, ilk hükümetin kurulmasında bütün partilere kollarımızı açtık, gene açıyoruz. Bugün, biz, Demokratik Sol Parti ve Cumhuriyet Halk Partisiyle beraberce koalisyon kurarız, bu memlekete en hayırlı hizmetleri yaparız; zaten yaptık, zerre kadar şüphemiz yok. Bakın, böyle birtakım önyargılarla, yanlış bir şekilde uzlaşma yerine, bizi, birbirimizden uzaklaştırma tavrını takınacak olursak, bu fayda getirmez."

Çok değerli arkadaşlarım, işte, Sayın Erbakan'ın ifadeleri, hem de bu kürsüden, sizlere hitaben yapmış olduğu ifadeleri. Açıkça görülüyor ki, Sayın Erbakan, Demokratik Sol Parti ve CHP ile beraberce koalisyon kuracağını, memlekete hayırlı hizmetler yapacağını ve zaten, bir müddet önce, yani yıllar önce yaptığını, bundan da hiç şüphemiz olmamasını bizlere, aynı zamanda siz değerli Refah Partili arkadaşlarımızın yüzüne karşı bu kürsüden ifade ediyor.

Çok değerli arkadaşlarım, bu şekilde açıkça ifade edildiği gibi ve hatta 1974 yılında o zamanki Cumhuriyet Halk Partisiyle koalisyon yaparak, Cumhuriyet Halk Partisinin ve Sayın Ecevit'in, Sayın Erbakan ve o zamanki partisi Milli Selamet Partisi tarafından iktidar yapılması veya 1991 genel seçimleri sonrası, Doğru Yol Partisinin önce Sosyaldemokrat Halkçı Partiyile; daha sonra Sayın Çiller'in Genel

Başkanı olduğu Doğru Yol Partisinin önce SHP, sonra da Cumhuriyet Halk Partisiyle yaptığı koalisyonlar solun iktidara taşınması olmuyor da, bugün, bütün dünyada sol söylemlerin gelmiş olduğu nokta ortada iken ve ülke, bugün yangın yerine dönmüş iken; rejim, büyük bir ölçüde, yani sizin, Refah Yol'un icraatlarıyla tehlikeye girmiş iken; bizim, Anavatan Partisi olarak Sayın Ecevit ile ve Sayın Baykal'ın dışarıdan desteğiyle kurmuş olduğumuz bu Hükümet mi solu iktidara taşımak oluyor?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Bu Programda Anavatan'ın neyi var ki?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sakın bir daha...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Biz geçmişimizden kaçmıyoruz... Sizin neyiniz var?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bakın, değerli arkadaşlarım...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Programda neyiniz var?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sakın, bir daha, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi olarak, geçmişinde bunlar bulunan partiler ve yöneticileri olarak bu ifadeleri ağzınıza almayın. Sonra, meydanlara çıkarız, televizyonlara çıkarız, sizleri, bu geçmişinizden dolayı, bu söylemlerinizi dolayı, çok ciddi bir şekilde mahcup ederiz! (ANAP sıralarından alkışlar)

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Biz geçmişimizden gocunmuyoruz!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Ecevit'in programı, Ecevit'in... Sizin neyiniz var programda?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Aslında, biraz önce sizlere okumuş olduğum, Sayın Erbakan'ın bu kürsüden yapmış olduğu bu ifadeler doğrudur. Yani, kısaca, milletin, bu Parlamento çatısı altına seçip gönderdiği her parti, tabii, Anayasamıza ve cumhuriyetin temel ilkelerine bağlı kalmak şartıyla, koalisyon kurulabilir partilerdir. Bu kürsüde çok ifade edildi; Sayın Genel Başkanımız Mesut Yılmaz, birçok kez ifade etti. İşte, biz, seçimin hemen sonrası, Refah Partisiyle hükümet kurma girişimlerini, demin ifade etmiş olduğum Sayın Erbakan'ın mantığıyla yaptık. Tabii, bu görüşmeleri yapmadan, Refah Partisinin; yani, sizlerin, ülke yönetimiyle ilgili düşünce ve fikirlerinizi bilemezdik. Bu görüşmeler sonrası gelmiş olduğumuz nokta, bize, o gün itibarıyla Refah Partisinin ülke yönetimine dahil edilmesinin, yine o günkü söylemleriyle, tavırlarıyla mümkün olmadığını gösterdiği için, o gün sizinle başlatmış olduğumuz koalisyon görüşmelerini noktaladık...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Aldığınız talimatla!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Ama, maalesef, başka saiklerle...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Aldığınız talimatlarla!

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, biraz sabırlı olun... Devamlı müdahalede bulunursanız olmaz ki...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Şimdi, bakın, talimat falan deyince, size bir şeyler söylerim.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu talimat meselesini size anlatayım; siz, mademki bu talimat işine çok meraklısınız, bakın anlatayım talimat nasıl olur...

MUSTAFA YÜNLÜOĞLU (Bolu) — Söyle, söyle; gocunmayız biz!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Şimdi, eğer, bir ülkenin başbakanı olarak Refah Partililer, özellikle size söylüyorum, dinleyin Milli Güvenlik Kurulu toplantısına gidersiniz, orada, kuzu kuzu otursunuz; orada, gerekli talimatları alırsınız; o talimatlara esas cevap verilmesi gereken yerde gerekli cevapları vermezsiniz ve o talimatlarla aşağıya inip, onun altına imzayı da şakır şakır atarsınız; hem de kim atar biliyor musunuz; Sayın Erbakan atar, Erbakan! *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)*

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Yazıklar olsun size!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Ondan sonra da, çıkıp aslan kesilirsiniz. Şimdi anladınız mı talimat nasıl olur! Onun için, siz, bir daha, bu ülkede talimattan falan bahsetmeyin; sizin böyle bir hakkınız zinhar yok.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Siz, tankları gösteriyorsunuz...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Siz, kapatın bu işi...

BAŞKAN — Sayın Arseven, siz, Genel Kurula hitaba devam edin.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli Refah Partili arkadaşlarım, siz, mutlaka; ama mutlaka, bu ülkeyi...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Siz tankların arasından geçin...

BAŞKAN — İsmail Bey, bir kere de sizi uyarıyorum.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — ...Anayasa çizgisinde, kanunlar çizgisinde ve ülkenin kanunlarına uygun olarak idare etmek mecburiyetindeyiz. Siz, bu ülkenin Anayasasına göre, Siyasî Partiler Kanununa göre, geçerli kanunlarına göre kurulmuş bir siyasî partisiniz. Eğer, siz, kendi partililerinizin, belediye başkanlarınızın, milletvekillerinizin, vesaire, şunun bunun tavırlarıyla bu davranışların dışına çıkarsanız ve bu uygulamalara Refah Partisi olarak çanak da tutarsanız, bu işlerin hepsi başınıza gelir; onun için, akıllı olun.

Şimdi, bakın, bu ışık mışık meselesi bitti; ışık da söndü. *(RP sıralarından gürültüler)* Şimdi, siz, tekrar yeni bir ışığı kaç sene sonra bulursunuz; otuz sene sonra mı bulmuştunuz, bir daha altmış sene sonra mı bulursunuz onu falan bilmem de; ama biraz akıllı olursanız, zannediyorum çok iyi olur. *(ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar)*

MUHAMMET POLAT (Aydın) — O seni ilgilendirmez...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Şimdi, bakın, size bir şey daha söyleyeyim; bu talimat, malumat işinden geldik... Değerli arkadaşlarım, bu yanıltma işlerle, kandırmaca işlerle, bu ülkede, belki, bazılarını kandırabilirsiniz; ama hiç zannetmeyin ki, bu milleti kandırabilirsiniz...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Biz, hiç kimseyi kandırmadık...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Siz, bu ülkede, ağıza alınmayacak lafları söyleyen, demin, bu kürsüde, Sayın Arınç, Sayın Özal’la ilgili bazı şeyler ifade etti; yani, Sayın Özal döneminden, bu ülkeye yaptığı hizmetlerden, vesaireden bahsetti; ama bakın, çok açık söylüyorum; sizin, o ihraç ettiğiniz milletvekilinizin, Sayın Özal için “bu, Özal mı, papaz mı” dediğini bu millete anlatamazsınız. (ANAP sıralarından alkışlar) Eğer, siz, o milletvekilinizi, istifa noktasına...

SITKI CENGİL (Adana) — Özal’ın resimlerini indiren bir partiyle...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Otur, otur... Telaşlanma, telaşlanma...

BAŞKAN — Efendim, lütfen, oturur musunuz?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım şimdi, bakın, üç tane milletvekili arkadaşınız bu partiden istifa etti; öyle mi; attı değil mi?

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Size ne?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Peki, siz, bu arkadaşlarımızı sonra niye ihraç ettiniz? Niye, Sayın Arınç bu kürsüye gelip de bu ihracın gerekçesini anlatmadı? (RP sıralarından gürültüler)

Peki, ihraç ettiğiniz o milletvekillerinin imzalarını elinize alıp da, Sayın Başbakanın “işte, bu imzalar benim arkamda” demesinin mantığını bu millete nasıl anlatacaksınız? Yani siz, hem adamları ihraç edeceksiniz hem de “o adamlar bizi destekliyor” deyip, elinize bu belgeleri alıp, çıkacaksınız!

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Siz, DYP’li milletvekillerini nasıl izah edeceksiniz?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın Cumhurbaşkanı da bunlara inanıp, size ve sizin arzu ettiğiniz kişiye görev verecek... Var mı böyle şey? (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

SITKI CENGİL (Adana) — Özal’ın resimlerini indireni bakan yaptınız mı yapmadınız mı; onun hesabını verin!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

SITKI CENGİL (Adana) — Yok “yapmadık” diyorsanız, çıkıp “yapmadık” deyin.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Telaşlanma.

Tekrar ifade ediyorum ki, ülkemizi ve insanlarımızı bugün içerisine düşürmüş olduğunuz noktaya, rejimimizi tehlikeye sokan noktaya nasıl geldiğimizi iyi değerlendirmeden; yani, şu geçmiş bir yılın muhasebesini iyi ve sağlıklı yapmadan, bu Hükümetin kuruluşunu ve Programını sağlıklı değerlendirmeniz mümkün değildir.

Sayın Erbakan, yine 54’üncü Hükümetin kuruluşunda program görüşmeleri sırasında ifade ediyor ve “Meclis, her zaman, bizim Hükümetimizin üzerinde olacaktır. Sizin güvenoyunuza mazhar olduğu müddetçe, bu Hükümet sadece hizmet edecek, biz de garson Hükümet olacağız” diyor.

Şimdi, değerli Refah Partili arkadaşlarım, size yine söylüyorum: Bu garsonluk işi, acaba hakiki manada gerçekleşti mi; yani, siz, bu millete değerli garson arkadaşlarımızın yaptığı gibi, hakiki, güzel hizmetler yapabildiniz mi?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Tabii yaptık.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Öyle mi! Niye istifa ettiniz? Güzel hizmetler yapan hükümet iktidarı bırakıp kaçır mı? Biz, sizin güvenoyunuzu Anayasa Mahkemesine mi götürdük? Bizi, Anayasa Mahkemesine götürdünüz; biz, Doğru Yol Partili arkadaşlarımızla koalisyon kurmuştuk, Anayasa Mahkemesi güvenoyumuzu iptal etti, biz de götürdük Sayın Cumhurbaşkanımıza istifamızı sunduk. Peki, siz niye istifa ettiniz; önce onu burada anlatın?

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Anlattık onu, anlattık...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bakın, geveleyip duruyorsunuz, şöyle oldu, böyle oldu, oradan geldi, böyle geçti falan diye... Niye istifa ettiniz? Ben isterdim ki, Sayın eski Başbakan veya Grubunun sözcüsü, çıkıp, lafı şuradan buradan dolandıracağına, keşke, istifasının esas gerekçesini buradan, bu millete bakın, bizi seyreliyorlar... Bakın, kameralar burada; siz, zannetmeyin ki, burada, sizi, yalnız muhalefet, iktidar seyreliyor; sizi, bütün millet seyreliyor bunu anlatsaydı.

AHMET KÜÇÜK (Çanakkale) — Tufaya geldiler Nejat Bey!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Yani siz iyi garsonluk yaptım mı diyorsunuz? Yaptınız mı?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Millete hizmet ettik...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Peki, hayırlı olsun.

ALİ RIZA BODUR (İzmir) — Müşteriyi çarptılar.

AHMET KÜÇÜK (Çanakkale) — Bardakları kırdılar.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Şimdi...

BAŞKAN — Sayın Arseven, bir dakika...

Bekliyorum efendim; arkadaşlarımız, lütfen, söyleyeceklerini söylesinler, siz, ondan sonra konuşmanıza rahat devam etme imkânı bulursunuz.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Onlar söylesinler, ben...

BAŞKAN — Lütfen efendim... Ben, zamanınıza ilave edeceğim.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sağ olun efendim.

BAŞKAN — Çünkü, arkadaşlarıma rica ettim birkaç defa; o ricamı...

RIZA ULUCAK (Ankara) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Ulucak, neyin müdahalesini yapıyorsunuz? Lütfen... İstirham ediyorum... Bakın, biraz önce, Sayın Arınç konuşurken, hiçbir müdahale yap-tırmadım kendilerine. Sayın Arınç'ı herkes sükûnetle dinledi. İstirham ediyorum... Genel Başkan Yardımcısısınız; lütfen, oturun efendim. İstirham ediyorum... Grup Başkanvekiliniz burada; partinize bir sataşma olursa, bana müracaat eder, ben, gerekli söz hakkını veririm efendim. İstirham ediyorum...

Buyurun Sayın Arseven. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bununla şunu ifade etmek istiyorum: Refah Partili arkadaşlarım, telaşlanmayın...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Biz telaşlanmıyoruz.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bunlara, mutlaka, siz, kendi içinde, kendi vicdanınızda, kendi gönlünüzde bir cevap vermek mecburiyetindesiniz.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Verdik elhamdülillah.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Burada, bizim en önemli gördüğümüz husus, Sayın Başbakanın, Sayın Cumhurbaşkanına gidip, ülkenin içine düşmüş olduğu toplumsal gerginlik, sıkıntı ve rejimin tehlikede olması gerekçeleriyle istifasını sunması hususudur.

Değerli arkadaşlarım, değerli Refah Partililer; ülkede, iktidarlar, bu memleketete hizmet etmek için, ülkenin huzur ve düzenini sağlayıp, 65 milyon memleket evladını huzurlu kılmak, toplumsal problemleri asgariye indirmek ve her birimizin varlık sebebi olan demokratik rejimimizin, hiçbir sıkıntıya maruz kalmadan, Anayasal düzenimiz içerisinde devamını sağlamak için kurulur; fakat ne acıdır ki, 54'üncü Hükümet, işte, ülkede, en asgariden sağlamak zorunda olduğunu yukarıda ifade etmiş olduğum hususlarda büyük sıkıntılar yaratmıştır ve yine, hem Sayın Başbakan hem de Sayın Başbakan Yardımcısı, gizli protokollerini yürürlüğe koyma gerekçesi olarak, ülkede, huzur ve düzenin bozulmasını, rejimin tehlikede olmasını göstermişlerdir.

Şimdi, burada, bir ilave daha yapacağım, kusura bakmayın: Demin, bu kürsüde yine ifade edildi; askerin müdahalesi, askerin izni, Silahlı Kuvvetlerin müdahalesi gibi... Burada isterseniz, biraz vakit ayırırsam bulabilirim de Sayın Çiller'in gazetelere vermiş olduğu bir beyanatı var: Sayın Genelkurmay Başkanına gidiyor ve "ben, Refahsız bir hükümet kuracağım; acaba, bana destek olur musunuz, bana güç verir misiniz, beni tasvip eder misiniz" diyor.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — Doğru... Doğru...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bunları söyledikten sonra da, ülkede demokrasiden, askerin müdahalesinden, bunun doğru olup olmadığından bahsediyor.

Değerli arkadaşlarım, bu ülkeyi idare etmeye karar veren ve bu kararları aldıktan sonra yola çıkan insanların, bütün davranışlarını belli bir mantık silsilesi içerisinde götürme zorunluluğu vardır. Ülke idare etmek, öyle, çocuk oynacağı gibi bir iş değildir.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) — Allah için doğru...

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Eğer, siz, bu ülkeyi idare ederken, bu memlekette yaşayan 65 milyon memleket evladını sıkıntıya sokacak hareketlerin içerisine giderseniz, o sıkıntıları yaratırsanız, yarın, ülkede, bu ve bunun gibi bazı sıkıntıların ortaya çıkmasını da peşinen kabul etmiş olursunuz.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) — Kriz yönetmeliğini ne yapmışlar?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Sayın Erbakan'ın... Onu okumuyorum... Onun dışında, yine, bu kürsüde biraz önce söz almış olduğu için ifade ediyorum; Sayın Arınç'ın, seçimle ilgili, bu kürsüden, bir önceki Hükümetin kuruluşu sırasında, Grubu adına yapmış olduğu konuşmadan, size, çok kısa bir pasaj okuyorum.

Sayın Arınç, o gün yani, bundan bir yıl önce ifade ediyorlar ki “Türkiye’de, Anayasanın yazdığına göre, beş yılda bir seçim yapmamız gerekiyor. Çok acil şartlar ortaya çıkmadan, bir oyun oynar gibi, her gün seçimden bahsedebilir miyiz?” Bunu, ben söylemiyorum; değerli arkadaşınız Sayın Arınç söylüyor.

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Hangi şartlar?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Dinleyin... Dinleyin... “...trilyonlara mal olan bir seçim kampanyasının, devlet açısından, bugün, Türkiye’ye yükleyeceği yükleri kim kaldırılabir ve böyle bir seçim, Türkiye’de bu tabloyu ne kadar etkileyebilir; zaten, gittikçe bozulan ekonominin daha da bozulmasına yol açmaz mı; Türkiye’deki kaosu daha da büyütmez mi? Böyle bir ihtimal karşısında biz sorumluluğumuzu biliyoruz. Ne yaptınız da tekrar oy isteyeceksiniz? Kurdukları hükümetlerde başarısız olan insanların yani, “sizlerden bahsediyor” yeniden seçime gidelim demesinin hangi aklı ve mantıkî dayanağı bulunabilir?” diyor. Siz, buna kendi vicdanınızda bir şey buldunuz mu? Yani, millete gittiğiniz zaman ne diyeceksiniz? Doğru Yol Partisiyle birlikte bu hükümeti kurdunuz, Mecliste çoğunluğunuz da vardı her zaman söylüyorsunuz, şu kadar gensoru verdiniz düşüremediniz, bu kadar gensoru verdiniz düşüremediniz falan diye, peki, böyle gül gibi bu memleketi idare ederken, böyle bir ortağı da bulmuşken, Allah’a şükürler olsun, hiçbir şeye itiraz ettiği yok niye bu iktidarı bıraktınız gittiniz diye, o, çok arzu ettiğiniz ve inşallah, gelmesini bizim de arzu ettiğimiz seçim döneminde, çıkıp bu millete, bunu, nasıl anlatacaksınız? Niçin bırakıp gittiği konusunda ne diyeceksiniz?

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Merak etmeyin!

MUSA OKÇU (Batman) — Anlatmakta siz zorluk çekeceksiniz.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Hayır, biz, hepsini çok güzel anlatırız. Bizim anlatacak, demin size o solla beraber olma konusunda söylediğim gibi, birçok şeyimiz var; sizin hiçbir konuda bize söyleyecek bir şeyiniz yok; ama bu millete anlatabileceğiniz bir tek şey var; bu millettten onu yönetmek iznini almışken, bu milleti doğru düzgün idare edemeyip, ülkeyi bu kaos ortamına soktuktan sonra, gidip Sayın Cumhurbaşkanına, işte bu sıkıntıları gerekçe göstererek istifanızı vermenizdir. Bunu, bu millete anlatabileceksiniz; göreceksiniz... (ANAP sıralarından alkışlar)

MUSA OKÇU (Batman) — Yazık, yazık! Seçim bölgesinden geliyoruz biz.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Siz, bizim adımıza telaş etmeyin; biz anlatırız.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, şimdi, bir sene sonra geldiğimiz noktada, aynı Hükümet ve aynı Hükümetin ortağı ve onların Sayın Genel Başkanlarının, bu toplumdaki toplumsal gerginliği ve rejim sıkıntısını ve bunların ülkeyi getirmiş olduğu noktayı ortaya koyarak, seçime gitme ihtiyacıyla ilgili düşüncelerimi demin ifade ettim.

Değerli arkadaşlarım, bir şey daha ifade edeceğim; demin, yine bu kürsüden ifade edildi, bu Hükümetin ayıplı bir hükümet olduğu, talimatlarla kurulduğu, şaibeli bir hükümet olduğu...

Bakın, değerli arkadaşlarım, yine, size, özellikle sizin, Doğru Yol Partili ve Refah Partili arkadaşlarımızın dinlemesi için, ayıplı bir hükümetin nasıl olacağını tek tek anlatayım.

Bakın, değerli arkadaşlarım, ayıplı bir hükümet nasıl olur:

Ayıplı hükümet, öncelikle, gizli protokollerle kurulan hükümettir. Eğer bir hükümeti, bu ülkede, bir açık, bir de kendi aranızda gizli hükümet protokolleriyle kuruyorsanız, işte o hükümet, birinci derecede ayıplı bir hükümettir. *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)*

Biz, kendileriyle ittifak yaparken “katil” diye nitelendirdiğiniz, daha sonra da, oylarına ihtiyacınız olduğu zaman “bizi desteklesinler” diye desteklerini kabul ettiğiniz ve yürütmeye çalıştığınız hükümet, ayıplı bir hükümettir. *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)*

Tüm Türkiye’yi ayağa kaldıran “Sincan” gibi bir olayı gerçekleştiren baş aktörü, üzerinde “Bakanlık” sıfatıyla ziyarete giden Adalet Bakanının içinde bulunduğu hükümet, ayıplı bir hükümettir. *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)*

Demin de ifade ettim, istifa eden milletvekillerini ihraç eden, sonra bu üç kişinin imzalı desteğini, millete, sallaya sallaya gösteren hükümet, ayıplı bir hükümettir.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Kendileri açıkladılar, kendileri deklare ettiler.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Çok değerli arkadaşlarım, hepimizin, gözbebeğimiz gibi korumamız gereken ve hepimizin evlatlarından oluşan, bu memlekette demokratik nizamın yürümesinden, bu memleketin, milletin huzur ve sükûnundan başka hiçbir gayesi olmayan şanlı ordumuzun içine köstebek sokacak kadar cahil ve sorumsuz bir İçişleri Bakanını içinde bulunduran hükümet, ayıplı bir hükümettir. *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)*

“Faizi kaldıracam” deyip, bir senede faizi tavana vurduran, sizin kurmuş olduğunuz Refahyol Hükümeti ayıplı bir hükümettir. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Bu kadar yapma!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Millî Güvenlik Kurulunda başka, dışarıda başka konuşan hükümet, ayıplı bir hükümettir.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Özrünüz kabahatinizden büyük oldu.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Yeter mi bu kadar ayıplarınız? *(DSP sıralarından “dosyalardan bahset” sesleri, RP sıralarından gürültüler)*

Çok değerli arkadaşlarım, bugün huzurunuzda görüşülmekte olan, Sayın Mesut Yılmaz başkanlığında kurulmuş bulunan 55’inci Cumhuriyet Hükümetinin Protokol ve Programında yer alan ve yine, Hükümetin en önde gelen hedefi olarak

gösterilen, milletimizin vazgeçilmez değerleri ile devletimizin değiştirilemez ve değiştirilmemesi gereken nitelikleri arasındaki birlikteliği sağlamak ve sürdürmek kararlılığını, Anavatan Partisi olarak çok önemli bulduğumuzu ve mutlaka, netice alınması gerekli, hem de çok acil netice alınması gerekli bir konu olarak düşündüğümüzü huzurunuzda ifade etmek istiyorum.

Anavatan Partisinin sekiz yıllık iktidarı dönemi, işte, bugün, 55'inci Hükümetin öncelikli hedef olarak gösterdiği, milletimizin vazgeçilmez değerleriyle, yani, milletimizin din ve vicdan özgürlüğünü, en geniş şekilde, yaşama özgürlüğü ile devletimizin değiştirilemez nitelikleri arasındaki uyumun en geniş ölçüde sağlandığı ve dolayısıyla, bütün vatandaşlarımızın mutlu ve refah içinde yaşadığı bir dönem olmuştur.

Şimdi, bir de sizin, yani, bu memlekette dinin sahibi yalnız sizmişsiniz gibi millete sunduğunuz ve Refah Partisinin iktidar olduğu döneme bakalım... *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Estağfurullah... Dinin sahibi Allah'tır.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, siz, bu dönemde, yani, bu Refahyol İktidarı döneminde, Türkiye'de yaşayan, inançlarını yaşamak isteyen hakiki Müslümanlara en büyük kötülüğü yaptınız.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Bırak Allahaşkına!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Hiçbir zaman, bu memlekette yaşayan Müslüman insanlarımıza yaptığınız bu kötülüğün vebalini, ne burada ne öbür tarafta ödeyemezsiniz; çünkü o yaşayan insanlarımızı, din ve vicdan özgürlüğünü Anavatan İktidarlara sayesinde doyaya yaşamaya başlayan insanları büyük sıkıntı içine soktunuz.

Demin burada Kur'an kurslarından bahsedildi. Bu Kur'an kurslarından sizin döneminizde kaç tane kapatıldı? *(ANAP sıralarından alkışlar)* Niye, Bülent Arıncı Bey gelip burada, biz bu Kur'an kurslarından bu kadar kapattık diyemedi? Sayayım mı! *(RP sıralarından gürültüler)*

İmam-hatip okullarından bahsediyorsunuz... Bu memlekete değerli ve çok güzel hizmetler vermiş olan, hepimizin, her kurumumuzun içinde bulunan, iftihar ettiğimiz imam-hatip lisesi, okulu mezunu arkadaşlarımızı veya onların talebelerini arka bahçemiz gibi göstermek gibi bir lüksünüz var mı? Yoksa, o zaman niye gösteriyorsunuz? Niçin bunları toplumda taraf haline getiriyorsunuz?

MUHAMMET POLAT (Aydın) — O, sizin iddianız.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Bakın, değerli arkadaşlarım, sizin, yani Refah Partisinin, gerek önce gerekse bu iktidar döneminde açtığınız bir tek imam-hatip okulu yoktur. *(ANAP sıralarından alkışlar)* Bugün, Türkiye'de, imam-hatip okullarını açan, onlara sahip çıkan, ama sizin gibi değil bakın, çok açık söylüyorum istismar ederek falan değil, onları, bu milletin, bu memleketin evlatları olarak gören, hayırlı evlatlar olarak yetiştirmesi konusunda gayret gösteren tek parti, Anavatan Partisidir. Biz, bu memlekette, bu işleri hiçbir zaman istismar etmedik.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — CHP'ye söyle!

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Hiçbir zaman, bunları, kendimize oy deposu olarak falan da görmedik. Onun için, hiç endişe buyurmayın, bu konuda hiç polemiğe falan da girmeyin; bu konudaki en iyi çözümler, yine, Anavatan Partisinin, o, sizin imrenerek seyrettiğiniz sekiz yıllık iktidarımız döneminde olduğu gibi, bugün de, yine, Demokratik Sol Parti ile kurmuş olduğumuz bu iktidar döneminde gerçekleşecektir; bunu da kulağınızdan hiç çıkarmayın.

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Millet bir tek şey soruyor, bir tek şey öğrenmek istiyor; imam-hatip okullarının orta kısmını kapatacak mısınız kapatmayacak mısınız?

BAŞKAN — Sayın Polat, sizi bir kere daha uyarıyorum; etti iki...

(RP sıralarından "Anavatan Partisi bitti" sesleri)

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Kimin bitip, kimin bitmediğini, inşallah, seçim sandığı önümüze geldiği zaman göreceksiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, ülkemizde, uzun zamandan beri, yani, Anavatan Partisinin iktidarı bıraktığı 1991 yılı sonundan bu yana, birçok konuda yapılması gereken reformların askıya alındığı ve sadece günü kurtarma politikalarıyla hükümet edildiği ve tabii, ondan da ne gibi sonuçlar alındığı, hepimizin malumlarıdır; ama bugün, ülkemizin ve vatandaşlarımızın içinde bulunduğu durum itibarıyla, sağlık, adalet, sosyal güvenlik, yerel yönetimler gibi konularda, mutlaka, yeni reformların yapılması zorunluluğu da ortada bulunmaktadır; ancak, 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin kuruluş şekli ve süresi ve özellikle, Hükümetin önceliğinin, Anayasamızın öngördüğü, "temsilde adalet, yönetimde istikrar" ilkesini sağlayan bir genel seçimin gerekli kıldığı nüfus sayımı ve tespitin yapılması ile seçmen kütüklerinin yeniden yazılmasına imkân tanıyan yasal düzenlemelerin yapılması hedefi, ülkemizin bu acil çözüm bekleyen konularla ilgili reform ihtiyacını ortadan kaldırmamalıdır. En azından, ülkede reform konusundaki tavrı ve icraatı herkesin malumu olan Anavatan Partisi önderliğinde kurulmuş olan bu Cumhuriyet Hükümeti, bu acil reformlar konusunda, iddialı olmasa da, mutlaka, ama mutlaka kararlı olduğunu bu millete göstermeli ve en azından bu acil reformların altyapısını hazırlamak, temelini atmak gayreti içinde olmalıdır.

BAŞKAN — Sayın Arseven, ek süreye ihtiyacınız var mı efendim?

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Biraz daha lütfederseniz Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 55'inci Cumhuriyet Hükümeti Programı, bu Hükümetin bir uzlaşma hükümeti olduğu gerçeğini açıkça ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, ülkenin içinde bulunduğu ve Refah-yol Hükümeti tarafından içine düşürüldüğü bu ortamda, 55'inci Hükümetin, yani Sayın Yılmaz Hükümetinin, toplumun bütün kesimleriyle uzlaşma kararlılığını çok doğru ve Anavatan politikalarına uygun bir davranış olarak değerlendiriyoruz. Partimizin bu konudaki engin tecrübesiyle oluşturulan bu Hükümet, toplumdaki en geniş manadaki uzlaşmayı, mutlaka, ama mutlaka sağlayacaktır.

Ayrıca, Sayın Yılmaz Hükümetinin, “bu çerçevede, ekonomik ve sosyal konseyin, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasına etkin bir şekilde katılımının sağlanacağı” ifadesini de fevkalade olumlu bulduğumuzu, Yüce Heyetinizin önünde ve aziz milletimizin önünde ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, bu çok önemli konseyin, Sayın Erbakan Hükümeti döneminde olduğu gibi, ismi var kendi yok bir kurul olmaktan çıkarılıp, Hükümetin bir danışma organı gibi çalışması gerekliliğini de Anavatan Partisi Grubu olarak ifade ediyoruz.

Yine, son günlerin önemli konularından olan basın özgürlüğü konusunda da, yine basın kuruluşlarıyla istişare edilerek, basının kendi kendini kontrol edeceği bir otokontrol sisteminin bir yasayla düzenlenecek olmasını da çok önemli bulduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen dönem; yani, son bir yıllık Refah-yol İktidarı, adalet hizmetleri konusunda fevkalade yersiz ve gereksiz tartışmaların yaşandığı ve bunlara, bizzat yargının başındaki kimselerin sebep olduğu bir dönem olarak tarihe geçecektir. Belki cumhuriyet tarihinde ilk defa bir tutuklu, hem de tüm kamuoyunun tartıştığı ve cumhuriyetimizin temel ilkelerinin ayaklar altına alındığı bir senaryonun baş aktörü tutuklu kişi, üzerinde “Bakanlık” sıfatı bulunan bir kişi tarafından ziyaret edilmiş ve bu, bir particilik anlayışı olarak da kamuoyuna ifade edilmiştir. Yine, ne acıdır ki, bu tür davranışlar ve sonrası gelişmeler, o yüce kurumun başının “bostan” veya “korkuluk” tartışmalarını, bu Yüce Heyetin önüne taşıdığı anlamsız tartışmaların yapıldığı bir dönem olmuştur.

Bugün, geldiğimiz noktada, bütün milletimizin gözü bağımsız Türk yargısının üzerindedir. Dolayısıyla, 55’inci Hükümet Programında, adalet hizmetleriyle ilgili olarak, Türk yargı sisteminin bağımsız ve tarafsızlığıyla ilgili olarak yer alan hususları fevkalade olumlu buluyoruz. Bugün, gerek Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda ve de gerekse yargının her kademesindeki hâkim ve savcılarımızın bağımsız olarak yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini sağlayacak yeni yasal düzenlemelerin 55’inci Hükümet döneminde gerçekleştirileceğine Anavatan Partisi Grubu olarak yürekten inanıyoruz.

Ayrıca, Programın bu bölümü üzerinde görüşlerimizi ifade ederken, Anayasa Mahkememizin de, özenle korumamız ve eleştirirken de çok dikkatli davranmamız gereken bir kurum olduğunu belirtiyoruz. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi kararlarını, lehimize verildiği zaman alkışlayan, ama aynı mahkeme tarafından aleyhimize bir yargı kararı çıktığı zaman yerden yere vuran anlayıştan, her birimiz, özellikle bazı siyasî partilerimiz mutlaka vazgeçmelidirler ve herkes, bu yüce kurumun bir gün kendisine de lazım olabileceğini, anayasal bir organ olduğunu hiçbir zaman unutmamalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 21’inci Yüzyılın eşiğindeki dünyada önemli değişiklikler olmakta, son derece hızlı bir küreselleşme yaşanmaktadır. Uluslararası alanda yaşanan bu hızlı değişime ayak uydurabilmek, ancak etkin bir yönetim anlayışıyla mümkündür.

Merkeziyetçi yönetim anlayışından vazgeçmeliyiz. Yerel yönetimler, idarî ve malî açıdan merkeze bağlı olmakta; bu durum da bürokrasiyi artıran, bir dikey hi-

yerarşiyi güçlendiren ve vatandaşının her sorununa merkezde çözüm aradığı bir siyasal ortamın oluşmasına neden olmaktadır. Biz, Anavatan Partisi Grubu olarak, bu modelin, giderek dışarı açılmakta olan ülkemiz için uygun bir model olmadığı görüşündeyiz ve dolayısıyla, yine, bu Hükümetin Programında bu konuda yapılmış olan düzenlemeleri de fevkalade olumlu bulmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisi olarak, her türlü yolsuzluk ve yasadışı faaliyetin ülkede yok edilmesi ve bu faaliyette bulunanların üzerine gidilmesi konusundaki kararlılığımız, tüm kamuoyunun malumudur. Biz, parti olarak bu konudaki kararlılığımızı Sayın Genel Başkanımız başta olmak üzere, hepimiz başbakanlık koltuğunu ve iktidarı bırakmak phahasına yerine getirdik.

Özellikle, Refahiyol İktidarı döneminde ortaya çıkan, devletin içine sızmış olan çeteler, suç örgütleri, bugün, ülkemizin en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir ve bize, yani Anavatan Partisi Grubuna göre, nereden kaynaklanırsa kaynaklansın, ucu nereye dayanırsa dayansın, her türlü kanunsuzluk ve yolsuzlukla mücadele etmek, belki de 55'inci Hükümetin, yani Sayın Mesut Yılmaz Hükümetinin var oluş nedenlerinin de başında gelmektedir.

Bugün, eğer Refahiyol Hükümetinin istifası sonucu oluşturulan 55'inci Cumhuriyet Hükümeti, toplumdan, toplumun her kesiminden büyük ölçüde destek görüyorsa, bu Hükümetin kuruluşu vatandaşlarımız tarafından coşkuyla karşılanıyorsa, bunun birinci ve tek sebebi, bu Hükümeti oluşturan ve dışarıdan destekleyen bütün siyasî partilerimizin yolsuzluklar ve yasadışı faaliyetlerle ilgili, müştereken, kamuoyu önünde sergilemiş oldukları kararlı tavırlarıdır. 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programında, kamuoyunun üzerinde çok hassas olduğu bu hususların özenle yer almış olmasından, Anavatan Partisi Grubu olarak ayrıca büyük bir memnuniyet duymaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin en önemli sorunlarının başında gelen, Güneydoğu Anadolu'daki bölücü terör faaliyetlerine ilişkin Hükümet Programındaki partilerüstü yaklaşımı da takdirle karşıladığımızı, burada ifade etmek istiyorum ve yine, biraz önce bu kürsüde ifade edildi, Hükümetin kuruluşundan hemen sonra, Başbakan Yardımcımız Sayın Ecevit'in başkanlığında, Hükümette temsil edilen hemen bütün partilerin bakanlarının da katıldığı güneydoğu seyahatini, fevkalade önemli ve doğru bulduğumuzu da, huzurlarınızda, buradan tekrar ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, yeniden yapılanan Avrupa'yla bütünleşme yolundaki girişimlerin devam edeceği ve mümkün olan en yakın zamanda Avrupa Birliğine tam üyeliğin sağlanması yönündeki gayretlerin 55'inci Hükümetin öncelikli dış politika hedeflerinden biri olmasını da büyük bir memnunlukla karşılıyoruz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; 54'üncü Hükümetin hayali kaynak paketlerine dayanan kamu gelirleri, gerçeklikten uzak kamu giderleri ile kamu malî düzenini tam anlamıyla bozan denk bütçe aldatmacası, altı aydır kamuoyundan gizlenen kamu hesapları bülteninin açıklanmasıyla son bulmuştur. Refahiyol Hükümetinin Başbakanı tarafından, halkın gözünün içine baka baka altı ay boyunca anlatılan denk bütçe masalı, haziran ayı sonu itibarıyla 720 trilyon açık vermiş durumdadır.

Demokrasinin dürüstlük, açıklık ve şeffaflık ilkeleriyle hiçbir şekilde bağdaşmayan bu tutum, aynı zamanda, Refahyol Hükümetinin devlet geleneklerini nasıl tahrip ettiğinin de bir örneğini oluşturmaktadır. Mesut Yılmaz tarafından kurulan 55'inci Cumhuriyet Hükümeti işbaşına gelir gelmez açıklanan kamu hesapları bülteni, sadece denk bütçe masalını ortaya çıkarmakla kalmamış, aynı zamanda, bir şeffaflık, dürüstlük, bir demokrasi belgesi olma hüviyetini kazanmıştır. Bu bakımdan da, programda yer alan "kamu mali disiplini mutlaka yeniden sağlanacak, devlet kaynaklarının keyfi olarak kullanılacağı inancını uyandıran uygulamalara son verilecek" ifadesini takdirle karşıladığımızı, huzurunuzda ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, dün, ekonomiden sorumlu Devlet Bakanımız Sayın Tamer ve Değerli Maliye Bakanımız Sayın Temizel'in müştereken düzenlemiş oldukları basın toplantısındaki ifadeleri, tüyler ürperticidir. Ekonominin dün çekilen fotoğrafı, adil düzen safatasının Türkiye'yi ve Türk ekonomisini nereye getirdiğini de açıkça göstermiştir. Yani, kısaca, Türkiye, ekonomide de bir uçurumun kenarından dönmüştür. Devlet kasasından mahallî idarelere 36 trilyon kaynak aktarılmış, bu kaynağın yüzde 96'sı, sadece ve sadece Refah Partili belediyelere gönderilmiştir.

Şimdi, size, bu kürsüden Refah Partililere soruyorum, sizin adil düzen anlayışınız bu mu? Yani, siz, hep 65 milyon memleket evladından, onlara verdiğiniz güzel hizmetlerden, hayırlı hizmetlerden bahsedeceksiniz; ama bu kaynağın yüzde 96'sını, sadece Refah Partili belediyelerin bulunduğu yörede yaşayan insanlara göndereceksiniz_ Peki, öbür belediyelerin yönettiği yörelerde yaşayan insanlar, sizin, Müslüman-Türk insanı tarifi kavramınız içine girmiyor mu? Siz, onları başka insanlar, başka memleketin insanları olarak mı değerlendiriyorsunuz? Yani, bu belediye ihtiyaçları, yalnız Refah Partili belediyelerin bulunduğu yörelerde yaşayan insanlar için var, diğer yörelerde yok mu? İşte, bütün bunları, bunun gibi sebeplerle, bu millete anlatamayacaksınız.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Eski Çevre Bakanınıza sorun.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Lutfullah Kayalar'a sor, Mustafa Taşar'a sor.

BAŞKAN — Sayın Arseven, 10 dakika geçtiniz_

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Efendim, toparlıyorum.

BAŞKAN — Lütfen_ İstirham ediyorum.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, yine, bu Hükümetin KOBİ'lerle ilgili ifadelerini ve bu konudaki düzenlemelerini de fevkalade önemli buluyoruz. Bu KOBİ'ler konusundaki kaynak aktarımının çok doğru olduğunu burada ifade ederken, bir önceki hükümet döneminde, Refah Partili ve Doğru Yol Partili il ve ilçe teşkilatlarının kapı kapı gezerek, Doğru Yol Partili, Refah Partili araştırması yaparak KOBİ kredilerini dağıtma anlayışının da, bu Hükümetin kuruluşuyla sona ermesinden büyük mutluluk duyduğumuzu, burada, hem sizin hem aziz milletimizin önünde tekrar ifade ediyorum. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN — Lütfen efendim.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, tarım ve hayvancılıktaki yanlış politikaların, ülkemiz hayvancılığını ve köylümüzü getirmiş olduğu nokta ortadadır.

55'inci Cumhuriyet Hükümeti, daha güvenoyu almadan, geçen günlerde, 18 trilyon lira çiftçi ödemesini zamanında köylümüze yapmıştır. Önümüzdeki günlerde, Toprak Mahsulleri Ofisinin bu ödemelerinin, yine, peşin ve zamanında yapılacağını Hükümet kaynaklarından öğrenmiş olmamızdan da büyük mutluluk duyuyoruz.

Yine, bu arada, yıllardır ödenmeyen birçok teşvik priminin de ödenecek olmasının ifade edilmesinden, Anavatan Partisi olarak büyük mutluluk duyduğumuzu ifade ediyorum.

Orman yangınlarının ülkemizde ne gibi büyük sıkıntılara sebep olduğu ve yıllarca bu konuda hiçbir önlem alınmamış olduğu, hepinizin malumları. Yine, bu kısa Hükümet döneminde, Orman Bakanlığımızın, 2 adet yangın söndürme uçağını kiralayıp Türkiye'ye getirmiş olmasından da, millî servetimiz ormanların korunması açısından çok mutlu olduğumuzu, Anavatan Partisi Grubu adına ifade ediyorum.

BAŞKAN — Lütfen, 2 dakika içerisinde toparlayın.

NEJAT ARSEVEN (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; sizlere, ülkenin içerisinden geçmekte olduğu bu sıkıntılı dönemde kurulmuş bulunan ve ülkeyi ve insanlarımızı toplumsal gerginlikten kurtarmak ve bozulan, karşı karşıya getirilen anayasal müesseseler arasındaki düzeni yeniden tesis etmek gibi bir sorumluluğun da altında bulunan 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programı üzerindeki Anavatan Partisinin görüşlerini ifade ettim.

Biz, özellikle bu memlekete ve demokrasimize çok değerli hizmetler vermiş olan Doğru Yol Partimizin değerli milletvekillerinin, 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin Programını değişik bir mantıkla değerlendireceklerine ve bugün, koyu bir taassupla ve muhalefet partisi anlayışıyla olaya yaklaşmayacaklarına yürekten inanıyoruz. Bu ülke ve hepimizin, ama hepimizin üzerinde titremekle yükümlü olduğumuz ve hepimizin ayrıca varlık sebebi demokrasimiz, siz değerli milletvekillerimizin desteği, gayreti ve bu yoldaki çalışmalarıyla yürecektir.

Hepinizi, şahsım ve Grubum adına, en içten duygularımla selamlıyor; 55'inci Cumhuriyet Hükümetinin, Sayın Mesut Yılmaz Hükümetinin, memlekete, millete hayırlı hizmetler yapmasını Cenabı Allah'tan niyaz ediyor; hepinize saygılarımı sunuyorum. (ANAP, DSP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arseven.

Sayın milletvekilleri, bu şekilde, 55'inci Hükümetin Programı üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Sayın Başbakan, sıra, Hükümetin. Bana gönderdiğiniz tezkerede, önce Sayın Başbakan Yardımcısının, sonra sizin konuşacağınız bildirildi. Onun için, önce, Başbakan Yardımcısı Sayın Ecevit'i, Hükümet adına, kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Ecevit. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar, ANAP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)*

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, Hükümet ayrılan konuşma süresinin yarısı dolduğunda, beni, lütfedip uyarırsanız, müteşekkirdir olurum...

BAŞKAN — Uyarırım efendim.

Buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Sağ olun efendim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, televizyon ve radyolarından bizleri dinleyen aziz yurttaşlarımız; hepinizi, konuşmama başlarken, 55'inci Cumhuriyet Hükümeti adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, yaklaşık on bir aylık Refahiyol Hükümeti döneminde, Türkiye, cumhuriyet tarihinin en ağır bunalımını yaşamıştır. Daha önce de, Türkiye, zaman zaman sosyal bunalımlar, rejim bunalımları yaşamıştı; fakat bu sefer yaşanan, rejim bunalımının ötesinde, bir devlet bunalımı olmuştur; çünkü devletin en önemli uygulama aracı olan hükümet ile bütün devlet organları çatışma haline gelmişlerdir. Hükümet ile ordu, hükümet ile yargı, hükümet ile üniversiteler, hükümet ile gençlik, hükümet ile işçi kesimi, hükümet ile işveren kesimi, bunların hepsi hükümetle bir karşıtlık içine girmişlerdir ve bu şekilde, toplum, cumhuriyet döneminde benzeri görülmemiş bir bunalım yaşamıştır.

Ayrıca, Türkiye Cumhuriyetinin en duyarlı noktası olan, unsuru olan laiklik, ilk defa, ciddi bir tehlikeyle karşılaşmıştır. Şimdi huzurunuzda bulunan ve kendisini güvenoylarınıza sunan Hükümet, işte, milletimizin, o bunalımı demokrasi kuralları içinde aşma kararlılığının ürünüdür. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

Bu Hükümetin başta gelen bir görevi de, devlet güçleri, kuruluşları arasında ve hükümet ile toplum kesimleri arasında uyum sağlamaktır. Bunun güvencesi de, bu Hükümetin kendi içinde sağlamış olduğu uyumdur. *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)* Hükümetin içindeki uyum, inanıyorum ki, bütün devlet kuruluşları ile Hükümet arasında da ve toplumun tümünün içinde de gerçekleşecektir.

Değerli milletvekilleri, şimdiden bunun kanıtlarını görmekteyiz; fakat bu arada, maalesef, Sayın Çiller ve Akşener ikilisi, muhalefetteyken de, yapay bir devlet bunalımını körüklemeye kalkışmaktadırlar, asker ile polisi karşı karşıya getirmeye kalkışmaktadırlar. Bu tertibin temellerini de, daha hükümetteyken atmış oldukları, kendi ifadelerinden, özellikle İçişleri eski Bakanı Sayın Akşener'in ifadelerinden anlaşılmaktadır. Asker ile polisi karşı karşıya getirmeye kalkışmak, ateşle oymaktır, devleti dinamitlemektir! *(DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)* Biz, Hükümet olarak, buna fırsat vermeyeceğiz. Güvenlik, huzur ve barış açısından, asker ne kadar gerekliyse, polis de o kadar gereklidir ve asker ile polisin uyum içinde, birbirine güven duygusu içinde, gerektiğinde el ele çalışma yapabilmeleri, devletin ve ülkenin barışı ve huzuru açısından vazgeçilmez bir koşuldur; çünkü iç güvenlik ile dış güvenlik, iç

barış ile dış barış ayrılmaz bir bütündür; Atatürk'ün "Yurtta barış, cihanda barış" özdeyişi de, bu gerçeği vurgulamaktadır.

Biz, Hükümet olarak, devletin bütün organları ile Hükümet arasında ve aynı zamanda devletin istihbarat örgütleri arasında uyum, işbirliği ve eşgüdüm sağlayacağız; o yönde ilk adımı da, Hükümet olarak şimdiden atmış bulunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, son günlerde, eski İçişleri Bakanı Sayın Akşener, Türkiye'de ciddi bir darbe tehlikesinden söz etmektedir. Türkiye'de bir darbe olmamıştır ve 1960'tan bu yana ilk defa bir bunalım döneminden, üstelik de yalnız rejimle ilgili değil, devletle ilgili bir hükümet bunalımından, bir darbe durumuyla karşılaşmaksızın esenliğe çıkmıştır; ama ona rağmen, Sayın Akşener, son günlerdeki konuşmalarında, maalesef, sanki Türkiye'de âdeta bir darbe olmuş da, kendileri de bu darbeye karşı meydan okuyorlarmış havası içinde ifadeler kullanmaktadır. Oysa, Türkiye'de, son zamanlarda, Sayın Çiller, darbe kıskırtıcılığını Refah Partisine ve Sayın Erbakan'a karşı bir koz olarak kullanmıştır. Ona "askerler, siz başbakan olursanız, darbe yapabilirler; ama askerler beni sever, beni tutar; onun için siz başbakanlığı bana bırakın" demiştir ve bu şekilde Refah Partisini tuzağa düşürmüştür. (DSP, ANAP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar) Refah Partisini tuzağa düşürürken, Sayın Çiller'in kendisi de ve Partisi de, Çiller'in kazdığı tuzağa düşmüştür. (DSP, ANAP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, biraz önce belirttiğim gibi, biz, yalnız devlet kuruluşları arasında değil, devlet ile toplum arasında da uyum sağlamaya özen göstereceğiz ve bunu başaracağımıza inanıyorum; çünkü toplumda böyle bir uzlaşma eğilimi çok belirgin bir düzeye varmıştır. Öyle ki, Refahyol Hükümetinin doğurduğu, ülkede yaygınlaştırdığı kaygılar karşısında, şimdiye kadar birbiriyle uzlaşmakta, birbiriyle anlaşmakta çok güçlük çeken ve hatta bir anlamda, belki, karşıt çıkarları temsil eden kuruluşlar el ele vermişler, cumhuriyet tarihimizde eşi görülmedik bir dayanışma ortamı kurabilmişlerdir. Türk-İş ile DİSK, İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Odalar Birliği, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu el ele vermiş ve hep birlikte rejime sahip çıkmışlardır.

Şimdi burada konuşan Refah Partisi sözcüsü değerli milletvekili Sayın Bülent Arınç, bizimle Hükümet kurduğu için Anavatan Partisini sola teslim olmakla itham etmişlerdir.

Değerli arkadaşlarım, DİSK ile Türk-İş'in, Türk-İş'le ve DİSK ile Odalar Birliğinin uyum içinde çalıştığı bir ortamda, eğer, Demokratik Sol Parti ile Anavatan Partisi ve Demokrat Türkiye Partisi bir işbirliği içine girmeselerdi, ulusumuz bunu bağışlamazdı. (DSP, ANAP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Kaldı ki, biraz önce Anavatan Partisi adına konuşan Sayın Arseven'in belirttiği gibi, Sayın Erbakan, bu kürsüden sık sık, bizimle, Demokratik Sol Partiyle veya Cumhuriyet Halk Partisiyle hükümet kurabileceğini belirtmiştir; hatta, Sayın Bülent Arınç'ın tanık olmadığı görüşmelerimizde, Sayın Başbakanla ve parti yöneticisi arkadaşlarıyla başbaşa yaptığımız görüşmelerde her vesileyle ekonomik ve sosyal konularda en rahat anlaşabilecekleri partinin Demokratik Sol Parti olduğunu söylemişlerdir. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar) Tabii, bunu ifade etmeleri bir gerçek miydi, yoksa bir takıyye miydi; onu bilemem! (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Sovyetler Birliği dağıldığından beri iki kutuplu dünya da ortadan kalkmıştır. Artık, ideolojiler arasında elbette, yine farklılıklar vardır; ama eski karşıtlıklar yoktur. Bugün, Hindistan’da bir yılı aşkın bir süredir on üç azınlık koalisyonu işbaşında ve birlikte reformlar yapmaktadır ve bu koalisyonun içinde, bir yanda, en ileri ölçüde serbest pazar ekonomisine inanan, öbür ucunda da komünist partiler vardır; ama hiçbirini birbirini “sen kapitalistlere teslim oldun, sen solculara teslim oldun” diye itham etmemektedir.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Onun cevabını ANAP versin!

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, biz, işçi ve işveren kuruluşları arasındaki örnek dayanışmadan cesaret alarak biraz önce Sayın Arseven’in de burada belirttiği gibi yıllardan beri, bizim, Demokratik Sol Parti olarak üzerinde durduğumuz bir umudu bu Hükümet döneminde, inşallah, gerçekleştirme olanağını bulacağız; o da, Ekonomik ve Sosyal Konseyi, gönül almak için danışılan bir kurul olarak değil, birlikte ulusal uzlaşmaya dayalı politikalar üretmek için bir araya gelen bir kuruluş olarak değerlendirmeyi görev bileceğiz. Çünkü, Türkiye’nin sorunları, tek başına salt çoğunlukla iktidara gelecek bir partinin bile kolay kolay üstesinden gelemeyeceği kadar ağırlaşmıştır; ama bu sorunların ulusal uzlaşma süreci içinde kolaylıkla aşılabileceğine, Türkiye’nin gücünün bunu rahatlıkla sağlayabileceğine güveniyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu Hükümetin kuruluşu, son günlerde Sayın Çiller’in, Sayın Erbakan’ın, Sayın Akşener’in ileri sürdükleri gibi bir darbe ürünü değildir; tam tersine, Türkiye’de demokrasinin varlığının ve işlerliğinin kanıtıdır. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar) Bu Hükümetle, Türk Ulusu, tarihinin en ağır bunalımından, cumhuriyet tarihinin en ağır bunalımından, demokrasiyi zaafa uğratarak değil; tam tersine, demokrasiyi güçlendirerek çıkmayı başarmıştır. Böylelikle, ulusumuz, büyük bir demokrasi sınavı vermiştir, bu sınavı göğelemeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Değerli arkadaşlarım, daha bu Hükümetin kurulma olasılığı ortaya çıkar çıkmaz, bunun belirtileri görünmeye başlar başlamaz, Türkiye’de bunalım ortamının yerini bir huzur ortamı almaya başlamıştır ve Türkiye’nin yurt içinde huzuru arttıkça, dünyada da huzuru ve saygınlığı belirgin biçimde artmaktadır. (RP sıralarından alkışlar[!])

Refahiyol Hükümeti döneminde, yabancı devletler, Türkiye’de muhatap bile bulamıyorlardı; Türkiye’de dış politikayı kimin belirlediğini bilemiyorlardı. Bu tehlikeli kargaşa ve belirsizlik de 55’inci Cumhuriyet Hükümetiyle birlikte, çok şükür ortadan kalkmıştır. Bunun dış ilişkilere olumlu yansımaları şimdiden, daha Hükümetimiz güvenoyu almadan ortaya çıkmaya başlamıştır; iki gün önce, Madrid’de yapılan NATO toplantısında, Türk-Yunan ilişkileri açısından alınan mesafe, açılan diyalog kapısı bunun bir kanıtıdır.

Ayrıca, yine, son günlerde Varşova’da yapılan AGİT toplantısına Türkiye aleyhinde çok ağır ifadeler içeren metinler, raporlar sunulmuşken, bu raporlar, AGİT toplantısında reddedilmiştir. Bunlar da, bu Hükümetin kuruluşuyla birlikte,

Türkiye'nin dünyada, özellikle demokratik ülkeler topluluğunda saygınlığının, güvenilirliğinin gittikçe arttığını göstermektedir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Deniz Baykal, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yaptığı konuşmada, Hükümet Protokolünde yer alan; fakat Programda bir ölçüde değiştirilen bir ifadeyi eleştiri konusu yapmak istemiştir. Protokolde “bölge merkezli dış politika”dan söz ediliyordu; fakat bunun, kamuoyunda bazı yanlış anlayışlara ve istismlara yol açtığını görünce, o terimi metinden çıkardık; fakat onun anlamını, içeriğini Programa koyduk. Bölge merkezli dış politika demek, sadece bölgemizdeki ülkelerle ilişki kuralım, onun dışında, dünyanın hiçbir tarafına açılmayalım anlamına kesinlikle gelmez; fakat bir devlet, eğer, kendi bölgesi içinde huzurlu yaşayabiliyorsa, bölge ülkeleriyle ilişkileri sağlıklı bir düzeye varmışsa, bölge ötesi ülkelere de çok daha güçlü bir şekilde açılabilir.

Sayın Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımız hep Atatürk'ü överler, Atatürk'e bağlılıklarını söylerler; oysa, bölge merkezli dış politika kavramı, Atatürk'ün bu memlekete getirmiş olduğu politikaya bizim verdiğimiz bir isimdir; çünkü Atatürk, Kurtuluş Savaşından sonra, ilk önce, bütün bölge ülkeleriyle çok sağlıklı, sağlam ve iyi ilişkiler kurmaya özen göstermiş ve bölgede o sayede kazandığı liderlik konumuyla, hem Batı'ya hem Doğu'ya güçlü bir şekilde açılabilmiştir; işte, bizim de kastımız budur.

Bu arada, Avrupa Birliğinde tam üyelik yolundaki girişimlerimizi, yalvararak, yakararak değil; ama Türkiye'nin gücünü ve hakkını kullanarak gerçekleştirmek için elimizden gelen çabayı göstereceğiz. Şunu belirtmek isterim ki, Avrupa Birliği için, Türkiye'nin bu Birlikte üye olup olmaması, bir siyasal tercih konusu değildir; Türkiye için Avrupa Birliğinde tam üyelik hakkını elde etmek, aramızdaki 1964 Antlaşmasının gereğidir; yani, bir yasal haktır ve bu yasal hakkı, elbette, elde edeceğiz. Eğer, Türkiye, bölgesel ilişkilerini güçlendirir, jeopolitik konumunu gereğince değerlendirirse, ben inanıyorum ki, Avrupa Birliği kapısını yalvarıp yakararak zorlamamıza gerek kalmadan, Avrupa Birliği, bizim kapımıza gelecek ve bizi üyeliğe çağıracaktır. Bizim, doğudan kopmaksızın Batı'ya yönelişimiz, yüzyıllar önce başlamış olan ve asla geri döndürülemeyecek olan bir tarihsel süreçtir. Biz, Türkiye olarak, biz, demokratik Türkiye Cumhuriyetinin Hükümeti olarak, hem Batıya hem de Orta Asya'ya ve Uzakdoğu'ya sağlam bir zemin üzerinde açılmak için her çabayı göstereceğiz.

Refahiyol Hükümeti ise, yakın bölgemizde yer alan Türk cumhuriyetlerinde ciddi bir küskünlüğe yol açmıştır; Sayın Erbakan'ın D-8'ler girişiminin dışında bırakılmaları, bu ülkelerde kırınglık yaratmıştır. Bu bağışlanmaz bir aymazlıktır. Biz, bu kardeş ülkelerle ilişkilerimizi, her bakımdan, geliştirmeye özen göstereceğiz. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, kısaca, Kıbrıs konusuyla ilgili Kıbrıs sorunu demiyorum; çünkü Türkiye açısından ve Türkler açısından Kıbrıs sorunu çoktan çözülmüştür; ama bunun uluslararası boyutu devam etmektedir üç yeni etken ortaya çıkmıştır son yıllarda. Birincisi, Yunanistan, Güney Kıbrıs'ı çok yoğun biçimde silahlandırmaya başlamıştır. Bir yandan bir hava üssü kurarken, diğer yandan da bir

deniz üssü kurmaya başlamıştır ve çok sayıda tank, top ve başka silahlardan yığınak yapmıştır Güney Kıbrıs’a.

İkincisi, bildiğiniz gibi, Rusya, Türkiye’yi de vurabilecek kadar uzun menzilli füzeleri Güney Kıbrıs’a yerleştirme kararındadır ve o füzelerle ilgili eğitimi vermek bahanesiyle de, kendi askerlerini Güney Kıbrıs’a yerleştirmeye hazırlanmaktadır. Şimdiden 3 bini aşkın Rus işadamı Güney Kıbrıs’ta yerleşmiş durumdadır; ikinci önemli değişiklik budur.

Üçüncüsü, bildiğiniz gibi, yaklaşık iki üç yıl önceden beri, Avrupa Birliği tam üyelik kapısını Kıbrıs Rum Yönetimine açmıştır.

Bu gelişmeler, Rumların Türklere karşı ve Türkiye’ye karşı cüretini artırmıştır ve bu olanakları elde ettikten sonra, artık, Kıbrıs Rumları için, Kıbrıs Rum yönetimi için, Türklere diyalogu sürdürmek anlamsız hale gelmiştir; o yüzden, Sayın Denktaş’ın bütün iyi niyetli girişimlerini geri çevirmişlerdir. Ancak, şimdi, Amerika’nın devreye girmesi sonucu, bu diyalog yeniden başlayabilmiştir.

Güney Kıbrıs’taki bu askerî yığınak karşısında, Türkiye’nin Kıbrıs’la ilgili konumu da bir ölçüde değişmiştir. Yakın zamana kadar biz derdik ki: “Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için bir güvencedir.” Bu hâlâ doğrudur tabii; ama artık, sadece bu doğru olmaktan çıkmıştır, aynı zamanda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin varlığı Türkiye’nin güvenliği açısından zorunlu hale gelmiştir. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar) Onun için, biz, Hükümeti karar kurmaz, bu konudaki stratejimizi, elbette Sayın Cumhurbaşkanımızla birlikte, yeniden gözden geçirdik ve Kıbrıs konusuyla ilgilenen bütün taraflara, ülkelere bu konudaki mesajımızı ilettik. Dedik ki: Artık, Kıbrıs, Türkiye’nin bir güvenlik sorunudur, ulusal güvenlik sorunudur, New York’ta veya başka bir yerde, Sayın Denktaş’ı baskı altına almakla bir yere varılmaz zaten, Sayın Denktaş, o baskılara boyun eğmez fakat o baskılar, karşısında, yalnız Sayın Denktaş’ı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini değil, Türkiye Cumhuriyeti Devletini de bulacaktır. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Bizim Hükümetimizin kuruluşundan birkaç gün önce, Amerika’ya gitmesi kararlaştırılmış bulunan Sayın Denktaş, Türkiye’ye gelmişti ve doğal olarak, zamanın Başbakanı ve Dışişleri Bakanıyla görüşmek istemişti; fakat Başbakan da, Dışişleri Bakanı da, kendisiyle görüşmemişlerdir. Ancak, 55’inci Cumhuriyet Hükümeti kurulduktan sonra, Sayın Cumhurbaşkanımız, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş’ı devlet konluğu olarak Türkiye’ye davet etmiştir, en üst düzeyde protokol kuralları uygulanmıştır. Böylece, Türkiye’nin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine verdiği güvencenin ağırlığı da, bütün dünyanın gözleri önünde sergilenmiştir ve biliyorum ki, Sayın Denktaş, bu durumun, bu gelişmenin kendisine verdiği huzur içinde, güven duygusu içinde New York’a gitmiştir; kendisine başarılar diliyorum.

Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine her desteği vermeye devam edecektir; yalnız siyasal anlamda değil, yalnız güvenlik anlamında değil, Hükümetimiz döneminde, ekonomik anlamda da, Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine her desteği vermeye karardır.

Değerli milletvekilleri, biz, daha Hükümet güvenoyuna başvurmadan, benim başkanlığında bir heyetle, elbette Sayın Başbakanımızın da izniyle ve bu Hükümeti oluşturan bütün partilerden bakanların katılımıyla, Güneydoğu Anadolu'ya, Diyarbakır'a, Sayın Bülent Arınç'ın talihsiz tabiriyle "bir turistik gezi yapmak üzere" gitmedik. Ben, o bölgeye sık sık giderim ve gittiğim zaman da, genellikle karadan giderim ve kendim konuşmaktan çok halkla konuşurum; öylelikle, o bölgenin sorunlarını, doğrudan doğruya halktan öğrenmeye özen gösteririm. Bu Hükümetin de aynı anlayış içinde olduğunu görmekten derin mutluluk duydum.

Şimdi, Sayın Bülent Arınç, buradaki konuşmasında dediler ki: "Sizin Hükümetinizde, bu Hükümette, güneydoğudan sadece bir bakan var; oysa, Refahyol Hükümeti döneminde, güneydoğuyu temsilen, işte, falan ilden şu kadar, filan ilden bu kadar bakan vardı." Doğrudur...

BAŞKAN — 23 dakika oldu efendim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Biraz özel müsamahanızdan da yararlanabilir miyim?

BAŞKAN — Tabii efendim, gayet tabii... Hükümetin de 15 dakika ek süresi var.

Buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Çok teşekkür ederim, sağ olun efendim.

Peki, Refahyol Hükümetinde o kadar güneydoğulu bakan vardı da, Refahyol Hükümeti Güneydoğu Anadolu halkına ne yaptı, verdiği hangi sözü tuttu? (*DSP, ANAP ve DTP sıralarından alkışlar*)

Şimdi, arkadaşlarım, boşalmış köy sayısı, hâlâ 3 185; 370 bin kişi köylerini boşaltmak zorunda kalmış, hâlâ geri dönemiyor. Şu anda, 117 bin çocuk, eğitim olanaklarından yararlanamıyor; yani, okuma yazma bile öğrenemiyor; bazıları, Türkçe bile öğrenemiyor. 2.076 okul hâlâ kapalı; 7.750 öğretmen açığı... Bunlar, bağışlanmaz ihmallerdir.

MUSA OKÇU (Batman) — Öyleyse, kesintisiz 8 yıla nasıl geçiyorsun?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bu bilgileri güneydoğudaki en yetkili devlet görevlilerinden aldım ve bana, bundan birkaç ay önce, Sayın Erbakan'ın, lütfettiği bir ziyaret sırasında, verdiği bilgiler de bunlardan farklı değildi.

Şimdi, orada, elbette, bu sorunlar, bu hale, sadece Refahyol Hükümeti döneminde gelmiş değil; onlar da bir birikim devralmışlar; ama o devraldıkları birikim karşısında birtakım çözümler üretmeleri gerekirdi. Örneğin, o bölgede okulsuz kalan çocukların eğitim gereksinmesini karşılamak için, mutlaka çok sayıda bölge yatılı okulları yapılması gerekiyordu. Yıllardan beri 32 bölge yatılı okulunun inşaatı, sözde, devam ediyor; gerçekte ise, hemen hemen durmuş durumda. Oysa, bunları bir an önce tamamlayıp devreye sokmak için 5 trilyon lira yeterli; fakat bu 5 trilyon lira, Refahyol Hükümeti tarafından o bölgeye sağlanmamıştır. Atıl durumdaki

işletmelerden 134'ü, küçük bir katkıyla hemen devreye girebilecek durumda; bunun için de, 4,5 trilyon lira lazım sadece. Bu 4,5 trilyon liranın Refahyol Hükümeti döneminde sözü verilmiş; ama bir kuruşu bile henüz o bölgeye gitmemiştir. 37 bin kişiye derhal iş olanağı sağlayacak 50'nin üstünde emek yoğun proje vardır; bunları tamamlamak için de, sadece 3 trilyon lira gereklidir; fakat bu da güneydoğudan esirgenmiştir.

Değerli arkadaşlarım, buna karşılık, biz, daha göreve başlar başlamaz, o bölgenin ekonomik gereksinmelerine katkılarımızı yapmaya başladık. Örneğin, sınır ticaretini başlattık.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Aaa!

BAŞBAKAN YARDIMCISI ve DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Evet.

O bölgede, Kuzey Irak'la ilgili olarak, sınır ticareti, bildiğiniz nedenlerle, büyük ölçüde durdurulmuştu. Bunu yeniden başlattık; ama elbette, Birleşmiş Milletler kararlarını da olabildiğince göz önünde tutarak disiplinli bir şekilde yaptıracağız.

Birçok organize sanayi bölgesinin inşaatı başladığı halde, bunlardan hiçbirini tamamlamak için yeterli çaba gösterilmiyor. Diyarbakır'da yapımına başlanmış olan organize sanayi bölgesine 126 milyar lira söz verilmişti; biz, o turistik denilen gezide buna 164 milyar lira daha ekledik.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Eklemek önemli değil, vermek önemli.

A. TURAN BİLGE (Konya) — “Verdik” diyor. İyi dinle!

BAŞBAKAN YARDIMCISI ve DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Efendim, merak etmeyin, bunlar gönderiliyor. Bir kere, köylüye yıllardan beri ödenmemiş olan destekler derhal sağlanmaya başlandığı gibi, Refahyol Hükümetinden devraldığımız ekonominin son derece ağır koşullarına karşın, memurlara da, Refahyol Hükümetinin hayal bile etmediği kadar yüksek bir zammı vermiş bulunuyoruz. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, biz, Hükümet olarak, güneydoğuda, gelişmeyi ve güvenliği bir arada sağlamaya kararlıyız. Kısa sürede o bölge halkını kurtaracağız; böylelikle, bölücü akımın kaynağını da kurutacağız. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Vaktim kalmadığı için, yapmak istediğim bütün konuşmayı yapamıyorum. Ancak, üzerinde haklı olarak özenle durulan bir konuya, bu 8 yıllık zorunlu ve kesin-tisiz temel eğitim, yasadaki terimiyle “ilköğretim” konusuna kısaca ve Sayın Başkının müsamahasıyla değinmek istiyorum.

Kimsenin en küçük bir kuşkusu olmasın. Bu yıl, 8 yıllık kesintisiz temel eğitim bütün yurda yaygın olarak başlayacaktır. (DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri alkışlar, ANAP sıralarından alkışlar; RP sıralarından alkışlar[!]) Bu, Hükümet Programında da, aramızda tartışma konusu bile olmaksızın, en açık ifadesiyle yerini almıştır. Ancak, bu arada, ciddi bazı yasal engeller vardır. Bugün, bizi “hemen, şimdi” diye sıkıştıran Cumhuriyet Halk Partisinin Hükümet ortaklığı döneminde de o

yasal engeller vardı; fakat o yasal engelleri kaldırmak için girişimde bile bulunulmamıştı.

NİHAT MATKAP (Hatay) — Hayır, bulunuldu.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE DEVLET BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Gerçi, biz, derhal, güvenoyu aldıktan sonra ilk işlerimizden biri olarak bu konudaki yasa değişikliği tasarımızı Büyük Millet Meclisine sunacağız ve bir an önce görüşülmesini sağlamak için eminim ki, Cumhuriyet Halk Partisinin de vereceği katkıyla her çabayı göstereceğiz. Eğer, bu yasa, zamanında çıkmazsa, o zaman da, yasal olanakların elverdiği azamî ölçü içerisinde bazı eksiklikleriyle de olsa yine, bu kararı uygulayacağız. *(DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar, ANAP sıralarından alkışlar; RP sıralarından alkışlar [!])* Bu, Hükümetimizin milletimize verdiği bir sözdür. Bu sözün tutulmasını, imam-hatip okulları kapatılacak diye, Kur’an kursları kapatılacak diye tahrife kalkışanlar, kendi kendilerini aldatmıyorlardır; ama milleti aldatmaya kalkışıyorlardır. *(DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından alkışlar)* Biz, din eğitimi, en sağlıklı ve demokratik devlet deneyimi altında, dini, siyasete alet etmeye kalkışanların elinden kurtararak devam ettireceğiz. *(DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlarım, o arada, zorunlu din ve ahlak eğitimi öğretimi dışında, isteğe bağlı din eğitimi de, Millî Eğitim Bakanlığının ve Diyanet İşlerinin etkin denetiminde sağlayacağımızı açıkça ifade etmiş bulunuyoruz Hükümet Programında.

İnanç özgürlüğü, laiklikle ayrılmaz bir bütündür. Bu bütünü en sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmeye özen göstereceğiz.

Değerli arkadaşlarım, bu arada, dinin ve eğitimin, siyasal amaçlarla istismarına da göz yummayacağız.

Sayın arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken, yine Sayın Baykal’ın bir ifadesine değinmek istiyorum. Lütfedip kabul ettikleri güvenoyu desteğinin şartı olarak, bizden, sadece üç şey istediklerini belirtti Sayın Baykal: “8 yıllık kesintisiz temel eğitimi istiyoruz” dedi, “dokunulmazlıkların sınırlandırılmasını istiyoruz” dedi, “Susurluk adıyla tanımlanan olayların irdelenmesi istiyoruz” dedi. Bütün bunları, biz de, en az Cumhuriyet Halk Partisi kadar istiyoruz ve inanıyorum ki, Anavatan Partisi ve Demokrat Türkiye Partisi de, en az aynı içtenlikle istiyorlar. Bütün bunların yasal gereklerini, kurumsal gereklerini en kısa zamanda yerine getirmeyi görev bileceğiz. Bunları, biz de istiyoruz; ama bu Hükümetin istediği başka şeyler de vardır. Örneğin, Güneydoğu Anadolu halkının çektiği ıstırapın sona erdirilmesini de istiyoruz; ekonomideki dengesizlikleri, kısa sürede, olabildiğince ortadan kaldırabilmek de istiyoruz. *(DSP sıralarından alkışlar)* Ülkemizde, sosyal adaletsizlik, patlamalara yol açabilecek ölçülere varmıştır; bir yandan ekonomiyi düzlüğe çıkarmaya çalışırken, bir yandan da insanlar ve bölgelerarasındaki adaletsizliği gidermeye çalışacağız. Köylümüz, son yıllarda, büyük ölçüde yoksullaşmıştır ve ürettiği düşmüştür; köylümüzü, bundan kurtarmaya çalışacağız. Dört yıl hükümette bulundukları sürede çözüm getirememiş olsalar da, bir başka derdin de, herhalde, değerli Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımız bilincindedirler, Türkiye’de, bugün,

en az kayıtlı işçi kadar, kayıt dışı işçi de vardır; onların sorununu da çözmek istiyoruz. *(DSP sıralarından alkışlar)* Temenni ederim ki, Cumhuriyet Halk Partisi, bizim bu isteklerimizi de paylaşınsın. Biz isterdik ki, aynı hükümet içinde bir araya gelelim, taşın altına elimizi birlikte koyalım ve muhalefetin nispî rahatlığı yerine, böyle zor bir dönemde iktidarda olmanın sorumluluğunu birlikte paylaşalım. *(DSP sıralarından alkışlar)* Bu, bizim bütün iyi niyetli çağrılarımıza karşın gerçekleşemedi; ama bütün bunlara rağmen, Cumhuriyet Halk Partisine, bu Hükümete güvenoyu vermeyi uygun buldukları için, Hükümet adına şükranlarımı belirtmek isterim. Elbette, bizim hedeflerimizi iddialı bulabilirler. O iddialı hedeflere doğru, başarılı, tutarlı adımlar atamadığımızı görürlerse, desteklerini çekmek elbette haklarıdır; ama bu hedefler doğrultusunda olumlu adımlar attığımızı göre göre de bizden desteklerini esirgemeyeceklerine inanıyorum.

Yüce Heyetinizi saygılarla selamlıyorum. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar; ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın Ecevit'e teşekkür ediyorum.

Sayın Başbakan, kalan süreyi kullanmak için, buyurun efendim. *(ANAP sıralarından ayakta alkışlar; DSP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)*

Ek süreyle beraber, 26 dakikanız var.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 55'inci Hükümet Programı üzerinde, parti gruplarının sayın temsilcilerinin dile getirdikleri görüşleri Hükümet adına cevaplamak üzere ve Sayın Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit'in bıraktığı yerden devam etmek üzere huzurunuzdayım.

Evvela, bu saate kadar, Programımız üzerindeki görüşmelere, onları izleyerek, eleştirilerini bu kürsüden dile getirerek katkıda bulunan bütün değerli milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Aslında, ben, bize yöneltilen, Programımıza yöneltilmesi gereken eleştirileri cevaplamak için söz aldığımız bu son konuşmada, Programımıza yöneltilen bazı somut eleştirileri cevaplandırmak isterdim; ama hepinizin birlikte müşahade etmiş olacağınız gibi, maalesef, burada, Hükümetimizin Yüce Meclisin dikkatine sunduğu Hükümet Programının eleştirisi yerine, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu genel siyasî ortamın değerlendirilmesi ağırlıklı bir yer tutmuştur. Onun için, müsaade ederseniz, önce o konudaki fikirlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum; çünkü inanıyorum ki, o konudaki değerlendirmemizi en doğru yapacağımız yer, Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

Yine, müsaade ederseniz, önce, Meclisimizin çalışma usullerine ilişkin bir mülahazamı dile getirmek istiyorum. Hükümet Programı, hepinizin takdir edeceği gibi, bu Meclise sunulan en önemli belgelerden biridir, belki en önemlisidir.

55'inci Hükümet olarak Meclisin huzuruna bir Hükümet Programı getirmişiz, o Hükümet Programında yapacağımız şeyleri tatad etmişiz; şimdi, Hükümet adına o Programı savunmak üzere söz almışım; biraz önce Sayın Başbakan Yardımcımız konuştu, şimdi ben konuşuyorum; ama görüyorum ki, görevi devraldığımız Hükümeti teşkil eden partilerin Sayın Genel Başkanları salonda yok.

KEMALETİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Siz nasıl yaptıysanız onlar da öyle yaptı.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — O parti grupları adına bu kürsüde Hükümet Programımızı eleştiren milletvekilleri de burada yok. (RP sıralarından “var, var” sesleri; ANAP ve DSP sıralarından “Nerede” sesleri)

BAŞKAN — Efendim, lütfen, siz, müdahale etmeyin.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bunu, arkadaşlarımı eleştirmek için söylemiyorum, polemik yapmak için söylemiyorum. (RP sıralarından “Ne için söylüyorsun” sesleri) Sayın Erbakan’ın, bir sene önce görevi benden devraldığı zaman, bana yaptığı gibi “elinden kuşu kaçırdın” demek için de söylemiyorum. (ANAP, DSP ve DTP sıralarından alkışlar) Ben, bunu, şunun için söylüyorum; burada hepimizin mutabık olması gereken bir şey var: Türkiye’de, eğer, demokrasiden bahsediyorsak, demokrasinin kalbi bu Yüce Meclistir. (ANAP, DSP ve DTP sıralarından alkışlar) Bu Yüce Meclise saygı duymayanlar, demokrasi savunuculuğu yapamazlar; yaparlarsa hiç kimseyi inandıramazlar.

Şimdi, ben, size, evvela, şunu söylüyorum: Bu Meclis müzakereleri, öyle, gelip, burada nutuk atıp, sonra Meclisi terk etmek için yapılmıyor; bu müzakereler, kendi sözcülerinizi dinleyip, ondan sonra salonu terk etmek için de yapılmıyor; bu müzakerenin bir anlamı var, bu müzakerenin bir amacı var. Acaba, huzurunuzda getirdiğimiz şu iki belge, hakikaten, Türkiye açısından doğru belgeler midir; bunların içinde Yüce Meclisimizin haklı eleştirileriyle, bizim dikkate almamız gereken, gerekirse değiştirmemiz gereken şeyler var mı; yoksa, bu belgede yer alan hususlar, bu programda yer alan hususlar...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Senin Hükümet Programın okunurken, kimse yoktu burada?

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilim...

BAŞKAN — Sayın Başbakan, siz Genel Kurula hitap edin efendim. Lütfen... İstirham ediyorum...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hay hay.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyin.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hükümet Programı, zaten, bütün üyelere dağıtılmıştı; ama bu Programın müzakere edileceği oturum, bu oturumdur. Bu oturumda, ben isterdim ki, muhalefet partilerimizin, daha düne kadar Türkiye’yi yönetim sorumluluğunu üstlenmiş olan değerli partilerimizin genel başkanları, parti gruplarının üyeleri, gelsinler, bizi dinlemek lütfunda bulunsunlar.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başbakanım, dinliyorlar, merak etmeyin; yukarıdalar, buradalar yani.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, müsaade ederseniz, asıl konuya giriyorum. Burada en çok dile getirilen husus, 55’inci Hükümetin içinde olduğu genel siyasî şartların değerlendirmesiydi. Bu konudaki fikirlerimi ifade et-

mek istiyorum. Hiçbirinizin şüphesi olmasın ki, 55'inci Hükümet, Türkiye'deki birtakım anormalliklerin sonucudur; devlet hayatının her alanında ortaya çıkan birtakım olağandışı, birtakım olağanüstü, birtakım anormal gelişmelerin sonucudur.

Burada Refah Partisi adına konuşan sayın milletvekilim "Siz, bizi düşürmediniz, biz gensoruyla gitmiyoruz; biz, kendi aramızda anlaştık, erken seçim kararı aldık; erken seçim kararı aldıktan sonra da aramızdaki protokolün gereği olarak, Başbakanlık değişimine imkân sağlamak için Sayın Başbakan istifasını sundu" dedi; ama açık kalan soru şudur: Türkiye'nin cevap beklediği soru şudur: Acaba, bu Hükümet, 2000 yılının sonuna kadar devam edeceği iddiasıyla yoluna devam ederken, uyum içinde olduğunu her vesileyle tekrarlarlarken, birdenbire neden erken seçim kararı almak zorunda kalmıştır? Bu sorunun cevabı verilmedi; bu sorunun cevabı verilmeden bu Hükümetin neden kurulduğunu anlayabilmek mümkün değildir.

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Belli odakların üzerine gitmek...

BAŞKAN — Sayın Aktaş, sizi uyarmak zorundayım.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Değerli milletvekilleri, bizim Hükümetimiz, Türkiye'de her alanda yaşanan anormalliklerin sonucu olarak kurulmuştur; bizim Hükümetimiz, Türkiye'de yaşanan toplumsal gerginliğin ulaştığı noktanın bir sonucu olarak kurulmuştur. Binaenaleyh, benim Hükümetime düşen birinci görev, Türkiye'yi yeniden normale döndürmektir, her alanda normale döndürmektir, Türkiye'yi anormallikten kurtarmaktır. Hükümetimiz, bu görevinin bilincindedir. (RP, DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Devam edin Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Değerli milletvekilleri, şimdi, burada, parti ayırımı yapmadan, iktidardan ayrılmanın, iktidara kavuşmanın özünü, sevincini, her şeyi bir yana bırakıp, Meclisin ortak sorumluluğunun gereği olarak, birlikte bir tahlil yapmamız lazım; Türkiye'nin bu duruma nasıl geldiğini, uyum içinde giden, 2000 yılının sonuna kadar gideceğini iddia eden bir Hükümetin apar topar iktidardan ayrılmasını gerektiren ve bizim Hükümetimizin kurulmasını zorunlu kılan şartları, burada bir tartışmamız lazım.

Şimdi, bakın ben, burada, kendi fikirlerimi söylüyorum her rejimin temelinde, her toplumsal sistemin temelinde, bir toplumsal uzlaşma yatar; bu toplumsal uzlaşma, toplumsal sözleşmeye dönüşür; toplumsal sözleşmenin adı anayasadır. Anayasamızda 2'nci madde var. Bu 2'nci madde, Türkiye'deki sistemin sağlıklı yürüyebilmesi için isterseniz toplumsal uzlaşma deyin, isterseniz asgarî müşterek deyin mutlaka, bu Meclisteki herkesin uyması gereken bir maddedir. O maddeyi herhalde biliyorsunuz; Türkiye Cumhuriyetinin, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğu yazılıdır. Bir şey daha yazılıdır; bu maddenin değiştirilemeyeceği yazılıdır, bu ilkelerin değiştirilemeyeceği yazılıdır. Şimdi, buraya geldik, milletvekili seçtik, çıktık bu kürsüye yemin ettik; bu ilkeleri değiştirmemeye değil, bu ilkeleri savunmaya yemin ettik, bunlara sahip çıkmaya yemin ettik. Parti programlarımızı yazdık, savcılığa verdik. Bütün partilerin, buradaki bütün partilerin programların-

da, Siyasî Partiler Yasasında, bu ilkelere aykırı faaliyet göstermeyeceğimizi taahhüt ettik.

Şimdi bir durum ortaya çıkıyor, Türkiye'deki anayasa yapıcının öngörmediği bir durum. Acaba, Türkiye'de, bir siyasî parti, yüzde 21 oy almış bir parti...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — En büyük parti ama.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...seçimlerde en çok oy almış olan parti, ortağının konjonktürel olarak yaşadığı bir zaaftan yararlanarak iktidarın büyük ortağı olursa...

KAHRAMAN EMMİÖĞLU (Gaziantep) — Siz de olabilirdiniz...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...ve o partinin döneminde, Anayasanın, değiştirilmez olduğu Anayasada yazılı olan devletin bu temel nitelikleri konusundaki hükümleri tehdit altına düşerse, tehlikeyle karşılaşır, o zaman...

İ. ERTAN YÜLEK (Adana) — Düştü mü?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika... Müsaade edin... Hiç kimseyi...

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Ayıp yahu! (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hiç kimseyi suçlamıyorum, bir olayı koyuyorum ortaya.

SITKI CENGİL (Adana) — Kendi düşünceni ifade et.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika müsaade edin. Bir olayı koyuyorum ortaya.

SITKI CENGİL (Adana) — Ama yanlış koyuyorsun! (RP sıralarından gürültüler)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tamam... Yanlışsa, Genel Başkanınız gelir, düzeltir.

SITKI CENGİL (Adana) — Hep yanlış yapıyorsun, hangisini düzeltsin! (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi bakın... Şimdi bakın...

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, sakın olmanızı bir kere daha öneriyorum efendim.

Devam edin Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, değerli milletvekilleri, 28 Haziran 1996'da, ben, Başbakanlığı Sayın Erbakan'a devrettim. Burada, Sayın Bülent Arınç, işte "aldığımız şartlarla geldiğimiz noktayı karşılaştıralım" filan dedi. O karşılaştırmayı yapabiliriz, her alanda yapabiliriz. Biraz önce Sayın Ecevit, dış politika alanında yaptı; ben size, isterseniz, ekonomi alanında yapayım: 2,1 katrilyon lira iç borç stoku devretmişiz; tam 1 sene 2 gün sonra yeniden görevi aldığım zaman, 4,3 katrilyon lira iç borç stoku devraldık. Hani, rantiyecileri kaldıracaktınız,

hani iç borçlanmayı önleyecektiniz? Bir senede 2 katına çıkardınız iç borcu; ama bakın, ben, bunu...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Milyar dolar... Milyar dolar...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika...

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, bir saattir size bakarak işaret ediyorum; ama bu defa uyarma cezası vermek zorunda bırakmayın beni. İstirham ediyorum sizden...

Salih Bey, lütfen, yardımcı olun efendim.

Eğer rahatsız olduysanız, biraz istirahat buyurun.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Yanlış rakam söylüyor efendim.

BAŞKAN — O zaman, lütfen, sabırla dinlemesini öğrenin efendim. Lütfen... İstirham ediyorum...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Rakamlar mı yanlış?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Milyar dolar... Reel... Reel...

BAŞKAN — Salih Bey, grup başkanvekili hanginiz! Efendim, siz de bana yardımcı olun biraz.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 29 Haziran 1996'da Sayın Erbakan'a devrettiğimiz iç borç stoku 2 katrilyon 183 trilyon liradır. 30 Haziran 1997'de Sayın Erbakan'dan devraldığımız iç borç stoku 4 katrilyon 213 trilyon liradır.

Devrettiğimiz dış borç stoku 78 milyar dolardır; bir sene sonra devraldığımız dış borç stoku 80 milyar dolardır.

80 bin lirada devrettiğimiz dolar kuru, devraldığımızda 148 bin liradır.

Haziran 1996 sonunda 76,2 olarak devrettiğimiz toptan eşya fiyatları endeksi-ne göre 12 aylık ortalama enflasyon oranı, 1997 sonunda devraldığımızda 75,7'dir. Yani, Sayın Bülent Arınç'ın yanlış olarak söylediği gibi, yüzde 5 filan, bir indirim söz konusu değildir, binde 5'lik bir azalma söz konusudur yüzde 0,5 ama daha önemlisi... Kaynak paketleri açıkladınız değil mi; büyük merasimlerle kaynak paketleri açıkladınız. Burada, yine, Sayın Arınç yanlış bir şey söyledi; bedelsiz ithalattan sağlanan 1 nokta bilmem kaç milyar doların gelir olarak geldiğini söyledi. Beyler, bu, gelir filan değil; bu, yurt dışındaki işçilerimizden ve dövizle hesap açan yurt içindeki vatandaşlarımızdan alınan borç para. Bu paranın karşılığında ne verdik biliyor musunuz?

A. TURAN BİLGE (Konya) — Yüzde 15 verdik...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunun karşılığında ne verdik biliyor musunuz; liborun 8 puan üstünde faiz verdik, dünyanın en pahalı faizini verdik ona bir şey demiyorum, kendi vatandaşımıza verdik, üstelik, hurda arabaları, kullanılmış arabaları ülkeye ithal etme iznini verdik; bu faizin üstüne bir de onu verdik. Bütün bunları neden yaptınız; Türkiye'ye döviz getirmek için mi yaptınız? Bu şartlarla döviz biz her yerden bulurduk. Siz, Almanya'daki teşkilatlarınızı âbâd etmek için yaptınız. (ANAP, DSP, CHP ve DTP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ama, bakın, asıl gelir nedir, onu söylüyorum şimdi: Bütün bu açıklanan, Sayın Erbakan'ın açıkladığı bütün kaynak paketlerinden fiilen bütçemize girmesi gereken rakam, yani, bütçede öngörülen o kaynak paketlerinde yer alan kalemlerden 1997 yılı içerisinde bütçeye girmesi öngörülen rakam, 1 katrilyon 160 trilyondur. Ne vardı bunun içinde? Mesela, 75 trilyon lira, hazine arsa ve arazilerinin satış geliri vardı ve bu 75 trilyona karşılık haziran ayına kadar gelen rakam, 6,2 trilyon. Lojman satışından 115 trilyon beklenmiş; hazirana kadar gelen, 1,1 trilyon. Yarım kalmış elektrik santrallerinin satış gelirinden 200 trilyon lira hesap edilmiş; gelen rakam, sıfır.

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) — Kimi kandırmışlar acaba?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yurtdışı hizmetler karşılığı sağlanacak gelirler 135 trilyon hesap edilmiş; gelen rakam, sıfır. Telekom lisans satış geliri 135 trilyon hesap edilmiş; bütçeye giren rakam, sıfır. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, RP sıralarından gürültüler) Telekom hisse satış geliri 450 trilyon hesap edilmiş; gelen rakam, sıfır. Özelleştirme kapsamındaki KİT’lerin arsa ve arazilerinin satış geliri diye bütçeye konan 50 trilyon; haziran ayına kadar gelen rakam, sıfır.

CELAL TOPKAN (Adıyaman) — Balonlar! Balonlar!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Binaenaleyh, kaynak paketlerinden bütçeye öngörülen rakam, 1.160 katrilyon lira; haziran ayına kadar giren rakam dikkat edin 7.3 trilyon lira. 1.160 trilyon lira öngörmüşler, 1 katrilyon 160 trilyon, yani 1.160 trilyon öngörmüşler, hazıranda bize devrettikleri kaynak paketinden gelen para 7.3 trilyon; ama Maliye Bakanı arkadaşşıma sordum, bana söyledi “bunlar, hiç kaynak paketi açıklamamış olsalardı, zaten bu kadar hazine arazisi satılmış olurdu.” (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar; RP sıralarından gürültüler) Yani, kaynak paketi denen şey, aslında boş çıkmıştır, bomboş çıkmıştır.

MAHMUT IŞIK (Sivas) — O zaman bunlar balon oldu balon!

ABDULLAH AKARSU (Manisa) — Hayalci onlar, hayalci!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, en büyük fiyaskoya geliyorum. Eğer, Sayın Bülent Arınç, Refah Partisi adına konuşan değerli milletvekili arkadaşım, bu kürsüye gelip de hâlâ denk bütçe başarısını dile getirmemiş olsaydı, ben, sizi mahcup etmemek için, bu konuya hiç girmemeye kararlıydım. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar; RP sıralarından gürültüler)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bizi mahcup etmiyorsun.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — O zaman dikkat edin.

Sayın Erbakan, belki, şu Hükümetin bir yıllık ömrü içerisinde bin defa denk bütçe başarısından söz etti, denk bütçenin Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa bu Hükümet tarafından uygulanan emsalsiz bir başarı olduğunu söyledi.

Değerli arkadaşlarım, denk bütçede durum şudur: Haziran sonu itibarıyla denk bütçenin açığı 720 trilyon liradır. (DSP ve CHP sıralarından “Ooo” sesleri, gürültüler)

Şimdiye kadar, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, ilk 6 ayında bu miktarda ve bu oranda açık veren hiçbir bütçe olmamıştır. (RP sıralarından gürültüler)

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Geçen yıl...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Bu doğru değil.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Geçen yılki bütçenin, geçen yılki bütçe dahil, hiçbir bütçenin açığı bu oranda olmamıştır, bu miktarda olmamıştır; ama işin asıl faciası, yılın ikinci yarısıyla ilgilidir.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Nasıl olsa düzeltereksiniz, yılın ikinci yarısı size ait.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bakan, 1997 yılı başında, bu Hükümet, memur maaşlarına yüzde 53 artış yapmıştır; yılın ikinci yarısı için de yüzde 19 daha artış yapabilmek için gerekli ödeneği bütçeye koyduğunu söylemiştir. Bakın, o yüzde 19'dan vazgeçtim; eğer, biz, 1997 yılının ikinci yarısında memurumuza, emeklimize sıfır zam verseydik, hiç zam yapmasaydık, personel bütçesi yani, bütçede personel için ayrılan ödeneklerin olduğu kalem 340 trilyon lira açık verecekti; sıfır zam yapsaydık 340 trilyon lira açık verecekti.

Ben size bir şey söylüyorum; bunu, sizi eleştirmek için söylemiyorum. Bu bütçeyi biz devraldık, biz bu bütçenin hakkından geleceğiz, merak etmeyin. (ANAP, DSP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Ama, kulağınıza küpe olsun diye, yarınki iktidarlara ders olsun diye bir tespit yapıyorum: Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, daha, bu bütçe kadar, Sayın Erbakan'ın bütçesi kadar samimiyetsiz yapılmış ve uygulanmış bir bütçe olmamıştır. (ANAP, DSP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

Bakın, daha şurada on günlük Hükümetiz. Geldik ki, memur bizden ay ortasında maaş zammı bekliyor. Aslında, bu söylediğim bütçenin sınırlamaları içerisinde memurun, emeklinin yüzünü güldürecek bir maaş artışı yapabilmek mümkün değildi; yani, bu maaş artışı olmadan 2,4 katrilyon lira açık vermesi şimdiden öngörülen bir bütçeye, bir de memurların yüzünü güldürecek, onları şu enflasyon karşısında ezilmekten koruyacak bir maaş artışını yapabilmek mümkün değildi...

MAHMUT IŞIK (Sivas) — Denk bütçe değil, balon bütçe!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, Hükümet olarak şunu değerlendirdik: Eğer, Türkiye'de bugün bir siyasî bunalımdan bahsediyorsak, iktidarları götüren bir siyasî gerginliğin yaşandığını tespit ediyorsak, bunun altında yatan sebep, sadece, siz olamazsınız; bunun altında yatan bir başka faktör var, bir sosyal faktör var, bir ekonomik faktör var. Beyler, dikkat edin, dünyada gelir dağılımı en bozuk ülkelerin başında Türkiye geliyor...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Bunu kaç yıldır söylüyor...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bakan...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Bu memleketi on yıl sen idare ettin, o zaman niye... (Gürültüler)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika... Bir dakika...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Bahsettiğin on yılın rakamları ortada, sen bugüne bak.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Geldiğiniz sonuç ortada...(ANAP sıralarından “Otur yerine” sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Çakan, biraz daha sabır göstermenizi istirham edebilir miyim?

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Elbette Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Lütfen efendim... Siz, sabır göstermek zorundasınız.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Bu kadar da olmaz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Siz, sabır göstermek zorundasınız.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Biz sabırlıyız efendim, biz susuyoruz.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, devam edin efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, şimdi, ben, 1991 yılında, beş aylık Başbakanlığım döneminde, kamu işçilerine en yüksek artışı vermiş olan Başbakanım. Ben, yine 1991 yılında, beş aylık Başbakanlığımda, memurlara en yüksek reel artışı sağlamış olan Başbakanım; ama buna rağmen, burada, polemik amacıyla söylemiyorum...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Öyle yapıyorsunuz ama!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...eğer, bundan dolayı, bu tablodan dolayı, bu söylediğim hususlara rağmen bana düşen bir pay varsa, onu üstlenmeye de hazırım. Ben, burada, bütün Meclisin dikkatine getiriyorum.

Nüfusunuzu 5'e bölerseniz, en zengin yüzde 20'nin milli gelirden aldığı pay yüzde 55, en fakir yüzde 20'nin aldığı pay yüzde 5. Bu tabloyla toplumsal barışı koruyamazsınız. Bunun için solcu olmaya gerek yok, bunun için sağcı olmaya gerek yok. Bu tablo burada oldukça, biz, lüzumsuz yere birbirimizi suçlarız; bu tabloyu değiştirmek zorundayız. İşte, memurlara, bütçe olanaklarını aşarak, sizin bıraktığınız o 2,5 katrilyon liraya varan bütçe açığına rağmen, yüzde 35 artış verdiğimiz, bunu aynen emeklilere uyguladıysak, aynen sözleşmeli personele uyguladıysak...

ÖMER NAİMİ BARIM (Elazığ) — Rantiyecilere ne vereceksin?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...bunun altında yatan düşünce, artık bu tabloyla Türkiye'de toplumsal barışın, toplumsal uzlaşmanın korunamayacağı düşüncesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Başbakan, ek süreyi de kullandık; toparlayabilir misiniz efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hemen bitireceğim; 5 dakika rica ediyorum.

BAŞKAN — Lütfen efendim... Buyurun.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, değerli milletvekilleri, ben, sizi, denk bütçe diye çıktınız cumhuriyet tarihinin en açık bütçesini yaptınız diye suçlamıyorum; ben, sizi, iç borç stokunu iki katına çıkardınız diye de suçlamıyorum; ben, sizi biraz önce Sayın Ecevit'in söylediği gibi güneydoğuya açtığınız paketler boş çıktı, güneydoğu insanını bir yıl boyunca boşuna avuttunuz diye de suçlamıyorum...

ABDULLAH AKARSU (Manisa) — Susurluk olayıyla da suçlamıyoruz sizi.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...ama sayın milletvekilleri, eğer, bütün bu dile getirdiğim hususlar doğruysa, bunlar rakamsal doğrularsa, buna rağmen, sizin Hükümetiniz, uyumlu bir ortağına rağmen, 2000 yılına kadar işbaşında kalma hedefine rağmen bugün muhalefete düşmüşse, bunun altındaki nedenleri araştırmak, bizden önce size düşer, bunu sorgulamak size düşer. Burada, sizin sözcülerinizin bu kürsüye taşıdığı hususların hepsi, ama istisnasız hepsi, kendi kendinizi aldatma niteliğindeki zorlama argümanlardır.

Şimdi, değerli milletvekilleri, ben size sadece kendi tespitimi getiriyorum. Eğer Türkiye'de bir siyasî bunalım yaşanmışsa, eğer Türkiye'de devlet organları arasında, devletin kurumları arasında, cumhuriyet tarihimizde hiç yaşanmayan işte, bugün, boyutlarını da medyadan izlediğiniz sadece, uzlaşmazlık değil, sadece uyuşmazlık değil, uyumsuzluk değil, casusluk olayına kadar varacak düşmanlıklar yaşanıyorsa, o zaman...

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) — Hangi medyada? Hangi medyada onu söyle.

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Ayıptır; yakışmıyor Sayın Başbakan!

BAŞKAN — Lütfen efendim... Lütfen... Müdahale etmeyin.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — O zaman, bunların altında yatan nedenleri doğru teşhis etmek zorundayız.

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Efendim, casus yok; kelimeleri dikkatli kullanın.

BAŞKAN — Sayın Gökdemir... Lütfen... İstirham ediyorum...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Bilgi edinmek casusluk değildir.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, değerli milletvekilleri, bir iddia var ortada, bir iddia var; bu iddiayı ben koydum, ben koydum bu iddiayı, dedim ki: Refah Partisinin başında olduğu hükümet, Anayasamızda yazılı olan devletin değiştirilemeyecek niteliklerine sahip çıkmıyor. Ben, bu kürsüden söyledim bunu.

HAYRETTİN DİLEKCAN (Karabük) — Yanlış söyledin...

RIZA ULUCAK (Ankara) — Yanlış söyledin; provokasyon yaptın.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim sözlerimi mutlaka doğru kabul etmek zorunda değilsiniz.

RIZA ULUCAK (Ankara) — Doğruyu söyleme mecburiyetin var.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ben, muhalefet olarak, bunları sırf sizi yıpratmak için söylemiş olabilirdim, tıpkı, sizin sözcülerinizin, bugün, inanmadan, gerçeğe aykırı bütün hususları burada dile getirdikleri gibi... (RP sıralarından “Biz inanıyoruz” sesi)

Ama, bakın, bunu, benim dışımda, bu devletin en temel kurumları dile getirdi. Silahlı Kuvvetler dile getirdi... (RP sıralarından gürültüler) Yargı dile getirdi...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Olmuyor Sayın Başbakan!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Üniversitenin... (RP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar [!])

Yahu, bir dakika dinleyin! Sonra mahcup olacaksınız!

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Yakışıyor mu bu!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika dinleyin de... (RP sıralarından gürültüler) Bir dakika dinleyiniz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Biz dinliyoruz, millet de dinliyor!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bu iddialar, yani Refah Partisinin başında olduğu bu hükümetin, Refah Partisinin büyük ortağı olduğu bu hükümetin, devletin temel niteliklerini tehlikeye soktuğu iddiaları, öyle kapalı kapıların ardında dile getirilmedi; bu, sizin Başbakanınızın yüzüne söylendi.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Kim söyledi?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Kim söyledi?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunlar, Yüksek Askerî Şûrada söylendi; bunlar, Millî Güvenlik Kurulunda söylendi. (RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar [!])

Siz, bunlarla mutabık olmayabilirsiniz... (RP sıralarından gürültüler)

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Aydın Doğan mı söylüyor bunları?

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen ağzınızdan çıkamı kulağınız duysun!

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Duyuyor.

BAŞKAN — Lütfen... İstirham ediyorum... İstirham ediyorum...

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Başbakan da duysun. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen... (ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın Başbakan, siz lütfen sakin olun ve devam edin efendim. (RP sıralarından gürültüler)

Sayın Grup Başkanvekili, lütfen...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, bunlar söylenirken, bunlar kamuoyuna söylendi, Genel Başkanınıza söylendi, size söylendi.

HAYRETTİN DİLEKCAN (Karabük) — Seçime gidelim, halk karar versin.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bir dakika... Bir dakika...

BAŞKAN — Siz devam edin efendim.

Buyurun efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunlar söylenirken, sadece kuru bir iddia olarak söylenmedi. Bunlar söylenirken dendi ki, Refah Partisinin fi-
lan belediye başkanının beyanıdır. Ne demiş belediye başkanınız, Türkiye’nin en
büyük şehrinin belediye başkanı: “Demokrasi, bizim için amaç değil, araçtır” demiş.

KAHRAMAN EMMİÖĞLU (Gaziantep) — Elbet, amaç olmalı...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Siz, böyle mi koruyacaksınız
demokratik devleti?

Sizin Genel Başkanınız çıkmış “imam hatip okulları, bize mücahit yetiştiren
okullardır” demiş. Sizin Genel Başkanınız “imam hatip okulları, Refah Partisinin
arka bahçesidir” demiş. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ne zaman demiş?

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Onun için mi kapatacaksınız imam hatip okul-
larını?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — “Bize oy verenler Müslüman,
bize oy vermeyenler patates dinindendir” demiş. *(RP sıralarından gürültüler)*

Ben söylemiyorum, sizin Genel Başkanınız Sivas’ın Gemerek’inde söylemiş.
(RP sıralarından gürültüler)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, hatip, lütfen, sözlerine dikkat
etsin...

BAŞKAN — Hatibin sözünü kesmeyin efendim; konuşması bitsin, söyleyece-
ğinizi dinlerim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, siz de, hatibi İchtüzüğün 67’nci
maddesine göre ikaz edin.

BAŞKAN — İkaz ettim ben. Lütfen oturun. *(RP sıralarından gürültüler)* Otu-
run efendim, söz vermedim size.

Sayın Başbakan, lütfen, toparlayalım efendim; istirahat ediyorum.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, değerli milletvekilleri,
bu iddialar, kapı arkasında yapılmamış; bu iddialar, anayasal kurullarda yapılmış,
Başbakanın, bakanların yüzüne karşı yapılmış. Başbakan bunlara itiraz etmemiş,
ağzını bile açmamış.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Kim diyor?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Nereden mi biliyorum; ertesi
gün, koşa koşa bana geldi. *(ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Yuh be sana!

MEHMET EMİN AYDINBAŞ (İçel) — Ne alakası var!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Erbakan, Millî Güvenlik Kurulunun ertesi günü bana geldi, dedi ki: “Demokrasi tehdit altındadır, gelin...” (RP sıralarından gürültüler)

AHMET DOĞAN (Adıyaman) — Doğru söylemiş.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — İyi de; ben de şunu söylüyorum: Bana “demokrasi tehdit altında” diyen Başbakan, millete dönüp “askerlerle tam bir uyum içerisindeyiz” dedi. Ya bana yalan söyledi ya millete yalan söyledi. (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Yazık! Yazık!

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Bir de Başbakan olacaksın!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bu hususlar, ocak ayında yapılan Millî Güvenlik Kurulu toplantısının sonunda, Kurul üyeleri tarafından, Hükümete suçlama olarak getiriliyor; bir ay sonra, şubat ayında, karar taslağı olarak getiriliyor. Başbakan itiraz etmiyor; Başbakan “bizimle ilgili söylenen bu şeyler doğru değildir” demiyor.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Nereden biliyorsunuz demediğini?

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Ne biliyorsun?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Başbakan, bunlar için “medyanın uydurmasıdır” diyor. Mart ayında bu konu tekrar geliyor, nisan ayında tekrar geliyor, mayıs ayında tekrar geliyor.

Bu arada, Millî Güvenlik Kurulu kararları imzalanıyor; altında Başbakanın imzası var...

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Sayın Başkan, konuşma süresi ne kadar oldu?

BAŞKAN — Söyledim efendim; bitiriyorlar.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, eğer rahatsız olacaksınız, konuşmam. Ben size...(RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, lütfen toparlayalım.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, böyle keserlerse konuşmam ki!

BAŞKAN — Efendim, ben o kesmelerin hepsini hesap ederek sizin sürenizi uzattım zaten. Lütfen bitirin.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) — Milletten niye kaçıyorsunuz? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Başbakan, sorulan her soruya cevap vermek zorunda değilsiniz efendim. Lütfen, siz konuşmanızı tamamlayın.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) — Millete neden gitmiyorsunuz?

AHMET DOĞAN (Adıyaman) — Haydi seçime gidelim.

BAŞKAN — Efendim, lütfen tamamlayın; istirham ediyorum. (*RP sıralarından gürültüler*)

Sayın milletvekilleri, hep soru soracaksınız, cevabını bekleyeceksiniz; o zaman “zamanı niye uzatıyorsunuz” deme hakkınız doğmaz. Lütfen, sakince dinleyelim. Sayın Başbakan bitiriyor.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, bütün bunları niye söylüyorum; evvela, yarın, Refah Partisi olarak, Doğru Yol Partisi olarak, 54’üncü Hükümetin ortakları olarak, ister istemez, Hükümetimiz güvenoyu aldıktan sonra, yapmak zorunda kalacağınız durum muhakemesinde, size yardımcı olmak için söylüyorum.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Siz kendinize bakın!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Kendi değerlendirmelerim olduğunu zaten başında söyledim; ama bakın, şunu söylüyorum: Bizim Anayasamız, bizim devlet sistemimiz, sistemin temelinde yatan toplumsal uzlaşma eğer siyasî iktidar tarafından bozulursa ne olacağını öngörmemiş, o zaman ne olacağı yazmıyor Anayasada...

HAYRETTİN DİLEKCAN (Karabük) — Yazıyor...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Anayasada, darbe hakkı diye bir şey yok; orada haklısınız...

HAYRETTİN DİLEKCAN (Karabük) — Güvenoylaması var.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, Türkiye’de üç defa darbe olmuş; 1960’da darbe olmuş, 1971’de müdahale olmuş, 1980’de darbe olmuş.

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — İyi mi oldu Sayın Başbakan?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Şimdi de ANAP oldu...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Değerli milletvekilleri...

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen bitirelim efendim; istirham ediyorum.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Müdahale ediyorlar; 5 dakika...

BAŞKAN — Ben, onları hep koydum efendim, ilave ettim.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Biraz daha koy! Hep müdahale ediyorlar.

BAŞKAN — İlave ettim Sayın Taşar.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, burada, manüple ederek, doğruyu yanlış göstererek, sırf liderinizin gözüne girmek uğruna, topluma yanlış mesaj vermek uğruna çarpıttığınız bir gerçek var; bu Hükümetin, 55’inci Hükümetin kuruluşu, aslında elli yıllık Türk demokrasisinin bir zaferidir. (*ANAP, DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar*)

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Bravo (!)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Neden mi zaferidir...

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Millet sandıkta karar verir.

BAŞKAN — Sayın Aktaş, lütfen yerinize oturun efendim. Sıkıldıysanız dışarı çıkın efendim. Kaç defa ihtar ettim size. Lütfen dışarı buyurun. Ayıp diye bir şey var! *(RP sıralarından gürültüler)*

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Çık dışarı!

BAŞKAN — Sayın Çakan, lütfen sakin olun efendim. *(ANAP sıralarından “Çık dışarı” sesleri, gürültüler)*

Efendim, lütfen... Gereğini yaptım efendim. Lütfen...

A. ZİYA AKTAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın hoca, size söz vermedim. Lütfen efendim... İstirham ediyorum...

A. ZİYA AKTAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan, bir dakika...

BAŞKAN — Efendim, böyle bir usulümüz yok...

A. ZİYA AKTAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan “Aktaş” diyorsunuz, hangi “Aktaş” olduğunu açıklar mısınız?

BAŞKAN — Sayın Başbakan, buyurun efendim, devam edin.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Neden, demokrasinin zafedir?

Bakın, size bir şey soracağım: Siz, 12 Mart 1971 Muhtırasının neden verildiğini biliyor musunuz, nasıl bir ortamda verildiğini hatırlıyor musunuz? 1971’de askerler muhtıra verdiği zaman, Türkiye’de enflasyon yüzde 5’ti, kalkınma hızı yüzde 7’ydi, sizin bize bıraktığınız gibi 2,5 katrilyonluk açık bir bütçe yoktu, devletin kurumları tahrip edilmişti...

AZMİ ATEŞ (İstanbul) — Seçimden niye kaçıyorsunuz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sokakta bugünkü gibi gerginlikler yaşanmıyordu...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ne gerginliği?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, buna rağmen müdahale oldu ve o müdahalede, Parlamento’ya belli bir çözüm dikte edildi.

HAYRETTİN DİLEKCAN (Karabük) — Bugünkü gibi!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 1960 ve 1980 müdahalelerinde Parlamento feshedildi.

Eğer bugün, sizin yaptığınız bütün bu tahribata rağmen, devletin cumhuriyet tarihi boyunca hiçbir zaman bu ölçüde tehdit altına girmemiş olan, değiştirilemeyecek niteliklerine yönelik bütün bu tahribat, devletin kurumları arasındaki bütün bu uyumsuzluğa, çatışmaya rağmen, eğer Türk demokrasisi şu Meclisin çatısı altında ve bu Meclisin iradesiyle bir hükümet değişikliğini gerçekleştiriyorsa, benim Hükümetimin kuruluşu, aynı zamanda Türk demokrasisinin rüştünün ispatı demektir. *(ANAP, DSP ve CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

AZMÎ ATEŞ (İstanbul) — Milletten niye kaçırıyorsunuz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ben aslında başta da söyledim bu Hükümet Programı üzerindeki eleştirileri cevaplandırmak isterdim...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — “Seçim” ve “sekiz yıl”a gel.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, maalesef, Hükümet Programına ilişkin çok az eleştiri not aldım. *(RP sıralarından “Söylenecek bir şey yok ki” sesleri)*

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Seçim ne zaman olacak?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Gökdemir, size yakıştıramadığım sözler kullandınız burada. Biz, sizinle beraber, aynı hükümette görev yaptık. Neden yakıştıramadım size biliyor musunuz: Beni istediğiniz en ağır şeylerle eleştirebilirdiniz; benim Hükümetim hakkında, kehanet niteliğinde de olsa, geleceğe dönük her olumsuzluğu şimdiden söyleyebilirdiniz; ama siz, 4 Mart 1997 tarihinde, yani 28 Şubatı Millî Güvenlik Kurulu Kararından sonra ne demiştiniz biliyor musunuz...

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Gayet iyi hatırlıyorum.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — “Verilen, bildiri değil, muhtıradır; bu muhtırayı doğru algılamak lazım. Anlamazlıktan gelmenin, pişkinliğe vurmanın, ülkeye de, pişkinlik yapanlara da faydası yoktur. Sokaktaki adam bile, bu muhtıranın ne anlama geldiğini çok iyi anlamıştır. Bu Hükümet böyle devam edemez; bitmiştir.” Bunu siz söylediniz. *(ANAP, DSP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)*

Siz bu sözleri söyledikten sonra, gelip burada, kendi partilerinizin, o iktidar partilerinizin boş koltuklarına karşı o konuşmayı yaptığınız zaman, sadece o iktidar bitmedi, siz de bittiniz. *(ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

AYVAZ GÖKDEMİR (Kayseri) — Onu millet bilir Sayın Başbakan.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Takdir millete ait Sayın Başbakan.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, bitirebilir miyiz efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bütün hayatları kavga üzerine kurulu olanlar, siyasetten sadece kavgayı anlayanlar, sadece kavga ruhuyla siyaset yapanlar, tabii ki bizim Programımızı heyecansız bulacaklardır, tabii ki bizim Programımızı mecalsiz bulacaklardır; çünkü onlar istiyorlar ki, karşılarında kendi kavgalarına karşılık veren bir hükümet olsun. Ben, buraya, sizinle kavga etmeye çıkmadım...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Bir saattir ne yapıyorsun! *(RP sıralarından gürültüler)*

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ben, buraya, sizin yanlışınızı size göstermek için çıktım. *(ANAP sıralarından alkışlar)* Çünkü, siz, bu yanlışlarınızla Türkiye’ye bir yılı kaybettirdiniz, bir yılı kaybettirdiniz; milletin Parlamente’ye olan güvenini kaybettirdiniz.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) — Milletten niye kaçıyorsunuz? (RP sıralarından gürültüler)

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, 55'inci Hükümetin Programının ruhuna, demokrasi, uzlaşma ve hoşgörü anlayışı sinmiştir. Hiç kimsenin, bu Meclisteki hiç kimsenin, bizim demokrasi anlayışımızdan, zerre kadar, ama zerre kadar kuşkusu olmamalıdır.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, demokrasi, sadece anlamsız bir sözcük değildir; eylemlerinize bağlılığınızı ortaya koyacağınız bir sözcüktür.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, bir saati geçti...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tekrar söylüyorum: Demokrasiye saygılı olanlar, evvela bu Meclise saygılı olurlar. Benim Hükümetim, bu Meclise saygılı bir hükümet olacaktır...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bir saat oldu Sayın Başkan...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — İçinden çıktığı ve kendisine karşı sorumlu olduğu bu Meclise sonuna kadar saygılı bir hükümet olacaktır.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Kesintisiz sekiz yıl konusunda ne diyorsun, onu söyle; millet bekliyor.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, Grup Başkanvekiliniz beni konuşturmamak için elinden geleni yapıyor; bana bir saat daha süre verin, her konuyu cevaplayayım. (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen bitirin efendim. Son defa istirahat ediyorum efendim sizden.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bir saat daha verin Sayın Başkan, bir saat daha verin!

BAŞKAN — Sayın Kapusuz, sizin direktifinizle hareket etmeyeceğim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bir saat daha verin! (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Siz istirahat buyurun ve sinirlenmeyin. Lütfen... İstirahat buyurun efendim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Çok yerinde davranıyorsunuz Sayın Başkan! (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen... İstirahat ediyorum efendim...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Baykal, bizim Programımızdaki bazı ifadeleri eleştirdi; bizim, yolsuzluklarla mücadele konusunda siyasi kararlılığımızın Programa yansımadığını söyledi. Sayın milletvekilleri, Programda aynen şöyle diyoruz: "Her türlü kanunsuzluğun yanı sıra, yolsuzluklarla da etkili

şekilde mücadele etmek, Hükümetimizin var oluş sebeplerinden birisidir. “...cek” demiyoruz, “...cak” demiyoruz, “mücadele edeceğiz” demiyoruz; “bizim Hükümetimizin varlık sebeplerinden biri budur” diyoruz.

Demin söylediğim demokratik zaferin bu Meclis çatısı altında başarılmasında, Sayın Baykal’ın ve Cumhuriyet Halk Partisinin çok hayati bir payı vardır. *(ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)* Ama, Sayın Baykal’dan ve Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan şunu rica ediyorum: Yolsuzluklarla mücadele konusunda, hukuk devletine bağlılık konusunda bizim samimiyetimizden zerre kadar şüphe etmeyiniz. *(ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar)*

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) — Dokunulmazlık dosyalarını getirelim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın, İSKİ meselesini de İLKŞAN meselesini de, Susurluk meselesini de Türk kamuoyuna taşıyan lider benim; taşıyan parti, benim partim. *(ANAP sıralarından alkışlar)* Daha şimdiye kadar, hiçbir lider, Türkiye’de, yolsuzlukların örtülmesi pazarlığına razı olmadığı için Başbakanlık koltuğunu boşaltmadı; bir tek ben boşalttım. *(ANAP, DSP ve DTP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Burada, Refah Partisi Sözcüsü, geçmişte kalan sözleri söyledi. Benim de yanlış söylediğim arkadaşlarım olabilir; hiç kimseye kasıtlı kötü söz söylemek istemedim; istemeden söylediğim olabilir, kastımı aşan sözler olabilir. Benim hakkımda çok ağır sözler söyleyenler oldu. Buradan, huzurunuzda taahhüt ediyorum; sadece ifade etmiyorum, taahhüt ediyorum. Benim hakkımda söylenen bütün sözleri affedirim; ama bu devlete, şu fakir halka atılan kazığı, yapılan yolsuzluğu, verilen zerre kadar zararı ömrüm boyunca affetmem. *(ANAP, DSP ve DTP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)*

Bizim Hükümetimiz, yolsuzlukları örtme pazarlığı üzerinde kurulmadı. Bizim Hükümetimizin kurulmasını gerektiren şartların bir tanesi de, Türkiye’de yolsuzluklarla mücadele konusunda...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — İhaleler ne olacak?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...bizden önce yapılan ve bana göre fevkalade yanlış olan pazarlıklardır; Türkiye’de ahlaki erozyona uğratan, siyaset kurumuna, Meclise, hepimize güveni aşındıran gelişmelerdir. Biz, bunun bilincindeyiz. Biz, bindiğimiz dalı kesmeyiz; bu konuda ödün vermeyiz.

Değerli milletvekilleri, biraz sonra...

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen bitirebilir miyiz efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bitiriyorum.

ABDULLAH ÖZBEY (Karaman) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, şu laf atma bitse, konuşma bitecek. *(RP sıralarından “Hep bize söylüyorsunuz Sayın Başkan” sesleri)*

Oraya da söylüyorum; oraya da; merak etmeyin.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, böyle olmaz canım! Hiç olmazsa böyle konuşmayın!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Baykal, yine, müsterih olsun. Ben yargı değilim, ben kimseden hesap soramam, hesabı yargı sorar; ama yargının, sırf doğrudan doğruya Meclisle muhatap olamadığı için, bir usul gereği olarak, Adalet Bakanı arkadaşşıma, Başbakan olarak bana gönderdiği fezlekeyi, ben selefim gibi üç dört ay sumen altında tutmam; ben, ertesi günü

Meclise gönderirim. (ANAP sıralarından alkışlar) Ha, sizinle ilgili gelirse de gönderirim; kendimle ilgili gelirse de gönderirim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ADNAN KESKİN (Denizli) — Komisyonu çalıştırın; göndermek yetmiyor Sayın Başbakan.

DENİZ BAYKAL (Antalya) — O yetmez.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Son bir konu var: Sayın Baykal bir benzetme yaptı; bizim Hükümetimizi, 30-40 kilometre yol yapacak kadar benzini olan bir arabaya benzetti. Keşke yapmasaydı, talihsiz bir benzetme; çünkü... İşte, Erbakan'ın akıbeti meydanda; o da Hükümetin istifasını havada ikmale benzetmişti, sonunda havada kaldı. Sizin bu benzetmeniz de talihsiz bir benzetmedir. Mademki ikili görüşmemize bu kürsüden atıf yaptınız, ben size yaptığım teklifi, burada, Meclisin huzurunda tekrarlıyorum, tekrar dile getiriyorum; ben size dedim ki: Hükümet güvenoyu alır almaz, seçimle ilgili kanunî hazırlıkları başlatalım, prosedürü başlatalım; nüfus sayım yasasını çıkaralım, uyum yasalarını çıkaralım; ondan sonra, Hükümet ortağı partiler olarak, seçim tarihini, o günkü konjonktürün gerektirdiği şekilde, müştereken tespit edelim; benim teklifim buydu. Bana göre, bu teklif, aslında centilmence bir tekliftir, olması gereken bir tekliftir. Şu anda, bizi, seçim konusunda eğer belli bir tarihe angaje olmaya zorlarsanız, bu, gerçekçi olmaz; bu, ülkenin şartlarıyla da bağdaşmaz.

Bakın, Meclisin tatile girip giremeyeceğini tartışıyoruz. Ben de Meclisin tatile girmesinden yana değilim.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Girmesin o zaman.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Tamam, Anavatan Partisi girmesinden yana değildir.

Şimdi, bir şey daha söyleyeyim. Meclisin tatile girip girmemesini tartışıyoruz, seçim yasalarının Meclisten ne zaman çıkacağını tartışıyoruz; eğer biz burada gerekli yasal düzenlemeyi yaparsak, Devlet İstatistik Enstitüsü, altı ay ilâ sekiz ay arasında değişen bir sürede bu sayımı yapabileceğini, tamamlayabileceğini söylüyor.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Dört ay... Dört ay...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Yani, bunun kütüklere işlenmesini de kastediyorum, kütüklerin güncelleşmesini de kastediyorum. Şu anda göremediğimiz bir tarih için, göremediğimiz, belirsiz bir geleceğe doğru seçim tarihi belirlememizi istiyorsunuz. Biz bunu yapamayız; bana göre, sorumlu bir iktidarın

da yapmaması gerekir; siz tek başınıza iktidarda olsanız, sizin de yapmamanız gerekir.

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Olunca bakarız.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi, siz Hükümete girmediniz; isterdim ki girseydiniz; ama siz Hükümette olmadığınız halde, ben buradan Yüce Meclise taahhüt ediyorum: Seçimle ilgili bu prosedür tamamlandıktan sonra tekrar durumu değerlendireceğiz; ondan sonra, seçim konusundaki görüşümüzü getireceğiz.

ADNAN KESKİN (Denizli) — Ortaklar da var mı bu işin içinde?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Seçimi 1998 sonbaharına da getirebiliriz. Eğer, o günkü şartlar Türkiye için bir seçimi zorunlu kılmıyorsa, 2000 yılına kadar devam etmeye de karar verebiliriz. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar) Ama, bir şeyi yapmayız; 2000 yılına kadar devam ediyoruz deyip de, bir ay sonra seçim diye buraya gelmeyiz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, eğer Meclis tatile girecekse, seçim hazırlıkları konusunda bize yetki yasasıyla yetki vermeniz lazım; eğer çalışacaksanız, burada beraber çalışıp o kanunları çıkarmamız lazım.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Beraber çalışacağız; beraber...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Nüfus sayımıyla ilgili yasayı düzenlememiz lazım, uyum yasalarını çıkarmamız lazım, yurt dışındaki vatandaşlarımızın oy hakkını düzenleyen yasayı çıkarmamız lazım. Bunları yapmadan seçim yaparsak ne olur; 1995 seçiminde olan olur; o zaman 3,5 milyon seçmenimiz oy kullanamadı, bu seçimde 8,5 milyon seçmenimiz oy kullanamaz. 8,5 milyon seçmen oy kullanamazsa, o seçim demokratik olmaz. O seçim demokratik olmazsa, onun sorumlusu benim Hükümetim olur. Ben böyle bir sorumluluğu üstlenmeyeceğim; onu söylüyorum.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Seçime niyetiniz yok.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Perşembenin gelişi çarşambadan belli olur.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Başkan, toleransınıza çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN — Efendim, toleransım falan kalmadı; hepsi bitti. Ben sizin insafınıza teşekkür etmek istiyorum.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Biten toleransınıza teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Ecevit söyledi; daha şurada on günlük hükümetiz, on günümüzü doldurmadık. Dışpolitikada bir yıldan beri Türkiye'nin üzerindeki baskılar dağılmaya başlamıştır. Artık önümüzü görmeye başlıyoruz. Ege'de gerginlikleri giderecek, Yunanistan'la aramızda, mevcut anlayışlarımızdan hiç taviz vermeden, hiç geri adım atmadan, yeni bir diyalog, yeni bir barış dönemini başlatacak çok önemli bir adımı, daha güvenoyu almadan attık.

Size bir müjdem daha var: Önümüzdeki günlerde, iki yıldan beri parasını ödediğimiz halde Amerika Birleşik Devletleri tarafından Türkiye'ye teslim edilmeyen firkateynler Türkiye'ye teslim edilecektir. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Onu siz mi getirdiniz?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — İlk defa olarak, Türkiye'deki en büyük beş meslek kuruluşunun, beş meslek konfederasyonunun başkanı, açıkça, bizim Hükümetimize destek verdiklerini söylüyorlar.

Bakın, bugün, sadece bugün, Türkiye'deki bono piyasasındaki faiz oranı 2,5 puan düşmüştür.

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Faiz böyle düşer.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bugün, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası tarihinin rekorunu yakalamıştır; 2 bine vurmuştur endeks.

SITKI CENGİL (Adana) — Milletvekili borsası da dahil mi?

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Hangi ekonomik önlemi aldınız?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Döviz rezervimiz, Hükümetimizin işbaşına geldiği ilk hafta sonunda 300 milyon dolar artmıştır. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) — Sayın Başbakan, sekiz yıllık eğitim için de müjde var mı?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bütün bunlar...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — İnandırıyorsunuz Sayın Başbakan, inandırıyorsunuz.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ha, inançtan bahsettiniz değil mi sayın milletvekili...

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — İnandırıyorsunuz.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Daha ne kadar konuşturacaksınız Sayın Başkan?

BAŞKAN — Sayın Başbakanım, benim bütün toleranslarım doldu.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bitiriyorum.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim bu söylediklerimin hepsi gerçektir, hepsi hakikattir. Hakikatle mel'uf olmayı zevk haline getirmeden hakikate ulaşmak mümkün değildir. *(ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Onun için, asabiyeti, öfkeyi bir yana bırakın, geçmişin hesaplarını bir yana bırakın. Halkımızın umudu, milletimizin desteği Hükümetimizin arkasındadır.

Şimdi, size düşen, bizim Hükümetimize, şu Programında ifade edilen taahhütlerini yerine getirebilmesi için makul bir süre tanımadır; bu, aynı şekilde, bu Hükümetin kurulmasında, Hükümet dışında olmasına rağmen en büyük paya sahip olan Cumhuriyet Halk Partisi için de geçerlidir.

AZMÎ ATEŞ (İstanbul) — Seçime gidelim!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim Hükümetim, Meclisin desteğinden başka, Meclisin güveninden başka hiçbir yerden medet ummayacaktır. Benim Hükümetim, sadece Meclisin desteğine mazhar olduğu sürece, bu Meclisten güvenoyu aldığı sürece ve bu güveni devam ettirdiği sürece görev yapacaktır.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Üç ay!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, değerli milletvekilleri, Türkiye’yi bu hale getirdikten sonra, Türkiye’nin bütün...

ÖMER NAİMİ BARIM (Elazığ) — Patronlara vereceğin ödönlere bağı.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu rahatsızlığınız, olsa olsa suçluluk telaşındandır; ama ben size.

AZMÎ ATEŞ (İstanbul) — Sandıktan niye kaçuyorsunuz? Milletin hakemliğinden niye kaçuyorsunuz?

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — 8 yıllık eğitim konusunda_

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 8 yıl konusunu da söyleyeyim_

Sayın Başkan, istiyorlar_ Müsaade ederseniz_

BAŞKAN — Efendim, müsaade etmiyorum. Lütfen_ Son cümlemenizi almak istiyorum Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Son cümlemi söylüyorum.

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) — Sayın Başkan, müsaade edin_ Sayın Başbakan 8 yıllık eğitim konusunu söyleyecek.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — 8 yıllık zorunlu eğitim, Sayın Ecevit’in dediğı gibi kesintisiz olarak uygulanacaktır. (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Yasal olarak mümkün olan en erken tarihte uygulanacaktır. Fiilen imkânların elverdiği en erken tarihte uygulamaya konulacaktır. 8 yıllık zorunlu eğitim uygulanırken, meslekî din eğitimi bundan zarar görmeyecektir.

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Nasıl olacak o?

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — İşte, siz, bunu beceremediniz. Bunun için gerekli tedbirler de alınacaktır. (RP sıralarından “Nasıl...” sesleri)

Sayın milletvekilleri_ (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Başbakanım, istirham ediyorum efendim_ Lütfen.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Türkiye’de 163’üncü maddeyi kaldıran benim partimdir. Türkiye’de din ve inanç hürriyetini en geniş boyutlara taşıyan parti, benim partimdir. (ANAP sıralarından alkışlar) Benim partim_

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Özal’ın partisi o.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Rahmetli Özal yaptı onları.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim partim, ne Türkiye’de 8 yıllık zorunlu kesintisiz eğitimdten taviz verir ne de din ve inanç hürriyetinden ve bu hürriyetin kaçınılmaz bir uzantısı olan dinî meslek eğitiminden taviz verir; ama benim Hükümetimin iktidarında bir şey olmayacaktır onu söyleyeyim, bundan sonra bir başbakan, bir parti başkanı çıkıp da “imam-hatip okulları bize mücahit yetiştiren bizim arka bahçemizdir” diyemeyecektir.

AZMÎ ATEŞ (İstanbul) — Kartel medyası_

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Çünkü, benim iktidarında, imam hatip okulları, tıpkı öbür okullar gibi cumhuriyetin okulları olacaktır. (ANAP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; RP sıralarından gürültüler)

SITKI CENGİL (Adana) — Sayın Başkan, ben de imam hatip mezunuyum; imam hatipler hakkında bunları söyleyemez.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim İktidarında, benim Hükümetimde Kur’an kursları kapatılmayacaktır; ama... (RP milletvekillerinin kürsü önünde toplanmaları)

LÜTFİ YALMAN (Konya) — İmam hatip okulları için bunları söyleyemez. İmam hatip okulları cumhuriyetin okulu değil mi?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan... Sayın Başkan...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Ayıp denilen bir şey var!

REFİK ARAS (İstanbul) — Otur ulan yerine!

BAŞKAN — Efendim, lütfen, bitirin... İstirham ediyorum Sayın Başbakan... Efendim, istirham ediyorum... Lütfen... (RP sıralarından gürültüler)

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Yeter be! Kaç saat oldu; böyle Başkanlık olmaz...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bağlıyorum...

BAŞKAN — Efendim, son cümlelerinizi alayım lütfen...

SITKI CENGİL (Adana) — Böyle konuşamazsınız. Sözlerinizi geri almazsanız, mahkemeye vereceğim.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen, son cümlelerinizi alayım efendim.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Benim Hükümetimde, Kur’an kursları kapatılmayacaktır... (RP sıralarından gürültüler)

LÜTFİ YALMAN (Konya) — İmam hatipler için bunları söyleyemezsin!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — ...ama eğer, o çocuk dimağlara devletin denetimi dışında faaliyet gösterip de Atatürk düşmanlığını aşıl原因 kurslar olursa, onları kapatmak da benim görevim olacaktır. (ANAP, DSP, DTP ve CHP sıralarından alkışlar; RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen efendim...

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Sayın Başkan, süresi bitti.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan, konuşmıyor...

BAŞKAN — Lütfen, saygı cümlenizi alayım efendim. *(RP sıralarından gürültüler)*

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Süresi bitti.

BAŞKAN — Efendim, saygı cümlesini söyleyip inecek, susarsanız...

Sayın Başbakan, lütfen efendim, siz bitirin... *(RP sıralarından gürültüler)*

Siz bitirin efendim, Sayın Başbakan... Lütfen, siz bitirin efendim...

SITKI CENGİL (Adana) — Böyle konuşamazsınız. Sözlerinizi geri almazsanız, mahkemeye vereceğim.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — İmam hatipler cumhuriyet okuludur.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, siz bitirin efendim...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Konuşmıyor ki Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, kimse bana yardım etmiyor ki... *(RP sıralarından gürültüler)*

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, süresi bitti.

BAŞKAN — Efendim, siz de sabırlı olun lütfen...

Sayın Başbakan, lütfen efendim... Bir saygı cümlenizi alayım; kapatacağım mikrofonu efendim. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — İmam hatipler, her zaman cumhuriyet okuludur.

BAŞKAN — Sayın İncetahtacı, lütfen, sakın olun efendim. Lütfen, istirahat ediyorum...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Sayın Başkan, buna müdahale etmeniz lazım; müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN — Efendim, edeceğim... Siz susarsanız, edeceğim.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Etmiyorsunuz...

BAŞKAN — Siz, bir susun da edeyim.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Vakit kaybettiriyorsunuz.

BAŞKAN — İyi, güzel, otur işte... Otur! Daha güzel; otur! *(RP sıralarından gürültüler)*

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Başbakan olmuş bir adama yakışmıyor; ayıp bel!

BAŞKAN — Sayın Başbakan, lütfen, son cümlenizi alayım efendim.

BEKİR SOBACI (Tokat) — Millete saygısızlık yapıyorsun.

BAŞKAN — Sayın Başbakan, rica ediyorum efendim... İstirham ediyorum... Lütfen, son cümlenizi alayım.

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sağlayın sükûneti!

BAŞKAN — Efendim, tamam; sağlıyorum... Lütfen... Siz son cümlenizi...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sağlayın; bitireyim.

BAŞKAN — Efendim, saygı cümlenizi söyleyin; inin efendim. İstirham ediyorum...

KEMALETİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Kaç saat oldu?

BAŞKAN — Efendim, siz de lütfen... Kemalettin Bey, lütfen...

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Bak; kaç saat oldu...

BAŞKAN — Efendim, biz sükûneti sağlayalım; Sayın Başbakan son cümlesini söyleyip inecek.

MUHAMMET POLAT (Aydın) — 1 saat 45 dakika oldu...

BAŞKAN — Efendim, lütfen... İstirham ediyorum... Beklemeyin efendim.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Yeter; konuşsun artık...

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Refah Partisi iktidar olmayı beceremediği gibi, anlaşılıyor ki, muhalefet olmayı da beceremeyecektir. (ANAP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ayıp be!

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama, hiç olmazsa, Türkiye'nin umudu olan, Türkiye'de uzlaşmayı sağlama iddiası ve kararlılığıyla gelen şu Hükümetin önünde gereksiz engel olmayın.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DSP, CHP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen, yerinize oturun efendim; işimiz bitmedi. Salonu, lütfen, boşaltmayın; bilhassa, İktidar Grubundan rica ediyorum. Oturun efendim! Aceleniz ne! Lütfen, oturun efendim. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yani, dışarıda sizi bekleyen bir şey mi var! Oturun efendim yerinize!

Salih Bey, buyurun. (ANAP sıralarından gürültüler)

Bir dakika efendim...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, Sayın Başbakanın konuşmalarında, Partimize ve Grubumuza sataşma söz konusu olmuştur.

BAŞKAN — Hangi kelimelerle?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Müteaddit kelimelerle efendim... Patates dininden tutun da Partimize varıncaya kadar bütün meselelerde... Birkaç hususu açıklama fırsatı verin efendim.

BAŞKAN — Söz vereceğim efendim; buyurun yerinize.

ADNAN KESKİN (Denizli) — Yok öyle bir şey.

BAŞKAN — Efendim, olup olmadığına ben karar vereceğim, siz karar veremeyeceksiniz.

Sayın milletvekilleri, 55'inci Hükümetin Programı üzerinde, gruplar ve Hükümet adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahısları adına iki sayın milletvekili konuşacaktır; birinci konuşmacı Sayın Mehmet Gözlükaya.

Buyurun Sayın Gözlükaya. *(DYP ve RP sıralarından alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, sizlerden de rica ediyorum efendim... Siz de, İktidar Grubusunuz; yalnız Anavatan Partisi Grubu değil... Oturun efendim... Dinleyelim arkadaşımızı...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Bravo Sayın Başkan...

BAŞKAN — Alkışlayasınız diye söylemedim, görevimi yapıyorum Sayın Tekinel.

Sayın Gözlükaya, süreniz 15 dakika; ihtiyacınız olursa, uzatacağım.

Buyurun efendim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Sağ olun Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başındaki Yüce Türk Milleti; sözlerimin başında, hepinize, en derin saygılarımı, selamlarımı sunuyorum.

Bu Hükümeti tenkit etmek, bu Hükümetin Programını tenkit etmek için, gerek Program üzerinde gerekse diğer konular üzerinde bir şeyler hazırladım; ama anlaşıldı ki, burada, bu ciddi olarak yazılan şeyler konuşulmuyor. Sayın Başbakan, burada o kadar çok pot kırdı ki, benim metne bakmama gerek kalmadı. Sayın Başbakan, imam hatip liseleri, cumhuriyet okulları olarak açıldı. *(DYP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Bu okullardan çıkanlar, bugüne kadar ülkeyi satmadılar, ülkenin bağımsız bütünlüğünü korudular, milliyetçiliği korudular, ülkeye hizmetten başka bir şey yapmadılar. *(DYP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)* Bunlar, cumhuriyet çocuklarıydı. Bunlar, bundan sonra cumhuriyet okulları olacaktır diye sözler söylediler.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Öyle bir beyan mı var? Öyle bir şey söylemedi. *(RP sıralarından gürültüler)*

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Evet öyle söylediler. Yanlıştı; size yakışmadı. *(RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Değerli milletvekilleri...

BAŞKAN — Efendim, niye müdahale ediyorsunuz... İşte, size tercüman oluyor... Susun, dinleyin...

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) — Takdir ediyoruz "Bravo" diyoruz.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Laf atıyorlar...

BAŞKAN — Dinleyin... Siz susmasını bilerseniz...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Orası bilirse, biz de biliriz...

BAŞKAN — Sen bil önce, ondan sonra... *(RP sıralarından gürültüler)*

AHMET KABİL (Rize) — Onlar yozlaştırdılar...

BAŞKAN — Sayın Kabil, bu, sizin için de geçerli... Lütfen... İstirham ediyorum... Lütfen...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sayın sözcünüz, gayet münasip bir şekilde “biz, imam-hatip okullarını açan partiyiz” dedi. *(ANAP sıralarından “evet” sesleri)*

Evet... Demokrat Partinin ve Adalet Partisinin, biz Doğru Yolun... Siz de açtınız, en çok açan biziz; ama bunları dışlayarak, bunları küçümseyerek, sırf bu Hükümette yaşayabilmek için, bazı destekçilere şirin görünmek için imam hatiplere laf atamazsınız. *(DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)*

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Kim küçümsüyor; kim dışlıyor?

AHMET KABİL (Rize) — Yozlaşmasın diyoruz...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Sayın Başbakan “bu Mecliste kavgacılar çok. Kavgı etmeyin de konuşalım” dedi. Şimdi soruyorum size: Bu Meclisin en kavgacı lideri kim? *(DYP ve RP sıralarından “Mesut Yılmaz” sesleri)* Evet...

Bu Mecliste bir anket yapsanız, en kavgacı insan zatı âlinizdir... *(ANAP sıralarından gürültüler)* Gazeteler de bunu çıkardı zaten... Zaten kavgı edeyim derken bugüne kadar dört aydan fazla başbakanlık yapamadı. *(DYP ve RP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)* Onun için, kimsenin, kavgacılıkta sizi geçmesi mümkün değil.

Zaman zaman bazı sözlerinizi beğenmiştim: “Çamurun üstüne oturmam ben.” Güzel laf... Biz de, bu ülkeyi seven namuslu insanlar olarak, bu lafı takdir etmiştik; ama şimdi görün bakın bakalım ne oldu...Şimdi, ne oldu bakın...

AHMET KABİL (Rize) — Onun için Çiller’in gözüne girdin.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ben partimin peşindeyim... Sayın Kabil konuşma! Ben partimin peşindeyim! İnançlarımın ve felsefemin peşindeyim.

Ne oldu bakın; bu Hükümeti kurabilmek için, Sayın Başbakan, şu cümleyi, bir ara sarfetti, gazetelerde geçti bu. “Ben görünmeyeyim, piyasada görünmeyeyim; ama ne ederseniz edin de, şu transferleri mi yapacaksınız, biz bu Hükümeti kuralım, Doğru Yolu parçalayalım...” *(ANAP sıralarından gürültüler)*

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Yalan söyleme!

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Vıcık vıcık çamur...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — “Çamur üstüne oturmam” diyen Sayın Yılmaz, maalesef, Hilton otellerinde, Sheraton’da kurulan havuza, kimler ne kadar para koyduysa ve buralardan kimlere neler verdiyse, o pisliğin içine batmıştır.

(DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler) Artık, temizlik iddialarınız geçicidir, geçmiştir Sayın Başbakan.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — Yalan söylüyorsun, yalan!

SEYİT EYYÜPOĞLU (Şanlıurfa) — Yalan!

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Yalan söylemem ben.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Doğru söylüyor.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — İspat et!

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bunu, şu anda değil; ama teklif ettirdiğiniz insanları konuştururuz zamanı gelince.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — Konuştur, konuştur!

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Konuştur!

YAŞAR OKUYAN (Yalova) — Yalan söylüyorsun.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Yalan söylemem ben.

Siz, telefonlarla da görüştünüz, o telefonlarda da söylediniz “biz istediğini verdik, artık, gelecekse gelsin, gelmeyecekse bırakın bu işi” diye talimatlar verdiniz.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) — Onu siz yaptınız.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Şimdi, meseleyi dağıtmak istemiyorum. Bu Mecliste, hakikaten fazilet ilkelerinin hâkim olması lazım; ama maalesef, bu, uzun yıllardan bu yana dürüstlük ilkeleriyle...

EMİN KUL (İstanbul) — Dürüstlük nasıl geldi ağzınıza?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...prim yapan Sayın Ecevit’e de bulaşmış oldu.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Hop, hop!

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Sayın Gözlükaya kendine gel!

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Evet, Sayın Ecevit de geçmişte birtakım transferler yaptı; ama bu Hükümette bulunmak suretiyle, şaibeli olarak yapılan transferlerin sağladığı Hükümette güvenoyu alacak şekilde gelerek bu pislige ortak olmuştur.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Bizden size gidenler oldu.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Dikkat eder misiniz, Sayın Ecevit bir şey söylemişti “Doğru Yol Partisi üç transfer yaptı; bu transferlerden sonra Meclis koridorlarında pislik kokuyor” demişti.

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Bizden gidenlere kaç lira verdiniz?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bir zamanlar... (Gürültüler)

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — “Transfer yaptı” dedi, bu bir itiraftır, zabıtlara geçti.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Transfer yaptı diye, Sayın Ecevit “pislik kokuyor” dedi. Pislikler...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) — Sayın Gözlükaya, siz... (*Gürültüler*)

BAŞKAN — Sayın Tuzcu...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bir dakika müsaade buyurun... Şu son günlerde olan pislikler, pislik iddiaları, bırakın Meclis kulislerini, Ankara’yı aştı da Türkiye’yi sardı, Türkiye’yi...

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Amerika’ya gitti, Amerika’ya..

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sayın Ecevit, siz, nasıl bu pislik iddiaları karşısında hiçbir şey söylemiyorsunuz?

Sevgili arkadaşlarım, Sayın Başbakan demokrasi dersi verdi Meclise. Hafızamı canlandırdım bugün, sizin sıralarınızda oturan arkadaşlarımız da var, size destek veren arkadaşlarımız da var bu demokrasi dersini dinlerken, ne oldu biliyor musunuz; hatırlayın canım; 1987 yılında, yasakların kalkmasıyla Türkiye iki şeyle uğraştı ve maalesef, bugün demokrasi dersi veren Sayın Yılmaz, o günlerde, yasaklar kalkmasın, Sayın Ecevit politika yapmasın, Sayın Demirel politika yapmasın, Sayın Cindoruk politika yapmasın diye biz de yasaklılardandık köy köy, kent kent gezdiler.

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Ne yaptınız, ne yaptınız Cindoruk’u?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Nasıl oluyor demokrasi aşıklığı...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Ne yaptınız, o Cindoruk’u ne yaptınız?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...nasıl oluyor, anlamak mümkün değil...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Cindoruk’u ne yaptınız?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sen de yasaklıydın, sen de o kervan-daydın...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Cindoruk’u ne yaptınız?

BAŞKAN — Sayın Neidim...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sen de yasaklar kalksın diye...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Cindoruk’u ne yaptınız?

BAŞKAN — Sayın Neidim...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sen de yasaklar kalksın diye bağırarlardandın. Neyse bırak...

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya müsaade eder misiniz?

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Cindoruk’u ne yaptınız?

BAŞKAN — Sayın Neidim, lütfen... İstirham ediyorum...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — O da yasaklıydı, sen de yasaklıydın...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Ne yaptınız; onu söyle.

BAŞKAN — Sayın Neidim...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ama, görüldü ki, bu millet yasakları az bir oyla da olsa kaldırdı...

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya, sürenizi durdurdum...

DEVLET BAKANI REFAADDİN ŞAHİN (Ordu) — Demirel'in resimlerini hep indirdiniz; şimdi de onu mu savunuyorsunuz?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Kimi savunuyorum?

BAŞKAN — Şimdi, sürenizi durdurdum Sayın Gözlükaya; bir dakikanızı rica ediyorum.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ben demokrasiyi savunuyorum.

DEVLET BAKANI REFAADDİN ŞAHİN (Ordu) — Utanmıyor musun? Bu, iki yüzlülüktür; ayıp!

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen oturun yerinize.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ayıp senin yaptığın!

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya, bir dakika efendim, sürenizi durdurdum; Sayın Neidim sizden de rica ediyorum, bu şekilde karşılıklı birbirimize bağarmakla hiçbir şey ispat edemeyiz, hiçbir yere de varamayız.

Bakın, gecenin bu saatinde, hepimiz, tahammül hududumuzun belki sonuna geldik; ama isterseniz, ben, sizin hepinize sataşmalardan söz veririm, bu gece saat 12'yi de geçiririz, oylamayı da bir gün sonra yaparız. Arzu ederseniz, onu da yaparım; ama lütfen, birbirinize tahammüllü olmayı öğrenin artık. İstirham ediyorum...

Bir milletvekilimiz sözcü olarak çıkmış, burada fikirlerini ifade ediyor; beğeniriz beğenmeyiz; ama beğenmemek, yerimizden bağarmayı gerektirmez.

Lütfen efendim, istirham ediyorum...

Buyurun.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Şimdi, Sayın Yılmaz'ın demokrasi dersine ne kadar inanılır? Onun için, insanlar, söyledikleri laflar gelecekte önüne çıkar diye de dikkatli konuşmalıdırlar.

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) — Programa gel, Programa...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sevgili arkadaşlarım, yolsuzlukların biz de karşısındayız. (ANAP ve DSP sıralarından “öyle mi” sesleri) Evet... Evet... (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar[!]) Usulsüzlüklerin biz de karşısındayız.

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Güldürme beni!

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ne var bunda!

Şimdi, yalnız bir şey söyleyeyim... (ANAP sıralarından “Parsadan'ı söyle” sesleri, gürültüler)

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Şaibenin karşısında mısın, şaibenin?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bizim mensup olduğumuz misyonda; ne Adalet Partisi ne de Doğru Yol Partisi iktidarlarımızda, mahkûm olan ne bürokratımız oldu ne de siyasetçimiz oldu! (ANAP sıralarından gürültüler)

Karayolları Genel Müdürü Atalay Çoşkun benim bürokratım mıydı? Engin Civan benim bürokratım mıydı?

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Turban Genel Müdürü sizin genel müdürünüz değil miydi?

BAŞKAN — Sayın Dumankaya...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Turban Genel Müdürü bürokratiniz değil miydi?

BAŞKAN — Sayın Dumankaya...

Efendim, oturun yerinize!

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Demek ki, bende mahkûm olan insan yok...

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Efendim...

BAŞKAN — Efendim, Meclisimizin bir usulü var: Bu çatı altında bulunmayan kimselerle ilgili; yani, kendini müdafaa edemeyecek durumda olan kişilerle ilgili söz söylememeye özen gösteriyoruz; bu özeni göstereceğinize inanıyorum efendim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkanım; yalnız, bu iktidarla ilgili şeyler bunlar.

BAŞKAN — Efendim, Hükümetle ilgili değil; şahıslara girmeyelim, lütfen...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Değerli arkadaşlarım...

DEVLET BAKANİ REFAİDDİN ŞAHİN (Ordu) — Böyle mi hukuk okudun Gözlükaya?

BAŞKAN — Sayın Bakan, siz de biraz daha tahammüllü olur musunuz lütfen... İstirham ediyorum...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Size bir şey söylemem mümkün değil.

BAŞKAN — Söyleme, söyleme; Genel Kurula söyle. (Gülüşmeler)

İHSAN ÇABUK (Ordu) — Yarın oraya geçersin...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Muhabbetimiz engel olur; ama söylediklerimi yanlış anlamamanızı da istirham ederim Sayın Bakan.

Sevgili arkadaşlarım, bu Hükümetin dışarıda söylenileni söylüyorum ANAP ağırlıklı Hükümet olmadığı iddia ediliyor. (ANAP sıralarından “inanma” sesleri) Öyle diyorlar.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Sen duyduğunu değil, bildiğini söyle.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bu Hükümetin DSP Hükümeti olduğunu söylüyorlar; hatta, bazıları ben ona katılmadım ama “bu Hükümet iki başba-

kanlıdır” diyor. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler) “Devletin önemli bakanlıkları ve kamu personelinin yüzde 70’ini içerisinde bulunduran bakanlıkların DSP’ye verildiğini” söylüyorlar. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler) Velhasıl “bu Hükümette ağırlık DSP’dedir, bu bir DSP Hükümetidir” diyorlar. Hatta, bazı bakanlıkları sayayım, çok önemli bakanlıklar: Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı en önemli Bakanlık Köy Hizmetleri ve Kültür Bakanlığı...

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Mustafa da burada...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Hayır, köy hizmetlerinden sorumlu Bakan Mustafa Yılmaz.

ADNAN KESKİN (Denizli) — Diyanet?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...Diyanetten sorumlu Devlet Bakanlığı...

Hükümette görev dağılımına baktığınız zaman bunu görüyorsunuz. Ben, bunu da bu vesileyle hatırlatmak istedim. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)

Değerli milletvekilleri, bir de şunu söylemek istiyorum:

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya, bir dakika.

Bu laf atmalar devam ederse oturuma ara vereceğim; beni zecrî tedbir almaya zorlamayın efendim. İstirham ediyorum...

Devam edin efendim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sayın Başbakan “bu Hükümete, sendikalar, esnaf dernekleri birlikleri başkanları, sendika liderleri, çiftçi dernekleri başkanları; yani, toplumdaki bütün güçler destek verdi” diyor.

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Bütün Türkiye, bütün Türkiye...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bütün Türkiye olup olmadığı belli değil.

BAŞKAN — Efendim, biraz önce bir şey söyledik, acaba anlaşılmadı mı?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bizim oylar nereye gitti, bizimkiler nerede?

ADNAN KESKİN (Denizli) — Kalmadı.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Şimdi bakınız, işçiler bizim 54’üncü Hükümeti neden beğenmesinler?

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Niye beğensinler; bütün pislikleri örttüğünüz için mi?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Neden beğenecekler, söyleyeyim; hayatlarında almadıkları zammı bu 54’üncü Hükümet zamanında aldılar. (DYP sıralarından alkışlar)

İşçiler memnun da...

AHMET İYİMAYA (Amasya) — Patronlar değil.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — İşçileri yöneten patronlar memnun değil.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — O patronlar seçimle geldi, onları işçi seçti.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Evet, onlar memnun değil; “eşel mobile geçelim” dediğimiz zaman da karşı çıkan onlardı.

Türk işçisi, sadece ve sadece sendika liderlerine bağlı değildir. Soruyorum şimdi: Esnafı neden memnun olmasınlar?

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Kepenklerini kapatıyorlar...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bizim içerisinde bulunduğumuz hükümetler döneminde, esnaf hayatı boyunca alamadığı kredileri aldı.

İBRAHİM YAZICI (Bursa) — Ama ödeyemiyorlar, ödeyemiyorlar.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Sen bilmiyorsun; sen, benim bıçakçımın, benim ayakkabıcımın durumunu bilmiyorsun; biz her zaman onların içindeyiz. 1992 yılında Hükümet olduğumuz zaman...

BAŞKAN — Sayın Gözlükaya, ek süre istiyor musunuz?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — İstiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun, devam edin efendim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Doğru Yolun ortak olduğu koalisyon hükümeti kurulduğu zaman, esnafa verilen krediler toplamı 2,5 trilyon lirayı geçmiyordu. Allah’a bin şükür, bugün küçük esnafımıza 130 trilyon liralık bir kredi verilebilmektedir. Esnaf niye memnun olmasın? Derviş Günday memnun değil; o olabilir, ona bir diyeceğimiz olmaz.

DEVLET BAKANI HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) — Büyüklere verdiğinizde de söyleyin.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ben 54’üncü Hükümet başarılıdır, başarısızdır tartışmalarına fazla girmek istemiyorum.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Başarısız...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Başarılı olduğu seçimlerde görülecek. Zaten, siz, erken seçimden onun için de kaçırıyorsunuz.

Çiftçi niye memnun olmasın kardeşim? Sayın Arseven? Çiftçi, belki, son yılların en büyük taban fiyatlarına sahip oldu. (ANAP sıralarından gürültüler)

Evet, evet. Tütüncü şapka atıyor.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Doğru...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — İnşallah pamukçu da... Oralara gelseydik, pamukçu da şapka atacaktı. Fındıkçı niye memnun olmasın? Çaycı niye memnun olmasın? (Gürültüler) Sordunuz mu ki, memnun musunuz diye; yok, öyle bir şey yok. Efendim, bunu, filan liderler desteklememiş... Sevgili arkadaşlarım, seçimlerde bunlar anlaşılacak.

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Hırsızlardan mennun olmak zorundalar mı?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — 54'üncü Hükümet, imkânlar ölçüsünde, yapabildiği en güzel hizmetleri yapmıştır.

Değerli arkadaşlarım...

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Soygunlardan memnun mu kaldılar?

BAŞKAN — Sabri Bey, mikrofon göndereyim mi oraya bir tane? Efendim, bütün millet bizi seyrediyor; istirham ediyorum... Lütfen efendim...

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Cevap versinler...

BAŞKAN — Efendim, böyle bir usulümüz yok...

SABRİ ERGÜL (İzmir) — Hırsızlardan memnun olmak zorundalar mı?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bu Hükümet Programında bir tabir dikkatimi çekti; burada “bu Hükümet, sivil, demokrat ve özgürlükçüdür” diyor. Diğer hükümet programlarının bazılarında da baktım, böyle bir “sivil” tabiri yok. Acaba, bu bir yeni tabir mi, yoksa, diğer hükümetler sivil değil miydi; anlayamadım. Buradan bir şey çıkardım; bu Hükümet, bu Mecliste kurulmuş değil. *(RP sıralarından alkışlar)* Bu Hükümet zımnî olarak biraz önce Sayın Başbakanın da ifade ettiği gibi 1997 model darbeyle gelen hükümettir; onun için “sivil” tabirini koymak zorunda kalmışlar. *(RP sıralarından alkışlar)* Evet, onun için koymuşlar onu.

İSMAİL YILMAZ (İzmir) — Yarası var...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Ama, biz şunu söylüyoruz; Türkiye, inşallah, önümüzdeki yıllarda “darbe” sözcüğünü lügatinden çıkaracak, Meclis kulislerinden çıkaracak, Türkiye sathından çıkaracak. *(DYP sıralarından alkışlar)* Demokrasie inananlar, buna da destek versinler.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimin sonlarına doğru geliyorum. Burada bir arkadaşımız sanıyorum, Sayın Arseven'di “siz, Kur'an kurslarını kapattınız” filan dediler.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Evet, doğru... Hükümet kapattı.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — O yanlışlığı düzeltmek zorundayım.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Kapattınız.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Hayır...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Evet...

BAŞKAN — Sayın Dumankaya, niye karşılıklı konuşuyorsunuz efendim?

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Kapattılar.

BAŞKAN — Bırakın efendim, siz öyle söylediniz, o da o öyle söylüyor; kararı millet verecek.

Yapmayın efendim... İstirham ediyorum...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Vatandaş biliyor; bunlar kapattı.

BAŞKAN — Vatandaş biliyorsa, kararı verir.

Lütfen, bitirin efendim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Şimdi efendim, kapatmadık... Kapanan yerler yok mu; var... (ANAP sıralarından gürültüler)

Bir dakika... İzinsiz olarak, adı Kur'an kursu olmayan, bir tane gösteremezsiniz; İstanbul dahil, Rize dahil...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — İstanbul'da çok...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...ama değişik dernek ve vakıf adıyla, izinsiz olarak, ruhsatsız olarak kurs görevi görenler kapandı.

EMİN KUL (İstanbul) — Bak, neler yapmışsınız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — Refahyol Hükümeti mi kapattı?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Yoksa, Diyanetten resmen izinli olarak açılmış olan ve faaliyette bulunan hiçbir Kur'an kursu kapatılmadı.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Refahyol Hükümeti mi kapattı?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bu açıklığı getirmek zaruretinde kaldım. Hatta, o tarihlerde, izinli olarak, resmî Kur'an kursları dahi açılmıştır; ama sizler onları kapatacak mısınız, bilmem... Biz, kapatmadık.

Değerli arkadaşlarım, bir hususa daha açıklık getirmek istiyorum; o da, Sayın Ecevit "sınır ticaretini biz başlattık" dedi. (DSP sıralarından "Doğru" sesleri) Benim aldığım bilgilere göre, sınır ticareti, altı aydan bu yana devam etmektedir.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Yanlış bilgi.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bilemiyorum...

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Bilmediğin şeyi niye söylüyorsun?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Güneydoğu Anadolu'ya gittiğimizde, oradaki esnaf memnun. "Hareket var, mazot getiriyoruz, yük götürüyoruz" diyor. Ege Bölgesinde satılacak kamyon kalmadı; hep, o taraflılar alıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) — 10 günde oldu.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bir yanlış bilgidен kaynaklansa gerek. Evet, sınır ticaretinin başlama tarihi de budur.

Son olarak daha doğrusu, sonndan bir evvel şunu söylüyorum:

Sayın Ecevit birtakım vaatlerde bulundular. Baktım ki, bu vaatlerin yıllarca gerçekleşmesi mümkün değil...

DEVLET BAKANI HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) — Sen yapamazsın onu...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Canım, erken yapılacaklar da var...

Ama, öyle vaatler vardı ki, sanki dört yıl hükümette kalacaklar, arkasından tekrar iktidara geleceklermiş gibi oldu. Halbuki, bana göre, bu Hükümet, pazar gününden itibaren düşme korkusu içinde yaşayacaktır; ne kadar yaşar bilmem... Sayın Baykal pazar günü çekiyor desteğini... (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, son olarak şunları söylüyorum: Doğru Yol Partisinden şu veya bu şekilde ayrılan arkadaşlarıma mutluluklar diliyorum. Yalnız, aşağıdan size oy veren vatandaşlarımızdan, seçmenlerden, Doğru Yolculardan bir mesaj var...

A. TURAN BİLGE (Konya) — 50 tane daha ayrılacaktı...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...bu görevi yerine getirmem lazım. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, müsaade edin de söyleyin hatip...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Diyorlar ki: “Biz, gözyaşlarımızı akıtarak, çocuklarımızın nafakasından keserek, artırarak, cebimizdeki parayı sizler için harcadık...”

HASAN GÜLAY (Manisa) — Grupta söyle, grupta...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — ...sizlerin gidişinde alın terimiz var; helal oylarımızı geri istiyoruz.”

Evet, bu oylar geri verilir mi, bilmem; ama bu tip transferle bu şekilde gitmeleri... Sizin gitmelerdeki gerekçelerine seçmeniniz inanmamış...

NABİ POYRAZ (Ordu) — Neyi konuşuyor Sayın Başkan?

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) — Bu arkadaşlarımız hayatları boyunca vicdan azabının içinde kıvrınacaklardır.

Saygılar sunuyor, teşekkür ediyorum. Güvenoyu alamazlar; ama alırsa, bu Hükümete başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum. (DYP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gözlükaya.

Efendim, şahsı adına ikinci ve son konuşma Sayın Orhan Kavuncu’nun.

Buyurun Sayın Kavuncu. (BBP, RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 15 dakikadır.

ORHAN KAVUNCU (Adana) — Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlarken, şahsım ve Büyük Birlik Partisi adına hepinizi saygıyla selamlıyorum, bana kişisel söz hakkını devreden Konya Milletvekili Sayın Hüseyin Arı’ya da huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altında bizleri dinleyen milyonlarca vatandaşımızın huzurunda, Meclisin mehabetine yakışır, dikkatli, ölçülü konuşma yapmaya çalışacağım.

Bu Hükümete, Parlamento dışı güçlerin vesayeti altında kurulduğunu düşündüğümüz için güvenoyu vermeyeceğimizi daha önce müteaddit defalar açıklamıştık. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, Hükümet Programının, kurduran iradenin talepleri bakımından beğenilen bir program olması tabiidir. Ancak, 55'inci Hükümetin Programında işsizlikten yarım cümleyle bahsedilmektedir. Bu şekilde, 11 milyon işsize, 4 milyondan fazla gizli işsize, işçimize, köylümüze, esnafımıza, memurumuza, kısaca, millete şifa olacak bir program olarak bunu görmemiz mümkün değildir.

İrticacı firmalar listesiyle ticarethaneleri bölerek, işsizliği giderme noktasında, Parlamento dışındaki güçler tarafından, acaba birtakım güvenceler mi aldınız ki, işsizliği önleyeceğinizi söylüyorsunuz diye düşünmeden kendimizi alamyoruz.

Bu Hükümetin, milletin iradesine, tercihlerine, inançlarına dayanarak kurulmadığını düşünüyoruz. Programda yer alan Türk cumhuriyetleriyle ilişkiler, Kafkasya'nın durumu, Balkanlar'daki soydaş topluluklarla ilişkilerimiz, aile vakıflarının Türk kültürüne katkıları, Türk kültürünün, tüm Türk dünyasından beslenerek zenginleştirilmesi gibi, güzel ifadelerin sahibi üyeler, elbette, bu Hükümet içerisinde yer almaktadır. Ancak, demokratik teamüllere uygun olarak kurulmuş bir Hükümette, bu değerli arkadaşlarımızın çok daha faydalı olacaklarını da emin olarak ifade etmek istiyorum.

55'inci Hükümet, hangi mantık tarafından kurdurulmuş ve bu Hükümet, hangi mantığı sevindirmiştir? Geçtiğimiz hafta, Milliyet Gazetesinde "Haslet" ismiyle şecaatini arz eden bir karikatür vardı arkadaşlar. Bu karikatür de "hak, hukuk, demokrasi" diye ürüyen bir it, bir taştan tepecik üzerinde duruyordu ve aşağıda da, birinci devede Sayın Yılmaz'ın, ikinci devede Sayın Ecevit'in, üçüncü devede Sayın Cindoruk'un, dördüncü devede de sanırım Sayın Erez'in bulunduğu bir kervan yürüyordu.

YALÇIN GÜRTAN (Samsun) — Size deve kalmadı.

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Yani, Haslet diyordu ki karikatüründe "it ürür, kervan yürür."

Değerli arkadaşlarım, demokrasiyi savunmayı, hukuktan yana olmayı, vatan-daşın, milletin iradesini "egemenlik milletindir" anlayışını, üreyen it yerine koyan anlayışı, huzurlarınızda kınıyorum ve Genel Kurulun bütün üyelerinin de benim kınamama iştirak edeceğini düşünüyorum. (RP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu Hükümeti kurduran iradenin isteklerini icra edeceğini, bu ara Hükümetin Sayın Başbakanı, deminki konuşmasında, zannediyorum, bir şekilde itiraf etmiş oldu.

Değerli arkadaşlar, Hükümet Programında "8 yıllık kesintisiz eğitim uygulamaya konulacaktır" deniliyor. Soruyoruz: Çıraklık eğitimini ne yapacaksınız?

TAHSİN BORAY BAYCIK (Zonguldak) — Programda var, programda...

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — "İmam hatipler, millet mektepleridir" diyen Sayın Başbakana soruyoruz: Türkiye'de, orta dereceli okullarda okuyan, o yaş grubunun ancak yüzde 8'ini oluşturan bu yavrularımızın üniversitelere girebilme hakkını, acaba koruyabilecek misiniz?

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) — Koruyacağız, koruyacağız...

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Bu okullar da cumhuriyet okullarıdır. İmam-hatip mektepleri de, orta dereceli başka hiç bir okul da, üniversitelerimiz de, hiçbir siyasi partinin arka bahçesi olamaz. Bu anlayışı, biz de kabul ediyoruz; elbette öyledir. (RP ve DYP sıralarından alkışlar) Ancak, imam-hatip okulları, cumhuriyetin okullarıdır.

Arkadaşlar, Sayın Ecevit “kesintisiz 8 yıllık eğitimi derhal uygulamaya koyacaklarını; ancak, bunun için yasal birtakım engeller olduğunu” söyledi. Değerli arkadaşlarım, gerçekçi olmak, akliselimle düşünmek mecburiyetindeyiz. Türkiye’de, kesintisizini ayrıca mütalaa etmek lazım; ama 8 yıllık temel ilköğretimi yaygınlaştırmak, yasal değil, altyapıyla ilgili engelleri vardır. Bunu, gerçekçi olarak görmek mecburiyetindeyiz. Altyapı eksiklerini tamamlamadan, siz, 8 yıllık eğitimi yaygınlaştırmaya çalışırsanız, bunun pratikte bir tek manası vardır; Türkiye’de, Anadolu çocuklarının, eğitimde fırsat eşitliğini elinden almış olursunuz. (RP sıralarından alkışlar) Eğer, bu altyapı imkânlarını tamamlamadan 8 yıllık eğitime geçerseniz, Türkiye’de, köylerde okuyan yavrularımız, beş sınıfı, sadece bir tek öğretmenle ilkokul bitiren yavrularımız, branş öğretmenleri bulamayacağınız için 8 yıllık eğitimi de yine eksik bir şekilde okuyacaklar, daha sonra dokuzuncu sınıfa giderken, emsalleri şehirlerde büyük imkânlarla okuyabilen çocuklarla yarışamayacaklar demektir. Halkın çocuklarının önünü kesmeye hakkımız olmadığını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, Programda, tarım ve kırsal kalkınma, erozyon ve hayvancılık gibi iki temel ekolojik problem gözardı edilerek sağlanamaz; edilirse “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi hayalci ve özentili bir ifade olur.

55’inci Hükümetin Programının, tarım, kırsal kalkınma ve çevre meseleleriyle ilgili bölümlerini hazırlarken, değerli hazırlayanların, TEMA Vakfının yayınlarından istifade etmesini şahsen temenni ederdim.

Güneydoğu ve terör sorununa Hükümet Programında doğru teşhis konulamamıştır. Arkadaşlar, güneydoğuda Türkiye’nin etnik bir meselesi yoktur; ekonomik sorunlardan, coğrafi zorluklardan ortaya çıkan sıkıntılar yoktur. Güneydoğumuzda problemi doğru teşhis etmek mecburiyetindeyiz. Benim kadar Türk olduklarına inandığım; ama “Kürt” diye ifade ettiğimiz aziz vatandaşlarımıza, Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlıktan başka siyasi kimlik verme arzuları vardır. Bu problemi anlamak mecburiyetindeyiz. Eğer, problemi bu şekilde teşhis edemezseniz, o zaman, çözümünü de doğru koyamazsınız.

Bakın, özel time daha sağlıklı düzenleme yapılacağı Programda yazılıyor. Arkadaşlar, terörle mücadelede, geçtiğimiz yıllarda en etkin bir örgüt olan özel time ne yapacaksınız? Özel Timin daha güçlendirilmesi gerekiyor. Eğer, güneydoğudaki terör problemine, benim ifade etmeye çalıştığım doğru teşhisi koyamazsanız, o zaman “özel time daha sağlıklı düzenleme” ifadenizi, ben, kaygıyla karşılamak mecburiyetinde hissederim kendimi.

Programda “polisimizin vatandaşla yeniden kaynaşması sağlanacaktır” deniliyor.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye’de polis teşkilatı, belki de, vatandaşla en barışık kurumlarımızdan bir tanesidir. Evet, Programda eksik ifade

edildiğini kabul edelim. 55'inci Hükümetin en önemli görevi, kendilerinin “uzlaşma kültürü” diye ifade ettikleri diyalog köprülerini, Türkiye’nin bütün anayasal kurumları arasında, bu anayasal kurumlarla siyasi partiler arasında, bu siyasi partilerle, bu anayasal kurumlarla vatandaş arasında kurmaktır. Mesele, sadece, polisle vatandaşın yeniden kaynaşmasını sağlamak meselesi değildir. Devletin, milletle kaynaşmasını sağlamalısınız ve bunun için de, öncelikle, millet iradesini, bu meclletin idaresinde aslı unsur haline getirmek mecburiyetindesiniz. (BBP, RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bütün anayasal kurumların mensupları ordu mensupları, yargı mensupları, hastaneler, mahkemeler, üniversiteler vatandaşla barışık hale getirilmelidir; ama bunu yapabilmeniz için, sizin arkanızda, âdeta, taşeronluğunu yaptığınız güçlerin istediği istikamette hareket etmemek mecburiyetindesiniz. Eğer... (BBP, RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Neyi kastediyorsunuz; beyanınızı açıklar mısınız?

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Evet, açıklarım:

İrticacı firmalar listesini hazırlayarak, ticarethaneleri, Türkiye’de bölen anlayış nereden güdülmektedir; hangi kaynaklardan istifade etmektedir; bunu bilmiyor musunuz; Faik Bulut isimli eski bir anarşistin “anadilim Kürtçe” diyerek, Türk Devletine hakaret eden bir insanın “Tarikat Sermayesinin Yükselişi” isimli kitabındaki bilgilerle, verilen brifinglerdeki bilgilerin aynı olduğunu bilmiyor musunuz; yoksa, biliyorsunuz da bunları ifade etmek işinize gelmiyor mu Sayın Güner? (BBP, RP ve DYP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BEKİR SOBACI (Tokat) — Millet biliyor... Millet biliyor...

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Buyurun... Buyurun...

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Tekelci sermayenin, tekelci kapitalizmin, basın patronlarının, o basın patronlarıyla...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Pijamalı!

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — ...siyasiler arasında, milletvekilleri arasında acaba ne çeşit irtibatlar kurduğu meçhul “68 kuşağına mensup” diye ifade ettiğimiz Marksistlerin etkilerinden acaba haberiniz yok mu Sayın Bakanım?

YUSUF ÖZTOP (Antalya) — 68’lilere de dil uzatıyorsun.

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Ben de 68 kuşağındanım.

Değerli milletvekilleri, özet olarak, Türkiye’de milletin iradesine rağmen milletin tercihlerini hiçe sayarak “egemenlik millettir” diye burada...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Kalktı, kalktı o..

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Hayır, duruyor daha; bu ifadenin altında gerçekten, egemenlik millettir...

BAŞKAN — Onu kaldırmaya kimsenin gücü yetmez Sayın Tekinel; siz, Hükümet sorumluluğu yüklenmiş adamsınız, sizden duymak istemezdim onu; onu kal-

dırmaya kimsenin gücü yetmez... Kimsenin gücü yetmez; dikkatli konuşun biraz. (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) — Evet Sayın Başkan, kimsenin gücü yetmez.

BAŞKAN — Devam edin Sayın Kavuncu.

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Sayın Başkanım, süre uzatımımı verirseniz...

BAŞKAN — Süre uzatımınızı veriyorum; buyurun.

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de demokrasiye gerçekten hayatiyet kazandırmak istediğini ifade eden bir başbakanın, grup konuşmalarına cevabını dinledik. Temennimiz, kuruluşunda da demokratik teamüllere uygun hareket ediliyor olmasıydı; ama görünen odur ki, demokrasiye hayatiyet kazandıracağını iddia eden bu Hükümet, demokratik teamülleri, demokrasiyi âdeta katlederek teşekkül etmiştir. (BBP, RP ve DYP sıralarından alkışlar)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Nasıl olduğunu bir anlatsana...

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen sabırlı olur musunuz efendim..

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Nasıl olduğunu bir anlatsın.

BAŞKAN — Lütfen efendim... İstirham ediyorum... Hatip görüşlerini söylüyor...

Buyurun Sayın Kavuncu, siz devam edin.

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de 27 Mayıs’ta ihtilal olması, Türkiye’de 12 Martta muhtıra veriliyor olması, 12 Eylül 1980’de ihtilal olması, yani, 55’inci Hükümetin başı Sayın Başbakanın ifadesiyle “üç defa ihtilal olması” vatandaşın tercihleriyle, 6 milyon seçmenin tercihleriyle bu Meclise gelmiş bir partinin kurulduğu hükümete de ihtilal yapmayı acaba meşru hale mi getirmektedir? (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Kim yapmış? Sayın Başbakan gitmiş, istifa etmiş...

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Ben, Sayın Başbakanın, Sayın Mesut Yılmaz’ın ifadelerini size aktarıyorum, başka bir şey yapmıyorum. (Gürültüler)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA TAŞAR (Gaziantep) — Sayın Erbakan’ı mı yalanlıyorsunuz...

BAŞKAN — Lütfen efendim; sakın olun...

ORHAN KAVUNCU (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de, bu cumhuriyetin kuruluşundan beri, vatandaş iradesini “egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” ifadesini ipotek altına almak isteyen bir zihniyet vardır. Bu zihniyet, Türkiye’de eğri oturalım, doğru konuşalım 1960’da, eğer, bir yıl daha sabredilseydi

belki de vatandaşın oylarıyla iktidardan gidecek olan Demokrat Partinin İktidarını ihtilalle sona erdirmiştir.

12 Mart muhtırası verilmeseydi, belki bir müddet sonra, Meclisin teamülleri içerisinde, seçimle iktidarın değişmesi mümkündü.

Şimdi de, bu Hükümet, bir oldubittiye getirilerek, demokrasi kaplumbağasının ters çevrilmesi sağlanarak iktidardan uzaklaştırılmamış olsaydı, belki de, bu Refah Partisini, seçim meydanlarında, sandıkta mağlup etmemiz mümkün olacaktı. (*Gürültüler*)

Değerli arkadaşlarım, Türkiye’de, milletin iradesine ipotek koymak isteyen bu zihniyete karşı, vatandaşın yanında yer almak, vatandaşın tercihlerine saygılı olmak, vatandaşın, milletin iradesiyle, milletin inançlarıyla, milletin değerleriyle birlikte olmak durumundaki insanlar tercihlerini yapmışlardır. Biz istemedik; ama millet iradesine saygısız olanlar, Türkiye’de, cepheleşmeyi körüklemektedirler. Herkes doğru cephede yerini almalıdır, tercihini doğru yapmalıdır.

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum; sağ olun. (*RP ve ANAP sıralarından alkışlar*)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kavuncu.

Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz’un, Başbakan A. Mesut Yılmaz’ın, partilerine ve Genel Başkanlarına sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Sayın Kapusuz, İçtüzüğün 69’uncu maddesine göre söz mü istiyorsunuz?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan, Sayın Gözlükaya...

BAŞKAN — Bir dakika efendim; hatip konuşsun, sizi de dinlerim.

Sayın Kapusuz, yeni bir sataşmaya meydan vermeyecek şekliyle sözlerinizi, lütfen, yapıp bitirin efendim.

MEHMET ALİ BİLİCİ (Adana) — Sabaha kadar devam eder Sayın Başkan.

BAŞKAN — Ederseniz, bir gün sonra yaparsınız güven oylamasını da.

MEHMET ALİ BİLİCİ (Adana) — Çalışırız.

BAŞKAN — Hay hay efendim, ben herkese söz veririm, benim açımdan bir problem yok.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; gecenin bu saatinde, bu kadar uzun bir çalışma süresi içerisinde, sizleri uzun uzun tutmak istemiyorum. Ancak, elbette, bu hür kürsüde, herkesin, bu kürsü mehabetine uygun bir tarzda konuşmasını bütün milletvekili arkadaşlarımızdan beklediğimiz gibi, Sayın Başbakandan da beklerdik. Çünkü, çiçeği burnunda, daha güvenoyu almamış, uzlaşma hükümeti kurma iddiasında bulunan bir Sayın Baş-

bakanın, buradaki konuşma üslubu, tarzı ve muhtevası, üzülerək söyleyelim ki, bu iddialarına ters düşmüştür.

Öncelikle, Sayın Başbakan, bu kadar uzun süre konuşma fırsatını yakaladığı için, zannedersem, daha çok hata yapmıştır, bunun da müsebbibi Sayın Başkanı-mızdır. Biz, en toleranslı konuşmanın yapılmasından taraf olduğumuzu, herkese eşit muamelenin yapılması gerekli olduğuna inanıyoruz, kabul de ediyoruz. Bakın, Sayın Başbakan Yardımcısı bir süre kullandı, gayet doğaldı; ama Sayın Başbakana verilen ilave süre birbuçuk saat olmuştur.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)

— Konuşturmadınız! *(ANAP sıralarından gürültüler)*

BAŞKAN — Ben, dakikaları biraz sonra söyleyeceğim; Sayın Kapusuz; konuşmanız bitsin, söyleyeceğim.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Peki Sayın Başkanım, onu siz söylersiniz.

Ancak, Sayın Başbakan sözlerine başlarken ithamla başladı “burada siyasi parti başkanlarının yok olduklarını” ifade etti; ama şu anda kendileri de yok! *(RP sıralarından alkışlar)*

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)

— Sayın Erbakan gibi televizyonlardan seyrediyor.

BAŞKAN — Bakın, konuşmasını kesmeye devam ederseniz, Salih Beye namütenahi süre tanırım.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Ben zamanı fazla kullanmayacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Efendim, siz devam edin; ben, sadece durumu söylüyorum.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Dolayısıyla, Sayın Başbakan, ya böyle iddia etmemeli veyahut da sözünde olup burada bulunmalıdır.

Şimdi, konuşmalarından birkaç tanesine, sataşma olanlarına cevap vermek durumuyla karşı karşıya olduğum, müteaddit defalar, milletimize, meydanlarda, Meclis kürsüsünde, aynı konuları cevaplandırmış olmamıza rağmen, âdeta, temcit pilavı gibi, tekrar tekrar bu kürsüye getirilen sözlerden bir tanesi “bize oy vermezseniz, patates dinindesiniz” ithamıdır, yalanıdır, iftirasıdır.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)

— Dediniz...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Bu konuyla ilgili olarak, Sayın Genel Başkanımız, müteaddit defalar “böyle söylemediğini” iddia etmiştir, açıklamıştır, bu iftiraya cevap vermiştir; ama buna rağmen, bunu duymuş olmasına, bilmiş olmasına rağmen, Sayın Başbakanın siyasi ahlakla bağdaşmayan bu meseleyi, yine buraya taşımış olmasını uygun bulmadık.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)

— Ne ahlakı!

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) — Nasıl söylemiş!

BAŞKAN — Mustafa Bey, lütfen, istirham ediyorum...

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep)
— Yalan söylüyor.

BAŞKAN — Bir dakika... Biraz sonra arkadaşınızı çıkar, cevap verir.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — İnanç ve Müslümanlık kimsenin tekelinde değildir, bizim de tekelimizde değildir; bunu, her zaman söyledik, bir kez daha, milyon kere tekrar ederek şimdi söylüyoruz; inşallah, bundan sonra aynı konuları bu kürsüden tekrar etmezsiniz. Öğrendiniz mi; yani, bizim tekelimizde olmadığını, bizim meselemizin de, Müslümanların haklarının korunma mücadelesi olduğunu ifade etmek istiyoruz.

Evet, bazı çevreler, üzülererek söyleyelim ki, bu memlekette insanların dinini yaşamasını, öğrenmesini, kendi hayatında tatbik etmesini hazmedemiyorlar. Bu bir yanlışlıktır; biz, buna karşı çıkıyoruz.

Sonra bakıyorsunuz, bir kısım kamu çalışanlarının fişlenmesi, görevlerinden uzaklaştırılması, birtakım müesseselerden ve kurumlardan atılmış olması, maalesef, hem kamuoyu nezdinde hem de ülkemiz nezdinde yanlış olan bir tutumdur. Bu bir yanlışlıktır, mutlaka, bunun düzeltilmesi lazım.

Bakınız, elli yıl öncesinde, tek parti döneminde uygulanan özellikle, baskıcı ve dayatmacı anlayış, inanç ve fikir hürriyeti konusunda, maalesef, bugün tekrar hortlatılmak isteniliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Devam edin efendim.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Bizim, bu Hükümetten istirhamımız şudur ki, buna alet olmayın, bunun sebebi ve vesilesi olmayın. Artık, çağın, bilgi çağının, insanlığın nerelere gittiği, neyle meşgul olduğu herkes tarafından biliniyor olmasına rağmen, maalesef, bu konular, bugün, hâlâ bu kürsülerde konuşuluyor. Bize göre, işte, irtica budur; insanlara baskı ve dayatmacı mantık irticadır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlar, sık sık, bu Hükümetin Programında da, biraz önce Sayın Başbakanın konuşmasında da "Refah Partisi olarak, cumhuriyetin temel ilkeleriyle, Anayasanın 2'nci maddesiyle uyuşmadığımız, uzlaşmadığımız, kavga ettiğimiz" iftirası var.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Gerçek... Gerçek...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Evet, bakınız, ben huzurlarınızdayım ve Refah Partili bir milletvekili olarak, her zaman ifade ettiğimiz gibi, şimdi, yine tekrar ediyorum: Bizim, gerçek demokrasiyle, gerçek laiklikle, gerçek sosyal devletle ve gerçek hukuk devletiyle kavgamız olamaz; bunun, en başta savunucusu biziz. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ama, siz, bu memlekette, laiklik adına, faşist laiklik dayatmacısını getirecek olursanız, milletin inancına baskıyla dayatmayı getirecek olursanız, işte, onun da karşısında oluruz. (RP sıralarından alkışlar)

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Şunun bir tanımını yapın!

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Çünkü, millî irade, demokrasi, insan hakları, hür düşünce bunu gerekli kılmaktadır. Biz, inancımız gereği, insanların yaradılıştan hür olduklarını, insan haklarının kendisine Allah tarafından verildiğini kabul eder...

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) — Anayasa var, Anayasa...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — ... hangi dinden olursa olsun ona saygı gösteririz; bunda hiç kimsenin tereddüdü olmasın.

HASAN GÜLAY (Manisa) — Şevki Yılmaz öyle söylüyor mu?

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Bir kez daha ifade ediyorum; biz, millete rağmen devlet, millete rağmen cumhuriyetten taraf değiliz. Biz, milletin cumhuriyetinden yanayız ve aynı zamanda bu cumhuriyeti bu millet kurmuştur, her zaman için savunucusuyuz; hiç kimsenin tereddüdü olmasın. (RP ve DYP sıralarından “Bra-vo” sesleri, alkışlar)

YILMAZ ATEŞ (Ankara) — Molla cumhuriyeti mi?

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Değerli arkadaşlar, Sayın Başbakan bir ifade daha kullandı ki, benmeniz şahit olduğum için, Sayın Genel Başkanım da burada olmadığı için açıklamak mecburiyetiyle karşı karşıyayım:

Evet, 28 Şubat Millî Güvenlik Kurulu toplantısından sonra Sayın Başbakanın siyasî parti genel başkanlarını ziyareti oldu, benmeniz de Mesut Beyle yapılan toplantıya katıldım; oradaki uzun uzun konuşmanın özü şuydu: “Türkiye’de, demokrasiye müdahale anlamına gelen birtakım teklifler, birtakım anlayışlar gündeme gelmiştir. Demokrasiden yana olanlar, Parlamentodan yana olanlar, hukuk devletinden yana olanlar, bu mevcut yürürlükteki Anayasadan taraf olanlar, bugün bu harekete karşı her türlü siyasî mülahazaları bir tarafa bırakıp demokrasiyi savunmalıdır” dedi. “Sizden bunun açıklamasını, bizlerin yaptığı gibi, sizin de yapmanızı istirham ediyorum” dedi ve arkasından da kamuoyuna yaptığı açıklamalarda Sayın Mesut Beyin ifade ettiği gibi...

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) — Siz yaptınız!

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — ...Sayın Genel Başkanımızın “Efendim, biz, ordumuzla, kurum ve kuruluşlarımızla uyum içerisindeyiz” demiş olmasını da burada tenkit etti, bir nevi de istismar etti; ama bizim inancımıza göre, ciddi devlet adamlığının gereği bu şekilde konuşmaktır; ancak, bu anlayışı, acaba, Sayın Mesut Yılmaz idrak edememiş gibi, böyle konuştuğunu, onunla irtibatlandırmaktan da kendimi geri tutuyorum. Çünkü, biz, açık ve net, orada, herkesin demokrasiden yana olmasını ifade etmek için gittik, konuşmalarda bulunduk. Kesinlikle, içeride başka dışarıda başka bir şey konuşulmamıştır; ama bir Başbakanın ciddi devlet adamlığına yakışır tarzdaki üslubunu ise zaman zaman herkes sitayişle kabul etmiş ve ifade etmiştir.

Değerli arkadaşlar, açık ve net şunu söyleyeceğim...

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Ben de oradaydım...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Siz de oradaydınız.

BAŞKAN — Lütfen efendim... Bir dakika...

AGÂH OKTAY GÜNER (Ankara) — Sayın Yılmaz ne dedi, söylesene.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Bakınız, eğer, ben oradaki konuşmaları yukarıdan aşağıya özetlemek istersem, Sayın Başbakan da müdahale eder.

BAŞKAN — Sayın Kapusuz, lütfen bitirin efendim.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, son cümle olarak şunu söylemek istiyorum; bakınız, bir gazete çok güzel bir karikatür yayımladı; çok ilginçtir, bir postal üzerinde arı, kuş, yandan destekli ve üzerinde şemsiye bulunan hilkat garibesini bir Hükümet, ki, bu Hükümetle ilgili, Sayın Başbakan şunu söyledi: “Bu bir demokrasi zaferidir.”

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan, sataşmayla ne ilgisi var?

BAŞKAN — Size söz vereceğim; lütfen...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) — Biz ve demokrasiyi doğru anlayanlar için ise, bu, demokrasinin yüzkarasıdır... Oluşumu ortadadır. *(RP sıralarından alkışlar)*

Değerli arkadaşlar, ben son olarak şunu söyleyeceğim; biz, hiçbir şeyin istismarından yana değiliz; biz savunduğumuz her şeye inanırız, inandığımız şeyi de her zeminde, her zaman savunuruz. İşte, bunun için, Sayın Mesut Yılmaz'ın 53'üncü Hükümette, 8 yıllık eğitimle ilgili konuşması zabıtlarda mevcuttur; 5 artı 3'ken, bu Hükümette neyi savunduğunu gördük: Çay-TV'de de yapmış olduğu konuşma benim hafızalarımın her zaman için yer etmiştir. O da, imam hatip okullarının milletin mektepleri olduğu iddiasıdır. Dolayısıyla, dün, ocak ayında böyle diyeceksiniz, bir önceki hükümette bunu savunacaksınız, bugün 180 derece farklısını söyleyeceksiniz... İşte, biz bunu yapamayız, bize bu yakışmaz.

Arz eder, teşekkür ederim. *(RP ve DYP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim Salih Bey.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — 69'a göre söz mü istiyorsunuz?

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Evet.

BAŞKAN — Sataşma konusu nedir efendim?

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Efendim, gerek Gözlükaya gerek Kapusuz ve konuşan diğer arkadaşlarımız, Genel Başkanımıza ve Anavatan Partisine sataşmışlardır.

Yeni bir sataşmaya mahal vermemek üzere söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, oturun da bir izahatta bulunalım...

Sayın milletvekilleri, lütfen oturur musunuz, bir de biz konuşalım bakalım, bir de bizi dinleyin...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bravo Sayın Başkan!

BAŞKAN — Yok, sizin bravonuzu kabul etmiyorum; çünkü iki saattir beni üzüyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Kapusuz, haklı olarak benim, Sayın Başbakanın konuşma süresini uzattığımı ifade etti; “haklı olarak” dedim.

Şimdi, bakın, ben, ilk defa hükümet programı görüşmesi yönetmiyorum. Bütçe görüşmelerinde ve hükümet programı görüşmelerinde, Meclis Başkanı olarak hep arkadaşlarımdan müsaade isteyip, kendim çıkıyorum, toleranslı bir yönetim sergilemeye gayret ediyorum, bilhassa zaman açısından ve daha geçen gün topladığımız Danışma Kurulunda sayın grup başkanvekillerine, 45 dakikalık konuşma süresi kesinleştirildiğinde, gerektiğinde bu süreyi uzatacağımı da peşinen söyledim. Bugün, Sayın Baykal, konuşmasına başlamadan önce de ifade ettim ve “ihtiyacınız olursa süreyi uzatacağım” dedim.

Sayın Baykal, 15.55’te normal süresini bitirdi, 16.10’a kadar 15 dakikalık bir süre kullandı. Bunu baz aldım. DSP’nin sayın sözcüleri süreyi aşmadılar, teşekkür ediyorum kendilerine. Sayın Gökdemir, 17.50’de normal süresini tamamladı, ek süre istedi, 7 dakika kullandı, 17.57’de konuşmasını tamamladı. Sayın Arıncı, 18.43’te normal süresini tamamladı, ek süre istedi, 13 dakika kullandı, 18.46’da konuşmasını tamamladı. Sayın Arseven, 19.43’te normal süresini tamamladı, ek süre istedi, 13 dakika kullandı, 19.56’da konuşmasını bitirdi. Sayın Hükümet, sürelerini iki kişi olarak kullandılar, 20.44’te Hükümetin normal süresi bitti, 21.32’de de Başbakan konuşmasını noktaladı.

Tavrım, bir siyasî parti başkanının, bir başbakanın, bu kürsüde konuşurken, konuşmasını kesmemektir. Bunu, Meclis gelenekleri açısından doğru bulmuyorum ve muhtelif defalar da kendilerini uyarıyorum, rica ediyorum; ama bu mikrofonu kapatmayı, bir Meclis Başkanının doğru davranışı olarak görmüyorum; onu, sayın hatiplerin davranışlarına, anlayışlarına, konuyu toparlayışlarına bırakıyorum.

Ama, bir şey daha var, doğrunun yanında bir doğru daha var; bir sayın hatip burada konuşurken devamlı laf atılırsa, devamlı sözü kesilirse, devamlı kendisinden soru sorulursa ve o kişi, bu sorulara cevap verme lüzumunu hissederse, mecburiyetini hissederse, bu konuşmanın uzayacağını da tabii kabul etmeniz lazım.

Bu açıklamayı yapmayı zarurî buldum. Bakın, şimdi, Sayın Kapusuz çıktı, 5 dakika normal konuşma hakkını verdim, bitiremedi; 5 dakika daha verdim, bitiremedi; 2 dakika daha verdim. Niye; Partisinin görüşlerini açıklamak istedi; hatta, sataşma konularının dışına da çıktı.

Değerli arkadaşlarım, bakın, burada, bugün herkes konuştu, herkes karnında-kini döktü; ama şu kürsünün önüne gelip hiçbir arkadaşım kavga etmedi; benim en çok sevdiğim budur. Bu Mecliste her şeyi konuşalım, herkes düşüncesini söylesin; ama herkes düşüncesini söylerken, diğer herkes de o düşünceye saygılı olsun; iştirak etmiyorsa, gelsin burada söylesin. *(RP sıralarından alkışlar)*

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Bravo Başkan!

BAŞKAN — Bravo da Sayın İncetahtacı, iki saattir oradan laf atıyorsunuz.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ben mi?

BAŞKAN — Evet, evet; hiç itiraz etmeyin. Bakın, alkışlamasaydınız söylemeyecektim.

Ben, bu açıklamayı yapmayı gerekli gördüm; anlayışla karşılanacağımı umuyorum.

Bartın Milletvekili Zeki Çakan'ın, Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın, partilerine ve Genel Başkanlarına sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Çakan'a, yeni bir sataşmaya meydan vermemesi ve gecenin son konuşmasını da bu Parlamentonun mehabetine uygun şekilde yapması için kürsüye davet ediyorum.

Buyurun.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Zatiâliniz de mi söz talep ediyorsunuz?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Bir şey arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Tabii; yerinizden mi efendim?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Yerimden.

BAŞKAN — Bir dakika, Sayın Çakan...

Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Efendim, Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Sayın Zeki Çakan, Genel Başkanlarına sataşma olduğu için söz talep etmişlerdir...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Hayır efendim, Partimize sataşma olduğu için, artı Genel Başkanımıza...

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Bir dakika... Arkadaşımız bitirsin.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Onu söyledi, onu duydum.

BAŞKAN — İkisini birden söyledi efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Geçenlerde bir oturum sırasında yine, siz Başkanlık yapıyordunuz, bizim Genel Başkanımızı ilgilendiren bir kısım sataşmalar yapıldı ve ben, söz istedim. Siz de, Genel Başkanın şahsında olduğu için, şahsımızı veya partimizi ilzam edecek herhangi bir iddiada bulunulmadığı için söz vermediniz. Biraz evvel, Sayın Çakan, sadece o kısmı söyledi.

BAŞKAN — Hayır efendim...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Ben öyle duydum; partimize demedi.

BAŞKAN — “Genel Başkanımıza ve Partimize” dedi efendim. “Partimize” demeseydi vermezdim.

Merak buyurmayın Sayın Bedük, benim terazi bu konularda şaşmaz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Terazinizi biliyoruz; ama tabii, biraz evvelki terazi de biraz fazla tarttı.

BAŞKAN — Ee, söyledim onu...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Öyle söylemedi; ama onun için, ben özellikle belirtmek için...

BAŞKAN — Evet... Teşekkür ederim.

Sayın Çakan, buyurun.

Sayın Çakan, çok kısa ve yeni sataşmaya meydan vermeyecek şekliyle...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; 55'inci Hükümet Programı üzerinde, siyasî parti grupları adına konuşan çok değerli milletvekili arkadaşlarım, ne yazık ki, gerçekten, bu Parlamentonun ağırlığına, ahengine yakışmayacak şekilde bazı ithamlarda bulunmuşlardır.

Sayın Gözlükaya, bu Parlamentoda en kavgacı partinin Anavatan Partisi ve onun lideri olduğunu söylemiştir.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Hayır, hayır, öyle söylemedi.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Müsaade eder misiniz?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan, ANAP demedi.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Müsaade eder misiniz?

Evet, Anavatan Partisi kavgacıdır, Anavatan Partisi lideri kavgacıdır.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Hayır, ANAP demedi.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Sayın Başkan, ANAP demedim, Yılmaz'a söyledim.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Anavatan Partisi lideri...

BAŞKAN — Sayın Çakan... Sayın Çakan, bir dakika...

Sayın Gözlükaya, bir dakika...

Arkadaşlarımız şunu söylüyorlar “Anavatan Partisi demedim, liderinize söyledim” diyorlar.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Evet.

BAŞKAN — Tamam efendim, mesele bu kadar basit.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Tamam efendim... Peki efendim...

Biraz önce, Sayın Salih Kapusuz da, Sayın Genel Başkanları burada olmadığı için, onun adına, bazı konuşmalara cevap vereceğini ifade etti. Zabıtlar burada; öyle değil mi Sayın Kapusuz?

O zaman, tersten alıyoruz; evet, bizim Genel Başkanımız kavgacıdır; ama neyin kavgasını verir bilir misiniz: Yolsuzlukların, usulsüzlüklerin, hırsızlıkların, komisyonlarda 7'ye 8, 12'ye 13 aklanmaların kavgasını verir. Anavatan Partisi de bu kavgayı verir. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Zeki Bey... Sayın Çakan...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan, bu konuşma, partisi adına yapılan bir konuşmadır...

BAŞKAN — Doğrudur...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Şimdi, biz, bürokratları... Bakın, dediniz ki, Anavatan Partisi bünyesi içerisinde, zamanında, bazı bürokratların, örneğin Engin Civanların veya o dönemde Atalay Coşkunoglu'nun... *(DYP sıralarından gürültüler)*

Müsaade buyurun, partimize yöneliktir bu hareket.

Atalay Coşkunogulların, Engin Civanların, usulsüzlük, yolsuzluk, hırsızlık yaptığını söylediniz. Anavatan Partisi, hiçbir zaman, usulsüzlük, hırsızlık, yolsuzluk yapanın yanında olmaz, hiçbir zaman da yanında olmamıştır. Yüce yargı onların cezasını vermiştir. Ancak, sizler gibi, usulsüzlük, yolsuzluk, hırsızlık yapanı, dokunulmazlık zırhına sığınmak için bu Meclise taşımamıştır.

BAŞKAN — Zeki Bey... Zeki Bey...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Örnek mi istiyorsunuz, Ömer Bilgin... Açık söylüyorum...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) — Doğru konuş.

BAŞKAN — Sayın Çakan... Sayın Çakan...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Evet, buyurun...

BAŞKAN — Söz hakkı doğuruyorsunuz...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Peki efendim.

BAŞKAN — Peki efendim ama söz hakkı doğuruyorsunuz... Rica ettim sizden...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Peki efendim, bağlıyorum.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Söz istiyorum efendim.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — İmam hatip okullarını siyasete alet ettiniz, “arka bahçe” dediniz. “Bizim mücahidimizdir” dediniz. Onlar, gerçek din adamı olmak ve din bilgisi almak için o okullara gittiler. Onları size alet ettirmeyeceğiz. Bunun mücadelesini açık söylüyorum bugüne kadar verdik, bundan sonra da vereceğiz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Kapatacak mısınız?

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Cumhuriyete bağlı olan bu talebeleri yönlendirmeye çalıştınız, sizlere yönlendirtmeyeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Çakan... Sayın Çakan... Sayın Çakan, konunun dışına çıktık...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Nereden çıkarıyorsunuz bunları?

BAŞKAN — Efendim, siz lütfen yerinize oturur musunuz?

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Sayın Kapusuz, biraz önce...

BAŞKAN — Sayın Çakan, bir dakika, benim sözümü kesmeyin.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Buyurun efendim.

BAŞKAN — Bakın, ben müdahale ediyorum, sizin müdahale etmenize gerek var mı efendim?

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Efendim, bir dakika... Sayın Başkanı falan yok. Müdahale edilecekse, orada Grup Başkanvekili var, o kalkar, müdahale eder.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Hayır, ben imam hatip mezunuyum; yeter artık.

BAŞKAN — İyi ya efendim, tescil ettiniz, tamam. Yeter!

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Hangisi yetiyor peki?

BAŞKAN — Benim söylediğim yetiyor, sizin söylediğiniz değil. Ben idare ediyorum burayı, siz değil. Oturun lütfen yerinize.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Hayır, onlarınki yetiyor.

BAŞKAN — Oturun yerinize efendim.

LÜTFİ YALMAN (Konya) — Bu okullar cumhuriyet okulları değil mi?

BAŞKAN — Oturun yerinize efendim.

Sayın Grup Başkanvekiliniz onun cevabını verdi. Oturun yerinize. İstirham ediyorum yani...

Sayın Çakan, lütfen... Siz de toparlayın efendim.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Benden önce konuşan... Demokratik, laik...

LÜTFİ YALMAN (Konya) — İmam hatip okullarını kapatacaksınız...

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Hiç kimse imam hatip okullarını kapatamaz, kapatmaya da gücü yetmez. Anavatan Partisi hiçbir zaman imam hatip okullarının kapanması taraftarı değildir. Ama, onu, size, siyasete alet de ettirmeyeceğiz, arka bahçeniz olmayacak; bunu bilin.

Anayasamızın 3'üncü maddesinde olan şu anda bizi izleyen Yüce Türk Milleti önünde söylüyorum demokratik, laik, sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinin, hiçbir zaman, bu prensiplerinden, bu umdelerinden bir tek taviz verdirmeyeceğiz. Eğer rejim tıkandıysa, belirli tavizleri verme konusunda karşısına biz çıktıysak, demokratik kitle örgütleri çıktıysa, bundan sonra da buna devam edilecektir.

Ben, burada, Sayın Kapusuz'a bir cevap vermek istiyorum: "Sayın Genel Başkanımız bunu demedi, bunu demedi, bunu demedi" diyor; ama ben, Yüce Türk Milleti önünde şunu söylüyorum: Tazminat davası açılması gerekiyorsa, Sayın Kamalak, benim konuşmamla ilgili tazminat davası açsın. Yalan söylüyorsam, Yüce Türk Milleti önünde kendisinden özür dileyeceğim; ama Sayın Kamalak'ın televizyon programında aynen söylediği şudur: Anayasanın 3'üncü maddesinde "Türkiye Cumhuriyetinin başkenti Ankara'dır" der; doğru mudur?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Doğru.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Doğru.

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Doğrudur.

Sayın Kamalak, o televizyon programında aynen şunu demiştir: “Türkiye Cumhuriyetinin başkenti Ankara’dır diyerek, Anayasanın 3’üncü maddesindeki bu konu, benim çocuğumun geleceğine ipotek koymaktadır. Niçin Ankara başkent; başka yer başkent olmuyor?” Bu konuyla ilgili, işte, değiştirilemez maddesi...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Ne alakası var?

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Nereden çıktı bu?

ZEKİ ÇAKAN (Devamla) — Bir dakika... Şu ilgisi var: Anayasanın ilk üç maddesi değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez. Teklif eden Sayın Kamalak’tır.

Arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük’ün, Bartın Milletvekili Zeki Çakan’ın, partilerine sataşması nedeniyle konuşması

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Sayın Saffet Arıkan Bedük söz istedi.

69’a göre mi efendim?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Evet efendim.

BAŞKAN — Sataşma mı efendim?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sataşma efendim.

BAŞKAN — Buyurun. (ANAP sıralarından “Sayın Başkanım...” sesleri)

Sayın Başkanımı kalmadı tabii. İşte böyle olur, sonuçta böyle olur.

Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biraz evvel, Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Sayın Zeki Çakan’ın, özellikle Grubumuzu hedef almak suretiyle yapmış olduğu ithamı şiddetle reddediyorum. Doğru Yol Partisi, hırsızlıkların, yolsuzlukların karşısında olmuştur; Doğru Yol Partisi, bu çatı altında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin verdiği kararlar çerçevesinde, alınan her karara saygı göstermesini bilmiştir ve herkesi de saygı göstermeye davet ediyor. Bu Mecliste, millî iradenin tecellisi olarak alınan kararlara saygı gösterin, saygı. Özellikle, hiçbir kimseyi itham altına almadan değerlendirme yapın.

Doğru Yol Partisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Döneminin açılışından itibaren ve yine hatırlarsanız- Nisan 1996’da, Genel Başkanımız Sayın Çiller, benim de dahil olduğum bir heyet kurmak suretiyle, özellikle, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının sınırlandırılması konusunda ve mal varlığının tespiti ve bununla ilgili suallerin ve yargılamanın yapılması hususunda bir anayasa değişikliği teklifi getirmişti.

Biz, iyi niyetli olarak, partileri dolaşmış ve “Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsündeki konuşmaların dışında, diğer her türlü eylemlerinden dolayı, milletvekillerinin dokunulmazlıklarını kaldıralım ve eğer, milletvekillerine yönelik, Başbakanlara veya bakanlara yönelik hırsızlık, yolsuzluk, suiistimal iddiaları varsa, biz, doğrudan doğruya mahkemeye gidelim. Yargıtay’da ceza daireleri başkanlarından teşekkül eden bir kurul oluşsun; bu kurul, bu iddiaları, Yargıtay Başsavcısının incelemesinden sonra yargılasın ve herkes, milletin önüne açık alınla çıksın” demiştik. Buradaki iddiamız hatırlarsanız 83’üncü maddeyle ilgiliydi. O tarihte, yine “dosyalar kapatılmak isteniyor” dendi, biz kalktık, hem televizyon televizyon dolaştık hem de bu kürsüde dedik ki “bizim, hiçbir dosyayla ilgili, kapatılması hususunda ne bir talebimiz var ne iddiamız var ne de böyle bir isteğimiz var. Bizim isteğimiz, milletin huzurunda çamur atmamaktır. Bizim iddiamız ve isteğimiz, hiç kimseyi, yapmadığı bir suçtan dolayı, yargısız infaz yaparak itham etmek, suçlamamaktır.” Onun için biz bunu söyledik ve tekrar, yine bu kürsüden söylüyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak Sayın Kalemlî’nin de imzasının bulunduğu yerde, Anayasanın 83’üncü maddesinin değişikliği hususunda, bizim Genel Başkanımız, daha evvelden bu imzaları toplamış; bu iddialarla ilgili olarak, parti liderlerini ziyaret etmek suretiyle talepte bulunmuş olmasına rağmen, yazılıya çevirerek bir talepte bulunmuştur.

Değerli arkadaşlar, özellikle Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Sayın Çiller, yine parti liderlerini dolaşmak suretiyle “mal varlığıyla ilgili eğer bazı iddialar varsa, Türkiye Cumhuriyeti Devletinde fevkalade önemli bir organ olan Sayıştay incelesin. Eğer bir suiistimal varsa, eğer bir haksız iktisap varsa, bunu, Sayıştayın incelemesinden sonra ilgili yargı merciine götürelim. O yargı mercii, eğer haksız iktisapla ilgili iddiaları tespit ederse, onu yargılasın ve cezalandırmasını yapsın” demişti. Ben de o heyette bulunmuştum. Onun için, buradan tekrar size sesleniyorum, diyorum ki...

BAŞKAN — Saffet Bey, bunu, madde 83’te münakaşa ederiz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) — Hayır efendim, bir iddiada bulundu...

BAŞKAN — Siz söyleyeceğinizi söylediniz, lütfen bağlayınız...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) — Ben bağlayacağım; ama Sayın Zeki Çakan bize dönerek, yolsuzluklarla ilgili olarak, burada, âdeta biz bir koruma yapmış gibi bir iddiada bulundu. Ben, bu iddiaya cevap vermek durumundayım.

Doğru Yol Partisinin felsefesini de anlatıyorum, Doğru Yol Partisi Liderinin özellikle tavrını ve bütün milletvekillerimizin özellikle bu konudaki tavrını açık olarak kamuoyuna açıklamak istedim.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) — Ben, sizin sözcünüze cevap verdim, size değil.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) — Hepinize teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, söz verdiğiniz için size de teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum Sayın Bedük.

Evet, sonuna geldik...

METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) — Sayın Bedük, siz korumadınız Refah Partisi korudu; 8'e 7'lerle...

Buyurun Sayın Başkanım; affedersiniz...

BAŞKAN — Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum efendim... Sağolun...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) — Sayın Bostancıoğlu, siz böyle konuşmaya devam ettiğiniz sürece, biz cevap verimiz.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, karşılıklı konuşmanız bittiyse, Başkan olarak kararımı söyleyeceğim... Lüften efendim...

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Aykurt, bu ricama siz de dahilsiniz efendim...

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Güven oylamasının, Anayasanın 110 ve İçtüzüğü'nün 124'üncü maddeleri gereğince, görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılması gerekmektedir. Buna göre, güven oylaması 12 Temmuz 1997 Cumartesi günü yapılacaktır.

Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güven oylaması yapmak için, 12 Temmuz 1997 Cumartesi günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.55

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 20 Cilt 31 Birleşim 120
Sayfa 4-7
12.7.1997 Cumartesi

BİRİNCİ OTURUM
BAŞKAN: Mustafa KALEMLİ
KÂTİP ÜYELER: Fatih ATAY (Aydın)
 Ünal YAŞAR (Gaziantep)
Açılma Saati: 15.00

Güvenoylaması

BAŞKAN — Öncelikle, bu toplantı için, İçtüzüğümüzün, bilhassa dinleyicileri ilgilendiren 169’uncu maddesini bir kere daha okuyup zabıtlara geçirmek istiyorum: “Madde 169.- Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde oturmak zorundadırlar. Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış yahut herhangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar. Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkarılırlar.” Değerli milletvekilleri, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında bulunan, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında, Anayasanın 110 ve İçtüzüğün 124’üncü maddeleri gereğince güven oylaması yapılacaktır. Güven oylamasının açık oy şeklinde yapılması, İçtüzüğün 124’üncü maddesi gereğidir. İçtüzüğün 139’uncu maddesine göre de, açık oylama şekline Genel Kurul karar verecektir. Bu konuda, Meclis Başkanlığına verilmiş bir önerge vardır; bilgilerinize sunmak bakımından sadece okutacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçtüzüğün 124’üncü maddesi gereğince, güven oylaması için yapılacak açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekilinin, ayağa kalkarak “kabul”, “ret”, “çekimser” şeklinde oyunu belirlemesi suretiyle yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Zeki Çakan	(Bartın)
Aslan Ali Patipoğlu	(Amasya)
Yusuf Pamuk	(İstanbul)
İrfan Demiralp	(Samsun)
Yaşar Okuyan	(Yalova)
Yusuf Ekinci	(Burdur)

Abbas İnceayan	(Bolu)
Şükrü Yürür	(Ordu)
Hüseyin Yayla	(Hatay)
Ülkü Güney	(Bayburt)
Adem Yıldız	(Samsun)
Şadan Tuzcu	(İstanbul)
Nabi Poyraz	(Ordu)
Yaşar Dedelek	(Eskişehir)
Yaşar Eryılmaz	(Ağrı)
Halit Dumankaya	(İstanbul)
Ali Er	(İçel)
Esat Bütün	(Kahramanmaraş)
İbrahim Çebi	(Trabzon)
Bahri Kibar	(Ordu)
Mustafa Balcılar	(Eskişehir)

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Grup Başkanvekilleri, hepinizde yoklama cetvelleri var mı efendim? Dağıtmış olmamız lazım. Yoklama cetveli olmayan varsa işaret buyursun lütfen. Güven oylamasının, adı okunan sayın milletvekilinin, ayağa kalkarak, yüksek sesle “kabul”, “ret” veya “çekimser” şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Sayın milletvekilleri, oylamaya Adana İlinden başlayacağım; fakat daha önce, mazeretleri nedeniyle, bir Sayın Bakanlar Kurulu üyesi arkadaşım, iki değerli milletvekili arkadaşım Divana tezkere verdiler, hastalıkları nedeniyle önce onlar oylarını kullanacaklar. (Oyların toplanmasına başlandı)

Halil İbrahim Özsoy? Kabul... (CHP sıralarından, İzmir Milletvekili Sabri Ergül “Deyyusu ekber dışarı” yazılı levhayı sırasının üzerine koydu) (RP sıralarından gürültüler “Yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan... Sayın Başkan...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Dışarı atın onu Sayın Başkan... (RP ve CHP milletvekillerinin kürsü önünde toplanmaları, aralarında yumruklaşmalar)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bir dakika... Lütfen efendim... Kaldırın onu... (Gürültüler) Sayın İdare Amirleri... Sayın İdare Amirleri... Sayın idare Amirleri... Efendim, kaldırın o tabelayı oradan...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Kaldırsın şunu...

BAŞKAN — İdare Amirleri; kaldırın o tabelayı...

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Sayın Başkan, dışarı çıksın.

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Dışarı atın...

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, kaldırın o tabelayı... Sayın İdare Amirleri şu tabelayı kaldırın biriniz...

HASAN HÜSEYİN CEYLAN (Ankara) — Dışarı atın... Dışarı atın...

SITKI CENGİL (Adana) — Sayın Başkan, atın dışarı onu...

BAŞKAN — Şu tabelayı kaldırın... Efendim, şu tabelayı kaldırın lütfen... Kaldırın şu tabelayı... (*Gürültüler*) Efendim, lütfen yerinize oturun... Lütfen yerinize oturun...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, dışarı atın onu...

BAŞKAN — Sayın idare amirleri... Sayın idare amirleri... (*Gürültüler*) Oturun efendim yerinize... Efendim, oturun yerinize, gereğini yapacağım... Yerinize oturun, gereğini yapacağım... (*Gürültüler*)

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Sayın Başkan, dışarı çıkarın, dışarı...

BAŞKAN — Efendim, gereğini yapacağım... Oturun yerinize... Sayın Ergül... Lütfen, dışarıya alın arkadaşınızı... Sayın Ergül, dışarıya... Lütfen dışarıya efendim... (*Gürültüler*) Sayın Ergül... Sayın Ergül, lütfen dışarıya efendim... Lütfen efendim... Sayın Grup Başkanvekilleri... (*Gürültüler*)

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Sayın Başkan, dışarı çıkarın...

BAŞKAN — Efendim, oturun; alacağım dışarıya. Siz oturmazsanız dışarıya alamam ki...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Atın dışarı onu...

BAŞKAN — Dışarı alacağım efendim, siz oturun yerinize. Bakın, buradan söylüyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Atın onu dışarı Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, yerlerinize oturun, ben alıyorum dışarı... Dışarıya alıyorum efendim, arkadaşlarınız yerlerine otursun... Sayın Ergül, lütfen, dışarıya efendim... (*RP sıralarından gürültüler, "atın dışarıya" sesleri*) Sayın Ergül, lütfen dışarıya...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Sayın Başkan...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Ergül, lütfen, dışarıya...

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) — Sayın Başkan... Sayın Başkan, atın onu dışarıya...

BAŞKAN — Efendim, lütfen geçin yerinize...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Atın dışarıya...

BAŞKAN — Efendim, lütfen, dışarıya çıksın arkadaşınız. Bakın, sayın milletvekilleri, eğer, oturmazsanız, oturuma ara veririm. (*RP sıralarından gürültüler "Atın*

dışarı” sesleri) Siz yerinize geçin... Sayın Ergül’ü dışarıya alın... Sayın Ergül, lütfen, dışarıya... İstirham ediyorum efendim.... İstirham ediyorum efendim... *(Gürültüler)*

ZEKİ ERGEZEN (Bitlis) — Dışarıya atın Sayın Başkan...

BAŞKAN — Dışarıya lütfen... Bakın, rica ediyorum... Dışarıya efendim... *(Gürültüler)* Efendim, siz, lütfen, çıkın dışarıya... *(RP sıralarından “atın dışarıya” sesleri)* Sizler de yerinize geçin efendim... Efendim, lütfen, geçin yerinize... *(RP sıralarından “Yuh” sesleri)*

SITKI CENGİL (Adana) — Atın dışarıya, dışarı çıkmadı...

BAŞKAN — Attım dışarı kardeşim... Allah Allah! *(RP sıralarından gürültüler “atın dışarıya” sesleri)* Lütfen, yerinize oturun... Attım kardeşim; anlamıyor musunuz? Oturun efendim... Oturun efendim... Efendim, oturun yerinize... Değerli milletvekilleri, o arkadaşımız salon dışına alındı. Lütfen, yerlerinize oturunuz... Sayın İdare Amirleri, lütfen, görevinizi yapın efendim... Lütfen... Lütfen, yerinize oturun... *(Gürültüler)* Efendim, lütfen, yerlerinize oturur musunuz? *(RP sıralarından gürültüler “Çıkmadı” sesleri)* Ne oluyor orada; anlamıyorum ki... Dışarıya çıkmadı mı? Efendim, çıksın dışarıya arkadaşımız... *(RP sıralarından “çıksın dışarıya” sesleri)*

NİHAT MATKAP (Hatay) — Sayın Başkan, orada kalsın, dışarıdan dolaşıp geliyorlar...

BAŞKAN — Efendim, lütfen, siz kendisine yardımcı olun... Lütfen, dışarıya alın. *(Gürültüler)* Sayın milletvekilleri, lütfen, oturur musunuz? O hareketi yapan arkadaşımızı salon dışına aldık; lütfen, oturun efendim... *(RP sıralarından gürültüler “Hâlâ oturuyor” sesleri)* Aldım efendim...

MUHAMMET POLAT (Aydın) — Başkanım, millet birbirini yiyecek... Başkanım, millet birbirini yiyecek... Tedbirini al... *(Gürültüler)*

BAŞKAN — Lütfen, çıkın dışarı... Lütfen, çıkın dışarı... Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.13

İKİNCİ OTURUM**BAŞKAN:** Mustafa KALEMLİ**KÂTİP ÜYELER:** Fatih ATAY (Aydın)

Ünal YAŞAR (Gaziantep)

Açılma Saati: 15.25

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 120'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Başbakan A. Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkındaki güven oylaması (Devam)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, biraz önce, fevkalade kınadığım, son derece üzüntü duyduğum ve bu çatinın mehabetine yakışmayan bir olayı yaşadık. Mensubu bulunduğu Siyasî Parti Grubunun Sayın Grup Başkanvekilleri, o arkadaşımızla bizzat ilgileniyorlar; kendilerine teşekkür ediyorum. Ayrıca, ben, İttüzüğün bana verdiği disiplin cezası hükümleri içerisinde kendisini bu aşamada uyarıyorum. (RP sıralarından gürültüler) Efendim bir dakika... Bir dakika müsaade buyurun. Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) — Olmaz Sayın Başkan; kınama cezası vermeniz gerekir.

BAŞKAN — Sayın Gül, beni dinler misiniz? Bizim İttüzüğümüzde, disiplin cezalarının hangi silsile içerisinde verileceğini, biraz önce, Sayın Grup Başkanvekillerinize izah ettim; onlar, benimle mutabık. Lütfen, Sayın Grup Başkanvekillerinizi takip edin efendim. Şimdi, kaldığımız yerden oylamaya devam ediyoruz. Bundan önce oy kullanan arkadaşlarımızın oyları geçerlidir. En son, Sayın Halil İbrahim Özsoy oyunu kullanmıştı; ben, tekrar ettiriyorum kendisine.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) — Tekrar, baştan okuyun efendim.

BAŞKAN — Hayır efendim, kaldığımız yerden devam ediyoruz. Sayın Halil İbrahim Özsoy? Kabul. (Oyların toplanmasına devam edildi)

BAŞKAN — Kaya Erdem?

İ. KAYA ERDEM (İzmir) — Kabul.

BAŞKAN — Şükrü Sina Gürel?

ŞÜKRÜ SİNA GÜREL (İzmir) — Kabul. (CHP İzmir Milletvekili Sabri Ergül, Genel Kurul salonuna girerek “Kabul oyu kullanıyorum” dedi) (RP sıralarından “Yuh” sesleri; CHP sıralarına doğru yürümeler)

BAŞKAN — Şükrü Sina Gürel ?

ŞÜKRÜ SİNA GÜREL (İzmir) — Kabul...

BAŞKAN — Devam edin efendim. Aydın Güven Gürkan? (RP milletvekillerinin, İzmir milletvekili Sabri Ergül'ün girdiği kapı tarafına koşuşmaları; “yuh” sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, oturun... Sayın Atay, siz okumaya devam edin efendim. (Gürültüler) Sayın grup başkanvekili, kaç defa rica ettim efendim; kaç defa rica ettim... (Gürültüler)

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Bir daha bu Meclise girmeyecek bu adam!

BAŞKAN — Lütfen, bu arkadaşınıza sahip olun efendim... Lütfen... Rica ediyorum...

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Girmeyecek, oy kullanmayacak; o kadar!

BAŞKAN — Efendim, beni, tekrar ara vermek zorunda bırakmayın! Evet arkadaşlar, lütfen, yerlerinize oturun.

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) — Bundan sonra alkol testi yapın Sayın Başkanım; Mecliste alkol testine tabi tutun; alkol içen bu Meclise gelmesin.

BAŞKAN — Tamam efendim, mesele halledildi, lütfen, yerlerinize oturun.

MEHMET SILAY (Hatay) — Sayın Başkan, lütfen, dışarı atın!

BAŞKAN — Lütfen, yerlerinize oturun efendim. (*Gürültüler*) Birbirinize bağırarak neyi halledebileceksiniz ki...

MEHMET SILAY (Hatay) — O alçağı dışarı atın!

BAŞKAN — Sayın Çakan, lütfen, yardımcı olun.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, hassasiyetimizi kavrayıp bize yardımcı olun.

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, lütfen yerlerinize oturur musunuz efendim; istirham ediyorum...

MUSTAFA KÖYLÜ (Isparta) — Oyun yapıyorsunuz Sayın Başkan, oyun...

BAŞKAN — Adnan Bey, Sayın Öymen, lütfen, yerlerinize oturur musunuz?

M. CEVDET SELVİ (Ankara) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Bakan, benim dışarıda aldığım tedbirleri siz gördünüz; elimden gelen her şeyi yaptım...(*Gürültüler*)

ÖMER ÖZYILMAZ (Erzurum) — Onun oyu geçersiz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Zaten kullandırmadım ki...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) — Onun oyu geçersiz...

BAŞKAN — Efendim, kullandırmadım; anlamıyor musunuz?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) — Onun oyu geçersiz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Kullandırmadım oyunu; oyunu kullandırmadım...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, olayın hassasiyetini kavırıyorsunuz; bize yardımcı olmanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN — Peki efendim; buyurun; yardımcı olacağım. Sayın Sav, Sayın Matkap, efendim, tekrar ricacı oluyorum; lütfen, bu arkadaşınıza sahip olun... İstirham ediyorum...

M. CEVDET SELVİ (İstanbul) — Meclise “pezevenk” diyen adam orada oturuyor; siz, bu arkadaşımızı dışarı çıkarıyorsunuz...

BAŞKAN — Efendim, ben, grup başkanvekilleriyle muhatabım. Efendim, oturun siz... Tamam, siz oturun yerinize.... Siz oturun...

M. CEVDET SELVİ (İstanbul) — Orada “pezevenk” diyen adam oturuyor; o adam da buraya geliyor!

BAŞKAN — Sayın Selvi, sizden de rica ediyorum... *(Gürültüler)*

M. CEVDET SELVİ (İstanbul) — “Pezevenk” diyen adam orada...

BAŞKAN — Efendim, istirahat ediyorum... Efendim, lütfen, yerinize oturun.

M. CEVDET SELVİ (İstanbul) — Oturacağım da, işin tadını kaçırıyorlar.

BAŞKAN — Efendim, lütfen, yerinize oturun. Sayın Baş, siz de, lütfen, yerinize oturur musunuz? Sayın Kırılı... Sayın Bedri İncetahtacı, lütfen... Efendim, lütfen, yerlerinize oturur musunuz? Sayın Terzi, yardımcı olun efendim. Efendim, iki ismi tekrarlıyorum: Sayın Şükrü Sina Gürel? Kabul. Sayın Aydın Güven Gürkan? Kabul. Devam edin efendim. *(Oyların toplanmasına devam edildi)* A. Mesut Yılmaz? Kabul. Şevki Yılmaz? *(DSP ve CHP sıralarından “Yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar; RP sıralarından alkışlar)*

MUSTAFA KUL (Erzincan) — Dışarı atın, dışarı atın.

BAŞKAN — Lütfen efendim... Sakin olun efendim... *(DSP ve CHP sıralarından “Yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar; RP sıralarından alkışlar)* Efendim, sakin olun... Lütfen... *(DSP ve CHP sıralarından “Yuh” sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)* Efendim, anlaşıldı protesto... Tamam, sakin olun... Lütfen! *(CHP sıralarından “Dışarı atın” sesleri, gürültüler)*

MUSTAFA KUL (Erzincan) — Onu atıyorsunuz da, bunu niye atmıyorsunuz?

BAŞKAN — Efendim, lütfen, susar mısınız? *(CHP sıralarından “Dışarı atın” sesleri, gürültüler)* Lütfen, susar mısınız?

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Sayın Başkan... *(Gürültüler)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bu kadar yıldır bu Parlamentonun içindediniz; bu Parlamenta Başkanlık eden kişinin, hangi durumda, bir milletvekiline Sayın Algan Hacaloğlu, bu sözüm size hangi suçtan, ne şekilde ceza vereceği İçtüzükte yazılıdır.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Söylediğini kabul ediyor musunuz?

BAŞKAN — Yapmayın efendim... İstirham ediyorum... *(DSP ve CHP sıralarından gürültüler)* Lütfen efendim! Lütfen! Sayın Atay, siz okumaya devam edin. Şevki Yılmaz? Ret. Teoman Akgür? Kabul. *(Oyların toplanmasına devam edildi)*

BAŞKAN — Oylama sırasında salonda bulunmayanları tekrar arayacağım. *(Oyların toplanmasına devam edildi)*

BAŞKAN — Oylama işlemi bitmiştir. *(Oyların ayırımı yapıldı)*

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, sonuçları ilan ediyorum:

Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında yapılan güven oylaması:

İştirak sayısı: 539 Kabul: 281 Ret: 256 Çekimser: 2 *(ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)* Sayın milletvekilleri, bu sonuca göre; yani, 256 ret oyuna karşılık 281 kabul oyuyla, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna, Meclisimizce güvenoyu verilmiştir. Kendilerini kutlar, milletimiz ve memleketimiz için hayırlı ve başarılı olmasını dilerim. Teşekkür için, Sayın Başbakan söz istemişlerdir; buyurun

efendim. (ANAP ve DSP sıralarından “Bravo” sesleri, ayakta alkışlar; CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

Başbakan A. Mesut Yılmaz’ın, Bakanlar Kurulunun güvenoyu alması dolayısıyla yaptığı teşekkür konuşması

BAŞBAKAN A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 55’inci Cumhuriyet Hükümetine göstermiş olduğunuz güven için, Hükümetim adına, hepimize şükranlarımı sunuyorum. Yüce Meclis, bugün Hükümetimize vermiş olduğu güvenoyuyla, bir defa daha, inisiyatifin kendi elinde olduğunu ve milletin mukadderatına sahip çıktığını göstermiştir. (ANAP, DSP, CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Bu oylama şunu bir defa daha açık ve kesin bir şekilde ortaya koymuştur ki, Yüce Meclisin iradesine ipotek koymak mümkün değildir. (ANAP, DSP, CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Hükümetimiz, bugün sizlerden aldığı bu destekle, daha güvenoyu almadan önce başladığı çalışmalarına, bundan sonra, daha büyük bir şevk ve heyecanla devam edecektir. Değerli milletvekilleri, bugünden itibaren, Türkiye’de yeni bir dönem başlamaktadır. Bu yeni dönemde atacağımız ilk adım, her şeyin yeniden normale dönmesi olacaktır. Milletimiz, sürekli gerilim içinde yaşamaktan bıkmıştır. Milletimiz, son bir yılda yaşadıklarını artık unutmak istemektedir. Milletimiz, huzur istemektedir. Milletimiz, millî ve manevî değerlerine sahip çıkarak, çağdaş dünyayla bütünleşmek istemektedir, demokrasi içerisinde daha yüksek refah düzeyine ulaşmak istemektedir. Hiç kimse, ama hiç kimse, bunları milletimize çok görmemelidir. Hükümetimiz, milletimizin bu arzularını gerçekleştirmek için kurulmuştur. Ülkenin meselelerini bilen, bunları çözmek için gerekli birikime ve enerjiye sahip olan bir hükümettir. Gücünü, milletin desteğinden ve Yüce Meclisin biraz önce güvenoyu şeklinde tecelli eden iradesinden almaktadır. Türkiye’nin çok ağır sorunları olduğunu biliyoruz; ama gene biliyoruz ki, sizlerden aldığımız bu güçle, uzlaşma, hoşgörü ve karşılıklı anlayış içerisinde memleketimizin çözülemeyecek hiçbir meselesi yoktur. Bugün Hükümetime güvenoyu veren bütün değerli milletvekillerinden, güven oylamasından sonra da bize desteğini sürdürmelerini bekliyoruz. Bugün bize güvenoyu vermeyen değerli milletvekillerimizden de, Türkiye’nin hayrına yapacağımız işlerde bize destek olmalarını istiyoruz. (ANAP, DSP, CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Hükümetimin yolu, Büyük Atatürk’ün Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda çizdiği yol olacaktır. (ANAP, DSP, CHP, DTP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar) Allah, milletimizin ve Meclisimizin yardımcısı olsun. (ANAP, DSP ve DTP sıralarından ayakta alkışlar; CHP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başbakan. Sayın milletvekilleri, denetim konularını görüşmek için, 15 Temmuz 1997 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.25

Başbakan A. Mesut Yılmaz Tarafından Kurulan Bakanlar Kurulu İçin Yapılan Güven oylamasına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir)

<i>Program:</i>	07.07.1997
<i>Güvenoylaması:</i>	12.07.1997
<i>Üye Sayısı:</i>	550
<i>Kullanılan Oylar:</i>	539
<i>Kabul Edenler:</i>	281
<i>Reddedenler:</i>	256
<i>Çekimserler:</i>	2
<i>Geçersiz Oylar:</i>	—
<i>Oya Katılmayanlar:</i>	9
<i>Açık Üyelikler:</i>	2
<i>Mükerrer Oylar:</i>	—

(Kabul Edenler)

ADANA

Uğur Aksöz, İmren Aykut, İbrahim Yavuz Bildik, M. Ali Bilici, Mehmet Büyükyılmaz, Erol Çevikçe, Tuncay Karaytuğ, Mustafa Küpeli, Arif Sezer

ADİYAMAN

Mahmut Bozkurt, Celal Topkan

AFYON

H. İbrahim Özsoy, Yaman Törüner, Kubilay Uygun, Nuri Yabuz

AĞRI

Yaşar Eryılmaz

AMASYA

Aslan Ali Hatipoğlu, Haydar Oymak

ANKARA

İlhan Aküzüm, Nejat Arseven, Yılmaz Ateş, Gökhan Çapoğlu, Ali Dinçer, Eşref Erdem, Ağâh Oktay Güner, Halis Uluç Gürkan, İrfan Köksalan, M. Seyfi Oktay, Mehmet Sağdıç, Önder Sav, Yücel Seçkiner, İlker Tuncay, Aydın Tümen, Hikmet Uluğbay

ANTALYA

Deniz Baykal, Emre Gönensay, İbrahim Gürdal, Bekir Kumbul, Sami Küçükbaşkan, Yusuf Öztıp, Metin Şahin

ARDAHAN

İsmet Atalay

ARTVİN

Metin Arifağaoğlu, Süleyman Hatinoğlu

AYDIN

Cengiz Altınkaya, M. Fatih Atay, Sema Pişkinsüt, İsmet Sezgin, Yüksel Yalova

BALIKESİR

Safa Giray, Tamer Kanber, Mustafa Güven Karahan, İ. Önder Kırılı, Hüsnü Sıvalıoğlu

BARTIN

Zeki Çakan, Cafer Tufan Yazıcıoğlu

BATMAN

Ataullah Hamidi

BAYBURT

Ülkü Güney

BİNGÖL

Mahmut Sönmez

BİTLİS

Edip Safder Gaydalı, Kamran İnan

BOLU

Avni Akyol, Abbas İnceayan, Mustafa Karşlıoğlu

BURDUR

Yusuf Ekinci, Kazım Üstüner

BURSA

Yüksel Aksu, Ali Rahmi Beyreli, Cavit Çağlar, İlhan Kesici, Hayati Korkmaz, Feridun Pehlivan, Yahya Şimşek, Ertuğrul Yalçınbayır, İbrahim Yazıcı

ÇANAKKALE

Hikmet Aydın, Mustafa Cumhur Ersümer, Ahmet Küçük, A. Hamdi Üçpınarlar

ÇANKIRI

Mete Bülgün

ÇORUM

Ali Haydar Şahin

DENİZLİ

Hilmi Develi, Adnan Keskin, Hasan Korkmazcan, Haluk Müftüler

DIYARBAKIR

Muzaffer Arslan, Ferit Bora, Sebgetullah Seydaoğlu

EDİRNE

Evren Bulut, Mustafa İlimen, Erdal Kesebir

ERZİNCAN

Mustafa Kul, Mustafa Yıldız

ERZURUM

Necati Güllülü

ESKİŞEHİR

Necati Albay, Mustafa Balcılar, Demir Berberoğlu, İbrahim Yaşar Dedelek, Mahmut Erdir

GAZİANTEP

Mehmet Batallı, Hikmet Çetin, Ali İlksoy, Mustafa R. Taşar, Ünal Yaşar, Mustafa Yılmaz

GİRESUN

Burhan Kara, Yavuz Köymen, Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE

Mahmut Oltan Sungurlu

HAKKÂRİ

Naim Geylani

HATAY

Fuat Çay, Ali Günay, Nihat Matkap, Levent Mısıkoğlu, Atilla Sav, Ali Uyar, Hüseyin Yayla

İĞDIR

Adil Aşırım, Şamil Ayrım

İSPARTA

Erkan Mumcu

İÇEL

Oya Araslı, Halil Cin, Ali Er, Abdülbaki Gökçel, D. Fikri Sağlar, Mustafa İstemihan Talay, Rüştü Kazım Yücelen

İSTANBUL

Bülent Akarcalı, Ziya Aktaş, Yıldırım Aktuna, Ahat Andican, Refik Aras, Mehmet Aydın, Ali Coşkun, Nami Çağan, H. Hüsnü Doğan, Halit Dumankaya, Bülent Ecevit, Hasan Tekin Enerem, Algan Hacaloğlu, Cefi Jozef Kamhi, Ercan Karakaş, Yılmaz Karakoyunlu, M. Cavit Kavak, Ahmet Güryüz Ketenci, Osman Kılıç, Mehmet Tahir Köse, Emin Kul, Necdet Menzir, Mehmet Moğultay, Yusuf Namoglu, Altan Öymen, Korkut Özal, Ali Talip Özdemir, H. Hüsamettin Özkan, Yusuf Pamuk, Mehmet Cevdet Selvi, Mehmet Sevigen, Ahmet Tan, Güneş Taner, Bülent Tanla, Zekeriya Temizel, Erdoğan Toprak, Ali Topuz, Şadan Tuzcu, Bahattin Yücel

İZMİR

Veli Aksoy, Turhan Arınç, Ali Rıza Bodur, Işın Çelebi, Hasan Denizkurdu, İ. Kaya Erdem, Sabri Ergül, Şükrü Sina Gürel, Aydın Güven Gürkan, Gencay Gürün, Birgen Keleş, Mehmet Köstepen, Atilla Mutman, Metin Öney, Ahmet

Piriştina, Rüşdü Saraçoğlu, Işıl Saygın, Rıfat Serdaroğlu, Süha Tanık, Hakan Tartan, Zerrin Yenice

KAHRAMANMARAŞ

Esat Bütün, Ali Doğan, Ali Şahin

KARABÜK

Şinasi Altın, Erol Karan

KARAMAN

Fikret Ünlü

KARS

Y. Selahattin Beyribey, Çetin Bilgir

KASTAMONU

Murat Başesgioğlu, Hadi Dilekçi

KAYSERİ

İsmail Cem, İbrahim Yılmaz

KIRIKKALE

Recep Mızrak

KIRKLARELİ

İrfan Gürpınar, Cemal Özbilen, Necdet Tekin

KIRŞEHİR

Ömer Demir

KOCAELİ

Bülent Atasayan, Halil Çalık, Onur Kumbaracıbaşı, Hayrettin Uzun, Bekir Yurdagül

KONYA

Ahmet Alkan, Abdullah Turan Bilge, Nezir Büyükcengiz, Ali Günaydın, Mehmet Keçeciler

KÜTAHYA

Emin Karaa, Mehmet Korkmaz

MALATYA

Miraç Akdoğan, Metin Emiroğlu, Ayhan Fırat

MANİSA

Abdullah Akarsu, Tefik Diker, Aysel Göksoy, Hasan Gülay, Sümer Oral, Ekrem Pakdemirli, Cihan Yazar, Erdoğan Yetenç

MARDİN

Süleyman Çelebi, Ömer Ertay

MUĞLA

Lale Aytaman, Zeki Çakıroğlu, Enis Yalım Erez, Fikret Uzunhasan

MUŞ

Erkan Kemaloğlu

NEVŞEHİR

Abdülkadir Baş

NİĞDE

Akın Gönen

ORDU

İhsan Çabuk, Mustafa Bahri Kibar, Nabi Poyraz, Refaiddin Şahin, Şükrü Yürür

RİZE

Avni Kabaoğlu, Ahmet Kabil, Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Teoman Akgür, Ahmet Neidim, Ersin Taranoğlu

SAMSUN

Cemal Alişan, İrfan Demiralp, Ayhan Gürel, Yalçın Gürkütan, Murat Karayalçın, Biltekin Özdemir, Adem Yıldız

SIİRT

Nizamettin Sevgili

SİNOP

Metin Bostancıoğlu, Yaşar Topçu

SİVAS

Mahmut Işık

ŞANLIURFA

Seyit Eyyüpoğlu, Eyyüp Cenap Gülpınar

ŞIRNAK

Mehmet Salih Yıldırım

TEKİRDAĞ

Fevzi Aytekin, Bayram Fırat Dayanıklı

TOKAT

Metin Gürdere, Şahin Ulusoy

TRABZON

Eyüp Aşık, Ali Kemal Başaran, İbrahim Cebi, Hikmet Sami Türk

TUNCELİ

Orhan Veli Yıldırım

UŞAK

Yıldırım Aktürk, Mehmet Yaşar Ünal

VAN

Şerif Bedirhanoglu

YALOVA

Yaşar Okuyan

YOZGAT

Lutfullah Kayalar

ZONGULDAK

Veysel Atasoy, Tahsin Boray Baycık, Hasan Gemici, Osman Mümtaz Soysal

(Reddedenler)

ADANA

Cevdet Akçalı, Yakup Budak, Sıtkı Cengil, İ. Cevher Cevheri, M. Halit Dağlı, Veli Andaç Durak, Orhan Kavuncu, İbrahim Ertan Yülek

ADİYAMAN

Mahmut Nedim Bilgiç, Ahmet Çelik, Ahmet Doğan

AFYON

Sait Açıba, İsmet Attila, Osman Hazer

AĞRI

M. Sıddık Altay, Cemil Erhan, Celal Esin, M. Ziyattin Tokar

AKSARAY

Mehmet Altınsoy, Nevzat Köse, Murtaza Özkanlı

AMASYA

Ahmet İyimaya, Cemalettin Lafcı

ANKARA

Saffet Arıkan Bedük, Ahmet Bilge, Hasan Hüseyin Ceylan, Mehmet Ekici, Ömer Ekinci, Ünal Erkan, Mehmet Gölhan, Şaban Karataş, Ahmet Tekdal, Rıza Ulucak, Ersönmez Yarbay

ANTALYA

Arif Ahmet Denizolgun, Hayri Doğan

ARDAHAN

Saffet Kaya

ARTVİN

Hasan Ekinci

AYDIN

Ali Rıza Gönül, Nahit Menteşe, Muhammet Polat

BALIKESİR

Abdülbaki Ataç, Ahmet Bilgiç, İsmail Özgün, İlyas Yılmazyıldız

BARTIN

Köksal Toptan

BATMAN

Alaattin Sever Aydın, Musa Okçu, Faris Özdemir

BAYBURT

Suat Pamukçu

BİLECİK

Şerif Çim, Bahattin Şeker

BİNGÖL

Kazım Ataoğlu, Hüsamettin Korkutata

BİTLİS

Zeki Ergezen, Abdulhaluk Mutlu

BOLU

Feti Görür, Necmi Hoşver, Mustafa Yünlüoğlu

BURDUR

Mustafa Çiloğlu

BURSA

Mehmet Altan Karapaşaoğlu, Cemal Külahlı, Ali Osman Sönmez, Turhan Tayan

ÇANAKKALE

Nevfel Şahin

ÇANKIRI

İsmail Coşar, Ahmet Uyanık

ÇORUM

Bekir Aksoy, Mehmet Aykaç, Hasan Çağlayan, Zülfikar Gazi, Yasin Hatiboğlu

DENİZLİ

M. Kemal Aykurt, Mehmet Gözlükaya, Ramazan Yenidede

DİYARBAKIR

Abdülkadir Aksu, M. Salim Ensarioğlu, Sacit Günbey, Seyyit Haşim Haşimi, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Yakup Hatipoğlu, Salih Sümer

EDİRNE

Ümran Akkan

ELAZIĞ

Mehmet Açar, Ömer Naimi Barım, Hasan Belhan, Cihan Paçacı, Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN

Tevhit Karakaya, Naci Terzi

ERZURUM

Zeki Ertugay, Lütfü Esengün, Abdulilah Fırat, Ömer Özyılmaz, Aslan Polat, Şinasi Yavuz

ESKİŞEHİR

Hanifi Demirkol

GAZİANTEP

Nurettin Aktaş, Kahraman Emmioğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı

GİRESUN

Turhan Alçelik, Ergun Özdemir

GÜMÜŞHANE

Lütfi Doğan

HATAY

Abdülkadir Akgöl, Süleyman Metin Kalkan, Mehmet Sılay

İSPARTA

Ömer Bilgin, A. Aykon Doğan, Mustafa Köylü, Halil Yıldız

İÇEL

Fevzi Arıcı, Mehmet Emin Aydınbaş, Saffet Benli, Turhan Güven, Ayfer Yılmaz

İSTANBUL

Meral Akşener, Tayyar Altıkulaç, Azmi Ateş, Mustafa Baş, Mukadder Başeğmez, Tansu Çiller, Gürcan Dağdaş, Süleyman Arif Emre, Ekrem Erdem, Mehmet Fuat Fırat, Metin Işık, İsmail Kahraman, Hüseyin Kansu, Hayri Kozakçıoğlu, Göksal Küçükali, Aydın Menderes, Ali Oğuz, Mehmet Ali Şahin, Osman Yumakoğulları, Bahri Zengin, Namık Kemal Zeybek

İZMİR

Sabri Tekir, İsmail Yılmaz

KAHRAMANMARAŞ

Hasan Dikici, Avni Doğan, Ahmet Dökülmez, Mustafa Kamalak, Mehmet Sağlam

KARABÜK

Hayrettin Dilekcan

KARAMAN

Abdullah Özbey, Zeki Ünal

KARS

Sabri Güner, Zeki Karabayır

KASTAMONU

Fethi Acar, Nurhan Tekinel, Haluk Yıldız

KAYSERİ

Memduh Büyükkılıç, Osman Çılsal, Ayvaz Gökdemir, Abdullah Gül, Nurettin Kaldırımçı, Salih Kapusuz, Recep Kırış

KIRIKKALE

Kemal Albayrak, Hacı Filiz, Mikail Korkmaz

KIRKLARELİ

A. Sezai Özbek

KIRŞEHİR

Cafer Güneş

KİLİS

Mustafa Kemal Ateş

KOCAELİ

Necati Çelik, İsmail Kalkandelen, Şevket Kazan, Osman Pepe

KONYA

Hüseyin Arı, Veysel Candan, Remzi Çetin, Necati Çetinkaya, Necmettin Erbakan, Abdullah Gencer, Teoman Rıza Güneri, Hasan Hüseyin Öz, Mustafa Ünal, Lütfi Yalman, Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA

Ahmet Derin, İsmail Karakuyu, Metin Perli

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk, Yaşar Canbay, Fikret Karabekmez, M. Recai Kutan

MANİSA

Rıza Akçalı, Bülent Arınç, Yahya Uslu

MARDİN

Fehim Adak, Muzaffer Arıkan, Mahmut Duyan, Hüseyin Yıldız

MUĞLA

İrfettin Akar, Mustafa Dedeoğlu

MUŞ

Necmettin Dede, Nedim İlci, Sabahattin Yıldız

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış, Esat Kırathoğlu

NİĞDE

Doğan Baran, Mehmet Salih Katırcıoğlu, Ergun Özkan

ORDU

Hüseyin Olgun Akın, Müjdat Koç, Mustafa Hasan Öz

RİZE

Şevki Yılmaz

SAKARYA

Nezir Aydın, Cevat Ayhan, Nevzat Ercan, Ertuğrul Eryılmaz

SAMSUN

Ahmet Demircan, Nafiz Kurt, Latif Öztek, Musa Uzunkaya

SIİRT

Ahmet Nurettin Aydın, Mehmet Emin Aydın

SİNOP

Kadir Bozkurt

SİVAS

Musa Demirci, Tahsin Irmak, Temel Karamollaoğlu, Abdüllatif Şener, Nevzat Yanmaz, Muhsin Yazıcıoğlu

ŞANLIURFA

Sedat Edip Bucak, Necmettin Cevheri, İbrahim Halil Çelik, Zülfükar İzol, Ahmet Karavar, Abdülkadir Öncel, M. Fevzi Şihanlıoğlu

ŞIRNAK

Bayar Ökten, Mehmet Tatar

TEKİRDAĞ

Nihan İlgün

TOKAT

Abdullah Arslan, Hanefi Çelik, Ali Şevki Erek, Ahmet Fevzi İnceöz, Bekir Sobacı

TRABZON

Yusuf Bahadır, Kemalettin Göktaş, Şeref Malkoç, İsmail İlhan Sungur

TUNCELİ

Kamer Genç

VAN

Maliki Ejder Arvas, Mustafa Bayram, Fethullah Erbaş, Şaban Şevli

YALOVA

Cevdet Aydın

YOZGAT

İlyas Arslan, Kazım Arslan, Yusuf Bacanlı, Abdullah Örnek, İsmail Durak Ünlü

ZONGULDAK

Necmettin Aydın, Ömer Barutçu

(Çekimserler)

AKSARAY

Sadi Somuncuoğlu

ERZURUM

İsmail Köse

(Katılmayanlar)

ANKARA

Cemil Çiçek

ANTALYA

Osman Berberoğlu

HAKKÂRİ

Mustafa Zeydan

İSTANBUL

Sedat Aloğlu

İZMİR

Ufuk Söylemez

KİLİS

Doğan Güreş

KÜTAHYA

Mustafa Kalemli (Başkan)

UŞAK

Hasan Karakaya

VAN

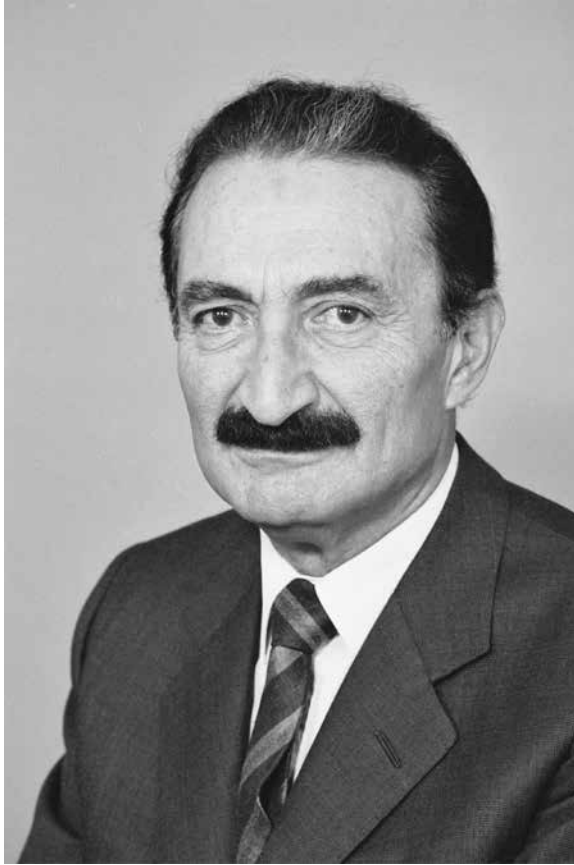
Mahmut Yılbaş

(Açık Üyelikler)

Bursa

Kırşehir

V. Ecevit Hükümeti (DSP-MHP-ANAP Koalisyonu)
28.05.1999-18.11.2002

Bakanlar Kurulu

Başbakan

Bülent ECEVİT İstanbul DSP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Devlet BAĞÇELİ Osmaniye MHP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Hüsamettin ÖZKAN İstanbul DSP 28.05.1999-09.07.2002

Şükrü Sina GÜREL İzmir DSP 09.07.2002-12.07.2002

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Ahmet Mesut YILMAZ Rize ANAP 12.07.2000-18.11.2002

Devlet Bakanı

Mehmet KEÇECİLER Konya ANAP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı

Hikmet ULUĞBAY Ankara DSP 28.05.1999-22.07.1999

Recep ÖNAL Bursa DSP 22.07.1999-09.07.2002

Hüseyin Tayfun İÇLİ Ankara DSP 09.07.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Tunca TOSKAY Antalya MHP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı

Yüksel YALOVA Aydın ANAP 28.05.1999-31.05.2001

Sadettin TANTAN İstanbul ANAP 05.06.2001-06.06.2001

Nejat ARSEVEN Ankara ANAP 08.08.2001-07.08.2002

Ali DOĞAN K.Maraş ANAP 07.08.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Şükrü Sina GÜREL İzmir DSP 28.05.1999-09.07.2002

Zeki SEZER Ankara DSP 09.07.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Sadi SOMUNCUOĞLU Aksaray MHP 28.05.1999-08.05.2000

Faruk BAL Konya MHP 22.05.2000-18.11.2002

Devlet Bakanı

Rüştü Kazım YÜCELEN İçel ANAP 28.05.1999-05.06.2001

Yılmaz KARAKOYUNLU İstanbul ANAP 05.06.2001-18.11.2002

Devlet Bakanı

Mustafa YILMAZ Gaziantep DSP 28.05.1999-10.07.2002

Mehmet KOCABATMAZ Denizli DSP 10.07.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Ramazan MİRZAOĞLU Kırşehir MHP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı

Edip Safder GAYDALI Bitlis ANAP 28.05.1999-12.09.2002

Mehmet Salih YILDIRIM Şırnak ANAP 12.09.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Hasan GEMİCİ Zonguldak DSP 28.05.1999-10.07.2002
Melda BAYER Ankara DSP 10.07.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Şuayip ÜŞENMEZ Yozgat MHP 28.05.1999-18.11.2002

Devlet Bakanı

Mehmet Ali İRTEMÇELİK İstanbul ANAP 28.05.1999-08.05.2000

Devlet Bakanı

Fikret ÜNLÜ Karaman DSP 28.05.1999-24.08.2002
Erdoğan TOPRAK İstanbul DSP 24.08.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Abdulhaluk Mehmet ÇAY Çorum MHP 28.05.1999-24.12.2001
Reşat DOĞRU Tokat MHP 07.01.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Kemal DERVİŞ TBMM Dışından 02.03.2001-10.08.2002
Masum TÜRKER İstanbul DSP 10.08.2002-18.11.2002

Devlet Bakanı

Tayyibe GÜLEK Adana DSP 12.07.2002-18.11.2002

Adalet Bakanı

Hikmet Sami TÜRK Trabzon DSP 28.05.1999-05.08.2002
Aysel ÇELİKEL TBMM Dışından 05.08.2002-18.11.2002

Milli Savunma Bakanı

Sabahattin ÇAKMAKOĞLU Kayseri MHP 28.05.1999-18.11.2002

İçişleri Bakanı

Sadettin TANTAN İstanbul ANAP 28.05.1999-05.06.2001
Rüştü Kazım YÜCELEN İçel ANAP 05.06.2001-05.08.2002
Muzaffer ECEMİŞ TBMM Dışından 05.08.2002-18.11.2002

Dışişleri Bakanı

İsmail CEM Kayseri DSP 28.05.1999-12.07.2002

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Şükrü Sina GÜREL İzmir DSP 12.07.2002-18.11.2002

Maliye Bakanı

Sümer ORAL İzmir ANAP 28.05.1999-18.11.2002

Milli Eğitim Bakanı

Metin BOSTANCIOĞLU Sinop DSP 28.05.1999-10.07.2002
Necdet TEKİN Kırklareli DSP 10.07.2002-18.11.2002

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Koray AYDIN Ankara MHP 28.05.1999-05.09.2001
Abdulkadir AKCAN Afyon MHP 19.09.2001-18.11.2002

Sağlık Bakanı

Osman DURMUŞ Kırıkkale MHP

28.05.1999-18.11.2002

Ulaştırma Bakanı

Enis ÖKSÜZ İçel MHP

28.05.1999-17.07.2001

Oktay VURAL İzmir MHP

30.07.2001-05.08.2002

Naci KINACIOĞLU TBMM Dışından

05.08.2002-18.11.2002

Tarım ve Köyşleri Bakanı

Hüsnü Yusuf GÖKALP Sivas MHP

28.05.1999-18.11.2002

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Yaşar OKUYAN Yalova ANAP

28.05.1999-07.08.2002

Nejat ARSEVEN Ankara ANAP

07.08.2002-18.11.2002

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ahmet Kenan TANRIKULU İzmir MHP

28.05.1999-18.11.2002

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Mustafa Cumhur ERSÜMER

28.05.1999-28.06.1999

Çanakkale ANAP

12.07.2000-27.04.2001

Zeki ÇAKAN Bartın ANAP

08.05.2001-18.11.2002

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Mustafa Cumhur ERSÜMER

28.06.1999-12.07.2000

Çanakkale ANAP

Kültür Bakanı

Mustafa İstemihan TALAY İçel DSP

28.05.1999-09.07.2002

Suat ÇAĞLAYAN İzmir DSP Çanakkale ANAP

09.07.2002-18.11.2002

Turizm Bakanı

Erkan MUMCU Isparta ANAP

28.05.1999-08.08.2001

Mustafa TAŞAR Gaziantep ANAP

08.08.2001-18.11.2002

Orman Bakanı

Nami ÇAĞAN İstanbul DSP

28.05.1999-18.11.2002

Çevre Bakanı

Fevzi AYTEKİN Tekirdağ DSP

28.05.1999-18.11.2002

Koalisyon Protokolü

(DSP-MHP-ANAP)

GİRİŞ

18 Nisan 1999 milletvekili genel seçimi, halkımızın büyük bir sorumluluk duygusuyla sandık başına giderek 21'inci dönem TBMM'ni oluşturması ile sonuçlanmıştır. Milletimiz, seçimlerde ortaya çıkardığı bu Meclis yapısı ile, ülkemizi 21'inci yüzyıla taşıma görev ve sorumluluğunu hiçbir siyasi partiye tek başına vermemiş, partilerin uzlaşarak ülkeyi yönetmelerini istemiştir. Milletimiz, bu tercihi ile, siyasi hayatımıza istikrarsızlık, çatışma ve kutuplaşma yerine, hoşgörü, uzlaşma ve işbirliği ortamının hakim olarak ülke sorunlarına istikrar içinde çözüm üretilmesini arzuladığını göstermiştir.

Bu anlayıştan yola çıkan Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi, 57. Cumhuriyet Hükümeti'ni oluşturmak suretiyle, ülke sorunlarına çözüm üretme görev ve sorumluluğunu birlikte üstlenerek bir "uzlaşma ve atılım hükümeti" olarak çalışmaya karar vermişlerdir.

Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi Hükümeti; Anayasamızın başlangıç bölümünde ifadesini bulan anlayış doğrultusunda, hiçbir ayırım gözetmeksizin, tek, tek ve topluca tüm vatandaşlarımızın hizmetinde olmak ve yine Anayasamızda temel nitelikleri ifade edilen millî, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni geliştirmek ve güçlendirmek temel amacı üzerine kurulmuş bir koalisyonudur.

Hükümetin, üç partiden oluşan bir koalisyon olması, hiçbir partinin kendi programını aynen uygulamasına imkân vermemektedir.

Bu koalisyon, ülkemizin, uzun ömürlü, verimli ve istikrarlı bir yönetime kavuşması için, hükümeti oluşturan partilerin karşılıklı güven, saygı ve işbirliği anlayışı çerçevesinde hareket etmelerini ve millî menfaatleri ön planda tutmalarını siyasî ve ahlakî bir görev olarak kabul etmiştir.

Bu anlayışla, 57. Cumhuriyet Hükümeti'ni kuran Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi aşağıdaki Protokol üzerinde anlaşmışlardır.

GENEL İLKELER

Hükümet ortakları, birbirleriyle ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile de uyum içinde çalışmaya özen göstereceklerdir. Böylece, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunlara sağlıklı ve kalıcı çözümler üretilebilecek ve demokrasi kültürümüz daha da güçlendirilecektir.

Hükümetimiz ülkemizde, demokrasi ve insan hakları konularındaki anlayış ve uygulamaları daha ileri düzeye yükseltmeyi vatandaşlarımıza karşı temel ödevleri arasında görmektedir.

Hükümetimiz, Atatürk'ün önderliğinde kurulan lâik, demokratik, hukuka bağlı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni dışarıdan ve içeriden gelebilecek her türlü tehlikeye karşı korumakta; Atatürk ilke ve inkılâplarını her alanda pekiştirmekte; din

ve vicdan hürriyetinin de teminatı olan lâiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının devlet işlerine karıştırılmasını, siyasal amaçlarla ve çıkar hesapları ile istismarını önlemekte kesin karardır.

Bu çerçevede, hanımların özel yaşamlarında giyim kuşamlarına bir karışma söz konusu değildir; ancak kamu kurumlarında türbanın Cumhuriyetin temel niteliklerini hedef alan bir siyasal simgeye dönüştürülmesine karşı yürürlükteki kurallar uyarınca alınmış önlemler titizlikle sürdürülecektir.

Diğer taraftan Hükümeti oluşturan siyasi partiler; toplumsal değerlerin ayrışma noktası olarak kullanılmasını, toplumda gerilimin yükselmesini ve buna bağlı olarak ortaya çıkabilecek cepheleşmeleri önleyici bir tutum izleyeceklerdir. Böylece toplumsal değerler etrafında birleşilerek huzur ortamı geliştirilecektir. Aynı zamanda, Devlete olan güvenin güçlendirilmesi sağlanacaktır. Hükümetimiz, bu konulardaki çabalarına bütün siyasal partilerimizin, sivil toplum örgütlerinin ve tüm vatandaşlarımızın yapıcı katkılarını beklemektedir.

Atatürk'ün Türk kültürünü esas alan ve her türlü ırk, din ve mezhep ayrımcılığını ve yayılcılığı reddeden insancıl ve barışçı milliyetçilik anlayışı, ulusal birliğimizin ve ülke bütünlüğümüzün başta gelen güvencesidir.

Bir taraftan bölücü akımlara ve her türlü teröre karşı devlet güvenlik güçlerinin özverili ve başarılı mücadelesi kesin sonuç alınıncaya kadar kararlılıkla sürdürülecek, diğer taraftan da terörün iç ve dış kaynaklarını kurutacak ekonomik, sosyal, siyasal, eğitsel ve tanıtımla ilgili çok yönlü tedbirler alınacaktır.

Ayrıca bölücü terörün yurt dışındaki kaynaklarını kurutmak için yapılan girişimler kararlılıkla sürdürülecektir.

Hükümetimiz, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkelerine bağlılığının gereği olarak, yargının daha verimli ve etkili çalışabilmesini sağlamayı; aynı zamanda organize suç örgütleriyle, çetelerle ve yolsuzluklarla mücadeleyi her türlü yasal imkân ve vasıtalarla yararlanarak sürdürmeyi öncelikli görevleri arasında saymaktadır.

Hükümetimiz, ülkemizin ekonomik kalkınmasını istikrarlı bir büyüme temeline dayandıran, sosyal devlet anlayışı ile gelir dağılımındaki adaletsizliği düzelten, refahı topluma yayan, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltan, kaynakları etkili ve verimli kullanan rekabetçi bir pazar ekonomisi anlayışını esas almaktadır.

Siyasal, ekonomik ve sosyal bütün faaliyet ve çalışmaların nihai hedefi insanın huzur ve mutluluğunu sağlamak olmalıdır. Bu amaçla, Hükümetimiz, bilgi ve refah toplumuna ulaşmak için eğitimin yaygınlaşmasını sağlayacaktır; vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden gereğince yararlanabilmesine ve doğal dengesi özenle korunan bir çevrede yaşayabilmesine önem verecektir.

Koalisyon Hükümetinin Çalışmalarında Gözeteceği İlkeler

Koalisyon ortağı partilerin Genel Başkanları ayda en az bir defa bir araya gelerek Hükümet çalışmalarını birlikte değerlendireceklerdir.

Koalisyon ortağı partiler, Hükümette birer Başbakan Yardımcısı görevlendirileceklerdir. Üçüncü Başbakan Yardımcılığı için gerekli yasal düzenleme öncelikle yapılacaktır.

Ortaklık süresince, Başbakan’a vekâlet görevi, Başbakan Yardımcısı Dr. Devlet Bahçeli tarafından yürütülecektir.

Başbakanın imzasını gerektiren atama, nakil ve görevden alma işlemlerinde Başbakan Yardımcısı Dr. Devlet Bahçeli’nin imzası alınmak suretiyle; Başbakan onayı ile yapılanlar ikili, ikili kararname ile yapılanlar üçlü, üçlü kararname ile yapılan atamalar da dördümlü kararname ile yapılacaktır.

Koalisyon ortağı partilerin milletvekili sayılarındaki değişiklikler, Bakanlıkların koalisyon ortakları arasındaki dağılımını etkilemeyecektir.

ÖNCELİKLİ YASALAR

Kamuoyunun destekleyeceği ve terörle mücadeleyi güçlendirecek bir Pişmanlık Yasası’nın çıkarılması için gerekli girişimler yapılacaktır.

Yeni Bütçenin Haziran ayı içinde Meclis’den geçirilmesi sağlanacaktır.

Bankacılık Yasası, bankaların güçlü bir malî yapıya kavuşturulmalarını, bağımsız bir organ tarafından denetlenmelerini esas alan, uluslararası normlara uygun, halkın tasarruflarını koruyacak, üretken yatırımlara ve dışsatıma destek olacak, iç ve dış piyasalara güven verecek şekilde çıkarılacaktır.

Hükümetimizin bir başka önceliği, Anayasa’nın 83.ve 100. maddeleri değiştirelerek dokunulmazlığın sınırlandırılmasıdır.

Demokrasimizin eksiklerini giderici, insan haklarını geliştirici, yargının bağımsızlığını ve işlerliğini güçlendirici ve örgütlü suçlara karşı yaptırımları daha etkili duruma getirici Anayasa ve yasa değişiklikleri öncelikle ele alınacaktır. Devlet Güvenlik Mahkemeleri yeniden düzenlenecektir.

Yerel yönetimlerin yetkilerini genişletici, kaynaklarını arttırıcı ve denetimlerini daha etkili kılıcı yasa bir yıl içinde; sosyal güvenlik reformuna ve kamu yönetimine ilişkin yasalar, Siyasî Ahlâk Yasası, Anayasa’ya uyum yasaları bir an önce çıkarılacaktır.

TBMM’nin çalışmalarını verimli kılabilme ve hızlandırabilme için İçtüzük’de gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla girişimde bulunulacaktır.

KOALİSYONUN HEDEFLERİ

A) Kamu Yönetimi

Hükümetimiz kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında karardır.

Kamu yönetiminde ve kamu hizmetlerinde adaletli, şeffaf, verimli ve katılımcı bir yönetim anlayışı benimsenecektir.

Kamuda işe alınmada yeterlilik, görevlerde yükseltilmelerde ehliyet ve liyakat esas alınacak, kayırmacılık önlenecektir.

Kamu personelinin atama ve yükseltilmelerinde ehliyet ve liyâkat şartları nesnel ölçülere ve sınav esasına dayandırılacaktır. Kamu görevlerine giriş sınavlarının merkezî sistemle gerçekleştirilmesi uygulamasının yerleşmesi sağlanacaktır.

Hükümetimiz, toplum vicdanını rahatsız eder hale gelmiş bulunan yolsuzluk ve rüşvetle mücadeleyi en önemli görevlerinden biri olarak görmektedir. Bu amaçla, her türlü yasal düzenleme yapılacak, özellikle kamunun ekonomik faaliyetlerinde şeffaflık ve etkili denetim sağlanacaktır.

İşçi haklarındaki kısıntılar giderilecek ve kamu görevlilerinin sendikal hakları genişletilecektir.

B) Ekonomik ve Sosyal Politikalar

Hükümetimizce uygulanacak ekonomi ve maliye politikalarının esasî istikrar içerisinde sürdürülebilir büyümeyi gerçekleştirmektir.

Uygulanacak ekonomik program, ülkenin istikrar içerisinde kalkınmasının temelini oluşturacaktır. Ekonomik istikrar, bütçe açıkları azaltılarak, faiz dışı bütçe fazlası yaratılarak, kayıt dışı ekonomiye karşı etkili önlemler alınarak, sosyal güvenlik kurumlarının ve birliklerin açıkları giderilerek, bütçe disiplini güçlendirilerek sağlanacaktır. Bu şekilde ekonomide güven ortamı yaratılacaktır.

Kamu açıklarının finansmanı için T.C. Merkez Bankası'nın kaynaklarına hiçbir koşul ve biçimde başvurulmayacaktır.

İzlenmekte olan gerçekçi kur politikasına devam edilecektir.

Enflasyonla mücadele sürdürülürken dar gelirliilerin mağdur edilmemesine özen gösterilecektir.

Destekleme kapsamındaki tarım ürünlerinin fiyatlarının belirlenmesinde dünya fiyatları, maliyetler ve beklenen enflasyon temel alınacaktır. Stoka üretim kesinlikle yapılmayacak, bu amaçla sistemli bir ürün değişim programı yürürlüğe konulacaktır. Tarımsal sigorta ve prim sistemi de bu çerçevede ele alınacaktır.

Ekonomide kırsal alan kalkınmasına öncelik verilerek köylü ve çiftçilerimizin refah düzeyini yükseltici ekonomik ve sosyal politikalar oluşturulacaktır. Ormanların yönetimine orman köylülerinin etkin katılımı sağlanacaktır.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığı, ekonomik ve sosyal önlemlerle çözülecektir; işsizliği ve yoksulluğu önleyici üretken yatırımlar hızlandırılıp desteklenecektir; altyapı eksiklikleri, "yap-işlet-devret" yönteminden de yararlanılarak giderilecektir; eğitim ve sağlık alanındaki boşluklar en kısa zamanda doldurulacaktır.

Ekonomiyi ve sosyal hakları ilgilendiren yasama çalışmalarına ve uygulamalara Ekonomik ve Sosyal Konsey'in ve genelde sivil toplum örgütlerinin etkin katkıları sağlanacaktır.

Hükümetimiz, özelleştirmenin kamuoyuna güven veren, şeffaf ve kamu yararını gözetten bir biçimde hızla yapılmasını sağlayacaktır. Özelleştirme uygulamalarında iş güvencesi özenle gözetilecek, sermayenin tabana yayılması amacıyla halka arz yöntemine de önem verilecektir.

Enerji sektöründeki özelleştirmeleri veya yabancı yatırımları zorlaştırmaya yasal veya Anayasal engeller bağımsızlığımıza gölge düşürmeyecek şekilde aşılabacaktır. Bu çerçevede, uluslararası tahkim ile ilgili düzenleme yapılacaktır.

Kaynakların verimli ve tutumlu kullanılmasını sağlamak amacıyla, başlamış veya planlanmış kamu yatırımlarında kesin öncelikler belirlenecektir.

Demiryolu ve deniz taşımacılığında altyapı yatırımlarına önem verilecektir.

Hükümetimiz uygulayacağı ekonomi politikaları ile istihdam yaratıcı yatırımların artacağı bir ortam oluşturmaktadır. Kamunun sağlıklı kaynaklarla yapacağı yatırımlar doğrudan ve dolaylı olarak yeni iş alanları açacaktır. KOBİ'lerin ve esnaf ve sanatkârların üretim ve istihdama katkılarının arttırılması için gerekli tedbirler alınacaktır. Böylece, önemli bir sorun haline gelmiş olan işsizliğin zaman içinde azaltılması mümkün olacaktır.

Sosyal Güvenlik Reformu ile, sosyal güvenlik sisteminin açıkları ekonomiye yük olmaktan çıkarılacak, emeklinin yaşam düzeyi yükseltilecek, emekli yaşı ve en az çalışma süreleri ülke ekonomisinin taşıyabileceği gerçekçi düzeye çıkarılacaktır.

Ulusal sanayi, tarım ve hayvancılığımız haksız dışalım rekabetine karşı korunacaktır.

C) Eğitim

Hükümetimiz, eğitime ve gençliğe yatırımı, ülkemizin geleceğine yapılan en önemli yatırım olarak kabul etmektedir.

İlk, orta ve yüksek öğretimde, çağdaş iletişim ve bilgi teknolojileri en geniş ölçüde değerlendirilerek ve öğrenci yurtları hızla yaygınlaştırılarak, eğitimde olanak ve fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasına devam edilecektir. Türkiye'yi bilgi çağına hazırlamaya yönelik olarak zorunlu eğitim süresinin arttırılması imkânları araştırılacaktır.

Eğitim kurumlarında ideolojik kutuplaşma ve çatışmalara fırsat verilmeyecektir.

Meslekî ve teknik eğitim özendirilecektir.

Yetişkinlerin her alanda öğrenimlerini geliştirebilmeleri için gerekli olanaklar sağlanacaktır.

Engellilerin öğrenimlerine ve meslek veya sanat edinebilmelerine özel önem verilecektir.

İlköğretimde beşinci sınıfı tamamlayan öğrencilerin, kanunî temsilcilerinin talep etmesi halinde, Diyanet İşleri Başkanlığınca yaz tatilinde açılan ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabi olan Kur'an kurslarına devam edebilmelerine imkân verecek bir düzenleme yapılacaktır.

D) Dış Politika

Hükümetimiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin; Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" anlayışına dayanan barışçı dış politikasını sürdürecektir.

Dış politikamızın amacı, Devletimizin hak, çıkar ve duyarlılıklarını gözetken bir anlayışla ikili ve çok taraflı uluslar arası ilişkilerde etkin bir taraf haline gelmesini sağlamaktır.

Herhangi bir yabancı ülkeyle veya uluslar arası kuruluşla ilişkilerimizde gözetilecek başta gelen koşul, ülkemizdeki bölücü teröre destek olunmamasıdır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği tarihten, coğrafyadan ve anlaşmalarından doğan hakkıdır. Türkiye'nin AB'ne öteki üyelerle eşit hak ve statüye sahip "tam üyelik hedefi"nin gerçekleştirilmesine çalışılacak, ancak bunun karşılığında ulusal hak ve çıkarlarımızdan ödün verilmeyecektir.

Gümrük Birliği anlaşmasının uygulamasında ortaya çıkan aksaklıkları düzeltmek üzere, gerekli girişimler sürdürülecektir.

Dış politikamızda, Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkasya başta olmak üzere bölgesel ilişkilerimize özel önem verilirken, dünyanın bütün bölgelerindeki devletlerle ilişkilerimizi geliştirmeye yönelik atılımlara devam edilecektir.

Bu arada, özellikle İslâm ülkeleri ile var olan münasebetlerin geliştirilmesine özen gösterilecektir.

Hükümetimiz, Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda işbirliğini geliştirmeye yönelik aktif ve istikrarlı bir politika izleyecektir.

Amerika Birleşik Devletleri ile aramızdaki köklü ve iyi ilişkiler iki ülkenin ortak ve karşılıklı çıkarları temelinde geliştirilecektir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliğine üye ülkeler ve özellikle Rusya Federasyonu ile olan ilişkilerimizin çok yönlü olarak geliştirilmesine gereken önem verilecektir.

Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerimizi çok yönlü olarak geliştirmeye özen gösterilecektir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kazanılmış haklarının korunmasına ve geliştirilmesine yönelik politikalarımız kararlılıkla sürdürülecektir.

Yunanistan'la ilişkilerimizi iyileştirebilmemizin koşulları da, bu komşu ülkenin Türkiye'deki terör eylemlerine verdiği desteği sona erdirmesi; aramızdaki sorunların diyalog yoluyla çözülmesini kabul etmesi ve ilişkilerimize Avrupa Birliği gölgesinin düşürülmemesidir.

Ermenistan'la aramızda ilişki kurulabilmesinin başta gelen koşulları ise; bu ülkenin Azerbaycan topraklarındaki işgal eylemine son vermesi; Türkiye'ye karşı uluslararası alanda yürüttüğü düşmanca kampanyadan vazgeçmesidir.

Bosna'lı ve Kosova'lı kardeşlerimizin soykırım ölçüsüne varan baskı ve haksızlıklardan esirgenmesine etkin katkılarımız kararlılıkla sürdürülecektir.

Bülent Ecevit
Demokratik Sol Parti
Genel Başkanı

Dr. Devlet Bahçeli
Milliyetçi Hareket Partisi
Genel Başkanı

Mesut Yılmaz
Anavatan Partisi
Genel Başkanı

BAKANLIKLARIN PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

DSP

1. Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
2. Devlet Bakanlığı
3. Devlet Bakanlığı
4. Devlet Bakanlığı
5. Devlet Bakanlığı
6. Devlet Bakanlığı
7. Dışişleri Bakanlığı
8. Milli Eğitim Bakanlığı
9. Kültür Bakanlığı
10. Orman Bakanlığı
11. Adalet Bakanlığı
12. Çevre Bakanlığı

MHP

1. Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
2. Devlet Bakanlığı
3. Devlet Bakanlığı
4. Devlet Bakanlığı
5. Devlet Bakanlığı
6. Devlet Bakanlığı
7. Milli Savunma Bakanlığı
8. Bayındırlık Bakanlığı
9. Sağlık Bakanlığı
10. Ulaştırma Bakanlığı
11. Tarım ve Köyışleri Bakanlığı
12. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

ANAP

- 1.Devlet Bakanlığı
2. Devlet Bakanlığı
3. Devlet Bakanlığı
4. Devlet Bakanlığı
5. Devlet Bakanlığı
6. İçişleri Bakanlığı
8. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bak.
8. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bak.
9. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.
10. Turizm Bakanlığı

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 21 Cilt 1 Birleşim 11
Sayfa 172-186
04.06.1999 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Yıldırım Akbulut

KÂTİP ÜYELER: Mehmet Ay (Gaziantep)

Tevhit Karakaya (Erzincan)

Açılma Saati: 15.00

Hükümet Programının Okunması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11’inci Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için 5 dakika süre vereceğim. Bu süre içerisinde elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin, salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini; buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise, yoklama pusulalarını, teknik personel aracılığıyla, 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere geçiyoruz.

Gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına geçiyoruz.

Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulmuş bulunan Bakanlar Kurulunun Programı okunacaktır.

Bakanlar Kurulu Programını okumak üzere, Başbakan Sayın Bülent Ecevit’i kürsüye davet ediyorum.

Buyurun efendim. *(DSP ve Bakanlar Kurulu sıralarından ayakta alkışlar; MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 57’nci cumhuriyet hükümetinin programını okumaya başlarken, Hükümet adına, sizlere ve aziz yurttaşlarımıza saygılar sunarım.

Ülkemizin karşılaştığı sorunların aşılmasında demokrasimizin üretmeyi başardığı çözümler, demokrasi kültürümüzün giderek güçlendiğini, daha sağlam gelenekler oluşturduğunu göstermektedir.

18 Nisan 1999 milletvekili seçimi, halkımızın büyük bir sorumluluk duygusuyla sandık başına giderek, 21'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisini oluşturması ile sonuçlanmıştır. Milletimiz, seçimlerde ortaya çıkardığı bu Meclis yapısı ile ülkemizi 21'inci Yüzyıla taşıma görev ve sorumluluğunu hiçbir siyasî partiye tek başına vermemiş, partilerin uzlaşarak ülkeyi yönetmelerini istemiştir. Milletimiz, bu tercihi ile siyasî hayatımızda, istikrarsızlık, çatışma ve kutuplaşma yerine, hoşgörü, uzlaşma ve işbirliği ortamının hâkim olmasını, ülke sorunlarına istikrar içinde çözüm üretilmesini arzuladığını göstermiştir.

Bu anlayıştan yola çıkan Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi, 57'nci cumhuriyet hükümetini oluşturmak suretiyle ülke sorunlarına çözüm üretme görev ve sorumluluğunu birlikte üstlenerek, bir uzlaşma ve atılım hükümeti olarak çalışmaya karar vermişlerdir.

Bu koalisyon, ülkemizin uzun ömürlü, verimli ve istikrarlı bir yönetime kavuşması için, hükümeti oluşturan partilerin karşılıklı güven, saygı ve işbirliği anlayışı çerçevesinde hareket etmelerini ve ulusal yararları ön planda tutmalarını siyasî ve ahlakî bir görev olarak kabul etmiştir.

Halkımız, bu hükümetten, bir yandan demokrasiyi güçlendirip, toplumda huzuru ve barışı pekiştirmesini, diğer yandan, ülkenin istikrar içinde büyümesini gerçekleştirmesini bekliyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümetimiz, Atatürk'ün önderliğinde kurulan laik, demokratik, hukuka bağlı Türkiye Cumhuriyeti Devletini, dışarıdan ve içeriden gelebilecek her türlü tehlikeye karşı korumakta, Atatürk ilke ve inkılâplarını her alanda pekiştirmekte, din ve vicdan hürriyetinin de teminatı olan laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının devlet işlerine karıştırılmasını, siyasal amaçlarla ve çıkar hesapları ile istismarını önlemekte kesin karardır. (DSP sıralarından alkışlar) hükümetimiz, bu çerçevede, Sünnî-Alevî kardeşliğinin pekiştirilmesine de gereken önemi verecektir. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Atatürk'ün, Türk kültürünü esas alan ve her türlü ırk, din ve mezhep ayrımcılığını ve yayılmacılığı reddeden insancıl ve barışçı milliyetçilik anlayışı, ulusal birliğimizin ve ülke bütünlüğümüzün başta gelen güvencesidir.

Hükümet ortakları, birbirleriyle ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile de uyum içinde çalışmaya özen göstereceklerdir. Böylece, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunlara sağlıklı ve kalıcı çözümler üretilebilecek ve demokrasi kültürümüz daha da güçlendirilecektir.

Hükümetimizin bir başka önceliği de, Anayasamızın 83'üncü ve 100'üncü maddelerinin değiştirilerek, dokunulmazlığın sınırlandırılmasıdır.

Hanımların özel yaşamlarında giyim kuşamlarına bir karışma söz konusu değildir; ancak, kamu kurumlarında, türbanın, cumhuriyetin temel ilkelerini hedef alan bir siyasal simgeye dönüştürülmesine karşı yürürlükteki kurallar uyarınca alınmış önlemler titizlikle sürdürülecektir.

Diğer taraftan, hükümeti oluşturan siyasî partiler, toplumsal değerlerin ayrışma noktası olarak kullanılmasını, toplumda gerilimin yükselmesini ve buna bağlı

olarak ortaya çıkabilecek cepheleşmeleri önleyici tutum izleyeceklerdir. Böylece, toplumsal değerler etrafında birleşilerek huzur ortamı geliştirilecektir. Aynı zamanda, devlete olan güvenin güçlendirilmesi sağlanacaktır. Hükümetimiz, bu konulardaki çabalarına, bütün siyasal partilerimizin, sivil toplum örgütlerinin ve tüm vatandaşlarımızın yapıcı katkılarını beklemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümetimiz, 21'inci Yüzyıla girerken, demokrasimizin eksikliklerini gidermeyi, insan haklarını geliştirmeyi, düşünce özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmayı, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkelerine bağlılığın gereği olarak, yargının daha verimli ve etkili çalışabilmesini sağlamayı; aynı zamanda, organize suç örgütleriyle, çetelerle ve yolsuzluklarla mücadeleyle her türlü yasal imkân ve vasıtalarından yararlanarak sürdürmeyi öncelikli görevleri arasında saymaktadır.

Devlet yönetiminde güven ve verimliliğin sağlanması, devletin gözetim ve denetim yetkisinin gereği gibi kullanılması için, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması ve kamu kurumları arasında görev ve yetki paylaşımının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kamu yönetimi, çağdaş devlet ilkelerine ve ülkemizin gereksinimlerine yanıt verebilecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Başbakanlığın kendi aslî işlevlerinde yoğunlaşması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

İl, ilçe ve belde kurulması nesnel kurallara bağlanacaktır.

Halkımızın ve kentlerimizin terör ve suç örgütlerinden ve her türlü yasadışı eylemlerden korunmasına özen gösterilecektir.

Güvenlik güçlerinin, özellikle polisin, görev yetki ve sorumlulukları gözden geçirilerek, etkin, tarafsız, insan haklarına saygılı güvenlik hizmeti verilmesi için yasal düzenlemeler yapılacaktır. Güvenlik güçlerine karşı işlenen suçların takibi ile cezalandırılması çağdaş kurallara bağlanırken, yasadışı ilişkileri belirlenen güvenlik görevlilerine verilen cezaların caydırıcılığı artırılacaktır.

Güvenlik dışındaki görevler, güvenlik güçlerinden alınacak ve güvenlik güçleri aslî görevlerini yapar duruma getirilecektir.

Güvenlik güçlerinin yürüttüğü "özel koruma" işlevi yeniden düzenlenecektir.

Güvenlik güçlerinin eğitimi geliştirilecektir.

Köy ve mahalle muhtarlarının yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenecektir.

Merkezî nüfus idaresi, yani, MERNİS projesi tamamlanarak, uygulamaya geçirilecektir.

Hükümetimiz, devlet kurum ve kuruluşlarının, o arada, tüm güvenlik ve istihbarat birimlerinin, her türlü siyasal karışmacılıktan uzak olarak, uyum içinde çalışmalarını gözetecek ve kamu yönetiminde istikrar sağlayacaktır.

Trafik yasalarına tam uyum gözetilecek, sigorta sistemi tam olarak işletilecek ve ilk yardım olanakları genişletilecektir.

Yargı sistemi hızlandırılacak, yasal düzenlemeler ve altyapı düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.

Yargı bağımsızlığı ve hâkimlik güvencesi ilkeleri çerçevesinde, adaletin hızlı, en az masrafla ve etkin bir biçimde işlemlerini sağlamak üzere, Anayasa, yasalar ve teşkilat yapısında gerekli değişiklikler öngören bir yargı reformu gerçekleştirilecektir.

Adli kolluk sisteminin kurulması konusundaki çalışmalara devam olunacaktır.

Devlet güvenlik mahkemeleri yeniden düzenlenecektir.

Örgütlü suçların takip ve cezalandırılmasına ilişkin yasal düzenlemelere öncelik verilecektir.

İdari yargı yeniden düzenlenecek, bölge idare mahkemelerinin görev alanları genişletilecek, Danıştay'ın daire sayısı artırılacaktır.

Mahkemelerde ve yargı düzenine karşı işlenen suçlarda etkili bir ceza sistemi getirilecektir.

Yargı dışı denetim sistemlerinin geliştirilmesi konusunda da gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Tutuklu ve hükümlülerin hak ve yükümlülükleri çağdaş bir şekilde düzenlenerek eksiksiz uygulanacak; cezaevlerinde devletin etkili kontrolü ve otoritesi mutlaka sağlanacaktır.

Ayrıca, Türk Medenî Kanunu, Borçlar Kanunu, Türk Ceza Kanunu ile Ceza ve Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunları gibi temel yasalarımızla, güncelliğini ve etkinliğini yitirmiş olan Cezaların İnfazı Hakkında Kanun, Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hâmillerinin Korunması Hakkında Kanun ile, bazı yasalarımızdaki para cezalarının idarî para cezasına dönüştürülmesi, adli ve idarî yargıya ilişkin yasalar başta olmak üzere, diğer yasalarımızda da gereken değişiklikler yapılarak, günümüz koşullarına uygun duruma getirilecektir.

Yargı kararları, toplumda yargıya güvenin yitirilmesine neden olmayacak biçimde uygulanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir taraftan bölücü akımlara ve her türlü teröre karşı devlet güvenlik güçlerinin özverili ve başarılı mücadelesi, kesin sonuç alınıncaya kadar kararlılıkla sürdürülecek, diğer taraftan da, terörün iç ve dış kaynaklarını kurutacak ekonomik, sosyal, siyasal, eğitsel ve tanıtımla ilgili çok yönlü tedbirler alınacaktır. Bu amaçla, güvenlik güçlerinin hareket yeteneğini ve etkinliğini artırıcı yatırımlara öncelik verilecektir. Ayrıca, bölücü terörün yurt dışındaki kaynaklarını kurutmak için yapılan girişimler kararlılıkla sürdürülecektir.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığı, ekonomik ve sosyal önlemlerle çözülecektir; işsizliği ve yoksulluğu önleyici üretken yatırımlar hızlandırılıp, desteklenecektir. Altyapı eksiklikleri, yap-işlet-devret yönteminden de yararlanılarak giderilecektir; eğitim ve sağlık alanındaki boşluklar en kısa zamanda doldurulacaktır.

Kamuoyunun destekleyeceği ve terörle mücadeleyi güçlendirecek bir pişmanlık yasasının çıkarılması için gerekli girişimler yapılacaktır.

Terörün ekonomik ve sosyal kaynaklarının kurutulmasına yönelik önlemler güçlendirilecektir.

Doğu ve güneydoğu ekonomisinin temelini oluşturan; ancak, gerek terör gerek uygulanan bazı politikalar yüzünden gerilemiş olan hayvancılığın yeniden canlandırılması için başlatılan çalışmalar hızlandırılarak sürdürülecektir.

Bütün yurttan tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla gereken önlemler alınacak, özellikle Mera Yasasının getirdiği düzenlemeler de işletilmek suretiyle, güvenli meralar oluşturulacak, buralarda, kamu aracılığıyla alım garantileri de verilerek, sözleşmeli hayvancılık uygulamasına geçilecektir.

Hayvancılıkta verimliliğin artırılması ve çağdaş teknolojilerin uygulanabilmesi için birlikler kurulması özendirilecektir.

Bu amaçla, mezra tipi veya dağınık yerleşim birimlerinin gerek güvenlik, gerek ekonomi açısından yarattığı sorunlar da dikkate alınarak, kırsal alanda daha sağlıklı bir yerleşim düzenine geçilecektir.

Birbirine yakın köyler arasında işbirliği ve eşgüdüm sağlanarak, altyapı hizmetlerinin ve sosyal hizmetlerin tüm köylülere daha düşük maliyetle ulaşması gerçekleşecek ve böylece, köylüler, kentlerdeki olanaklara yerlerinden olmaksızın kavuşabileceklerdir. Terör nedeniyle yerlerini terk etmek zorunda kalmış yurttaşlarımızın köye dönüş olanakları da hızlandırılacaktır.

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde nitelikli kamu hizmetlilerinin görev almalarını sağlayıcı ve öğretmen ve sağlık personeli açığını kapatıcı önlemler alınacaktır.

Bu bölgelerdeki çocuklarımıza fırsat ve olanak eşitliği sunulmasının yanında, eğitim kalitesinin yükseltilmesinde önemli bir katkısı olan yatılı ve pansiyonlu okulların yapımı hızlandırılacaktır.

Anılan bölgelerdeki yarım kalmış yatırımların üretime geçmesi için sağlanan finansman olanakları artırılacaktır.

Sınır ticareti için sınır illeri halkının adaletle yararlanacağı ve ulusal ekonomiye zararı dokunmayan bir düzenleme getirilecektir.

Bölge için gerçekleştirilen özel teşvik sistemine etkinlik kazandırılacaktır. Bu amaçla, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri hızla yaygınlaştırılacaktır.

Hükümetimizin amaçlarından biri de, toplum vicdanını rahatsız eden yolsuzluklarla etkili bir mücadeleyi gerçekleştirmektir. Bu mücadeleyi zorlaştıran yasal boşluklar giderilecektir. Bu amaçla, kurumsal bir yapılaşma kamu yönetiminde yeniden yapılanma sırasında ele alınacaktır.

Siyasî ahlak yasası çıkarılacaktır.

Haksız mal edinmelerin etkili bir şekilde izlenerek önlenmesi için Mal Bildirimi Yasasında gerekli değişiklikler yapılacaktır.

Kamudaki denetim karmaşasına son verilecektir. Yerel yönetimlerin yetkileri artırılırken, etkili denetimleri de sağlanacaktır. Bu amaçla, Sayıştay bünyesinde yerel yönetimler birimi kurulacaktır.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun işlevini değiştirmek ve tam bağımsızlığını sağlamak amacıyla gerekli yasal düzenleme yapılacaktır.

Kamudaki denetleme kurumlarına eleman alımında özenli seçime ve mesleki eğitime önem verilecek, denetmen kişiliğinin ve görev sorumluluğu bilincinin geliştirilmesine yönelik önlemler alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri,

Hükümetimiz, acil sorunların çözülmesi ve yapısal reformların gerçekleştirilmesi, kronik enflasyonun süratle tek haneli düzeye indirilmesi, istikrarlı bir büyümenin sağlanması, sosyal devlet anlayışı ile gelir bölüşümünün iyileştirilmesi, refahın topluma yayılması, bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması, kaynakların etkili ve verimli kullanılmasını esas alan ve rekabetçi bir pazar ekonomisi anlayışına dayanan ekonomi ve maliye politikalarını özenle uygulamakta kararlıdır.

Ekonomik istikrar, bütçe açıkları azaltılarak, faiz dışı bütçe fazlası yaratılarak, kayıt dışı ekonomiye karşı etkili önlemler alınarak, sosyal güvenlik kurumlarının ve birliklerinin açıkları giderilerek, bütçe disiplini güçlendirilerek sağlanacaktır. Bu şekilde, ekonomide güven ortamı yaratılacaktır.

Ekonominin en büyük sorununun, kamu maliyesinin içinde bulunduğu durum olduğu bilinmektedir. İstikrarlı bir büyümenin önündeki en ciddi engelin kaynak yetersizliği olduğu açıktır.

Kamu açıklarının küçültülmesi ve malî dengelerin kalıcı bir biçimde yeniden kurulması gerekmektedir.

Büyüme ve istikrar için gönüllü tasarrufların ve vergi gelirlerinin sürekli artırılması gerekmektedir. Ancak, yurtiçi kaynaklarımızdaki gelişme hızının kalkınma gereksinmemiz için yeterli olmadığı da ortadadır. Bu nedenle, ülkemiz kalkınmasının sağlıklı finansmanını güvence altına alabilmek için iç ve dış piyasalara güven verecek ciddi, kararlı ve tutarlı politikalar izlemek zorundayız.

Vergilerin gelir sağlama boyutu kadar, ekonomik ve sosyal boyutu da önemlidir. Bu nedenle, vergi ve diğer maliye politikalarının uygulanmasında mutlaka göz önünde bulundurulacak olan bir husus da, ekonomide canlılığın korunmasıdır.

Vergi yasalarının başarıyla uygulanabilmesi için vergi idaresinin daha etkin ve daha randımanlı çalışması sağlanacaktır. Uygulama basitleştirilecek, vergi idaresinin etkinliğinin artırılmasına önem verilecektir.

1999 yılında öncelikli hedefimiz, ülkemizin istikrar içinde büyümesinin altyapısının geliştirilmesi olacaktır. Bu çerçevede, üretime ve dışsatıma dayalı, sağlam ve sağlıklı kaynaklarla finanse edilen dengeli ve sürekli bir büyüme stratejisi oluşturulacaktır.

Hükümetimiz, bir yandan kalkınmayı ve yoksulluğa ve işsizliğe karşı alınan önlemleri hızlandırırken, öte yandan, hem bütün toplum kesimleri arasında hem de bölgeler arasında refah artışının ve gereken durumlarda da özverinin dengeli ve adaletli dağılımını gözetecektir.

İstihdam yaratan özel sektör yatırımlarının teşviki konusunda her türlü önlem alınacak, yatırımı ve dışsatımı engelleyen tüm mevzuat yeniden düzenlenecektir.

Haksız rekabeti önlemek amacıyla kayıt dışı ekonomi alanı da daraltılacaktır.

Kamu açıklarının finansmanı için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kaynaklarına hiçbir koşul ve biçimde başvurulmayacak, gerçekçi kur politikasına aynen devam edilecektir.

Enflasyonla mücadele sürdürülürken, dar gelirliilerin mağdur edilmemesine özen gösterilecektir.

Destekleme kapsamındaki tarım ürünlerinin fiyatlarının belirlenmesinde dünya fiyatları, maliyetler ve beklenen enflasyon temel alınacaktır. Stoka üretim kesinlikle yapılmayacak, bu amaçla sistemli bir ürün değişim programı yürürlüğe konulacaktır. Tarımsal sigorta ve prim sistemi de bu çerçevede ele alınacaktır.

Ekonomide kırsal alan kalkınmasına öncelik verilecek, köylü ve çiftçilerimizin refah düzeyini yükseltici ekonomik ve sosyal politikalar oluşturulacaktır.

Üretim planlaması ile birlikte ürün değiştirme kredileri ve diğer özendirici önlemleri içeren uygulamalar yürürlüğe konulacak, bu politikalar konusunda çiftçimiz ayrıntılı bir biçimde bilgilendirilecektir.

Destekleme politikasının ilkeleri ile fiyatların bir yıl öncesinden belirlenmesine çalışılacaktır.

Ekonomiyi ve sosyal hakları ilgilendiren yasama çalışmalarına ve uygulamalara Ekonomik ve Sosyal Konseyin ve genelde sivil toplum örgütlerinin etkin katılımları sağlanacak, konseyin yapısı ve temsil yeteneği güçlendirilecektir.

Ülke kaynaklarının ve varlıklarının sosyal devlet anlayışı içinde bölüşümü ve verimli kullanımı sağlanacaktır.

Ulusal sanayimiz ve tarımımız haksız dışalım rekabetine karşı korunacaktır.

Ekonomi yönetimi yeniden yapılandırılacak; bu çerçevede, bürokratik engeller kaldırılacaktır.

Yetkilerin dağınıklığından kaynaklanan ve gerek üretken yatırımlar gerek dış ticaretimiz için engel oluşturan sorunlar giderilecektir.

Ülkemizin en temel ekonomik sorunu, iç borçlarımızın vadelerinin kısalığı ve faiz oranlarının yüksekliğidir.

Devletin iç borçlanması, mali piyasalarda rekabet etkinliğini reel sektör aleyhine bozmayacak ve reel faizlerin ekonominin taşıyamayacağı düzeye tırmanmasını önleyecek bir anlayışla yürütülecektir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının hazine garantisiyle yaptıkları dış borçlanmalarda etkili bir disiplin sağlanacaktır.

Devletin en sağlıklı gelir kaynağının vergi olduğu gerçeğinden hareketle, vergi sistemi tüm kurumlarıyla işletilecektir.

Vergide adalet sağlanacaktır. Vergi oranlarının düşürülmesi yoluyla ödenebilir hale getirilen sistemde, vergi tabanı yaygınlaştırılacaktır. Oranların düşürülmesi nedeniyle uğranılan kayıplar etkili denetim ve uygulamalarla giderilecektir.

Bu çerçevede, vergi idaresinde otomasyon ve vergi kimlik numarası kullanımı yaygınlaştırılacak, vergi tahsilatında banka sisteminin rolü artırılacaktır.

Dağınık bir görünüm arz eden ve çok sayıda yasa kapsamında uygulanmakta olan çeşitli dolaylı vergiler tek yasayla düzenlenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bankaların, bir yandan denetimlerini sağlıklı kurallara bağlarken, bir yandan da, üretime, dışsatıma ve turizme katkılarını artıracak bir yasal düzenleme öncelikle gerçekleştirilecektir.

Bankalar yasası, bankaların güçlü bir malî yapıya kavuşturulmalarını, bağımsız bir organ tarafından denetlenmelerini esas alan, uluslararası normlara uygun, halkın tasarruflarını koruyacak, iş ve dış piyasalara güven verecek şekilde çıkarılacaktır.

Sosyal güvenlik reformu ile sosyal güvenlik sisteminin açıkları ekonomiye yük olmaktan çıkarılacak, emeklinin yaşam düzeyi iyileştirilecek, emekli yaşı ve en az çalışma süreleri, ülke ekonomisinin taşıyabileceği gerçekçi düzeylere yükseltilecektir.

Kamu harcamalarında savurganlığı önleyecek, ihalelere gölge düşürmeyecek, yolsuzluklara olanak tanımayacak, kamudan haksız kaynak transferlerine yol açmayacak gider reformu yapılacaktır.

Gider reformu gerçekleştirilirken, İhale Yasası başta olmak üzere, Kamulaştırma, Sayıştay Yasası gibi yasalar, çağdaş ilke ve uygulamalara göre düzenlenecektir.

Gümrük mevzuatının Avrupa Birliği gümrük mevzuatına uyumlulaştırılmasını sağlamak amacıyla, çağdaş ve güncel gümrük kanunu tasarısı hazırlanacaktır.

Bu çerçevede, Türk girişimcilerinin rekabet gücünü artırabilmek amacıyla, ihtisas gümrüklerinin etkin ve verimli çalışması için gereken önlemler süratle alınacaktır.

Gümrük idarelerinin modernizasyonu ve otomasyonu projesine hız verilecektir.

Hükümetimiz, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında karardır.

Kamu yönetiminde ve kamu hizmetlerinde adaletli, şeffaf, verimli ve katılımcı bir yönetim anlayışı benimsenecektir.

Kamuda işe alınmada yeterlilik, görevlerde yükseltilmelerde ehliyet ve liyakat esas alınacak, kayırmacılık önlenecektir.

Kamu personelinin atama ve yükseltilmelerinde ehliyet ve liyakat şartları, nesnel ölçülere ve sınav esasına dayandırılacaktır. Kamu görevlerine giriş sınavlarının merkezi sistemle gerçekleştirilmesi uygulamasının yerleşmesi sağlanacaktır.

Aynı işi yapan personel arasındaki ücret farklılıkları giderilecektir. Bu amaçla yapılacak düzenlemede; iş, görev ve sorumluluk tanımlarına yer verilecek ve eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanacaktır.

Çağdaş görev ve iş tanımlamalarına göre, kamu görevlilerinin sendikal haklarının düzenlenmesi de gerçekleştirilecektir.

Özelleştirme konusunda uzun süredir yürütülen uygulamalara karşın istenilen doyurucu sonucun alınamaması, bu konuda yeni bir strateji belirlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Hükümetimiz, özelleştirmenin, kamuoyuna güven veren, şeffaf ve kamu yararını gözetten bir biçimde, hızla yapılmasını sağlayacaktır. Özelleştirme uygulamalarında iş güvencesi özenle gözetilecek, sermayenin tabana yayılması amacıyla halka arz yöntemine de önem verilecektir.

Stratejiler belirlenirken, özelleştirmenin sağlıklı kurallara bağlanarak hızlandırılması, özelleştirmenin önündeki önemli engellerden biri olan “uluslararası tahkim” konusuna, temel ulusal çıkarlarımıza ters düşmeyen bir çözüm getirilmesi, özelleştirmelerde şeffaflık ve iş güvencesi, özenle gözetilecektir.

Özelleştirmeleri zamana bağlı olan veya özelleştirme dışı kalan kamu iktisadi teşebbüsleri, kaynak tüketen durumdan çıkarılarak, kaynak üretir ve kalkınmaya hız katar duruma getirilecektir; siyasal etkiden arındırılarak, katılımcı bir yönetime kavuşturulacaktır.

Toplumun üretkenliğini artırıcı, işsizliği önleyici ve kalkınmayı sürekli kılıcı yatırımlar hızlandırılacaktır.

Kaynakların verimli ve tutumlu kullanılmasını sağlamak amacıyla, başlamış veya planlanmış kamu yatırımlarında kesin öncelikler belirlenecektir.

Dış kredi bulma koşuluyla izin verilen projelerden, dış finansmanı bulunmayanlar gözden geçirilecek, yeniden öncelik sırasına konularak ihale zamanlamaları bir takvime bağlanacaktır.

Hükümetimiz, 2000’li yıllarda bir enerji darboğazıyla karşılaşılması amacıyla, ülkenin ihtiyacı olan enerjinin zamanında, güvenilir, ucuz, kaliteli ve çevreyle uyumlu olarak temini için her türlü önlemi alma kararlılığındadır.

Yap-işlet-devret, yap-işlet, işletme hakkı devri ve yüzde 100 kredili anahtar teslimi modelleriyle yapılacak projelere hız verilecektir.

Verimliliği ve rekabeti artırmak, şeffaflığı sağlamak amacıyla elektrik ve gaz sektörleri yeniden yapılandırılacak, Petrol Kanununda gerekli değişiklikler yapılacak, elektrik piyasası kanunu çıkarılacaktır.

Hidroelektrik potansiyelinin değerlendirilmesi yanında nükleer ve yenilenebilir enerjiye önem verilecektir.

Hükümetimiz, Hazar bölgesi ülkelerinin zengin hidrokarbon kaynaklarının ülkemiz ve Batı pazarlarına ulaştırılmasında Avrasya enerji koridorunu oluşturacak Hazar-Akdeniz hampetrol boru hattı (Bakü-Ceyhan) ile Hazar geçişli Türkmenis-

tan-Türkiye-Avrupa doğalgaz boru hatlarının gerçekleştirilmesine özel önem vermektedir.

Ülkenin her yeri, kolay ulaşılabilir duruma getirilecektir.

Karayolu ulaşımı ile demiryolu ve deniz taşımacılığı arasında denge kurulacaktır. Bu çerçevede, şehiriçi geçişlerde belediyelerle de işbirliği yapılacaktır.

Bu amaçla, demiryolu ve deniz taşımacılığına özel önem verilecektir.

Hava ulaşımı yaygınlaştırılacaktır.

Yerel ve merkezî kamu kurum ve kuruluşlarının daha süratli, etkin ve ekonomik çalışmasını sağlamak amacıyla ileri elektronik teknolojilerden yararlanılacaktır. Bu amaçla, gerekli iletişim ağı altyapısının projelendirilmesi ve uygulanması, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının kendi görev alanlarındaki bilgi altyapısının oluşturulması ve ülke çapındaki söz konusu iletişim ağına bağlanmasına ilişkin projelerin koordinasyonu ve izlenmesi, etkin biçimde yürütülecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; plansız ve düzensiz tarım politikaları, dünyanın sayılı tarım ülkelerinden biri olan Türkiye'yi, kendi kendine yetmez bir konuma doğru götürmektedir.

Bilinçsiz tarım uygulamaları, tarım alanlarının amaç dışı kullanımı, erozyon ve su kaynaklarımızdaki çevre sorunları, tarımda yeni bir strateji belirlememizi zorunlu kılmaktadır.

Hükümetimiz, tarımda çağdaş yöntemleri de kullanarak etkin bir üretim planlamasını gerçekleştirme kararındadır.

Çiftçiye destek sağlayan kamu örgütlenmelerinde, rasyonelliği geliştirici, çiftçi yararına gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Devlet üretme çiftlikleri örnek üretim yapan laboratuvarlar olarak çalışacak; bu çiftliklerin arazilerinde sözleşmeli çiftçilik yaptırılacaktır.

Erozyonla bilinçli mücadele kararlılıkla sürdürülecektir. Doğa dengesindeki bozulma önlenecektir. Tarım alanlarının korunması için gereken her önlem alınacaktır.

Ormancılığımızın desteklenmesi amacıyla, talep eden gerçek ve tüzelkişilere, belli konularda, bedelsiz arazi tahsis edilerek özel ormancılık geliştirilecektir.

Bir yandan orman köylüsüne yeni üretim ve kazanç olanakları sağlınırken, diğer yandan da ormanlarımızın tahribi ve yağmalanması yolu kapatılacaktır.

İdari yapılanmamız için artık bir zorunluluk olan yerel yönetimler ile merkezî yönetim arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı, yerel yönetimler yasasıyla, hükümetimiz döneminde yeni bir düzene kavuşturulacaktır.

Gecekondulaşmaya kesinlikle izin verilmeyecek, kaçak yapılaşmaya göz yumanlar hakkında da gerekli yaptırımlar uygulanacaktır. Varolan gecekondu alanlarında adaletli ve sağlıklı bir yapılaşmaya geçilecektir.

Kamu tarafından altyapısı tamamlanmış arsa üretimine hız verilecek, konut kredilerinden, öncelikle, gerçek ihtiyaç sahipleri yararlandırılacaktır.

İmar uygulamaları belediyelerle ve bitişik alanlarla sınırlı kalmayacak, il düzeyinde imar uygulamaları yapılacaktır. Böylece, köy sınırları içinde denetimsiz yapılaşmalar önlenecektir.

Büyük kentlerimizdeki yasadışı işgaller ve yapılanmalar önlenecek ve kentlerimiz çağdaş duruma getirilecektir.

Uzun yıllardan beri öncelikli sorunlar arasında yer alan; ancak, çözümü sürekli ertelenen çevre sorunları, doğanın dengesini bozacak duruma gelmiştir.

Hükümetimiz, kalkınma yolunda yapılan atılımlarda doğa dengesinin ve çevre sağlığının korunmasına özen gösterecektir.

Sanayi ve ev atıklarının arıtılmadan doğaya bırakılmasının nehir ve göllerimizde yarattığı çevre kirliliği önlenecektir.

Büyük kentlerimizin kanalizasyonlarının arıtmalarına özel bir önem verilecektir.

Hükümetimiz, turizm sektöründe yaşanan sorunların çözümü ve turizmin gelişmesiyle ilgili politikaları özenle uygulama kararlılığındadır.

Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi tamamlanacak, bu amaçla uluslararası kuruluşların sağladığı finansmanın kullanılması için gerekli iç düzenlemeler yapılacaktır.

Turizm, ülkemizde geniş istihdam sağlayan, ödemeler dengesine çok önemli katkılarda bulunan, ekonomik kalkınmayı destekleyen bir sanayi niteliği kazanmıştır.

Bu sektörün içine girdiği darboğazdan çıkarılabilmesi için, ülkemizin tanıtımı dahil, gereken önlemler süratle alınacaktır.

İç ve dış turizm çeşitlendirilecek, kongre turizmi de özendirilecektir.

2000 yılının sağlayacağı fırsatlar doğrultusunda, inanç turizminin gelişmesini sağlayacak önlemler alınacaktır.

Turizm yatırımlarının doğal, tarihsel ve toplumsal çevreyi kollayıcı, koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde olmasına özen gösterilecektir.

Turizm sektörünün teknik altyapı gereksinimleri, kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler düzeyinde öncelikle ele alınacaktır.

Orman alanlarının ve diğer yörelerin turizm bölgesi olarak belirlenmesinde uygulanacak ilkeler ve tahsis yöntemleri yeniden düzenlenecektir.

Turizm bölgelerindeki ve kıyı kenar çizgisinde bulunan yerlerdeki uygulamalar yasalara uygun şekilde yürütülecektir.

Müzelerimizin ve ören yerlerinin korunmasına büyük özen gösterilecek, bu yerlerin ticarî amaçla doldurulmasına izin verilmeyecektir.

Türkiye'nin tanıtımıyla ilgili programlar, özel sektörün ve kamu kuruluşlarının da katılımıyla etkin biçimde sürdürülecektir.

Sağlık hizmetlerinden yurttaşlarımızın yeterli düzeyde yararlanabilmeleri sağlanacak, aile hekimliği sistemi özendirilecektir.

Genel ve kişisel sağlık sigortası gerçekleştirilecektir.

Sağlık kurumlarının hizmet standartları yeniden belirlenecek, kamunun, özel sağlık kurumlarından hizmet alımları ve denetimleri yeni kurallara bağlanacaktır.

Hükümetimiz, çalışma yaşamında barışın korunmasına ve sendikal hakların uluslararası standartlara kavuşturulmasına önem verecektir.

Sigortasız çalışma ve çalıştırma önlenecektir.

Çalışan çocukların sağlıklarının ve haklarının korunmasına ve eğitimlerinin sürdürülmesine özen gösterilecektir.

İşçi haklarındaki kısıntılar giderilecektir.

Kamu görevlilerinin sendikal hakları geliştirilecektir.

Sosyal güvenlik sistemi, tüm yurttaşları kapsar duruma getirilerek, kalıcı ve rasyonel bir düzene kavuşturulacaktır.

Çalışırken işsiz kalanların gelir kaybını belirli bir süre telafi etmek amacıyla işsizlik sigortası programı başlatılacak, bu programı yürütecek olan İş ve İşçi Bulma Kurumu yeniden yapılandırılacaktır.

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın sosyal güvenlik sorunlarının çözülmesi için gerekli çaba gösterilecektir.

Esnaf ve sanatkârlar ile küçük ve orta boy işletmelerin geliştirilmesi için daha fazla kaynak tahsisine çalışılacaktır.

Küçük sanayi sitelerinde kalite garantili üretim planlaması özendirilecektir. Bu sitelerin, dış ticaret şirketleri aracılığıyla, dışsatıma yönlendirilebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Özerk olarak oluşturulan Rekabet Kurulu, Türk Standartları Enstitüsü, RTÜK ve benzeri kuruluşların bağımsızlığı ile TRT'nin tarafsızlığına ait, uygulamadan doğan aksaklıkların giderilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır. TRT yayınlarının bütün yurtda ve bölge ülkelerinde izlenebilmesi sağlanacaktır.

Radio ve televizyonlara frekans tahsisi, nesnel kurallara bağlanacaktır.

Atatürk'ün ulusumuza gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne erişme hedefi doğrultusunda, gelişmemizi hızlandırmak amacıyla, Hükümetimiz, kapsamlı bir ulusal bilgi politikası oluşturacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu erki kullanan dernek ve vakıfların hizmet karşılığında aldıkları paralar için makul ve hakça ölçüler konulacaktır. Keyfi ve kayıt dışı işlemlere izin verilmeyecektir. Fiyatlandırılabilir kamu hizmetlerinden alınacak ücretin ilgili kurumlara özel ödenek kaydedilmesi uygulaması getirilecektir.

Kadınlarımızın ekonomik ve sosyal yaşamımızın her aşamasında üretime katılmaları özendirilecek, kadınlarımızın sosyal ve ekonomik statüsünün geliştirilmesine yönelik çabalar hızlandırılacaktır.

Hükümetimiz, şehit aileleri ile gazilerin konut gereksinimlerinin karşılanması için Toplu Konut Fonundan faizsiz konut kredisi verilmesini ve bağlanan aylıkların, katsayı artışı dışında, her yıl düzenli bir şekilde artırılmasını sağlayacak yasal düzenlemeleri süratle gerçekleştirecektir.

Engellilerin, yaşlıların ve muhtaç durumdakilerin yaşama uyum sağlayabilmeleri için her çaba gösterilecektir. O arada, engellilerin istihdamı için getirilmiş olan yasal zorunluluklara uyulması sağlanacaktır.

Yaşlı yurttaşlarımızın toplumsal etkinliklerden kopmamaları için gereken her türlü önlem alınacaktır.

Barınma, sığınma ve bakılma gereksinimi duyan yurttaşlarımızın bu gereksinimi, yerel yönetimlerle de işbirliği içerisinde düzenlenecek çağdaş barınma evleriyle karşılanacaktır.

Yoksulları üretken kılarak ve adaletli bir gelir düzeyine kavuşturarak yoksulluktan kurtarmak, temel amacımızdır. Çalışamayacak durumda olanlar için, onurları zedelemeyecek yardım programları uygulanacaktır.

Toplumun tüm kesimlerinin ekonomik gelişmeden hakça pay alması, sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın yaygınlaştırılması ve kurumsallaştırılması için, hükümetimiz, her çabayı gösterecektir.

Kimsesiz çocuklara ve sokak çocuklarına sahip çıkılacak; onların topluma yararlı insanlar olarak yetiştirilmesi için, yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde, barınma ve eğitim olanakları sağlanacaktır.

Toplumun ve ailelerin bütünlüğünü tehdit eden uyuşturucu kullanımı, şiddet, müstehcenlik ve benzeri sorunlarla mücadele ödünsüz sürdürülecek, gençlerimizi zararlı alışkanlıklara karşı korumak için her türlü önlem alınacaktır.

Geleceğimizin güvencesi olan gençlerimizin, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, sağlıklı, bilgili ve nitelikli olarak yetiştirilmesi için her türlü önlem alınacaktır.

Kamu elindeki spor alanlarının, ticarî hizmet işletmesine dönüştürülmesine izin verilmeyecektir. Tüm yörelerimizde, semt ve kent spor düzenlemeleri ucuz, sağlam ve sağlıklı olarak gerçekleştirilecektir. Yerel yönetimlerin de desteğiyle, gençliğin spor etkinliklerinden yararlanacağı alan ve mekân sayısı artırılabilecektir.

Özel imar düzenlemeleriyle, semt spor ve oyun alanları açılacaktır.

Amatör sporculuk ve bu amaçla kurulan tesisler tüm yurda yaygınlaştırılacak ve bunun için gerekli devlet desteği sağlanacaktır. Profesyonel kulüplerin de amatör sporculuğa katkısı artırılabilecektir.

Belirli amatör spor dallarında etkinlik gösteren gençlerin, doğal afetlerle ilgili kurtarma çalışmalarına gönüllü katılmaları desteklenecektir.

Toplumun, kendi kültürünü, demokrasi ve özgürlük ortamında geliştirmesi ve çağdaşlaştırabilmesi için gerekli olanaklar sağlanacaktır.

Şöyle ki: Küreselleşme olgusunu yaşadığımız ve 21'inci Yüzyıla girmekte olduğumuz bu dönemde, ülkemizin ulusal kültür ve sanatıyla diğer uluslar arasında kendi kimliğiyle yer alabilmesi için, temel kurumsal altyapının oluşması sağlanacaktır. Türk kültür ve sanatının, kendi özellikleri içinde gelişmesine ve dünyaya açılmasına olanak sağlanacaktır.

Kültür ve sanatta, ulusal kültürümüzün yanı sıra, evrensel kültür değerlerine de önem ve ağırlık verilecektir. Güzel sanatların her alanı desteklenecek ve bu konuda uluslararası açılım sağlanacaktır.

Türkçenin zenginleştirilmesi, doğru kullanılması ve yabancı sözcüklere karşı korunması için gerekli önlemler alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ulusal güvenlik politikamızın temelini, Büyük Atatürk'ün belirlediği "yurtta barış, dünyada barış" ilkesi oluşturmaktadır. Kendi ulusal birliğimiz ve ülke bütünlüğümüz kesin kararlılıkla korunurken, tüm ülkelerin de ulusal birliğine ve ülke bütünlüğüne saygı gösterilecektir.

Ülkemizin coğrafi konumu göz önünde tutularak, Silahlı Kuvvetlerimizin caydırıcı gücünü artırmaya ve çağdaş teknolojinin tüm olanaklarından yararlanmasını sağlamaya özel önem verilecektir.

Eğitime ve gençliğe yatırım, ülkenin geleceğine yapılan yatırımdır. Türkiye, eğitimle ilgili atılımlarını ve yatırımlarını kararlılıkla sürdürecektir.

Sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasına devam edilecektir. Türkiye'yi bilgi çağına hazırlamaya yönelik olarak, zorunlu eğitim süresinin artırılması imkânları araştırılacaktır.

Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların erken belirlenmesine ve özel ilgi görmelerine çalışılacaktır.

Okulöncesi eğitim olanaklarının tüm çocuklara ulaştırılması için çaba gösterilecektir.

Kaynaştırmalı eğitimden yararlanamayan engelli çocuklarımıza yönelik temel eğitim kurumlarının sayısı süratle artırılabilecektir.

Engelli gençlerimizin de üretken beceri kazanabilmeleri için, meslekî-teknik eğitim olanaklarının bu gençlere de ulaşmasına özel bir önem verilecektir.

Ülkemizin gereksinim duyduğu nitelikli ve rekabet gücünü artıran işgücünün yetiştirilmesi amacıyla, üniversite eğitimi ve meslekî-teknik eğitim yeniden değerlendirilecektir.

Meslekî ve teknik eğitim özendirilecektir. Lise düzeyinde meslekî-teknik eğitim alanların, kendi branşlarında üniversite önlisans programlarına sınavsız girebilmeleri için gereken düzenlemeler yapılacaktır.

Üniversite sınavlarının tümüyle kaldırılabilmesi için, öğretim üyesi açığının kapatılması dahil, gerekli çalışmalar sürdürülecektir. Bu bağlamda, açık yükseköğ-

retimle örgün üniversiteler arasında işlevsel bağlantı kurularak ve çağdaş bilgi ve eğitim teknolojisi yaygınlaştırılarak, açıköğretimin niteliği en yüksek düzeye ulaştırılacaktır.

YÖK, üniversitelerarası eşgüdüm kurumu haline getirilecek, üniversiteler çağdaş anlamda özerk bir yapıya kavuşturulacak, öğrencilerin de üniversite yönetimlerinde temsil edilmesine imkân verici düzenlemeler yapılacaktır.

Özel okullarda adaletli bir ücret düzeninin kurulmasına çalışılacaktır.

Eğitim kurumlarında ideolojik kutuplaşma ve çatışmalara fırsat verilmeyecektir.

İlk, orta ve yükseköğretimde, çağdaş iletişim ve bilgi teknolojileri en geniş ölçüde değerlendirilerek ve öğrenci yurtları hızla yaygınlaştırılarak, eğitimde olanak eşitliği sağlanacaktır.

Yetişkinlerin her alanda öğrenimlerini geliştirebilmeleri ve üretim becerilerini artırabilmeleri için gerekli olanaklar sağlanacaktır.

İlköğretim beşinci sınıfını tamamlayan öğrencilerin, kanunî temsilcilerinin talep etmesi durumunda, Diyanet İşleri Başkanlığınca yaz tatilinde açılan ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabi olan Kur'an kurslarına devam edebilmelerine imkân verici bir düzenleme yapılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, bölgesinde ve dünyada, barış ve istikrarın önde gelen bir güvencesi olmaya devam etmektedir. Ülkemiz, demokrasinin, laikliğin, çağdaşlaşmanın ve kadın-erkek eşitliği dahil insan haklarının ve temel özgürlüklerin, uluslararası alanda işbirliği ve dayanışmanın savunucusudur. Cumhuriyetimizin temelinde yatan bu nitelikler, dış ilişkilerimizde rehber ilkelerimiz olacaktır.

Uluslararası ilişkilerde barışçı dış politika yaklaşımımız, titizlikle sürdürülecek, ülkemizin bölgesel güç olma potansiyeli, bölgemizdeki devletlerle ve bölge dışı güçlerle çok yönlü ve dengeli ilişkiler kurularak pekiştirilecektir.

Herhangi bir yabancı ülkeyle veya uluslararası kuruluşlarla ilişkilerimizde gözetilecek başta gelen koşul, ülkemizdeki bölücü teröre destek olunmamasıdır.

Başka ülkelerde çalışan ve yaşayan yurttaşlarımızın hak ve çıkarlarının uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde korunmasına duyarlı olunacaktır. Bu yurttaşlarımızın, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişmesine her alanda katkısının yolu açılırken, seçimlerde oy kullanmaları konusundaki engeller ivedilikle aşılacaktır.

Yunanistan'la, başta Ege ile ilgili olanlar olmak üzere, aramızdaki sorunların diyalog yoluyla çözümü için iyi niyetli ve yapıcı girişimler sürdürülecektir. Bu itibarla, komşumuz Yunanistan'ın, öncelikle PKK dahil, terörizmle mücadelede kesin bir tavır almasını ve ilişkilerimize Avrupa Birliği gölgesinin düşürülmemesini beklemekteyiz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kazanılmış haklarının korunmasına ve geliştirilmesine yönelik politikalarımız kararlılıkla sürdürülecektir. Kıbrıs'ta bugün iki ayrı devlet bulunmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin konfederasyon

önerisi, Ada'da ortak bir çözüm için en gerçekçi yolu oluşturmakta ve hükümetimizce de desteklenmektedir.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği, tarihten, coğrafyadan ve anlaşmalardan doğan hakkıdır. Türkiye'nin Avrupa Birliğine, öteki üyelerle eşit hak ve statüye sahip tam üyelik hedefinin gerçekleştirilmesine çalışılacaktır. Avrupa'daki bütünleşme süreci içinde yerini alacak olan Türkiye, bunu gerçekleştirirken, ulusal hak ve çıkarlarını her zaman titizlikle gözetmeye devam edecektir. Bu çerçevede, Avrupa Birliğiyle ilişkilerimize ivme kazandırabilecek fırsat ve gelişmeler dikkatle izlenecektir. Türkiye, siyasî ve ekonomik planda olduğu kadar güvenlik ve savunma konularında da, Avrupa ve Transatlantik yapılanmaları ve oluşumları içinde tam ve eşit biçimde yer almak için kararlı bir yaklaşım içinde olacaktır.

Gümrük birliğinin uygulamada ortaya çıkan sakıncalarını gidermek için etkin girişimlerde bulunulacaktır.

Türkiye'nin geleneksel stratejik önem ve ağırlığı, Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, Karadeniz, Akdeniz ve Ortadoğu bölgelerinde meydana gelen son gelişmelerle daha da ön plana çıkmış bulunmaktadır. Avrasyalaşma süreci olarak tanımlanabilecek bu eksende, Türkiye, anahtar ülke konumuna gelmiştir. Hükümetimiz, bu konumun üzerine yüklediği sorumlulukları ve kendisine sağladığı olanakları, ulusumuzun çıkarları açısından değerlendirmek hususunda kararlıdır.

Hükümetimiz, Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda işbirliğini geliştirmeye yönelik aktif ve istikrarlı bir politika izleyecektir.

Balkan ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere, bölgesel ilişkilerimize özel bir önem verilirken, her kıtadan devletlerle de ilişkilerimizi geliştirmeye yönelik atımlar sürdürülecektir.

Dostluk ve ittifak bağlarına dayanan Amerika Birleşik Devletleriyle ilişkilerimizin daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, hükümetimizin hedefleri arasındadır.

Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerimizin çok yönlü olarak geliştirilmesine özen gösterilecektir.

Komşumuz Rusya Federasyonu ile ilişkilerimiz önemini korumakta olup, gerek ikili gerek çok taraflı planda Rusya ile işbirliği olanaklarının geliştirilmesine çalışılacaktır. Demokratik bir Rusya'nın ekonomik bakımdan güçlenmesi, Türkiye'nin beklentilerine uygun bir gelişme olarak görülmektedir.

Irak'ın toprak bütünlüğü ve ulusal birliği Türkiye için yaşamsal önem taşımaktadır. Hükümetimiz, Irak yönetiminin bunu sağlayıcı bir tutum izlemesini, uluslararası toplumun da bunu kolaylaştırıcı bir yaklaşım içinde olmasını gerekli görmektedir.

Ermenistan'ın, işgal ettiği topraklardan çekilerek Azerbaycan ile barış yapması için sürdürülen çabalar ve girişimler tarafımızdan desteklenmektedir. Barış, Kafkasya bölge ülkeleri arasında her türlü işbirliğine yol açan bir gelişme olacaktır.

Balkanlarda kalıcı bir istikrarın tesis edilebilmesi için, Türkiye, üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye devam edecektir. Bu çerçevede, Bosna-Hersek ile ilişkilerimize gösterdiğimiz ilgi ve yakınlık sürdürülecektir.

Keza, tarihî ve kültürel yakınlığımızın yüklediği sorumluluğun da bilinci içerisinde, hükümetimiz, Kosova’da zulmün durması ve hakça bir barış sağlanması için, gerek NATO ittifakı içindeki gerek bir bölge ülkesi olarak çok taraflı plandaki gerek ikili zemindeki gayretlerine devam edecektir.

Arap ülkeleriyle ilişkilerimiz geleneksel özel ve önemli konumunu koruyacak ve İslam ülkeleriyle ilişkilerimizin de geliştirilmesine önem verilecektir.

Sorunları artan bir uluslararası ortamda bir dünya ülkesi haline gelmiş olan Türkiye’nin dış politika ve dış ilişkiler alanlarındaki sorumluluk ve faaliyetleri artmıştır ve artmaya devam edecektir. Afrika, Latin Amerika ve Uzakdoğu ülkelerine açılımlarımız Türkiye’ye yeni olanaklar sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümetimiz, ülkemizin ciddi sorunlarını çözmek amacıyla, yapısal reformları gerçekleştirme de dahil, her türlü çözümü üretmek ve uygulamak kararlılığındadır. 21’inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisiyle birlikte 21’inci Yüzyıla girerken, bilgi çağını yakalamak, mutlu, refah içinde ve güçlü bir Türkiye’ye ulaşmak, hedefimizdir.

Türkiye, 21’inci Yüzyılın başlarında, büyük Atatürk’ün bize hedef gösterdiği çağdaş uygarlığın üstüne erişebilmek için gerekli güce ve dinamizme sahiptir.

Hükümetimiz, bu hedef doğrultusunda, üzerine düşenleri yapmaya kararlıdır.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar; MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulunun Programı Sayın Başbakan tarafından Genel Kurula sunulmuştur.

Anayasanın 110 ve İçtüzüğü’nün 124’üncü maddeleri, Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelerin, Programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra yapılmasını öngörmektedir. Buna göre, Program üzerindeki görüşmeler 7 Haziran 1999 Pazartesi günü yapılacaktır.

Sayın milletvekilleri, gündemin “Seçim” kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda, komisyonlara üye seçimi yer almaktadır.

Kapanma Saati: 16.05

TBMM Tutanak Dergisi
Dönem 21 Cilt 1 Birleşim 12
Sayfa 195-260
07.06.1999 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Yıldırım AKBULUT

KÂTİP ÜYELER: Melda BAYER (Ankara)

Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir)

Açılma Saati 14.40

Hükümet Programının Görüşülmesi

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında, Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun Programı üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Görüşmelerde, İttüzüğün 72’nci maddesine göre, siyasî parti gruplarına, Hükümete ve şahısları adına iki üyeye söz verilecektir. Genel Kurulun 3.6.1999 tarihli 10’uncu Birleşiminde alınan karar gereğince, siyasî parti grupları ve hükümet adına yapılacak konuşmalar 50’şer dakika - bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilecektir - kişisel konuşmalar 10’ar dakikadır.

Program üzerinde söz alan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okutuyorum:

Bakanlar Kurulu Programı üzerinde söz sırasına ait liste:

Gruplar:

Milliyetçi Hareket Partisi:

İsmail Köse (Erzurum)

Fazilet Partisi:

Doğru Yol Partisi:

Anavatan Partisi:

Kâmrân İnan (Van)

Işın Çelebi (İzmir)

Demokratik Sol Parti:

Şahıslar:

Kamer Genç (Tunceli)

Nihat Gökbulut (Kırıkkale)

Ahmet Kabil (Rize)

Beyhan Aslan	(Denizli)
Mehmet Bedri İncetahtacı	(Gaziantep)
Cevat Ayhan	(Sakarya)
Akif Gülle	(Amasya)
Ahmet Cemil Tunç	(Elazığ)
Veysel Candan	(Konya)
İsmail Köse	(Erzurum)
Latif Öztekin	(Elazığ)
Dengir Mir Mehmet Fırat	(Adıyaman)
Mustafa Baş	(İstanbul)
Mehmet Ali Şahin	(İstanbul)
M. Zeki Çelik	(Ankara)
Şeref Malkoç	(Trabzon)
Ahmet Sünnetçioğlu	(Bursa)
Aslan Polat	(Erzurum)
Tevfik Ahmet Özal	(Malatya)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bu görüşmelerimizde, verilen sürelerle tamamen riayet edilecektir. Hatırların bilgisine sunulur.

İlk söz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Köse'ye aittir.

Buyurun efendim. (*MHP sıralarından alkışlar*)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL KÖSE (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, televizyonlarının başında bizleri izleyen aziz vatandaşlarım; konuşma başlarken, Yüce Heyetinizi ve aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

57'nci cumhuriyet hükümetinin programı hakkında Milliyetçi Hareket Partisinin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlarken, hükümetimizin, Yüce Türk Milletine hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Bugüne kadar ülkemize hizmet eden tüm hükümetlere, Grubum ve şahsım adına şükranlarımı sunuyorum.

Sayın milletvekilleri, 20'nci Asrın sonlarına geldiğimiz bir zaman diliminde, dünyada ve Türkiye'de çok önemli gelişmeler olmakta, bütün insanlığın ve milletimizin geleceğini önemli ölçüde etkileyecek hadiseler cereyan etmektedir. Dünyanın büyük bir ekonomik dönüşüm içerisinde olduğu, teknolojik ve bilimsel hareketliliğin doruk noktasına ulaştığı, milletlerin ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda kıyasıya bir yarışa girdikleri, devletlerin ekonomik ve siyasal üstünlük sağlamak uğruna diğer devletler üzerinde çeşitli emeller besledikleri bu ortamdan elbette Türkiye'nin etkilenmemesi söz konusu değildir.

Yeni bir çağa ayak basmak üzere olduğumuz bu dönemde dünyada yaşanan olaylara kısaca göz gezdirirsek tam bir ateş çemberi ve siyasî entrika kuşağıyla çev-

riili olduğumuzu görürüz. Bu ateş çemberindeki Türkiye'yi nasıl bir siyasî gelecek beklemektedir; içinde bulunduğumuz durumun özeti şudur: 20'nci Yüzyıla damgasını vuran soğuksavaşın belirlediği statükolar yerle bir olmuştur. Orta ve Doğu Avrupa'daki kurulu düzenlerin art arda yıkılmasıyla birlikte soğuksavaş döneminin dehşet dengesi üzerinde oturan iki kutuplu uluslararası sistem de çökmüştür. Soğuksavaşın ardından, Avrasya'da, yer yer soğuk savaş dönemini fazlasıyla aratan kargaşalar ve belirsizlikler hâkim olmuştur. Soğuksavaş sürecinin bitmesinin ardından bütün insanlığa alternatif olarak sunulan yenedünya düzeni insanları bir hayli ümitlendirmiştir. Körfez Savaşının naklen yayınlanmasıyla birlikte bütün dünyanın görmeye hazırlandığı barış ve hürriyet rüyası kısa zamanda kâbusa dönüşmüş, yenedünya düzeni denilen yapının aslında yeni bir düzensizlik olduğu anlaşılmıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyini kontrol altında tutan Batılı devletlerin, kendi çıkarlarını garantiye almaktan başka bir esaslı hedefi olmadığı ortaya çıkmıştır. Eski Yugoslavya'nın parçalanmasıyla birlikte bağımsızlığını ilan eden Slovenya ve Hırvatistan'ın egemenlik hakları üzerine sıyanet meleşği gibi kapanan Batılı ülkeler, sıra, Azerbaycan, Çeçenistan, Bosna-Hersek ve Kosova'ya gelince, vahşete uzun süre seyirci kalmakta beis görmemişlerdir. Yine, Azerbaycan topraklarının beşte birinin Rus destekli Ermeni istilasına uğraması karşısında dünyanın büyük güçleri sessiz kalmışlardır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; iki kıtanın birleştiği stratejik bir bölgede bulunmanın coğrafi, siyasî ve diplomatik sıkıntıları ve risklerini taşıyan Türkiye, aynı zamanda, Ortadoğu politikalarının da merkezi durumundadır. Komşularıyla tarihî ve dinî bağlarının zorunlu kıldığı iyi ilişkilerin yanı sıra, Amerika ve Avrupa'yla kurulan dostluk köprülerinin geliştirilerek devamındaki hassas denge de Türkiye'yi kilit bir ülke noktasına getirmiştir. Dünya tarihine asırlar boyu belirleyici bir rol oynayan milletimiz, artık, Ortadoğu ve dünya politikalarında düzenleyici ve belirleyici rol oynayan konuma yeniden gelmiştir.

Önemli uluslararası gelişmelerde, Türkiye'nin dünya barışına katkısı ve Müslüman ülke halklarına reva görülen zulme karşı takındığı millî ve uygarca tavır, tarihi misyonuna uygun, büyüklüğüyle mütenasip bir tavır olmuştur.

Bütün sıkıntı ve sorunlara rağmen, Türkiye'miz, yakın bir gelecekte, inşallah, dünyanın kalkınmış ilk on devletinden birisi olacaktır. Türkiye, gittikçe yaşlanan dünya nüfusu içerisinde, özellikle gelişmiş Avrupa ülkeleri arasında en genç, iyi yetiştirilmiş, dinamik bir nüfusa sahiptir. Bütün sorunlarına rağmen Türk ekonomisi, gelişmiş ve önemli dünya ekonomileri arasında gösterilmeye başlanmıştır.

Genç nüfusuna verdiği eğitim, girişimcilerinin dünya standartlarını yakalamadaki yetenekleri, özel teşebbüsün birçok devlete açılabilme kabiliyeti bakımından Türkiye, gelecek yüzyılın en güçlü devletleri arasındaki yerini mutlaka alacaktır. Bunun için milletimizin ufuklu, çaplı, yetenekli, vizyon sahibi siyasetçilere ihtiyacı vardır; millî birlik ve bütünlüğün muhafaza edilme şartı da vardır.

Bu umut dolu tablo, tarih boyunca, Türk Milletinin kalkınmasını, büyümesini, büyük devletler arasındaki onurlu yerini almasını istemeyen iç ve dış düşmanları son derece rahatsız etmektedir; bu rahatsızlık, bütün düşmanların tavır ve tutumlarının organize hale gelmesine sebep olmakta, Türkiye'nin inanç yapısı, kültürel

bütünlüğü, etnik kaynaşmışlığı zedelenmeye çalışılmaktadır. Yüzbinlerce vatan aşığı memleket evladının kanlarıyla yoğrulmuş bu mübarek topraklardan iç ve dış düşmanların ifsat ettiği, kandırdığı vatan hainleri türeyebilmiştir. Ekonomik, sosyal ve kültürel ambalajlar altında süslenmeye çalışılan vatan hainliğinin, teröristlikten yarı aydınlığa uzanan birçok versiyonuna bu yüce millet yıllardır tanık olmaktadır.

Türk Devleti iç ve dış güçlerin maşalığına soyunanları hüsrana uğratacak güçte ve kudrettedir. Türk Milleti, fitne ve fesat cereyanlarını darmadağın edecek olgunluk, feraset ve kararlılıktadır. Bu yüzden, Türk Milletinin bütünlüğüne yönelik her hareket akim kalacak, Türk Devletini güçlü ve lider devlet olma yarışından koparmaya çalışan her teşebbüs sonuçsuz kalmaya mahkûm olacaktır; ama, bunun bir tek şartı vardır: Türk Milleti birlik ve bütünlüğünü her ahval ve şeraitte muhafaza edecektir. Ülkemiz, 21'inci Yüzyıla, ya ağır problemleriyle girecek ya da dünyanın kalkınmış ilk on devleti arasında yer alan, bölgesinin lider devleti olacaktır; Türk Milleti ikinci seçeneğe evet diyerek bunun gereğini yapmıştır. Bu, şahsî ve siyasî fedakârlık isteyen, önce memleket çıkarlarını, sonra siyasî amaçları, sonra kişisel tercihleri ön plana çıkaran bir siyasî ahlakla başarılabilecek bir amaçtır. İşte, Milliyetçi Hareket Partisi, kendisi için siyaseten belki daha da yararlı olabilecek siyasî tavrırlardansa, ateşten gömleği giymeyi tercih etmiştir. *(MHP sıralarından alkışlar)*

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye, erken genel seçime girme kararı alırken, birçok siyasî çevre, birçok aydın muhit, aynı tablonun tekrar önümüze çıkacağını, seçmenin temel tercihlerinin değişmeyeceğini, siyasî partilerin, yaklaşık olarak, aynı yüzdeleri muhafaza edeceklerini savundular. Ancak, 18 Nisan seçimleriyle milletimiz yeni bir siyasî irade ortaya koymuştur: Türk Milleti, bundan sonraki siyasî yelpazede Milliyetçi Hareket Partisinin kendi kaderi üzerinde söz sahibi olmasını arzu etmiştir. Meclis dışındaki bir partiyi yüzde 18'lik bir oy oranıyla Meclisin ikinci büyük partisi yapan milletimizin bu arzusunu emir kabul eden Milliyetçi Hareket Partisi, kendisine teklif edilen koalisyon ortaklığı önerisine bu açıdan yaklaşmıştır. Milletin hizmet heyecanını, milletin güven duygusunu, milletin dürüst politika özlemini, milletin yeni kadrolar arzusunu, milletin cesur, ilkeli ve dengeli siyaset seçeneğini, milletin devlet ve milleti yüce tutan, hizmeti ön plana alan yaklaşımını, Milliyetçi Hareket Partisi, elbette, görmezlikten gelemezdi.

Sayın milletvekilleri, konuşmamın başında değindiğim dünya ve ülke konjonktürü, millî hedef ve amaçlarımız ile milletimizin az önce bahsettiğim tercihleri, Milliyetçi Hareket Partisinin bu koalisyonda yer almasını zarurî kılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi, siyasî hesaplarını ülke ihtiyaçlarının önünde tutmaması gerektiğine inanmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi, çözüm bekleyen ciddi memleket meselelerini gözardı edemezdi. Yine, Türk Milletinin, 21'inci Yüzyıla, kalkınmış, mutlu ve lider bir ülke olarak girme idealini, kısa siyasî hesaplar göz önüne alarak bertaraf edemezdi. Milliyetçi Hareket Partisi, acilen yapılması gereken hizmetlerin olduğu ve yaraların sarılması gerektiğine inandığı için bu koalisyon içerisine girmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi, savunageldiği ülküler ve idealler istikametinde, milletin geleceğini ve devletin bekasını hareket noktası kabul ederek, bu sorumluluğu büyük bir cesaret ve fedakârlıkla üstlenmesini bilmiştir; bunun gereğini de en iyi şekilde

yapacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi, hükümetin, diğer ortakları gibi, güçlü, kararlı, etkili ve onurlu bir parçasıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi, bütün hükümet çalışmalarında, protokol hazırlıklarında, hükümet programı faaliyetlerinde ciddi, gerçekçi bir siyasi parti olmanın sorumluluğu ve ağırlığıyla gerekli katkıları yapmıştır ve yapmaya devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hükümet, bir koalisyon hükümetidir. Koalisyon hükümetlerini meydana getiren partiler, seçim beyannamelerindeki, Türk Milletine, vaatlerini yerine getirme durumunda değildirler; ancak, yine, üç siyasi parti, uzlaşarak, önemli memleket meseleleri üzerindeki çok önemli hizmetleri yerine getireceklerdir. Ben, hem seçim beyannamemizi hem de hükümet programını, tüm dinleyenlerimin bir tetkik etmesini istirham ediyorum; Milliyetçi Hareket Partisinin seçim beyannamesinin, şu andaki 57'nci cumhuriyet hükümetinin programına fazlasıyla girdiğini görecektirler.

Milliyetçi Hareket Partisi bu nezaket çerçevesi içerisinde ağırlığını hissettirmiş, önceliklerini uzlaşma zeminine taşımaya çalışmıştır. Bu hükümet programı, milletimizin Milliyetçi Hareket Partisine verdiği vekâlet oranında parti programımıza ve seçim beyannamemize uygunluk göstermektedir. Tek başına hükümet olmamız halinde yapacağımızı vaat ettiğimiz hususları, bir ortaklıkta yüzde 100 gerçekleştiremeyeceğimizin bilincinde olan milletimiz, buna rağmen, millî çıkarlar hususunda asla vazgeçemeyeceğimiz prensiplerimizi fevkalade bilmektedir.

Bugün programını tartıştığımız bu hükümet, ülkemizin gerçekleri ile milletimizin önceliklerine ve tercihlerine en uygun hükümettir. Siyaset, çare arama, çare bulma kurumudur, yeni sorunlar ihdas etme aracı değildir. Millî siyaset, siyaset-devlet, millet-siyaset ilişkilerinin hassas dengelerini bozmanın adı siyaset değildir. Devletle milletin seçkin kurumlarını karşı karşıya getirmeye siyaset kurumu rıza göstermemelidir. Milliyetçi Hareket Partisinin, etkili, dengeli, uzlaşmacı ve merakabeci ortaklığında bu sorunların hiçbirisi yaşanmayacaktır. Cumhuriyet hükümeti, millete, milletin değerlerine saygılı, bütün devlet mekanizmasının anayasal çerçevede kendisine saygı duyduğu bir hükümet olacaktır. 21'inci Yüzyıl, Türkiye Cumhuriyeti Devletimizin etkin ve öncü rol oynayacağı yüzyıl olacaktır. Küresel işlev iddiasıyla bir dünya devleti olmak için hemen her şeye sahip olan Türkiye, yüksek vasıflı, ufku geniş yöneticilerle yarınlara umutla hazırlanmaktadır.

Biliyoruz ve inanıyoruz ki, yeni hükümetimiz, göreve - değerli basınımızın da belirttiği gibi - kriz gazisi bir ekonomiyle başlıyor. Bu, siyasi ve ekonomik iki krizin ortaya koyduğu ağır bir krizdir. Ekonomik göstergelerde, 1998'li yılların koyduğu rakamlara, 1980'li yıllardan günümüze kadar ortaya çıkan rakamlara baktığımızda, Türkiye, muhakkak surette, gelişme istikametinde bazı ekonomik tedbirler almış, ihracatını artırmış, ithalatını artırmış, üretimini artırmış; ancak, bu arada da, Türk siyasi tarihinde hiç yaşamadığımız bir enflasyon belasıyla karşı karşıya kalmıştır. 1984'lü yıllardan günümüze kadar, enflasyon, yüzde 25'lerden ve 40'lardan gelerek, yüzde 150'lere çıkmış ve bugün de yüzde 50'lerde kalma durumuna ulaşmıştır.

Ancak, enflasyonun yapmış olduğu çok tahribat vardır. İstihdam yaratacak olan yatırımlar durmuş, şu anda faaliyette bulunan yatırımların tam kapasite çalışma imkânları maalesef yüzde 50'lere inmiş ve Türkiye, Uzakdoğu'da meydana gelen, komşumuz Rusya'da meydana gelen ekonomik kriz sonucunda, bu krizden etkilenmek suretiyle, maalesef, şu anda hepimizin beraberce izlemiş olduğu, çiftçimiz, köylümüz, esnafımız, sanayicimiz ve tüccarımız başta olmak üzere, yine ücretlileri de maalesef sıkıntıya sokacak bir ekonomik krizin içerisine girmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; rakamlara baktığımızda, 1983'lü yıllardan günümüze kadar onbeş yıllık gelişmede, gayri safi milli hâsıladaki büyüme, 1983 yılında 4,2 iken, 1998 yılında 3,8 noktalarındadır. Arada 7, 8, 9'lu kalkınma, büyüme rakamları da vardır. Yine, enflasyon, demin bahsettiğim gibi, yüzde 25'lerden yüzde 150'lere çıkmış ve bugün de yüzde 50'ye indirilmiştir. Yine, dış ticaret açığımız, 1983'lü yıllardan günümüze, yani, 1999'lu yıllara kadar, 3 milyar dolardan 20 milyar dolara kadar, maalesef, bir dış ticaret açığıyla karşılaşmıştır.

İhracatta gelişme olmuş, artış olmuş; ihracatımız, 1983'lü yıllardan 1999'lu yıllara kadar, 27 milyar dolara ulaşmıştır.

Dış borç, şu anda 102 milyar dolara ulaşmıştır. 1983 yılında 18 milyar dolar olan dışborcumuz, şu anda 102 milyar dolardır. Yine, iç borç, 40 milyar dolara yaklaşmıştır. İşte, Türkiye'nin ekonomik tablosu budur.

Bu bakımdan, bu meseleleri gözardı etmemizin mümkün olmayacağını ve bu meselede, ekonomide yapılacak olan gelişmelerle ilgili hükümetimizin ortaya koyacağı hedeflerin muhakkak surette yanında olacağımızı, arkasında olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, kısa şekilde özetlemeye çalıştığımız Türk ekonomisinin son yıllarda gelişimi ve ana sorunları da göstermektedir ki, ekonomik alanda çok acil ve ciddi tedbirlere ihtiyaç vardır. Bir yandan büyümeye müsait büyük bir ekonomik potansiyelle, diğer yandan, siyasî istikrarsızlıklar, yönetim beceriksizlikleri ve yapısal bozukluklar yüzünden kabuğunu kıramayan bir ekonomiyle karşı karşıyayız. Milliyetçi Hareket Partisinin ekonomik görüşleri ve yaklaşımları yetişmiş kadrolarınca uygulamaya konulunca, Türk ekonomisinin önü açılacak, büyük potansiyeline rağmen istediği atağı bir türlü yapamayan ekonomimiz dünya ekonomileri arasında saygın yerini alacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, önümüzde duran turizm sektörünün içerisinde bulunduğu krizin aşılması için, otomotiv sektörünün, tekstil sanayiinin yeniden rayına oturması ve yeniden istediğimiz noktada ihracata başlayabilmesi için, kamu çalışanlarının enflasyonun altında ezilmemesi için gerekli ücret politikalarının uygulanmasının yanında olacağız. Tarım kesimimizin, çiftçimizin, daha iyi alım fiyatlarıyla, ürettiğinin değerlendirilmesini, sosyal güvenlik reformunun yapılmasını, bankalar yasasının bir an önce çıkarılmasını, vergi yasalarının yeniden gözden geçirilmesini Milliyetçi Hareket Partisi olarak talep ediyoruz. Zaten, bunlar, hükümetimizin de programında yer almıştır.

Yerel yönetimler yasası çıkmalıdır. Özelleştirmeye ivme kazandırılmalıdır. Kamu finansman açıklarının yapısal reformlarla düzenlenmesi gerekmektedir. Es-

naif ve sanatkârlar ile küçük ve orta boy işletmelerin geliştirilmesi için, daha önce yapılan çalışmalar devam ettirilmeli ve daha da artırılmalıdır.

Yap-işlet-devret modelleriyle yapılacak projelerin, ekonomiyi ve sosyal hakları ilgilendiren yasama çalışmalarına ve uygulamalara, ekonomik ve sosyal konseyin ve genelde sivil toplum örgütlerinin etkin katılımlarının sağlanmasını ve konseyin yapısının ve temsil yeteneğinin güçlendirilmesini de arzu etmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin Avrupa'nın en genç nüfusuna sahip olması sebebiyle gençliğe yapılacak yatırımları; üniversite araştırmalarına yardımcı olunmasını; hayvancılık sektörünün canlandırılarak, özellikle sınır illerimizden kaçak hayvanların girmesine engel olunmasını - ki, hükümetimizin programında bunlar da vardır - yürekten destekliyoruz.

Kayıtdışı ekonominin kontrol altına alınması ve uyuşturucu, silah kaçakçılığı gibi, yıllardan bu yana ülkemize sıkıntı veren bu musibetten de uzaklaşmamız konusunda hükümetimizin aktif çalışmalarına muhakkak surette destek olacağız.

Çetelerle mücadeleyi ve haksız kazanç yollarının kapanması konusundaki tüm çalışmaları, yasal yönüyle ve diğer icraatlarıyla hükümetimizin yapacağına inanıyoruz.

İhracatçılarımızın kredilendirilmesi ve ihracatın, derhal, yeniden, en üst seviyede değerlendirilmesi konusunda muhakkak surette hükümetimizin çalışmaları olacaktır ve bu da, bugün, Türkiye'nin en önemli meselesidir.

Sayın milletvekilleri, özetlemeye çalıştığım bu ekonomik tablo, bugüne kadar milletimizi rahatsız eden, yoksulluğu ve yolsuzluğu, işsizliği, ekonomik durgunluğu, üretim yetersizliğini, gelir dağılımındaki adaletsizliği, bölgelerarası kalkınmışlık farkını ve bunun gibi diğer ekonomik bozuklukları meydana getiren bir tablodur. Milliyetçi Hareket Partisi, seçimden önce aziz milletimize açıkladığı seçim beyannamesinde bu bozukluklara neden olan faktörleri kendi açısından dile getirmiş ve çözüm önerilerini de ortaya koymuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu amaçla, Milliyetçi Hareket Partisinin kurmuş olduğu araştırma ve geliştirme merkezinde, 600'e yakın bilim adamı - üniversiteden ilim adamlarımız, uzmanlar ve bürokratlar - Türkiye'mizin 40 önemli meselesini önlerine koymuşlar ve bütün bu meseleleri kendi millî potansiyelimizle nasıl değerlendireceğimiz konusunda raporlarını hazırlamışlardır. İşte, bunları, seçim beyannamesinde, satırbaşlarıyla milletimize arz etmiş bulunmaktayız. Ancak, bu hazırlamış olduğumuz raporları, tek başımıza hükümet olmamamız dolayısıyla, ancak uzlaşabildiğimiz kadarıyla Hükümetin Programına yerleştirme fırsatı bulunmuşuzdur.

57'nci Hükümet Programı, birçok bakımdan ciddi tedbirler alınması gereken ekonomimizi düzlüğe çıkaracak düzenlemeleri içermektedir. Milliyetçi Hareket Partisi -her ne kadar seçim beyannamemize uyum göstermese de- üç değerli partimizin müşterek görüşleri doğrultusunda hazırlanan ve kısa sürede olumlu sonuçlar vereceğine inandığımız bu Programı destekleyecektir.

57'nci Hükümet Programında bulunan, Milliyetçi Hareket Partisinin seçim beyannamesinde var olup da Programa alınan hususlar ile bildirgemizde olmasa bile uygulanması halinde ekonomik rahatlık sağlayacağına inandığımız önemli hususları Yüce Heyetinize arz etmek istiyorum.

Hükümet Programında yer alan Anayasanın 83'üncü ve 100'üncü maddelerinin değişikliği, seçim beyannamemizde milletimize sunulmuştur ve vaat edilmiştir.

Çeteler ve organize suç örgütleri ile yolsuzlukla mücadele, yine, seçim beyannamemizde vardır, Hükümet Programında vardır.

Kamu yönetiminin yeniden yapılanması ve kamu kurumları arasındaki görev - yetki paylaşımı - seçim beyannamemizde vardır ve Hükümet Programında vardır.

İl, ilçe ve belde kurulmasının objektif kurallara bağlanması konusu, yine, seçim beyannamemizde vardır, Hükümet Programına girmiştir.

Köy ve mahalle muhtarlarıyla ilgili düzenleme, yargı bağımsızlığının sağlanması, bürokrasinin düzenlenmesi ve azaltılması, yine, seçim beyannamemizde vardır, Hükümet Programına da girmiştir.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun işlevini değiştirmek ve tam bağımsızlığını sağlamak amacıyla yapılacak düzenlemeler, yine, seçim beyannamemizde vardır ve Hükümet Programımızda yer almıştır.

Milliyetçi Hareket Partisinin önemle üzerinde durduğu siyasî ahlak yasasının çıkarılması, hem Hükümet Programında vardır hem de seçim beyannamemizde vardır.

Beyannamemizde bulunan merkezî nüfus idaresi projesi, yine, Hükümet Programında vardır ve yine, kamuya ve kamu denetim elemanı alımında denetmen kişiliğinin görev ve sorumluluğu bilincinin geliştirilmesine yönelik önlemler alınması konusu, Hükümet Programında da yer almıştır.

Kamu personelinin her düzeydeki terfileri, görevlerinin gerektirdiği hizmet içi eğitim ve eğitim sonunda yapılan sınavda başarılı olma şartı, bizim seçim beyannamemizde var ve şu anda da Hükümet Programına girmiştir. Aynı zamanda, kamuda çalışan memurlarımızın sendikal haklarının verilmesi konusundaki - kısaltılmış adıyla Kamu-Sen dediğimiz - sendika kanunu, Milliyetçi Hareket Partimizin uzun yıllardan bu yana takip ettiği kanun, Yüce Meclisten seçim dolayısıyla çıkmadığı için, şimdi, yeniden, biz, seçim beyannamemizde milletimize vaat ettik ve Hükümet Programında da yer almıştır, çıkarılacak yasalar arasına konulmuştur.

Haksız mal edinmelerin etkili bir şekilde izlenerek önlenmesi ve mal bildirimi konusundaki yasada değişiklikler yapılması konusu da, yine, hem seçim beyannamemizde vardır hem de Hükümet Programında vardır.

Yine, sınır ticareti ve yapısal reformlar, bütçe açıklarının azaltılması, kamu açıklarının küçültülmesi, malî piyasalara istikrar ve güven getirilmesi, vergi gelirlerinin artırılması, vergide adaletin sağlanması, istihdam sağlayacak özel sektör yatırımlarının teşviki, kırsal kalkınmaya öncelik verilmesi, köylü ve çiftçinin refah düzeyinin artırılması, bankalar yasası, sosyal güvenlik reformu, ihale yasası gibi

önemli yasaların - bizim de talep ettiğimiz - Hükümet Programında yer alması ve yine, ormancılığın desteklenmesi, erozyonla mücadele, sigortasız işçi çalıştırılması-nın önlenmesi, esnaf, sanatkâr ve KOBİ'lerin desteklenmesi, şehit aileleri ile gazile-rin konut ihtiyaçlarının karşılanması, engellilerin, yaşlıların ve muhtaçların hayata intibakı için çaba gösterilmesi konuları seçim beyannamemizde vardır ve Hükümet Programına girmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yine, Türk kültür ve sanatının geliştirilmesi ve Türkçenin zenginleştirilmesi konusu, seçim beyannamemizde olduğu gibi, Prog-rama da girmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin güçlendirilmesi, çağdaş ihtiyaçlarının giderilmesi, teknoloji bakımından geliştirilmesi konusu ile eğitime ve gençliğe yatırım konula-rı - üstün zekâlı ve yetenekli çocukların belirlenmesi, okulöncesi eğitim - bizim de seçim beyannamemizde vardır ve Hükümet Programına da girmiştir.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; görüldüğü gibi, seçim beyannamemizde yer alan birçok önemli konunun Hükümet Programında yer alması sağlanmıştır. Hükümetin Yüce Meclisin onayına sunduğu bu Programda yer alan diğer hususlar gibi, beyannamemizde de yer alıp Programa giren konuların takipçisi olacağız. Bu vaatlerin gerçekleşmesi, birçok sorunun çözümünü sağlayacak ve halkımızı rahat-latacak sonuçlar doğuracaktır.

Konuşmamın şimdiye kadarki bölümünde Yüce Heyetinize arz etmeye çalıştım temel sorunlara hükümetin yaklaşımı ve Grubumuzun eleştirilerine ilaveten, bazı temel konular hakkında da bilgi arz etmek istiyorum.

Eğitim ve öğretimde, Türk Milletine mensubiyetin gurur ve şuuruna sahip, manevî ve kültürel değerlerimizi özümsemiş, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, dış dünyaya yeni düşünce ve gelişmeciliğe açık, sorumluluk duy-gusu ve toplumsal duyarlılığı gelişmiş, bilim ve teknoloji üretimine yatkın, beceri düzeyi yüksek, girişimci, sağlam karakterli, demokrat, kültürlü, inançlı ve erdemli nesillerin yetiştirilmesi, eğitim politikamızın temeli olacaktır.

Bu amaca yönelik hükümet çalışmalarına, Milliyetçi Hareket Partisi destek ol-maya devam edecektir. Millî devlet, millî siyaseti olan devlettir. Millî siyaset ise, millî bir eğitim ve öğretim politikasıyla oluşturulmaktadır. Millî bir eğitim politi-kası da, o milletin dinini, dilini, örf ve âdetlerini, tarihini, sanatını, dünya görüşünü yansıtan ve millî şuur uydıran bir politikadır. Milleti millet yapan değerlerin korunması ve nesilden nesile aktarılması, ancak millî bir eğitimle mümkündür. Za-ten, her milletin, kendine has, kendini yansıtacak bir eğitim sistemine sahip olması vazgeçilmez bir gerçektir. Bundan dolayı, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin eğitim ve öğretiminin, Türk Milletinin damgasını taşıması; fakat, dünyadaki gelişmelere de kapalı olmaması lazımdır. Bu da, eğitimde millî, öğretimde çağdaş olmak şeklin-de özetlenebilir. Mustafa Kemal Atatürk de, eğitimin ve öğretimin millî ve manevî değerler çerçevesinde olmasını, gençlerin en iyi şekilde ve çağın gereklerine göre yetiştirilmesini istemiştir.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi, terör ve anar-şiyi, insanlarımızın can ve mal güvenliğini, millî birliğimizi, demokrasimizi ve eko-

nomik gelişmemizi tehdit eden en büyük tehlikelerden biri olarak görmektedir. Bu sebeple, terörle mücadeleyi, hiçbir şartta ihmal edilmemesi gereken millî bir politika olarak ele almaktayız.

Milliyetçi Hareket Partisi, başta bölücü terör olmak üzere, zor ve şiddeti yöntem olarak benimsemiş her türlü yasadışı unsurları bir an önce tesirsiz hale getirmeyi, ülkemizin her köşesinde güven ve huzuru hâkim kılmayı öncelikli temel görevlerinden biri olarak addetmektedir.

1984 yılından bu yana süren bölücü ve yıkıcı terör eylemlerinde, bugüne kadar, 30.000 insanımızın kanı dökülmüştür ve bunlardan 5.000'e yakını polis ve asker şehidimizdir; Allah rahmet etsin.

Şehitlerimizin, Apo denen canı ve bebek katilinin başını çektiği PKK çetesinin yaptığı bu eylemlerde, çocuk, genç, yaşlı, kadın demeden önüne çıkan herkesi öldürerek devletin bütünlüğüne kasteden emperyalist maşası bu canı adam, bugün, yüce Türk adaletinin önünde hesap vermektedir.

Türk Devletin, kararlı, sürekli ve sistemli bir politikası sonucunda yakalanan bu çete başı, onbeş yıldır, Türk ekonomisinin çok ağır faturalar ödemesine - yaklaşık 100 milyar dolar - ve devletin bölgeye götürdüğü hizmetleri engelleyerek yörenin geri kalmasına sebep olmuştur. Anaları babaları evlatsız, çocukları yetim, kadınları dul bırakan bu canavar ruhlu adam, şimdi, hesap verdiği cam hücresinde, affedilmesi için Türk adaletine sığınıyor.

Milliyetçi Hareket Partisi, şehit analarını incitmeyecek, yargılama süreci ve sonrasında milletin hassasiyetleri istikametindeki tavrını sürdürecektir, kararın neticesinde de Türkiye Büyük Millet Meclisine gelecek sonuca evet diyecektir. *(MHP sıralarından alkışlar)* Milliyetçi Hareket Partisinin etkili olduğu bir Meclis ve hükümet ortamında, şehit yakınlarının gözlerini yaşartacak, milletimizi rencide edecek hiçbir tavır, hareket ve karar, uygulama imkânı bulamayacaktır. *(MHP sıralarından alkışlar)*

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu dava, sıradan bir dava değildir; bu dava, bin yıllık tarihimizin, inanç ve kültürümüzün yoğurarak tek millet haline getirdiği milletimizi parçalamak ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini ortadan kaldırmak için dış düşmanlarımız ile ona alet olan hainlerin sorgulandığı, yargılandığı millî bir davadır. Bu dava, 65 milyon nüfuslu Türk Milletinin, tüm siyasî partilerimizin, şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin teyakkuz halinde takip ettiği millî bir davadır.

Ankara'da, Mudanya'yı ve o millî heyecanı birlikte soluyoruz. Mudanya'ya gitmememiz, İmralı'daki Türk yargısına olan saygımızdan; emperyalist zihniyetin, millî değerlerimizin ve bayrağımızın düşmanlarının, tarafsız Türk yargısına gölge düşürmemesi içindir. Mudanya'da 1920'li yıllarda nasıl Sevr belgeleri yırtıldı ise, 1999 yılında da, İmralı'daki yargılama sonucunda bunların kalemleri kırılacak, kafalarındaki düşünceleri beyinlerinde parçalanacak ve yeniden hüsrana uğrayacaklardır. *(MHP sıralarından alkışlar)*

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Avrupalı basın ve onun arkasındaki zihniyet, şehit analarımızı, bacılarımız... Yıldız bacımız gibi, kaybettiği Murat'ının

acısını hissedip, gözyaşlarını tutamayarak, Mahkeme Başkanını dahi gözyaşlarını dökme noktasına getiren o yürekler acısı tabloyu, heyecanla ve aynı duygularla paylaşıyoruz ve yine, o kanlı katilin ortaya koyduğu bu çirkin olaydan sonra, bacağı kaybederek, protez bacağıyla oradaki emperyalist zihniyeti protesto eden Naim Karabıçak kardeşimizin o hissiyatına aynen iştirak ediyoruz (*MHP sıralarından alkışlar*) ve diyoruz ki, müdahil avukatlarımızın, şehit yakınlarımızın, analarımızın, bacılarımızın ve gazilerimizin koymuş olduğu bu protesto sonucunda, Avrupalı basın ve dünya milletleri, herhalde, bir parça, Abdullah Öcalan'ın bir vatan haini olduğunu, bir terörist olduğunu, insanlık zulmü yapan bir katil olduğunu anlamışlardır ve bu tablo da onlara anlatmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, buradan, tüm barolara ve avukatlara sesleniyoruz. Bu caninin ortaya koymuş olduğu ifadeleri göz önüne alarak, hangi devlet stratejik, lojistik, parasal ya da siyasal yönüyle buna yardım ettiyse, bu PKK terör örgütünü onbeş yıldan bu yana destekleyip tüm milletimizi sıkıntıya soktuysa ve kim yardım ve yataklık yaptıysa bunların peşini bırakmayalım; Birleşmiş Milletlerin, Avrupa Konseyinin bize vermiş olduğu imkânları kullanarak insan hakları mahkemelerinde, bu canıyla, birlikte yardımcı olan devletleri, kişileri mahkûm ettirmenin peşinde olalım. Yine, hükümetimizden istirhamımız, yardımcı olan, yataklık yapan komşu devletlerimizden uzakta bulunan, aynı ittifak içerisinde bulunmamıza rağmen yüreğimize sapladıkları bıçağı, nasıl hainane bir düşünceyle yapmışlarsa, yine bunların da - başta Yunanistan olmak üzere - Birleşmiş Milletler nezdinde, insan hakları nezdinde ve İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde mahkûm ettirilmesi konusundaki siyasî çalışmalarını gerçekleştirmesidir; inşallah bunu gerçekleştirecektir, buna inanıyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak dış politikada ana hedefimiz, önce millî çıkarların korunması, daha sonra da geliştirilerek, Türkiye'nin, bölgesinde ve dünyada saygın bir devlet olma noktasındaki aktif politikaların devam etmesinden yanayız. Türk dış politikasının, Türk Milletinin büyüklüğüne, Türk Devletinin güç ve kudretine uygun, kararlı, haysiyetli ve onurlu bir çizgide yürümesi, Milliyetçi Hareket Partisinin en büyük arzusudur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; uzlaşma ve atılım hükümeti olarak çalışmaya başlayan 57'nci cumhuriyet hükümetimizin tüm bu sorunların altından kalkabilmesi için, yalnız hükümetin ortağı olan üç siyasî partimizin değil, burada bulunan tüm siyasî partilerimizin, kamuoyunun, bu önemli meselelerin hayata geçirilmesinde, bu millî, önemli günlerden geçtiğimiz, omuz omuza vermemiz gereken sevgi, barış ve kardeşlik ortamı içerisinde, hep beraberce meseleleri omuzlamamız gerektiğinin şuurunda olmamız lazım.

O bakımdan, diyoruz ki, günümüzde diyaloga ihtiyaç vardır. Diyalog, bizim insanımız için yabancı olmayan, millî kültürümüzde, inançlarımızda var olan ve binlerce yıldan bu yana insanca yaşadığımız bu topraklarda bizi birbirimize bağlayan en önemli faktördür. Diyoruz ki, insanların evde, okulda, işyerinde, komşulukta, alışveriş yerlerinde barış ve huzur içinde yaşayabilmesi için diyaloga ihtiyaç vardır. Diyoruz ki, sosyal projeler üretmek ve üretilen projelere katkı sağlayabilmek için diyaloga ihtiyaç vardır. Karşılıklı güven duygusunun ve samimiyetin geliştirilme-

sine büyük katkılar sağlamak için diyaloga ihtiyaç vardır. Sosyal adaleti sağlamak, barış ve huzuru temin etmek ve insan haklarını, din ve vicdan hürriyetini sağlamak için ve diğer konularda olduğu gibi uluslararası ilişkilerde, ekonomik işbirliğinde, partilerarası uzlaşmada, muhakkak surette, uzlaşmaya ve diyaloga ihtiyaç vardır.

Günümüzde de kavga ve siyasî çekişmelere değil, barış, işbirliği ve beraberce yanyana gelmeye ihtiyacımız vardır. Siyasî istikrarı sağlamakla, ülkede kardeşlik ve dayanışmayı tesis etmekle, siyasî yakınlaşma ve hoşgörüyle, ancak bu ağır yükün altından kalkmamız mümkün olacaktır.

İşte, bunun için diyoruz ki, Milliyetçi Hareket Partisi, kavga için değil, sevgi için gelmiştir Türkiye Büyük Millet Meclisine. *(MHP sıralarından alkışlar)* Bunun için diyoruz ki, bütün siyasî partiler ve onlara destek veren insanlarımızın hepsinin kardeş olduğu şuurundan hareket edecek olan Milliyetçi Hareket Partimiz, zaman zaman partilerimizle yanyana olacak, onların desteğini isteyecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi, ülkenin ve milletin en çok ihtiyaç duyduğu bir ortamda, işte bu duygularla, millî menfaatleri siyasî ve şahsî çıkarların önüne alarak, cesaretle, kararlılıkla, sorumlulukla, siyasî uzlaşmanın önündeki engelleri ortadan kaldırmıştır. 57'nci hükümet, işte bu sorumluluk duygusunun güzel bir sonucu, güzel bir eseridir; Allah, hayırlı ve uğurlu etsin.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümet Programı, koalisyon ortağı partilerin bir uzlaşma beyanı, kamuoyu önünde uymayı taahhüt ettikleri bir uzlaşma metnidir. Bütün partilerimizin bu metne sadakatle uyacaklarından, Milliyetçi Hareket Partimizin hiçbir şüphesi yoktur. Milliyetçi Hareket Partisi, uyumlu, uzlaşmacı tavrıyla hükümetin başarısı için elinden geleni yapacaktır ve partimiz, hükümet faaliyetleri ve diğer siyasî çalışmalarda, millî çıkarları, vatanın yüksek menfaatlerini, demokrasi, insan hakları, inanç hürriyetleri gibi millî ve evrensel değerleri geliştirecek ve devamını sağlayacaktır.

Bu duygularla, Yüce Meclis ve milletimizin önünde Programı ve hükümeti desteklediğimizi tekrar ifade ediyor; hükümetin hayırlı hizmet yapmasını ve başarılı olmasını Cenabı Allah'tan niyaz ediyor, Yüce Heyetinize ve bizi televizyonları başında izleyen aziz vatandaşlarıma saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. *(MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, ikinci söz sırası, Fazilet Partisi Genel Başkanı Sayın Mehmet Recai Kutun'a aittir.

Buyurun efendim. *(FP sıralarından ayakta alkışlar)*

FP GRUBU ADINA MEHMET RECAİ KUTAN (Malatya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, meşruiyetin ve iktidarın tek kaynağı olan aziz milletimiz; hepinizi, Fazilet Partisi adına saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. *(FP sıralarından alkışlar)*

Bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 57'nci cumhuriyet hükümetinin programı üzerinde yapmakta olduğumuz bu görüşmelerin, doğruların anlaşılmasına vesile olmasını, ülkemize hayırlar getirmesini, millet ve ülke olarak iyiye, doğruya, güzele yönelik arayışlarımıza katkı sağlamasını diliyorum.

Bu Hükümet Programı hakkında görüşlerimizi Fazilet Partisi adına açıklayacağız. Bu meyanda, geleneğe uygun olarak, çeşitli ülke sorunları hakkında da Fazilet Partisinin düşüncelerini Muhterem Heyetinize ve milletimize sunacağız.

Görülüyor ki, bu Hükümet Programına, 28 Mayıs 1999 günü açıklanan koalisyon protokolü temel teşkil etmiştir. Bu koalisyon protokolü ve Hükümet Programı için çeşitli ve birbirinden çok farklı değerlendirmeler yapılmıştır. Genel olarak, bu belgeler için şunlar söylenmektedir:

“Bunlar birer olumsuzluklar metnidirler.”

“Hükümet protokolünde dikkati çeken, gerek iç politika gerekse dış politika açısından, her konuya tepkisel ve negatif bir şekilde yaklaşılmıştır.”

“Bireylerin özgürlük alanını geliştirmek yerine, devleti korumaya yönelik öncelikle işe başlayan bir hükümet görünüyor.”

Her cümle, bir icraat hükümetinden ziyade, 28 Şubat ruhunun kılavuzluğunda bir tepki hükümetiyle yüzyüze bulunduğumuzu ifade etmektedir. *(FP sıralarından alkışlar)*

Bu takdim edilen metinler, her şeyden önce, sistematik değildir. Konular, bir-biri içine girmiş durumdadır. Metinler baştan aşağı çelişkilerle doludur. Bu metinlerde heyecan da yoktur, ruh da yoktur; renksiz, iddiasız ve belirsiz bir metindir. Evet, bu protokol, bu Program, yasakçı bir zihniyetle hazırlanmıştır. Anlaşıyor ki, 57'nci hükümeti kuranlar, 28 Şubat kararlarının etkisi altında kalmışlardır. *(FP sıralarından alkışlar)* Halbuki, halkımız, 18 Nisan seçim sonuçlarının 28 Şubatın etkilerini geride bırakacağını ve bunun, tam ve kâmil manada bir demokratik düzenin mutlu bir başlangıcı olacağını ümit etmekteydi. Görülüyor ki, 57'nci hükümet döneminde de, 55 ve 56'nci hükümet döneminde olduğu gibi, yasaklar ve baskılar aynen devam edecektir.

Koalisyonun iki ortağı önceki hükümetlerde sorumluluk üstlenmişti. O zaman yapamadıklarını yeni bir ortakla birlikte nasıl yapacaklardı; aziz milletimiz, doğrusu, bunu merak etmektedir. Protokol ve Programın hemen başında “Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi, 57'nci cumhuriyet hükümetini oluşturmuştur” denilmektedir. 55'inci Sayın Yılmaz Hükümetinin Programının başında da, buna benzer şekilde, Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisinin 55'inci cumhuriyet hükümetini oluşturduğu yazılıydı. Peki, iki beyan arasında fark nedir; DTP'nin yerini Milliyetçi Hareket Partisi almış, partilerin sıralaması değişmiş; yani, iki yıldır işbaşında bulunan ANAP'lı, DSP'li 55'inci ve 56'nci hükümetlerin iskeleti, aynen, 57'nci hükümetin de omurgasını teşkil ediyor.

55'inci ve 57'nci hükümetler arasındaki benzerlik, yalnızca, koalisyonu oluşturan partilerin iskeletinde değildir; program hedeflerinde de ilginç benzerlikler vardır. Her iki programda da bir uzlaşma ve atılım hükümetinin kurulacağından bahsedilmektedir. Elbette, bir hükümet içerisinde uzlaşma çok büyük önem taşımaktadır; ama, 57'nci hükümette uzlaşmanın sağlanabilmesi hususunda kamuoyunda ciddi tereddütler ve şüpheler vardır. Çünkü, DSP Genel Başkan Yardımcısı Sayın Rahşan Ecevit'in, daha koalisyon müzakereleri başlamadan “MHP ile koalis-

yonu içimize sindiremiyoruz. MHP ile koalisyonda ciddi kuşkularımız var. Bunlar, gençleri silahlandırıdılar, sayısız can yaktılar, can aldılar. Bunlar, demokratik anlamda parti sayılamaz; mafyalarla, çetelerle kaynaştılar” şeklindeki sözleri, herhalde herkesin hatırlındadır. Sayın Bülent Ecevit de bu görüşleri paylaştığını açıkça ifade etmiş idi.

Basit bir ticarî teşebbüste bile, ortaklardan birisi diğerine, bunlara benzer bir iddiada bulunsa, acaba, o şirkette uzlaşma olur mu ve ortaklık yürür mü?

Bunun için, bu koalisyondaki uzlaşma hususunda kamuoyunda ciddi kuşkular ve tereddütler doğmuştur; bunun en kısa zamanda giderilmesini temenni ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, siyasî partiler demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir ülkede siyasî partiler yoksa, demokrasi de yoktur; iktidarın karşısında muhalefet yoksa, demokrasi de yoktur. Farklı siyasî partiler, farklı görüşleri, farklı tonları, farklı çözüm önerilerini ifade ederler. Toplumdaki farklı düşünme, farklı inanma, farklı yaşama biçimleri, o ülke için en büyük zenginliktir. Farklılıklar harmonisi, bir renk cümbüşü gibi, daha iyiye, doğruya ve güzele ulaşmanın temel motivasyonu olan özgürce tartışma ve doğruları arama heyecanını uyandırır; insanların önünü ve ufkunu açar.

Demokrasiler, demokratik kurumları var kılan insanların gönüllerindeki demokrasi kültürüyle yeşerir. Farklılıkları, tehdit ve tehlike olarak değil, zenginlik olarak algılayanların çığ gibi büyümesiyle, o ülkede demokrasi kök salar. Hayalî sorunlar üretip, yıllarını vehimlerinin peşinde harcayanlar ise, baskıcı, dayatmacı ve yasakçıdırlar; ellerine yetki geçtiği zaman, ekonomiyi de, özgürlükleri de tahrip ederler. Halkımızın sesi, halkın siyasal talepleri, kısacası millî irade, bütün anlaşmazlıkların ve aşılmazlıkların çözüm noktası olmalıdır; ilerici olmanın da, Türkiye’nin geleceğini aydınlatmanın da yolu budur.

Evet, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; iktidarın ve meşruiyetin kaynağı millî iradedir; iktidarın ve meşruiyetin kaynağı, halkın sandığa yansıyan iradesidir; doğrunun ölçüsü de bu millî iradedir. Bu iradenin yanıldığını ifade etmek, sahibi açısından, demokrasi kültürünün kısırlığını gösterir. Bu anlayışla, 18 Nisan seçimlerini iyi değerlendirmek zorundayız; kurulan yeni hükümeti isabetli değerlendirmek de buna bağlıdır; dünü anlamak, yarınlarımızı iyi görmek de buna bağlıdır.

Zenginliğimizin bir parçası olan halkımızın farklı siyasal talepleri, 18 Nisan seçimleri sonrasında Türkiye Büyük Millet Meclisinde farklı siyasî partilerin temsiline imkân vermiştir, 5 siyasî parti Meclise milletvekili sokabilmiştir; DSP, MHP, Fazilet Partisi, ANAP ve DYP. İktidar bu partilerden oluşabilecekti, hükümeti bu partiler kurabilirlerdi. Halkımız, bu partilerden hiçbirine tek başına hükümet kurma yetkisi vermemiştir; hükümet etme yetkisi, ancak ve ancak, en az 3 partinin bir araya gelmesiyle mümkün olacaktır demiştir. Halk, hükümet etme yetkisini, hangi 3 partiye vermiştir; şu anda Programını görüştüğümüz 57’nci hükümeti oluşturan DSP- MHP ve ANAP’a mı, bir araya gelin, hükümet kurun demiştir; hayır; herhangi 3 parti bir araya gelin ve hükümeti kurun demiştir.

Seçim sonuçları, bu 5 partiden hiçbirine, diğerine göre daha farklı, daha üstün bir hareket alanı da tanımamıştır. Milletvekili sayıları öyle dengeli dağılmıştır ki,

partiler eşit hareket alanına, eşit inisiyatife sahiptiler. Bu 5 partinin kurabileceği en az 10 ayrı koalisyon imkânı vardı.

Neticede, diğer hükümet alternatifleri hiç müzakere bile edilmeden, DSP-MHP-ANAP koalisyonu kuruldu. Bu sebeple halkımız, acaba bu koalisyon en uygun hükümet alternatifi miydi diye sormaktadır. Bize göre, millî iradenin isteğine daha uygun hükümet alternatifleri vardı. Nitekim, Fazilet Partisi olarak, böyle bir hükümet alternatifi ve alternatifleri için çağrıda bulunduk; ama, gerçekleşmedi.

Şimdi, bir hükümet kurulmuştur; 57'nci hükümet. Bize düşen, hayırlı olsun demektir. Ülkemize, milletimize hayırlı hizmetler yapsınlar temennisinde bulunmaktayız.

Şimdi biz, muhalefet partisiyiz; anamuhalefet partisiyiz. Anamuhalefet partisi olarak, elbette, gerekenleri yapacağız, yanlışları tenkit edeceğiz, doğruları tavsiye edeceğiz, halkın menfaatlerinin yılmaz takipçisi olacağız; doğrularınız olursa, onaylayacağız, destekleyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, yeni bir yüzyılın eşiğinde bulunuyoruz. Bütün dünyada demokrasi ve değişim rüzgârları esiyor. Ülkelerin pek çoğunda eski totaliter rejimler yıkıldı; yerine, demokrasi ve özgürlüğe giden bir yol açıldı. Şimdi insanlar, daha çok demokrasi, daha geniş özgürlükler ve herkese refah istiyor. Bunun en canlı örnekleri, eski komünist ülkeler. Bürokratik, dayatmacı, yasakçı, her şeyi merkezden planlamaya çalışan çağdışı zihniyet tarihin mezarlığına gömülürken, insanın ve insan onurunun öne çıktığı demokratik bir yapı tesis edilmeye çalışılıyor.

Devlet felsefesi de değişiyor; hâkim devletten hadim devlete, hizmet devletine hızlı bir geçiş yaşanıyor. İnsanların inançlarını yaşamada, fikirlerini söylemede, teşebbüs gücünü serbestçe kullanıp geliştirmede evrensel mutabakatlar oluşuyor.

Bütün dünyada demokrasi, insan hakları ve özgürlükler, hukukun üstünlüğü ve refah, ülkelerin öncelikli sorunu haline gelmekte; hatta, bütün insanlığın müşterek sorunu haline geliyor. Türk Halkı da, daha çok demokrasi, özgürlükler ve refah istiyor. Hiç şüphesiz, kurulmuş olan bu hükümetin başarısı ya da başarısızlığı, en evvel, dünyadaki bu gelişmeleri, değişimleri nasıl anladığına ya da anlamadığına bağlıdır. Çünkü, kendi insanını çağın gerisinde bırakan, evrensel gelişmelerden koparan her hükümet başarısızlığa mahkûmdur.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyük çoğunluğu, toplumlarını 2025-2030'lu yıllara hazırlamaktadırlar; ama, ülkemiz ise 21'inci Yüzyıla maalesef büyük sorunlarla giriyor. Evet, ülkemizde, siyasal, sosyal ve ekonomik bakımlardan istikrarsızlıklar var, bunalımlar var.

Anayasa, devletimizi, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olarak tarif etmekte; ama, vatandaşlarımız arasında genel kanaat, ülkemizde gerçek anlamda bir demokrasinin, kâmil manada insan hakları ve özgürlüklerin olmadığı şeklindedir; Batılı anlamda çağdaş ve demokratik bir laiklik tatbikatının da bulunmadığı istikametinde düşünmektedir aziz vatandaşlarımız.

Yine, Türkiye'nin Batılı anlamda bir hukuk devleti olduğu hususunda da, gerek içeride ve gerek dışarıda ciddi şüpheler mevcuttur.

Ülkemizde, maalesef, barış ortamı bozulmuş, huzursuzluklar artmıştır. Terör ve anarşi, zaman zaman şehir merkezlerine kadar intikal etmiştir.

Geçim sıkıntısı korkunç boyutlardadır. Bu sebeple, işçi, memur, çiftçi, esnaf sokağa dökülmüş veya dökülmek üzeredir.

Üretim ve millî gelir çok düşük seviyededir, âdeta durmuştur.

Esasen çok büyük olan iç ve dış borçlar süratli bir şekilde artmaktadır.

Yatırımlar âdeta durmuştur, işsizlik had safhadadır.

Enflasyon üç rakamlı seviyeler civarında dolaşıp durmuştur.

Aylık mutfak masrafı 80 ilâ 90 milyon olarak ilan edilmişken, asgarî ücretle çalışan pek çok vatandaşımızın eline, ayda 55 milyon lira geçmektedir.

Türkiye, dış politika bakımından büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Ülkemiz, Batı âleminde de, İslam âleminde de âdeta dışlanmış durumdadır.

Elbette, Türkiye, böylesine istikrarsızlıklara, bunalımlara layık bir ülke değildir; çünkü, Türkiye, çok büyük fırsat ve imkânlarla sahiptir; şöyle ki:

Coğrafi konumumuzla çok büyük avantajlara sahibiz; Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının tam merkezindeyiz. Yine, Ortadoğu, Kafkasya ve Ortaasya enerji kaynaklarının da terminali durumundayız.

Çevremizde 100 milyonlarca, tarihî, kültürel ve inanç bağlarıyla bağlı olduğumuz bir nüfus yaşıyor.

Dünyanın en büyük medeniyetlerinin vârisiyiz.

Yaklaşık 65 milyon, çalışkan, fedakâr ve genç bir nüfusa sahibiz. 24 yaşın altında, toplam nüfusumuzun yüzde 55'ini teşkil eden 35 milyon gencimiz var; bu, en büyük zenginliğimizdir.

Su, toprak, maden gibi, zengin doğal kaynaklarımız var.

İklim şartlarımız da fevkalade elverişli; tropik bazı bitkilerin dışında her şeyi üretebilmekteyiz. Nitekim, yakın bir zamana kadar, gıda üretiminde kendine yeterli mahdut sayıdaki ülkelerden birisiydik; ama, maalesef, şimdi değiliz.

Yetmişbeş yıldan bu yana da, ülkemiz hiçbir savaşın içerisinde olmadı.

Bu kadar büyük fırsat ve imkânlarla rağmen, içinde bulunduğumuz sıkıntılar, ancak yönetimlerde bulunan yanlış zihniyetlerle izah edilebilir. Türkiye siyasetinde iki zihniyet ve eğilim, başından beri hep olagelmıştır:

Birinci eğilim, statükoyu sürdürmekten yarar umanların, Batılı anlamda bir demokrasiyi içine sindiremeyenlerin, gelenekçi, tutucu ve gerici politikalarından kaynaklanmaktadır. Statükocu elitlerin, modası geçmiş kutsal devlet yanlısı devletçi seçkinlerin demokrasiyi devlete feda eden bu anlayışları, Türkiye'yi çağdışı bir konuma itmektedir. *(FP sıralarından alkışlar)* Bu eğilimin belirgin özelliği, devletçi, otoriter, yasakçı ve buyurgan olmasıdır. “Halka rağmen, halk için” şeklinde formüle edilen bu eğilim, bugün hâlâ egemenliğini sürdürmektedir. Ecevit Hükümetinin Programında, bu zihniyetin izlerini görmekteyiz maalesef. *(FP sıralarından alkışlar)*

İkinci siyasal eğilim, özü itibariyle demokratik bir eğilimdir; çünkü, temelde, milletin iradesini esas almaktadır ve millet iradesinin üstünde hiçbir irade, ama hiçbir irade tanımamaktadır. *(FP sıralarından alkışlar)* Milletimizin arzu ve temayüllerini iktidara taşımak üzere gayret göstermektedir. Artık herkesin şunu çok iyi kavramış olmasını diliyoruz: Mevcut statükoyu koruyarak, Türkiye’yi, 2000’li yıllara yaraşır, alnı açık, başı dik, mutlu, huzurlu, müreffeh ve demokratik bir ülke olarak taşımak mümkün değildir.

Bizim Fazilet Partisi olarak tercihimiz bellidir; biz, Türkiye için daha çok demokrasi ve daha fazla özgürlük talep ediyoruz. Türkiye toplumunun da tercihinin bu doğrultuda olduğuna içtenlikle inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Hükümet Programında “Hükümetimiz, 21’inci Yüzyıla girerken, demokrasimizin eksikliklerini gidermeyi, insan haklarını geliştirmeyi, düşünce özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmayı öncelikli görevleri arasında saymaktadır” denilmektedir. Halbuki, dikkatlice incelendiğinde görülmektedir ki, Program, alabildiğine yasaklarla doldurulmuştur. Bu yasaklar bile, sanki topluma yeni özgürlükler bahşediliyormuş şeklinde takdim edilmektedir. Aşağıda takdim edeceğimiz örnekler, ülkemizin insan hakları ve özgürlükler bakımından ne durumda olduğunu açıkça göstermektedir.

Bir kere, Türkiye, son beş yıldan beri, dünyada en çok gazeteci hapseden ülke olarak kabul edilmektedir. Basın Konseyinin yaptığı bir araştırmaya göre, 1998 yılında gazetecilik nedeniyle fiilen hapsedilmiş veya hakkında hapis cezası verilmiş gazetecilerin sayısı en az 40’tır. 1998 yılı sonu itibariyle Türkiye’de hapis hane bulunan gazeteci sayısı 12 idi. Bunlara ilaveten, daha bundan birkaç gün önce bir gazeteci daha - Cumhuriyet Gazetesinden Oral Çalışlar - hapse koyuldu; ama, buna, hükümet ortaklarından, ciddi sayılabilecek herhangi bir reaksiyon gelmedi; Sayın Ecevit, sadece, üzüldüğünü ifade etti.

Fazilet Partimizin 1999 Seçim Beyannamesinde bu konuda şunlar söylenmektedir: “Özellikle son yıllarda, Türk Ceza Kanununun 312’nci maddesinin yorumu değiştirilerek, hiçbir suçu övmediği ve kimseyi suça teşvik etmediği halde, sadece görüşlerini açıklayan siyaset ve bilim adamları, gazeteci ve yazarlar, bu maddeye dayanılarak mahkûm edilmişlerdir. Bu nedenle, Fazilet Partisi, düşünce suçlarını derhal kaldırmayı ve Türk Ceza Kanununun 312’nci maddesi ile Terörle Mücadele Kanununun 8’inci maddesi başta olmak üzere, düşünceyi cezalandıran hükümleri kanunlardan çıkarmayı temel görev ve sorumluluk saymaktadır.” *(FP sıralarından alkışlar)*

Hatırlayacaksınız, Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer, Anayasa Mahkemesinin 37’nci kuruluş gününde, töreni açış konuşmasında, bu istikamette şunları söylemişti: “Kişinin varlığının temeli olan düşünce ve düşünceyi açıklama özgürlüğü, demokrasinin de temeli ve ayrılmaz bir parçasıdır. Çoğulcu demokratik ülkelerde, toplumun yerleşik değerlerine ters gelen düşünceler bile, tam bir özgürlük içinde açıklanıp tartışılabilmektedir.”

Bu Hükümet Programında, insan hakları ihlallerinin önlenmesi için herhangi bir somut teklif görebiliyor musunuz? Bu hükümet, Türk Ceza Kanununun

312'nci maddesi, Terörle Mücadele Kanununun 8'inci maddesi hakkında ne düşünüyor, ne teklif ediyor; Programda, biz, herhangi bir teklif görmedik.

Sayın Cumhurbaşkanı bir konuşmasında “benim ülkemde, vatandaşlarımın kapılarını, sabahın erken saatlerinde sadece sütçüler çalacaktır” demişti. Şimdi, sayın hükümet üyelerine soruyorum: Sabahın ikisinde üçünde, bazı yazarların, düşünürlerin, siyasilerin ve işadamlarının, tıpkı teröristler gibi evlerinden alınması tatbikatı için ne düşünüyorsunuz, ne tedbirler alacaksınız? *(FP sıralarından alkışlar)*

Saygıdeğer arkadaşlarım, şu anda Türkiye’de, hiçbir siyasî partinin güvencesi yoktur; siyasî partilerin akıbeti, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının insafına bırakılmıştır.

1995 yılında Anayasada değişiklikler yapıldı. Aradan dört yıl geçmesine rağmen, bu değişiklikler Siyasî Partiler Yasasına yansıtılmadı. Hükümet Programında, Siyasî Partiler Kanununda yapılacak uyum değişikliği hakkında hiçbir şey görmedik. Siyasî Partiler Kanununda, en az 20’den fazla madde değişiklik bekliyor. Hükümete soruyorum; bu konuda ne yapacaksınız?

Sayın milletvekilleri, son günlerin insan hakları ihlaliyle ilgili önemli olaylarından biri de, medyanın “telekulak” diye nitelendirdiği telefon dinleme olayıdır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde, telefon dinleme olaylarına rastlanmaktadır. Nitekim, Amerika’da ortaya çıkan Watergate Skandalı bunların en ünlülerinden birisidir. Hatırlanacaktır; bu rezalet ortaya çıkarılınca, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Nixon istifa etmek zorunda kalmıştı. Bizde ise, Başbakanın, bakanların, milletvekillerinin, siyasilerin, belediye başkanlarının, basın mensuplarının telefonları dinlendiği halde, bu telefon dinleme olayları, bu anayasa ihlalleri son derece hafife alınmaktadır. Nitekim, Hükümet Programında, bu konuya ait en ufak bir ilgi bile görülmemiştir. Buna benzer bir olay bir Batı ülkesinde cereyan etseydi, emin olunuz yer yerinden oynardı.

Şu hale bakınız: Anayasadaki, haberleşmenin gizliliği, özel hayatın korunması ilkesine aykırı olarak, yasadışı yollardan sağlanmış bir teyp kasetini, Yargıtay Başsavcısı, kanıt diye Anayasa Mahkemesine sunabiliyor; hem de, ses bantlarının delil olamayacağı hususunda Anayasa Mahkemesinin müteaddit kararlarına ve CMUK’un 254’üncü maddesinde hukuka aykırı yollardan sağlanan delillerin hükme esas olamayacağının belirtilmesine rağmen! Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca Anayasa Mahkemesine gönderilen 4.6.1999 tarihli yazıda “bu kaset, ismini açıklamak istemeyen bir vatandaşımız tarafından, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş’a teslim edilmiştir” denilmektedir! Dikkat ediniz “gönderilmiştir” denilmemekte “teslim edilmiştir” denilmektedir. Bize göre, böyle bir iddia, hiç de inandırıcı değildir. Kaldı ki, böyle de olsa, o durumda yapılması gereken, yasadışı yollarla telefon dinleyen, bunu banda kaydeden ve Başsavcıya götüren kişi hakkında, Başsavcının suç duyurusunda bulunması gerekmez miydi? Böylesine bir tutum, suç işleyen bir insanın eylemine meşruiyet kazandırmak değil midir? Görülüyor ki, Başsavcı Savaş, hukuku çiğneyerek delil toplama gayretindedir. Hükümeti ikaz ediyoruz; bu anayasa ihlallerinin üzerine ciddiyetle gitmelisiniz; sorumluları yargıya sevk etmeli, böylece, yasadışı eylemlerin tekrarını önlemelisiniz. Bu konu, elbette, Yüce Meclisimiz tarafından da sorgulanacaktır.

Fazilet Partisi olarak her vesileyle ifade ettiğimiz gibi, biz, Batı normlarına uygun demokratik bir laiklik anlayışından yanayız. Hükümet Programında, çok tehlikeli sonuçlar doğurabilecek yeni bir laiklik anlayışı ifade edilmektedir. Anayasada, din kurallarının devlet işlerine karıştırılması laiklik ilkesine aykırı sayılmıştır. Evet, hepimiz böyle biliyoruz; ancak, Hükümet Programında bu ilke daha da daraltılarak, kutsal din duygularının devlet işlerine karıştırılması laiklik ilkesine aykırı sayılmaktadır. Din kuralları farklı şey, din duyguları farklı şeydir. Sayın hükümet eğer sehven yazmadıysa, kamu görevi yaparken dini duygu tezahürünü de laikliğe aykırı sayacak bir yaklaşım içerisinde; bu, mutlaka tashih edilmelidir. *(FP sıralarından alkışlar)*

Değerli milletvekilleri, netice olarak, Türkiye, iki yıldır temel hak ve özgürlüklerin baskı altına alındığı bir ülke haline getirilmiştir. Düşünce özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü zedelenmektedir. Hukuk devleti kavramı yara almaktadır. Bazı yargı kararları, kamu vicdanında rahatsızlık oluşturmaktadır.

Evet; bütün bunlardan sonra diyoruz ki, toplumumuz buna layık değildir. Bunların hepsi, bu yanlış gelişmeler, kavgayla değil, akliselikle gözden geçirilmelidir. Özgürlükler hepimize gereklidir. Hukuk devleti hepimizin ihtiyacıdır. Benim özgürlüğüm, senin özgürlüğündür; benim hukuk devleti güvencem, senin güvencendir.

Sayın milletvekilleri, Başbakan Sayın Ecevit Hükümet Programını okurken, üzerine basa basa “hanımların özel yaşamlarında giyim kuşamlarına karışmak söz konusu değildir; ancak, kamu kurumlarında, türbanın, cumhuriyetin temel niteliklerini hedef alan bir siyasal simgeye dönüştürülmesine karşı, yürürlükteki kurallar uyarınca alınmış önlemler titizlikle sürdürülecektir” diyor idi. Biz de diyoruz ki, lütfettiniz Sayın Ecevit; acaba, sokaktaki hanımlarımızın başörtüsünü yasaklamadığınız için size teşekkür mü etmeliyiz? *(FP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Evet, bu iktidar, evinde, çarşıda, pazarda hanımların kıyafetine karışmayacakmış! Bu cümlelerin, koalisyon protokolüne ve Hükümet Programına alınmasından daha büyük bir ayıp olamaz. *(FP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Kendinizde hangi hakkı ve yetkiyi görüyorsunuz da, özel yaşamdaki giyim kuşama müdahaleden veya müdahale etmemeden söz edebiliyorsunuz? Demokratik bir ülkede yaşadığınızın farkında değil misiniz? *(FP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Yöneticilerin, kişilerin özel hayatını düzenleyebildikleri ve bu hakkı kendilerinde gördükleri rejimlere “demokrasi” denilmez, “totaliter rejim” denilir. *(FP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)* Burası Türkiye Cumhuriyetidir; demokratik, laik bir hukuk devletinde yaşıyoruz.

“Kamu kurumlarında, türbanın, cumhuriyetin temel niteliklerini hedef alan bir siyasal simgeye dönüştürülmesine karşı, önlemler titizlikle sürdürülecektir” cümlesine gelince... Kamu kurumlarındaki yasaklama, kamu kurumlarında çalışanlara, yani kamu hizmeti sunanlara mı, yoksa, kamu hizmetinden yararlananlara mı? Protokol ve Programdaki cümle, yasağı her ikisine de getiriyor. Yasak, memurlar için de geçerlidir, bir kamusal hizmeti talep eden, eğitim talep eden üniversiteler ve diğer okullardaki öğrenciler için de geçerlidir. Bu, kendi içinde binbir açmazı olan çağdışı bir yaklaşımdır. Bir kamusal hizmeti talep eden için yasak koymayı programlarsanız, bunun sonu gelmez. Bir devlet hastanesinden sağlık hizmeti isteyen vatandaşa da, nüfus cüzdanı almak için nüfus müdürlüğüne giden yurttaş da,

tapu müdürlüğüne uğrayan yurttaş da işi uzatır ve işin içinden çıkamazsınız. (FP sıralarından alkışlar)

Diğer bir iddia, türbanın siyasal bir simgeye dönüştürülmesidir. Bu ifade, yasakçılığın bir gerekçesi olarak kullanılmaktadır. Önce, siyasal simge kullanmanın suç sayılması mümkün değildir. Eğer suç sayılsaydı, parti rozeti takan bütün milletvekillerinin ve vatandaşların mahkûm edilmesi gerekirdi. (FP sıralarından alkışlar) Sonra, kimin, başını siyasal bir simge olarak örttüğünü nasıl belirleyeceksiniz? Her başını örtene siyasal simge olarak bunu yapıyor diyemezsiniz. Ne zaman diyebilirsiniz; eğer keramet sahibi olduğunuzu iddia ediyorsanız. (FP sıralarından alkışlar) Eğer bu suçsa, suçların şahsiliği ilkesinin temel bir kural olduğunu unutmayınız. 57'nci Hükümetin Programına kadar yansıyan bu yasakçı anlayışın ülkeye hiçbir faydası yoktur; hiçbir toplumsal sorun yasaklarla çözülemez. Baskı ve dayatmalar, temel görevimiz olan halkın mutluluğunu sağlayamaz.

Bakınız, Sayın Ecevit şu anda yasaklamadan yana en şiddetli tepkileri gösteriyor; ama, samimi inancının bu olduğuna kesin olarak inanmıyorum; pek çok dengein içinde politikasını böyle belirlemiş durumdadır. Başörtüsü tartışmalarının alevlendiği bir sırada, 1989 yılında, Sayın Ecevit şunları söylüyordu: “Benim düşünceme göre, dünyadaki uygulamalara göre ilk ve orta eğitim çağındaki çocuklara belli bir kıyafet mecburiyeti veya yasaklamaları getirilebilir. Bu, antidemokratik olmaz; ama, yükseköğretim çağına gelmiş kimselere, gençlere ahlak kuralları dışında kıyafet mecburiyeti ve sınırlama getirilemez; isteyen örter, isteyen örtmez. Bazı kişiler diyor ki: “Biz, başörtüsüne karşı değiliz; ama, ideolojik nedenle başlarının örtülmesine karşıyız. Ben, bu görüşe katılmıyorum; demokrasi varsa, ideolojik nedenler bile söz konusu olabilir.” (FP sıralarından alkışlar) Evet, Sayın Ecevit böyle diyordu.

Şimdi, Sayın Ecevit'e, Sayın Başbakanımıza soruyorum: Acaba, şu anda hangi görüşü savunmaktadırlar? (FP sıralarından alkışlar) Evet, bu sözlerin sahibi Sayın Ecevit; inançlara saygılı, laiklik taraftarı Sayın Ecevit, o tarihte tarikatlara bile müsamaha gösteriyordu “tarikatçılığın yasaklanmasına karşıyım” diyordu.

Muhterem milletvekili arkadaşlarım, televizyon ekranlarında üniversiteden görüntüleri birlikte izliyoruz. 18-25 yaşlarındaki başörtülü, başı açık, mini etekli, kotlu öğrenciler, kampus bahçelerinde birlikte el ele dolaşıyorlar, birlikte ders çalışıyorlar, birlikte eğleniyorlar, birbirlerini tehdit ve tehlike olarak algılamıyorlar; hoşgörü dersi veriyorlar herkese, özellikle de bizlere. Bu gençlerimiz Türkiye'nin geleceğidir, bu hoşgörü toplumunu onlar inşa edeceklerdir.

Muhterem arkadaşlarım, benim başörtüsü konusunda yaptığım bu açıklamalardan sonra, bundan önce de olduğu gibi, bazı siyasiler, bazı medya mensupları ve bazı enteller “Fazilet Partililer başörtüsü meselesini istismar ediyorlar, bundan siyasi bir menfaat, çıkar bekliyorlar” diyeceklerdir.

Şimdi, koalisyon ortaklarına teklif ediyorum, sesleniyorum: Geliniz, şu başörtüsü meselesini siz çözünüz. (FP sıralarından alkışlar) Bunun siyasî menfaati da, çıkarı da, kazancı da sizin olsun. Bilesiniz ki, kamuoyu önüne çıkarak sizleri ilk tebrik edecek, ilk alkışlayacak olanlar da bizler olacağız. (FP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, eğitimin, ülke ve toplum için önemi herkesçe bilinmektedir. Genç kuşakların, çağın şartları ve gelecek için yetiştirilmesi gerekir. Bugün, ülkemizde, ilkokuldan üniversiteye kadar eğitimde özden çok şekille uğraşıldı; tek tipleştirici ve demirperde özentisi politikaların uygulandığı görülmektedir. Günümüz dünyasında, okulöncesinden itibaren, zihinleri açık, kendisi düşünüp karar veren, eleştiren, yeni buluşlar peşinde koşan, donmayan, statik değil dinamik, geleceğe hep umutla bakan insanı hedefleyen metotlar geliştirilmektedir. Ülkemizde ise, tamamen siyasî ve ideolojik yaklaşımlarla eğitim düzenlemeleri yapılmaktadır. Oysa eğitim düzenlemeleri, pedagojik ve eğitim kuralları içinde yapılmalıdır.

57'nci hükümet programında eğitimin acil çözüm bekleyen sorunlarına dair yeterli hiçbir şey yok. Hükümet, sadece, kendisini sekiz yıllık kesintisiz eğitime kilitlemiş bulunmaktadır. Kesintisiz zorunlu eğitimle ilgili kanunu 55'inci ANAP-DSP-DTP koalisyon hükümeti çıkardı. Başta imam-hatip okulları olmak üzere meslekî ve teknik okulların orta kısımlarını bu partiler kapattılar, lise kısımlarını işlemez hale getirdiler. Daha önce her yaşta çocuklarımız yaz tatillerinde, hatta okul saatleri sonrasında, hafta tatillerinde Kur'an kurslarına gitme imkânına sahipken, bunları yasakladılar. Bu yanlış tatbikatla, sanayimize ara eleman yetiştiren sanat eğitimini ve çıraklık eğitimini perişan ettiler. Şimdi, 57'nci hükümet de aynı misyonu devam ettiriyor.

Sayın milletvekilleri, 57'nci hükümetin daha önceki 55 ve 56'ncı hükümetlerin bir devamı olduğunu söylemiştik. 57'nci hükümetin programındaki ekonomik hedefler dikkatlice incelenirse bu nokta yine açıkça anlaşılacaktır; ancak, 57'nci Hükümetin Programı, aynı zamanda, iki yıldır iktidarda olan DSP zihniyetinin ülkemizi ekonomik bir çöküntüye sürüklediğini de açıkça göstermektedir.

Program, maliye politikaları uygulamasında ekonomik canlılığın korunmasının esas olduğunu vurguluyor. Hangi ekonomik canlılıktan, bu canlılığı korumaktan bahsediyorsunuz? İki yıllık iktidarınızda ekonomi çökmüştür, yaprak kımıldamıyor, işyerleri kapanıyor, iflaslar devam ediyor. Ne zaman DSP zihniyeti geldi de ekonomi çökmedi ki! (*FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar*) Milletimiz, Sayın Ecevit'in iktidarlarını hep ekonomik bunalım olarak görmüştür; hatırlamaktadır. Son iki yıl, Sayın Ecevit'in ilk tahribatı değildir. 1970'li yıllarda hükümet olduğunda yine, yoksul halkı perişan etmişlerdi. 1970'lerin Ecevit iktidarı hep yağ kuyruklarıyla, benzin kuyruklarıyla, karaborsa ve yokluklarla hatırlanmaktadır. (*FP sıralarından alkışlar*) Şimdi, iki yıldır bu zihniyet yine işbaşındadır. Bu güzel ülke, yine, yangın yerine dönüştürülmüştür.

Yine 57'nci hükümet programında "ülkemizin en temel ekonomik sorunu, iç borçlarımızın vadelerinin kısalığı ve faiz oranlarının yüksekliğidir" deniliyor. Görülüyor ki, ülkemizin en temel ekonomik sorununu, iki yıllık iktidar döneminizin sonrasında nihayet anlamış bulunuyorsunuz. (*FP sıralarından alkışlar*) Ülkeyi iki yıldır borç faiz batağına siz sürüklediniz. Yoksul halkın, ekmek, tuz, şeker, zeytin, peynir alırken fiyatlara karışmış olarak ödediği vergileri, tüm diğer vergilerle birlikte bir emmebasma tulumba gibi faizcilere, rantiyeye faiz olarak aktardınız. 4 katrilyon lira olarak devraldığınız iç borç stokunu, iki yılda 4 katına çıkardınız; bugün iç borç stoku 16 katrilyon liraya çıkmıştır. Türkiye'nin geldiği nokta ortadadır;

dış borç 100 milyar dolar - bugün, Plan ve Bütçe Komisyonunda aşağı yukarı 103 milyar dolar diye ifade ediliyordu - iç borç 39 milyar dolar, Ziraat ve Halkbankası görev zararı 10 milyar dolar da eklenince toplam borç 150 milyar dolar.

Toplam borç stoku gayri safi millî hâsılanın yüzde 73'ü düzeyine çıkmıştır, uluslararası piyasalarda kabul edilebilir borç limiti, gayri safi millî hâsılanın en fazla yüzde 60'ıdır. Türkiye, uluslararası standartların üzerinde bir borç batağına saplanmıştır. Ama, aynı zamanda faiz oranlarını da yükselttiniz. 1998'in ikinci yarısında yaptığınız iç borçlanmadaki ortalama faiz oranı yüzde 140 olmuştu. 54'üncü Refahiyol Hükümeti, borçlanma ve faiz politikalarında kararlı bir mücadele programı ortaya koymuştu, bunu, yıllık programda açıkça siz de itiraf ediyorsunuz. Geldiniz, Refahiyolun programını terk ettiniz, azalmaya başlayan faizleri artırdınız. Rakamlar ortadadır; 1996'da bütçe giderlerinin yüzde 32'si faiz ödemelerine giderken, Refahiyol'un hazırladığı 1997 bütçesinde bu oran 10 puan düşmüştü; bu kararlılığı terk ettiniz, sonunda, 1998 giderlerinin yüzde 40'ını faiz olarak ödediniz.

Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bana ayrılan zaman dolmak üzere, bu itibarla, ekonomiyle ilgili olarak daha ekleyeceğim bazı hususları ifade edemeyecek durumdayım. En son şunu ifade etmek durumundayım: Gelir dağılımında korkunç bir adaletsizlik var, bölgelerarası kalkınmışlıkta da, yine aynı şekilde çok büyük dengesizlikler var. Bir bakıyorsunuz, kişi başına millî gelir Kocaeli'nde 7 bin dolar civarında, buna mukabil, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da 600 ile 700 dolar civarında dolaşıyor. 56'ncı hükümet döneminde Sayın Ecevit, Diyarbakır'a da giderek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu için bir paket açmış idi ve o zaman ifade edildi ki, bu bölgeye 40 trilyon liralık bir imkân tahsis edilmektedir. Bu 40 trilyon dediğiniz nedir muhterem arkadaşlarım? Şu anda, her gün, faizcilere ödemekte olduğumuz faiz, 30 trilyon liradır; yani, birbuçuk günlük faiz parası, doğu ve güneydoğuya layık görülmüştür; ancak, o da, bugüne kadar ödenememiştir. *(FP ve DYP sıralarından alkışlar)*

Evet, devri iktidarınızda, yabancı sermaye girişi, 1998 itibariyle, gerileyerek 1 milyar dolar seviyesinde kalmıştır. Buna karşılık, 1998'in ikinci yarısında, piyasa-
dan, yaklaşık 7 milyar dolar dışarı kaçmıştır ve sizler, dışarıya kaçan paraları değil, dışarıdan gelen paraları, rengi yeşil mi, kırmızı mı diye, hep ısrarla takip ettiniz. *(FP sıralarından alkışlar)*

Tüm bu yanlış politikalarınız sonucu, işsizlik korkunç boyutlardadır. 1998 yılında 23 milyon olan aktif işgücü, 2003 yılında 25,5 milyonu aşacaktır. Böylece, her yıl 500.000 kişiye yeni istihdam ihtiyacı doğarken, mevcut işsizler ordusundan da en az 500.000 kişi olmak üzere, her yıl yaklaşık 1 milyon kişiye aş ve iş bulma zorunluluğu vardır. Yanlış ekonomik politikalarınız sonucu, işsizler ordusuna, 1998 yılında, 500.000 kişi daha işten çıkarılarak eklenmiştir. Aktif nüfusun yaklaşık yüzde 20'si işsiz, diplomalı gençlerin üçte 1'i boşta. Memur, çiftçi, işçi, emekli, dul, yetim, esnaf, özet olarak dargelirli, geçim sıkıntısı içerisinde. 13 milyon vatan-
daşımız, açlık sınırında yaşamaktadır. İki yıllık iktidarınızda, tüm gelir gruplarının reel geliri azalmıştır.

Evet, enflasyonu kontrol ettik diyorsunuz; bizim için en önemli husus, mut-
faktaki enflasyondur. Devlet İstatistik Enstitüsünün verilerine göre, ekmek yüzde

100, kıyma yüzde 217, pirinç yüzde 125, zeytin yüzde 124, tavuk eti yüzde 185, kurufasulye yüzde 173, margarin yüzde 87, beyazpeynir yüzde 91 zamlanmış. İşte, gerçek enflasyon budur. Hele hele, böyle, toptan eşya endeksleriyle yüzde 50'ye indirdik diye, vatandaşa takdim etmenizi tasvip etmek, elbette mümkün değildir.

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) — Doğru değil...

BAŞKAN — Lütfen, hatibe müdahale etmeyelim efendim.

MEHMET RECAİ KUTAN (Devamla) — Evet, dış politikayla ilgili olarak, sadece şu hususu arz etmek istiyorum: Diplomatik ilişkilerimizde, ülkemizdeki terör hareketlerine destek veren ülkelerle olan ilişkilerimiz titizlikle gözden geçirilmeli, durumu önleyici ve düzeltici tedbirler alınmalıdır. Halen mahkemesi devam eden Apo'nun açıklamalarından, bazı Avrupa devletlerinin PKK terörüne ne ölçüde destek verdiklerini ibretle ve dehşetle öğrendik. Görülüyor ki, bu devletlerin gözünde, teröristbaşı Öcalan bir kurtuluş savaşçısıdır. Bu iddiada bulunanlar, gerçek kurtuluş savaşçılarının kimler olduğunu çok iyi bilirler; çünkü, vaktiyle, bu mübarek toprakları işgal eden sömürgeciler, emperyalistler, Haçlı sürüleri ve onların teşvikçileri, bu aziz milletin her ferdinin, nasıl birer kurtuluş savaşçısı olduğunu çok yakından gördüler. İnaniyorum ki, o kurtuluş savaşçılarından yedikleri kötüğin tadını da hâlâ unutmamışlardır. *(FP sıralarından alkışlar)*

Saygıdeğer milletvekilleri, sözlerime son vermeden önce, aziz milletimizin huzurunda, şu hususları bir kere daha vurgulamakta fayda görüyorum ve herkese çağrıda bulunuyorum: Geliniz, siyaseti kavga konusu yapmaktan, kısır çekişmelerden arındıralım, siyaseti, millet yararına yapılan bir hizmet yarışı olarak görelim. *(FP sıralarından alkışlar)*.

Evet, netice olarak arz edeceğim husus; baştan beri açıkladığım sebeplerden dolayı, Fazilet Partisi olarak 57'nci hükümete güvenoyu vermeyeceğiz.

Konuşmamın sonunda, ülkemize ve aziz milletimize aydınlık yarınlar diliyorum. Siz değerli milletvekili arkadaşlarımı ve televizyonları başında bizleri izleyen sevgili vatandaşlarımızı sevgiyle saygıyla selamlıyorum. *(FP sıralarından "Bravo" sesleri, ayakta alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, üçüncü söz sırası, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Sayın Tansu Çiller'e aittir.

Buyurun efendim. *(DYP sıralarından ayakta alkışlar)*

DYP GRUBU ADINA TANSU ÇİLLER (İstanbul) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri, televizyonlarının başında bugün bizi izleyen çok değerli vatandaşlarım; şahsım ve partim adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sandıktan yeni çıkmış Meclisin huzurunda, bu Meclisten çıkmış yeni hükümetin başta Başbakan olmak üzere bütün üyelerini kutluyorum. Bu yüzden, bu hükümeti, milletimiz ve demokrasimiz açısından da bir kazanç gördüğümüzü ifade ederek başlamak istiyorum; çünkü, 57'nci hükümet, her şeyden önce, millet iradesine dayanmaktadır; bu, bir önceki yasama döneminden sonra yeni bir demokratik başlangıçtır.

Umuyoruz ve diliyoruz ki, bu hükümet, yeni demokratik kazanımlarla, bu ülkenin gerçek sorunlarına çözümler arasın; halkın acil beklentilerine çare bulsun; hem içinden çıktığı Meclisin hem de bütünüyle siyasetin itibarını iade etsin.

Umuyor ve diliyoruz ki, bir olgunluk içinde geçen seçimlerden sonra siyaset bir arınmaya ve tazelenmeye fırsat bulsun. Bu yüce millete yakışan, onun hakkı olan olgunluğu ve demokratik seviyeyi hep birlikte yakalayalım.

Bu düşünce ve temennilerle, 57'nci Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine yüksek huzurlarınızda başarılar diliyorum. *(DYP ve DSP sıralarından alkışlar)*

57'nci hükümet zor bir dönemde işbaşına gelmiştir. Demokraside, iktidarın yanında bir de muhalefet vardır. Bizim görevimiz, millî meselelerde devlet işinde, millet işinde hükümete destek olmaktır; yanlışlarını, hatalarını gördüğümüz zaman da eleştirmektir. Biz, bu görevi, Türkiye sevdasının ışığında, yüksek bir sorumluluk bilinciyle yerine getireceğiz; pozitif siyaset anlayışı içinde yerine getireceğiz.

Umuyoruz ve bekliyoruz ki, Türkiye'yi bugün krizin ortasına getirip bırakan bir dönem, seçimlerle birlikte sona vermiş ve yeni bir dönem başlamış olsun.

İtiraf etmek gerekir ki, ortaya çıkan hükümet kompozisyonu, bu hükümet içinde ortakların iş bölümü, ülkeyi son iki yıldır yönlendiren ekonomi yönetiminin ve anlayışının devamı görüntüsündedir. Bu açıdan, ekonomide bir durum tespiti yaparak, çözüm noktalarına özellikle işaret etmeyi pozitif siyasetin bir gereği olarak değerlendiriyorum.

Ve yine itiraf etmeliyim ki, açıklanan Hükümet Programında, milletin acil çözüm bekleyen ekonomik sorunlarına somut olarak değinilmemiş olması, bizi, böyle bir ihtiyaca yönlendirmiştir.

Çok değerli milletvekilleri, hepimiz biliyoruz ki, iktisadî analizde durgunluk vardır, bir daralma mümkündür; Türkiye, böyle bir daralmayı yaşıyor. Onunla birlikte, yine, hepimiz gayet iyi biliyoruz ki, Türkiye, aynı zamanda bir enflasyonu, hatta yükselen bir enflasyonu eşanlı yaşıyor; hem enflasyon hem de daralma; buna, kısaca stagflasyon diyebiliyoruz. Bu, olabileceklerin kötüsüdür.

Şimdi, nasıl oldu, bu olay nasıl gelişti, Türkiye'de bunun çözümleri var mı, buna değinmeyi, buna işaret etmeyi görev biliyorum. 1995, 1996 ve 1997 yıllarında yüzde 7,8 ile OECD birincisi olan bir Türkiye, büyümede rekor üzerine rekor kıran bir Türkiye ve son yıl içerisinde hedefi aşağı çeken 55'inci hükümet. Bu hükümet, hedefi, açıkça yüzde 4'lere çekeceğini beyan etmiştir ve bununla birlikte şimdi görüyoruz ki, bu yılın başı itibarıyla, ilk dört ayı itibarıyla büyüme yüzde 1. Daha vahim olanı, imalat sanayiindeki büyümenin eksi yüzde 7'ler düzeyine inmiş olmasıdır; daralan bir Türkiye, işsizlik içerisinde kıvranan bir Türkiye. Her sektör, aşağı yukarı çekici bütün sektörler krizdedir. Otomotiv sanayiinde, aşağı yukarı daralma yüzde 39, beyaz eşyada yüzde 35, otomotiv, elektronik ve bütün inşaat sektörü - konut dahil - ciddi bir çöküşü açık bir biçimde yaşıyor; kapasite kullanımı yüzde 70'lere gelmiş. Yüzde 90'lar seviyesinden sonra ancak enflasyonist baskı kuran bu oran yüzde 70'lere çok kısa bir dönemde inebilmiş ve bu konumda enflasyon; öğreni-

yoruz ki, enflasyon, âdeta Türkiye'yi dünya birinciliğine doğru götürüyor; şu anda ikinci - çok az bir farkla - olan ülkemiz, dünya birinciliğine namzet.

Yirmi yıldan beri enflasyonun ortalamasının yüzde 60 olduğu bir Türkiye'de enflasyonun düştüğü iddia edilebilmiştir ve öyle ki, bugün toptan eşyanın yüzde 50 ve tüketici fiyatlarının yüzde 63 olduğu ülkemizde yirmi yıldan beri böyle gelen bir enflasyonun toptan eşyada yüzde 50'lere düşmüş olduğu görüntüsünün yapay bir aritmetik olduğu açıkça bellidir. Nereden bellidir; çünkü hepimiz biliyoruz ki, özel sektördeki fiyat artışları yüzde 4 iken geçen yıl yüzde 2,6 civarında dondurulmuş, bilinçli olarak bırakılmış; kamu kesiminin enflasyon yükselmesi, elbette, yapay olarak toptan eşyayı geride imiş gibi göstermiştir. Bu yıl tekrar gerçek dengeler ortaya çıkmaktadır ve bütün bunların içerisinde hepimiz bilmeliyiz ki, petrol fiyatlarının düşmüş olmasına rağmen - 24 dolardan 12 dolara - Türkiye enflasyon birincisi, dünya şampiyonu bir kademede kendi akıbetini belirleyebilmiştir. Bu, açıkça, bir stagflasyondur. Büyüme içerisinde değil, daralma içerisinde fiyatların yükseldiği bir ortamdır.

Türkiye acaba buraya bir krizle mi gelmiştir; bu iddia edildi. Açıkça ve net olarak söylüyorum, şimdi herkes de görüyor, bu böyle değil. Asya krizi ortaya çıktığı zaman, bunun ticaret dengesine etkisinin ancak yüzde 2'lerde olabileceğine işaret etmiştik. Nitekim, eğer o krizin etkisi olsaydı, bugün o krizin başını çeken Malezya olsun Güney Kore olsun, bir büyüme sürecine girmişlerdi; o zaman bizi çıkarırlardı, bu daralmadan çıkarırlardı.

Bugün, biliyoruz ki, Malezya, IMF'nin her dediğinin tersini yapmış olmasına rağmen, Eurobanktan 1 milyar dolarlık bir dış borçlanmayı bir anda bulabilmiştir. Bugün, yine, biliyoruz ki, kriz içerisinde olan Güney Kore - çoğunlukla Japonya'nın arkasından gelen bu ülke - bugün, yüzde 5'lik bir büyümeyle karşı karşıyadır; ama, Türkiye, daralma sürecinde, daralmanın da ötesinde, âdeta, sanayinin çöküş noktasındadır. Böyle bir durumda, bu büyümenin krizle ilgisi olmadığını, daralmanın bununla ilgisi olmadığını, bunun bir hedef olarak tayin edildiğini ve Türkiye'deki krizden önce, dünya krizinden önce, iç talep düşmesinin 1998 yılında açıkça ortaya çıktığını biliyoruz. Eğer, bu, böyleyse, bu, bilinçli bir seçimdir. Onun için, özellikle bu noktanın üzerinde durma gereğini görüyorum.

Şimdi, böyle bir ortamda - ayrıca içeride satamıyorsunuz - iç talebi bilinçli olarak daraltmaktasınız. Niye; çünkü, çiftçiye vermiyorsunuz, esnafa vermiyorsunuz, KOBİ'lere vermiyorsunuz, işçiye vermiyorsunuz, memura vermiyorsunuz, emekliye vermiyorsunuz. Kim alacak? Hiç kimse yok; iç talep daralacak. Peki, o zaman üretimi nereye satacaksınız; dışarıya, umutla dışarıya... Dış ticaret, ihracat... Peki, o ne durumda; ondaki durum daha da vahim. Bakın, 1995, 1996, 1997 yıllarında ihracattaki artış, ortalama yüzde 16'dır Türkiye'de. Bu yıl itibarıyla ihracatımıza baktığımız zaman, gördüğümüz şey, ilk dört ay içerisinde vahimdi, yüzde 10,4'lük bir daralma... Mayıs ayı itibarıyla yüzde 12,4'lük bir daralma... Bu, dışarıya da satamayan bir Türkiye demektir. İçeride satamıyorsunuz, dışarıya da satamıyorsunuz. Nasıl oluyor bu, neden oluyor bu, hangi mallarda oluyor bu; aşağı yukarı her alanda bunu görmek mümkün, aynı zamanda da geleneksel olarak, mesela tütünde yüzde 71, yüzde 40 deri mamüllerinde, yüzde 40 fındık ve fındık mamüllerinde, her alan-

da, gerek gıda sanayii gerek tekstil gerek konfeksiyon gerek metal dışı, bütün ürünlerde, her alanda bir ciddi daralma... Türkiye içeride satamıyor, Türkiye dışarıda satamıyor ve bu IMF'nin dikte ettiği bir program. Yıllarca, aylarca Türkiye, IMF'den 40 milyar dolar bulacağız umuduyla ve yalanıyla oyalanmıştır. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Bunun nedenlerine kısaca girmek isterim. Eğer, bir ülkede finansman, döviz üzerinden yüzde 20'lere çıkmışsa, o ülkede ihracat yapılamaz. Ama, daha vahim gördüğüm bir husus, bu modelin dikte edilmiş olmasıdır. En ufak bilgi sahibi olan bir kişi bilir ki, çipa olarak döviz kullanırsanız ve eğer o ülkede bütçe açığı varsa ve bu bütçe açığı kapanmıyor, yükseliyorsa, sizin kullandığınız bu döviz kuru, mutlaka ihracatı düşürür. IMF açık bir biçimde dövizdeki artışları bir kur endeksine bağlamıştır ve o kur endeksi toptan eşyalara da bağlıdır. Toptan eşya fiyat endeksi ise, açıkça, baskı ile aşağıda tutulan bir endekstir. Böyle bir durumda ihracatın - çok uzunca bir süredir - düşeceğini ifade ettik.

Türkiye'nin programda görmek istediğimiz önemli meselelerden bir tanesi özelleştirme idi; 55 ve 56'ncı hükümetin özelleştirme hedefi 12 milyar dolardı. Yaptıkları, eğer PTT'nin T'sini dışarıda bırakırsanız, lisans anlaşmalarını bırakarak ellerinde bıraktığımız 1 milyar doları bırakırsanız eğer, sadece 1 milyar dolar olmuştur. 12 milyar dolar nerede, 1 milyar dolar nerede?

Bununla ilgili ne yapılacak; bu belli değil. Hepimiz biliyoruz ki, POAŞ, Deniz Nakliyat, Türkbank, skandallarla ve değişik iddialarla durdurulmuş ve bütün özelleştirme tıkanmıştır. Bu konuda acaba ne yapılacaktır? *(DYP sıralarından alkışlar)*

KOBİ'lere ilişkin en ufak bir işaret dahi yok. Birkaç ay önce Uşak'taydım. Uşak, battaniye ve halı merkezidir, aynı zamanda da, deri merkezidir. O gün itibariyle, buradaki 380 fabrikadan sadece 40'ı açık kalabilmiş. Bunun da birçoğunun daha geçen aylar içerisinde kapandığını duydum. Aynı zamanda, bakın, Gaziantep'te durum böyledir, Hatay'da böyledir, Kahramanmaraş'ta böyledir... KOBİ'nin merkezi olan Anadolu'nun bütün illeri bugün ciddi bir çöküş içerisinde. Doğuya o tekstil fabrikalarını kolay götürmedik; yepyeni fabrikaların hepsi teker teker kapanma sürecine girmiştir.

Esnafımız çok ciddi zorluklar içindedir; küçümsenecek bir olay değildir. Esnaf, işçi alabilen, işçiyi istihdam eden bir kesimdir. Bunun tümüyle tıkanmış olduğunu görüyoruz.

Bu arada, peşin vergi konusunda ne yapılacağı, ülkeyi âdeta kilitleyen bir soru haline gelmiştir. Açıkça söylüyorum; bu peşin vergi, Türkiye ekonomisini açıkça çökertmektedir ve Doğru Yol Partisi olarak, bunun kaldırılması için bir yasa tasarısını en kısa zamanda Meclise indirmeyi bir görev addediyoruz. *(DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)*

Çöktü ve kriz var denilen bir ortamda Laleli'ye gittik, işaret ettik; dedik ki, Laleli'yi kapamayın, Laleli'yi çökertmeyin; Rusya bir büyük imkândır. Dünya krizi içerisinde, Rusya, aslında, daha az kaliteli malları almaya yönelik bir tıkanış içindedir. Türkiye bundan faydalanmalıdır. Üzülerek görüyorum ki, Laleli, bugün, Çin'e kaymıştır ve Türkiye, bir fırsatı daha açıkça kaybetmiştir.

Turizm, bir istihdam kapısıdır. Turizmde, bugün, 2 milyar doları, Türkiye, bugünden ne yaparsa yapsın kaybetmiştir. Son birbuçuk iki ay içerisinde çıkarılmış olan işçi 50.000 düzeyine varmıştır. Bu işin siyasî tarafı yoktur. Siyasî tarafı olsaydı eğer, 1994-1995 yıllarında, Türkiye ekonomisi krizdeyken ve aynı zamanda bir büyük PKK mücadelesi yapılırken, kesilen, bıçak gibi kesilen turistleri hemen gidip getirmek imkânı olmazdı. O gün, hatırlayacaksınız, bir Başbakan statüsünde olan bizler, gidip, tur operatörlerini bizzat Türkiye'ye getirmiş ve bir anda turizm patlamasını Türkiye'nin gündemine yeniden taşıyabilmiştik. *(DYP sıralarından alkışlar)* Bugün, tur operatörleri bir teşvik bekliyor; en ufak bir laf, en ufak bir sözcük, bunlarla ilgili, geçmiyor. Düşündürücüdür ki, Türkiye, bugün, IMF'den 2-3 milyar dolar bekliyor; ama, turizm gibi bir istihdam kapısı, bir döviz kapısı sadece bir buçuk ay içerisinde 2 milyar dolarını, Türkiye'nin, alıp götürebilmiştir.

Bankacılık sektörüne ilişkin bazı meseleler gündemde. Bunu söylerken, şu meseleyi de açıkça ifade etmek istiyorum ki, bütçe düzelmeden bankacılık sektörüne bakmak mümkün değildir. Bugün, bütçede bir çöküş görüntüsü vardır. Nasıl var; o büyük vergi reformu dediğimiz şeyden sonra verginin artışı yüzde 44 civarında, giderlerdeki artış ise yüzde 81; arada, bir büyük açılım gündemde. Bütçe, giderek daha büyük açıklar veriyor. Diyeceksiniz ki, faiz... Doğrudur, bu faize bu açık verilir; ama, daha vahim olan tarafı, faizin bütçe açığına katkısı yüzde 50'ler düzeyindeyken, asıl, sosyal güvenlik kurumlarının etkisi bunun üç misline, yüzde 160'lara çıkmıştır. Bununla ilgili ne yapılacak? Hangi uyum sağlanabilmiştir? Özellikle aktif-pasif oranlarının yüzde 2'ye 1'den yüzde 4'e, 1'e çıkarılması, bir hedef olarak konulmalıdır; ama, bunun nasıl yapılmasının çok çeşitli yolları vardır, Türkiye'nin gündeminde olan meselelerden bir tanesi de budur.

Bütçe açığının 1,3 katrilyondan - bir evvelki yıl aynı dönem itibarıyla - bu yıl 3,5 katrilyona çıktığını görüyoruz. Bu, geçen senenin, bir yılın açığına aşağı yukarı eşittir. Bunun anlamı, her ay 1 katrilyonluk bir açık demektir. Bu, Türkiye'nin giderek bütçesinin tümüyle kontrolden çıkmasının yanında, iç borç stoklarının da geometrik olarak yükselmesi demektir. Bakın, 1997 yılında 6 katrilyon olan iç borç, 1998 yılı sonu itibarıyla 11 katrilyona çıkmış; ancak, dört ay içerisinde 16 katrilyona çıkabilmiştir; bir geometrik yükselme gündemdedir. Türkiye'nin iç borçları halen de oran olarak millî gelire yüksek değildir; ama, bunun içerisindeki en önemli mesele, vadelerin de kısalmış olması ve faizin reel faiz olarak Türkiye'yi dünya ikincisine taşıyabilmiş olmasıdır.

Bu arada, bütün istihdamı götürecek olan emlak kesiminin de çöktüğünü, bunun da verginin sonucu olarak gündeme geldiğini ortaya koymayı bir vazife biliyorum.

Bugün, Türkiye, her şeyi bırakarak tek bir şeyi halletmek mecburiyetindedir, o da, işsizlik, işsizlik, işsizlik. *(DYP sıralarından alkışlar)* Gençlerimiz ciddi bir sıkıntı içerisinde. Bununla ilgili bir atılıma ihtiyaç vardır. Şimdi, çözümleri açıkça ifade ediyorum: Birincisi, IMF'nin dikte ettiği programlardan hemen kurtulun; hemen kurtulun... *(DYP sıralarından alkışlar)* Burada, IMF'nin söylemiş olduğu programları uygulayan ülkelerin yüzde 80'e yakını çökmüştür. Bu, bir iktisadî bilgidir; yüzde 80'e yakını çökmüştür. Daralarak, Türkiye'nin enflasyonu aşağı çekmesi mümkün

değildir. Türkiye'nin gündeminde tek bir yol vardır; bu da, büyümeyi yükselterek enflasyonu aşağı çekebilmektir; Türkiye'nin tek çıkarı da budur. Dolayısıyla, bu konuda, IMF'yi değil, Türkiye'nin gerçeklerini dinlemekte yarar vardır.

Bu yapılabilir mi? Evet, bu yapılabilir. Ne zaman yapıldı bu? Bakın, 1994 krizinde, eksi 6 büyümeden, bir buçuk yıl içinde, Türkiye, artı 8'e çıkarken, aynı zamanda da, yüzde 146 olan enflasyonunu 65'e çekebilmiştir; yani, büyümeyi eksiden yukarı çekerken, enflasyonu da yüzde 146'lardan 65'e bir yıl içerisinde çekebilmiştir.

İkincisi, yine IMF'nin dikte etmiş olduğu bu kur politikasını çipa olarak kullanmaktan vazgeçin. Bunun en önemli göstergesi, özellikle ihracattaki düşmedir; ama, sadece ihracatta değil, aynı zamanda ithalatla rekabet eden sanayideki daralmanın önemli nedenlerinden bir tanesi de kur politikasıdır. Mutlaka, Türkiye'nin, toptan eşyaya değil, tüketici eşya endeksine, fiyat endeksine endekslenmesi, kur politikasını buna göre ayarlaması hayati bir hale gelmiştir. Neden; çünkü, bütün doğu, ihracat yapan Doğu Asya ülkeleri, yüzde 40'lık bir devalüasyon yapmış, bunun yanında, Avrupa'da, özellikle Yunanistan'da ve İspanya'da, bize rakip ülkelerde ise, yine devalüasyon gündeme gelirken, Türkiye'nin rekabet gücü, bu kur politikasıyla, yaklaşık yüzde 50'lere yakın bir kayba uğramıştır.

Bir diğer mesele, Türkiye'de içe kapanmadır. Türkiye, hızla, bu konumdan uzaklaşmalıdır. Bütün krize giren ülkeler, Malezya olsun, Endonezya olsun, Güney Kore olsun, hatta Brezilya olsun, dünya kamuoyunun ve dünya bilgisinin ortaya koyduğu gerçek şudur ki, bu ülkeleri bu krize götüren esas payda, ortak payda bunların bir ahbap çavuş demokrasisiyle yönetiliyor olmasıdır. (*DYP sıralarından alkışlar*) Kayırmacılık, bu ülkelerde, çeşitli kurumlara belirli imkânları çeşitli çıkarlar çerçevesinde verme, seçilmiş firmaları, âdeta birer özel sektör KİT'leri haline getirme, rekabetten uzaklaşma, bu ülkelerdeki çöküşün esas nedenleri haline gelmiştir. İtiraf etmek gerekir ki, Türkiye'nin bugünkü görüntüsü Asya ülkelerini krize götüren şartlara ve düzene yakın bir görüntü vermektedir.

Sistemin yenilenmesi ve şeffaflaşması esastır. Biz, bu gerçeği görerek, 1994 yılında, Doğru Yol Partisi iktidarının döneminde, o zaman büyük oranda Başbakan emrinde olan ve miktarları katrilyonlara varan fonları Maliye denetimine verdik; bu, çok önemli bir evrimdi. Sonra, yine, büyük ölçüde Başbakan emrinde olan nakit teşvikleri kestik, kaldırdık. Bu, şeffaflaşmanın önemli adımlarından biriydi; ancak, son yıllarda sistemin bugün geldiği noktada ciddi bir yenilenmeye ihtiyaç vardır. Seçim öncesinde özel seçilmiş birkaç kuruma katrilyonluk kaynak aktarılırken, devletin imkânları birkaç seçilmiş kuruma âdeta seferber edilirken, çiftçiyi, esnafı, KOBİ'leri ezen, işçi ve memuru, çiftçiyi, emekliyi görmezden gelen, ekonomideki ahbap çavuş demokrasisi anlayışı artık hızla değiştirilmelidir.

Bu bağlamda, DYP olarak, biz, şeffaflaşmaya imkân tanıyan, siyasi ahlak normlarını çağdaş demokrasi normlarına oturtan her türlü anlayışa, uygulamaya ve yasaya her türlü desteği vermeye hazırız. (*DYP sıralarından alkışlar*)

Hatırlanacağı üzere, antitekel yasasını, 1994'te DYP iktidarı döneminde çıkarmıştık. Bununla birlikte Rekabet Kurulunu da kurduk. Bunun iyi uygulanması esastır. Ayrıca, büyük ve küçük sermaye için, haksız rekabeti önleyen antitekel ya-

salarının genişletilmesine ve günümüze uygun hale getirilmesine destek vermeye de hazırız. Bu, ekonomide çağdaş demokrasinin, haklı rekabetin ve gerçek şeffaflaşmanın bir gereğidir.

Değerli milletvekilleri, tarım, Türkiye'nin kanayan bir yarasıdır. Yüzde 46 çalışan, nüfusu besleyen kesim tarımdır; ancak, millî gelirden, yüzde 12'lik bir pay almaktadır.

Şimdi, acilen, hasat zamanı, 1,2 katrilyon paraya ihtiyaç var; ancak, görüyoruz ki, bütçede, 265 trilyonluk bir ödenek ayrılmış. Geçen sene tarım kesiminin yükü 2 katrilyon; bu yıl en az 3 katrilyon olması beklenir, 4 katrilyon olması doğaldır. Böyle bir ortamda, geçen yıl özellikle kamu bankalarına giden büyük ölçüdeki yönlendirme yüzünden finansman açığı 6 katrilyon civarına varmıştır.

Stoklar, ciddi bir yönetim eksikliğini ve yanlışını ortaya koymaktadır. Bakın, pamuk ve ayçiçeği birlikleri ağzına kadar stokla doludur. Fındıkta Fiskobirlik stoktan geçilmiyor; şeker fabrikasında 1,5 milyon tonluk şeker stoku var, 280 dolar fiyatı bunun, 780 dolar fiyatı bunun dış dünyada; 208 dolar... Uluslararası fiyatta tam tersi, uluslararası 780... Bakıldığı zaman, bunun arasındaki farkın görev zararı olarak bütçeye konulması gerekecek; bunun da karşılığı yok.

Türkiye, özellikle, Toprak Mahsulleri Ofisi açısından ciddi bir çöküşü yaşamakta. Burada, hem devleti hem de üreticiyi mağdur eden anlayışa işaret etmeyi bir görev biliyorum. Türkiye'de, Toprak Mahsulleri Ofisi bir regülatör konumunda olmalıdır. Nedir bu? Başını çekeceksiniz; yani, bir fiyat verip, o fiyatı çekeceksiniz. Toprak Mahsulleri Ofisi, son iki yıldır, özellikle alıcı konumuna gelmiş ve stoktan geçilmezken, üreticiye de rekabet eder konuma getirilmiştir. Üreticinin tam satacağı zaman, maliyet altında Toprak Mahsulleri Ofisi satarak, üreticiye rakip hale getirilmiştir. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Fiyatlar ve maliyetler arasındaki fark giderek açılmaktadır. Bakın, maliyetlerde yüzde 32-42'de bıraktığımız faiz, kâğıt üzerinde yüzde 76 gözüküyor. Ancak, bunun, aslında, yüzde 110'lara kadar çıktığı bir gerçek. Aynı zamanda, gübre sübvansiyonunu yüzde 50'lerde bıraktık; yüzde 19'lara, yüzde 17'lere kadar çekildi.

Maliyetlerde ciddi yükselmeler var; yüzde 200'lere varan maliyet ziraî kesimi ezmekte ve böyle bir ortamda Vergi Yasası çıkıyor. Vergi Yasası, kendi hasadını kendi traktörüyle yapan bir üreticiye, bir ziraî kesimdeki çiftçiye defter tutma zorunluluğu getiriyor... Bunu anlamak mümkün değil ve yine, bakıyoruz ki böyle bir konumda Hal Yasası çıkıyor, üreticiyi mağdur ediyor ve böyle bir ortamda, yine, özellikle tabii afetlerden zarar gören çiftçiler tamamen safdışı bırakılıyor... Bunların her biri, bir maliyet artışına götüren değişkenlerdir. Böyle bir ortamda, fiyat artışlarının yüzde 44'lerde kalacağı ifade ediliyor.

Çaya 118.000 lira verildi; yüzde 18'lik bir artış. Bunu, üreticinin kabul etmesi mümkün değil.

Hemen arkasından hububat geliyor; 115.000 lira, maliyeti ancak karşılayacak bir rakamdır. Bugünlerde, hükümetin, bu konuda ne yapacağını bütün çiftçi kesimi merakla beklemektedir ve biz de, elbette, bunun takipçisi olacağız.

Pamukta, 20 sent halen verilebilmiş değildir ve bütün bunların yanında, çok üzülererek görmekteyiz ki, 270 milyon dolar, bizim kendi pamuk üreticimize verilmeyen bu miktar - 1 katrilyondur, bütçe açığının yaklaşık dörtte 1'idir - ithalata ödenmiş ve bizim çiftçimize verilmeyen, kendi öz çiftçimize verilmeyen, Suriye'nin ve Yunanistan'ın üreticilerine, götürülüp, ceplerine konabilmiştir. (*DYP sıralarından alkışlar*) Açıkça bir bilgisizlik görülüyor.

Şimdi, çözüm önerilerine ve bunun nasıl çözülebileceğine gelmeyi de bir borç biliyorum.

Bakın, hem devlet mağdur hem de üretici mağdur. Bunun çözümü açıktır, bu uygulanmıştır; dünya fiyatlarından hiç şaşmayacaksınız. Eğer pamukta dünya fiyatları verip, onun üzerine primi verebilmiş olsaydınız, dünya fiyatlarında olduğu için, ucuz diye dışarıdan ithal etmek gereği olmazdı; aynı zamanda da üreticinin ihracat imkânları açılırdı, prim ise, refah payı olarak verilirdi. Bunu daha önce biz uyguladık; buna bakmak yeterli.

Onun ötesinde, Toprak Mahsulleri Ofisi... Bir yandan alacaksınız, devamlı yüksek fiyatla alacaksınız, dünya fiyatlarının üzerinde alacaksınız, sonra, maliyetlerin de altında satarak üreticiye rakip olacaksınız... Hem stokları yükselteceksiniz hem de üreticiyi çökerteceksiniz... Bunların hepsi eğer bilgisizlikten değilse yönetim anlayışındaki savurganlıktandır. (*DYP sıralarından alkışlar*)

Vergi Yasasının hızla değiştirilmesi, âdeta, bir gerekliliğin de ötesinde, bir zaturetin de ötesinde, çıkışın yegâne yolu haline gelmiş durumdadır. Aynı kredilerin yerine, artık, nakdî kredileri vermek de çiftçi kesimi açısından gereklilik arz etmektedir.

Ürün borsalarının kurulması ve işlemesinden bahsediliyor; eğer, dünya fiyatları yoksa, bunun da yapılamayacağı gerçektir.

Değerli milletvekilleri, eğer, Türkiye ekonomisi bu kadar bozuksa, Türkiye ekonomisinin krizde olduğunu bugün hükümet yetkililerinin kendileri de ifade ediyorlarsa, ne oldu da, bunca zamandır bu konuya hiç kimse değinmedi; esas buradadır.

Şimdi, açıkça ifade etmek istiyorum ki, topluma güven ve moral takviyesi yapmak başka bir şeydir; ama, sebepsiz ve gerekçesi anlaşılmayan iltifatlarla problemin üstünü örtmek daha farklı bir şeydir. Bütün bunlardan, hem siyasetin hem sivil toplum örgütlerinin hem devletin tüm kademelerinin çıkaracağı dersler vardır. Ekonomi-politik vardır; ama, politik ekonomi yoktur. Siz, politikadaki tercih ve tavrınıza göre, ekonomide yapılan doğruları yanlış, yanlışları doğru farz edebilirsiniz; bunun reel hayat karşısında hiçbir değeri olmaz; günün birinde, rakamlar karşınıza çıkar ve sizi yalanlar. Gerek Türkiye'nin iki yıllık ekonomi yönetimi ve gerekse DYP'nin bu yönetim üzerine söyledikleri, işte böyle bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Bununla da kalınmamış, ne yazık ki, bu değerlendirme, toplumun geniş bir kesimine benimsetilebilmiştir. Üzüldüğümüz nokta şudur ki, bunun bedelini, yine ülke ve millet ödeme konumunda bırakılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Türk yargı kurumu, tarihinin en önemli sınavlarının birinden daha geçiyor. Terörist örgütün başı, arkasında bıraktığı acı ve gözyaşından

sonra, Türk adaletinin önünde hesap veriyor. Adalet elbette yerini bulacaktır; Türk adaletine olan güvenimiz tamdır. İnaniyorum ki, dost-düşman, hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir hukukî süreç yaşanacak ve adalet tecelli edecektir. Bu dava ve bu davanın sonuçları gösterecektir ki, Türkiye, vatanın varlığı ve bütünlüğüne yönelik her türlü saldırıyı ve tecavüzü defetmeye her zaman muktedirdir. (*DYP sıralarından alkışlar*) Umarım, Türkiye'nin varlığına ve bütünlüğüne kastedenler ve bundan sonra zihinlerinden böyle bir düşmanlık geçirecek olanlar, bu tabloda gerekli dersleri çıkarırlar.

Diğer taraftan, söz konusu dava ile de ilişkilendirilen bir başka tartışma Türkiye'nin gündemindedir. Bilindiği gibi, DGM'leri sivilleştirme adı altında bir değişiklik teklifi hükümet tarafından gündeme getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, biz, demokratikleşme doğrultusunda atılacak her adımı destekleme çerçevesinde, ikinci demokrasi programında bu konuya açıklık kazandırmış ve özellikle yargı birliği prensibi içerisinde, hatta DGM'lerin kaldırılmasına kadar giden bir hedef ortaya koymuştuk. Bu prensip çerçevesinde böyle bir tasarıyı, böyle bir yaklaşımı elbette destekleriz. Ancak, süratle yapılması gereken şey, adil ve süratli bir yargılamadır.

Yargılama süreci başlamıştır ve böyle bir ortamda kişiye özel bir anayasa değişikliği, elbette, çağdaş hukuk normlarıyla bağdaşmayacaktır. Eğer, bunu, dış dünya istiyor diye yapmıyorsak niye bu kadar bekledik? Yok, eğer, dış dünya istiyor diye yapmıyorsak, bu defa, bu da büyük devlet olgusuyla elbette bağdaşmayacaktır. Bir ülkenin yargılama hakkı hükümlerlik hakkıdır. Yarın mahkemenin verdiği kararın infazını da dış dünya istemeyebilir; o zaman ne yapacaksınız?

Bütün bu konuların yanında yine de söylemek isterim ki, biz, Doğru Yol Partisi olarak, demokratikleşme doğrultusunda atılacak her atılımı ve adımı desteklemeye kararlıyız. Ancak, kamuoyunun belleğinde bir sual vardır: Eğer, bu anayasa değişikliği süreci Mecliste başlatılacaksa, bunun başlatıldığı süreç çerçevesinde, mahkeme, herhangi bir ertelemeye gidebilir mi? Kamuoyu bu konuda son derece hassastır. Bu yargının, değil birkaç gün, değil birkaç hafta, birkaç saat dahi ertelemesi kamuoyu vicdanına sığmaz. (*DYP sıralarından alkışlar*) Dolayısıyla, hükümetin, bu konuda kamuoyunu, milleti ve bizleri süratle bilgilendirmesinde ve bu konuda beklentilerini ifade etmesinde yarar görüyoruz.

Komşumuz Yunanistan'ın, son günlerde, Ege'yi yine ısıtan yaklaşımına yine tanık olmaktayız. Keçi Adasından sonra, Angathonisi Adasında da 31 Mayıs 1999 tarihinde, yine, bir bayrak dikme eylemini gerçekleştirmişlerdir. Lozan Antlaşmasının hükümleri ve Türkiye ile Yunanistan arasında 28 Aralık 1932'de imzalanan tutanağa göre, Keçi Adasının konumu Kardak ile aynı statüdedir. 1995-96 yıllarında, DYP iktidarı döneminde Kardak Kayalıklarına bayrak dikmeye, asker getirmeye kalkışan Yunanlar, 48 saat içinde o bayrağı indirmek, o askeri de çıkarmak mecburiyetinde kalmışlardır. (*DYP sıralarından alkışlar*) Kimse Türkiye'nin gücünü sınamasın. Hükümetin bu konudaki kararlı tutumunu kamuoyu beklemektedir, biz de, elbette, takipçisi olacağız.

Yine, bugün, ülkemizin gündeminde olan ve görülmekte olan Öcalan mahkemesi çerçevesinde görülmektedir ki, bu itiraflar 1993, 1994 ve 1995 yıllarında, yani, Doğru Yol Partisinin iktidar döneminde, terör örgütünün en büyük darbeyi aldığını ortaya koymuş ve zaten belleklerde olan bir gerçek böylece tazelenmiştir. Bunun onuru ise, başta şehitlerimiz, onların aileleri, kahraman ordumuz olmak üzere, o dönemde dış dünyayla ilişkilerimizde olumlu adımlar atabilen Dışişlerimizdir. Ancak, devletle bir tür pazarlığa girildiğini görmekteyiz. Eruh'ta ilk kurşunu sıkan, sıktıran, bunu devlete sormamıştı. Gencecik evlatlarımızı, gençlerimizi kandırıp silahlandıranlar da, onları dağa çıkaranlar da devlete yine sormamışlardı. Şimdi, ateşkes için, silahlarını bırakmak için, dağdaki gençlerimizi indirmek için devlete sormak niye? Kimse devleti muhatap almasın. Kimse devletle pazarlık etmeye kalkışmasın. Devlet, elbette şefkatli kollarını dağdaki gençleri ve vatandaşları için açacaktır, açmalıdır; ama, kimse devletle pazarlık yapmasın. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Öcalan'ın dış bağlantıları konusundaki itirafları ise, tarihe ışık tutan belge niteliğindedir. Teröre destek veren tüm ülkeler, bugün İmralı'da, tarih önünde insan hakları dersi almaktadırlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliği Köln Zirvesi yine umut vermemiştir. Devlet ve hükümet başkanlarının, Avrupa Birliği zirvesinde, ilk kez Türkiye'ye hiç değinilmeyen bir bildiri yayınladığına tanık olduk. Öyle görülüyor ki, Yunan vetosu yine etkin olmuştur. Avrupalı dostlarımız bilmelidirler ki, bu, hem haksızlık hem de kendileri açısından zararlıdır. Hatırlanacağı üzere, 55'inci hükümet döneminde de, Strasbourg raporuna göre Türkiye'deki demokrasinin Avrupa düzeyinde bir demokrasi olmaması ve bir üçüncü dünya demokrasisi olması nedeniyle, Türkiye, diğer tüm aday ülkelerin dışında ve daha geride bırakılmıştı.

Ancak, bugünkü gerçekler, yine gözden kaçmamalıdır. Yeni bir bin yılda, dünya, âdeta üç büyük bloka bölünme konumundadır; Avrupa Birliği, NAFTA ve APEC ASEAN'la birlikte, dünya gelirinin yüzde 85'ini, dünya ticaretinin yüzde 90'ını, âdeta, kendi sınırları içerisinde, kendi vatandaşları ve kendi bölgelerinde kullanmaktadırlar. Bu bölgelerin toplam dünya nüfusunun yüzde 50'sinden daha az bir nüfusa sahip olduğu gözlerden kaçmamalıdır. Demek ki, dünya nüfusunun yarısından daha azı dünya gelirinin yüzde 85'ini, dünya ticaretinin yüzde 95'ini, âdeta, kendi kullarımlarına alabilmişlerdir. Böyle bir konumda, fakir ile zengin dünya arasındaki farkın da açıldığını, giderek daha açıldığına işaret etmek isterim.

6 milyar insan, dünyamızda yaşamaktadır. 400 milyon insan internet kullanıyor, 400 milyona yakın insan da cep telefonu kullanıyor. Ancak, 6 milyar insanın 4 milyarının hiç telefonu yok; 3 milyar insan ise, hayatlarında telefon çevirmemişler. Böyle bir ayırım devam ederken, temel eğitim için, herkesin eğitim görmesi için dünyada 6 milyara ihtiyaç varken, Avrupa, sadece parfüme 12 milyar sarf edebilmektedir. Dünya, âdeta, fakirler ile zenginler arasında, giderek fakirleşen ve giderek zenginleşen dünya arasında bölünmektedir. Türkiye yerini nerede alacaktır...

Avrupa Birliği projesi, sadece ekonomik değil, bir açıdan bakıldığında zaman, bir zenginlik, bir uygarlık projesidir. Türkiye bunun dışında kaldığı zaman, neden korkuyorsa, hepsinin başına geleceği bir bölgeye münhasır, bir bölgede, âdeta kapalı

kalmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Avrupa Birliği, bir çağdaşlık, bir muasır medeniyet ve bir demokrasi projesidir; Türkiye bu hakkindan vazgeçemez.

Gümrük birliği konusunda çok şey söylenmiştir; denilmiştir ki: “Gümrük birliğine girince Türkiye çökecektir.” Nitekim, bu, gümrük birliğine girilmeden önce, bir büyük iddia olarak Türkiye’nin önündeydi; ama, gümrük birliğini bir statik olgu olarak göremeyiz. Türkiye, gümrük birliğine girdikten sonra yüzde 8 büyümüş müdür; büyümüştür... Yüzde 16 ilâ 18 ihracat büyümesini, kendi ihracatını çıkarabilmiş midir; çıkarmıştır... Türkiye’de çökecek denilen otomotiv sanayii, bilakis bir ivmeyle yukarıya çıkmış mıdır; çıkmıştır... Türkiye’nin çökecek denilen otomotiv sanayii, yüzde 40’lık gibi bir ihracat patlamasını gündeme getirmiş midir; getirmiştir... Bugün Türkiye’nin sorgulayacağı meselesi gümrük birliği değildir, kendi ekonomik idaresindeki beceriksizliktir. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Bu arada, Türk cumhuriyetlerinin son yıllarda ihmal edildiği gerçeği Türk kamuoyunun vicdanına sinmiştir. Görüyoruz ki, asıl önemli olan, bu bölgede bir serbest ticaret bölge kurma atılımları ve adımları, bizim başlatmak istediğimiz adımların hepsi yarım kalmıştır. Bu, son derece önemlidir; çünkü, bu serbest ticaret bölgesi, Türkiye’nin, Avrupa Birliği ile imzalamış olduğu Gümrük Birliği Anlaşmasının da kabul ettiği bir varsayımdır, bir gerçektir; bunun üzerine hızla gidilmesinde büyük yarar görüyoruz.

Keza, demirden ipekyolu: Bizim başlattığımız ve özellikle Gürcistan nezdinde yapmış olduğumuz bütün girişimler ile Kars-Tiflis arasındaki 134 kilometrelik bir demiryoluyla, tamamlandığı takdirde, ta Özbekistan’dan İspanya’ya kadar bir demiryolu ile demirden bir ipekyoluyla Türkiye’nin, Asya’ya, Avrupa’ya bağlaması mümkün olacaktır. Bizim başlattığımız bu proje, bu iktidar tarafından bitirildiği takdirde, kendilerini en içten sevinçle alkışlayacağımızı da ifade etmek istiyorum. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Bu arada, yine Karadeniz Ekonomik İşbirliği ve bunun yanında Ceyhan petrol boru hattını da önemsedimizi ifade etmek isterim. 9 Ekim 1995 tarihinde Azeri Petroller Konsorsiyumunda Türkiye’yi temsil eden Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının payını yüzde 6,75’e çıkarabilmiştik. Bu, bir büyük evrimdi, bir önemli adımdı. Ondan sonraki hükümetler de bu meselenin üzerine gitmişlerdir; ancak, Sayın Aliyev, son ziyareti çerçevesinde, bu projenin yavaşladığına işaret etmiştir. Bu projenin, bir an önce, finansman imkânlarının da bulunarak, konsorsiyumun da bütün eksiklikleri tamamlanarak, AIOC ile bir nihaî noktaya vardırılmasının elbette takipçisi olacağız.

Yeni bir bin yılda, Türkiye, çağdaş dünyada hak ettiği yerini mutlaka alacaktır. Bir eli Avrupa Birliğinde, bir eli Türk dünyasında, büyükler arasında bir büyük Türkiye, 21’inci Yüzyıl gerçeğidir. Bu gerçeğin altyapısını hazırlayacak olan da bu projelerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 57’nci Hükümet Programının, bir kez daha, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum. Diliyoruz ve ümit ediyoruz ki, siyaset kurumu, geçen dönemde yaşadığı ve bir sonuca bağlayamadığı tartışmalardan kurtulmuş olsun, halkın gündemi ile siyasetin gündemi arasındaki derin uçurum

artık ortadan kalksın. Bunu sağlayacak olan kurum hükümettir. Şayet, kurulmuş olan hükümet, halkın gündemini yakalama ve o gündemin icaplarını yerine getirme çizgisinde olursa, biz de kendilerine azamî katkısı sağlarız; çünkü, Türkiye'yi içine hapsediği bu kısırdöngüden kurtarmak, siyasî değil milli bir mesele halini almıştır. Ne hükümetin ne de muhalefetin bundan kaçınmak gibi bir lüksü vardır. Aradığımız şey, sorun yaratan ve o sorunları yüzüstü bırakan bir siyaset değil, yönetebilen, çözüm üretebilen bir demokrasidir; yarım değil, tam ve çağdaş bir demokrasidir.

Hepinize saygılarımı sunarım. *(DYP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, dördüncü söz sırası, Anavatan Partisi Grubu adına, Van Milletvekili Sayın Kâmrân İnan'a aittir.

Buyurun efendim. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

ANAP GRUBU ADINA KÂMRÂN İNAN (Van) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, Fazilet Partisi Sayın Genel Başkanının Türk siyasî hayatından kavga ve kısır çekişmenin çıkarılması ve son verilmesi yolundaki çağrılarını ile Doğru Yol Partisi Sayın Genel Başkanının pozitif siyaset, dolayısıyla pozitif muhalefet teklif ve beyanlarını büyük takdir ve memnuniyetle karşıladığımızı ve bunun 21'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi için son derece hayırlı bir başlangıç olduğunu beyan etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, programı görüşülmekte bulunan 57'nci cumhuriyet hükümeti, tarihî dönüm noktalarının kesiştiği bir ortamda kurulmuştur. Bunun birinci dönüm noktası, 75'inci yıldönümünü kutlamış bulunduğumuz cumhuriyetin buraya gelmesi hadisesi ve bundan sonra, 100'üncü yıla doğru yol alması ve kilometre taşının bu hükümet ve bu Türkiye Büyük Millet Meclisiyle atılacağı hadisesidir. Bu, çok önemlidir. 13 milyonla başladık 65 milyondayız; o zamanki dünya çerçevesiyle bugünkü dünya çerçevesinde de yerimiz ve ilerisi için iddialarımız...

Bunu yaparken, tabiatıyla, sayın hükümetin ve hepimizin yapması gereken, insanlarımıza, cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarındaki ruhu vermek, heyecanı vermek ve o heyecanla 21'inci Yüzyıla Türkiye'mizi taşımak olmalıdır. Bu heyecanın yeterince verildiğinden emin değilim.

Yine, bunu yaparken, 75 yılda neleri yanlış yaptık, neleri eksik bıraktık, neleri yaptık ve daha nelerin yapılması gerekiyor şeklinde bir geniş muhasebenin de yapılması gerekiyor düşüncesindeyim.

Tarihin ikinci önemli dönüm noktası; muhteşem Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşunun 700'üncü yıldönümünü kutlamakta bulunmamız hadisesi. Bu, çok büyük bir olaydır. Bu olayın yeterince ve gerektiği ölçüde kutlandığından, faaliyet gösterildiğinden, maalesef, emin değilim. Sayın hükümetten ricam, önümüzde kalan dönem içerisinde bunun çok daha geniş çerçevesinde insanlarımıza ve genç kuşaklara götürülmesi ve gençlerimizin kendi büyük tarihleriyle kucaklaşması yolunun açılmasıdır. O heyecanı yeniden yaratmamız lazımdır. Buna, milletçe de ihtiyacımız var; buna, ileriye fırlamak ve kendimizle iddialı bir hale gelmek bakımından da ihtiyacımız vardır. Büyük bir tarihtir, büyük bir hadisedir.

Bu vesileyle, şu parantezi açarak belirtiyim ki, daha dün fezadan bir discovery mekiğini geri getiren Amerika Birleşik Devletlerinin, üzerinde bulunduğu kıtanın keşfinden 39 yıl önce, atalarımız İstanbul'u fethetmiştir. Bu tarihe sahip bir milletin kötümser olmaya ve hiçbir başka millet karşısında kompleks duymaya hakkı yoktur. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, üçüncü büyük dönüm noktası, şu programın görüşülmekte bulunduğu sırada, 2000 yılından ancak altı ay bir uzaklıkta bulunduğumuz ve 2001, yani, 21'inci Yüzyıl, yani, dolayısıyla, 3000'inci yüzyıllara doğru gitme yönündeki mesafenin de ancak 18 ay ötede bulunduğu hadisesidir.

Gönül isterdi ki, sayın muhalefet liderleri, konuşmalarında gelecek yüzyılda dünya ve onun içerisindeki Türkiye şablonu, yeri, teknolojik gelişmeler ışığında nasıl bir istikamet alınacağı ve bizim bu alandaki noksanlıklarımız, almamız gereken tedbirler hakkında da görüşlerini beyan buyursalar, bundan da Hükümet ve iktidar partileri istifade etselerdi.

Değerli milletvekilleri, bu çok büyük bir olaydır; bunu, sadece, bir takvimin otomatik olarak değişmesi şeklinde almak, eksik ve yanlış olur. Dünya bir teknolojik ihtilale doğru gidiyor. Negro Ponte'nin Dijital Dünya adlı kitabında, gelecek yüzyıldaki teknolojinin insan hayatına, sanayie ve sosyal hayata olan etkileri çok geniş şekilde işlenmektedir. Yine, Arthur Schelezinger'in Foreign Affairs Dergisinde çıkan makalesinde, bir teknolojik ihtilalin, bilgisayar ihtilalinin, gelecek yüzyılda, sosyal ve hatta politik hayat üzerindeki etkileri işlenmektedir. Daha şimdiden teknolojinin etkileri görülmektedir. Zaman ve mekân mefhumları ortadan kalktı; bir operasyonla, anında, dünyanın her türlü ticarî muamelesini, ekonomik muamelesini gerçekleştirebiliyorsunuz.

Yine, bu gelişmeler neticesi, ekonomik bakımdan millî sınırlar yok oldu. Bugün, hiçbir ekonomik koruma tedbiri almak imkânınız kalmamıştır ve böyle bir dünyaya çok süratle gidiyoruz. Daha şimdiden, dünya ticaretinin yüzde 15'i elektronik şekilde; yani, internet vasıtasıyla yapılmaktadır. Türk işadamları, İstanbul'da, internet vasıtasıyla, Seul'den, görmediği insanlardan, görmediği maldan siparişte bulunuyor ve kredi kartının numarasını vermek suretiyle muamele anında tamamlanıyor.

Bunlar çok önemli gelişmelerdir; gelecek yüzyılın tümüyle değişmesi ve gelecek yüzyılda bir bilgi, bir enformasyon ve bir teknolojik ihtilalin, insanları önüne katarak götürmesi hadisesiyle karşı karşıyayız. Türkiye bu alanda yeterli hazırlığı yaptı mı; maalesef yapmadı ve maalesef, bunu, yeterli bir çalışmayla gelecek yüzyıla taşıdığımız kanaatinde değilim.

Bir defa - yapmamız gereken ve çok zor olan bir hadise - bu yüzyıl düşünce kalıplarının hepsini değiştirmemiz, hatta atmamız lazımdır. Düşünce kalıpları, sanayileşmiş memleketlerin, 100-150 yıl süreyle gelen endüstriyel ve ekonomik düşünce kalıplarının mahsulüdür. Bunları atmak lazım. Teknoloji, düşünce kalıplarını kabullenmiyor. Teknoloji, çok süratli değişimlere ayak uydurabilmeyi kabulleniyor; ama, bu çerçevede şunu da belirtmek lazım: Türkiye'nin içerisinde birikmiş büyük

çarpıklıklar vardır. Bundan hepimiz mesulüz. Bu çarpıklıklarla Türkiye'yi gelecek yüzyıla taşıyamayız.

Size ufak bir örneğini arz edeyim. İçinden senede 22 milyar metreküp su taşıyarak geçen Dicle'nin bulunduğu Diyarbakır'ın bir semtinde, televizyon ekranlarına yansıyan su kavgası ve susuzluk hadisesini düşünün ve bu hadise karşısında, Ankara'nın Eskişehir Yolu üzerinde bir devlet bankasının 10 trilyona genel müdürlük binası yapmakta bulunması çarpıklığını düşünün. (ANAP sıralarından alkışlar)

Devletin içerisinde yaşadığı ve bizzat Sayın Başbakanın rahatsız olduğunu yakından bildiğim israf ve lüks... Bir devlet, kendi insanların ve milletin imkânları üzerinde yaşayamaz. Bizim, devlet çapındaki israfımızın tahmini bile insanı rahatsız edecek boyutlara varmaktadır.

Üç sene önce, dış teşkilat konusunda yürüttüğümüz bir Meclis araştırması komisyonu çalışmasıyla, bunun yalnız bir yönünün ne kadar büyük israfa yol açtığını, büyük rakamlara vardığını ve devlet kuruluşlarının kıt kaynaklarının, 3.300 kişilik bir müşavirler ordusuyla, dışarıda nasıl israf edilmekte bulunduğunu tespit ettik, Yüce Meclise sunduk. Sayın hükümet, bir kararla, bunun yüzde 35 civarında kısıtlanması yoluna gitti. Bazı kuruluşlar, başta Dışişleri Bakanlığı olmak üzere, bu kararı bugüne kadar da uygulamış değildir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Hükümetin öncülüğünde ve bu Meclisin de iştirakiyle, evvelâ Meclisten başlayarak, Türkiye'nin bir millî tasarruf kampanyasına başlaması lazımdır. Kaynaklarımızı dağıtamayız. İnsanlarımızın gelir seviyesi arasındaki 1'den 11'e olan farkları gelecek yüzyılda anlatmamız mümkün değildir.

İnsanlarımız teknolojik bombardıman altında 21'inci Yüzyıla âdetâ adım atar şekilde uyanmıştır. Geçen yüzyılların kaybolan zamanı ve kendilerinden geçmiş idarelerin, devletlerin veyahut da hükümetlerin esirgediği hakları acil bir şekilde ve ısrarla istemek durumundadırlar ve bu çok iyi bir gelişmedir; milletin, kendi hükümetlerini kamçılması. Türkiye'de çok güzel bir gelişme kaydedilmektedir; o da, kamuoyu baskısının, Parlamento ve hükümetler üzerinde etkili olmaya başlaması. Aslında, bunsuz demokrasiyi işletmeniz de mümkün değildir. Bunları söylerken yalnız hükümeti düşünmemek lazım, bu Meclise büyük vazifeler düşüyor. 21'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye'mizi icrasıyla ve bütün kuruluşlarıyla gelecek yüzyıla taşıyacak bir Meclistir. Bizim misyonumuz büyüktür, bunun idraki, bunun şuuru içerisinde olmamız lazımdır.

Geçmişte, Meclis üzerine düşürülen gölgeleri hep birlikte kaldırarak ve milletle kaynaşmış bir şekilde devleti ileriye götürmek ve gelecek yüzyıla taşımak lazım. Bundan dolayı da bu Meclise çok çalışma düşmektedir. Eğer bir hükümet, kamuoyunca yetersiz bulunuyor ve tenkit ediliyorsa onun kusuru evvelâ Meclistedir; Meclis denetim görevini yeterince yapmıyor, hükümetleri kamçulamıyor demektir.

Meclisin, bazen icranın emrinde olduğu görüntüsünü yıkmak bu büyük Meclisin vazifesi olacaktır.

Değerli milletvekilleri, tabii, maalesef bizim gündemimiz, çok defa, son derece kısır ve kendi içinde dönüp büyüyen, çoğu da suni olan maddeler ve meselelerle

dolup taşıyor; bunun üstüne çıkmak lazımdır. Bunun üstüne çıkarak ve üst seviye-den dünyayı görmek, dünyadaki gelişmeler, gelecek yüzyıla, diğer milletlerin nasıl hazırlandığını ve dünyanın yeni oluşumlarının ne istikamette olduğuna bakmamız lazımdır. Çok fazlasıyla içine kapanık bir hale geldik ve çok fazlasıyla çağdışı kalmış olan bazı konular üzerinde durduk ve yine bu çağda yeri olmayan bazı siyasî taktikler ortaya atılıyor. Bunlardan sıyrılmak lazım.

Sayın Doğru Yol Partisi Genel Başkanının ifade buyurdıkları pozitif siyaset... Geçenlerde Viyana’da, Avrupa Parlamentosu seçimleri için, duvarda bir afiş gördüm “pozitif muhalefet” diyor (positive opposition); buralara gelmek lazım ve üstelik, değerli milletvekilleri, şunu açıklıkla söylemek ve kabul etmek lazım: Bu kadar büyük meselesi bulunan, bu kadar büyük reform ihtiyaçlarıyla karşı karşıya bulunan, dünya içerisinde bu kadar kendisine yönelik baskılar ve tahriklerin bulunduğu bir memleketin, kalkıp da, klasik politika yapmaya ve siyasî kavgalara zaman ayırmaya hakkı yoktur. Birçok kereler, millî beraberlik ve bütünlük içerisinde olmamız lazımdır ve buna yönelerek, bu birlik ve beraberlik ruhuyla 65 milyonun potansiyelini harekete geçirdiğimiz takdirde, aşamayacağımız hiçbir zorluk yoktur.

Soğuk savaştan sonra ve Yalta sisteminin yıkılması, blok sistemlerinin ortadan kalkmasıyla, Türkiye’nin Avrupa’yla ilişkilerinde gözle görülür bir soğuma olmuştur. Eski dünya düzeni ortadan kalkmıştır. Komünist tehdidi, Sovyetler Birliği askerî ve siyasî tehdidi altında birleşen Batı, o zaman Türkiye’ye büyük ihtiyaç duymuş ve Türk Ordusunun gücü ve Türk Milletinin büyük kahramanlığıyla, kendisine bir savunma siperi halinde bizi görmüş ve kucak açmıştır. Vaktaki soğuk savaş son bulmuştur, bize karşı tutumları da, maalesef, gözle görülür ve çok rahatsız edici bir şekilde değişmeye başlamıştır değerli milletvekilleri.

3 Nisan 1990’da Financial Times’ta bir başmakale çıktı, Edward Mortimer’in ifadeleri aynen şöyleydi: “Türkiye’nin Batı kuruluşlarında bulunuşu ve Avrupa’daki mevcudiyeti, Stalin’in ve komünist tehdidinin bir hediyesidir. Stalin gitti, komünizm yıkıldı, Türkler, ait oldukları yere dönmelidirler.”

Kendisiyle, bu yazısından üç gün sonra Londra’da karşılaştım; ama, fikrini değiştirmek mümkün değildi ve aslında, orada söyledikleri, daha sonra kendisini göstermeye başlayan gelişmelerle doludur.

Singapur’un, halen Birleşmiş Milletler Büyükelçisi olan Kishor Mahbubani’nin çok ilginç bir ifadesi var ki, 50 yıl boyunca hâkim olmuş bir tutumu, bir durumu tespit eden ifade; “the west and the rest” (batı ve gerisi). Türkiye, Doğu-Batı dengeleri çerçevesinde, 50 yıl boyu, the west içerisinde kaldı Batı içerisinde; şimdi, gözle görülür şekilde the rest; yani, gerisine doğru itilmektedir. Bunu, açıkça, realist bir şekilde de kabul etmek lazım. Avrupa Birliği Türkiye’nin tam üyeliği lüzumu üzerinde duruldu; fakat, bunlar, bize her dille, buraya giremeyeceğimizi ifade etmeye çalışıyorlar. Bunu, 13 Aralık 1997’de Lüksemburg’da söylediler. Lüksemburg’da tespit ettikleri 11 aday memleket arasında; ki, içerisinde Bulgaristan, Romanya, eski Varşova Paktı üyeleriyle bizi en çok kahreden Güney Kıbrıs’ın bulunduğu listede, Türkiye yok. Türkiye’ye, bir nevi, bekleme odasında, tarihi belli olmayan bir randevuda “orada ilanihaye duracaksınız” dediler ve hükümeti de o zaman bir fotoğraf

veya yemek için davet ettiler. Zamanın sayın hükümeti, çok onurlu bir şekilde buna “Hayır” dedi.

Eski Fransa Ankara Büyükelçisi Eric Rouleau zaman zaman karşılaştığımızda bana hep derdi ki: “Sabredin, bir gün kapılar açılacak, Avrupa Birliğine gireceksiniz” Benim cevabım şu olmuştu: “O gün, kapınızdan geçemeyecek kadar büyük oluruz” ve buna samimiyetle inanıyorum. (ANAP, DSP, MHP ve FP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Lüksemburg’dan sonraki gelişmeleri hep beraber yaşadık. 3 Mart 1997’de, yine Brüksel’de Wale Duchesse’te toplanan Avrupa Birliği Altı Hristiyan Demokrat Partisi Toplantısı sonunda bir açıklama yapıldı ve “Türkiye, Hristiyan medeniyet ve kültüründen olmadığı için Avrupa Birliğine alınamaz” denildi. O zamanki Alman Meclisi İkinci Başkanı bunu söyledi. Lüksemburg Sayın Başbakanı, pek de nazik olmayan bir dille, iki üç defa, doğrudan doğruya Türkiye’yi hedef alarak bu ifadeleri kullandı. Bizzat Avrupa Komisyonunun on yıl başkanlığını yapan Jacques Delors, iki üç defa, Avrupa Birliğinin, Hristiyan medeniyetinin bir ürünü olduğunu ifade etti.

Burada, aslında, bizim lehimize ve iftihar edeceğimiz bir tespit var: Yedi yüz yıllık imparatorluğu, cumhuriyetiyle beraber bir araya getirirseniz sekiz yüz yıla yaklaşıyor; yüzde 99’u Müslüman olan bir memleket; Hristiyan dünyasıyla ekonomik ve sosyal bakımdan bütünleşmede bir beis görmüyor, kendisine güveni var, korkmuyor ve o kadar medenî ve o kadar laik olduğunu iddia eden Batı medeniyeti, beni, kendi içerisine almaktan korkuyor... Burada, benim iftihar edeceğim bir tespit vardır: Asıl onlar utansınlar... (ANAP ve MHP sıralarından alkışlar)

Üzülererek söyleyeyim, soğuk savaşın bitiminden sonra, Avrupa, bir bakıma, bir Hristiyan kulübü haline geldi; Gorbaçov’un kendi ifadesiyle “ortak Avrupa evimiz.” Neydi bu ortak Avrupa evimizin kriterleri; kültür ve din birliği. Bunun, bizden farklı olduğunu iddiayla söylediler. Bu, çok başka bir açıdan, Samuel Huntington’ın, o meşhur makalesinde ortaya atıldı; yani, medeniyetlerin çatışması, ideolojik çatışmanın son bulmasıyla - ki, aşağı yukarı yetmiş beş yıl dünyayı işgal etti - ondan sonra, bu defa, din ve medeniyet farklılıkları alanına ihtilafların çekilmesi ve burada da verdiği örnek, thorn country; yani, araya sıkışmış, medeniyetler ve dinler arasına sıkışmış Türkiye...

Burada, bu tespitleri yaptıktan sonra, değerli milletvekilleri, bunlardan hiçbir şekilde gocunmamak lazımdır. Aslında, bir ders aldık Batı Avrupa’dan - Batı derken, Kuzey Amerika’yı dışarıda tutuyorum - bize, elli yıl ve büyük fedakârlıklara mal oldu; ama, bu vesileyle, kendilerini, bir kere daha yüzlerini tanımış olduk.

Aslında, Japonya, Avrupa Birliği içerisinde bugünkü noktaya gelmiş değildir değerli milletvekilleri. Japonya, bu yüzyılın başında dahi, hatta 1950’de, fert başına millî geliri Türkiye’nin gerisinde olan bir memlekettir. Hiroşima ve Nagasaki’de, 6 ve 8 Ağustos 1945’te iki tane atom bombası altında kül haline gelmiş bir memlekettir; ama, kendisiyle yarışması neticesi, Japonya, bugün, Amerika’dan 2 trilyon dolar alacaklı bir memlekettir; 1 trilyon 300 milyar doları hazine bonoları, 700 milyar doları Amerika’daki yatırımları olmak üzere.

Benim önümde, bugün, aslında, kendi etrafımda bir cazibe merkezi olabileceğim imkânlar var. 600 milyonluk bir piyasa var; 400 milyonu Karadeniz bölgesinde, 200 milyonu Ortadoğu ve Ortaasya'da olmak üzere ve ben, bu 600 milyon içerisinde teknolojik ve ekonomik güç bakımından hepsinden daha üstünüm. Benim işadamlarımın, bugün, çoğu Rusya'da ve eski cumhuriyetlerde olmak üzere, dışarıda 17 ilâ 20 milyar dolarlık projeleri vardır. Ben, kendim cazibe merkezi haline gelebilecek bir memleketim.

Binaenaleyh, illâki Avrupa Birliği... Kaldı ki, bu birlik de, ne Maastricht manasında ne Roma Antlaşması ne Amsterdam manasında birliği gerçekleştirme imkânından mahrumdur; çünkü, dinamikleri ortadan kalkmıştır; çünkü, Avrupa bütünleşmiştir. Berlin duvarının 9 Kasım 1989'da yıkılmasından ve Almanya'nın 3 Ekim 1990'da birleşmesinden sonra Avrupa bütünleşmiş, bir dinamik ortadan kalkmıştır. Komünizm tehdidi, Sovyetler Birliği askeri ve siyasî tehdidi ortadan kalkmıştır, Amerika'nın ekonomik hegemonyası, üstünlüğü hafiflemiştir. Binaenaleyh, Avrupa'yı bütünleşmeye götürecek faktörler zayıflamıştır ve bugün, aslında, Avrupa Birliği nedir veya EURO dedikleri; Almanya, Deutsche Mark...

Avrupa Birliği tümünün millî geliri 6,9 trilyon dolardır. Bunun 2,5 trilyon doları, yalnız Almanya'nındır. Amerika Birleşik Devletlerinin tek başına 7 trilyon dolardır değerli milletvekilleri.

Binaenaleyh, meselelere, biraz, artık, kendi ayaklarıyla, olgunlaşmış, büyümüş ve gelecek yüzyıla dev adımlarla girebilme imkânlarına sahip bir memleket gözüyle bakmak lazımdır; illâki başkalarının kervanına ve peşine takılmak değildir. Eğer, aslında, Sovyet İmparatorluğu - ki, bu asrın son imparatorluğudur - 21 Aralık 1991'de Alma Ata'da son bulduğu ilan edildikten sonra, o sıralarda Türkiye siyasî istikrarsızlık içerisinde bulunmasaydı ve o zaman önüne açılan ve bütün dünyanın böyle dehşet ve hayranlıkla takip ettiği imkânları değerlendirebilseydi; bugün, Türkiye etrafında, bir bağımsız Türk devletleri, Türk dünyası topluluğu oluşmuş olurdu; ama, bu fırsat gecikmiştir; kaçmamıştır, önümüzdedir. Bunu değerlendirmek bize düşer.

Orta Asya ile kardeş cumhuriyetlerle, Kafkaslarla ilişkilerimize gereken önemi zaman zaman vermedik. Mütemediyen anlaşma; ama, muhtevasını işletemediğimiz anlaşmalar... Yanılmıyorsam, Azerbaycan'la yapılan sözleşmeler, anlaşmalar 92'yi buldu; bunun canlı olan, işleyebilenleri 3'ten, 4'ten fazla değildir. Buraya yeni bir bakış açısı getirmek lazımdır.

Aslında, Dış Türkler Bakanlığı zamanı gelmiştir. Belki "Türkler" derse başka manada anlaşılabilir; ama, hiç olmazsa bir denizaşırı ekonomik ve teknik işbirliği bakanlığının Türkiye tarafından kurulması zamanı gelmiştir. Bunları değerlendirmek lazımdır.

Türkiye'nin, aslında, dış politika vokabülerini değiştirmesi lazım. Demin, 21'inci Yüzyıla geçerken, bu yüzyılın kalıplarını değiştirmek lazım demiştim; kalıpların en çok değiştirilmesi gereken saha, dış politikamızdır, Dışişleri Bakanlığı-mız ve bürokrasimizdir ve bu, çok da zordur - son derece muhafazakâr, son derece tutucu - ama, değişmesi lazım. Biz, daha doğu-batı dengelerinin değiştiğine adap-

te olmadık; biz, daha, dünyanın yeni dengelerinin nereye geçmekte bulunduğuna adapte olamadık ve hâlâ eski adresler üzerinden çalışılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Economist Dergisinin yaptığı ve son derece objektif kriterlere dayanan - 3 Ocak 1998 tarihli sayısında çıkan - bir araştırmaya göre, 2030 yılına kadar dünya dengeleri olarak 20 puan üzerinden dört faktör ele alınarak, Amerika Birleşik Devletlerinin 14 puanla birinciliği kayıtsız şartsız devam ettireceği, arkasından 13 puanla Çin'in geleceği, ondan sonra 9 puanla bir taraftan Japonya, bir taraftan da 15 Avrupa Birliği memleketinin geleceği, 8 puanla Rusya'nın yer alacağı belirtilmektedir - şimdi dikkat buyurun lütfen - daha sonra, 1 milyarı aşkın ve 56 memleketten oluşan İslam dünyası, sadece 4 puanla gelmektedir. Burada, haklı olarak, sizler, hepimiz ve bizi dinleyenler şunu sorabiliriz: Peki, bu dengelerde Türkiye'nin yeri nerede? Bu dengelerde Türkiye'nin yeri, Türkiye'dedir, kendisinin bir güç merkezi olduğunu kabullenmesidir ve kendisinin, dış dünyaya, bu güç merkeziyle, katsayısını artırarak gitmesidir. Brzezinski'nin kitabını Türkçe'ye de çevirdiler, hepiniz de gördünüz, okudunuz "Büyük Satranç Tahtası" Avrasya'nın gelecekteki önemi ve aslında blok sistemlerinin son bulmasıyla, dünyanın yeniden İkinci Dünya Savaşı öncesi, bir nevi hayati ekonomik bölgeler dengesine dönüştüğü ve hayati ekonomik bölgelerin başında da, enerjinin stratejik madde olarak 1 numaralı yeri işgal ettiği, Amerika Birleşik Devletlerinin 70'ler enerji bunalımında dışarıya bağımlılığı yüzde 8 iken, bugün yüzde 55'e, yakın gelecekte yüzde 70'lere varacağı hadisesi ve bundan dolayı, bütün dünyanın, başta Batı sanayileşmiş memleketlerinin dikkatlerinin Orta Asya'ya, Avrasya'ya yöneldiği hadisesini ve bu çerçevede Türkiye'nin bir enerji koridoru bulunduğu ve bugüne kadar Türkiye'nin kullandığı ve vazgeçilmez olan stratejik katsayısını, bu defa, ekonomik bir katsayı, enerji katsayısının katlandığı hadisesini göz önünde bulundurmak lazımdır. Yapılan bir araştırmada, Suudi Arabistan, Arap Yarımadasından başlayarak, Irak ve Hazar Denizinden geçip Kazakistan'a kadar giden dikdörtgen içerisindeki 16 memleket - ki, 16'nın büyük çoğunluğu Müslüman memleketlerdir nüfusları itibariyle - burada dünya petrol rezervlerinin dörtte 3'ü, doğalgaz rezervlerinin üçte 1'i bulunmaktadır. Bu realitelere Türkiye'nin bakıp değerlendirmesi lazım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın İnan, süreyi Sayın Işın Çelebi'yle paylaşmış bulunuyorsunuz. Size tahsis edilen 25 dakikanız doldu; toparlamanız için 1 dakika daha veriyorum efendim.

KÂMRAN İNAN (Devamlı) — Emredersiniz Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, bu müzakerelerin, aslında, bu gibi meselelerin, yeni, gerçek çalışmalarına başlamakta bulunan 21'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi çerçevesinde ele alınması lazımdır ve bu Meclis, bu memleketi, bu devleti gelecek yüzyıla omuzlarında taşıyacak olan bir Meclistir ve bu Meclis, bu Meclisin dayandığı millet ve tarih ve onun büyüklüğü, hiçbirimizin, hiçbir ferdimizin ümitsizliğe kapılmaya hakkı bulunmadığını göstermelidir. Yalnız, çalışacağız, hükümetleri biz çalıştıracamız, topluma biz örnek olacağız.

Değerli milletvekilleri, demin Japon örneğini verirken şunu kaydetmek lazım: Yapılan bir araştırmada, bugüne kadar Japonya’da senelik izninin tamamını kullanmış bir memur ve işçi bulunmamıştır. Bu, çok büyük bir hadisedir. Öğlen yemeklerine 15 dakikadan fazla vakit ayrılmaz. Dünyanın en çok tatili bulunan, en çok çalışmayan ülkesi maalesef biziz; senede 150 gün, 5 ay... Bunu 3 milyon devlet görevlisiyle çarpın, 15 milyon ay; bunu ortalama maaşla çarpın, sadece negatif çalışmanın katrilyonları, bir de eğer bu dönemde pozitif çalışma olsaydı, ondan mahrum kaldığımız geliri düşünün.

Değerli milletvekilleri, 75 yıl, geldiğimiz nokta, nüfus potansiyelimiz; genç bir millet ve bugün bize sırtını dönmek isteyen Avrupa’nın yaşlanmakta bulunduğu gelecek yüzyılın 2010 yılından sonra gelip bana diz çökecektir. Nüfusunun ancak yüzde 30’u çalışabilir çağda, yüzde 70’i büyük yaşlılar kütlesi ile az çocuk. Hatta, savunmasını bile benden isteyecektir. Böyle bir Türkiye’nin, hâlâ, kapı önünde bekleyip “ben ille buraya gireceğim” şeklinde mesajlar vermeye hakkı yoktur. Biraz kendimize bakmak lazımdır. Ben, zaman zaman, Avrupalı dostlarımıza diyorum ki, siz, aynaya bakmayı unutmuşsunuz; kendinize bakınız.

Değerli milletvekilleri, büyük bir vazife, sizleri, bizleri hep beraber bekliyor...
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkanım; özür diliyorum.

O da, büyük görmek, büyük düşünmek ve gelecek yüzyıl teknolojik yarışında Türkiye’nin iddia sahibi olduğuna evvela kendimizi inandırarak, sonra dünyaya göstermek suretiyle adım atmamızdır.

Saygılar sunuyorum. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Çelebi.

ANAP GRUBU ADINA İŞİN ÇELEBİ (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 57’nci hükümetin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki ciddi desteğini, gelecek açısından önemli bir şans olarak değerlendiriyoruz ve bu desteğin, bu çoğunluğun, sorunları çözecek bir dinamizmi ve potansiyeli de oluşturduğu inancındayız ve 57’nci hükümete başarılı olmalarını diliyoruz. Çünkü, Türkiye’nin birikmiş sorunlarını, 21’nci Yüzyıla girerken, çözerek girmemiz gerektiğini ve bu hükümetin, belirttiği gibi, bir uzlaşma ve atılım hükümeti olması gerektiğine inanıyoruz.

Burada, 1997 yılı temmuz ayı ile 1998 Aralık döneminde uçurumun kenarında bir Türkiye’nin ve azınlık hükümetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeterliği desteği olmayan bir hükümetin, dünyada krizin derinleştiği bir süreçte, yüzde 100’e çıkmış bir enflasyon ortamından ve ciddi bütçe açıkları noktasından Türkiye’yi alıp önemli sonuçlar elde ettiğini belirtmek isterim. Çünkü, burada, biraz önce sözcüler, Asya krizinden söz ettiler. Bugün, Asya krizinin etkileri hafiflemeye başlamıştır; ama, 1997 yılı temmuz ayında başlayan Asya krizi, dünya ticaretinin çökmesine, yüzde 9’lardan yüzde 3’lere gerilemesine ve daralmasına yol açmış; dünya mal fiyatlarının önemli ölçüde aşağı inişine neden olmuş; reel sektörlerde önemli bir rekabet ortamını oluştururken durgunluklara neden olmuş ve dünyayı yavaş büyüme ve

durgunluk, hatta bir gerileme sürecine sokmuştur. En önemlisi de dış kaynaklar, sermayenin Batı'ya kaçışına yol açmıştır. Bütün bu süreçte, 1997 Temmuzundan sonra görev alan 55'inci hükümet, bir azınlık hükümeti olmasına rağmen, dünyadaki krize rağmen, bütçe disiplini sağlamış, ihracatını reel yüzde 6 artırmış, ekonominin yüzde 4 düzeyinde büyümesini temin etmiş ve enflasyonunun yüzde 100'lerden yüzde 50'lere düşmesini organize etmiş, sağlamış ve bu başarıyı elde etmiştir.

1999 yılı ocak-mayıs dönemine baktığımızda, dünyadaki krizin hafiflemesine rağmen, ihracattaki yüzde 5'lik bir gerileme, üzerinde durulması ve çözülmesi gereken bir temel problemdir. İthalatta yüzde 20'nin üzerindeki gerileme, yatırım mallarındaki ithalatın durması, Türkiye'de durgunluğun çok tipik bir göstergesidir.

Enflasyonun geçen yılki düzeyini koruyor olması ve düşüş trendine girmemiş olması düşündürücüdür.

Bütçe disiplininin kayıp bir disiplin haline gelmesi ve bütçe açığının ilk dört ayda geçen yıl öngörülen hedeflerin çok üstünde bir noktaya ulaşması da hepimizin endişe duymasına neden olan sonuçlardır; ama, biz, bugün, Parlamentoda ciddi desteğe sahip 57'nci hükümetin, bu sorunları aşacağına ve dört beş ayda oluşan bu noktaları, bu problemleri aşacağına inanıyoruz.

Biz, Türkiye'nin, temel problemlerinin aşılarak, çözülerek 21'inci Yüzyıla girmesini diliyoruz. Öngörülen, başta tahkim olmak üzere, Anayasa değişikliklerinin yapılmasını, Hükümet Programında sözü edilen yasaların çıkarılmasını ve Ekim 1999'da Parlamento yeniden açıldığında, bütün bu yasalarını çıkarmış, bütün sorunlarını çözmüş ve Türkiye'nin 21'inci Yüzyıla hazır ve bu yüzyılın getirdiği yeni problemleri aşma noktasında bir çaba içerisinde girmesini bekliyoruz.

Ayrıca, 57'nci hükümete, eğitimde - sadece sekiz yıllık eğitimi değil - bilgisayar destekli eğitim ile eğitimde teknoloji düzeyini yükseltmeye dönük proje konusunda ne yazık ki, son bir buçuk yılda yeterince mesafe alınmadığını söylemek istiyorum. Bu projenin bir an evvel bitirilmesini temenni ediyoruz.

Dünya Bankasından iki bölüm halinde temin edilen 300 artı 300 milyon dolarlık kredinin, ne yazık ki, henüz 4 milyon dolarının harcanabilmiş olması ve bürokrasi ağına bu projenin takılmış olması, 21'inci Yüzyıla giren Türkiye açısından, bence, eğitimde atılması gereken adımların gerçekleşmediğini ve millî eğitim bürokrasisinin bu anlamda yeterince dinamik olmadığını ve değerli bakan arkadaşlarımızın bu meseleyi öncelikli proje olarak ele almasını temenni ediyoruz.

Biz, iktidarın ateşten gömlek olduğunu bilen insanlar olarak, problemlerle mücadele etmekte ve bu mücadelede insanların yıprandığını, çeşitli erozyonlara yol açtığını bilen insanlar olarak, Türkiye'nin 21'inci Yüzyıla girerken, temel çarpıklıkların çözülmesini ve bu konuda kararlı olunmasını diliyoruz. Her türlü yıpratıcı etkiden, erozyondan ve yolda karşılaşılan engellerden ürkmemesini temenni ediyoruz.

Biz, toplumsal atmosferin ve beklentilerin olumlu olması gerektiğine, bu beklentilerin pozitif bir biçimde oluşturulması gerektiğine; bunun da, alınacak kararların ve uygulamaların başarı şansını artıracığına inanıyoruz.

Beklentileri olumluya çevirmeliyiz ve istikrar, başarının temel şartı. Olumlu bir beklenti ve toplumsal atmosfer, 57'nci hükümetin başarı şansını artıracaktır. Bu anlamda, 57'nci hükümetin, bir icraat programını; yani, neyi nasıl yapacağını belirten bir nevi aksiyon programını, Hükümet Programına paralel bir zamanlama takvimiyle Parlamento'ya ve topluma sunmasının yararlı olduğunu düşünüyoruz.

Hükümet Programında sorunların ve çözümlerin ortaya konuluşunda geçen yıllarda çıkan Vergi Kanununun ve geçici bütçenin sorunlara yol açtığı net biçimde ifade edilmektedir. Bu süreç, Türkiye'de, dünya krizinin de etkisiyle, ihracatın düşmesine, yatırım malları ithalatının durmasına ve büyümenin önemli ölçüde alt düzeye inmesine yol açmıştır. 1999 yılı başında alınan kararların yeterince uygulamaya konulmamış olması da, bugün, karşılaştığımız bu sorunlar açısından, bence, bu uygulamaya konulamayıp da büyük rolü olduğu inancındayım.

Eximbank sermayesinin artırılmasına dönük verilen kararın yeterince uygulanmayışı, sadece 22 trilyonluk bir kaynak aktarılması, 1 milyar dolara çıkarılacak sermayenin çok cüce kalması ve yaklaşık 500 milyon dolardan fazla ihracatçının Eximbank kapısında beklemesi, ithalatta karşılaşılan durgunluk ve enflasyonda çekirdek enflasyon olan özel imalat sanayiinin yüzde 4 düzeyinde seyretmesi, çözülmesi gereken temel problemler olarak gözükmemektedir. Ancak, biz, Anavatan Partisi olarak, gelecekte ve yarından umutluyuz; çünkü, Türkiye'nin üstesinden gelebileceği sorunları yoktur; biz, buna inanıyoruz. Bugün bu sorunların çözüleceğine inanıyoruz ve ben buna yürekten inanıyorum. Türkiye, 21'inci Yüzyıla girerken gerekli olan atılımları gerçekleştirecektir. Gelecekte ümitliyiz; ancak, sorunların üzerine cesaretle gitmeliyiz, işin içine girmeliyiz, karar almalıyız, kolları sıvamalıyız ve uygulamalıyız.

Çok kapsamlı ve çok amaçlı bir hükümet programı söz konusudur. Genel ve bilinen ifadeler, büyük ölçüde yer almıştır. Sorunların ortaya konuluşu, belirlenmesi ve çözümler doğrudur; ama, genel ifadeler, nasıl yapılacağını, hangi zaman dilimi içinde yapılacağını net olarak ifade etmemektedir. Bizim beklentimiz, önümüzdeki ekim ayına kadar, burada bekleyen yasaların çok önemli bölümünün Parlamento'dan geçmesi ve uygulamaya konulmasıdır.

Somut program ve projelere ihtiyaç vardır. Öncelikler ve zamanlama konusunda, Parlamento'ya ve kamuoyuna - biraz önce belirttiğim gibi - yöntemi, amacı ve kaynaklarıyla beraber bilgi vermekte yarar olduğu düşüncesindeyim. Örneğin, enflasyonun tek haneli rakama indirilmesi hedefi doğru bir hedeftir, katıldığımız bir hedeftir; ama, ne zaman, nasıl gerçekleşeceği belli değildir. İhracat yüzde 5 gerilerken ihracatın nasıl artırılacağı burada belirtilmemiştir. Kamu bankalarının durumunun ne olacağı burada belirtilmemiştir; kamunun, bankacılık sisteminin dışına çıkarılmasının belirtilmesi gerekir diye düşünmekteyiz. Verginin, artık - tasarruflardan ve üretim üzerinden alınan vergilerin düşürülmesi, tüketim üzerinden verginin alınması - tasarruflardan ve üretimden alınmaması, tüketim üzerinden alınması gerekir. Ayrıca, vergi, kalkınmanın tek kaynağı değildir.

Burada, iç borçlanma vadelerinin kısalığı, reel faiz oranlarının yüksekliği temel bir sorun olarak sayılırken, birçok temel sorun daha belirtilmiştir. Oysa, iç borçlanma vadelerinin kısalığı ve reel faiz oranının yüksekliği bir sorun değil, bir sonuçtur.

Bu sonuç, kamu kesimi açığının ve kamu harcamalarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Temel mesele, kamu harcamalarını disipline etmektir. Türkiye'nin bir harcama reformuna ihtiyacı vardır; bunun net biçimde 1999 bütçesi ve 2000 bütçesiyle gündeme gelmesinde ve uygulamaya konulmasında büyük yarar görüyoruz.

Kamunun borçlanma ihtiyacı mutlaka azaltılmalıdır. Bugün, son üç dört ayda da görüyoruz ki, kamu harcamaları hızla artmaktadır. Kamu harcamalarında disiplin sağlanmadığı sürece, bu Hükümet Programında öngörülen birçok uygulamayı yapmakta zorlanırsınız.

Değerli arkadaşlarım, geleceğe bakmalıyız. Geleceğe bakarken, bugünü ve geçmiş de doğru değerlendirmemiz, cesur ve kararlı olmamız gerekir. O nedenle, geçmiş tartışmak veya kısır bir çekişme için değil, burada konuşma yapan değerli sözcülerin belirttiği bazı noktalarda kendilerine bazı rakamları hatırlatmak istiyorum.

Büyümeyi yükselterek enflasyonu düşürmek fikri çok tartışmalı bir konudur, olabilir; ama, 1994 yılında Türkiye eksi 6 gibi bir noktaya gelirken ve kişi başına millî gelir 3 bin dolardan 2.100 dolara düşerken, enflasyon yüzde 150'lere çıkarken, 1995 yılında enflasyonun yüzde 150'lik bir bazın üzerine yüzde 60 yükselmesi bir başarı değildir. Türkiye, 2.100 dolara düşmüş millî geliri, ancak 1998 yılında 3.200 dolara getirebilmiştir. Yüzde 150'lik enflasyon sürecinde devalüasyon yaparak ihracatı artırmak bir başarı değildir. Önemli olan, reel olarak 1998 yılında dünyada alabildiğine kriz varken Türkiye'nin ihracatını reel olarak yüzde 6 artırabilmek başarısıdır. 12 ülkeyle yapılan serbest ticaret anlaşmalarının yürürlüğe konulması ve uygulamanın kuvvetlendirilmesi gerekir.

Değerli arkadaşlarım, 1991 yılında gayri safi millî hâsılanın yüzde 6'sını oluşturan nakit borç stoku hızla artmıştır. Ne zaman artmıştır; devletin resmî rakamlarına göre, en belirgin artış, 1994 krizi sonrası oluşmuştur. Kriz döneminin etkisiyle faizler artmış ve 1995 yılından itibaren Türkiye'de malî disiplin ortadan kalkmıştır.

İktisat, bir bilimdir; rakamları doğru analiz etmek ve doğru bakmak gerekir. Buradan, devletin resmî rakamlarından, size bazı rakamlar okuyacağım: 1991 yılında, Türkiye'nin ortalama vadesi 7 aydı, ortalama faiz yüzde 80; 1994 yılında, bu, 4 aya düştü ve faiz oranı yüzde 65,8 oldu; 1995 yılında, vade 6 ay, faiz oranı yüzde 122,7; 1996 yılında, vade 7 ay, faiz oranı yüzde 132,1.

Değerli arkadaşlar, 1997 Temmuzunda biz hükümet olduğumuzda, bunlar resmî rakamlardır. Türkiye'nin yapısal sorunu, problemi, 1994 krizinde derinleşmiştir, kronikleşmiştir. İktisat bilimi açısından, burada doğruları söylemek zorundayız.

1997 yılında, vade 11 aya çıkmış, faiz oranı yüzde 109,7 olmuştur. 1998 yılında, vade - nakit borçlanma ve vade maliyeti açısından söylüyorum - 7,7 aya düşmüş ve faiz oranı yüzde 118,1 olmuştur. 1999 Mayısında, vade 12,3 aya çıkmış ve ortalama faiz yüzde 114,4 olmuştur. Yüzde 65,8 faiz ve 4 ay vade, sadece 1994 yılında olmuştur. Sayın Çiller'in burada olmasını dilerdim ve bu rakamlara "hayır, siz yanlış söylüyorsunuz, doğrusu bu" demesini beklerdim.

Ben, şimdi, size başka bir rakam daha söyleyeceğim; yine devletin resmî rakamlarından söyleyeceğim: Toplam iç borç stokunun gayrisafi millî hâsılaya oranı, 1993 yılında yüzde 17 idi, 1994 yılında yüzde 20,6 oldu ve yüzde 21 düzeyini koruyor bugüne kadar.

Değerli arkadaşlar, biz, Türkiye'yi yönetmeye talip insanlar olarak, son derece birbirimize saygılı olmak, hoşgörülle ve uzlaşmayla sorunlara çözüm getirmek zorundayız; ama, gerçekleri eğip bükmememiz lazım. Rakamlar değiştirilemez; devletin resmî arşivlerinde bu rakamlar yer almıştır.

Önemli olan, geçmişi tartışmak değil. 57'nci hükümetin önümüzdeki dönemde başarılı olması açısından, yapılması gereken noktalarda Hükümet Programında netleşmesini uygun gördüğümüz bazı düşüncelerimizi sunmak istiyorum.

Yatırımı, üretimi ve ihracatı artıracak, bunları bir bütünlük içerisinde değerlendirecek tedbirlere ihtiyaç vardır. Başta, Eximbank'ın kaynakları geliştirilmelidir. 12 ülkeyle yapılan serbest ticaret anlaşmaları ciddi biçimde takip edilmeli ve devreye sokulmalıdır.

Türkiye'nin temel meselesi, önümüzdeki dönemde, ödemeler dengesi sorunu olmamalıdır. İthalat bugün çok ciddi ölçüde düştüğü için, cari işlemler açığı fazla vermektedir; ama, bu, geçici bir durumdur.

Enflasyonu aşağıya çekmek için, kamu açığını azaltan bir somut programa ihtiyaç vardır. Kamu bankaları, bütçe açığının finansmanında kullanılmamalıdır ve 21'inci Yüzyıla girerken, atılım hükümeti olarak, bilgisayar destekli eğitim projesinin, çok ciddi biçimde önümüzdeki eylül ayına yetiştirilmesi, bilemediniz 2000 yılının başında uygulamaya konulması gerekir.

Yerel yönetimler ve kamu yönetimine ilişkin reformlar geliştirilmeli, özelleştirme işlemleri bitirilmeli ve piyasaların gelişmesi temin edilmelidir.

Biraz önce belirttiğimiz gibi, başta tahkim olmak üzere, anayasa değişiklikleri ve temel yasalar Ekim 1999'a kadar çıkarılmalıdır. Hükümetimiz, hızla önceliklerini belirlemeli, kritik program ve projeleri bizlere ve kamuoyuna sunmalıdır. İsteyerek ve inanarak güvenoyu vereceğimiz 57'nci hükümetin, Türkiye için başarılı olmasını temenni ediyoruz.

Kâğıt üzerinde iyi ve doğru olan şeylerin uygulamada ve gerçeklerle yüzyüze gelindiğinde ne kadar yıpratıcı ve zor olduğunu biraz önce söylemiştim. İktidarlarda yıpratıcı bir sürecin söz konusu olduğunu bilen insanlar olarak, birçok sorunu çözmüş, hizmette bulunmuş insanlar olarak, hükümete, kararlı olmasını ve cesaretle kararları uygulamaya koymasını öneriyoruz. Hizmet yapmanın ve çözüm üretmenin maliyeti olduğunu biliyoruz; karalanmanın çok acı ve üzücü olduğunu biliyoruz; haksız yere eleştirilerin çok üzücü olduğunu biliyoruz; ama, karar almanızı, bu kararları uygulamaya geçirmenizi ve kollarınızı sıvamanızı sizden bekliyoruz ve size destek olacağız bu konuda.

Değerli arkadaşlarım, bütün bu haksız ve acımasız eleştirilere uğrayan insanlar olarak, bunları bilen ve yaşayan insanlar olarak, hizmet etmenin zevkini ve hizmet etmenin onurunu yaşamış insanlar olarak sizlere başarı diliyor, doğru ve hızlı karar

alma sürecinde ve uygulamada geriye adım atmadığınız sürece de başarının kesin olduğuna inanıyoruz ve bu doğrultuda 57'nci hükümete başarılar diler, hepinize saygılar, sevgiler sunarım. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Demokratik Sol Parti Grubu adına iki arkadaşımız konuşacaklar.

Herhalde süreyi paylaşıyorsunuz?

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) — Evet efendim.

BAŞKAN — O halde, birinci olarak, Muğla Milletvekili Sayın Fikret Uzunhasan; buyurun efendim. *(DSP sıralarından alkışlar)*

DSP GRUBU ADINA FİKRET UZUNHASAN (Muğla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 18 Nisan 1999 tarihinde yapılan seçimlerden sonra kurulan 57'nci hükümetin programı üzerinde Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; şahsım ve grubum adına, hepinizi saygıyla selamlarım. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Bilindiği gibi, 18 Nisan seçimlerinden sonra oluşan siyasî tablo, ülkemizde hiçbir partiye tek başına iktidar olanağı vermemiştir. Hatta Meclis aritmetiği, iki partinin bile bir araya gelerek bir hükümet oluşturmaya olanak tanımamıştır, böylece üçlü koalisyon seçenekleri ortaya çıkmıştır. Sonuçta, hükümeti kurma görevi, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından, seçimlerde en çok oyu alan birinci parti konumundaki Demokratik Sol Partinin Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit'e verilmiştir.

Demokratik Sol Parti, üzerine aldığı görevin önemini bilinciyle hareket ederek hükümet arayışlarını sürdürmüş ve ulusumuzun arzuladığı hoşgörü, uzlaşma ve işbirliği anlayışı içerisinde çalışarak ülke sorunlarına çözüm getirebilecek bir hükümeti başarıyla kurmuştur.

Demokratik Sol Parti, demokrasinin bir uzlaşma rejimi olduğuna inanmış ve ülkemizde bir uzlaşma kültürünün yerleşmesi gerektiğini her fırsatta dile getirmiştir. Bu sebeple, hükümet kurma çalışmaları sırasında yine böyle bir uzlaşma ve hoşgörü ortamı içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen diğer siyasî partilerle diyalog sürecini başlatmıştır. Bu sürecin sonucunda da, karşılıklı güven ve işbirliği anlayışı çerçevesinde ulusal çıkarları ön planda tutmayı temel alan üç partili koalisyon hükümetini kurmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisinin birlikte oluşturdukları 57'nci hükümetin birçok bakımından önemi büyüktür; halkımızın da bu hükümetten umutları ve beklentileri vardır; arkasında yüzde 53'lük bir halk desteğine dayalı parlamento çoğunluğu bulunmaktadır. Yani, 57'nci hükümet, ülkemizin önünü açacak cesaretli adımları atması için yeterli desteğe sahiptir, bunları gerçekleştireceğine de inanıyoruz.

57'nci hükümetin ülkemizde demokratikleşme ve insan hakları alanlarında gelişme sağlayabilecek kamu yönetiminin ve devletin işleyişiyle ilgili gerekli yapısal reformları gerçekleştirebilecek, ekonomideki istikrarı sağlayabilecek, laik cumhuriyetimizi ve demokrasimizi koruyup güçlendirebilecek bir hükümet olacağına inanıyoruz.

Demokratik Sol Parti, daha önce ortak olarak yer aldığı 55'inci hükümette olduğu gibi, 57'nci hükümette de, yapıcı bir anlayışla, ülke sorunlarının çözümüne katkıda bulunmaya devam edecektir. Bu hükümetin, görüşleri farklı partilerden meydana gelmesi, toplumdaki gerilimlerin azalması, kamplaşmaların önlenmesi ve ülkemizde kavga yerine huzur ortamının, zıtlıklar yerine hoşgörü ve uzlaşma kültürünün yerleşmesine katkıda bulunması açısından da büyük önemi bulunmaktadır. Bu bakımdan, 57'nci hükümeti, ülkemiz için bir şans kabul etmek gerektiğine inanıyoruz.

Takdir edersiniz ki, bu, bir koalisyon hükümetidir ve bazı zorlukların olması doğaldır. Böyle bir koalisyonda, hiçbir parti, kendi programını ve hedeflerini gerçekleştiremez; ancak, ortakların demokrasi ve uzlaşma azmi, zorlukları yenmekte en büyük etken olacaktır. Her üç partide de böyle bir azmin var olduğuna inanıyoruz.

Genel Başkanımızın, yıllardır, ısrarla söylediği gibi, ülkemizde kurulan ve kurulacak olan bu tür koalisyonlarda, esasen demokrasinin doğasında var olan uzlaşma kültürünün yerleşmiş olması, ülkemiz demokrasisinin en büyük kazanımı olacaktır.

55'inci hükümet de, bildiğiniz gibi, bir koalisyon hükümetiydi; anlayış ve uyum içerisinde çalışarak çok başarılı reformlara imza attı, o güne kadar hiçbir hükümetin cesaret edemediği konuları ele aldı. Demokratik Sol Parti, 55'inci ve 56'nci hükümetlerdeki başarılarından, yapıcı tutumundan, uzlaşma ve hoşgörü ortamının ülkemizde yerleşmesine yaptığı katkılardan dolayı herkesin güvenini kazanmıştır. Bu, bizim için bir kıvanç kaynağıdır. Şimdi, aynı tutumu diğer partilerden de bekliyoruz. Sonuçta kazanan, halkımız ve ülkemiz olacaktır. Koalisyon Protokolünde de yer aldığı gibi, 57'nci hükümet, halkımızı toplumsal değerler etrafında birleştirerek huzur sağlama amacını ortaya koymuştur. Bu amaca ulaşmada, sivil toplum örgütlerinin katkısına ihtiyaç duyduğunu da ayrıca belirtmiştir. Sivil toplum örgütleriyle de uzlaşma ve onlardan destek alma isteklerini belirtmiş olmaları, sevindirici bir gelişmedir. Böylece, her fırsatta dile getirilen sivil toplumun güçlendirilmesi sağlanmış olacak ve devlete olan güven artacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz, 55'inci hükümetin gensoruyla düşürülmesi sonrasında bir siyasî istikrarsızlık içine sürüklenmiş ve hükümet arayışlarıyla zaman harcamıştır. Uzun bir süreden beri Parlamentomuz çalışamaz durumdadır. Oysa ki, ülkemizin ivedilikle çözülmesi gereken birçok sorunu bulunmaktadır. Acilen çıkarılması gereken yasalar vardır. Ülkemizin daha fazla siyasî istikrarsızlığa ve zaman kaybına tahammülü yoktur. Halkımız, artık, toplumsal gerginlik ve kavga yerine anlaşma ve huzur istemektedir; kamu yönetiminde ve toplumdaki yozlaşmanın durdurulmasını, temiz bir yönetimi, çetelerden arındırılmış bir devlet çarkını arzulamaktadır. Şu anda içinde bulunduğumuz iç ve dış konjonktür göz önüne alındığında, demokratikleşme açılımlarının bir an önce gerçekleştirilmesinin büyük önemi vardır. 55'inci ve 56'nci hükümetler döneminde ekonomide alınan önlemlerin ödün verilmeden devam ettirilmesi gerekmektedir.

Bu bakımdan, 57'nci hükümetin, toplumda kamplaşma ve kutuplaşma yaratmadan, bütün toplumu kucaklayarak tüm vatandaşlarımıza hizmet götürmesi,

uzun yıllardır çözüm bekleyen köklü sorunları çözmesi ve bunun için gerekli yapısal değişiklikleri gerçekleştirmesi için cesaretle adım atmasını bekliyoruz ve diliyoruz. Ayrıca, bu hükümetin uzun ömürlü olmasını, ekonomik önlemlerin olumlu sonuç vermesi yönünden diliyoruz; çünkü, ülkemizde sık sık yaşanan siyasi istikrarsızlık ve belirsizlik ortamı, sürüklendiğimiz seçim ortamı, tüm ekonomik dengeleri altüst ettiği gibi, ülkemizin dış itibarının da zedelenmesine yol açmaktadır. Ekonomik istikrarın önkoşulu siyasi istikrardır. Bilindiği gibi, ülkemizin ağır ekonomik sorunları vardır. Dünyada yaşanan ekonomik krizin etkilerini en az hasarla atlattmış olsak da, bu krizin Türkiye'ye faturası yine de yüksek olmuştur. Ekonomide köklü ve uzun vadeli yapısal değişiklikleri yeterince gerçekleştirememiş olmamızdan dolayı ağır ekonomik sorunlarla karşı karşıyayız. Bu nedenle, ülkemizin uzun ömürlü ve istikrarlı bir hükümete ihtiyacı vardır. Bu hükümet, demokrasimizin ve ülkemizin geleceği açısından çok önemli görevler üstlenmiştir. Bu bakımdan, bir uzlaşma ve atılım hükümeti olarak çalışmaya karar vermiş olan 57'nci hükümete, ülkemizin çıkarları ve halkımızın yararına yapacağı çalışmalarında başarılar diliyoruz. Ancak, buradan, bir dileğimizi daha belirtmeliyim: 21'inci Dönem Meclisimizin de, bu dönemde, tıpkı bir kurucu meclis anlayışı içerisinde çalışmasını ve ülkemizin öncelikli beklentilerine cevap verecek yasaları çıkarmasını, hükümet çalışmalarına paralel katkıyı temin etmesini diliyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hükümetler - Anayasamızda da belirtildiği gibi - hiçbir ayırım gözetmeksizin, bütün vatandaşlarımızın hizmetinde olmak zorundadırlar. İcraatlarında, belli bir kesimin yararını gözetmezler. Ne var ki, işsizlik oranının yüksek olduğu ülkemizde, kamuda istihdam edilecek personelin işe alımında partizanlık, akrabacılık ve kayırmacılık gibi uygulamaların varlığı, tüm vatandaşlarımızı rahatsız eder hale gelmiştir. Bu nedenle, Demokratik Sol Parti, tek başına kurduğu 56'ncı hükümet döneminde, devlet kurumlarındaki personel alımlarında partizanlığı ve adam kayırmacılığını önlemek için merkezi sınav sistemini getirmiştir. Gerek işe alımlarda gerekse atama ve yükselmelerde liyakat ve nesnel ölçüler temel alınarak yapılacak sınav sisteminin bir an önce kurumsallaştırılmasını diliyoruz. Bu gerçekleştiğinde şikâyetler sona erecek, vatandaşlarımız arasındaki ayrıcalık giderilmiş olacak, kamu bürokrasisinde kalite yükselecektir. Demokratik Sol Parti olarak çok olumlu bulduğumuz bu merkezi sınav sisteminin yasal bir temele oturtulmasını diliyoruz ve buna sonuna kadar destek vereceğimizi taahhüt ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, siyasette ve kamu yönetiminde kirlenme, yozlaşma ya da yolsuzluk, ülkemizin en büyük sorunlarından birisidir. Bu, yalnızca Türkiye'nin sorunu da değildir. Öyle ki, bu sorunla mücadele edebilmek için, uluslararası alandaki çabalar büyük bir hız kazanmıştır. Yolsuzluk, toplumdaki ahlak sistemini yozlaştırmakta, demokrasiyi temelden sarsmakta ve ekonomik kalkınmayı geciktirmektedir. Bu nedenle, çeşitli uluslararası konferansların sonuç bildirgelerinde, bütün ülkeler yolsuzlukla mücadeleye çağırılmıştır. Yolsuzluk olayları ve devleti saran karanlık ilişkiler ağı, ülkemizde büyük rahatsızlık yaratmaktadır. Rüşvet ve yolsuzluk olaylarına karışanların, ister siyasetçi ister bürokrat olsun, cezasız kalması ve halk arasında "yaptığının yanına kâr kalması" şeklinde bir düşüncenin yerleşmesi, hal-
kın, hukuka ve adalete olan inancının sarsılmasına yol açmaktadır. 57'nci hüküme-

tin bu konunun üzerine gideceğini görüyoruz, alınacak her türlü önlemin destekçisi olacağımıza söz veriyoruz.

Sayın milletvekilleri, bu konu ile bağlantılı olarak, Parlamento üyelerine tanınmış bir ayrıcalık olan dokunulmazlık kurumunun da, Anayasamızdaki mevcut şekliyle toplumda hoşnutsuzluklar yarattığı bilinen bir gerçektir. Haklarında birçok yolsuzluk iddiası ortaya atılan parlamenterlerimizin sürekli şaibe altında kaldığı, bu türden olayların Parlamantonun geneline mal edildiği ve tüm Parlamento üyelerini halkın gözünde güvenilmez kıldığı, hepimizin malumudur. Halkın, temsilcilerine güven duymaması, Parlamantonun saygınlığını yitirmesine yol açmaktadır. Bu nedenlerle, Hükümet Protokolünde ve Hükümet Programında yolsuzluklarla mücadele büyük önem verilmiştir. Dokunulmazlıkların sınırlandırılması da, bu çerçevede ele alınan konulardan en önceliklisidir. Temiz topluma giden yolda, temizlik, siyasetten başlamalı ve giderek kamu yönetiminin her alanına yayılmalıdır. Milletvekilleri ve bakanlar, haklarındaki yolsuzluk iddiaları sebebiyle sürekli şaibe altında kalmamalıdır. Sorun, artık, bir kişinin ya da bir partinin sorunu değildir; sorun, Türkiye Cumhuriyetinin ve Parlamantonun sorunudur. Parlamento olarak, halkın bu kuruma olan saygısını ve güvenini kaybetmesini istemiyorsak, bunun yolu, yargının önünü açmaktan ve mevcut iddiaların tümünün aydınlatılmasından geçmektedir; halkımızın beklentisi de budur. Bu nedenle, hükümetimizin önceliklerinden biri olan Anayasanın 83'üncü ve 100'üncü maddelerinin değiştirilmesi bir an önce gerçekleştirilmelidir. Bunun yanında, siyasî ahlak yasasının da bir an önce çıkarılması gereklidir. 57'nci hükümetin bu doğrultuda gerekli adımları atacağına inanıyor ve destek veriyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bunun yanında, 55'inci hükümet döneminde başlatılan ve çok başarılı sonuçlar elde edilen çete ve mafyayla mücadeleye ödün verilmeden devam edilmelidir. Örgütlü suçlarla mücadele ve örgütlü suçlara karşı yaptırımları daha etkin duruma getirici anayasal ve yasal değişikliklere de ülkemizin acil olarak ihtiyacı vardır. Hükümetimiz bu konuyu da öncelikleri arasında saymıştır. Demokratik Sol Parti olarak, ülkemizin, yolsuzluklardan, çetelerden, mafyalardan tamamen temizlenmiş bir ülke olması ve hukuk devletinin tam olarak tesis edilmesi yönündeki bütün çabalara destek vereceğiz. 21'inci Yüzyıla çok az bir süre kala, bu açılımları gerçekleştirmek zorundayız.

Ayrıca, yolsuzluklarla ve çetelerle mücadele için, bizim, Demokratik Sol Parti olarak, yıllardan beri önerdiğimiz çözümler arasında, Yüksek Denetleme Kurulunun bağımsız hale getirilmesi de bulunmaktadır. Bu konudaki kanun tasarısı 20'nci Dönemde Genel Kurul gündemine girmiş; fakat, görüşülmeden, kalmıştır. Öyle umuyoruz ki, Yüksek Denetleme Kurulunun bağımsız hale getirilmesi kısa zamanda gerçekleşebilecek ve böylece, yargı organlarına bilgi akışı hızlandırılmış olacaktır. Bu arada, sorunun, bizce, en büyük kaynağı, soruşturma kanallarının büyük ölçüde tıkalı olmasıdır; o yüzden, yargının beklenen ve gereken verimi sağlayamamasıdır. Bununla ilgili bazı yasal ve hatta anayasal ve kurumsal düzenlemeler yapılması zorunludur. Yargı bağımsızlığının sağlanması için gerekli adımların atılması, ülkemizin acil konularından biridir. Yargıya kanıt ulaştırma kanalları, maalesef, büyük ölçüde sınırlıdır. Onun için, adli kolluğun kurulması ve mutlaka yürürlüğe girmesi

gerekmektedir. Demokratik Sol Parti olarak, biz, adli kolluk üzerinde önemle durmaktayız; ancak, bu konuyla ilgili siyasal bir mutabakat henüz sağlanmış değildir. Memurların yargılanması hakkındaki kanunun da, yani, Memurin Muhakematı Kanununun da mutlaka ele alınması gerektiğine inanıyoruz.

Öte yandan, ülkemizin, demokratikleşme ve insan hakları alanındaki eksikliklerinin giderilmesi de, Demokratik Sol Parti olarak, en çok üzerinde durduğumuz konulardan biridir. Bilindiği gibi, Batı ülkeleri de, Türkiye'deki insan hakları konusuna büyük ilgi göstermektedir. Bu konudaki iddialar bazen ölçsüz boyutlara varsa da, bu ülkelerin duyarlılığını anlayışla karşılamaktayız; ancak, insan hakları konusu öncelikle kendi sorunumuzdur. Bazı yabancı ülkeler istediği için değil, kendi vicdanımızın buyruğu olduğu için bu eksiklikleri gidermek durumundayız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 21'inci Yüzyıla çok az bir süre kala, daha fazla ilerleme kaydetmek zorunda olduğumuz bir başka alan da, belki de en önemlisi, eğitimidir. İnsana yatırımın en büyük ve en önemli yatırım olduğunun bilinciyle, eğitim alanında başlatılan reform çalışmalarının ödünsüz devam etmesi gereğinin altını özellikle çizmek istiyorum. Hükümetimizin, eğitime ve gençliğe yatırımı, ülkemizin geleceğine yatırım olarak kabul etmesi, çocuklarımızı ve gençlerimizi, çağdaş bilgi teknolojilerinden de yararlanarak, bilgi çağına hazırlama yönündeki kararlılığı bizi memnun etmektedir. 55'inci hükümet döneminde, bildiğiniz gibi, çok iddialı ve kapsamlı bir eğitim reformu yasası çıkarıldı. Bu, yalnız, sekiz yıllık zorunlu ilköğretimi içeren bir reform değildi; ülkemiz insan kaynaklarının, çağdaş koşullara ve ülke gereksinimlerine uygun ve özgür düşünen genç bir nesil yetiştirilmesi de amaçlanmaktaydı. Çağdaş eğitim ve iletişim teknolojilerinin tüm olanaklarının, ülkemizin her yanına eşit olarak ulaştırılması hedeflenmişti. Bu amaçlardan ve sekiz yıllık eğitim uygulamasıyla birlikte eğitimde kalitenin de yükseltilmesi hedeflerinden sapılmamalıdır. Hükümetimizin de bu konuya gereken önemi vermiş olduğunu görmek sevindiricidir.

Sayın milletvekilleri, çocuklarımız ve gençlerimiz, ülkemizin geleceğidir. Onları, Büyük Önderimiz Atatürk'ün dediği gibi "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" nesiller olarak yetiştirmeliyiz. Hükümetimiz, Atatürk'ün önderliğinde kurulan, laik, demokratik ve bir hukuk devleti olan cumhuriyetimizi her türlü tehlikeye karşı korumak ve din ve vicdan özgürlüğünün teminatı olan laiklik ilkesinin gereği olarak, kutsal din duygularının devlet işlerine karıştırılması ve dinin siyasal amaçlarla istismarını önlemekte kesin kararlılığını ifade etmiştir. Biz de, Demokratik Sol Parti olarak, hükümetimizin bu konudaki kararlılığını yürekten destekliyoruz.

Sayın milletvekilleri, sağlık sistemimiz, maalesef, vatandaşımızın yeterli düzeyde hizmet alamadığı, sağlık kurumlarımız da, son yıllardaki gelişmelere rağmen, hâlâ, hizmet standartlarını çağdaş bir düzeye getiremediğimiz bir alandır. Sağlık sigortası uygulamalarını yaygınlaştırmak, sağlık kurumlarının hizmet standartlarını yükseltmek ve ülkemizin her yanındaki vatandaşlarımızın aynı kalitede sağlık hizmetinden yararlanmasını sağlamak üzere, hükümetimizin kararlı olduğunu görmek memnuniyet vericidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Devleti, ülkemizi bölmeyi amaçlamış ırkçı terör örgütüne karşı, yaklaşık onbeş yıldır bir mücadele yürütmektedir.

Bilindiği gibi, bölücü terör örgütünün başı, 55'inci cumhuriyet hükümeti zamanında başlatılan ve 56'ncı cumhuriyet hükümetinin de aynı şekilde yürüttüğü kararlı ve ciddi dış politikanın bir sonucu olarak yakalanmış ve ülkemize getirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yurt dışında yakalanarak ülkeye getirilen ve yargıya teslim edilen bölücü terör örgütü PKK'nın elebaşı Abdullah Öcalan davasında çok başarılı bir sınav vermektedir. Bazı kötü niyetli ve yanlı basın organları ve siyasiler dışında, Türkiye'yi, bu davayı yakından izleyen ülkelerde hiç kimse, Türk yargısına ve mahkemenin örnek tutumuna söyleyecek bir şey bulamamıştır. Bu dava, ülkemizin gurur kaynağıdır; hukuk devletinin, hukukun üstünlüğünün ve bağımsız Türk yargısının kıvancısıdır. *(DSP ve MHP sıralarından alkışlar)* Türkiye Cumhuriyeti, her fırsatta insan haklarından bahseden kimi ülkelere örnek olmuştur. Bu davanın, terörü yok etmede önemli bir aşama olacağına inanıyoruz.

Bu arada, uluslararası yükümlülüklerimizin bir gereği olarak, devlet güvenlik mahkemelerinin yapısının süratle değiştirilmesi gerekiyor. Devlet güvenlik mahkemelerinde görev yapan askerî savcı ve yargıçlarımızın da en az sivil savcı ve yargıçlar kadar adil ve tarafsız olduğundan şüphemiz yoktur; ancak, altına imza koyduğumuz uluslararası sözleşmelerin gereğini de yerine getirmemiz gerekmektedir. Parlamentomuzun da büyük bir çoğunlukla bu duyarlılığı göstereceğine ve devlet güvenlik mahkemeleriyle ilgili anayasa değişikliği teklifinin, halkoyuna gerek kalmadan, yeterli çoğunlukla Parlamentomuzdan geçeceğine inanıyoruz. Aksi halde, çok haklı olduğumuz bir davada haksız duruma düşebiliriz.

Terör örgütü elebaşı Öcalan'ın açıklamaları, Türkiye'nin en yakınında bulunan komşu ülkeler tarafından desteklendiğini, ülkemizin dört bir yandan nasıl bir şer cephesiyle kuşatıldığını göstermektedir. Bundan böyle, bölücü teröre destek olan ülkeler ile Türkiye'nin ilişkilerini gözden geçirmesi gerekecektir. Bu durum, Hükümet Programında da açık bir biçimde yer almaktadır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti, dünyanın en kritik ve istikrarsız bölgesinde bulunmaktadır. Türkiye, bir yanda istikrarsız ve antidemokratik Ortadoğu rejimleri, bir yanda ise savaşın hüküm sürdüğü Balkanlarla çevrilidir. Bu nedenle, ülkemizin bölgesel güç olma potansiyelinin çok yönlü ve dengeli ilişkiler geliştirilerek pekiştirilmesi yönündeki hükümet politikasını çok olumlu bulduğumuzu belirtmek istiyorum. Dünyadaki bütün ülkelerle iyi ilişkiler içinde olmak "yurtta sulh, cihanda sulh" anlayışına dayanan geleneksel Türk dış politikasının bir gereğidir. Hükümetimizin dış politika alanında da başarılı bir sınav vereceğine, ciddi ve kararlı bir dış politikayla, ulusal çıkarlarımızdan ödün vermeden ülkemizin itibarını artıracığına inancımız tamdır.

Sonuç olarak, Demokratik Sol Parti Grubunun, 57'nci hükümetin uzun ömürlü bir hükümet olması yönündeki dileklerimizi yineliyor, ülkemiz ve halkımız için başarılı çalışmalar yapmasını diliyor ve hükümete güvenoyu vereceğimizi ifadeyle, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. *(DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Demokratik Sol Parti Grubu adına, ikinci konuşmacı, Bursa Milletvekili Sayın Recep Önal.

Buyurun efendim. *(DSP sıralarından alkışlar)*

DSP GRUBU ADINA RECEP ÖNAL (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 57'nci cumhuriyet hükümetinin, Değerli Başbakanımız tarafından huzurunuzda okunan Hükümet Programının ekonomik ve finansal kesimleriyle ilgili, Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini sizlere sunmak amacıyla söz almış bulunuyorum; şahsım ve grubum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ekonomi, genelde hükümet programlarının önemli bölümünü oluşturur. Bu nedenle, 57'nci hükümetin Programında da, halkımızın özlemle beklediği sonuçların alınabilmesi için öngörülen ekonomik program ağırlıklı bir yer tutmaktadır.

Türkiye, iç ve dış talebin ve bunlara bağlı olarak üretimin düştüğü, dünya finansal krizinin her gün biraz daha derinleşip yaygınlaştığı, yabancı fonların yükselen piyasalardan çekildiği, dış kaynak bulmanın iyice güçleştiği bir konjonktürde genel ve yerel seçimlerini güvenli bir biçimde yapmış ve üç partimizin özverili çalışmaları sonucunda 57'nci cumhuriyet hükümetinin kurulması kararlaştırılmıştır.

1997 yılında Uzakdoğu finansal piyasalarında başlayan ve diğer ülkelere yayılarak derinleşen bunalım, bir süre sonra reel piyasalarda da etkisini göstermiş, üretim ve tüketimde daralma, ihracat ve istihdamda azalmaya yol açmıştır.

Bir yandan, krizi yoğunlukla yaşayan ülkelerin peşi peşine aldıkları önlemler sonucu dışsatımımızın daralması; öte yandan, finans piyasalarına yansıyan ürkeklik nedeniyle, diğer ülkeler gibi ülkemizde de fon akımlarının azalması, hatta, kısa vadeli yabancı fonların, yatırıldıkları alanlardan çözülerek ülkemizi terk etmesi, Türk ekonomisinde önemli sıkıntılar yaratmıştır.

55'inci ve 56'ncı cumhuriyet hükümetleri, tanımlanan bu ortam içinde Türk ekonomisini ayakta tutmayı başarmıştır. Hükümetimiz, bir yandan, ülkeyi dürüst ve güvenli bir ortamda seçimlere taşıırken; öte yandan, küresel kriz ortamında ekonomik istikrarını korumak ve kalkınma hamlesini durdurmamak için büyük bir çaba harcamıştır.

Krizi yaşayan sektörlerdeki sorunların bir bölümü yapısal, diğer bölümü ise global krizden kaynaklanan talep daralması ve likidite sorunuyla ilgilidir. Likidite sorununun, ülke yararına olmayan popülist amaçlı geçici çözümü çok kolaydır. Bunun, enflasyonu körüklemeksizin yapılması ise büyük önem taşımaktadır. İşte, 56'ncı cumhuriyet hükümeti, seçim ortamında, oy kaybetmeyi de göze alarak bunu başarmıştır.

Global ekonomik krizin etkilerinin devam ettiği bir dönemde görev alan 57'nci cumhuriyet hükümeti de, bir yandan, krizin olumsuz etkilerini kısa sürede ortadan kaldıracak onarım önlemlerini alarak, öte yandan, ülkemizin ihtiyacı olan reformları ve ekonomi politikalarını süratle uygulayarak, güçlü ve saygın bir Türkiye'yi elbirliğiyle yaratacak azim ve kararlılık içerisinde görülmektedir. Özellikle, istikrarsızlık, çatışma ve kutuplaşma yerine, hoşgörü, uzlaşma ve işbirliğini esas alan, şeffaflığa özen gösteren bir ekip çalışmasına değer veren bu anlayışı takdirle karşılıyoruz.

Geçmiş dönemde terörle yapılan etkin mücadele, ülke kaynaklarının önemli bir bölümünün bu amaçla kullanılmasına yol açmıştır. Doğu ve güneydoğu ekono-

misinin canlandırılması ve kalkınmasına yönelik önlemlerle, terörün, ekonomik ve sosyal kaynaklarının kurutulması gerçekleştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun yıllardır ekonomimizin en büyük sorunu yüksek enflasyondur. Enflasyon, ekonomideki ve toplumdaki sorunların temel kaynağıdır. Enflasyon, tüm kötülüklerin anasıdır. Gelir dağılımındaki adaletsizliği büyüten, toplum ahlakını, manevî değerleri yozlaştıran unsurların en önemlisidir. Bu hastalıktan ülkemizi kurtarmak için 55'inci hükümet döneminde başlatılan uygulamalarla oldukça yol alınmıştır.

Küresel krizin ülkemize yansımalarına rağmen, enflasyon, yüzde 100'ler düzeyinden yüzde 50'ler düzeyine indirilmiştir. Enflasyonla mücadeleyi 57'nci hükümetin de kararlı bir biçimde sürdüreceğine; ancak, bu yapılırken, alınması gereken önlemlerden dar gelirli vatandaşlarımızın zarar görmesinin önlenmesine özen gösterileceğine inanıyoruz.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; benim konuşmam, genellikle, finansal konular ağırlıklı olarak ülke sorunlarıyla ilgiliydi; ancak, muhalefet partileri sözcülerinin yaptıkları konuşmalarda ortaya koydukları doğru olmayan görüşleri cevaplamak için, konuşmamın bundan sonraki bölümünde, onlara cevap niteliğinde, Türkiye gerçeklerini söylemeye çalışacağım.

Sayın Kutan ve Sayın Çiller, enflasyonun yüzde 90'lardan yüzde 50 düzeyine inmesini eleştirmişlerdir. Bu eleştiriyi gündeme getirenlerden biri, ülkemiz tarihinde, 1994 yılında, enflasyonu yüzde 150'ye tırmandıran ve faizleri yüzde 400'e çıkaran bir şampiyondur. Niye dersiniz... Bakın, dünyada global ekonomik kriz yaşanıyor. Bu krizin rüzgâr etkisi, ışın etkisi, bir atom bombası gibi, ses etkisi, dalga dalga bütün dünyaya yayılmaktadır. Halbuki, 1994 yılında dünyanın hiçbir ülkesinde kriz yoktur, sadece Türkiye'de kriz yaratılmıştır ve o zamanki Hazine Müsteşar Vekili "ben, Japonya'dan, bir yığın parayla geliyorum, sakın, devlet borçlanma yapmasın" demiştir ve arkadan kriz patlamıştır ve bu krizin bedelini, toplumumuz, Servet Vergisi ödeyerek, beyannameleri üzerinden yüzde 10 ilave vergi ödeyerek yüklenmiştir.

Diğer bir sözcü ise, Haziran 1997 tarihinde şampiyon ortağıyla birlikte hükümetten ayrılırken, toptan eşya fiyatları endeksinde yüzde 76'ya, tüketici fiyatları endeksinde de yüzde 78'e ulaşan enflasyonu gerçekleştirmiştir.

Bütçe açığıyla ilgili bazı konular gündeme getirilmiştir; onları da söyleyeyim izin verirseniz. 1999 yılının ocak-nisan döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre, bütçe açığı yüzde 159 oranında artmıştır. Bu, reel olarak yüzde 73'lük bir artışa karşılık gelmektedir. 1998 yılının ilk dört ayında ise, bütçe açığı, 1997 yılının aynı dönemine göre yüzde 258 oranında artış göstermiştir. Buradaki reel artış yüzde 95 olmuştur. Yani, bizim dönemimizdeki artış yüzde 73, kendi dönemlerindeki artış yüzde 95. 1999 yılında bütçe açığının artmasındaki önemli etken, vergi gelirlerinde görülen gerilemedir; ilk dört aylık dönemde, vergi gelirleri, 1998 yılının ilk dört ayına göre, nominal olarak yüzde 44 oranında artarken, reel olarak sadece yüzde 4 oranında gerilemiştir. 1998 yılında ise, ilk dört aylık dönemde, 1997 yılının

aynı dönemine göre, vergi gelirleri nominal olarak yüzde 126 oranında artarken, reel artış yüzde 23 olmuştur; yüzde 4 nerede, yüzde 23 nerede!

1999 yılında vergi gelirlerinde görülen azalmaya, 1998 yılının son çeyreğinde reel sektörde yaşanan durgunluğun önemli katkısı olduğu söylenebilir. Ayrıca, vergi reformunun gelir azaltıcı etkisi, yılın ilk aylarında yoğun olarak hissedilmiştir; vergi reformunun gelir artırıcı etkisi mayıs ayından itibaren görülmeye başlanmıştır. Nitekim, hazine nakit dengesi, mayıs ayında, 785 trilyon lira faiz dışı fazlayla kapatılmıştır.

Enflasyondaki gelişmelerde, uluslararası piyasalarda petrol fiyatının 24 dolardan 12 dolara düşmesinin katkısı dile getirilmektedir; ancak, aynı sözcü, enflasyonun yüzde 50 düzeyine indirilmesi sırasında, dünya petrol fiyatlarının 10 dolardan 16 dolara çıkmasını ise dile getirmemektedir. Aynı sözcü, ülkemizde, 1998 yazından bu yana, petrolde otomatik fiyat düzenlemesi uygulamasının yer aldığını da unutmış görünmektedir; çünkü, o uygulamayı getiren kendileridir. İşte bu ortamda enflasyonun yüzde 50 düzeyine inmesi büyük bir başarıdır.

DYP Genel Başkanı Sayın Çiller'in, sosyal güvenlik açıklarını gündeme getirmesi "hafızai beşer nisyan ile maluldür" anlayışına güzel bir örnek oluşturmaktadır. Sosyal güvenlik kuruluşlarının açıklarının çığ gibi büyümesinin ve bütçeden giderek artan pay almasının mimarlarından birisi de kendileridir. Çünkü, kendilerinin, ekonomi bakanı olarak görev aldığı DYP-SHP hükümetinin 1992 yılında çıkardığı yasayla bu yol açılmıştır. Bu konuda en son eleştiri yapacaklardan birisinin kendisi ve partisi olması gerekmektedir. 57'nci hükümet, bu konuda çözüm üretmeyi ve üreteceği çözümü programına alan bir hükümettir.

Bakın, ekonomiyi etkileyen sosyal güvenlik açıklarına ilişkin rakamları söyleyeceğim size. Sosyal güvenlik için bütçeden ayrılan kaynak 1991 yılında 1 trilyon 355 milyar lira, 1999 yılının mayıs ayına kadarki dönemde 1 katrilyon 81 trilyon liradır; yani, sosyal güvenlik kuruluşlarının bütçeye yükü 1998 yılında 1.500 kat, 1999 yılında 1.000 kat artış göstermiştir.

Kamu borç stokunun arttığına yönelik eleştirilere gelince; önce, kullanacağımız objektif kriterlerin belirlenmesi gerekmektedir. Maastricht kriterlerine göre, kamu borç stokunun gayri safi milli hâsılaya oranı 1996 yılında yüzde 38,2'dir; 1998 yılı sonunda ise bu oran yüzde 37,7'dir. Görüldüğü üzere, kamu borç stokundaki gelişme, makul bir gelişme içinde olmuş ve sürmüştür.

Burada ayrıntılı rakamları da söyleyebilirim. Yine aynı kriterlere göre iç borç 1996'da 29,9 milyar dolar, 1997'de 30,7 milyar dolar, 1998'de 37,1 milyar dolardır. Dış borcumuz 1996'da 40,6 milyar dolar, 1997'de 39,7 milyar dolar, 1998'de 39,9 milyar dolardır. Toplam borç stokumuz 1996'da 70,7 milyar dolar, 1997'de 70,4 milyar dolar, 1998'de ise, sadece 77 milyar dolardır. Bunun gayri safi milli hâsılaya oranı da, yukarıda söylediğim gibi, 1996 yılında yüzde 38; 1997 yılında yüzde 36 ve 1998 yılında da yüzde 37 oranındadır.

IMF ve kur politikasından söz ettiler... 55'inci ve 56'nci hükümetler döneminde, özellikle, IMF ve kur politikası konusunda herhangi bir taahhüde girilmiş değildir. 55'inci hükümet döneminde IMF ile varılan yakın izleme anlaşması çerçevesinde

Merkez Bankası kur politikasında tamamıyla serbestçe ve piyasa koşullarına uygun bir biçimde hareket etmiştir; Merkez Bankasına bu konuda müdahale edilmemiştir.

Sayın DYP Genel Başkanının Türk Lirasının yüzde 50'ye varan oranda değer kazandığı iddiasının herhangi bir bilimsel gerçeklikle bağdaşır bulunmadığı ortadadır. Türk Lirası, 1997 bazlı reel efektif kur endeksine göre, mayıs ayı itibariyle toptan eşya fiyatları endeksine göre yüzde 1,5, özel imalat sanayii fiyat endeksine göre yüzde 4 değer kaybetmiştir. Yani, söylediğinin tam tersi.

Sayın Çiller'in tüketici fiyat endeksleriyle yaptığı karşılaştırmayı anlamak mümkün değildir. İçerisinde ev kiralalarının, sağlık ve eğitim hizmet giderlerinin ağırlıklı olarak bulunduğu bir endekisle dış ticaretteki rekabet gücümüzü ölçmek, kendisinin hem bilimsel yeteneğini hem de muhalefet yapma hırsını ortaya koymaktadır. Kaldı ki, hem 1998 hem de 1999 yıllarında ihracatımız miktar olarak da artmaktadır.

1999 yılında, turizm gelirlerinde, eldeki verilere göre - ki, en son şubat verileri elimizde bulunmaktadır - henüz yıl sona ermeden, 2 milyar dolarlık bir gerilemeden bahsetmek doğru değildir.

Sayın Çiller, tarımsal ürünler ve özellikle, şeker stoku ile fiyatları konusunda da eleştiri getirmektedir. Yine burada, aynı hafızayı beşerin nisyan ile malul olduğunu söylemek istiyorum.

Sayın Çiller, bahsettiğiniz, o şeker stoklarının oluşmasının ve şeker ihracatının durmasının ve hatta ithal edilmesinin mimarlarından biri gene sizlersiniz. Zira, 1997 yılında Refahyol döneminde pancar fiyatlarına yüzde 150 zam yaparak, pancar üretiminin, 13,5 milyon tondan 18 milyon tona yükseltilmesine de yol açan sizlersiniz.

Gene, 1992 seçimleri sırasında meydanlarda "tütüne ne fiyat verilirse biz 5 bin lira daha fazla vereceğiz" diyen sizin partiniz değil midir?

KAMER GENÇ (Tunceli) — O, Süleyman Bey... Şimdi Çankaya'da... Sizin hükümeti kuran.

RECEP ÖNAL (Devamla) — Demokratik Sol Parti bu taktikleri 1999 seçiminde kullanmayarak, siyaset ile ekonomiyi karıştırmadığını sergilemiştir.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Süleyman Beye sor.

NEVZAT ERCAN (Sakarya) — Adres yanlış, adres... Devirleri karıştırıyorsunuz.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, hatibe müdahale etmeyelim efendim.

RECEP ÖNAL (Devamla) — KOBİ'lere yatırımları teşvik amacıyla, düşük faizli uzun vadeli kredi kullandırılmasının önemi dikkate alınarak, bölge ayırımı gözetilmeksizin, tümüne işletme kredisi sağlanmaya devam edilmektedir. 30.4.1999 itibariyle, Teşvik Fonundan 3.407 firmaya 54,9 trilyon lira kredi sağlanmış ve istihdama da katkıda bulunulmuştur. Aynı şekilde, Halk Bankası kaynaklarından da, mart ayı itibariyle, toplam 75,7 trilyon lira kredi kullandırılmıştır. Halk Bankasının, bu kesime kaynak aktarabilmesi için bütçeden çeşitli kaynak transferleri

sağlanmıştır; 1999 yılında 23,8 trilyon lira nakit, 80 trilyon lira tahvil olmak üzere, toplam 103,8 trilyon lira aktarılmıştır.

Kamu bankalarının görev zararlarının oluşumuna baktığımızda; Halk Bankasının görev zararları, tamamen, tüm hükümetler döneminde uygulanan politikaların sonucudur. Esnaf ve sanatkârlara, genç kadın girişimcilere kullandırılan düşük faizli krediler ile ticarî faiz oranları arasındaki farktan doğan görev zararı, bütçe imkânlarıyla ödenmeye çalışılmaktadır. Bugünkü tarih itibarıyla, Halk Bankası görev zarar alacağı 1,5 katrilyon liradır.

Ziraat Bankası görev zararı ise, 1993-1994 döneminde uygulanan kötü pamuk destekleme primi ödemelerinden kaynaklanmaktadır. 1993-1994 yıllarında, Ziraat Bankasınca üreticiye ödenen 4,6 trilyon lira, bu yıla kadar bütçeden yeterli düzeyde ödeneğin yaratılamaması ve 1994 yılında yaşanan kriz sonucu faiz oranlarının artması nedeniyle, ödenmeyen görev zararına yürütülen faizle birlikte, bugün 2,1 katrilyon lira düzeyine çıkmıştır. Bu uygulamaların yarattığı olumsuzluklar tamamen geçmiş hükümetlerin kararlarına bağlı olup, bu olumsuzlukları ortadan kaldırma, hükümetimizin amaçları arasında yer almaktadır.

Sayın Çiller, Mevduat Sigorta Fonundan yapılan ödemelerin...

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Ona göre mi hazırladın... Her lafında Çiller, Çiller... Hayret bir şey!

BAŞKAN — Lütfen efendim... Lütfen...

RECEP ÖNAL (Devamla) — ...devlet bütçesinden karşılandığı izlenimini veren ifadelerde bulunarak, bazı devlet harcamalarıyla, bunların mukayesesi yoluna gitmektedir. Eğer, bir yanlış bilgilenme yoksa, bunu, zihinleri bulandıran talihsiz ifadeler olarak nitelemek gerekir. Bunları dürüst siyaset anlayışıyla bağdaştırmak mümkün değildir.

Hepimizin bildiği gibi, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu iki temel amaçla kurulmuştur; bunlar: Malî piyasalarda güven ve istikrarın sağlanması ile tasarrufların sigorta edilmesidir. Bu amaçla kurulan fonun gelirleri de, hiçbir şekilde devlet bütçesinin gelirleriyle ilgili olmayıp, bankalardan sağlanan sigorta primleridir.

Eleştiri konusu edilen sınırsız mevduat güvencesi, Sayın Çiller'in iktidarı döneminde, 1994 krizinden çıkışın bir amacı olarak kullanılmıştır; gereken önlemler alınmadan sınırsız mevduat güvencesi verilmiştir. Sınırsız güvencenin kaldırılacağı bir ortam oluşmamakla birlikte, hedefimiz malî piyasalarda güven ve istikrarı koruyarak, söz konusu güvencenin tedricen kaldırılması şeklindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; programda, 57'nci hükümetin ülkemizin ekonomik ve sosyal temel sorunlarını kavradığı, bu sorunların çözümü için getirmeyi öngördüğü önlemleri, varılan ekonomik, siyasal ve sosyal koşullar içinde yeterli bulmaktayız.

Huzurunuzda programı tartışılan 57'nci hükümetin, karşılıklı anlayış, güven ve uyum içerisinde çalışabilmesi halinde, ülkemiz sorunlarına gerekli çözümleri üretebileceğine inanıyoruz.

Bu inançla, Demokratik Sol Parti olarak, 57'nci cumhuriyet hükümetine çalışmalarında başarılar diliyor, hükümete güvenoyu vereceğimizi bir kez daha yineliyor, şahsım ve Demokratik Sol Parti Grubu adına, Yüce Meclise en derin saygılarımı sunuyorum. *(DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, grupların, Hükümet Programı üzerindeki görüşlerini açıklamaları tamamlanmıştır.

Şimdi, hükümetin söz talebi varsa, kendilerine söz vereceğim.

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Birinci konuşmacıdan sonra...

BAŞKAN — Peki.

Şimdi, şahsı adına söz isteyen ve birinci sırada yer alan Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç.

Buyurun efendim.

Süreniz 10 dakikadır. *(DYP, FP ve DSP sıralarından alkışlar)*

KAMER GENÇ (Tunceli) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

18 Nisan seçimlerinden sonra oluşan bu Meclisin çıkardığı 57'nci hükümetin, ülkemize, milletimize barış, huzur ve her alanda başarı getirmesini diliyorum. *(DSP sıralarından alkışlar)* Eğer bu hükümet olumlu adımlar atarsa, biz de, bu hükümeti her aşamada destekleriz; bize de bu yakışır. Ancak, biraz sonra da bazı ön şartlarım olacaktır.

Yalnız, anlaşılan, bu hükümetimizin yemeğini erkekler pişirecek, bulaşığını erkekler yıkayacak; çünkü, bu hükümet, tam bir erkekler hükümeti; bir hanım almamıştır. Halbuki, koalisyonun üç ortağının içinde çok saygıdeğer hanımefendiler var, bu hanımefendilerin bu hükümete alınmaması, bence, bir nakisedir, bir eksikliktir. Aslında, hanım elinin değdiği her yerde güzellikler biter. *(DSP ve MHP sıralarından alkışlar)*

Hükümet Programında da bazı şeyler var; onu da, isterseniz, vurgulayayım: Şimdi, Hükümet Programında “kadınlarımızın ekonomik ve sosyal yaşamımızın her aşamasında üretime katılmaları özendirilecek” deniliyor; ama, kadınlarımız karar safhasından çıkarılmış; haklarında karar verme yetkisi, maalesef, erkeklere bırakılmıştır; bu bir eksikliktir.

Değerli milletvekilleri, bakın, bir şey daha vurgulamak istiyorum. Bu Meclisin verimli çalışması lazım. Bu Meclisin verimli çalışabilmesi için de, herkesin, burada, füzüli işlerle uğraşmaması lazım.

Türkiye bir hukuk devletidir. Bu hukuk devletinde kuvvetler ayrılığı vardır. Türkiye bir hukuk devletidir ve anayasayla yönetilmektedir.

Şimdi, bir türban meselesi zaman zaman burada dile getiriliyor. Anayasa Mahkemesinin Refah Partisinin kapatılmasıyla ilgili olarak verdiği kararda deniliyor ki: “Resmî dairelerde ve öğretim kurumlarında türbanın serbest olduğuna ilişkin ve yahut bunun takılacağına ilişkin bir konuşma veyahut da bir program Anayasanın

laiklik ilkesine aykırıdır.” (DSP sıralarından alkışlar) Laiklik ilkesine aykırı olunca da, biz, bu konuda ne bir kanun çıkarabiliriz ne bir içtüzük hükmü koyabiliriz; getirdiğimiz zaman da Anayasa Mahkemesi bunu değiştirir.

Bakın, yine, Anayasa Mahkemesinin milletvekili emekli maaşlarını düzenleyen hükmün iptaliyle ilgili olarak verdiği son bir kararda deniliyor ki: Demokratik ülkelerde yasama organları, hukukun genel ilkeleri ve anayasanın sınırları içinde yasama görevini yapmak zorundadır. Aksi takdirde, anayasaya aykırı olduğunu bile bile bir tasarrufta bulunurlarsa, bu, anayasayı ihlaldir. Bunu, parantez içerisinde söyleyeyim.

Hükümetimiz, Programa, Alevî-Sünnî kardeşliğini koymuş; teşekkür ediyoruz. Yalnız, bunlar lafla olmuyor. Ben, ayırımcılıktan yana değilim; ama, biz, isterdik ki, bu hükümetin içerisinde birkaç tane Alevî temsilcisi olsaydı daha iyi olurdu. Kadın temsilcisinin olmaması...

Değerli milletvekilleri... (MHP sıralarından “Sayın Başkan...” sesleri)

Efendim, ben, kendi düşüncelerimi söylüyorum; yani, hiç müdahale etmenize gerek yok.

BAŞKAN — Lütfen, Genel Kurula hitap edin efendim.

Sayın milletvekilleri, lütfen, hatibe müdahale etmeyelim.

KAMER GENÇ (Devamla) — Bu Programda, 5’inci sınıftan sonra, Diyanet İşlerine bağlı bir Kur’an kursunun getirileceği ilkesi var. Bunun, Tevhidi Tedrisat Kurumuna ve Anayasanın 174’üncü maddesine aykırı olduğunu belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii, 18 Nisandan sonra, beş parti Meclise girdi; bu beş parti içinden çok çeşitli, alternatif hükümetler çıkabilirdi; ama, maalesef, işte, bugünkü koalisyonu oluşturan partilerden ikisi arasında başlangıçta bir ihtilaf çıkınca, birileri araya girdi. İşte, başta, tabii, Süleyman Bey girdi araya, elçiler gönderdi... Aslında, şunu da söyleyeyim: Süleyman Bey, yani, Sayın Cumhurbaşkanı, dünyanın en pahalı cumhurbaşkanıdır. Hatta, süresinin de uzatılmasını istiyorlar; aman ha, buna teşebbüs etmeyin; çünkü, Çankaya’da, artık, sökülerek, üzerinde lüks inşaatların yandaşlara yapılacağı arsalar yok. Yeter de; yani, zaten, bu kadarı da yeter. O bakımdan, yani, Türkiye’de 65 milyon insan vardır; bu 65 milyon insan içinde çok daha güzel cumhurbaşkanlığı yapacak insanlarımız vardır. Bu kişi, hemen... Biliyorsunuz, 1997 tarihinde bir Hattatlar kararnamesi çıktı; basında “Hattatlar kararnamesi” denilen bir kararname çıktı. Güya, işte, güneydoğuda yapılacak yarım işlere bir kredi verilecekti; ama, oraya bir geçici madde konuldu, paraların hepsi Gaziosmanpaşa’da imara aykırı büyük bir otelin yapılmasına kaydı. Tabii, bunun da bir karşılığı olacaktır. İşte, bilmiyorum tabii; yani, bu böyle işte, Cumhurbaşkanının temsilcisi Hattatlar, bu yeni koalisyonun oluşumu için bu kadar aracı yapıldıktan sonra, temenni ederiz ki, yeni hükümet zamanında kendisine özel kararnameler çıkmaz.

Şimdi, değerli milletvekilleri; bu hükümet, tabii, tercih... Tabii ki, parti tercihi yapan arkadaşlarımıza saygı duyuyoruz. Yalnız, kimi tercih ettiler? İşte, mesela, bir parti tercih edildi; yani, üç parti bir araya geldi, tercih edildi. Bir parti genel başkanı

ve bakanları hakkında şu anda aşağı yukarı yedi soruşturma önergesi var. İşte, yoksulluk ve işte, şeylerle... (MHP sıralarından “yolsuzluk” sesleri) Yolsuzluklarla mücadelede ahdetmiş veya vaat etmiş, yolsuzluk ve yoksullukla mücadele etmeyi ilke edinen insanlar... Yarın göreceğiz nasıl mücadele edecekler. Çünkü, yani, geçmiş o kadar yolsuzluklarla dolu ki... Bakın, bir bankalar meselesi var. Şimdi, bankalar meselesinde, en yakında çıktı ortaya. Tabii, bazı büyük gruplar arasında çatışma çıkıyor.

Son hükümetler zamanında bir Türkbank meselesi çıktı ortaya, ihale yolsuzluğu çıktı ortaya. Türkbank ihale edilecekti, 600 milyon dolara ihale edilmedi; bankanın içi boşaltıldı, 500 milyon dolar bu bankaya devlet kaynağı aktarıldı. Bankekspres'e 200 milyon dolar gitti. Arkasından da bir bakıyorsunuz, İnterbank'ın içi boşaltılmış; kimler tarafından; Sayın Cumhurbaşkanının özel uçağında özel gezilere giden kişiler tarafından. Tabii, Cumhurbaşkanının yakını olunca mümkün mü birileri size dokunsun; sıkıysa dokunsun. Hatta gidip size...

BAŞKAN — Sayın hatip, Sayın Cumhurbaşkanı hakkında...

KAMER GENÇ (Devamla) — Hayır, bir dakika... Siz niye rahatsız oldunuz efendim?

BAŞKAN — Sayın Hatip, burada olmayan Sayın Cumhurbaşkanı hakkında daha nazik bir üslup kullanın efendim.

KAMER GENÇ (Devamla) — Şimdi, efendim, bu arkadaşımız İnterbank'ın içini 1,5 milyar dolar boşalttı. Bu kimin zamanında boşaltıldı; maalesef, geçen hükümet zamanında boşaltıldı. Tabii, bu bankaların içi boşaltılırken, böyle 2,5 milyar dolar giderken, geçen hükümetin ortakları vardı... Diyorum ki, yani, birileri bazen bankaların içini boşaltırken, sizler de, biraz fazla şiirle uğraşmayın; canım, çok duygusal olma da gerek yok.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) — Bankalar Kanununu niye çıkarmadınız?

KAMER GENÇ (Devamla) — Efendim, Bankalar Kanununda eksiklik yok. Bankalar Kanununda eksiklik... Uygulama olmadıktan sonra ne yapacaksınız? Bakın, bunların hesabını sormalıyız.

Değerli milletvekilleri, bugün insanlarımız aç, çıplak. Benim memleketimde insanlar aç; evine ekmek getiremiyor. Bakın, gıda ambargosu var... İşte, güneydoğuda hayvancılığı teşvik ediyoruz diyen hükümetimiz... Şimdi, şu anda göçerlerin yaylaya gitme durumları var; o insanların karşılaştıkları sıkıntıları, insan olarak, gördükçe utanıyorum. Hayvanlarını yürütemiyorlar, pahalı pahalı kamyon tutuyorlar ve her aşamada güçlüklerle karşı karşıya kalıyorlar. Biz istiyoruz ki, bu 57'nci hükümet... Bakın, benim memleketimde hiçbir yatırım yapılmıyor. Geçen dönemde Çemişkezek ve Mazgirt'te iki tane sulama suyu vardı, Sayın Bakan iki defa bana yazı yazdı, ihalesini yapmadılar; ama, öte yandan enerji ihaleleri için çok acele ediyorlar.

Sayın milletvekilleri, enerji ihaleleri, Türkiye rejiminin geleceği için çok büyük bir rizikodur. Bu Hükümetten rica ediyorum; enerji ihalelerine dikkat etsin. Evvela, RTÜK tuttu... “Enerji ihaleleri RTÜK Kanununa aykırı değil” dendi, arkadaşımız

buraya milletvekili olarak geldi. Arkasından, özel temsilci, firma adına Hükümetle pazarlık yapan kişi, geldi, milletvekili oldu.

Arkadaşlar, bakın, bu enerji dağıtımı çok büyük bir meseledir. Devletin ürettiği enerjiyi bir direktan alıyorsunuz, öteki direğe, özel sektörün direğine veriyorsunuz; fiyat 3 misli pahalalanıyor. Yarın, basın patronları, televizyon patronları bu ihaleleri aldıktan sonra, hem bunların dağıtım hizmetlerini yapmazlar hem de fiyatları 10 misli, 20 misli artırırlar ve kimse bunlarla mücadele etmez. Bakın, bunlar rejimimiz için çok tehlikeli şeylerdir.

Kaldı ki, bunlar, devlete 1 milyar 300 milyon dolar veriyorlar, karşılığında da, devletten, zaten, teminatlar karşılığında 1 milyar 300 küsur milyon dolar alacaklar.

Bakın, burası yeni bir Meclis; yeni bir Meclis başlarken bunların üzerinde çok ciddi duralım. Bu memleket hepimizin. Bakın, insanlar aç. Bakın, gençlerimiz, askerlerimiz, gidiyor, bu ülkenin bütünlüğü için kan döküyor, can veriyor; biz de burada dürüstlüğümüzü vereceğiz, enerjimizi vereceğiz. Bunları kendi menfaatimiz için söylemiyoruz; bugün buradayız yarın yokuz; ama, burada, bu memleketin, bu milletin birliğini, bütünlüğünü pekiştirecek, bu memleketin refahını artıracak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMER GENÇ (Devamla) — Sayın Başkan, kusura bakmayın; bundan önce, 5 dakika hep 15 dakika oluyordu, biz olunca herhalde bir 5 dakikamız kesildi. Bu önemli bir konu...

Ve istiyoruz ki, artık, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu memlekette, hem milletvekillerinin itibarının artması hem de burada bir huzur ve güvenin olması... Şurada birer partiyiz, gelmişiz; paylaşmayacağımız bir kişi yok. Tek hedefimiz laik Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bütünlüğüdür; bu iki kuralı koymamız lazım. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar) Birincisi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti bölünmez bir ülkedir. İkincisi, laik cumhuriyettir. Bunları koruyacağız, bunlar üzerinde tartışma açmayacağız; ama, onun dışında, ülkemizin bütünlüğüne, memleketimizin yönetimine yönelik her türlü haksız eylemin karşısındayız.

Değerli milletvekilleri, geçen hükümetler zamanında, benim ilime kimse gelmedi. Ben rica ediyorum; buyurun, Türkiye hudutları içinde bir Tunceli var deyin. 1994 yılında orada, Ovacık İlçesinde, birçok ilçede tek gözlü barakalarda yaşayan 130 hane var ve bu insanlar çamur içinde yaşıyorlar, bu insanlar evlerine ekmek götüremiyorlar.

Bakın, ben, burada altı sene Meclis Başkanvekilliği yaptım, bağırdım, sözümü dinletemedim. Sizlerden rica ediyorum, yeni bir Meclis, bu memlekete barışı, huzuru getirebilmemiz için evvela insanlara bir şeyler vermek lazım. İşsizlik çok önemli bir sorundur. İşsizlik sorununu halledebilmemiz için işsizlik sigortasını getirelim. Bakın, bir holdingin devletten götürdüğü para devlet hizmetinde, işsizlik sigortasında kullanılsa, pekala bunu karşılayabilecek düzeydedir.

Ben, bunları özellikle rica ediyorum. İnsanlarımızın kardeşlik duygularını pekiştirelim. Burada sağ sol diye bir şey kalmamış. Eskiden sağ sol diye insanları birbirine vurduruyorlardı, birtakım patronlar da arkasında bunun keyfini sürüyorlar-

dı. Artık bu işler bitti. Burada tek hedefimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, güçlü bir devlettir... İşte, Abdullah Öcalan'ın açıklamaları da gösteriyor ki, dünyadaki birçok devlet bize düşmandır. Niye düşman; çünkü, Türkiye'nin dağ köyünden bir Türk gidiyor, Avrupa'da kısa zamanda patron oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMER GENÇ (Devamla) — Sayın Başkan, bir de hemşeriliğimiz var; onun için 1 dakika daha verirsiniz...

BAŞKAN — 1 dakika daha, buyurun.

KAMER GENÇ (Devamla) — Efendim, aslında Sayın Başkanla hemşeriyiz; onun için biraz da iltimas etmesi lazımdı; teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, bu hükümete bir destek vereceğiz; ama, nasıl vereceğiz; bir şartla: Isparta ile Rize'ye yapılan yatırımların yüzde 10'unu ben istiyorum, Tunceli'ye istiyorum, kendime de istemiyorum. *(DYP sıralarından alkışlar)*

Isparta'ya gidin, bakın, asfaltsız köy yok, bütün köyleri asfaltlı...

MÜCAHİT HİMOĞLU (Erzurum) — Erzurum'a gel, Çat'a gel...

KAMER GENÇ (Devamla) — Neyse, sen de kendi memleketinden bahseder-sin.

NECMİ HOŞVER (Bolu) — Rize'de bir yatırım yok Kamer Bey. Rize'de köyle-rin asfalt yolları yok.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen karşılıklı konuşmayalım efendim.

KAMER GENÇ (Devamla) — Efendim, sağlık ocağı olmayan köyü yok...

Mesela, geçen hükümetler zamanında çay ekim alanlarının sınırlandırılması konusu çıktı. Tabii, çay ekim alanlarının sınırlandırılması kapsamında çay ekeme-yenlere birtakım tazminatlar ödeniyor; ama, öte tarafta, şekerpancarı ekim alanla-rının sınırlandırılması için de bir kararname geldi, o insanlara herhangi bir tazmi-nat ödenmiyor.

Değerli milletvekilleri, benim en fazla üzerinde durduğum, gerçekten, bu Mec-liste, geçmişte yapılan bütün suiistimleri, hiç kimsenin gözünün yaşına bakma-dan ortaya koyalım; çünkü ihalelerde çok büyük suiistimler yapıldı. Mesela, bir Karadeniz otoyolu var, o zaman, 14 milyar dolar dış kredi bulunacak denildi, bir kuruş dış kredi bulunmadan getirildi, o yollar ihale edildi ve müteahhitler hâlâ bir kuruş kredi bulmamışlardır. Yani biz bunları söylerken, kimseye bir düşmanlığımız yok. Bizim tek isteğimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kaynakları var, zengin bir ülke, bu ülkenin kaynaklarını insanlarımıza, bölgelerimize hakça dağıtmaktır. Dolayısıyla, bu iktidarınız zamanında, istiyorum ki, artık kendi aranızda da kavga etmeyin, birleştiniz, bir iktidar kurdunuz; yarın basın diyecek ki size, efendim bil-mem şu parti şu bürokrati getirdi, bu parti bu bürokrati; bunlara da kulak asmayın. Bakın, geçen dönem bir küskünler meselesi çıktı burada, bundan da ders alın.

Ben yirmi seneden beri bu salondayım, milletvekiliyim, epey de deneyimim var, hiç basına masına aldırmadan... *(Gülüşmeler)*

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMER GENÇ (Devamla) — Peki, efendim, saygılar sunuyorum. *(Alkışlar)*

BAŞKAN — Hükümet Programı üzerinde Başbakan Sayın Bülent Ecevit söz istediler; kendilerini davet ediyorum.

Buyurun efendim. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar)*

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri, bizi televizyonlarında izleyen sayın yurttaşlarım; sizlere, hükümetimiz adına saygılar sunuyorum.

Demokratik Sol Partinin, Milliyetçi Hareket Partisinin ve Anavatan Partisinin birlikte oluşturdukları 57'nci cumhuriyet hükümeti dönemine ben umutla bakıyorum; çünkü, bu hükümet, üç partili bir koalisyon hükümeti olduğu halde, gerek protokolün ve Programın hazırlanışında gerek bakanlıkların dağılımında herhangi bir güçlkle karşılaşmamıştır; üç parti de, demokrasinin gereği olan uzlaşma yeteneğini, daha göreve başlarken göstermişlerdir.

Koalisyon ortakları, Atatürk devrimine ve ilkelerine bağlılıkta, ulusal birliği, laikliği ve demokratik cumhuriyeti ödünsüz koruma ve güçlendirme azminde ve yoksulluk ve yolsuzlukla etkin mücadele kararlılığında uzlaşmayı da aşan bir birliktelik temeli oluşturmaktadırlar.

Bu hükümetin, bu hükümeti kuran üç partinin toplam milletvekili sayıları 351'dir. Bu, çok büyük bir rakam; fakat, biz, büyük çoğunluğumuz var, Mecliste her istediğimizi kendi bildiğimiz gibi yaparız davranışında olmayacağız, her konuda, demokrasinin bir uzlaşma rejimi olduğunu göz önünde tutacağız. Yalnız koalisyon ortakları olarak değil, yalnız koalisyon ortakları olarak kendi aramızda değil, Meclisteki muhalefet partileriyle de, olabildiğince uyum sağlamaya çalışacağız.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde geniş bir diyalog, uzlaşma ve uyum ortamı sağlanabilirse, Büyük Millet Meclisinin 21'inci Döneminde, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir kurucu meclis gibi çalışabilir, demokrasimizin eksikliklerini giderici anayasa değişiklikleri elbirliğiyle yapılabilir, ekonomide ve sosyal alanda gerekli yapısal reformlar dayanışma içinde gerçekleştirilebilir. Bu olanağı değerlendirebilirsek, gerek hükümet olarak gerek Parlamento olarak, ülkemize büyük hizmette bulunmuş oluruz.

Hükümet içinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde uyum sağlamak da yetmez, aynı zamanda, ekonomimizin güçlenmesine, adaletli bir düzen kurulmasına, insan ve çevre sağlığına, doğa dengesine ve eğitime katkıda bulunan ve bulunabilecek olan toplumsal örgütlerle de sürekli diyalog ve dayanışma içinde çalışmaya özen göstereceğiz.

Bütün dünyada yaygınlaşan pazar ekonomisi sürecinde, ekonominin sorunlarına, yalnız hükümetlerden ve devletten çözüm beklenemez. Bu alandaki çözüm arayışlarına, girişimci ve işçi kesimlerinin de etkin katkıları zorunludur. Onun için, biz, ekonomik ve sosyal konseye büyük önem veriyoruz. Bu konseyi kurumsallaştırma kararındayız - bu, Programda da açıkça ifade edilmiştir - ve buna katkıda bulunan kesimleri de, tatmin edici bir işleyişe ulaştırma kararındayız. Zaten, bu yılın baş-

larında da bunun ilk örneği verilmişti. Ekonomik ve sosyal konseye katılanlar dışında, başka meslek kuruluşlarıyla da diyalog kurmaya, diyalogu sürdürmeye özen göstereceğiz.

Böyle bir katılım sürecinin kökleştirilmesi, yalnız ekonomik ve sosyal alanda değil, demokrasimizin eksikliklerini giderme, toplumsal huzuru ve barışı güçlendirme ve ulusal birliğimizi pekiştirme yolunda da ülkemize ve kalkınmamıza ivme kazandıracaktır.

Ekonomimiz, geçen yılın güz aylarından itibaren, bir durgunluk ve daralma dönemine girmiştir. Bunun nedenleri bellidir. Bunun nedenlerinin başında, bütün dünyayı sarsan, ciddi ve ağır ekonomik kriz gelmektedir. Bu ekonomik kriz, Güneydoğu Asya'da başlayıp özellikle Rusya'ya taşındıktan sonra, Türk ekonomisini büyük ölçüde olumsuz yönde etkilemeye başlamıştır ve bu etkileyiş hâlâ sürmektedir.

Ekonomimizdeki durgunluğun ve daralmanın bir başka nedeni de, siyasal belirsizlik ve istikrarsızlıktır. Düşünün ki, Türkiye, geçen nisan ayında yapılan seçimlerin bir yıl öncesinden itibaren, bir siyasal belirsizlik, bir seçim oldu olacak havası içine sürüklenmiştir. Bu durumda da, ekonomide istikrarlı önlemler, orta ve uzun vadeli önlemler alabilmek çok güçleşmiştir.

Yine, ekonomideki durgunluğun ve daralmanın bir başka nedeni, kaynak yetersizliğidir ve ayrıca, yılların oluşturduğu, ağır iç ve dış borç yüküdür. Nitekim, bildiğiniz gibi, 1999'un ilk 5 ayında, Türkiye, yaklaşık 30 milyar dolar tutarında iç ve dış borç ödemesi yapmak zorunda kalmıştır ve bütün zorluklarına rağmen de bu görevi yerine getirmiştir.

Yine, ekonomideki daralmanın bir başka nedeni, petrol fiyatlarının kısa sürede, 10 dolardan 16-17 dolara yükselmiş olmasıdır; fakat, bunlar, Türkiye'nin aşamayacağı güçlükler ve etkenler değildir. Bu güçlükleri aşabilmek için başta gelen bir koşul, siyasal istikrardır.

Türkiye, 1994'te, dünyada hiçbir kriz belirtisi bile yokken sürüklendiği ekonomik felaketi bile aşabilmiştir. (*DSP ve MHP sıralarından alkışlar*) Gerçi, o felaketin açtığı yaralar, hâlâ kapanabilmiş değildir; ama, kısa bir durgunluk döneminden sonra, bir ekonomik kargaşa döneminden sonra, ekonomi, yine, 1994'te rayına girmeye başlamıştır.

Ekonomiye yeniden canlılık kazandırabilmek için, hükümetin uyumlu çalışması ve olabildiğince uzun ömürlü olması gerekir. Türkiye, 1983 güzünden beri - yani, askerî yönetim dönemi sona erdiğinden beri - bugünlere kadar, sürekli seçim ortamında yaşamıştır. Sürekli seçim ortamında yaşayan, on yılı aşkın bir süre seçim atmosferinde yaşayan bir ülkede, ne siyasal istikrar sağlanabilir ne ekonomik istikrar sağlanabilir ne de orta ve uzun vadeli yapısal önlemler alınabilir veya yapısal değişiklikler yapılabilir.

Aslında, sık sık hükümet değişikliklerine karşın bile siyasal istikrar korunabilir. Bunun için, kamu yönetiminde istikrar gereklidir. Her iktidar değişikliği kamu yönetiminde deprem yaratırsa, yine, ne siyasal ne de ekonomik istikrar sağlanabilir.

56'ncı hükümet döneminde, kamu yönetiminde istikrar sağlayabilmek için, bazı önemli adımlar atılmıştır; memur alımları, atamalar ve görev yükseltmeler belirli kurallara bağlanmıştır. 57'nci hükümeti oluşturan tüm partiler de bu önlemleri açıkça desteklediklerini belirtmişlerdir. Nitekim, Hükümet Programında, buna belirgin biçimde yer verilmiştir. Programdan, o kısmını, bölümünü, bence çok önemli olduğu için, bir kez daha, huzurunuzda okumak istiyorum:

“Kamu yönetiminde ve kamu hizmetlerinde adaletli, şeffaf, verimli ve katılımcı bir yönetim anlayışı benimsenecektir.

Kamuda işe alınmada yeterlilik, görevlerde yükseltilmelerde ehliyet ve liyakat esas alınacak, kayırmacılık önlenecektir.

Kamu personelinin atama ve yükseltilmelerinde ehliyet ve liyakat şartları nesnel ölçülere ve sınav esasına dayandırılacaktır.

Kamu görevlerine giriş sınavlarının merkezi sistemle gerçekleştirilmesi uygulamasının yerleşmesi sağlanacaktır.

Aynı işi yapan personel arasındaki ücret farklılıkları giderilecektir. Bu amaçla yapılacak düzenlemede, iş, görev ve sorumluluk tanımlarına yer verilecek ve eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanacaktır.”

Bunlar, hükümetin programında aynen yer alıyor. Bu düzenlemenin kalıcı olması, kamu yönetiminde başlıbaşına bir reform niteliği taşıyacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasal istikrar sağlamanın, dolayısıyla da ekonomik istikrar sağlayabilmenin bir başka koşulu, temel ulusal politikalarda ulusal uzlaşa sağlanmasıdır. Hükümetimiz, Meclisle ve toplumla uyum içerisinde çalışmaya göstereceği özenle, bu koşulun da yerine gelmesine elinden geldiğince katkıda bulunacaktır.

Hükümetin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde, bildiğiniz gibi, çok ivedi bazı görevler var. Bunların başında, tabii, 1999 bütçesinin, yıl yarılандıktan sonra yahut yarılандığı sırada görüşülmesi ve bir an önce uygulamaya konulması geliyordu. Sayın Meclis Başkanının da değerli katkısıyla, Plan ve Bütçe Komisyonu, bildiğiniz gibi, toplanmıştır, görev bölümü yapmıştır ve bütçe çalışmalarına başlamıştır. Aynı zamanda, yine Plan ve Bütçe Komisyonu, çok büyük bir ivedilik taşıyan Bankalar Yasasını da gündemine almış, şimdiden o konuda çalışmaları başlatmıştır. Bunun için, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyelerini şükran duygularıyla kutluyorum.

Bu arada, Bankalar Yasasıyla ilgili olarak, zihinlerde gereksiz yere kuşku uyandırıcı birtakım söylentiler son zamanlarda yaygınlaşmıştır. Bu arada, haziran ayının 11'ine kadar Bankalar Yasası çıkmazsa, mevduat üzerinde devlet güvencesi ortadan kalkacak iddiası yayılmıştır. Sayın Başbakan Yardımcımız Hikmet Uluğbay'ın da geçen gün belirttiği gibi, bu söylentilerin gerçekte hiçbir ilgisi yoktur. Biz, Bankalar Yasasının bir an önce çıkmasını istiyoruz; çünkü, o şekilde, bankalar, daha verimli bir çalışma süreci içine girebilecek ve üreticilerin, dışsatımcıların yardımlarına daha etkili bir şekilde koşabileceklerdir ve daha etkili biçimde denetlenebileceklerdir. Bizim, bankalar konusunda, yılbaşından beri, ısrarla “bunu gündeme getirelim,

Meclisten bir an önce çıksın” dememizin nedeni budur; yani, ekonomideki daralmayı önlemeye ciddi bir katkısı olabileceğine inanıyoruz Bankalar Yasasında öngörülen değişikliklerin; yoksa, bunun, devlet garantisiyle bir ilgisi yoktur. Bunun da, bütçeyle birlikte, bir an önce, Büyük Millet Meclisinden çıkıp yürürlüğe gireceğini umuyorum. Dediğim gibi, Bankalar Yasası, bir sıkıntı döneminden geçmekte olan ekonomimiz için bir ilaç yerine geçecektir kanısındayım.

Büyük Millet Meclisimizi bekleyen bir başka görev, bildiğiniz gibi, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısının değiştirilmesiyle ilgili Anayasa değişikliğidir. Ayrıca, bir pişmanlık yasası, yine, hükümetin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde ivedilikli bir yer tutmaktadır.

Bu hükümeti kurma çalışmaları, hazırlığı içindeyken, bütün sayın parti liderleriyle yaptığım görüşmelerde, muhalefet partileri dahil bütün partilerin, bu ivedilikler sıralamasında birleştikleri izlenimi edinmiştim. Bunu da şükranla belirtmek isterim.

Bu arada, muhalefet partileri, yani Fazilet Partisi ve Doğru Yol Partisi -edin-diğim izlenim doğru ise- devlet güvenlik mahkemelerinde bir değişiklik yapılmasını da kabul etmektedirler. Mecliste, bu anayasa değişikliği eğer referanduma kalmadan yapılırsa, ülkemiz bundan büyük yarar sağlayacaktır. Başka konularla bunun arasında bağlantı kurulmazsa veya “değişiklik gerekliydi; ama, daha önce yapılmalıydı” gerekçesiyle destek esirgenmezse, bu anayasa değişikliği daha çok geç kalınmadan Meclisten çıkabilir ve uygulamaya konulabilir; bu şekilde, çok haksız bir istismar da önlenmiş olur. Haksız diyorum; çünkü, Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olan savcılar ve yargıçlar, uzun yıllardan beri çok başarılı bir sınav vermişlerdir. Askerî yönetim dönemlerinde bile, sıkıyönetim dönemlerinde bile, hiç kimse, askerî yargıçlarımıza ve savcılarımıza toz konduramamıştır. Bu bir gerçektir. O nedenle, bu konudaki dışarıdan gelen ısrarların haksız olduğunu söylüyorum; ama, bir haklı tarafı da var: Biz, bazı sözleşmelere imzamızı atmışız; o imzamızın gereği de, bu gibi mahkemelerin tamamen sivil hâkimlerden ve savcılardan oluşmasını gerektiriyor. O nedenle, haksız da olsa gerekli bir değişikliktir.

Öngördüğümüz pişmanlık yasası da, haklı olarak çok duyarlı bir ortam içinde bulunan kamuoyunun kabul edebileceği ölçüler içinde olacaktır. Böylelikle, PKK’nın tuzağından kurtulmak isteyen gençlere bir şans tanınmış olacaktır. Eğer bu gençler İmralı duruşmalarını televizyondan veya radyolardan izleyebiliyorlarsa, nasıl bir tuzağa düşürülmüş olduklarını herhalde anlayacaklardır.

Bu arada, İmralı’daki yargılama sürecinden, bu memleketin bir vatandaşı olarak kıvanç duyduğumu da belirtmek isterim. Devletin ilgili bütün organları, tam bir uyum içinde çalışmışlardır, Türkiye’de ne kadar köklü ve ciddi bir devlet yapısı bulunduğu yeni bir kanıtını, yeni bir örneğini vermişlerdir. Aynı zamanda, mahkeme de, hiç üzerine gölge düşürülemeyecek bir yansızlıkla, bir hukuk devleti anlayışı içinde işlemektedir.

Yine, öncelikle ele almamız gereken konulardan biri de vergi konusudur. 55’inci cumhuriyet hükümeti döneminde gerçekleştirilen Vergi Reformu Yasası, aslında çok önemli bir yasadır ve geniş toplum kesimleriyle uyum içinde, diyalog

içinde hazırlanmıştır ve Yüce Meclisten geçirilmiştir; ama, bütün vergi reformları, toplumun değişik kesimlerinde, sonradan, yürürlüğe girdikten sonra sızlanmalar yaratır, şikâyetler yaratır. Herkes, vergide sosyal adaletten yanadır; herkes “çok kazandı çok, az kazandı az vergi alalım” der; herkes “vergi ödenmelidir, ödenmelidir” der; ama, birçok toplum kesiminde, işte, herkesten daha fazla alınsın, ama, benden daha az alınsın veya hiç alınmasın havası içine girebilirler; ama, bunlar bir yana -bu, her ülkede rastlanan bir durumdur- gerçekten, belki de, Vergi Reformu Yasasında, özden ayrılmaksızın, özünden sapmaksızın bazı değişiklikler yapmakta büyük yarar olabilir; çünkü, bu Vergi Reformu Yasasının bir talihsizliği, uygulama aşamasında dünya ekonomik kriziyle çakışmış olmasıdır. O yüzden, bazı bakımlardan, beklenen getiriler sağlanamamış olabilir; ama, biz, katı bir anlayış içinde değildik bu vergi reformuna katkıda bulunduk diye, bu asla değişmeyecek bir şeydir tavrı içine girmedik. Dediğim gibi, özü kaybedilmemek koşuluyla, bu ekonomik kriz döneminde sıkıntılar yaratan unsurları, elbette, Meclisin iradesiyle değiştirilebilir.

Bu saydıklarımın hemen ardından, yine, öncelik taşıyan bazı konuları anımsatmak isterim; tabii, bunlara hepinizin ekleyebileceği başka konular da olabilir. Bir kere, milletvekili, bakan ve başbakan dokunulmazlığını sınırlayıcı bir anayasa ve yasa değişikliğinin mutlaka ve kısa sürede, çok erken zamanda yürürlüğe girmesi gerekir. Bu konuda da, Büyük Millet Meclisinin tümünü kapsayan bir uzlaşma ortamı içine girdiğimizi sanıyorum, inanıyorum. Bir an önce, bu konunun, artık, Türkiye’nin gündeminden çıkarılması gerekir.

Yargıya daha çok bağımsızlık tanınması ve soruşturmaların daha etkili duruma gelmesi için, kapsamlı bir yargı reformunun öncelikle gerçekleştirilmesi gerekir. O arada, Hükümet Programında belirtildiği gibi, benim başkanı olduğum partinin de yıllardır belirttiği gibi, adli zabıta üzerinde de çalışmalar sürecektir.

Çetelere, organize suçlara karşı 56’ncı cumhuriyet hükümeti döneminde bir yasa hazırlanmıştır ve komisyon aşamasına kadar gelmiştir; fakat, orada engellenmeye veya yozlaştırılmaya başlanmıştır. Oysa, Türkiye’de, bu “çete” denilen nitekte suç örgütleri son yıllarda arttığı halde, çetelere karşı uygulanabilecek yaptırımlar, maalesef, çok yetersizdir. Bu çetelerin başını çeken bazı kimseler, bütün yaptıklarının, marifetlerinin kanıtları gözler önüne serildikten sonra, mahkemeye götürülüyorlar, bazıları tutuklanıyor, bazıları tutuklanmıyor bile ve kısa bir cezaıyla da kurtuluyorlar. Yani, çok yaygın bir benzetmeyle, 6 baklava çalan çocuğun uğradığı cezadan çok daha hafifiyle kurtulabiliyorlar; çünkü, yargı düzenimizde çete suçları öngörülmemiş. Onun için, bir an önce, çetelerle mücadeleyi daha etkili hale getiren bir yasa değişikliğinin de Meclisten çıkması gerekiyor. Hükümet ortakları da yolsuzluklarla mücadelede ne kadar duyarlı olduklarını açıklamışlardır. Bu çetelere karşı yaptırım daha etkili hale gelmekle de toplum vicdanı büyük ölçüde rahatlayacaktır.

Öte yandan, devlet içindeki denetleme kuruluşlarının daha verimli işler duruma gelmesi gerekmektedir. Bu arada, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna da tam bağımsızlık ve daha çok işlev verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu amaçla hazırlamış olduğumuz bir yasa tasarısı zaten -bildiğiniz gibi- vardı; ama, kadük ol-

muştur. Bunun da bir an önce çıkarılması gereği Hükümet Programında vurgulanmıştır.

Öte yandan, yine öncelik, hatta ivedilik taşıyan bir konu da sosyal güvenlik reformudur. Benden önce yapılan konuşmalarda, sosyal güvenlikteki yılların biriktirdiği sorunların Türkiye'ye ne kadar ağır bedeller ödettiği açıklanmıştır. Bir an önce bu sosyal güvenlik reformunun da yapılması gerekir. Hükümet Programında, hükümeti oluşturan partiler, bu konuda çok cesur ifadeler kullanmışlardır; herhangi bir istismar kaygısına, popülist istismar kaygısına kapılmaksızın, sürelerle ilgili, emeklilik yaşıyla ilgili çok açık ve kesin ifadeler kullanmışlardır. Bu da, hükümetimizin bu konuyu ne kadar ciddiye aldığını göstermektedir.

Öte yandan, tahkim konusunda ulusal egemenliğimize gölge düşürmeyecek ölçüde, ama, çağın gereği olan değişikliğin de, bununla ilgili Anayasa değişikliğinin de bir an önce yapılması gereklidir; çünkü, aksi halde, özellikle enerji alanında gereksinme duyduğumuz yabancı sermaye girişlerinin ve dış kredilerin sağlanabilmesinde büyük güçlüklerle karşılaşabiliriz. Oysa, enerji, Türkiye'nin ivedilik taşıyan bir sorunu durumuna gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaz aylarında yoğun ve hızlı bir çalışma sürdürebilirsek -ki, bütün milletvekillerimizde bu kararlılığı görüyorum- böyle bir hızlı çalışma, Türkiye Büyük Millet Meclisinin hakkı olan saygınlığına büyük katkı sağlayacaktır ve toplumun göreve daha çok güvenle bakabilmesi sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda, Büyük Millet Meclisinin İttüzüğünde de yasama çalışmalarını hızlandırıcı bazı değişikliklerin yapılabileceği kanısındayız. Bunun da, Değerli Meclis Başkanımızın gayretiyle, Büyük Millet Meclisinin gündemine bir an önce getirilmesini temenni ediyorum.

Eğitim reformu, 1997 ortalarında yapılan eğitim reformu, çok önemli bir reformdur; Türkiye'nin geleceğini kurtaran, Türkiye'yi önümüzdeki çağa hazırlayan, bilgi çağını yakalar duruma getirebilecek olan bir reformdur. Hükümetimiz, bunun eksiksiz uygulanmasında kararlıdır. Bu reformun ilk aşaması sekiz yıllık zorunlu ilköğretimdir. Bu ilköğretimden herhangi bir sapma olmayacağı konusunda görüş birliği sağlanmıştır hükümette; programımızdaki ifadeler de bunu açıkça kanıtlamaktadır.

Eğitim reformunun diğer bir aşamasında, tabii, eğitim ve iletişim teknolojisinin çok yaygın ölçüde yararlanarak, Türkiye'nin en gözden ırak köyüne bile çağdaş bilgi akışını sağlama olanağı üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, bu teknolojiyen, iletişim ve bilgi teknolojisinden, eğitim teknolojisinden yaygın ölçüde yararlanıldığı zaman, açık yükseköğretim gören öğrencilerin olanakları büyük ölçüde artmış olacaktır. Hükümet Programında belirttiğimiz gibi, bir yandan, bu teknolojik olanaklar gençlerimize yaygınlaştırılacaktır; bir yandan da, açık yükseköğretim öğrencilerinin örgün üniversitelerle işlevsel bağlantıları kurulacaktır. Bunu sağlayabildiğimiz noktada, artık, üniversitelere giriş sınavlarına da gerek kalmayacaktır; çünkü, açık yükseköğretim çok ileri bir düzeye, yüksek bir düzeye varmış olacaktır. Dünyada bunun cesaret verici örnekleri vardır.

Yine, bu eğitim reformu, meslekî ve teknik eğitime büyük önem vermektedir. Şimdiden, meslekî ve teknik eğitime geçişi özendirici önlemler, bildiğiniz gibi, alınmaya başlamıştır. Aynı zamanda, kalkınma hedeflerine ve ekonominin gereklerine uygun bir eğitim planlaması, daha doğrusu, eğitimden yararlanacak kesimler planlaması gereklidir. Bir örnek vereyim: Türkiye’de gereğinden çok fazla ziraat mühendisi, gereğinden çok fazla maden mühendisi, gereğinden çok fazla jeolog vardır; ama, hemen hemen her açılan üniversitede, bunlarla ilgili kürsüler veya fakülteler kurulmaktadır. Bunun dışında, bir de, yetişmiş insan gücünün yetersiz kaldığı görev alanları vardır. Onun için, bu konuda, ciddi bir planlama yapma zamanı gelmiştir. Hükümetimiz, umarım ki, bunu da kısa sürede başaracaktır. Böylelikle, aslında, işsizliğin, okumuş insan işsizliğinin de giderilmesine büyük bir katkıda bulunulmuş olacaktır.

Sözlerimin başında belirttiğim gibi, büyük ölçüde dışarıdan gelen etkenler nedeniyle, kısmen de geçmiş yıllardan gelen etkenler nedeniyle ekonomimiz bir durgunluk sürecine girmiştir; fakat, Türkiye, uzun süre böyle bir durgunluk dönemine tahammül edemez; çünkü, Türk toplumu, artık, çok dinamik bir toplum haline gelmiştir; Türk işadamları, Türk girişimcileri kaplarına sığamaz hale gelmişlerdir. Onun için, Türkiye, uzun süre bu durgunluğa tahammül edemez. Bir an önce ekonomimizi canlandırma gereğinin bilinci içindeyiz hükümet olarak. Bir yandan ekonomiyi canlandırmalıyız bir yandan da ekonomide istikrar sağlamalıyız; fakat, bu istikrar, durağan bir istikrar veya durgun bir istikrar olmamalı, dinamik bir istikrar olmalıdır. Yani, istikrarın içinde canlanmayı da sağlamamız gerekir. Bu arada, enflasyonla mücadelenin yakasını bırakmamak gerekir. Türkiye, seçim kampanyası sırasında, enflasyon oranında bir düşüşü yaşamıştır. Bu, dünyada pek görülmemiş bir sorumluluk örneğini gösterse gerektir. Bir seçim ortamına rağmen, enflasyon aşağılara çekilmiştir ve bugün de, yüzde 50 dolaylarında, şimdilik sabitleşmiş gibi görünüyor. Enflasyonu aşağı çekme gayretlerini, 55’inci ve 56’ncı hükümetlerin başlattığı gayretleri, bu hükümet döneminde de sürdürmek gerektiğine inanıyorum. Bu arada, yüksek faiz sorunu, çok ciddi bir sorun haline gelmiştir; buna karşı da gerekli önlemler üzerinde, şimdiden, ekonomist arkadaşlarımız çalışmaktadır.

Ekonomide öncelikle gerçekleştirmemiz gereken bir başka önemli ödev de, kayıtdışı ekonomi alanının olabildiğince sınırlandırılmasıdır. Aslında, gönül büsbütün ortadan kalkmasını ister; ama, hemen her ülkede kayıtdışı ekonomi vardır; fakat, bizdekine nazaran çok sınırlı ölçüdedir. Bizde, son yıllarda, ekonominin yaklaşık yarısı kayıtdışı haline gelmiştir. Bu, yalnız işçiyi ezmekle kalmıyor, yalnız sigortalılığı sınırlamakla kalmıyor, aynı zamanda, girişimciler arasında da bir adaletsizlik ortaya çıkarıyor; çünkü, aynı işi gören yan yana iki fabrikadan, biri, kayıtdışı çalıştığı zaman devlete doğru dürüst vergi ödemedi, Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödemedi büyük kârlar sağlayabiliyor, onun yanındaki kayıtlı çalışan işletmeye, bütün o görevleri yerine getirdiği için, bir haksız rekabetle karşı karşıya kalmış oluyor. Onun için, kayıtdışı ekonomiyle mücadelede yalnız işçi kesimi değil, girişimci kesimi de kararlıdır ve elbirliği içinde çalışmaya hazırdır. Biz, buna da, hükümet olarak, gereken katkıyı yapacağız.

Türkiye’de, tabii anlaşılabilir siyasal eğilimlerle ve toplumdan gelen baskılarla çok büyük bir proje stoku hazırlanmıştır. Oysa, içinde bulunduğumuz kaynak sıkıntısı döneminde, bu stoktaki projelerin tümünün yürürlüğe konması, uygulamaya geçirilmesi mümkün değildir. Hiçbir ülkede, hatta kaynak sorunu bizdeki gibi olmayan, bizdekine nazaran çok daha elverişli şartlarda olan ülkelerde bile, bu kadar çok sayıda proje kısa sürede gerçekleştirilemez. Onun için, kamu yatırımlarında, özellikle de altyapı yatırımlarında, daha gerçekçi bir öncelikler sırası saptamamız zorunludur.

Bu arada, kaynak yetersizliğimizi gidermek için yap-işlet-devret yöntemine ağırlık verilecektir. Yine, kendi girişimcilerimizi ve köylümüzü, çiftçimizi korumak için, dampingli dışalım ve sınır ticaretine karşı da etkili önlemler alınacaktır, gümrüklerin denetimi çok daha etkili hale getirilecektir, ihtisas gümrüklerine işlerlik kazandırılacaktır; böylelikle, kendi çiftçimiz, köylümüz, işçimiz ve işverenimiz haksız bir rekabetten kurtulmuş olacaktır. Bu dampingli dışalımını önleyemezsek, sınır ticaretine makul bir düzenleme getiremezsek, Türkiye, kendi çiftçisinden çok, başka ülkelerdeki çiftçileri destekler duruma, kendi sanayiinden çok, başka ülkelerdeki sanayicileri destekler duruma gelmiş olacaktır; şimdiden de öyle bir görüntü vardır.

Özelleştirmede ilke olarak bütün partilerin birleşiyor olması sevindiricidir. Bu, bütün partilerin, dünyadaki değişikliklere uyum sağladığını gösteriyor; ama, son yılların uygulamaları, Türkiye’de özelleştirme politikalarını ve stratejilerini yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini gösteriyor.

Biraz önce konuşan bir değerli hatip “işte, 55’inci, 56’ncı hükümetler döneminde ancak 1 milyar dolarlık özelleştirme yapabildiniz” diyor; ama, ondan önce, kendi hükümetleri döneminde ne kadar yapılabildiğini söylemiyor. Demek ki, partilerin bu konuda birbirlerini eleştirmeleri haksızlık. Belli ki, bir yerde bir tıkanıklık var, o tıkanıklığın mutlaka aşılması gerekir ve özelleştirmenin, işsizleştirmeye eşanlımlı olmaktan kurtarılması gerekir. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Bugün, Türkiye’de bütün işçi sendikaları özelleştirmeye karşıdır; çünkü, özelleştirme, işsizleştirmeye birlikte gelmektedir; buna karşı önlem almak gerekir. Yine, özelleştirmeye kamuoyu desteğini genişletebilmek için, özelleştirme sürecinde hisseleri yaygınlaştırmak gerekir. Bu, depoya alınan, özelleştirilecek diye depoya alınan ve umutsuz hasta durumunda, âdeta komada bırakılan KİT’lerin sorununa mutlaka bir çözüm getirmemiz gerekir inancındayım. Bunları yerine getirirsek, bir de anayasa değişikliğiyle tahkim sisteminde bir çağdaş değişiklik sağlayabilirsek, özelleştirmenin kısa sürede hızlanabileceğine inanıyorum.

Bu arada, özellikle hayvan ürünleriyle ilgili tesislerin, işletmelerin özelleştirilmesinde çok dikkatli davranılması gerektiğine, hatta, mümkünse, bundan vazgeçilmesi gerektiğine, şahsen inandığımı belirtmek isterim; çünkü, bunun çok acı sonuçları görülmüştür.

Ekonomimize canlılık katmanın bir başka koşulu da -üzerinde pek durulmayan bir başka koşulu- yerli malı kullanma eğiliminin toplumda yaygınlaştırılmasıdır; ama, Türkiye’de, yabancı sözcüklere merak arttığı gibi, yabancı malına da merak

gitgide artmaktadır. Oysa, Türkiye’de sanayi çok gelişmiştir; dünyanın en gelişmiş ülkelerine bizim sanayi ürünlerimiz satılabilmektedir. Bu durumda, kendi sanayi ürünlerimize, kendi ev eşyamıza, giyim kuşam eşyamıza daha çok özen vermek hakkımız vardır; bu, bizim, girişimcilerimize bir görevimizdir. Bu yerli malı alışkanlığının, cumhuriyetin ilk yıllarında olduğu gibi, yeniden canlandırılmasında büyük yarar gördüğümü belirtmek isterim.

Bu arada, tabii, başta gelen bir görevimiz -ama, çözümü de çok kolay olmayan bir görevimiz- girişimcilere, yatırımcılara uygun koşullu finansman olanakları sağlanmasıdır; zaten, yüksek faizi önlemenin de başta gelen koşulu budur.

55’inci ve 56’ncı hükümetler döneminde, aslında, bu dünya krizinden en çok etkilenen sektörlerle ve alt sektörlerle ciddi yardımlar yapılmıştır; ama, bunlar, yapısal değişiklik niteliğinde yardımlar değildir, kısa vadeli yardımlardır. Mutlaka, krizden etkilenen sektörlerle, daha etkili ve yapısal değişiklik niteliğinde destekler de sağlamamız gerektiğine inanıyorum.

Bu kürsüde, biraz önce, çok haksız bir şekilde değinilmiş olmasına rağmen, aslında, 55’inci ve 56’ncı hükümetler döneminde, KOBİ’lere çok geniş olanak sağlanmıştır; Halk Bankasının bu alandaki etkinliği büyük ölçüde artırılmıştır, esnaf ve sanatkâra büyük olanaklar sağlanmıştır; ama, bunların daha da geliştirilmesi, genişletilmesi gerekir. Hükümetimizin bu konuda kararlı olduğuna inanıyorum.

Türkiye’de, sanayinin gelişmesinin önündeki fizikî bir engel de organize sanayi bölgelerinin, özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da sayıca yetersiz olmasıdır. Bu eksikliğin de mutlaka giderilmesi gerekir.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu’nun bilinen sorunlarına çözüm getirmek üzere, yine 55’inci ve 56’ncı hükümetler döneminde ciddi önlemler alınmıştır; paketle değil, kanun değişikliğiyle gidilmişti, kredilerle, yatırımlarla gidilmişti. Bu gidiş, bu yaklaşım sürüyor. 57’nci cumhuriyet hükümetinin de bu konudaki çabaları artıracağı kesindir. Bu, Türkiye’de, yalnız bölgelerarası sosyal adaletsizliği giderme bakımından değil, aynı zamanda ulusal birliğimizi daha sağlam temellere dayandırmak bakımından da zorundadır.

Bu arada, terör nedeniyle köylerini terk etmek zorunda kalmış olan yurttaşlarımızın köye dönüşlerini de hızlandırmak zorundayız. (DSP sıralarından alkışlar) Aynı zamanda, gerek güvenlik açısından gerek gelişme açısından, yeni, daha güvenli, daha huzur verici yerleşim birimlerine, yerleşim düzenlemelerine geçmek zorundayız.

Bildiğiniz gibi, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da köyler birbirinden çok kopuktur; komlar, mezralar vardır; aralarında ciddi bir iletişim yoktur; bunların korunmaları son derecede güçtür, kalkındırılmaları son derecede güçtür. Onun için, bir yandan bu durumdaki yerleşim birimlerini olabildiğince toplulaştırmak, bir yandan da birbirine yakın köyler arasında işlevsel işbirliği ve dayanışma düzeni kurmak kararındayız; Hükümet Programında da buna ayrıntılı yer verilmiştir.

Hükümetimiz, kalkınmayı, nüfusumuzun yarıya yakınını oluşturan köylü ve çiftçi kesiminden başlatmaya kararlıdır.

Bu arada, hayvancılıkta, bildiğiniz gibi, çok büyük bir gerileme yaşanmıştır; gerek hayvancılıkta gerek tarımda büyük ihmaller yer almıştır. Gerçi son yıllarda, bu konuda bazı önemli adımlar atılmıştır ama, bunlar yeterli olamamıştır henüz. Tarımda bir üretim planlaması şarttır. Gerekenden çok fazla ürünlerin üretilmesi, hem devlete yük oluyor hem de çiftçileri zor durumda bırakıyor; onun için, tarımda mutlaka özendirici bir üretim planlaması yapılmalıdır; buna, Hükümet Programında ağırlıklı bir yer verilmiştir. Ayrıca, tarım sigortasının yapılma zamanı da gelmiştir.

Türkiye’de nüfusun büyük bir kesimi köylü olduğu halde, en yoksul kesimi köylüdür, köylülerin en yoksul kesimi de orman köylüleridir; onun için, özellikle orman köylülerinin durumunu yapısal değişikliklerle düzeltmek zorundayız. Bunun için bizim düşündüğümüz çözüm, orman köylülerinin kuracakları kooperatiflerin, birliklerin, ormanların işletilmesine etkili biçimde katılmaları ve bunun nemasından faydalanmalarındır. Orman sanayii ürünlerinin de bu şekilde -işçilerin ve köylülerin katılımıyla- işler hale, çalışır hale getirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Gerek ekonomik açıdan gerek sosyal açıdan önemli bir sorun, ulaşım sorunu. Bu konuda, maalesef, bir devlet politikası oluşturulmuş değildir; fakat, 57’nci hükümetin Hükümet Programında bu konuda kesin bir kararlılık ifadesi yer almaktadır; ilk defa, ulaşımında bir denge sağlanacaktır; yani, karayolları ile deniz taşımacılığı ve demiryolu taşımacılığı arasında bir denge kurulacaktır. Türkiye’nin üç yanı denizlerle çevrili olduğu halde, yurt içinde deniz taşımacılığı yok denecek kadar azdır. Onuncu yılın “demir ağlarla ördük anayurdu dört baştan” diye marşını söylüyoruz; ama, demiryolu politikası 1930’lu yıllarda kalmıştır; onu yeniden canlandıracağız ve bu şekilde, havayollarıyla, karayollarıyla, denizyollarıyla, demiryollarıyla, dengeli bir ulaşım sisteminin temellerini atmış olacağız.

Bu arada, son iki yılda köy yolları yapımına büyük hız verilmişti; bunu artıracğız.

Köy Hizmetlerinin çok eskimiş olan makine parkı da yenilenmiş veya büyük ölçüde yenilenmek üzeredir.

Köy yolları yapımına hız katmaya, özellikle de güvenlik açısından duyarlı olan yörelerdeki köy yollarının süratle asfaltlanmasına özen göstereceğiz. Bildiğiniz gibi, kahraman askerlerimizin uğradıkları kazaların, hatta can kayıplarının başta gelen nedeni mayınlardır; mayını önlemenin başta gelen koşulu da yolu asfaltlamaktır; bu konuda bir atılım başlatılmıştı 55’inci, 56’ncı hükümetler dönemlerinde; bu atılımı daha hızlı hale getirmeye çalışacağız.

Biraz önce belirttiğim gibi...

Ne kadar vaktim kaldı Sayın Başkan?

BAŞKAN — Buyurun efendim; 10 dakika kadar vaktiniz var.

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Teşekkür ederim.

Türkiye ciddi bir enerji darboğazıyla karşı karşıyadır; fakat, uluslararası ilişkilerle, Bakü-Ceyhan boru hattı, Türkmen gazı ve diğer bazı projelerde, bu konularda Türkiye çok büyük mesafeler almıştır son yıllarda. Ayrıca, Türkiye topraklarında

enerji santralleri yapımına hız verilmiştir, bunun için birçok proje üretilmiştir; fakat, bunların hızla yaşama geçebilmesi için tahkim sisteminde değişiklik de gerekmektedir. Bu konuda atılmaya başlanmış olan adımları, 57'nci hükümet de, hiç kuşkusuz, azimle ve kararlılıkla sürdürecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamı bitirmeden önce, uluslararası ilişkilerimize de kısaca değinmek isterim. Türkiye, son yıllarda uluslararası alanda bölgesel ilişkilere giderek artan ölçüde önem vermiştir ve bunun sonuçlarını da almaya başlamıştır. Bundan birkaç yıl öncesine gelinceye kadar, Türkiye, kendi bölgesinde yapayalnız bir ülke idi. Oysa bugün, birkaç ülkeyi istisna edersek, Türkiye, kendi bölgesinde birçok dostluk kazanmıştır, yeni işbirlikleri sağlamıştır; Ortaasya'da, Kafkasya'da çok etkin durumdadır; Balkanlarda -bir tek Yunanistan dışında- etkinliği gitgide artmaktadır; Ortadoğu'da ilişkileri gelişmektedir Arap ülkeleriyle, İslam ülkeleriyle; Afrika'ya ilk defa açılmaya başladık, Uzakdoğu'ya açılmaya başladık, Pasifik'e açılmaya başladık; Rusya ile ekonomik ilişkilerimiz çok ileri ölçülere vardı; Çin'e, Japonya'ya kadar uzanma kararındayız. Böylelikle, Türkiye, bir Avrupa ülkesi olmakla birlikte, Avrupa Birliğine pek de o kadar muhtaç olmadığını görmüş ve göstermiştir. *(DSP ve MHP sıralarından alkışlar)*

Kendi bölgemizdeki sorunların çözümüne çok etkili katkıda bulunur hale gelmiştir Türkiye; Bosna-Hersek'te Boşnak kardeşlerimizin yardımına en ön safta koşmuştur; son Kosova krizinde Arnavut kardeşlerimize ve Kosovalı Türk kardeşlerimizin yardımına, başka birçok zengin ülkelere örnek olacak bir özveriyle koşmuştur.

Bugün İstanbul'da bir toplantı yapılıyor; orada, Gürcistan'dan gelen Gürcü ve Abhaz liderler, temsilciler, Türkiye tarafından bir araya getiriliyorlar ve ortak sorunlarına Türkiye'nin katkısıyla çözüm arayışı içinde bulunuyorlar. Kendi yurdu-muzda hem Gürcü kökenli hem Abhaz kökenli yurttaşlarımız tam bir kardeşlik ve dostluk içinde bir arada yaşayabildiklerine göre, Gürcistan ve Abhazya'da da aynı başarıyı gösterebilmeleri çok doğaldır; Türkiye buna da katkısını yapmaya başlamıştır.

Bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği bizim üyeliğimizi veya üye adaylığımızı kabul etmiyor. Avrupa Birliğinde üyeliğimiz, tarihin, coğrafyanın ve anlaşmaların bize verdiği bir haktır; fakat, o hakkımız şimdilik tanınmıyor; ama, biraz önce belirttiğim gibi, dünya Avrupa Birliğinden ibaret değildir. Biz, kültürümüzle, tarihimize, coğrafyamızla Avrupalıyız; ama, sadece Avrupalılığa da sığmayız. *(DSP ve MHP sıralarından alkışlar)* Biz, aynı zamanda, bir Ortaasya ülkesiyiz, bir Ortadoğu ülkesiyiz, bir Doğu Akdeniz ülkesiyiz, bir Karadeniz ülkesiyiz, bir Balkanlar ülkesiyiz, kısmen Afrika ülkesiyiz ve bu kökenleri çok iyi bağdaştırabildiğimiz için de, Avrasyalaşma sürecinin anahtar ülkesi konumuna gelmiş bulunuyoruz.

Bir bakıma, Avrupa Birliğinin kapısını bize kapatanlara teşekkür etmemiz gerekir; dünyanın Avrupa'dan ibaret olmadığını kavramamıza katkıda bulunmuşlardır. Bu konuda Türkiye beklenen başarılarını göstermeye başlamıştır; daha ileri bir aşamaya gelindiğinde, ben eminim ki, Avrupa Birliği bizim kapımıza gelecek ve üye olmamız için çağrıda bulunacaktır. *(DSP ve MHP sıralarından alkışlar)*

Son Alman girişimi sonuç vermemekle beraber -pek de sonuç vermesini zaten beklemiyordum- Almanya'nın, bugünkü Alman yönetiminin Türkiye'ye bir iyi niyet belirtisidir -bunu ifade etmekte yarar görüyorum- ama, yeterli desteği bulamamıştır ve buna çok üzülmiştir; ama, biz o kadar üzülmedik; çünkü, fazla bir umudumuz yoktu. Almanya'yla birlikte, İngiltere, Fransa, İspanya gibi bazı ülkeler de Türkiye'ye anlayışlı davranmaktadırlar. Dediğim gibi, her şeyin bir zamanı vardır; bizim, Avrupa Birliğinde üyeliğimizin de zamanı gelecektir, er geç gelecektir.

Bu arada, bizim üyeliğimize karşı çıkanlar, Yunanistan bahanesini ileri sürüyorlar. Bu durumda, küçük Yunanistan, koskoca Avrupa Birliğini esir almış demektir. Avrupa Birliği mi Yunanistan'ı kullanıyor, Yunanistan mı Avrupa Birliğini kullanıyor Türkiye'ye karşı; bunu anlamak da biraz zor; belki her ikisi de doğrudur.

Kosova'da nihayet bir barış umudu belirmiştir. Son aldığım haberlere göre, bazı teknik zorluklar sürüyor; ama, bu savaşın artık bir an önce sona ermesi, bu zulmün bir an önce sona ermesi gerekir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; rejim konusunda, hükümetimizin bu konuya yaklaşımı üzerinde de durmak isterim. Hükümetimiz, inançlara saygılı laiklik ilkesini benimsemiştir; dinin siyasette istismarına karşıdır; ki, bunlar zaten Anayasanın gereğidir. Buna, şunu da eklemek isterim: İslamın, kanımca, en sağlıklı yorumu ve uygulaması da Türkiye'dedir. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Türkiye, halkının büyük çoğunluğu Müslüman olan ülkeler arasında en çağdaşdır, en özgürdür, en dinamiğidir, en demokratiğidir...

ZEKİ ÜNAL (Karaman) — Başörütüsü zulmü devam ediyor Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bu konumunu da Türkiye, inançlara saygılı laiklikle göstermiştir. Bu konumu, bu yaklaşımı sürdüreceğiz.

Sayın Recai Kutan, Refah Partisi adına yaptığı konuşmada... (FP sıralarından "Fazilet" sesleri) ...bize bu konuda tarizlerde bulundu; fakat, bu arada, ilginç bir ik-rarda bulundu Sayın Recai Kutan; bu başörtüsünün parti rozeti gibi bir siyasal simge olduğunu itiraf etti; biz de işte buna itiraz ediyoruz. (DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bir yandan bu inançlara saygılı laikliği inançla sürdürürken, bir yandan da hükümetimiz, Programında belirtildiği gibi, Sünnî-Alevî kardeşliğini büsbütün pekiştirmek için de her çabayı gösterecektir.

Türkiye'de son bir iki yılda, devlet içinde tam bir uyum sağlanmaya başlamıştır; birbirinden kopuk hale gelmiş olan devlet organları, birbiriyle diyalog ve işbirliği içine girmiştir ve özellikle güvenlikle ilgili konuda bu işbirliği ve dayanışmanın büyük önemi vardır. Nitekim, daha önce yakalanamayan birçok suçluyu, şimdi, Türkiye'nin içgüvenlik güçleri, dünyanın her yerinde yakalayabilmektedir. Ama, itiraf etmek gerekir ki, hâlâ, polisin içinde, geçmişten kalma bazı gruplaşmalar, biraz aşırı ölçüye varan yarışmalar vardır. Ama, ben, deneyimli İçişleri Bakanımız Sayın Tantan'ın bu sorunu da kısa sürede çözeceğine inanıyorum. Bu arada, tabii, telekulak meselesi de inşallah çözülmüş olacak.

Değerli arkadaşlarım, demokratikleşme sürecinde de bazı adımlar atmak zorundayız. O arada, düşünce ve anlatım özgürlüğünün olabildiğince genişletilmesi için de çaba göstermemiz doğaldır. Olabildiğince diyorum; çünkü, Türkiye çok ciddi bazı tehditlerle karşı karşıyadır; bölücü terör, etkinliğini, azalarak da olsa, hâlâ sürdürüyor; dışarıdan, Türkiye'yi yolundan saptırmak için ciddi girişimler hâlâ sürüyor. Onun için, Türkiye'nin bölücü terörün cüret kazanmasına yol açmayacak, rejimin temellerini tahrip etmeyecek ölçüler içinde daha geniş bir düşünce ve anlatım özgürlüğüne kavuşturulması gerekir; hükümetimiz bu konuda da gerekeni yapacaktır.

Cumhuriyetimizin kurucusu olan ve büyüklüğü her olay karşısında daha iyi anlaşılan Önderimiz Atatürk, Türk Ulusuna çok iddialı bir hedef vermiştir; dünya uygarlığının, çağdaş uygarlığın düzeyine değil, o düzeyin üstüne çıkma hedefini göstermiştir. Ben, Türk Ulusunun bunu başarabilecek yetenekte olduğunu görüyorum. Bu konuda da en çok gençlerimize güveniyorum. Eğitim sistemimizin hâlâ var olan eksikliklerine karşın, gençlerimiz, hatta çocuklarımız, bilim alanında her kattıkları yarışmada büyük dereceler alabiliyorlar. Bu, bizim ilerlemeye, gelişmeye, kalkınmaya ne kadar yatkın bir toplum olduğumuzu gösteriyor. Gençlerimizin bilimdeki bu başarıları, Atatürk'ün kendi kurduğu eseri gençlere emanet ederken ne kadar doğru bir davranış içinde olduğunu da gösteriyor. *(DSP sıralarından alkışlar)*

Yeni hükümetin güvenoyu almasını sizlerin takdirine sunuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. *(DSP sıralarından ayakta alkışlar; MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)*

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, tutanaklara geçmesi bakımından, Sayın Başbakanın bir cümlesini düzeltmek istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN — Yerinizden...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Buradan, tutanaklarda düzeltilmesi amacıyla söylüyorum: Sayın Recai Kutan... *(FP sıralarından "Ses duyulmuyor" sesleri)*

BAŞKAN — Hayır efendim; oturduğunuz yerdeki mikrofona konuşun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) — Sayın Başkan, biraz önce, Sayın Başbakan, konuşmaları sırasında "Sayın Recai Kutan, başörtüsünün bir simge olduğunu itiraf etmiştir" dedi. Sayın Genel Başkanımızın konuşmasında böyle bir ifade yoktur. Sayın Genel Başkanımızın konuşması açıktır: "Başörtüsünü siyasal bir simge olarak değerlendiriyorsunuz; aslında, bu bir siyasal simge değildir; ama, bunu, siz böyle değerlendiriyorsunuz; fakat, şunu da bilin ki: Siyasal simge kullanmak da, laik, demokratik hukuk devletinde, Türkiye'de yasak değildir. Siz de, milletvekilleriniz de siyasal simge kullanıyorsunuz" anlamında söylemiştir; düzeltiyorum. *(FP sıralarından alkışlar)*

BAŞKAN — Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, şahısları adına söz sırası, Kırıkkale Milletvekili Sayın Nihat Gökbulut'a aittir.

Buyurun. *(ANAP sıralarından alkışlar)*

NİHAT GÖKBULUT (Kırıkkale) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; 57'nci cumhuriyet hükümetinin kuruluşu vesilesiyle Hükümet Programı üzerinde kişisel olarak düşüncelerimi ve değerlendirmelerimi sizlere arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, 21'inci Asra girerken, 21'inci Yasama Döneminde seçilen milletvekili arkadaşlarıma, saygıdeğer Başkanlık Divanına ve aziz milletimi-ze saygılar arz eder, 57'nci cumhuriyet hükümetine de başarılar dilerim.

2000'li yıllara girerken, dünya tarihinin 3 büyük imparatorluğundan en muhteşemi olan Osmanlı İmparatorluğunun 700'üncü kuruluş yıldönümünü bu yıl milletçe hep birlikte idrak edeceğiz. Geçen yıl da cumhuriyetimizin 75'inci kuruluş yıldönümünü coşku ve inançla kutlamıştık. Mustafa Kemal Atatürk'ün bir dünya imparatorluğunun küllerinden kurmuş olduğu genç cumhuriyetin, 75 yılda bölgesinde lider devlet konumuna gelmesinde, yediyüz yıllık tarihsel bir süreç vardır, ikibin yıllık devlet kurma geleneği vardır; çünkü, geçmişimiz Selçuklu ve Osmanlı'dır; Yahya Kemal Beyatlı'nın deyişiyle "kökü mazide olan atıyız." Geleceğimiz ise, Atatürk'ün kurduğu genç Türkiye Cumhuriyetidir. Ülkesini seven, geleceğe umutla ve güvenle bakan her Türk, bu tarihsel sürecin bilinci içerisinde.

Sayın Başkan, değerli üyeler; cumhuriyetin 76'ncı yılında, 57'nci cumhuriyet hükümetinin Programı üzerinde kişisel görüşlerimizi arz ederken, 76 ve 57 rakamlarıyla ilişkili olarak bir hakikati müşahade ediyoruz: Yetmişaltı yıllık cumhuriyet tarihinde 57 hükümet kurmuşuz. Bunun siyaset lisanında adı, siyasî istikrarsızlıktır. Siyasî istikrarsızlık, bir ülkede, her türlü kötülüklerin anasıdır. Kötü yönetimi, ekonomik ve sosyal istikrarsızlığı, yolsuzluk ve yoksulluğu, hep, siyasî istikrarsızlıklar doğurur.

57'nci cumhuriyet hükümetinden halkın en büyük beklentisi, siyasî istikrarı sağlamasıdır. Çözüm üreten, kalıcı ve sağlıklı, uzun ömürlü bir hükümet, halkımızın en büyük arzusudur.

Gerçekte ise, 18 Nisan 1999 milletvekili seçimleri neticesinde, milletimiz, hiçbir partiye tek başına iktidar yetkisi ve sorumluluğu vermemiştir. Hiçbir parti, Türkiye'nin genelinde başarılı olmamıştır. Oyların dağılımında bölgesel dengesizlikler çok barizdir. Nitekim, Batı Anadolu'da birinci olan bir parti, Orta Anadolu'da ancak üçüncü parti olmuş, güneydoğuda ise daha alt sıralarda yer almıştır; Orta Anadolu'da birinci olan diğer bir parti ise, Batı Anadolu'da ikinci ve üçüncü sıralarda yer almıştır. Türk seçmeni, sandıktaki iradesiyle, tüm Türkiye'yi yönetmek isteyenlere "uzlaşarak, hoşgörü içerisinde ülkeyi yönetin" mesajını vermiştir.

Bu mesaj çerçevesinde, siyasî istikrarın sağlanması, halkımızın acil sorunlarının hızla çözümlenmesi, ülkenin 2000'li yıllara çağdaş anlayış içerisinde taşınması amacıyla DSP-MHP-ANAP koalisyonunun kurulması, seçmenin tercihi doğrultusunda doğru bir oluşumdur; çünkü, bu oluşum, 18 Nisan seçimlerinin sandık neticelerinin siyasî iradesine uygundur. Seçmenin yüzde 53'ü, kamuoyunun yüzde 60'ı, bu oluşuma destek vermektedir. Koalisyonu teşkil eden partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki ekseriyeti, acil yasaların ivedi olarak çıkmasını sağlayacaktır. Hükümet, halkın güvenine mazhar olmuş parti liderlerinin -Sayın Ecevit'in, Sayın Bahçeli'nin ve Sayın Yılmaz'ın- mutabakatlarıyla kurulmuştur. Halkın, seçmenin ve Meclisin böylesine büyük desteğiyle kurulan 57'nci cumhuriyet hükümetinin

asgarîde başarısı için, kendilerinin uyum içerisinde, mutabakat dahilinde, mutabık olarak çalışmaları, şeffaf ve açık olmaları, karşılıklı güven, saygı ile işbirliği anlayışı çerçevesinde hareket edip, millî menfaatları ve halkın taleplerini ön planda tutmaları, koalisyonu teşkil eden partilerin farklılıklarını bir tecrübe zenginliği olarak değerlendirmeleri gerekmektedir.

Halkın böylesine büyük desteğine mazhar olmuş 57'nci cumhuriyet hükümetinden ise halkın beklentileri oldukça fazladır. 57'nci cumhuriyet hükümetinin, enflasyonla ve hayat pahalılığıyla kararlı mücadelesini sürdürürken, ekonomik durgunluk için de acil tedbirler alması gerekir.

Türk Halkının en büyük meselesi işsizliktir. İşsizlik Anadolu'yu yakıp kavurmaktadır. İşsiz vatandaş için, evine götüreceği bir lokma ekmek ve mutfağında kaynatacağı tencereden önemli hayati başka hiçbir şey yoktur. Hizmette esasın, halka, dar ve sabit gelirliye, fakir ve fukaraya göre olması gerekir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bilindiği üzere, her rejimde mutlaka iktidar ve hükümet vardır; sadece demokrasiyle yönetilen rejimlerde iktidarın yanında muhalefet de bulunur. Demokrasilerde muhalefetin mesuliyeti, iktidara göre daha fazladır. Bu dönem, aktif, çalışkan ve sorumlu bir muhalefetin, ülke çıkarları için hükümete yardımcı olan bir muhalefetin olması umudundayız. Daha önceki konuşmalar da bu umudumuzu doğrular cihettedir; ancak, hükümetin de yönetimde muhalefetle uzlaşarak asgariden diyalogla toplumsal gerginliği azaltacak tedbirler almasında büyük yarar görüyoruz.

Hatırlanacaktır, 55'inci Cumhuriyet Hükümeti bir azınlık koalisyonu olmasına, tüm zorluk ve imkânsızlıklarına karşın önemli projelerin ve yatırımların, altına imza atmıştı. Sayın Mesut Yılmaz'ın Başbakanlığındaki 55'inci cumhuriyet hükümeti, özellikle ulaşım ve enerji hamleleriyle darboğazları aşmış, ülke ekonomisine hız ve ivme kazandırmıştır. Tüm temennimiz, o dönemden devam eden ve aciliyet arz eden enerji ve ulaşım yatırımlarının devamı ve bu konuda tedbirler alınmasıdır.

Samsun-Ankara, Erzurum-Ankara doğalgaz boru hatları ile doğalgaz çevirim santrallerinin ikmali 2000'li yıllarda enerji darboğazını aşacağımız nihai çözüm yollarıdır.

Kalkınmada birinci derece yöre ilan edilen 49 ilin gayri safi millî hâsıladaki oranı yüzde 10'dur; bakiye kalan 31 ilin gayri safi millî hâsıladaki oranı ise yüzde 90'dır. Dünyada hiçbir ülkede bölgeler ve iller arasında böylesine bir bölgesel dengesizlik ve adaletsizlik yoktur. Biz, eğer, bölgesel dengesizliği ve bölgesel adaletsizliği çözemsek, Türkiye'deki sosyal patlamaların, problemlerin ve işsizliğin de önüne geçemeyiz. Böylesine bir bölgesel dengesizlik ve adaletsizlik, nüfusun üç büyük kente yığılmasına ve o büyük kentlerde, sosyal ve ekonomik problemlerin yoğun olmasına sebebiyet vermiştir. 55'inci cumhuriyet hükümetinin, OHAL ve ilave Yozgat ve Ordu'da uyguladığı özel teşvikli kalkınmada öncelikli yöreler statüsünün, bakiye olan 31 ilde de sağlanmasını ülke yararı için en önemli amaç görmekteyiz. 57'nci cumhuriyet hükümetinden beklentimiz budur.

Türkiye'de üniversite kitaplıklarına yılda 20 bin kitap girerken, Japonya'da bu rakam 7 milyon 280 bindir. Sekiz yıllık kesintisiz eğitime verdiği destekle eğitime

özel önem verdiğini bildiğimiz 57'nci cumhuriyet hükümetinin, araştırma ve geliştirmeye, bilimsel çalışma ve bilimsel yayın üretme yolunda üniversitelere destek vermesini diliyoruz.

Türkiye'de yeni kurulan üniversiteler, kitapsız, yurtsuz, öğretim üyesiz ve mekânsızdır. Bu üniversitelerde ders veren öğretim üyeleri de, öğrenciler de, imkânsızlıklarla eza ve cefa içerisindeyler. Yeni üniversitelere mutlaka çözüm yolu getirilmesi gerekir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Türkiye'nin yumuşak karnıdır. Güneydoğu Anadolu meselesini çözmeyen Türkiye hiçbir meselesini çözemez. Güneydoğu Anadolu, bölgesi ve halkıyla huzura kavuşursa, Türkiye de huzura kavuşur.

Şu hususu da çok iyi biliyoruz. Güneydoğu Anadolu'daki meselenin temeli ve sebepleri, ekonomik ve sosyal sebeplerden ziyade, dış mihrakların ve Türk düşmanlarının kötü niyet ve tahriklerine dayanmaktadır. Yine bilinmektedir ki, Güneydoğu Anadolu'nun ekonomik ve sosyal problemleri terörün sebebi değildir. Dış mihraklı terör, Güneydoğu Anadolu'nun ekonomik geriliğine sebebiyet vermiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİHAT GÖKBULUT (Devamla) — Sayın Başkan, 2 dakika...

BAŞKAN — Devam edin.

NİHAT GÖKBULUT (Devamla) — Teröre harcanan milyarlarca dolar, Güneydoğu Anadolu'nun ekonomik kalkınmasını rahatlıkla sağlardı. O halde, geliniz, elbirliğiyle, gönül birliğiyle Güneydoğu Anadolu'yu kalkındıralım, terör için de bahaneler ortadan kalsın. Mehmet Akif'in deyiimiyle "Arap'ın Türk'e, Laz'ın Çerkez'e yahut Kürt'e, Acem'in Çinliye rüçhanı mı varmış; nerede" dediği gibi, bu ülkede yaşayan herkes, bir ve beraberdir ve tarihî oluşum içerisinde bu ülkenin hakiki sahipleridir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dünya hızla değişiyor, Türkiye de hızla değişiyor. Değerlerindeki, saplantılarındaki ve beklentilerindeki bu hızlı değişim, mevcut sistemi, tüm kurum ve kuruluşları zorluyor. Bu değişim hızla devam edecek; çünkü, değişimin arkasında iki güç var; küreselleşme ve kentleşme.

BAŞKAN — Son 1 dakika verdim; toparlayınız efendim.

NİHAT GÖKBULUT (Devamla) — Peki efendim.

Siyasal sistemimiz ve siyasilerimiz bu değişime ayak uyduracaklar mı? Bu değişimde, tutucu, reaksiyonel ve aksiyonel partiler, değişime karşı aldıkları tavirlara göre halkımız tarafından kıyaslanacak ve kamuoyu vicdanında değerlendirilecektir.

Halkımız, özü bir, eylemi ve söylemi tutarlı, inandırıcı ve uygulanabilir çözüm yolları üreten partiler ve liderler istemektedir. İnandırıcılık ve güven, toplumsal hareketlerde zor kazanılan, ancak, çok kolay kaybedilen duygulardır.

Türk Milleti, 21'inci Yasama Dönemi milletvekillerinden ve bu Meclisten çok umutlu, beklentileri çok fazla; âdeta, kurucu meclis gibi çalışmasını arzuluyor. Bu Meclisin, acil yasaları ivedilikle çıkaracağına inanıyoruz; çünkü, acil çıkacak birkaç yasa, tıkanan ekonomiye, belki de canlılık ve ivme kazandıracaktır. Unutmayalım

ki, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları, mum ışığında, tahta sandalyelerde gece gündüz çalışarak bu ülkeyi kurtardılar ve cumhuriyeti kurdular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NIHAT GÖKBULUT (Devamla) — 1 dakika daha Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

NIHAT GÖKBULUT (Devamla) — Kamuoyunun beklentileri doğrultusunda, 21'inci Dönemin, tatil yapmaksızın çalışmasını ve 57'nci cumhuriyet hükümetine yardımcı olmasını diliyoruz.

Türkiye'yi 21'inci Asra taşıyacak, insan temel hak ve hürriyetlerinden ve Atatürk ilke ve inkılâplarından taviz vermeden görev yapacağına inandığımız 57'nci cumhuriyet hükümetine başarılar dilerken, tümünüzü saygı ve sevgiyle selamlıyorum. *(Alkışlar)*

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Güvenoylamasının. Anayasanın 110 ve içtüzüğün 124'üncü maddeleri gereğince, görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılması gerekmektedir. Buna göre, güvenoylaması, 9 Haziran 1999 Çarşamba günü yapılacaktır.

Sayın milletvekilleri, Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güvenoylaması ve komisyonlara üye seçimi yapmak için, alınan karar gereğince, 9 Haziran 1999 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.40

TBMM TUTANAK DERGİSİ
Dönem 21 Cilt 1 Birleşim 13
Sayfa 265-273
09.06.1999 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: Yıldırım AKBULUT

KÂTİP ÜYELER: Mehmet ELKATMIS (Nevşehir)

Melda BAYER (Ankara)

Açılma Saati: 15.00

Güvenoylaması

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 13'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayısı vardır.

Gündeme geçiyoruz.

Başbakan Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında güven oylaması

BAŞKAN — Gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında bulunan. Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında, Anayasanın 110 ve İçtüzüğü'nün 124'üncü maddeleri gereğince güven oylaması yapılacaktır.

Güven oylamasının açık oy şeklinde yapılması, İçtüzüğü'nün 124'üncü maddesi gereğidir, içtüzüğü'nün 139'uncu maddesine göre de, açık oylama şekline Genel Kurul karar verecektir.

Sayın milletvekilleri, açık oylama şekillerini sırayla oylayacağım:

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, açık oylama, elektronik cihazla yapılacaktır.

Oylama için 10 dakika süre vereceğim.

Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin, oy pusulalarını, oylama için öngörülen 10 dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Ayrıca, vekâleten oy kullanacak sayın bakanlar varsa, hangi bakana vekâleten oy kullandığını, oyunun rengini ve kendisinin ad ve soyadıyla imzasını taşıyan oy pusulalarını, yine, oylama için öngörülen 10 dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oy verme süresi başlamıştır.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, oy verme işlemi tamamlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, güvenoylamasının sonucunu arz ediyorum: Oylamaya 536 sayın milletvekili katılmıştır. Sayın milletvekillerinden 354 arkadaşımız kabul (*DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar*), 182 arkadaşımız ret oyu kullanmıştır. (*DYP sıralarından alkışlar*)

Bu arada şu hususu belirtiyim: Sisteme giremeyen 15 arkadaşımızdan 9 arkadaşımız kabul oyu, 6 arkadaşımız da ret oyu kullandıklarını pusulayla bildirmişlerdir. Bu oylar, biraz evvel açıkladığım ret ve kabul oyları içerisinde.

Bu sonuca göre. Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kuruluna Meclisimizce güvenoyu verilmiştir; kendilerini kutlar, milletimiz ve memleketimiz için hayırlı ve başarılı olmasını dilerim. (*DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar*)

Teşekkür konuşması arzu ederlerse, Sayın Başbakana söz vereceğim.

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Evet, Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim. (*DSP sıralarından ayakta alkışlar, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar*)

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisine, 57'nci cumhuriyet hükümetine gösterdiği güven için şükranlarımı, minnet duygularımı sunuyorum.

Bu güvene layık olmak için, Atatürk'ün aydınlık yolunda, uyumlu, verimli ve hızlı bir çalışmayı kararlılıkla sürdürmeyi görev bileceğiz. Yalnız hükümetin kendi içinde ve koalisyon ortakları arasında değil, parti ayırımı gözetmeksizin, bütün Büyük Millet Meclisiyle uyum içinde çalışmaya da gereken önemi vereceğiz.

Hükümetimize gösterdiğiniz güven için, tekrar, sonsuz şükranlarımı ve saygılarımı sunarım. (*Bakanlar Kurulu ve DSP sıralarından ayakta alkışlar, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar*)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, komisyonlara üye seçimi yapmak ve gündemde bulunan diğer konuları görüşmek için, 10 Haziran 1999 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.35

**Başbakan Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu hakkında
güvenoylaması sonucu****(Kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı:	550
Kullanılan Oy:	536
Kabul edenler:	354
Reddedenler:	182
Çekimserler:	0
Mükerrer Oylar:	0
Geçersiz Oylar:	0
Oya Katılmayanlar:	14
Açık Üyelikler:	0

(Kabul Edenler)**ADANA**

İbrahim Yavuz Bildik, M. Ali Bilici, Mehmet Metanet Çulhaoğlu, Tayyibe Gülek, Ali Halaman, Adnan Fatin Özdemir, Musa Öztürk, Arif Sezer, Ali Tekin, İsmet Vursavuş, Recai Yıldırım

ADİYAMAN

Mahmut Bozkurt, Hasari Güler

AFYON

Abdülkadir Akçan, Müjdat Kayayerli, H. İbrahim Özsoy, Mehmet Telek, Gaffar Yakın

AĞRI

Yaşar Eryılmaz, Nidai Seven

AKSARAY

Kürşat Eser, Sadi Somuncuoğlu

AMASYA

Gönül Saray, Alphan Adnan Uçaş

ANKARA

Nejat Arseven, Mehmet Arslan, Koray Aydın, Oğuz Aygün, Melda Bayer, Şefkat Çetin, Sedat Çevik, Birkan Erdal, Uluç Gürkan, Ayşe Gürocak, Ali Işıklar, H. Tayfun İçli, Abdurrahman Küçük, Hayrettin Özdemir, Esvet Özdoğu, Yücel Seçkiner, M. Zeki Sezer, Aydın Tümen, Hikmet Uluğbay, Şevket Bülent Yahnici

ANTALYA

Cengiz Aydoğan, İbrahim Gürdal, Osman Müderrisoğlu, Ahmet Sancar Sayın, Metin Şahin, Tunca Toskay, Nesrin Ünal, Mustafa Vural

ARDAHAN

Faruk Demir

ARTVİN

Ergün Bayrak

AYDIN

Cengiz Altınkaya, Halit Dikmen, Ertuğrul Kumcuoğlu, Bekir Ongun, Sema Pişkinsüt, Ali Uzunırmak, Yüksel Yalova

BALIKESİR

Aydın Gökmen, Numan Gültekin, Ağâh Oktay Güner, Hüseyin Kalkan, Tamer Kanber, M. Güven Karahan

BARTIN

Zeki Çakan, Cafer Tufan Yazıcıoğlu

BATMAN

Ataullah Hamidi

BAYBURT

Şaban Kardeş

BİLECİK

Hüseyin Arabacı Sebahat Vardar

BİTLİS

Edip Safder Gaydalı, İbrahim Halil Oral

BOLU

Avni Akyol, Mustafa Karşlıoğlu, Ersoy Özcan

BURDUR

Süleyman Coşkun, Hasan Macit

BURSA

Ali Arabacı, Ali Rahmi Beyreli, Fahrettin Gülerler, Hayati Korkmaz, Orhan Ocak, Burhan Orhan, Recep Önal, Kenan Sönmez, Orhan Şen, Turhan Tayan, Ertuğrul Yalçınbayır

ÇANAKKALE

Mustafa Cumhur Ersümer, Sadık Kırbaş, Sıtkı Turan

ÇANKIRI

Hakkı Duran, İrfan Keleş

ÇORUM

Abdulhaluk Mehmet Çay, Melek Denli Karaca, Vahit Kayırcı

DENİZLİ

Beyhan Aslan, Salih Erbeyin, Hasan Erçelebi, Ali Keskin Mehmet Kocabatmaz

DİYARBAKIR

Nurettin Dilek, Abdulbaki Erdoğan, Sebgetullah Seydaoğlu, Abdulsamet Turgut

EDİRNE

Evren Bulut, Ali Ahmet Ertürk, Mustafa İlmen, Şadan Şimşek

ELAZIĞ

Mehmet Ağar, Mustafa Gül

ERZİNCAN

Mihrali Aksu

ERZURUM

Mücahit Himoğlu İsmail Köse Cezmi Polat

ESKİŞEHİR

Necati Albay, Mehmet Mail Büyükerman, İbrahim Yaşar Dedelek, Mahmut Erdir, Süleyman Servet Sazak

GAZİANTEP

Mehmet Ay, Ali Ilıksoy, Ali Özdemir, Mustafa R. Taşar, Mehmet Hanifi Tiryaki, Mustafa Yılmaz

GİRESUN

Hasan Akgün, Burhan Kara, Mustafa Yaman

GÜMÜŞHANE

Bedri Yaşar

HAKKÂRİ

Evliya Parlak, Mecit Piruzbeyoğlu

HATAY

Namık Kemal Alahan, Hakkı Oğuz Aykut, Süleyman Turan Çirkin, Ali Günay, Levent Mıstıkoğlu, Mehmet Şandır, Mehmet Nuri Tarhan,

İĞDIR

Abbas Bozyel

İSPARTA

Osman Gazi Aksoy, Erkan Mumcu, Mustafa Zorlu

İÇEL

Ali Er, Ali Güngör, Yalçın Kaya, Hidayet Kılınç, Enis Öksüz, Edip Özgenç, Akif Serin, M. İstemihan Talay, Cahit Tekelioğlu, Rüştü Kazım Yücelen

İSTANBUL

Fadlı Ağaoğlu, Bülent Akarcalı, Ziya Aktaş, Erol Al, Aha t Andican, Aydın Ayaydın, İsmail Aydın, Şamil Ayrım, Rıdvan Budak, Nami Çağan, Ahmet Çakar, Mustafa Düz, Bülent Ecevit, Yücel Erdener, Bülent Ersin Gök, Mehmet Gül, Zafer Güler, Ahmet Güzel, Ediz Hun, Mehmet Ali İrtemçelik Yılmaz Karakoyunlu, Nazire Karakuş, Cavit Kavak, Osman Kılıç, Emre Kocaoğlu, M. Tahir Köse, Hüseyin Mert, Nesrin Nas, Nazif Okumuş, Esat Öz, H. Hüsamettin Özkan, İsmail Sühan Özkan, Bozkurt Yaşar Öztürk, Mehmet Pak, Necdet Saruhan, Sulhiye Serbest, Bahri Sipahi, Murat Sökmenoğlu, Ahmet Tan, Güneş Taner, Sadettin Tantan, Erdoğan Toprak, Şadan Tuzcu, Masum Türker, Mustafa Verkaya, Süleyman Yağız, Cahit Savaş Yazıcı, Perihan Yılmaz

İZMİR

Güler Aslan, Saffet Başaran, Burhan Bıçakçioğlu, Suat Çağlayan, Işın Çelebi, Mehmet Çümen, Salih Dayıoğlu, Hayri Diri, Şükrü Sina Gürel, Yusuf Kırkpınar, Hasan Metin, Atilla Mutman, Sümer Oral, Mehmet Özcan, Işıl Saygın, Rifat Serdaroğlu, Rahmi Sezgin, Suna Tanık, Ahmet Kenan Tanrıkulu, Hakan Tartan, Kemal Vatan, Oktay Vural

KAHRAMANMARAŞ

Ali Doğan, Mehmet Kaya, Edip Özbaş, Nevzat Taner,

KARABÜK

Erol Karan, İlhami Yılmaz

KARAMAN

Hasan Çalış, Fikret Ünlü

KARS

İlhan Aküzüm, Arslan Aydar, Çetin Bilgir

KASTAMONU

Murat Başesgioğlu, M. Hadi Dilekçi, Mehmet Serdaroğlu

KAYSERİ

Hamdi Baktır, İsmail Cem, Sebahattin Çakmakoglu, Hasan Basri Üstünbaş, Sadık Yakut

KIRIKKALE

Osman Durmuş, Nihat Gökbulut

KIRKLARELİ

Nural Karagöz, Cemal Özbilen, Necdet Tekin

KIRŞEHİR

Mustafa Haykır, Ramazan Mirzaoglu, Fikret Tecer

KİLİS

Mehmet Nacar

KOCAELİ

Ahmet Arkan, Halil Çalık, Cumali Durmuş, Sefer Ekşi, M. Turhan İmamoğlu, Kemal Köse

KONYA

Faruk Bal, Abdullah Turan Bilge, Ali Gebeş, Mustafa Sait Gönen, Mehmet Emrehan Halıcı, Ömer İzgi, Hasan Kaya, Mehmet Keçeciler

KÜTAHYA

Kadir Görmez, Emin Karaa, Seydi Karakuş

MALATYA

Miraç Akdoğan, Basri Coşkun, Namık Hakan Durhan, Tevfik Ahmet Özal

MANİSA

Hüseyin Akgül, İsmail Bozdağ, Mustafa Enöz, Hasan Gülay, Ekrem Pakdemirli, Ali Serdengeçti, M. Cihan Yazar

MARDİN

Süleyman Çelebi, Ömer Ertaş, Mustafa Kemal Tuğmaner

MUĞLA

Tunay Dikmen, Metin Ergun, Hasan Özyer, Nazif Topaloğlu, Fikret Uzunhasan

MUŞ

Zeki Eker, Erkan Kemaloğlu

NEVŞEHİR

İsmail Çevik, Mükremin Taşkın

NİĞDE

Eyüp Doğanlar, Mükerrerem Levent

ORDU

İhsan Çabuk, Cemal Enginyurt, Sefer Koçak, Hasan Fehmi Konyalı, Şükrü Yürür

OSMANİYE

Devlet Bahçeli, Birol Büyüköztürk, Mehmet Kundakçı

RİZE

Ahmet Kabil, Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Ş. Ramis Savaş, Ersin Taranoğlu, Osman Fevzi Zihnioğlu

SAMSUN

Yekta Açıkgöz, Ahmet Aydın, Tarık Cengiz, Mehmet Çakar, Vedat Çınaroğlu, Şenel Kapıcı

SİİRT

Nizamettin Sevgili

SİNOP

Metin Bostancıoğlu Yaşar Topçu

SİVAS

Mehmet Ceylan, Hüsnü Yusuf Gökalg, M. Cengiz Güleç

ŞANLIURFA

Muzaffer Çakmaklı, Eyyüp Cenap Gülpınar, Mehmet Güneş

ŞIRNAK

Mehmet Salih Yıldırım

TEKİRDAĞ

Fevzi Aytekin, Bayram Fırat Dayanıklı, Enis Sülün, Ahmet Zamantılı

TOKAT

Hasan Hüseyin Balak, Lütfi Ceylan, Reşat Doğru

TRABZON

Eyüp Aşık, Ali Kemal Başaran, Orhan Bıçakçioğlu, Nail Çelebi, Hikmet Sami Türk

TUNCELİ

Bekir Gündoğan

UŞAK

Hasan Özgöbek, Mehmet Yaşar Ünal, Armağan Yılmaz

VAN

Ayhan Çevik, Kâmrân İnan

YALOVA

Yaşar Okuyan, Hasan Suna

YOZGAT

Ahmet Erol, Lutfullah Kayalar, Mesut Türker, Şuayıp Üşenmez

ZONGULDAK

Veysel Atasoy, Tahsin Boray Baycık, İsmail Hakkı Cerrahoğlu, Hasan Gemici, Ömer Üstümkol

(Reddedenler)

ADANA

Yakup Budak, M. Halit Dağlı, Ali Gören

ADİYAMAN

Mahmut Nedim Bilgiç, Dengir Mir Mehmet Fırat, Mahmut Göksu, Mehmet Özyol

AFYON

Sait Açba, İsmet Attila

AĞRI

Celal Esin, Musa Konyar

AKSARAY

Murat Akın

AMASYA

Akif Gölle, Ahmet İyimaya

ANKARA

Oya Akgönenç Muğisuddin, M. Zeki Çelik, Cemil Çiçek, Cihan Paçacı, Eyyüp Sanay, Rıza Ulucak

ANTALYA

Mehmet Baysan, Salih Çelen, Kemal Çelik, Mehmet Zeki Okudan

ARDAHAN

Saffet Kaya

ARTVİN

Hasan Ekinci

AYDIN

Ali Rıza Gönül

BALIKESİR

İlhan Aytekin, İsmail Özgün, İlyas Yılmazyıldız

BATMAN

Alaattin Sever Aydın, Burhan İsen, Faris Özdemir

BAYBURT

Suat Pamukçu

BİNGÖL

Mahfuz Güler, Hüsamettin Korkutata, Necati Yönder

BİTLİS

Yahya Çevik, Zeki Ergezen

BOLU

İsmail Alptekin, Necmi Hoşver

BURDUR

Mustafa Örs

BURSA

Faruk Çelik, Mehmet Allan Karapaşaoğlu, Teoman Özalp, Ahmet
Sünnetçioğlu, Oğuz Tezmen

ÇANAKKALE

Nevfel Şahin

ÇANKIRI

Hüseyin Karagöz

ÇORUM

Bekir Aksoy, Yasin Hatiboğlu

DENİZLİ

Mehmet Gözlükaya

DİYARBAKIR

Osman Aslan, Nurettin Atik, Mehmet Salim Ensarioğlu, Sacit Günbey, Seyyit
Haşim Haşimi, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Salih Sümer

ELAZIĞ

Latif Öztekin, Ali Rıza Septioğlu, Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN

Tevhit Karakaya, Sebahattin Karakelle

ERZURUM

Zeki Ertugay, Lütfü Esengün, Ayvaz Gökdemir, Fahrettin Kukaracı, Aslan
Polat

ESKİŞEHİR

Mehmet Sadri Yıldırım

GAZİANTEP

Nurettin Aktaş, Mehmet Bedri İncetahtacı, İbrahim Konuk oğlu

GİRESUN

Turhan Alçelik, Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE

Lütfi Doğan

HAKKÂRİ

Hakkı Töre

HATAY

Mehmet Döner, Mustafa Geçer, Metin Kalkan

İĞDIR

Ali Güner

İSPARTA

Ramazan Gül

İÇEL

Turhan Güven, Ayfer Yılmaz

İSTANBUL

Celal Adan, Abdülkadir Aksu, Azmi Ateş, Mustafa Baş, Ali Coşkun, Tansu Çiller, Süleyman Arif Emre, Mehmet Fuat Fırat, İrfan Gündüz, Ayşe Nazlı Ilıcak, İsmail Kahraman, Hüseyin Kansu, Hayri Kozakçıoğlu, Ali Oğuz, Mehmet Ali Şahin, Nevzat Yalçıntaş, Osman Yumakoğulları, Bahri Zengin

İZMİR

Ufuk Söylemez, Yıldırım Ulupınar

KAHRAMANMARAŞ

Avni Doğan, Mustafa Kamalak, Metin Kocabaş, Mehmet Sağlam Ali Sezai

KARABÜK

Mustafa Eren

KARAMAN

Zeki Ünal

KASTAMONU

Nurhan Tekinel

KAYSERİ

Sevgi Esen, Salih Kapusuz

KIRIKKALE

Hacı Filiz

KİLİS

Doğan Güreş

KOCAELİ

Meral Akşener, Mehmet Batuk, Mehmet Vecdi Gönül, Osman Pepe

KONYA

Hüseyin Arı, Veysel Candan, Remzi Çetin, Mehmet Gölhan, Teoman Rıza Güneri, Özkan Öksüz, Lütfi Yalman, Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA

Cevdet Akçalı

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk, Yaşar Canbay, M. Recai Kutan

MANİSA

Rıza Akçalı, Bülent Arınç

MARDİN

Fehim Adak, Metin Musaoğlu, Veysi Şahin

MUĞLA

İbrahim Yazıcı

MUŞ

Mümtaz Yavuz, Sabahattin Yıldız

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış

NİĞDE

Doğan Baran

ORDU

Eyüp Fatsa, Yener Yıldırım

OSMANİYE

Şükrü Ünal

RİZE

Mehmet Bekâroğlu

SAKARYA

Nezir Aydın, Cevat Ayhan, Nevzat Ercan

SAMSUN

Ahmet Demircan, Kemal Kabataş, Erdoğan Sezgin, Musa Uzunkaya

SİİRT

Takiddin Yarayan

SİNOP

Kadir Bozkurt

SİVAS

Musa Demirci, Temel Karamollaoğlu, Abdülatif Şener

ŞANLIURFA

Yahya Akman, Sedat Edip Bucak, Necmettin Cevheri, Zülfikar İzol, Ahmet Karavar, M. Fevzi Şihanlıoğlu, Mehmet Yalçınkaya, Mustafa Niyazi Yanmaz

ŞIRNAK

Mehmet Sait Değer, Abdullah Veli Seyda

TEKİRDAĞ

Nihan İlgün

TOKAT

M. Ergün Dağcıoğlu, Ali Şevki Erek, Bekir Sobacı

TRABZON

Şeref Malkoç, Ali Naci Tuncer

TUNCELİ

Kamer Genç

VAN

Maliki Ejder Arvas, Hüseyin Çelik, Fethullah Erbaş, Fethullah Gültepe

YOZGAT

İlyas Arslan, Mehmet Çiçek

ZONGULDAK

Ömer Barutçu

(Oylamaya Katılmayanlar)

AKSARAY

Ramazan Toprak

ANKARA

Yıldırım Akbulut (Başkan), Saffet Arıkan Bedük

DENİZLİ

M. Kemal Aykurt

İSTANBUL

Mukadder Başeğmez, Merve Safa Kavakçı, Aydın Menderes

KAYSERİ

Abdullah Gül

KIRIKKALE

Kemal Albayrak

KÜTAHYA

Ahmet Derin, İsmail Karakuyu

MANİSA

Mehmet Necati Çetinkaya

SİİRT

Ahmet Nurettin Aydın

VAN

Mustafa Bayram

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR